T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu : 12

Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri Dizisi : I

Türkiye Diyanet Vakfı
Araştırmaları Merkezi

3 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(966-968 / 1558-1560)

<Özet ve Transkripsiyon>

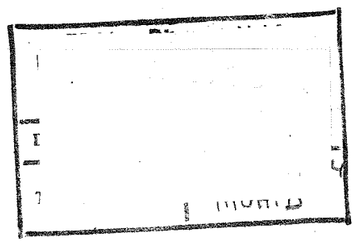

ANKARA - 1993

Proje Yöneticisi

İsmet BİNARK
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Necati GÜLTEPE
Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı

Necati AKTAŞ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanı

Yayına Hazırlayanlar

Nezihi AYKUT *Cevdet KÜÇÜK*
İdris BOSTAN *Özcan MERT*
Murat CEBECİOĞLU *Abdülkadir ÖZCAN*
Feridun EMECEN *İlhan ŞAHİN*
Mücteba İLGÜREL *Hüdai ŞENTÜRK*
Mehmet İPŞİRLİ *Mustafa Çetin VARLIK*

Bilgisayar Dizgi

Yaşar YILMAZ
Yakup YILDIRIM
Sadık KINIK
Sevinç AKÇA

Sayfa Düzenleme

Nizamettin OĞUZ
Yücel DAĞLI

Baskıya Hazırlama

Murat ŞENER
Metin ŞEN

İngilizce Tercüme

Neclâ İLEMİN

ISBN 975 - 19 - 0787 - X

3 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(966-968 / 1558-1560)

<Özet ve Transkripsiyon>

ÖNSÖZ

Devletlerin, geçmişten geleceğe uzanan bir devamlılıkları vardır. Bu devamlılık ise, ancak arşivlerinin düzenli, sistemli ve işler bir hale getirilmesi ile sağlanabilir. Bir devletin ve milletin tarihi, devlet ve millet hayatının öz çizgileri demek olan arşivlerinde saklıdır.

Arşivler, devletin ve fertlerin haklarını ve milletlerarası münasebetlerini belgeler ve korurlar. Bu arada, ait olduğu dönemin örf ve âdetlerini, sosyal yapısını, kurumlarını ve bunlar arasındaki münasebetlerini ortaya koyarlar.

Osmanlı Devleti'nde arşiv fikrinin, hemen ilk çağlardan beri mevcut olduğu, yok edilmeyerek bugüne kadar muhafaza edilmiş milyonlarca arşiv belgesinin mevcudiyetiyle sabittir. Orta, Yakın Doğu, Balkan ve Akdeniz ülkeleri içerisinde kudretli ve kuvvetli devlet olabilme vasfını uzun süre devam ettiren Osmanlı Devleti'nde arşiv fikri çok eskilere kadar uzanmaktadır. Bu bakımdan, bütün Orta ve Yakın Doğu ülkeleri içerisinde Osmanlı arşivleri, idarî kayıtların devlet eliyle tespit edilip düzenlendiği ve günümüze kadar muhafaza edildiği örnek kuruluşlardır.

Türkiye Cumhuriyeti, devraldığı Osmanlı dönemi arşiv malzemesine ilâveten, Millî Mücadele, onu takip eden dönem ve Cumhuriyetin ilânından bugüne kadar teşekkül eden arşiv malzemesi ile dünya arşivleri arasında zengin bir potansiyele ve müstesna bir yere sahiptir. Ayrıca, geçen yüzyılda Osmanlı eyaletleri olan Orta, Yakın Doğu, Balkan ve Kuzey Afrika ülkelerinin millî tarihlerinin otantik kaynakları Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunmaktadır. Bu ülkelere mensup araştırıcılar, kendi millî arşivlerini kurmak, toplum ilimleri açısından var oluşları ile ilgili meseleleri incelemek, tespit ve değerlendirmek için Osmanlı Arşivi'nde araştırmalar yapmak mecburiyetini duymaktadırlar.

Diğer taraftan, yurtiçi ve devletlerarası siyasî platformlarda ortaya çıkan sorunların çözümünde, arşivlerden yararlanma yoluna gitmek, bunları objektif bir kaynak olarak değerlendirmek, gerektiğinde önemli belgeleri yayınlamak idarî ve kanunî bir görev olarak devlet arşiv mevzuatımızda yer almıştır.

Bilindiği üzere, modern arşiv idarelerinin, sahip oldukları malzemeyi muhafaza ve tasniften sonra önemli bir diğer görevi de tanıtım ve yayındır. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi'ndeki muazzam belge ve defter koleksiyonlarının yerli ve yabancı bilim âlemine tanıtımı ile ilgili olarak belge yayınına başlamış, öncelikle de Türk Cumhuriyetlerine ve onların yaşadıkları coğrafyaya yönelik belge neşriyatı yapmıştır.

Bu defa, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi'ndeki önemli defter fonlarından Mühimme Defterleri serisi içinde yer alan 3 Numaralı Mühimme Defterini yayına hazırlamıştır. Osmanlı idaresinde üst düzey

karar organı olan Divân-ı Hümâyun'a ait ferman suretlerini ihtiva eden bu defterin yayınlanması, dönemin siyasî, idarî ve kültürel olaylarına ışık tutacak, kültür ve medeniyet tarihimize ait yorumlara açıklık getirecektir.

Osmanlı Devleti, bölge siyasetine yön verme açısından dünyanın en güçlü, kurumlarının hızlı işleyişi açısından da dünyanın en modern devleti idi. Kurumların çalışma tarzını ve işleri neticelendirmedeki maharetini, belge ve defterlerdeki işlemlerin seyrinden anlamak mümkündür.

Ayrıca, dönemin Avrupa ülkeleri olan Fransa, Avusturya, Portekiz ve diğer devletler ile yapılan yazışmaların da, yayımlanan bu defterde yer alması, devletlerarası münasebetlerin boyutunu ortaya koymaktadır.

"Osmanlı Arşivi 3 Numaralı, 1558-1560 Tarihli Mühimme Defteri" neşrinin, bilim tarihi ile kültür ve medeniyet tarihimizin zenginliğini ortaya koyması bakımından önemli bir katkı sağlayacağını ümit ediyorum. Eserin hazırlanmasında emeği geçen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline teşekkür eder, ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Dr. Yücel EDİL
Başbakanlık Müsteşar V.

PREFACE

States have a continuity reaching from the past to the future. This continuity can only be achieved with well-organized, systematic and functioning archives. The history of a state and a nation is maintained in the archives being the essential features of the nation and the people.

Archives prove and preserve the rights and international relations of the state and individuals. Moreover, they reveal the customs and traditions, the social structure, the institutions and the interinstitutional relations of the period they belong to.

The existence of millions of archival records preserved until the present without any destruction shows that the archival phenomenon has been present since the early Ottoman State. The archival phenomenon of the Ottoman State, which has been a strong and influential Empire within the Middle and Near East, the Balkan and the Mediterranean countries, orignates from the very past. Therefore, the Ottoman Archives is an example of institutions within all the Middle and Near East countries where administrative records were collected, organized and preserved until the present by the state.

The archives of the Turkish Republic, which has accumulated since the National Struggle, the subsequent period and the declaration of the Republic after taking over the archival material of the Ottoman period, has a special place and a rich potential among the world archives. Besides, the authentic sources of the national histories of the Middle and Near East, the Balkan and the North African countries, which were Ottoman provinces in the previous century, are to be found in the Prime Ministry Ottoman Archives. The researchers in these countries find it obligatory to carry out research in the Ottoman Archives so to establish their national archives; to examine, determine and evaluate sociologically the problems concerning their existence.

On the other hand, the regulations and law of the state archives states that it is an administrative and legal duty to use archives, to evaluate them as objective sources, and to publish important records when necessary in solving problems arising at national or international platforms.

As it is known the important duty of modern archival managements is first to classify and preserve their holdings and next to publicize and publish these. The General Directorate of the State Archives has initiated the publication of records belonging to the giant collections of records and registration books preserved in the Ottoman Archives in order to publicize these to native and foreign circles of science. Priority has been given to the publication of records relating to the Turkish Republics and the geography they live.

This time, the General Directorate of the State Archives has prepared the Mühimme Registration Book Number 3 taken from the series of Mühimme Registration Books being one of the important registration book fonds in the Ottoman Archives.

The publication of this registration book including copies of firmans (imperial edicts) of the Divân-ı Hümâyün, which was the superior decisive body of the Ottoman administration, will enlighten interpretations on our history of culture and civilization.

The Ottoman Empire was the most powerful state on the world regarding the orientation of regional politics; and the most modern state on the world regarding the rapid bureaucratic procedures of the institutions. It is possible to understand from the procedures in the records and registration books the skillfulness of the State in concluding work and the style of proceeding work.

Also, correspondence with France, Austria, Portugal and other countries, being the European countries of that period, are included in this publication. This reveals the dimension of the international relations.

I hope that the publication of the "Ottoman Archives Mühimme Registration Book Number 3 for the years 1558-1560" revealing the richness of history of science and our history of culture and civilization, will be helpful. I would like to thank the personnel of the General Directorate of the State Archives who have prepared this work and hope that it will be useful to those interested in the subject.

Dr. Yücel EDİL
Acting Undersecretary
of the Prime Ministry

SUNUŞ

Geçmiş ile bugün ve gelecek arasında sağlam köprüler kurulması, siyaset, ekonomi, toplum hayatı ve kültür alanında yaşanan tecrübelerin gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılması, devletlerin ve milletlerin tarihinde çok büyük önem taşımaktadır.

Dört bin yıllık ve gerçekten çok zengin bir tarihe sahip Türk milleti bakımından, konunun taşıdığı önem çok daha farklı bir mahiyet arz etmektedir.

Bilindiği üzere, her millet bir tarihî mirasın sahibidir. Bu tarihî mirasın çok önemli bir bölümünü arşivler, kütüphaneler ve eski eserler gibi maddî ve manevî kültür varlıkları teşkil ederler. Millet olabilme ve kalabilmede bu kültür varlıklarının büyük yeri ve rolü vardır.

Arşivler bir ülkenin tapu senedi, bir milletin kimliği, hâtıratı, onun bütün varlığı, hakları ve hususiyetleri ile onu geçmişinden bugüne ve bugününden yarınlarına bağlayan temel dayanağıdır.

Arşivler, devletlerin ve milletlerin haklarını ve milletlerarası münasebetlerini belgeler ve korurlar. Bir konuyu aydınlatmaya ve tespite yararlar. Bu arada, ait olduğu dönemin örf ve âdetlerini, sosyal yapısını, müesseselerini ve bunlar arasındaki münasebetleri birinci el kaynak olarak ortaya koyarlar.

Devletlerin geçmişten geleceğe uzanan bir devamlılıkları vardır. Bu devamlılık ise, arşiv belgelerinin bugüne kazandırılmasıyla sağlanabilir.

Arşiv belgelerinin bugüne kazandırılması, bir bakıma vatan coğrafyasının tapusuna kavuşturulmasıdır. Bilinmelidir ki, kültür coğrafyası, iktisadî ve siyasî coğrafyadan daima daha güçlüdür.

Türk milletinin tarihî geçmişini ortaya koyabilmek için, arşivlerimizdeki otantik ve orijinal arşiv belgelerinin mutlaka değerlendirilmesi gerekmektedir. Zirâ, dünü, tarihi, uzak ve yakın geçmişi bilmeden bugünü idrâk etmemiz mümkün değildir.

Türk kültürü, Türk milletinin tarih sahnesine çıkışı ile başlamaktadır. Binlerce yıl Türklüğün ekmeği, katığı gibi onu doyurmuş; millet olarak ayakta tutmuştur.

Kültür, müşterek mâzinin ürünüdür. Bir milleti; tarih, sanat, dil ve düşünce sahalarında sahip olduğu millî mirasının gölgesinde gelecek nesillere tanıtıp sevdiren şüphesiz onun kültürüdür.

Millî kültür, insana şahsiyet kazandırır. Bilgi, inanç, ahlâk ve töreye bağlılık insan şahsiyetini teşkil eden kültür unsurlarıdır. Millî kültürüne sahip çıkmayan milletler, şüphesiz geleceklerini de devam ettiremezler. Bir milletin millî kültürü, o milletin millî şahsiyetidir.

Arşivler, her şeyden önce millî kültürümüz ve millî kimliğimiz için elzemdir. İçtimaî yapımızdaki bozulma ve çözülmeleri önleyecek ortak inanç noktalarımızı arşivlerimizde bulacağız. Hayata kavuşturulacak arşiv belgeleri, bu yüce milletin hukuka, hakka ve ilme saygısının ve insan sevgisinin delilleri olacaktır.

*

Türk idare ve kültür hayatında, arşivlerin çok eskiye giden tarihî, Orta Asya Türklüğü'ne kadar uzanmaktadır. Çok köklü ve zengin bir kültüre sahip Türk milleti, tarihinin ve kültürünün arşivlerine de sahiptir.

Orta Çağların en medenî milletlerinden biri olan Uygur Türklerinin şehirlerinde zengin kütüphaneler, resmî daireler, noterler, gümrük teşkilâtı, mahkemeler ve bu arada resmî yazışmaların saklandığı arşivler bulunmaktaydı.

Orta Asya'da Uygur Türk şehirlerinde çeşitli milletlere mensup arkeolog ve sanat tarihçileri tarafından yapılan kazı ve araştırmalar, bu kültürün zenginliği hakkında bugüne kadar bilinmeyen birçok hususu aydınlatmış ve gün ışığına çıkarmıştır.(1)

Anadolu Selçukluları'nda da, zengin kütüphanelerin ve resmî yazışmaların saklandığı yerlerin, yani arşivlerin bulunduğu, yapılan ilmî araştırmalar neticesi ortaya çıkarılmıştır.

Anadolu Selçukluları'ndan ve diğer Türk devletlerinden gelen eski bir devlet an'anesi olarak, daha ilk devirlerden itibaren arşiv fikrinin mevcut olduğu bilinmektedir.

Osmanlı Devleti'nde ise, arşiv fikrinin hemen ilk çağlardan beri mevcut olduğu, yok edilmeyerek bugüne kadar muhafaza edilmiş milyonlarca arşiv vesikasının mevcudiyeti ile sabittir.

Türk-İslâm geleneğinde yazılı kâğıda saygı gösterilmesi sebebiyle, devlet işlemlerine ait yazılı vesikaların tamamı müsveddeler de dahil olmak üzere titizlikle muhafaza edilmiştir.

Orta, Yakın Doğu, Balkan ve Akdeniz ülkeleri içerisinde devlet vasfını, hem de kudretli ve kuvvetli devlet olabilme vasfını, uzun süre devam ettiren Osmanlı Devleti'nde arşiv fikri çok eskilere kadar uzanmaktadır. Bu bakımdan, bütün Orta ve Yakın Doğu ülkeleri içerisinde, Osmanlı arşivleri, idarî kayıtların devlet eliyle tespit edilip düzenlendiği ve günümüze kadar muhafaza edildiği örnek kuruluşlardır. Arşivin, bir milletin tarih ve kültür hazinesi olduğunu idrâk eden ecdâdımız, bunun içindir ki kurduğu arşiv teşkilâtına "Hazine-i Evrak" adını vermiştir. İlk dönemlerden itibaren saraylardaki özel dairelerde tizizlikle koru-

(1) İsmet Binark, "Türk Matbaacılığının Tarihçesi: Uygurlarda Matbaa", *Basım ve Yayıncılığımızın 250. Yılı Bilimsel Toplantısı (10-11 Aralık 1979), Bildiriler*, Ankara 1980, 47-68. ss.

nagelen resmî evrak, sınırların genişlemesi ve devlet muamelâtının artmasıyla çoğalmıştır.

Osmanlı Devleti, Tanzimat dönemine kadar merkez ve taşrada kurulan Divânlarla yönetilmiştir. Eski Türk devlet geleneğinde basit şekillerde görülen Divân sistemi, Türk ve İslâm devletlerinde geliştirilerek Anadolu Selçukluları'nın tesiriyle, Osmanlı Devlet teşkilâtında yapısı ve işleyişi kanunnâmelerle tespit edilerek kurumlaşmıştır.

Osmanlı Divânlarının merkezde kurulanları, başta Divân-ı Hümâyûn olmak üzere, İkindi Divânı, Sadâret Kaymakamlığı Divânı, Defterdar ve Kapudan Paşa Divânıdır. Bu Divânlar, yönetimde bir istişare meclisi veya bir kabine gibi rol oynamışlardır.

Divân-ı Hümâyûn, bütün devlet ve millet meselelerinin görüşülerek karara bağlandığı, her türlü dâva ve şikâyetlerin halledildiği Osmanlı Devleti merkez teşkilâtında padişah adına hüküm veren üst düzey karar organıdır.

Divân-ı Hümâyûn, XIV. yüzyıldan itibaren yazışmalarını, müzakere sonucu aldığı kararları, ferman ve beratları düzenlemek üzere Divân ve Maliye kalemlerine havale etmek suretiyle yürütmüştür.

Topkapı Sarayı'nda Divân toplantılarının yapıldığı Kubbealtı'nın yanıbaşındaki Hazîne-i Âmire ve Enderûn-ı Hümâyûn dairelerinde saklanan arşiv malzemesi, daha sonraları Sultanahmet'te Saray-ı Atîk denilen mahzene ve bir kısmı da Bâb-ı Âlî'ye yakın Tomruk Dairesi'ne taşınmıştır. Maliye evrakı ise, yine Sultanahmet'teki Çadır Mehterleri kışlasında muhafaza edilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde, asırlar boyunca normal bürokratik yollarla teşekkül eden arşiv malzemesi, XVIII. asır ortalarına kadar titizlikle muhafaza edilmiş; bu tarihten sonra, ihmal ve elverişli olmayan muhafaza şartları yüzünden arşiv malzemesinin bir kısmı maalesef tahribe uğramıştır.

Bu dönemde, devlet kayıtlarının iyi muhafaza edilmesi konusunda zaman zaman tedbirlere başvurulduğu ve birtakım çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bunlardan önemli gördüğümüz bir ikisini bilgilerinize sunmak istiyoruz.

Bu konuda tereddüde mahal bırakmayan bir belge, 1200/1785 tarihini taşımaktadır. Bu tarihte, Divân-ı Hümâyûn'daki yazışmaları idare eden Reisü'l-küttâb'a hitaben çıkarılan bir emirde, devlete ait yazılı vesikaların, defterlerin nâme ve andlaşmaların devamlı olarak muhafaza olunmalarının önemli işlerden olduğu, bu iş için Sadrâzam Sarayı bahçesinde tamir olunan kârgîr deponun tahsisinin uygun olacağı zikredilerek, vesika ve defterlerin kullanma maksatları, saklanma usûlleri ve muhafazasının kimler tarafından nasıl yapılacağı hususunda şöyle denilmektedir:

"Divân-ı Hümâyûn kaleminde mevcut atik nâme-i hümâyûn cüzleriyle, artık mühimme ve erbâb-ı mesalih defterleri ihtiyaç duyulduğunda, getirilip müracaat olunmak zarurî olduğundan, bu gibi eskiye ait defterlerin cümlesinin daima sandıklarıyla mehterbaşınız vasıtasıyla adı geçen depoda saklanması, halihazırda elde bulunan nâme-i hümâyûn, mektuplar, andlaşmalar ve diğer bütün mühimme ve iş sahiplerine ait defterler ve sair muamelat defterlerinin, yine mehterbaşınız tarafından ve onun nezâretinde her akşam zikredilen depoya konularak ve her sabah yine kendisi tarafından depodan alınarak sandıklarıyla kalemdeki memurlara teslim edilecektir... Bu usûle devamlı surette riayet olunacaktır... Vesika ve defterlerin saklandığı depoya bu işle vazifeli memurlardan başkası sokulmayacaktır."(2)

Bu emrin verilişinden önce ve sonra geçen zaman zarfında, devletin evrakı her geçen gün artarak büyük yekûnlar teşkil ettiği halde, bunlar için müstakil arşiv bina ve depoları yapılamadığından evrak, sandık ve torbalara konularak şurada burada, elverişsiz mahzenlerde dağınık bir şekilde saklanmıştır.

Arşivlerin muhafazası ve yok olmaktan kurtarılması ile ilgili bir başka teşebbüs, 1845 tarihinde olmuştur. Devrin Maliye Nâzırı Safvetî Paşa'nın imzasını taşıyan ve Sadrâzam'a hitaben kaleme alınan 3 Cemâziyelevvel 1261/12 Mart 1845 tarihli tezkire:

"... Enderûn-ı Hümâyûn'da, içinde muteber evrak ve defterlerin saklandığı Hazine-i Behiyye'de bulunan evrak tamamen yok olmak raddesine gelmiş bulunduğundan, zikri geçen evrakın yok olmaktan kurtarılması için iyi bir şekilde saklanması konusunda Hazine-i Maliye'den hususî surette tâyin edilen memurlar vasıtasıyla evrak ve defterlerin birer birer muayene ve tefrikinin" yapıldığı hakkındadır.(3)

Osmanlı Devleti merkez teşkilâtı bünyesinde, arşiv konusunda alınan bu tedbirler, Mehmet Emin Rauf Paşa'nın sadâreti zamanına rastlar. Bu faaliyetlerin, kısa bir süre sonra, Mustafa Reşid Paşa'nın sadâreti döneminde hızlanacak olan arşiv çalışmalarına temel teşkil etmiş olması kuvvetle muhtemeldir.

Fransa ve İngiltere gibi, Avrupa ülkelerinde elçilik görevlerinde bulunmuş ve bu ülkelerde arşivlere ne derece önem verildiğini görmüş olan Mustafa Reşid Paşa, 7 Şevval 1262/28 Eylül 1846 tarihinde sadârete gelişiyle birlikte, devlet arşivi hüviyetinde, "Hazine-i Evrak" adı verilen bir teşkilâtın kurulmasına ve binasının inşasına karar vermiştir. Bu suretle, 1845'te tarihî evrakın muhafazası için yürütülen çalışmaların maddî ve manevî plânda destek kazandığı görülür.

(2) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Mühimme Defterleri Serisi*, No: 183, 4.s., Hüküm 11.

(3) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *İrâde Tasnifi, Dahiliye*, No: 5152.

Konu önce, Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'de (4) *ele alınarak, bu meclisin, 11 Zilkade 1262/31 Ekim 1846 tarihli mazbatası ile karara bağlanmıştır.*

Bu mazbatada, "... Defterhane'de ve Bâb-ı Âlî civarındaki mahzenlerde saklanan devletin mühim işlerine ait vesikaların, bunların rutubetli olması sebebiyle çürümekte olduğu... mahzenlerin dar olmasından dolayı evrakın bir birine karıştığı... bu karışıklığın, aranıldığında istenilen vesikayı bulmayı imkânsız denecek hâle getirdiği... devlete ait vesikaların nakil, hıfz ve aranıldığı zaman kolaylıkla bulunabilmesi için Avrupa'daki benzerlerine uygun olarak Bâb-ı Âlî dahilinde geniş ve muntazam, kütüphane şeklinde kârgir bir binanın Hazine-i Evrak namıyla inşasının münasib görüldüğü... binanın inşasının, Dâr'ül-fünûn mimarı Fossati'ye yaptırılmasının uygun görüldüğü... binanın iç tertibinin evrak-ı dahiliye, evrak-ı umur-ı dîvâniye ve hariciye olmak üzere ayrılması ve her cins evraka ayrı odalar tahsis edilmesi ve her odanın içine muntazam dolaplar konulması... evrakın çürüme ve yıpranmasını önlemek için mevsimine göre havalandırılması... ayrıca, Hazine-i Evrak'ın başına münasib birinin müstahfaz-ı evrak(5) *olarak tâyini ile gerektiğinde müracaat olunmak üzere, tarih, coğrafya kitapları ve lüzumlu haritaların bulunacağı hususî bir ihtisas kütüphanesinin kurulmasının icab ettiği..."*(6) *ifade edilmiştir.*

Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'nin bu kararı, Sadrâzam Mustafa Reşit Paşa'nın aynı mealdeki, 17 Zilkade 1262/6 Kasım 1846 tarihli tezkiresi ile Pâdişah Abdülmecid'in tasvibine sunulmuş ve 19 Zilkade 1262/8 Kasım 1846 tarihli İrâde-i Seniyye ile de resmîyet kazanmıştır.

Bu İrâde-i Seniyye üzerine söz konusu binanın inşasına başlanmış, bu arada bina inşaatı devam ederken, Hazine-i Evrak'ta çalışacak ekibin teşkili ve ön hazırlıkların plânlanması yapılmış, ehliyet ve liyâkatine güvenilen Sâdaret Mektupçusu Es-seyyid Hasan Muhsin Efendi, Hazine-i Evrak'ın başına getirilmiş; teşkilât başlangıçta "Hazine-i Evrak Müdüriyeti" olarak adlandırılmışsa da, müdürlük unvanının, Muhsin Efendi'nin daha önceki vazifesi olan Mektupçuluğa nazaran daha aşağı bir unvan olması ve arşiv hizmetinin devletin önemli işlerinden olduğu düşünülerek, müessesenin adı "Hazine-i Evrak Nezâreti" olarak değiştirilmiştir.(7)

(4) Yenileştirme hareketlerinin gerektirdiği yeni nizamnâmeleri hazırlamak, memurların muhakemeleriyle meşgul olmak ve lüzum görülen devlet işlerinde görüş belirtmek üzere, 1837 tarihinde kurulmuş olan teşkilâttır. Zamanla bâzı değişikliklere uğramış olan bu meclis, 1867'de *Şûra-yı Devlet* (Danıştay)'in kurulmasıyla kaldırılmıştır.

(5) Evrağı hıfz eden, koruyan; bugün Batı dillerinde, arşiv terminolojisinde yer alan, arşiv muhafızı ve arşiv koruyucusu anlamlarına gelen *"conservateur"* ve *"keeper"* terimlerine karşılık, o tarihlerde bizde hemen hemen aynı anlamda kullanılmış bir tâbirdir.

(6) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Mesâil-i Mühimme Tasnifi*, No: 658.

(7) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *İrâde Tasnifi, Dahiliye*, No: 7066.

Hazine-i Evrak Nâzırı Muhsin Efendi ve mesai arkadaşlarının çalışmaları neticesi, önce 11 Rebiülevvel 1263/27 Şubat 1847 tarihli, Hazine-i Evrak'a konulacak evrakın tefriki hakkındaki esasları tespit eden bir geçici talimatnâme, Meclis-i Vâlâ'da hazırlanmıştır.(8)

Bu talimatnâme esaslarına göre, Sultanahmet Meydanı'ndaki Defterhane ve Bâb-ı Âlî civarındaki mahzenlerde birikmiş olan vesikaların ayırma işine başlanmış, ayrıca tasnif çalışmalarında takip edilecek usûller hakkında çalışmalar yapmak ve bu konularda icap eden nizamnâmeleri hazırlamak üzere, Bâb-ı Âlî kalem müdürlerinden müteşekkil bir 'Meclis-i Muvakkat' teşkil edilmiştir.

Bu Meclis, yaptığı çalışmalar neticesinde, arşivin devlet hayatındaki önemi ile, tasnifte takip edilecek esasları, Hazine-i Evrak'a konulacak vesikaların cins ve vasıflarını, kalemlerin Hazine-i Evrak'la olan irtibat ve münasebetlerini gösteren beş maddelik bir nizamnâme hazırlanmıştır.(9)

Daha sonraki tarihlerde, sadrâzamlardan Alî Paşa, Ahmet Cevad Paşa, Küçük Sait Paşa ve Hüseyin Hilmi Paşa, Hazine-i Evrak ve arşiv çalışmaları ile yakından ilgilenmişlerdir. Sadrâzam Ahmet Cevad Paşa, sadârette bulunduğu sırada, bugün Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nın elindeki merkez binayı inşa ettirmiştir.

Devlet hayatında arşivin önemi resmen tescil edilip, merkezde Hazine-i Evrak tesis edildikten sonra, bâzı bölge ve vilâyet arşivlerinin kurulması ile ilgili teşebbüslere geçildiği görülmektedir.

1847'de Manastır'da,(10) *1868'de Tuna vilâyeti merkezi Ruscuk'ta*(11) *ve Ankara'da* (12) *birer arşiv kurulması ve bina inşası ile ilgili faaliyetler, bunlar arasında zikredilebilir.*

Bu faaliyetlerden başka, çeşitli nezâretler, Hazine-i Evrak'ı kendilerine örnek alıp, bünyelerinde nezâret arşivleri kurmuşlardır. Bunlara örnek olarak, II. Abdülhamid devrinde inşa edilen Maliye Nezâreti Hazine-i Evrak'ı ve Meşihat'e bağlı Şer'iyye Sicilleri arşiv binaları gösterilebilir.

Bu dönem arşiv faaliyetlerinden söz ederken, II. Abdülhamit'in Yıldız Sarayı'nda tesis ettiği Yıldız Arşivi'nden de bahsetmek gerekecektir. II. Abdülhamit tahta çıktığı 1876 tarihinden hal edildiği 1909 senesine kadar, başta sadâret olmak üzere, çeşitli devlet dairelerinden saraya arz edilen resmî evrakın suretleri ile çeşitli müessese ve şahısların muhtelif vesilelerle saraya sundukları rapor ve arzuhallerin asıllarından meydana gelen düzenli bir arşiv kurulmasını sağlamıştır.

---

(8) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *İrâde Tasnifi, Meclis-i Vâlâ*, No: 1869.
(9) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *İrâde Tasnifi, Meclis-i Vâlâ*, No: 4093.
(10) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *İrâde Tasnifi, Dahiliye*, No: 10095.
(11) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *İrâde Tasnifi, Şurâ-yı Devlet*, No: 28.
(12) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *İrâde Tasnifi, Meclis-i Vâlâ*, No: 25811.

Osmanlı Devleti'nin resmî yazışmaları, merkez teşkilâtı dairelerinin arşiv malzemesi, bugün İstanbul'da Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nda muhafaza edilmektedir. Bâzı müze, kütüphane, müftülük ve diğer devlet dairelerinde de, bu devrin tarihi ile ilgili zengin arşiv malzemesi bulunmaktadır.

Ayrıca, Türk tarihinin Osmanlı dönemine ait çok sayıdaki arşiv malzemesinin, çeşitli ülkelerin arşivlerinde bulunduğunu da bilmekteyiz. Ancak bunlar aslî malzemeyi tamamlayıcı hüviyettedir. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, geçmişte çeşitli yollarla arşivden çıkmış veya arşive intikal etmemiş, bugün çeşitli ülkelerin arşivlerinde bulunan Türk tarihî ve kültürüne ait arşiv malzemesinin çoğaltılmış örneklerinin, katalog ve envanterlerinin temini yoluna gitmektedir. Bu maksatla, Makedonya, Azerbaycan, Romanya, Bulgaristan ve Macaristan ile bu konuda bir işbirliği protokolu imzalanmıştır. Bulgaristan ile imzalanan protokol çerçevesinde, 29 Kasım - 13 Aralık 1993 tarihleri arasında Bulgaristan arşivlerinde araştırma yapan Genel Müdürlüğümüz Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personelinden iki arşivist, 1931 yılında Bulgaristan'a hurda kâğıt fiyatına satılan; ayrıca, Rusçuk, Şumnu gibi merkezlerde Osmanlı döneminde teşekkül etmiş, mahallî idarelere ait Osmanlıca yazılmış arşiv malzemesinden defter ve belge olmak üzere, bedeli mukabilinde 11.570 poz mikrofilm çektirmişlerdir. Bu rakam, 21.140 sayfaya tekâbül etmektedir. Bunların en kısa zamanda katalogları hazırlanıp, istifadeye sunulacaktır. Bunlar arasında Orhan Gazi'nin Bursa'da tesis ettiği vakıflara ait, 1455 senesinde tutulmuş evkaf defteri de bulunmaktadır. Devlet Arşivimiz, Türkiye'nin sahip olduğu bu tür belge ve bilgi kaynaklarının tereddütsüz merkezi olmak durumundadır. Böyle bir ilmî anlayış ve yaklaşımla çalışmaları düzenlenecek Devlet Arşivimizin, Türk ilim ve kültür hayatına bu yolda sağlayacağı faydalar her türlü izahtan vârestedir.

Osmanlı Devleti'nin ilgası üzerine, çeşitli mülga nezâretlerinin ve bâzı devlet dairelerinin arşiv vesikalarının Hazine-i Evrak'a devri ile Osmanlı Arşivi'ndeki arşiv malzemesi zenginleşmiştir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Osmanlı Devleti'nin merkez teşkilâtının arşiv malzemesini ihtiva etmesi sebebiyle, bir bakıma, Osmanlı dönemi için bir ana arşiv, bir devlet arşivi hüviyetine sahiptir.

Osmanlı Arşivi'nin en büyük hususiyeti, Türkiye'nin olduğu kadar, bugün müstakil devlet kurmuş Orta ve Yakın Doğu, Balkan, Akdeniz, Kuzey Afrika ve Arap ülkelerinin kültür, iktisat ve siyasî tarihlerinin gün ışığına çıkarılmasına, milletlerarası hakların ispatı ve korunmasında, ayrıca vatandaş haklarının gerektiğinde hukukî mesnedi olması bakımından sahip olduğu müstesna değeridir.

Günümüzde, bu ülkelere mensup araştırıcılar, kendi millî arşivlerini kurmak, toplum ilimleri açısından var oluşları ile ilgili meseleleri incelemek, tespit ve değerlendirmek için Osmanlı Arşivi'nde araştırmalar yapmak mecburiyetini duymaktadırlar.

Bu arada, Osmanlı Arşivi'ndeki malzemenin, sosyal müesseselerin, idarî ve malî teşkilâtların tarihçeleri üzerinde yapılacak çalışma ve araştırmalar için de çok büyük değere sahip olduğunu ifade etmek gerekir.(13)

Üç kıta üzerinde, çok geniş bir coğrafyada ve altı yüz seneyi aşkın bir zaman diliminde hükümran olmuş ve çeşitli milletleri bünyesinde barındırmış Osmanlı Devleti'nden, Türkiye Cumhuriyeti'ne intikal etmiş zengin arşiv malzemesi yalnız Türkiye'nin değil, bugün müstakil devlet kurmuş çeşitli milletlerin millî ve ortak tarihlerinin tespitinde ve yazılmasında başvurulacak otantik değerdeki tek kaynaktır.

Türkiye Cumhuriyeti, Osman Devleti'nden devraldığı zengin tarihî mirasla, kemiyet bakımından olduğu kadar, keyfiyet bakımından da, bugün dünyanın en zengin arşivlerine sahip sayılı ülkelerinden birisi durumundadır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde muhafaza edilmekte olan çok çeşitli ve değerli arşiv malzemesi arasında başlıcaları; fethedilen ülkelerin arazisinin tescil, toprağın mülkiyet ve tasarruf sistemini ve vergi nispetlerini göstermek için tutulan ve devlet topraklarının esas kaydı olduğundan tapu hükmünde bulunan, bu yüzden de bu şekilde adlandırılan "Tapu Tahrir Defterleri" veya "Defter-i Hâkânîler"; Osmanlı padişahlarının ülkenin dört bir yanındaki idarecilere gönderdikleri ferman, berat ve benzeri yazışmaları ihtiva eden ve Osmanlı idarî yapısını ortaya koyması bakımından büyük önem arz eden "Mühimme Defterleri"; Ru'ûs Dairesi tarafından görevlilere verilen nişan, rütbe, tayin ve terfi kayıtlarını ihtiva eden "Ru'ûs Defterleri"; ülkenin çeşitli bölgelerindeki mahallî mahkemelerde kadılarca verilmiş hükümleri ihtiva eden "Şer'î Siciller" ve vakıf şartlarını bildiren "Vakfiyeler"dir.

Osmanlı Devleti'nden intikal eden en zengin ve değerli arşiv malzemesi daha önce ifade edildiği gibi, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'ndadır. Osmanlı Devleti'nin merkez teşkilâtı kuruluşlarından olan Divân-ı Hümâyûn, Bâb-ı Defterî ve Bâb-ı Âsafî (Bâb-ı Âlî)'ye ve bunların çeşitli daire ve kalemlerine ait sicil, defter ve vesikaları ihtiva eden Başbakanlık Osmanlı Arşivi,sahip bulunduğu arşiv malzemesinin hususiyeti itibariyle, bu dönem için şüphesiz devlet arşivi vasfını taşımaktadır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi dışında, bir saray arşivi hüviyeti taşıyan Topkapı Sarayı Arşivi, Osmanlı içtimaî bünyesinde hayır ve hasenat müessesesi olan vakıflara ait vakfiyelerin sicil ve vesikalarını ihtiva eden Vakıflar Arşivi, şer'î mahkemelerde kadılar tarafından verilen hükümlerin, hüccet ve kararların ve yapılan işlemlerin kaydedilmiş olduğu Şer'î Siciller Arşivi, tapu tahrîr defterleri ile

(13) İsmet Binark, "Arşivlerimizin Önemi ve Değeri ve Osmanlı Devleti Döneminde Arşivlerimizin Islâhı ile İlgili Olarak Yapılmış Çalışmalar", *Beşinci Milletlerarası Türkoloji Kongresi (İstanbul, 23-28 Eylül 1985)*, İstanbul 1986, 155-162. ss.

buna dâir muamelât evrakının bulunduğu Tapu ve Kadastro Arşivi (Kuyûd-ı Kadime), ihtivâ ettikleri bu tür arşiv malzemesi itibariyle daha hususî bir mahiyette olup, arşiv olarak ayrı bir önem arz ederler.

*

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin sahip olduğu malzemenin bütünüyle veya kısmen tanıtılması, ancak bunlara ait katalog, envanter veya rehber gibi monografik veya daha geniş muhtevalı eserlerin hazırlanması ve yayınlanması ile mümkün olabilecektir.

Özellikle, arşivdeki fonları, serileri veya tasnif gruplarını ele alacak monografik çalışmaların neşri, arşiv personeli için olduğu kadar, araştırıcılar için de büyük kolaylıklar ve faydalar sağlayacaktır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki tasnifi tamamlanmış ve araştırmalara açılmış fon ve serileri tanıtacak neşriyata bu bakımdan acîlen ihtiyaç vardır.

Takdir edileceği üzere, Türk arşivlerinin gerçek değerini kazanması, gerek milletlerarası münasebetler, gerekse ilmî bakımdan arşiv belgelerine dayanan araştırmaların yapılması ve neşredilmesi ile mümkün olabilecektir.

Esasen, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilât Kanunu, millî arşivlerimizin korunması ve değerlendirilmesiyle, önemli arşiv malzemesinin yurt ve dünya bilim çevrelerine sunulmasını Başbakanlığın, dolayısıyla Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün aslî görevleri arasında saymıştır.

Günümüzün gelişmiş ülkelerinin arşivlerinde 'yayınlanmış arşiv dokümanları bölümü' teşkil edildiği ve yüzlerce cilt koleksiyonların teşekkül ettiği dikkate alınırsa, yayın konusunun ciddiyeti daha iyi anlaşılır. Bu sebeple, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü son iki yıl içerisinde yayın hayatına önemli eserler kazandırmış, dış siyasî gelişmelere paralel olarak Türk dünyasına yönelik belge neşri çalışmalarının yanı sıra, arşiv idare ve tekniklerine dâir telif ve tercüme eserler, hizmet içi eğitim ders notları, arşiv kılavuzu, bibliyografik birçok yayın ve Osmanlı Arşivi'nin kataloglarının neşri ile arşivlerin temel görevlerinden birini yerine getirme hususunda önemli mesafe katetmiştir.

*

Neşri uygun görülen 'Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi 3 Numaralı ve 966-968/1558-1560 tarihli Mühimme Defteri', yerli ve yabancı bilim çevrelerinin tarihî araştırmalarına birinci elden kaynak teşkil eden Divân-ı Hümâyûn Defterleri içerisinde yer almaktadır.

Bu serinin 1 ve 2 numaralı Mühimme Defterleri, aslında Ru'ûs defteri olduklarından, günümüze intikal eden ilk Mühimme defteri, neşrini yaptığımız üç

numaralı defterdir. 1 numaralı "Mahzen Defteri"nin[14] *207. sayfasında 3 numara ve "min evâsıt-ı Ramazan sene 966 ilâ evâil-i Rebîülevvel sene 968" tarihiyle kayıtlıdır. İlk hüküm Diyarbekir Beylerbeyi'ne hitaben yazılmıştır. Divân toplantı gününe veya ferman suretlerinin defterlere geçirildiği günlere işaret eden tarih çizgisi ilk sayfada bulunmadığından, 4. sayfadaki 13 Ramazan 966 tarihinden birkaç gün öncesi, yani 11 veya 12 Ramazan günü, ilk hükmün tarihi olarak düşünülebilir. Son hüküm ise, Gümülcine kadısına hitaben yazılmış olup, 13 Rebîü'l-evvel 968 tarihlidir.*

Müstakil bir cilt olarak tıpkı basımını da verdiğimiz defter, Türk idare sanatını, siyasetini, ekonomi ve kültürünü ortaya koyan yazma eser hüviyetindedir. Defterin muhtevası ve tarihî kıymetine dâir bilgilerden önce, Mühimme defterlerinin diğer defter serileri arasındaki yerini belirtmek uygun olacaktır.

*

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde kayıt tarzına göre; tahrir, mazbata, hülâsa kayıt, aynen kayıt, vâride, sâdıra, jurnal başlıkları altında değişik türlerine rastlanılan defterler, Osmanlı bürokrasisi ve arşivciliğinde temel unsurdur.

Defter tutmanın Türk tarihinde eski bir geleneği vardır. Osmanlı öncesi araştırmalar, Moğolların hazinede sakladıkları defterlerin yazı ve tespit şeklini Uygur Türklerinden öğrendiklerini ortaya koymuştur. Kaşgar topraklarında devlet kuran Karahanlılar'ın Türkçe yarlığlar, siciller, defterler yazdıkları bilinmektedir. İlk dönemlerde Türklerin defter yerine koçan, kütük ve biti tâbiri kullandıkları ihtimal dahilindedir. Emevîler'in defterlerini Irak'ta Farsça, Suriye'de Rumca olarak tutmalarına karşılık; Osmanlı Türkleri, Selçukluların Farsça defter tutma âdetini terkederek Türkçe yazmışlardır.[15]

Karamanoğlu Mehmet Bey, 678/1279'da Divân emirlerinin Türkçe yazılmasını emrederek, Türk dilinin koruyucusu olmuştur. Öyle ki; Divânda sade bir dille buyruklar kaleme alınmış, konuşulan halk dili kullanılmıştır.

Osmanlı Divân-ı Hümâyûnu, arşiv diyebileceğimiz Defter Hazinesi ile iç içe çalışmıştır. Protokol ve çalışma kaideleri kanunnâmelerle düzenlenmiştir.[16] *Yazışma kurallarına göre "erbâb-ı mesâlih"in kanunlara uygun arzları ve beldelerin nizâmına dâir hükümler Divân (Beylikçi) Kalemi kâtiplerince Divân defter-*

(14) Mahzen Defteri, Bâb-ı Âlî'de inşa edilen Hazine-i Evrak binasına yerleştirilen defter serilerinin künye bilgilerini ihtiva eden bir tür envanter defteridir. Devrin Beylikçi Kesedârı Ziver Efendi tarafından 1287/1870 yılında tutulmuştur. İki cilttir.

(15) Osman Ergin (derl.), *Muallim M. Cevdet'in Hayatı, Eserleri ve Kütüphanesi,* İlâve Tarihî Sözlük, *"Defter"* maddesi, İstanbul 1928, 71.s.vd.

(16) Tevkii Abdurrahman Paşa, "Kanunnâme", *Millî Tetebbular Mecmuası,* 1/3, İstanbul 1331, 523.s.

lerine, mîrî işlerden sayılan cizye, avârız, mukâtaa işleriyle ilgili hükümler Maliye Kalemi kâtiplerince Maliye defterlerine kayıt olunagelmiştir.[17]

Divân Kalemi kâtipleri, ferman şeklinde düzenlenen kararları, yıllar boyunca ayrı başlıklardaki deftere kaydetmişlerdir. Böylece Divân kalemi'nde 45 çeşit defter türü teşekkül etmiştir.[18]

Divân Kalemince tutulan bu defterlerin yanı sıra, Maliye kalemlerince hazırlanan defterler de Osmanlı Arşivi'nde büyük ve önemli bir seri teşkil ederler. Maliye defterleri, genellikle enleri dar, boyları uzun şeklî bir özelliğe sahiptirler. Değişik dönemlerde tasnife tâbi tutulan bu defterleri, Osmanlı Arşivi'nde Maliyeden Müdevver, Kepeci Tasnifi gibi bir kaç fonda bulmak mümkündür.

Divân ve Maliye Kalemleri defterleri, zamanla:

1. Reîsü'l-küttâb ve maiyetindeki Beylikçi idaresinde Divân kalemlerine ait Mühimme, Şikâyet, Nâme, Tahvil, Ru'ûs, İzn-i sefine vb. gibi defterlerin bulunduğu Divân-ı Hümâyûn Odasını;

2. Defterdarın nezâretinde bulunan ve malî konularda hazırlanan berat ve fermanların kaydolunduğu Başmuhasebe, Mevkûfât, Haremeyn Mukâtaası vb. gibi defterlerin muhafaza edildiği Defter Hazinesini meydana getirmişlerdir.[19]

Ayrıca, Defter Emîni nezâretinde Defterhâne defterleri de bulunmaktadır ki, bunlar hüküm ifade etmezler. Daha çok Kanunî Sultan Süleyman (1520-1566), Sultan III. Murad (1574-1595) devirlerinde hazırlanmışlardır. Hazineye ait arazinin, kimlere ve ne maksatla tevcih edildiğini, zamanla yapılan değişiklikleri, vergi ve resimlerin müfredâtını, kimlere tarh ve tevzii edildiğini bildiren defterlerdir. Tapu-Tahrir Defterleri adıyla bilinen bu defterler, Osmanlı Arşivi'nde 702-1300/1302-1882 yılları arasına ait olup, 1093 adettir. Bunlar Ankara'da Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ndeki 1450 adet aynı türdeki defterlerle bir seri teşkil ederler.[20]

*

Tarihî araştırmalar için sıhhatli ve güvenilir kaynak olarak devraldığımız bu defter serilerinin meydana gelişinde güçlü bir kâtip zümresinin rol oynadığı anlaşılmaktadır. Divân, Maliye ve Defterhâne dairelerinde görevli kâtiplerin ye-

(17) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Mühimme Defterleri Serisi,* No: 165, 438.s.; No: 163, 1.s.

(18) *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi,* Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1992, 37-110. ss.

(19) İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı,* Ankara 1948, 39. s.

(20) Necati Aktaş - İsmet Binark, *El-Arşîfü'l-Osmânî (Ottoman Archives-Başbakanlık Arşivi),* Amman h. 1406/m. 1986, 329.s.

tişme tarzları, yazışma usûlleri, maaşa mukabil dirlik işletmeleri, kıyafetleri, sefer hâlinde orduda istihdamları belli esaslara bağlanmıştır.(21)

XVIII. yüzyılda Osmanlı bürokrasisi terimlerine bir yenisi eklenmiştir: Mühimme-nüvist, yani mühim emirleri yazan kâtipler zümresi. Bunlar, Divân-ı Hümâyûnun "mühim" olarak vasıflandırdığı konuları kaleme almakla görevlendirildikleri için diğer kâtiplerden imtiyazlı, güzel yazı yazan, temiz giyimli, güvenilir, görevine bağlı kimselerdi. Mühimme-nüvistler başka yazı ile meşgul olmazlar, ancak mühim konuları yazmakla görevlendirilirlerdi.

Defterlerdeki kayıtlar, mahalline - muhâtap makama gönderilen ferman veya beratların kopyaları - suretleri - dir. Önemli bir husus, deftere kaydetmek, yani tescil işlemini hükme bağlamaktır. Divândan verilen bir karar veya neticelenen bir dâva ferman şeklinde hazırlanmadan önce tashih edilen müsveddesi, ilgili defterine kayd olunmamışsa bir hüküm ifade etmezdi.(22)

Defterlerdeki bir kaydın iptali veya tashih edilmesi, ancak Padişahın iznine bağlıydı. Nişancının, yani ilk dönemlerde Divân kalemleri şefinin, defterler üzerinde tashih yapabilmesi, Padişahın "kendi kalemiyle düzeltme yapabilir" müsaadesini taşıyan fermanıyla mümkün olabilirdi.(23) *Mühimme veya diğer ahkâm defterlerindeki bir hüküm kaydının geçersizliği, yani "terkîn" edilmesi veya kaydedilen bir fermanın kaydedilmeden önce "şakk", yani iptal edilerek yırtılması, emr-i âli yahut hatt-ı hümâyûn ısdârı ile yerine getirilirdi. Bu durum, defter kayıtları üzerine yatık çizgi ile çekilen terkin çizgilerinin uç tarafından yazılı "bermûceb-i hatt-ı hümâyûn"*(24) *ifadesinden veya hükmün baş tarafındaki "terkîni babında fermân-ı âlî mûcebince kaydı terkîn..."*(25) *şerhlerinden anlaşılmaktadır.*

Defterlerin bulunduğu arşiv depolarına yabancıların sokulmaları yasaklanmış, devlet sırlarını ihtiva eden belgelerin ilgisi olmayanlara gösterilmemesi hususunda "Sadâret Buyruldusu" çıkartılmıştır.(26) *Nitekim II. Meşrutiyet idaresiyle Târih-i Osmanî Encümeni Mecmuası'nın 1910 yılında başlayan belge yayını faaliyetlerine kadar devletin resmî arşivi üzerinde yerli ve yabancı araştırıcıların ciddî çalışmalarına rastlanmamaktadır. Belge ve defterlerden ancak resmî tarihçiler*

(21) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Kâmil Kepeci Defterleri,* No: 264.

(22) Midhat Sertoğlu, "Diplomatique Bilgisi Bakımından Başvekâlet Arşivi" *V. Türk Tarih Kongresi,* Ankara, 12-17 Nisan 1956, 1960, 361.s.

(23) Uzunçarşılı, *Merkez Teşkilâtı,* 99.s.

(24) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Mühimme Defterleri Serisi,* No: 169, 227.s., Hüküm 371.

(25) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Mühimme Defterleri Serisi,* No: 142, 271.s., Hüküm 128.

(26) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Mühimme Defterleri Serisi,* No: 183, 4.s., Hüküm 11.

olan vak'anüvistler istifade edebilmişlerdir.(27) *Son dönemlerde başta Karacson İmre olmak üzere, Dr. Friedrich Kraelitz, G. Jacop, Prof. Lajos Fekete, Ananiasza Zajaczkowski, Jan Reychman, Uriel Heyd ve Mikhail Guboğlu defter serileri üzerinde araştırma yapan yabancılar olarak dikkat çekerler.*(28)

XVI. yüzyılın ortalarından XX. yüzyılın ilk yıllarına ulaşan bir dönem içinde -küçük zaman bölümleri hariç- ortalama 350 yıllık zaman dilimi itibariyle, hiçbir doğu ve batı devletinde rastlanmayan kültür ve tarih zenginliği ihtiva eden Mühimme defterleri(29)*, Osmanlı Arşivi defter serileri içinde şüphesiz önemli yer tutar. Ana konularını; devleti ilgilendiren siyasî, iktisadî, kültürel, sosyal ve harp tarihine dâir üst düzey kararlar teşkil eder.*

Divân-ı Hümâyûn toplantılarında müzakere edilen dahilî ve haricî meselelere ait siyasî, askerî, içtimâî önemli kararların kaydedildiği defterlere "Mühimme Defterleri" adı verilmiştir. Yukarıda bahsedildiği üzere, Divân Kalemlerinde hazırlanan bu defterler, Maliye Kalemi defterlerine göre daha geniş eb'adlarda olduklarından, dikkat edilince kolaylıkla tefrik edilebilir. Osmanlı Arşivi'nde 961-1323/1553-1905 tarihleri arasında tutulmuş 266 adet Mühimme defteri mevcuttur. Bunlar Rikâb, Ordu, Kaymakamlık Mühimmesi ve Mühimme-i mektum gibi çeşitli adlar ile anılmaktadır.(30)

Defterlerdeki kayıtlar, asıl fermanların suretleri hüviyetindedir. Sadrâzamın başkanlığında, kubbe vezirleri, Anadolu ve Rumeli kazaskeri, defterdar ve nişancının katıldığı Divân toplantılarında alınan kararlar, padişah tasdikinden geçtikten sonra kronolojik sıra içinde defterlere kaydedilmiştir.

Mühimme defterlerinin tertibinde şekil ve muhteva yönünden bir tekâmül göze çarpmaktadır. Klasik döneme ait (1553-1642) ilk defterler, başlık taşımazlar.

(27) Ömer Lütfi Barkan, "İmparatorluk Devrinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus Nüfus İstatistik Defterleri", *İktisat Fakültesi Mecmuası,* c. II, sayı 1, İstanbul 1941, 30. s.

(28) İsmet Binark, "Arşivlerimizin Değeri ve Son Vak'anüvis Abdurrahman Şeref Bey'-in 'Evrâk-ı atîka ve vesâik-i tarihiyemiz' Adlı Yazısı", *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni,* XXIX, 1, (1980), 23-38. ss.; ayrıca bkz.: İsmet Binark, *Arşiv ve Arşivcilik Bilgileri,* Ankara 1980, 62-63. ss.; İsmet Binark, *Arşiv ve Arşivcilik Bibliyografyası / A Bibliography on Archives and Archival Studies <Includes Turkish and Foreign Sources.>* Ankara 1979, 29-39; 183-184; 193. ss.

(29) Uriel Heyd, *Ottoman documents on Palestine, 1522-1615, A study of the Firman according to the Mühimme Defteri.* Oxford 1960, XV. s.; ayrıca bkz.: Uriel Heyd, The Mühimme Defteri (Register of Degrees): a major source for the study of Ottoman administration. *24 Int. Cong. Or. 1957,* 389-391. ss.

(30) Mühimme Defterlerinin kronolojik listesi için bkz.: *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi,* 82-95. ss.

Yazıları daha karmaşıktır. İlk sayfalarda başlık yerine sadece kayıt tarihini belirten Arapça toplantı günü ve onun hemen altında ay ve yıl yazılıdır.

Mühimme defterlerindeki hüküm tarihlerinin yazılışı, ilk dönemlerde, yukarıda bahsedildiği üzere, "başlık tarih" atmak suretiyle olmuştur. Daha sonraları bu usûlden vazgeçilerek, günler, evâil, evâsıt, evâhir tâbirleriyle onarlı dilimler halinde ifade olunmaya başlanılmıştır.

Neşredilen 3 Numaralı Mühimme Defterinde tarihlerin yazılış şekli, hükümlerin deftere geçirildiği veya divânın akdolunduğu günü işaret eden başlık tarihler olarak görülmektedir. Bu tarihlerde gün ve yıl rakamla, ay ve gün adı ise Arapça karşılığıyla yazılmıştır. Son harfi satır sonuna kadar uzatılmış bir çizgi halinde görülen gün adlarının, ay içinde dağılımında bazen tutarsızlıklara rastlanmaktadır. Meselâ; 966 yılının Şevval ayı 5 inci günü (yevmü'l-cum'a), 7 nci günü Cumartesi (yevmü's-sebt) olarak yazılmıştır. Burada doğru olan gün adı sıralaması, yanlış rakamla ifade edilerek, tarihlemede hata yapıldığı görülmektedir. Sıkça rastlanan bu tür hataların metin üzerinde tashihi cihetine gidilmemiştir. Nitekim, daha sonraki yıllarda tutulan Mühimme defterlerinde bu tür tarihlerdeki yanlışlıklardan kaçınmak için gün adları yazılmasının terkedildiği, gün rakamlarının yerine ise evâsıt ve evâhir rumuzlarının yazıldığı görülmektedir.(31)

XVII. yüzyıl ortalarında (1642), 90 Numaralı Mühimme Defterinden itibaren defterlerin ilk sayfalarında hükümlerin hangi sadrâzam zamanında çıktığı ve hangi reisü'l-küttâbın başkanlığında kaleme alındığını belirten başlıklar görülmeye başlar. Yazı daha sanatkârânedir. İlk dönemler önemli -mühim- sayılarak, Mühimme defterlerine kaydolunan şikâyet hükümleri için 1648 yılından itibaren "Şikâyet Defterleri" adı altında ayrı defter tutulmaya başlanmıştır. Bu şekilde 1699 yılında nâme-i hümâyûnlar, 1707'de Mısır eyâletine gönderilen fermanlar, 1747'de kalebend hükümleri, 1787'de gizli emirler, 1863'te mülkî tevcihat, 1869'da makina, fabrika imtiyazı ve kilise kayıtları, Mühimme defterlerinden ayrılarak başka defterlere kaydolunmuştur.

Mühimme defterlerinde yer alan konuları devrin zaman, mekân ve telakkîsi çerçevesinde mühim görülen mevzular teşkil etmiştir. Bazen hüküm metinleri içinde geçen "bu husûs mevâdd-ı mühimmedendir", "husûs-ı mezbûr mühimmâtdandır" şeklinde ifadeler ile konuların önemine dikkat çekildiği görülmektedir.(32)

---

(31) Mühimme defterlerindeki tarihlerin yazılış şekli konusunda geniş bilgi için bkz.: Mübahat Kütükoğlu, "Mühimme Defterlerindeki Muâmele Kayıtları Üzerine", *Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri, (30 Nisan - 2 Mayıs 1986), Bildiriler,* İstanbul 1988, 99. s.

(32) Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Mühimme Defterleri Serisi,* No: 39, 168. s., Hüküm 395.

Mühimme defterlerinin yukarıda ifade edilen şeklî özellikleri yanında, muhteva bakımından taşıdıkları önem ve değerleri aşağıdaki başlıklarda şu şekilde toplamak mümkündür:

1 — Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilâtındaki idarî ve askerî organların yapısı, karşılıklı münasebetleri, çalışma tarzları, fonksiyonları hakkında önemli kaynaktırlar. Müesseselerin teşkilâtı ve işleyişi, hukukî prosedür hükümlerinin tetkikiyle anlaşılabilir.

2 — Komşu ülkeler ile Kuzey Afrika, Balkanlar, Orta Doğu ve Güney Rusya'nın tarihleri açısından çok önemli bilgiler ihtiva ederler.

3 — Osmanlı Devleti'nin, gayri müslim tebeası ile olan münâsebetleri, azınlıklar hukuku, halkın sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının temini hususlarındaki yönetim politikası, ibadet ve âyin serbestisi, mâbedlerin inşası gibi konular Mühimme defterlerinde çokça görülür.

4 — Hac organizasyonu, surre alayları, mukaddes beldelere götürülen hizmetler, Mühimme defterlerinde konu olarak ayrı bir yer tutar.

5 — Osmanlı kültür ve sanat faaliyetleri cümlesinden, imar ve iskân siyaseti, çevre ve belediye hizmetleri, sağlık ve eğitim işleri, geniş vakıf idarelerinin problemleri ve teftişleri bakımından da zengin malzeme ihtiva ederler.

6 — Sayıları hayli fazla olan ve Ordu Divânı'nca tutulan Mühimme defterleri, askerî tarih, harp tarihi ve lojistik hizmetler tarihi yönünden birinci elden kaynaktırlar.

Netice olarak, XVIII. yüzyılda devlet işlerinin Divân-ı Hümâyûn'dan Paşa Kapısı'na kaydığı, Bâb-ı Âlî'nin, yönetimde ağırlığının hissedilmeye başladığı dönemlerde, yavaş yavaş padişah fermanlarının yerini Sadrâzam buyrulduları almaya başlamış ve buyruldular için Ayniyat Defteri adı altında yeni bir defter serisi tutulmaya başlanmıştır. Bununla birlikte, mühimme kayıtlarını tutan Divân kalemleri az sayıdaki kâtip kadrosu ile Sadâret teşkilâtı içinde yer alarak, devletin yıkılışına kadar eski görevini sürdürmüştür.

*

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce neşredilen 3 Numaralı Mühimme Defteri, Kanunî Sultan Süleyman döneminden (1520 - 1566), Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ne intikal etmiş olan altı adet Mühimme defterinden biridir.

Defter, 966 - 968/1558 - 1560 yılları arasında tutulmuştur. 570 sayfadan ibaret olup, çeşitli makam ve beldelere gönderilen 1665 hüküm kaydını ihtiva eder. Osmanlı Devleti sınırlarının en geniş olduğu XVI. yüzyılın siyasî, idarî, medeniyet ve müesseseler tarihi için önemli bir arşiv kaynağıdır.

İhtiva ettiği iki yıllık dönem içinde cereyan eden olaylar, alınan tedbirler, yapılan icraat, devletlerarası ve yurtiçi yazışmalar kronolojik sıra içinde defterde yer almıştır.

3 Numaralı Mühimme Defteri, kaydedilen hükümlerin çokluğu itibariyle serisi içinde en hacimli defterlerden biridir. Öte yandan, fermanlara muhatap olan belde ve makam bakımından da çok geniş bir coğrafyaya hitap etmektedir.

Mahzen Defterindeki kayıt numarası, tarihi ve sülüs hattıyla yazılı "Muhimme" adı, defter üzerindeki oval etiket üzerinde yer almaktadır. Cilt, fersudeleşmiş ebru kaplı olup, sırt tarafı bez kaplı olduğundan tamir gördüğü anlaşılmaktadır. Köşebendler yıpranmış deri ağızlıklıdır. Yan kâğıtlar, ebruludur. 26x18 cm. eb'adında ve 5 cm kalınlığındadır.

Defter, her biri 20 sayfadan ibaret 29 formadan müteşekkildir. 550. sayfadan sonra bir formanın cilde dahil edilmediği, yazı değişikliği ve takip eden sayfadaki çok farklı tarihten anlaşılmaktadır. Bütün bunlar bizde Mühimme defterlerinin sayfalar halinde yazıldıkları ve sonradan bir araya getirilip ciltlendiği kanaatini uyandırmaktadır.

Sayfa numaraları orijinaldir. Devrin kâtiplerince verilmiştir. Baş tarafında ve sonunda ikişer sayfa yazısıdır. Hükümlerin hemen altında "bir sureti" ibaresiyle yer alan ve hükümlerin dağıtımlı olarak gönderilmiş olduğunu ifade eden numarasız 417 adet kayıt vardır.

Hükümler, kronolojik sıra içinde kaydolunmuştur. Hüküm numaraları sonradan kırmızı kalemle verilmiştir. Her hükmün baş tarafında kayıtların temize çekilerek ferman şeklinde düzenlendiğini belirten "yazıldı" notu bulunmaktadır. Ayrıca, birçok hükmün üst kısmında, hükmün kimin emri veya kalemiyle yazıldığına işaret eden veyahut muhatap makama ulaştırılmak üzere teslim edilen görevliyi ve teslim tarihini bildiren kayıtlar bulunmaktadır. Bazen fermanların, makamın önemine göre mühürlü kese veya madenî kozalaklar içinde gönderildiği de bu kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Kâğıdın cinsi, genellikle âharlı ve kalın, sarımtırak renklidir. Değişik filigranlıdır. İlk sayfalarda daire içine alınmış yıldız, orta sayfalarda bir kaide üzerine oturtulmuş yıldız, son sayfalarda ise çapraz iki ok filigran şekli görülmektedir. Sayfalarda ortalama 20 satır bulunmaktadır. XVI. yüzyıl resmî yazışmalarındaki karakteristik Divânî kırması yazı türü ile kaleme alınmıştır. Arapça yazılan hükümlerde ise (208, 224.s.) Nesih kırması kullanılmıştır. Değişik kaligrafisinden birçok Divân kâtibinin elinden çıktığı anlaşılmaktadır. Yazı okunabilir özellikte olmasına rağmen, devrin kâtiplerince kayıtlar üzerine sonradan tashih maksadıyla yapılan ilâveler noktasız ve bozuk olduğundan, ibareler güçlükle okunabilmektedir. Satırlar çoğunlukla sık yazılmıştır. Satır sıklığının yanı sıra sayfalarda mümkün mertebe boş yer bırakmamak için yatık, iç içe girdirilmiş hüküm kayıtlarının sayfa düzenine sığdırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Buna rağmen 5 cm den fazla yazısız boşluk bulunan sayfa adedi 27'dir. Bâzı sayfalarda (206, 307. s.) karaltı ve kirlenmeler, bir sayfada (330.s.) 6 cm lik yırtık vardır.

Dil sade ve anlaşılır bir Türkçedir. Arapça ve Farsça menşeli kelimelerin yanı sıra, "Yarar, yiğit, kondurmak, eriştirmek, gider oldukda, alıkonulmak" gibi Türkçe asıllı kelimelerin çokluğu da dikkati çekmektedir.

*

Defterde kayıtlı hükümler, Divân-ı Hümâyûn kararı gereğince ferman şeklinde düzenlenerek ilgililere gönderilen emirlerin suretleridir. Bu suretlerin diğer kayıtlarını veya asıllarını ilgili devlet, beylerbeyilik ve şer'î sicil arşivlerinde bulmak mümkündür.

Bazen hüküm kayıtları arasına, Osmanlı diplomatiğinde padişaha mahsus vesikalardan olan berat ve nâme-i hümâyûn suretleri de girmiştir. Divân'dan, padişah adına çıkan ve hüküm niteliğini taşıyan bu emirler, devrin kayıt tekniği icâbı, birbirlerinden kolaylıkla tefrik edilebilmektedir. Fermanlar "... hüküm ki" hitabı ile başlarkan, beratlar "nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki " giriş cümlesiyle kaydolunmuştur. Yabancı devletlere gönderilen nâme-i hümâyûnlar ise "... 'a nâme-i şerîf yazıla ki" başlığını taşımaktadır.

Ancak defterde kayıtlı suretler, mahalline gönderilen fermanların aynen kaydı değildir. Asıl fermanlarda bulunan bazı unsurlar defter kayıtlarında yer almamaktadır. Fermanlarda asırlarca değişmeyen esaslar olarak Osmanlı diplomatiği bilginlerince tespit edilen bu rükünler, padişaha mahsus belgelerde bir eksik veya bir fazlasıyla müşterektirler. Bunlar;[33]

1 — Dâvet (invocatio),

2 — Tuğra,

3 — Nişan formülü (berat başlığı denilen bir rükün beratlara mahsustur),

4 — Unvan (nâme-i hümâyûnlarda bulunur),

5 — Elkap ve dua (inscriptio, salutatio),

6 — Nakil-iblağ (narratio),

7 — Emir-hüküm (dispositio),

8 — Tekid-tehdid (sanctio),

9 — Tarih (datatio),

10 — Mahall-i tahrir (locus)'dir.

---

(33) Jan Reychman - Ananiasz Zajaczkowski, *Osmanlı - Türk Diplomatikası El Kitabı* (Çev.: Mehmet Fethi Atay), Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, İstanbul 1993, 161. s.; ayrıca bkz.: M. Tayyib Gökbilgin, *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi.* İstanbul 1979; İsmet Binark, "Osmanlı Arşiv Belgeleri ile İlgili Terim ve Deyimlerden Örnekler: Diplomatik ve Osmanlı Diplomatiği", *Arşiv ve Arşivcilik Bilgileri,* Ankara 1980, 62 - 69. ss.

Hükmün suretleri incelendiğinde, yukarıdaki rükünlerden birçoğunun kayda geçmediği görülür. Bundan, kâtiplerin, çıkan fermanların özünü kaydetmekle yetindikleri; kalıplaşmış cümleleri sık sık tekrarlamaktan ise kaçındıkları anlaşılmaktadır. Meselâ, emirlere muhatap olan görevliler için kanunnâmelerle tespit edilen ve fermanların giriş cümlesi olarak yer alan elkap formülü ile fermanların kalıplaşmış statik son cümlesi olan "şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe itimat kılasız" ifadeleri, hüküm kayıtlarında görülmektedir.

3 Numaralı Mühimme Defteri, ihtiva ettiği tarih itibariyle dar bir zaman dilimini içine almasına rağmen, çok değişik makam ve belde idarecilerine hitaben yazılan emirlerle doludur. İstanbul'da bulunan vezir, kadı, yeniçeri ağası, sekbanbaşı, koyun emini gibi makamlar ile devletin uzak sınır vilâyetleri olan Tunus, Yemen, Eflâk, Boğdan, Erdel ve Mısır'a gönderilen ferman kayıtlarını ihtiva etmektedir. Ayrıca, Macar Krallığı, Venedik Dojluğu, Fransa Krallığı bazı hükümlerin muhatap makamı olmuştur.

Emirler daha çok beylerbeyi, sancakbeyi, subaşı gibi idarî kadrolara gönderilmiştir. Vilâyet ve sancak kadılıklarına yazılan hükümler ikinci sıradadır.

Hükümlerin bir kısmını, taşradaki halkın veya mahallî idarecilerin şikâyetleri üzerine çıkan emirler teşkil eder. Divâna başvuru, hüküm kayıtlarından anlaşılacağı üzere, bizzat İstanbul'a gelinerek veya mektup ve adam gönderilerek yapılmaktadır. Diğer hükümler ise ilgililere doğrudan yazılan emirler, tayinler ve talimatlar mahiyetindedir.

Emre muhatap makam tek olduğu gibi, birden fazla da olabilmektedir. Birden fazla makamı ilgilendiren emirlerde hükümlerin hemen altında yer alan "Bir sureti" kaydıyla, dağıtımın nerelere yapıldığını görmek mümkün olmaktadır.

Defterde kayıtlı hükümler, muhtevalarına göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir:

1 — Devletlerarası münasebetler: XIV. yüzyılın Avrupa devletlerinden olan Fransa, Nemçe (Avusturya) ve Macaristan ile nâme-i hümâyûn ve hükümlerle doğrudan veya dolaylı münasebetler olmuş, yazışmalar yapılmıştır. Ayrıca, bazı hükümler Portekiz, Venedik ve İran ile Osmanlı münasebetlerine dâir bilgiler ihtiva etmektedir. Bugün birer devlet hâline gelmiş olan Kıbrıs, Tunus, Yemen, Mısır, Bahreyn'in beylerbeyi veya hâkimlerine hitaben yazılmış hükümler çok miktardadır. Mekke ve Medine gibi kutsal beldeler ile Kırım Hanlığı tarihine ışık tutacak hükümleri de zikretmek gerekir.

2 — Şehzade Selim ve Şehzade Bayezid olayları: Sancaklara vali olarak tâyin edilen iki şehzadenin aralarındaki ihtilâfın büyüyürek çarpışmaya varan kavgaları, Şehzade Bayezid'in Şah Tahmasp'a sığınması, iâdesi için yapılan yazışmalar dolayısıyla İran ile birtakım pazarlıklar, bu dönemde Osmanlı idaresini oldukça meşgul eden konuların başında gelmektedir.

3 — Arazi tahrirleri: Bugün tapu-tahrir defterleri adı ile anılan önemli arşiv koleksiyonu, başta Kanunî olmak üzere, Sultan II. Selim ve III. Murad devirlerinde hazırlanarak günümüze intikal etmiştir. Tahrir ile görevlendirilen memurlara hitaben yazılan hükümler, tahrir usûllerini aydınlatan bilgiler vermektedir.

4 — Ordu ve donanmaya mühimmat temini: Kapıkulu ve eyalet askerlerinin sefere hazırlanmaları için emirler, donanmanın birçok ihtiyacının temini için Marmara bölgesindeki kadılıklara yazılan hükümler, defterde önemli yer tutmaktadır.

5 — İstanbul'un imar ve ihtiyaçlarına dâir: Başşehir İstanbul'un imar ve iskânı, su meselesi, et ihtiyacı, zahire meselesi birçok hükme konu olmuştur.

6 — Narh, maden işletmeliği, hububat ihracı gibi iktisadî konular: Gıda maddelerinin değerinin fazlaya sattırılmaması, zahirenin harice kaçırılmaması, bazı madenlerin işletilmesi, hükümlerin konuları arasındadır.

7 — Vakıf idarelerinin teftiş ve problemleri: Osmanlı sosyal hayatında önemli yer tutan ve memleket çapında oldukça yaygın olan vakıf idareleri sık sık devletin teftiş ile müdahale ettiği kurumlar arasında görülmektedir.

8 — Halkın şikâyetleri ve devlete karşı işlenen suçlar: Âdi ve cinâî suçlar üzerine yapılan şikâyetler, kalp akçelerin ve kalpazanlığın men'i, tezvirli hüküm denilen sahte evrak düzenleyeciler için tedbirler, bu mühimmenin belli başlı konularındandır.

9 — Basra ve Lahsa bölgesindeki kabilelerin ihtilâfları: Bölge kabilelerinin kendi aralarında veya idarecilerle olan ihtilâf ve anlaşmazlıkları da mühimmenin konuları arasındadır.

10 — Cerbe adasının fethi münasebetiyle çıkan hükümler.

11 — Halka iyi muamele edilmesi, haksızlık yapılmaması ve adaletle davranılmasına dâir hükümler.

Ayrıca, defterde devrin meşhur Sadrâzamı Sokullu Mehmed Paşa ve Kapudan-ı Derya Piyale Paşa'ya hitaben yazılan birçok görevlendirme hükmü mevcuttur. Bu arada, üst düzey idareci ve komutan tayinleri fermanlar ile yapıldığından, hükümlerde başbuğluk gibi bazı görevlerin tevcihine dâir konuların yer aldığını da belirtmek gerekir.

Konu başlıklarından anlaşılacağı üzere, bu Mühimme defteri, idare, siyaset ve hukuk tarihi bakımından büyük bir kıymet ifade etmektedir. Devletin en geniş sınırlarına ulaştığı ve idarî yapının şekillenerek tekâmül ettiği bir devrede kaleme alındığı için Osmanlı müesseseleri ve medeniyeti tarihi araştırmalarına kaynak olma özelliğine sahiptir. Müesseselerin yapısı ve işleyişine dâir birçok hüküm kaydı mevcuttur.

Defter, Osmanlı diplomatik ilmî açısından da önemlidir. Daha sonraki yıllarda tutulan Mühimme defterlerinde rastlanmayan kayıtlar ve notlar, bürokrasi açısından ehemmiyet arz ettiği gibi, fermanların yazılıp gönderilişine kadar kalemlerde geçirdiği safhalara dâir diplomatik konuları aydınlatmaya yardımcı olmaktadır.(34)

Ayrıca, defterdeki hükümler, devrin birçok içtimaî, malî ve siyasî konularındaki kararları ihtiva etmektedir. Bilhassa siyasî tarih yazarları için vazgeçilmez bir kaynaktır. Hükümlerin sanat ve kültür faaliyetlerine dâir olanları, Ahmet Refik (Altınay) tarafından 'Onaltıncı Asırda İstanbul Hayatı 1553-1591' (İstanbul 1935) adlı eserde kısmen yayımlanmıştır.

Öte yandan, nişan yani berat kaydı, nâme-i hümâyûn suretlerinin defterde bulunuşu, belge cinslerine klasik dönemden örnekler olarak, belgelerin asıllarıyla defter kayıtlarının karşılaştırılmasına fırsat vermesi açısından önemli bir husus olarak zikredilebilir.

*

Arşiv dokümanlarının neşredilmesi konusunda çeşitli usûl ve metodlar geliştirilmiştir. Mühimme defteri gibi birçok hükmü ihtiva eden malzemenin ilim âlemine sunulması, defterin bütünlüğü muhafaza edilerek faksimile veya transliterasyon yoluyla mümkündür. Diğer taraftan, hükümler tasnifli veya tasnifsiz telhis suretiyle yayınlanabilmektedir. Yayımlanan 3 Numaralı Defterden azamî istifadeyi sağlamak için transkripsiyonu yapılan metnin yanı sıra, faksimile baskısının da verilmesi yoluna gidilmiştir.(35)

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce yayımlanan bu eser, 2 ciltten teşekkül etmektedir. Birinci ciltte yer alan bölümlere dâir açıklayıcı bilgiler aşağıda verilmiştir. İkinci cilt, defterin aslının faksimile baskısından meydana gelmiştir.

Birinci ciltte, 'Sunuş' yazısında Osmanlılarda arşiv anlayışı ve arşivcilik faaliyetleri; defter tutma geleneği ve zamanla oluşan defter odaları, resmî kayıtlara atfedilen öneme değinilerek anlatılmış, Divân Kalemince tutulan önemli defterlerden olan Mühimme defterlerinin diğer defter serileri içindeki yeri ve ter-

(34) Mühimme defterlerindeki kayıtlardan geniş ölçüde istifade ederek, fermanların yapısı, hazırlanışı, gönderilişi ve kaydedilişine dâir ilk etüd Prof. Dr. Uriel Heyd tarafından hazırlanmıştır. bkz.: *Ottoman documents on Palestine*, 7-31. ss.

(35) Faksimile yoluyla yayına Hans J. Majer'in Avusturya'da neşrettiği, *Das Osmanische "Registerbuch der Beschverden"* (Şikâyet Defteri) *von Jahre 1675*, Wien 1984, adlı eseri örnek verilebilir. Tasnifli telhis suretiyle yayına örnek ise, Eşref Kovacevic'in hazırladığı, *Mühimme Defteri, Dokumenti o Nasım Krajevima*, Sarajevo 1985, adlı eserdir. Halit Ongan, *Ankara'nın 1 Numaralı Şer'iye Sicili*, Ankara 1958 adlı eserini telhisleri tasnif etmeyerek, sicildeki sırasıyla hazırlamıştır.

tibindeki gelişimi ile kültür ve medeniyet tarihimiz bakımından önem ve kıymeti belirtilmiştir. Ayrıca, neşri uygun görülen 3 Numaralı Defterin tavsifi yapılarak, şeklî özelliklerinden bahsedildikten sonra, defterin muhtevası konu başlıkları hâlinde sıralanmış ve takiben eserde uygulanan usûl ana hatlarıyla ifade edilmiştir.

Sunuş yazısından sonra, defterin transkripsiyonu, hüküm özetleri ile birlikte yer almıştır. Sayfa düzeni içinde, sol köşede sıra takip eden büyük rakamlar, hüküm numaralarıdır. Bunlar, ikinci ciltte yayınlanan defterin aslında hükmün kayıtlarının sağ üst köşesinde görülmektedir.

Numaraların yanında, siyah italikle yazılı özet cümleleri bulunmaktadır. Bunların altında yer alan hüküm transkripsiyonları çift sütun hâlindedir. Çoğu hükümlerin üst kısmında bulunan çeşitli not, kayıt ve tarih yazılarının hüküm metnine karışmasını önlemek amacıyla fermanların muhatabını bildiren ve diplomatik biliminde elkab (inscriptio) rüknü diye adlandırılan "... hüküm ki" ifadeleri siyah yazılmıştır. Fermanlarda yapılması istenilen işi bildiren cümlelerin yer aldığı emir-hüküm (dispositio) rüknünün kolay farkedilmesi için, bu rükne başlangıç kelimesini teşkil eden "... buyurdum ki" ifadeleri de siyah yazılmıştır.

Ayrıca, Divânın toplantı gününe veya hükümlerin kaydedildiği güne işaret eden tarihler, miladî karşılıkları parantez içinde gösterilerek italik, siyah ve büyük puntolar ile verilmiştir. Bunlar, tarihlerin asıl defterdeki satırı kaplayan çizgi şeklinde yazılışına uygun olarak "başlık tarih" görünümünde yazılmıştır.

Metnin transkripsiyonunda, genel kabul gören mutedil bir usûl gözetilmiştir. Kelime ortasında ve sonlarında bulunan (ayın) harfi, (') ile, hemze ise (') işareti ile gösterilmiştir. Kaf ve gayın harflerinden sonra gelen uzatmalarda a, i ve u harfleri üzerine (-) işareti konulmuştur.

Eserin neşrinde, hükümlerin Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı tasnif personelince daha önce verilen numaralarına bağlı kalınmıştır. Hükümlerin dağıtımlı olarak gönderilmiş olduğunu ifade eden ve hemen alt kısmında yer alan "bir sureti" başlıklı kayıtlar, ait oldukları hükümler ile irtibatlandırılarak, meselâ 57/a, 57/b şeklinde harflendirilmiştir.

Metnin transkripsiyonu yapılırken, hüküm suretlerinde kimi zaman rastlanılan harf ve hece düşüklükleri ikmâl edilerek, köşeli parantez içinde verilmiştir. Çeşitli sebeplerle okunamayan kelimeler, bilgisayarda scanner taraması yapılarak, ilgili yerine resmedilmiştir. Okunuşunda tereddüt edilen kelimelerden sonra da (?) konulmuştur. Defterin orijinalinde dönemin kâtiplerince boş bırakılan yerler, eserde (boşluk) şeklinde gösterilmiştir.

Bazı sayfalarda Arapça yazı ile kaleme alınan 4 adet hüküm, istifade edilmesi amacıyla tercüme edilerek verilmiştir. Devrin kâtiplerince tashih edilerek üzeri çizilen satırların metinde yer almasına lüzum görülmemiştir. Ayrıca, üzerine yatık çizgi ile "sehv" yazılı hükümler de metne dahil edilmemiştir.

Defterin dili genellikle sade; metin harekesizdir. Transkripsiyonu yapılırken, yazıldığı dönemin Türkçe gramer kaideleri gözönüne alınmıştır. Buna rağmen bazı kelimelerin farklı yazıldığı yerler de vardır. Meselâ: "subaşı-sübaşı, kendikendü vs.". Bu durum, defterin yazıldığı dönemdeki Türkçenin gramer bakımından bir yenilenme içerisine girdiğini göstermektedir.

Metnin transkripsiyonundan sonra 'Analitik İndeks' yer almıştır. Şahıs isimleri büyük harf, yer isimleri siyah, müessese ve terimler italik, diğerleri ise (millet, kabile, boy, aşiret vs. adları) normal yazı karakteri ile yazılmıştır.

İndeksten sonra, Mühimme defterleri için hazırlanan 'Seçilmiş Bibliyografya'ya yer verilmiştir.

*

Bilindiği gibi, millî tarih ve kültür araştırmaları için en önemli kaynakların başında arşivler gelmektedir. Türk milleti ve devleti olarak sahip olduğumuz arşivler, yalnızca ülkemiz için değil, bütün Orta ve Yakın Doğu, Balkan, Akdeniz, Kuzey Afrika ve Arap ülkelerinin tarihleri için de vazgeçilmez bir önemi hâizdir. Bu itibarla, sahip olduğumuz arşiv varlığımız, millî olduğu kadar milletlerarası bir önem ve değer de taşımaktadır. Bu bakımdan, arşivlerimiz konusu, üzerinde ısrarla durmamız gereken çok önemli meselelerimizden biridir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, bugün dünya ilim çevrelerinin de kabul ettiği gibi, paha biçilmez bir vesika hazinesidir. Ancak, böyle bir hazinenin gerçek değerini kazanması, gerek milletlerarası münâsebetler, gerekse ilmî bakımdan onlara dayanan araştırmaların yapılması ve neşredilmesiyle mümkün olacaktır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ni Türk ve dünya ilim çevrelerinin istifadesine açmak ve Osmanlı tarihinin önemi sebebiyle bu arşivleri bir 'Osmanlı İncelemeleri Merkezi' haline getirmek maksadıyla, arşiv belgelerinin tasnifi geniş bir kadro ile ve süratle sürdürülmekte, tasnifi tamamlanan fon ve seriler araştırmalara açılmakta, bunlarla ilgili kataloglar araştırmacıların yararlanmasına sunulmaktadır.

Türk arşivlerinin, özellikle Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin kemiyet ve keyfiyet itibariyle zenginliğini ve önemini bilen ilim muhitleri, Türkoloji ve Şarkiyat çevreleri, Osmanlı tarihi ve kültürü sahasında araştırma yapanlar, bu arşivlerle ilgili belge neşrini ve külliyatları (corpus) sabırsızlıkla beklemektedirler.

Ayrıca, takdir edileceği üzere, tarihin gerçek bilgileri arşiv belgelerine dayandırılır. Arşiv belgeleri olmadan ve bilinmeden, varsayımlarla tarih yazmak, belirli bir devir hakkında hüküm vermek, bir devri değerlendirmek, tarih biliminin gerektirdiği tarafsızlığa ve ilmî objektifliğe sığmaz.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, bu tespit ve düşünceden hareketle, Osmanlı tarihinin her sahasında araştırma yapanların talebine cevap verebilmek maksadıyla, ilk elden, orijinal kaynaklara dayanarak belge neşrine başlamış bulunmaktadır. Türk ve yabancı bilim çevrelerince çok büyük alâka gören bu neşriyat, belirli bir çalışma plânı dahilinde sürdürülecektir.

Genel Müdürlüğümüz çalışmalarında her türlü teşvik ve desteği bizlerden esirgemeyen Başbakanlık Müsteşar V. Sayın Dr. Yücel EDİL'e bu vesile ile teşekkürlerimizi sunmayı görev bilmekteyiz.

Divân-ı Hümâyûn Sicillerinin yayını projesinin 1993 yılından itibaren Beş Yıllık Yatırım Programı'na alınmasını sağlayan Devlet Plânlama Teşkilâtı ilgililerine ayrıca teşekkür ederiz.

Defterin neşri hazırlanmasında, alfabe sırasıyla Nezihi AYKUT, İdris BOSTAN, Murat CEBECİOĞLU, Feridun EMECEN, Mücteba İLGÜREL, Mehmet İPŞİRLİ, Cevdet KÜÇÜK, Özcan MERT, Abdülkadir ÖZCAN, İlhan ŞAHİN, Hüdai ŞENTÜRK ve Mustafa Çetin VARLIK büyük gayret göstermişlerdir.

Bu müşterek çalışmayı gerçekleştiren, üniversitemizin değerli ilim adamları ile eserin hazırlanmasında emeği geçen Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personeline ayrı ayrı teşekkürü, yerine getirilmesi gereken zevkli bir görev bilmekteyiz.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi defter koleksiyonlarından seçilip, ilim âlemine ilk defa defter neşri olarak sunulan bu çalışmanın, yerli ve yabancı araştırıcılar için kolay kullanılabilir önemli bir kaynak olacağı inancındayız.

Eserin ilgililere yardımcı ve yararlı olmasını dileriz.

14 Aralık 1993

İsmet BİNARK
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

FOREWORD

Establishing sound bridges between the past, the present and the future, passing over in a healthy way the experiences in politics, economy, social life and cultural fields to the future generations, carries a very great importance in the histories of states and nations.

For the Turkish people who has a very rich history being four thousand years old, this subject has a different importance.

As it is known, every people has a historical heritage. A very important part of this historical heritage are material and moral cultural entities such as archives, libraries and antique material. These cultural entities have a big place and role in being and continuing to be a nation.

Archives are the land deed of a country, the identity and memory of a nation, its whole existence and the main source connecting the past with the present and the present with the future by its rights and peculiarities.

Archives prove and preserve the rights and international relationships of states and nations. They are useful in enlightening and specifying a subject. Moreover, they reveal the traditions, the customs, the social structure, the institutions and their relations during the period they belong to from first-hand sources.

States have a continuity stretching from the past to the future. This continuity can be achieved by preparing archives for the present.

Preparing archives for the present is, in a way, providing the land deed of a nation's geography. It should be known that cultural geography is always stronger than economic and political geography.

In order to bring forward the historical past of the Turkish people it is necessary to make use of the authentic and original archival records in our archives. It is impossible to understand the present without knowing the past and history.

Turkish culture begins when Turkish people enter the stage of history. It has feeded Turkism for thousands of years and made the nation survive.

Culture is a product of the common past. Future generations learn and love their people by their culture under the light of the national heritage in the field of history, art, language and thought.

National culture gives a person his identity. Knowledge, belief, morality and devotion to tradition are the cultural features making up human identity. People who do not take care for their national culture cannot carry on their continuity. The national culture of a people is the national identity of that people.

Archives are necessary first of all for our national culture and national identity. Common aspects of belief which will avoid the destruction and division of our inner structure are found in our archives. Archives which are prepared for use, will be evidence of this people's respect shown to law, right and science and love for human beings.

*

In Turkish administration and culture the history of archives stretches back to the Middle Asia Turks. The Turkish people who own a very rooted and rich culture also owns the archives of its history and culture.

In the cities of the Uigur Turks being one of the most civilized peoples of the Middle Ages, there were rich libraries, official institutions, notaries, custom organizations, courts and archives where official correspondence was preserved.

Excavations and reserarches, carried out by archeologists and historians of art who are native of various countries, in cities of the Uigur Turks in Middle Asia have enlightened many unknown aspects about the richness of this culture.(1)

Scientific researches have shown that the Anatolian Seljuks also had rich libraries and places or archives where official correspondence was preserved.

It is known that the idea of archives was present since the very early periods as a state tradition of the Anatolian Seljuks and other Turkish states.

Millions of archival records show that the idea of archives has been present since the first periods of the Ottoman State and that is has passed over till the present.

In Turkish - Islam tradition respect is shown to the written paper, due to which all written records of state affairs including their draft copies were preserved with great care.

The Ottoman State which was a long lasting, strong and influential state within the Middle and Near East, the Balkan and the Mediterranean countries knew archives since the very past. Therefore, Ottoman archives are examples of institutions within the Middle and Near East countries where administrative records are collected, organized and preserved by the state. Our ancestors who realized that archives are the historical and cultural treasury of a nation called for this reason their archival organization "Hazine-i Evrak" (Treasury of

(1) İsmet Binark, "Türk Matbaacılığının Tarihçesi: Uygurlarda Matbaa"(A History of Turkish Printing: Printing of the Uigurs), *The Scientific Meeting of the 250 th Anniversary of Press and Printing, (10-11 December 1979), Papers,* Ankara, 1980, pp. 47-68.

Records). Official records preserved with care in special rooms within the palaces during the early periods, increased as the borders expanded and official procedures increased.

Until the Tanzimat period, the Ottoman State was administered with Divâns (Councils of State) established in the center and the provinces. The Divân system was applied in a simple way in the old Turkish state tradition. This system was developed in Turkish and Islam tradition and under the influence of the Anatolian Seljuks it became an Ottoman state organization after its structure and functioning was determined with code of laws.

The Divâns established in the center were the Divân-ı Hümâyûn being the most important one, the İkindi Divânı, the Sadâret Kaymakamlığı Divânı, the Defterdar and the Kapudan Paşa Divânı. These Divâns were acting as an advisory assembly or cabinet within the administration.

The Divân-ı Hümâyûn is the superior decisive body established in the central organization of the Ottoman State judging on behalf of the sultan. Here, all the affairs relating to the state and the people and all kind of trials and complaints are negotiated and concluded.

Since the XIV th century the Divân-ı Hümâyûn has its correspondence made by sending the decisions resulting from the negotiations, the firmans and titles of privileges to the Divân and Finance offices where these were prepared.

Archival material kept in the Hazîne-i Âmire and Enderûn-ı Hümâyûn offices next to the Kubbealtı in the Topkapı Palace where Divân meetings were held were later moved to an underground store called Saray-ı Atîk at Sultanahmet and some part of it was moved to the Tomruk Office near Bâb-ı Âlî. Records of Finance were still kept in the barracks of the Çadır Mehterleri at Sultanahmet.

Archival material which accumulated as a result of normal bureaucratic procedures in the Ottoman State during the passing centuries were preserved with care until the middle of the XVIII th century. After this date, part of the archival material was destroyed due to neglection and unsuitable preservation conditions.

It is noticed that in this period from time to time measures are taken and some work has been done to preserve state archives in good condition. We want to show one or two of these which we consider important.

A record which vanishes all the doubts on this subject is dating from 1200/1785. An order sent to the Reisu'l-küttâb who managed the correspondence of the Divân-ı Hümâyûn stated that the continuous preservation of written state records, registration books, letters and agreements carried great importance, that the use of the stone depot, which was being restorated, in the Sadrâzam Palace would be suitable and mentioned the following concerning the use, preservation and preservation staff of the records and registration books:

"As it is necessary to make use of the old copies of letters written to foreign rulers and of non-current registration books relating to correspondence of employers concerning important matters which are all kept in the Divân-ı Hümâyûn, all these old records should be permanently preserved in the mentioned repository in their boxes by the mehterbaşı (officer responsible for the preservation of records). Current registration books relating to letters, agreements and other important matters or persons should be put in the mentioned repository every evening under the control of the mehterbaşı. Every morning, the mehterbaşı will take out these records from the repository with their boxes and entrust it to the concerning officers... Everyone has to obey to these procedures... Unauthorized people are not allowed to enter the repository where the records and registration books are kept".(2)

During the period before and after this order, the records were put in sacks and in boxes left around randomly in unsuitable underground storerooms because there were no archival buildings and repositories. On the other hand, the records of the state were accumulating in increasing amounts every day.

Another attempt to preserve archives and to prevent their destruction took place in 1845. The document related to this attempt was signed by the Minister of Finance Safvetî Pasha and addressed to the Sadrâzam (head of the cabinet). It was dated 12 March 1845 and said:

"Records which relate to important financial matters and which are kept in the Enderûn-ı Hümâyûn (palace of the Sultan) are almost destructed. In order to prevent the total destruction and to have them preserved in good state, authorized officers selected from the Ministry of Finance will control and sort these records."(3)

These measures concerning archival practices in the administrative organization of the Ottoman State were taken when Mehmet Emin Rauf Pasha was the Grand Vizier. It is highly possible that these activities have constituted a basis for the archival developments during the period of Mustafa Reşid Pasha.

Mustafa Reşid Pasha, who has been in European countries like France and England as a diplomat and who has observed how much importance was given to archives in those countries, had decided to establish an organization called Hazine-i Evrak (Treasury of Records) which can be considered as an archival institution. This happened when he became Prime Minister of the Ottoman State at 28 September 1846. As a result, we can say that all the efforts carried out to preserve historical records have gained financial and virtual support in 1845.

(2) The Prime Ministry Ottoman Archives, *Mühimme Defterleri Serisi (Series of Mühimme Registration Books)*, Nr: 183, p. 4, Decision 11.

(3) The Prime Ministry Ottoman Archives, *İrâde Tasnifi (Classification of İrâde), Home Affairs*, Nr: 5152

This subject was first handled in the organization called Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye(4) *and decision on the subject was taken at 31 October 1846.*

The concerning protocol says: "... the records concerning important matters of the state which are kept in repositories around Defterhane and Bâb-ı Âlî, are putrefying because the repositories are moistly... the records are mixed up because the repositories are narrow.

As a result of this confusion, it is almost impossible to find any record when needed; it has been considered appropriate to construct a stone building to be called Hazine-i Evrak in the style of a large and well-arranged library within the Bâb-ı Âlî resembling the european archives... the building will be constructed by the Italian architect Fossati who had also constructed the university building called Dâr'ül-fünûn; the internal arrangement of the archival building should be in such a way so that there will be separate rooms for each of the record holdings of Home affairs, Assembly meetings and Foreign Affairs. Each room should have suitable cupboards... to prevent the putrefaction and destruction of records, ventilation according to season will be necessary.... moreover, an authorized müstahfaz-ı evrak (archivist)(5) *should be appointed as head of the archives and it is necessary to establish a specialized library containing history books, geography books and necessary maps...".*(6)

This decision of the Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye has been submitted by Prime Minister Mustafa Reşid Pasha on 6 November 1846 to Sultan Abdulmecid. The decision gained official force with the İrâde-i Seniyye (Imperial Rescript) dating 8 November 1846.

According to this rescript the construction of the mentioned building began. While the construction continued, the staff to work in the Hazine-i Evrak were selected and preparations were planned. The private secretariat officer of the Prime Ministry Esseyyid Hasan Muhsin Efendi was appointed the head of the Hazine-i Evrak. The organization was first called "Directorate of Hazine-i Evrak" but the title was considered inferior to Muhsin Efendi's first title; therefore, it was changed to "Ministry of the Hazine-i Evrak".(7)

(4) An organization established in 1837 in order to prepare the new regulations required for the renovation acts, to deal with judgements relating to civil officers and to express opinion on state affairs when required. Within time, this organization has been subject to changes and in 1867 it has been abolished when the *Şûra-yı Devlet (State Council)* was established.

(5) Who protects or keeps records; we used a term almost of the same meaning in those dates when the western languages used the terms *"Conservateur"* and *"keeper"* meaning protector of archives and keeper of archives in their archival terminology.

(6) The Prime Ministry Ottoman Archives, *Mesâil-i Mühimme Tasnifi (Classification of Mesâil-i Mühimme)*, Nr. 658.

(7) The Prime Ministry Ottoman Archives, *İrâde Tasnifi (Classification of Irâde), Home Affairs*, Nr. 7066.

As a result of the efforts of the Minister of the Hazine-i Evrak Muhsin Efendi and his working colleagues, a temporary regulation, dating 27 February 1847 and stating the principles for the classification of records to be kept in the Hazine-i Evrak, had been prepared in the Meclis-i Vâlâ.(8)

According to the principles of this regulation, the records which had been accumulated in the underground stores around Defterhane and the Bâb-ı Âlî at Sultanahmet would be classified. The "Meclis-i Muvakkat" was an assembly set on from the private officials of the Bâb-ı Âlî and its function was to set up methods of classification and to prepare regulations concerning these methods.

This assembly had prepared a regulation consisting of five articles. These articles stated the importance of archives for the state, the principles to be followed in classification, the types and features of the records to be kept in the Hazine-i Evrak and the coordination of the officials with the Hazine-i Ervak.(9)

The successive Ottoman Prime Ministres Ali Pasha, Ahmet Cevad Pasha, Küçük Said Pasha and Hüseyin Hilmî Pasha have given great importance to the Hazine-i Evrak and archival activities. The main building of the present Directorate of Ottoman Archives has been built during the period of Ahmet Cevad Pasha.

When the state recognized the importance of archives and established the Hazine-i Evrak in the central administration, there were attempts to establish archival institutions in other districts and provinces.

Among these attempts can be mentioned the establishment and the construction of the archival institutions in Monastir in 1847,(10) *in Ruschuk (the centrum of the province Tuna)*(11) *and in Angora*(12) *in 1868.*

Apart from these activities some ministries being inspired by the Hazine-i Evrak have established their archives within their organization. To give an example, we can mention the archival institution of Şer'iyye Sicilleri attached to the Hazine-i Evrak and Meşihat (archives of the dignitary responsible for all matters related to the canon law, religious schools, etc., and following the Grand Vizier in precedence) of the Ministry of Finance.

---

(8) The Prime Ministry Ottoman Archives, *İrâde Tasnifi (Classification of Irâde), Meclis-i Vâlâ,* Nr: 1869.

(9) The Prime Ministry Ottoman Archives, *İrâde Tasnifi (Classification of Irâde), Meclis-i Vâlâ,* Nr: 4093.

(10) The Prime Ministry Ottoman Archives, *İrâde Tasnifi (Classification of Irâde), Home Affairs,* Nr: 10095.

(11) The Prime Ministry Ottoman Archives, *İrâde Tasnifi (Classification of Irâde), Şurâ-yı Devlet,* Nr: 28.

(12) The Prime Ministry Ottoman Archives, *İrâde Tasnifi (Classification of Irâde), Meclis-i Vâlâ,* Nr: 25811

Relating to the archival activities of this period, it would be necessary to state the Yıldız Archives which was built during the reign of Abdülhamid II within the area of the Yıldız Palace. During the reign of Abdülhamid II between 1876-1909, copies of official records from the Prime Ministry, records of various organizations and institutions and original reports and letters submitted to the palace by the people were all preserved as archives.

*

The official correspondence of the Ottoman State and the archival material of the offices in the central administration are at present preserved in the Directorate of Ottoman Archives of the General Directorate of the State Archives. In some museums, libraries, religious offices and other state offices, there is rich archival material relating to the history of this period.

Besides, we know that there is a high amount of archival material of the Ottoman period in Turkish history in the archives of various countries. However, these are only supplementing the essential material. The General Directorate of the State Archives has in the past provided for reproduced copies, catalogues and inventories of archival material relating to Turkish history and culture, preserved today in the archives of various countries. On this occassion, protocols for cooperation have been signed with Macedonia, Azerbaijan, Romania, Bulgaria and Hungary. Under the framework of the signed protocol with Bulgaria, two archivists of the Directorate of Ottoman Archives of the General Directorate who carried out research in the Bulgarian archives between 29 November - 13 December 1993, have taken 11.570 microfilms on payment relating to registration books and records in Ottoman language which were sold to Bulgaria in 1931 for the price of disposed paper and also relating to registration books and records in Ottoman language belonging to local administrations accumulated during the Ottoman period in settlements such as Ruschuk and Shumen. The microfilms are totalling 21.140 pages. These will be catalogued and provided for access as soon as possible. Among these, there is also the registration book of pious donations kept in 1455 relating to pious donations established by Orhan Gazi in Bursa.

Our State Archives has to be without any hesitation the center of such sources of records and information belonging to Turkey. It is quite clear that our State Archives, organized with this scientific understanding and approach, will thus provide advantages to Turkish science and culture.

When the Ottoman State was abolished, the records of various ministries and official institutions, which were abolished consequently, were transferred to the Hazine-i Evrak by which the Ottoman archives acquired a great and rich amount of records.

The Prime Ministry Ottoman Archives is in a way the main archives or the state archives for the Ottoman period because it holds the archival material of the central administration of the Ottoman State.

The greatest feature of the Ottoman Archives is the value it carries in bringing above the cultural, economic, and political histories of not only Turkey but also of countries in the Middle and Near East, the Balkans, the Mediterranean, North Africa and the Arabian Peninsula; in proving and protecting international rights and in supporting legacy of the rights of citizens.

Today, researchers who are a native of these countries have to carry out researches in the Ottoman Archives for establishing their own national archives, and for investigating determining and evaluating matters on existence from the point of view of sociological sciences.

Meanwhile, it is worth to express that the material in the Ottoman archives is of great value for studies and researches on histories of social, administrative and economic organizations and institutions.(13)

The Ottoman State, which has ruled over three continents on a wide geographical area for more than six hundred years and has sheltered various nations, has passed over to the Turkish Republic a rich amount of archival material which is the only authentic source to be used in the determination and writing of the national and common histories of the various nations which have in present established their own states.

The Turkish Republic having taken over a rich historical heritage of the Ottoman State, is now one of the countries on the world which owns the richest archives not only in quality but also in quantity.

The archival material preserved in the Prime Ministry Ottoman Archives is rich in variety and value. The most important material among these are the "Tapu Tahrir Defterleri" or the "Defter-i Hâkâni", which are deeds testifying the land of conquered countries and show the system of property, possession and the rate of taxes and are called so because they are the essential records of the land in a state; the "Mühimme Defterleri" which are records of orders, titles of privileges and correspondence explaining the administrative structure of the Ottomans, a fact giving extra value to these records; the "Ru'ûs Defterleri" which are records revealing honours, ranks, appointments to posts, and promotions given by the Ru'ûs Office to state officials; the "Şer'î Siciller" which are records listing the judicial decisions of the Kadi (judge) working in the local courts of various districts; and the "Vakfiyeler" which are records listing donation rules.

(13) İsmet Binark, "Arşivlerimizin Önemi ve Değeri ve Osmanlı Devleti Döneminde Arşivlerimizin Islâhı ile İlgili Olarak Yapılmış Çalışmalar (The Importance and Value of Our Archives and Work Done to Improve Our Archives during the Period of the Ottoman State), *The Fifth International Congress on Turcology (Istanbul, 23-28 September 1985)*, İstanbul 1986, pp. 155-162.

As it has been stated before, the rich and valuable archival material passed over from the Ottoman State is now preserved in the Directorate of Ottoman Archives of the Prime Ministry's General Directorate of the State Archives. The Prime Ministry Ottoman Archives holds registers, registration books and records of the offices of the Divân-ı Hümâyûn, Bâb-ı Defterî (Organization of Finance) and the Bâb-ı Âsafî or Bâb-ı Âlî (Prime Ministry) being all organizations of the central administration of the Ottoman State. Due to the features of its archival holdings the Ottoman Archives carries the feature of being undoubtedly the state archives of this period.

Apart from the Prime Ministry Ottoman Archives the following archives are important too and are more specialized in the holdings of their archival material. These archives are the Archives of the Museum at the Topkapı Palace, the Archives of Donation (Vakfiyeler) which holds registers and records of donation rules relating to pious donations within the Ottoman social community, the Archives of Şer'i Siciller holding the decisions, the evidences and the final sentences of the Kadi taken at the şer'i courts, the Archives of the General Directorate of Registration and Cadastre of Real Estates (Kuyûd-ı Kadime) holding registration books of title deeds and written surveys of land and records of these procedures.

*

Publicizing the holdings of the Prime Ministry Ottoman Archives as a whole or partly is only possible by preparing and publishing monographs such as catalogues, inventories and guides or works larger in content.

Especially the publication of monographic works dealing with the fonds, series and classification groups in the archives, will provide considerable conveniences and advantages both to archival personnel and to researchers.

For this reason, there is urgent need for publications publicizing classified and accessible fonds and series preserved in the Prime Ministry Ottoman Archives.

As it will be appreciated, Turkish archives will only reach its real value not only with international relations but also with researches based scientifically on archives and the publication of these.

In fact, the Prime Ministry Organization Law numbered 3056 appoints the Prime Ministry and consequently the General Directorate of the State Archives to preserve and to produce our national archives and to publicize important archival material of scientific circles in Turkey and all over the world.

When taking into consideration the fact that today in the archives of developed countries there is a "department of published archival documents" and that collections of many hundred volumes have accumulated, one can understand how important the subject of publication is. For this reason, the General

Directorate of the State Archives has in the last two years published important works and by publishing archival records relating to the Turkish world parallel to the foreign political developments and also by publishing copyright and translated works on archival management and techniques, in-service training notes, archival guides, bibliographies and catalogues of the Ottoman archives, it has realized one of the basic archival duties and has made its way.

*

The approved publication of 'The Prime Ministry General Directorate of the State Archives Directorate of Ottoman Archives Mühimme Registration Book Number 3 for the Years 966 - 968/1558 - 1560' is part of the Divân-ı Hümâyûn Defterleri, a first-hand source for historical researches by native and foreign circles of science.

The Mühimme Registration Books number 1 and 2 of the same series ar in fact Ru'ûs Registration Books. So the first Mühimme Registration Book passed over to the present is the Registration Book number 3 which we publish. This one is recorded on page 207 of the "Mahzen Registration Book"(14) *number 1 with the date "from the second ten days (11-20) of the month Ramazan of the year 966 to the first ten days (1 -10) of the month Rebîülevvel for the year 968". The first decision was addressed to the governor-general of Diyarbekir. On the first page of the registration book there is no blank for date referring to the day of the Divân meeting or to the day when the copies of the firmans were copied to the registration book. The date of the first decision is supposed to be 11 or 12 Ramazan to be few days before 13 Ramazan 966, the day mentioned at page 4. The last decision is addressed to the Kadi of Komotini and dated 13 Rebîû'l-evvel 968.*

The registration book, which is published identically as an idividual volume, carries the characteristic of being a manuscript revealing the Turkish art of administration, politics, economy and culture. It will be suitable to mention the importance of the Mühimme registration books among the other series of registration books before giving information on the content and historical value of the registration book.

*

Registration books are the basic aspects of Ottoman bureaucracy and archival activities. In the Prime Ministry Ottoman Archives there are a variety of registration books having different names according to the way of taking records

(14) The Mahzen Registration Book is a kind of inventory including entries of series of registration books kept in the Divân-ı Evrak built in the Bâb-ı Âlî. It has been kept by Ziver Efendi, the principal lieutenant of the head of the chancery office of that period, in the year 1287/1870. It has two volumes.

such as tahrir (land registers), mazbata (minutes), hülâsa kayıt (summary records), aynen kayıt (identical record), vâride (incoming documents), sâdıra (outcoming documents) and jurnal (report).

Keeping registration books is an old tradition in Turkish history. Pre-Ottoman researches have shown that the Mongols have taken their method of writing and keeping registration books, which they kept in treasuries, from the Uigur Turks. It is known that the Karahanlılar who established their state on Kashgar territory kept Turkish decrees, registers and registration books. It is possible that the Turks used the terms stub, ledger and notebook instead of registration book in the early periods. The Omayyads kept their registration books in Iraq in Persian language and in Syria in Greek language. The Ottoman Turks left the tradition of the Seljuks to keep their books in Persian and wrote in Turkish.(15)

Karamanoğlu Mehmet Bey commanded in 1279 to write the Divân orders in Turkish and became a protector of Turkish language. Consequently, the orders were written at the Divân in simple language and the language of the speech of the common people was used.

The Ottoman Divân-ı Hümâyûn worked hand in hand with the Defter Hazinesi (Treasury of Registration Books) what we can call an archive. Rules for protocol and working were prepared with codes of law.(16) *According to rules of correspondence legal demands of "businessmen" and decisions relating to the order of cities were written in the registration books of the Divân by writers of the Divân (Beylikçi) Writing Office; decisions relating to capitation taxes, levies and farming rent which were considered as financial matters were written in the registration books of Finance by writers of the Finance Writing Office.*(17)

Writers of the Divân Writing Office have year after year recorded the decisions prepared as firmans in registration books of different headings. Thus, 45 different kinds of registration books have come into use in the Divân Writing Office.(18)

(15) Compiled by Osman Ergin, *Muallim M. Cevdet'in Hayatı, Eserleri ve Kütüphanesi (The Life of Muallim M. Cevdet, His Publications and Library)*, An Additional Historical Dictionary, the term "*Registration Book*", İstanbul, 1928, p. 71 and further.

(16) Tevkii Abdurrahman Paşa, "Kanunnâme" (Codes of Law), *Periodical of National Studies*, 1/3, Istanbul, 1331, p. 523.

(17) *The Prime Ministry Ottoman Archives, Mühimme Defterleri Serisi* (Series of Mühimme Registration Books), Nr: 165, p. 438; Nr: 163, p. 1.

(18) *Guide for the Prime Ministry Ottoman Archives*, The Prime Ministry General Directorate of the State Archives Directorate of Ottoman Archives, Ankara 1992, pp. 37 - 110.

Besides the registration books of the Divân Writing Office, the registration books of the Finance Writing Office consitute also a considerable and important series in the Ottoman Archives. The registration books of Finance were generally narrow in width and long in length. These registration books which were classified in various periods are possible to be found in several fonds such as Maliyeden Müdevver and Kepeci Tasnifi.

The registration books of the Divân and Finance Writing Offices constituted in time the following offices:

1. The Divân-ı Hümâyûn Room where registration books of the Divân writing offices were preserved such as Mühimme, Şikayet, Nâme, Ru'ûs, İzn-i Sefine under the administration of the Reîsü'l-küttâb and the head of the chancery governor offices under his staff;

2. The Treasury of Registration Books (Defter Hazinesi) where registration books such as Başmuhasebe, Mevkûfat, Haremeyn Mukâtaası were kept in which privileges and firmans on financial subjects were kept under the control of the Ministry of Finance.(19)

There are also registration books of the ministry of Finance under the control of the Head of Land registrations (Defter Emîni), but these are not of decisive characteristic. These are in general prepared during the periods of Sultan Süleyman the Magnificent (1520-1566) and Sultan Murad III (1574-1595). These Books show the land of the Treasury, to whom it is nominated and why, the changes in time, the programme of taxes, to whom impositions and distributions have been applied. The registration books known as Tapu Tahrir Defterleri are part of the Ottoman Archives and the total number of these is 1093 belonging to the period between 1302-1882. These constitute a series with 1450 registration books of the same kind kept at the General Directorate of Registration and Cadastre of Real Estates located in Ankara.(20)

*

It is clear that a group of good writers have played a role in the constitution of these series of registration books taken over as a healthy and reliable source for historical researches. The education, correspondence style, revenues granted as payment, clothing and military services of writers working in offices of the Divân, Finance and Registration were all determined by certain principles.(21)

In the XVIII th century a new term was added to Ottoman bureaucracy: Mühimme-nüvist, (Mühimme - writer) being a group of writers writing important

(19) İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı (The Central Administration and the Navy of the Ottoman State)*, Ankara, 1948, p. 39.

(20) Necati Aktaş - İsmet Binark, *El - Arşîfü'l-Osmanî (Ottoman Archives)*, Amman 1406/1986, p. 329.

(21) The Prime Ministry Ottoman Archives, *Kâmil Kepeci Defterleri (Registration Books of Kâmil Kepeci)*, Nr: 264.

orders. Because they were appointed to write "important" (mühim) subjects, they were more privileged, writing more beautiful, better dressed, and more attached to their duty than the other writers. They did not write anything else than important subjects.

The records in the books are copies of firmans or titles of privileges sent to the one being addressed. Its importance was that by recording these in the book the decision became final. If a draft of a decision or a result of a trial was not recorded in the relating registration book before preparing it as a ferman, this decision was not valid.(22)

The cancelling or correction of a record in the registration book was only possible with the permission of the sultan. The head of the early Divân writers, the Nişancı, could only make any correction with the Sultan's firman permitting "correction with his own pen".(23) *Cancelling the validation (terkîn) or cancelling a firman by tearing it before its registration (şakk) was possible with the order of the Sultan. This was understood from the statement "ber-mûceb-i hatt-ı hümâyûn"*(24) *written at the end of the horizontal line drawn on the registration record or with the statement "Terkîni babında fermân-ı âlî mûcebince kaydı terkîn..."*(25) *written at the beginning of the decision to cancel validity.*

Entrance of unauthorized people into the archival repositories, where the registration books were kept, was forbidden and there was an "Order of the Grand Vizier" that the records containing state secrets were forbidden to be shown to unauthorized people.(26) *Until the publication of records in 1910 in a periodical called Târih-i Osmanî Encümeni Mecmuası during the administration of the second Constitutional Period, there is no sign of serious work of native and foreign researchers on the official archives of the state. Only official history writers could*

(22) Midhat Sertoğlu, "Diplomatique Bilgisi Bakımından Başvekâlet Arşivi" (The Prime Ministry Archives from Diplomatic Point of View), *The V th Congress on Turkish History, Ankara,* 12 - 17 April 1956, 1960, p. 361.

(23) Uzunçarşılı, *Merkez Teşkilâtı (Central Administration)*, p. 99.

(24) The Prime Ministry Ottoman Archives, *Mühimme Defterleri Serisi (Series of Mühimme Registration Books)*, Nr: 169, p. 227, Decision 371.

(25) The Prime Ministry Ottoman Archives, *Mühimme Defterleri Serisi (Series of Mühimme Registration Books)*, Nr: 142, p. 271, Decision 128.

(26) The Prime Ministry Ottoman Archives, *Mühimme Defterleri Serisi (Series of Mühimme Registration Books)*, Nr: 183, p. 4. Decision 11.

make use of the records and registration books.(27) *Foreigners such as Karacson Imre, Dr. Friedrich Kraelitz, G. Jacop, Prof. Lajos Fekete, Ananiasza Zajaczkowski, Jan Reychman, Uriel Heyd and Mikhail Guboğlu are researchers carrying out investigations on the series of registration books.*(28)

The Mühimme registration books,(29) *which involve cultural and historical richness not possible to be found in any eastern or western state in a period of time of approximately 350 years stretching from the middle of the XVI th century to the first years of the XX th century, except small intervals, are without doubt holding an important place in the series of registration books in the Ottoman Archives. Their main subjects are supreme decisions relating to the history of politics, economy, culture, social life and war concerning the state.*

Registration books in which important political, military and social decisions relating to internal and external affairs negotiated in the meetings of the Divân-ı Hümâyûn were recorded were called "Mühimme Defterleri" (Mühimme Registration Books). As has been mentioned above, these books prepared in the Divân Writing Office have larger dimensions than the books of the Finance Writing Office; thus they can be easily distinguished when one looks attentively. In the Ottoman Archives there are kept 266 Mühimme registration books of the period between 1553-1905. These have various names such as Rikâb, Ordu, Kaymakamlık Mühimmesi and Mühimme-i mektum.(30)

The records in the registration books are copies of the actual firmans. Decisions taken at the Divân meetings held under the chairmanship of the Ottoman Prime Minister (Sadrâzam) and attended by the Kubbe vezirleri (inferior viziers),

---

(27) Ömer Lütfi Barkan, "İmparatorluk Devrinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus Nüfus İstatistik Defterleri" (Great Population and Land Surveys during the Period of the Empire and Imperial Registration Books of Population Statistics), *Periodical of the Faculty of Economy,* volume II, number 1, Istanbul 1941, p. 30.

(28) İsmet Binark, "Arşivlerimizin Değeri ve Son Vak'anüvis Abdurrahman Şeref Bey'in 'Evrâk-ı atîka ve vesâik-i tarihiyemiz' Adlı Yazısı" (The Value of Our Archives and an Article of Our Last Official History Writer Abdurrahman Şeref Bey Called 'Evrâk-ı atîka ve vesâik-i tarihiyemiz), *Bulletin of the Association of Turkish Librarians,* XXIX, 1, (1980), pp. 23-38; Also see: İsmet Binark, *Arşiv ve Arşivcilik Bilgileri (Information on Archives and Archival Science)*, Ankara 1980, pp. 62-63; İsmet Binark, *Arşiv ve Arşivcilik Bibliyografyası (A Bibliography on Archives and Archival Studies)* <Includes Turkish and Foreign Sources> Ankara 1979, pp. 29-39; 183-184; 193.

(29) Uriel Heyd, *Ottoman documents on Palestine, 1522-1615, A study of the Firman according to the Mühimme Defteri,* Oxford 1960, p. XV; Also see: Uriel Heyd, The Mühimme Defteri (Register of Degrees): a major source for the study of Ottoman administration, *24 Int. Cong.* 1957, pp. 389-391.

(30) For the chronological list of Mühimme Registration Books see: *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi (Guide for the Prime Ministry Ottoman Archives)*, pp. 82-95.

the Anadolu and Rumeli Kazaskeri (chief military judge of the region Anadolu and Rumeli), the defterdar (minister of Finance) and the nişancı were chronologically recorded in the registration books after the sultan had approved the decisions.

A development in style and content can be noticed in the arrangement of the Mühimme Registration books. The first registration books of the classic period (1553-1642) have no headings. The recordings are disorganized. On the first pages, instead of headings, there is only the Arabic day of meeting referring to the date of recording and beneath of it the month and year.

The date of decision in the Mühimme registration books, during the first periods, was written as a "heading date". Later this application was left aside and the days of the month was expressed with the terms evâil, evâsıt and evâhir being periods of ten days each.

The way of writing the date in this published Mühimme Registration Book Number 3 is a heading date referring to the day the decision was recorded in the registration book or to the day of the Divân meeting. In these dates, day and year are written numerically, whereas the name of the month and the day are written in Arabic. The last letter of the name of the day is extended with a straight line to the end of the sentence. Sometimes there are inconsistencies in the names of the day within the same month. For example: the 7 th day Saturday of the fifth day of the month Şevval of the year 966. It is noticed that the right name of the day is mentioned with the wrong number. Such kind of mistakes can be noticed quite frequently and these are not corrected. In the Mühimme registration books of later years, the names of the day are not written anymore to avoid these mistakes, instead the terms evâsıt and evâhir are used.(31)

Since the middle of the XVII th century (1642) starting from the Mühimme Registration Book Number 90 headings stating the current Prime Minister and the current Reisü'l küttab take place on the first pages. The writing style is more artistic. Statements of complaint recorded in the Mühimme registration books because they were considered important during the early periods were after 1648 recorded in separate registration books called "Şikayet Defterleri" (Complaint Registration Books). Subsequently the following subjects were kept in separate registration books: In 1699, nâme-i hümâyûnlar (imperial letters); in 1707, firmans sent to the province of Egypt; in 1747, kalebend decisions (decisions) for confinement in a fortress); in 1787, secret orders; in 1863, civil appointments; in 1869, machinery and factory privileges and records of churches.

---

(31) For more information on the method of dating in the Mühimme registration books see: Mübahat Kütükoğlu, "Mühimme Defterlerindeki Muâmele Kayıtları Üzerine" (On the Records of Procedures in the Mühimme Registration Books), *Seminar on Paleography and Diplomatics throughout History, (30 April -2 May 1986), Papers,* Istanbul 1988, p. 99.

The subjects taking place in the Mühimme registration books are those considered as important under the framework of conditions and thoughts of that period. In some decisions there are statements such as "bu husûs mevâdd-ı mühimmedendir" or "husûs-ı mezbûr mühimmâtdandır" which emphasized the importance of the subject.(32)

Apart form the physical characteristics explained above the Mühimme registration books were also important and valuable for their content which can be summarized as follows:

1 — They are important sources of the structure of administrative and military bodies, the relations, the working methods and functions in the central and decentral organization of the Ottoman State. By examining the decisions, the organizational structure and functioning of institutions and legal procedures can be understood.

2 — It contains important information regarding the histories of the neighbouring countries and North Africa, the Balkans, the Middle East and South Russia.

3 — Subjects such as the relations of the Ottoman State with the non-muslims, law for minorities, administrative policy for the provision of the people's social and economic demands, freedom of worship and religious ceremonies and the construction of religious buildings are frequently to be seen in the Mühimme registration books.

4 — Pilgrimage organizations to Mecca, sürre (gifts sent to Mecca by the Sultan annually) processions, services rendered at holy places are subject which take a special place in the Mühimme registration books.

5 — It also contains rich material regarding all cultural and artistic Ottoman activities, policies for public improvement and settlement, environmental and municipal services, health and education affairs, problems and inspections of large administration of pious donations.

6 — The mühimme registration books kept by the Ordu Divân-ı, being quite high in number, are first-hand sources regarding military history, history of war and history of logistics.

In the XVIII th century state affairs were started to be administered by the Paşa Kapısı (Prime Ministry Office) instead of the Divân-ı Hümâyûn (Sultan's office). The Bâb-ı Âlî began to become more dominant in the administration, thus gradually the firmans of the sultan began to be replaced by the orders of the Prime Minister. A new series of registration books started to be kept under

(32) The Prime Ministry Ottoman Archives, *Mühimme Defterleri Serisi (Series of Mühimme Registration Books)*, Nr: 39, p. 168, Decision 395.

the name Ayniyat Defteri. Meanwhile, the Divân Writing Office which kept the mühimme records became part of the Prime Ministry Organization with its few number of writers and continued its previous duty until the abolishment of the state.

*

The Mühimme Registration Book Number 3 published by the Prime Ministry General Directorate of the State Archives is one of the six Mühimme registration books passed over to the Prime Ministry Ottoman Archives from the period of Sultan Süleyman the Magnificent (1520 - 1566)

This book has been kept between the years 966 - 968 / 1558 - 1560. It totals 570 pages and 1665 records of decisions sent to various offices and places. It is an important archival source for the history of politics, administration, civilization and organizations of the XVI th century when the Ottoman State had the widest borders.

The registration book contains in chronological order the events, the taken measures, work done and correspondence between states and within the Ottoman State during the period of two years this book refers to.

The Mühimme Registration Book Number 3 is the largest volume within the series regarding the number of recorded decisions. On the other hand, it also addresses the widest geography regarding cities and offices addressed by the firmans.

The name "Mühimme" written in sülüs writing style (Arabic script with large letters) with its record number and date in the Mahzen Registration Book is located on the registration book in an oval label. The covering, of the volume is marbling and worn out; because the spine is boarded with cloth it is clear that the book has been repaired. The cornerpieces are leather and worn out. The side paper is marbling. It has a dimension of 26x18 cm and a thickness of 5 cm.

The registration book is made up from 29 sheets with 20 pages each. After 550 pages new sheets are not added to the volume; this is clear from the change in writing and from the totally different date of the subsequent page. All these give us the idea that the Mühimme registration books are written on separate pages and that these pages are later collected and bound.

The page numbers are original. They are given by the writers of that period. Two pages at the beginning and at the end of the volume are unwritten. There are 417 records without number having the statement "a copy" right below the decision showing that these decisions are distributed to various offices.

The decisions are recorded in chronological order. The numbers of the decisions are given later in red. At the beginning of each decision there is a note saying "written" showing that the records are copied and prepared as firmans. Besides,above most of the decisions there are records stating who gave the order

for the decision, or by whom it has been written and/or who has been appointed to give the order to the addressed person or office and the date of delivery. It is understood from these records that sometimes firmans were sent in sealed pouches or metal covers according to the importance of the office.

The type of paper is generally sized and thick and of yellowish colour. It has different watermarks. On the first pages there is a star in a circle, in the middle pages there is a star on a base, in the last pages there are two crossed arrows. There are on the average 20 lines on each page. Records are written in the characteristic writing style of official correspondence of the XVI th century called Divânî kırması. The decisions written in Arabic (p. 208, 224) are in the writing style called Nesih kırması. It is clear from the different calligraphies that it has been written by many Divân writers. Although the writing is readable the statements are read with difficulty due to unaccenteol additions in bad grammar added later for correction purposes. The lines are in general written close together. Besides, in order not to leave any empty space on the page, the statements are leaning to one side and are one inside the other so to fill the page. In spite of this, there are 27 pages which have empty space of more than 5 cm. On some pages there are blacknesses and dirt (p. 206, 307) and on one page (p. 330) there is a tear of 6 cm.

The language is simple and comprehensible Turkish. Besides words of Arabic and Persian origin it is interesting to notice many words of Turkish origin such as "Yarar, yiğit, kondurmak, eriştirmek, gider oldukda, alıkonulmak".

*

The decisions recorded in the registration books are copies of the orders sent to those concerned after their preparation as firmans according to the decision of the Divân-ı Hümâyûn. The other records of these copies or their originals can be found in the concerning state, province or the archives of the şer'i sicil.

Sometime, copies of titles of privileges or imperial letters, being records of the sultan according to Ottoman diplomatics, have mixed among the records of decisions. These orders prepared by the Divân on behalf of the sultan and being a decision, are easily distinguished from the others due to the technique of recording in that period. Firmans start with the statement "...hüküm ki" whereas titles of privileges are recorded with a statement starting as "nişân-ı hümâyûn hükmü oldur ki". Imperial letters sent to foreign states have the following heading: "...'a nâme-i şerîf yazıla ki".

However, the copies recorded in the registration books are not identical recordings of the sent firmans. Some aspects in the original firmans do not take place in the registration book. These fundamental aspects determined by scholars of

Ottoman diplomatics, stated in firmans without change, for many centuries, are more or less common in documents of the sultan. These are:(33)

1 — Invitation (invocatio),

2 — Imperial signature,

3 — Heading of the title of privilege (only for title of privilege),

4 — Title (only on imperial letters),

5 — The addressed and salutation (inscriptio, salutatio),

6 — Narration (narratio),

7 — Disposition (dispositio),

8 — Sanction (sanctio),

9 — Date (datatio),

10 — Place (locus).

When examining the copies of the decision, it is noticed that most of the above aspects are not recorded. This shows that the writers only recorded the essence of the firmans and that they did not repeat the same standard statements. For example, the standard statements determined by codes of law which are the opening statements of the firmans showing who is addressed and the standard final statements of firmans saying "şöyle bilesiz, alâmet-i şerife itimat kılasız" is not written in the recordings of the decisions.

Although the Mühimme Registration Book includes a short period it is full of orders written to many different offices and heads of districts. It includes records of firmans sent to state officials such as the vizier, the judges, commander in chief of the Janissaries, receiver-general of the sheep tax and to far provinces of the state such as Tunesie, Yemen, Eflâk, Boğdan, Erdel and Egypt. Moreover, the Kingdom of Hungary, the Dogedom of Venice and the Kingdom of France are also addressed in some decisions.

Orders are primarily sent to governor-generals, governors of Sancaks, police superintendents and other administrative posts. Decisions written to the office of the Kadi in provinces and sancaks are at the second place of sequence.

---

(33) Jan Reychman - Ananiasz Zajaczkowski, *Osmanlı - Türk Diplomatikası El Kitabı (Guide on Ottoman - Turco Diplomatics)* (translated by Mehmet Fethi Atay), A Publication of the Prime Ministry General Directorate of the State Archives Directorate of Ottoman Archives, Istanbul 1993, p. 161; Also see: M.Tayyib Gökbilgin, *Osmanlı Imparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi (Science of Ottoman Paleography and Diplomatics under the Framework of the History of Civilization of the Ottoman Empire*). Istanbul 1979; İsmet Binark, Osmanlı Arşiv Belgeleri ile İlgili Terim ve Deyimlerden Örnekler: Diplomatik ve Osmanlı Diplomatiği (Examples of Terms and Expressions Relating to Ottoman Archival Records: Diplomatics and Ottoman Diplomatics), *Information on Archives and Archival Science*, Ankara 1980, pp. 62-69.

Some of the decisions are orders given upon the complaints of the people living outside the cities or of local administrators. As will be understood from the records of decisions, application to the Divân was either done by coming to Istanbul personally or by sending a letter with a person. The other decisions are directly related to written orders, appointments to posts, and instructions.

Sometimes the order is addressed to more than one person. Orders concerning more than one official post can be distinguished by the statement "a copy" showing to which offices the same order has been sent. The statement is written right under the decision.

The decisions recorded in the registration book can be classified according to their content as follows:

1 — Relations between states: There was correspondence resulting from both direct and indirect relations such as imperial letters and decisions addressed to France, Austria and Hungary which were European states of the XIV th century. Besides, some decisions contain information about relations between Portugal, Venice, Persia and the Ottoman State. There are many decisions addressed to the governor - generals or judges of Cyprus, Tunesie, Yemen, Egypt and Bahrein being now each a state. The decisions enlightening the history of Holy places such as Mecca and Medina and the Khanate of Crimea should certainly be mentioned, too.

2 — Şehzade (son of sultan) Selim and Şehzade Bayezid events: The conflict between the two şehzade who were appointed as governors to Sancaks grew to the point they started to fight. Şehzade Bayezid sheltered to Shah Tahmasp. In this period the Ottoman administration was rather engaged with this subject due to correspondence and negotiations to have him given back.

3 — Land surveys: An important archival collection called today tapu-tahrir defterleri were prepared during the period of especially Sultan Süleyman the Magnificent but also during the period of Sultan Selim II and Sultan Murat III. Decisions addressed to officials appointed with the duty to keep land registration and surveys, give information about the methods of this work.

4 — Provision of ammunition to the army and navy: Orders commanding the soldiers of the Palace and the provinces to prepare for state of war and decisions written to offices of the Kadi in the Marmara region to provide the requirements of the navy take an important place in the registration book.

5 — The public improvements and requirements of Istanbul: Many decisions relate to the public improvements and settlement, the water problem, the meat requirements and the grain problem of the capital Istanbul.

6 — Economical subjects such as oficial price fixation, mineral undertakings and export of grain products: Avoiding to sell food products too expensive and to sell grain to abroad, the undertakings of some minerals are among the subjects of the decisions.

7 — Inspection and problems of the administrations for pious donations: Administrations of pious donations, which are very widespread in the whole country and which have an important place in Ottoman social life, are among the organizations which are often inspected by the state.

8 — Complaints of the people and crimes against the state: Complaints about ordinary crimes and murders, prohibition of forged money and trickery, measures against preparation of false documents called deceiving decision are the main subjects of this mühimme.

9 — The conflicts of the clans in the Basra and Lahsa regions: The conflicts and disagreements within the clans of the region or with the administrators is among the subjects of the mühimme.

10 — Decisions on the occasion of the conquest of the island Cerbe.

11 — Decisions stating to treat the people well, not to act unjust and to be equal.

Besides, there are many decisions for appointment of duties addressed to the famous Prime Ministre of that period Sokullu Mehmed Pasha and Vice-amiral (Kapudan-ı Derya) Piyale Pasha in this registration book. Because appointments of supreme administrators and commanders occurred with firmans, it is necessary to mention that subjects relating to conferring offices such as commander (başbuğ) take place in the decisions.

As it is understood from the subjects, this Mühimme registration book is of great value for the history of administration, politics and law. It is carrying the feature of being a source for researches in the history of Ottoman organizations and civilization because it has been written in a period when the state had reached the largest borders and the administrative structure was in a phase of development. There are many decisions on the structure and functioning of the organizations.

The registration book is also important because of Ottoman science of diplomatics. Records and notes carrying bureacratic importance, which are not available in the Mühimme registration books of the later years, are useful in enlightening diplomatic subjects relating to the writing and sending of firmans and the several phases it passed at the writing offices.(34)

Besides, the decisions in the registration book includes facts about many social, financial and political subjects of that period. Especially for writers of

(34) The first study on the structure of firmans, their preparation, their method of being sent and recorded by using extensively the recordings in the Mühimme registration books belongs to Prof. Dr. Uriel Heyd. See: *Ottoman documents on Palestine*, pp. 7-31.

political history it is an upmost important source. Decisions on artistic and cultural activities are partly published in the work called 'Onaltıncı Asırda İstanbul Hayatı 1553-1591' (Life in İstanbul during the Sixteenth Century 1553-1591) by Ahmet Refik (Altınay).

On the other hand, it is an important fact that the presence of recordings of titles of privileges and copies of imperial letters give the opportunity to compare these with the original documents, because these are examples of record types of the classic period.

*

Various principles and methods have been developed for the publication of archival document. Introducing material such as the Mühimme registration books which contain many decisions to science is possible by facsimiling the registration book to preserve its integrity or by transliteration. On the other hand, the decisions can be published as classified or unclassified abstracts. In order to provide ultimate use of the published Registration Book Number 3, a facsimile print of the book is given together with the trancribed text.(35)

This work, prepared by the Prime Ministry General Directorate of the State Archives, consists of two volumes. Explanatory information about the parts of the first volume are given below. The second volume consists of the facsimile print of the original registration book.

In the 'Foreword' part of the first volume, archival understanding and activities of the Ottomans, the tradition of keeping registration books and the rooms where registration book were preserved have been stated regarding the importance given to offical registers. The place of the Mühimme Registration books, being among the important registration books kept by the Divân writing office, among the other registration books and the way of taking records and their importance and value for our history of culture and civilization have been exphasized. Also, the descriptions of the Registration Book Number 3, the publication of which is approved, have been provided. After giving information about the physical features of this work, the content of the registration book has been given under subject headings and the methods of recordings have been generally explained.

---

(35) The publication of Hans J. Mafer called *The Ottoman Registration Book of Complaints for the Year 1675* published in Vienna (Austria) with the facsimiling method can be shown as an example. An example of classified abstracts is the work of Eşref Kovacevic called *Mühimme Defteri, Dokumenti o Nasım Krajevima,* Sarajevo 1985. Halit Ongan in his work called *Ankara'nın 1 Numaralı Şer'iye Sicili (The Şer'iye Sicili Number 1 of Ankara)*, Ankara, 1958 has not classified the abstracts; he has given them in the same order as in the register.

After the foreword, the transcription of the registration book has been given with the summaries of decisions. The big numbers given at the left corner of each page are the numbers of decision. In the original registration book, published in the second volume, these numbers are located at the upper right corner of the decision recordings.

Summary statements written in bold italics are given next to the numbers. Under these statements, transcriptions of the decisions are given in double columns. In order to prevent confusion of the text of the decisions with the notes, recordings and dates located at the upper part of many decisions, the statement "... hüküm ki" is given in bold to mention the addressed person or office of the firman; this is called the elkab (inscriptio) principle in the science of diplomatics. In order to provide easy distinction of the disposition principle including the statements related to the works which are ordered to be written in the firmans, the statement "... buyurdum ki" being the words of entrance according to this principle is also written bold.

Moreover, the dates referring to the meeting day of the Divân or to the day of recording of decisions are given in bold italic and big ponds. Expressions of dates in Christian calendar are shown in parantheses. These are written in the form of "heading date" appropriate to the methods of writing the dates in the original registration book.

A generally approved and uniform method has been used in the transcription of the text. The letter (ayın), existing in the middle and end of some word, is shown with (‘); the accent (hemze) is shown with (’); for the accent of extension coming after the letters kaf and gayın, the mark (-) is put on the letters a, i and u.

In the publication of this work the numbers of decisions given by the classification personnel of the Directorate of Ottoman Archives of the Prime Ministry, are taken into consideration, The recordings, with the statement "bir sureti", taking place under the decision which express that the decisions have been distributed to various state offices, are referenced to the decisions they belong to e.g. 57/a, 57/b etc.

In the transcription of the text, letter and syllable droppings which sometimes occur in the copies of decisions are given in square parantheses. The words which are illegible because of various reasons are scanned by computer and written accordingly. After doubtful words, regarding reading, the mark (?) is put. The blanks in the original registration book are shown with (boşluk) in the work by the writers of that period.

Four decisions (taking place on some pages) which have been written in Arabic are translated in order to provide access. The lines which have been cancelled by the writers of that period are not included in the text. Also, the decisions on which "sehv" has been written in leaned writing are not included.

The language of the registration book is simple and the text is without vowel accents. During the transcription, the Turkish grammar rules of that period has been taken into consideration. However, there are some words written in a different way. For example: "subaşı - şübaşı, kendi - kendü, etc.". This shows that Turkish grammar was in a renovation period during the period in which the registration book was written.

After the transcription of the text an "Analytic Index" is given. Names of individuals are written in capital letters, names of places are written bold, terms are written in italic and the others (names of nations, tribes, clans, etc...) are written in normal writing character.

After the Index, a 'Selected Bibliography' prepared for the Mühimme Registration books is given.

*

As it is known, archives are preliminary sources among the most important sources for researches of national history and culture. The archives owned by the Turkish nation and state carry upmost importance not only for our country but also for the histories of the Middle and Near East, the Balkan, the Mediterranean, the North African and Arabian countries. Therefore, our archival holdings carry a national and international importance and value. In this respect, our archives are one of the most important matters which must be taken into consideration with emphasis.

As it is accepted by scientific circles of the world the Prime Ministry Ottoman Archives is an invaluable treasury of records. But, such a treasury can gain its real value not only with international relations but also with researches based scientifically on archives and the publication of these.

In order to make the Prime Ministry Ottoman Archives accessible to scientific circles of Turkey and the world and to make these archives a 'Center for Ottoman Studies', the classification of archival records is being carried on quickly by a high number of archivists. Classified fonds and series and catalogues relating to these are being opened to researchers.

Scientific circles, Turcology and Orientalism circles and persons carrying out research on Ottoman history and culture who know the richness and importance of Turkish archives, especially of the Prime Ministry Ottoman Archives regarding quality and quantity, are looking forward to the publications of archival records and corpora.

Also, as it will be appreciated, true information about history depends on archival records. It does not suit to the objectivity required by the science of history and to scientific objectivity to write histories, to decide on a certain period and to evaluate a period or events based on hypotheses without using and knowing archives.

From this point of view, the General Directorate of the State Archives started to publish records based upon first-hand and original sources in order to meet the research requests in all fields of Ottoman history. Publication of these records, being very interesting for Turkish and foreign scientific circles, will be carried on within a specific working programme.

We would like to thank the Prime Ministry Acting Undersecretary Dr. Yücel Edil who has encouraged and supported us in our work.

We would also like to thank the authorities of the State Planning Organization who provided the publication project of the Divân-ı Hümâyûn Sicilleri to be included in the Five Year Investment Programme beginning from 1993.

In preparing this registration book for publication, alphabetically, Nezihi AYKUT, İdris BOSTAN, Murat CEBECİOĞLU, Feridun EMECAN, Mücteba İLGÜREL, Mehmet İPŞİRLİ, Cevdet KÜÇÜK, Özcan MERT, Abdülkadir ÖZCAN, Ilhan ŞAHİN, Hüdai ŞENTÜRK and Mustafa Çetin VARLIK have spent great effort.

We consider it as a pleasant duty to express our thanks to valuable scientists of our university who realized this joined work and to the personnel of the General Directorate of the State Archives Directorate of Ottoman Archives.

We hope that this work which was selected from the collections of registration books of the Prime Ministry General Directorate of the State Archives Directorate of Ottoman Archives and which is introduced to scientific fields as the first publication of registration books will be a practical and important source for native and foreign researchers.

We wish that this work will be helpful and useful to those interested in the subject.

14 December 1993

İsmet BİNARK
General Director of the State Archives

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ V

PREFACE VII

SUNUŞ IX

FOREWORD XXXIII

İÇİNDEKİLER LIX

DEFTERİN ÖZET VE TRANSKRİPSİYONU 1

İNDEKS 723

SEÇİLMİŞ BİBLİYOGRAFYA 815

DEFTERİN
ÖZET VE TRANSKRİPSİYONU

1 *Diyarbekir Beylerbeyi'ne: İsyan ile Şehzade Sultan Selim üzerine gelerek cenk edip firar eden şehzade Bâyezid'in ele geçirilmesi ve Malatya'daki eşkıyânın haklarından gelinip Malatya nâzırı Mahmud'un yakalanması hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 13 Ramazân sene 966

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe defʿa ahkâm-ı şerîfe gönderilüp münâsib olan mahalde cemʿiyyet üzre olup etrâf ü cevânibe nâzır olup bir maslahat vâkıʿ olursa bezl-i makdûr eyleyesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ oğlum Bâyezîd baʿzı ehl-i fesâd cemʿ idüp ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* üzerine gelüp ehl-i İslâm ile ceng idüp firâr itmişdür. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp cemʿiyyet ile Malâtıyye geçidi'ne gelüp bir münâsib olan mahalde hâzır u müheyyâ olup etrâf ü cevânibe nâzır olup ahvâl ü etvârın dâʾimâ tetebbuʿ u tecessüs idüp dahı her ne cânibe teveccüh iderse arkurı yolına varup inâyet-i Hakk ile hakkından gelesin. Bu bâbda müşârün-ileyh oğlum Selîm *tâle bakāhu* yanında olan beglerbegiler ve asker ile yürimek emr olup vezîrüm Mehmed Paşa dahı Rûm-ili beglerbegisi ve külliyyen Rûm-ili askeri ve silâhdârlarum ve ulûfecilerüm ve garîb-yiğitlerüm ve iki bin mikdârı yeniçeri ile segbânlarum-başı bile irsâl olınmışdur. Sen dahı gereği gibi mukayyed olup, gaflet üzre olmayasın. Her ne mahalle gelüp ve ne tedârük üzre olup ve ne haber alduğın yazup bildüresin ve Malâtıyye'de baʿzı ehl-i şenâʿat üzre olduğın sancağı begi arz itmişdür. Anun gibileri yoklayup ehl-i fesâd ü şenâʿat olanlarun Şerʿile haklarından gelüp reʿâyâdan ve gayrıdan kimesneye yarak kullandurmayasın. Ve Malâtıyye Nâzırı olan Mehmed'i dahı her ne tarîkla olursa ele getürüp mecâl virmeyüp hakkından gelesin, ihmâlden hazer idesin. Ve müşârün-ileyh çavuşı eğlendürmeyüp ber vech-i istiʿcâl berüye gönderesin.

2 *Diyarbekir Beylerbeyi'ne: Siverek beyinin adamları ve subaşılarının fesat ve zulümlerini tahkik için Âmid kadısının görevlendirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 31 Ramazân[1] sene 966

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Siverek kādîsı mektûb gönderüp Siverek Sancağı Begi Abdullâh *dâme izzuhû*'nun sübaşıları bir niçe kimesneler ile ittifâk idüp kâfirlerün bed-nâmî günleri kefere ile varup her yirde hamr idüp baʿzı kimesneyi rencîde itdüklerinde şikâyetcileri gelüp âdem gönderilüp meclisleri târâc itdürilüp mezkûr sübaşılar müşârün-ileyh begün âdemleri ile kimi kılıc ve kimi nacak ile mahkemeyi basup Şerʿ-i Şerîf'e hakāret idüp niçe âdemlerin mecrûh idüp müşârün-ileyhe iʿlâm olındukda ihmâl idüp: *"Mezkûrlar firâr eyledi"* diyü cevâb virüp taht-ı livâsında

Şerᶜ-i Şerîf aslâ icrâ olınmayup *"Reᶜâyâ, zulümlerinden müşevveşü'l-hâl olmışlardur"* diyü arz itdüği ecilden bu husûsun teftîşine Âmid kādîsı gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, teᵓhîr itmeyüp emrüm mûcebince mevlânâ-yı müşârün-ileyhi bir yarar âdem ile taᶜyîn idüp irsâl eyleyesin ki varup husûs-ı mezbûrı teftîş idüp, müşârün-ileyh sancak-beginün âdemleri ve sübaşıları vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâᶜat eyledükleri ve Şerᶜ-i Şerîf'e adem-i inkıyâdları Şerᶜile sâbit ü zâhir olursa mufassal yazup arz idesin.

---

1 "13 Ramazân" olmalıdır.

3 *Kırım Han'na: İsyan eden Şehzade Bâyezid'in ele geçirilmesine dair.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî 13 Ramazân sene 966

Hân hazretlerine hüküm ki:

Bundan akdem oğlum Bâyezîd, isyân ü tugyân eyleyüp baᶜzı ehl-i fesâd cemᶜ eyleyüp ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* üzerine gelüp ehl-i İslâm ile ceng eyleyüp bi-inâyeti'llâhi teᶜâlâ münhezim ü makhûr olup bâkî kalan eşirrâ ile firâr itmişdür. Eyle olsa muhtemeldür ki, gemi ile Kefe ve yâhûd Çerâkise taraflarına gitmek mekrinde ola. Eyle olsa gerekdür ki, Âstâne-i saᶜâdet'imüze olan vüfûr-i ihlâs ü ihtisâsınuz muktezâsınca bu bâbda siz dahı dâᵓimâ mukayyed olup ol cevânibi ve yalıları ve Çerâkise semtlerini gereği gibi her zamânda tetebbuᶜ u tecessüsden hâlî olmayup anun gibi çete ve yâhûd gemi ile ol cânibe varmalu olursa mecâl virmeyüp ele getürüp hakkından gelesin ve eger ölisidür ve eger dirisidür makbûldür. Gaflet ile bir cânibe firâr itdürmemek bâbında envâᶜ-ı mesâᶜî-i cemîle zuhûra getüresin, gaflet üzre olmayasın. Eger bu husûsdan, eger sâᵓir aᶜdâ tarafından vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iᶜlâmdan hâlî olmayasın.

4 *Yukarıdaki hükmün bir örneğinin Kefe Beyi Süleyman Bey'e gönderildiğine dair kayıt.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bu dahı.

Bir sûreti Kefe Begi Sinân Beg'e ve nefs-i Kefe'de ve ol cânibde olan matrabâzlarda bulınan yağı kimesneye virdürmeyüp mahrûse-i İstanbul'a gön-deresin.

5 *Akkirman Beyi Mustafa Bey'e: Memuren Kefe canibine gönderilen Çavuş Mahmud'un, oraya sâlimen ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Akkerman Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Dergâh-ı muᶜallâᶦm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* Kefe cânibine baᶜzı husûs içün ulağ ile irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle mûmâ-ileyh vardukda, eger deryâdan ve eger karadan emîn ü sâlim irsâl ü îsâl idesin.

6 *Tameşvar Beylerbeyisi Kasım Paşa'ya: Küffârdan zabtolunan ve havâss-ı hümâyûn ile bazı zeâmet ve timar sahiplerine tahrir ve tevzi edilen karyelere hariçten kimsenin müdahale ettirilmemesine dair.*

Yazıldı.
Kāsım Paşa'nun kethudâsına virildi.
Fî 13 Ramazân sene 966

Tımışvar Beglerbegisi Kāsım Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem kuvve-i kāhire-i husrevânemle feth u teshîr olınup, baᶜzı havâss-ı hümâyûnuma ve baᶜzı begler ve zuᶜamâ vü erbâb-ı timar kullaruma tahrîr ü tevziᶜ olınup bi'l-fiᶜl tasarruflarında olan baᶜzı kurâya, Kral-oğlı tarafından dahl olınur imiş. **Buyurdum ki:**

Vardukda, teᵓhîr itmeyüp beglerbegiliğüne varup dahı hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i raᶜiyyet ve emn ü emân-ı vilâyet bâbında envâᶜ-ı ikdâm ü ihtimâm zuhûra getüresin. Anun gibi mukaddemâ alınup tahrîr olınup begler kullaruma ve havâss-ı hümâyûnuma taᶜyîn olınup ve sâᵓir zuᶜamâ vü erbâb-ı timara virilen kurâya dahı hâricden kimesneyi dahl itdürmeyesin. Aᶜdâ taraflarından vâkıf olduğun ahbârı iᶜlâmdan hâlî olmayasın.

7 *Velican Bey'e: Velican Bey'in salıverilmesi hakkında Segedin Beyi Derviş Bey'e hüküm gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 13 Ramazân sene 966

Velican Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp vâkıᶜ olan günâhun afv olmak bâbında istidᶜâ-yı âtıfet itmişsin. İmdi, afv-ı cerâᵓim ü günâh, âdet-i hasene-i Südde-i saᶜâdet-destgâh'um olmağın, cerîde-i cürmüne rakam-ı afv çeküp habsden ıtlâk olman emr idüp ol bâbda Segedin Begi Derviş *dâme izzuhû*'ya hükm-i hümâyûnum gönderilüp **buyurdum ki**:

Emrüm üzre ıtlâk olınduğında devâm-ı devletüm içün duᶜâya iştigāl gösteresin.

8 *Şam beylerbeyine: Sancakların, serhatların ve reâyânın korunmasına dikkat edilmesi ve Şehzade Bâyezid'in ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Ahmed'e virildi.
Fi 18 Ramazân sene 966

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i saᶜâdet'ümden hükm-i şerîf varup beglerbegiliğüne müteᶜallık olan ümerâyı yanuna getürüp bir münâsib olan mahalde cemᶜiyyet eyleyüp etrâf ü cevânibe nâzır olup hıfz u hırâsetde basîret üzre olup, lâkin baᶜzı ümerânun sancakları serhadd olup Aᶜrâb-ı bed-fiᶜâl fursat bulup memleket ve reᶜâyâya el uzadup sancaklarınun hıfzı lâzım olmağın Gazze Sancağı Begi Süleymân *dâme izzuhû* ol cânibde olan sancaklarun ve kendü sancağınun zabt u hıfzı içün icâzet virilüp eger asker lâzım olursa, yedi-sekiz günde cemᶜiyyet yirine gelüp hâzır olmak şartı üzre gönderildi diyü bildürmişsin. İmdi, bu emr-i şerîfümden sonra tekrâr fermân-ı hümâyûnum gönderilüp oğlum Bâyezîd'ün isyân üzre olup, ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* üzerine gelüp ehl-i İslâm ile ceng idüp bi-inâyeti'llâhi teᶜâlâ münhezim olup firâr itmişdür. Bu bâbda basîret üzre olup her cânibe göz-kulak olup tetebbuᶜ u tecessüsden hâlî olmayup anun gibi zikr olınan eşirrâ ol cânibe varmalu olursa asker ile yek-dil olup, bir cânibe dahı salıvirmeyüp

cümlesinün haklarından gelesin diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i sâbıklarum girü kemâkân mukarrer olup **buyurdum ki**:

Arz itdüğün üzre muhâfazaya taʿyîn itdüğün müşârün-ileyhden gayrı cümle beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler ve sâʾir asker halkı ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağiyle hâzır u müheyyâ olup dahı etrâf ü cevânibe göz-kulak olup dâʾimâ müşârün-ileyhün evzâʿ u etvârın ve ne mahalle teveccüh üzre idüğin maʿlûm idinüp anun gibi ol câniblere varmalu olursa ele getürmek bâbında emr-i sâbık üzre ikdâm ü ihtimâm eyleyüp gaflet ile bir cânibe firâr itdürmekden ziyâde hazer idesin. Ele getürenler her kim olursa envâʿ-ı inâyetümle behre-mend olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup dâʾimâ hâzır u müheyyâ olup gaflet üzre olmayasın.

9 Segedin Beyi Derviş Bey'e: *Budin Beylerbeyiliğine, Tuygun Paşa'nın vefatından dolayı Tameşvar Beylerbeyisi Rüstem Paşa'nın tayin edildiğine ve Budin'in korunmasına dikkat edilmesine dair.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 31 Ramazân[1] sene 966

Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Budun Beglerbegisi olan Toykun'un fevt olduğın bildürmişsin. İmdi, zikr olınan beglerbegilik, Tımışvar Beglerbegisi Rüstem *dâme ikbâlühû*'ya tefvîz olınup **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh varınca, vilâyet-i Budun'un hıfz u hırâsetinde dakîka fevt itmeyüp aʿdâdan memleket ü vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmeyüp onat vechile mukayyed olup envâʿı mesâʾî-i cemîle zuhûra getüresin.

1 "13 Ramazân" olmalıdır.

10 *Derviş Bey'e: Filek sancağı Beyi Velican Bey'in salıverilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Dervîş Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Filek Sancağı Begi olup emr ile habs olınan Velican *dâme izzuhû*'nun habsden ıtlâk olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp emrüm üzre müşârün-ileyhi ıtlâk idesin.

11 *Budin Beylerbeyisi Rüstem Paşa'ya: Maaş tevzii işinde bulunmak için yeni memuriyet mahalli olan Budin'e varması hakkında.*

Yazıldı.
Kāsım Paşa'nun kethudâsına virildi.
Fî 13 Ramazân sene 966

Budun Beglerbegisi Rüstem Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Budun'da olan erbâb-ı mevâcibe mevâcibleri virilmek içün hazîne irsâl olınup tevzîʿ olmak üzredür. Senün dahı muʿaccelen varup irişmen lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp ber-vech-i istiʿcâl irişüp mevâcibün tevzîʿinde mücidd olup, müstahıkk olmayanlara virilmeyüp mâl isrâf ü telef olmakdan hazer idüp kānûn üzre müstahıkk olanlara tevzîʿ idesin ve memleket ü vilâyetün zabt u rabtında reʿâyânun refâhiyyet ü itmiʾnânında mücidd ü merdâne olup emn ü emân-ı vilâyetde dakîka fevt itmeyüp, aʿdâdan dahı gaflet itmeyüp dâʾimâ evzâʿ u etvârların ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin dâʾimâ tetebbuʿ u tecessüs idüp dahı ana göre tedârüklerin görüp tamâm basîret üzre olasın ve vâkıf olduğun ahbârı iʿlâmdan hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 14 Ramazân sene 966 [20.06.1559]

12 *Gazze beyine: Şehzade Selim'in validesinin Eyle'de olan evkafı mahsulünün Rodos'dan gelecek Müslüman gemilerine sattırılması hakkında.*

Yazıldı.
Şâm çavuşlarından Ali Çavuş'a virildi.

Gazze begine hüküm ki:

Oğlum Selîm vâlidesi merhûme Sultân'un Eyle'de olan evkāf terekesin Rodos cânibinden varan rencber Müslimân gemilerine virilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, müşârün-ileyhânun anda olan evkāf terekesin varan gemilere beyʿ itdüresin, ol bâbda kimesne mâniʿ olmaya. Ammâ küffâr-ı hâksâra tereke virilmek memnûʿdur. Rodos beginden temessük ile gelenlere viresin, hâricden kimesneye virdürmeyesin ve bu bahâne [ile] evkāf terekesinden gayrı kimesneye emre mugāyir tereke beyʿ itdürmeyesin.

13 *Rodos beyine: Şehzade Selim'in validesinin Remle'de olan evkafı mahsûlünün Müslüman gemilerine sattırılması hakkında.*

Yazıldı.
Kapudan kethudâsı Durak'a virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 966

Rodos begine hüküm ki:

Müşârün-ileyhânun Remle'de olan evkāfınun terekesi anda olan rencber gemilerine virilmesin emr idüp ol bâbda Gazze Begi Süleymân Beg'e hükm-i şerîf gönderilüp senden temessük ile varan gemilere tereke virilmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vardukda, anun gibi Rodos'a tereke getürmek içün giden gemilere temessük viresin ki varup tereke alalar. Ammâ gönderdüğün gemilere yarar âdemler koyup bile gönderesin ki terekeyi alup küffâra virmek ihtimâli olmayup getürüp anda ehl-i İslâma beyʿ itdüresin. Bu bahâne ile emre mugāyir deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekden ziyâde hazer ide[sin]; sonra istimâʿ olına, özrün makbûl olmaz.

14 *Konya kadısına ve dizdarına: Tekeli Beyi Bâlî Beyin evvelce Konya Kalesi'nde hapsettiği Emin Yusuf hakkında siyaset icrasına dair.*

Yazıldı.
Durdı Beg-oğlı·Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 14 Ramazân sene 966

Konya kādîsına ve dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ bundan akdem Teke-ili Sancağı Begi olan Bâlî *dâme izzuhû*'nun emr-i şerîfümle ele getürüp Konya kal'ası'nda habs itdüği Emîn Yûsuf nâm kimesnenün siyâset olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Durdı Beg-oğlı Hasan Çavuş *zîde kadruhû* vardukda, aslâ te'hîr itmeyüp hakkından gelüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

15 *Sultan Selim'in lalasına: Gönderilen barut ile fitil ve sairenin geldiğini bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.

Sultân Selîm hazretleri lalasına hüküm ki:

Hâliyâ müşârün-ileyh oğlum için elli kantâr bârût-ı siyâh ve bir yük fitil otı ile tüfeng fitili katırlara tahmîl olınup irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Zikr olınan cebehâne espâbı varup teslîm olduğın ve ne zamânda ve ne mahalde vardığın yazup arz idesin.

16 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Şehzade Sultan Selim için gönderilen cephanenin bir an evvel ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 16 Ramazân sene 966

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu*'ya elli kantâr bârût-ı siyâh ve bir yük fitil otı ile tüfeng fitili katırlara tahmîl olınup ol cânibe îsâl için Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Mehmed Çavuş *zîde kadruhû* ile irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Alınup sana teslîm itdükde alup kabz eyleyüp aynı ile irsâl olınan cebehâneyi sana ne mahalde teslîm itdüğine eline temessük virüp dahı zikr olınan cebehâneyi aslâ te'hîr itmeyüp müşârün-ileyh oğluma irsâl [ü] îsâl idesin. Şöyle ki, tahmîl olınan davar yolda dura, kirâ ile davar bulup ber-vech-i isti'câl cebehâneyi avk itmeyüp mûmâ-ileyhe ulaşdurasın. Bu bâbda müşârün-ileyhün lalasına dahı hükm-i şerîf yazılmışdur. Alup anı dahı bile gönderüp teslîm idesin. Teslîm olduğına arz alup gönderesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur, ulaşdurmakda ihtimâm idesin.

17 *Mihal oğlu Hızır Bey'e: Edirne yakınında softalar tarafından kaçırılan bir erkek çocuğun babasına teslimi ve softaların ele geçirilip hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Nazar'a virildi.
Fî 14 Ramazân sene 966
Arzda göricek akçası tevzî'i husûsı olup, hüküm yazmak içün defterdâra gönderildi.

Mihal-oğlı Hızır Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp bu bendeye fermân olınan kādîlıklarun hıfz u hırâsetine alâ-mâ huve'l-me'mûr şürû' olındukda sâ'ir memleket emn ü emân üzre olup lâkin mahmiyye-i Edirne kurbinden birkaç nefer sûhtevât tâ'ifesi bir kimesnenün oğlını cebren çeküp firâr iderler iken kasaba-i Pınar kurbinde sülûk ideriken kādîsı olan MehmedPınar zikr olınan oğlanı ellerinden alup atasına dahı virmeyüp, kendü yanında hıdmetlendürmekle mezkûrûn sûhte tâ'ifesi kasaba-i mezbûrun etrâfında gezüp kasabayı basmak kasdın eylerler imiş diyü istimâ' olınup, Kādî Mehmed, mezbûr oğlanı atasına virmemekle bir fesâda bâ'is olmak fehm olınur diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan sûhteleri her ne tarîkla olursa ele getürüp, dahı anun gibi oğlan çekdükleri sâbit olursa habs idüp arz idesin ve oğlan husûsında dahı emr-i Şer' neyse görüp, eger babasına teslîm itmekdür ve eger kendü murâd itdüği yirde durmakdur, ol bâbda dahı Şer'ile lâzım geleni icrâ itdürüp hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyesin.

18 *Gönüllü Reisleri Kapudanı Deve Hoca'ya: Derya muhafazası için gönderilen Kapudan Piyale Paşa ile hizmet ve yoldaşlık etmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Hasan Re'îs'e virildi.
Fî 14 Ramazân sene 966

Gönüllü re'îslerine kapudan olan Deve Hoca'ya hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp a'dâya müte'allık ba'zı ahbâr bildürmişsin, ma'lûm oldı. Hâliyâ deryâ muhâfazasiyçün kapudanum Piyâle irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp yanına varup vech ü münâsib gördüği üzre envâ'-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınasın.

Yevmü's-sülâsâ fî 15 Ramazânü'l-mübârek sene 966 [21.06.1559]

19 *Kocaeli Beyi Ali Bey'e: Sancağına giderken beraber götürdüğü kayık ile baştardayı ve azapları alıp gelmesi hakkında.*

Yazıldı.

Sâbıkā Rodos Begi olup, hâliyâ Kocaili Begi olan Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ gelüp sancağuna gitmelü olduğunda Ca'fer Beg'ün oğullarından alınan kayığı bile alup ve kendü baştardene binüp ve Galata azeblerinden Teberrük ve Hacı Kābil-oğlı Memi ve Küçük Hamza ve Yûsuf ve Mustafa nâm kimesneleri bile alup gelmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre zikr olınan kayık ile baştardeyi ve mezkûrları alup bile gelesin.

20 *Edremid kadısına: Deryaya tereke verilmemesi ve verenlerin hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sûret-i sicil getüren Çit (ı) nâm karyeden Nasûh ve Şa'bân'a virildi.
Fî 15 Ramazân sene 966

Edremid kādîsına hüküm ki:

Nâ'ibün Südde-i sa'âdet'üme sûret-i sicil gönderüp Hüseyin ve Ahmed nâm kimesneler ile ليفابرز nâm zimmî deryâya küffâra tereke virdüklerin ikrâr idüp sicill itdüğin bildürmiş. İmdi, deryâya tereke virilmek memnû'dur. Buyurdum ki:

Göresin; vâkı' ise min-ba'd deryâya emr-i hümâyûnuma muhâlif tereke virdürmeyesin ve tereke virüp ikrâr idüp müseccel olan kimesneleri habs eyleyüp sübût ü zuhûr olduğı üzre sıhhatiyle yazup arz idesin.

21 *Diyarbekir beylerbeyine: Kürt a'yânından Hasan Ağa'nın Âmid Kalesi'nde hapsedilmesi ve haslardan kalmış malın Halep defterdarına gönderilmesine ve Kablur beyinin kalede değil, şehirde hapsedilmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Kubâd'a virildi.
Fî 16 Ramazân sene 966

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr üzre Ali Hân husûsın ve Mardin alay-begi ve Mardin-altı'nda cem'iyyet üzre olduğın ve Kürd a'yânından Hasan nâm kimesne ele gelüp, habs olınup ve Mahmûd Aga husûsın ve emr üzre Malâtıyye'de olan hâslarun zabtına âdem ta'yîn itdüğün ve Kabur Begi (boşluk)[1] husûsın bildürmişsin. Anlardan gayrı yukaru cânibe müte'allık ahbâr i'lâm itmişsin. Her ne arz olmış ise ma'lûm oldı. İmdi, **buyurdum ki:**

Mezkûr Hasan Aga'yı Âmid kal'ası'na getürüp, anda habs idüp ve hâslardan dahı ümenâda mâl bulınmış ise Haleb defterdârına gönderüp teslîm idüp ve Kabur Beg'ün dahı kal'ada habs itmeyüp şehrinde eyleyüp ammâ gaybet itdürmekden hazer idesin ve Malâtıyye emînlerinden kimesne ele gelmiş midür ve mâl kabz olınmış mıdur, nicedür? Anı dahı mufassal bildüresin. Ammâ şöyle ki, müşârün-ileyh Ebû-Sa'îd'e senün i'timâdun olup sonra taleb olındukda ihzârına kādir olursan, vech gördüğün üzre yanunda istihdâm eyleyesin. Bu hıdmet bertaraf oldukdan sonra emrüm üzre icrâsı görile.

---

[1] Ebû-Sa'îd Beg.

22 *Diyarbakır beylerbeyisine: Kürdistan beyleriyle diğer beylerden halkla birlikte suç işleyenlerin ve Şehzâde Bâyezid'in ele geçirilmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Kubâd'a virildi.
Fi 16 Ramazân sene 966
Müsveddesi nüshası yazılup içerüye gönderilüp yazılsun diyü emr olınup hükm-i şerîf yazılup gönderilmişdür.

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp emr-i şerîfüm mûcebince Kürdistân begleri kullarumun yarar cebeleri ile cem'iyyet olup her ne hıdmet vâkı' olursa sadâkat ü ihlâs ve gayret

ü hamiyyet ile hâzır olup uğur-ı hümâyûnda cidd ü ihtimâm üzre olduğun ve anlardan gayrı beglerbegiliğüne müte'allık olan begler kullarum ve sâ'ir zu'amâ vü erbâb-ı timar, düşmen yarağiyle hâzır u âmâde olup ve asker-i zafer-nigârun ve kul tâ'ifesinün defterin gönderüp eger ümerâ kullarumun ve eger sâ'ir asâkir-i nusret-me'âsirün sadâkat ü ihlâs ve ubûdiyyet ü ihtisâs üzre hıdmetde mücidd ü sâ'î oldukların bildürmişsin. İmdi, bundan sâbık sana tekrâr hükm-i hümâyûnum gönderilüp cem'iyyet ile Malâtıyye semtlerine gelüp etrâf ü cevânibi tetebbu' u tecessüs eyleyüp dahı anun gibi eşirrâdan ol cânibe varursa ele getürüp haklarından gelmek bâbında ikdâm eyleyesin diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. İmdi, Kürdistân begleri kadîmden Âstâne-i devlet-âşiyân'uma sadâkat ü ihlâs ile hıdmet idegelmiş yarar kullarumdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup ümerâ'-i Kürdistân ve sâ'ir yanunda olan begler kullarum ile yek-dil ü yek-cihet olup müretteb ü mükemmel düşmen yarağiyle emr-i sâbık üzre ol mahallerde münâsib olan yirde cem'iyyet üzre olup etrâf ü cevânibe göz kulak tutup anun gibi senün semtünde bir hıdmet vâkı' olursa, cümle ümerâ kullarum ve sâ'ir asâkir-i nusret-karâ'inün kebîri ve sagiri ile kadîmden idegeldükleri üzre devlet-i hümâyûn-ı nusret-makrûnuma müte'allık olan umûrda bezl-i makdûr ve sa'y-i meşkûr zuhûra getürüp envâ' yüz aklıkları tahsîline sa'y idesiz ki, in-şâ'allâhü'l-e'azz, beglerden ve sâ'ir kullarumdan her kimün hıdmet ve yoldaşlığı sebkat ide, envâ'-ı inâyetümle behre-mend ve ber-murâd olmak mukarrer bilüp ana göre bu inâyetümi begler kullarıma ve sâ'ir asâkir halkına gereği gibi bildürüp istimâlet eyleyesin ki, her biri mahallinde dakika fevt itmeyüp mücidd ü merdâne olup, sâ'ir hıdmete kıyâs itmeyüp, ehl-i fesâd ü şenâ'at olanları ve bu fesâda bâdî olan oğlum Bâyezîd'i ele getürüp haklarından geleler ki sa'irlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola. Sen dahı bu husûslarda envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olup berü cânibün ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidin her ne yüzden ise ma'lûm idinüp dahı ana göre tedârükin görüp, vech ü münâsib olup mahall iktizâ itdüğine göre begler kullarum ile hüsn-i ittihâd ü ittifâk ile ehl-i fesâd ü şenâ'atlerün ele gelüp haklarından gelmek bâbında ve sâ'ir devlet-i ebed-peyvendüme müte'allık olan cumhûr-ı umûrda envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz' sudûrından ziyâde hazer idesin ve ma'lûmun olan ahbâr-ı sahîhayı müte-vâliyen i'lâmdan hâlî olmayasın. Bu bâbda ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* dahı Aksarây taraflarına varmak emr olınup ve vezîrüm Mehmed Paşa dahı Rûm-ili beglerbegisi ve silâhdârlarum ve ulûfecilerüm ve garîb-yiğitlerüm ve iki bin yeniçeri ile irsâl olınmışdur. Ve Malâtıyye begine dahı senün yanuna varmak emr olınup ve emr-i sâbık üzre Malâtıyye begin dahı yanuna getürüp ümerâdan ve zu'amâdan ve erbâb-ı timardan ve re'âyâdan müşârün-ileyhün her kim ölüsin [ve yâhûd] dirisin getürürse envâ'-ı inâyet-i husrevânemle behre-mend kılınmak mukarrerdür. Bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varup ve ne mahalde ve ne tedârükde olup ol cânibden ne haber alduğun yazup bildüresin.

23 *İstanbul kadısına, Defterdar Kasım Bey'e ve mimara: İnşâ olunan camiye getirilen su miktarının bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Arz getüren ahur halkından Mustafa'ya virildi.
Fî 16 Ramazân sene 966

İstanbul kādîsına ve Defterdâr Kāsım Beg'e ve Mi'mâra hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Defterdâr'sın, mektûb gönderüp bundan akdem câmi'-i şerîf mühim-

mâtı içün getürilmesi fermân olınan suyolı lâğımı tamâm olup alâkası kalmayup, su dahı salıvirilüp bi'l-fi'l akduğın, lâkin ölçilüp sanduğa alınmamağın, ne mikdâr su olduğı ma'lûm olmaduğın arz eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan sunun üzerine varup göresin; asıl su ne mikdâr lüle olur ve sonradan ilhâk olınan dahı ne kadar lüle olur, her birin başka görüp dahı sanduğa münâsib olan mahalle varup sanduğa alındukda cümle kaç lüle olduğın yazup bildüresin.

24 *İstanbul kadısına: Aynı hususa dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

İstanbul kādîsına hüküm ki:

Müceddeden binâ olınan câmi'-i şerîfe getürilmesi fermân olınan su, ne mikdâr lüle olduğı ma'lûm olmak mühimm olmağın Hızâne-i Âmire'm Defterdârı Kāsım *dâme ulüvvuhû* ve mi'mâra hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Bu husûsda sen dahı bile olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhimâ ile haberleşüp dahı zikr olınan sunun üzerine bi'z-zât varup ol hükm-i şerîf mûcebince görüp vukū'ı üzre arz idesin.

25 *Bursa ve Sultanönü kadılarına: Yörük taifesinde bulunan koyunların Bursa kasapları için alınması ve daha ne kadar koyun varsa bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 16 Ramazân sene 966

Burusa ve Sultân-öni sancakları kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda olan yürük tâ'ifesinde bulınan koyun Burusa kassâbları içün alıvirilmesin emr idüp buyurdum ki:

Çavuş-oğlı Mehmed vardukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup yürük tâ'ifesinde bıçağa yarar ne mikdâr erkek koyun bulınursa bahâsiyle Burusa kassâblarına alıviresin ve her birinüz taht-ı kazânuzdan ne mikdâr koyun bulınup ve kangı kassâba alıvirdüğünüz defter eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

26 *Kütahya kadısına: Evvelce Şehzade Bâyezid'in hezimete uğradığı sırada bindiği at ile üzerindeki eğerin, Anadolu kethudâsı adamlarının elinde ise alınıp gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 16 Ramazân sene 966

Kütahya kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem oğlum Bâyezîd münhezim oldukda bindüği gümüş eyer ve bozdoğan ile mükemmel atı, Ağaç-köy dimekle ma'ruf karyede sancağa çıkan Anadolı kethudâsı âdemleri elinde imiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup üzerine varup bu husûsı onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş eyleyüp zikr olınan kimesneleri ele getürüp eger anlardadur, eger âhardadur, mezbûr at her kimde ise zuhûra getürüp üzerinde olan rahtı ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme mu'accelen irsâl idesin.

27 *Budin beylerbeyine: Fetih olunarak havâss-ı hümâyûna ve bazı beylerle zeâmet ve timar sahiplerine verilen köy ve mezraalara, kralın oğlu tarafından müdahale olunmaması hakkında.*

Yazıldı.

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Solnok Begi Mahmûd *dâme izzuhû* Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, bundan akdem feth olınup, hîn-i tahrîrde havâss-ı hümâyûna ve begler ve zu'amâ ve erbâb-ı timara virilen bi'l-fi'l berâtla mutasarrıf oldukları ba'zı kurâya Kral-oğlı tarafından dahl olınduğın bildürmiş. İmdi, kuvvet-i kāhire-i husrevânemle feth u teshîr olınan kurâ vü mezâri' ki eger havâss-ı hümâyûnuma müte'allikdur ve eger begler ve zu'amâ vü erbâb-ı timara, ellerinde olup bi'l-fi'l berât ile mutasarrıflar ola, ol vechile dahl olınmak aslâ câ'iz değildür. **Buyurdum ki:**

Göresin, kazıyye arz olındığı gibi olup, mukaddemâ feth olınup tahrîr olınup havâss-ı hümâyûnuma ve begler kullaruma ve sâ'ir erbâb-ı timara berât-ı hümâyûn virilen kurâ vü mezâri'a ve varoşlara müşârün-ileyh tarafından kimesneyi dahl itdürmeyesin; idenleri men' idüp memnû' olmayanları öte cânibe bildüresin ki, tenbîh ü te'kîd idüp men' ideler.

28 *Valide Sultan Vakfı mütevellisi Turgud'a: Remle'de olan Valide Sultan Vakfı mahsulünü Rodos'dan temessük ile gelecek gemilere satıp Hıristiyanlara satmaması ve vakıf olmayan köy ve mezraalara müdahale edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Ali Çavuş'a virildi.
Fî 20 Ramazân sene 966

Merhûme Sultân mütevellîsi olan Turgud'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp Remle'de olan tereke husûsın ve andan Sayda suyı'nun etrâfında beglerbegi hâslarından bir köy ve üç mezra'a dahı vakf oldı diyü istimâ' olup ammâ vakf nâmı şâyi' olmağın mahsûlin zabt itdüğin bildürmişsin. İmdi, tereke içün varan gemilere virilmek içün hükm-i şerîf gönderilüp ve Rodos begine dahı hükm-i hümâyûnum gönderilüp zikr olınan terekeyi ehl içün almak ecliyçün temessük ile gemiler gönderesin diyü emr olup buyurdum ki:

Emrüm üzre Rodos beginden tereke almak içün temessük ile gemiler geldükde vakf terekesinden bey' idesin. Ammâ bu bahâne ile deryâya ve yâhûd küffâr-ı hâksâra tereke bey' itmekden ve vakf nâmına âhar tereke bey' itmekden ve temessük ile varmayan gemilere tereke virmekden ziyâde hazer idesin. Sonra sorılup zâhir oldukda özrün makbûl olmaz. Ana göre emre mugāyir iş itmeyesin ve elinde olan vakf-nâme ve defterde mukarrer vakf kayd olmayan kurâ vü mezâri'a dahl itmeyüp vakf-nâmede mastûr olanların, kemâl-i emânet ü istikāmetle zabt idesin.

29 *Temeşvar beylerbeyine: Budin taraflarına düşman geldiğinde yardım istenildiği zaman derhal yetişilmesi ve daima dikkatli ve uyanık bulunulması hakkında.*

Yazıldı.
Mumcı-oğlı Hızır Çavuş'a virildi.
Fî 28 Şevvâl sene 966

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîfle memleket ü vilâyet muhâfazası fermân olınup

hıdmet-i mezbûrede iken Budun cânibine bir yirde düşmen gelmelü olup muᶜâvenete yetişmesi lâzım gelürse ne vechile fermân olınur diyü arz eylemişsin. İmdi, buyurdum ki:

Hareket idüp varmak lâzım gelüp varıcak göresin; şöyle ki, Budun tarafına bir cânibden düşmen muᶜâvenet içün seni taleb eyleyeler, bir ân teᵓhîr itmeyüp yetişüp dîn ü devlete müteᶜallık mesâlih u umûrda sarf-ı kudret idüp düşmen-i bed-âyîn taraflarından memleket ü vilâyete zarar u gezend irgürmemek bâbında envâᶜ-ı mesâᶜî-i cemîle vücûda getüresin. Anun gibi fehm olup varmak lâzım gelürse, berü cânibi dahı hâlî komak câᵓiz değildür. Onat vechile tedârük idüp gidesin ki sonra sen hareket itmek ile bir zarâr ihtimâli olmaya. Bu bâbda tamâm basîret ü intibâh üzre olasın.

30 *Tameşvar Beylerbeyisi Kasım Paşa'ya: Kral Frenduş tarafından ahidnâme üzere kimsenin geçirilmemesi ve serbatların muhafazasından da gafil bulunulmaması ve ahde mugayir harekete meydan bırakılmaması hakkında.*

Yazıldı.
Mumcı-oğlı Hızır Çavuş ile müşârün-ileyhimâya îsâl içün Semendire muhâfazasında olan Hüseyin Beg'e gönderildi.
Fî 26 Şevvâl sene 966

Tımışvar Beglerbegisi Kāsım Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr üzre muhâfaza-i memleketde olup, begler ve sâᵓir asker halkına tenbîh ü teᵓkîd idüp Ferenduş Kral tarafına dahl itdürilmeyüp anlar tarafından Memâlik-i mahrûseᶜye şimdiye değin dahl ü taᶜarruz olınmadığın bildürmişsin. İmdi, hâliyâ dahı müşârün-ileyhün yarar âdemi ile Südde-i saᶜâdet'üme ahd-nâmesi gelüp fermân-ı şerîfüm üzre virgülerin virüp Âstâne-i saᶜâdet'üm ile sulh u salâh itmeğin Südde-i saᶜâdet'ümden dahı ahd-nâme-i hümâyûnum erzânî kılınup, emr üzre, mâdâmki anlardan vilâyet ü memlekete dahl ü tecâvüz olınmaya, berü cânibden dahı dahl olınmaya diyü ahd olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâᵓimâ mukayyed olup serhadd-i vilâyet-i maᶜmûremde olan eger begler kullarumdur, eger zuᶜamâ vü erbâb-ı timar ve sâᵓir kılâᶜ u bikāᶜ ve nevâhî vü kurâya ve reᶜâyâ vü berâyâya dahl olınmayup ve haydud u harâmîleri zabt olınup kendü hallerinde olalar. Berü cânibden dahı ahd ü emânı gereği gibi hıfz idüp Kral-ı müşârün-ileyhün vilâyetine kimesneyi dahl ü taᶜarruz itdürmeyüp serhadleri onat vechile zabt u rabt eyleyüp ammâ gaflet dahı câᵓiz değildür. Dâᵓimâ evzâᶜ u etvârların ve fikr ü firâsetlerin dâᵓimâ tetebbuᶜ u tecessüs idüp tamâm maᶜlûm idüp dahı ana göre basîret üzre olup emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmiᵓnân-ı raᶜiyyet bâbında envâᶜ-ı mesâᶜî-i cemîle zuhûra getürüp, anlardan ki ahde mugāyir vazᶜ sâdır olmaya. Berü cânibden dahı ahde münâkız vazᶜ sudûrından hazer idesin, muhtâc-ı arz olanı ve sâᵓir ahbâr-ı sahîhayı bildüresin.

-30/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Budun beglerbegisine gönderildi.

31 *Maarra Beyi Sinan Bey'e: Ma'arra'da bulunup fitne ve fesada hazırlandıkları bildirilenlere göz açtırılmaması ve isyan ettiklerinde haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.

Maᶜarra Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefs-i Maᶜarra'da sâkin olan Setliş-oğulları dimekle maᶜrûf Muhammed ve Ahmedeyn ve Doğancı Hasan nâm kimesnelerün ahvâlin ve iki taraf olup üç yüz mikdârı yay alup hâzır idüp fitne vü fesâda mübâşeret itmek fikrinde oldukların bildürmiş. İmdi, ehl-i fesâd ü şenâᶜat ele gelüp gereği gibi haklarından gelinmek lâzımdur. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda onat vechile mukayyed olup anun gibi fesâd ü şenâᶜate bâdî olanlar eger mezkûrlardur ve eger gayrıdur, teᵓhîr ü terâhî itmeyüp arz itdüğün üzre fitne vü fesâdları zâhir olanları mecâl virmeyüp muhkem hakkından gelesin ki, sâᵓirlere mûcib-i ibret ü nasîhat vâkıᶜ ola ve kimesnenün fesâd ü şenâᶜat itmeğe mecâli olmaya. Ammâ bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara dahl olmakdan ve yâhûd idenlere himâyet olınup ahz ü celb olmakdan ziyâde hazer idüp, fesâd ü şenâᶜatleri zâhir olanlarun haklarından gelesin.

[Yev]mü'l-cumᶜa fî 17 Ramazân sene 966 [23.06.1559]

32 *Diyarbekir beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in karşılanması için uygun bir şekilde diğer beyler ile de haberleşilip firarına meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Rûm beglerbegisine gönderildi.
Rûm çavuşlarından Caᶜfer ve Üveys ve Hüseyin ile.
Fî 17 Ramazân sene 966

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp Malâtıyye semtlerine gelüp oğlum Bâyezîd'ün ahvâl ü etvârın tecessüs idüp dahı her ne cânibe teveccüh iderse yolın alup ele getürmek bâbında saᶜy ü ikdâm eyleyüp gaflet üzre olmayup ve Erzurum beglerbegisi ile haberleşüp her ne yüzden el virirse vech ü münâsib olduğı üzre ikdâm eyleyesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Rûm beglerbegisi mektûb gönderüp müşârün-ileyh hufyeten Amâsiyye'ye varup şehr[i] kûçe-bend eyleyüp, tekrâr âdem gönderüp davar cemᶜ eyleyüp ve halka mâl salup bir cânibe firâr itmek üzre olduğın bildürmiş, ekser ihtimâl Gürci içinden Çerâkise vilâyetine duhûl fikrinde olmışdur. İmdi, ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* cümle Anadolı askeri ile ve Karaman ve Dulkādirlü askeri ve kendü tevâbiᶜi ile ve vezîrüm Mehmed Paşa dahı cümle Rûm-ili askeri ve silâhdârlarum ve ulûfecilerüm ve garîb-yiğitlerüm ve iki bin yeniçeri müstevfâ darbzenler ile yüriyüp irişmek üzredür. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gaflet üzre olmayup etrâf ü cevânibi ve müşârün-ileyh Bâyezîd'ün ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsidin tecessüs ü tetebbuᶜ idüp dahı her ne cânibe teveccüh-i nâ-müvecceh iderse Rûm ve Erzurum beglerbegileri ile haberleşüp müşârün-ileyh oğlum Selîm *tâle-bakāhu* ve vezîrüm ile dahı haberleşüp mahall iktizâ itdüğine göre her ne vechile vech ü münâsib ise yek-dil ü yek-cihet olup mecâl virmeyüp yolın alup emr-i sâbıklarum üzre haklarından gelüp gaflet ile bir cânibe firâr itmek ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûrı sâᵓir umûra kıyâs câᵓiz değildür. Tamâm mertebe teyakkuz u intibâh üzre olup, eger Gürci cânibleridür ve eger Dulkādirlü semtleridür ve eger sâᵓir mürûr u ubûr olınacak mahal-

leri dâʾimâ yokladup dahı ana göre tedârükin görüp gaflet itmeyesin ve ahvâl ü etvârı ne yüzden olduğın maʿlûm olduğı üzre Südde-i saʿâdet'üme arz itmekden hâlî olmayasın. Anun gibi fursat el virdükde birbirinüz ile haberleşmeğe tevakkuf itmeyüp vech olduğı üzre fursatı fevt itmeyesin.

33 *Erzurum beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in yakalanması için yalıların da muhafaza altına alınarak firarına meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Bir sûreti Erzurum beglerbegisine; Malâtıyye semtlerine gelmek yazılmadı. Anun gibi fursat el virdükde birbirinüz ile haberleşmeğe tevakkuf itmeyüp vech ü münâsib olduğı üzre fursatı fevt itmeyesin.

Ve Trabzon ve ol cevânibde vâkıʿ olan yalılarun dahı hıfzı lâzım olmağın, bu husûs içün Trabzon Sancağı Begi Hasan taʿyîn olınup, ol bâbda kendüye müstakıl hükm-i şerîf gönderilmişdür. Emrüm üzre taʿyîn eyleyüp, gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki varup yalılarun hıfzında envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

34 *Rum beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Rûm çavuşlarından Caʿfer ve Hüseyin ve Üveys'e virildi.
Fî 17 Ramazân sene 966

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp emr üzre irsâl olınan ahkâm-ı şerîfe yirlü yirine irsâl olınup ve andan gayrı münhezim olan oğlum Bâyezîd'ün Amâsiyye'ye gelüp at ve katır ve asker cemʿ eyleyüp Amâsiyye'yi kûçe-bend eyleyüp ve etrâf ü cevânibe mâl salup, şöyle ki müzâyaka ola, Şirvân cânîblerine gitmek ihtimâli vardur diyü bildürmişsin. İmdi, ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* cümle Anadolı ve Karaman ve Dulkādirlü askeriyle ve vezîrüm Mehmed Paşa Rûm-ili askeri ve sâʾir silâhdârlarum ve ulûfecilerüm ve garîb-yiğitlerüm ve iki bin mıkdârı yeniçeri kullarum ile yürimek üzre olup anlardan mâʿadâ Diyârbekr beglerbegisi Malâtıyye semtlerine gelmek emr olınup Erzurum beglerbegisi dahı anı getürdüp ol dahı hâzır olmak fermân olmışdur. **Buyurdum ki:**

Sen dahı gaflet üzre olmayup hâzır u müheyyâ olup dahı dâʾimâ müşârün-ileyhün ahvâl ü etvârın ve kangı cânibe teveccüh ideceğin tamâm maʿlûm idüp dahı Diyârbekr beglerbegisi ve Erzurum beglerbegisi ile haberleşüp ve müşarün-ileyh oğlum Selîm *tâle bakāhu* ile haberleşüp dahı her ne yüzden el virirse ele getürmek bâbında yekdil olup ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevt itmeyüp, gaflet ile bir cânibden halâs olup firâr itmek ihtimâli olmaya ve vâkıf olduğun ahvâlin mütevâliyen arz itmekden hâlî olmayasın. Şöyle ki, fursat el vire, birbirinüz ile haberleşmeğe tevakkuf itmeyüp vech ü münâsib olduğı üzre fursatı fevt itmeyesin ve sana irsâl olınan hükümleri muʿaccelen yirlü yirine îsâl idesin.

35 *Trabzon beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in deniz yoluyla Çerkezistan tarafına kaçması ihtimaline karşı müteyakkız bulunulması hakkında.*

Yazıldı.
Rûm beglerbegisine gönderildi.
Fî 17 Ramazân sene 966

Trabzon begine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Bâyezîd isyân üzre olup asâkir cemʿ idüp bundan akdem oğlum Selîm *tâle bakāhu* üzerine varup ehl-i İslâm ile ceng itdükde bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ münhezim ü makhûr olmış idi. Hâliyâ Amâsiyye'ye varup girü reʿâyâdan akça ve davar cemʿ idüp bir cânibe firâr itmek üzre olduğı arz olınup ekser-i ihtimâl ol cânibden deryâ ile Çerâkise ve yâhûd bir taraf-ı âhara firâr itmek [ihtimâli] vardur. İmdi, eger Trabzon ve eger Canik ve ol cevânibde vâkıʿ olan Karadeniz yalılarınun hıfzı içün seni taʿyîn eyleyüp bu bâbda Erzurum beglerbegisine dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü katʿâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp müşârün-ileyhün ahvâlin tecessüs ü tetebbuʿ idüp dahı anun gibi deryâdan bir cânibe firâr itmek üzre ise her ne tarafdan ki teveccüh itmek isteye, vech ü münâsib olduğı üzre hüsn-i tedârük idüp yolların bend idüp ele getürmek bâbında envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyesin. Gaflet ile bir cânibe firâr itdürmekden ziyâde hazer idesin. Yalıları ve anun gibi gemi gelüp yanaşacak yirleri gicelerde ve gündüzlerde onat vechile hıfz idüp bir vechile tedârük idesin ki, yalılardan gemi ile bir cânibe geçüp halâs olmak ihtimâli olmaya. Şöyle ki, gaflet ile haberün olmayup gemi ile bir tarafa firâr ide, sonra özrün makbûl olmak ihtimâli olmayup eşedd-i ikāb ile muʿâkab olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup dâʾimâ ahvâlin ve fikr-i fâsidin maʿlûm idüp dahı ana göre tedârükin göresin ve vâkıf olduğun ahvâlin yazup bildüresin.

36 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Ankara ve Çubuk'daki eşkiyânın Şehzade Bâyezid'e gidiyoruz diyerek fesat çıkarmağa başlamaları üzerine o havalinin muhafazası hakkında.*

Yazıldı.
Hızır Çavuş'a virildi.
Fî 17 Ramazân sene 966

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Ankara ve Çubuk kādîları mektûb gönderüp memleket harâm-zâdesi ayağ üzre kalkup sancak-begi ve yarar âdemleri olmamağla alâniyen âdem soyup oğlum Bâyezîd'e giderüz diyü köyler yağmâ eyleyüp yevmen fe-yevmen fesâdları ziyâde olup vilâyetün hıfzı lâzımdur diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup zikr olınan kasabayı ve ol cevânibi hıfz içün ve ehl-i fesâd menʿ u defʿi içün yarar âdem taʿyîn eyleyüp gönderesin ki, varup olʼ cevânibi gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp anun gibi ehl-i fesâdı ele getürüp haklarından gele ve zikr olınan sancak, oğlum Selîm *tâle bakāhu* lalası-oğlı Mehmed'e virilmişdür. Tenbîh ü teʾkid eyleyesin ki sancağınun zabt u rabtı içün yarar âdemlerin muʿaccelen gönderüp hıfz u hırâset ide.

37 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Şehzade Sultan Selim ile buluşup Şehzade Bâyezid'in bir an evvel hakkından gelinmesi için gerekli tedbirlerin alınmasına dair.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bu dahı.

Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp Çâşnigîr köprüsi'ne doğrı yüriyüp ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu*'ya mülâkî olup vech ü münâsib olduğı üzre eşirrânun ele gelmeleri bâbında saʿy idesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ oğlum Bâyezîd-i bâgî kalkup Amâsiyye'ye varup reʿâyâdan at ve sâʾir davar ve akça cemʿ eyleyüp firâr itmek üzre olduğı istimâʿ olmağın buyurdum ki:

Vusûl buldukda, eger müşârün-ileyh oğlum *tâle bakāhu* ile cemʿ olmalarına haberleşüp münâsib olan mahalde arkurı gelüp seninle cemʿ olup dahı eger mûmâ-ileyh Bâyezîd yukaru câniblere teveccüh iderse cidd ü cehd eyleyüp önün alup ele getürüp ve eger hareket itmeyüp otururssa hüsn-i ittifâk u ittihâd ile yüriyüp üzerine varup inşâ'allâhü teʿâlâ inâyet-i Hakk ile hakkından gelesin. Bu bâbda her ne yüzden el virüp müşârün-ileyhi tedârükin görüp atlatmadın irişmek ardınca olasın ve Rûm beglerbegisinün ılgar ile üzerine varmak ihtimâli vardur. Tetebbuʿ eyleyüp vâkıʿ ise görüp muʿaccelen irişüp tedârükin göresin ve Rûm beglerbegisine bir hüküm gönderilmişdür, ulaşdurasın.

38 *Samsun, Sinop ve Trabzon'a varıncaya kadar yol üzerinde olan kadılara: Şehzade Bâyezid'in denizden firarına meydan verilmemesi için icap eden istihbaratın yapılması ve firarına sebep olanların ceza göreceklerinin tekidi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 17 Ramazân sene 966

Samsun ve Sinob ve Trabzon'a varınca yalılarda vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Bundan akdem size hükm-i hümâyûnum gönderilüp oğlum Bâyezîd isyân idüp, ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* üzerine varup ehl-i İslâm ile mukātele eyleyüp bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ münhezim olup firâr itmişdür. Taht-ı kazânuzda olan yalıları gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp, anun gibi müşârün-ileyh gemi ile bir cânibe firâr eyleyüp gitmelü olursa ele getüresin diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i hümâyûnum kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup müşârün-ileyhün ahvâlin tetebbuʿ u tecessüs idüp dahı ana göre tedârükin görüp yalıları, gicelerde ve gündüzlerde gereği gibi hıfz u hırâset idüp gemi ile bir cânibe firâr itmekden ziyâde hazer idesin. Şöyle ki, birinüzün taht-ı kazâsında bir cânibe gidesiz, tutmayasın, sonra özrinüz makbûl olmayup azl ile iktifâ olınmayup eşedd-i ikāb ile muʿâkab olmanuz mukarrer bilüp ana göre basîret üzre olup anun gibi gelmelü olursa her ne tarîkla olursa ele getürmeğe saʿy idesin.

39 *Rum beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in nerede olduğunun, yanına kimlerin geldiğinin ve hezimete uğradıktan sonra ne fikirde ve ne yapmakta bulunduğunun bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hızır Çavuş'a virildi.
Fî 17 Ramazân sene 966

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe defʿa ahkâm-ı şerîfe gönderilüp münâsib olan mahalde cemʿiyyet üzre olasın diyü emrüm olmağın ol emr-i hümâyûnum mukarrer olup buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bi'l-fiʿl ne mahalde olup ve beglerden ve zuʿamâ vü erbâb-ı timardan yanuna kimler geldüğin yazup bildüresin ve andan mâʿadâ oğlum Bâyezîd münhezim olup varalıdan berü ne halde olup ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidi nedür? Ne tedârük üzredür? Tamâm tetebbuʿ u tecessüs idüp dahı maʿlûmun olan ahbârı iʿlâmdan hâlî olmayasın.

40 *Antalya kadısına: Mısır'a gönderilen Çavuş Mehmed'in gemiyle o tarafa gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Antâliyye kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Mehmed baʿzı mühimm ü müstaʿcel maslahat içün mahrûse-i Mısr'a irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, teʾhîr itmeyüp mezbûrı muʿaccelen gemiye koyup ol cânibe irsâl itmek bâbında envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 18 Ramazân sene 966 [24.06.1559]

41 *Sultan Selim'in Lalası'na: Şahhûbân Hatun'un merhum Tarsus Beyi Ferruh Bey'den alacağından dolayı muhallefâtının zabtedilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Sultân Selîm lalasına hüküm ki:

Kıdvetü'l-havâtîni'l-mükerremât Şâh Hûbân Hâtûn *dâme[t] iffetühâ* tarafından Dergâh-ı muʿallâ'ma şöyle arz olındı ki, bundan akdem Tarsus Sancağı Begi olup hâliyâ fevt olan Ferruh Beg'de bi-tarîkı'l-karz sekiz yüz yigirmi sikke altunı var imiş. Müteveffâ-yı merkūmun ne mikdâr muhallefâtı var ise cümlesin deyni içün zabt olınmak emr idüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre müteveffâ-yı merkūmun küllî ve cüzʾî ne mikdâr muhallefâtı var ise cümlesin defter eyleyüp vârisleri maʿrifeti ile hıfz eyleyüp ne mikdâr nesnesi hıfz olduğın yazup bildüresin.

42 *Vilâyet Kâtibi Murad Çelebi'ye: Malatya sancağı tahririrnden çıkan fazlalığın mîrî için ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Karındaşı Ali Çelebî'ye virildi.
Fî 20 Ramazân sene 966

Vilâyet Kâtibi Murâd Çelebî'ye hüküm ki:

Mektûb gönderüp Malâtıyye sancağı müceddeden yazılup tamâm olup emr-i âlî mûcebince tevcîh ü taksîm olınup beş yüz elli bin akça mikdârı zevâ'idi zâhir olup merd-i mîrîleri dahı beyâz olınup gönderilmek üzredür diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, livâ'-i mezbûrun arz itdüğün üzre zâhir olan zevâ'idin mîrî içün zabt itdüresin.

43 *Amasya'ya varıp asker toplayarak firar üzere bulunan Şehzade Bâyezid'in o taraflara gelmesi ihtimaline karşı, araştırılıp rast gelinirse hakkından gelinmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 18 Ramazân sene 966

Hân hazretlerine hüküm ki:

Bundan akdem size hükm-i hümâyûnumuz gönderilüp, oğlum Bâyezîd isyân idüp asker çeküp oğlum Selîm *tâle bakâhu* üzerine varup ehl-i İslâm ile ceng eyleyüp bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ münhezim olup ol taraflara firâr itmek ihtimâli vardur. Anun gibi ele gelürse hakkından gelesin diyü tenbîh olmış idi. Hâliyâ Amâsiyye'ye varup asker cemʿ eyleyüp girü firâr itmek üzre idüği istimâʿ olınmağın, bundan akdem istimâʿ olınduğı gibi, Kefe begine ve kādîsına mükerrer hükm-i şerîfüm gönderilüp bir kadırga ve bir kalita irsâl eyleyüp dâ'imâ yalıları ve gemi gelecek limanları ve sâ'ir mevâzıʿı yoklayup ve emînlere ve dizdârlara ve sâ'ir halka dahı tenbîh ü teʾkîd eyleyüp yir yir bekledüp anun gibi ol câniblere çıkarsa mecâl virmeyüp ele getürüp hakkından gelesin diyü emrüm olmışdur. Eyle olsa Südde-i saʿâdet'imüze olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsınuz mûcebince hükm-i hümâyûn-ı sâbıkum muktezâsınca dâ'imâ mukayyed olup, müşârünileyh ol yalılarda ve Çerâkise semtlerine gidecek mahalleri dahı yoklayup tetebbuʿ idüp anun gibi râst gelinürse mecâl virmeyüp hakkından gelmek bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin.

44 *Yine bu hususda Kefe beyine ve kadısına hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kefe begine ve kādîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp oğlum Bâyezîd isyân üzre olup, oğlum Selîm *tâle bakâhu* ile ceng eyleyüp münhezim olup firâr itmişdür. Ol câniblere varursa mecâl virmeyüp ele getüresin diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i hümâyûnum mukarrer olup **buyurdum ki:**

Bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup tamâm basîret üzre olup, anlarda olan gemilerden bir kadırga ve bir kalita müretteb taʿyîn eyleyüp ol cânibde olan yalıları ve limanları ve bi'l-cümle gemi yanaşacak yirleri gereği gibi leyl ü nehâr tetebbuʿ u tecessüs itdürüp ve yalılarda ve sancağunda olan dizdârlara ve ümenâ vü ummâle gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki; her biri bu husûsda gereği gibi mukayyed olup tetebbuʿ eyleyüp gereği gibi ol cânibe varılu olursa mecâl virmeyüp eger ölüsid[ür], eger dirisidür, ele getüresin. Şöyle ki, gaflet ile ol cânibe varup çıksa duyulmaya, aslâ kimesnenün özri makbûl olmayup envâʿ-ı ikāb ile giriftâr olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup yarar gemi ile yalıları kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tetebbuʿ u tecessüsden hâlî olmayup gaflet ile bir vazʿ olmakdan hazer idesin.

45 *Akkirman Beyi Mustafa Bey'e: Kefe'ye gidecek olan Çavuş Mehmed'in oraya selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Akkerman Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Haliya Dergâh-ı muʿallâ çavuşlarından Mehmed, ulak ile Kefe'ye irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Mezbûrı avk itmeyüp, eger karadan, eger denizden emîn ü sâlim irsâl ü îsâl eyleyesin.

46 *Bursa kadısına: Orducılardan kasap olanların orduya gönderilmesi ve geri kalanların şehirde emre hazır bulunması hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren âdemine virildi.
Fî 18 Ramazân sene 966

Burusa kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf mûcebince orducı ihrâc olınup ol zamândan berü şehir kurbinde oturup, ammâ baʿzınun davarı serika olınup ve baʿzınun kırılup hasâret üzre olup bir mahalle varmak emr olıncaya değin girü şehre girüp hâzır olmaların bildürmişsin. İmdi, zikr olınan orducılardan kassâb yazılan kimesneler ordu-yı hümâyûnuma gelüp mâʿadâsı şehre girüp hâzır olup emr-i şerîfüme müterakkıb olmaların buyurdum ki:

Vardukda, emrüm muktezâsınca kassâb olanı koyunları ile ordu-yı hümâyûnuma gönderüp, bâkîsin icâzet viresin ki şehre girüp hâzır u müheyyâ olup emr-i şerîfümün vürûdına nâzır olalar. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla âmil olalar.

47 *İbrâil kadısına: İstanbul'a kayıklarla arpa gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Ahur halkından Hüseyin b. Abdullâh ile Şehr-emîni'ne gönderildi.
Fî 18 Ramazân sene 966

Brayıl kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem arpa cemʿ idüp İstanbul'a göndermen içün sana hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Hâliyâ zahîre husûsı ehemm-i mühimmâtdan olmağın taht-ı kazândan cemʿ olınan arpa, şaykalara tahmîl olınup dahı Hırsova iskelesi'ne gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i sâbıkum üzre tedârük ü ihzâr olınan arpayı teʾhîr ü terâhî itmeyüp şaykalara tahmîl idüp zikr olınan iskeleye gönderüp ve ne mikdâr arpa tedârük olınup gönderildüğin sûret-i defterin Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

48 *Hırsova kadısına: İbrâil'den İstanbul'a gönderilecek arpalar hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Hırsova kādîsına hüküm ki:

Brayıl kādîsına hükm-i şerîf gönderilüp Brayıl'dan mahrûse-i İstanbul'a irsâl olınacak arpayı şayka ile Hırsova'ya irsâl idüp araba ile Köstence iskelesi'ne irsâl olınup, andan berü cânibden varan at gemilerine tahmîl olmasın emr idüp müşârün-ileyh emrüm üzre arpayı Hırsova'ya gönderdükde arabalara tahmîl eyleyüp zikr olınan iskeleye iletdüresin ki andan varan at gemilerine tahmîl olınup mahrûse-i mezbûreye irsâl olına.

49 *Bağdad beylerbeyine: Lahsa vilâyetindeki evkafın bir senelik fazlalığını Hazineye vermeyen Tarîk Çavuş ile adam katleden gönüllü kethudâsı Hasan'ın yakalanmaları hakkında emir gönderildiğine dair.*

Yazıldı.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Lahsâ beglerbegisi mektûb gönderüp bundan akdem Lahsâ çavuşlarından Tarîk Çavuş, vilâyet-i Lahsâ'da vâkı^{c} olan evkāfun zevâ^{3}idâtın bir sene mikdârı zabt idüp yüz on iki bin Osmânî cem^{c} idüp Lahsâ hazînesi'ne bir akça ve bir habbe teslîm itmeyüp ve andan gayrı Çese gönüllüleri kethudâsı olan Hasan, gönüllülerden Mustafa nâm kimesneyi katl idüp mezkûr çavuş ile mezbûr Hasan gaybet idüp ol cânibde olduğın arz itmeğin buyurdum ki:

Vardukda, te^{3}hîr itmeyüp mezkûrları hufyeten tecessüs eyleyüp ele getürüp kayd ü bend idüp, yarar âdemlere koşup Lahsâ'ya irsâl eyleyesin. Koşup gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîh idesin ki, onat hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

50 *İpsala kadısına ve Vize yörükleri Subaşısı Piri'ye: Suyolu hizmetine gitmeyen eşkincilerden Hüseyin'in küreğe konulmak üzere Kavala kaptanına teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sübaşı âdemi Nasûh'a virildi.
Fî 18 Ramazân sene 966

İpsala kādîsına ve Vize yürükleri Sübaşısı Pîrî'ye hüküm ki:

Sen ki kādîsın; mektûb gönderüp onbaşı olan Ali-oğlı Nûrî mahfil-i Şer^{c}a gelüp eşkünci tâ^{3}ifesi bu sene suyolı hıdmetine fermân olınup tâ^{3}ife-i mezbûr-dan kasaba-i mezbûrda Abdî Halîfe mahallesi'nde sâkin olan Hüseyin b. Koca, mahall-i mezbûra fermân-ı şerîf mûcebince gitmek tenbîh ü te^{3}kîd olındukda mezbûr, emr-i şerîfe itâ^{c}at itmeyüp hıdmetine gitmedüğin arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; arz itdüğün gibi ise mezbûrı tutup Kavala kapudanına teslîm idesin ki, küreğe konıla.

51 *Kilis sancağı beyine: Şikâyeti hâvi sunulan arzuhalin kendisine gönderildiğine dair.*

Klis sancağı begine hüküm ki:

Rikâb-ı hümâyûnuma ruk^{c}a sunılup senden şikâyet olınmağın sunılan ruk^{c}anun sûreti aynı ile ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, nazar idüp göresin; içinde münderic olan mevâddı tamâm ma^{c}lûm idünüp dahı her birine cevâbun neyse yazup arz eyleyesin.

[Yev]mü'l-erbi^{c}â fî 20 Ramazân sene 966 [26.06.1559]

52 *Mehmed Paşa'ya: Şehzade Bâyezid'in ele geçirilmesi için hizmet edeceklerin terakki ve taltiflere mazhar olacağına dair.*

Yazıldı.
Beg hazretleri müsvedde idüp Dîvân-ı âlî'de yazılup.

Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp isyân u tugyân iden oğlum Bâyezîd'ün ve yanında olan erbâb-ı fitne vü fesâd ve ashâb-ı şakāvet ü inâdun ele getürilüp haklarından gelinmesi içün bile koşılan asker halkı ile yüriyüp üzerine varmak emr olınmışdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bir ân te^{3}hîr ü terâhî itmeyüp yanunda olan bölük-halkı ve yeniçeri kullarum ile ve sâ^{3}ir asker halkı ile yek-dil ü yek-cihet olup erbâb-ı şenâ^{c}at ü tugyân ve ashâb-ı şakāvet ü isyân olanlarun muhkem haklarından gelinmek bâbında envâ^{c}-ı mesâ^{c}î-i cemîle zuhûra getüresin. Herkesün şecâ^{c}at ü merdâneliği zuhûra gelecek zamândur. Şöyle ki, bölük-halkı ve yeniçeri kullarumdan ve sâ^{3}ir asâkir-i zafer-me^{3}âsirden her kimün yoldaşlığı zâhir olursa in-şâ^{3}allâhü'l-e^{c}azz her biri envâ^{c}-ı inâyet-i Pâdişâhâne[m] ve asnâf-ı himâyet-i Şehen-şâhânem ile behre-mend ve ber-murâd olup fevka mâ yutesavver küllî ri^{c}âyetler ve terakkiler olınmak mukarrerdür. Ana göre her biri devlet-i ebed-peyvendüme müte^{c}allık olan umûrda bezl-i makdûr ve sa^{c}y-i meşkûr ideler ve bu hükm-i şerîfümi cümle yanunda olan asâkir-i nusret-me^{3}âsirümi cem^{c} eyleyüp alâniyen okudup her birine tenbîh ü te^{3}kîd eyleyesin ki, def^{c} u ref^{c}-i a^{c}dâ-yı dîn ü devlet bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyeler.

53 *Rumeli beylerbeyine: Suçluların baklarından gelinmesi için Vezir Mehmed Paşa'yla bir an evvel görüşülerek kendisiyle birlikte çalışılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Vech-i meşrûh üzre olup.

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp mu^{c}accelen beglerbegiliğüne müte^{c}allık olan begler ve zu^{c}amâ vü erbâb-ı timar ve sâ^{3}ir asâkir-i zafer-me^{3}âsir ile varup vezîrüm Mehmed Paşa'ya mülâkî olup yek-dil ü yek-cihet olup vâkı^{c} olan hıdemâtda bezl-i makdûr eyleyesin diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bir ân teʾhîr ü terâhî itmeyüp yanunda olan begler ve zuʿamâ ve erbâb-ı timar ile müşârün-ileyhe mülâki olup yek-dil ü yek-cihet olup erbâb-ı şenâʿat ü tugyân ve ashâb-ı şakâvet ü isyân olanlarun haklarından gelmen bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin.

54 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Vezir Mehmed Paşa ile gönderilen bölük halkına ve yeniçerilere dağıtılmak üzere gönderilen üç yüz akçe hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Kurd'a virildi.
Fî 20 Ramazân sene 966

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ senünle irsâl olınan bölük-halkı ve yeniçeri kullaruma mahallinde tevzîʿ içün mezîd-i âtıfet-i husrevânemden üç yüz akça inâyet idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, taʿyîn olınan akçayı mahallinde kullarumun hıdmetinde ve yoldaşlıkda bulınanların istihkâklarına göre tevzîʿ u taksîm eyleyesin.

55 *Vulçıtrın Beyi Süleyman Bey'e: Rusyanın memâlik-i mahrûseye zarar kasdiyle hareket etmesi üzerine, akıncılarla Akkirman tarafına gidip müteyakkız olması hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Hızır İlyâs nâm âdemîsine virildi.
Fî 20 Ramazân sene 966

Vulçıtrın Begi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i hümâyûn vârid olup cenâb-ı emâret-meʾâb Hân *dâmet meʿâlîhi*, Rus-ı menhûsun hareketi olup Memâlik-i mahrûse'ye zarar kasdında olduğın arz itmeğin akıncı taʾifesiyle muʿaccelen Akkerman cânibine varup mûmâ-ileyh tarafına nâzır olasın diyü fermân olmağın, akıncı taʾifesi perâkende ve baʿîd vilâyetlerde olduklarından gayrı, ekseri fevt ve baʿzıları pîr-i nâ-tüvân olup eski akıncı amele yaramaz istiʿcâl üzre ihrâcları içün âdem gönderildükde cemʿ olınmaları mümkin olmayıcak, yanunda mevcûd olınca yoldaşlarunla Akkerman cânıblerine teveccüh itdüğün bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbıkum üzre Akkerman'a vâsıl olduğunda anda oturup etrâf ü cevânibe göz-kulak dutup ve müşârün-ileyh Hân'la haberleşüp muttaliʿ olduğun ahvâli yazup bildüresin. Bir emr-i şerîfüm dahı vârid olmadın âhar yire gitmeyesin.

56 *Yeniçeri ağasına: Yeniçerilerden müstahak olanlara tevzi olunmak üzere beş yük akçe verildiğine dair.*

Yazıldı.

Yeniçeri agasına hüküm ki:

Hâliyâ yeniçeri kullarum hakkında mezîd-i inâyet-i husrevânem zuhûra getürüp mâ-beynlerinde tevzîʿ içün beş yüz akça inâyet idüp **buyurdum ki:**

Zikr olınan akçanun üç yüzi segbân-başı ile giden kullaruma virilüp, iki yüzi bunda olan kullaruma tevzîʿ olmak mı münâsibdür, yohsa tansîf olmak mı münâsibdür? Vech ü münâsib neyse ana göre kullarumun müstahıkk olanlarına âdet ü kānûn üzre tevzîʿ u taksîm idesin.

57 *Şam beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'ın hezimete uğradıktan sonra Arabistan taraflarına firar edeceği duyulduğundan, ümerâ, meşâyih ve Arap kabileleriyle birlikte, ele geçirilmeye çalışılmasına dair.*

Yazıldı.
Bâyezîd Çavuş ile Kara Ali-oğlı Mustafa'ya virildi. İçerüye gönderilüp irsâl olınmışdur.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ dâʾire-i itâʿatden hurûc iden oğlum Bâyezîd, إلى من ترم=اتي=واوة=وسر=اتجي طاوة=اتجي طا n-ı şerîfinden rû-gerdân olup Memâlik-i mahrûse'mde vâkıʿ olan ehl-i fesâdı yanına cemʿ idüp anlarun igvâsiyle tarîk-ı isyân u tugyâna sülûk idüp erşed-i evlâdumdan olan ferzend-i ercmend-i erşed-i esʿad-i izzet-şiʿâr-ı devlet-disâr-ı mahz-ı avâtıfi'llâhi'l-Meliki'l-alîm oğlum Selîm *tâle bakâbu*'nun üzerine varup anunla ve anun yanında müctemiʿ olan asâkir-i nusret-meʾâsirüm ile muhârebe vü mukâtele idüp bi-inâyeti'llâhi teʿâla maglûb ü münhezim olup bakıyyetü's-süyûf olan etbâʿ u eşyaʿıyla Arabistân'a firâr itmek üzredür diyü istimâʿ olmağın müşârün-ileyhi ele getürüp hakkından gelinmek aksâ-yı maksûdum olmağın, bu husûs içün cümle vilâyet-i Şâm'da olan ümerâ ve sâʾir şüyûh-ı kabâʾil-i Aʿrâb'dan dirlik tasarruf idenler ve itmeyen sâhib-i aşâʾire müstakıll ahkâm-ı şerîfe yazılup sana gönderilüp cümlesi kādir oldukları âdem ile hâzır u müheyyâ olup anun gibi müşârün-ileyh ol cânıblere teveccüh eyleye, senünle yek-dil olup, cümle yek-dil olup maʿan mı varmak münâsibdür, yohsa her biri müstakıl yürimek mi evlâdur? Vech ü münâsib olduğı üzre ele getürmekde saʿy idüp ele getürenlere envâʿ-ı inâyetüm vaʿde olmışdur. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, irsâl olınan ahkâm-ı şerîfeyi yirlü yirine irsâl [ü] îsâl idüp dahı gereği gibi sen dahı her birine tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, her biri Südde-i saʿâdet'üme olan ubûdiyyet ü ihlâs ve rıkkıyyet ü ihtisâsları muktezâsınca aşâʾir u kabâʾilinde olan tüfeng kullanur ve ok ve yay ve sâʾir âlât-ı harb u kıtâl istiʿmâl ider ne denlü âdemleri var ise yanlarına cemʿ eyleyüp hâzır u müheyyâ olup anun gibi hıdmet vâkıʿ oldukda senünle müşâvere idüp ne yoldan ve ne mahalden varup mezbûr âsînün yolın alup ele getürmek bâbında her biri müstakıl varmak mı münâsibdür, senünle olmak mı evlâdur? Vech ü münâsib olduğı üzre ele getürüp hakkından gelmek bâbında envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyüp hıdmetde bulınmağa saʿy idüp yanunda cemʿ olan usâtı kılıçdan geçürüp emvâl ü espâbların yağmâ idüp hemân kendüyi dutup hakkından gelinmek bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin. Ele getüren sancak-begi ise beglerbegilik ve zaʿîm ise sancak ve sâʾir erbâb-ı timar ise zeʿâmet inâyet olınup ve reʿâyâ [ise] avârız-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeden muʿâf olup behre-mend kılınurlar. Ana göre mukayyed olup dakika fevt itmeyeler.

58 *Bu hükmün bir suretinin Haleb ve bir suretinin Diyarbekir beylerbeyine gönderildiğine dair kayıt.*

Yazıldı[1].
Bu dahı.

Bir sûreti Haleb beglerbegisine yazıldı.

[1] Elli yedinci hükmün bir sûretinin gönderildiği yeri ve şahsı belirtmektedir. Yanlışlıkla hüküm numarası verilmiş olmalıdır.

-58/a-

Mustafa Çavuş'a virildi.

Bir sûreti Diyârbekr beglerine (boşluk) beglerbegine ve Kürd beglerine ve Diyârbekr'e tâbiᶜ olan şüyûh-ı Urbâna ve Türkmen kethudâlarına ve boy-beglerine.

59 *İsyan eden Şehzade Bâyezid'in ele geçirilmesine çalışılmasına ve bu işte yararlıkları görüleceklerin taltiflerinin kararlaştırıldığına dair.*

Yazıldı.
Bu hükmün müsveddesi Şehzâde Sultân Selîm hazretlerinden gelüp içerüye vâsıl olup bu müsveddenün aynı ile hükm-i şerîf yazılsun diyü müsveddenün üzerinde hatt-ı şerîf olmağın yazılup Bâyezîd Çavuş ve Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 21 Ramazân sene 966

Hâliyâ dâʾire-i itâᶜatden baᶜîd olan oğlum Bâyezîd, «ي=واوت=وس ر=اتعي طاوت=اتعي ط» fermân-ı şerîfinden rû-gerdân olup Memâlik-i mahrûse'de vâkıᶜ olan ehl-i fesâdı yanına cemᶜ idüp anlarun igvâsiyle tarîk-ı isyân u tugyâna sülûk idüp erşed-i evlâdum olan ferzend-i ercmend-i izzet-şiᶜâr-ı devlet-disâr oğlum Selîm *tâle bakāhu*'nun üzerine varup anunla ve anun yanında müctemiᶜ olan asâkir-i nusret-meʾâsirüm ile muhârebe vü mukātele idüp bi-avni'llâhi teᶜâlâ maglûb ü münhezim olup bakıyyetü's-süyûf olan etbâᶜ u eşyâᶜı ile Arabistân'a firâr itmek üzredür diyü istimâᶜ olınup müşârün-ileyh ele getürdilüp hakkından gelinmesi aksâ-yı maksûd-ı şerîfüm olmağın, ol husûs içün Şâm Beglerbegisi Ahmed *dâme ikbâlühû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilüp gereği gibi ısmarlanmışdur ve anı her kim ele getürürse ve ele getürmeğe delîl ü sebeb olursa eger sancak-begi ise beglerbegilik ve eger zaʿîm ise sancak ve eger râᶜiyyet ise ibtidâdan ağır zeᶜâmet olmağa emr-i şerîfüm olup ve dirlik recâ itmez aşâʾir ve kabâʾil ise anun gibileri neslen baᶜde neslin avârız-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeden muᶜâf ü müsellem itmeğe muᶜâhede-i hümâyûnum olmışdur. **Buyurdum ki:**

Sana dahı hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâᶜum varıcak, cibilletünde merkûz olan gayret ü hamiyyeti ve ihlâs u sadâkati bu defᶜa zuhûra getürüp taht-ı hükûmetünde olan aşâʾir ü kabâʾilden tüfeng kullanur ve sâʾir ok ve yay ve âlât-ı harb ü kıtâl istiᶜmâl ider ne denlü âdemlerün var ise cümlesin yanuna cemᶜ idüp müşârün-ileyh beglerbegi ile müşâvere itdükden sonra ne yolda ve ne mahalde varup mezbûr âsî ve tâginün yolını sedd ü bend itmek münâsib ise eger beglerbegi ise maᶜan ve eger müstakillen varup bu husûsa gereği gibi mübâşeret idüp şöyle ki, bi-avni'llâhi teᶜâlâ fursat ve nusret size müyesser olursa mezkûr âsî ve tâginün âdemlerin kılıçdan geçürüp ve mâl ü menâlini ve davar ve espâbını cümle yağmâ idüp hemân kendüyi tutup ele getürüp hakkından gelmek bâbında envâᶜ-ı mesâʾî-i cemîle zuhûra getüresin. İn-şâʾallâhü'l-azîz bu hıdmet ve yoldaşlık mukābelesinde muᶜâhade-i hümâyûnum üzre envâᶜ-ı avâtıf-ı aliyye-i husrevâneme mazhar vâkıᶜ olmağun[1] mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup saᶜy ü ikdâmda dakika fevt itmeyesin.

1 "olman" olması gerekir.

-59/a-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şâm beglerbegiliğine müteᶜallık olan sancak-beglerine.

-59/b-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Sancak-begi Ebû-Rîş Muhammed b. Müdliç.

-59/c-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Cebel-i İbn-i Sâᶜid nâhiyesinde zeᶜâmet tasarruf iden Mîr Kansûh['a].

-59/d-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i Havran'da zeᶜâmet tasarruf iden Naᶜîm'e.

-59/e-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i mezbûrede zeᶜâmet tasarruf iden Nasrullâh'a.

-59/f-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i mezbûrede zeᶜâmet tasarruf iden Gazlân'a.

-59/g-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i Baᶜlbek'de zeᶜâmet tasarruf iden Begtemür-oğlı'na.

-59/h-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i mezbûrede zeᶜâmet tasarruf iden Mîr Mûsâ'ya.

-59/i-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i Cebel-i Kesrevân'da zeᶜâmete mutasarrıf Mîr Kayıt Beg'e.

-59/j-
Yazıldı.

Bir sûreti nâhiye-i Şeref b. Maᶜn'da zeᶜâmet tasarruf iden Emîr Muhammed Beg

-59/k-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Sâᶜd b. Saᶜîd Şeyhi; nâhiye-i Benî-Kenᶜân'da. Dirliği yokdur.

-59/l-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Ahmed ve Muhammed; nâhiye-i Benî-Cevher Şeyhi'dür. Dirliği yokdur.

-59/m-
Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Gazâlî ve karındaşı Hayr Beg; Şeyh-i nâhiye-i Havran. Dirlileri yokdur.

-59/n-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ahmed b. Ziyâd nâhiye-i Urzaᶜ (عزدا)'da şeyhdür. Dirlikleri yokdur.

-59/o-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Muhammed ve Ahmed; nâhiye-i Şeyh'de şeyhlerdür. Dirlikleri yokdur.

-59/p-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti dîger Muhammed; nâhiye-i Dağ Arablarına şeyhdür. Dirliği yokdur.

-59/r-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Câbî Beg el-Cârî (?); nâhiye-i Ceydûr'da şeyhdür. Dirliği yokdur.

-59/s-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Mûsâ-oğlı; nâḥiye-i Cevlân'da لخنالوج şeyhdür.

-59/t-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Harb b. Bîşâc; nâhiye-i Kunaytara'da (?) şeyh. Dirliği yokdur.

-59/u-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şerefuddîn ve Ali; nâhiye-i Mercânü'l-fev'de (?) mezbûrlar şeyhdür. Dirlikleri yokdur.

-59/v-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Tırrîn-oğulları; nâhiye-i Karalar'a şeyhdür. Erbâb-ı timardandur.

-59/y-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Muhammed b. Saᶜd ve Ömer b. Yalku; nâhiye-i Zeydânî'de şeyh. Dirlikleri yokdur.

-59/z-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ali b. Abdân ve Sâlim el-Kesrevanî; nâhiye-i Zebîb'de şeyhlerdür. Dirlikleri yokdur.

-59/aa-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Mânsûr b. Şerefuddîn; nâhiye-i Nuhkerek['de] şeyhdür. Dirliği yokdur.

-59/ab-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Mîr Mansûr ve Mîr Hüseyin; nâhiye-i قبرسيه şeyhleridür. Dirlikleri yokdur.

-59/ac-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Zeynüddîn ve Muhammed; nâhiye-i Şevku'l-Ebyâz şeyhleridür. Dirlikleri yokdur.

-59/ad-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Nâsıruddîn; nâhiye-i Hammâre şeyhidür.

-59/ae-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Alâ'üddîn b. Abrişe; nâhiye-i Vâdi't-tem (?) şeyhidür. Di[r]liği yokdur.

-59/af-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Fâ'ik b. Savvâf; nâhiye-i كفبم şeyhidür. Dirliği yokdur.

-59/ag-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Mîr Korkmaz; nâhiye-i İbn-i Maᶜn'a şeyhdür. Dirliği yokdur.

-59/ah-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti İzzüddîn b. Allâf; nâhiye-i Şevk b. Allâf şeyhidür.

-59/ai-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şerefuddîn ve Şeyh Bedrüddîn; nâhiye-i Burc-i Mebrûd'da şeyhlerdür. Mezkûr Mîr Şerefüddîn zaᶜîmdür. Bedrüddîn'ün dirliği yokdur.

-59/aj-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ali ve Ahmed; nâhiye-i Sayd'da şeyhlerdür. Dirliği yokdur.

-59/ak-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şihâbüddîn; İklîm-i Zebîbe şeyh[i]dür. Dirliği yokdur.

-59/al-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Mukaddim Muhammed ve Mukaddim Alâ'eddîn; nâhiye-i Zebîbe şeyhleridür. Dirlikleri yokdur.

-59/am-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Gazâlî; tâ'ife-i Müsâᶜid şeyhidür. Livâ'-i Kerek'e tâbiᶜdür. Dirliği yokdur.

-59/an-

Yazıldı.
Bu dahı.

Yûnus ve Yûsuf b. Asker; tâ'ife-i Hasene şeyhleridür. Dirlikleri yokdur. Tâbiᶜ-i livâ'-i m[ezbûr].

-59/ao-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Megāmiz-oğulları; tâ'ife-i Kilâbiyye şeyhleridür. Dirlikleri yokdur. Tâbiᶜ-i [livâ'-i] m[ezbûr].

-59/ap-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Yergin-oğulları; tâʾife-i Dümeyrâ'da şeyhlerdür. Livâʾ-i Aclun'a tâbiᶜ. Dirlikleri yokdur.

-59/ar-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Ahmed b. Şeyh Ali; Benî-Senhî tâʾifesinün şeyhidür. Dirliği yokdur. Tâbiᶜ-i livâʾ-i m[ezbûr].

-59/as-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Bedr; tâʾife-i Benî-Mehdiyye şeyhidür. Dirliği yokdur.

-59/at-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti tâʾife-i Benî-Saᶜîd. Bunlarun dahı dirlikleri yokdur.

-59/au-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Kādir b. Elvân'a.

-59/av-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Mansûr b. Derdük (?); tâʾife-i Kûzetü'l-fevk şeyhleridür. Dirliği yokdur.

-59/ay-

Yazıldı.
Bu dahı

Bir sûreti Şeyh Ecved b. Nussâr; Şeyh-i Küzetü'l-eymen şeyhleridür. Dirliği yokdur.

-59/az-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Ali'ye; Şeyh-i Benî- Dirliği yokdur.

-59/ba-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Caᶜberî'ye; nâhiye-i Halîlü'l-Rahmân şeyhidür. Sâhib-i timardur. Livâʾ-i Kuds-i Şerîf'de.

-59/bb-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Ahmed b. Şettâ; nâhiye-i Benî-Zeyd şeyhidür. Dirliği yokdur. Der-livâʾ-i mezbûr.

-59/bc-

Yazıldı.
Bu dahı

Bir sûreti Şeyh Muhammed el-Celîs; nâhiye-i Benî-Hâzeyd şeyhidür. Dirliği yokdur. Tâbiᶜ-i livâʾ-i m[ezbûr].

-59/bd-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Muhammed b. Tevbe; tâʾife-i Kavâdire şeyhidür. Livâʾ-i Nablus'a tâbiᶜ.

-59/be-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Yûsuf ve Şeyh İbrâhîm. Livâʾ-i mezbûrda.

-59/bf-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti dahı Evlâd-ı Hasan. Livâʾ-i mezbûra tâbiᶜ.

-59/bg-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Kâşif-oğulları'na. Livâʾ-i Gazze'ye tâbiᶜ.

-59/bh-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Yûsuf ve Şeyh Ömer'e. Erbâb-ı timardur.

-59/bi-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti tâʾife-i Benî-Atıyye ve Benî-Atâ. Livâʾ-i mezbûrâ tâbiᶜ.

-59/bj-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Mîr Ali b. Turabeg['e]. Livâʾ-i Leccûn'a tâbiᶜ.

-59/bk-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Yürük Türkmenlerinün boy-beglerine. Bu dahı Îsâ ve bu dahı Mûsâ ve bu dahı Türük ve bu dahı Arab-oğlı.

-59/bl-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti dahı Haleb beglerbegiliğine tâbiᶜ olan sancak-beglerine.

-59/bm-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Hamâ Begi Bâyezîd Beg'e.

-59/bn-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Hıms Begi Hüseyin Beg'e.

-59/bo-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Birecik Begi Sinân Beg'e.

-59/bp-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ekrâd Begi Canpulad Beg'e.

-59/br-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Maᶜarra Begi Sinân Beg'e.

-59/bs-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Üzeyr Begi Muhammed Beg'e.

-59/bt-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Bâlis Begi Ahmed Beg'e.

-59/bu-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Selemiyye Begi Niᶜmetullâh Beg'e.

-59/bv-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ane Begi Ebû-Rîşe Beg'e.

-59/by-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti cemâ'at-i Bulacılarlu boyınun begi Asıl Beg'e ve oğullarına. Bunlar Haleb'e müte'allık Ekrâd aşâ'irlerdür.

-59/bz-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti İrişuvanlu Kethudâsı Hamza Beg'e.

-59/ca-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Hammâzlu Kethudâsı Durak ve Dâvûd Beg'e.

-59/cb-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ömerlü Kethudâsı Kubâd-oğulları'na.

-59/cc-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Süleymânlu Kethudâsı Dürrî'ye.

-59/cd-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ulu Kethudâsı Hacuy'a.

-59/ce-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Deşt (?) Boyın Begi Şâhdil.

-59/cf-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti cemâ'at-i Hâlid Boyın Emîr Sultân.

-59/cg-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Zu'b Arablarınun şeyhleri olan Gurgur'a ve Ahmed'e.

-59/ch-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti cemâ'at-i Ka'bere şeyhleri Ebû-Bekr Nâ'il'e.

-59/ci-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Benî-Ali Şeyhi Ebû-Zeyd'e.

-59/cj-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Cemâ'atü'l-Fâzıl ve Âlûs Şeyhi Bâd-Muş (?) ve Tatan'a.

-59/ck-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Bozulus Türkmenlerine.

-59/cl-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Yeni-Deli Boyın Begi Divâne Pîrî'ye.

-59/cm-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Bozkoyunlı Boyın Begi Kılıç ve Seydî'ye.

-59/cn-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Harfeyn Kethudâsı Sârım ve Cum'a'ya.

-59/co-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Harman-dilü Boyı Begi Mahmûd'a.

-59/cp-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti İnallu Boyı Begi Ali ve oğlı Ahmed'e.

-59/cr-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti dîger Kethudâsı Sâlim Beg'e.

-59/cs-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Sâlur Kethudâsı Muhammed Mekîs['e] (?).

[Yev]mü's-sülâsâ fî 21 Ramazân sene 966 [27.06.1559]

60 *Bağdad beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in Bağdad havalisine firarı ihtimaline binâen, dikkatli bulunularak ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dîvân'da vüzerâ öninde okunup makbûl olup, Mustafa Çavuş ile gönderildi.
Fî 21 Ramazân sene 966

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana bir-iki def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp, oğlum Bâyezîd isyân u tugyân eyleyüp ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* üzerine varup ehl-i İslâm ile ceng eyleyüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ münhezim ü makhûr olup ol cânibe firâr itmek ihtimâli vardur. Beglerbegiliğüne müte'allık olan begler ve sâ'ir asker halkı ile müretteb ü mükemmel hâzır u müheyyâ olup bir münâsib mahalde cem'iyyet idüp etrâf ü cevânibe nâzır olup mezbûrun ahvâlin tetebbu' u tecessüs idüp, fikrin ne idüğin bilüp ana göre tedârük eyleyüp ele getürüp hakkından gelesin diyü emrüm olmış idi. Eyle olsa ol emr-i hümâyûnum mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, cümle beglerbegliğüne müte'âllık, eger ümerâ'-i Kürdistân ve sâ'ir begler kullarumdur, müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile hâzır u âmâde eyleyüp kal'a-i Bagdâd'un eger zahîresi husûsıdur ve eger yarağıdur, kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tedârük idüp müretteb ü mükemmel eyleyüp, eger Bagdâd ve sâ'ir beglerbe-giliğüne müte'allık olan yirlerün zahîrelerin kal'alarda hıfz idüp kal'aya karîb mahalde cem'iyyet ile hâzır olup berü câniblere nâzır olup, mezbûrun ahvâlin tetebbu' u tecessüs eyleyüp ma'lûm idüp, anun gibi ol cânibe varmalu olursa, eger karşu varmak mı münâsibdür, eger gice ile baskun itmek mi evlâdur? Mahall iktizâ itdüğine göre Kürdistân begleri kullaruma ve sâ'ir ümerâya istimâlet virüp dahı cümlenüz yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittihâd ü ittifâk ile

müşârün-ileyhi her ne yüzden ele getürmek mümkin ü mutasavver ise dakika fevt itmeyüp ele getürüp hakkından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanata mugāyir vaz'dan ve bir cânibe firâr itdürmekden ziyâde hazer idüp, kemâl-i basîret ü intibâh üzre olasın. Bu bâbda mezbûrı ele getüren ve ele getürmeğe delîl ü sebeb olan, eger begler kullarumdan ise beglerbegilik ve eger za'îm ise ve dirliksüz ra'iyyet ise ibtidâdan ağır ze'âmet ve dirlik recâ itmez aşâ'ir ü kabâ'il ise anun gibileri, neslen-ba'de neslin avârız-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeden mu'âf olmak mukarrerdür. Ana göre bu inâyetümi begler kullaruma ve sâ'irlerine bildüresin ki mahallinde hıdmetde dakika fevt itmeyeler ve mühürli kîse ile Rakka beglerbegisine îsâl içün sana hükm-i şerîf gönderilmişdür. Ulaşdurmak ehemm-i mühimmâtdandur. İhmâl itmeyüp mu'accelen ulaşdurasın.

61 *Basra beylerbeyine: Şehzade Selim üzerine varıp hezimete uğrayan Şehzade Bâyezid'in Bağdad'a firar eylemesi ihtimaline karşı müteyakkız bulunularak ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş ile Bagdâd beglerbegisine gönderildi.
Fî 21 Ramazân sene 966

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Bâyezîd isyân u tuğyân idüp ba'zı ehl-i fesâd ü şenâ'ati cem' eyleyüp ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu,* üzerine varup ehl-i İslâm ile ceng idüp bi-inâyeti'llâh münhezim ü makhûr olup bakıyyetü's-süyûf olan ehl-i fesâd ile firâr idüp Bagdâd semtlerine ve ol cevânibe gitmek fikrinde olduğı istimâ' olmağın, ol bâbda Bagdâd beglerbegisine hükm-i hümâyûnum gönderilüp hâzır olup anun gibi ol cevânibe varursa ele getürüp hakkından gelesin diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı beglerbegiliğüne müte'allık olan begler ve sâ'ir asker ile hâzır u müheyyâ olup etrâf ü cevânibi tetebbu' u tecessüs itdürüp, anun gibi berü cânıblerden halâs olup ol taraflara varmalu olursa mecâl virmeyüp hüsn-i ittihâd ü ittifâk ile vech ü münâsib olduğı üzre her ne yüzden mümkin ise ele getürüp hakkından gelesin. Bu husûsda müşârün-ileyhi her kim ele getürürse envâ'-ı inâyetümle behre-mend olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup gaflet üzre olmayasın.

62 *Diyarbekir beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'ın Bağdad tarafına firar etmek istediği haber alındığından, ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâyezîd Çavuş'a virildi.
Fî 21 Ramazân sene 966

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp oğlum Bâyezîd ol cânıblere firâr itmek [ihtimâli] vardur; Malâtıyye semtlerine gelüp etrâf ü cevânibi tetebbu' idüp anun gibi ol cânibe teveccüh iderse, yolın alup her ne tarîkla olursa ele getürüp hakkından gelesin diyü emrüm olmış idi.

Hâliyâ Bagdâd cânıblerine teveccüh murâdı idüği tevâtüre karîb olmışdur. Eyle olsa ol evâmir-i şerîf[le]m kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup müşârün-ileyhün ahvâl ü etvârın tetebbu' idüp ma'lûm idinüp dahı

ana göre tedârükin görüp ol cânibe teveccüh iderse her ne yüzden el virürse ele getürmek bâbında dakika fevt itmeyesin. Gaflet üzre olmayup Mardin yollarında ve Musul cevânıblerin ve Cezîre tarafların gereği gibi sedd ü bend eyleyüp ol cânibden firâr itmek ihtimâli olmaya. Bu bâbda tamâm basîret ü intibâh üzre olup gicelerde ve gündüzlerde her cânibi tetebbu' u tecessüs idüp her ne tarafa teveccüh-i nâ-müvecceh iderse mecâl virmeyüp mahall iktizâ itdüğine göre yanunda olan begler kullarum ve sâ'ir asker ile yek-dil ü yek-cihet olup müşârün-ileyhün hakkından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Gaflet ile bir cânibden firâr itdürmekden ziyâde hazer idesin ve Bagdâd'a irsâl olınan çavuşuma yarar âdemler koşup yedek atları virüp mahûf u muhâtara olan yirlerde emîn ü sâlim geçürdüp Bagdâd'a ulaşdurasın. Yolda zarar u gezend irmekden ve avk u te'hîr olmakdan hazer idesin ve beglerbegiliğüne müte'allık olan kal'aları dahı gereği gibi hıfz itdüresin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde vardugın ve ne vechile tedârük itdüğün ve ne haber alduğun yazup bildüresin.

63 *Bursa kadısına: İhraç olunan ve şehre girmelerine müsaade edilen orducuların ordu-yı hümâyûna gönderilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 21 Ramazân sene 966

Burusa kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf muktezâsınca ihrâc olınan orducılar, şehir kurbinde haylî zamândan berü oturup şehre girmeleri husûsın bildürdüğün ecilden bir mahalle ta'yîn olınca şehre gireler diyü emr olınmışdı. El-hâletü hâzihi zikr olınan orducılar bunda ordu-yı hümâyûnuma gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp mukaddemâ emr-i şerîfüm mûcebince ihrâc olınan orducıları ordu-yı hümâyûnuma gönderesin.

64 *Gelibolu Muhafızı Sinan Bey'e: Seferde İstanbul'a gelmeleri emredilen Dergâh-ı Âlî neferlerinin Gelibolu'dan geçmeyip İstanbul'dan geçmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Yelken Re'îsi İbrâhîm'e virildi.
Fî 22 Ramazân sene 966

Gelibolı muhâfazasında olup Silistre sancağı virilen Sinân Beg'e, Gelibolı kadîsı mektûb gönderüp sefer-i hümâyûn içün İstanbul'a gelmek fermân olınan Dergâh-ı mu'allâ kulları Gelibolı iskelesi'nden geçmek kasd itdüklerinde kalafatçılar kethudâsı mânî' olup Rûm-ili beglerbegisi dahı kul tâ'ifesinün gelüp Gelibolı'dan geçmelerin câ'iz görmeyüp İstanbul'da geçmek gerekdür didüğin arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Dergâh-ı mu'allâ kulların Gelibolı'dan geçürmeyesin ki gelüp İstanbul'dan geçeler.

65 *Canik Beyi Ali Bey'e: Seferihisar Kalesi'nde hapsolunan üç eşkiyânın sancak subaşısına teslimi hakkında.*

Yazıldı.
Beg'ün âdemi Mahmûd'a virildi.
Fî 24 Ramazân sene 966

Mukaddemâ Canik Sancağı Begi olup mehâyif teftîşinde olan Ali Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Begbâzârı ve Mihalıççık ve Seferî-hisâr kādîlığında vâkıᶜ olan ehl-i fesâdun teftîşiyçün vârid olan hükm-i şerîf mûcebince mahall-i meᵓmûra varup, toprak kādîsı maᶜrifetiyle teftîş olındukda, üç nefer ehl-i fesâd bulınup Seferî-hisâr kalᶜası'nda habs olındı diyü bildürmişsin. Sûret-i sicillerin bile göndermişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan mücrimleri sancak sübaşısına teslîm idesin ki mahallinde Şerᶜile lâzım geleni icrâ eyleyesin ve sen varup vezîrüm Mehmed Paşa'ya mülâki olup hıdmetde olasın.

66 *Yoros kadısına: Yoros Kalesi Dizdarı Sadullah'ın kale içindeki evleri otluk ile doldurduğu, gece bağ ve bahçesine gidip, kale muhafazasında bulunmadığı hakkında teftiş yapmasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi.

Yoros kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Yoros kalᶜası erenleri cânibinden arz-ı hâl sunılup Yoros dizdârı kethudâsı kalᶜa içinde olan evleri otluk ile doldurup ve gice ile bağ ve bağçesine varup kalᶜa hıfzında olmayup hâlî koyup dâᵓimâ hevâlarında oldukların bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle çavuşum Mehmed vardukda, onat vechile teftîş idüp görüp fi'l-vâkıᶜ kalᶜa içinde olan hisâr-erenlerinün evlerinde otluk var mıdur? Kalᶜayı hâlî koyup taşra çıkup kendü hevâsında olduğı vâkıᶜ midür, nicedür? Tamâm maᶜlûm idinüp vukūᶜın ve adem-i vukūᶜın yazup bildüresin.

67 *Yalakâbâd kadısına: Karamürsel halkından tedarik olunduğu bildirilen zahirenin, lüzumunda tayin olunacak mahalle gönderilmek üzere yerinde muhafaza edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Yalak-âbâd kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâᵓ-i mezbûrdan zahîre ihrâc olınmağiçün hükm-i şerîfüm vârid olmağın Karamürsel halkı otuz müd arpa ve Yalak-ova halkı yigirmi dört müd arpa ve yeni terekeden dahı kırk altı müd ve elli araba otluk ve elli araba saman ve elli araba odun ve yüzer reᵓs koyun ve üç müd un ve beş yüz akçalık ve elli kantar bal ve yağ tedârük olınduğın arz eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Zikr olınan zahîreyi yirlü yirinde hıfz idesin ki, lâzım olduğı vakit taᶜyîn olınan mahalle getürile. Şöyle bilesin.

68 *İstanbul kadısına ve mimarına: İstanbul hisarlarının dış ve içlerine ev ve dükkân yapılmaması hakkında.*

Yazıldı.
İstanbul Kādîsı'na ve Miᶜmâr'a hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrenün hisârınun taşrasından ve içerüsinden evler ve dükkânlar yapılmasun diyü emrüm olup, ol cânibde olan evler ve dükkânlar dahı yıkdurılmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teᵓhîr ü terâhî eylemeyüp bu husûsa biᵓz-zât mübâşeret eyleyüp şehrün etrâf ü cevânibinde anun gibi emr-i şerîfüme mugāyir kimesne hedm olan yirlere nesne binâ itmişler ise hedm idüp fermân-ı şerîfüme mugāyir bir kimesneye iş itdürmeyesin.

69 *Sinop kadısına: Sinop Kalesi'nin tamirine ve yalıların muhafazası için gönderilen kadırgalara dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 22 Ramazân sene 966

Sinob kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ kalᶜa-i Sinob'un taᶜmîre [muhtâc] yirleri olmağın çavuşum Mehmed irsâl olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kalᶜa-i mezbûrenün taᶜmîr ü termîmine muhtâc olan yirlerin yoklayup dahı muhtâc olan yirlerin gereği gibi taᶜmîr eyleyüp metîn ü hasîn eyleyesin. Ammâ taᶜmîrde kemâl-i basîret ü istikāmet üzre olup isrâf ü itlâfdan hazer idesin. Ne mikdâr yiri taᶜmîr olınup ve ne kadar harc ile olduğın defter idüp mühürleyüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin ve dâᵓimâ gicelerde ve gündüzlerde kalᶜayı ve şehri gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp eşirrâ vü eşkıyâdan kimesneyi getürdmeyüp anun gibi gelüp (boşluk) itmek isteyüp ve yâhûd akça ve sâᵓir nesne teklîf itmeğe gelenden mecâl virmeyüp ele getürüp hakkından gelesin ve ol cevânibi ve yalıları hıfz için kadırga irsâl olmışdur. Ol ele gelüp habs olan emîni, kadırgalar anda geldükde reᵓîse teslîm idesin. Muhkem kadunaya urup hıfz ideler ve kangı reᵓîse teslîm itdüğün yazup bildüresin. Şöyle ki, müşârün-ileyh çavuşumla irsâl olınan akça kalᶜa taᶜmîrine kifâyet itmezse dahı ne mikdâr lâzım olursa tedârük eyleyüp maslahatı itmâma irişdüresin. Sen ne mikdâr akça tedârük itdüğün yazup Südde-i saᶜâdet'üme arz idesin.

70 *Kocaeli sancağı kadılarına: Dîvân-ı Hümâyûn kâtiplerinden Reis Mehmed'in bazı devecileri yaralayan kölesi Hüseyin'in ve aynı durumdakilerin ele geçirilip hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr âdemine virildi.
Fî 22 Ramazân sene 966

Koca-ili sancağı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dîvân-ı Hümâyûn'um kâtiblerinün reᵓîsi olan Mehmed'ün Hüseyin nâm Rûsu'l-asl tirâş bir deveci kulı, baᶜzı devecileri mecrûh idüp gaybet itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle âdemi Ahmed vardukda, her kangınuzun taht-ı kazâsında ele gelürse mukayyed ve mahbûs, mezbûr âdemîsine teslîm idüp gönderesin ve taht-ı kazânuzda olan yavacılara ve halka tenbîh idesin ki, dâᵓimâ gözedüp anun gibi râst geldüklerinde aslâ mecâl virmeyüp dutup kayd ü bend ile hıfz idüp dahı her

kangınuzun taht-ı kazâsında bulınursa habs idüp yazup bildüreler. Şöyle ki, taht-ı kazânuzda yavacılar ve gayrıları ele getürüp, bildürmeyüp ya beyᶜ ideler ve yâhûd gaybet itdüreler, özrleri makbûl olmayup ana olacak anlara olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olalar.

71 *Kütahya kadısına ve subaşısına: İsyan eden Şehzade Bâyezid'ın adamlarından elde edilen Behmen oğlu İbrahim'in İsfendiyar Çavuşla göndermesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 23 Ramazân sene 966

Kütâhya kādîsına ve sübaşısına hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Bâyezîd âdemlerinden Behmen-oğlı İbrâhîm ki bi'l-fiᶜl ele gelüp anda mahbûs imiş. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından İsfendiyâr vusûl buldukda, mezkûrı kayd ü bend ile mezbûra teslîm eyleyüp, sen ki sübaşısın, Dil-iskelesi'ne değin bile getürüp andan berü dahı âdemlerün bile koşup gönderesin. Ammâ yolda ve izde gereği gibi hıfz idüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer idesin.

72 *İstanbul kadısıyla su başısına: İstanbul hisarları dibine ev yapılmaması ve yapılacak evlerin nasıl yapılması lâzım geleceği hakkında.*

İstanbul Kādîsı'na ve sübaşısına hüküm ki:

Bundan akdem sene sitte ve erbaᶜîn ve tisᶜa-miʾe târîhinde hükm-i şerîfüm virilüp mahrûse-i İstanbul hisârı'nun iç yüzinde dîvâra muttasıl ve dîvâr üzerinde baᶜzı kimesnelerün evleri ve şehnişînleri olup husûsâ Yehûdâ tâʾifesi tabakātla âlî evler ve çârtâklar ihdâs eyleyüp ve dîvârun taşra yüzine dahı hisâra muttasıl dükkânlar olup ve ağaççılar dîvâra muttasıl ve dîvâra karîb mahallere ağaçlar ve tahta yığmağla her gâh harka kābiliyyet gelüp Müslimânlara eksüksüz mazarrat ü hasâret olduğı ecilden min-baᶜd bu husûsları refᶜ idüp bi'z-zât mübâşeret idüp ol yirlerün üzerine varup göresin; mahrûse-i mezbûrede hisâr dîvârınun iç yüzinden hisâra muttasıl ve hisâr dîvârı üzerinde yapılmış eger evlerdür ve eger şehnişînlerdür, bi'l-cümle her neyse ve her kimün ise külliyyen refᶜ idüp getürdüp, hisâr dîvârı üzerinde aslâ anun gibilerden binâ eseri komayasın ve dîvârun iç yüzinden dahı bennâ arşuniyle dört arşun mikdârı hisâra karîb yirde evler olmağa emrüm yokdur. Ol bâbda dahı tamâm ihtimâm üzre olup, şol kimesnelerün ki bi'l-fiᶜl yapılmış evleri hisâr dîvârından ıraklığı dört arşun veyâ dört arşundan ırak ola, ana müteᶜârız olmayup hâli üzre koyasın. Ammâ mâ-beyni dört arşundan eksük olan eger evlerdür ve eger dükkânlardur, her ne mikdârsa cümlesin vech ü münâsib olduğı üzre tedârük idüp her vechile [tenbîh] eyleyesin ki hisâr dîvâriyle külliyyen evlerün mâ-beyninde emrüm üzre dört arşun mikdârı hâlî ve açuk yir kalup tarîk-ı âmm ola ve bi'l-fiᶜl yanan yirlerden dahı anun gibi yapılmalu oldukda kezâlik hisâr dîvârına muttasıl ve dîvâr üzerinde katᶜâ bir ferde cüzʾî ve küllî nesne yapdurmayup hisârla mâ-beynleri yine emrüm üzre dört arşun mikdârı yir olup mühim tabakātla âlî evler ve çardaklar yapdurılmak câʾiz değildür. İki tabakadan ziyâde binâ itdürmeyüp yukaru tabakada aşağadan çıkan dîvârdan zâʾid sokak üzerine nesne uzatdurmayup aşağanun ve yukarunun dîvârların beraber itdüresin ve evleri saçaklı yapdurmayup âdet üzre tûladan kerpi itdürüp buna muhâlif bir ferde iş itdürmeyesin ve dükkânlar dahı yapılmalu oldukda dükkânun kadîmî sınurı ve haddi neyse ana göre yapdurup dükkânlar öninde suffalar ve pîşhûnlar itdürmeyesin ve dîvârun taşra deryâ tarafında dahı emrüm bunun üzerinedür ki, dîvâra muttasıl min-baᶜd dükkânlar olmayup ve hisâr dîvârına karîb mahallerde ağaç ve tahta cinsinden bir nesne konılmaya; ol bâbda dahı tamâm ihtimâm üzre olasın. Bi'l-fiᶜl hisâr dîvârına muttasıl her ne mikdâr dükkân var ise refᶜ idüp ve hisâra karîb yıkılmış ağaçları ve tahtaları giderdüp ve gereği gibi tenbîh idesin ki yanan yirlerden yapılmalu oldukda dahı hisâra karîb yirde bir ferde dükkân yapdurmayup ve ağaç ve tahta bindürmeyüp her ne mikdâr tevsîᶜ itdürmek mümkin ise itdürüp bir vechile tedârük eyleyesin ki, nâgâh âteş oldukda dahı dîvâra ulaşmağa kābiliyyet kalmayup tamâm emr-i şerîfüm yirine vara. Bu bâbda benüm ziyâde ihtimâmum vardur. Şöyle ki, min-baᶜd emrüme muhâlif hisâr dîvârınun iç yüzinde ve taşrasında ve yâhûd dîvâr üzerinde cüzʾî ve küllî evler ve şehnişînler ve dükkânlar olduğı istimâᶜ olına, aslâ kimesnenün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Emr-i şerîfüme muhâlefet idenler her kimler ise siyâset olınmak mukarrerdür, bilmiş olasın ve bu hükm-i şerîfümün sûretin sicillâtuna kayd itdüresin ki senden sonra gelen kudât dahı dâʾimâ mazmûn-ı hümâyûniyle âmil olup aslâ vü katᶜâ hilâfına cevâz göstermeyeler diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ ol emr-i hümâyûnuma mugāyir baᶜzı yirlere girü binâ yapılup ve kapular olup ve bu hükm-i hümâyûnumun sûreti, sicilde mukayyed olduğı bulınmağın tekrâr yazılup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sûretin sicill-i mahfûza kayd eyleyüp dahı bi'z-zât bu husûsa mübâşeret idüp emr-i şerîfüme mugāyir olan yirleri menᶜ u defᶜ idüp hâliyâ fermân-ı cilîlü'l-kadrüm ile âmil olasın.

73 *Eskişehir ve Seyitgazi kazalarında Seydi Gazi ışıklarından suçlu olanların tutuklanmaları hakkındaki tekiden yazılan hüküm.*

Yazıldı.

Eskişehir kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup mazmûn-ı hümâyûnında Eskişehir ile Seydî Gāzî kazâlarında sâkin olan Seydî Gāzî ışıklarınun baᶜzı ehl-i fesâdı olup anun gibilerin kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Kütâhya kalᶜası'nda habs idesin ve espâbların defter idüp arz idesin diyü fermân olınmış idi. Emr-i âlî mûcebince teftîş olındukda Eskişehir kādîlığında iki nefer ışık bulınup biri yigirmi yıldan ve biri on beş yıldan Ehl-i Sünnet Cemâᶜati târîkına sülûk idüp ve ikisi dahı teʾehhül idüp bi'l-fiᶜl ehl ü iyâlleri olup kendü hâllerinde olduklarından mâᶜadâ hîç bir vechile töhmet-i sâbıkaları dahı olmayup, eyülüklerine ol kazânun halkı şahâdet eyledüklerin bildürmişsin. İmdi, buyurdum ki, emr-i sâbık ile amel idüp anun gibi ehl-i fesâda ruhsat virmeyesin.

[Yev]mü'l-cumᶜa fî 24 Ramazâni'l-mübârek sene 966 [30.06.1559]

74 *Kütahya kadısına: Gönderilen Çavuş Seydi Ali'nin topladığı koyunların ordu-yı hümâyûn için gönderilmesi hakkında*

Yazıldı.

Kütahya kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem ordu-yı hümâyûnum içün taht-ı kazândan koyun ihrâcı içün irsâl olınan Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından Seydî Ali *zîde kadruhû* şimdiye değin ne mikdâr koyun cemᶜ itmişse ordu-yı

hümâyûnuma getürmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, cemᶜ olınan koyun ne mikdâr ise muᶜaccelen ordu-yı hümâyûnuma yarar âdemler ile gönderesin ki getürüp teslîm ideler ve müşârün-ileyh anda kalup emr-i sâbık üzre dahı koyun cemᶜ ide.

75 *Ürgân Beyine: Sancağına evvelce mutasarrıf olan kimsenin Şehzade Bâyezid'in yanında olduğu ve aşiret halkını da saptıracağı haber alındığından, bunlara fırsat verilmeyip haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemlerinden Budak'a virildi.
Fî 25 Ramazân sene 966

Ürgân Sancağı Begi Îsâ Begᶜe hüküm ki:

Bundan akdem ülkâ-i mezbûrda mutasarrıf olan (boşluk) hâliyâ isyân üzre olan oğlum Bâyezîd'ün yanında olup aşîreti halkını dahı ıdlâl itmek üzre olup anlardan dahı baᶜzı inâd ü muhâlefet üzredür diyü istimâᶜ olınmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, teᵓhîr ü terâhî eylemeyüp zikr olınan aşîreti gereği gibi hıfz u zabt eyleyüp ehl-i fesâd ü şenâᶜat olanların Şerᶜile haklarından gelüp anun gibi fursat el virürse begleri olup müşârün-ileyh oğlum yanına varanı dahı mecâl virmeyüp hakkından gelesin.

[Yev]mü's-sebt fî 25 Ramazân sene 966 [01.07.1559]

76 *Maᶜarra sancağı beyine: Maᶜarra sancağında havâss-ı hümâyûnda yakalanan haramzâdenin suç işlediği yerde kanuna göre hareket edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Maᶜarra sancağı begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâᵓ-i mezbûrda olan havâss-ı hümâyûnda baᶜzı kuttâᶜu't-tarîk harâm-zâdeler ele gelüp siyâset olınmalu olduklarında ümenâ vü ummâl tâᵓifesi el altından baᶜzı nesne ekl itmekle: *"Havâss-ı hümâyûn î tiyâdıdur"* diyü harâm-zâdeyi ele virmeyüp siyâset olmağa tâbiᶜ olurlar ve baᶜzı çeri-başıları dahı: *"Bizüm timarımuz serbestdür, elimüzde emrimüz vardur"* diyü karyelerine âdem koyup harâm-zâdeyi yanlarında saklayup nizâᶜ iderler diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, arz itdüğün üzre Şerᶜile siyâsete müstahıkk olanları eger havâss-ı hümâyûnumdadur ve eger zuᶜamâ ve çeri-başı ve alay-begi ve gayrıdadur, taᶜallül ü bahâne itdürmeyüp toprak kādîları maᶜrifeti ile fesâd ü şenâᶜati sâbit ü zâhir olan harâm-zâdeyi günâh itdüği mahalde Şerᶜile siyâset idüp havâss-ı hümâyûn raᶜiyyetleridür ve serbest timarlardur diyü hilâf-ı Şerᶜ u kānûn taᶜallül ü nizâᶜ itdürmeyesin.

77 *Defterdar Kasım Bey'e: Su yolu hizmetine tayin olunan müsellemlerin hangi tarihte işe başladıklarının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş-oğlı Abbâs'a virildi.
Fî 25 Ramazân sene 966

Defterdâr Kāsım Begᶜe hüküm ki:

Hâliyâ suyolı hıdmetine taᶜyîn olınan müsellem tâᵓifesinün ne târîhde gelüp hıdmete mübâşeret itdükleri maᶜlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, hıdmet-i mezbûre için taᶜyîn olınan müsellem sancaklarının müsellemleri gelüp ne târîhde ve ne zamânda hıdmete mübâşeret itmişlerdür, yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 26 Ramazân sene 966

78 *Kefe beyine: Evvelce gönderilen kadırgalardan on ikisinin İstanbul'a gönderilmesine ve düşman hakkındaki istihbaratın bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî [Yev]m[-i] m[ezbûr]

Kefe begine hüküm ki:

Bundan akdem anda irsâl olınan kadırgalarun iki pâresi Südde-i saᶜâdet'üme göndermek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, teᵓhîr eylemeyüp zikr olınan kadırgalarun iki pâresini müretteb espâbı ile Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin. Ve ol cânibün ahvâl ve aᶜdâ taraflarınun etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidin ve bi'l-cümle vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî ve't-teᶜâkub iᶜlâmdan hâlî olmayasın.

79 *Kefe beyine: Düşmanın Azak Kalesi'ni muhasarasında hizmette ve yardımda bulunan Nogay mirzalarının han tarafından müdahale ve rencide ettirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kefe begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp küffâr-ı bed-girdârun hareketi olup Azak kalᶜası'nı muhâsara idüp *bi-inâyeti'llâhi teᶜâlâ* zarar olmayup ve Nogay mîrzâları dahı gereği gibi hıdmetde ve yoldaşlıkda bulındukların bildürmişsin. Ammâ cenâb-ı emâret-meᵓâb Hân *dâmet meᶜâlîhi* anlarun anda olduğın istemeyüp rencîde iderimiş diyü istimâᶜ olındı. Şöyle ki, arz itdüğün üzre anlarun anda olması kalᶜa hıfzına ve sâᵓir hıdmete enfaᶜ olup anlardan ihtiyât itmezsen vech gördüğün üzre anda duralar. Müşârün-ileyh tarafından dahl ü rencîde itdürmeyesin. Anda nevbetci olan yeniçeri kullarumun dahı zahîrelerin tedârük idüp müzâyaka çekdürmeyesin.

80 *Kefe canibi için gönderilen yeniçerilerin Yayabaşısı Hamza'ya: Maiyetindeki yeniçerilerle Kefe beyi emrine giderek Azak Kalesi muhafazasına çalışması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kadırgalar ile mahrûse-i Kefe cânibi hıfzı içün irsâl olınan yüz nefer yeniçeri kullaruma baş taᶜyîn olınan Yaya-başı Hamza'ya hüküm ki:

Hâliyâ Kefe begi mektûb gönderüp küffârun hareketi olup Azak kalᶜası'nun hıfzı lâzım olup sâbıkā taᶜyîn olınan nevbetci yeniçeri kullarum kifâyet itmeyüp senün dahı yanında olan segbân neferi yeniçeri kullarum ile anda nevbetci tarîkıyla muhâfazada olman emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp ve müşârün-ileyh vech gördüği üzre varup kalʿa-i mezbûrede yanunda olan yeniçeri kullarum ile muhâfazada olup hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyesin.

81 *Azak Kalesi Nöbetçileri Başbuğu Derviş Mehmed'e: Düşmanın ve Dimitraş'ın, Azak Kalesi'ni muhasara etmesi üzerine, kadırga ile gönderilen yeniçerilerin, kalenin korunmasında bulundurulması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kalʿa-i Azak'da nevbetci kullarum üzerine başbuğ taʿyîn olınan Yaya-başı Dervîş Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Kefe Begi Sinân *dâme izzuhû* mektûb gönderüp küffârun ve Dimitraş-ı bed-maʿâşun hareketi olup Kalʿa-i Azak'ı muhâsara itdüğin bildürmeğin kadırgalar ile irsâl olınan segbân nefer-i yeniçeri kullarum ve yaya-başılariyle anda nevbetci yeniçeri kullarum ile gicelerde ve gündüzlerde gereği gibi kalʿanun hıfz u hırâsetinde olup aʿdâdan zarar irişdürmemek bâbında dakika fevt itmeyesin.

82 *Ferhad Paşa'ya: İstanbul surları içine ve dışına bina inşa ettirilmemesi ve yapılmış binaların yıktırılması hakkında.*

Yazıldı.

Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i İstanbul hisârı'nun taşrasında ve içerüsinde kimesne dört arşun yirde evler ve dükkânlar binâ itmeyüp ve kimesne kereste yıkmayup tarîk-ı âmm olmak emr olınup ve anlardan gayrı dahı her ne emr olmış ise mufassal hükm-i şerîf virilmiş idi. Hâliyâ ol emr-i şerîfe mugāyir baʿzı yirde kuyular ve dükkânlar ve evler ihdâs olınup ve tüfenghâne olan yirde bir çârtâk ihdâs olup kalʿa üzerine karîb olup ve Odun-iskelesi'nden Unkapanı'na varınca şehre muttasıl baʿzı kereste yıkılup ve dükkânlar ihdâs olduğı istimâʿ olınmağın ol emr-i hümâyûnum mukarrer olup sûreti tekrâr yazılup mahrûse-i İstanbul Kādîsı'na ve Miʿmârbaşı'na gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp bu husûsı müşârün-ileyhimâ ile görüp anun gibi eger hisârun taşrasında ve içerüsinde hisâra muttasıl eger evlerdür ve eger dükkânlardur ve eger sâʾir kerestedür, giderüp min-baʿd emr-i hümâyûna mugāyir bir ferde iş itdürmeyüp ve emre mugāyir ne mikdâr dükkân ve ev ve sâʾir kereste bulınup refʿ olduğın ve kimler ihdâs itdüklerin yazup bildüresin. Bu bâbda tamâm mukayyed olup aslâ vü katʿâ eger hisâr içerüsinde ve eger taşrasında hisâra muttasıl eser-i binâdan ve sâʾir keresteden bir nesne komayup emr-i celîlü'l-kadrümün icrâsında dakika fevt itmeyesin ve eger hisârun taşrası ve içerüsi husûsında ve anlardan gayrı emrlerde her ne derc olınmış ise yarar muʿtemedün-aleyh âdemün taʿyîn eyleyüp müşârün-ileyhimâ ile görüp emre mugāyir olanları refʿ idüp emr üzre hisârun eger içerüsidür, eger taşrasından tarîk-ı âmm olup mürûr olına.

83 *Kefe beyine: Azak Kalesi, Rusya ve Dimitraş'la ilgili mektubuna cevaben; kadırgalardan ikisinin İstanbul'a gönderilmesi ve memleketi muhafaza hususunda gereği gibi çalışılması hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 26 Ramazân sene 966

Kefe begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp kadırgalar ahvâlin ve anda varan yaya-başı ile segbân nefer-i yeniçeri nevbetci durmasın ve Azak ahvâlin ve Rus-ı menhûs ahvâlin ve Dimitraş-ı bed-maʿâş husûsın ve anda tershâne binâ olmasın ve andan mâʿadâ her ne arz itmiş isen maʿlûm oldı. İmdi, anda irsâl olınan kadırgalardan iki pâresi muʿaccelen Südde-i saʿâdet'üme irsâl olınup bâki kalan dört pâresi dahı emr-i sâbık üzre mevsimi ile irsâl olınup ve kalitalar dahı anun gibi anda bir mühim hıdmet olup alıkonılmak îcâb itmezse anlardan bâki kalan dört pâre kadırgalar ile mevsimi ile irsâl olınmasın ve arz itdüğün üzre zikr olınan segbân nefer-i yeniçeri kullarum yaya-başılariyle anda nevbetci tarîkıyla anda muhâfazada olmasın emr idüp, buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olınan iki pâre kadırgayı muʿaccelen varan çavuşum ile Südde-i saʿâdet'üme gönderüp ve bâkî kalan kadırgalar ile kalitaları dahı anun gibi havf olup mühimm ü lâzım olursa kalitaları muhâfaza içün alıkoyup deryâya kadırgayı vakit geçmedin irsâl idüp eger Azak'dur ve eger Kefe'dür ve sâʾir hıfz u hırâseti lâzım olan mahalleri gereği gibi hıfz u hırâset idüp gaflet ile bir mahalle aʿdâdan zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp dâʾimâ ahvâl ü etvârların ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin dâʾimâ tetebbuʿ u tecessüsden hâlî olmayup ve sâʾir maʿlûm idinüp dahı ana göre tedârüklerin görüp tamâm basîret üzre olup maʿlûmun olan ahvâli iʿlâmdan hâlî olmayasın (boşluk) ve Moskof küffârına hükm-i hümâyûn gönderilmesin bildürmişsin. Vech ü münâsib olduğı üzre sen bu ahvâli iʿlâm idesin ve Nogay mîrzâları dahı Azak hisârı'nda yoldaşlık itdüklerin bildürmişsin. Anun gibi anlardan bir ihtiyât yoğise ol cevânibde münâsib olan mahalde oturalar ki vakt-i hâcetde hıdmetde ola.

[Yev]mü'l-isneyn fî 27 Ramazân sene 966 [03.07.1559]

84 *Darende kadısına: Yenil voyvodasından şikâyet edildiğini Yenil kadısı bildirdiğinden, teftiş yapılması hakkında.*

Yazıldı.

D[â]rende kādîsına hüküm ki:

Yeni-il kazâsından Begdili nâm cemâʿat, Yeni-il voyvodasından şekvâ idüp ol bâbda Yeni-il kādîsı arz gönderüp ve mezkûr voyvoda dahı anlar husûsında mektûb ve sûret-i siciller irsâl itmeğin, müşârün-ileyh kādînun arzınun ve voyvodanun mektûbınun ve sûret-i sicillerün aynı ile sûretleri ihrâc olınup hakîkati maʿlûm olmak içün sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp, bizzat mahall-i hâdiseye varup gönderilen sûretlere nazar idüp mastûr olan mevâddı onat vechile hakk üzre teftiş idüp göresin. Ol bâbda kādînun arz itdüği husûslar vâkıʿ midür? Voyvodasınun mektûbınun dahı aslı var mıdur? Hak kangı cânibdedür? Ve bu husûslarda voyvodanun üzerinde bi-hasebi'ş-şerʿ kimesnenün hakkı sâbit ü zâhir olursa hakların alıvirüp dahı hakîkat-i hâli maʿlûmun olduğı üzre mufassal yazup bildüresin.

85 *Sapanca kadısına: Bir yaya beyinin kızını alan müteveffa Ahmed Paşa'nın, Voyvoda Mustafa'nın mîrî tarafından zabtı emredilen çiftlik mevcuduna ait defteri ile beraber İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Abdülkādir Çavuş'a virildi.
Fî 27 Ramazân sene 966

Sabancı kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem fevt olan Ahmed Paşa'nun Mustafa Voyvoda'sı anda bir yaya-beginün kızın alup çiftliği varimiş; her nesi varsa mîrî içün zabt olmasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûrun çiftliği eger taht-ı kazândadur ve eger âhar kazâdadur, her ne yirdeyse üzerine varup eger davardan ve eger terekeden ve kul ve câriyeden ve sâʾir çiftlikde her nesi varsa cüzʾî ve küllî defter idüp mîrî içün zabt u kabz idüp dahı defterin virilüp mezbûr ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

86 *Yenişehir kadısına: Firar ederek Şehzade Bâyezid'in yanına giden bir kimsenin çiftliğinin zabt edilerek mevcudu bildiren defterinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 27 Ramazân sene 966

Yenişehir kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem firâr idüp, oğlum Bâyezîd yanına varup taht-ı kazânda olan çiftliği mîrî içün zabt olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, biʾz-zât üzerine varup dahı çiftliğinde eger terekeden, eger davardan ve sâʾir espâbdan ve kuldan ve câriyeden her nesi varsa cüzʾî ve küllî defter idüp mîrî içün zabt u kabz eyleyüp dahı defterin mühürleyüp mezbûr ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

87 *Kütahya, Karahisar, Sandıklı ve Şeyhlü kadılarına: Şehzade Bâyezid'e firar edenlerin afvedildiğine dair.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 28 Ramazân sene 966

Kütahya ve Kara-hisâr ve Sanduklu ve Şeyhlü kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem niçe defʿa ahkâm-ı şerîfe gönderilüp oğlum Bâyezîd'ün firâr idenleri her kande ise ele getürüp hakkından gelesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ anlarun kemâl-i merâhim-i husrevânemden günâhların avf idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz taht-ı kazânuzda bu husûsı nidâ itdürüp halka iʿlâm idesiz ki, min-baʿd anun gibi âdemlerinden kimesneyi dutup rencîde itdürmeyesin ve idenleri menʿ idesin.

88 *Akkirman Beyi Mustafa Bey'e: Ulak ile Kefe'ye gönderilen Çavuş Mehmed'in sâlimen oraya ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Akkerman Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Mehmed, ulak ile Kefe'ye irsâl olınup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, eger karadan eger deryâdan mezbûra yarar âdemler koşup emîn ü sâlim ulaşdurasın. Şöyle bilesin.

89 *Kefe beyine: İstanbul'a arpa gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 27 Ramazân sene 966

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da arpa bâbında müzâyaka olup arpa irsâl olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp bulınan arpayı rencber gemilerine tahmîl idüp, mahrûse-i mezbûreye irsâl idesin ki getürüp beyʿ idüp ashâbına ticâret hâsıl olup ve bu cânibün dahı ol bâbda müzâyakası defʿ ola.

90 *Solnok Beyi Mahmud Bey'e: Eğri keferesinin, ahde mugâyir olarak elçi geldikden sonra bazı fesatlıklar yaparak bir neferi esir aldığı, bu hareketlerinin men'i ve esiri iadelerinde adamlarının salıverilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 19 Şevvâl sene 966

Solnok Sancağı Begi Mahmûd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Budun Beglerbegisi Tuygun Paşa gelüp çayırda olmak tenbîh eylemeğin çayıra gelinüp bile otururken, Eğrilü olan kefere ilçi geldükden sonra baʿzı fesâd ü şenâʿat eyleyüp ve Yûsuf nâm beşlüyi giriftâr eyleyüp anda olan guzât potereye seğirdüp Eğri kalʿası'na değin kuvvet yetyişmeyüp anlarun çayırda bir mikdâr atlusı haberin alup basup on dört âdem ile otuz reʾs atların alup getürüp âdem ve atlardan aslâ nesne zâyiʿ olmayup hıfz olınmışdur diyü bildürmişsin. İmdi, emr ile olan ahd ü emân zamânında memleket ü vilâyetimüze bu vechile dahl ü tecâvüz olınmak câʾiz değildür. Bu vechile fesâd idenleri ele getürüp haklarından gelmek ve itdükleri ziyân tazmîn itdürilmek bâbında Ferenduş Kral'a nâme-i şerîfüm yazılup âdemi ile irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, gönderilen hükm-i şerîfümi ulaşdurup ahd ü emân muktezâsınca berü cânibden aldukları âdem ve espâb taleb olınup bî-kusûr gönderilüp teslîm olınduk-dan sonra anlardan alınup habs olınan âdemleri ve atları her neyse bî-kusûr ıtlâk olınup min-baʿd mâdâmki anlar tarafından ahde mugāyir vazʿ sâdır olmaya, mâ-beynde vâkıʿ olan ahd ü emâna mugāyir berü cânibden dahı bir vazʿ sudûrından ziyâde hazer idesin.

91 *Mısır beylerbeyine: Mısır'da Mel'a ve Feltube kâşifi Hızır'dan şikâyet edildiğinden, şeriate göre muhakeme edilmesine dair.*

Yazıldı.
Galata Emîni Ali'ye virildi ve kādî-asker cânibinden kenîse husûsıyçün yazılan hüküm bile virildi.
Fî 10 Şevvâl sene 966

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Melʿa ve Feltûbe kâşifi olan Hızır'dan Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunılup şikâyet olınup görilüp hilâf-ı Şerʿ u kānûn teʿaddîsi zâhir olursa defʿi içün sûreti ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz-ı hâlde mastûr olan mevâddı maʿlûm idinüp, dahı anun gibi hilâf-ı Şerʿ u kānûn teʿaddîsi var ise menʿ u defʿ idüp Şerʿ-i Şerîf ve kānûn-ı münîfe mugāyir reʿâyâdan ziyâde nesne almış ise husamâ muvâcehesinde Şerʿile sâbit olan hakkın ashâbına alıvirüp, min-baʿd mezkûra ve gayra hilâf-ı Şerʿ u kānûn reʿâyâya teʿaddî itdürmeyesin. Şöyle bilesin ve zâhir olan zulm ü teʿaddîsin muʿaccelen bildürüp arz idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 28 Ramazân sene 966 [04.07.1559]

92 *Boğdan voyvodasına: Koyun ve davar almak için gönderildiklerini söyleyerek bunları tecessüs edenlerin hapsedilmesi ve temessüklerinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp baʿzı kimesneler sana varup koyun ve davar almak içün gönderilmişdür diyü koyun ve davar tecessüs itdüklerin bildürmişsin. İmdi, ol kimesneler habs olınup ahvâlleri arz olınmasın emr idüp buyurdum ki:

Ol arz itdüğün kimesneleri dutup habs idüp, koyun ve davar almak içün ibrâz itdükleri temessükleri mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

93 *Boğdan voyvodasına: Boğdan tarafında suç işleyen Leblileri ele geçirmesi, Leb ve Moskof taraflarından alınan haberlerin bildirilmesi ve memleketi muhafazaya dikkat edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
So[r]pol nâm âdemine virildi.
Fî 7 Şevvâl sene 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup vilâyet-i Boğdan'ı onat vechile hıfz u hırâset idüp reʿâyâdan bir ferde kimesneden zarar u ziyân irişdürmeyesin diyü emr olınmağın gereği gibi hıfz u hırâset olınup şimdiye dek bir ferde kimesneden zarar u ziyân olınmayup emn ü emân üzre olurlar iken, Lih cânibinden katʿâ huzûr olınmayup Lih Kralı'nun memleketi serhaddinde vâkıʿ olan yarar begleri yanlarında yaramaz âdemler olup Lih Kralı'na hîç iltifât eylemezler ve dâʾimâ Boğdan cânibine gelüp envâʿ-ı fesâd ü şenâʿat eylemekden hâlî değillerdür. Bundan evvel dahı husûs-ı mezbûr arz olınduğın ve Mayıs ayınun yigirmi beşinci güninde Lih Kralı ile ittifâk olınup yarar beglerini memleket serhaddine gönderüp müşâvere olınup reʿâyânun ziyânların edâ iderler diyü memleket serhaddine

yarar âdemlerün gönderüp anlarun gelmelerine intizârda iken Lih Kralı yararlarından kimesne gelmeyüp ve maslahat dahı görilmeyüp reʿâyâya envâʿ-ı ziyân olup bir habbe nesne edâ olınmayup bu fesâdât[ı], küllî serhad begleri idüp andan gayrı yanlarına bir niçe ehl-i fesâdı bulup kaldurmak içün telbîs kâğıdı yazup bolarlarımuza ve memleket reʿâyâsına nâ-maʿkūl kelimât idüp ıdlâl iderler il (?) vilâyet reʿâyâsı ol serhad beglerinden haylî zarar u ziyân gördüklerin ve sen dahı anlardan intikām almak içün icâzet recâ itdüğün ve anlardan gayrı mektûblarunda Rus'a ve Tatar'a müteʿâllık her ne arz itmiş isen maʿlûm oldı. İmdi, anlardan intikām almak kasd idüp haklarından geldüğün takdîrce öte cânibden üzerüne küllî asker gelmeklü olursa tedârüklerin görüp defʿ u refʿa kādir olursan ahd ü emâna mugāyir çünki anlar tarafından memleket ü vilâyete ve reʿâyâya teʿaddî idenleri ele getürüp haklarından gelüp reʿâyânun vâkıʿ olan ziyânların tazmîn itdürüp anun gibi ahde mugāyir vazʿ idenler eger begleridür, eger[1] sâʾir ehl-i fesâd ü şenâʿatdür, her ne tarîkla mümkinise mecâl virmeyüp haklarından gelesin ve ne vechile tedârük idersen yazup bildürüp ve andan mâʿadâ etrâf ü cevânibden ve Lih ve Maskov ve sâʾir aʿdânun vâkıf olduğun ahbârı iʿlâmdan hâlî olmayasın. Hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyüp gaflet ile memleket ü vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya zarar irişdürmekden hazer idesin.

[1] "eger" kelimesi mükerrerdir.

94 *Kırkkilise Beyi Sinan Bey'e: Su yolu hizmetine tayin olunan müsellem taifesinin kırk gün hizmetten sonra serbest bırakılması hakkında.*

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş-oğlı Abbâs'a virildi.
Fî 28 Ramazân sene 966

Kırk-kilise Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem suyolı hıdmetine taʿyîn olınan yürük ve müsellem tâʾifesinün kırk gün dahı nafaka ile hıdmet itmelerin emr idüp, **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Hüseyin *zîde kadruhû* vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup sübaşılarına onat vechile tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki kırk gün dahı hademe istihdâm eyleyüp andan sonra icâzet viresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur; ihmâlden hazer idüp, taʿyîn olınan zamân mikdârı dahı hıdmet üzre istihdâm eyleyesin.

95 *Simav kadısına: Şehzade Bâyezid ile giden ve Simav kadısının kayınatası olan Kütahya kadısının evinde bulunduğu haber alındığından, gönderilen adamlara teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Karamanlı Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 28 Ramazân sene 966

Simav kādîsına hüküm ki:

Kayın-atan olup bundan akdem Kütahya kādîsı olup oğlum Bâyezîd ile bile giden kādî, hâliyâ baʿzı kimesneler ile gelüp evünde idüği sahîh haber alınup **buyurdum ki:**

(Boşluk) Varduklarında, aslâ taʿallül ü bahâne itmeyüp mezkûrı mezbûrlara teslîm eyleyesin. Anun sana vardığı maʿlûm olmışdur. Başun gerekse taʿallül ideyin dimeyüp eger yanundadur, eger gayrı yirdedür, mezkûrlara teslîm idesin.

96 ***Simav kadısına: Ordu-yı hümâyûna lüzumu olan zahirenin gönderilmesine dair.***

Yazıldı.
Bu dahı.
Fî [yev]m-i m[ezbûr].

Simav kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ ordu-yı hümâyûnum içün arpa ve koyun ve sâ'ir zahîre lâzım olmağın Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından (boşluk) olınup **buyurdum ki**:

Varduklarında, taht-ı kazânda vâfir vü müstevfâ koyun ve arpa ve sâ'ir zahîre tedârük ü ihzâr idesin ki husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur. Ana göre mukayyed olasın.

97 ***İstanbul kadısına: İstanbul ihtisap hizmetinin, sipahi oğlanlarından Ahmed'e tevcihi hakkında.***

Yazıldı.

İstanbul kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrenün ihtisâb hıdmetin sipâhî-oğlanları zümresinden dârende Ahmed'e emr idüp **buyurdum ki**:

Kemâl-i emânet ve hüsn-i istikāmet ile hıdmet-i mezbûreyi mezkûra itdüresin.

[Yev]mü'l-erbiᶜâ fî selh-i Ramazân sene 966 [06.07.1559]

98 ***İznikmid, Yoros, Kandıra, Taşköprü ve Gebze kadılarına: Ordu-yı hümâyûn için parasız zahire almak isteyenlerin men'i ve alanların bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.

İznikmid ve Yoros ve Kandırı ve Taşköpri ve Gekbuze kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ ordu-yı hümâyûnumdan baᶜzı hıdmetkâr tâ'ifesi nevâhî vü kurâya zahîre içün varup arpa ve saman ve otluk alduklarında reᶜâyâya hakların virmeyüp teᶜaddî iderler imiş. **Buyurdum ki**:

Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından Haydar vardukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup anun gibi taht-ı kazânuzdan zahîre almağa varanlara, kimesneye teᶜaddî itdürmeyüp her ne alurlarsa bahâsı ve rızâlariyle aldurup müft ü meccânen kimesneden nesne aldurmayasın. Almak isteyenleri menᶜ idüp menᶜ ile memnûᶜ olmayanları isimleri ve ne tâ'ifeden idüklerin yazup bildüresin. Bu husûsda gereği gibi mukayyed olup reᶜâyâya teᶜaddî olmakdan hazer idesin.

99 ***Bolu sancağı kadılarına: Ordu-yı hümâyûn için ne mikdar zahire gönderileceğinin bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Maksûd Çavuş'a ve çavuş-oğlanlarından Rüstem ve Muhib ve Dervîş'e virildi.
Fî yevmi'l-ᶜîdi'l-ekber sene 966

Bolı sancağı kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem size niçe defᶜa ahkâm-ı şerîfe irsâl olınup ordu-yı hümâyûnum içün koyun ve arpa ve sâ'ir zahîre tedârük idesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ emrüm üzre cemᶜ olınan koyun ve arpayı her birinüzün taht-ı kazâsında ne mikdâr ise İznikmid'e irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Her birinüz taht-ı kazânuzda ne mikdâr koyun ve arpa tedârük itmişsenüz teᵓhîr itmeyüp sâhibleri ve yâhûd vekîlleri ile mahall-i meᵓmûra irsâl idesiz ki, anda emrüm taᶜyîn olmışdur. Getürdüklerinde teᵓhîr itdürilmeyüp sâhiblerine bî-kusûr akçası teslîm olınup kabz olınur. Bu husûs mahall-i ikdâm ve cây-ı ihtimâmdur. Ana göre her birinüz taht-ı kazânuzdan ne mikdâr koyun ve arpa gönderdüğinüzi ve kimlerün idüğin yazup defter idüp mühürleyüp bile gönderesiz ki geldüklerinde ana göre taleb olına. İhmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin.

[Yev]mü's-sebt fî 3 Şevvâl sene 966 [09.07.1559]

100 ***Kütahya kadısına ve Carullah Çavuş'a: Ordu için toplanan koyunlardan yarısının gönderilmesine dair.***

Yazıldı.
Cârullâh Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Kütahya kādîsına ve Cârullâh Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki Cârullâh Çavuş'sun, Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp sâbıkā vârid olan emr-i şerîf mûcebince Kütahya sancağından koyun cemᶜ olup Kütahya öninde hâzır olmışdur diyü arz itmişsin. İmdi, zikr olınan koyunun nısfı ordu-yı hümâyûnum için gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, cemᶜ olınan koyun ne mikdâr ise nısfın ordu-yı hümâyûnum için sâhibleri veyâ vekîlleri ile ordu-yı hümâyûnuma gönderesin ve nısf-ı âharın girü yirlü yirinde koyasın. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebiyle amel eyleyesin. Ammâ sağmalı koyun olmayup bıçağa yarar erkek koyun irsâl idüp ve ne mikdâr koyun irsâl idersen defterin bile gönderesin ki ana göre amel olına.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 6 Şevvâlü'l-mükerrem sene 966 [12.07.1559]

101 ***Çorlu kadısına ve mütevellisine: İmâret-i Âmire kilerinde bulunan nesnelerin mikdarının bildirilmesine dair.***

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Çorlı kādîsına ve mütevellîsine hüküm ki:

Bi'l-fiᶜl anda olan imâret-i âmirenün kilârında ne mikdâr nesne vardur ve

matbahında dahı ne mikdâr nesne vardur maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, imâret-i mezbûrenün biʾl-fiʿl kilârında yağ ve bal ve pirinç ve kilâra lâzım olan keresteden ve matbahında dahı lâzım olan evânîden ne mikdâr nesne vardur? Mufassal defter eyleyüp dahı mühürleyüp Südde-i saʿâdetʾüme gönderesin.

102 *Boğdan voyvodasına: Azak ve Cankirman kalelerine düşmanın hareket etmesi üzerine; durumun gözden geçirilerek âsayişe, huzur ve emniyete mâni hâllerin giderilmesine dair.*

Yazıldı.
Sorpol nâm âdemine virildi.
Fî 7 Şevvâl sene 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Süleymân Çavuş elinden hükm-i şerîf vârid olup kalʿa-i Azak üzre küffâr-ı hâksârun hareketi olup ve Dimitraş nâm müfsid bile olup ol cânibe hâzır u nâzır olasın diyü emrüm olup, emrüm üzre her ne zamânda hâzır olup ammâ Petro nâm nehr-i azîm olup kayıksuz geçmeğe kābiliyyet olmayup ve senün kayıklarun olmaduğın ve Cankirman kādîsı sana mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârun hareketi olup Dimitraş-ı deniyy-i melʿûn anlar ile bile olup Cankirmanʾa hücûm-i şûmların mukarrer idüp ve sizden muʿâvenet taleb itdüğin bildürmişsin. Andan gayrı her ne dimiş isen mâʿlûm oldı. İmdi, çünki Azak câniblerine varılmak sana asîr ise müretteb ü mükemmel düşmen yarağiyle hâzır u âmâde olup dahı anun gibi kalʿa-i Cankirmanʾa küffâr gelüp zarar kasdın iderse aslâ vü katʿâ teʾhîr itmeyüp Âstâne-i devlet-medârʾuma olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca eger kendü nefsünledür ve eger kifâyet mikdârı âdem göndermek iledür, her ne tarîkla olursa olsun, mazarrat ü ifsâdların defʿ u refʿ idüp haklarından gelmen bâbında envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâm zuhûra getüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur; ana göre dakîka fevt itmeyüp muʿâvenet ü müzâheretde mücidd ü merdâne olup gaflet ile kalʿaya ve ol cevânibe zarar irişdürmekden hazer idüp daʾimâ aʿdânun ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidin tetebbuʿ u tecessüs idüp ve müşârün-ileyh kādî ile haberleşüp dahı mahall iktizâ itdüğine göre amel idüp Dîvân-ı Hümâyûnʾuma müteʿallık olan umûrdan ve aʿdânun defʿ u refʿinde envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâm zuhûra getüresin ve etrâf ü cevânibden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı yazup mütevâliyen iʿlâmdan hâlî olmayasın.

103 *Kral Ferenduş'a : Eğrililerin elçi geldikden sonra yaptıkları mefsedet ve aldıkları esir üzerine, ahidlerine aykırı harekette bulunmalarına mâni olunması hakkında.*

Yazıldı.
Ahd-nâme kîsesine koyılup Tercemân Murâdʾa teslîm olındı.
Fî 11 Ziʾl-kaʿde sene 966

Ferenduş Kralʾa nâme-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Solnok Begi Mahmûd *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Budun Beglerbegisi Tuygun Paşa bu cânibe gelüp çayırda olmamuza fermân eyledüklerine binâʾen gelinüp zikr olınan çayırda maʿan ikāmet üzre iken Eğrilü ilçi geldükden sonra evvelâ Kendiriş nâm karyeden yedi yüz elli reʾs davar sürüp ve Kangen nâm karyeden iki martolos ile bir avrat alup ve Peşteʾye buğdayımuz gelürken sekiz yüz keyl zahîremüz alup ve bu cânibe harclık irâd iderken üç yüz guruş alup ve bu kulları bunda iken Solnok kurbinde Müslimânlarun olanca ineklerin sürüp ve Yûsuf nâm beşlüyi giriftâr

eyledüklerinde anda muhâfazada olan guzât ve kümât potereye yetüp Eğri kalʿasıʾna değin kovup yetişmek müyesser olmayıcak, kalʿa-i mezbûrenün çayırda bir mikdâr atlusı haberin alduklarında, basup on dört âdem ile otuz reʾs atların getürdiler ve irâd eyledükleri at ve âdemden bir ferd zâyiʿ olmayup hıfz olınmışdur. Emr-i şerîf neyse mûcebi ile amel olınur diyü bildürdi. İmdi, ahd ü emân içinde memleket ü vilâyetimüze bu vechile dahl ü taʿârruz olmak câʾiz değildür. Gerekdür ki, mâ-beynimüzde olan muʿâhede muktezâsınca zikr olınan ehl-i fesâd her kim ise teʾhîr olınmayup ele getürilüp gereği gibi haklarından gelinüp ve itdükleri ziyân bî-kusûr külliyyen tazmîn olınup ashâbına redd olına ki bir ferdün dahı âhde mugāyir bu makūle vazʿ itmeğe iktidârı olmaya. Bu husûs içün Mahmûd *dâme izzubu*ʾya dahı hükm-i şerîf gönderilüp anlarun aldukları âdem ve espâb bî-kusûr teslîm olındukdan sonra berü cânibde habs olınan kimesneler atları ve sâʾir espâbları ile ıtlâk olmak emr olınup min-bâʿd mâdâmki sizün tarafınuzdan ahde mugāyir vazʿ olınmaya, berü cânibden dahı kimesneye ahd ü emâna mugāyir iş itdürmeyesin; idenlerün gereği gibi haklarından gelesin diyü tenbîh olmışdur. Siz dahi berü cânibden alınan eger âdemdür, eger sâʾir davar ve espâblarıdur, bî-kusûr ashâbına redd itdürüp ehl-i fesâdun haklarından gelmen bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin ki, bâʿis-i teʾkîd-i mebânî-i ahd ü emân idüğine iştibâh yokdur.

104 *Halep beylerbeyine: Selluriye Türkmenlerinin Ba'albek kazasında koyunlara verdikleri zarardan dolayı bunların dâvalarının görülmesi hakkında nâme-i hümâyûn.*

Yazıldı.
Ramazân Çavuşʾa virildi.
Fî 8 Şevvâl sene 966

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hıms Sancağı Begi Hüseyin *dâme izzuhû* mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûra tâbiʿ Sellûriyye Türkmenlerinün Baʿlbek kazâsıʾnda reʿâyânun zirâʿatleri içinde koyun ziyânlık idüp çiğnedüklerinün emr-i şerîfle teftîşi içün üzerlerine vilâyet-i mezbûre kādîsı ve nâzırı ve sübaşısı varduklarında, âlât-ı harbile karşu gelüp âdemlerin yaralayup isyân üzere oldukları bâʿisden Türkmen-i mezbûrı teftîş idüp ehl-i fesâdın habs idüp Südde-i saʿâdetʾüme arz idesin diyü fermân olınmağın ber-mûceb-i emr-i şerîf yaz evvelinde memlekete çıkup geldüklerinde kethudâları getürdilüp ehl-i şenâʿati ihzâr idün diyü dikkat üzre tenbîh olınup talep olındukda ihzâr itmeyüp: *"Varalum, getürelüm"* diyü esâmîlerin yazdurup hîle idüp emr-i şerîfe itâʿat itmeyüp firâr idüp itâʿat-i Şerʿ-i Şerîf itmeyenlerün isimlerin yazup bildürmiş. İmdi, sûreti ihrâc olınup sana irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan tâʾifeyi ihzâr idüp dahı husamâsı ile berâber idüp bermûceb-i Şerʿ-i kavîm, hakk üzre daʿvâların gördürüp kimesnenün üzerlerinde hakkı sâbit olursa Şerʿile ashâbına alıvirüp ol bâbda emr-i Şerʿ-i Şerîf neyse icrâ idüp yirine koyasın.

105 *Haleb beylerbeyisine: Humus sancağında Husayya Kalesi'ne tayin olunan atlılardan görevlerine gelmeyenlerin gediklerinin başkasına tevcih edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hıms Sancağı Begi Hüseyin *dâme izzuhû* mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrda

Husayya kal'ası'nda ta'yîn olınan atlu bölüği huccâcun ve sâ'ir âyende vü revendenün mürûr itdüği yolların hıfz itmek içün ta'yîn olınup mezkûrlardan Hışân-oğulları dimekle ma'rûf Mehmed ve Ali ve Abdurrahîm nâm kimesneler berâtları târîhinden berü kal'aya gelmeyüp hıdmetde bulınmadukları sebebden der-i devlete arz olınmış idi. Hâliyâ hükm-i şerîf vârid olup hıdmetinde mevcûd olmayanlarun gedüklerin arz idesin diyü fermân olınmağın, tecessüs olındukda mezkûrlar mevcûd bulınmayup ve eben anceddin vilâyet-i Hıms re'âyâsından olup ve sâbıkdan fesâd ile müttehemler olup bir vechile kal'aya yazılmışlar ve kal'a-i mezbûre müstahfızlarından Ferec nâm kimesne dahı Yehûd-ı aslî olup ve sicillâtda mukayyed hırsuz olup bu makûle ehl-i fesâdun gedükleri emîn ü müstakîm kimesnelere tevcîh olınmak lâzım olmasın arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, müşârün-ileyhe tenbîh eyleyesin ki, anun gibi kal'a-i mezbûre erenlerinden, hıdmetlerinde olmayup ihmâl ü müsâhelesi olanlarun gedüklerin âhara tevcîh eyleyüp arz eyleye.

[Yev]mü'l-hamîs fî 8 Şevvâl sene 966 [14.07.1559]

106 **Budin beylerbeyine:** ***İslâm tarafından zarar verildiğine dair kraliçe ve kral oğlu vekillerinin şikâyet ettiği köyler hakkındaki tahkikat üzerine, fetholunan köylere onlar tarafından vâki' olacak müdahale ve taarruzun men' edilmesi için keyfiyetin kral oğluna bildirilmesi hakkında.***

Solnok beginün kethudâsına virildi.
Fî 9 Şevvâl sene 966

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Solnok Sancağı Begi Mahmûd *dâme izzuhû* mektûb gönderüp bundan akdem Kraliçe ve Kral-oğlı'nun vekîlleri Dergâh-ı mu'allâ'ya gelüp varup vilâyetimüze İslâm cânibinden dahl olınup karyelerimüz gāret ü hasâret olınmakdan hâlî değildür diyü şekvâ eyledüklerinde, husûs-ı kazıyyenün görilmesi bâbında fermân-ı celîlü'ş-şân vârid olmağın Lipva'ya varılup Tımışvar Sancağı Begi Mustafa'nun mahzarında teftîş olınup taleb eyledükleri karyelerün küllîsin vilâyet kâtibi tahrîr eyleyüp ekseri cizyesin edâ eyleyüp hukūk ve rüsûmın edâ eylemiş köyler bulınup lâkin, ba'zı karyeler mezkûr cânibinden men' olınmağla harâca gelmeyüp, ammâ vilâyet kâtibi tevcîhi mûcebince sipâhî bendelerinün tezkirelerinde mastûr bulınup erbâb-ı timar tasarrufında olan karyelere anlarun medhali olmayup, eyle olsa anlar dahı zikr olınan kurâ ahâlîsine sît ü sadâ iderler ki vilâyet Kral-oğlı'na virildi, İslâm cânibine varup gelmanuz diyü tenbîh itmeğin, memlekete ihtilâl virüp ve bi'l-cümle mahsûlât-ı hâssaya noksân-ı küllî olmışdur. Vilâyet kâtibi yazup sipâhîye tevzî' itdüği kurâdan gayrı fuzûlî bir cânibe tasarruf olınmayup sâbıkā vilâyet, Ferenduş'a tâbi' olup Varad kal'ası'nda (boşluk) Şemetlos palankası'n muhâsara idüp ba'dehû Ferenduş, Hırvat Yanoş, varoş-ı mezbûrı ihrâk iyledüği esnâlar ki Kral-oğlı anda idi; ol zamânda kuvvet-i kāhire-i husrevânem ile feth olmış ba'zı kurâya Kral-oğlı kendü enbâların üzre kâğıdlar gönderüp tenbîh idüp vilâyet külliyyen bize virilmişdür. Ehl-i İslâm dahl itmez dimekle bu cânibe itâ'at eyleyen köyler dahı küliyyen rücû' itmişlerdür diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, göresin; kazıyye arz olduğı gibi ise anun gibi Kral-oğlı henüz vilâyet-i Erdel'e dühûl itmezden mukaddem Ferenduşîler elinden kuvvet-i kāhire-i mülûkânemle feth ü teshîr olınup kitâbet olınup havâss-ı hümâyûna ve beglerbegiler ve begler kullaruma ve sâ'ir zu'amâ ve

erbâb-ı timara virilen kurâ ve mezâri'a anlar tarafından ol vechile dahl ü ta'arruz olınursa men' u def' eyleyüp vech-i meşrûh üzre Memâlik-i mahrûse muzâfâtından olan nevâhî vü kurâya anlar tarafından kimesneyi dahl itdürmeyüp men'ile memnû' olmayanları yazup Kral-oğlı'na bildüresin ki ol asıllarun gereği gibi haklarından gelüp tenbîh ü te'kîd eyleye ki, bir dahı kimesne bu asl vaz' itmeye.

107 ***Biga beyine ve Edremit kadısına: Biga ve Karasi sancaklarında bulunan eşkiyâdan Ahmet Fakih, oğlu İbrahim ve ortağı Çırpanoğlunun şeriate göre muhakeme edilmesi ve haklarından gelinmesine dair***

Yazıldı.
Arz getüren Mustafa'ya virildi.
Fî 9 Şevvâl sene 966

Biga begine ve Edremid kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Karesi ve Biga sancaklarında vâkı' olan ehl-i fesâd ü şenâ'at ele getürilüp haklarından gelinmek ve gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına buldurmaları ve siyâset olınmaları içün vârid olan emr-i şerîf muktezâsınca nefs-i Balıkesrî'ye bi'z-zât gelinüp mukaddemâ Edremid Kādîsı Mevlânâ Kemâl, arz itdüği üzre sûhte adına olup cemî'-i ehl-i fesâda serdâr olan Çırpan-oğlı dimekle müte'âref Yörüğe, kasaba-i mezbûreden Ahmed Fakih b. Eldelik (?) mâldâr Yörüğün oğlı İbrâhîm, tîb-i hâtırile yoldaşı olup, bundan akdem Rûm-ili vilâyetine gidüp beş-altı aydan sonra gelüp bir-iki ay Çırpan-oğlı yigirmi nefer mikdârı yoldaşlariyle mezkûr Eldelik (?) Ahmed Fakih evinde yataklanduğı şâyi' olup hattâ yigirmi bin mikdârı akçayı Ahmed Fakih'e bir sûret ile virdükleri Müslimânlarun ma'lûmı olup oğlı İbrâhîm zikr olınan ehl-i fesâdlardan ayrılmayup bile gidüp tekrâr fesâd ü şenâ'at üzre olup yollar kesüp ve evler basup katl-i nüfûs ve gāret-i emvâl olınduğı ecilden Ahmed Fakîh ele getürilüp oğlı İbrâhîm ve şerîki Çırpan-oğlı ve gayrı müfsidleri bulmak teklîf olınup ele getürmek sadedinde iken sefer-i hümâyûna fermân olınmağla teveccüh olup mezbûr Ahmed Fakih yarar kefillere virilüp bulmasın uhdesine alup tecessüs üzre idüğin arz eylemişsin. İmdi, mezkûrlarun ele getürilüp Şer'ile haklarından gelinmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa toprak kādîsı ma'rifetiyle onat vechile mukayyed olup her ne tarîkla olursa ele getürüp dahı hak da'vâ idenleri berâber idüp hakk üzre teftîş idüp üzerlerine Şer'ile sâbit olan hakkı ashâbına alıvirdükden sonra ol bâbda emr-i Şer'-i kavîm neyse icrâ idüp fesâd ü şenâ'atleri zâhir olanlarun Şer'ile mahallinde haklarından gelüp fitne vü fesâdlarından ol cevânibi emîn ü sâlim idesin.

108 ***Vezir Ferhad Paşa'ya: Hazırlanan kadırga ile evvelce gönderilen kadırgaların Samsun, Sinop ve öteki sahillerde tarassut ve muhafaza hizmetlerinde bulunmaları ve yalılarda bir gemi ve kayık bırakılmaması hakkında.***

Yazıldı.
İskender Çavuş ile gönderildi.
Fî 8 Şevvâl sene 966
Bâ-hatt-ı şerîf.
Hatt-ı şerîf, Paşa hazretlerindedür.

Vezîr Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ hâzır olan kadırganun mu'accelen yarın çıkup varup Samsun ve dahı öte ol yalıları sıyırdup ve sâbıkā irsâl olınan kadırgalara dahı tenbîh itmesin emr idüp ve bir yaya-baş[ı] ile yigirmi beş yeniçeri

kullarum bile irsâl olmasın emr idüp ol bâbda agalarına tenbîh olup **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, bir ân ve bir sâᶜat teᵓhîr ü terâhî itmeyüp zikr olınan kadırganun levâzım ü mühimmâtın ve peksimâdın tedârük idüp dahı müretteb ü mükemmel muᶜaccelen çıkarup irsâl idesin ki Karadeniz kenârların ve Sinob ve Samsun ve dahı öte yalıları ve limanları ve gemi yanaşmağa kābil olan mevâzıᶜı gicelerde ve gündüzlerde yoklayup sıyırdup yalılarda ve limanlarda aslâ vü katᶜâ gemi ve sandal ve sâᵓir gemi kısmından bir nesne komayup ve mukaddemâ irsâl olınan kadırgalara dahı gereği gibi tenbîh ü teᵓkîd eyleyüp meᵓmûr oldukları üzre anlar dahı yalıları görüp gözedüp hıdmetlerinde dakika fevt itmeyeler. İhmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idüp tamâm basîret üzre olup ve uğraduğı yalılara ve limanlara ve gemi gelmeğe kābil olan yirlere onat vechile tenbîh ü teᵓkîd eyleye. Aslâ vü katᶜâ bir gemi komayalar, onat vechile hıfz ideler. Ve yarın ahşâma değin çıkarup irsâl eyleyesin ve yalılarda vâkıᶜ olan kādîlara ve vilâyet halkına gereği gibi tenbîh ideler ki, yalılara gemi getürmeyüp ve kadırgayı ne vakit göndereceğün yazup bildüresin.

109 *Bursa kadısına: Ordu-yı hümâyûn için üç adet kasabın gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Orducı Mustafa'ya virildi.
Fî 9 Şevvâl sene 966

Burusa kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp ordu-yı hümâyûnuma dört bin reᵓs koyun irsâli içün vârid olan emr-i şerîf mûcebince hâzır bulınan iki bin reᵓs koyun ile üç nefer kassâb irsâl olınup bunda hâzır kassâb kalmamışdur. Mukaddemâ Südde-i saᶜâdet'e koyunları ile irsâl olınan üç nefer kassâb ordu-yı hümâyûn hıdmeti içün kalmaların arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan kassâblarun ordu-yı hümâyûnuma geldükleri maᶜlûm olmamağın gitmiş bulınmışlar. Mezbûrları girü ordu-yı hümâyûnuma irsâl idesin ki gelüp kassâblık ideler.

110 *Şile kadısına: Bazı deveci at oğlanları ve orducular gibi kimselerin cebren narh harcı ve ücretsiz mal ve zahire almalarına meydan verilmemesi, buna cesaret edenlerin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sinân Çavuş'a virildi.

Şili kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâᵓ-i mezbûrdan Ömer Halîfe ve Pîr Mehmed ve Mahmûd ve Şaᶜbân ve baᶜzı kimesneler gelüp devecilerden ve at-oğlanlarından ve orducılardan ve gayrıdan çok kimesler gelüp iki ev bir yirde olmamağın baᶜzısı aslâ bir akça virmeyüp cebren otluğımuz ve samanımuz alup baᶜzımuzun tarlasına katır ve deve salup ve baᶜzımuzun evlerine girüp espâbımuz alduklarından gayrı avratımuza ve oğlanımuza tecâvüz itmek isterler. Meclis-i Şerᶜa daᶜvet itdüğimüzde şetm idüp gitdüklerin bildürüp ve yasakcı taᶜyîn olınup narh-ı rûzî üzre akçamuz alıvirüp bize zulm itdürmeyeler diyü recâ eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, eyyâm-ı hümâyûn-ı adâlet-makrûnumda kimesneye bu makūle teᶜaddî olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Halka tenbîh ü teᵓkîd eyleyesin ki, anun gibi gelüp zahîre isteyenlerden narh-ı rûzî üzre hakların virmeyenleri daᶜvet-i Şerᶜ-i Şerîf idüp hakların taleb ideler. Anun gibi muᶜânedet ü muhâlefet idenleri her kim olursa memleket halkı sana getüreler; sen dahı Südde-i saᶜâdet'üme bildüresin ki

reᶜâyâya teᶜaddî idenün bir vechile hakkından geline ki, sâᵓirlerine mûcib-i ibret vâkıᶜ ola. Dâᵓimâ bu bâbda mukayyed olup kimesneye taᶜallül itdürmeyüp müft ü meccânen nesnelerin aldurmayasın ve arz itdüğün üzre yasakcı dahı irsâl olınur.

111 *Segedin beyine: Segedin'den Budin'e kadar yollarda emniyet ve selâmetin temini ve gelen gidenlerin mal ve canlarının muhafazası hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Hızır'a virildi.
Fî 12 Şevvâl sene 966
Âmed sûret. Deftere sûret-i hüküm yazıldı.

Segedin [begine] hüküm ki:

Mektûb gönderüp Segedin'den Budun'a gelince vâkıᶜ olan yollar hâlî vü beyâbân olmağın Memâlik-i mahrûse hıfz u hırâset olınup hâs (?) olmak içün Harka nâm mahalde Haymana'dan elli nefer müsellem taᶜyîn olmak recâsına bundan akdem arz itdüğünde kimesnenün yazılu raᶜiyyet ve aᶜyân-ı Haymana'dan mahall-i mezbûrda elli hâne müsellem tavattun itdürilmek içün hükm-i şerîfüm verilmeğin, nehr-i Tuna'da vâkıᶜ olan Varadin ve İlok ve Erdud iskelelerinden geçüp Budun'a giden yolcı Segedin'e tâbiᶜ Sonbor kalᶜası'na gelüp andan Budun'a müteveccih olup zikr olınan Harka cânibinden giden yollar münsedd olduğından gayrı Sonbor nâhiyesinde nehr-i Tuna'ya karîb olan karyeleri Sigetvar nâm harbî kalᶜanun haydukları gāret itmekden hâlî olmaduğı sebebden memleketün hıfz u hırâseti ve yollarun emni içün nâhiye-i mezbûrda yeniden gelüp tavattun iden karyelerden kimesnenün yazılu raᶜiyyeti olmayan Haymana'dan sâbıkā fermân olınan elli nefer müsellem yirine elli nefer tüfeng-endâz müsellem yazılup ve bunlardan gayrı otuz nefer müsellem dahı muhâfaza hıdmetine taᶜyîn olınup cümle seksen nefer tüfeng-endâz piyâde olup zikr olınan iskelelerden geçüp Budun'a giden yolcı, Bane nâm parkana değin gönderi gidüp ve her zamânda memleketün muhâfaza hıdmetinden hâlî olmayalar diyü arz itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Mâdâmki arz itdüğün üzre zikr olınan mevâzıᶜı kemâl-i emânet ve hüsn-i istikāmet ile hıfz u hırâset eyleyüp âyende vü revendenün mâllarına ve cânlarına harâmî haydukdan zarar u gezend irişdürmemek üzre müsellem olup hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyesin.

112 *Eflâk voyvodasına: Memleket ve reâyânın selâmet ve refahlarına Boğdan voyvodasıyla birlikte hareket ederek dikkat ve gayret etmesi hakkında.*

Yazıldı.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Erdel'e ve sâᵓir ol cevânibe müteᶜallık baᶜzı husûslar arz idüp âdemün dahı her ne takrîr itmiş ise alâ-vechi't-tafsîl maᶜlûm-ı şerîfüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, dâᵓimâ eger Erdel taraflarından ve eger sâᵓir her cevânibi dâᵓimâ tetebbuᶜ u tecesüsden hâlî olmayup ahvâl ü etvârların maᶜlûm idüp hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyüp Boğdan voyvodası kulum ile dahı yek-dil olup emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmiᵓnân-ı raᶜiyyet bâbında dakika fevt itmeyüp aᶜdâ taraflarından gaflet üzre olmayup eger Erdel taraflarından ve eger sâᵓirden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iᶜlâmdan hâlî olmayasın. Gaflet ile memleket ü vilâyete ve reᶜâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp basîret ü intibâh üzre olasın.

[Yev]mü'l-ahad fî 10 Şevvâl sene 966 [15.07.1559]

113 ***Anadolu kadılarına: Tedavi için İzmir kefere kethudâsına teslim olunan ve iyileştikten sonra firar eden kürek suçlularının yakalanmasına dair.***

Yazıldı.

Anadolı kādîlarına hüküm ki:

Dârende Yorgi nâm zimmî gelüp nefs-i İzmir'de kefere kethudâsı olup sene-i sâbıkada donanma-yı hümâyûnum ol cânibe vardukda, kapudanum kürekde olan mücrimlerden on üç nefer kimesneyi marîz olmağın kendüye timar itmek içün teslîm olınup mezbûrlar ifâkat bulup habs olınmışlar iken bir gice mahbesi bozup gaybet itdüklerinde müşârün-ileyh avdet idüp gelüp zikr olınan mücrimleri taleb idüp gaybet itmiş bulınmağın kendüye bulmak teklîf idüp kefîle virdüğin arz itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, zikr olınan mücrimler kangınuzun taht-ı kazâsında bulınursa mecâl virmeyüp ele getürüp gaybet iderlerse yataklarına ve duraklarına ve bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup ele getürüp hisâr-erenlerinden yarar âdemlere koşup gönderüp küreğe konmak içün Rodos begine teslîm itdüresin ve gönderdüğinüz âdemlere tenbîh idesin ki, teslîm olınduğına temessük alup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ammâ bu bahâne ile ol gaybet iden kimesnelerden gayrı kimesnelere dahl ü tecâvüz olmakdan hazer idesin.

114 ***Edirne kadısına: Hani Hatun'un eşyasını çalan kimselerin yakalanmaları hakkında.***

Mezbûre hâtûna virildi.
Fî 11 Şevvâl sene 966

Edirne kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Hani nâm hâtûnun evine girüp espâb serika idenlerden Yevmci-oğlı Ali ve Çıkışmaz-oğlı Dervîş nâm kimesneleri gönderesin diyü hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Fevt olup kilâb ekl eyledüği istima' olındı diyü arz eylemiş idün. Hâliyâ mezkûre hâtûn Südde-i sa'âdet'üme gelüp mezkûrlar içün bi'l-fi'l hayâtda olup Filibe['de] görinmişler diyü eyitdüği ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrları onat vechile tetebbu' u tecessüs itdürüp her kande ise be-her hâl ele getürüp ve mezkûr Çıkışmaz-oğlı'nun anasın bile gönderesin.

115 ***105 numaralı hükmün mükerreridir.***

Yazıldı.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hıms begi mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda Husayya kal'ası'nda ta'yîn olınan atlu bölüği huccâcun ve sâ'ir âyende vü revendenün mürûr itdüği yolların hıfz itmek içün ta'yîn olınup mezkûrlardan Hışân-oğulları dimekle ma'rûf Mehmed ve Ali ve Abdurrahîm nâm kimesneleri berâtları yazılmayıdan berü kal'aya gelmeyüp hıdmetinde bulınmadığı sebebden devlete arz olınmış idi. Hâliyâ hükm-i şerîf vârid olup hıdmetinde bulınmayanlarun gedüklerin arz idesin diyü fermân olınmağın tecessüs olındukda mezkûrlar mevcûd bulınmayup ve eben an-ceddin vilâyet-i Hıms re'âyâsından olup ve sâbıkdan fesâd ile müttehemler olup bir vehile kal'aya yazılmışlar ve kal'a-i mezbûre müstahfızlarından Ferruh nâm kimesne dahı cehûd-ı aslî olup ve sicillâtda mukayyed hırsuz olup bu maküle ehl-i fesâdun gedükleri emîn ü müstakîm kimesnelere tevcîh olınmak lâzım olduğı arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, müşârün-ileyhe tenbîh eyleyesin ki, anun gibi kal'a-i mezbûre erenlerinden hıdmetlerinde olımayup ihmâl ü müsâhelesi olanlarun gedüklerin âhara tevcîh eyleyüp arz eyleyesin.

116 ***Gelibolu ve Malkara kadılarına: Çingene taifesinin ispençelerini toplamaya memur olan Koçi Çavuş'un kötü muamelesinden dolayı tutulup gönderilmesine dair.***

Yazıldı.
Arz getüren Çingânelere virildi.
Fî 11 Şevvâl sene 966

Gelibolı ve Migalkara kādîlarına hüküm ki:

Sen ki Migalkara kādîsısın, mektûb gönderüp Çingâne tâ'ifesinün ispençeleri cem'ine me'mûr olan Koçi Çavuş, livâ'-i Gelibolı'da olan Çingânelerün ispençelerin cem' itmek içün ta'yîn eyledüği Ali b. Mesîh nâm kimesne livâ'-i mezbûrda vâkı' olan kādîlıklara geldükde, maslahatı ma'rifet-i kādî ile ve emr-i şerîf ve defter-i münîf mûcebince görilüp on beş-yigirmi nefer levend ile gezüp fukârayı karyelerde dutup yetmiş-seksener akça ispençelerin almayınca ıtlâk itmeyüp, virmeyenleri der-zencîr idüp karye karye gezdürüp envâ'-ı zulm ü te'addîsi zâhir olup ve yanında biri birine muhâlif üç dürlü mühürler bulınup hîç vechile te'addîsi def' olmaduğın arz eylemiş.

İmdi, mezkûrı dutup der-zencîr idüp yanında bulınan mühürleri alup, hak da'vâ ider kimesne varsa, bir def'a Şer'ile fasl olmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i Şer'-i kavîm hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; mezkûr kimesneden Şer' u kānûn ve deftere muhâlif eger ispençeden, eger sâ'ir me'kûlât kısmından her nelerin almış ise ki Şer'ile sâbit ola, Şer'ile sâbit olan hakların ashâbına alıvirüp ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alınup ve ne maküle hukûk alınduğın yazup defter idüp mühürleyüp mezkûr ile bile yarar âdemler ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Sübaşı bile mübâşir olup hadd-i Şer'den tecâvüz itmeye.

117 ***Edirne kadısına: Cisr-i Mustafapaşa'da yapılacak imaret ve mescit hakkında.***

Yazıldı.

Edirne kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Mustafa Paşa köprisi kurbinde binâsı fermân olınan imâretün kurbinde binâ olınacak mescidün kâr-nâmesi irsâl olınup **buyurdum ki:**

Anun gibi ustada vüs'at var ise irsâl olınan resim üzre mescidün binâsına dahı mübâşeret idesin; yoğise imâret tamâm oldukda mübâşeret idüp itmâma irişdüresin; ammâ resimde menâre iki olmışdur, bir itdüresin.

118 *Segedin Beyi Derviş Bey'e: Sigetvar Kalesi Beyi Hırvat Marko ve avanesiyle yapılan savaş münasebetiyle sancağın korunmasında basiret üzere bulunmasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Ferruh'a virildi.
Fî 12 Şevvâl sene 966

Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Sigetvar nâm harbî kalʿanun hayduğı livâʾ-i mezbûra tâbiʿ Sonbor nâhiyesinde nehr-i Tuna yalısında vâkıʿ olan karyeleri bir-iki defʿa gāret idüp ve Sonbor varoşından defeʿâtle harâc taleb itmeğin sen emr olınan vilâyet tahrîrinde iken nâhiye-i mezbûrenün hıfzı içün Ferruh nâm âdemün ve baʿzı yarar koşup ve Beşlü Agası Hızır Aga ve sâʾir beşlü tâʾifesi ve müsellemler taʿyîn olınup muhâfazada iken kalʿa-i mezbûrenün begi olan Hırvat Marko nâm melʿûn, kalʿa-i mezbûre hayduklarından yüz yirmi beş nefer tüfeng-endâz yarar hayduk intihâb idüp ve dört nefer yarar kâfiri üzerlerine serdâr idüp ve iki bayrak virüp kalʿa-i mezbûre varoşın gārete gönderüp zikr olınan kefere baʿzı arabalar ihrâk ve baʿzı arabalarına binüp nehr-i mezbûrı ahşâm zamânında geçüp sabâh zamânında varoş-ı mezbûrun yigirmi hânesin ihrâk bi'n-nâr ve buldukları espâbı gāret idüp mezbûr voyvoda ve beşlü agası ve sâʾir müsellemler akablerince irişüp ceng ü cidâl idüp bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ küffâr münhezim olup serdârlarınun üç neferinün başı ile seksen beş baş kesilüp ve dokuz nefer diri alınup ve sâʾir olan alınup mezkûrlarun yoldaşlıkların arz itmişsin. İmdi, arz itdüğün üzre hıdmetde bulınanlara hâllerine göre inâyetüm olup **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, dâʾimâ basîret üzre olup sancağınun hıfz u hırâsetinde ve ehl-i fesâd ü şenâʿat ve hayduk u harâmînün ele getürüp bunun gibi haklarından gelmek bâbında envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olup emn [ü] emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmiʾnân-ı raʿiyyet bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin. Ol cânibe ahdnâme-i hümâyûnum irsâl olınup anlar dahı hayduk u harâmîlerin zabt idüp memleket ü vilâyete anlar tarafından aslâ zarar erişmemek üzre [emrüm] olmışdur. Mâdâmki anlar tarafından dahl olınmaya, sizden dahı dahl itdürmeyesin. Ammâ şöyle ki, anlar hayduklarınun zabt itmeyüp bu makūle fesâd ideler, aslâ mecâl virmeyüp ele getürüp mahallinde haklarından gelesin; aʿdâdan gaflet üzre olmayasın.

119 *Vezir Ferhad Paşa'ya: İstanbul'a gelecek olan Amasya Müftüsü Cürcan ile Vâiz Hayreddin için mesken tedarikine dair.*

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 10 Şevvâl sene 966

Vezîr Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Amâsiyye Müftüsi Mevlânâ Cürcân ile anda Vâʿiz olan Mevlânâ Hayreddîn Südde-i saʿâdet'üme gelmek üzre olup mesken lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûrlara sâkin olmak içün bir mesken tedârük idün ki geldüklerinde Çavuş ile irsâl olınur. Varup teslîm itdükde tedârük olınan mekânda kondurup emrüm olmayınca kimesne ile buluşdurmayasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 11 Şevvâl sene 966 [17.07.1559]

120 *Siverek beyine: Ekrât taifesinden adam katledenlerin haklarında şeriate göre lâzım gelenin icra olunarak fesada meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Ahmed Kethudâ'ya virildi.
Fî 12 Şevvâl sene 966

Siverek begine hüküm ki:

Siverek kādîsı mektûb gönderüp Siverek'de vâkıʿ olan Ekrâd tâʾifesi benüm hâtûnum veyâ kızum fülân nâm nâ-mahrem ile kelimât eyledi diyü ol kimesneyi hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf katl idüp harmanların ve damların ihrâk idüp begler bu makūle fesâd idenlerün haklarından gelmeyüp cerîmelerin almak ile içlerinde âdet olup her senede kırk-elli nefs telef olup bu makūle fesâd idenlerün cerîmesin almayup yirlerine kısâs ideler diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda göresin, arz olınduğı gibi ise anun gibi âdem katl iden kimesneleri ele getürüp husamâsiyle berâber idüp ahvâllerin kādî maʿrifetiyle Şerʿile teftîş idüp bi-hasebi'ş-Şerʿ sâbit ü zâhir olanlara mecâl virmeyüp Şerʿile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın; cerîmelerin alup ıtlâk itmekden hazer idesin. Şöyle ki, ol asl âdem katl iden kimesnelerün üzerine katl husûsı bi-hasebi'ş-Şerʿ sâbit ola, mahallinde Şerʿile lâzım gelen icrâ olınmayup akçaları alınup koyıvirile, anlara olacak ukūbet sana olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olup ehl-i fesâda ruhsat vermeyüp bi-hasebi'ş-Şerʿ fesâdı zâhir olanların Şerʿile haklarından gelesin. Min-baʿd kimesneye bu makūle fesâd itdürmeyesin.

121 *Siverek beyine ve kadısına: Reâyâya zulmeden eminler ile timar ve zeâmet sahipleri hakkında şeriate göre muamele ifası ve itaat etmeyenlerin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Siverek begine ve kādîsına hüküm ki:

Sen ki kādîsın, mektûb gönderüp kazâʾ-i mezbûrede vâkıʿ olan emînler ve erbâb-ı timardan ve zuʿamâ vü ümerâ âdemleri reʿâyâya zulm ü teʿaddî idüp Şerʿ-i Şerîfe daʿvet olındukda gelmeyüp inâd idüp hukūk-ı nâs zâyiʿ olup reʿâyânun şekvâ üzre olup bu makūle kimesnelerün Şerʿ-i Şerîf'e ihzâr olınmasın bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, sen ki sancak-begisin göresin; reʿâyânun baʿzı kimesnede Şerʿî hakları olup meclis-i Şerʿa daʿvet olındukda itâʿat itmeyenleri kādî sana bildürdükde Şerʿ-i Şerîfe muhâlif teʿallül ü nizâʿ itdürmeyüp ihzâr itdüresin ki, bi-hasebi'ş-Şerʿ teftîş olınup Şerʿile daʿvâları görilüp fasl olına; eslemeyüp itâʿat-i Şerʿ itmeyenleri, her kim ise isimleriyle yazup bildüresin ki Şerʿa muhâlefet idenlerün gereği gibi haklarından geline.

122 *Karahisâr-ı Şarkî sancağı yayaları beyine: Yayabaşıların hizmetlerinde nöbetleri üzere kullanılmaları ve hizmetlerine gelmeyenlerin tutulup küreğe konulması hakkında.*

Yazıldı.

Kara-hisâr sancağı yayaları begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Kara-hisâr sancağında Sıçanlu ve Yalak nâhiyelerinde yigirmi altı buçuk ocak yaya-başılığun mahsûli, hâssa-i hümâyûna ilhâk olınup mezkûr yaya-başılığun yayaları hıdmet teklîf olındukda, *"hâss olduk"* diyü hıdmete gelmeyüp emr-i Pâdişâhîye itâᶜat itmedükleri, bundan akdem Dergâh-ı muᶜallâ'ya arz olındukda emr-i Pâdişâhî vârid olup hâss olan yaya-başılığı timarıdur, zikr olınan piyâdeler hâss olmayup mezkûrlara sâᵓir piyâdeler gibi kemâ-kân edâᵓ-i hıdmet itdüresin diyü fermân olınmağın zikr olınan yigirmi altı buçuk ocaklardan karye-i Ceviz-ağaç'dan Ebû-Bekir ve karye-i Bayatcuk'dan Çakır ve karye-i Ayvalu'dan [illegible] mezkûrlar hıdmet üzerinde mevcûd olup ve karye-i Ahmed Beg'den Satı ve Pursin (?) ve Pîr Ahmed ve karye-i Öküz Beg'den Velî ve karye-i Ulu'dan Süleymân ve karye-i Akçaşehir'den Orhan: *"Çiftliğimüz mahsûli hâssa-i Hümâyûna iltizâm olmışdur"* diyü hıdmet üzerinde gayb idüp ve bundan gayrı on yedi ocağun piyâdeleri aslâ emr-i Pâdişâhîye itâᶜat eylemediler ve karye-i Ceviz-ağaç yigirmi dokuz ocak olup on beş buçuk ocağı hâssa-i hümâyûna ilhâk olınan ve on üç buçuk ocağı yaya-başılığı hissesi olup Yalak ve Akcı [Akçaşehir] dahı yigirmi iki ocak, on bir ocağı hâssa-i hümâyûna ilhâk olınandandur ve on bir ocağı dahı yaya-başılık hissesidür. Piyâdeleri dahı hıdmet teklîf olındukda, *"biz hâss olduk"* diyü hıdmete gelmeyüp gaybet eyledüklerin ve her hıdmet vâkıᶜ oldukda nizâᶜdan hâlî olmadukların arz eylemişsin. İmdi, hâss olan yaya-başılarun timarı mahsûlidür, yaya-başıları hâss olmış değildür. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, eger hâss yayalardur ve eger yaya-başılar hissesi yayalarıdur, her birin nevbetlerinde vâkıᶜ olan hıdmetlerine kullanup hîç vechile özr ü bahâne itdürmeyesin. Şöyle ki; mezbûrlardan biri nevbetlerinde vâkıᶜ olan hıdmete gelmeyüp inâd ideler, sen teᵓdîb idesin. Eslemeyüp emr-i şerîfe muhâlefet idenleri her kim olursa dutup küreğe gönderesin.

123 *Semendire sâbık Beyi Hüseyin Bey'e: Tayin olunan Sancak Beyi Bâlî'nin gelmesine kadar sancağın korunmasına devam etmesi hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş Hüseyin'e virildi.
Fî 11 Şevvâl sene 966

Sâbıkā Semendire Begi olan Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Sancak-begi olan Bâlî *dâme izzuhû* sancağına varınca, sen girü anda sâkin olup livâᵓ-i mezbûrı hıfz u hırâset itmek emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh varınca, kemâ-kân livâᵓ-i mezbûrda oturup hıfz u hırâsetinde dakika fevt itmeyesin. Vardukda, gelüp sancağuna gidesin.

124 *Pojega Beyi Veli Bey'e: Pojega sâbık Beyi Halil Bey'in ölümü üzerine Ösek varoşunu basan haydutlardan sancağın korunmasına ve eşkiyânın ele geçirilmesine dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Murâd'a virildi.
Fî 10 Şevvâl sene 966

Bir sûreti dahı tekrâr yazılup mezbûra virildi.

Pojega Begi Velî Beg'e hüküm ki:

Ösek kādîsı mektûb gönderüp bundan akdem livâᵓ-i Pojega Begi Halîl fevt olmağla iki yüz mıkdârı hayduk cemᶜ olup Ösek kazâsına tâbiᶜ Ürdük varoşı'nı sene sitte ve sittîn ve tisᶜa-miᵓe Cemâziye'l-âhir'inün on beşinci gicesinde basup getürilmeğe kābil olan espâbların aldukdan sonra varoş-ı mezbûre ve parkanına yir yir âteş koyup ihrâk olınduğı istimaᶜ olındukda varoş-ı mezbûr üzerine varılup nefs-i varoşda sâkin olan reᶜâyâdan otuz nefer dahı evleri içinde bârgîrleri ve davarlariyle ihrâk olup ve üç nefer kimesne katl olınup ve beş kişi diri alındı diyü heber virdiler ve mukeddemâ zikr olan varoş iki yüz hâneden mütecâviz olup bi'l-fiᶜl sekiz ev kalup mâᶜadâsı külliyyen ihrâk olup, mezbûr varoşun parkan-ı mezbûrı tecdîd olmağa ihtiyâc-ı tâmm olduğın iltimâs itdüklerin arz itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâᵓimâ mukayyed olup göresin; arz olınduğı gibi midür, nicedür? Yazup bildüresin ve minbaᶜd sancağunı gereği gibi hıfz u hırâset idüp hayduk u harâmîden zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp anun gibi ahde mugāyir ol cânibden vazᶜ sâdır olup hayduk u harâmîleri zabt olınmaya, her ne tarîkla olursa ehl-i fesâdı ele getürüp haklarından gelüp emn [ü] emân-ı vilâyet ve refahiyyet ü itmînân-ı raᶜiyyet bâbında envaᶜ-ı mesâîᶜ-i cemîle zuhûra getüresin; gaflet ile bu maküle fesâd olmakdan hazer idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 13 Şevvâl sene 966 [19.07.1559]

125 *Sofya kadısına: Sofyada Kara oğulları Nasuh ve Abidin'in kasaplık hizmetiyle İstanbul'a gönderilmesine dair.*

Çavuş-başına virildi.
Fî [Yev]m-i m[ezbûr]

Sofya kādîsına hüküm ki:

İstanbul kādîsı mektûb gönderüp koyun emîni gelüp nefs-i Sofya'da sâkin Karaoğulları dimekle maᶜrûf Nasûh ve Abdî nâm kimesnelerün yedişer sekizer kassâblık hıdmetine yarar kulları ve on beş yigirmi yük mikdârı akçaya kudretleri olmağın, vilâyet-i Rûm-ili'nde kassâblık idüp bunda zahîre olmağa kābil koyunları celeblerden alup sâl be-sâl Selânik'e iledüp telef itmekle, bunda zahîre koyunına müzâyaka çekilür; mezkûrlar mahmiyye-i İstanbul kassâblığına mahal kimesnelerdür diyü haber virdüğin arz itmeğin, mezkûrlar sermâyeleri ile irsâl olınmaların emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, bir ân teᵓhir ü tevakkuf itdürmeyüp mezkûrân kimesneleri sermâye ve kassâblık hıdmetine lâzım olan havâᵓicleriyle mahmiyye-i İstanbul'a kassâblık hıdmetiyçün mezkûr koyun emînine teslîm eyleyüp irsâl idesin ki gelüp mahmiyye-i mezkûrede kassâblık hıdmetin ideler. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur; muᶜaccelen irsâl itmek bâbında dakika fevt itmeyesin.

126 *Bağdad beylerbeyine: Musul'daki boyahane mahsulâtının maaş alanlara verilmesi ve bunların miktarının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Şaʿbân Kethudâ'ya virildi.
Fî 16 Şevvâl sene 966

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup nefs-i Musul'da vâkıʿ olan boya-hâneden kādîlar[a] araz taʿyîn olınan vezâʾif, asl-ı mahsûlden ziyâde olup baʿzı kimesnelere cihet ihdâs idüp deftere muhâlif cihetler virdükleri ecilden boya-hâne mahsûlin mîrîye zabt idesin diyü emrüm olmağın, emrüm üzre zabt olınurken baʿzı ulemâ vü sâdât gelüp defter mûcebince mutasarrıf oldukları vazîfeleri katʿ olduğına mütezaccir oldukların ve ahvâlleri arz olınmasın recâ itdüklerin bildürmişsin. İmdi, vazîfesi olanlarun kemâ-kân vazîfeleri virilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Henüz zabt olınmamışsa min-bâʿd dahl itmeyüp eger nesne zabt olınmış ise dahı Hazîne'den ihrâc idüp her kimesnenün ne mikdâr hakkı zabt olınmış ise bî-kusûr teslîm idesin; ammâ, zikr olınan boya-hâne her senede mahsûli ne mikdârdur ve şart-ı vâkıf defter muktezâsınca vezîfeye mutasarrıf olanlar ne mikdârdur ve sonradan ihdâs olanlar ne mikdâr ve ihdâs olınan kimes-nelerün her birinün vezîfeleri ne mikdârdur ve ihdâs olanlardan müstahıkk olanlar kimlerdür, istihkākı olmayanlar kimlerdür? Mufassal defter idüp, defteri Südde-i saʿâdet'ime gönderesin. Ammâ kimesneye vazîfelerin kemâ-kân tasarruf itdürüp kimes-neye dahl ü taʿarruz itmeyesin.

127 *Şam beylerbeyine: Şam sancağında adam katleden ve fesad çıkaran sipahilerden Barak oğlu Süleyman ve kardeşinin hapsedilip mallarının satılması ve haklarında şeriate göre lâzım gelenin icra olunması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 18 Şevvâl sene 966

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Şâm sanca-ğında havâss-ı hümâyûndan Muʿazzamiyye ve Ruhayna nâm karyeler halkı âdem cemʿ idüp baʿzı sancak vazʿ idüp Kostanika nâm karyenün üzerine gelüp sekiz nefer âdemlerin katl idüp âdem gönderilüp tetebbuʿ olındukda ele girmeyüp karye halkınun kendü hâllerinde olanları sana gelüp fesâd idenler Şâm sipâhîlerinden Barak-oğlı Süleymân ve karındaşı ve kurâda mütemekkin olan nâʾibdür diyü haber virdüklerin ve mezkûrun üzerinde mâl-ı mîrî olduğın ve bundan gayrı mezkûr, baʿzı kurâ halkın nâ-hak yire katl idüp fesâd ü şenâʿatinün nihâyeti olmaduğın Kārâ kādîsı iʿlâm itdüğin bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrı ve karındaşın ele getürüp habs idüp dahı üzerlerinde ne mikdâr mâl-ı mîrî varsa espâb ü emlâklerin beyʿ itdürüp alup kifâyet itmezse kefîlle-rinden cemʿ eyledükden sonra katl-i nefs itdüği Şerʿile sâbit olursa Şerʿile lâzım geleni baʿde's-sübût mahallinde icrâ itdürüp yirine koyasın ve ne mikdâr deyni olup, ne mikdârı tahsîl olduğın ve bâkī ne kalduğın yazup bildüresin.

128 *Bergama ve nahiyeleri ile Güzelhisar kadılarına: Küffâra deryadan zahire alan reislerin ele geçirilip İstanbul'a gönderilmesi ve küffâra mahsul verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Receb'e virildi.
Fî 11 Şevvâl sene 966

Bergama ve nevâhî-i Bergama ve Güzel-hisâr kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Südde-i saʿâdet'den emr-i şerîf vârid olup küffâr-ı hâksâra ve deryâya tereke virilmesün diyü fermân olınmağın tereke virilmez iken, hâliyâ Güzel-hisâr kazâsına tabiʿ Deniz-değirmeni nâm mevzıʿâ Kara-burun'dan Ahmed ve Nasûh ve Maʿdin nâm reʾîsler dâʾimâ gemi ile gelüp Güzel-hisâr ve Bergama ve nevâhî-i Bergama ve Tarhala kazâlarından zahîre cemʿ idüp dârü'l-harbe alup gitmek ile vilâyete küllî müzâyaka virüp şimdiki hâlde mezbûr mevzıʿda dahı zahîre cemʿ itmek içün niçe pâre gemiler olup menʿ itmek içün âdem irsâl olındukda varan âdemi gemide olan levend tâʾifesi katl itmek kasdın itdüklerin bildürmişsin. İmdi, her ne tarîkla olursa zikr olınan reʾîsleri ele getürüp kayd ü bend ile Südde-i saʿâdet'üme gönderüp ve anun gibi fesâd idenleri il-eri ile ele getürüp ve gemilerinün dahı dümenlerin alup ve dârü'l-harbe tereke virdükleri yanunda sâbit olduğı üzre sûret-i sicillerin bile gönderüp min-baʿd emr-i şerîfüme mugāyir deryâya küffâr-ı hâksâra tereke virdürmeyesin. Anun gibi deve ile ve sâʾir davar ile deryâya beyʿ için terekesin getürenlerün terekelerin anda narh-ı rûzî üzre beyʿ idüp küffâr-ı hâksâra ve deryâya virdürmeyesin.

129 *Rumeli beylerbeyine ve yol üzerindeki kadılara: Üsküp Beyi Atâî Bey'in adamlarının Üskübe sâlimen ulaştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.

Rûm-ili beglerbegisine varınca yol üzre vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Üsküb Begi olan Atâʾî *dâme izzuhû*'nun âdemlerinden dârende Hüseyin Voyvoda üç nefer yoldaşiyle bilâd-ı müşârün-ileyhe gidüp menâzilde dahl olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum taleb itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûrlar her kangınuzun [kazâsına] dâhil olurlarsa menâzil ü merâhilde hilâf-ı Şerʿ kimesne mâniʿ u müzâhim olmayup dahl ü taʿarruz kılmaya.

130 Boğdan voyvodasına: *Boğdan'da hapsedilen Üsküdar imareti kasaplarının koyunlarıyle İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hristo nâm âdemine virildi.
Fî 14 Şevvâl 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem baʿzı kimesneler anda koyun almak içün vardukların ve kimler idüği maʿlûmun olmaduğın arz eyledüğün ecilden, mezbûr-ları habs idüp kimler idüğin yazup bildüre-sin ve bu emrüm olmışdı. Hâliyâ Üsküdar imâreti kassâblarından olduklarn arz eyle-mişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Mezbûrları, cemʿ itdükleri koyunları ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesin.

131 *Rodos sancağı beyine: Mısır kapudânı tarafından denizde rast gelinip zaptedilen kâfir gemilerinin eşyalarıyla beraber İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 15 Şevvâl sene 966

Rodos sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Mısr kapudanı mektûb gönderüp bundan akdem emr-i şerîf mûcebince deryâ muhâfazasında iken râst gelinüp alınan kâfir barçalarınun içinde olan espâbların, mukaddemâ reʾîsleri söziyle bin kantâr keten ve sekiz yüz aded hâm gön ve üç çuval bahâr ve bir çuval penbe ve dört çuval yapağı ve iki çuval günlük arz olınmışdı. Emr-i şerîf vârid olup, zikr olınan barçalarun içlerine âdem koyup gönderesin diyü fermân olınmışdı. Zikr olınan gemileri Rodos limanı'na koyup Rodos efendisin gemilerün üzerlerine iletüp defter olınsun dinildükde reʾîsler eyitdiler: *"Gemilerde olan espâbı biz sahîh diyelüm, boşalmağa ihtiyâc yokdur. Evvelâ Sakız gemisinde iki yüz yigirmi sekiz çuval keten ve altı yüz seksen beş aded gön ve iki çuval günlük vardur ve bir barça Ceneviz'dür ve içinde iki yüz yetmiş dokuz çuval keten ve beş yüz yigirmi beş aded gön ve iki çuval penbe ve iki çuval ülfül ve iki çuval zencebil ve bir kafes darçın ve dört çuval yapağı ziyâde olmakdur"* diyü kādî maʿrifetiyle zikr olınan barçalarun anbârları mühürlenüp ve içlerine bir[er] yarar reʾîsler konup Rodos limanı'nda hıfz olındı diyü arz eylemişsin ve mevlânâ[-yı] müşârün-ileyh dahı vech-i meşrûh üzre zikr olınan espâblar için Dergâh-ı muʿallâ'ma mühürlü defter göndermiş. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan gemileri ve defter mûcebince içinde olan espâbı bile yarar âdemler ile Dergâh-ı muʿallâ'ma gönderesin. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup gönderdüğün âdemlere tenbîh idesin ki, mezkûr gemilerün âlât ü espâblarından ve defter mûcebince içinde olan espâbdan nesne zâyiʿ olmak ihtimâli olmaya.

[Yev]mü'l-cumʿa fî 15 Şevvâl sene 966 [21.07.1559]

132 *Rodos Beyi Ali Bey'e: Rodos'un muhafazası için yanındaki baştarde ile gidip kapudânı Piyale'ye mülâki olması hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 15 Şevvâl sene 966

Sâbıkā Rodos Sancağı Begi olup hâliyâ Rodos-ili[1] Begi olan Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Begi olan Ahmed *dâme izzuhû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilüp anun gibi Mısr kapudanı ol cevânibde ise Rodos'un ve ol cevânibün hıfz u hırâsetin ana ısmarlayup, senün yanunda olan altı pâre gemi ile ve senünle kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* yanına varup hıdmetde bulınmak emr olınup anun gibi müşârün-ileyh Şücâʿ ol cevânibde değilse kendü beş pâre gemi ile Rodos hıfzında olup sana bir yarar kalita virüp kendü baştarden ve ol kalita ile müşârün-ileyhe irsâl itmen emr olmışdur. **Buyurdum ki:**

Anun gibi mûmâ-ileyh Şücâʿ, ol cevânibde olup müşârün-ileyh Ahmed gitmelü olursa kendü baştarden ile bile gidüp, eger kendü gitmelü olmayup sen müstakıl gitmelü olursan emrüm üzre bir yarar kalita alup dahı kendü baştarden ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağiyle teʾhîr itmeyüp varup müşârün-ileyh kapudanuma mülâki olup dahı vech-i münâsib gördüği üzre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan umûrda bezl-i makdûr eyleyesin.

1 "Koca-ili" olması gerekir.

133 *Rodos Beyi Ahmed Bey'e: Rodos civarını muhafazası için Mısır kapudânı Şucâ'ın tayin edildiğine ve Kapudan Piyale Paşa ile birlikte hizmette bulunup korsan ve levent taifesinden memleketi muhafaza etmelerine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Rodos Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ ol cevânibün hıfz u hırâseti içün Mısr Kapudanı Şücâʿ taʿyîn olınup ve sen ve sâbıkā Rodos Begi olan Ali *dâme izzuhû* kendü baştardesiyle müreteb ü mükemmel, kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* yanına varup hıdmetde olmanuz emr idüp ol bâbda müşârün-ileyhimâya dahı hükm-i şerîfüm yazılup irsâl olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârün-ileyh Şücâʿ ol cevânibde ise hükm-i şerîfi ulaşdurup gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, eger Rodos câniblerin ve ol etrâfları gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp sen müşârün-ileyh Ali ile mûmâ-ileyh kapudanuma mülâki olasın. Şöyle ki, mûmâ-ileyh Şücâʿ, ol câniblerde olmayup Rodos etrâfınun dahı hıfz u hırâseti lâzımsa mûmâ-ileyh Ali *dâme izzuhû*'nun baştardesinden gayrı bir yarar kalita dahı müşârün-ileyhe teslîm eyleyesin ki, iki pâre gemi ile ol varup müşârün-ileyh kapudanuma mülâki olup sen yanunda kalan beş pâre gemi ile ol cevânibi gereği gibi savn u sıyânet eyleyüp küffâr-ı hâksârdan ve sâʾir korsan ve levend tâʾifesinden memleket ü vilâyete ve nevâhî vü kurâya ve müsâfirîn-i bahre bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetinde dakika fevt itmeyesin diyü hükm-i hümâyûnum sana ne günde varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin. Ve müşârün-ileyh Şücâʿ'a dahı tekrar hükm-i şerîf gönderilüp ol cevânibde değilse de gelüp sana mülâki olmak emrüm olmışdur. Ol gelince teʾhîr idüp geldükde sen dahı teʾhîr itmeyüp emr üzre varup müşârün-ileyh yanına gidesin.

134 *Mısır Kapudanı Şucâ Bey'e: Rodos ve etrafının muhafazası için Kapudan Piyale Paşa ile buluşmasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mısr Kapudanı Şücâʿ Beg'e hüküm ki:

Rodos Begi olan Ahmed *dâme izzuhû*'ya kapudanum yanına varmak emr olınup, sen Rodos'ı ve ol cânibleri hıfz u hırâset itmek emr idüp ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilüp anun gibi sen ol cevânibde bulınursan kendü varup mûmâ-ileyhe gitmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, anun gibi sen ol taraflarda isen, müşârün-ileyh emrüm üzre varup kapudanum[1] *dâme ikbâlühû*'ya gitdükde yanunda olan gemiler ile Rodos ve ol etrâf ü cevânibi andan gayrı hıfz u hırâseti lâzım olan yalıları ve mevâzıʿı gereği gibi hıfz u hırâset ve zabt u sıyânet eyleyüp küffâr-ı hâksârdan ve korsarı ve sâʾir harâmî levend kayıklarından kılâʿ u bikāʿa ve nevâhî vü kurâya ve reʿâyâ vü berâyâya ve sâʾir müsâfirîn-i bahra bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetinde dakika fevt itmeyüp, gaflet ile bir cânibe ve yâhûd vâridîn-i bihâra küffâr-ı hâksârdan ve yâhûd sâʾir korsan harâmî levend tâʾifesinden zarar irişdürmekden ziyâde hazer idüp tamâm basîret üzre olasın.

1 Piyâle Paşa.

135 *Mısır Kapudanı Şucâ Bey'e: Rodos ve civarının gereği gibi muhafazası için Kapudan Piyale Paşa ile birleşmesi hakkında.*

Bu üç hükmün birer sûretleri dahı yazılup Kurd Kethudâ'ya çavuş-başı ile teslîm olup deryâdan gönderilmişdür.
Fî yevm-i mezbûr sene 966
Yazıldı.
Âdemi Husrev'e virildi.
Fî 15 Şevvâl sene 966

Mısr Kapudanı Şücâ^{c} Beg'e hüküm ki:

Rodos begine, yanında olan gemiler ile kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* yanına varmak emr olınup Rodos'un muhâfazası sana fermân olınmağın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, te$^{\supset}$hîr itmeyüp Rodos'a varup müşârün-ileyhe mülâki olasın ki ol varup müşârün-ileyh kapudanuma mülâki olup emr üzre sen Rodos'ı ve ol cevânibi gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp küffâr-ı hâksârdan ve sâ$^{\supset}$ir korsan harâmî levend kayıklarından kılâ^{c} u bika^{c}a ve nevâhî vü kurâya ve sâ$^{\supset}$ir müsâfirîn-i bihâra zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetde dakîka fevt itmeyesin. Ammâ te$^{\supset}$hîr itmeyüp Rodos'a varasın ki, sen varmayınca ol çıkmayup (boşluk) te$^{\supset}$hîr idüp avk itmekden hazer idesin ve Mısr beglerbegisine îsâl içün sana bir hükm-i şerîf gönderilmişdür. Anı dahı ulaşdurasın.

136 *Antalya kadısına: Mısır Kapudanı Şucâ Bey nezdine gidecek adamının gecikmeden ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Antâliyye kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Mısr Kapudanı Şücâ^{c} *dâme izzuhû*'nun âdemi Husrev müşârün-ileyhe irsâl olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te$^{\supset}$hîr itmeyüp müşârün-ileyhe îsâl eyleyesin.

137 *Yanbolu kadısına: Zağra Eskisi kadısının, suçluları Prizrin beyine bildirmemesi sebebinin tahkikine dair.*

Yazıldı.
Begün âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 18 Şevvâl sene 966

Yanbolı kādîsına hüküm ki:

Sâbıkā Pirzrin Begi olup muhâfazaya ta^{c}yîn olınan Hızır, mektûb gönderüp Zağra-eskisi kazâsında birkaç âdemler katl olınup ba^{c}zı fesâd olup hıfz-ı memleket içün virilen hükm-i şerîfi kādîya gönderildükde iltifât eylemeyüp: *"Ben bu ahvâli Âstâne-i sa^{c}âdet'e arz eyledüm"* diyü cevâb virüp kādîlığında vâkı^{c} olan fesâdâtun ahvâlin i^{c}lâm eylemedüğinden gayrı gönderilen hükm-i şerîfün kendüye vâsıl olduğın dahı bildürmemiş diyü arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin, kazıyye arz eyledüği gibi midür, kādîlığında fesâd ü şenâ^{c}at ider kimesne var mıdur; gönderilen hükm-i şerîfe adem-i iltifâtı vâkı^{c} midür, taht-ı kazâsında vâkı^{c} olan ehl-i fesâd ü şenâ^{c}at mûmâ-ileyhe i^{c}lâm eylemedüğinün aslı nedür? Tamâm ma^{c}lûm idinüp dahı vukū^{c}ı üzre yazup bildüresin.

138 *Kudüs-i Şerif ve Trablus kadılarına: Kudüs-i Şerif'te imâret-i âmire mütevellisi Bayram'ın ve vakıf kiracısının zimmetleri hakkında şeriate göre muamele ifasına dair.*

Yazıldı.
Şâm çavuşlarından Ali Çavuş'a virildi.
Fî 16 Şevvâl [sene 966]

Kuds-i Şerîf ve Trablus kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Kuds-i Şerîf Mütevellîsi olan Turgud mektûb gönderüp İmâret-i Âmire Mütevellîsi Bayrâm'un emr-i şerîf üzre muhâsebesi görilüp teftîş oldukda zevâ$^{\supset}$id-i evkāfdan beş bin beş yüz doksan üç altun ve yigirmi beş buçuk pâre makbûzâtı bulınup ve sene 963'de hâsıl olup muvâza^{c}a tarîkıyle bey^{c} eyledüği zeyt bahâsından yüz altmış altun ve dokuz altun dahı vakf kurâda ekdürüp kısmın virdüği buğday bahâsından zâhir olup ve bi'l-cümle zimmetinde beş bin yedi yüz altmış (boşluk) altun zâhir olup, beş bin üç yüz yigirmi altunı kabz olup Haleb hazînesine teslîm olınup temessük dahı alınmışdur ve hâliyâ mezbûr Bayrâm'un zimmetinde zevâ$^{\supset}$idden dört yüz kırk iki flori ve on sekiz pâre kalup ve kendüye üç kıst şartıyle bin yigirmi altuna bey^{c} olınan câmûs bahâsından bir kıstı ki, üç yüz kırk altun olur, üzerine lâzım olmış iken virmeyüp gaybet idüp ve Trablus'da vâkı^{c} olan hânları Ali nâm bir müflise kefîlsüz icâreye virüp şimdilerün mezbûr müste$^{\supset}$cirün zimmetinde iki bin beş yüz altun kesri olup virmeğe kādir değildür diyü arz itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, ihzâr-ı husamâ kılup göresin; kazıyye arz olındığı gibi olup mezbûr Bayrâm'un zimmetinde zâhir olan mâl-ı vakf ki eger zevâ$^{\supset}$id-i evkāfdandur ve eger zikr olınan zeyt ve buğday bahâsındandur ve bey^{c} olınan câmûs kıstıdur ve eger zikr olınan hânları icâreye alan mezkûr Ali'nün kesr-i iltizâmındandur ki bi-hasebi'ş-Şer^{c} sâbit ü zâhir ola, ol bâbda şol ki muktezâ-yı Şer^{c}-i kavîmdür, amel eyleyüp[1]...

[1] Orjinal defterin 58. sahifesinde yer alan bu hükmün tamamlanmamış olduğu anlaşılmaktadır.

139 *Cezayır beylerbeyine: Mesina'da toplanan İspanya donanmasının Fransa'dan gelecek donanmayı beklediklerine dair verilen haber üzerine, Rodos sâbık Kapudanı Ali ile Kapudan Kurdoğlu Ahmed'in ve İstanbul'dan da bazı gemilerin gönderildiğine ve sahillerin muhafazasına dair.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine virildi.
Fî 15 Şevvâl sene 966
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa^{c}âdet'üme mektûb gönderüp, gönüllü re$^{\supset}$îslerden Karaca Ali nâm re$^{\supset}$îs bir yarar dil getürüp küffâr-ı hâksârun ahvâlinden sü$^{\supset}$âl itdüğünde İspanya[-i] makhûrun seksen iki pâre kadırgasiyle on pâre kalitası Mesina'da mevcûd olup ve kırk pâre gemi dahı Françe'den gelmesi mukarrerdür, ana te$^{\supset}$hîr iderler. Bu cümle gemiler, Mesina'da olan beglerbegi başbuğ ta^{c}yîn olınup ve buna bâ^{c}is olan dört Arab şeyhleridür; ikisi Cerbe'den ve ikisi Trablus'dandur; Turgud Beg'ün üzerine varmak mukarrerdür diyü cevâb virdüğin ve sen dahı asker tedârük itmek üzre olup ve tekrâr dil almak içün âdem gönderüp sen Magrib câniblerine teveccüh itdügün bildürmemişsin. Ammâ bu husûsun def^{c} u ref^{c}ine sen ne vechile tedârük itmek üzre olduğun bildürmemişsin. İmdi, arz itdüğün üzre sâbıkā Rodos Kapudanı olan Ali ve hâliyâ kapudan olan Kurd-oğlı Ahmed, mu^{c}accelen gemileri ile varup sana mülâki olmak için

ve Rodos Boğazı'n Mısr kapudanı hıfz itmek için ulak ile ahkâm-ı şerîfe gönderilüp ve Südde-i saʿâdet'ümden dahı baʿzı gemiler tedarük ü ihzâr olınup muʿaccelen sana gönderilmek üzre olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda senün dahı fikr ü firâsetün ve tedârükün ne vechile olduğın ve sâʾir aʿdânun vâkıf olduğun ahbârın ve fikr ü fâsid ve hayâl-i kâsidlerin yazup bildüresin. Dâʾimâ gaflet üzre olmayup hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olup gaflet ile el-iyâzü bi'llâhi teʿâlâ donanma-i hümâyûna ve kılâʿ u bikaʿa ve nevâhî vü kurâya küffâr-ı hâksârdan zarar u gezend irişdürmeyüp tamâm basîret ü intibâh üzre olup ve ne haber alup ve ne vechile tedârük üzre olduğun yazup bildüresin. Şöyle ki, arz itdüğün üzre Trablus'a yapışmalu olurlarsa ol bâbda dahı senün tedârükün ne tarîkla olur, anı dahı bildüresin.

[Yev]mü'l-cumʿa fî 16 Şevvâl sene 966 [22.07.1559]

140 ***Ferhad Paşa'ya: Rodos'a gidecek Kocaeli Beyi Ali Beyin gemilerine mülâki olmak üzere beş para kadırga hazırlanıp sevk olunması ve Karadenizden gelen kadırganın Trabzon ve diğer yalıları yoklamak üzere tekrar Karadenize gönderilmesi hakkında.***

Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Rodos Sancağı Begi olup hâliyâ Koca-ili Begi olan Ali'nün kendü kadırga ve kalitasiyle ve beş pâre kadırga dahı ihzâr olınup cümle yedi pâre gemi ile gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Emr olınan beş pâre kadırganun eger kürekcisidür ve eger cengcisidür ve sâʾir levâzım ü mühimmâtı her neyse tedarük idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyle ihzâr eyleyüp hîç bir mâddede kusur u noksânların kodurmayup müşârün-ileyhün öteden getürdüği bir kadırga ve bir kalita ile ki cümle yedi pâre olur, müşârün-ileyh ile emrüm üzre irsâl eyleyesin ki, varup mülâki olup hıdmetde bulına ve Karadeniz'den gelen kadırgayı dahı bu gice girü ol cevânibe irsâl idesin ki, Trabzon ve Karadeniz yalıların varup yoklayup onat vechile yalılarda olan kâdîlara ve sâʾir ilerine gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleye ki yalıları ve limanları ve gemi yanaşmaya kâbil olan mevâzıʿı gicelerde ve gündüzlerde gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp aslâ yalılarda ve limanlarda gemi kısmından nesne kodurmayup, bir vechile hıfz ideler ki, gaflet ile gelüp ol cevânibden bir tarafa firâr itmek ihtimâli olmaya. Bu husûs mühimdür; teʾhîr itmeyüp bu gice girü irsâl idesin. Ve kapudana gönderilecek gemileri dahı muʿaccelen levâzımların ihzâr idüp inşâʾallâh üç dört güne dek irsâl idesin; teʾhîr olınmaya ve ne vechile tedârük itdüğün bildüresin.

141 ***Şam beylerbeyine: Şam Çavuşları Kethudâsı Çadırcı oğlu Mehmed'in babasını öldürtmesinden dolayı sorguya çekilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 18 Şevvâl sene 966
Kādî-asker arz idüp örf buyurıldı diyü arz ola.
İrsâl olmışdur.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Şâm çavuşları kethudâlığı virilen Çadırcı Hacı-oğlı Mehmed nâm kimesne Şâm'a gelüp hıdmetkârlarına: *"Babamı katl idün, sizi âzâd ideyin"* diyü tahrîk idüp, kendü cemʿiyyete gelüp mezkûr Çadırcı Hacı'yı şehr içinde bağçesinde ahşâma karîb zamânda âbdest alurken dört-beş nefer kimesne iki hıdmetkârları ve baʿzı mezkûr Mehmed'ün reʿâyâsı, üzerine girüp urup yıkup sonra bir ip ile boğup taşra çıkarken şehir kādîsı ile sübaşısı muhâfaza içün gezerken bir eli kanlu kimesneye râst gelüp süʾâl itdüklerinde bilâ-cebr: *"Çadırcı Hacı'yı oğlınun tahrîki ile katl eyledük"* [diyü] ikrâr ü iʿtirâf idüp mahkemede sicillâta kayd idüp ve firâr iden yoldaşları dahı ele getürilüp anlar dahı ikrâr idüp mezkûr Mehmed, Şâm kalʿası'nda habs olındukda niçe Müslimânlar gelüp, babasiyle adâveti var idüğin şehâdet eylediler diyü arz eylemişsin. İmdi, mezbûra örf olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûra örf-i maʿrûf idüp, kazıyye neye müncer olursa arz idesin. Ammâ katl olınup telef-i nefsden ziyâde hazer idesin, örf-i maʿrûf ile örf idesin.

142 ***Bursa kadısına: Ordu-yı hümâyûn için toplanan koyunlar ile kasap Murat'ın gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.

Burusa kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem emr ile cemʿ olınan dört bin reʾs koyun ordu-yı hümâyûnum içün irsâl olmasın ve mezbûr kassâblardan Murâd nâm kassâb dahı bile gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşları oğlanlarından Mehmed vardukda, taʿyîn olınan koyunı ve mezbûr kassâbı teslîm idüp irsâl idesin.

143 ***Zaim Edel Toyca'ya: Vulçıtrın Beyi ile Akıncı Beyi Süleyman Bey'in, Akkirman taraflarındaki hizmetlerine iltihak eylemesi hakkında.***

Yazıldı.
Kendüye virildi.
Fî 18 Şevvâl sene 966

Zeʿâmet tasarruf iden Edel (?) Toyca'ya hüküm ki:

Hâliyâ Vulçıtrın Sancağı begi [illegible] Begi Süleymân *dâme izzuhû*'ya [illegible] akıncı tâʾifesiyle Akkerman câniblerinde hıdmet emr olınup senün dahı varup müşârün-ileyh yanında hıdmetde olman emr idüp **buyurdum ki**:

Teʾhîr itmeyüp varup yarar yiğitler ile müşârün-ileyhün yanında vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınasın.

[Yev]mü's-sebt fî 18 Şevvâl sene 966

144 ***Ardahan Bey'i Sinan Beye: Şehzade Bâyezid'in İran tarafına firarı ihtimaline binaen İran Şahı Tahmasb'a yazılan nâme-i hümâyûnu kendisinin götürmesine dair.***

Pâye-i serîr-i aʿlâya gönderilüp, okunup hatt-ı şerîf mûcebince tashîh olınup, yazılup Paşa hazretlerine virildi.
Fî 20 Şevvâl sene 966

Ardahan Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ isyân üzre olan oğlum Bâyezîd firâr idüp öte cânibe varmak ihtimâli

olmağın ol bâbda vâlâ-cenâb-ı devlet-nisâb-ı saʿâdet-intisâb-ı siyâdet-iktisâb el-mahfûf bi-sunûfi letâʾifi avâtıfi'l-Meliki'l-İlâh muʿizzu's-saltana Tahmasb Şâh'a nâme-i hümâyûnum yazılup anun gibi varup ilticâ iderse mâ-beynde olan müvâlât muktezâsınca girü bu cânibe gönderilmek iʿlâm olınmışdur. Eyle olsa anlarun ahvâl ü etvârların senün maʿlûmun olmağın, nâme-i hümâyûnumı sen alup gitmen emr idüp **buyurdum ki**:

İn–şâʾallâhü'l-eʿazz alınup teslîm itdüğünde cenâb-ı celâlet-meʾâbum tarafından dahı ağızdan takrîr idesin ki, müşârün-ileyhün ele getürilmesiyçün külliyyen Rûm-ili askeri ve baʿzı kapum halkı ve baʿzı yeniçeri kullarum ile vezîrüm Mehmed Paşa ve ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* ile dahı umûmen Anadolı ve Karaman ve Rûm ve Dulkādirlü askeri beglerbegileri akabince ılgar ile serhadde karîb oldukların bildürüp anun gibi mezbûr oğlum varup vilâyetlerine dâhil olursa eger mâ-beynimüzde olan sulh u salâhun istihkâmı murâdlariyse muʿâhede-i şerîfüm üzre ele getürüp dahı bu cânibe gönderüp teslîm ideler. Ammâ şöyle ki, varmalu olursa ele getürüp atebe-i ulyâ-menziletüme irsâl ideler. Mâ-beynde olan binâʾ-i sulh u salâh, müʾekked ü müşeyyed olup, mâdâmki anlar tarafından ahde mugāyir vazʿ olmaya, berü cânibden dahı olmak ihtimâli yokdur. Şöyle ki: Vilâyetlerine dâhil ola, akabince varan asâkir-i fevz-meʾâsire ve müşârün-ileyh oğluma gereği gibi tenbîh ü teʾkîd olmışdur. Mâdâmki nâme-i hümâyûnumun cevâbı gelüp vâsıl olmaya, memleketlerine dâhil olmayup reʿâyâ vü berâyâya dahl ü tecâvüz itmeyüp, serhadd-i Memâlik-i mahrûse'mde bir münâsib olan mahalde nâme-i hümâyûn-ı behcet-makrûnumun cevâbına tevakkuf ideler. Ana göre sen dahı iki-üç menzili bir eyleyüp istiʿcâl üzre anlara ulaşasın. Kış mevsimi gelmedin sahîh haber alup gelesin.

Bir sûreti dahı yazılup Paşa hazretlerine virildi. Fî 7 Zikaʿde sene 966.

[Yev]mü'l-ahad fî 19 Şevvâl sene 966 [25.07.1559]

145 *Kral Ferenduş'a nâme-i şerîf: Kendisi ile yapılan ahidnâmenin gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Dîvân-ı Hümâyûn'da okunup makbûl olmışdur.
Murâd ile ilçiye gönderi[ldi].
Fî 11 Zi'l-kaʿde sene 966
Ahd-nâme kîsesine konıldı.

Ferenduş Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Bundan akdem atebe-i ulyâ-menziletimüzde olan ilçinüz mâ-beynimüzde olan barışıklık ahvâlin size bildürdükde, ol bâbda ahd-nâme-i sadâkat-mashûbunuz vârid olup baʿzı husûslar şart u beyân olup ana göre teʾkîd-i mebânî-i ittihâd içün Dergâh-ı saʿâdet-medârı'muzdan ahd-nâme-i hümâyûnumuz virilmek murâd olmış, her ne ki tahrîr olmışsa alâ vechi't-tafsîl pâye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz u takrîr olup ilm-i şerîf-i hıdîvânem muhît u şâmil olmışdur. İstidʿânuz üzre atebe-i gerdûn-iktidârımuz tarafından dahı ahd-nâme-i muhâlasat-meşhûn yazılup müşârün-ileyh ilçinüze size irsâi içün teslîm oldukda ahd-nâme-i hümâyûnumuzda tahrîr olınan baʿzı merâma sizün cânibinüzden vârid olan ahd-nâmede mukayyed değildür. Ana mugāyir olıcak ben cevâba kādir olmazam dimeğin ahd-nâme-i şerîfimüz ile bu nâme-i hümâyûnum irsâl olındı. Gerekdür ki, ahd-nâme-i hümâyûnumuz vusûl buldukda, mazmûn-ı saʿâdet-mektûbı ile amel olınup hilâfına cevâz gösterilmeyüp eger cenâb-ı Hilâfet-meʾâbımuz ile müvâlât ü musâfât

üzre olmakdan mahzûr isenüz, dâʾimâ şart-ı ahd ü emân merʿî tutılmakda envâʿ-ı mesâʾî-i cemîlenüz zuhûra getürüp taʿyîn olınan virgünüz dahı irsâl olına ki reʿâyâ vü berâyânuz dâʾimâ âsûde olup huzûr-ı hâl ve ferâg-ı bâl ile kâr ü kisblerine meşgül olalar.

146 *Kral oğluna ve Kraliçeye: Solnok civarında yapıldığından şikâyet ettikleri yağmalama ve esir alma halleri hakkında Tameşvar Beyi Kasım Paşa'ya teftiş yaptırılmakda olduğundan ve taraflarından da adam gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Yazılup pâye-i serîr-i aʿlâya gönderilüp makbûl olmışdur.
Hızır Çavuş ile gönderildi.
Fî 28 Şevvâl sene 966

Kral-oğlı'na ve Kraliçe'ye hükm-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ atebe-i ulyâmuza âdeminüz vârid olup biʾl-fiʿl Solnok Begi olan Mahmûd *dâme izzuhû* maʿrifeti ile Solnok'da Caʿfer Aga nâm kimesne Yuvan nâm karyenüz ve etrâfında dahı baʿzı karyelerinüz urup reʿâyâyı esîr ve espâb ü emvâllerin gāret itdüklerin bildürmişsin. İmdi, bu bâbda teftîş olınup anun gibi eger reʿâyânuzdan ve sâʾir espâb ü emvâlden nesne gāret ve esîr ol[ın]mışsa her kim itmişse zuhûra getürüp dahı esîr olınanları ıtlâk idüp ve alınan emvâl ü espâb dahı ashâbına redd olınup bu maküle fesâd idenleri her kim ise Südde-i saʿâdet'üme arz itmek içün Tımışvar Beglerbegisi Kāsım *dâme ikbalühû*'ya hükm-i hümâyûnumuz irsâl olmışdur ki, gerekdür ki siz dahı müşârün-ileyhe yarar âdemlerinüz gönderüp bu husûs mahallinde emrüm üzre görilüp hak zâhir olup bu fesâdı idenler kim idüğin bilüp arz itdükde bir vechile haklarından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola ve ne mikdâr esîr alınmış ise ıtlâk olınup ve gāret olınan espâb ü emvâllerin ashâbına bî-kusûr teslîm ide ve sınur taʿyîn olınmak husûsı içün Segedin Begi Dervîş *dâme izzuhû* ile sâbıkā Tımışvar Defterdârı olan Durmış *zîde mecduhû* taʿyîn olınup irsâl olınmak üzredür. Mezbûrlar vardukda, siz dahı bir vechile tedârük idesiz ki bu defʿa hakk üzre görilüp fasl olup iki cânibün dahı reʿâyâsı istirâhat üzre olup aʿdâ tarafından dahı ol mahalde varanlara zarar u gezend irişmeye. Hüsn-i tedârük idüp gaflet itmeyesin.

147 *Kral oğlu ile Kraliçeye: Kral Ferenduş'un kralın üzerlerine asker göndermek üzere bulunduğuna dair kral oğlu ile kraliçenin mektuplarına karşı ahidnâme ahkâmı dairesinde hareket olunması ve teyakkuz üzere bulunulması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı yazılup, içerüye gönderilüp makbûl olmışdur.
Bu dahı Hızır Çavuş ile gönderildi.
Fî 28 Şevvâl sene 966

Kral-oğlı'na ve Kraliçe'ye hüküm ki:

Hâliyâ atebe-i ulyâmuza mektûbınuz vârid olup Ferenduş Kral üzerinüze asker göndermek üzre olup ve kendüye virilen ahd-nâme-i hümâyûnumuzda siz bile eğlenüp şart olmamış ola ve ne denlü merâmınuz var ise ana virilmiş ola. Ungurus atluları ve niçe tüfenglü gönderüp serhadlerinüzde olan kimesneleri dahı igvâ itmek üzre oldukların bildürmişsin. Eyle olsa baban Yanoş Kral, kadîmden Âstâne-i devlet-âşyân'ımuza sadâkat ü ihlâs ile niçe zamân hıdmet idüp niçe inâyetlerüme mazhar vâkıʿ olup sonra senün dahı hakkunda envâʿ-ı şefekat ü merhamet-i husrevânem zuhûra gelüp baban ocağın sana inâyet idüp siz

dahı yarar kullarum ve vilâyet ü memleketün sâʾir Memâlik-i mahrûseʾm gibi olup ve müşârûn-ileyhe dahı yazılan ahd-nâme-i şerîfümde min-baʿd senün biʾl-fiʿl taht-ı tasarrufunda olan eger vilâyet-i Erdelʾdür ve eger gayrıdur, ol cânibden taht-ı yedünde olan yirlere kılâʿ u bikāʿa ve nevâhî vü kurâya ve sâʾir reʿâyâya dahl ü taʿarruz olmamak şart olmışdur. Gerekdür ki siz dahı bu bâbda dâʾimâ basîret üzre mücidd ü merdâne olup, mâdâmki muʿâhede-i şerîfüme mugāyir anlar tarafından sizün tasarrufınuzda olan memleket ü vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya ve kılâʿa dahl ü tecâvüz olınmaya. Siz dahı Südde-i saʿâdet-merâmımuza olan sadâkat ü ihlâsınuz muktezâsınca dostluk şerâʾitin dâʾimâ merʿî tutup anlarun memleket ü vilâyetlerine ve reʿâyâlarına ve sâʾir kılâʿ u bikāʿlarına sizün cânibinüzden dahı ahde mugāyir kimesneyi dahl ü tecâvüz itdürmeyüp bu bâbda Budun ve Tımışvar beglerbegilerine müʾekked ahkâm-ı şerîfe yazılup cümle beglerbegilerine müteʿallık olan asker halkı ile hâzır olup sizün cânibinüze nâzır olup anun gibi lâzım geldükde muʿâvenet idesiz diyü emrüm olmışdur. Siz dahı aʿdâdan dahı gaflet câʾiz değildür; her zamânda teyakkuz u intibâh üzre olup ahvâl ü etvârların ve fikr ü firâsetlerin tetebbuʿ u tecessüsden hâlî olmayup ana göre tedârüklerin görüp emn [ü] emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmiʾnân-ı raʿiyyet ve zabt u rabt-ı vilâyet bâbında envâʿ-ı ikdâm eyleyüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı Südde-i saʿâdet-penâhʾuma iʿlâmdan hâlî olmayasın.

148 *Solnok Beyi Mahmud Bey'e: Eğri Kalesi keferesinin yaptıkları hırsızlık ve çapulculuk üzerine gönderilen adamların, aldıkları esir ve davarları geri vermeleri ve ahde göre hareket olunması hakkında.*

Yazıldı.

Solnok Begi Mahmûd Begʾe hüküm ki:

Mektûb gönderüp Eğri nâm harbî kalʿa keferesi gelüp senün ve baʿzı kimesnelerün akça ve espâbların ve davarların gāret idüp gitdüklerinde akablerince âdem gönderilüp kendülere irişemeyüp kalʿa-i mezbûre altında bir mikdâr kefereye râst gelüp on dört nefer kâfir, bir mikdâr davarları alınup biʾl-fiʿl kefere habs olınup davarları hıfz olduğın bildürmişsin. Ol bâbda ahde mugāyir alınan davar ve espâb ve esîrleri bî-kusûr sana gönderüp teslîm itdükden sonra bu cânibden alınan kefere davarları bî-kusûr virile diyü Ferenduş Kralʾa nâme-i hümâyûnum yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp ulaşdurup dahı berü cânibden alınan eger esîr ve sâʾir akça ve espâbdur, bî-kusûr taleb idesin. Şöyle ki, gönderüp teslîm ideler, sen dahı alınan âdemlerin ve espâbların ve davarların bî-kusûr ol cânibe teslîm eyleyüp mâdâmki anlar tarafından ahde mugāyir vazʿ sâdır olmaya, berü cânibden dahı hilâfına cevâz göstermeyesin. Ammâ şöyle ki, anlar harâmî ve haydukların zabt itmeyeler, Memâlik-i mahrûseʾye dâʾim zarar ideler; ehl-i fesâda mecâl virmeyüp ele getürüp muhkem haklarından gelesin.

149 *Haydar Paşa'ya: Dubrovnikli tüccarların para meselesi için bulunması lâzım gelen bazı kimselerin gecikmeden buldurulup gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dubrovniklü kâfirlere virildi.
Fî 21 Şevvâl sene 966
Bir sûreti dahı yazılup kendülere virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Haydar Paşaʾya hüküm ki:

Bundan akdem Dubrovniklünün bâzergânlarınun akçası husûsı içün emr ile irsâl olınan Mahmûd Emînʾün hıdmetkârlarından Hüseyin ve Husrev ve Cündî ve Pervâne

nâm kulı ki, senün kethudân Ayasʾa beyʿ itmiş ve anlardan gayrı Nikola ve Küre nâm zimmîler ki, mezkûr Küre gümrük kâtibi imiş; mezkûrlarun huzûrı lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp mezbûr Pervâneʾyi kethudâna buldurup ve sâʾirlerin dahı yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına her kandeyse buldurup dahı yarar âdemlere koşup Südde-i saʿâdetʾüme gönderesin. Ammâ gönderdüğün âdemlere gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, menâzil ü merâhilde onat vechile hıfz idüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer idesin. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup mezkûrları her ne tarîkla mümkin ü mutasavver ise ele getürüp göndermen bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyüp ihmâl eylemeyesin.

150 *Karahisâr-ı Sâhip yayaları beyine: Cürm ü cinayet ve arusâne resmlerini vermeyen yayabaşıların adet ve isimlerinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kara-hisâr-ı Sâhib yayaları begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kara-hisâr-ı Sâhib piyâdelerinün siyâseti bâbında kānûn-nâme-i hümâyûn sadaka olına ve baʿzı piyâdeden ehl-i berât ve sipâhî ve sipâhî-zâde ve yayabaşı olup biʾl-cümle livâʾ-i mezbûrun yayabaşıları ve yayadan ehl-i berât olan piyâdelerün cürm ü cinâyeti ve resm-i arûsâneleri taleb olındukda: *"Ehl-i berât olduk"* diyü cürm ü cinâyet ve resm-i arûsânelerini virmeyüp inâd itdüklerin arz eylemişsin. Ammâ mezkûrlar ne mikdârdur ve kimlerdür bildürmemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, o makūle olan kimesneleri isimleri ve resimleriyle ve ocaklarıyla mufassal bildüresin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 20 Şevvâl sene 966 [26.07.1559]

151 *Yenişehir ve Gölpazarı kadılarına: Bilecik demir madenindeki taşçıların ve yayabaşıların halleri hakkında Cârullah Çavuş ile Bilecik sâbık kadısının arzlarının tedkik edilerek bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sinân Çavuşʾa virildi.
Fî 10 Ziʾl-kaʿde sene 966

Yenişehir ve Göl-bâzâr kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Cârullâh Çavuş mektûb gönderüp Bilecik maʿdeniʾnde demür top hıdmetine Bilecik Kādîsı olan Ahmed ihmâl idüp ve yaya-başılara yaya ihrâcına mâniʿ olur diyü arz eyledükde kādî azl olınmış idi. Hâliyâ müşârün-ileyh kādî dahı Südde-i saʿâdetʾüme arz gönderüp maʿden-i mezkûrda işleyen taşcılar tâʾifesi baʿzı karyeler halkınun ekinlerine konup davarların salup zarar u ziyân idüp Cârullâh Çavuşʾa menʿi içün mektûb gönderdükde aslâ iltifât eylemedi diyü iʿlâm eylemeğin hakîkat-i hâl maʿlûm olmak içün ikisinün dahı arzlarınun sûreti aynı ile ihrâc olınup sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Çavuş vardukda, teʾhîr itmeyüp biʾz-zât mahall-i hâdisenün üzerine varup arzlar sûretinde mastûr olan ahvâli tefahhus idüp göresin; fiʾl-vâkıʿ kādî-i mezkûrun maʿden-i mezkûr hıdmetinde ihmâli olduğı sahîh midür ve taşcılar baʿzı karye halkınun

ekinlerine zarar eyledükleri vâkıᶜ mıdur? Hak taleb iden kimesne varsa anı dahı görüp hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ eylemeyüp kangısınun arz itdüği sahîh ise hak kangı cânibün ise vukūᶜı üzre yazup arz eyleyesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 21 Şevvâl sene 966 [27.07.1559]

152 *Hatvan sâbık Beyi Mehmed Bey'e: Hazinesini yağma edenlerle onlara tâbi olanlar hakkında gereğini yapmasına dair.*

Yazıldı.
Kādî-asker arz idüp arzınun üzerinde kendü hattı olup buyurılmışdur.

Sâbıkā Hatvan Begi olan Mehmed Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp hazînedârun beş nefer kimesne ile hazîneni yağmâ idüp altundan ve akçadan ve sâᵓir espâbdan alup kaçup yârendesi ardlarından birkaç âdem gönderüp yetişdüklerinde bunlardan dahı mezbûrlara beş neferi tâbiᶜ olup bile gidüp baᶜdehû Mûsâ Paşa-oğlı Süleymân atlanup ardlarından yetüp sekiz neferin ele getürüp mezbûrlara kendün anda siyâset eylemeğe hükm-i şerîfüm taleb eyled[üğ]ün ecilden siyâset olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezbûrlara siyâset idüp emrüm yirine vardığın yazup bildüresin.

153 *Sinan Bey'e: Şehzade Bâyezid'in Amasya'da kalan eşya ve emvâlinin zaptolunması ve kendi yanında iken yaralanan Mahmud Ağa'nın gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr] sene 966

Sinân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ firâr iden oğlum Bâyezîd'ün mahrûse-i Amâsiyye'de kalan ehl-i iyâl ve sâᵓir espâbın görmek içün ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* seni taᶜyîn itmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* vusûl buldukda, anda varup gördükde ehl-i iyâlinden ve eger sâᵓir espâb ü emvâlinden her ne mikdâr nesne bulınup zabt idersen mufassal u meşrûh defter eyleyüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin. Ve müteveffâ Süleymân Paşa'nun kapucı-başısı olup müşârün-ileyhün yanında olan Mahmûd Aga mukeddemâ mecrûh olmağın bi'l-fiᶜl Amâsiyye'de kalduğı istimâᶜ olınur, anı dahı her ne tarîkla olursa tetebbuᶜ u tecessüs idüp ele getürüp der-zencir idüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin. Şöyle ki, mezbûr Mahmûd yolda fevt olursa başın kesdürüp gönderesin.

154 *Haleb beylerbeyine: Ulak ile gönderilen Ahmed Çavuş'un hasta ise kalede hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bekkî Çavuş'a virildi.
Fî 21 Şevvâl sene 966

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem ulak ile ol cânibe irsâl olınan Ahmed Çavuş'un anda marîz olup kalduğın bildürmiş idün. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr bi'l-fiᶜl anda ise teᵓhîr itmeyüp Haleb kalᶜası'nda habs idüp arz idesin. Onat vechile tetebbuᶜ idüp bulup habs idüp ifşâ olmakdan hazer idesin.

155 *Ereğli kadısına: Gecikmeden İstanbul'a gelmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Ereğli kādîsına hüküm ki:

Bir husûs içün senün Südde-i saᶜâdet'ümde huzûrun lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ teᵓhîr ü terâhî itmeyüp muᶜaccelen gelüp atebe-i ulyâma mülâki olasın.

156 *Mısır beylerbeyine: Kudüs ve Şam taraflarından meta' getiren tüccarların yüklerinin önceden olduğu gibi Vekâletüssabun adlı hana konulup, gümrüklerinin orada alınması hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Çavuş'a virildi.
Fî 3 Muharrem sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i saᶜâdet'üme arz-ı hâl sunılup: "Kuds ve Şâm taraflarından metâᶜ ve sâbûn getüren bâzergânlar yüklerin Mısr'un içinde Vekâletü's-sâbûn nâm hâna alınup gümrükleri Vekâletü's-sâbûn'dan alınurdı. Kable'l-feth [ve] baᶜde'l-feth gümrük ol Vekâletü's-sâbûn'dan alınup mâ-tekaddemden bâzergânlar ol Vekâletü's-sâbûn'a konarlardı. İskender Paşa zamânında gümrük mültezimi olan Yahûdî, bidᶜat ihdâs idüp gelen bâzergânlarun yüklerin Mısr'dan taşra bir رمضان مبارك nâm yirde gücle kondurup gümrüği anda alur oldı. Rencberlere gāyetle zulm ü zarar olur. Zira ki, evvelki Vekâletü's-sâbûn Mısr'un içinde emn ü emân üzre korkusuz yirde idi. Şimdi hem taşrada korkulu yirde olup hem rencberlerün mâlı zâyiᶜ olur, havf u hatardan hâlî değildür ve hem taşrada kondukları takdîrce tekrâr kirâya davar tutup yüklerin kirâyile Mısr'un içine iletmeğe tekrâr harc lâzım olur, her vechile rencberlere zulm ü hayfdur. Mâ-tekaddemden olıgelmiş değildür. Bu zulümlerün refᶜ u menᶜ olmasına ümîzdür ki, hükm-i şerîf sadaka buyrıla ki mâ-tekaddemden Mısr'a varan gelen atdan ve katırdan tamgām (?) alınmaz idi. Şimdi zulm ile alur oldılar, hayfdur" diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kadîmden olıgelene mugāyir bidᶜat ihd âs olınmışsa olıgeldüği üzre amel idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fî 22 Şevvâl sene 966 [28.07.1559]

157 ***Hatvan sâbık Beyi Mehmed Bey'e ve Kandıra kadısına: Kandıra'da dere geçitlerinde işlerken paralanan gemiler hakkında malûmat verilmesi ve fesat çıkaran eşkiyanın haklarından gelinmesine dair.***

Yazıldı.

Sâbıkā Hatvan Begi olan Mehmed Beg'e ve Kandırı kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿâllâ'ma mektûb gönderüp emr-i şerîf mûcebince Sabancı kazâsında Ağaç-köpri'de bekleyüp ve baʿzı geçidler olup ol diyârun kavmine tenbîh itdüğün ve Kandırı kādîlığında قارنلو dimekle meşhûr geçidlerde akça alup âdem geçürürler, ol gemiler pârelenüp ve ol vilâyetün reʿâyâsı bize muʿâvenet ideler. Ve baʿzı sûhteler var, ev basup âdem katl idüp fesâddan hâlî olmazlar ve tenhâ yirlerde Müslimânlara avârız salup dâʾimâ bu asl fiʿller iderler ve bu diyârda kapu halkından ve yeniçeriden ve yeniçerilerden olan kimseneler bize muʿâvenet itmekde emr-i şerîfüm virilmesin bildürmişsin. Ammâ zikr olınan mahalde olan gemiler vakf mıdur, mülk midür, ne makūle gemilerdür, bildürmemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, ol gemiler ne makūle gemilerdür, vakf mıdur, mülk midür, nicedür? Yazup bildürüp ve andan gayrı zikr olınan sûhteleri ve sâʾir anun gibi ehl-i fesâd olanları her ne tarîkla olursa ele getürüp fesâd ü şenâʿatlerin Şerʿile ve töhmet-i sâbıkası olanları kānûn ile kādî maʿrifeti ile fesâd ü şenâʿati sâbit olanlarun Şerʿile haklarından gelüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Mezkûr ehl[-i fesâdı] ele getürmekde anda olan yeniçeri ve bölük-halkı kullarum dahı sana gereği gibi muʿâvenet ideler.

[Yev]mü'l-cumʿa fî 23 Şevvâl sene 966 [29.07.1559]

158 ***Harirdevin Beyi Süleyman Bey'e: Lacan Beyi Ahmed Bey talep ettiği zaman yardım için aşiretin beylerinden Murad Bey'in gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Hân Ahmed Beg'ün âdemi Ahmed'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr]

Harîr-i Divîn Begi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Lacan Begi Hân Ahmed mektûb gönderüp kendüye baʿzı hıdmet düşüp muʿâvenet içün aşîret beglerinden taleb itdükde virilmek husûsıyçün hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh baʿzı husûs içün muʿâvenet taleb idüp sana âdem gönderdükde aşîretün beglerinden دوزر Begi Murâd *dâme izzuhû*'yı irsâl idesin ki varup muʿâvenet eyle[ye].

159 ***Niğde kadısına: Karaman oğlu İbrahim Bey'in Niğde'ye getirdiği suyun yollarının ne kadar masrafa tamir edileceğinin bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.

Niğde kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Karaman-oğlı İbrâhîm Beg, nefs-i Niğde'ye kifâyet mikdârı su

getürüp ol zamândan berü ahâlî-i şehr intifâʿ iderler iken hâliyâ câî vü nâzil olduğı yirleri bi'l-külliyye harâb olup intifâʿdan kalduğı ve ahâlî-i şehr gelüp: *"Mâʾ-ı mezbûrun mecrâsın ihyâ vü taʿmîr itmeğe kādir kimesnemüz yokdur; bi'l-külliyye kaf olacak olursa ahvâlimüz mükedder olur"* didüklerin arz eylemişsin. Ammâ tahmîn olınup ne mikdâr harc kifâyet itdüğin bildürmemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda göresin; ehl-i vukūf kimesneler ile üzerine varup tahmîn-i sahîh ile tahmîn idüp ne mikdâr harc kifâyet eyledüğin yazup arz eyleyesin.

160 ***Samsun sâbık Kadısı Gülâbî'nin teftîşi için Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Ali'nin görevlendirildiğine dair hüküm.***

Yazıldı.

Samsun'a varınca yol üzre vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Sâbıkā Samsun kādîsı olan Gülâbî azl olınup teftîşiyçün Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Ali taʿyîn olınup irsâl olmışdur. Şöyle ki, mezbûra yolda râst gelüp alup gitmek istedükde inâd iderse kayd ü bend idüp alup gidüp emr üzre teftîş eyleye.

161 ***Şam beylerbeyine: Beylere ve Arab şeyhlerine gönderilen fermanların gerekli olanlara verilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Celâyir-oğlı Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 966

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler kullaruma ve sâʾir şüyûh-ı Aʿrâba îsâl içün irsâl olınan ahkâm-ı şerîfe emrüm üzre îsâl olınup ammâ baʿzı mukaddemlere yazılmış. Mezbûrlarun bu hareket olmazdan mukaddem devlete itâʿatleri olmayup şimdiki hâlde hod fırka fırka olup birbiri ile fesâd itmek üzre oldukların bildürmişsin. İmdi, buyurdum ki:

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân [Bâlî Çavuş] *zîde kadruhû* vardukda, irsâl olınan ahkâm-ı şerîfemün virilmesi münâsib olanların virüp münâsib olmayanların alıkoyasın. Bu bâbda vech gördüğün üzre amel idesin.

162 ***Kavala kapudanına: Küffâra deryada mahsul verilmemesi hususundaki emre muhalif olarak mahsul taşıyan gemi görüldüğünde İstanbul'a gönderilmesine dair.***

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 966

Kavala kapudanına hüküm ki:

Bundan akdem küffâr-ı hâksâra ve deryâya tereke virilmeye diyü envâʿ-ı tenbîh ve yasak olınup deryâ kenârında olan kādîlara müteʿaddid ahkâm-ı şerîfe gönderilüp her vechile menʿ u defʿ olınmışdı. Eyle olsa ol emr-i hümâyûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, sen dahı mukayyed olup dâʾimâ anun gibi emr-i hümâyûnuma mugâyir deryâ yüzinde tereke ile gemi bulursan mecâl virmeyüp girift idüp Südde-i

saʿâdet'üme arz eyleyesin. Sonra emrüm ne vechile olursa amel idüp bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup emre mugāyir eger yalılarda ve eger deryâda küffâr-ı hâksâra ve deryâya tereke virilmekden ziyâde hazer idesin.

163 *Humus kadısına: Humus'da yapılmakda olan han hakkındaki şikâyetlere dair.*

Yazıldı.
Celâyir-oğlı Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 966

Hıms kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Hıms'da binâ olınan hânda baʿzı bidʿat ihdâs olınup ol ecilden reʿâyâya teʿaddî vardur diyü Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunılup vukūʿı ve adem-i vukūʿı ve aslı maʿlûm olmak içün arz-ı hâlün sûreti aslından ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz-ı hâlde mastûr olan ahvâli maʿlûm idinüp dahı aslı nedür? Arz olınduğı gibi midür, nicedür? Vukūʿı üzre mufassal u meşrûh yazup bildüresin.

164 *Şam beylerbeyine: Haleb'de defterdar yanında hizmet için istenilen yeniçeriler hakkında.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 24 Şevvâl sene 966

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i şerîfüm vârid olup mahrûse-i Haleb'de defterdâr yanında hıdmet içün yüz nefer yeniçeri irsâl olınmak emr olınup hâliyâ hıdmet çok olup âdeme müzâyaka olup yeniçeri gönderilmeğe mecâl olmaduğın bildürmişsin. İmdi, bundan akdem Südde-i saʿâdet'ümden yüz nefer yeniçeri yazılup bu dalgalık ber-taraf olınca Haleb'de müşârün-ileyh yanında olup andan sonra varup senün yanunda hıdmetde olmak emr olınup irsâl olmışdur. Çünki senün yanunda hıdmet-i lâzıme olıcak anda olan yeniçeriyi lâzım olan hıdmetlerde istihdâm eyleyüp, Haleb'e yeniçeri göndermeyesin. Kadîmden müşârün-ileyh yanında hıdmete taʿyîn olınan yeniçeriler ile Südde-i saʿâdet'ümden irsâl olınan yüz nefer, bir mikdâr zamân Haleb'de hıdmet idüp baʿdehû anda varalar. Anda olan yeniçerileri mümkin olduğı mikdâr lâzım ü mühimm olan hıdmetlerde istihdâm eyleyesin.

165 *Haleb defterdarına: Haleb'in muhafazasında bulundurulmak üzere Şam'dan gönderilen yeniçerilerin, dalgalığın bertarafından sonra geri gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp Haleb hıfzı içün Şâm'dan yüz nefer yeniçeri gelmek emr olınup ve Südde-i saʿâdet'ümden dahı yüz nefer yazılup anlarda irsâl olınur, yanunda hıdmetde olalar diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Şâm beglerbegisi mektûb gönderüp yeniçeriye müzâyaka olup irsâl olınmağa mecâl olmaduğın bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, kadîmden senün yanunda hıdmet içün taʿyîn olınan Şâm yeniçerileri ve hâliyâ Südde-i saʿâdet'ümden irsâl olınan yüz nefer yeniçeriler ile dalgalık ber-taraf olınca hisâr ve hazîneyi gereği gibi hıfz idüp ber-taraf oldukda zikr olınan yüz neferi dahı müşârün-ileyhe gönderesin ki varup hıdmetde olalar. Bu bâbda müşârün-ileyhe dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür.

[Yev]mü's-sebt fî 24 Şevvâl sene 966 [30.07.1559]

166 **Haleb defterdarına:** *Şam sipahilerinden Barak oğlu Süleyman ile kardeşinin üzerinde olan devlet malının alınması ve adam katletmiş ise şeriata göre lâzım gelenin yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Şâm beglerbegisi mektûb gönderüp Şâm sipâhîlerinden Barak-oğlı Süleymân ve karındaşınun üzerinde mâl-ı mîrî olduğın ve bundan gayrı mezkûr baʿzı kurâ halkın nâ-hak yire katl idüp fesâd ü şenâʿatinün nihâyeti olmaduğın Karalar kādîsı iʿlâm itdükde bildürmeğin, bu bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilüp mezkûrı ve karındaşın ele getürüp habs idüp dahı üzerlerinde ne mikdâr mâl-ı mîrî varsa espâb ü emlâkinden beyʿ itdürüp alup, kifâyet itmezse kefîllerinden cemʿ itdükden sonra âdem katl itdüği Şerʿile sâbit olursa Şerʿile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın ve ne mikdâr deyni olup, ne mikdârı tahsîl olduğın ve bâkī ne kalduğın yazup bildüresin diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda göresin; mezkûr bi'l-fiʿl emîn ü mültezim midür ve ne makūle iş tutmışdur ve bâkīsi olduğı takdîrce ne mikdâr olup ve ne yirden bâkī kalmışdur? Tahsîli mümkin midür ve kefîlleri var mıdur? Mufassal yazup bildüresin.

167 *Pojega Beyi Veli Bey'e ve Pojego kadısına: Pojega sancağında fitne ve fesat çıkaran reâyânın oradan alâkalarının kesilerek miktarlarının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 25 Şevvâl [sene 966]

Pojega Begi Velî Beg'e ve [Pojega] kādîsına hüküm ki:

Mektûb ve sûret-i sicil gönderüp, livâʾ-i mezbûreye tâbiʿ olan kurâ reʿâyâsından baʿzı zimmîler ve mürtedler, Sigetvar kalʿası'na varup hayduk olup, küffâr hayduklarına kulaguz olup her gâh hayduk tâʾifesiyle Memâlik-i mahrûse'nün mazarratına hurûc itdüklerine evlerine gelüp avretlerine ve oğlanlarına ve akribâlarına bulaşup azık-lanup reʿâyâ vü berâyâya ve erbâb-ı sebîle avretler ve oğlanları söziyle mazarrat irişdürüp itdükleri fesâd cümle anlarun söziyle olup mûcib-i ibret içün esîr ve siyâset olınmayalar, fitne vü fesâd ziyâde olmak mukarrerdür diyü aʿyân-ı vilâyet şekvâ itdüklerin bildürmişsin. İmdi, anun gibi ol vechile fitne vü fesâd idenlerün ol yirden alâkaları katʿ olınması[n] emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre mezbûrlarun ol yirden alâkaların katʿ idüp Hersek ve yâhûd vilâyetlerine sürgün itdürüp ve ne mikdâr hâne olup, ne kadar kimesne sürgün

itdür[dü]ğinüz ve ne mahalle gönderdüğinüz defter idüp yazup bildüresin. Bu bâbda tamâm hakk üzre olup kendü hâllerinde olanlara dahl olmakdan ve ehl-i fesâd himâyet olmakdan hazer idesin.

168 *Bayramlu kadısına: Bayramlu'da Memi adlı birisinini evine zarar vermek üzere giren sabıkalının küreğe konmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Memi'ye virildi.
Fî 25 Şevvâl [sene 966]
Kādî-asker Efendi arz idüp emrün üzerine işâret itmek buyurıldı.

Bayrâmlu kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp taht-ı kazândan Hacı nâm kimesne Memi nâm kimesnenün gice ile fi'l-i kabîh kasdına evine duhûl idüp bundan esbak dahı niçe def'a bu makūle fi'li sicill olınduğın bildürmişsin. İmdi mezkûr, küreğe gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzerine mezkûrı Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki küreğe koşıla ve hâliyâ mezbûrdan sâbık olan sicillerinün sûretin dahı ihrâc idüp bile gönderesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 25 Şevvâl sene 966 [31.07.1559]

169 *Van beylerbeyine: Rum beylerbeyisinin yanına gitmek istemeyen Âdilcevaz Beyi Haydar Bey'in çerileri hakkında tahkikat icra edilerek neticenin bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Van kādîsı kapucı-başısı Hüseyin'e virildi.
Fî 25 Şevvâl sene 966

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Âdilcevâz'da nevbetci olan yeniçeri kullarumdan elli neferi Rûm beglerbegisi yanına irsâl olmak içün Diyârbekr beglerbegisine hükm-i şerîfüm gönderilüp ol dahı hükm-i şerîfümün sûretin sana irsâl idüp sen dahı sûret-i hükm-i hümâyûnı Âdilcevâz Begi Haydar *dâme izzuhû*'ya irsâl idüp: *"Emr üzre yaya-başıları olan Kāsım Sübaşı'yı da'vet idüp yeniçeri ta'yîn idün"* didükde: *"Agadan müstakıl tezkire olmadın gitmezüz"* diyü ta'allül itdüklerin ve müşârün-ileyh yaya-başı dahı mektûb gönderüp müşârün-ileyh Haydar *dâme izzuhû*'dan şekvâ itmeğin hak kangı cânibdedür, ma'lûm olmak içün mektûblarınun sûretleri aslından aynı ile ihrâc olınup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp eger gemi iledür ve eger karadandur, bi'z-zât Âdilcevâz'a varup dahı toprak kādîsı ile bir yire cem' olup gönderilen mektûblarun mefhûmın tamâm ma'lûm idinüp dahı ol zamânda ol mahalde hâzır olan kimesneden ve sâ'ir bî-garaz ve ehl-i vukūfdan arzlarda mastûr olan husûsları onat vechile hakk üzre görüp hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hakikat-i hâle vâkıf olup yanınuzda ne vechile zâhir olursa hîç bir mâddesin ketm itmeyüp her ne vechile vâkı' olmışsa ve hak kangı cânibdeyse, vukū'ı ve hakikati üzre mufassal yazup arz idesin.

170 *Budin beylerbeyine: Esir düşen Veli Subaşının kurtulması için bir kâfir verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dergâh-ı mu'allâ kapucılarından Hasan'a virildi.
Fî 27 Şevvâl sene 966

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem küffâr-ı hâksâra giriftâr olan Dergâh-ı mu'allâ'm yaya-başılarından Velî Sübaşı'yı halâs içün mukaddemâ beglerbegi olup, fevt olan Tuygun Beg'e bir kâfir irsâl olmış idi. Müşârün-ileyh fevt olmağla ol kâfir anda habs olınup te'hîr olınmış. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp emr-i sâbık üzre zikr olınan kâfiri virüp dahı mezkûr Velî Sübaşı['yı] halâs idesin.

171 *Pazarcık kadısına: Bilecik madenini ref' ettirmek için yolsuzluk yapan Veli Mahmud ile Memi Fakih hakkında tahkikat yapmasına dair.*

Yazıldı.
Cârullâh Çavuş'un [âdemi] Ahmed Fakih'e virildi.
Bu husûsı dahı ol arz itmişdür.
Fî 25 Şevvâl [sene 966]

Bâzârcık kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Deli Mahmûd ve Memi Fakih ve ba'zı kimesneler Bilecik ma'denini ref' itdürmek isteyüp şirret ü şakāvet eyledükleri arz olınmağın **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; arz olınduğı gibi mezbûrlarun ol vechile şirret ü şakāvete mübâşeretleri var mıdur, nicedür, ne makūle kimesnelerdür? Ahvâllerin ma'lûm itdürüp vukū'ı üzre bildüresin.

172 *Alacahisar beyine ve Bane kadısına: Dağılmış olan Kekenc karyesi keferesinin buldurulup yerlerine iskân edilmesi ve evvelden beri yaptıkları gibi iki adet ulak beygiri beslemeleri hakkında.*

Yazıldı.

Alaca-hisâr begine ve Bane kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Bane kazâsına tâbi' Polvan nâhiyesinde Popoşta nâm karye keferesi gelüp sâkin olduğumuz karye-i mezbûre ve [illegible] nâm karyeler İstanbul'dan Budun'a giden tarîk-ı âmm üzre kasaba-i Niş ile Perakin'de mâ-beynde vâkı' olup merhûm Sultân Mehmed zamânında zikr olınan karyeler avârız-ı dîvâniyyeden ve tekâlîf-i örfiyyeden ve yeniçeri-oğlanından mu'âf olmaları şartıyle iki re's olan ulak bârgîrlerin besleyüp gelen ulaklara ulak bârgîrlerin virüp ol târîhden ilâ-yevminâ hâzâ ol hıdmet üzre iken Popoşta nâm karyenün ahâlîsi tâ'ûndan kırılup ve ba'zısı girîhte olup ve bize yamak olan [illegible] keferesinün on altı hânesi nâ-ma'lûm yirlere firâr idüp yirinde üç hânesi kalduğın bildürdüklerin arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan karyenün, kadîmî yirlü olup perâkende olan keferesin her kande ise buldurup getürdüp girü yirlerinde temekkün itdürüp kadîmden idegeldükleri hıdemât-ı levâzımesin şerâ'it-ı mezbûre üzre itdürüp bir ferde ta'allül ü bahâne itdürmeyesin.

173 ***Erdel'e kadar olan yol üzerinde olan yerlerin kadılarına: Memleketlerine dönecek olan kral oğlu ve kraliçenin adamlarına müdahale olunmaması hakkında.***

Yazıldı.
Dragoman Ferhâd'a virildi.
Fî 27 Şevvâl sene 966

Vilâyet-i Erdel'e varınca yol üzerinde vâkıᶜ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Kral-oğlı, Kraliçe'nün Südde-i saᶜâdet'üme gelen on iki nefer âdemleri girü ol cânibe gönderilmeğin yolda ve izde kimesne dahl itmemek bâbında hükm-i şerîfüm virilmesin recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhil olursa kendülerine ve espâblarına hilâf-ı Şerᶜ u kānûn kimesneyi dahl ü taᶜarruz itdürmeyüp emîn ü sâlim ulaşdurasız ve Memâlik-i mahrûse'mden hârice at gitmek memnûᶜdur. Bindükleri yarar at olmayup bârgîrler ola, ana göre mukayyed olup hilâf-ı emr iş olmakdan hazer idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 27 Şevvâl sene 966 [02.08.1559]

174 ***Van beylerbeyine: Tahrir olunan mahallere ait defterlerin taalluk ettikleri mahallere gönderilmesi ve gereğince hareket olunması hakkında.***

Yazıldı.
Kapucı-başı Hüseyin'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr]

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Van'da tahrîr olınan Van ve Bitlis ve Âdilcevâz ve Erciş ve Bargiri sancaklarınun mufassal ve icmâlleri ve zikr olınan sancaklarda olan havâss-ı hümâyûnumun dahı müstakıl defteri ve Erzurum beglerbegiliğine tâbiᶜ olan Hınıs sancağınun dahı defteri müstakıl bir kîseye mühürlenüp sana gönderildi. Beglerbegiliğüne müteᶜallık olan defterleri alup hıfz idüp min-baᶜd anunla amel eyleyüp ve havâss-ı hümâyûnûm defterin Diyârbekr defterdâr[ı] irsâl eyleyüp ve Hınıs sancağı defterlerin dahı Erzurum beglerbegisine irsâl eyleyüp ulaşdurasın. Defterler sana teslîm olduğın yazup bildüresin.

175 ***Erzurum beylerbeyine: Hınıs livasının yeni tahrir defterinin gönderildiğine dair.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ livâ'-i Hınıs müceddeden tahrîr olınup defterleri Südde-i saᶜâdet'ümden mühürlenüp sana irsâl olınup **buyurdum ki:**

Vâsıl oldukda alup hıfz idüp min-baᶜd anunla amel idesin.

176 ***Diyarbekir defterdarına: Tahrir olunan Van vilâyeti defterlerinin gönderildiğine dair.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Diyârbekr defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Van müceddeden tahrîr olınup anda olan havâss-ı hümâyûnumun defterlerin mühürlenüp irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hazînede hıfz idüp dahı min-baᶜd anunla amel idesin.

177 ***Hamideli beyine: Eğirdir Kalesi'nde mahpus olan kapıcı Mirza oğlu Yusuf'un kefaletle salıverilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kağıd, emîne gitmişdür.

Hamîd-ili begine hüküm ki:

Bundan akdem Rodos'a gönderilmek emr olınan Kapucı Mîrzâ-oğlı Yûsuf'un, henüz irsâl olınmayup Eğirdir kalᶜası'nda habs olduğı arz olınup ve mukaddemâ teftîş idüp hak daᶜvâ ider kimesneler yokdur diyü senün arzun bulınmağın mezkûrun ıtlâk olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûrı yarar kefillere virüp habsden ıtlâk idesin.

178 ***Budin beylerbeyine: Erdel'in ahidnâmeye dahil olmamasından dolayı Kral Ferenduş'un asker topladığım Erdel Kralı İstefan'ın bildirmesi üzerine ahde dahil olan bir vilâyetin korunmasına gayret olunması hakkında.***

Yazıldı.
Bu hükm-i şerîfler yazılup nişânlanup pâye-i serîr-i aᶜlâya gönderilüp, *"eyüdür gönderilsün"* diyü buyrılmağın Uncı-oğlı Hızır Çavuş ile müşârün-ileyhimâya îsâl içün Semendire muhâfazasında olan Hüseyin Beg'e gönderildi.
Mühürlü kîse ile.
Fî 28 Şevvâl sene 966

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral, Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp Ferenduş Kral Südde-i saᶜâdet'ümle olan dostlukda sizün memleketinüz bile dâhil değildür diyü haylî asker cemᶜ idüp serhadlerinde olan baᶜzı yirlerine dahl itmek üzre olduğın bildürmiş. İmdi, müşârün-ileyh[e] virilen ahd-nâme-i hümâyûnumda Kral-oğlı'nun bi'l-fiᶜl taht-ı tasarrufında olan eger vilâyet-i Erdel'dür, eger gayrıdur, dahl ü taᶜarruz olmamak bile şart olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ hâzır ve ol cânibe nâzır olasın. Anun gibi ahdnâme-i hümâyûnuma mugāyir müşârün-ileyh tarafından vilâyet-i Erdel'e ve bi'l-fiᶜl müşârün-ileyh Kral'un taht-ı tasarufında olan kılâᶜ u bikāᶜ ve nevâhî vü kurâsına Ferenduş Kral tarafından dahl ü tecâvüz olınursa müşârün-ileyh Kral-oğlı ile müşâvere eyleyüp ahde mugāyir vazᶜ idenlerün mazarrat ü ifsâdın defᶜ u refᶜ itmek bâbında vech ü münâsib olduğı üzre amel idüp vilâyet-i Erdel'e ve sâ'ir tasarruflarında olan yirlerine zarar u gezend irişdürmeyesin. Ve sen dahı ol cânibün ahvâl [ü] etvârın tetebbuᶜ eyleyüp arz olınduğı gibi hareketleri var mıdur, nicedür? Maᶜlûm idinüp bî-hûde yire asker taşırtmayup vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha[yı] yazup bildüresin.

-178/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti dahı Tımışvar beglerbegisine.

179 *Aynı iş hakkında Boğdan voyvodasına hüküm.*

Yazıldı.
Eflâk voyvodasınun âdemine virildi.
Fî 27 Şevvâl sene 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Erdel Kralı İstefan Kral Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Ferenduş Kral ahd-nâme-i hümâyûna mugâyir memleketlerine dahl itmek üzre asker tedârük idüp gönderdüğin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, Südde-i saʿâdet'üme olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca hâzır ve ol cânibe nâzır olup eger Erdel ahvâlin ve eger Ferenduş cânibi etvârın tetebbuʿ u tecessüs idüp arz olduğı gibi midür, nicedür? Gelen asker ne makūle askerdür? Vâkıʿ ise her ne yüzden münâsib ise mazarratların defʿ u refʿ itmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyüp anlardan vilâyet-i Erdel'e zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin ve ahvâllerin ne vechile maʿlûmun olursa mufassal yazup bildüresin.

180 *Yine aynı mesele hakkında Eflâk voyvodasına hüküm.*

Yazıldı.
Mektûb getüren âdemine virildi.
Fî 27 Şevvâl sene 966

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Erdel Kralı'nun sana âdemleri gelüp Dergâh-ı muʿallâ'ma irsâl itdüğin ve andan gayrı âdemün dahı her ne takdîr itdiyse maʿlûm oldı. İmdi, müşârün-ileyh Kral dahı atebe-i ulyâma mektûb gönderüp Ferenduş Kral Âstâne-i saʿâdet'ümle itdüği barışıklıkda vilâyet-i Erdel anlamamışdur diyü memleketlerine küllî asker cemʿ idüp gönderüp serhadlerinde baʿzı yirlerine dahl olınup ekser âdemlerin igvâ itmek üzre olduğın bildürmiş. İmdi, bundan akdem sen mezkûrlarun vilâyetlerine baʿzı Nemçe askeri gelüp duhûl itmek üzredür diyü bildürmiş idün. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda Südde-i saʿâdet'üme olan ubûdiyyet ü ihlâsun muktezâsınca Eflâk askeri ile hâzır u müheyyâ olup ol cevânibün ve Ferenduş taraflarınun ahvâl ü etvârın tetebbuʿ u tecessüs eyleyüp dahı müşârün-ileyh arz itdüği üzre memleketlerine asker gelüp dahl ü taʿarruzları var mıdur, yoksa sâbıkā sen arz itdüğün üzre midür, nicedür? Tamâm maʿlûm idüp dahı Südde-i saʿâdet'üme bildüresin. Şöyle ki, arz itdükleri üzre vilâyet-i Erdel'e ve sâʾir Kral-oğlı'nun tasarruflarında olan memleketlerine ahdnâme-i hümâyûnuma mugâyir dahl ü taʿarruz ideler her ne tarîkla münâsib ise teʾhîr itmeyüp mazarrat ü ifsâdların defʿ u refʿ itmek bâbında dakîka fevt itmeyüp vilâyet-i Erdel'e anlardan zarar u gezend irişdürmeyesin. Bu bâbda Boğdan voyvodasına dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür, îsâl idesin. Eger vilâyet-i Erdel'ün ve eger Ferenduş tarafınun ahvâli ne yüzden idüğin maʿlûm idüp dahı ne vechile tedârük itdüğün muʿaccelen bildüresin.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fî 28 Şevvâl sene 966 [03.08.1559]

181 *Tameşvar beylerbeyine: Solnok'da Cafer Ağa tarafından bazı Erdel köylerinden alınan eşya ve emvalin ve yaptığı zararların tedkiki için kral tarafından gelecek adam ile beraber çalışılmasına dair.*

Yazıldı.
Hızır Çavuş'a virildi.
Fî 28 Şevvâl sene 966

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı Südde-i saʿâdet'üme âdem gönderüp sâbıkā Solnok Begi olan Mahmûd *dâme izzuhû* maʿrifeti ile Solnok'dan Caʿfer Aga nâm kimesne Yuvan nâm karyelerin ve etrâfında baʿzı karyelerin urup espâb ü emvâllerin gāret ve ehl [ü] iyâllerin esîr itdüklerin ve bundan gayrı dahı mukaddemâ niçe defʿa karyeleri urılup âdemleri esîr olup emvâl [ü] espâbları gāret olınduğın bildürüp şimdiye değin vâkıʿ olan ziyânların görilmesin arz itmeğin müşârün-ileyhe âhar sancak virilüp kendüden ve gayrıdan taleb itdükleri ziyânları eger zikr olınan Yuvan nâm karyeden ve eger mukaddemâ vâkıʿ olan bu husûsı teftîş itmek içün seni taʿyîn eyleyüp ol bâbda müşârün-ileyh Kral'a hükm-i hümâyûnum gönderilüp yarar âdemin göndermek emr olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup anlar ile haberleşüp dahı âdemleri geldükde, eger hâliyâ vâkıʿ olan ziyânlarıdur ve eger sâbıkā vâkıʿ olan ziyânlarıdur, eger müşârün-ileyh Mahmûd'dan eger sâʾirden her kimden taleb iderlerse, bu husûsı onat vechile hakk üzerine Şerʿile toprak kādîsı maʿrifetiyle teftîş eyleyüp göresin; arz itdükleri üzre zikr olınan karyeleri ve sâʾir karyeleri urılup espâb ü emvâlleri gâret ve ehl [ü] iyâlleri esîr olmış ise ne mikdâr âdemleri esîr olup ve ne mikdâr espâbları alınmış ise baʿde's-sübût girü ashâbına redd eyleyüp bu fesâdları idenleri her kim ise habs idüp arz idesin; ne mikdâr esîrleri ve espâbları alınup ashâbına redd olınursa ve kimlerde bulınursa mufassal defter idüp arz idesin. Alınan esîrlerden ve espâplarından zâhir olanları girü bî-kusûr alıviresin ve teftîş ber-taraf olmadın müşârün-ileyh Mahmûd dahı bir cânibe hareket eylemeye ve üzerine kimesne zâhir olursa anı dahı arz idesin.

182 *Pojega Beyi olup Semendire'nin muhafazasında bulunan Hüseyin Bey'e: Gönderilen fermanların yerlerine ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 28 Şevvâl sene 966

Pojega Begi olup Semendire muhâfazasında olan Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Budun ve Tımışvar begler-begilerine îsâl içün mühürlü kîse ile Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Hızır ile ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup sana teslîm itdükde zikr olınan hükümleri teʾhîr itmeyüp yarar âdemler ile her birine ulaşdurup varup vâsıl olduğın yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 29 Şevvâl sene 966 [04.08.1559]

183 ***Mahmud Çavuşa: Ordu-yı hümâyûn için yazılan koyunlar hakkında emrin beklenilmesine dair.***

Yazıldı.
Dergâh-ı muʿallâ çavuşı oğlanlarından Ali'ye virildi.
Fî 29 Şevvâl sene 966

Mahmûd Çavuş'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr ile ordu-yı hümâyûnum içün iki binden ziyâde koyun yazılduğın bildürmişsin. İmdi, zikr olınan koyun ne mikdâr ise ashâbınun üzerlerinde dursun, sonra emr-i şerîfüm ne vechile olursa anunla amel olına.

184 ***Sultanönü sancağı yayaları beyine: Bilecik kazasından hizmete gelmeyen yayaların İstanbul'a gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Arz getüren âdemi Süleymân'a virildi.
Fî 29 Şevvâl sene 966

Sultân-öni sancağı yayaları-begine hüküm ki:

Cârullâh Çavuş ile mektûb gönderüp livâʾ-i mezkûr piyâdelerinden Bilecik kazâsından baʿzı piyâdeler: *"Ortakcılaruz"* diyü yayalık hıdmetlerine gelmeyüp inâd itdükleri defeʿâtle arz olınup hıdmete getüresin diyü müteʿaddid vârid olan evâmir-i şerîfeye hâliyâ Bilecik'den maʿzûl olan kādî itâʿat itmeyüp nevbetlü yayaları hıdmete virmedüği arz olındukda kādî maʿzûl olup yayalar hıdmetlerine gelmişler iken mezkûr kādî zikr olınan nevbetlü yayalara âdem gönderüp: *"Ben sizi piyâdelikden halâs ideyin, taʿcîlen İstanbul'a gelesin"*, diyü ıdlâl itmeğin piyâdeler hıdmetlerin bıragup gitdiler diyü bildürmişsin. İmdi, ol makūle hıdmete gelmeyen piyâdeler Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdrum ki:**

(Boşluk) Varıcak, anun gibi hıdmete gelmeyüp inâd idenleri emr-i şerîfüm mûcebince Südde-i saʿâdet'üme irsâl idesin.

185 ***Akyazı kadısına: Akyazı reâyâsına zorla odun çektirilmekde olduğuna dair vâki şikâyetin tahkiki hakkında.***

Yazıldı.
Şikâyete gelen Emirze ve Şâh-kulı['ya] virildi.
Fî selh-i Şevvâl sene 966

Akyazı kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda olan reʿâyâ tâʾifesi Dergâh-ı muʿallâ'ma âdem gönderüp şöyle arz eylediler ki öküzleri ve arabaları yoğ iken İznikmid iskelesi'ne cebr ile bunlara odun çekdürüp zulm ü hayf iderler imiş. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda göresin; kazıyye arz olınduğı gibi olup bunlara odun salınmış mıdur ve ne mikdâr odundur, mîrî içün midür, gayrı mıdur? Ve mîrî içün olduğı takdîrce kadîmü'l-eyyâmdan ne vechile olıgelmişdür? Hakkı olmayanlara dahı salınıgelmiş midür? Yohsa hemân çifti ve arabası olanlara mı salınıgelmişdür? Kadîmden olıgelene mugâyir bunlara teʿaddî var mıdur, nicedür? Mufassal yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 2 Zi'l-kaʿde sene 966 [06.08.1559]

186 ***Anadolu beylerbeyine: Şehzade Sultan Selim'in hükmü ile tevcih edilen terakki ve tımarların tezkirelerinin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* tarafından vârid olan hüküm mûcebince tevcîh idüp tezkire virdüğün terakkī ve timarlarun tezkireleri müşârün-ileyhden gelen hükm ile bile gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Anun gibi müşârün-ileyhden gelen hükm ile tevcîh itdüğün terakkī ve mahlûl timarlarun tezkirelerin vârid olan hükm ile bile Südde-i saʿâdet'üme gönderüp hükümlerin sen sûretlerin alıkoyasın.

187 ***İznikmid kadısına: Istabl-ı Âmire için İznikmid'e sürülüp gelen arpanın satılması hakkında.***

Yazıldı.

İznikmid kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem emr ile Istabl-ı Âmire'm içün İznikmid'e sürilüp gelen arpaya ihtiyâc olmayup beyʿ olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, getüren eger sâhiblerinden, eger vekîllerinden, maniʿ olmayup icâzet viresiz ki, her kime dilerlerise beyʿ ideler. İcâzet bahânesiyle ger senün cânibünden eger süren kullarum tarafından kimesneden bir akça ve bir habbe aldurmayup reʿâyâya tazyîk itdürmeyesin. Sonra kimesneden nesne alındığı istimâʿ olına, azl ile komayup muʿâteb olursun.

[Yev]mü'l-ahad fî 3 Zi'l-kaʿde sene 966 [07.08.1559]

188 ***Rumeli kadılarına: Sipahi zümresinden Mehmed'e Koyun Emaneti tevcih edildiğinden, sâbık Koyun Emini Kara Sinan'daki nişanlı celep defterlerinin alınıp Mehmed'e verilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Emîne teslîm olındı.
Fî yevm-i mezbûr.

Rûm-ili kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sipâhî-oğlanları zümresinden Mehmed'e koyun emâneti tevcîh olınmağın sâbıkā koyun emîni Kara Sinân'da olan nişânlu celeb defterleri alınup müşârün-ileyh[e] teslîm olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf ile vardukda, her kangınuzun taht-ı hükûmetinde zikr olınan celeb defterleri bulınursa alup müşârün-ileyh[e] teslîm eyleyesin.

189 *Şam beylerbeyine: Hacıları götürmek için deveciler arasındaki rekâbetten dolayı hacıların ve yolcuların emniyet ve selâmetinin sağlanması hakkında icap edenin yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hüseyin'e virildi.
Fî 5 Zi'l-kaʿde sene 966

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûbun gönderüp hacc-ı şerîf için Nasrullâh, haylî devesini hâzır idüp ve Naʿîm dahı evvel-bahârda Havran nâhiyesinden gelüp: *"Bu sene haccı ben getüreyim"* diyü ikdâm itdükde, kānûn üzre çadırın ve levâzım-ı sâʾiresin virüp bir ay mikdârı zahîresin alup üzerinde olan kabâʾil-i Urbân-ı Bagdâd Arabı ve gayrı külliyyen dağılup yalnız kaldukda Nasrullâh'dan havf idüp: *"Kudretüm yokdur"* diyü çekilüp berriyyeye gidüp yine Nasrullâh kullarına ısmarlanduğın duyıcak: *"Âdem gönderüp Nasrullâh gitsün, ben getüreyim"* didükde: *"Be-her senede bu hîleden hâlî değilsün, zeʿâmetün alınmaz ve surren kesilmez; kendü hâlünde ol"* diyü cevâb virilüp Nasrullâh müheyyâ olup hıdmet üzre olup ammâ baʿzı kabîle gelüp hac yolında kondığı haberi alındukda mahûf tarîk olmağın sâbıkda gelen beglerbegiler[e] elli neferden ziyâde sipâhî gönderilüp beş senedür ki yüz sipâhîye indürilüp bu sene Aʿrâb-ı bed-fiʿâlden havf olmağın elli nefer sipâhî ziyâde gönderilmek münâsib görilmeğin tedârükleri görilmek içün Haleb defterdârına mektûbun gönderdüğün bildürmişsin. İmdi, huccâc-ı zevi'l-ibtihâcun ve sâʾir ebnâʾ-i sebîlün emn ü emân ve refâhiyyet-i itmiʾnân üzre olmaları bâbında evlâ vü enfaʿ ne ise anunla amel idesin. Huccâca, Aʿrâb-ı bed-fiʿâlden ve gayrıdan zarar irişdürmemek bâbında mesâʾî-i cemîle zuhûra getüresin.

190 *Şam beylerbeyine: Haleb defterdarı ile Şam nâzırının yanındaki yeniçerilerin birer sene nöbetle istihdam edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Şâm yeniçerileri ve yaya-başıları gelüp bundan akdem Haleb defterdârı ve Şâm nâzırı yanlarında hıdmet iden yeniçeri tâʾifesi üç ayda bir tebdîl olup nevbet tarîkıyle hıdmet olınurken şimdiki hâlde tebdîl olınmayup üçer dörder yıl hıdmet idüp eger muhâfaza-i memleketdür ve eger hıdmet-i hümâyûndur, hâlî olınmayup envâʿ-ı zahmet çeküp anlar huzûrdadur diyü altışar ay hıdmet idelüm didüklerin arz itmeğin, mezkûrlar yılda bir kerre tebdîl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, baʿde'l-yevm Şâm yeniçerilerinden eger Haleb defterdârı yanında ve eger Şâm nâzırı yanında hâl-i hıdmetinde olan yeniçerileri yılda [bir] tebdîl eyleyüp istihdâm itdüresin. Ammâ şunlar ki, hâl-i hıdmetine gāyet lâzım olup eger defterdârdur ve eger nâzırdur, taleb ideler, tebdîl câʾiz değildür. Bu bâbda defterdâra dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür.

191 *Aynı iş hakkında Arabistan defterdarına hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Arabistân defterdârına hüküm ki:

Şâm beglerbegisi Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Şâm yeniçerileri ve yaya-başıları gelüp, bundan akdem Haleb defterdârı ve Şâm nâzırı yanlarında hıdmet iden yeniçeri tâʾifesi üç ayda bir tebdîl olup nevbet tarîkıyle hıdmet olınur iken şimdiki hâlde tebdîl olınmayup üçer dörder yıl hıdmet idüp eger muhâfaza-i memleketdür ve eger hıdmet-i hümâyûndur, hâlî olınmayup envâʿ-ı zahmet çeküp anlar huzûrdadur diyü altışar ay hıdmet idelüm didüklerin arz itmeğin, yılda bir kerre tebdîl idüp ammâ hâl-i hıdmetde ehemm olanları tebdîl itmeyesin diyü müşârün-ileyh[e] hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikr olınan yeniçerileri emrüm mûcebince tebdîl itdükde hâl-i hıdmetine istihdâm eyleyüp ammâ şunlar ki, mâl-ı mîrî hıdmetine mühimm olup tebdîl olmağla mâla zarar lâzım gelse anun gibileri kemâkân istihdâm eyleyesin.

192 *Malkara kadısına: Malkara'da fesatlıklar yapan eşkiyânın silah zoruyla ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kādî âdemine virildi.
Fî 4 Zi'l-kaʿde sene 966
Bu da içerü gönderilmişdür.

Migalkara kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp yetmiş-seksen mikdârı sûhte cemʿ olup fesâd üzre olmağın senün dahı kasabada yolın basup üç neferi ele gelüp haklarından geldüğün ve bâkileri Koğrı ve İpsala cânîblerine firâr idüp ammâ girü cemʿiyyetleri olup avdet iderlerse şehir halkı emr-i şerîf olmadın mukābele itmekden havf itdüklerin bildürmişsin. İmdi, bu bâbda varup irişüp ehl-i fesâd ele getürmek içün sâbıkā Prizrin Begi olan hâliyâ ol cevânibde hırâsetde olan Hızır *dâme izzuhû*'ya hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, sen dahı hâzır olup anun gibi zikr olınan ehl-i fesâd girü avdet idüp fesâd itmek istedüklerinde eger kasaba halkıdur ve eger sâʾir il-eridür, cemʿ idüp dahı ehl-i fesâdı ele getürüp Şerʿ u kānûn ile haklarından gelmek bâbında dakîka fevt itmeyesin. Şöyle ki, zikr olınan ehl-i fesâd ele gelmelü olduklarında, ceng ü cidâle mübâşeret idesin. Hîn-i cengde anlardan katl olınanlar kātillerden süʾâl olmaz. Ana göre halka tenbîh idüp dahı ele getürenleri bâbında saʿy ü ikdâm eyleyesin. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olmaya. Fesâd içün âlât-ı harb ile cemʿ olanlardan ele gelenlerün haklarından gelesin.

193 *Prizren sâbık Beyi Hızır Bey'e: Malkara kazasında evler basıp suç işleyenlerin ele geçirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a bile mübâşir kayd olınup ol alup gitdi. Bu hükümler yazılup pâye-i serîre gönderilüp *"eyüdür, gönderilsün"* diyü hatt-ı şerîf gelüp alup gitdi, bile mübâşir olsun diyü buyurıldı.
Fî 4 Zi'l-kaʿde sene 966

Sâbıkā Prizrin Begi olan Hızır Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Migalkara kādîsı Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp kasaba-i mezbûre halkı gelüp: "Sûhte tâʾifesi yetmiş ve seksen nefer olup âlet-i harb ile gezüp ev basup oğlan çekmek kasdına gündüzin bağlarda yatup bağlarımuzı ve bostânlarımuzı harâb idüp ve imâret huddâmı dahı gelüp on-on beş nefer sûhte on beş günden ziyâdedür ki her gün âlet-i harb ile imârete gelüp kendü hisselerin aldukdan sonra şu mikdâr yoldaşımuz vardur diyü fukarânun yemeğinden haylî yemek alup söylemeğe havf iderüz; küllî cemʿiyyetleri vardur" diyü

haber virdüklerin ve kendü dahı mesâlih-i Müslimîn içün at ile bir yire giderken, kasaba içre âlet-i harb ile niçesi karşu gelüp ok atup kılıç çeküp ceng-i azîm idüp Müslimânlar irişüp üçi ele gelüp, gayrılarına ibret içün hakkından gelüp bâkîsi Koğrıdağı'na ve İpsala câniblerine firâr idüp girü cemʿiyyet-i ittifâk üzre oldukların bildürmeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bir ân ve bir sâʿat teʾhîr itmeyüp bi'z-zât mahall-i mezbûra varup dahı zikr olınan ehl-i fesâdı saʿy ü ikdâm eyleyüp eger senün yanunda olanlar iledür, eger il-eri sürmek ile her ne tarîkla olursa ele getürüp Şerʿ u kānûn ile haklarından gelmek bâbında dakîka fevt itmeyüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin. Şöyle ki varup irişmeyesin, bir fesâd ideler, senden bilinür. Ana göre mukayyed olasın ve fesâd için âlet-i harb ile bulınup ele gelenlerün haklarından gelesin.

194 *Şam beylerbeyine: Kerek Kalesi dizdarını emr-i şerif hükmüyle katleden Kerek ve Şevbek sancağı Beyi Said tarafından daha başka kimselerin öldürülüp öldürülmediğinin bildirilmesi ve orada oturmaları caiz olmayan hisar erlerinin ref' edilmesi hakkında.*

Bu dahı.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp emr-i şerîfüm üzre Kerek ve Şevbek Sancağı Begi Saʿîd *dâme izzuhû* Kerek kalʿası dizdârını katl idüp: *"Nâ-hak yire ulûfemüz kesüp âdemlerine virdi"* diyü şikâyet eylediler. Sebeb ne olmışdur, göresin diyü emrüm olmağın müşârün-ileyh Saʿîd *dâme izzuhû* bundan akdem mektûb gönderüp kalʿa-i mezbûre dizdârı olan Beşâret, âsî Arab'dan kız alup yedi-sekiz nefer hisâr-erenleri ile müttefik olup begler âdemlerine hisâr-erleri koşılup bir hıdmete gönderildükde: *"Begler âdemlerin Arab'a virürler, kendü sağ gelürler"* diyü defeʿâtle iʿlâm eyleyüp ve bundan evvel bunlarun ahvâllerin beglerden ve sâʾir halkdan istimâʿ itmeğin arz olındukda emr-i şerîfüm virilüp senün yanunda sâbit oldiyse siyâset idesin ve eger şübhe varsa Rûm-ili'ne sürgün idesin diyü emrüm olmağın Saʿîd Beg'den töhmetleri süʾâl olındukda kalʿa-i mezkûre erenlerinden niçe ihtiyâr kimesneler mezkûr dizdârlar için: *"Bu, cümle kabâhatle mevsûfdur"* diyü şehâdet idüp [illegible] begi zamânında töhmete bir cihet olmakda mezkûr dizdârun hakkından gelinmesi için emrüm mûcebince tezkire gönderüp hakkından gelinmişdür. Lakin: *"Sâʾirlerini katl itdi, diyü şikâyet eylemişler, anlardan haberüm yokdur, bunlar Kerek'de olmakdan olmamak evlâdur"* diyü arz eylemişsin. İmdi, ol gedükleri alınanlardan baʿzı, Südde-i saʿâdet'üme gelüp: *"Gedüklerimüz bilâ-sebeb alınmışdur"* diyü şekvâ itdüklerinde bu husûsun aslı maʿlûm olmamağın bilâ-sebeb alınmışsa mukarrer idesin diyü hüküm virilüp ve dizdârdan gayrı katl olınmış âdem var mıdur? Olduğı takdîrce ne husûs içün katl olınmışlardur? Maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi zikr olınan hisâr-erenlerinden hükm ibrâz iderlerse anda olmak münâsib olmayanları komayup ve dizdârdan gayrı dahı müşârün-ileyh kimesne katl itmiş midür ve ne husûs içün katl itmişdür? Maʿlûm idinüp dahı anı arz idesin ve arz itdüğin üzre anda durmak münâsib olmayan hisâr-erenlerinden dahı refʿ idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fi 5 Zi'l-kaʿde sene 966 [09.08.1559]

195 **Bursa Harç Emini Kubad Çavuşa:** *Kirmasti'deki harap olan Züfer Camii'nin tamiri için keşif yapılarak bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Burusa Hâssa Harc Emîni Kubâd Çavuş'a hüküm ki:

Mihalıç kādîsı mektûb gönderüp kasaba-i Kirmasti'de merhûm Züfer, binâ itdüği mescidün zelzeleden kubbelerinün bir mikdâr yiri ve menâresi harâb olup taʿmîrine vakfı olmayup mîrî tarafından termîm olınmasın arz idüp ve ehl-i hibre ile üzerine varılup sekiz bin akça tahmîn olındı diyü iʿlâm itmeğin sana dahı varup tahmîn itdürmek emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât yarar muhamminler ile üzerine varup zikr olınan mescidün taʿmîre muhtâc olan yirlerin tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdürüp ne kadar nesne ile termîm kābildür, nicedür? Vukūʿı üzre yazup arz idesin.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fi 6 Zi'l-kaʿde sene 966 [10.08.1559]

196 *Ankara eski Kadısı Emir Şah'a: Taraklı, Göynük, Akyazı ve Ilıca kazalarındaki eşkiyâ hakkında tahkikat yapıp şeriate göre lâzım geleni icra etmesine dair.*

Yazıldı.

Mezbûra Ankara kādîlığına virilüp kādîlığına varmak emr olınup müfettiş, sâbıkā Kandırı kādîsı ol vilâyete buyurılup hüküm ana yazılmışdur.

Sâbıkā Ankara Kādîsı olan Mevlânâ Emîrşâh'a hüküm ki:

Bundan akdem Hatvan Begi olup hâliyâ Burusa ve Koca-ili sancaklarında baʿzı ehl-i fesâdı ele getürmek içün irsâl olınan Mehmed *dâme izzuhû* mektûb gönderüp kazâʾ-i Taraklu ve Göynik ve Akyaz ve Ilıca'nun yürük tâʾifesi ehl-i şenâʿat olup kādîları ve nâʾibleri yek-dil olup kurâda olmayup ve yollarda âdem katl idüp ehl-i fesâd ele gelüp kādîlara getürdüklerinde: *"Sicill ve buccet hakkı"* diyü bir mikdâr altunların alup ehl-i fesâdun hakkından gelinmeyüp halâs olmağla reʿâyâya envâʿ-ı teʿaddî olınur diyü bildürüp senün dahı kemâl-i diyânet ve hüsn-i istikāmetüne iʿtimâd-ı hümâyûnum olmağın zikr olınan kādîlıklarda olan ehl-i fesâd ü şenâʿatün teftîşini sana tefvîz idüp bu bâbda Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Mustafa bile mübâşir taʿyîn olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup bi'z-zât zikr olınan kādîlıklara varup ibtidâ Ilıca kazâsından mübâşeret eyleyüp eger sûhtelerden ve eger gayrıdan fesâd ü şanâʿat üzre olanları ve töhmet-i sâbıkā ile müttehem olanları ele getürüp tecennüb idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şerʿile ve kānûnla buldurması lâzım olanlara buldurup dahı daʿvâ-yı hakk ider kimesneler var ise bir defʿa Şerʿile fasl olmayan kazıyyelerin husamâ muvâcehesinde kazıyyelerin Şerʿile istimâʿ eyleyüp töhmet-i sâbıkā ile müttehem olup töhmeti müseccel olanları dahı kānûnla görüp ele gelen ehl-i fesâddan Şerʿile sâbit olan hakların ashâb-ı hukūka alıvirüp anun gibi cürm-i galîzi olup salb ü siyâsete ve yâhûd katʿ-ı uzva müstahıkk olanları mahallinde Şerʿile salb ü siyâset idüp ve yâhûd katʿ-ı uzva müstahıkk olmayan mücrimleri sûret-i

cürmleriyle ve yarar âdemler ile ve kayd ü bend ile Süddе-i saʿâdet'üme gönderesin. Dahı ol bâbda şol ki muktezâ-yı Şerʿ-i Şerîfdür, mahallinde icrâ itdüresin. Ammâ şunlar ki, töhmet-i sâbıkā ile müttehem olup Şerʿ-i Şerîf ile el virmiye, töhmet-i sâbıkāsı müseccel olup mûcib-i örf olanları dahı kānûn ile görüp bu bâbbda tamâm dikkat ü ihtimâm üzre olup ol cevânibi ehl-i fesâd ü şenâʿatden tathîr ü pâk idüp eyyâm-ı adâlet-encâm-ı husrevânemde reʿâyâ vü berâyâ âsûde-hâl ve müreffehü'l-ahvâl olup edʿıye-i devâm-ı devletüm içün duʿâya iştigāl göstereler. Ammâ teftîş umûrında tamâm hakk üzre olup ehl-i fesâd ü şenâʿate himâyet olınup kendü hâllerinde olanlara dahl ü taʿarruz olmakdan ve hilâf-ı Şerʿ u kānûn kimesneye teʿaddî olmakdan ziyâde hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve zikr olınan kādîlardan ve nâʾiblerden arz olındugı gibi ehl-i fesâd himâyet olınmış mıdur, ne zamânda olup ne makūle kimesneye himâyet olmışdur? Anı dahı tamâm maʿlûm idinüp arz idesin ve ehl-i fesâdı ele virmekde ve ele getürmekde toprak kādîları ve sübaşıları ve sâʾir halka gereği gibi muʿâvenet ü müzâheret idüp ehl-i fesâda himâyet itmekden ve tecennüb itdürmekden ve ihmâlden ziyâde hazer ideler. Şöyle ki, ihmâl ideler ve yâhûd muʿâvenet itmeyüp ol sebeb ile ehl-i fesâd tecennüb ide, anlara olıcak kendülere olur; azl ile konılmayup muʿâkab olmagı mukarrer bileler. Bu bâbda ihmâli olanları bildüresin.

197 *Ankara kadılarına: Günlük teftiş ediyoruz diyerek ahaliye haksızlık edenlerin men'ine ve bu işe kalkışanların hapsedilmelerine ve ahalinin rencide edilmesine meydan verilmemesine dair.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf Pâdişâ[h] hazretlerinden.
Abdülkādir Çavuş'a virildi.
Fî 7 Zi'l-kaʿde sene 966

Ankara sancagı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'ümde şöyle istimâʿ olındı ki baʿzı kimesneler yevmlü teftîş iderüz diyü reʿâyâyı tutup: *"Sen yevmlüsün"* diyü kiminün akçasın alup ve kimin rencîde idüp teʿaddî iderler imiş. İmdi, bu husûs içün kimesneye dahl ü tecâvüz olınmaya diyü emr olınup ol bâbda Memâlik-i mahrûse'ye ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup anun gibi baʿzı kimesneler: *"Yevmlü teftîş iderüz"* diyü taht-ı kazânuza geldükde her kim olursa aslâ vü katʿâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp mecâl virmeyüp tutup kayd ü bend ile habs idüp Südde-i saʿâdet'üme arz idesin ve min-baʿd begler-begiler ve begler âdemlerine ve sâʾirlere gereği gibi taht-ı kazânuzda tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, bu husûs içün kimesneye dahl ü tecâvüz itmeyüp reʿâyâ ve gayrıya: *"Sen yevmlüsün"* diyü yapışılup akçaların almakdan ziyâde hazer idesin. Şöyle ki, birinüzün taht-ı hükûmetinde bu makūle vazʿ olduğı istimâʿ olına, azl ile konılmayup envâʿ-ı ikāb ile muʿâkab olmanuz mukarrer bilüp, bu hükm-i hümâyûnumun sûretin her birinüz sicill-i mahfûza kayd idüp halka dahı nidâ vü iʿlâm idesin ki, emr-i şerîfe mugāyir bir ferd iş itmeye; reʿâyâ, zıll-ı saʿâdetümde âsûde-hâl ola ve şimdiye değin taht-ı kazâ-nuzda kimesne gelüp: *"Yevmlü teftîş iderin"* diyü reʿâyâya dahl ü tecâvüz itmiş midür ve ne makūle kimesnedür ve ne zamânda gelmişdür? Her kangınuzun taht-ı kazâsında vâkıʿ olmışsa anı dahı arz idesin. Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından ve kapucılarından ve gayrıdan baʿzı kimesneler memleket mesâlihi içün ulak ile irsâl olınur. Anun gibilerden mâʿadâ baʿzı kimesneler tezvîr idüp reʿâyânun davarların tutarlar imiş. İmdi, bu bâbda dahı mukayyed olup ulak ile gelenlerün ellerinde olan ahkâm-ı şerîfeyi taleb idüp dahı kaç nefer kimesne taʿyîn olınmışsa ana göre davar bulıvirüp emre mugâyir anlara aldurmayup ve elinde hükmi olmayup tezvîr idenleri ele getürüp habs idüp arz idesin ve kirâ ile dutmalu olduklarında dahı sâhiblerinün rızâları olmadan [de]fter tutdurmayup ve bi'l-cümle zikr olınan husûslarda dâʾimâ mukayyed olup emr-i şerîfe mugāyir kimesneye iş itdürmeyüp icrâsında dâʾimâ mukayyed olup inâd ü muhâlefet idenleri isimleriyle yazup bildüresin. Zikr olınan tâʾifenün cerâʾim-i günâhları sâbıkā afv olınmışdur. Ol husûs içün min-baʿd kimesneye dahl ü tecâvüz itdürmeyüp ve bu hükm-i şerîfüm ne gün varduğın yazup bildüresin ve dâʾimâ memleket ahvâlin iʿlâmdan hâlî olmayasın.

-197/a-

Yazıldı.
Yûnus Çavuş'un oğlı Mustafa'ya virildi.
Fî 7 Zi'l-kaʿde sene 966

Sûreti Bolı sancagı kādîlarına.

-197/b-

Yazıldı.
Bu dahı.

Sûreti Kastamoni sancagı kādîlarına.

-197/c-

Yazıldı.
Bu dahı.

Sûreti Kangırı sancagı kādîlarına.

-197/d-

Yazıldı.
Abdülkādir Çavuş'a virildi.
Fî 7 Zi'l-kaʿde sene 966

Sûreti Çorum'dan Tokat'a varınca olan kādîlara.

197/e-

Yazıldı.
Yûnus Çavuş'un oğlı Mustafa'ya virildi.
Fî 7 Zi'l-kaʿde sene 966

Sûreti Çorum sancagı kādîlarına.

198 *Kubad Paşa'ya: Serhaddin ahvaliyle Şehzade Bâyezid'e ait haberleri daima bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bekir Çavuş'a virildi.
Fî 8 Zi'l-kaʿde sene 966

Kubâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ serhadd ahvâli ve öte cânibün etvâr u evzâʿı maʿlûm olmak lâzım olmagın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, serhadd ahvâlin ve öte cânibün evzâʿ u etvârın ve fikr [ü] firâsetlerin ve oğlum Bâyezîd'ün vâkıf olduğun ahbârın ve bi'l-cümle her tarafdan maʿlûmun olan ahbâr-ı sahîhayı ve dâʾimâ vâkıf olduğun ahbârı iʿlâmdan hâlî olmayasın. Şöyle ki, iʿlâmı lâzım olan husûsı ve anlardan gayrı muhtâc-ı arz olan ahvâli mufassal yazup mezbûr ulak ile bildüresin ki teʾhîr lâzım gelmeye.

-198/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Diyârbekr defterdârına.

-198/b-

Yazıldı.
Bu dahı.

Sûreti Bitlis begine.

[Yev]mü's-sebt fî 10 Zi'l-kaʿde sene 966 [14.08.1559]

199 ***Barçınlı kadısına: Barçınlı kazasında Bâyezid adlı sipahi ile oğlu ve kaynının haramzadelere baş olarak günlük diye yolculara tecavüzlerinin men'ine ve yakalanarak haklarından gelinmesine dair.***

Yazıldı
Edhem Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr] sene 966

Barçınlu kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp oğlum Selîm'den hüküm gelüp cemʿ olup perâkende olan eşirrâya min-baʿd dahl olınmaya, emn üzre olalar diyü ısmarlanup tenbîh oldukdan sonra taht-ı kazândan Bâyezîd nâm sipâhînün oğlı ve kaynı baʿzı harâm-zâdelere reʾîs olup yevmlü diyü ebnâʾ-i sebîle zarar u ziyân itdüklerinden gayrı Gökbaş nâm karye kurbinde Dîvâne Bâlî ve Kurd ve Budak ve dahı sâʾir yoldaşlariyle yedi nefer müsâfirlerün basup Gökbaş zâviyesine düşürüp andan halâs bulmayup Abdâl zâviyesine düşüp anda dahı akablerince varup iki zâviyenün şeyhleri: *"Bunlar yevmlü değildür"* didüklerinde âlet-i harb ile üzerlerine yüriyüp Gökbaşlu zâviyesi şeyhin çalup bir kolın amel-mânde ve zikr olınan kimesneleri külliyyen soyup espâbların aldukların bildürmişsin. İmdi, mezkûr Bâyezîd'ün babası ve iki nefer yoldaşları Süddе-i saʿâdet'ümde tutılup Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Edhem Çavuş ile ahvâlleri görilmek içün gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, teʾhîr itmeyüp mezbûr Bâyezîd'ün oğlın ve kaynın ve sâʾir yoldaşların dahı ele getürüp gaybet iderler ise yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şerʿile ve kānûnla buldurması lâzım olanlara buldurup dahı daʿvâ-yı hakk ider kimesneler varsa husamâsiyle beraber idüp üzerlerine kimesnenün hakkı sâbit olursa sâbit olan hakların ashâbına alıvirüp dahı arz itdüğün üzre bu fesâdı itdükleri bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf sâbit ü zâhir olanları mecâl virmeyüp mahallinde haklarından gelüp ve ne mikdâr kimesnenün hakkından gelindüğin ve sâbit olan fesâdlarınun sûret-i sicillerin mezbûr ile Süddе-i saʿâdet'üme arz idesin ve bu bahâne ile kimesneye garaz u buğzdan ve hilâf-ı vâkıʿ iş olmakdan ziyâde hazer idüp arz itdüğün gibi fesâd idenleri ki fesâdları zâhir olmış ola, emrüm üzre anlarun hakklarından gelesin ve muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 11 Zi'l-kaʿde sene 966 [15.08.1559]

200 ***Kırkkilise beyine: Kırkkilisenin Ulûfeciler köyünden hırsız ve harami olduğu bildirilen Yeniçeri oğlu Ali'nin Dersaadete gönderilmesine dair.***

Yazıldı.
Güveygûsi Ahmed'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr]

Kırk-kilise begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı saʿâdet-meʾâb'uma mektûb gönderüp bundan akdem Kırk-kilise kazâsına tâbiʿ Ulûfeciler nâm karyenün teftîşi Yeniçeri-oğlı Ali nâm kimesne içün hükm-i şerîf gönderilüp emr-i şerîfüm mûcebince teftîş olındukda inkârla cevâp virüp müddeʿîsi olan İskender nâm kimesneden daʿvâsına muvâfık beyyine taleb olındukda: *"Şâhidlerüm sefer-i hümâyûndadur"* diyüp baʿdehû mezkûr Ali'nün ahvâli ehl-i karyeden istifsâr olındukda niçe kimesneler: *"Mezbûr Ali eyü at besleyüp, inüp, binüp, bir-iki ay çıkar gider; hırsuz ve harâmîdür, eyü kimesne değildür"* diyü şehâdet itdüklerin iʿlâm itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrı kayd ü bendle yarar âdemlerle koşup Süddе-i saʿâdet'üme irsâl idesin ve getüren kimesnelere muhkem tenbîh idesin ki, yolda gaybet itmeden ihtirâz eyleyeler. Şöyle bilesin.

201 ***Amasya Muhafızı Sinan Paşa'ya: Budin'in Kopan sancağına bey olan Hasan Bey'in gecikmeden sancağına gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Sinân Kethudâ'nun âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 11 Zi'l-kaʿde sene 966

Mahmiyye-i Amâsiyye muhâfazasında olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Vilâyet-i Budun'da Kopan sancağı inâyet olınan kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Hasan *dâme izzuhû*'nun sancağı serhadd olup zabt u hırâseti lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp müşârün-ileyhi gönderesin ki varup gereği gibi sancağınun hıfz u hırâsetinde ola.

202 ***Kütahya piyadeleri sancağı beyine: Tersâne-i Âmire hizmetine tayin olunan Kütahya sancağı piyadeleri nöbetlisinin acele bizmete gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Zi'l-kaʿde sene 966

Kütahya piyâdeleri sancağı begine hüküm ki:

Kütahya sancağınun piyâdelerinün bir nevbetlüsi mukaddemâ Bilecik maʿdenine taʿyîn olınmışdı. Hâliyâ bir nevbetlüsi dahı Tershâne-i Âmire'm hıdmetine taʿyîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, sancağun piyâdelerinün bir nevbetlüsi dahı ne mikdâr ise yaya-başıları ve mukaddemleri ve kānûn üzre altı aylık zâd ü zevâde ile muʿaccelen ihrâc idüp emrüm mûcebince Tershâne-i Âmire'me iletüp hıdmete mübâşeret itdüresin. Yayaları eksük ve giç iletmekden ziyâde hazer eyleyeler.

203 ***Ahyolu, Aydos, Varna, Tekfurgölü, Hırsova ve İbrail kadılarına: Arpa ve buğday navlunlarını fazla isteyen gemicilerin haklarından gelinmesine dair.***

Yazıldı.

Ahyolı ve Aydos ve Varna ve Tekfurgöli ve Hırsova ve Brayıl kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzdan İstanbul zahîresiyçün irsâl olınan arpa ve buğdayun navlunların gemiciler kadîmden alıgeldüklerine muhâlif ikişer akça taleb eyledükleri istimâʿ olınmağın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda göresin; her birinüzün taht-ı kazâsından kadîmü'l-eyyâmdan arpanun ve buğdayun kilesine navlun her ne alınugelmişse girü anı mukarrer idüp hâliyâ gemiciler kadîmden olıgelenden ziyâde navlun taleb eylerlerse aldurmayup, itmek isteyenleri menʿ idüp

memnûᶜ olmayanları isimleri ile yazup bildüresin ki ana göre haklarından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıᶜ ola. Her birinüzün taht-ı kazâsından kadîmden navlun ne alınugelmişse anı aldurup gemicilere kimesneyi tazyîk idüp ziyâde itdürmeyesin.

204 *İlbasan beyine ve Draç kadısına: Venedik beyleri Draç Limanı'ndan aldıkları eşyayı iade ettiklerini bildirdiklerinden, onların talep ettikleri gemi ve zeytinyağlarının geri verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Cenâze'ye virildi.
Fî 11 Zi'l-kaᶜde sene 966

İlbasan begine ve Draç kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i saᶜâdet'üme arzlarınuz vârid olup Draç limanı'nda Venedik kadırgaları aldukları gemiler ve espâb iᶜlâm olınup ahde mugāyir alınan espâb ve gemi girü irsâl idesin diyü Venedik dojına nâme-i hümâyûnum gönderilmişdi. Venedik beglerinden hâliyâ atebe-i ulyâma mektûb gelüp alınan espâb gönderildi diyü iᶜlâm idüp ve sâbıkda kendülere müteᶜallık baᶜzı gemileri levend kayıkları alup içinde bulınan zeyt yağın Draç'da beyᶜ eylediler diyü iᶜlâm eyledüklerinde ashâb-ı hukūka hakları alıvirile diyü bundan akdem size hükm-i şerîfüm dahı gönderilmişdi. Hâliyâ girü Venediklüye ol makūle vâkıᶜ olan ziyânlar görilüp alıvirilmek içün yarar âdemlerünüz taᶜyin idüp irsâl idesin diyü Venedik dojına nâme-i hümâyûnum irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Öteden âdemleri geldükde taleb itdükleri espâbı Şerᶜile teftîş idüp müteveccih olanlardan bilâ-kusûr ashâbına alıvirüp ahde mugāyir kimesneye iş itdürmeyesin ve husûs-ı mezbûr neye müncer olup ashâbına Şerᶜile teslîm olınan espâb ne mikdâr olduğın tafsîl ile Südde-i saᶜâdet'üme arz u iᶜlâm idesin.

205 *Draç kadısına: Venedik doju Draç Limanı'ndan alıp gittikleri rencber gemilerini ve eşyayı iade ederse bunların alınıp sahiplerine teslimi hakkında.*

Yazıldı.

Draç kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem İlbasan sancağı begi ile Âstâne-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp Venedik'e müteᶜallık birkaç pâre kadırga gelüp Draç limanında olan rencber gemilerin espâbiyle alup gitdüğin arz itdüğinüzde Venedik dojına nâme-i hümâyûnum gönderilüp alınan espâb bî-kusûr ashâbına teslîm olınmak içün irsâl olına diyü iᶜlâm olınmış idi. Eyle olsa Venedik beglerinün atebe-i ulyâma mektûbları vârid olup kadırgalariyle gelüp ol makūle fesâd iden âdemlerinün haklarından gelindüğin ve aldukları espâb girü sâhiblerine teslîm itmek içün irsâl olındığın bildürüp ve Südde-i saᶜâdet'ümde olan baylosları dahı öte cânibden gönderilüp espâbın aynı ile defterin Dergâh-ı muᶜallâ'ma getürdükde, içinde mastûr olan espâb, sâbıkda arz olındığı mikdârdan cüzʾî olmağın bâki kalan dahı irsâl olına diyü, Venedik dojına tekrâr nâme-i hümâyûnum gönderilmişdür. İmdi, **buyurdum ki:**

Öte cânibden gönderdükleri espâbı alup defteri ile hıfz idüp dahı sâhibleri gelüp taleb eyledükde onat vechile görüp sahîh kendünün olduğın sâbit itdükden sonra teslîm idüp, deftere işâret idesin. Ammâ bu bâbda ihtimâm üzre olasın. Kimesnenün hakkı zâyiᶜ olmalu olmaya.

206 *Venedik dojuna : Draç Limanı'ndan Venediklilerin aldıkları gemiler ve eşyanın bakıyyesinin de teslim edilmesi, harami ve levent taifesine zahire verilmemesine dair.*

Yazıldı.
Âdet üzre ser-â-ser kîse ile ve altun kozalak ile mühürlenüp Cenâze'ye teslîm olındı.
Fî 11 Zi'l-kaᶜde sene 966

Venedik dojına hüküm ki:

Atebe-i aliyye-i âlem-penâh ve Südde-i seniyye-i saᶜâdet-destgâhımuza ki mesned-i selâtîn-i cihân ve müttekâʾ-i havâkîn-i devrândur, mektûb-ı meveddet-mashûbınuz vârid olup bundan akdem irsâl olınan nâme-i hümâyûnumuz vâsıl olup Draç'da vâkıᶜ olan kazıyyeler maᶜlûmınuz olup husûs-ı mezkûr nâgâh hataʾen vâkıᶜ olup istimâᶜ eyledüğünüzde azîm ıztırâb vâkıᶜ olup, Âstâne-i gerdûn-vakārımuz ile sadâkat ü ihlâs üzre olan dostluk binâsı müʾekked ü müşeyyed olduğı maᶜlûm olmak içün fi'l-hâl donanmanuz üzre prevedor olan azl olınup yirine muᶜtemedün-aleyh yarar âdeminüz taᶜyîn olınup reᶜâyâmuzdan alınan espâb ve gemi serhadd-i Memâlik-i mahmiyye'de vâkıᶜ olan begler kullaruma teslîm olınmak içün irsâl olındığın iᶜlâm eyleyüp Memâlik-i mahrûse'mde olan kullarum ve reᶜâyâ tâʾifesi harâmî levend tâʾifesine zahîre ve azık virmeyüp gemilerin kabûl itmeyüp muᶜâvenet ü müzâheret eylemeyeler. Ehl-i fesâdun gereği [gibi] hakkından gelinüp ve serhadde vâkıᶜ olan begler kullaruma tenbîh olınup ahd-nâme-i hümâyûnuma mugāyir kimesne iş itmemek husûsı iᶜlâm olınmış ve Âstâne-i saᶜâdet'ümde olan baylosınuz dahı alınan Karamürsel gemisi içinde bulınup ashâbına redd olınmak içün irsâl olınan espâbun defterin aynı ile Südde-i saᶜâdet'üme gönderüp lâkin sâbıkā İlbasan begi ile Draç kādîsı Südde-i saᶜâdet'üme gönderdükleri arzlarında alınan espâbun mikdârı beyân olmayup irsâl olınan nâme-i hümâyûnumuzda aynı ile iᶜlâm olınmış idi. Mezkûr baylosun virdüği defterde mastûr olan espâb cüzʾî olup mezkûr gemi ile on dokuz kıtᶜa büyük ve küçük top olup baylosınuz virdüği defterde beş kıtᶜa top gönderilmiş. Sâʾir espâbları dahı bu minvâl üzre olup gerekdür ki kadîmden Âstâne-i devlet-âşiyânımuz ile olan dostluğunuz müstedᶜâsınca kalᶜa-i mezkûre altında alınan gemi ve espâbdan sâbıkā nâme-i hümâyûnumuzda zikr olınan espâbun irsâl olınandan bâki kalanı dahı bî-kusûr zuhûra getürdilüp irsâl olınmak bâbında envâᶜ-ı mesâᶜî-i cemîlenüz vücûda getüresin ve Venediklüye dahı vâkıᶜ olan zarar u ziyân yirlü yirinden hakk üzre bihasebi'ş-Şerᶜi'ş-Şerîf görilüp ashâb-ı hukūka hak teslîm olınmak içün kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm İlbasan begi ile Draç kādîsına hükm-i hümâyûnumuz gönderilmişdür. Siz dahı espâbı alınan âdemlerinüz mûmâ-ileyhimâya irsâl eyleyesiz ki emr-i şerîfüm mûcebince görilüp ashâb-ı hukūka baᶜde's-sübût hakları alıvirile ve Memâlik-i mahrûse'm serhaddinde vâkıᶜ olan begler kullaruma tenbîh ü teʾkîd olınup mâdâmki sizün tarafınuzdan ahd-nâme-i şerîfüme mugāyir bir vâzᶜ sâdır olmaya, berü cânibden dahı ahde muhâlif kimesneye iş itdürmeyüp ehl-i fesâd olan harâmî levend tâʾifesine zahîre virdürmeyesin, diyü emrüm olup siz dahı eger Girid adası'nda ve eger Kıbrus'da ve sâʾir yalılarda vâkıᶜ olan beglerinüze gereği gibi tenbîh ü teʾkîd idesiz ki anlar dahı harâmî levend tâʾifesine zahîre ve azık virmeyüp muᶜâvenet ü müzâheret itmeyeler. Nitekim şimdiye değin anlarun muᶜâveneti ile niçe gemilere zarar gelmişdür. Şöyle ki zâhir ola, mecâl virmeyüp cezâ vü sezâsın viresiz ki, bir dahı ahde mugāyir kimesnenün iş itmeğe mecâli olmaya. Tarafeynün reᶜâyâ vü berâyâsı istirâhatde olalar ve dâʾimâ ahbâr-ı sıhhat ü selâmetinüz ile ol cevânibde maᶜlûmınuz olan ahbâr-ı sahîhayı, atebe-i ulyâmuza iᶜlâm itmekden hâlî olmayasız ki ıttılâᶜ-ı mûcib-i teʾkîd-i meveddet ve müstevcib-i temhîd-i mahabbetdür, Memâlik-i mahrûse'mden gelüp kalᶜa toplayup bu makūle fesâd iden, mücerred azl ile iktifâ olınmayup, Südde-i saᶜâdet'üme olan müvâlât muktezâsınca kalᶜaya itdüği ziyân bî-kusûr tazmîn itdürilüp kalᶜa taᶜmîr olınup kendünün gereği gibi hakkından gelinmek gerekdür.

207 *Malkara kadısına: Malkara'nın Deveciler köyünde Elif adlı bir genç kıza tecavüz eden Ali hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.*

Yazıldı.
Kādî-asker arz itmişdür.
Arz getürene virildi.
Fî 11 Zi'l-kaʿde [sene 966]

Migalkara kādîsına hüküm ki:
Mektûb gönderüp kazâʾ-i mezbûrda Deveciler nâm karyeden Elif binti Mehmed nâm bâkire meclis-i Şerʿa gelüp: *"Ali nâm kimesne mahzarında daʿvâ idüp vâlideynüm tarlada iken evimüze gelüp bana güç eyleyüp bekâretüm izâle eyledi"* didükde mezbûr Ali dahı ikrâr idüp müseccel olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol bâbda emr-i Şerʿ neyse icrâ olınup ve mezbûr, sâbıkā bu makūle töhmet ile müttehem midür ve ne hallü kimesnedür, teftîş olınup eger töhmet-i sâbıkāsı var ise kayd ü bend ile Südde-i saʿâdet'üme irsâl idüp ve kız dahı ne hallüdür anı dahı teftîş idüp arz idesin.

208 *Bolu sancağı kadılarına: Ordu-yı hümâyûn için alınacak koyunlar hakkında.*

Yazıldı.
Çavuşlukdan maʿzûl Rüstem ile Maksûd Çavuş'a gönderildi.
Fî 12 Zi'l-kaʿde sene 966

Bolı sancağı kādîlarına hüküm ki:
Bundan akdem ordu-yı hümâyûnum içün koyun emr olup ol bâbda size ahkâm-ı şerîfe yazılmışdı. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Maksûd Çavuş vusûl buldukda, [her] birinüzün taht-ı kazânuzdan ne mikdâr koyun tedârük ü ihzâr itmişsenüz sâhibleri ve yâhûd vekîlleri ile ordu-yı hümâyûnuma irsâl idesiz, getürüp beyʿ ideler. Ammâ koyun îd-i mübârekden mukaddem gelüp vâsıl olmak gerekdür. Ana göre mukayyed olup ihmâlden hazer idesiz ve ne mikdâr koyun tedârük ü irsâl idece[ği]nüz yazup bildüresiz.

209 *İznikmid kadısına: Bolu sancağından gönderilen zahire ve koyunların ordu-yı hûmâyûna gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

İznikmid kādîsına hüküm ki:
Ordu-yı hümâyûnum içün Bolı sancağı kādîlıklarından sürilmesi fermân olınan zahîre ile taht-ı kazâna koyun dahı gelmiş midür? Eger gelmişse ordu-yı hümâyûnuma gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Gelen koyunı teʾhir itmeyüp bî-kusûr irsâl idesin.

210 *Sinan Paşa'ya: Şehzade Bâyezid'in Amasya'da zabtolunan eşya ve hizmetçilerinin en yakın iskeleden İstanbul'a gönderilmesi ve eşyasının bir kısmının satılması hakkında.*

Yazıldı.
Esîr-oğlı Yûnus Çavuş'a Üsküdar'da Paşa hazretlerinün evinde dokuz yüz altmış altı Zi'l-kaʿde'sinün on birinci gicesi ki isneyn gicesidür, teslîm olındı.

Sinân Paşa'ya hüküm ki:
Mektûb gönderüp emrüm üzre oğlum Bâyezîd'ün zabt itdüğün espâbınun ve oğlanlarınun defterin göndermişsin. İmdi, amele yarayan çadırları ve cebehânesin ve kitâbların ve oğlanların kirâ davarları ile ol

cânibe karîb olan iskeleye gönderüp dahı ol cânibde olan kadırgalar ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Bâkī kalan espâb[ı] anda beyʿ idüp dahı anda olanlara harc olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, emrüm üzre müşârün-ileyhün kitâbların ve cebehânesin ve çadırların ve oğlanların kirâ davarları ile ol cânibe karîb olan iskeleye gönderüp dahı ol cânibde olan kadırgalara tahmîl eyleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Bâkī kalan espâbı anda beyʿ idüp dahı ne mikdâr akça olursa anda olanlara harc idüp cebehâne espâbından ve çadırdan ve kitâblardan ve oğlanlardan ne mikdâr gönderdüğün ve kimün ile irsâl itdüğün yazup defter idüp bile gönderesin ki ana göre taleb olına ve anda bâkī kalup beyʿ olınacak espâb dahı ne mikdâr olup ve ne beyʿ olduğın, beyʿ oldukda anı dahı bildüresin ve müşârün-ileyhün âdemlerinden şehirde haylî âdem var diyü istimâʿ olınur. Var mıdur, ne makūle kimesnelerdür? Eger varsa her ne tarîkla mümkinse dağıdasın ve henüz Amâsiyye beginün âdemleri varmamış. Âdem taʿyîn idüp şehri zabt itdüresin ve içhalkı içün bir yire kaldurmalu oldukda araba var mıdur, nicedür? Anı dahı yazup bildüresin. Araba ne mikdârdur, kifâyet itmezse kirâ davarı bulınur mı? Muʿaccelen mezbûrla bildüresin ve Halîl ve Hoca ve Hekim-başın gönderesin, gelüp gideler. Ve anlardan gayrı anda olan âdemlerinden kapu-oğlanlarından ve kapucılarından ve aşçılardan kim içerüye mahsûs ola, anlar durup anlardan gayrısını bir zamân taʿyîn idüp tenbîh idesin ki: *"Ol vakte değin kimesne kalmayup dağıla, sonra bulına siyâset olur"* diyesin. İrsâli fermân olınan espâbları şimdi gemi ile gönderesin.

211 *Kestel kadısına: Lazkiye'de Örmez yaylağında zuhur eden eşkiyâya haddinin bildirimesi ve ele geçenlerin hapsi ile defterinin Dersaadet'e irsali hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Hamza'ya virildi.
Fî 11 Zi'l-kaʿde sene 966

Kestel kādîsına hüküm ki:
Hâliyâ Lâzikıyye nâʾibi ile mektûb gönderüp Örmez ? (ارمز) nâm yaylakda otuz üç nefer Arab ve ak-kullar cemʿ olup sancak kaldurup yaylakda niçe ev basup niçe kimesneler mecrûh olup altı neferi, tutılup ve Divâne Hasan nâm kimesnenün yolın basup ok ile mecrûh idüp iki pâre bezin ve bir mikdâr unın alup ve andan gayrı yirden gemi alup memleketlerine gitmek niyyet idüp yolda iki kimesne soyup ve bir öküz alup ve yaylak halkınun üzerine gelüp muhârebe vü mukātele itdüklerine ikrâr idüp sicill olınup habse virildüğin bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, arz itdüğün üzre tutılup fesâd ü şenâʿati sâbit ü zâhir olanları, mecâl virmeyüp mahallinde siyâset eyleyesin ve emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin ve mezkûrlarun gaybet iden sâʾir yoldaşların dahı yatağ u duraklarına buldurup getürdüp hakk üzre teftîş idüp bi-hasebi'ş-Şerʿ üzerlerine sâbit ü zâhir olan fesâdların defter idüp kendülerin habs idüp defterin Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

212 *Bağdad beylerbeyine: Cessân Sancağı Beyi Ali Bey'in kötü hareketlerinden dolayı hapsedilip, aldığı şeylerin sahiplerine verilmesi ve teftiş neticesinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mudurnılı Mehmed Çavuş'a virildi ve Mâliyye tarafından dahı yazılan hüküm dahı mezkûra virildi.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Cessân kādîsı mektûb gönderüp Cessân Sancağı Begi Ali Beg'ün bundan akdem Bedre nâhiyesinde zulm ü teᶜaddîsi olduğı ecilden teftîş idüp fukarânun hakkın alıvirüp temerrüd ideni arz idesin diyü vârid olan hükm-i şerîf mûcebince mîr-i müşârün-ileyhe söylendükde, hükm-i şerîfe itâᶜat itmeyüp aşîretini nâhiyede koyup reᶜâyâ tâᵓifesin rencîde itmekden hâlî olmayup cemîᶜ-i hıdmetlerine fukarâyı istihdâm idüp nâ-hak yire zulmen akçaların alup mahsûlleri virildükde hilâf-ı Şerᶜ u kānûn u defter rızkların alup iki defᶜa Bâb-ı saᶜâdet'e ahvâllerin arz itmek içün bir niçe âdem gönderüp beş günlük yoldan getürüp cerîmelerin aldukdan sonra birbirine kefîle virüp zulm ü hayf itdüğin bildürmişsin. İmdi, müşârün-ileyhün sancağı âhara virilüp teftîş olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, mezkûr bi'l-fiᶜl yanunda ise habs idüp, değil ise bir tarîkla getürdüp habs idüp dahı bir vekîl nasb idüp sancağına gönderüp eger kendüden ve eger âdemlerinden her kim gelüp daᶜvâ-yı hakk eylerse toprak kādîsı maᶜrifeti ile bir defᶜa Şerᶜile fasl olınmış olmayup on beş yıl terk olınmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i Şerᶜ-i kavîm onat vechile hakk üzre husamâ muvâcehesinde teftîş eyleyüp dahı eger kendüde ve eger âdemlerinde her kimün Şerᶜile hakkı sâbit olursa, sâbit olan hakların ashâb-ı hukūka alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildükde ve kendünün ve âdemlerinün üzerlerinde ne mikdâr nesne sâbit olup ve ne makūle mâdde sâbit olduğın mufassal defter idüp Südde-i saᶜâdet'üme arz idüp kendüyi habsden ıtlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile sâdır olursa anunla amel eyleyesin.

213 *Kefe kadısına: Kefe beyine gönderilen çavuşun, kendisine ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Mezkûr çavuşa virildi.

Kefe kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mühürlü kîse ile Kefe begine Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mustafa zîde kadruhû ile hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Anun gibi müşârün-ileyh anda hâzır değilse her kandeyse mezbûr çavuş[ı] emîn ü sâlim ulaşdursın.

214 *Muhafız Mehmed Bey'e: Tersâne-i Âmire'ye ait serenlerin Sakarya nehrinden geçirtilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Muhâfazaya taᶜyîn olınan Mehmed Beg'e hüküm ki:

İznikmid kādîsı mektûb gönderüp emr-i şerîf mûcebince Tershâne-i âmire mühimmâtı içün Akyazı ve Göynik ve Yenice ve Akhisâr ve Nurgân kādîlıklarına tevziᶜ olındukda hâzır bulınan seren, ücret ile çıkra olanlara tahmîl olınup Sakarya nehri'ne gelüp kadîmden seren ve direk geçürdükleri mahalden geçmek istedüklerinde: *"Köprüden mürûr eylen"* diyü sen mâniᶜ olduğun arz eylemeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, teᵓhîr itmeyüp ne yirden mürûrı kābilse geçürdüp rencbere mâniᶜ u müzâhim olmayup avk itdürmeyesin.

215 *Rodos beyine: Mısır kapudanının yanına gitmeyip, kendi kadırgalarıyla Rodos'un muhafazasında bulunmasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Er-oğlı Üzeyr'e virildi.
Fî 10 Zi'l-kaᶜde sene 966

Rodos begine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp yanunda olan kadırgalar ile kapudanum yanına varup Rodos cânıblerinün hıfz u hırâsetin Mısır kapudanına ısmarlayasın diyü emrüm olmış idi. Eyle olsa müşârün-ileyh Südde-i saᶜâdet'ümden niçe pâre kadırgalar ile gönderilüp senün girü sancağun muhâfazasında olman emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, müşârün-ileyh cânibine gitmeyüp Rodos'un ve ol etrâfda hıfz u hırâseti lâzım olan yalılarun ve limânlarun ve deryâ yüzinün gereği gibi hıfz u hırâsetinde olup aᶜdâdan ve levend ve korsan tâᵓifesinden nevâhî vü kurâya ve reᶜâyâya ve müsâfirîn-i bahre zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesin ve Mısr kapudanına dahı tenbîh idesin ki, kendü semtinde hıfz u hırâseti lâzım olan yirleri onat vechile görüp gözedüp dakika fevt itmeye ve aᶜdâ taraflarından ve donanma-i hümâyûnumdan vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iᶜlâmdan hâlî olmayasın.

216 *Kefe beyine: Azak Kalesi'nde bulunan yeniçerilerin zahire ve akçelerinin gecikmeden gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 11 Zi'l-kaᶜde sene 966

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ Azak kalᶜası'nda nevbetci olan yeniçeri kullarumun şimdiye değin zahîreleri tedârük olınmayup zahîre bâbında müzâyaka olmağın Südde-i saᶜâdet'üme feryâdcılar gelmişdür. Eyle olsa yeniçeri kullarumun zahîresi tedârüki mühimmâtdan olup **buyurdum ki:**

Çavuşum Mustafa *zîde kadruhû* vusûl buldukda, aslâ teᵓhîr ü terâhî itmeyüp zikr olınan kullarumun zahîrelerin akçaları ile muᶜaccelen tedârük eyleyüp akçaları ile muᶜaccelen irsâl idesin. Eger Kefe'de ve eger adalarda ele girmezse der-mahzen olmış mîrî tereke var ise narh-ı rûzî üzre mîrî terekeden tedârük idüp ber-vech-i istiᶜâl ulaşdurasın ki müzâyakaları defᶜ ola ve min-baᶜd dahı anda nevbetci olanlarun eger kış zahîreleridür eger gayrıdur, mukaddem tedârük idesin ki bir dahı zahîre husûsında müzâyaka çekmelü olmayalar. Zahîrelerin ne vechile tedârük idüp ve nice gönderdüğün ve şimdiye değin niçün tedârük olmaduğın yazup bildüresin ve taᶜyîn olınan iki yüz nefer yeniçeri bi'l-fiᶜl anda kalᶜada mevcûdlar mıdur, ne mikdârı mevcûddur? Hufyeten maᶜlûm idinüp dahı arz idesin.

217 *Akkirman beyine: Kırım hanının tamir edilmesini bildirdiği Saçaklu adlı harap kalenin tamirinde fayda olup olmadığının ve Kırım hanının yaptırmakda olduğu kale hakkındaki malûmatın bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Ve Kefe kādîsına mezbûr çavuşı Kefe begi her kandeyse ulaşdurasın diyü hükm-i şerîf yazılup mezbûra virilmişdür.
Fî yevm-i m[ezbûr]

Akkerman begine hüküm ki:

Hâliyâ Hân hazretleri mektûb gönderüp Saçaklu nâm harâb kal'anun ta'mîr olmasın bildürmişdür. Eyle olsa kal'a-i mezbûre ne makūle yirdedür, ta'mîr olınsa ne mikdâr nesne ile ta'mîr olınur ve olduğı takdîrce memleket zabtına nef'i var mıdur? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; kal'a-i mezbûre ne mahaldedür ve ta'mîr olındugı takdîrce ne mikdâr nesne ile olur ve ma'mûr olmasınun memleket ü vilâyetün hıfzına nef'i var mıdur ve andan gayrı müşârün-ileyh dahı bir kal'a binâ itmek üzre olup ol binâ ideceği kal'a mahallinde olup etrâfında şenlik var mıdur, nicedür ve ne makūle kal'a binâ ider? Yazup bildüresin ve müşârün-ileyh çavuşumı eger karadan ve eger deryâdan emîn ü sâlim Kefe'ye ulaşdurasın.

218 *Malatya beyine ve kadısına: Sayvek adlı Ermeninin yaptığı şirret ve şekâvetten dolayı şeriate göre muhakeme edilmesi ve kendisine tenbihatta bulunulması hakkında.*

Yazıldı.

Malâtıyye begine ve kādîsına hüküm ki:

Malâtıyye muhâfazasında olan Ülgen İbrâhîm *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Sayvek nâm Ermenî şiddet ü şakāvet üzre olup ba'zı re'âyânun mâlın alup ba'zın kādîya iledüp hakāret itdürüp âmme-i Müslimânlar ve Ermenîler gulüvv idüp, zarar-ı âmmdur ve mezkûrun şiddet ü şakāvetinden üç hâne göçüp âhar sancağa gitmişdür, sâ'irleri dahı perâkende olmak mukarrerdür diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Varıcak, ehl-i İslâm ve kefereden, mezkûrdan hak da'vâ ider var ise husamâsiyle berâber idüp bir def'a Şer'ile fasl olınmayup ve on beş yıl geçmeyen husûsların ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf hakk üzre teftîş idüp göresin; üzerine kimesnenün Şer'ile hakları sâbit ü zâhir olursa Şer'ile sâbit olan hakların ashâbına alıvirüp dahı tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki min-ba'd kādî ve sübaşı ve nâ'ib yanına varmayup mesâliha karışmaya ve üzerine ne makūle hak sâbit olup ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin yazup defter idüp arz idesin ve ba'de't-tenbîh bu makūle vaz'a mübâşeret iderse bildüresin.

219 *Çorum Beyi İlyas Bey'e: Mal tahsilinde emr-i şerîf üzere hareket olunup günlü taifesinden kimseye taaddi ettirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Müstedâm Çavuş'a virildi.
Fî 19 Zi'l-ka'de sene 966

Çorum Begi İlyâs Beg'e hüküm ki:

Mektûb ve kazâyâ defteri gönderüp ba'zı husûsı i'lâm idüp andan gayrı نامعلوم nâm kimesnenün Merzifon taraflarında olduğın ve İskilip dizdârında emânet konılan

espâblar husûsın ve andan gayrı yevmlü tâ'ifesinün ahvâlin bildürmişsin. İmdi, mâlın tahsîli içün sana ve mâl nâzırı olan Amâsiyye kādîsına mâliyye tarafından hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Âmil olup mâlun tahsîlinde emrüm üzre olup ve yevmlü tâ'ifesinden kimesneye te'addî itdürmeyüp kendü hallerinde gelüp evlerinde sâkin olanlara dahı min-ba'd kimesneyi dahl itdürmeyesin ve dizdârda emânet konılan espâblar Konya cânibine teveccüh itdüklerinde mi konmışdur, yohsa sonra münhezim olup avdet itdüklerinde mi konmışdur? Ne makūle espâbdur ve kimleründür, yazup bildüresin. Sancağunı gereği gibi hıfz idüp yevmlü tâ'ifesinün gelüp evlerinde kendü hâllerinde kimesneye "yevmlüsün" diyü dahl ü ta'arruz itdürmekden hazer idesin. Ammâ kendü hâllerinde olmayup girü memleketde fesâd üzre olanları men' idüp kimesneye zarar irişdürmeyesin.

220 *Bağdad beylerbeyine: Cessân-Bedre Beyi Ali Devle'nin bazı bid'atler ihdâs etmesinden dolayı, reâyâya şeriate, kanun ve defter-i hâkânîye mugâyir bid'atlerle taaddi ettirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz-ı hâl sunan Sultân Ali'ye virildi.
Fî 14 Zi'l-ka'de [sene 966]

Bagdâd Beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Cessân-ı Bedre Begi Ali Devle içün, hilâf-ı Şer' u kānûn ba'zı bid'atler ihdâs idüp re'âyâya fevka'l-had zulm ü hayf itmişdür diyü itdüği bid'atleri defter idüp Südde-i sa'âdet'üme sunup ızhār-ı tezallüm itdükleri ecilden defterin sûreti aynı ile ihrâc olınup sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Varıcak, min-ba'd beglerbegiliğüne müte'allık olan sancak-beglerine tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, sancaklarına tâbi' olan re'âyâlarına Şer'-i Şerîfe ve kānûn-ı münîfe ve defter-i hâkānîye mugāyir u muhâlif bu asl bid'atler ihdâs itmeyüp zulm ü te'addî itmeyeler. Şöyle ki, şimden sonra sancakbegleri ve âdemleri re'âyâya bu makūle hilâf-ı Şer' u kānûn te'adddî itdükde sen men' itmeyüp veya arz itmeyesin, Südde-i sa'âdet'üme tekrâr bunun gibi arz-ı hâl sunılup şekvâ olına, özrün makbûl olmayup netîcesi sana â'id olur. Ana göre mukayyed olup beglerden ve âdemlerinden ve gayrıdan re'âyâ vü berâyâya hilâf-ı Şer' u kānûn ve mugāyir-i defter-i hümâyûn kimesneye te'addî itdürmeyesin ki re'âyâ, eyyâm-ı adâletümde âsûde-hâl olup kâr ü kisblerine meşgūl olalar.

[Yev]mü'l-cum'a fî 13 Zi'l-ka'de sene 966 [17.08.1559]

221 *Göynük, Mudurnu ve Beypazarı kadılarına: Ordu-yı hümâyûn için kimin elinde olursa olsun, koyun tedarik edilerek gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Göynik ve Mudurnı ve Begbâzârı kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem ordu-yı hümâyûnum içün koyun tedârük ve irsâl idesin diyü defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilmiş idi. Eyle olsa taht-ı kazânuzda ba'zı kādî ve müderris ve nâ'iblerde ve mütekā'id sipâhî ve piyâde tâ'ifesinde bıçağa yarar erkek koyun olup, virmekde ta'allül iderler imiş ve kazâ'-i Göynik'de dahı ba'zı kuzât nâmına kimesnelerde dahı koyun olup taleb

olındukda, "kassâbuz" diyü taʿallül iderler imiş. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Maksûd *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup taht-ı kazânuzda bıçağa yarar erkek koyun eger zikr olınan tâ'ifeden ve gayrıdan her kimde bulınur ise taʿallül ü nizâʿ itdürmeyüp ne mikdâr koyun bulınur ise sâhibler ve yâhûd vekîlleri ile mezbûr ile ve nâ'iblerinüz ile muʿaccelen irsâl idüp ordu-yı hümâyûnuma ulaşdurasın. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre her birinüz bi'z-zât mezbûr çavuş ile mübâşeret idüp taht-ı kazânuzda ne mikdâr erkek bıçağa yarar koyun bulınursa emrüm üzre îd-i mübârekden mukaddem sürdürüp gönderesiz. Bu bâbda koyunı olanlara himâyet olınup olmayanlara teklîf olmakdan ve kimesneden ahz ü celb olmakdan ziyâde hazer idüp gaflet itmeyesiz. Sonra kimesneden nesne ahz olduğı istimâʿ olına, netîcesi size â'id olur.

[Yev]mü's-sebt fî 15 Zi'l-kaʿde sene 966 [19.08.1559]

222 ***Üsküdar kadısına: Dil'de bulunan at gemileri reislerinden Seydi Reis'in dümencisi Mirza'nın gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Çavuş-oğlı Mehmed'e virildi.

Üsküdar kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Dil'de olan at gemileri reʾîslerinden Seydî Reʾîs Südde-i saʿâdet'üme getürilmişdi. Zikr olınan reʾîsün gemisinde dümenci olan Emîrzâ'nun dahı huzûrı lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Çavuş-oğulları'ndan Mehmed *zîde kadruhû* vardukda, kayd [ü] bend ile teslîm eyleyüp gönderesin.

-222/a-
Bir sûreti dahı sâbıkā yazılup Dil'de at-gemisi reʾîslerinden Seydî içün yazılmışdur.
Fî 11 Zi'l-kaʿde sene 966

223 ***Dergâh-ı Âli Çavuşlarından İskender Çavuş'a: Gelibolu Boğazı'nda oturup gelip geçen gemileri yoklaması hakkında.***

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 966

Dergâh-ı âlî çavuşlarından İskender Çavuş'a hüküm ki:

Senün varup Gelibolı maʿberinde oturup zikr olınan boğazdan mürûr idenleri sen bi'z-zât görüp ol boğazları hıfz itmek emr idüp **buyurdum ki:**

Teʾhîr itmeyüp emr olınan mahalle varup hıfz u hırâsete eger Gelibolı'da oturmak evlâ ise anda oturup ve eger Anadolı yakasında oturmak münâsibse anda sâkin olup ol boğazları gereği gibi hıfz u hırâset idüp mürûr u ubûr iden kimesneleri onat vechile yoklayup ehl-i fesâddan Rûm-ili câniblerine kimesne geçmekden ziyâde hazer idüp hıfz u hırâset ve zabt u sıyânetde dakika fevt itmeyesin.

224 ***Gelibolu muhafazasında olan Amasya Bey'i Sinan Bey'e: Gelibolu Boğazı'nın muhafazası İskender Çavuş'a emredildiğinden, sancağına dönmesi ve Mahir adlı müfsidin ele geçirilerek hapsedilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Mezbûr bege îsâl içün İskender Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr]

Amâsiyye Begi olup Gelibolı muhâfazasında olan Sinân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Gelibolı maʿberinün zabtı Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân İskender Çavuş'a emr olup sen varup sancağun hıfz u hırâsetinde olman emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh vardukda, aslâ teʾhîr itmeyüp varup sancağun hıfz u hırâsetde olasın ve sâbıkā isyân üzre olan ehl-i fesâddan Mâhir nâm müfsid, baʿzı ehl-i fesâd ile ol câniblere ve Merzifon câniblerinde gezdüği istimâʿ olınur. Vardukda, hüsn-i tedârük eyleyüp zikr olınan müfsidi her kande ise tetebbuʿ u tecessüs eyleyüp her ne tarîkla olursa ele getürüp habs idüp arz idesin ve andan gayrı müteveffâ Süleymân Paşa kapucı-başısı olup baʿdehû oğlum Bâyezîd yanına varup muhârebede mecrûh olmağla anda kalan Mahmûd nâm müfsid dahı Niksar câniblerinde imiş, anı dahı ele getürmeğe saʿy idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 17 Zi'l-kaʿde sene 966 [21.08.1559]

225 ***Şehzade Sultan Selim'e: Askerini Vezir Mehmed Paşa ve Erzurum'da bulunan beylerbeyiler ile beraber olarak Kara Âmid'de toplaması hakkında.***

Yazıldı.
Bu cümle hükümler yazılup nişânlanup pâye-i serîr-i aʿlâya gönderilüp eyüdür gönderilsün diyü hatt-ı şerîf olmağın Abdî Çavuş ile gönderilmişdür.
Fî yevm-i mezbûr.

Sultân Selîm hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ atebe-i ulyâ-menziletüme mektûbun vârid olup asker ahvâlin bildürmişsin. İmdi, ol cânibden bir sahîh haber maʿlûm olınca asker perâkende olmak münâsib olmamağın sizün ve vezîrüm Mehmed Paşa ve kapum kulları ve yeniçeri kullarum ile mahrûse-i Kara Âmid'e varup ve Erzurum'da bulınan beglerbegiler dahı yanlarında bulınan asâkir-i zafer-meʾâsir ile anda cemʿiyyet üzre oturup ve Diyârbekr beglerbegisi Muş ovası'nda oturup cemʿiyyet idüp ve Anadolı beglerbegisi dahı Tercan'da sâkin olup ve Dulkādirlü beglerbegisi mukaddemâ taʿyîn olınduğı üzre münâsib ise Bitlis câniblerinde olmasın emr idüp ol bâbda her birine müstakıl hükm-i hümâyûnum yazılup irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, irsâl olınan ahkâm-ı şerîfeyi her birine irsâl idüp dahı fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzre taʿyîn eyleyesin ki, her biri varup öte cânibde bir sahîh haber maʿlûm olınca mahall-i meʾmûrda cemʿiyet üzre müretteb ü mükemmel hâzır u müheyyâ olup sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebiyle amel olına ve siz dahı müşârün-ileyh vezîrüm ve kapum kulları ve yeniçeri kullarum ile taʿyîn olınan yire varup ol cânibün haberine müterakkıb olup vâkıf olduğunuz ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî Südde-i saʿâdet'üme iʿlâmdan hâlî olmayasın. Sonra mahal ne vechile iktizâ iderse mûcebiyle amel olına.

226 *Rumeli beylerbeyine: Şehzade Sultan Selim'e verilen emre göre hareket olunmasına dair.*

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 966

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Selîm *tâle bakāhu*'dan mektûb gelüp askerün ahvâlin bildürmiş. İmdi, yukaru cânibden sahîh haber maʿlûm olınca senün dahı Rûm-ili askeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağiyle Erzurum câniblerinde olan beglerbegiler kullarum ile cemʿiyyet üzre olmanuz emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre öte cânibden sahîh haber gelince yanunda olan Rûm-ili askeriyle oturup sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebiyle amel idesin.

-226/a-

Bu dahı.

Bir sûreti Dulkādirlü beglerbegisine; Bitlis câniblerinde cemʿiyyet üzre oturasın.

-226/b-

Bu dahı.

Bir sûreti Karaman beglerbegisine; Erzurum'da oturasın diyü.

-226/c-

Bu dahı.

Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine; Muş ovası'nda oturasın diyü.

-226/d-

Bu dahı.

Bir sûreti Erzurum beglerbegisine; Erzurum'da oturasın diyü.

-226/e-

Bu dahı.

Bir sûreti Rûm beglerbegisine; Erzurum'da oturasın diyü.

-226/f-

Bu dahı.

Bir sûreti Anadolı beglerbegisine; Tercan'da oturasın diyü.

227 *Yine aynı hususta Vezir Mehmed Paşa'ya hüküm.*

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 966

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Oğlum Selîm *tâle bakāhu*'dan mektûb gelüp askerün ahvâlin bildürmiş. İmdi, yukaru cânibden bir sahîh haber maʿlûm olınca müşârün-ileyh oğlum ile sen ve yanunda olan kapum kulları ve yeniçeri kullarum ile varup mahrûse-i Âmid'de sâkin olmanuz emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, emrüm üzre müşârün-ileyh oğlum ile varup mahrûse-i Âmid'de olup sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel idesin. Van Beglerbegisi Kubâd *dâme ikbâlühû*'ya îsâl içün mühürlü kîse ile sana hükm-i şerîf gönderilmişdür. Muʿaccelen ulaşdurasın.

228 *Van beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in Aras Suyu'nun ötesine geçtiği bildirildiğinden, oradan ne tarafa yöneldiğinin haber alındığında bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Mehmed Paşa'nun hükmi ile Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 966

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp öte cânibden ve oğlum Bâyezîd tarafından vâkıf olduğun ahbâr[ı] bildüresin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Diyârbekr ve Erzurum beglerbegileri akabince ılgar idüp Aras suyı kenârında irişüp bir mikdâr âdemlerin alup kendü suyı öte geçüp gitdüğin bildürmişler. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp her tarafı tetebbuʿ u tecessüs idüp eger öte cânibden ve eger müşârün-ileyh oğlumun ne cânibe teveccüh itdüğinden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha[yı] iʿlâm idüp ve min-baʿd dahı iʿlâmdan hâlî olmayasın.

229 *Erzurum beylerbeyine: Erzurum tarafında olan askerin zahirelerinin tedarik edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 966

Erzurum beglerbeg[i]lerine hüküm ki:

Hâliyâ ol cânibde olan beglerbeg[i]lerden Rûm-ili ve Rûm ve Karaman ve Anadolı beglerbegileri kendülere müteʿallık olan begler ve sâʾir asker halkı ile öteden bir sahîh haber maʿlûm olınca anda olmak emr idüp ol bâbda her birine hükm-i şerîf gönderilmişdür. Eyle olsa zikr olınan asâkir-i nusret-meʾâsirün zâd ü zevâdeleri tedârüki ehemm-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup asker halkının zahîresin her ne tarafdan olursa tedârük idüp getürdüp askere müzâyaka çekdürmeyesin. Husûs-ı mezbûr, mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup zahîre tedârükinde cidd [ü] ihtimâm üzre olasın.

230 *Çorum Beyi Ayas Bey'e: Şehzade Bâyezid'ın yanında olanlardan yaralı olarak Amasya'da kalan Mahmud'un Niksar taraflarında fesada başlaması üzerine, ele geçirilmesi hakkında.*

Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 966
Sinân'un hükmi ile bir kîse[ye] konıldı.
Fî 17 Zi'l-kaʿde [sene] 966

Çorum Begi Ayas Beg'e [hüküm ki]:

Bundan akdem müteveffâ Süleymân Paşa'nun kapucı-başı olup oğlum Bâyezîd yanında olan Mahmûd nâm müfsid mecrûh olup Amâsiyye'de kalup baʿdehû yanına baʿzı ehl-i fesâd cemʿ idüp Niksar câniblerinde fesâd üzre olduğı istimâʿ olınup eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup tetebbuʿ u tecessüs idüp her [ne] tarîkla olursa ele getürüp habs idüp arz idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olasın.

231 *Silistre Beyi olup Amasya'da bulunan Sinan Paşa'ya: Adı geçen Mahmud'un ve Tankır adlı müfsidin ele geçirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 966

Silistre Begi olup Amâsiyye'de olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem müteveffâ Süleymân Paşa'nun kapucı-başı olup oğlum Bâyezîd yanında olan Mahmûd nâm müfsid mecrûh olup kaldığı istimâʿ oldukda ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyâ tecessüs üzre idüğün bildürmişsin. İmdi, mezkûrun bi'l-fiʿl baʿzı ehl-i fesâd ile Niksar câniblerinde olduğı istimâʿ oldı. İmdi, mezkûrun ve andan gayrı Tankır nâm müfsidün ele gelmeleri mühimmâtdan olup **buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup etrâf ü cevânibi tecessüs idüp her kande haberin alursan, âdem göndermek ile mi olur, her ne tarîkla mümkinse hüsn-i tedârük idüp ele getürmek bâbında envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyesin. Bu bâbda Çorum begine dahı hüküm gönderilmişdür, ulaşdurasın.

232 *Erzurum beylerbeyine: Mahmud'un Niksar taraflarından Erzurum'a geçdiği haber alındığından, ele geçirilmesi ve firarına meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 966

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem müteveffâ Süleymân Paşa'nun kapucı-başı olup oğlum Bâyezîd'ün yanında iken Konya muhârebesinde mecrûh olmağla Amâsiyye'de kalup hâliyâ baʿzı ehl-i fesâd cemʿ idüp Niksar câniblerinden ol cânibe gelmek üzre idüği istimâʿ olınup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda dâʿimâ mukayyed olup ol etrâfı cüst ü cû idüp mezkûrı ele getürmeğe saʿy idesin. Gaflet ile ya cemʿiyyet ile ve yâhûd tebdîl-i sûret ile bir cânibe firâr itmekden ihtiyât üzre olasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 18 Zi'l-kaʿde sene 966 [22.08.1559]

233 *Kubad Paşa'ya: Biradost aşireti ile Brazgird nahiyesi uhdelerine tevcih edilen Gazi Kıran oğlu Ali Bey ile Bahaeddin oğlu İmadeddin'e yardım edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sultân Hüseyin Beg'ün kethudâsına virildi.
Fî gurre-i Zi'l-hicce sene 966

Kubâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Gāzî Kıran-oğlı Şâh Mehmed Beg'ün oğlı Budak *dâme izzuhû*'nun tasarrufında olan Biradost aşîreti sancak tarîkıyla müşârün-ileyh Mehmed Beg'ün karındaşı Ali *dâme izzuhû*'ya ve Brazgird nâhiyesi kadîmden Mîr Bahâʾeddîn'ün ülkesi olup fevt olmağla müşârün-ileyh Şâh Mehmed Beg'ün oğlı İskender tasarrufındadur. Ol dahı sancak tarîkıyla Bahâʾeddîn-oğlı İmâdeddîn'e virilüp berâtları dahı virilmişdür. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varup dâhil olduklarında şöyle ki, muʿâvenet lâzım gele, teʾhîr itmeyüp gereği gibi müşârün-ileyhimâya muʿâvenet ü müzâheret idesin. Müşârün-ileyhimâyı sancaklarına iletmek içün cenâb-ı emâret-meʾâb Sultân Hüseyin *dâmet meʿâlîhâ*['ye] hükm-i şerîf virilmişdür.

-233/a-

Yazıldı.
Buna virilmedi.
Sûrânî Süleymân Beg'e yazıldı.
Bu dahı mezkûr kethudâya virlidi.
Târîh-i mezbûrda.
Bir sûreti Hakkârî Begi Zeynel Beg'e.
Bunlarda: *"Müşârün-ileyhe tenbîh idesin"* yazılmamışdur.

-233/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Buna da âhar tarîkla hüküm yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Sultân Hüseyin Beg'e.

234 *Diyarbekir beylerbeyine: Beylerbeyiliğe bağlı beyler ve askerlerle Muş'da oturup Van ve Bağdad'a bağlı beylere icazet verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 18 Zi'l-kaʿde sene 966

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Muş'da cemʿiyyet üzre oturasın diyü emrüm olmış idi. Eyle olsa sâbıkā Van ve Bagdâd beglerbegiliklerine müteʿallık olan baʿzı beglerden Hizan Hâkimi Sultân Ahmed ve Kisan Begi ve Hakkârî Begi Zeynel ve Muş begi ve Agakis begi ve Hızo begi ve Palu hâkimi ve Erbil begi ve Şirvin begi ve Kulp begi ve Bitlis begi ve Musul begi ve Göregil begi ve Sindi begi dahı senünle cemʿiyyetde olmak emr olmış idi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, sen emrüm üzre beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler ve sâʾir asker kullarum ile Muş'da oturup Van ve Bagdâd'a müteʿallık olan beglerden yanunda olanlara icâzet viresin ki her biri varup beglerbegileri yanunda hâzır olup vâkıʿ olan hıdmetde bulınalar ve zikr olınan beglerden yanunda her kim yoklanup ve ne vakit icâzet virüp gönderdüğün yazup bildüresin.

235 *Bağdad beylerbeyine: Refahiye sancağı reâyâsından ve hariçden gelenlerden olan eşkiyânın şeriate göre haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Rumâhiye beginün âdemi Pîrî'ye virildi.
Fî 19 Zi'l-kaʿde sene 966

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Rumâhiye Sancağı Begi Ahmed *dâme izzuhû* Südde-i saʿâdet'üme âdem gönderüp sancağı toprağında yazılu raʿiyyetlerinden ve hâricden gelen Hâlid ve Hâlik nâm Arab tâʾifesi ve gayrı, muttasıl harâmîlik idüp fesâd ü şenâʿatden hâlî olmaduklarından gayrı kendülerden mîrîye âʾid ve müteveccih olan mâlun dahı edâsında taʿallül idüp isyân ü tugyân üzre oldukların arz eyledüği ecilden ol maküle ehl-i fesâdun haklarından gelmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Göresin, kazıyye arz eyledüği gibi olup müşârün-ileyhün raʿiyyetlerinden ve hâricden gelen tavâʾif-i Arab'dan fesâd ü şenâʿati zâhir olup müddeʿîleri daʿvâ itdükde ele getürüp toprak kādîsı maʿrifeti ile husamâyı berâber idüp Şerʿile hakk üzre görüp hırsuzluk ve harâmîlikı Şerʿile zâhir olanlarun Şerʿile haklarından gelesin ki sâʾirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkıʿ ola. Ammâ bu bahâne ile mücerred ahz ü celb içün kimesneye dahl ü tecâvüz olınmaya ki kendü hâlinde olan bî-günâh kimesnelere hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf zulm ü teʿaddî olmakdan ihtiyât u ihtirâz idesin.

236 *Bağdad beylerbeyine: Sancaklarında bulunan derbentlerin muhafazasında beylerin gaflet üzere olmamaları hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bu cümle hükümler Mehmed Çavuş'la Diyârbekr beglerbegisine gönderildi.
Fî 19 Zi'l-kaʿde sene 966

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler ve sâʿir asker ile hâzır olasın diyü emrüm olup beglerbegiliğüne müteʿallık olan beglerden baʿzı, Diyârbekr beglerbegisi yanına emr olınmış idi. Hâliyâ ol begler girü sancaklarına varup hıfz u hırâsetde olup, lâzım olursa yanuna varmak emr olınmışdur.
Buyurdum ki:

Mehmed Çavuş vardukda, emr-i sâbık üzre hâzır u müheyyâ olup ve beglerbegiliğüne müteʿallık olan beglere gereği gibi tenbîh idesin ki sancaklarında vâkıʿ olan derbendleri onat vechile hıfz idüp gaflet üzre olmayalar.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 19 Zi'l-kaʿde sene 966 [23.08.1559]

237 *Diyarbekir beylerbeyine: Muş'da toplanan beylerden bir kısmının yerlerine gönderilmesi ve keyfiyetin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bu dahı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Van ve Bagdâd beglerbegiliklerine müteʿallık olup senün yanuna gelmesi fermân olınan beglerden Sultân Hüseyin Beg ve Zeynel ve Bekir ve Murâd *dâme izzuhum* girü varup sancakları hıfzında olmaların emr idüp buyurdum [ki]:

Mehmed Çavuş vardukda, teʾhîr itmeyüp anlar yanundaysa her birin muʿaccelen sancaklarına gönderesin ve hem gelüp gönderdüğün yazup bildüresin ve mezkûr çavuşun elinden ulak hükmin alup yemek içün davar viresin ve Van'a müteʿallık olan küffârdan eger Sultân Ahmed Beg'dür ve eger gayrı dahı yanunda varsa anları dahı sancaklarına gönderesin. Bu bâbda baʿzı beglere müstakıl hüküm dahı gönderilmişdür. Sancaklarına varmak içün.

238 *Sultan Hüseyin Bey'e: Sancakların muhafazasına ve Diyarbekir beylerbeyisinin emrine muntazır bulunulmasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana Diyârbekr beglerbegisi ile cemʿiyyet olasın diyü emrüm olmış idi. Eyle olsa Bagdâd beglerbegisine dahı cemʿiyyet emr olmışdur. Eyle olsa senün dahı sancağuna varup ol cânibe hâzır u nâzır olup lâzım geldükde varup müşârün-ileyh yanında hıdmetde bulınmak emr idüp buyurdum ki:

(Boşluk) Vusûl buldukda, aslâ vü katʿâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp sancağuna varup dahı hâzır u âmâde oturup müşârün-ileyh cânibine nâzır olasın. Anun gibi lâzım geldükde teʾhîr ü terâhî itmeyüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile varup muʿaccelen mülâkî olup Âstâne-i saʿâdet-âşiyân'ımuza olan vüfûr-i ihlâs-ı ubûdiyyetün muktazâsınca devlet-i hümâyûnuma müteʿâllık olan cumhûr-ı umûrda müşârün-ileyh vech gördüği üzre hıdmetde bulınasın ve sancağınuzda hıfz u hırâseti lâzım olan derbendleri gereği gibi zabt itdüresin, gaflet üzre olmayasın.

-238/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Musul Begi Murâd Beg'e.

-238/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Erbil Begi Bekir Beg'e.

-238/c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Zeynel Beg'e.

239 *Edirne kadısına: Bayramlarda davul çalınmaması ve aşure günlerinde ışık taifesinin sancak kaldırıp kös ve nakkare ile şehirde dolaşmamasına dair.*

Yazıldı.

Edirne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ eyyâm-ı saltanat-ı hümâyûnumda icrâ-yı şerâyiʿ-i Ahmedî, aksâ-yı murâdum ve inkıyâd-ı ahkâm-ı Mustafavî, müntehâ-yı merâmum olmağın, Memâlik-i mahrûse-i vesîʿatü'l-eknâfumda vülât ü hukkâm nasb olmakdan dahı maksûd-ı şerîfüm Şerʿ-i Şerîfe aktâr u emsâr ve mugāyir olan evzâʿ u etvâr menʿ u defʿ olmakdur. Eyle olsa bundan akdem Memâlik-i mahrûse'mde olan aʿyâdda baʿzı kimesneler hilâf-ı Şerʿ laʿib ü lehve meşgūl olup ol ecilden niçe fısk u fücûr olmağın anun gibi aʿyâdda hilâf-ı Şerʿ iş itmeyeler diyü emr olınup ol makūle efʿâl-i şenîʿa menʿ u defʿ olınup tenbîh ü teʾkîd olmış idi. Hâliyâ taht-ı kazânda îd-i sâbıkda baʿzı feseka, Şerʿ-i Şerîfe muhâlif ve emre mugāyir üslûb-i sâbık üzre tabl u nakkāre ve surnalar çalup niçe melâʿib ü menâhîye irtikâb olınup andan gayrı bidaʿ-ı merfûʿadan eyyâm-ı âşûrâda Işık tâʾifesi dahı sancaklar kaldurup kös ve nakkāre ve dakk u dübelekler ile alâniyen şehirde gezüp hukkâm bunun gibi hilâf-ı Şerʿ evzâʿun menʿi lâzım iken ruhsat virilüp menʿ olınmaduğı istimâʿ olınmağın imdi, bunun

emsâli efʿâl-i şenîʿa bundan sâbık menʿ u defʿ olmış iken bu defʿa ruhsat virilüp menʿ olmamağa bâʿis nedür? Maʿlûm olmak ve min-baʿd menʿ olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, min-baʿd aʿyâdda hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf kimesneye tabl u nakkāre çaldurup ızhâr-ı melâʿib ü menâhî itdürmeyüp, idenleri menʿ eyleyüp ve eyyâm-ı âşûrâda dahı ve sâʾir vakitlerde Işık tâʾifesin ânun gibi vazʿ ile şehirde gezdürmeyüp menʿile memnûʿ olmayanları bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf teʾdîb idüp bu hükm-i şerîfümün sûretin anda sicill-i mahfûza kayd idüp hâliyâ ve min-baʿd emr-i hümâyûnuma mugāyir ve Şerʿ-i Şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fî 20 Zi'l-kaʿde sene 966 [24.08.1559]

240 ***Erdel kralına: Boğdan'a bağlı mülklerin ve mülk mahsullerinin verilmesi ve Boğdan'dan Erdel'e kaçan suçluların kabul edilmeyip Boğdan voyvodalığına gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âdet üzre ser-â-ser kîse gümüş kozalak ile Boğdan voyvodası âdemlerine virildi.
Fî 21 Zi'l-kaʿde sene 966

Erdel Kralı'na hüküm ki:

Hâliyâ Boğdan voyvodası atebe-i ulyâmuza mektûb gönderüp mülkleri virilmek husûsında bundan akdem size irsâl olınan hükm-i hümâyûnumuz mûcebince kadîmî olan mülkleri virilüp ve âyîn [ü] erkânınuz üzre temessükleri dahı virilüp ammâ sınurında olan mülklerinün tereke ve şıra mahsûline girü sizün cânibinüzden dahl ü taʿarruz olındığın ve andan gayrı size muʿâvenet içün kendüye irsâl olınan hükm-i şerîfüm muktazâzınca âdem lâzım ise gönderelüm diyü size bildürdüğin egerçi Nemçe askeri vardur, bize zararları yokdur diyü cevâb virdünüz ve Boğdan'dan baʿzı ehl-i fesâd kaçup vilâyet-i Erdel'e vardukda, ya tutup kendüye gönderüp ve yâhûd vilâyetinüzden ihrâc olınmasın arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Südde-i saʿâdet'üme olan ubûdiyyet ü ihlâs ve reʾfet ü ihtisâsınuz muktezâsınca Boğdan'a müteʿallık olan eger mülkleridür ve eger mülk yirlerinün mahsûllerin virüp ve andan gayrı Boğdan'dan kaçup anda varan ehl-i fesâdı dahı kabûl itmeyüp anun gibi ehl-i fesâdı ya tutup kendüye gönderüp yâhûd vilâyet-i Erdel'den ihrâc idüp turgurmayup redd itmek bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin ve aʿdânuz taraflarınun ve sâʾir vâkıf olduğunuz ahbârı Südde-i saʿâdet'üme iʿlâmdan hâlî olmayasın.

241 ***Boğdan voyvodasına: Erdel kralına yazılan yukarıdaki hükmün gönderildiğine ve aldığı haberleri bildirmesine dair.***

Yazıldı.
Âdemlerine virildi.
Fî 21 Zi'l-kaʿde sene 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Yüce Âstâne'me mektûb gönderüp, Erdel Kralı ile mülklerinüz husûsın ve Boğdan'da anda varan ehl-i fesâdı sana gönderüp ve yâhûd memleketden ihrâc itmek içün hükm-i şerîf virilmesin arz idüp andan gayrı Kral-ı müşârün-ileyhün asker lâzım değildür diyü varan âdemlerüne cevap virdüğin bildürmişsin. Her ne arz itmiş isen maʿlûm oldı. İmdi, ol bâbda müşârün-ileyh

Krala hükm-i hümâyûnum yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Südde-i saʿâdet'üme olan ubûdiyyet [ü] rıkkıyyetün muktezâsınca her cânibe hâzır u nâzır olup vâkıf olduğun aʿdâ ahvâlin ve sâʾir iʿlâmı lâzım olan husûsları dâʾimâ atebe-i ulyâma iʿlâmdan hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-hamîs fî 20 Zi'l-kaʿde sene 966 [24.08.1559]

242 ***Niğde beyine ve kadısına: Asker toplamak için gönderilen Samsuncubaşıya, kaçan köy halkının buldurulup asker toplaması için yardım edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Yeniçeri muhzırınun yazucısına virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Niğde begine ve kādîsına hüküm ki:

Sen ki kādîsın, nâʾibün mektûb gönderüp Dergâh-ı muʿallâ'mda samsoncılarumbaşı olan Bâyezîd *zîde kadruhû* emr-i şerîfümle livâʾ-i mezbûra oğlan cemʿine vardukda, kazâʾ-i mezbûra tâbiʿ Evrânî nâm karye zimmîleri firâr idüp aslâ oğlan almağa mecâl olmayup her karye bu vechile firâr iderler, mesâlih avk u teʾhîr olur diyü bildürmiş. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, zikr olınan karye halkını her kande ise buldurup yirlerine getürdüp almağa kābil olan oğlanların emrüm üzre müşârün-ileyhe aldurasın.

-242/a-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı Aksaray begine, Aksaray kazâsına tâbiʿ Sarvanlu nâm karye zimmîlerine.

243 ***Semendire beyine: Kral Ferenduş'un avdet eden adamlarına yolda zarar verilmemesi hakkında.***

Yazıldı.

Semendire begine hüküm ki:

Hâliyâ Ferenduş Kral'un ahd-nâmesi ile Südde-i saʿâdet'üme gelen âdemleri girü icâzet-i şerîfüm ile ol cânibe irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları emîn ü sâlim Budun'a ulaşdurup yolda ve izde zarar irişdürmeyesin. Memâlik-i mahrûse'mden hârice yarar at gitmek memnûʿdur. Yarar at alup gitmekden hazer idesin.

244 ***Aynı iş hakkında Semendire'ye kadar yol üzerindeki kadılara hüküm.***

Yazıldı.

Semendire'ye varınca yol üzre vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Ferenduş Kral'un Südde-i saʿâdet'ümde olan âdemleri icâzet-i şerîfüm ile girü ol cânibe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Her birinüzün taht-ı kazâsına dâhil olurlarsa hilâf-ı Şerʿ kimesneyi dahl itdürmeyesin ve akçaları ile zâd ü zevâdelerin dahı tedârük idiviresin.

245 *239 numaralı hükme dair Edirne Muhafızı Mustafa Bey'e hüküm.*

Yazıldı.
Süleymân Çavuş-oğlı Ahmed'e virildi.
Fî 23 Zi'l-kaʿde sene 966

Mahrûse-i Edirne muhâfazasında olan Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ eyyâm-ı saltanat-ı hümâyûnumda icrâ-yı şerâyiʿ-i Ahmedî, aksâ-yı murâdum ve inkıyâd-ı ahkâm-ı Mustafavî, müntehâ-yı merâmum olup ve Memâlik-i mahrûse-i vesîʿatü'l-eknâfumda vülât ü hukkâm nasb olınmakdan dahı maksûd-ı şerîfüm Şerʿ-i Şerîfe mugāyir olan evzâʿ u etvâr menʿ u defʿ olınmakdur. Eyle olsa bundan akdem Memâlik-i mahmiyye'mde olan şehirlerde baʿzı kimesneler tahsîl-i menâfiʿ içün bayrâmlarda salıncaklar idüp hilâf-ı Şerʿ laʿib ü lehve meşgūl olup ol ecilden niçe fısk u fücûr olmağın anun gibi aʿyâdda hilâf-ı Şerʿ iş itmeye diyü emr olınup ol makūle efʿâl-i şenîʿa defʿ u menʿ olınup tenbîh ü teʾkîd olınmışdı. Hâliyâ mahrûse-i Edirne'de îd-i sâbıkda baʿzı feseka Şerʿ-i Şerîfe muhâlif ve emre mugāyir uslûb-ı sâbık üzre salıncaklar idüp tabl ü nakkāre ve surnalar çalınup niçe melâʿib ü melâhîye irtikâb olınup andan gayrı bidaʿ-ı merfûʿadan eyyâm-ı âşûrlarda Işık tâʾifesi dahı sancaklar kaldurup ve kös ve nakkāreler ve def ü dübelek ile alâniyen şehirde gezüp hukkâm-ı müslimîne bunun gibi hilâf-ı Şerʿ evzâʿun menʿi lâzım iken ruhsat virilüp menʿ olınmaduğı istimâʿ olındı. İmdi, sen anda hıfz u hırâset-i memleket ve hilâf-ı Şerʿ u kānûn olan ahvâlleri menʿ u defʿ içün alıkonılmışsındur. Anun gibi aʿyâdda ve âşûrlarda bunun emsâli hilâf-ı Şerʿ fısk u fücûr olup sen menʿ itmeyesin ve menʿa kādir olmaduğun takdîrce arz itmeyesin, bu bâbda muʿâteb olmışsındur. İmdi, **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, eger îd-i şerîfdedür ve eger eyyâm-ı aşûrlardadur, ehl-i fısk u fücûra bu makūle vazʿ itdürmeyüp idenleri menʿ eyleyüp, memnûʿ olmayanları isimleriyle yazup bildüresin ve sâbıkda îd-i şerîfde ve eyyâm-ı âşûrlarda hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf ve mugāyir-i emr-i münîf bu makūle vaz olmış mıdur? Olduğı takdîrce sen niçün menʿ itmeyüp ve menʿa kādir olmadun ise niçün arz itmedün? Yazup bildüresin ve kefere dahı bed-nâm anda alâniyen fısk u fücûr idüp, cemʿiyyet ile gezdürmeyüp şöyle ki, baʿde'l-yevm taht-ı kazânda bu menhiyyât menʿ olınmayup girü olduğı istimâʿ olına, senün ihmâl [ve] adem-i ihtimâmundan nâşî olmış olur. Ana göre mukayyed olasın ve eger anun gibi kurılmış salıncak varsa ve sâʾir anun emsâli âlet-i laʿib var ise teʾhîr itmeyüp giderdesin.

-245/a-

Bu dahı.
Bir sûreti Edirne kādîsına.

246 *239 numaralı hükme dair Bursa kadısına hüküm.*

Yazıldı.
Seydî Çavuş-oğlı Dervîş'e virildi.
Fî 24 Zi'l-kaʿde sene 966

Burusa kādîsına hüküm ki:

Eyyâm-ı Saltanat-ı hümâyûn'umda icrâ-yı şerâyiʿ-i Ahmedî, aksâ-yı murâdum ve inkıyâd-ı ahkâm-ı Mustafavî, intihâ-yı merâmum olmağın, bundan akdem Memâlik-i mahmiyye'mde olan şehirlerde, bayrâmlarda baʿzı kimesneler tahsîl-i menâfiʿ içün salıncaklar kurup tabl ü nakkāre ve surnalar çalup niçe melâʿib ü melâhîye irtikâb olınup andan gayrı bidaʿ-ı merfûʿadan eyyâm-ı âşûrlarda Işık tâʾifesi dahı sancaklar kaldurup kös ve nakkāreler ve def ü dübelekler

ile alâniyen gezüp hilâf-ı Şerʿ laʿib ü lehve meşgūl olup ol ecilden niçe fısk u fücûr olmağın anun gibi bayrâmlarda ve sâʾir zamânlarda hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf kimesne iş itmeye diyü emr olınup ol makūle efʿâl-i kabîha ve bidaʿ-ı şenîʿa menʿ u defʿ olınup tenbîh ü teʾkîd olınmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, emrüm üzre bayrâmlarda ve sâʾir vakitlerde hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf kimesneye tabl ü nakkāre ve surna ve sâʾir âlât-ı lehv ü laʿib çaldurmayup ızhār-ı melâʿib ü melâhî itdürmeyesin ve eyyâm-ı âşûrlarda ve sâʾir zamânda dahı Işık tâʾifesin anun gibi vazʿ ile şehirde gezdürmeyüp bi'l-cümle Şerʿ-i Şerîfe mugāyir olan evzâʿ u etvâra ruhsat virmeyüp menʿ u defʿ eyleyesin. Menʿile memnûʿ olmayanları bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf teʾdîb eyleyesin ve bu hükm-i şerîfümün sûretin sicill-i mahfûza kayd idüp hâliyâ ve min-baʿd Şerʿ-i Şerîfe ve bu emr-i hümâyûnuma mugāyir kimesneye iş itdürmeyesin ve kefere dahı bed-nâmlarında alâniyen fısk u fücûr itdürmeyüp cemʿiyyet ile gezdürmeyüp hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf iş itdürmeyesin. Şöyle ki, baʿde'l-yevm taht-ı kazânuzda bu menhiyyât menʿ olınmayup girü olduğı istimâʿ olına, sizün ihmâl ve adem-i ihtimâmınuzdan nâşî olur. Ana göre mukayyed olasın ve kefere tâʾifesinün dahı bed-nâmlarında baʿzı yirleri olup âyîn-i bâtılaları üzre ol yirlerde cemʿ olup alâniyen, fısk u fücûr itdükleri bundan akdem ol dahı menʿ u defʿ olmış. Ol bâbda dahı mukayyed olup baʿde'l-yevm kefere tâʾifesine dahı ol asl vazʿ itdürmeyüp gereği gibi menʿ u defʿ idesin. Şöyle ki, baʿde'l-yevm taht-ı kazânuzda bu menhiyyât menʿ olınmayup girü vâkıʿ olduğı istimâʿ olına, sizün ihmâl ve adem-i ihtimâmınuzdan nâşî olur. Ana göre mukayyed olasın ve eger anun gibi kurılmış salıncak ve sâʾir anun emsâli âlet-i laʿib var ise teʾhîr itmeyüp giderdesin.

-246/a-

Bir sûreti İstanbul kādîsına.

-246/b-

Bir sûreti Hâslar kādîsına.
[illegible] kefere husûsı yazılmamışdur.

-246/c-

Bir sûreti Üsküdar kādîsına.

-246/d-

Bir sûreti dahı Galata kādîsına.

247 *Mora Beyi Osman Bey'e: Kapudan Piyale için yeteri kadar sipahi hazır bulundurulması hakkında.*

Yazıldı.

Mora Begi Osmân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ kapudanum Piyâle, Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp askere ihtiyâc olduğın bildürmiş. Mora sancaklarınun yararlarından kifâyet mikdârı sipâh virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh âdem gönderüp taleb itdükde aslâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp yarar sipâhlardan kifâyet mikdârı sipâh yazup müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile hâzır u müheyyâ idüp müşârün-ileyhe gönderüp teslîm idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup ihmâlden ziyâde hazer idesin.

248 *Cezayir beylerbeyine: Trablusgarp Beylerbeyisi Turgud Paşa'nın gönderdiği üç rençber gemisine mahsul verilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Magrib Trablusı Beglerbegisi olan Turgud *dâme ikbâlühû*'dan üç pâre rencber gemileri gelüp ol cânibde düşmen hareket üzre olmağın tereke bâbında ziyâde zarûret ve müzâyaka üzre oldukların bildürüp akçaları ile tereke virilmek bâbında hükm-i hümâyûnum taleb itmeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Varıcak, bulınan yirden ihtiyârlariyle beyʿ idenlerden narh-ı rûzî üzre kifâyet mikdârı tereke tedârük idivirüp dahı gelen gemilerine tahmîl idüp müşârün-ileyh[e] irsâl eyleyesin ve ne mikdâr tereke tahmîl olınup irsâl olınduğın dahı yazup bildüresin ki ana göre taleb idüp kabz u zabt eyleye. Ammâ bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâr taraflarına tereke virilmekden ihtiyât eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Her ne yirden mümkin ise zahîre tedârük idüp irsâl idesin.

249 *Kilis Beyi Ferhad Bey'e: Helona kasabasında mukim Sefer'in sahte mühürle halktan para topladığı için hapsedilmesine ve hak sahiplerine haklarının verilmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e teslîm olındı.
Fî 22 Zi'l-kaʿde sene 966

Klis Begi Ferhâd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp kasaba-i Helona'da (هلونه) sâkin olan Sefer nâm kimesne bundan akdem baʿzı kalʿalarun telbîs ile وارسی olup ocaklardan tahsîl itdüği akçayı ehl-i mevâcibe teslîm itmeyüp ekl idüp husamâsı niçe bin akça üzerinde kaldığın sâbit idüp Şerʿile habs olınmış iken habsden halâs olup varup telbîs mührile Tatar-bâzârı'nda olan emînden haylî akça alup taleb itdüğin bildürmişsin. İmdi, mezkûr bunda ele gelüp habs ile âdemüne teslîm olınup hukūkı görilmek içün sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf varıcak, mezkûrdan daʿvâ-yı hakk ider var ise husamâsiyle berâber idüp bir defʿa Şerʿile fasl olmayup on beş yıl geçmeyen daʿvâların ber-mûceb-i Şerʿ-i Şerîf toprak kādîsı onat vechile hakk üzre teftîş idüp ashâb-ı hukūka Şerʿile sâbit olan hakların alıvirüp dahı kendüsin habs idüp ve ne mikdâr kimesneye hakk alıvirilüp üzerine ne makūle fesâdlar sâbit olduğın mufassal defter idüp bile gönderesin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa anunla amel idesin.

250 *Kapudana: Küffarın Ağustos nihayetlerinde Turgud Paşa üzerine varmasının kararlaştırıldığına dair mektubu üzerine asker ve zahire temini hususunda emrin gönderildiği hakkında.*

Kapudana hüküm ki:

Mektûb gönderüp dil alınup küffâr-ı hâksârun yetmiş pâre kadırgaları ve yigirmi pâre barçaları vardur. Be-her-hâl Ağustos'un on beşinde ve yâhûd evâhirinde Turgud Paşa üzerine varmaları mukarrerdür. Zîrâ mevsim geçdükden sonra donanma-i hümâyûn durmaz, gitdüklerinde varalum, diyü tedârük üzre oldukların haber virdüğin ve

asker kıllet üzre olduğın ve Mora sancağından asker virilmesin ve andan gayri donanma-i hümâyûnum mevsim zamânında avdet olınur. Yoksa küffârun donanması perâkende olınca teʾhîr olınur mı diyü bildürüp ve andan gayrı zahîreye müteʿallık ve ulûfeye müteferriʿ her ne bildürmiş isen maʿlûm-ı şerîfüm [oldı]. Bu bâbda kifâyet mikdârı yarar sipâhîlerden sana koşmak içün iftihârü'l-ümerâʾi'l-kirâm Mora Sancağı Begi Osmân *dâme ulüvvuhû*'ya hükm-i şerîf yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ basîret üzre olup küffâr-ı hâksârun ahvâl ü etvârların ve fikr ü fesâd ve hayâl-i fâsidlerin tetebbuʿ u tecessüs idüp göresin. Mâdâmki küffâr-ı bed-girdârun hareket-i bî-bereketleri ola, gelmek münâsib değildür. Zahîreye kolay olan limanlarda tevakkuf idüp şöyle ki, küffâr-ı hezîmet-âsârun donanma-i hasâret [ü] hezîmetleri bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ perâkende olup dağılup anlardan zarar ihtimâli kalmaya. Sen dahı mevsimde donanma-i hümâyûnumla gelesin ve kürekciyi dahı hoş tutup zebûn itmeyüp anun gibi askere ihtiyâc olursa hükm-i şerîfi gönderüp müşârün-ileyhden kifâyet mikdârı sipâhî alup istihdâm eyleyesin ve dâʾimâ vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha[yı] Südde-i saʿâdet'üme iʿlâmdan hâlî olmayasın. Aʿdâ-yı bed-âyînden gaflet câʾiz değildür. Tamâm teyakkuz [u] intibâh üzre olup bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ donanma-i hümâyûnuma ve Memâlik-i mahrûse'mden bir yire gaflet ile zarar irişdürmekden ziyâde hazer idüp hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyesin.

251 *İnebahtı sancağı kadılarına: Turgud Paşa'nın gönderdiği üç gemiye mahsul verilmesi hakkında.*

Yazıldı.

İnebahtı sancağı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Cezâyir Beglerbegisi Piyâle mektûb gönderüp Magrib Trablusı Beglerbegisi Turgud *dâme ikbâlühû*'nun tereke bâbında müzâyakası olup tereke içün üç pâre gemi gönderdüğin ve zikr olınan gemilere tereke virilmesin arz itmeğin bulınan yirden alıviresin diyü müşârün-ileyh[e] hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikr olınan gemilere tereke virilmek içün her [kangı] beglerün taht-ı kazâsına gönderürse emrüm üzre zikr olınan askere, bulınan yirlerden narh-ı rûzî üzre akça ile tereke virdüresin. Ammâ tereke husûsında evâmir-i sâbıka kemâ-kân mukarrer[dür]. Bu bahâne ile deryâda küffâr-ı hâksâra tereke virilmekden ziyâde hazer idesin. Şöyle ki, istimâʿ olına, azl ile konılmayup muʿâteb olursun ve gemileri tamâm tahmîl olındukdan sonra hükm-i şerîfümi alıkoyup ne mikdâr tereke virildüğin yazup bildüresin.

252 *Mısır beylerbeyine: Mısır'dan Yemen'e yazılan bin nefer kulun levâzımâtıyla beraber Mağrib sancağı Beyi Mustafa Bey'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mustafa Beg'ün âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 24 Zi'l-kaʿde sene 966

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Yemen cânibine bin nefer kul yazılup irsâl olınmak emr olmış idi. Hâliyâ baʿzı irsâl olınup baʿzı dahı henüz irsâl olduğı Südde-i saʿâdet'üme Yemen Beglerbegisi Mustafa Paşa'nun âdemi iʿlâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda göresin; anun gibi emr olınan bin neferden bâki kalmışsa ne mikdar kalmışsa yazup bin

nefere yetişdürüp âdet ü kānûn üzre levâzımların görüp dahı hâliyâ vilâyet-i mezbûre Magrib Sancağı Begi olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafa *zîde kadruhû*'ya koşup irsâl idesin.

[Yev]mü'l-cum'a fî 23 Zi'l-ka'de sene 966 [27.08.1559]

253 ***Kavala kapudanına: İnöz ve Kavak iskeleleri yalılarında kayıklarla ve kâfir kisvesiyle zuhur eden leventlerin fesat çıkardıklarından ele geçirilmeleri hakkında.***

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 23 Zi'l-ka'de sene 966

Kavala kapudanına hüküm ki:

Hâliyâ İnöz ve Kavak iskeleleri yalılarında ba'zı levend kayıkları zuhûr idüp kefere kisveti ile yüriyüp re'âyâ vü berâyâya te'addî itdükleri istimâ' olup Südde-i sa'âdet'ümden dahı ba'zı kadırgalar tedârük olup gönderilmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp sen dahı yanunda olan gemilerden iki pâre gemi donadup dahı zikr olınan memlehalar etrâfın ve ol cevânibi gereği gibi cüst ü cû idüp zikr olınan levend tâ'ifesin her ne tarîkla olursa ele getürüp haklarından gelmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idüp gemilerün bozgunsa eger kürekcidür ve eger sâ'ir levâzımıdur, tedârük idilmek içün Kavala kādîsına hükm-i şerîf gönderilmişdür. Cenge dahı hisâr-erenlerinden tüfeng kullananlardan tedârük itmek emrüm olmışdur. Ana göre mukayyed olup zikr olınan ehl-i fesâdı her ne tarîkla olursa bulup anlardan kimesneye zarar irişdürmeyesin.

254 ***Aynı iş hakkında Kavala kadısına hüküm.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Kavala kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ İnöz ve Kavak memlehaları câniblerinde deryâda ba'zı levend kayıkları zuhûr idüp kâfir vaz'ında yüriyüp ol etrâfda fesâd üzre oldukları istimâ' olmağın iki pâre gemi ile çıkup zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürmek içün Kavala Kapudanı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin *zîde kadruhû*'ya hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Göresin, iki pâre gemi donanmış hâzırsa çıkup emr üzre hıdmetde ola. Eger gemilerün kürekcisinde ve cengcisinde kusûrı var ise lâzım olan kürekcisin mu'accelen anda tedârük idüp ve cengci dahı gönüllü il-erinden ve tüfeng kullanur hisâr-erenlerinden tedârük idüp iki pâre gemileri tekmîl eyleyesin ve kürekciye ne mikdâr harc giderse yazup defter idüp bildüresin. Ana göre virile. Bu husûs içün Südde-i sa'âdet'ümden kadırgalar tedârük olınup gönderilmek üzredür. Hemân anlar varınca mu'accelen mezkûrlar mümkin olan levâzımın görivirüp te'hîr itdürmeyüp çıkarasın.

255 ***Edirne kadısına: İstanbul için tahsis olunan koyunları bundan sonra İstanbul'a gönüllü celeplerin getireceği ve bunları Edirne kasaplarının karşılayıp almaması hakkında.***

Yazıldı.
Süleymân Çavuş-oğlı Ahmed'e virildi.
Fî 24 Zi'l-ka'de sene 966

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vâkı' olan ihrâk ve andan gayrı şimdiye değin irsâl olınan koyunı ve kassâblar husûsın bildürmişsin. İmdi, mahrûse-i İstanbul içün ta'yîn olınan celeb koyun[ı] ve andan gayrı İstanbul'a gönüllü celebler, getüreceği koyunı Edirne kassâbları karşulayup almak câ'iz değildür. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki min-ba'd İstanbul içün eger yazılu celeb koyunıdur, eger gönüllü celeblerdür, karşulayup İstanbul koyunına dahl itmeyeler.

256 ***Kandıra sâbık Kadısı Hüsam'a: Tarakla, Göynük ve diğer kazalardaki suçluların yakalanması işinin uhdesine tevdi edildiğine dair.***

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 25 Zi'l-ka'de sene 966

Sâbıkā Kandırı Kādîsı olan Mevlânā Hüsâm'a hüküm ki:

Bundan akdem Ada ve sâ'ir üç pâre kādîlıkda vâkı' olan ehl-i fesâdun teftîşi, sâbıkā Ankara Kādîsı olan Mevlânâ Emîrşâh ile Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mustafa *zîde kadruhû* emr olup ol bâbda mufassal emr-i şerîf virilmiş idi. Hâliyâ müşârün-ileyh Emîrşâh'a girü kazâ'-i mezbûr virilüp anda görilecek ba'zı husûs olup irsâl olınup bu husûsı sana emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp varup müşârün-ileyh çavuşuma mülâkî olup virilen emr mûcebince teftîşe mübâşeret eyleyüp hakk üzre itmâma irişdüresin.

257 ***Ankara kadısına: İlyas Subaşının bazı kimselere emanet verdiğini söylediği eşyanın buldurularak defterinin gönderilmesine dair.***

Yazıldı.

Ankara Kādîsı Mevlânā Emîrşah'a hüküm ki:

Sâbıkā Ankara kādîsı Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Kara Kāsım'ı İlyâs Sübaşı kayd [ü] bend ile gönderilmek fermân olınmağın Kara Kāsım ele girmeyüp İlyâs Sübaşı irsâl itdüğin arz eylemişsin ve mezkûr İlyâs Sübaşı dahı bâgilerün anda ba'zı kimesnelerde emânet konılmış espâbları olduğın ve her kimde ne mikdâr esbâb konılduğın isimleriyle takrîr itmeğin aynı ile takrîri yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup mezkûr, takrîr itdüği kimesnelerden emânet konılan espâbı taleb idüp bî-kusûr zuhûra getürüp alup kabz u zabt eyleyesin. Ne mikdâr espâb zuhûra getürilürse her kimünse ve kimde bulınursa ve ne mikdârsa ve ne makūle espâbsa aynı ile defter olınup ve defteriyle Âstâne-i sa'âdet'üme gönderesin ve bunlardan mâ'adâ dahı gayrı kimesnelerde ol makūle emânet konılmış espâb var idüği istimâ' olup anı dahı halka tenbîh ü i'lâm idesin ki anun

gibi bâgiler her kimde espâb komışlarsa bî-kusûr getürüp teslîm ideler. Her kim ki konılan espâb getürüp ketm itmeyüp teslîm ide, ol makūle kimesnelere dahl olınmayup teslîm itdükleri espâbı alup kabz u irsâl eyleyesin. Ammâ şunlar ki ketm ideler, sonra ele gele, anun gibilere muhkem siyâset olınur. Bilmiş olup ana göre her kimde espâb konmış olursa ketm itmeyüp aynı ile getürüp teslîm ideler. Bu bâbda tamâm hakk üzre olup her kimde bâgilerün espâbı konmışsa zuhûra getürüp defter eyleyüp gönderesin. Bu bâbda basîret üzre olup emânet konılan espâbdan nesne zâyiᶜ olup ve hilâf-ı vâkıᶜ kimesneye teᶜaddî olınmakdan hazer idesin ve bu bahâne ile celb ü ahz olınmakdan [ve] kimesneye zulm ü hayf olmakdan dahı sakınasın. Şöyle bilesin.

258 *Pazarcık kadısına: Bilecik madenini ortadan kaldırmak isteyen Mahmud'un yakalanarak cürmünü itiraf etmesinden dolayı İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Cârullâh Çavuş'un âdemi Seyfî'ye virildi.
Fî 24 Zi'l-kaᶜde sene 966

Bâzârcık kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i hümâyûn vârid olup mazmûnında Bilecik maᶜdenin refᶜ itdürmek isteyüp şiddet ü şakāvet iden Deli Mahmûd'un ve Memi Fakîh nâm kimesnelerün ahvâlleri teftîş olınup arz olınmak fermân olınmağın, mezbûr Deli Mahmûd meclis-i Şerᶜa ihzâr olınup keyfiyyet-i ahvâlinden sü'âl olındukda karye-i Uden'den (?) Hamza b. Memi ve Mustafa b. Mehmed ve Rüstem b. Mehmed ve Mustafa b. Fârûk ve Yahşi b. Yûsuf ve Hân b. Turak ve Süleymân b. Ali Başa ve karye-i Çaltı'dan Kurd b. Mahmûd ve karye-i Murâd Fakîhler'den Hasan b. Bâlî ve Kerîm Fakîh b. Murâd Fakîh nâm kimesneler şehâdet idüp didiler ki, mezbûr Deli Mahmûd dâ'imâ şirret ü şakāvet üzre olup yaramazlıkla meşhûr olduğından gayrı mezbûr maᶜdeni refᶜ itdürmesine hâliyâ Bilecik'den maᶜzûl olan Ahmed ile ittifâk idüp baᶜzı kimesneleri tahrîk eyledüklerin, mezbûrlarun şehâdetleriyle sâbit olındukdan sonra mezbûr Deli Mahmûd dahı meclis-i Şerᶜde ikrâr idüp didi ki: *«Bilecik'den maᶜzul olan Ahmed Kādî, beni tahrîk idüp didi ki: "Gel benümle İstanbul'a ki, mezbûr maᶜdeni şikâyet ile battâl itdürelüm" didükde, ben dahı bile gitdüm, ammâ şikâyet itmedüm»* didüği kayd-ı defter olınup mezbûr Memi Fakîh ele girmedi diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Hükm-i hümâyûnum vardukda, mezbûr Deli Mahmûd'ı der-zencîr idüp anda müfettiş olan Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından Sinân Çavuş'a teslîm idüp dahı vukūᶜı üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 25 Zi'l-kaᶜde sene 966 [29.08.1559]

259 *Kral oğluna varıncaya kadar yol üzerinde bulunan beylere ve kadılara: Yerlerine avdet eden Kral oğlunun adamlarına zarar verilmemesi hakkında.*

Ordu-yı hümâyûndan Kral-oğlı'na varınca yol üzerinde vâkıᶜ olan beglere ve kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ müşârün-ileyh Kral-oğlı'nun iki nefer âdemîsi Südde-i saᶜâdet'üme gelüp girü ol tarafa irsâl olınmağın **buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı hükûmetine dâhil olurlarsa yolda ve izde, menâzil ü merâhilde mezkûrlara hilâf-ı Şerᶜ-i Şerîf kimesneyi dahl ü taᶜârruz itdürmeyüp rencîde itdürmeyesin. Ammâ bindükleri at olmayup bârgîr ola, at alup gitmeğe emrüm yokdur. Fermân-ı hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan sakınasın.

260 *Basra beylerbeyine: Bir hizmet vukuunda rençber gemilerine müdahele olunmaması hakkında.*

Yazıldı.
Kapuda hıdmetde olan âdemleri Ferhâd'a teslîm olındı.
Fî 26 Zi'l-kaᶜde sene 966

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Bagdâd'dan Lahsâ'ya irsâl olınan askeri, gemiler ile gönderesin diyü fermân olınmağın emr-i şerîf mûcebince Basra'da olan tüccâr ve sâ'ir âyende vü revende gemileri tutılup gönderildi. Lâkin deryâdan gelen tüccâr ve sâ'ir âyende vü revende gemileri tutılmağla Basra yolı münsedd olup Basra benderine cüz'î kimesne gelür oldı diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Anun gibi ol cânibe hıdmet vâkıᶜ oldukda rencber gemisine dahl itmeyesin.

261 *Amasya muhafızı ve Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Ayaklanan talebelerin ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Çorum beginün âdemi olan Ali'ye teslîm olındı.
Fî 25 Zi'l-kaᶜde sene 966

Silistre Sancağı Begi olup Amâsiyye muhâfazasında olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Merzifon kādîsı mektûb gönderüp vilâyet-i Rûm'da sûhtevât tâ'ifesi ayağ üzerine gelüp her bölük kırk ve elli nefer kimesne olup âlât-ı harb ve tüfeng ile kasabadan kasabaya gezüp fitne vü fesâd üzre oldukların bildürmiş. İmdi, zikr olınan ehl-i fesâdun ele gelmeleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup her [ne] tarîkla mümkinse tedârük idüp ele getürüp dahı vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâᶜatleri zâhir olanlarun haklarından gelesin ki sâ'irlerine mücib-i ibret vâkıᶜ ola. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâm ve cây-ı ihtimâmdur. Gereği gibi ihtimâm eyleyüp ele getürmek bâbında dakika fevt itmeyesin.

262 *Çorum Beyi İlyas Bey'e: Osmancık taraflarında taaddiye cür'et eden talebelerin ele geçirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Çorum beginün âdemi Ali['ye] virildi.
Fî [yev]m-i mezbûr

Çorum Begi İlyâs Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Osmancık taraflarında baᶜzı levend sûhte tâ'ifesi, reᶜâyânun ve gayrının koyunların sürüp ve espâpların alup ceᵐᶜiyyet ile gezüp fesâd üzre oldukları istimâᶜ olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup anun gibi taht-ı livânuza sûhte tâ'ifesi cemᶜ olup bu makūle fesâd üzre ise her ne tarîkla olursa ele getürüp fesâd ü şenâᶜatleri zâhir olanları mecâl virmeyüp haklarından gelesin. Husûs-ı mezbûr, mahall-i ihtimâmdur ana göre mukayyed olup ihmâlden hazer eyleyesin.

263 *Tameşvar beylerbeyine: Fethiye Palanga Kalesi nöbetçi zabitlerinin gecikmeden gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Muhzır'a virildi.
Fî 25 Zi'l-kaʿde sene 966

Tımışvar beglerbegisine hüküm iki:

Hâliyâ Fethiyye Palanka kalʿası'nda nevbetci taʿyîn olınan yeniçerilere baş ve buğ olan Yûnus Yaya-başı, Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp zikr olınan Palanka, küffâr-ı hâksâra karîb yirde olmağla zâd ü zevâdelerinde gāyetle müzâyaka çekdüklerin bildürdi. İmdi, nevbetci kullarumun zahîreleri tedârüki ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup anda olan nevbetci kullarumun zehâʾir [ü] meʾkûlâtların ve sâʾir levâzım olan havâyiclerin akçaları ile muʿaccelen tedârük ü ihzâr idüp hârice ihtiyâc çekdürmeyesin. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur, ihmâlden hazer idüp lâzım olan zahîrelerin tedârük idüp ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

264 *Van beylerbeyine: Serhat ahvaline karşı daima uyanık olunup alınacak doğru haberlerin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kapucı-başıları Hüseyin'e virildi.
Fî 29 Zi'l-kaʿde sene 966

Van beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp serhadd ahvâlin ve ol câniblerün inkıyâd ü itâʿatden gayrı fikirleri olmaduğın, vâkıʿ olan cemʿiyyet niçün idüğin bilüp havfden fâriğ oldukların ve emrüm üzre Van kullarından altı yüz nefer kimesne ve emr olınan ümerâʾ-i Ekrâd, Diyârbekr beglerbegisi yanına irsâl olınduğın ve Zeynel Beg husûsın bildürüp andan gayrı her ne husûsı iʿlâm itmişsen maʿlûm oldı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tarafeynün ahvâl ü etvârın tetebbuʿdan hâlî olmayup şimdiden sonra evzâʿ u etvârı ve fikr-i firâsetleri neye müncer olursa tamâm her husûsı maʿlûm idinüp dahı vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî ve't-teʿâkub iʿlâmdan hâlî olmayasın.

265 *Diyarbekir'e kadar yol üzerindeki kadılara: Vezir Mehmed Paşa'ya gönderilen hazinenin emniyet ve selâmetle ulaştırılmasına dair.*

Yazıldı.

Diyârbekr'e varınca yol üzre vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı mükerrem vezîrüm Mehmed Paşa'ya hazîne irsâl olınup **buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhil olursa gicelerde bekletdürüp ve lâzım olan yirde kulağuz virüp ve mahûf u muhâtara olan yirlerde kendünüz bi'z-zât geçürüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer eyleyesiz. Ammâ eger bekletmeğe ve eger kulağuza yarar kādir olanları viresiz, fukarâyı rencîde itdürmeyesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Eger kulağuz virmekdür ve eger gicelerde bekletmekdür ve eger mahûf olan yirlerden bi'z-zât geçürmekdür, dakîka fevt itmeyüp ihmâlden hazer idesiz. Bu bahâne ile fukarâya teʿaddî olınmakdan hazer idesiz.

266 *Azak muhafazasına gönderilen Ali Reis'e: Azak Kalesi'nin muhafazasına devam edilmesine ve orada kışlanmasına dair.*

Yazıldı[1].
Galata emînine virildi.
Fî 29 Zi'l-kaʿde sene 966

Azak muhâfazasına irsâl olınan Ali Reʾîs'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp kadırgalar ile Azak üzerine varılup bundan akdem Dimitraş niçe bin kâfir ile gelüp mezbûr hisârı ihâta eyleyüp ceng idüp içinde olan asker halkı haylî müzâyaka çeküp almak kasdında iken, gemiler varmak ile kaçup kendüler sâkin oldukları kalʿaları üzerine varup oturup hâliyâ mezbûr kadırgalar içerüye girmek lâzım olmağın, Başküfe nâm muhâtara yirden girüp hisâr önünde olup cenâb-ı emâret-meʾâb Hân *dâmet meʿâlîhi*'den mektûb gelüp emr mûcebince bir pâre kadırga ile bir kıtʿa kalita, Kefe câniblerini hıfz içün gönderilmesin bildürüp eyyâm elvirmeyüp Başküfe'den geçmeğe dahı mümkin olmayup emr-i şerîf üzre mezkûrları göndermek üzre olup hâliyâ Moskov Dimitraş'a kendü beglerinden Anyan (?) nâm bir begini dört bin nefer kâfir ile üzerimüze gelmek kasdı içün yardım gönderüp anlar dahı: *"Mezkûr kâfirler yirinde sâkin olup, gemiler bu cânibde olmağla mefʿûn-ı mezkûr yirinden kalkup harekete kādir olmayup mezkûr kefere bir esîr gönderüp Kerş nâm hisâra yol virsünler, bizüm anlar ile cengimüz yokdur"* didüklerin, şöyle ki mezbûr kâfir ber-taraf olmaya ve geçmeğe eyyâm elvire, ol cânibe teveccüh üzre olduğın bildürmiş. **Buyurdum ki:**

Mâdâmki zikr olınan kefere anda olup berü gidildüği takdîrce bir zarar ihtimâli ola, anda durup hıfz u hırâsetde olasın. Şöyle ki, kışlamak lâzım gelürse anda kışlamağa kābil yir var mıdur, ne makūle limandur, bildüresin ve mevsim geçmedin küffâr ber-taraf olmak ihtimâli var mıdur, nicedür? Anı dahı bildüresin.

[1] Bu hüküm, muhtevâ bakımından 278 numaalı hüküm ile ilgilidir.

267 *Kıbrıs beylerine: Mısır'dan gelen kâfir gemisiyle Kıbrıs'a uğrayan tacirlerin ve eşyalarının Rodos beyi tarafından gelecek adama teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kıbrus beglerine hüküm ki:

Mahrûse-i Burusa'dan dârendegân Bunca-oğlı ve Hacı Hüseyin ve Bektâş nâm kimesneler ile Bâlî nâm Yahûdî Südde-i saʿâdet'üme gelüp mezbûr Bunca-oğlı'nun bir oğlı ve Hacı Hüseyin'ün iki oğlı ve Bektâş'un karındaşı ve merkūm Yahûdînün dahı bir oğlı mahmiyye-i Mısr'dan İstanbul'a gelürleriken Malta kâfirleri mezkûrları kadırga ile alup, gidüp gemilerine yigirmi nefer kâfir koyup akablerince giderleriken rûzgâr muhâlif olup Kıbrus adası'na bıragup bi'l-fiʿl gemiler anda oldukların arz eylemeğin ol bâbda zikr olınan kimesneler ve alınan espâb ve esîri Rodos'a getürmek içün emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Rodos Begi Ahmed *dâme izzuhû*'ya hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh tarafından âdem vardukda, zikr olınan gemiyi cümle âlât ü espâb ve içinde olan metâʿ her ne[y]lse ve bile bulınan kefere dahı kaç nefer ise cümlesin defter idüp defteri ile teslîm eyleyüp gönderesin ve ne makūle gemi olup içinde âlât ü espâbdan ne olursa ve alınan tâcirlerün ne makūle ve ne mikdâr espâbları bulınduğın ve kaç nefer olduğın mufassal defter idüp bir sûretin Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

268 *Rodos Beyi Ahmed Bey'e: Aynı gemide olan eşya ve gayr-i müslimleri defteriyle teslim alarak İstanbul'a göndermesine dair.*

Yazıldı.

Rodos Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

Mahrûse-i Burusa'dan dârendegân Bunca-oğlı ve Hacı Hüseyin ve Bektâş nâm kimesneler ile Bâlî nâm Yahûdî Südde-i saʿâdet'üme gelüp mezbûr Bunca-oğlı'nun bir oğlı ve Hacı Hüseyin'ün iki oğlı ve Bektâş'un karındaşı ve merkūm Yahûdî'nün dahı bir oğlı mahmiyye-i Mısr'dan İstanbul'a gelürleriken Malta kâfirleri mezkûrları kadırga ile alup gidüp gemilerine yigirmi nefer kâfir koyup akablerince giderleriken rûzgâr muhâlif olup Kıbrus adasına bıragup bi'l-fiʿl gemiler anda oldukların arz eylemeğin ol bâbda zikr olınan gemiyi ve alınan espâb ve esîri defteri ile sana teslîm olınmak içün Kıbrus begine hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, yarar âdem gönderüp zikr olınan gemiyi içinde bulınan esîri ve cümle ehl-i İslâm'dan ve kefereden alınan metâʿı ve geminün âlât ü espâbı ile taleb idüp defteri ile alup getürüp içinde olan metâʿı gemi ile defteriyle Südde-i saʿâdet'üme gönderüp ve kefere esîrlerin kaç nefer ise anda katunaya urup isimleri ve resimleri ile defter idüp defterin Dergâh-ı muʿâllâ'ma gönderesin.

269 *Gelibolu kadısına: Ece nahiyesinde Tuzla'yı basan leventlerin yatakları olan adamların haps edilerek hallerinin tafsılâtıyla bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Acemî.
Mihal yanında olan Acemî-oğlanı Mehmed'e virildi.
Fî 24 Zi'l-kaʿde sene 966
Gelibolı voyvodası mübâşir (?) olmak içün tekrâr hüküm buyurılup yazıldı.
Fî 8 Zi'l-hicce sene 966

Gelibolı kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâʾ-i mezbûra tâbiʿ Eceadası nâhiyesinde vâkıʿ olan Huday-tuzı, olıgelen âdet üzre derlü dere itmeğe mevlânâ-yı müşârün-ileyh nâʾibi ve iltizâmla emîn olan Mihal'ün kaʾim-makāmı olan Yani nâm zimmî hıdmetkâr ile ve emîne tâbiʿ Ahmed nâm kimesne ile tuzla maslahatında iken meger iki kıtʿa levend kayıkları Ece nâm limana gelüp limanı bekleyen kimesnelere bir kaç akça virüp andan çıkup tuzlaya karîb Tuzla-depesi nâm limana gelüp mezbûr limanı bekleyenler dahı tuzlaya haber virmeyüp ol gice levendler tuzlada olanları basup nâsun espâbın ve mezbûr Yani'nün espâbın ve yanında bulınan akçaların ve mezbûr Ahmed'ün espâbın alup ve mezkûr Yani bir hıdmetkârı ile alup gemilerine iledüp: *"Asıl emîn senmişsin"* diyü işkence idüp bi'l-âhire nâʾib baʿzı kimesnelerden beş bin akça karz alup levendlere virüp mezbûr Yani'yi çıkarup ammâ hıdmetkârın levendler koyuvirmeyüp mezbûrdan levendler iki gün tuzlada Res limanı'nda olup limana ol esnâda mezbûr limanı bekleyen Anafarta nâm karye etrâki varup levendler ile karışup ve anlar ile taʿâm yiyüp ve su gösterüp karîb olan karyeler maʿrifeti ile ve Küçük Anafarta nâm karyeden Dilki Mustafa-oğlı Hasan ve Laz Hasan nâm kimesneler maʿrifeti ile olduğı fehm olınduğın arz eylemişsin. İmdi, ol Dilki Mustafa-oğlı Hasan'ı ve Laz Hasan'ı ve sâʾir ol limanları ol zamânda bekleyenleri cümlesin ihzâr idüp getürdüp bu husûsı hakk üzre göresin; şöyle ki, arz itdüğün üzre olduğı sâbit ü zâhir ola, mezkûrları habs idüp ahvâllerin mufassal yanunda zâhir olduğı üzre yazup bildüresin. Habsden ıtlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile olursa mûcebiyle amel idesin.

270 *Trabzon Beyi Hasan Bey'e: Daha önce sahtekârlıkla yayabaşı adına asker toplayıp, sonra cezadan kurtulan ve fesat üzere olan bir kimsenin ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Batum beginün âdemi Ali'ye virildi.
Fî 25 Zi'l-kaʿde sene 966

Trabzon Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem yaya-başı adına olup Trabzon sancağında oğlan devşürüp halâs olan kimesne bi'l-fiʿl ol cevânibde fesâd üzre olduğı istimâʿ olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp mezkûrı tetebbuʿ u tecessüs idüp her kande ise ele getürüp dahı hakkından gelesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur, gereği gibi mukayyed olup ele getürüp hakkından gelmek bâbında dakîka fevt itmeyesin.

-270/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Kara-hisâr-ı Şarkî begine.

-270/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Batum Begi Süleymân Beg'e.

271 *Adı geçen müfsidin ele geçirilmesi için Erzurum beylerbeyine hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem yaya-başı adına Trabzon sancağından telbîs idüp oğlan devşüren kimesne bi'l-fiʿl Trabzon ve Batum ve Kara-hisâr-ı Şarkî taraflarında ifsâd üzre olduğı istimâʿ olınup zikr olınan beglere ol bâbda hükm-i şerîf gönderilüp her kande ise ele getürüp hakkından gelesin diyü emrüm olup îsâl içün sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birine ulaşdurup dahı sen dahı ol cevânibi tetebbûʿ u tecessüs idüp eger begler sancaklarındadur ve eger sana müteʿallık olan yirlerdedür, her kande ele girerse hakkından gelesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 26 Zi'l-kaʿde sene 966 [30.08.1559]

272 *Cezayir beylerbeyine: Gemiler için Avlonya'dan zift alınması hakkında.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Gemiler içün zift lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Südde-i saʿâdet'üme gelmelü oldukda Avlonya'dan gemilere vâfir zift tahmîl idüp getüresin.

273 *Sultan Hüseyin Bey'e: Gâzî Kıran oğlu Şah Mehmed Bey'in oğlu Ali ile Bahaeddin oğlu İmameddin Bey'in yeni sancaklarına selâmetle ulaştırılmaları hakkında.*

Yazıldı.
Ahmed'e virildi.
Fî 27 Zi'l-kaʿde sene 966

Sultân Hüseyin Begʿe hüküm ki:

Hâliyâ Gāzî Kıran-oğlı Şâh Mehmed *dâme izzuhû*'nun oğlı Budak, tasarruf itdüği sancak müşârün-ileyh Şâh Mehmed'ün karındaşı Ali'ye inâyet olınup ve İskender nâm oğlınun tasarrufında olan (boşluk) nâhiyesi dahı sancak tarîkıyla sâbıkā ülke-i mezbûreye mutasarrıf olan Bahâʾeddîn'ün oğlı Mîr İmâdeddîn'e sancak tarîkıyla virilüp müşârün-ileyhimâyı sen bizzat sancaklarına iletüp yirleşdürmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Âstâne-i devlet-âşiyân'uma kadîmî olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun muktezâsınca müşârün-ileyhimâyı alup dahı biʾz-zât sancaklarına iletüp ve gayrılarına dahı gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki fermân-ı hümâyûnum üzre kendülere beg bilüp mâdâmki Şerʿ-i Şerîf ve kānûn-ı münîf üzre reʿâyâ vü berâyâ bende-i adl ü dâd ve salâh u sedâd üzre olalar, emirlerine itâʿat ü inkıyâd üzre olup vâkıʿ olan hıdemâtda idegeldükleri üzre hıdmet ideler ve müşârün-ileyh Şâh Mehmed ve oğulları emr-i şerîfüm üzre ülkeleri teslîm idüp kendü hâllerinde olalar, dahl ü taʿarruz olınmaya. Ammâ şöyle ki, inâd idüp bir yire arka virüp fesâd üzre olalar, her ne tarîkıla olursa eger kendüsin ve eger oğulların ele getürüp haklarından gelesin.

274 *Akdeniz yalılarındaki kadılara: Bazı levent taifesinin kâfir suretinde Kavala, İnöz ve Kavak taraflarında reâyâya taaddi ettikleri duyulduğundan, bunların yakalanmasına memur edilen Ahmed ve Teberrük adlı Reislerin geldiklerinde kendilerine yardım edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kavala kapudanınun kethudâsı Kurd'a teslîm olındı.
[Fî] 25 Zi'l-kaʿde sene 966

Akdeniz yalılarında vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ baʿzı levend tâʾifesi kâfir sûretinde yüriyüp Kavala ve İnöz ve Kavak iskeleleri kurbinde ve Ece-ovası taraflarında reʿâyâya teʿaddî itdükleri istimâʿ olınup zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürmek içün reʾîslerden dârendegân-ı fermân-ı hümâyûn Ahmed Reʾîs ve Teberrük nâm reʾîsler bir kalita ve bir kayık ile irsâl olınup **buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı kazâsına gelürlerse ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında envâʿ-ı muʿâvenet ü müzâharet idüp ihmâlden hazer idesin. Şöyle ki, ele gelmelü olduklarında karaya dökileler, ele getürmekde ve anlara muʿâvenetde dakika fevt itmeyesin ki, ele getürüp haklarından geline ve kangınuzun taht-ı kazâsına gelüp fesâd itmek isterlerse mezkûrlara haber idesin.

275 *Kavala kaptanına: Aynı mesele hakkında birlikte hareket olunarak leventlerin ele geçirilmelerine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kavala kapudanına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp İnöz ve Kavak memlehaları kurbinde baʿzı levend tâʾifesi kefere sûretinde kayık ile yüriyüp reʿâyâya teʿaddî itdükleri istimâʿ olınup teʾhîr itmeyüp çıkup ele getüricek haklarından gelesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ ol husûs içün Südde-i saʿâdet'ümden dahı bir kalita ve bir kayık ile Zarîf Ahmed ve Teberrük nâm reʾîsler irsâl olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında cümlenüz bir yirden yürimek mi evlâdur, yohsa başka başka mı yürimek münâsibdür? Her ne vechile münâsibse tedârük idüp hüsn-i ittifâk ile saʿy ü ikdâm eyleyüp her ne tarîkıla olursa zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup ihmâlden hazer idesin.

276 *Diyarbekir beylerbeyine: Gazi Kıran oğlu Ali Bahaeddin'in berat vergileri hakkında.*

Yazıldı.
Sinân Kethudâ'ya virildi.
Fî 29 Zi'l-kaʿde sene 966

Diyârbekr beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Gāzî Kıran-oğlı Ali Bahâʾeddîn *dâme izzuhumâ*'nun berâtları resmin anda alınup Hazîne-i âmire'me zabt olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârün-ileyhimânun emr-i şerîfüm mûcebince berâtları resmin anda alup Hazîne-i âmire'me zabt eyleyesin.

277 *Prizrin sâbık Beyi Hızır Bey'e:Yanbolu, Karinâbâd ve Aydos'daki eşkiyânın hakkından gelindiğine dair mektubu üzerine muhafazadan geri durulmaması hakkında.*

Yazıldı.
Kendü âdemlerinden Hâşim'e virildi.
Fî 27 Zi'l-kaʿde sene 966

Sâbıkā Priz[r]in Begi olup muhâfaza hıdmetinde olan Hızır Begʿe hüküm ki:

Mektûb gönderüp Yanbolı ve Karînâbâd ve Aydos'da zuhûr idüp ev basup âdem katl idüp ehl-i fesâd ele gelüp haklarından gelindüğin bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, baʿde'l-yevm emr-i sâbık üzre ol etrâf ü cevânibi girü kemâ-kân hıfz u hırâset eyleyüp ele gelen ehl-i fesâd ü şenâʿati Şerʿ-i Şerîf mûcebince haklarından gelüp savn [u] siyânetde dakika fevt itmeyesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 26 Zi'l-kaʿde sene 966 [30.08.1559]

278 *Kefe beyine: Azak Kalesi muhafazasına memur Ali Reis gemileriyle orada kalacak olursa, zahirelerinin temini ve küffârın tecavüz ve zararlarına meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı[1].
Galata emînine virildi.
Fî 29 Zi'l-kaʿde sene 966

Kefe begine hüküm ki:

Azak muhâfazasında olan Ali Reʾîs Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp kadırga ile Azak üzerine varıldukda Dimitraş niçe bin kâfir ile gelüp hisârı ihâta ve ceng idüp almak üzre iken gemiler varmağile kaçup kalʿalarına vardukların ve kadırgalar içerü girmek lâzım olmağın Başküfe nâm muhâtara yirden girüp bi'l-fiʿl hisâr öninde oldukların ve hâliyâ mesfûr Dimitraş'a kendü beglerinden Anyan (?) nâm birinün dört bin kâfir ile üzerimüze gelmek kasdına yardım gönderüp gemiler bu cânibde olmağla harekete kādir olmadukların bildürmeğin zikr olınan kefere mâdâmki anda cemʿiyyet üzre olup gemiler berüye gidildüği takdîrce zarar ihtimâli ola, hıfz u hırâsetde olup kefere perâkende oldukda mevsim elvirürse gelesin diyü emr olınup hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikr olınan anda kalmalu olursa eger gelmek ve eger içinde olan azeb ve sâʾir tâʾifenün zâd ü zevâdelerine hüsn-i tedârük idüp gemilere zarar ve halka müzâyaka çekdürmeyesin ve sen dahı dâʾimâ ol cânibe hâzır u nâzır olup aʿdâdan ve küffâr-ı bedgirdârdan eger kalʿa-i Az[a]k'dur ve eger sâʾir yirlerdür, zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin ve muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

[1] Bu hüküm, muhtevâ bakımından 266 numaalı hüküm ile ilgilidir.

279 *Tameşvar beylerbeyine: Surniçe Kalesi dizdarlığından mâzul Hacı Mahmud'un, Modova madenini ihyâya gücü yettiğini bildirdiğine dair.*

Yazıldı.
Uncı-oğlı Çavuş Ahmed Çelebî['ye] virildi.
Fî selh-i Zi'l-kaʿde sene 966

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem hükm-i şerîf vârid olup Surniçe kalʿası dizdârlığından maʿzûl olup Radonik (?) maʿdencilerinden dârende-i hükm-i şerîf Hacı Mehmed kendü akçasiyle Mod-ova nâm maʿdenün ihyâsına kādir olmağın mutasarrıf olduğı beş bin beş yüz akça dizdârlığı timarına Lipva serhaddinde itâʿat eyleyen köylerden iki bin beş yüz akça ilhâk olup sekiz bin akça timar Mod-ova parkanı dizdârlığı tevcîh olmasın recâ itmeğin sekiz bin akçalık üzre tezkiresi virile diyü emr olmış iken girü mezbûr Hacı Mehmed'ün yararlığın ve maʿden-i mezbûrun küllî ziyâde olmasına ve etrâfında olan hâric ez-defter mezraʿalarun ihyâsına mültezim olup timarı on bin akça olması bâbında inâyet recâ itdüğin arz itmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Göresin; zikr olınan maʿdende ne mikdâr nesne hâsıl olmışdur, yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-cumʿa fî 28 Zi'l-kaʿde sene 966 [01.09.1559]

280 *Amasya Kadısı ve Emval Nâzırı Muhyiddin'e: Şehzade Bâyezid'in iç halkının İstanbul'a gönderilmesi için lâzım gelen harcın verilmesine dair.*

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Yûnus'a virildi.

Amâsiyye kādîsı olup nâzır-ı emvâl olan Muhyiddîn'e hüküm ki:

Oğlum Bâyezîd'ün iç-halkı Südde-i saʿâdet'üme gönderilmek içün Silistre Begi iftihârü'l-ümerâʾi'l-kirâm Sinân *dâme ulüvvuhû*'ya hükm-i şerîf gönderilüp harc lâzım olursa senden almak emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Lâzım olup taleb itdükde kifâyet mikdârı akça virüp deftere dahı işâret idesin. Ammâ harc-ı lâzım içün virüp isrâf [ü] itlâfdan hazer idesin.

281 *Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Şehzade Bâyezid'in İstanbul'a gönderilecek eşyaları ve iç halkı için gereken harç, araba ve saire hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-oğulları'ndan Yûnus'a virildi.
Fî 29 Zi'l-kaʿde sene 966

Silistre Begi olan Sinân Paşa'ya [hüküm ki]:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp oğlum Bâyezîd'ün zabt itdüğün espâbından amele yarayan çadırların ve cebehânesin ve kitâbların ve oğlanların ger davarları ile Samsun iskelesi'nden Südde-i saʿâdet'üme gönderüp andan gayrı içerü halkın göçürmeğe kifâyet mikdârı araba var mıdur diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp araba kifâyet ider ve deve bulınur, ammâ araba içün elli reʾs ve sâʾir hademe içün otuz üç reʾs bârgîr lâzım idüğin bildürmişsin. İmdi, lâzım olan bârgîrler Südde-i saʿâdet'den irsâl olmak üzre olup bârgîr varınca anda olan sâʾir levâzımları mümkin olduğı üzre görilüp hâzır olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Aşcı ve sâʾir hıdmetkârdan çok olmayup lâzım ise her birinden nihâyet üçer nefer koşup bunlarun harclarına akça lâzım olursa anda Amâsiyye Kādîsı olup Nâzır-ı Emvâl olan Mevlânâ Muhyiddîn'den alup ammâ harcda isrâf ü itlâf olınmayup ve menâzilde dahı meʾkûlâtları husûsın hemân riʿâyet lâzım olanları görile. Davar varınca cümle mühimmâtların görüp hâzır idesin ki varduklarında tevakkuf lâzım gelmeye ve irsâl itdüğün mektûbda amele yaramayan çadırların gönderesin diyü emr olduğın yazılmış. Sâbıkā irsâl olınan emr-i hümâyûnumda hod amele yarayan gönderilmek emr olmışdur. Eyle olsa amele yaramayanın emr-i sâbık üzre anda giderüp amele yarayan çadırların ve andan gayrı cebehânesin ve kitâbların ve oğlanların cümle atebe-i ulyâma gönderesin. Amele yaramaz espâb ve çadırdan göndermeyesin ve akça lâzım olursa virmek içün mevlânâ-yı müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdür. Lâzım olursa virüp kifâyet mikdârı akça alasın ve getürmek içün Dergâh-ı muʿallâ'mda müteferrika agalardan biri bir mikdâr bölük-halkı ve kapucı ile taʿyîn olınmışdur. Varup göçürdüklerinde sen dahı bir yarar âdemün koşasın ki yolda ve izde gereği gibi hıfz ideler. Öteden irsâl olınacak eger kapu-oğlanları ve aşcılar, sâʾir hademeden cümlesin agaya koşup her birine tenbîh idesin ki, yolda ana muhâlefetden hazer idüp tamâm itâʿat ü inkıyâd üzre olalar.

282 *Kastamonu kadısına: Kendir Emini Şaver'den şikâyeti hâvi mektubu üzerine tahkikat icrasına ve muhakeme icrâsına dair.*

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Zi'l-hicce sene 966
İrsâl olınan sûret-i sicillün sûreti ihrâc olınup gönderilmişdür.
Aslı mâliyye tarafında kalmışdur.
Fî 4 Zi'l-hicce sene 966

Kastamoni kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem kendir emîni olan Şaver'den kendir cem'inde re'âyâya te'addî ider diyü arz-ı hâl sunılup vâkı' olan te'addîsi beyân olınup yirlü yirinden görilüp vukū' ve adem-i vukū'ı ve kadîmden teftîş olınup ne vechile olduğı ma'lûm olmak içün arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olınup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz-ı hâlde mastûr olan mevâddı gelüp da'vâ iderlerse hakkı, muvâcehede Şer'ile hakk üzre görüp mezkûr üzerinde Şer'ile kimesnenün hakkı sâbit olursa ashâb-ı hukūka Şer'ile sâbit olan hakkın alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı zâhir olup ve ne makūle nesne sâbit olduğın yazup bildüresin. Ve sâ'ir tahrîr olınan mâddeler dahı vâkı' midür, nicedür? Kadîmden nice olıgelmişdür ve mezkûrun dahı anlara cevâbı nedür? Ve bu husûsda dahı ba'zı kādîlar imzâsiyle mezkûr, sûret-i sicill ibrâz itmeğin anun dahı sûreti gönderildi; ol sûret-i sicil vâkı' midür? Hakk üzre olınup bi'l-cümle hîç bir husûsda mühmel ü meşkûk nesnesin komayup cümlesin görüp dahı hakikati üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 29 Zi'l-ka'de sene 966 [02.09.1559]

283 *Canik Beyi Ali Bey'e: Şehzade Bâyezid'in yanında toplanan eşkiyâdan Tankır'ın Canik dağlarında fesat ve haydutluk üzere olmasından dolayı ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-oğlı Yûnus'a virildi.
Fî 29 Zi'l-ka'de sene 966

Canik Begi Ali Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem oğlum Bâyezîd'ün yanında cem' olan eşirrâdan Tankır nâm müfsid ol vilâyetde kalup yanına ba'zı ehl-i fesâd cem' eyleyüp bi'l-fi'l Canik dağlarında gezüp fesâd ü şenâ'at üzre olduğı istimâ' olınup sâbıkā mezkûrı ele getürmek içün hükm-i şerîf gönderilmişdür. Eyle olsa müfsîd-i mezbûrun ele gelmesi mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezkûrı tetebbu' u tecessüs eyleyüp her kande ise ma'lûm idinüp dahı hüsn-i tedarük eyleyüp her ne yüzden mümkin ise ele getürüp habs idüp arz idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden ihtiyât eyleyesin.

284 *Silivri kadısına: Tersâne-i Âmire'de müstahdem iken kaybolan bazı marangozların buldurulup gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî gurre-i Zi'l-hicce sene 966

Silivri kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ nefs-i Silivri'de Metrepolid mahallesi'nde olan Manol veled-i Konyad ve Dimitri Manokonlu ve Manol veled-i Maryol nâm neccârlar ve Papa Astasya mahallesi'nde Susanus Mavramaç (?), Sanop Avala nâm neccârlar ve Papayani nâm mahallesi'nden Andriniko Hanikos (?) ve Papa Dimitri mahallesi'nden Kosta İstanbulî nâm neccârlar Tershâne-i Âmire'mden gaybet eylemişler idi. **Buyurdum ki:** Vardukda, mezbûrları kefîllerine buldurup kayd [ü] bend ile yarar âdemlere ta'cîlen Tershâne-i Âmire'de olan hıdmete gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandur, ana göre mukayyed olasın.

284/a-
Bu dahı.
Bir sûreti dahı Marmara kādîsına, A'rac cezîresi'nde.
Potodra (?) Dimitri K.
Mihal Dimitri K.
Komnenos (?) Dimitri K.
Ve Kiryakos Nikola V.
Ve Nikola (?) Kosta V.
Monol Yorgi L.
Kostandin Monol L.
Aleksi Andri L.
Nâm neccârlar içün yazıldı. Birbirine kefîller imiş.

285 *İznikmid kadısına: Eşme, Dikme ve Sapancı dağlarındaki korudan kimseye gemi için ağaç kestirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Galata emînine virildi.
Fî 29 Zi'l-ka'de sene 966

İznikmid kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîfüm üzre taht-ı kazânda olan Eşme ve Dikme ve Sapancı dağlarında korıdan ağaç kesenler men' olındukda: "*Biz mîrî içün odun keserüz*" diyü cevâb virdüklerin bildürmişsin. İmdi, korıdan gemiye yarar ağaç kesilmek memnû' olup niçe def'a men' olup ol emr kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mukayyed olup korıdan gemiye yarar ağaç kesdürmeyüp men' idesin. Ammâ şöyle ki, mîrî içün kadîmden ol korılarda odun kesiligelmiş ise mîrî içün gemiye yaramayan yirden ba'zı yir ta'yîn idesin ki, mîrî içün andan odun kesüp min-ba'd gemiye yarar ağaç kesdürmeyüp ve mîrî odun bahânesine dahı gayrı kimesnelere odun kesdürmeyüp anun gibi, mîrî içün kadîmden kesegelmiş olanlara ta'yîn itdüğün yirden kesdürüp hâricden korıya kimesne dahl itdürmeyesin.

286 *Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Gerek Amasya'da, gerek her ne tarafda olursa olsun, harami levent ve softaların reâyâ ve berâyâya taaddilerine meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Yûnus'a virildi.
[Fî] gurre-i Zi'l-hicce sene 966

Silistre Begi olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Sana emr-i şerîfüm varup, bir tarafa gelmek emr olınca anda olup eger Amâsiyye etrâflarıdur, gereği gibi hıfz u hırâset üzre olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger sûhte tâ'ifesine ve eger sâ'ir levend harâmî tâ'ifesinden re'âyâ vü berâyâya ve ebnâ'-i sebîle zarar u gezend irişdürmeyüp zuhûr iden ehl-i fesâdı ele getürüp Şer'ile haklarından gelüp hıfz u hırâsetde dakîka fevt itmeyesin. Muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Sonra sana ne vechile emrüm olursa anunla amel idesin.

[Yev]mü'l-ahad an-gurre-i Zi'l-hicce sene 966 [04.09.1559]

287 *İznik kadısına ve zeâmet sahibi Hasan'a: İznik havalisinde ortaya çıkan eşkiyâyı ele geçirip keyfiyeti bildirmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Beg'ün âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 2 Zi'l-hicce sene 966

İznik kādîsına ve ze'âmet tasarruf iden Hasan'a hüküm ki:

Sen ki Za'îm Hasan'sın, mektûb gönderüp ondan ziyâde yayak oklu ve yaylu ve dört nefer atlu ehl-i fesâd zuhûr itdüğin bildürmişsin. İmdi, mezkûrlarun ele gelmeleri ehemm-i mühimmâtdan olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp sen ki kādîsın, müşârün-ileyhle bu husûsa bizzât mübâşeret idüp dahı il-eri sürmek ile mi olur ve yâhûd gayrı tarîkla mı mümkindür, her ne vechile olursa sa'y ü ikdâm idüp zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürüp habs idüp ne makūle kimesneler olduğın ve sâ'ir fesâdların vukū'ı üzre arz idesin.

288 *Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Şehzade Bâyezid'in iç halkının İstanbul'a getirilmesi için müteferrikalardan Ferhad'ın gönderildiğine dair.*

Yazıldı.

Silistre Begi olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp oğlum Bâyezîd'ün iç-halkın göçürmek içün irsâl olınan cümle levâzımların tedârük ü ihzâr idesin. Vardukda, te'hîr itmeyüp koşup gönderesin diyü emr olmış idi. Hâliyâ ol husûs içün Dergâh-ı mu'allâ'm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ferhâd *zîde mecduhû* ba'zı bölükhalkı ve kapucılar ile irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre cümle âdemlerin göçürüp kaldırup müşârün-ileyh ile gönderesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 2 Zi'l-hicce sene 966 [05.09.1559]

289 *Dukakin sancağı beyine: Leş İskelesi'nden Dukakin Hisarı'na hücum eden ve evler basan eşkiyânın ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemîsi Mehmed'e virildi.
Fî 7 Zi'l-hicce sene 966

Dukagin sancağı-begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp, livâ'-i mezbûra tâbi' ba'zı âsîlerün urılması içün sâbıkā Yeşbek Beg'e hükm-i şerîf virilüp marîz olmağla, urılmayup bu kulları sefer-i hümâyûna çıkup Üsküb'e geldükd[e] ba'zı rencber tâ'ifesi Leş iskelesi'nden Dukagin hisârı'na gelüp konup Zere nâm âsî kefere ardınca gelüp kal'a kapusın alup muhkem ceng idüp hisâr kapusın ile vurup envâ'-ı fesâd idüp ve Yeşbek Beg zamânında Merdit nâm âsîlere tâbi' Kalur nâm karye keferesi Zaderme evkāfından Meyyit nâm karye primkürinün evin basup kırk-elli re's bârgîrlerin alup gitmişler. Mezbûr zimmînün hakkı alıvirilmek içün voyvodamuz ile nâ'ibü'ş-Şer' gönderilüp mezbûr âsîlerün serdârı ele girüp habs itdüklerinde sâ'ir kefere alâniyen voyvodamuzı ve nâ'ibi basup âdemlerimüzi mecrûh idüp kendü mahbûsların halâs itdüklerinden gayrı niçe âsîleri dahı halâs itdiler ve sâbıkā Ferhâd Beg'ün voyvodasın dahı katl itmişler. Mezbûr âsîlerün haklarından gelmek mümkin idi. Lâkin emr-i şerîf olmamağın hâlleri üzre konıldı. İhtimâldür ki, niçe karyeler bunlara ta'assub (?) bir[le] küllî fesâda mübâşeret eyleyeler; mezbûr âsîlerün fesâdları yevmen fe yevmen terakkidedür; haklarından gelmek için hükm-i şerîf lâzımdur diyü arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Kazıyye arz itdüğün üzre ise hüsn-i tedârük idüp ehl-i fesâd gayrı tarîkla ele gelmek mükin değilse üzerlerine varup her ne tarîkla olursa ehl-i fesâdı ele getürüp hoyradlarınun haklarından gelüp ammâ ehl [ü] iyâlleri esîr ve emvâllerin gāret itdürmeyesin. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olana dahl ü ta'arruz olınmaya ve ne mikdâr kimesnenün haklarından gelinüp ve ne vechile tedarük eyledüğün yazup Dergâh-ı mu'allâ'ma arz eyleyesin.

290 *Humus kadısına: Humus'da yapılan ve tartı yeri olan yeni banda ihdâs olunan bid'atlerin ve kahvehanelerin kaldırılmasına ve yüklerden ne kadar para alınacağına dair.*

Yazıldı.
Murâd Çelebî'den kâğıd getüren Ayas'a teslîm olındı.
Fî 6 Zi'l-hicce sene 966

Hıms kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefs-i Hıms'da binâ olınup dârü'l-kapan olan hân-ı cedîdede hâdis olan bid'atleri teftîş idüp vukū'ı üzre yazup bildüresin diyü gönderilen hükm-i şerîf mûcebince ehl-i vukūfdan ve yarar mu'temedün-aleyh kimesnelerden bi'z-zât tefahhus olındukda sâbıkā Haremeyn-i Şerîfeyn vakfı olup dârü'l-kapan olan hânda eger bal ve yağ ve eger zeyt ve sâbûn her ne ise cümle kapan olıcak metâ'un deve yükine beş Osmânî ve katır ve hımâr yükine iki buçuk Osmânî muhtesib bâc aldukdan sonra hâncı olan dahı *"yir hakkı"* diyü her yük başına bir karaca akça alup yir hakkından hâsıl olanun nısfın Haremeyn-i Şerîfeyn'e ve nısf-ı âharı erbâb-ı müstahıkkine virilüp bu minvâl üzre mutasarrıflar iken hâliyâ binâ olınan hân-ı cedîdde deve yükine sekiz Osmânî ve katır ve merkeb yükine dört Osmânî'yi muhtesib

alup ve yir hakkı diyü deve yükine bir pâre ve katır ve merkeb yükine hâncı bir Osmânî alup ve sâbıkā cerâ-âdesi olmayan hadravât-dan bir mikdâr nesne alup ve mezkûr hân-dan gayrı yirde arpa satılmak memnûᶜ olup Haremeyn-i Şerîfeyn vakfı içün her senede on beş flori taᶜyîn olınup, sâᵓir müstahıkkine nesne taᶜyîn olınmayup ve tekyenün hare-minde mescid kurbinde baᶜzı dükkânları kahve-hâne olup âyende vü revende gavgā eylemekden hâlî olmayup gayrılar zikr olı-nan dekâkîni anlarun icâresine kabûl eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, sonradan ihdâs olınan bidᶜatler ve ol kahve-hâneler refᶜ olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kadîmü'l-eyyâmdan ilâ hâzel-ân her cümleden ne mikdâr nesne alınugelmiş ise girü ol minvâl üzre aldurup min-baᶜd ziyâde aldurmayup ve ihdâs olınan ziyâdeyi refᶜ eyleyüp ve ol dükkânlarda aslâ kahve işletdürmeyüp menᶜ eyleyüp kahveci-leri ihrâc eyleyüp arz itdüğün üzre âhar kâr ü kisb ehline virüp hilâf-ı Şerᶜ u kānûn ve olıgelene mugāyir baᶜde'l-yevm kimesneye iş itdürmeyüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 3 Zi'l-hicce sene 966 [06.09.1559]

291 *Siroz ve Ustrumca kadısına: Müteveffâ Budin Beylerbeyisi Tuygun Paşa'nın Ustrumca'daki metrukâtının taksimi için oğlu Seçen Beyi Ahmed Bey'e icazet verildiğine dair.*

Yazıldı.

Siroz ve Usturumca kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ aᶜlemü'l-ulemâᵓi'l-mütebahhirîn ilâ âhirihî Rûm-ili Kādî-askeri Mevlânâ Hâmid *dâmet fezâᵓilühû* cânibinden Südde-i saᶜâdet'üme şöyle arz olındı ki, mukeddemâ Budun Beglerbegisi olup vefât iden Tuygun Beg'ün Usturumca kazâsında evinde olan metrûkâtından verese-i sıgārına râciᶜ olan hisselerini Şerᶜ-i Şerîf üzre taᶜyîn ü taksîm eylemek içün kassâmı vardukda: "*Cümle metrûkâtı bunda değildür, baᶜzı Budun'da büyük oğlı yanındadur*" diyü nizâᶜ itdüklerin bildürdi. İmdi, mezbûrun büyük oğlı olup Seçen Sancağı Begi olan Ahmed *dâme izzuhû*'ya anda varup metrûkât görmek içün icâzet virilmişdür. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh vardukda, arz olındığı üzre müteveffânun eytâm-ı sıgārı olup verese-i sıgārun hukūkı bi-hasbei'ş-Şerᶜi'ş-Şerîf maᶜlûm ve taᶜyîn olınmak içün Şerᶜile kısmet lâzım olup verese-i sıgārun Şerᶜile hakları taksîm olmalu oldukda hilâf-ı Şerᶜ, kibâr taᶜallül iderse ol bâbda emr-i Şerᶜile amel eyleyüp hilâf-ı Şerᶜ-i kavîm kimesneye iş itdürmeyesin.

292 *Şehzade Sultan Selim'e: Hoca Atâullah'a arpalık tahsis edildiğine dair.*

–

Yazıldı.

Sultân Selîm hazretlerine hükm-i şerîf yazıla ki:

Bundan akdem atebe-i gerdûn-iktidâruma mektûbınuz vârid olup bi'l-fiᶜl hâcenüz olan efdalü'l-ulemâᵓi'l-muhakkıkin Mevlânâ Atâᵓullâh *dâmet fezâᵓilühû*'ya arpalık virilmek bâbında istidᶜâ-yı âtıfet itmiş idün. İmdi, müşârün-ileyh hakkında avâtıf-ı aliyye-i şâhânem zuhûra gelüp istidᶜâ itdüğün üzre yigirmi bin akçalık arpalık virilmek emr idüp bir münâsib olan yirden emr olınan arpalığın taᶜyîn idesin diyü

Karaman beglerbegisine dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, fermân olınan arpalığın taᶜyîn idüp tasarruf itdüresin ki devâm-ı devlet-i ebed-peyvendüm içün duᶜâya iştigāl göstere.

293 *Hoca Atâullah'a bir arpalık verildiğine dair Sultan Selim hocasınabüküm.*

Yazıldı.

Sultân Selîm hazretleri hâcesine hüküm ki:

Bundan akdem müşârün-ileyh Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp sana arpalık virilmek husûsın bildürüp istidᶜâ-yı inâyet itmeğin, hakkunda mezîd-i âtıfet-i husrevânî zuhûra getürüp yigirmi bin akçalık arpalık emr idüp **buyurdum ki:**

Tezkireni ihrâc idüp gönderesin ki berât-ı şerîfüm virilüp tasarruf idesin. Devâm-ı devlet-i ebed-peyvendüm içün duᶜâya iştigāl gösteresin.

293/a-

Yazıldı.

Bir sûreti dahı yazıldı. Aynı ile.

294 *Fransa elçisinin avdetine müsaade edildiğine dair Fransa kralına nâme-i hümâyûn.*

Yazıldı.

Ser-â-ser kîse ve altun kozalak ile mühürlenüp Paşa hazretlerine gönderildi.

Fî 5 Zi'l-hicce sene 966

Françe Pâdişâhı'na hüküm ki:

Bundan akdem Françe Pâdi[şâ]hı olup mürd olan babanuz Henri'nün Âstâne-i devlet-âşiyân'ımuzda olan kıdvet-i ümerâᵓi'l-milleti'l-Mesîhıyye ilçisi Dadunya, ol cânibe gitmek bâbında icâzet taleb itmeğin ruhsat-ı hümâyûnum virilüp inâyet olınup ol cânibe irsâl olındı. Gerekdür ki varup yirine mülâki ola.

295 *Prizrin sâbık Beyi Hüseyin Bey'e: Varna'nın Pazarcık kasabasında ve Silistre'nin bir köyünde çıkan eşkiyânın ele geçirilerek haklarından gelinmesi hakkında.*

Yazıldı.

Budak-oğlı Hüseyin Çavuş'a virildi.

Fî 4 Zi'l-hicce sene 966

Sâbıkā Prizrin Begi olan Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Varna kazâsında Bâzârcık nâm kasabada gice ile yigirmi beş nefer mikdârı atlu levend, Hâce Mehmed nâm kimesnenün evin basup kendüyi mecrûh idüp espâb ü emvâlin gāret ü hasâret eyleyüp anda müsâ-fir olan diğer Hâce Mehmed nâm kimesne[yi] katl idüp ve andan maᶜadâ

Silistre kazâsında اورلوده nâm karyede beş nefer kâfir koyun celebleri, koyun alurlar iken zikr olınan levendât haberlerin alup bir mikdârı gâret itdükleri espâb ile kalup altı neferi karye-i mezkûreye gelüp zikr olınan celebleri ev basmışsız, siz[i] voyvoda taleb ider diyü kayd ü bend eyleyüp bir ormana iledüp kendülerin katl eyleyüp yanlarında bulınan akçaların alup gitdükleri istimâᶜ olındı. İmdi, zikr olınan ehl-i fesâdun ele gelmeleri lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, teᵓhîr ü terâhî itmeyüp zikr olınan mahallerün bi'z-zât üzerine varup görüp istimâᶜ olınduğı gibi ise mezkûrûn ehl-i fesâdı ne maküle kimesneler idüğin bilüp dahı yataklarına ve turaklarına buldurup ve anlardan mâᶜadâ kâr ü kisb olmayup ata inüp binüp fesâd üzre kimesneleri ki töhmet-i sâbıkaları ola, anun gibileri dahı ihzâr idüp töhmet[i] olanları dahı kānûn ile hakk üzre onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; mezkûr Hâce Mehmed'ün evin basup emvâl ü espâbın gāret idenler kimler olduğı Şerᶜile sâbit ü zâhir olur ise gāret itdükleri espâbı bî-kusûr zuhûra getürüp ve zikr olınan celebleri varup basup katl idenler dahı kim ise Şerᶜile sâbit ü zâhir oldukdan sonra aldukları akçaların bî-kusûr tahsîl itdürüp dahı bu maküle fesâd idenler sipâhî tâᵓifesinden ise muhkem habs idüp arz idesin, değil ise ol bâbda muktezâ-yı Şerᶜ-i Şerîf ne ise mahallinde edâ idüp yirine koyasın; ehl-i fesâddan ele girüp haklarından gelenleri ve zuhûra gelen emvâl ü espâb ne mikdâr olduğın defteri ile iᶜlâm eyleyesin.

Ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbiᶜ olup ehl-i fesâda himâyet olınup celb ü ahz olınmakdan ve bî-günâh olanlara hilâf-ı Şerᶜ-i Şerîf zulm ü teᶜaddî olınmakdan ziyâde hazer idüp be-her-hâl zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürüp haklarından gelmekde dakîka fevt itmeyüp saᶜy ü ikdâm eyleyesin.

296 *Eflâk voyvodasına: Eflâk'da Mavuç kasabasında katlolunan bir Yahudiye ait dâvanın tekrarlanmasına mâni olunması hakkında.*

Yazıldı.
Kâtibi Fâᵓik'a virildi.
Fî 8 Zi'l-hicce sene 966

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem vilâyet-i Eflâk'da طوبو nâm kasabada iki nefer kâfir dört avret yoldaşiyle اولوده nâm Yahûdîyi katl idüp hısımları gelüp daᶜvâ itdüğinde kasaba halkı zikr olınan ehl-i fesâdı espâbları ile sâbıkā voyvoda olan Petroşko'nun ve صوبكر âdemlerine teslîm idüp alup gidüp ol zamândan berü ol fesâd idenler kasabaya dahı gelmeyüp hâliyâ girü vârisleri gelüp daᶜvâ itdüklerin bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, arz itdüğün üzre zikr olınan husûs mukaddemâ görilüp hısımları kim idüği zâhir olup ehl-i fesâd ellerine teslim olınmış iken girü gelüp tekrâr hilâf-ı Şerᶜ daᶜvâ iderlerse menᶜ eyleyüp ol vechile kasaba halkına dahl itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-cumᶜa fî 5 Zi'l-hicce sene 966 [08.09.1559]

297 *Haleb beylerbeyine: Humus'da taaddiye cür'et eden bir Arabın te'dibi için Humus alay beyinin memur edildiğine dair.*

Yazıldı.
Murâd Çelebî'den kâğıd getüren Ayas'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hıms cânıblerinde Aᶜrâb-ı bedfiᶜâlün hareketleri olup reᶜâyâya teᶜaddîden hâlî olmadukları istimâᶜ olınup ol cevânibün zabtı içün kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hıms alay-begisi taᶜyîn olınup irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, teᵓhîr itmeyüp müşârün-ileyhi gönderesin ki varup livâᵓ-i mezbûrun hıfz u hırâsetinde olup ve sâᵓir ehl-i fesâddan reᶜâyâya zarar u gezend irişdürmeyüp zabt u rabtında dakîka fevt itmeye.

298 *Hatvan sâbık Beyi Mahmud Bey'e: Sultan Bâyezid'in kaçan adamlarının bulunduğunu haber aldığında, Dersaadet'e getirmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sinân Çavuş'a virildi.
Fî 13 Zi'l-hicce sene 966

Sâbıkā Hatvan Begi olan Mehmed Beg'e hüküm ki:

Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp sâbıkā Sultân Bâyezîd'ün Dergâh-ı muᶜallâ'ma gelürken gaybet iden kapucılar ol zamândan berü tecessüs üzre olup hâliyâ mezbûrlar Hendek nâhiyesinde Dîvâne Bekir ve Derzi Paşayiğit ve Sipâhî-zâde Arslan nâm kimesnelerün evlerinde mahfûz olup saklandığın ve mezbûr Bâyezîd'ün Mustafa nâm âdemîsi Âstâne-i saᶜâdet'e giderken mezbûrlar alıkoyup baᶜdehû Naᶜlband-oğlı Katırcı Ahmed nâm kimesne mezbûr Mustafa'nun libâsın giydürüp katırcı libâsın giydürüp bu vazᶜ ile gelüp geçürüp gitdüklerin ve sâᵓir anlara müteᶜallık her ne dinilmiş ise mufassalan maᶜlûm oldı. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûr Dîvâne Bekir'i ve Derzi Paşayiğit ve Sipâhî-zâde Arslan ve Katırcı Ahmed eger elde ise alup bile Südde-i saᶜâdet'üme gelesin. Eger elde olmayup iki-üç güne değin ele getürebilürsen alup bile gelesin ve eger iki-üç güne değin ele getürmezsen sen kendün gelüp gidesin.

299 *Şehzade Bâyezid'in devecilerinden olduğu için Sefer adlı yörüğü katleden Kenan'ın Dersaadet'e getirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Maktûlün karındaşı Caᶜfer'e virildi.
Fî 7 Zi'l-hicce sene 966

Kütahya kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ yürük tâᵓifesinden Burgos nâhiyesine tâbiᶜ Başı-büyüklü nâm cemâᶜatden Hacı Mahmûd-oğlı Caᶜfer nâm kimesnenün Sefer nâm karındaşın oğlum Bâyezîd devecilerindendür diyü Kenᶜân b. Abdullâh nâm kimesne kapucılar sûkında dutup soyup yedi yüz akça kıymetlü bir gümüşlü kılıcın ve berâtın ve bir çûka ferâce ve dolamasın ve dülbendin aldukdan sonra katl itmeyesin diyü karındaşı mezkûr Caᶜfer'ün dahı iki yüz sekiz florisin alup yine mezbûr Sefer'i katl eyledüği Müslimânlar şehâdetiyle sicill olınup sûret-i sicilli Südde-i saᶜâdet'üme ibrâz olınup arz olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Kenᶜân'ı derzencir eyleyüp dahı hisâr-erenleri ve yâhûd yarar âdemlere koşup Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin ammâ getüren kimesnelere tenbîh ü teᵓkîd eyleyesin ki yolda getürürler iken onat hıfz eyleyüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

[Yev]mü's-sebt fî 7 Zi'l-hicce sene 966 [10.09.1559]

300 *Ağrıboz sancağı kadılarına: İdam ve siyâsetten başka cezalara mahkûm olanların küreğe konulmak üzere Anapoli kaptanına teslim olunması hakkında.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Ağriboz sancağı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf cerîmesi sâbit ü zâhir olan ehl-i fesâd ve mücrimleri salb [ü] siyâsete müstahıkk olanlardan gayrı, mücrimleri sûret-i sicilleri ile bile Anabolı kapudanına teslîm olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; anun gibi taht-ı kazânuzda cürm-i galîzı zâhir olup Şerʿile salb ü siyâsete müstahıkk olanlardan gayrı, mahbûs mücrim var ise emrüm üzre anun gibi mücrimleri ne mikdâr ise defter idüp sûret-i cerîmeleri ile müşârün-ileyhün hükm-i şerîfümle varan âdemîsine teslîm eyleyesin ki küreğe koşa. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şerʿ-i kavîm dahl olınmakdan ve ehl-i fesâda dahı himâyet olmakdan hazer idesin ve her birinüz taht-ı kazânuzda olan mücrimlerün sâbit olan cerîmelerin ve ne mikdâr mücrim teslîm olındığın ale'l-esâmi defter idüp mühürleyüp bir sûretin Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

301 *Basra beylerbeyine: İhtiyaç olduğu için Lahsa'ya gönderilen azap taifesinin Basra'ya iadesinin Lahsa beylerbeyine bildirildiğine dair.*

Mezbûr beglerbeginün kethudâsı Ferhâd'a virildi.
Fî [yev]m-i mezbûr.

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i mezbûrede âdeme ihtiyâc olındugın bildürüp âdem taleb itdüğün ecilden sâbıkā Lahsâ'ya irsâl olınan azeb tâ'ifesi girü anda gelmek içün emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Lahsâ beglerbegisine hükm-i hümâyûnum irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Anun gibi âdem lâzım olur ise müşârün-ileyhe haber gönderüp zikr olınan azeb tâ'ifesin taleb idüp getürdüresin.

302 *Lahsa beylerbeyine: Gönderilen azep taifesinin Basra'ya iadesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Basra beglerbegisi mektûb gönderüp âdeme ihtiyâcı olduğın bildürmiş. İmdi, sâbıkā Basra'dan Lahsâ'ya irsâl olınan azeb tâ'ifesi girü Basra'ya gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, zikr olınan azeb tâ'ifesin emrüm üzre irsâl eyleyesin.

303 *Bursa kadısına: Şehzade Bâyezid'in iç halkının iskânı için münasip bir ev tedâriki hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bâyezîd Çavuş'a virildi.
Fî 7 Zi'l-hicce sene 966

Burusa kādîsına hüküm ki:

Oğlum Bâyezîd'ün iç-halkı sâkin olmak içün kalʿa dâhilinde bir münâsib ev görilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bâyezîd *zîde kadruhû* vardukda, emrüm üzre gelicek iç-halkı içün muʿaccelen kalʿa dâhilinde bir münâsib ev tedârük idüp ihzâr idesin. Anun gibi kalʿada bulınmayup zarûrî olursa kalʿa hâricinde tedârük idesin; ammâ saʿy idüp kalʿada tedârük idüp ihzâr idesin ve ne vechile tedârük idüp kimün evin ihzâr itdüğün yazup bildüresin.

304 *Kırkkilise kadısına: Ulûfeci köyünden Hoca oğlu Mehmed'in ele geçirilip İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi arz idüp işâret itmeğin yazıldı.

Kırk-kilise kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbiʿ Ulûfeci köyi nâm karyede mütemekkin olan Hâce-oğlı Mehmed nâm kimesne ele gelüp Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrı tetebbuʿ u tecessüs idüp ele getürüp dahı kayd [ü] bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı saʿâdet-meʾâbuma gönderesin ve bile gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki yolda gaflet üzre olmayup gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

305 *Kefe Beyi Sinan Bey'e: Azak'ın muhafazası için oradaki gemilerin ve tersanenin bir an evvel ikmaline ve yeniçerilerin zahirelerinin tedarikine dikkat olunmasına dair.*

Yazıldı.
Kefe beginün âdemi Sefer'e virildi.
Fî 7 Zi'l-hicce sene 966

Kefe Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Azak'un hıfzında iken yalılarun ve Çerkes câniblerinün tecessüsi husûsıyçün Mahmûd ve Mehmed nâm çavuşlarile müʾekked hükm-i şerîfüm vârid olmağla donanma-i hümâyûnı Azak muhâfazasında koyup iki kalita ile yalılarun tecessüsinde iken Rus askeri avdet eyledi diyü zikr olınan donanma Kerş'e gelüp vusûl bulduğın ve bir kaç Rus dil alınup bu defʿa Azak'ı muhâsara iden Dimitraş nâm laʿîn girüsine çekilüp Kargalı nâm bir saʿb makāmı tahhassun idüp [illegible] nâm nehrün ırmakların tecessüs ve cemîʿ-i menâzil ü merâhilini ve hisârlar binâ idecek yirleri yazup defter idüp makarlarına avdet eyleyüp evvel-bahâra değin havf olmamağın donanma-i hümâyûna icâzet virilüp Azak nevbetciliğine taʿyîn olınan yeniçeri kullarumun ol cânibe îsâli mümkin olmamağın yanunda olup muhâfaza içün zahîrelerine tedârük üzre oldukların, varıcak iki kıtʿa kalita-i cedîd donadup zikr olınan cevânibün hıfz u hırâsetinde olduğun bildürmişsin. İmdi,

bu'd-i mesâfe olmağın dâ'imâ Südde-i sa'âdet'ümden anda gemi irsâli asîrdür, **buyurdum ki:**

Emr olınan gemileri ve tershâneleri itmâma irişdürüp lâzım oldukda anlar ile ol etrâfı hıfz idüp Südde-i sa'âdet'ümden gemi taleb itmelü olmayasın ve yeniçeri kullarumun zahîresi mühimdür; tedârük idüp müzâyaka çekdürmeyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 8 Zi'l-hicce sene 966 [11.09.1559]

306 ***Arap vilâyeti defterdarına: Haremeyn evkafı mütevellisi Taceddin'in hesabının görülmesi için müfredat defterlerinin ve muhasebelerinin, nâzır tayin edilen Abdülkerim'e gönderilmesi hakkında.***

Dündar'un âdemine virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Vilâyet-i Arab defderdârına hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Şâm timarları defterdârı olup Nâzır-ı Evkāf olan Abdülkerîm, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp vilâyet-i Şâm'da Haremeynü'ş-Şerîfeyn evkâfınun mütevellîsi Seyyid Tâcüddîn'ün zamân-ı tevliyetinde evkāf-ı mezbûreye olan gadrları görilmek içün vârid olan emr-i şerîf mûcebince evkāf-ı mezbûreye lâzım olmayan yirlere câbîler ve kâtibler ne zamândan berü ihdâs olınmışdur ve icâre-i arz diyü virilen akça kimlere virilmişdür. Ve muhâsebelerinde olan masârifâtınun harclarıdur ve meremmât diyü kayd itdükleri akçalar dahı nenün gibi yirlere sarf olınmışdur? Sıhhati üzre ma'lûm olmağiçün zamân-ı tevliyetinde olan mufassal ve icmâl muhâsebeleri taleb olındukda kimi Haleb hazînesine teslîm olınmışdur, diyü cevâb virilüp sıhhati üzre görilmeğe Haleb hazînesinden müfredât vardukda, mezbûr Seyyid Tâcüddîn'ün zamân-ı tevliyetinde vâkı' olan müfredât defterlerin ve mufassal muhâsebelerin müşârün-ileyhe gönderesin.

307 ***Aynı mesele hakkında Şam timarları defterdarı olan Abdülkerim'e hüküm.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Şâm Timarları Defterdârı Abdülkerîm'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp vilâyet-i Şâm'da Haremeynü'ş-Şerîfeyn evkāfına mukaddemâ mütevellî olan Seyyid Tâcüddîn'ün mufassal muhâsebeleri ve müfredât defterleri Haleb hazînesinden gönderilmek lâzım olduğın bildürüp ve kazâ'-i Ba'lbek'de olan Haremeynü'ş-Şerîfeyn evkāfına mukaddemâ nâzır olanlar dört akça ile mutassarıflar iken sonra nezâret ismi tevliyete tebdîl olınup vakf-ı mezbûra nâzır ve mütevellî lâzım olduğun bildürmiş. İmdi, bundan akdem sana Haremeynü'ş-Şerîfeyn evkāfı husûsıyçün irsâl olınan hükm-i şerîfüm mûcebince eger mezbûr Tacüddîn'nün ahvâlidür ve eger sâ'ir Haremeynü'ş-Şerîfeyn evkāfına müte'allık olan husûslardur, emr-i sâbıkum üzre girü sen görmen emr idüp ve arz itdüğin üzre Tâcüddîn'nün zikr olan defterlerin sana göndermek içün Arab cânibi defterdârına hükm-i şerîfüm gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol defterleri emr üzre getürdüp yirlü yirinden hakk üzre göresin ve

andan gayrı Ba'lbek'de olan nezâret ve tevliyeti dahı ref' eyleyüp min-ba'd eger Ba'lbek'de olan Haremeynü'ş-Şerîfeyn evkāfındadur ve sâ'ir yirde olan Haremeynü'ş-Şerîfeyn evkāfındadur, Şer'-i Şerîf ve şart-ı vâkıfa muhâlif iş itdürmeyesiz.

308 ***İbrail, Niğbolu ve Çırnova kasabalarında, hırsızlar tarafından reâyânın sürülen davarlarının buldurulup alınması ve suçluların hapsedilmesi hakkında bu kazalar kadılarına hüküm.***

Yazıldı.

Brayıl ve Niğebolı ve Çernovi kādîsına [kādîlarına] hüküm ki:

Eflâk voyvodası Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp علوبنك ve Yergöği ve Brayıl nâm kasabalardan âmiller ve ba'zı uğrı, vilâyet-i Eflâk re'âyâsınun bârgîrin ve sığırın ve sâ'ir davarların sürüp ashâbı, tamgasiyle davarın bulup taleb eyledükde re'âyâdan Müslimân şâhid isteyüp Müslimân şâhide acz çeküp bî-nihâye davarları zâyi' olup bu husûsda re'âyâya ziyâde zulümdür; Müslimân şâhid bulmağa kādir değillerdür diyü i'lâm eylemişsiz. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, her birinüz bu bâbda mukayyed olup anun gibi Eflâk re'âyâsınun davarları serika olınup taht-ı kazânuzda alâmetleriyle bulduklarında her kimün elinde bulınursa ve ne yirden alup ve kimden alduğın buldurup dahı ne tarîkla alduğı yiri bulmaya, serika olduğı zâhir ola, ol makūle elinde serika olınmış davar bulınanları habs idüp ahvâllerin ve elinde bulınan davar kimin olup ve ne makūle kimesne idüğin yazup bildüresiz. Fi'l-vâkı' kazıyye arz olınduğı üzre midür? Anı dahı yazup bildüresiz.

309 ***Eflâk voyvodasına: Gönderdiği beygirler ile şahinlerin geldiğine ve memleketi korumak hususunda bütün gücüyle çalışmasına dair.***

Yazıldı.
Mezbûr voyvodanun kâtibi Fâ'ik'a virildi.
Fî 8 Zi'l-hicce sene 966

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ âdet ü kānûn üzre irsâl eyledüğün sekiz re's bârgîr ile dört cenâh şâhinleri âdemlerün Südde-i sa'âdet'üme teslîm olındı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı atebe-i ulyâma olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca vâkı' olan hıdemât-ı hümâyûnuma bezl-i makdûr idüp hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] sıyânet-i ra'iyyet bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olup etrâf ü cevânibden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ve muhtâc-ı arz olan ahvâli i'lâmdan hâlî olmayasın.

310 ***Rusçuk iskele eminine: Memâlik-i mahrûsadan yarar at alıp gitmek yasak olduğu için, Kral oğlunun elçisinin aldığı atları tekrar südde-i saâdete iadesine dair.***

Yazıldı.
Kâfirün âdemine virildi.
Fî 8 Zi'l-hicce sene 966

Ruscuk [kādîsına] ve İskele emînine hüküm ki:

Kral-oğlı ilçisi Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl idüp müşârün-ileyh tarafından gelmiş iki

re's at ile bu cânibden dahı dört re's sakat atları mûmâ-ileyh cânibine irsâl eyleyüp hâliyâ kazâ'-i mezbûra vaduklarında Memâlik-i mahrûse'den yarar at alup gitmek memnû' olmağın salıvirilmedüğin arz itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, irsâl itdüği kaç re's at ise girü Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz.

311 *Gelibolu kadısına: Ece ovasındaki tuzlayı basan leventlerin ele geçirilmesi için Gelibolu subaşısının da memur edildiğine dair.*

Yazıldı.

Gelibolı kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Ece ovası'nda vâkı' olan tuzlaya ba'zı levend tâ'ifesi iki kayık ile gelüp gice ile basup ba'zı espâb ve âdem aldukların i'lâm itdükde görilmek içün mufassal hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Eyle olsa bu bâbda Gelibolı sübaşısı bile mübâşeret olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre mezbûrun mübâşereti ile dikkat ü ihtimâm ile onat vechile hakk üzre görüp arz eyleyesin.

312 *Yenihisarı dizdarına: Mahpus olan Elkas emîri ile oğlunun salıverilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Yeni-hisârı dizdârına hüküm ki:

Bundan akdem anda habs olınan Elkas emîri ve oğlı ıtlâk olmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûrı ve oğlın emrüm üzre habsden te'hîr itmeyüp ıtlâk idesin.

313 *İznik ve Yalakâbâd kadısına: Samanlı İskelesi'nde Vezir Ali Paşa'nın adamını katledenin ortaya çıkarılıp hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.

İznik ve Yalak-âbâd kādîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham vezîrüm Ali Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*'nun Samanlu iskelesi'nde bölük-halkından Süleymân nâm kimesnenün iki hıdmetkârı ve bir meyhâneci kâfir bir kulın katl itdükleri müşârün-ileyh i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmûd *zîde kadruhû* vardukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mahall-i hâdisenün üzerine varup bu bâbda zikr olınan kimesneleri ve sâ'ir bile olanları ihzâr eyleyüp onat vechile Şer'ile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş eyleyüp göresiz. Müşârün-ileyh'ün âdemin mezkûrlardan ve gayrıdan her kim katl itmiş ise zuhûra getürüp dahı habs idüp arz idesiz; sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesiz.

314 *Haslar kadısına: Saray-ı Âmire için gereken kirecin tedarik edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hayreddîn Çavuş'a virildi.
Fî 8 Zi'l-hicce sene 966

Hâslar kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından olup suyolı hıdmetinde olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân çavuşum Kāsım Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Sarây-ı âmire'm içün kirec lâzım olup kirec furunlarından yüz otuz yedi yük kirec tahmîl idüp cem'an iki yüz kırk kantâr kirec olur. Bu zikr olınan kirecden mâ'adâ iki furun kireç hâzırdur; sâhiblerinün bârgîrleri olmamağla mu'attaldur. Kirecleri hâli üzre durur ve altı furun dahı taş ile doludur ve hem bârgîrleri dahı mevcûd olup işlenmesine kābildür diyü bildürüp, imdi, kireç husûsı mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp bi'z-zât mukayyyed olup taht-ı kazânda olan kirec furunlarından kifâyet mikdârı kirec tedârük eyleyüp furunları mu'attal itdürmeyüp işletdürüp gereği gibi ikdâm ü ihtimâm eyleyesin ki müzâyaka çek[il]melü olmaya.

[Yev]mü'l-isneyn fî 9 Zi'l-hicce sene 966 [12.09.1559]

315 *Şam beylerbeyine: Şam sancağında cemiyetler kurarak taaddilerde bulunan eşkiyânın haklarından gelinmesi ve hallerinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Ahmed Kethudâ'nun âdemi Ahmed'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr]

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Şâm sancağına tâbi' ba'zı kurâ halkı fırka fırka olup bir niçe cem'iyyet üzre olup kendü hevâlarına tâbi' olmayan kurâ halkı ile ceng ü cidâl idüp mâ-beynlerinde hayîf âdemler katl olınup rızıkların ve mâlların nehb ü gāret eyledüklerinde ne Şer'-i Şerîfe ve ne hâkime itâ'at itmemeğin cem'iyyet üzre olanlarınun ba'zına begler kullarum gönderilüp ziyâde olanlarınun üzerlerine kendün varup haklarından gelüp ve ba'zıları dahı cem'iyyetlerini bozmayup anlarun dahı üzerlerine varmak üzre olduğun bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, arz olınduğı üzre ehl-i fesâd ü şenâ'atün vech ü münâsib gördüğün üzre Şer' u kānûn muktezâsınca mecâl virmeyüp haklarından gelüp ve memleketün re'âyâsına zarar irişdürmeyüp emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet [ü] itmi'nân-ı ra'iyyet bâbında dakîka fevt itmeyesin ve şimdiye değin begler kullarumdan varup haklarından geldükleri ne makūle ehl-i fesâddur ve ehl-i fesâd olanlar ne mahaldedür ve sen bi'z-zât varup hakkından geldüğün ehl-i fesâd ne makūle kimesnelerdür ve ne mahalde cem'iyyet itmişler idi ve hâliyâ cem'iyyet üzre olan ehl-i fesâd kimlerdür ve ne vechile tedârük olınmışdur, mufassal u meşrûh yazup Dergâh-ı mu'allâ'ma arz eyleyesin ve ne mikdâ[r] âdem katl olınmışdur bildüresin.

316 *Şam beylerbeyine: Nablus alay beyinin hâssa-i pâdişahîye emin olarak tayin oldukdan sonra bazı kimseleri cezalandırdığı haberinin tahkik edilmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp hâliyâ livâʾ-i Nablus alay-begisi Nablus'da vâkıʿ olan hâssa-i Pâdişâhîye emîn taʿyîn olınup gönderildükde Nablus'a varup baʿzı kimesneye siyâset idüp kādîsı mektûb gönderüp Müslimânlara zulm itdüğinden mâʿadâ ak-bayrak hevâsına tâbiʿdür diyü arz idüp akabince kādî dahı Şâm'a gelüp niçe Nablus halkı bile gelüp beg kulları ve Nablus sipâhîleri cümle gelüp şekvâ idüp cümlemizün isimleri ve timarları yazılsun, her ne kim emr olınur ise teftîş geldükde bu defter bile olsun, ana göre daʿvâ olınur didüklerin bildürmiş. İmdi, zikr olınan defterin sûreti ihrâc olınup ve mezkûrun teftîşin sana emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı ele getürüp dahı eger zikr olınan sipâhîlerden ve gayrıdan her kim gelüp mezbûrdan daʿvâ-yı hakk iderse bir defʿa Şerʿile fasl olınmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen daʿvâların husamâ muvâcehesine toprak kādîları maʿrifeti ile Şerʿile teftîş eyleyüp göresin; mezkûrun üzerine her kimün hakkı sâbit olursa Şerʿile sâbit olan hakların ashâb-ı hukūka bî-kusûr alıvirdükden sonra kendüyi habs idüp üzerine ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olınup alıvirildüğin ve ne makūle husûslar sâbit olduğın ve bayrak hevâsına tâbiʿ olduğı dahı yanunda ne vechile zâhir olduğın ve bi'l-cümle hîn-i teftîşde zuhûr iden kazâyâsın mufassal yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olur ise mûcebi ile amel eyleyesin.

317 Arap canibi defterdarına: *Hac kafilesinin, surre aldıkdan sonra isyan eden Nesim ve avenesinin tecavüzünden muhafazası için lüzumu kadar sipahi verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Defterdârun âdemi Hurrem'e virildi.
Fî 27 Zi'l-hicce sene 966

Arab cânibi defterdârı Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Şâm Beglerbegisi Emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Ahmed *dâme ikbâlühû* sana mektûb gönderüp şimdiye değin kāfile-i huccâc ile yüz nefer sipâhî ve yüz elli nefer yeniçeri ve hisâr-eri ki cümle iki yüz elli nefer âdem gönderilürdi. Bu sene de Nesîm nâm âsî Arab, itâʿat sûretin gösterüp gelüp tamâm surresin alup gitdükden sonra berriyyede haylî kabâʾil ve âdem cemʿ idüp hareket üzre olduğı câsûslar haber virüp huccâca zarar yetişdürmek tevehhüm olınur, elli nefer sipâhî ziyâde irsâl olınmak lâzımdur diyü iʿlâm idüp huccâc dahı mâh-ı Şevvâl'ün on sekizinci güninde teveccüh eyleyüp arz olınup cevâb gelmeğe zamân olmaduğı ecilden müşârün-ileyh taʿyîn eyledüği üzre elli nefer sipâhîlerün meʾkûlâtı ve alîkların ve develerin tedârük olınup virildüğin bildürmişsin. İmdi, husûs-ı mezbûr[u] müşârün-ileyh mukaddemâ Südde-i saʿâdet'üme arz idüp ol bâbda sana hükm-i şerîf gönderilmişdi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mûcebi ile amel idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 10 Zi'l-hicce sene 966 [13.09.1559]

318 *Yoros ve Tavas'dan mâzul Mevlânâ Muhyiddin'e: Yoros kazasında seyyidlik iddiasında bulunan bir köy imamını getirmek için Mustafa Çavuşun memur edildiğine dair.*

Yazıldı.

Yoros ve Tavas'dan maʿzûl Mevlânâ Muhyiddîn'e hüküm ki:

Bundan akdem Gülâbî nâm kimesne gelüp Yoros kazâsında bir karyede imâm olup baʿdehû siyâdet daʿvâsın idüp sonra sipâhîyüm diyü yüriyüp fitne vü fesâd üzre olduğı sâbıkā Yoros kādîsı arz itmeğin, kayd ü bend ile ahvâli görilmek içün Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa *zîde kadruhû* ile irsâl olınup **buyurdum ki:**

Mezkûr, mukaddemâ gelüp sâkin olduğı karye halkından ahvâlin ve sâʾir etrâfda onlanlardan tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkıʿ arz olınduğı gibi ol karyede gelüp imâm olmış mudur, ne zamânda gelmişdür, imâmlık idüp ve sonra siyâdet daʿvâsın idüp alâmet getürdüği dahı vâkıʿ midür ve ne makūle kimesnedür, ne yirden gelüp, ol cânibde ne mikdâr zamân mütemekkin olmışdur ve ol yirün halkı mezbûr hakkında ne vechile şehâdet iderler, eyülük üzre mi, yohsa yaramazlığı var mıydı? Ve bi'l-cümle her vechile ahvâlin görüp mufassal yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-cumʿa fî 13 Zi'l-hicce sene 966 [16.09.1559]

319 *Zağra Eskisi kadısına: İskenderiye sancağına tayin edilen Mehmed Han'ın sancağa gidip gitmediğinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Fî 13 Zi'l-hicce sene 966

Zağra-eskisi kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ İskenderiyye Sancağı Begi olan cenâb-ı emâret-meʾâb Mehmed Hân *dâme ulüvvuhû* henüz sancağına gitmeyüp çiftliğinde idüği istimâʿ olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyh henüz çiftliğinde midür, yohsa sancağına gitmiş midür ve gitdüği takdîrce ne târîhde çıkup gitmişdür? Teʾhîr itmeyüp yazup mezbûr ile bildüresin.

320 *Aydın sancağı kadılarına: Aydın sancağında taaddiye cür'et eden softaların ele geçirilmesi ve ne için tedbir alınmadığının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Caʿfer Çavuş'a virildi.
Fî 13 Zi'l-hicce sene 966

Aydın sancağı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sancak-begi hâzır olmamağile taht-ı kazânuzda baʿzı sûhte tâʾifesi ve baʿzı ehl-i fesâd hareket üzre olup fesâd ü şenâʿatden ve reʿâyâya teʿaddîden hâlî

olmadukları istimâᶜ olınup andan gayrı sancak-begi dahı sancağı hıfzı için yarar âdemlerin komayup işlerin âmillere satup ol ecilden hıfz u hırâset olmazimiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, siz ki kādîlarsız, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi taht-ı kazânuzda eger sûhte tâ'ifesidür ve eger sâ'ir levend tâ'ifesidür, fesâd ü şenâᶜat üzre kimesne var ise, eger il-eri iledür ve sâ'ir her ne tarîkla olursa ele getürüp fesâd ü şenâᶜatleri sâbit ü zâhir olanlarun gereği gibi haklarından gelüp reᶜâyâya ve berâyâya ve ebnâ'-i sebîle zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesiz ve istimâᶜ olındığı gibi ehl-i fesâd ve sûhte zuhûr itmiş ise niçün siz defᶜ itmeyesiz ve yâhûd menᶜa kādir olmazsınuz, niçün Südde-i saᶜâdet'üme arz itmeyesiz ve begler işlerin kendü âdemlerine zabt itdürmeyüp ummâle beyᶜ itdükleri vâkıᶜ midür? Sancak-begi ne mikdâr işin âhara beyᶜ idüp ve kendü âdemleri zabt itdükleri ne mikdâr ve sancağı hıfzı içün ne makūle âdemin komışdur, mufassal yazup bildüresiz.

320/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti vilâyet-i Anadolı kādîlarına.

320/b-

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Mehmed'e virildi.
Fî [Yev]m-i m[ezbûr].
Bir sûreti Saruhan sancağı kādîlarına.

321 *Haslar kadısına: Haslar kazası dahilinde Suyolu yakınında vukua gelen öldürme hâdisesinin faillerinin ortadan çıkarılmasına dair.*

Yazıldı.
Kırk-kilise begine bile yazılmışdur.
Kırk-kilise beginün güveygûsi sipâhî-oğlanına virildi.
Fî 29 Zi'l-hicce sene 966

Hâslar kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda suyolı kurbinde baᶜzı katl olınmış kimesneler olduğın Südde-i saᶜâdet'üme iᶜlâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup ol âdem katl olınan mahalle varup dahı ol bâbda mazınna olanları ve sâ'ir ol cânibde levendlik nâmı ile meşhûr olanları ve töhmet-i sâbıkası olanları getürdüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şerᶜile buldurması lâzım olanlara buldurup ber-mûceb-i Şerᶜ-i kavîm onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp görüp anun gibi töhmet-i sâbıka ile müttehem olup töhmet[il sicill olanları kānûn ile dahı görüp âdem katl idüp fesâd idenleri zuhûra getürüp dahı kātil kim idüği Şerᶜile zâhir oldukdan sonra eger sipâhî ise habs idüp arz idesiz. Değil ise ol bâbda emr-i Şerᶜ-i Şerîf ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasız ve bi'l-cümle bu bâbda gereği gibi mukayyed olup, bulup fesâd idenler eger suyolında işleyen ırgad tâ'ifesidür ve eger sâ'ir kurâda olan levend ırgad keferesidür ve eger gayrıdur, her kim olursa zuhûra getürüp Şerᶜile haklarından gelüp ol cevânibi ehl-i fesâdun şerr u şûrlarından emîn idüp ve ne mikdâr ehl-i fesâd ele gelüp ve ne makūle kimesneler olduğın ve ne mikdâr ehl-i fesâdun haklarından gelindüğin yazup bildüresiz ve eger suyolında işleyen tâ'ifeden kimesnenün huzûrı lâzım olup taleb olındukda her kimi taleb iderler ise teslîm eyleyesiz diyü defterdârum Kāsım *dâme ulüvvuhû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Kimesne lâzım olur ise taleb eyleyesiz ve bundan akdem kimesne kefîlsüz ırgad konılmaya diyü emrüm olmış idi. Ol emr kemâ-kân mukarrerdür; anun

gibilere dahı gereği gibi tenbîh idesin ki, min-baᶜd kimesne kefîlsüz ırgad konılmaya. Şöyle ki, bir kimesnenün ırgadı lâzım olup âmil olına, kefîli olmaya, kendüye teklîf idüp buldurasın ki aslâ kimesne kefîlsüz ırgad istihdâm itmeye.

322 *Defterdar Kasım Bey'e: Suyolu yakınındaki katil hâdisesinden dolayı su yolcularından gerekenlerin teslim edilmesine dair.*

Yazıldı.

Defterdâr Kāsım Beg'e hüküm ki:

Hâslar kazâsında baᶜzı kimesneler katl olınup ehl-i fesâdı teftîş idüp zuhûra getürmek içün Hâslar kādîsına hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi suyolında işleyen tâ'ifeden huzûrı lâzım olup senden taleb itdüklerinde her kimi isterler ise teslîm eyleyesiz.

323 *Akkirman Beyi Mustafa Bey'e: Leblerden alındığı evvelce bildirilen esirlere mukayyet olup, memleketin korunmasında dikkatli olunmasına dair.*

Yazıldı.
Yanbolılı Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 966

Akkerman Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem emr-i şerîf vârid olup, Lih cânibinden esîr çıkaran kimesneleri yazup arz eyleyesiz diyü buyurılmış idi. Hâliyâ Özi suyı'yla Karadeniz cânibinden Tatar üzerine gelen Moskov askerine bu serhadlerden haylî Lih keferesi uyup Orağzı dimekle maᶜrûf mahalle varup girü avdet itdüklerinden sonra mezkûr Lih keferesi zikr olınan asker den ayrılup ammâ Sonice kalᶜalarına doğrı müteveccih olduklarında nâgâh Tatar tâ'ifesine tuş olup zikr olınan kefereden baᶜzın esîr idüp ol câniblere perâkende oldukların bildürmişsin. İmdi, esîr olmayan bu makūledür ki kendü hâllerinde olurken ahde mugāyir berü cânibden urup esîr olmış ola, yohsa asker ile ve yâhûd bâgîlik tarîkı ile Memâlik-i mahrûse'me ve Tatar vilâyetine dâhil olanlardan alınan esîrdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre anun gibi Lih keferesi asker ile ve yâhûd zarar kasdına Memâlik-i mahrûse'me geleler, alınalar; esîrdür. Anun gibiler taleb olınmaz. Ana göre mukayyed olup hıfz u hırâset-i memleket bâbında dakîka fevt itmeyüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

324 *Akdeniz yalılarındaki kadılara: Deryada fesat üzere olan levent taifesinin ele geçirilmesi için Ali Reis'in memur edildiğine ve elde edilecek suçluların kendisine teslim edilmesine dair.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 13 Zi'l-hicce sene 966

Akdeniz yalılarında vâkıᶜ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ baᶜzı levend tâ'ifesi deryâda fesâd üzre olduğı istimâᶜ olmağın, ele getürmek içün hâssa reᶜîslerden kıdvetü'l-emâsil Ali

Reʾîs *zîde kadruhû* irsâl olınup **buyurdum ki:**

Anun gibi mezkûr ehl-i fesâdı ele getürmekde olup kurâya dökülürler ise her kangınuzun taht-ı kazâsında vâkıᶜ ola, her ne tarîk ile olur ise muᶜâvenet ü müzâheret eyleyüp ehl-i fesâdı ele getürüp müşârünileyhe teslîm eyleyesiz. İhmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idüp şöyle ki, her birinüzün taht-ı kazâsına levend tâʾifesi kurâya çıka, ele getürmeyesiz, sonra azl ile konılmayup muᶜâteb olmanuz mukarrerdür. Ana göre mukayyed olasız.

[Yev]mü's-sebt fî 14 Zi'l-hicce sene 966 [17.09.1559]

325 *Bozdoğan kadısına: Kılıç köyünde mühürlü urgan kesen Abdi ile kendisine tâbi olanların ele geçirilip muhakeme edilmelerine dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Ali'ye virildi.
Fî 15 Zi'l-hicce sene 966

Bozdoğan kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem Kılıç nâm karyede Abdî nâm kimesne baᶜzı etbâᶜıyle memhûr urgan kesdüği husûsun teftîşiyçün Hasan Çavuş âdemleri Ali ve Mehmed emr-i şerîf irâd idüp mezbûr Abdî baᶜzı ensâr ile mezbûrân Mehmed ve Ali mübâşeretleriyle ihzâr olınup teftîşe şürûᶜ olındukda hâzır olan Müslimânlar şehâdete mütesaddî oldukda, çavuş kendü gelmeyince istimâᶜ itdürmezüz diyüp sonra mezbûr çavuş gelüp mezbûr Abdî ve etbâᶜı ve küfelâyı gaybet itdiler diyü bildürmişsiz. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, husûs-ı mezbûra mübâşir taᶜyîn olınan mezbûr çavuş ol gaybet idenleri her kande ise ele getürüp husamâsiyle berâber idüp sâbıkā virilen emr-i şerîfüm mûcebince kazıyyelerin emr-i sâbık üzre amel idesiz.

326 *Manyas kadısına: Yörük taifesinden Mehmed oğlu Mustafa'nın yazdırdığı sahte emirden dolayı kendisinin ve alâkalıların gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Feres nâzırı âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî gurre-i Muharremü'l-harâm sene 967

Manyas kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp yürük tâʾifesinden Mehmed-oğlı Mustafa Fakîh nâm kimesne bir emr ve bir nakl-i şehâde îrâd idüp emre nazar olındukda, sâʾir vârid olan evâmir-i şerîfeye muhâlif fehm olınup mezbûr Mustafa'ya: *"Bunı kim yazdı?"* diyü süʾâl olındukda: *"Mahrûse-i Burusa'da Medîne-i Münevvere Kâtibi olan Muhammed Çelebî, bir kocaya yazdurdı"* diyü cevâb viricek, naklün zeylinde olan şühûd-ı tarîk, meclis-i Şerᶜa ihzâr olınup süʾâl olındukda: *"Bu naklden bizüm haberimüz yokdur"* diyü yemîn-i biʾllâh itdüklerinden sonra mezbûr Mustafa: *"Vâkıᶜâ bu naklden bunlarun haberi yokdur"* diyü tasdîk itdükde mezbûr Mustafa habs olınup emr ü nakli mühürlenüp yarar âdemimüz ile Dergâh-ı muᶜallâ'ya irsâl olındı diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrları getürüp kayd [ü] bend ile Dergâh-ı muᶜallâ'ya gönderesin.

326 /a-
Bir sûreti dahı Burusa kādîsına.

327 *Bursa kadısına: Adı geçen Yörük Mustafa'nın sahte emrini yazan Mehmed Çelebi ile diğer alâkalı kimsenin gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Bâyezîd Çavuş'a virildi.
Fî 15 Zi'l-hicce sene 966

[Burusa kādîsına hüküm ki:]

Manyas kādîsı mektûb gönderüp arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl bulıcak; mezbûr, Medîne-i Münevvere Kâtibi olan Muhammed'i ele getürüp dahı ol hükmi yazdurduğı kocayı buldurup anı sen dahı kayd [ü] bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı muᶜallâ'ma gönderesin. Ammâ bile koşup gönderdüğün âdemlere onat vechile tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki yolda ve izde gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler.

328 *Bursa kadısına: Şehzade Bâyezid'ın iç halkı için Bursa'da kale içindeki evlerin tamir ettirilerek hazırlanması hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.

Burusa kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emrüm üzre oğlum Bâyezîd'ün iç-halkı içün tefahhus olındukda, dâhil-i kalᶜada Mîzân Emîni Ali Beg evleri olup ammâ nâ-tamâm baᶜzı yiri olduğın ve hâric-i kalᶜada dahı Mîr Hüseyin nâm kimesnenün evleri olduğın bildürmişsin. İmdi, dâhil-i kalᶜada olan evler ihzâr olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bâyezîd vardukda, taᶜmîre muhtâc olan yirleri cüzʾî meremmât eyleyüp ihzâr eyleyesin.

329 *Sultan Selim'e: Çevrenin kontrol edilmesi, asilerin hâl ve hareketlerine dikkat olunması ve gerekli tedbirlerin alınmasına dair.*

Yazıldı.

Sultân Selîm hazretlerine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum irsâl olınup öte cânibden bir sahîh haber maʿlûm olınca mahrûse-i Âmid'e varasın diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup hâliyâ Van ve Diyârbekr ve Bagdâd beglerbegilerine ve anlara tâbiᶜ olan cümle Kürdistân begleri kullaruma müʾekked istimâlet-gûne ahkâm-ı şerîfe yazılup her biri sancaklarında vâkıᶜ olan derbendleri ve sâʾir mürûr u ubûr olıncak, mevâzıᶜı onat vechile hıfz idüp anun gibi isyân üzre olan ehl-i fesâddan bir cânibe hareket olur ise her biri defᶜ u refᶜinde ve gereği gibi haklarından gelinmek bâbında envâ-ı mesâʾî-i cemîle zuhûra getüreler diyü emr olınup ve andan mâᶜadâ Bagdâd'un hıfz u hırâseti içün yanunda olan sol bölük ulûfecileri kullarum agaları ile ve beş yüz nefer yeniçeri kullarum irsâl olınmak emr olınup ol bâbda dahı düstûr-ı

mükerrem müşîr-i müfahham vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü teʿâlâ iclâlehû*'ya ve segbânlarum-başı Mehmed'e hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâʿum vusûl buldukda, emr-i sâbıkum ile âmil ve etrâf ü cevânibe nâzır olup münhezim ü makhûr olan usâtun ahvâl ü etvârların [ve] fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin öte cânib ile muʿâmelelerin dâʾimâ tetebbuʿ u tecessüs idüp dahı anun gibi Memâlik-i mahrûse'm-den bir cânibe hareket-i bî-bereketleri vâkıʿ olduğı mesmûʿun olur ise vech ü münâsib gördüğün üzre hüsn-i tedârük idüp inâyet-i Hakk ile haklarından gelinmek bâbında envâʿ-ı mesâʾî-i cemîle zuhûra getüresin. İn–şâʾallâhü teʿâlâ dâʾimâ izz ü şevket [ve] muzaffer ü mansûr ve aʿdâ-yı milket ü millet münhezim ü makhûr olmakdan hâlî olmaya ve Bagdâd'a irsâl olınması fermân olınan bölük-halkın ve yeniçeri kullarum dahı emrüm üzre ihrâc idüp irsâl itdüresin.

330 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Bağdad'ın muhafazası için bölük halkından Ulûfeciler Ağası Abdi ile beş yüz yeniçerinin Bağdad'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a teslîm olındı.
Fî 15 Zi'l-hicce sene 966
Mâl tarafından ulûfe içün yazılan hüküm dahı mezbûr Mustafa Çavuş'a virildi.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ senünle irsâl olınan bölük-halkından ulûfeci kullarum agaları kıdvetü'l-emâsil ve'l-ekârim Abdî *zîde mecduhû* ile ve yeniçeri kullarumdan dahı beş yüz neferi Bagdâd beglerbegisine anda muhâfaza içün irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre ulûfeci kullarum agaları ile ve beş yüz nefer yeniçeri kullarum dahı taʿyîn eyleyüp yaya-başılarda Câmedân Kāsım baş ve buğ taʿyîn eyleyüp dahı ber-vech-i istiʿcâl irsâl idesin ki varup Bagdâd'da müşârün-ileyh vech gördüği üzre hıdmet-i muhâfazada olalar. Bu hükm-i hümâyûnum ne gün varup ve ne vechile tedârük olınup ve ne zamânda irsâl olındığın yazup bildüresin.

331 *Sekbanbaşıya: Bağdad'ı muhafaza için beş yüz nefer yeniçerinin Bağdad'a gönderilmesine dair.*

Yazıldı.

Segbân-başına hüküm ki:

Hâliyâ senünle olan yeniçeri kullarum-dan beş yüz nefer yeniçeri muhâfaza hıd-metiyçün Bagdâd'a gönderilmesin emr idüp anda olan yaya-başılarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Câmedân Kāsım *zîde kadruhû*'yı baş ve buğ taʿyîn idüp gönderesin diyü düstûr-ı mükerrem vezîrüm Mehmed Paşa *dâmet meʿâlîhî*'ye hükm-i şerîfüm gönde-rilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı emrüm mûcebince beş yüz nefer yeniçeri kullarumı Bagdâd'a gitmek içün taʿyîn idüp mezkûr yaya-başın baş ve buğ nasb idüp istiʿcâl üzre irsâl ü îsâl idesin ki anda varup beglerbegisi vech gördüği hıdmet-i muhâfazada olalar.

332 *Erzurum beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in ne tarafda olduğunun araştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 15 Zi'l-hicce sene 966

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Bâyezîd'ün ne mahalde olup ve fikr-i fesâd ve hayâl-i kâsidi ne idüği ve öte tarafdan ana ne yüzden kılındukları maʿlûm olmak lâzım olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup müşârün-ileyh bi'l-fiʿl ne mahalde olup fikr ü firâseti ne idüğin ve yanında ne mikdâr âdemi olup ve öte cânibden dahı yanında kimler olduğın ve anlarun ne mikdâr askeri olduğın ve ne tedârük üzre olup öte cânibe kimesne göndermiş midür ve gönderdüği âdemi gelüp haber getürmiş midür, ne haber getürmiş ve bi'l-cümle cemʿî-i ahvâl ü etvârın ve fikr ü firâseti ne idüğin ve sâʾir ol cevânibün evzâʿ u etvârın mufassal maʿlûm idinüp dahı mezbûr ile yazup bildüresin.

332/a

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Rûm-ili beglerbegisine.

332/ b-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Rûm beglerbegisine gönderildi.

332/ c-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Karaman beglerbegisine gönderildi.

332 /d-

Yazıldı.
Ulaşdurmak içün İskender Paşa'ya mezbûr çavuş ile gönderildi.

Bir sûreti Dulkādirlü beglerbegisine gönderildi.

332 /e-

Yazlıdı.
Bu dahı.
Bir sûreti Anadolı beglerbegisine gönderildi.

333 *Musul Beyi Murad Bey'e: Bağdad Kalesi'ni muhafaza için beş yüz yeniçeri gönderildiğine dair.*

Yazıldı.

Musul Begi Murâd Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Bagdâd'un hıfzı içün Dergâh-ı muʿallâ'm ulûfecileri agaları ile ve beş yüz nefer yeniçeri kullarum irsâl olınup anun gibi lâzım olup beglerbegi hârice çıkmalu olur ise zikr olınan beş yüz nefer yeniçeri kullarum ile seni kalʿada muhâfazası içün taʿyîn itmek emr olınup ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi lâzım gelüp seni kal'a muhâfazasiyçün alıkodukda tamâm basîret üzre olup vech görildüği üzre kal'a-i Bagdâd'un hıfz u hırâsetinde ve sâ'ir levâzım ü mühimmâtında dakîka fevt itmeyüp savn [u] sıyânetde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olup mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

334 *Diyarbekir beylerbeyine: Beylerbeyilik tevâbiinden olan Kürdistan beylerine derbendlerin muhafazası için hükümler yazıldığına ve Şehzade Bâyezid'in o tarafa giderse hakkından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 15 Zi'l-hicce sene 966

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Beglerbegiliğüne müte'allık olan Kürdistân begleri kullaruma sancaklarında vâkı' olan derbendleri ve sâ'ir hıfzı lâzım olan mevâzı'ı gereği gibi hıfz idüp a'dâdan ve sâ'ir ehl-i fesâddan memleket ü re'âyâya zarar u gezend irişdürmeyeler diyü emrüm olup ol bâbda her birine müstakıl hükm-i şerîf yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, irsâl olınan ahkâmı ulaşdurup dahı gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, mâdâmki yanunda cem'iyyetdedürler, yarar âdemlerinden ta'yîn eyleyüp emrüm üzre eyâletlerin hıfz u hırâset idüp cem'iyyet ahvâli ber-taraf olup icâzet virildükde kendüler bi'z-zât mukayyed olup her cânibe hâzır u nâzır olup anun gibi isyân üzre olan oğlum Bâyezîd ol cânibe teveccüh idüp hareket vâkı' olur ise cümle ümerâ kullarum ile yek-dil olup devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan umûrda ve âsîlerün gereği gibi haklarından gelinmek bâbında vech ü münâsib olduğı üzre bezl-i makdûr eyleyüp gaflet üzre olmayasın.

335 *Sultan Hüseyin Bey'e: Derbendlerin ve diğer icap eden yerlerin muhafazasında hizmet ve yardımda bulunmasına dair.*

Yazıldı.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ eyâletüne müte'allık olan mahaller gereği gibi hıfz u hırâset olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, sevâlif-i eyyâmdan Âstâne-i devlet-âşiyân'uma olan ubûdiyyet ü ihlâsun ve rıkkıyyet ü ihtisâsun muktezâsınca dâ'imâ hâzır ve etrâf ü cevânibe nâzır olup taht-ı eyâletünde vâkı' olan derbendleri ve sâ'ir mürûr u ubûr olınacak mevâzı'ı onat vechile hıfz idüp a'dâdan ve sâ'ir fitne vü fesâd üzre olandan gaflet ile bir mahalle zarar irişdürmekden ihtiyât üzre olup anun gibi bir hıdmet vâkı' oldukda eger müstakıl varmakdur ve eger cem'iyyet iledür, cümle ol cevânibde olan sâ'ir ümerâ-i Kürdistân kullarumla yek-dil ü yek-cihet olup Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Diyârbekr Beglerbegisi İskender Paşa *dâme ikbâlühû* vech ü münâsib gördüği üzre devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda ve hıfz u hırâset-i vilâyetde idegeldüğün üzre envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp bezl-i makdûr eyleyüp ihmâl ü müsâheleden ictinâb eyleyesin. Vâkı' olan hıdemât-ı hümâyûnumda hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınan kullarum hakkında inâyet-i husrevânem mebzûl olup ihmâl ü müsâhele üzre olanlar mes'ûl olmaları mukarrerdür. Ana göre basîret ü intibâh üzre olup devlet-i ebed-peyvendüme müteferri' olan mesâlih u mühimmâtda mücidd ü merdâne olup envâ' yüz aklıkları tahsîline sa'y eyleyesin ve a'dâ tarafından ve sâ'ir vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdam hâlî olmayasın. Ammâ şöyle ki, hıdmet Bagdâd câniblerine düşe, te'hîr itmeyüp ol cânibe varup vech ü münâsib olduğı üzre hıdmetde bulınup sarf-ı meşkûr eyleyesin ve bir cânibe gitmelü olduğunda, eyâletünde hıfz u

hırâseti lâzım olan derbendleri ve sâ'ir mevâzı'ı, yarar âdemler koyup gereği gibi hıfz itdürüp hâlî komayasın. Şöyle ki; isyân üzre olan oğlum Bâyezîd ol câniblere gelmelü olur ise, Memâlik-i mahrûse'me dühûl itdürmeyüp ehl-i bagy ü inâdun gereği gibi haklarından gelüp def'-i ifsâdları bâbında dakîka fevt itmeyesin.

336 *Bedir Bey'e: Eyaleti gereği gibi muhafaza edip hazır bulunması ve Diyarbekir beylerbeyisinin emrine intizar eylemesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı mezbûr Mustafa Çavuş'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Bedr Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ eyâletüne müte'allık olan mahaller gereği gibi hıfz u hırâset olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl bulıcak, sevâlif-i eyyâmdan Âstâne-i devlet-âşiyân'uma olan ubûdiyyet ü ihlâs ve rıkkıyyet-i ihtisâsun muktezâsınca mâdâmki Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Diyârbekr Beglerbegisi İskender *dâme ikbâlühû* yanında cem'iyyet üzre olasın. Yarar âdemlerün gönderüp eyâletüni gereği gibi hıfz idüp a'dâdan ve sâ'ir ehl-i fesâddan ol cânibden gaflet ile Memâlik-i mahrûse'me zarar olmak ihtimâli olmaya. Cem'iyyet ber-taraf olup icâzet virildükde, sen bi'z-zât bu bâbda mukayyed olup eyâletünde vâkı' olan derbendleri ve sâ'ir hıfzı lâzım olan yirleri onat vechile hıfz idüp hâzır u müheyyâ ve her cânibe nâzır olup anun gibi bir hıdmet vâkı' oldukda eger müstakıl varmakdur ve eger cem'iyyet iledür, cümle ol cevânibde olan begler kullarum ile yek-dil olup, müşârün-ileyh vech gördüği üzre devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan umûrda ve hıfz [u] hırâset-i vilâyetde kadîmden idegeldüğün üzre envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp ihmâl ü müsâheleden ictinâb eyleyesin. Vâkı' olan hıdemât-ı hümâyûnumda hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınan kullarum hakkında envâ'-ı inâyet-i husrevânem mebzûl olup ihmâl üzre olanlar mes'ûl olmaları mukarrerdür. Ana göre basîret ü intibâh üzre olup devlet-i ebed-peyvendüme müteferri' olan mesâlih-i mühimmâtda mücidd ü merdâne olup envâ' yüz aklıkları tahsîline sa'y eyleyesin ve a'dâ tarafından ve sâ'irden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

336/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Kulp Hâkimi Alican Beg'e.

336/b-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Sason Hâkimi Bahâ'eddîn Beg'e.

336/c-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Palu Hâkimi Cemşîd Beg'e.

336/d-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Gence Hâkimi Sultân Ahmed Beg'e.

336/e-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Heytum ? ( ) Hâkimi Hân Abdâl Beg'e.

336/f-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Eğil Begi Mîr Kāsım'a.

336/g-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ziriki Hâkimi Yaʿkūb Beg'e.

336/h-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Mihrânî Begi Ahmed Beg'e.

336/i-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Zirikî Halîl Beg'e.

337 *Van beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in hareket ihtimaline karşı derbendlerin muhafazasında kusur edilmemesi ve diğer beylerle birlikte hareketle şehzadenin o tarafa geldiğinde ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ isyân üzre olan oğlum Bâyezîd bir cânibe hareket itmek ihtimâli olup beglerbegiliğüne müteʿallık olan eger derbendlerdür ve eger sâʾir mevâzıʿdur, gereği gibi hıfz olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup hâzır ve [her] cânibe nâzır olup aʿdâ taraflarından gaflet itmeyüp eger derbendlerdür ve eger sâʾir mürûr u ubûr olınacak mevâzıʿdur, gereği gibi hıfz itdürüp aʿdâdan memleket ü vilâyete zarar u gezend irişdürmeyüp ve etrâf ü cevânibden ve aʿdâ taraflarından vâkıf olduğun üzre ahbâr-ı sahîhayı iʿlâmdan hâlî olmayup ve beglerbegiliğüne müteʿallık olan Kürdistân begleri kullaruma dahı bu bâbda müstakıl hükm-i şerîf gönderilmişdür. Ulaşdurup dahı gereği gibi tenbîh eyleyesin ki, her biri gaflet üzre olmayup, kendü sancakların gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp basîret üzre olalar. Anun gibi müşârün-ileyh o câniblere teveccüh idüp bir hıdmet vâkıʿ ola, begler kullarum ile yek-dil olup vâkıʿ olan hıdemât-ı hümâyûnumda zikr olınan ehl-i isyânun gereği gibi haklarından gelmeğe bezl-i makdûr eyleyesin ve kış eyyâmında aʿdâ tarafından gaflet itmeyüp ve begler dahı itmeyeler ve bundan akdem sana iʿlâmı lâzım olan ahvâli ale't-tevâlî bildürmekden hâlî olmayasın diyü emrüm olmışdı. Ol emr-i şerîf mukarrerdür. Şöyle ki, öte cânibe müteʿallık mühim haber ola, aslâ teʾhîr itmeyüp ulak ile bildüresin ve irsâl olınan çavuşumı muʿaccelen Bagdâd'a îsâl eyleyesin.

338 *Hakkâri Beyi Zeynel Bey'e: Vilâyetin derbend ve diğer mahallerinin korunmasında Van beylerbeyisinin emrine göre hareket edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Hakkâri Begi Zeynel Beg'e hüküm ki:

Sancağun onat vechile hıfz u hırâsetde olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ hâzır [ve] etrâf ü cevânibe nâzır olup anun gibi aʿdâ tarafından bir hareket olur ise sancağunda vâkıʿ olan derbendleri ve sâʾir mürûr u ubûr olınan mevâzıʿı onat vechile gicelerde ve gündüzlerde bekledüp bir vechile tedârük eyleyesin ki aʿdâdan memleket [ü] vilâyete ve nevâhî vü kurâya zarar u gezend irişdürmelü olmayasın ve dâʾimâ vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iʿlâmdan hâlî olmayasın. Anun gibi bir hıdmet vâkıʿ oldukda Emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Van Beglerbegisi Kubâd *dâme ikbâlühû* vech ü münâsib gördüği üzre ve sâʾir ümerâ kullarum ile yek-dil olup devlet-i hümâyûnuma müteferriʿ olan cumhûr u[1] [cumhûr-ı] umûrda Südde-i saʿâdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca bezl-i makdûr eyleyüp envâʿ yüz aklıkları tahsîline saʿy eyleyesin.

1 "cumhûr-ı" olması gerekir.

338/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Kisan begine.

338/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Şirvin Begi Mîr Abdâl [Beg'e].

338/c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti begine.

338/d-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Hizân Begi Sultân Ahmed Beg'e.

338/e-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Mahmûd b. Hasan Beg'e.

338/f-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Kilis [begine].

338/g-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Alpak [begine].

339 *Bağdad beylerbeyine: İsyan üzere olan Şehzade Bâyezid'in saldırısına karşı Bağdad Kalesi'nin muhafazası için beş yüz nefer yeniçeri gönderildiğine ve Musul Beyi Murad Bey'in gerektiğinde kaleyi muhafaza işini deruhde etmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bagdâd beglerbegisinün âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 15 Zi'l-hicce sene 966

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ isyân üzre olan oğlum Bâyezîd ol câniblere teveccüh-i nâ-müvecceh itmek ihtimâli olup Bagdâd muhâfazasiyçün sol ulûfecilerüm agaları ile ve beş yüz nefer yeniçeri kullarum irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, irsâl olınan kullarumun eger zahîreleri husûsıdur ve eger sâ'ir levâzım ü mühimmâtlarıdur, onat vechile tedârük eyleyüp müzâyaka çekdürmeyüp etrâf ü cevânibe göz ve kulak tutup anun gibi a'dâdan hareket olur ise vech ü münâsib gördüğün üzre eger kal'anun hıfz [u] hırâsetidür ve eger sâ'ir savn u sıyâneti lâzım olan mahallerdür, gereği gibi hıfz itdürüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer eyleyesin. Anun gibi sen lâzım gelüp kal'adan hârice çıkmalu olursan irsâl olınan beş yüz nefer yeniçeri kullarumı ve hâliyâ Musul Sancağı Begi olan iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Murâd *dâme ulüvvuhû*'yı kal'ada koyup gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyüp kal'a-i Bagdâd'ı onat vechile hıfz ide ve beglerbegiliğüne müte'allık olan Kürdistân beglerine dahı sancakları hıfzı içün hükm-i şerîf gönderilmişdür. Ulaşdurup onat vechile tenbîh ü te'kîd idesin ki her biri sancakların hıfz idüp derbendleri ve sâ'ir mürûr u ubûr olınacak yirleri bekletdürüp a'dâdan zarar irişdürmeyeler. Anun gibi müşârün-ileyh ol câniibe teveccüh idüp hıdmet vâkı' oldukda cümlesiyle yek-dil olup devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan umûrda bezl-i makdûr eyleyüp vâkıf olduğun ahbârı i'lâmdan hâlî olmayasın ve irsâl olınan çavuşlardan ulak hükmini alup Südde-i sa'âdet'üme gelmek içün birer davar viresin. Ba'zı beglere müstakil ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür, ulaşdurasın.

340 *Bacvanlu beyine: Sancağın muhafazası için lâzım gelen tertibatın alınmasına ve bu hususta Bağdad beylerbeyisinin emrine göre hareket olunmasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bacvanlu (?) begine hüküm ki:

Sancağun onat vechile hıfz u hırâsetinde olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ hâzır ve etrâf ü cevânibe nâzır olup anun gibi a'dâ tarafından bir hareket olur ise sancağunda vâkı' olan derbendleri ve sâ'ir mürûr u ubûr olınacak mevâzı'ı onat vechile gicelerde ve gündüzlerde bekledüp bir vechile tedârük eyleyesin ki a'dâdan memleket [ü] vilâyete ve nevâhî vü kurâya zarar u gezend irişdürmelü olmayasın ve dâ'imâ vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın. Anun gibi bir hıdmet vâkı' oldukda Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Bagdâd Beglerbegisi (boşluk) vech ü münâsib gördüği üzre ve sâ'ir ümerâ kullarum ile yek-dil olup devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan umûrda Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca bezl-i makdûr eyleyüp envâ' yüz aklıkları tahsîline sa'y eyleyesiz.

340/a-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti ركى ve دبيز begine.

340/b-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Kerer begine.

340/c-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Örgân begine.

340/d-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Kelâs begine.

340/e-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Havran begine.

340/f-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti [begine].

340/g-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Erbil begine.

340/h-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti روس begine.

340/i-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti زكنج [begine].

340/j-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Baban [begine].

340/k-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Rûmî [begine].

340/m-
Yazıldı.
Bir dahı.
Bir sûreti Şehrizol begine.

341 *Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Kral oğlunun mektubu üzerine muahedenâme ahkâmına riayet olunması ve gafil kalınmaması hakkında.*

Yazıldı.
Budun beglerbegisinün kethudâsı Hüseyin'e virildi. Teslîm içün.
Fî 14 Zi'l-hicce sene 966

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Budun Beglerbegisi Rüstem *dâme ikbâlühû* Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Kral-oğlı'ndan kendüye mektûb vârid olup fermân olınan emâna, vireye derûn-ı sâfla inkıyâdları

olduğına binâ'en serhadlerinde olan beglere ve askere hareket ve berü cânibden bir yire mazarrat kasdın itmesünler diyü defe'âtile tenbîh ü te'kîd eyledüğin i'lâm itdükden sonra Bosna serhaddinde bi'l-fi'l cem'iyyet vardur, aslı nedür diyü cevâb taleb itdüğin arz eylemiş. İmdi, sâbıkā ihsân olınan ahd ü emân, kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup mâ-beynde vâkı' olan şerâ'it-ı ahd ü emân[a] ri'âyet olınup mâdâmki anlar tarafından vireye mugāyir vaz' sâdır olmayup berü cânibe dahl ü ta'arruz kılınmaya; sen dahı ol serhadde ana göre ahde muhâlif öte cânibe kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesin. Ammâ gaflet üzre olmak dahı câ'iz değildür. Dâ'imâ basîret üzre olup adû-yı bî-dîn taraflarından gaflet ile bir mahalle zarar u gezend irişdürmemek bâbında mücidd ü sâ'î olasın.

342 *Budin beylerbeyine: Mohaç'da parkan bina inşa ettirilmesi ve müstahfız gediklerinin tevcihi hakkında.*

Yazıldı.
Beglerbeginün kethudâsı Hüseyin'e virildi.
Fî 14 Zi'l-hicce sene 966

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp sâbıkā Budun beglerbegisi olan merhûm Tuygun Beg emn ü emân-ı vilâyet husûsı içün Mohaç'da parkan binâ olınmak lâzımdur diyü arz itmeğin, te'hîr itmeyüp memleket hıfz u hırâsetinde ve a'dânun def'i bâbında münâsib olan mahalde vech gördüğün üzre parkan binâ itdüresin ve mezbûr parkan içün yeniden iki yüz tüfekçi kâfir yazup hıfz u hırâset bâbında dakîka fevt itmeyesin diyü müteveffâ-i mezbûra hükm-i şerîf vârid olmağın zikr olınan iki yüz nefer tüfekciyi dokuz yüz altmış altı Receb'inün gurresinden yazup bi'l-fi'l hıdmetdedürler. Fe-emmâ parkan-ı mezbûrun binâsına mübâşeret olınmadın fevt olup zikr olınan parkanun binâsı lâzım olduğın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Emr-i sâbık üzre amel idüp ve lâzım olan müstahfızları ol cevânibde düşen gedüklerden tevcîh eyleyüp hıfz itdüresin.

343 *Kefe beyine: Azak Kalesi'nde nöbetçi olan yeniçerilerin zahirelerinin ve akçelerinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kefe beginün âdemi Sefer'e virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 966

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ Azak'da nevbetci olan yeniçeri kullaruma baş olan yaya-başı Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp anda olan yeniçeri kullarumun zahîreleri bâbında müzâyakaları olduğın bildürmiş. İmdi, bundan akdem yeniçeri kullarumun zahîreleri husûsına defe'âtle sana ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. Zahîre husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp Azak'da nevbetci olan yeniçeri kularumun akçaları ile zahîrelerin tedârük idüp müzâyaka çekdürmeyesin. Bir dahı Südde-i sa'âdet'üme şekvâ itmelü eylemeyesin.

344 *Buda beylerbeyine: Muahede şartlarına riayet olunması, fakat kat'iyen gaflet üzere bulunulmaması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı kethudâsı Hüseyin'e virildi.
Fî 14 Zi'l-hicce sene 966

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp vire vü emân ihsân olalı a'dâ cânibinden zarar müşâhede olmayup cümle serhadlerde olan ümerâya tenbîh ü te'kîd olmağla vire[ye] gereği gibi ri'âyet olınup kılâ' u bikā'-ı a'dâya mazarrat itdürilmemekle öteden dahı berü cânibe zâhiren mazarrat îcâb ider hareketleri istimâ' olınmaz. Sâbıkā haydukları kenârlarda zarar itdükleri sana i'lâm olındukda te'hîr itmeyüp Kral-oğlı'na mektûb gönderüp berü cânibden memleketlere bir habbelik nesne ziyân olmaz iken hayduklar gezüp harâmîlik eylemek nedendür? Yohsa işbu vireye i'timâd ü inkıyâdınuz yok mıdur diyü i'lâm itdükde cevâb-nâmesi vârid olup eger vireye ri'âyet ü imtisâl itmeğe babamun ve benüm rızâmuz olmasa kizb ü hîle ile vire taleb olınmazdı. Emân ihsân olınup memleketimüz emn üzre iken izâle-i vire îcâb ider evzâ' u hareket eylemek ne ihtimâldür? Ana binâ'en mâ-beynde vire vâkı' olalı şimdiye değin memleketimüzde olan beglere ve askere yirlü yirinde sâkin olup vire-i ma'hûde mâdâmki sâbit ola, aslâ hareket ve bir yirde zarar olmaya diyü defe'âtle tenbîh ü te'kîd olındı. Bu def'a dahı tekrâr tenbîh olınsun ki gafletle vireye muhâlif hareket sâdır olmaya diyü bildürdüğin vech-i meşrûh üzre bu târîhe değin vireye i'tibâr idüp bir yirde cem'iyyetleri olmayup her biri yirlü yirinde sâkin oldukları istimâ' olınur diyü bildürmişsin. İmdi, a'dâdan gaflet câ'iz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, dâ'imâ basîret ü intibâh üzre olup ahvâl ü etvârın ve fikr ü firâsetlerin tetebbu' u tecessüsden hâlî olmayup mâdâmki anlar tarafından Memâlik-i mahrûse'me zarar olınmaya, berü cânibden dahı ahde mugāyir vaz' itdürmeyüp hazer idüp şerâ'it-ı ahd ü emânı kemâ-kân ri'âyet itdüresin ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildürüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın ve arz itdüğün üzre bu bâbda Bosna begine dahı hükm-i şerîf gönderilüp tenbîh olınmışdur.

345 *Rodos beyine: Mısır Kapudanı Şücâ'ın aldığı Mesine gemisinden çıkan kâfirlerin alıkonulmayıp kendisine teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Şücâ' Beg âdemi Re'îs Mustafa ile gönderildi.
Fî 17 Zi'l-hicce sene 966

Rodos begine hüküm iki:

Mısr Kapudanı olan Şücâ' *dâme izzuhû* Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem mûmâ-ileyh alduğı Mesina gemisinden çıkan âsî kâfirleri sâbıkā esîrlikden halâs olan Müslimânlar bilürler. Biri içün Mesina'dan niçe def'a bu kâfir korsanlık idüp firkate donadup niçe Müslimânlar esîr idüp bunı biz yakaruz diyüp âhirü'l-emr barçada nasb olınan re'îs alıkoyup ve bir kâfir içün dahı Müslimânlar şehâdet idüp Ca'fer Beg'ün cenginde bile idi diyü ve birkaçı dahı geçen senede Rodos-altında korsanlık idüp Müslimânlar gemilerin alanlardur diyüp ol kâfirler senün tarafından alıkonılduğı[n] arz itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; mûmâ-ileyhün arz olınduğı üzre gemisinden ne mikdâr kâfir alınmış ise girü ana teslîm idüp kendü gemisinde konıla.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 19 Zi'l-hicce sene 966 [22.09.1559]

346 ***Cezayir beylerbeyine: Donanmanın ve yalıların muhafazasına çalışılması hakkında.***

Yazıldı.

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp mâh-ı Zi'l-ka'de'nün on dördinci güni Halofça nâm mahalle varılup kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Koca-ili Sancağı Begi Ali *dâme izzuhû*'nun dokuz kıt'a gemi ile mahall-i mezbûrede sana mülâki olduğın mâh-ı mezbûrun yigirmi dördinde مسوس nâm mevzı'a varılup tecessüs içün irsâl itdüğün Yûnus ve Ali nâm re'îsler gelüp küffâr-ı hâksârun donanma-i hezîmet-âsârları bozılup ve Mesina nâm mahalde soltatların taşra çıkarduklarında Dalyan kâfiri ile İspanya kâfirinün evvelden adâvetleri olmağın birbirine kılıç koyup muhkem ceng olup altı-yedi bin mikdârı kâfir katl olınduğın haber virdüklerin bildürmişsin. İmdi, her ne arz eylemişsen ma'lûm oldı. **Buyurdum ki:**

Min-ba'd dahı küffâr-ı hâksârun ahvâl [ü] etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tetebbu' u tecessüs idüp tamâm-ı ahvâline ve donanmaları bozılduğın ma'lûm idinüp dahı vukū'ı üzre bildürüp a'dâ-yı dînün ve kefere-i la'înün hîle vü hud'asından ihtirâz idüp tamâm basîret ü intibâh üzre olup gaflet ile donanma-i hümâyûna ve yalılarda vâkı' olanlara zarar u gezend irişdürmekden ictinâb eyleyesin.

347 ***Haleb Defterdarı Mehmed Çelebi'ye: Tahsilât için icap eden yerlere gitmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âdemîsi Hurrem'e virildi.
Fî 19 Zi'l-hicce sene 966

Haleb Defterdârı Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp mâl-ı mîrî tahsîli içün Trablus ve Şâm câniblerine varmak lâzım olup ol bâbda hükm-i şerîf taleb itdüğün bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Mâlumun tahsîli içün lâzım olan yire varup cem' u tahsîl ve tevfîr [ü] teksîri bâbında mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

348 ***Hamideli sancağı kadılarına: Softa ve levend taifelerinin düşmanlıklarının önüne geçilmesi için takipleri ve ele geçenlerin muhakeme olunması hakkında.***

Yazıldı.
Bolı sancağı hâslarına yazan Za'îm Süleymân Beg münâsib oldı.
Âdemi Zülfikār'a virildi.
Fî 27 Zi'l-hicce sene 966

Hamîd-ili[1] sancağı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazanuzda ba'zı sûhte tâ'ifesi ve ba'zı dahı sûhte sûretinde yat ü yarağla cem'iyyet üzre gezüp fesâd ü şenâ'at eyleyüp re'âyâya te'addî eyleyüp andan

ba'zı levend tâ'ifesi cem'iyyet ile ev basup âdem katl idüp bunun emsâli fesâddan hâlî olmadukları istimâ' olınup bu makūle fesâd üzre olanları ele getürüp haklarından gelinmek içün zu'amâdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleymân *zîde kadruhû* ta'yîn olınup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle her kankınuzun taht-ı kazâsına dâhil olur ise anun gibi eger sûhte tâ'ifesinden ve eger sâ'ir harâmî ve hırsuz levend tâ'ifesinden yarağ u yasağ ile cem'iyyet üzre gezenleri ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup dahı yarağ u yasağ ile cem'iyyet üzre olup ele gelen ehl-i fesâdı, mecâl virmeyüp haklarından gelüp anlardan mâ'adâ sâ'ir hırsuz harâmîden ele gelenlerden dahı da'vâ-yı hakk eyler kimesneler varise husamâ muvâcehesinde bir def'a fasl olmayan da'vâların Şer'ile hakk üzre teftîş eyleyüp ashâb-ı hukūka sâbit olan hakların alıvirdükden sonra anlar bâbında emr-i Şer'-i Şerîf ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasız ve bi'l-cümle taht-ı kazânuzda eger sûhte tâ'ifesidür ve eger sâ'ir levend tâ'ifesidür, yarağ u yasağ [ile] fesâd üzre cem'iyyet ile gezen ehl-i fesâdı ele getürüp haklarından gelüp ve hırsuz u harâmîden ele gelenleri dahı vech-i meşrûh üzre görüp ol cevânibi eger sûhte tâ'ifesidür ve eger sâ'ir levend hırsuz u harâmîden tathîr u pâk eyleyüp bu bahâne ile ehl-i fesâdun akçası alınup himâyet olınmakdan ve kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şer' dahl ü tecâvüz olınmakdan ve gayr-ı vâkı' kimesneye isnâd olınmakdan ziyâde hazer idüp tamâm her husûsda hakk-ı sarîh[a] tâbi' olup muhtâc-ı arz olanı yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresiz ve ne mikdâr ehl-i fesâd ele gelüp haklarından gelindüğin ve haklarından gelinenlerün cürm ü günâhları ne idüğin mufassal yazup bildüresiz.

[1] "Hamîd-ili" kelimesinin üzeri çizilmiştir.

[Yev]mü's-sebt fî 21 Zi'l-hicce sene 966 [24.09.1559]

349 ***Hâssa reislerden Ali Reis'e: Deryaya ve küffâra mahsul verilmemesi hakkında.***

Yazıldı.
Kapudanun kethudâsı Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Hâssa Re'îslerden Ali Re'îs'e hüküm ki:

Deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmek memnû' olup niçe def'a tenbîh ü te'kîd olınmışdur. Eyle olsa ba'zı gemiciler emre mugāyir yalılardan tereke alup dahı küffâra bey' itdükleri istimâ' olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, deryâda gezdüğün yirlerde bu bâbda gereği gibi mukayyed olup anun gibi tereke ile emr-i hümâyûnuma mugāyir gemi[ye] râst gelürsen mecâl virmeyüp girift eyleyüp gemi içinde harbî kâfir bulınur ise katunaya urup geminün içine yarar âdemler koyup terekesiyle mahrûse-i İstanbul'a gönderesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre basîret üzre olup tereke ile emre mugāyir her kimün gemisin bulursan mecâl virmeyüp emrüm üzre âmil olup kimesnenün akçasın alınup himâyet olınmakdan ziyâde hazer eyleyesin. Eger Dubrovniklü'den ve gayrıdan anun gibi ellerinde emr-i şerîfüm olmayanları dahı girift idesin.

350 *Boğdan voyvodasına: Gönderdiği hediyelerin alındığına ve Leh, Moskof ve Kral oğlu tarafları ahvâlinden haber verilmesine dair.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Âstâne-i devlet-âşiyân'uma olan ubûdiyyet [ü] rıkkıyyetün muktezâsınca âdet üzre her sâlde irsâl olınduğı üzre atebe-i ulyâma şâhinler ve bârgîrler irsâl idüp andan mâ'adâ gönderdüğün mektûblarunda eger Kral-oğlı'na ve Kraliçe'ye müte'allıkdur ve eger sâ'ir her ne arz itmişsen ma'lûm olup ve irsâl olınan şâhinler ve bârgîrler dahı vâsıl olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] sıyânet-i ra'iyyet bâbında dakika fevt itmeyüp her cânibe hâzır u nâzır olup eger Lih ve Maskov câniblerinden ve eger Kral-oğlı Ferenduş taraflarından vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı Südde-i sa'âdet'üme i'lâmdan hâlî olmayasın.

351 *Mısır beylerbeyine: Kehhâl Ahmed bin Abdullah ile berber cerrah Ali Bey'in İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Çavuş'a virildi.
Fî 3 Muharrem sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısr'da sâkin kehhâl Ahmed b. Abdullâh ile berber cerrâh Ali Beg, Südde-i sa'âdet'ümde istihdâm içün huzûrı lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları lâzım olan havâyicleri ile mu'accelen mezbûr ile atebe-i ulyâma gönderesin. Ta'allül ü bahâne itdürmeyesin.

352 *Geyve kadısına: Şirret ve şekâvetten dolayı mazûliyeti bildirilen iki kimsenin İstanbul'a gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Ramazân'a virildi.
Fî 27 Zi'l-hicce sene 966

Geyve kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem kadırgalar mühimmâtı içün vârid olan emr-i şerîfüm üzre re'âyâya tevzî' olındukda karye-i Satı'dan şirret ü şakāvet ile ma'rûf Hacı Ali ve Memi Re'îs nâm kimesneler niçe kimesneleri ıdlâl idüp emre itâ'at itmeyüp fitneye şürû' idüp ol yirden izâleleri lâzımdur diyü Müslimânlar şehâdet itdüklerin ve sâbıkā dahı küreğe emr olınup bir tarîk ile halâs oldukların bildürmiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları yarar âdemler ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh eyleyesin ki yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 24 Zi'l-hicce sene 966 [27.09.1559]

353 *Dergâh-ı Muallâ Müteferrikalarından Ferhad'a: Şehzade Bâyezid'in iç halkının Bursa'ya götürülmesine dair.*

Yazıldı.
Ferhâd Çavuş'a virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 966

Dergâh-ı mu'allâ müteferrikalarından Ferhâd'a hüküm ki:

Oğlum Bâyezîd'ün iç-halkı içün mahrûse-i Burusa'da ev tahliye olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, müşârünileyhün iç-halkın doğrı mahrûse-i mezbûreye alup gidesin.

354 *Hassa Harç Kâtibi Sinan'ın geldiğine dair Şam beylerbeyisine hüküm.*

Yazıldı.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme irsâl olınması fermân olınan Hâssa Harc Kâtibi Sinân'ı hâliyâ Şâm yeniçerilerinden Ali ile irsâl itmişsin; getürüp teslîm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol bâbda kimesne mâni' u müzâhim olmaya.

355 *Şam beylerbeyine: Cezalandırma bahanesiyle subaşıların havâss-ı hümâyûna girip reâyâyı tâciz etmemeleri ve cezaya müstahak olanların kadı ve eminler marifetiyle cezalandırılması hakkında.*

Yazıldı.
Haleb Defterdârı Mehmed Çelebî'nün kethudâsı Hurrem'e virildi.
Fî 27 Zi'l-hicce sene 966
Mâliyye tarafından bu hüküm yazılup tekrâr birer sûret dahı beglerbegilere yazılmak buyurıldı diyü Mehmed Çelebî ru'ûsa kayd itmeğin yazılmışdur.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem havâss-ı hümâyûnum içinde senün âdemlerün ve sancak-begi sübaşıları gezmeyüp ve cerîmelerin almayup re'âyâyı ta'cîz ü tazyîk itmeyeler diyü defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp men'ile memnû' olmayıcak min-ba'd sancak-begi sübaşıları ve senün sübaşılarun siyâsete karışmayup siyâset dahı ümenâ ma'rifetiyle ola diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Sonra, sancak-begi âdemleri siyâset, ümenâya tefvîz olınmağla ehl-i fesâdun hakkından gelinmeyüp memleket zabtı asîr olur diyü i'lâm eyleyüp üslûb-i sâbık üzre siyâset, sancak-beglerine müfevvaz olmağiçün hükm-i hümâyûn ihrâc itmişler. Bu bahâne ile muttasıl memleket içinden ellerin çekmeyüp re'âyâ ahvâli perîşan olup mâl-ı mîrîye envâ'-ı gadr olur diyü i'lâm olınmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i hümâyûnum varıcak, min-ba'd senün sübaşılarun ve sancak-begi sübaşıları siyâsete karışmayup ve siyâset bahânesiyle havâss-ı hümâyûnuma girmeyüp kimesneyi rencîde itmeyüp hâslar içinde anun gibi ehl-i fesâd olup tutılmak lâzım geldükde emînler tutup eger ümenâ tutmağa kādir olmayup senden mu'âvenet taleb iderse tutmakda mu'âvenet eyleyesin ve siyâsete müstahıkk olanlar kādî ve emînler ma'rifetiyle siyâset olınup haklarından geline. Şöyle ki emîn, siyâsete müstahıkk olan ehl-i fesâdun akçaların alup salıvire, ol vakit sen emîn[ün]

ıtlâk itdüği ehl-i fesâdı ele getürüp, ele girmezse anun yirine emîni tutup vâkıᶜ hâli arz eyleyesin ki emr-i şerîfüme muhâlif iş idenlerün gereği gibi haklarından geline. Min-baᶜd bu emr-i hümâyûnum ile âmil olup hilâfına cevâz göstermeyüp siyâset bahânesiyle sancak sübaşıların ve kendü sübaşılarun hâslarum içine komayup havâss-ı hümâyûnum reᶜâyâsına dahl itdürmeyesin. Şöyle bilesin.

355/a-
Yazıldı.
Bir sûreti Haleb beglerbegisine yazılmışdur.

[Yev]mü'l-erbiᶜâ fî 26 Zi'l-hicce sene 966 [29.09.1559]

356 *İzmir kadısına: Rodos'dan firar eden Gelincik İbrahim'in yakalanıp Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kazancılar nâm karyeden Seydî Ali ve Ulamış nâm karyeden Mustafa ve Urla kazâsından Ovacık nâm karyeden Begdemür nâm kimesnelere virildi.
Fî 28 Zi'l-hicce sene 966

İzmir kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem emr ile teftîş olınup Rodos'a irsâl olınan Gelincik İbrâhîm girü bir tarîkıla halâs olup taht-ı kazâna geldüği istimâᶜ olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı tutup kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin. Ammâ irsâl eyledüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh eyleyesin ki, yolda getürürken gaybet itdürmekden hazer ideler.

357 *Balıkesir kadısına: Emirle gelenlere mahsul verilip emirsiz gelen reislere mahsul verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Karesi nâzırınun âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî gurre-i Muharrem sene 967

Balıkesrî kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr ile baᶜzı reᵓîsler gelüp tereke alup, hâliyâ dahı gelüp tereke almalu olduklarında ol vilâyetün halkı tereke bâbında müzâyakaları olduğın bildürdüklerin bildürmişsin. İmdi, tereke bâbında virilen emr ihtiyâriyle beyᶜ idenlerden almakdur. İhtiyârları ile beyᶜ idenlerden emr ile varan reᵓîsler tereke almalu oldukda mâniᶜ olmayup, ammâ şöyle ki, rızâları ile kimesne reᵓîslere tereke beyᶜ itmeyüp anlar emr ile geldük, tereke aluruz diyü teᶜaddî itdürmeyesin. Ammâ bu bahâne ile emirsüz varan reᵓîslere min-baᶜd tereke aldurmayasın.

358 *Bursa kadısına: Meyhanelerin ve çirkin işlerin men'ine dikkat edilmesine dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Mahmûd'a virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 966

Burusa kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vârid olan emr mûcebince meyhâneler ve sâᵓir umûr-ı münkere ve efᶜâl-i kabîha ve bidaᶜ-ı şenîᶜa menᶜ u defᶜ olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, min-baᶜd emr-i şerîfümün icrâsında kemâl-i ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

359 *Bursa Subaşısı Kubad'a: Alenen içki sattırılmaması ve kefere arasındaki içki alış verişinden bac alınması hakkında.*

Yazıldı.
Sübaşınun âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 966

Burusa Sübaşısı olan Kubâd'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp, meyhâne ve bâc husûsın bildürmişsin. İmdi, meyhâne merfûᶜdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, min-baᶜd meyhâneye muᶜârız olmayup alâniyen hamr satdurmayup anun gibi kefere kendü nefsleri içün hamr getürüp birbirine beyᶜ itdüklerinde kānûn üzre bâcın aldurasın.

360 *Mısır Kapudanı Şüca' Bey'e: Dört adet Mağrib kalitesinin Girit adasından aldıkları esirlerden Mısır Kapudanı Şüca' Bey'e verdikleri yirmi neferin Dersaadet'e gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Arz-ı hâl üzre emr Hasan Çelebî hattı ile yazılmışdur. Mahfûzdur.
Müteferrika Reᵓîs Mustafa'ya virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Mısr Kapudanı Şücâᶜ Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Venedik baylosı Dergâh-ı muᶜallâ'ma arz-ı hâl gönderüp bundan akdem dört kıtᶜa Magrib kalitası Girid adası'na varup bir köy urup iki yüz nefer mikdârı esîr alup giderler iken sana râst gelüp aldukları esîrlerden sana yigirmi nefer esîr virdüklerin iᶜlâm eyledi. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Girid adası'nda köy uran kalitalar ne makūle kalitalardur, reᵓîsleri kimdür, ne cânibden gelüp, ne tarafa teveccüh itmişleridi ve içinde ne mikdâr kâfir var idi? Mufassal defter idüp ve sana virdükleri yigirmi nefer esîrlerden bir neferin bile Südde-i saᶜâdet'üme gönderüp vâkıᶜ olan hâli arz u iᶜlâm eyleyesin. Ve ol üserâdan âharda dahı bulınursa alup gönderesin.

361 ***Mısır Kapudanı Şüca' Bey'e: Deryada rast geleceği Venedikli, Sakızlı ve Dubrovnikli gemilerde harbî kâfir bulunursa alıp Dersaadet'e götürmesi hakkında.***

Yazıldı.
Bu dahı.
Mustafa'ya virildi.

Mısır Kapudanı Şücâ' Beg'e bir hüküm dahı yazıla ki:

Muhâfaza-i vilâyet içün deryâya çıkduğunda râst geldüğün kefere gemilerinden eger Venediklüdür ve eger Sakızludur ve Dubrovniklüdür içlerinde harbî kâfir bulınur ise alınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Anun gibi Venedik ve Sakız ve Dubrovnik gemilerine deryâda râst geldükde içlerinde olan harbî kâfiri emrüm mûcebince alup virmekde inâd idenleri ve mâni' olanları yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 26 Zi'l-hicce sene 966 [29.09.1559]

362 ***Antalya dizdarına: Antalya kadılığına tayin edilen Taceddin'in işine gelip gelmediğinin bildirilmesine dair.***

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi.
Fî 27 Zi'l-hicce sene 966
Târîh-i fî 17 Şevvâl sene 966

Antâliyye dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Antâliyye Kādîsı olan Mevlânā Tâcüddîn, kādî olalı henüz anda varmayup kendü kolayında olduğı istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu kazıyye istimâ' olınduğı gibi olup kādî henüz varmış mıdur? Varduğı takdîrce ne zamânda varmışdur? Vukū'ı üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 27 Zi'l-hicce sene 966 [30.09.1559]

363 ***Hamideli sancağı kadılarına: Softa ve levend taifesinden taaddide bulunanların ele geçirilmeleri ve muhakeme edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Mezbûr Mîrzâ'ya virildi.
Fî 28 Zi'l-hicce sene 966

Hamîd-ili sancağı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda ba'zı sûhte tâ'ifesi ve ba'zı dahı sûhte sûretinde yat ü yarağla cem'iyyet üzre gezüp fesâd ü şenâ'at eyleyüp ev basup oğlan çeküp âdem katl idüp bunun emsâli fesâddan hâlî olmadukları istimâ' olınmağın bu makūle fesâd üzre olanları ele getürüp haklarından gelinmek içün zu'amâdan kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mîrzâ' *zîde kadruhû* ta'yîn olınup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhil olursa göresiz, anun gibi sûhte tâ'ifesinden yarağ u yasağ ile cem'iyet üzre gezüp ev basup âdem katl eyleyüp oğlan çekenleri ele getürüp mecâl virmeyüp haklarından gelesiz. Şöyle ki, cem'iyyet üzre yarağ u yasağ ile gezenlerden ele gelmelü oldukda gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup yarağ u yasağ ve cem'iyyet üzre gezenler dahı gereği gibi hakkından gelüp mahallinde yirine koyasız ve bi'l-cümle taht-ı kazânuzda eger sûhte tâ'ifesidür ve eger sâ'ir sûhte sûretinde yarağ u yasağ ile fesâd üzre olup cem'iyyet ile gezen ehl-i fesâdı ele getürüp Şer' u kānûn üzre haklarından gelüp ol cevânibi sûhte tâ'ifesinün fesâd ü şenâ'atinden tathîr ü pâk eyleyüp bu bahâne ile ehl-i fesâdun akçası alınup himâyet olınmakdan ve kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şer' dahl olınmakdan ve gayr-ı vâkı' kimesneye nesne isnâd olınmakdan ziyâde hazer idüp tamâm her husûsda hakk-ı sarîha tâbi' olup muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz ve anun gibi yarağ u yasağ ile cem'iyyet üzre ne mikdâr sûhte ele gelüp haklarından gelindüğin ve cürm ü günâhları ne idüğin mufassal yazup bildüresiz.

363/a-
Bir sûreti Teke-ili kādîlarına.

364 ***Bahreyn Hâkimi Murad Şah'a: Bahreyn adalarına tecavüzde bulunulmasından bazı ümeranın azledildiğine, yalıların muhafazasına ve küffâra zarar eriştirilmesine dair.***

Yazıldı.

Bahreyn Hâkimi Murâd Şâh'a hüküm ki:

Bundan akdem atebe-i ulyâma niçe def'a âdemün vârid olup, Âstâne-i devlet-âşiyân ve Südde-i seniyye'-i sidre-mekân'ımuza arz-ı ubûdiyyet ü ihlâs ve fart-ı rıkkıyyet ü ihtisâs eyledüğün ecilden senün hakkunda avâtıf-ı aliyye-i şâhânem zuhûra gelüp memleket [ü] vilâyetün sancak tarîkıyle inâyet olınup berât-ı sa'âdet-âyât-ı husrevânem ihsân olınup ol cevânibde olan beglerbegiler ve begler kullaruma ve sâ'ir asâkir-i zafer-me'âsire tenbîh ü te'kîd olmışdı ki min-ba'd senün memleket [ü] vilâyet ve re'âyâ vü berâyâna dahl ü tecâvüz olınmayup sâ'ir Dergâh-ı mu'allâ'ma arz-ı ubûdiyyet idenlerün eyyâm-ı saltanat-ı hümâyûnumda âsûde-hâl olmak emrüm olmışdı. Hâliyâ Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Paşa, Südde-i sa'âdet'üme arz u i'lâm itmeden fuzûlî ba'zı ümerâ ve askerle taht-ı tasarrufunda olan Cezîre-i Bahreyn'e geçüp dahl ü tecâvüz idüp sen dahı def' [u] mazarratları[1] içün ba'zı tedârük üzre olup ve küffâr tarafından dahı berü cânibden alup gitdükleri kadırgalar ve sâ'ir sefâ'in alınup bi'l-fi'l asker-i İslâm cezîre-i mezkûrede oldukların Basra beglerbegisi cânibinden i'lâm olmağın bu bâbda müşârün-ileyh beglerbegi ve sâ'ir ana mütâba'at eyleyüp fermân-ı hümâyûnum olmadın atebe-i ulyâmuz ile ubûdiyyet üzre olanlara dahl ü tecâvüz itdükleri ecilden, mûcib-i azl ve müstahıkk-ı ikâb oldukları ecilden azl olınup yirine âhar beglerbegi irsâl olınmak üzredür. Eyle olsa sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan ilâ hâze'l-ân Dergâh-ı sa'âdet-medâr'ımuza olan ubûdiyyet ü ihlâs ve rıkkıyyet ü ihtisâsun muktezâsınca **buyurdum ki:**

Zikr olınan beglerbegi ve begleri ve sâ'ir bile olan asâkir-i İslâmı her ne tarîkla olursa emîn ü sâlim berü cânibe irsâl ü îsâl eyleyesin ki bu makūle emr-i şerîfüm olmadın vaz' iden eger beglerbegidür ve eger beglerdür azl olınup haklarından gelinüp yirlerine âhar beglerbegiler ve begler kullarum irsâl olına ki, sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' olup bir dahı bir ferdün eger Lahsâ'da ve eger âharda emr-i hümâyûnum olmadın Südde-i sa'âdet'ümle dâ'imâ ubûdiyyet üzre sâbit-kadem olanlara dahl ü tecâvüz itmeğe kimesnenün mecâli olmayup

ve min-baʿd hâliyâ irsâl olınan beglerbegiler kullarum ve sâʾir ol cevânibde olan ümerâ ve sâʾir asâkir-i zafer-karâʾin ile yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittihâd ü ittifâkla devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan umûrda ve ol câniblerde olan yalılarda küffâr-ı hâksârdan zarar u gezend irişdürmemek bâbında muʿâvenetde dakika fevt itmemeği sermâye-i izzet ü saʿâdet bilesin.

1 "Defʿ-i mazarrat" olmalıdır.

365 *İznik kadısına: Şehzade Bâyezid'in Kapı Kethudâsı Mahmud'un eşyasını ele geçirdiğinden dolayı hapsedilenlerin mahbus olup olmadıklarının bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş ile gönderildi.
Fî 28 Zilhicce sene 966

İznik kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem oğlum Bâyezîd'ün kapukethudâsı olan Mahmûd'un espâbın geçürdi diyü zeʿâmete mutasarrıf olan Hasan Kethudâ baʿzı kimesnelerile haber virmeğin ol zamânda anda habs olınmış idi. Ol kimesneler bi'l-fiʿl anda habs midürler, yohsa ıtlâk olınmış [mı]dur? Maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; ol kimesneler bi'l-fiʿl anda habs midür, nicedür? Yazup bildüresin.

366 *Basra beylerbeyine: Bahreyn odasına tecavüz edilmesinden dolayı vukua gelen hâdiselerin önüne geçilmesi, muhafazada birlikte hareket edilmesi, askerin geri alınması ve Lahsa beylerbeyliğinin Musul Beyi Murad Bey'e verildiğine dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 28 Zi'l-hicce sene 966

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Lahsâ beglerbegisi bilâ-emr Bahreyn hâkimi üzerine varup ve kadırgaları ve sâʾir gemileri küffâr aldığun ve bi'l-fiʿl anlar zikr olınan cezîrede oldukların ve küffâr-ı hâksâr tarafından muʿâvenet içün âdem gelmek üzre olduğın ve andan gayrı Basra etrâfın hıfz içün gemiler lâzım olup gemilere lâzım olan espâb [ü] âlât taleb olınup ve andan gayrı ol cevânibe müteʿallık her ne arz olmış ise maʿlûm oldı. Eyle olsa Bahreyn hâkimi kadîmden atebe-i ulyâma ubûdiyyet üzre olup eyâleti sancak tarîkıyle virilmiş idi. Anun vilâyetine dahl olmak içün müşârünileyhe emr dahı olmamışdur. İmdi, mûmâileyh Murâd'a hükm-i şerîfüm yazılup anda olan askeri emîn ü sâlim berü cânibe irsâl ü îsâl idesin diyü emrüm olup sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* vusûl buldukda, her ne tarîkla ve kimün ile göndermek münâsib ise vech ü münâsib olduğı üzre hükm-i şerîfüm müşârün-ileyhe irsâl idüp sen dahı gereği gibi istimâlet-gûne mektûblar yazup bile gönderüp anda olan askerün berü cânibe çıkarmak bâbında vech ü münâsib gördüğün üzre hüsn-i tedârük idüp zarar u gezend irişdürmeyüp çıkarmak bâbında saʿy ü ikdâm eyleyesin ve gemiler içün taleb olınan espâb ü âlât dahı tedârük olınup gönderilmek üzredür. Anda mümkin olan levâzımâtın dahı tedârük ü ihzâr eyleyüp hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyüp ve sâʾir ümerâyile dahı hüsn-i zindegânî idüp emr-i hümâyûnum olmadın Südde-i saʿâdet'ümle

ubûdiyyet üzre olanlara dahl ü tecâvüz itdürmeyüp anun gibi lâzım oldukda Südde-i saʿâdet'üme arz olınup emr-i şerîfüm ne vechile olursa anunla amel idüp ve hükm-i hümâyûnumı ne vechile tedârük idüp ve kimün ile gönderdüğün yazup muʿaccelen iʿlâm eyleyesin. Ve anda kalan askerün ahvâlleri dahı şimdilik ne minvâl üzre olduğın dahı arz idüp ve müşârün-ileyh Murâd'a irsâl olınan hükm-i hümâyûnumda alup gidecek kimesne yazılacak yir konmışdur. Her kimi taʿyîn idersen mühürin kaldurup içine ismin yazup mühürleyüp göndere-sin ve Lahsâ beglerbegiliği dahı Musul Sancağı Begi Murâd *dâme ulüvvuhû*'ya virilmişdür. Varınca ol cevânibe göz ve kulak olup hıfz u hırâset üzre olasın.

367 *Musul Beyi Murad Bey'e: Lahsa beylerbeyiliğinin kendisine tevcih edildiğine ve Arap meşâyihi ve kabile sahiplerinden sadakatli olanlara müdahele edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı Mehmed Çavuş'a.

Musul Begi Murâd Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ senün hakkunda mezîd-i inâyetüm zuhûra gelüp Lahsâ beglerbegiliği inâyet olınup müjde içün çâşnigîr kullarumdan biri irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, aslâ vü katʿâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp levâzım ü mühimmâtın görüp muʿaccelen varup hıfz [u] hırâset-i vilâyet ve zabt [u] rabt-ı raʿiyyet bâbında envâʿ-ı ikdâm [ü] ihtimâm üzre olup atebe-i ulyâma ubûdiyyet üzre olan eger Arab meşâyıhıdur ve eger sâʾir ol cevânibde olan ashâb-ı kabâʾil [ü] aşâʾir ve eyâletdür, hüsn-i ittihâd [ü] ittifâk üzre olup, sadâkat [ü] istikāmet ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz itdürmeyüp savn [u] sıyânet-i vilâyetde envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getürüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

368 *Bağdad beylerbeyine: Basra'ya gidecek olan Mehmed Çavuşun sâlimen ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* ulak ile Basra'ya irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki;**

Vusûl buldukda, emîn ü sâlim vilâyet-i mezbûreye ulaşdurasın.

369 *Yenipazar kadısına: Yeniçeri yetiştirileceklerin toplanmasına mâni olanların ellerindeki hükümlerin gönderilmesi ve isimlerinin bildirilmesine dair.*

Yazıldı.

Yeni-bâzâr kādîsına hüküm ki:

Memâlik-i mahrûse'mden yeniçerilik içün oğlan cemʿ itmek kānûn-ı muʿayyen olmağın Dergâh-ı muʿallâ'm yaya-başılarından Üsküblü Mahmûd *zîde kadruhû* ile mufassal hükm-i hümâyûnum irsâl olınup hükm-i şerîfümde avârız-ı dîvâniyye ve tekâlîfden muʿâf içün hükm-i şerîf virilen kurâ halkından taʿallül itdürmeyüp kānûn üzre oğlan alup ve oğlan alınmakdan aynı

ile muᶜâf olup ol bâbda dahı hükm-i şerîf virilen kurâ halkından dahı kānûn üzre oğlan cemᶜ idüp oğlan virmemek içün hükm-i şerîf vardur diyü taᶜallül itdürmeyüp ol hükmi dahı alup mühürleyüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin diyü mastûr [u] mukayyed iken taht-ı kazânda maᶜden halkı: *"Elimüzde oğlan virmemek içün hüküm vardur ve hükümde Boğdan halkı diyü yazılmışdur, Maᶜden yazılmamışdur"* diyü oğlan virmekde taᶜallül ü inâd itdükleri ve müşârün-ileyh yaya-başına teᶜaddî itdükleri mûmâ-ileyh Südde-i saᶜâdet'üme arz eyledi. İmdi, emr-i şerîfümde ol asl hükmi olanlardan taᶜallül itdürmeyüp oğlan alup hükmi dahı alup mühürleyüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin diyü umûm üzre mukayyed iken Maᶜden halkı bu vechile taᶜallül ü inâd ide, sen menᶜ itmeyüp ihmâl ü müsâhelenden nâşîdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, eger Maᶜden halkıdur ve eger gayrıdur, kimseye taᶜallül ü bahâne itdürmeyüp emr-i sâbık üzre oğlan aldurup ve ellerinde olan hükümlerin dahı alup mühürleyüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin ve ol inâd iderlerden yaya-başı daᶜvâ-yı hakk eyler ise Şerᶜile görüp ol bâbda emr-i Şerᶜ ne ise icrâ idüp ve inâd idenler kimler ise isimleri ile yazup bildüresin.

370 *Amasya kadısına: Amasya'da isyan edip gidenlerin evleri hakkında yapılacak muameleye dair.*

Yazıldı.
Arzun içinde baᶜzı mâla müteᶜallık husûs olmağın Defterdâr Efendi'ye virildi.
Erbâb-ı timardan Ahmed'e virildi.
Fî 16 Muharrem sene 967

Amâsiyye kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Amâsiyye'den isyân idüp giden kimesnelerün ehl [ü] iyâlleri sâkin oldukları evler husûsın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup şehir halkından evi alınan kimesneler evlerin taleb eyledüklerinde Şerᶜile sâbit olan mülklerin sâhiblerine alıvirüp hilâf-ı Şerᶜ mülklerine kimesneyi dahl itdürmeyüp içinde olan ne cânibe dilerse gideler.

371 *Edremid kadısına: Biga sancağı, Seçen sancağından Ma'zûl Mehmed Bey'e tevcih edildiğinden, gelişine kadar mahsulâtın Hazine-i Âmire'ye teslimi hakkında.*

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş kulı Mercân ile gönderildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Edremid Kādîsı olup Nâzır-ı Emvâl olan Kemâl'e hüküm ki:

Hâliyâ Biga sancağı sene 966 Zi'l-kaᶜde'sinün ikinci güninden vilâyet-i Budun'da Seçen sancağından maᶜzûl olan Mehmed *zîde izzuhû*'ya buyurılup henüz kendü âdemi irişmeyüp livâ'-i mezbûrun hıfz u hırâseti lâzım olmağın âdemi gelince livâ'-i mezbûrı sen zabt itmek emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, livâ'-i mezbûrun târîh-i mezbûrdan berüde vâkıᶜ olan cüz'î ve küllî ebvâb mahsûlatın yarar âdem taᶜyîn idüp zabt itdürüp ve resm-i berâtı dahı virilmemişdür. Hâsıl olan sancağı mahsûlinden gönderüp Hazîne-i Âmire'ye teslîm eyleyüp hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 29 Zi'l-hicce sene 966 [02.10.1559]

372 *Brod kadısına: Bazı köyleri zabteden Donboy dizdarı Hurrem'in elindeki defterin suretinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Travnik kalᶜası dizdâr[lığından] maᶜzûl olan Mûsâ Aga'ya virildi.
Fî 4 Muharrem sene 967

Brod (?) kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Donboy Dizdârı olan Hurrem, telbîs defter sûreti ibrâz idüp baᶜzı kurâ zabt itdüği müseccel olduğı istimâᶜ olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; arz olınduğı gibi ise o sûret-i defteri alup mühürleyüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin.

373 *Boğdan voyvodasına: Erdel vilâyetine toplanıp Mirço voyvodanın üzerine yürümek isteyen Nemçe ve Leh beylerinin tecavüzlerine meydan verilmemesi için yardımda bulunması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi لوشلز nâm kâfire virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem perâkende olan Eflâk Pre-begleri Nemçe ve Lih vilâyetlerine perâkende olmışlar idi. Şimdi mezbûrlar, cümlesi Erdel vilâyetine cemᶜ olup Mirço Voyvoda'nun üzerine gelmek kasdın iderler. Mirço Voyvoda asker taleb iderse taleb olınduğı kadar asker viresin diyü fermân olınduğın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Yüce Âstâne'me olan ubûdiyyet ü rıkkıyyet muktezâsınca Boğdan askeri ile dâ'ima hâzır u müheyyâ olup Mirço Voyvoda cânibine nâzır olup anun gibi zikr olınan ehl-i fesâd hareket idüp Eflâk vilâyetine dahl itmek murâd iderler ise aslâ te'hîr itmeyüp varup haklarından gelmek bâbında dakika fevt itmeyüp envâᶜ-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp gereği gibi muᶜâvenet ü müzâheret idüp etrâf ü cevânibün vâkıf olduğun ahbârı iᶜlâmdan hâlî olmayasın. Eflâk vilâyetine anlardan zarar irişdürmekden hazer idesin.

374 *Boğdan voyvodasına: Kalan arpanın gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem emr olınan beş bin müd arpanun bir mikdârı gönderilüp sâ'irleri dahı gönderilmek üzre olduğın bildürmişsin. İmdi, arpa husûsı mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Südde-i saᶜâdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca emr olınan arpadan bâki kalanı dahı te'hîr itmeyüp tedârük ve irsâl itmek bâbında dakika fevt itmeyesin.

375 *Kocaeli sancağını kitabet eden görevliye: İznik'de Orhan Gazi Evkafından iki köyün defter-i cedîd ve atîkdeki kayıtlarının çıkarılarak gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Rukᶜa sunan Söğüd nâm karyeden Hamza'ya virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Koca-ili sancağını müceddeden kitâbet iden mevlânâ (boşluk) *zîde fazluhû*'ya hüküm ki:

İznik kazâsında vâkıᶜ olan merhûm ceddüm Sultân Orhân *aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân*'un evkāfından Söğüd ve Dânişmendlü nâm karyeler reᶜâyâsı Südde-i saᶜâdet'üme rukᶜa sunup zikr olınan karyeler raᶜiyyetleri defter-i cedîd-i hâkānîde avârız-ı dîvâniyyeden ve tekâlif-i örfiyyeden muᶜâf ü müsellem olup elimüzde muᶜâf-nâmelerimüz var diyü bildürdiler. İmdi, vilâyet defteri senün yanunda olmağın **buyurdum ki:**

Varduklarında zikr olınan karyeler raᶜiyyetleri, defter-i atîk ve cedîdde görüp ne vechile kayd olınmış ise sûretlerin sıhhati üzre ihrâc eyleyüp mühürleyüp gönderesin.

376 *Kıbrıs beylerbeyine: Donanmanın muhalif havalarda Kıbrıs Limanı'na girmesine mâni olunmaması hakkında Mısır kapudanı Şüca Bey'in arzı üzerine emir yazıldığına dair.*

Yazıldı.
Müteferrika Mustafa'ya virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Kıbrus beglerine hüküm ki:

Hâliyâ İskenderiyye Kapudanı olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Şücâᶜ *zîde kadruhû* Südde-i saᶜâdet'üme âdem gönderüp, deryâda gezerken rûzgâr olup ve yâhûd baᶜzı levâzım içün kadîmden sizün limanınuza dâhil olınagelüp, hâliyâ girmek lâzım geldükde emr vardur diyü mâniᶜ olduğunuz bildürdi. İmdi, **buyurdum ki:**

Donanma-i hümâyûnum ol câniblere vardukda, anun gibi rûzgâr olup ve yâhûd baᶜzı lâzım içün limana girmek lâzım geldükde Südde-i saᶜâdet'ümle olan ahdnâme mûcebince ol vechile mâniᶜ olmayasın ki, ol sebeb ile donanma-i hümâyûnuma zarar gelmelü olmaya.

377 *Haleb defterdarına: Arap vilâyeti hazinesinin getirilmesi için Azaz ve Kilis Beyi Canbulat Bey'in memur edildiğine ve hazinenin gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Bâyezîd Çavuş'a virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Arab'un irsâl olınacak hazînesinün muᶜaccelen irsâl olınmasın emr idüp ve hazîne getürmek içün Aᶜzâz ve Kilis Sancağı Begi Canpulad *dâme izzuhû* bile taᶜyîn olınup ol bâbda ana dahı hükm-i şerîf gönderilüp, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kadîmden hazîne ile bile koşılup ne mikdâr âdem irsâl olınugelmişse girü ol mikdâr koşup dahı müşârün-ileyh ile muᶜaccelen ihrâc idüp gönderesin. Menâzil ü merâhilde gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesin diyü koşılan kimesnelere onat vechile tenbîh ü teᵓkîd eyleyesin ve irsâl olınacak hazîneden yüz bin altunın hazîne-i Haleb'de alıkoyup bâkisin gönderesin.

378 *Aynı iş hakkında Canbulat Bey'e hüküm.*

Yazıldı.
Ba-hatt-ı şerîf.
Bu dahı.

Canpulad Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saᶜâdet'üme irsâl olınacak hazîneyi sen bile getürmek emr idüp olbâbda defterdâra hüküm gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre irsâl olınacak hazîne ile bile gelüp menâzil ü merâhilde gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesin. Bu bâbda Haleb beglerbegisine dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür.

379 *Aynı iş hakkında Haleb beylerbeyine hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saᶜâdet'üme irsâl olıncak Haleb hazînesin Aᶜzâz ve Kilis Sancağı Begi Canpulad *dâme izzuhû* getürmek emr idüp ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre muᶜaccelen hazîne ile koşup gönderesin. Şöyle bilesin.

380 *Budin beylerbeyine: Cürmü sâbit olmadığını Budin defterdarının bildirdiği Budin Voyvodası Mustafa'nın salıverilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966
Ba-hatt-ı şerîf.

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun defterdârı ve Mohaç ve Şimontor[na] ve Filek kādîlarına mektûb gönderüp Arslan Beg *dâme izzuhû*'yı hayduk basdukda Tımışvar Beglerbegi[si] Kāsım *dâme ikbâlühû* PalankaVoyvodası olan Mustafa Beg mübâşereti iledür diyü ol zamândan berü mahbûs olup mezkûr[a] isnâd olan gayri vâkıᶜ olup hîn-i tefîşde dahı üzerine Şerᶜile nesne sâbit olmamışdur diyü bildürdükleri ecilden iᶜlâm olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezkûrı ıtlâk eyleyesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî selh-i Zi'l-hicce sene 966 [02.10.1559

381 *Cezayir Beylerbeyisi Piyale Paşa'ya: Kış münasebetiyle donanmanın Dersaadet'e avdet etmesi hakkında.*

Yazıldı.
Ferruh'a virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966
Paşa hazretleri[ne] tezkire gitmişdür.

Cezâyir Beglerbegisi Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ mevsim-i deryâ mürûr ve eyyâm-ı şitâ ubûr itmek üzre olup donanma-yı hümâyûnum şimden sonra avdet idecek zamânı olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi kefere-i fecerenün donanma-yı hezîmet-âsârı perâkende olup yirlü yirine teveccüh-i nâ-müvecceh eyleyüp deryâ yüzinden Memâlik-i mahrûse'me anlardan zarar u gezend irişmek ihtimâli bertaraf olmışsa vakt ü mevsimi ile donanma-i hümâyûnum avdet idüp Südde-i saʿâdet'üme gelüp mülâki olasın. Ammâ aʿdânun hîle vü hudʿasından gaflet câʾiz değildür. Bu bâbda tamâm basîret üzre olup ahvâl ü etvârın ve fikr-i fesâd ve hayâl-i kâsidlerin ve donanmâ-i hasâret (boşluk) perâkende olduğın gemi ile maʿlûm idüp anlardan bir mahalle mazarrat ihtimâli ber-taraf olup gaflet ile bir cânibe zarar u gezend irişdürmeyüp tamâm basîret ü ihtibâh üzre olasın.

382 *Mısır beylerbeyine: Yirmi tane sipahi göndermesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Çavuş'a virildi.
Fî 3 Muharrem sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana yigirmi nefer sipâh kapu-oğlanı alup gönderesin diyü emrüm olmışdı. Ol emr-i hümâyûnum kemâ-kân mukarrer olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp emr olınan yigirmi nefer yarar oğlan tedârük [ü] iştirâ eyleyüp muʿaccelen atebe-i ulyâma irsâl eyleyesin.

383 *Tameşvar beylerbeyine: Eflâk'da evvelce dağılan eşkiyânın Erdel'de toplanıp fesat çıkaracaklarını Boğdan voyvodası bildirdiğinden, Krala haber gönderip bunların tecavüzlerine mâni olunması hakkında.*

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Boğdan voyvodası Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem vilâyet-i Eflâk'dan perâkende olan eşirrâ vü [e]şkıyâ cümle vilâyet-i Erdel'de cemʿ olup fikr-i fâsidleri vilâyet-i Eflâk'a gelüp yine ifsâd itmekdür diyü iʿlâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup tetebbuʿ u tecessüs eyleyüp göresin; arz olınduğı gibi ise Erdel Kralı'na haber gönderüp onat vechile tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, zikr olınan ehl-i fesâdun haklarından gelüp vilâyet-i Eflâk'a dahl ü tecâvüz itdürmeyeler. Şöyle ki, vilâyet-i mezbûreye dahl ideler, ehl-i fesâdun haklarından gelinüp, ammâ netîcesi kendüye âʾid olur. Ana göre mukayyed olalar ve sen dahı dâʾimâ hâzır olup eger vilâyet-i Eflâk'dur ve eger sâʾir etrâf ü cevânibe nâzır olasın. Anun gibi zikr olınan ehl-i fesâd Eflâk cânibinde bir hareket itmek iderler ise vech ü münâsib olduğı üzre tedârükün görüp mazarrat ü ifsâdların defʿ u refʿ eyleyüp eger ol cevânibün ve eger sâʾir etrâfun vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iʿlâmdan hâlî olmayup zikr olınan ehl-i fesâdun ahvâli arz olınduğı gibi midür, nicedür? Maʿlûm idinüp anı dahı yazup bildüresin.

384 *Budin beylerbeyine: Vergi hususundaki emr-i şerife itaat olunmasına ve eşkiyânın çeşitli şekilde zarar vermesine mâni olunması gerektiğine dair.*

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi.
Fî gurre-i Muharrem sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp mukaddemâ vire husûsında vârid olan emr-i şerîf mûcebince bu serhadde olan asker zabt olınmağile bu târîhe gelince bu cânibden bir hareket vâkıʿ olmayup öte cânibden dahı zâhiren vireye itâʿat gösterüp serhadlere karîb yirde cemʿiyyetleri olmaduğı istimâʿ olınur. Ve Eğr[i] nâm harbî kalʿada ve Solnok serhaddinde çete çıkup Memâlik-i mahrûse'de baʿzı yirlerde pusu idüp yollar katʿ itmekden ve âdem almakdan hâlî olmayup ve feth-i hâkânîden berü öte cânibe aslâ bir akça virgü viregelmeyen Koyun-adası karyelerine iki kerre mektûbları gelüp rencîde idüp ve Belgrad'dan beş ve on donanmış şayka olmayınca rencber gemileri gelmeyüp memleket kaht üzre olur diyü bildürmişsin. İmdi, her ne arz eylemişsen maʿlûm oldı. İmdi, bundan akdem anlara virilen fermân-ı şerîfümde mâdâmki anlar tarafından Memâlik-i mahrûse'me dahl ü tecâvüz olınmayup hayduk harâmîleri dahı zabt olınup aslâ anlardan zarar u ziyân olmaya, berü cânibden dahı dahl olınmaya diyü emrüm olmışdur. Ne ân ki anlardan ahd[e] mugâyir tecâvüz olına, dahı berü cânibden menʿ olınmaya. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup mâdâmki anlar tarafından şerâʾit-ı ahd merʿî tutılup hayduk harâmîleri gereği gibi zabt itdürilüp Memâlik-i mahmiyye'me bir vechile zarar u gezend irişdürmeyeler, berü cânibden dahı anlarun vilâyet ü memleketlerine dahl itdürmeyesin. Ammâ şöyle ki, anlar ahde mugâyir hayduk harâmîleri zabt itmeyüp nevâhî vü kurâya ve reʿâyâya zarar u gezend ideler, anun gibilere mecâl virmeyüp gereği gibi haklarından gelüp mazarrat ü ifsâdların defʿ u refʿ itmek gerekdür. Ammâ kendü hâllerinde olanlara dahl câʾiz değildür ve memleket reʿâyâsına dahı tenbîh olına; anlardan dahı hayduka muʿîn olanlarun haklarından gelmek gerekdür. Anun gibi hayduk geldükde haber idesin.

385 *Kıbrıs beylerbeyine: Havanın muhalefetinden dolayı karaya vuran korsan gemisindeki kâfirlerle eşyaların Antalya'ya gönderilip kadıya teslim ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Cenâze'ye (?) virildi.
Fî 22 Muharrem sene 967

Kıbruz beglerine hüküm ki:

Bundan akdem Koldoni nâm mahalde korsan alduğı geminün içine yigirmi nefer kâfir, koyun alup giderler iken rûzgâr muhâlif olup ol cânibe karaya urup sizün kapudanınuz alup içinde bulınan espâbı dermahzen eyleyüp ve harbî kâfirleri kadunaya urduğınuzı Südde-i saʿâdet'ümde olan baylos haber virmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan gemiyi âlât ü espâbı ve sâʾir içinde ehl-i İslâmdan ve gayrıdan alınanları ve espâbların her ne ise cümle defter eyleyüp ve ol yigirmi nefer korsan kâfirleri yarar âdemler ile Antâliyye'ye irsâl eyleyüp gemiyi ve içinde bulınan espâbı ve sâʾir ehl-i İslâmı ve korsan kâfirleri defteriyle kādîsına teslîm eyleyüp Südde-i saʿâdet'üme arz idesiz. Bu bâbda mevlânâ Antâliyye kādîsına dahı hükm-i şerîfüm irsâl olınmışdur. Teʾhîr eylemeyüp emrüm üzre bî-kusûr eger ehl-i İslâm ve espâbdur ve eger korsan kâfirlerdür, cümle gönderüp teslîm eyleyesin.

386 ***Kıbrıs'dan gönderilecek korsanları ve eşyaları teslim alıp hıfzederek bildirmesi hakkında Antalya kadısına hüküm yazıldığına dair kayıt.***

Yazıldı.
Husrev Çavuş'a virildi.
Fî 3 Muharrem sene 967

Bir hüküm dahı kādîya getürüp teslîm itdüklerinde defteri ile her ne teslîm iderler ise alup kabz eyleyüp hıfz idüp dahı Südde-i saʿâdet'üme bildüresiz diyü.

[Yev]mü'l-isneyn fî gurre-i Muharremü'l-harâm sene 967 [03.10.1559]

387 ***Bağdad beylerbeyine: Bağdad haricine çıktığı zaman Bağdad Kalesi muhafazasının Musul Beyi Murat Bey'in yerine Cessânbedre sancağı Beyi Veli Bey'e verildiğine dair.***

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 3 Muharrem sene 967
Kapucılar alup gitdi. Mehmed Paşa'ya.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem ol cânibde hıdmet vâkıʿ olup sen taşra çıkmak lâzım geldükde Musul Sancağı Begi Murâd *dâme ulüvvuhû*'yı kalʿa-i Bagdâd muhafazasiyçün Bagdâd'da alıkoyasın diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. El-hâletü hâzihî müşârün-ileyh Murâd *dâme izzuhû*'ya beglerbegilik virilüp hıdmet-i mezbûreye Cessân-ı Bedre Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Velî *dâme izzuhû* taʿyîn olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi bir hıdmet vâkıʿ olup sen taşra çıkmalu olduğunda müşârünileyh emr-i sâbık üzre Bagdâd'un muhâfazasiyçün taʿyîn eyleyüp gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeye ve Cessân-ı Bedre sancağı dahı serhadd olup hıfz u hırâseti mühimmâtdandur. Müşârün-ileyh Bagdâd'a gelmelü oldukda livâʾ-i mezbûrun hıfzı içün dahı münâsib gördüğün üzre sancak-begi taʿyîn eyleyüp anun dahı sancağın gereği gibi hıfz u hırâset itdüresin.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fî 2 Muharremü'l harâm sene 966 [967] [04.10.1559]

388 ***Rumeli kadılarına: Moskov taraflarına giden tüccar Haçazir'in ele geçirilip gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.

Rûm-ili kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Haçazir nâm Ermenî tâciri mahrûse-i İstanbul'dan çıkup ticâret üzre Maskov câniblerine teveccüh idüp, mezkûrun ele gelüp Südde-i saʿâdet'üme getürmek içün Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin *zîde kadruhû* irsâl olınup **buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı kazâsında bulınursa yanında ne mikdâr mâl [ü] espâbı bulınur ise defter eyleyüp mühürleyüp dahı defteri ile kayd [ü] bend ile müşârün-ileyh çavuşuma koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup her kande bulınur ise ele getürüp teslîm itmek bâbında dakika fevt itmeyüp ihmâlden hazer idesiz.

389 ***Bursa kadısına: Çavuş Mehmed ile gönderilen emir mûcebince teftiş yapmasına dair.***

Yazıldı.

Burusa kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ sana baʿzı husûsun teftîşi içün Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zide kadruhû* ile mufassal hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teʾhîr eylemeyüp varup ol emr-i şerîfüm mûcebince teftîş eyleyüp itmâm-ı maslahat eyleyesin.

390 ***Antalya kadısına: Mısır'a gidecek olan Çavuş Hüsrev'in bir gemi ile acele ulaştırılması hakkında.***

Yazıldı.

Antâliyye kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ hâssa-i hümâyûnuma müteʿallık mühimm ü müstaʿcel maslahat içün Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l emâsil ve'l-akrân çavuşum Husrev *zîde kadruhû*'yı Mısr'a irsâl idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, teʾhîr itmeyüp gemi tedârük idüp muʿaccelen irsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 3 Muharremü'l-harâm sene 967 [05.10.1559]

391 ***Bağdad beylerbeyine: Devlete ait işlerde beraberce bütün güçleriyle çalışmaları ve uygun göreceği şekilde hareket olunması için Sultan Hüseyin Bey'e ve bazı beylere tekiden hükümler gönderildiğine dair.***

Der-kîse olup yazılup Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîfüm üzre hâzır u müheyyâ olup etrâf ü cevânibi tetebbuʿ idüp vâkıʿ olan derbendler hıfz olmak üzre olup andan gayrı İmâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâme ulüvvuhû* ile Bekir *dâme izzuhû*'ya ve anlardan gayrı Harîr ve Divîn[1] Begi Süleymân ve Baş-açukoğlı Bû-Saʿîd'e yanunda hıdmet içün hükm-i şerîf gönderilmesin arz eyleyüp anlardan gayrı ol cevânibe müteʿallık her ne bildürmiş isen maʿlûm olup ol bâbda müşârün-ileyhim beglere bundan akdem dahı hükm-i şerîf gönderilmişdi. Hâliyâ dahı arz itdüğün üzre anun gibi bir hıdmet vâkıʿ oldukda aslâ teʾhîr itmeyüp müretteb irişüp vech gördüğün üzre hıdmetde bulınmak emrüm olup îsâl içün sana gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ahkâm-ı şerîfeyi her birine ulaşdurup anun gibi bir hıdmet vâkıʿ olup lâzım olursa mûmâ-ileyhim begler kullaruma âdem gönderüp taleb idüp getürdüp dahı vech ü münâsib gördüğün üzre devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan umûrda bezl-i makdûr eyleyüp envâʿ yüz aklıkları tahsîline saʿy idüp gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanatuma mugâyir vazʿdan hazer eyleyüp isyân üzre olanlarun ahvâlinden ve sâʾir ol cevânibün etvârından vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iʿlâmdan hâlî olmayup hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyesin.

---

1 "Harîr-i Divin" olmalıdır.

392 *Sultan Hüseyin Bey'e: Bağdad beylerbeyinin emrine göre devlete ait işlerde beraberce hareket olunması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp eyâletüne müteᶜallık olan agalarun ve nökerlerün ile dâᵓimâ hâzır olup taht-ı hükûmetünde olan derbendleri onat vechile hıfz idesin diyü emrüm olmışdı. Hâliyâ bir hıdmet vâkıᶜ olup seni taleb iderse aslâ teᵓhîr itmeyüp vâfir ü müstevfâ âdem ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağiyle Bagdâd Beglerbegisi Hızır *dâme ikbâlühû* yanına varup vech gördüği hıdmetde bulınman emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kadîmden Âstâne-i devlet-âşiyân'uma olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun mûcebince dâᵓimâ hâzır ve ol cânibe nâzır olasın. Anun gibi müşârün-ileyh âdem ve yâhûd mektûb gönderüp seni taleb itdükde aslâ teᵓhîr itmeyüp vâfir ü müstevfâ asker ile varup mülâkî olup devlet-i hümâyûnuma müteᶜallık olan cumhûr-ı umûrda müşârün-ileyh vech ü münâsib gördüği üzre gereği gibi hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınup envâᶜ yüz aklıkları tahsîline saᶜy idesin. Ve gitmelü oldukda sancağunı dahı hâlî komayup yarar âdemün koyup gereği gibi zabt itdüresin.

392/a-

Yazıldı.
Bir sûreti dahı Erbil Begi Bekir Beg'e.

393 *Başaçık oğlu'na : Bağdad beylerbeyinin emrine göre hareket ederek hizmette bulunması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Baş-açuk-oğlı'na hüküm ki:

Hâliyâ Bagdâd Beglerbegisi Hızır *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp senün yararlığun ve hıdmet vâkıᶜ oldukda kendü ile bile olmak bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, dâᵓimâ askerün ile hâzır olup müşârün-ileyh tarafına nâzır olasın. Anun gibi bir hıdmet vâkıᶜ olup seni taleb eyledükde aslâ teᵓhîr ü terâhî itmeyüp vâfir ü müstevfâ askerün ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile muᶜaccelen varup müşârün-ileyh olup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmet ve yoldaşlıkda bulınasın. Şöyle bilesin.

394 *Musul Beyi Ahmed Bey'e: Bağdad beylerbeyisinin vereceği emre göre hareket edilmesine dair.*

Yazıldı.

Musul Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

Anun gibi Bagdâd câniblerinde hıdmet vâkıᶜ olup Bagdâd beglerbegisi seni taleb itdükde varmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yat ü yarağla hâzır u müheyyâ olup ol cânibe nâzır olasın. Anun gibi bir hıdmet vâkıᶜ oldukda aslâ vü katᶜâ teᵓhîr ü terâhî itmeyüp sancağun askeri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile muᶜaccellen varup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde bulınasın; ihmâlden hazer eyleyesin.

395 *Harir-i Dîvîn Beyi Suranî Süleyman Bey'e: Bağdad beylerbeyinin emrine göre hareket etmesine dair.*

Yazıldı.

Harîr-i Divîn Begi Sûrânî Süleymân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp sancağun askeri ile Diyârbekr beglerbegisi yanında hıdmetde olasın diyü emrüm olmışdı. Hâliyâ Bagdâd beglerbegisi seni taleb eyledükde varup vech gördüği üzre hıdmetde olman emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, dâᵓimâ hâzır u nâzır olup şöyle ki, müşârün-ileyhden âdem ve mektûb gelüp seni taleb itdükde aslâ vü katᶜâ teᵓhîr ü terâhî itmeyüp aşîretünden vâfir ü müstevfâ âdem ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile muᶜaccelen irişüp vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınasın; ihmâlden hazer eyleyesin.

396 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Şehzâde Sultan Selim'in Haleb'e varması emredildiğinden, maiyyetiyle beraber Haleb'e gitmesi hakkında.*

Yazıldı.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp sol-bölük agasın bölüği halkı ile ve beş yüz nefer yeniçeri ile Bagdâd'a irsâl itdürüp bâkî kalan bölük-halkı ve yeniçeri ile oğlum Selîm *tâle bakāhu* ile Âmid'e varasın diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ müşârün-ileyh Haleb'e varmak emr olınup ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Sen dahı yanunda kalan yeniçeri ve bölük-halkı ile mûmâ-ileyh ile bile Haleb'e varasız. Şöyle ki, anda kışlamak lâzım gelüp müzâyaka olursa bölük-halkınun bir mikdârın Bâb'a ve bir mikdârın Ayıntab'a gönderesin ve Bagdâd beglerbegisine îsâl içün mühürlü kîse ile hükm-i şerîf gönderilmişdür; teᵓhîr itmeyüp ulaşdurasın.

397 *Haleb defterdarına: Vilâyette defter harici olan mezraalara müdahale ettirilmeyip defterlerinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 5 Muharrem sene 967

Haleb defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp ol vilâyetde defterden hâric baᶜzı mezraᶜalar olup kimi zirâᶜat olınup hâsılı mîrîye zabt olınup ve kimi zirâᶜat olınmayup hâlî ve hâric ez-defter olan mezraᶜalar erbâb-ı timardan baᶜzı kimesnelere virilmeğin maᶜmûr olan yirlerün toprağına dahl olınup ümenâ ile nizâᶜ üzre oldukların bildürmişsin. İmdi, hâric ez-defter eger mezâriᶜdür, eger karyedür, kimesneye timar ve yâhûd terakkiye virilmeğe emrüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Göresin, anun gibi hâric ez-defter virilen kurâ vü mezraᶜadan eger sâbıkā virilen eger hâliyâ virilenlerden erbâb-ı timara dahl itdürmeyüp cümlesin mîrî içün zabt eyleyesin ve ne mikdâr hâric ez-defter kurâ vü mezraᶜa zabt olınursa, yazup defter eyleyüp sûretin Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin.

398 *Kırşehir Beyi'ne: Zülkadirli'deki bazı iltizam işleri hakkında sâbık Defterdar Murad zamanında yapılan muameleye dair tafsilât verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kırşehri begine hüküm ki:

Arabistân defterdârı mektûb gönderüp mukeddemâ Defterdâr olan Murâd zamânında Hacı Üveys nâm kimesne vilâyet-i Dulkādir'de vâkıᶜ olan mâ-beyn ve mevkūfât ve beytü'l-mâl-ı âmme ve yava ve kaçkun ve mâl-ı gāᵓib ve mefkūdı sene 965 Muharrem'inün gurresinden üç yıla değin kendüye Emîn ve Ahmed ve Mehmed nâm kimesneler kâtib olmak üzre baᶜzı şurût ile yüz altmış altı bin üç yüz yetmiş bir akçaya iltizâm eylemeğin hâliyâ vilâyet-i mezbûreyi müceddeden kitâbet eyledüğün zamânda hükm-i hümâyûn vârid olup zikr olınan aklâmun kendü câniblerinden zabt olınması fermân olınmağın, câniblerinden emînler taᶜyîn idüp mektûbları ile göndermeğin kādîlar anlara zabt itdürüp bizi dahl itdürmediler, elimüze mektûblar virdiler; bu takdîrce mukātaᶜamuz fesh olur, sonra bizden kıstu'l-yevm üzre mâl taleb idersiz diyü arz olınmasın taleb idüp zikr olınan kalemler mezkûrlara üç yılda 166.371 akça mukātaᶜaya virilüp ammâ ol cânibden ne mikdar akça zabt olındığı maᶜlûm olmadı diyü arz eylemiş. Eyle olsa bu husûsun ahvâli maᶜlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Göresin, mültezim olan kimesneler zikr olınan işi ne mikdâr zamân zabt eyleyüp ve zamân-ı zabtlarında ne mikdâr nesne kabz eylemişlerdür ve sen taᶜyîn eyledüğün kimesneye iltizâmla mı virilmişdür, yohsa ber-vech-i emânet mi virilmişdür ve ne mikdâr zamân zabt eyleyüp ne mikdâr mâl kabz eylemişdür? Tamâm maᶜlûm idinüp dahı eger mukaddemâ iltizâm idenlerdür ve eger şimdi senün cânibünden zabt idenlerdür; bu cümlenün zabt itdükleri iltizâma cevâb virür mi, yohsa noksân üzre midür, nicedür? Mübhem ü meşkûk bir mâdde komayup mufassal yazup arz eyleyesin.

399 *Vulçıtrın Beyi Süleyman Bey'e: Akıncı yazmağa tayin edilen Mustafa'nın istihdamı hakkında.*

Yazıldı.

Vulçıtrın Begi olup akıncıyı kitâbet iden Süleymân Beg'e hüküm ki:

Bundan [akdem] akıncı kitâbetine istihdâm içün irsâl olınan silâhdârlar zümresinden dârende Mustafa, girü hıdmet-i mezbûre içün taᶜyîn ü irsâl olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hıdmet-i kitâbete istihdâm eyleyüp emr-i sâbık üzre akıncı tâᵓifesi muᶜaccelen kitâbet eyleyüp itmâma irişdürüp, defterin Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin.

[Yev]mü's-sebt fî 4 Muharremü'l-harâm sene 967 [06.10.1559]

400 *Budin beylerbeyine: Alacahisar sancağının Tameşvar'a ilhakı cihetiyle defterlerinin Tameşvar Beylerbeyisi Kasım Paşa'ya teslimi hakkında.*

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi.
Fî 4 Muharrem sene 966 [967]

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sen Tımışvar Beglerbegisi iken arzun mûcebince Alaca-hisâr sancağı Tımışvar'a ilhâk olınup defterlerin gönderesin diyü müteveffâ Tuygun Beg'e hükm-i şerîf gönderilmişdi. Henüz gönderilmedüği arz olınmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum mûcebince livâᵓ-i mezbûrun defterlerin mühürleyüp Tımışvar Beglerbegisi emîrü'l-ümerâᵓi'l-kirâm Kāsım *dâme ikbâlühû*'ya teslîm itdüresin ki ana göre vâkıᶜ olan mahlûlâtı tevcîh eyleye.

401 *Ölen Eflâk Voyvodası Mirço'nun yerine oğlu Petri'nin voyvoda tayin edildiğine dair hüküm.*

Yazıldı.

Eflâk Voyvodası olup fevt olan Mirço'nun oğlı Petri Voyvoda'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saᶜâdet'üme âdem gönderüp mezbûr baban mürd olduğın bildürmişsin. İmdi, senün hakkunda avâtıf-ı aliyye-i şâhânem zuhûra getürüp Eflâk voyvodalığın sana inâyet eyleyüp sancağ-ı saᶜâdet-fürûğ ile sâᵓir âdet üzre virgün inâyet ü ihsân olınup küçük emîr-i ahurum kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali *zîde mecduhû* ile irsâl olmak üzredür. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından Mehmed vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûrede voyvoda olup kemâl-i emânet ve hüsn-i istikāmet ile devlet-i hümâyûnuma müteᶜâllık olan hıdmetlerde bezl-i makdûr eyleyüp hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] sıyânet-i raᶜiyyet bâbında mücidd ü merdâne olup aᶜdâdan ve sâᵓir ehl-i fesâddan memleket ü vilâyete ve reᶜâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer eyleyüp basîret üzre olup muhtâc-ı arz olanı dâᵓimâ yüce Âstâne'me iᶜlâmdan hâlî olmayasın.

402 *Yine bu voyvodalığa tayin edildiğine ve halkın korunması ve vergi konularında bazı emirlere dair Voyvoda Petri'ye hüküm.*

Yazıldı.

Eflâk Voyovodası olup fevt olan Mirço Voyvoda-oğlı Petri Voyvoda'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saᶜâdet'üme âdem gönderüp mezbûr baban mürd olduğın bildürüp inâyet recâ itmişsin. İmdi, baban Âstâne-i devlet-âşiyân'uma sadâkat ü ihlâs ile ubûdiyyet üzre olup dâᵓimâ inâyetümle behre-mend idi. Hâliyâ hakkunda avâtıf-ı aliyye-i şâhânem zuhûra getürüp baban yirine seni vilâyet-i Eflâk'a voyvoda nasb idüp iᶜlâmiyçün Südde-i saᶜâdet'ümde küçük emîr-i ahurum olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali *zîde mecduhû* taᶜyîn olınup ve âdet üzre sancağun virgün dahı irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup iʿlâm itdükde, gönderilen sancak-ı hümâyûnum virgüyi alup dahı baban yirine vilâyet-i mezbûrda voyvoda olup hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı raʿiyyet bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteʿallık vâkıʿ olan hıdemâtda kemâl-i adâlet ve hüsn-i istikāmet üzre hıdmetde olup reʿâyâ vü berâyâ arasında tamâm adâlet ve hakk üzre olup emn ü emân-ı vilâyetde dakika fevt itmeyüp gaflet ile aʿdâdan ve sâʾir ehl-i fesâddan memleket [ü] vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp muhtâc-ı arz olan umûrı yüce Âstâne'me iʿlâmdan hâlî olmayasın.

403 *Zeâmet mutasarrıfı Süleyman Bey'e: Bundan sonra ordu-yı hümâyûn için Bolu'dan koyun gönderilmemesine dair.*

Yazıldı.
Durdı Çavuş-oğlı ile İskender Çavuş'a gönderildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Dergâh-ı muʿallâʾm müteferrikalarından olup zeʿâmet tasarruf iden Süleymân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem ordu-yı hümâyûnum içün Bolı câniblerinden koyun gönderilmek emr olınmışdı. Hâliyâ koyuna ihtiyâc olmamağın **buyurdum ki:**

Varıcak, min-baʿd koyun bâbında mukayyed olmayup göndermeyesin.

404 *Eflâk Voyvodası Petri'ye: Dersaadet'e tahsis edilen arpayı göndermesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Fâʾik'a virildi.
Fî 5 Muharrem sene 967

Eflâk Voyvodası Petre Voyvoda'ya hüküm ki:

Bundan akdem mürd olan baban Mirço Voyvoda'ya Südde-i saʿâdet'üme gönderilmek emr olınan arpadan bâkī kalan arpayı dahı bî-kusûr gönderilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, teʾhîr eylemeyüp zikr olınan arpadan bâkī kalan arpayı bî-kusûr gönderesin ve yazup bildüresin.

405 *Eflâk Voyvodası Petri'ye: Dersaadet'e arpa bakıyyesinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Eflâk Voyvodası'na hüküm ki:

Bundan akdem baban Mirço Voyvoda, mahrûse-i İstanbul'a arpa göndermek emrüm olmış idi. Baʿzı irsâl olup baʿzı dahı henüz gelüp vâsıl olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mukaddemâ vilâyet-i Eflâk'dan gönderilmesi fermân olınan arpanun bâkī ne mikdârı kalmış ise teʾhîr itmeyüp cemʿ u tahsîl idüp gönderesin.

406 *Çernovi kadısına: Eflâk Voyvodası Petri'nin Rusçuk'daki evine ve eşyasına müdahale olunmaması hakkında.*

Yazıldı.

Çernovi kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk Voyvodası Petri, Südde-i saʿâdet'üme âdem gönderüp kasaba-i Ruscuk'da evleri olup öteden evlerine espâb ve baʿzı câriye ve âdemleri gelüp geçdükde, ümenâ ve âmiller dahl idüp espâbların karışdurup teʿaddî iderlerimiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Anun gibi mezbûr voyvodanun eger espâb ve eger câriye ve eger âdemleri berü cânibe ve öte [cânibe] geçdükde aslâ vü katʿâ ümenâ vü ummâlden ve sâʾirden bir ferdi dahl itdürmeyesin; dahl idenleri gereği gibi menʿ u defʿ idüp memnûʿ olmayanları isimleriyle yazup bildüresin.

407 *Erdel ve Macar vilâyetleri Kralı İstefan'a: Erdel'de toplanıp Eflâk'da fesat çıkarmak isteyen eşkiyânın haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Şücâʿ Çavuş'a virildi.
Fî 8 Muharrem sene 967

Âdet üzre ser-â-ser kîse ve gümüş kozalak ile.

Vilâyet-i Erdel ve Macar Kralı İstefan Kral'a hükm-i şerîf yazıla ki:

Bundan akdem vilâyet-i Eflâk'dan fesâd ü şenâʿat eyleyüp vilâyet-i Erdel'e varup eşirrâ vü eşkıyânun haklarından gelesin diyü emrüm olmış idi. Henüz dahı haklarından gelinmemek ile girü vilâyet-i Erdel'de cemʿiyyet idüp vilâyet-i Eflâk'a zarar u gezend kasdında idükleri istimâʿ olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Âstâne-i devlet-âşiyân'uma olan vüfûr-i ihlâs ve fart-ı ihtisâsun muktezâsınca bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olınan ehl-i fesâdı her kande ise tetebbuʿ u tecessüs eyleyüp ele getürüp onat vechile haklarından gelüp anlardan ve gayrıdan vilâyet-i Eflâk'un kurâ vü nevâhîsine ve reʿâyâ vü berâyâsına zarar u gezend irişdürmeyüp baş[1] müfsidlerün başların atebe-i ulyâma gönderesin. Bulınan espâb ve emvâllerin alup zabt eyleyesin. Kadîmden Âstâne-i saʿâdet-medâr'uma sadâkat ü istikāmet ile hıdmet idegelmiş yarar kulum olduğun ecilden vilâyet-i Erdel ve Macar'un cumhûr u umûrı[2] senün reʾy-i sıyânetüne tefvîz olınmışdur. Bu husûsda dahı tamâm basîret üzre olup zikr olınan ehl-i fesâdı emr-i şerîfüm üzre ele getürüp haklarından gelinmek bâbında dakika fevt itmeyüp ve şimdiye değin ne mikdâr ehl-i fesâd ele getürüp salb itdüğün ve hâliyâ dahı ne mikâr ele gelüp hakkından gelindüğin yazup bildürüp zikr olınan aʿdâdan vilâyet-i Erdel'de bir ferd komayup bir vechile haklarından gelesin ki, anlardan vilâyet-i Eflâk'a min-baʿd teʿaddî ve tecâvüz ihtimâli olmaya. vilâyet-i Erdel'i dahı onat vechile zabt u rabt eyleyüp reʿâyâ vü berâyâ emn ü emân ve refâhiyyet [ü] itmiʾnân üzre olmaları bâbında mücidd ü merdâne olup gaflet ile bir mahalle zarar irgürmekden hazer idüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha[yı] iʿlâmdan hâlî olmayasın ve Eflâk voyvodasiyle dahı yekdil [ü] yek-cihet olup, hüsn-i ittihâd [ü] ittifâk üzre olasın.

---

1 "baş" kelimesi mükerrerdir.
2 "cumhûr-ı umûrı" olması gerekir.

408 *Erdel ve Macar Kralı İstefan'a: Hizmet ve sadakatine binâen hil'at gönderildiğine ve Erdel ve Macar vilâyetlerini muhafazaya devam etmesine dair.*

Yazıldı.
Şücâ' Çavuş'a virildi.
Fî 8 Muharrem sene 967

Erdel-i Macar Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Hâliyâ Âstâne-i devlet-medâruma mektûbınuz vârid olup sâbıkā Solnok Begi olan Mahmûd *dâme izzuhû*'nun teftîşi içün hükm-i şerîf virildüğin ve baban ve senün hakkunda vâkı' olan inâyetlerümi ve atan mürd olduğın ve sana inâyet olınan Erdel-i Macar vilâyetlerinün saklanması husûsın ve sınur ahvâlin ve Ferenduş Kral'a ihsân olınan emân husûsın ve anlar tarafından vilâyetüne dahlden hâlî olmadugın ve andan gayrı her ne bildürmiş isen alâ-vechi't-tafsîl pâye-i serîr-i âlem-masîrüme arz u takrîr olınup ilm-i şerîf-i husrevânem muhît u şâmil olmışdur. İmdi, baban Yanoş Kral Âstâne-i sa'âdet'üme niçe müddet sadâkat ü ihlâs ile hıdmet idüp envâ'-ı inâyetüme mukārin olup sonra senün hakkunda dahı envâ'-ı merhamet ü şefekatüm zuhûr eyleyüp atan ocağından seni mahrûm itmeyüp vilâyet-i Erdel ve sâ'ir Macar vilâyetin sana inâyet eyleyüp sen dahı yarar istikāmet ile hıdmet ider kulumsun. Hâliyâ dahı hakkunda avâtıf-ı aliyye-i şâhânem bürûz idüp sana hil'at-i hümâyûnum irsâl olınmışdur. Mâdâmki sadâkat [ü] ihlâs ve rıkkıyyet [ü] ihtisâs üzre vâkı' olan hıdemât-ı hümâyûnumda bezl-i makdûr eyleyüp ve re'âyâ vü berâyâ bâbında kemâl-i adâlet eyleyüp hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı vilâyet ve refâhiyyet [ü] itmi'nân-ı ra'iyyet bâbında mücidd ü merdâne olup câdde-i ubûdiyyet ü rıkkıyyetden udûl ü inhirâf göstermeyüp her zamân adl ü dâd [ve] rüşd [ü] sedâd üzre olup manzûr-ı nazar-ı şefekat-eserüm olmakdan hâlî olmayup envâ'-ı inâyet-i mülûkâneme mukārin olursız. Eyle olsa **buyurdum ki:**

İhsân olınan hil'at-i fâhire-i hümâyûnumı giyüp dahı kadîmden Âstâne-i sa'âdet-âşiyân'uma olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun muktezâsınca hıfz [u] hırâset-i memleket ve savn [u] sıyânet-i ra'iyyet bâbında envâ'-ı ikdâm [ü] ihtimâm üzre olup a'dâ tarafından dahı gaflet itmeyüp tamâm basîret üzre olup vilâyet-i Erdel taht-ı tasarrufunda ola. Sâ'ir Macar vilâyetlerine zarar u gezend irişdürmekden ziyâde ihtiyât ü ictinâb üzre olup mâdâmki Ferenduş Kral tarafından vilâyet-i Erdel'e ve sâ'ir yirlere ahde mugāyir dahl ü tecâvüz olmaya, hayduk harâmîleri dahı zabt olına, berü cânibden dahı anlarun memleket [ü] vilâyetlerine ve kılâ' u bika'larına ve re'âyâsına kimesneyi dahl itdürmeyesiz. Ammâ gaflet dahı câ'iz değildür. Şöyle ki, anlar ahde mugāyir vaz' ideler, her ne tarîkla olursa mazarrat ü ifsâdların def' u ref' eyleyüp anlardan ve sâ'ir a'dândan vilâyet ü memleketüne ve kurâ vü nevâhî ve kılâ' [u] bika'a zarar u gezend irişdürmeyüp muhtâc-ı arz olanı ve sâ'ir ol cevânibün ahvâl ü etvârın Südde-i sa'âdet'üme i'lâmdan hâlî vü zâ'il olmayup ve bundan akdem vilâyet-i Erdel'den Budun'a zahîre irsâl olınmamak fermân olınup ol bâbda size hükm-i hümâyûnum irsâl olınmışdı. Ol senede müzâyaka olmağın irsâl olınmaduğın âdeminüz i'lâm eyledi. İmdi, ol emr-i hümâyûnum kemâ-kân mukarrerdür. Bu sene mümkin olduğı kadar irsâl eyleyesiz. Anun gibi atan mürd olmağla, begleründen ve sâ'ir a'yân-ı vilâyetden senden ba'zı yüz çevirmek ihtimâli olup bâ'is-i fitne olanları mecâl virmeyüp haklarından gelüp Budun ve Tımışvar beglerbegileri kullarum ile yek-dil [ü] yek-cihet olup anlara dahı senün cânibüne hâzır u nâzır olasız diyü emr olınmış[dur]. Ana göre mütenebbih olasız. Bu husûsı (?) Südde-i sa'âdet'üme bildüresiz. Eflâk voyvodasiyle dahı yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre olasız.

409 *Uşak kadısına: Karahisar yayaları sancağı beyi Mehmed'in namaz kılmadığı ve içki içtiğine dair haber üzerine tahkikat yapıp bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.

Uşak kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Kara-hisâr yayaları sancağı begi[1] olan Mehmed târik-i salât ve şârib-i hamr olup evi dahı mescid civârında olup halk cum'a namâzında iken kendü meclis kurup fısk itdüği istimâ' olınmağın bu husûsun ma'lûm olması lâzım olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; mezkûrun ahvâli istimâ' olınduğı gibi midür, nicedür? Vukū'ı üzre yazup bildüresiz. Hilâf-ı vâkı' kazıyye arz itmekden hazer idesin.

1 "Kara-hisâr sancağı yayaları begi" olması gerekir.

410 *Anadolu beylerbeyine: Bolu'da Ali sipahi ile Nasuh'un elindeki sahte hükümleri kimlerin yazdığının tahkiki ve adı geçenlerin hapsi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 12 Muharrem sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Bolı sancağında üç bin akça timara mutasarrıf olan Ali nâm sipâhî ve Nasûh nâm kimesneler yedinden hüküm vârid olup edâsında telbîs mülâhaza olınmağın Südde-i sa'âdet'üme gönderildüğin bildürmişsin. İmdi, gönderdüğün hükümler telbîs olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, ol kimesneleri getürdüp hükümleri kim yazmışdur? Kendüleri mi yazmışdur, yohsa âhara mı yazdurmışlardur? Mezkûr sipâhîleri ve yazanları ele getürüp habs idüp arz idesin.

411 *Saruhan, Menteşe ve Aydın kadılarına: Bazı kazalarda taaddi ve tecavüzlerde bulunan softalarla aynı durumdakilerin haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Zehrimâr (?)-oğlı'nun âdemi Hasan'a virildi.
Fî 12 Muharrem sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e.
Bir sûreti Aydın Begi Mustafa Beg'e virilmek buyurılup yazıldı.
Yazıldı.

Saruhan ve Menteşe ve Aydın kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda sûhte ve sûhte nâmına ba'zı ehl-i fesâd zuhûr idüp bir bir cem'iyyet idüp yarağla bâzâra girüp cerr adına Müslimânlarun mâlların ve cebren oğulların ve gazaban koyunların alup ve ba'zı devletlülerün evin basup kendülerin katl ü mecrûh idüp mâlların gāret itdüklerinden mâ'adâ Menteşe sancağında yüz mikdâr ehl-i fesâda Fazlullâh ve Tosun Îsâ ve ٥٧٦ kazâsında Hacı Hızır-oğlı nâm kimesneler baş ve buğ olup Ayasuluğ ve Güzel-hisâr kazâlarında iki pâre köy basup üç dört oğulların alup ve mâlların gāret idüp te'addî itdükleri istimâ' olınup zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürüp haklarından gelinmek içün zu'amâdan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Hamza *zîde mecdubû* ta'yîn olınup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhil olursa anun gibi cemʿiyyet ile yarağ u yasağ ile gezüp fesâd üzre olan sûhte tâʾifesin ele getürmelü oldukda eger il-eri sürmek iledür ve eger gayrı tarîkıledür, her ne yüzden el virürse muʿâvenet ü müzâheret idüp ol vechile yüriyen sûhte ve levend tâʾifesin ele getürdüp daʿvâ-yı hakk ider kimesne varsa berâber idüp Şerʿile teftîş idüp sâbit ü zâhir olan hukûkı sâhibine alıvirdükden sonra anun gibi cemʿiyyet üzre ele gelenleri mecâl virmeyüp haklarından gelüp ol cevânibi anlarun şerr u şûrlarından emîn idesiz. Bu bâbda ber birinüz biʾz-zât mukayyed olup ihmâlden hazer idesiz. Ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara hilâf-ı Şerʿ dahl olınmakdan hazer idesiz. Anun gibi yarağ u yasağ ile cemʿiyyet idüp fesâd üzre ele gelenlerün haklarından gelüp himâyet itmeyesiz. Ne mikdâr ehl-i fesâd sûhte ele gelüp haklarından gelindüği ve haklarından gelinenlerün fesâd ü şenâʿatleri ne idüğin yazup bildüresiz. Anun gibi cemʿiyyet üzre olanları il-eri ile ele getürmelü olduklarında muhârebe vü mukâtele iderlerse ol hînde katl olanlarun hakları heder olup kâtilden süʾâl olınmaya. Ana göre il-erinün ellerine temessük vireler. Ammâ tamâm basîret üzre olup vech-i meşrûh üzre cemʿiyyet ve fesâda mübâşir olmayanlara dahl ü tecâvüzden hazer ideler.

412 *Âmid'e varıncaya kadarki yol üzerindeki kadılara: Diyarbekir'e gidecek olan Şeyh Abdullah Han'a müdahale olunmaması hakkında.*

Yazıldı.

Âmid'e varınca yol üzerinde vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ dârende-i fermân (boşluk) kıdvetü's-sâlikîn umdetü't-tâlibîn Şeyh Abdullâh Hân *zîde takvâhu* ol cânibe revâne olup **buyurdum ki:**

Yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde hilâf-ı Şerʿ kendüye ve âdemlerine kimesne dahl ü taʿarruz itdürmeyüp ve davarlarına ulak ile irsâl olınanları tecâvüz itdürmeyesiz. Emîn ü sâlim varup vâsıl ola.

413 *Kubad Paşa'ya: Şehzade Bâyezid'in durumunun tahkiki için adamlar gönderilmesi ve alınacak haberlerin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Van çavuşlarından Hüseyin Çavuş'a virildi.
Fî 9 Muharrem sene 967
Nişânlu kâğıda.

Kubâd Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp öte cânibe firâr iden oğlumun ahvâlin ve haber içün bir nevbet âdem dahı gönderdüğün bildürmişsin. Her ne iʿlâm itmişsen maʿlûm oldı. İmdi, bir nevbet değil sahîh haber alınmak içün ale't-tevâlî üç ve dört nevbet yarar âdemler gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp yarar ahvâle vâkıf sika ve muʿtemedün-aleyh üç-dört nevbet müteʿâkıben âdemler gönderüp dahı ahvâl ü etvârların ve fikr ü firâsetlerin ve bi'l-cümle evzâʿ u etvârların tetebbuʿ u tecessüs idüp maʿlûm idinüp mütevâliyen atebe-i ulyâma iʿlâmdan hâlî vü zâʾil olmayasın.

414 *Rodos beyine: Gönderilen suçluların küreğe konularak istihdam edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.

Rodos begine hüküm ki:

Anadolı cânibinde emr-i şerîfüm ile ehl-i fesâd teftîş olınup baʿzı kimesneler ele gelüp ehl-i fesâd oldukları sâbit ü zâhir olup sicill olınup sûret-i sicilleri ile Südde-i saʿâdet'üme gönderilmeğin esâmîsi defter olınup Rodos'da küreğe koşılup istihdâm olınmak içün sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrları görderilen defter mûcebince yoklayup alup dahı küreğe koyup istihdâm eyleyüp emr-i şerîfüm olmadın ıtlâk itmeyesin. Mezkûrlar sonra yoklanup görilse gerekdür; şöyle ki emr-i şerîfüm olmadın zikr olınan mücrimden kimesne ıtlâk olınmış ola, netîcesi sana âʾid olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup gereği gibi hıfz u zabt idüp emrüme muhâlif ıtlâk olınmakdan veyâ gaflet ile gaybet itdürilmekden ziyâde hazer eyleyesin.

415 *Akyazı kadısına: Adamının kolunu kıran Yörük Hayran'ın gönderilen çavuşa teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Nişânlu kâğıda.

Akyazı kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Van'dan ulak ile gelen âdeminün yürük tâʾifesinden Hayrân nâm kimesne urup kolın sındurduklarına baʿzı kimesneler şehâdet itdüğin ve mezkûr gaybet itdüğin bildürmişsin. İmdi, mezkûrı her kande ise ele getürüp Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Abdî Çavuş *zîde kadruhû* vardukda, bu bâbda biʾz-zât mukayyed olup her kande ise ele getürüp kayd ü bend ile teslîm eyleyüp gönderesin.

416 *Semendire Beyi Balı Bey'e: Budin'e ait hazineyi götürmek için çiftliğinde olup olmadığını bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.
Nişânlu kâğıda yazılup Mûsâ Çavuş'a virildi.

Semendire Begi Bâlî Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ dahı Hasköy'de çiftlikde idüğün istimâʿ olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi biʾl-fiʿl çiftlikde isen hareket itmeyüp oturasın ki Budun'a irsâl olınacak hazîne vardur, sana irsâl olına; sen alup gidesin ve biʾl-fiʿl anda çiftlikde isen yazup bildüresin ki ana göre hazîne irsâl olına.

Yevmü's-sebt fî 12 Muharrem sene 967 [14.10.1559]

417 *Rusçuk ve İskele eminine: Kral oğlu adamı ile gelen atların geçmesine müsaade olunması hakkında.*

Yazıldı.
Şücâ' Çavuş'a virildi.
Fî 12 Muharrem sene 967

Ruscuk ve İskele emînine hüküm ki:

Bundan akdem Kral-oğlı âdemlerinün ol cânibden gelmiş iki re's bârgîr ile bu cânibden alınan dört re's sakat atları ki üç re'si kır ve iki re'si torı ve bir re'si karatorıdur, Memâlik-i mahrûse'den yarar at alup gitmek memnû'dur diyü salıvirilmedüğin, âdemleri Südde-i sa'âdet'üme i'lâm eylemeğin zikr olınan altı re's bârgîr salıvirilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan altı re's sakat atları salıviresin. Ammâ bu bahâne ile yarar at alup gitmekden ictinâb idesiz.

418 *Varna kadısına: Keligra Hisarındaki Sarı Saltık Zâviyesi ışık tâifesinin Ehl-i Sünnetten olup olmadığının bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Za'îm Mehmed Çelebî'nün-oğlı Mustafa'ya virildi.
Fî 10 Safer sene 967

Varna kādîsına hüküm ki:

Kasaba-i Balçık nâ'ibinün imzâsiyle Südde-i sa'âdet'üme sûret-i sicil sunılup taht-ı kazâna tâbi' Keligra nâm hisârda vâkı' olan Sarı Saltuk zâviyesinde ışık tâ'ifesinden Mehmed nâm kimesne Şer'-i Şerîfe ve dîn-i İslâm'a muhâlif ba'zı kelimât itdüğin bildürmiş. İmdi, bundan akdem Memâlik-i mahrûse'me hükm-i şerîfüm gönderilüp anun gibi zâviyelerde Şer'-i Şerîfe mugāyir ehl-i bid'at olan ışık tâ'ifesin komayasın diyü buyurılmışdı. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsa mukayyed olup göresin; mezkûr ışığun arz olınduğı üzre Şer'a muhâlif kelimât itdüği vâkı' midür, ne makūle kimesnedür? Andan gayrı zikr olınan zâviyede sâkin olanlar ehl-i bid'at ışık tâ'ifesi midür, yohsa Ehl-i Sünnet cemâ'at kendü hallerinde midür, nicedür? Yazup bildüresiz.

419 *Samsun, Bafra, Sinop ve saire kadılarına: Lâdik kazasında kendilerini talebe gibi göstererek suç işleyen kimselerin ele geçirilmesine dair.*

Yazıldı.
Mezbûr Ahmed'e virildi.
Fî 14 Muharrem sene 967

Samsun ve Bafra ve Sinob ve Gedegra ve Kavak ve Ladik ve Canik kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Samsun kādîsı mektûb gönderüp Ladik kazâsından Çölmek dimekle ma'rûf ehl-i fesâd nâmını sûhte nâmına takup yanınca yigirmi beş nefer eli tüfenglü ehl-i fesâda kendüsi baş olup Amâsiyye ile Canik arasında yüriyüp kiminün oğlanın çeküp ve ba'zı kimesnelerden cebren akçasın ve espâbın alup hâliyâ Ladik öninde Boğaz nâm karye kurbinde ceng idüp dört nefer âdem katl idüp ve ba'zı dahı mecrûh olup fesâd ü şenâ'atinün nihâyeti olmadığın bildürmeğün mezkûrı ve bile olan ehl-i fesâdı ele getürmek içün erbâb-ı timardan Ahmed ta'yîn olınup sizün dahı mezkûrları ele getürmekde mu'âvenet itmenüz emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûr hükm-i şerîfümle vardukda, zikr olınan ehl-i fesâd her kangınuzun taht-ı kazâsında bulınursa eger il-eri iledür ve gayrıdur, her ne tarîk ile mümkinse mezkûra gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret idüp ele getürmeğe ikdâm ü ihtimâm eyleyesiz. Şöyle ki, ele gelmekde inâd idüp muhârebe vü mukātele eyleyeler, haklarından gelüp ol muhârebede zikr olınan ehl-i fesâddan katl olınanlarun hakları kātilden sü'âl olınmayup heder ola. Ammâ bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara dahl itmekden ziyâde hazer idüp ol tüfeng ile cem'iyyet ile gezüp fesâd idenleri sa'y idüp ele getüresiz ve ol başları olan ehl-i fesâd ele gelürse kayd ü bend ile mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Hilâf-ı Şer'-i Şerîf ve mugāyir-i emr-i münîf kimesneye iş olmakdan hazer eyleyesiz.

420 *Akdeniz yalılarındaki kadılara: İstanbul için rençber gemilerine narh üzere mahsul yükletilerek gönderilmesi ve kâfir gemilerine mahsul verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Akdeniz yalılarında [vâkı' olan] kādîlara [hüküm ki:]

Haliyâ mahrûse-i İstanbul'da terekeye nev'an ihtiyâc olup taht-ı kazânuza tereke içün varan rencber gemilerine taht-ı kazânuzda tereke olan yirlerden ta'allül itdürmeyüp narh-ı rûzî üzre akçaları ile tereke alıvirüp gemilerine tahmîl eyleyüp mahrûse-i mezbûreye gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi tereke almağa varan gemilere tereke olan yirlerden ta'allül itdürmeyüp narh-ı rûzî üzre tereke alıvirüp dahı tahmîl eyleyüp mu'accelen mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup emrüm üzre ber-vech-i isti'câl taht-ı kazânuzda vâkı' olan iskelelerde olan gemileri eğlendürmeyüp vech-i meşrûh üzre tereke tahmîl eyleyüp ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olınup ve ne sefer üzre alınduğın yazup ve birer yarar âdem koyup bile gönderesin ki, terekeyi hârice alup gitmelü olmaya. Anun gibi taht-ı kazânuzda tereke almak içün kâfir gemisi gelmiş ise girift eyleyüp re'îslerin habs idüp arz eyleyesiz.

421 *Bursa sâbık Beyi İbrahim Bey'e: Tevcih olunan yaya tahriri hizmeti uyarınca şimdiye kadar yazılmayanların tahrir defterinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Piyâle Beg'e virildi.
Fî 13 Muharrem [sene 967]

Sâbıkā Burusa Begi olan İbrâhîm Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana yaya tahrîri fermân olınup Südde-i sa'âdet'ümde defter kâtiblerinden kıdvet-i erbâb-ı kalem Piyâle *zîde kadruhû* kâtib ta'yîn olınup ol bâbda hükm-i şerîf virilmiş idi. Hâliyâ kitâbeti fermân olınan yayalarun ba'zı yazılup ba'zını dahı tahrîr itmeyüp itmâma irişdürmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp emr-i sâbık üzere yazılmayanların dahı müşârün-ileyh ile tahrîr eyleyüp itmâma irişdürüp defterin mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; te'hîr itmeyesiz.

422 *Bursa kadısına: Uşak kazasında Osman Çavuşla Pir Mehmed arasındaki dâva hakkında.*

Yazıldı.
Osmân Çavuş'a virildi.
Fî 14 Muharrem sene 967

Burusa kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Uşak kazâsında Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osmân Çavuş'un Pîr Mehmed ve baʿzı kimesneler ile daʿvâları olup görilmek içün sana mufassal hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Ol bâbda tarafeynden ihzârı lâzım olanları yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şerʿile ve kānûn ile buldurması lâzım olanlara buldurup dahı ol emr-i şerîfüm muktezâsınca hakk üzre görüp tarafeynden kazıyyede medhali olmayanları dahl itdürmeyüp her husûsı hemân Şerʿile husamâ muvâcehesinde görüp hâricden medhali olmayanları dahl itdürmeyesiz.

423 *Zeâmet tasarruf eden Hamza'ya: Menteşe ve Saruhan sancaklarındaki softa taifesinin haklarından gelmesine dair.*

Yazıldı.
Defter kâtiblerinden Mustafa Çelebî'ye virildi.
Fî 14 Muharrem sene 967

Zeʿâmet tasarruf iden Hamza'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf virilüp Aydın ve Menteşe ve Saruhan sancaklarında zuhûr iden sûhtelerün haklarından gelesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Tire kādîsı Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp zikr olınan sancaklarda sûhte tâ'ifesinün cemʿiyyet ile fesâd üzre oldukların bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp zikr olınan sancaklara varup dahı sana virilen mufassal emrüm üzre ahvâllerin görüp ehl-i fesâdun haklarından gelüp ol cevânibi anlarun şerrinden emîn idesiz.

[Yev]mü'l-isneyn fî 13 Muharrem sene 967 [15.10.1559]

424 *Kırkkilise beyi ile Hasköy ve Kızılağaç kadılarına: Hasköy köylerindeki suçluların ele geçirilip haklarında şeriate göre lâzım gelen muamelenin ifasına dair.*

Yazıldı.
Ahmed'e virildi.
Fî yevm-i mezbûr

Kırk-kilise sancağı begine Kırk-kilise ve Hasköy ve Kızıl-ağaç kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Hasköy kādîsısın, Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp baʿzı kurâda fesâd ü şenâʿat olup ehl-i fesâdı meclis-i Şerʿa ihzâr içün memleket voyvodası irsâl olındukda inkıyâd itmeyüp serbest veyâ vakf toprağında oluruz diyü taʿallül idüp bu sebeb ile ehl-i fesâdun haklarından gelinmemekle fesâdları ziyâde olur diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, siz ki kādîlarsız, bu bâbda onat vechile mukayyed olup anun gibi baʿzı kimesneler fesâd ü şenâʿatde bulınup meclis-i Şerʿa huzûrı lâzım olup voyvoda ve yâhûd kādî tarafından

âdem varup taleb itdükde anun gibi evkāf zâbitleri ve yâhûd serbest timarları olanlar mâniʿ olursa menʿ eyleyüp ehl-i fesâdı ele getürüp Şerʿile ahvâlin görüp Şerʿile lâzım geleni icrâ idüp inâd idenleri yazup bildüresiz.

425 *Silivri, Çorlu, Rodosçuk ve Gelibolu kadılarına: Gelen gemilere zahire yükletilip gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 14 Muharrem sene 967

Silivri ve Çorlı [ve] Rodoscuk [ve] Gelibolı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da zahîre bâbında müzâyaka olup ve taht-ı kazânuzda vakıʿ olan iskelelere tereke içün varan gemileri eğlendürmeyüp akçaları ile bulınan yirden narh-ı rûzî üzre gemicilerine alıvirüp dahı muʿaccelen gemilerine tahmîl itdürüp göndermek içün Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İskender *zîde kadruhû* taʿyîn olınup **buyurdum ki:**

Bu bâbda her birinüz mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkıʿ olan iskelelere gelen gemileri eğlendürmeyüp taht-ı kazânuzda bulınan yirden taʿallül itdürmeyüp akçaları ile narh-ı rûzî üzre tereke alıvirüp gemilerine tahmîl eyleyüp içine ol cânibde olan müsellem tâ'ifesinden çeri-başlarına yarar muʿtemedün-aleyh olanlardan taʿyîn itdürüp her gemiye bir iki âdem koyup ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olınup ve ne sefer üzre alındığın bile yazup defter eyleyüp defteri ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesiz ve bile koşup gönderdüğün müsellemlere gereği gibi tenbîh eyleyesiz ki, âhar yire alup gitmekden ziyâde hazer idüp doğru mahrûse-i mezbûreye getürüp teslîm eyleye ve taht-ı kazânuzda kimesnede deranbâr olmış tereke varsa, anı dahı hârice beyʿ itdürmeyüp mahrûse-i İstanbul için varan gemilere emr üzre alıvirüp gönderesiz. Anun gibi taht-ı kazânuzda tereke içün kâfir gemisi gelmişse girift eyleyüp re'îsin habs eyleyüp arz eyleyesiz.

426 *Cezâyir beylerbeyine: Deryaya mahsul verilmesi yasak olduğundan mahsul ile rast geldiği gemileri Dersaadet'e göndermesi hakkında.*

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî 19 Muharrem sene 967

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem yalılarda vâkıʿ olan kuzâta ahkâm-ı şerîfe gönderilüp deryâda ve küffâr-ı hâksâra tereke virdürmeyesin diyü tenbîh olınmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâkân mukarrer olup hâliyâ dahı ol bâbda mü'ekked ahkâm-ı şerîfe gönderilüp te'kîd olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup anun gibi deryâda tereke ile gemiye râst gelürsen her kimün olursa olsun mecâl virmeyüp girift eyleyüp Südde-i saʿâdet'üme getüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup fermân-ı hümâyûnuma mugāyir deryâda tereke ile ele gelen gemileri emrüm üzre girift eyleyüp kimesneye himâyet itmeyesin.

427 *Akdeniz yalılarındaki kadılara: İstanbul için hükümle gelen gemilerden başkasına mahsul verdirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî 16 Muharrem sene 967

Akdeniz yalılarında vâkı[ᶜ] olan kādîlara hüküm ki:

Bundan akdem size niçe def[ᶜ]a ahkâm-ı şerîfe irsâl olınup deryâda ve küffâr-ı hâksâra taht-ı kazânuzdan tereke virdü[r]meyesiz diyü emrüm olmış idi. Ol fermân-ı şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün hükm-i şerîfümle varan gemilerden gayrı kimesneye taht-ı kazânuzdan tereke virdürmeyüp gereği gibi zabt eyleyesiz. Şöyle ki, tereke almağa küffâr-ı hâksâr gemileri dahı gelmişse her kimün olursa mecâl virmeyüp girift eyleyüp re[ᵓ]îslerin habs eyleyüp arz eyleyesiz ve hükm-i hümâyûnumla mahrûse-i mezbûre içün tereke almağa varan gemilere dahı tereke tahmîl olınduğından sonra hisâr-erenlerinden ve gayrıdan yarar âdemler koyup ve emr üzre her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olınup ve ne sefer üzre alınduğın yazup arz idesin ve koşduğun âdemlere gereği gibi tenbîh ü te[ᵓ]kîd eyleyesin ki terekeyi gayrı yire ve deryâda küffâr-ı hâksâra virdürmekden ziyâde hazer idüp, mahrûse-i İstanbul'a getürüp teslîm eyleye ve teslîm itdüğine temessük ala. Şöyle ki, birinüzün taht-ı kazâsından emr ile İstanbul içün varan gemilerden gayrıya tereke virile ve yâhûd deryâda küffâr-ı hâksâra virile ve yâhûd kefere gemisi gelüp taht-ı kazânuzdan tereke alup girift idüp arz eylemeyesiz, azl ile iktifâ olınmayup mu[ᶜ]âkab olmanuz mukarrer bilüp ana göre basîret üzre olup fermân-ı hümâyûnuma mugāyir iş itmekden hazer idesiz. Ve bu hükm-i şerîfüm ne tarihde varup ne vechile tehyi[ᵓ]e ve tedârük itdüğünüz çavuş-ı mezbûr ile bildüresiz.

427/a

Yazıldı.
Bir sûreti Keşan, İpsala, İnöz, Ferecik, Gümülcine ve Zihne ve Karasu-yenicesi ve Kavala kādîlarına.
Sinân Çavuş'a virildi.
Fî 19 Muharrem sene 967

428 *Kocaeli sancağını kitabet eden Muslihiddin'e: Bazı kazalarda sipahilere hasıl yazılan ve reâyâya satılması menfaatli görülen çiftliklerin miktariyle kıymetlerinin bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Mustafa'ya virildi.
Fî 15 Muharrem [sene 967]

Koca-ili sancağın kitâbet iden Mevlânâ Muslihuddîn'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Koca-ili vilâyetinde Kandırı ve Şili ve Gekbuze kazalarında ba[ᶜ]zı çiftlikler[e] ellişer ve yüzer ve yüz ellişer akça resm ta[ᶜ]yîn olınup sipâhîlere hâsıl yazılup tasarruf olınur imiş. Hâliyâ ol çiftlikler re[ᶜ]âyâya satılup akçası mîrî içün kabz olınup reâyâdan hâsıl olan öşr ta[ᶜ]yîn olınan rüsûmdan ziyâde olmak mukarrer olup ve re[ᶜ]âyâ[ya] satılup alınmasına rağbet iderler diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, ol çiftlikler ne mikdârdur ve bey[ᶜ] olınduğı takdîrde ne mikdâr akça olur, aslı ve tafsîli üzre yazup arz eyleyesiz.

429 *Boğaz hisarları dizdarlarına: Mahsul yüküyle taşraya giden gemilerin boğazdan geçirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Boğaz-hisârları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Boğaz'dan tereke ile gemi geçürmemek emr idüp, **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu[ᶜ]allâ'm çavuşlarından İskender *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup gelen-giden gemileri tecessüs eyleyüp, anun gibi tereke ile taşra gemi giderse her kimün gemisi olursa olsun mecâl virmeyüp, içine kifâyet mikdârı yarar hisâr-eri koyup mahrûse-i İstanbul'a gönderesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre her birinüz gaflet ile Boğaz'dan taşra tereke ile gemi geçüp gitmekden ziyâde hazer idesiz. Şöyle ki istimâ[ᶜ] olına, netîcesi size â[ᵓ]id olur, bilmiş olasız.

[Yev]mü's-sülâsâ fi 14 [Muharrem] sene 967 [16.10.1559]

430 *Semendire beyine: Budin'e gönderilen hazinenin emin ve selâmetle ulaştırılmasının temin edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Te[ᵓ]hîr olına diyü buyurıldı.

Semendire begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu[ᶜ]allâ'm yaya-başılarından Mûsâ *zîde kadruhû* ile Budun'a hazîne irsâl olmışdur. Buyurdum [ki]:

Vardukda, sancağun sipâhîlerinün yararlarından yüz nefer sipâhî ta[ᶜ]yîn eyleyüp alay-begilerine koşup hazîne ile bile irsâl eyleyesin ki hazîneyi emîn ü sâlim iletüp Budun'da beglerbegiye teslîm ideler ve irsâl itdüğün alay-begine ve sâ[ᵓ]ir sipâhîlere gereği gibi tenbîh ü te[ᵓ]kîd eyleyesin ki, menâzil ü merâhilde ve gicelerde ve gündüzlerde ve mahûf u muhâtara olan mevâzı[ᶜ]da onat vechile hıfz u hırâset eyleyüp bekleyüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesiz. Sonra kimsenenün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre basîret üzre olup gaflet itmeyeler ve sana hazîneyi te[ᵓ]hîr idesin diyü hüküm gönderilmişdi. Te[ᵓ]hîr itmeyüp sancağuna varasız.

431 *Müteferrika Ferhad'a: Şehzade Bâyezid'in Bursa'ya götürülecek iç halkı mikdarının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Müteferrika Ferhâd Aga'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana oğlum Bâyezîd'ün iç-halkın mahrûse-i Burusa'ya getüresin diyü emrüm olmış idi. İmdi, müşârün-ileyhin iç-halkı ne mikdâr neferdür ve aşcıları ve kapucıları ve baltacıları ve sâ'ir taşrada olan huddâmları ne mikdârdur? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Ferhâd *zîde kadruhû* vardukda, müşârün-ileyhün iç-halkı ne mikdâr olup ve taşra kapucıları ve aşcıları ve baltacıları ve sâ'ir huddâmları ne mikdârsa yazup defter eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme bildüresiz ve sen anda durup sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa amel idesiz ve Amâsiyye'den Burusa'ya gelince ne mikdâr nesne harc olmışdur, anı dahı yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-hamîs fî 16 Muharrem sene 967 [18.10.1559]

432 *Haydar Paşa'ya: Dubrovnikli'nin akça meselesi için İstanbul'a gelen Mahmud Emin'in hizmetkârlarından Hüsrev ve Bâkî ile zimmi Nikola ve Hüseyin'in ele geçirilip gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Armudcı-zâde'ye virildi.
Fî 19 Muharrem sene 967

Haydar Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Dubrovniklü'nün akçası husûsı içün Südde-i sa'âdet'üme gönderilen Mahmûd Emîn'nün hıdmetkârlarından Husrev ve Bâkî nâm kimesne ile ve Nikola nâm zimmî ve Hüseyin nâm hisâr-eri ele gelüp gönderile diyü defe'âtle hükm-i şerîf görderilmişdi. Hâliyâ mezkûrlar Magrib'e gitdiler diyü bildürmişsiz. İmdi, mezkûrlarun ele gelmeleri ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr itmeyüp emrüm mûcebince zikr olınan kimesneyi tetebbu' idüp her ne tarîkla olursa ele getürüp dahı yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'âllâ'ma gönderesiz. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur. Gereği gibi mukayyed olup her ne vechile mümkin ise ele getürüp göndermek bâbında dakika fevt itmeyesiz.

433 *Karasi beyine ve Edremid kadısına: Eşkiyâ taifesinin başı olduğu anlaşılan Hacı Ahmed'e gerekenin yapılması ve diğer eşkiyânın da yakalanıp hapsedilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Nâzır-ı Emvâl Kemal Efendi'nün âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî 17 Muharrem [sene 967]

arz idüp arzun üzerine kendü hattı ile buyurıldı diyü işâret itmişdür.
Kādî-askere virildi.
Fî 19 muharrem [sene 967]

Bir hüküm dahı Balıkesrî [ve] Ezine kādî-larına yazıldı. Mezkûr Hacı Ahmed'ün arz olınduğı üzre yatak olup harâmîlerle mu'âmelesi olduğı Şer'ile sâbit olur ise emr-i sâbık mûcebince siyâset idesin ve illâ habs idüp, arz idesin diyü Kādî-asker Efendi'den bu vechile yazıla diyü tezkire gelmişdür.

Karesi begine ve Nâzır-ı Emvâl olup Edremid Kādîsı olan Kemal'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Beg ve Karesi ve Biga sancaklarında vâkı' olan harâmîlerün ve yataklarınun teftîşi fermân olınup nefs-i Balıkesr'de Hacı İshâk mahallesi'nde sâkin olan Hacı Ahmed nâm kimesne kuttâ'-ı tarîk tâ'ifesine serdâr olup Çırpan-oğlı nâm sûhtenün yatağı ve mezbûr Hacı Ahmed'ün-oğlı İbrâhîm, mezkûr sûhtenün yoldaşı idüğin a'yân-ı memleketden cemm-i gafîr Müslimânlar şehâdetleriyle sâbit oldukda mezbûr Hacı Ahmed merkûm Çırpan-oğlı kendünin evine gelüp gitdüğin ve oğlı İbrâhîm yoldaşı olup niçe fesâd itdüklerine ve Rûm-ili'nden yigirmi bin nakd akça ve espâb ve emred ve oğlan getürdüklerine ikrâr ü i'tirâf kılup harâmîler tâ'ifesi ile mu'âmelesi olduğı meşhûr u müte'âref olup hırsuzlarun ve yataklarun haklarından gelinmez ise Müslimânlar terk-i diyâr eylemek lâzım gelüp, merkūm Hacı Ahmed'ün siyâset olınmasın murâd itdüklerin bildürmişsiz. İmdi, **buyurdum ki:**

Mezbûr Hacı Ahmed'e siyâset itdürüp ve sâ'ir harâmîlerden dahı ele gelmiş varsa ıtlâk itmeyüp ve anlardan gayrı yoldaşların dahı ele getürmeğe sa'y eyleyesiz.

434 *Sirem Beyi Bayram Bey'e: Tahrir ettiği Sirem sancağının mufassal defterinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Budun beglerbegisinün âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 21 Muharremü'l-harâm [sene 967]

Sirem Begi Bayrâm Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ müceddeden tahrîr itdüğün Sirem sancağınun mufassalınun bir sûretin Südde-i sa'âdet'üme gönderüp beglerbegine irsâl olıncak bir sûretin dahı henüz tamâm yazdurup göndermemişsin. İmdi, tahrîr itdüğün Sirem sancağınun mufassal defterinün bir sûretin dahı ta'cîlen yazdurup, tekmîl idüp dahı mühürleyüp Budun beglerbegisine irsâl idesin.

435 *Trabzon'dan İstanbul'a kadar yol üzerindeki kadılara: Hâssa doğanlarıyla İstanbul'a gelecek olan Trabzon Alay Beyi Hamza'ya müdahale ettirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Hüseyin'e virildi
Fî 19 Muharrem sene 967

Trabzon'dan mahrûse-i İstanbul'a gelince yol üzerinde vâkı' olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Trabzon alay-begisi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hamza *zîde kadruhû*'da hâssa doğanlar olup Südde-i sa'âdet'üme göndermelü oldukda yolda ve izde dahl olınmamak bâbında hükm-i şerîf taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi müşârün-ileyh irsâl itdüği doğanlara kimesneyi dahl itdürmeyesiz ki getürüp Südde-i sa'âdet'üme teslîm eyleye.

436 *Mısır beylerbeyine: Ebülgarip adlı mukâtaa mültezimine bazı mukâtaaların ne suretle ihale edildiğine dair izahat verilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mısr beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Ebü'l-Garîb Tubeylî nâm kimesne Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl gönderüp mahrûse-i mezbûrede iltizâm itdüği asel ve bıttîh ve funduku'd-decâc ve sâʾir ana müteʿallık olan mukātaʿaları on kîse ziyâde ile alup bundan sâbık olanlar noksânla iken girü otuz beş kîse bâkileri olup müteveffâ Mehmed Paşa zamânına gelince iltizâm üzre haklaşup baʿdehû Mehmed Paşa *"Mukātaʿalar ziyâdeye mütehammildür, ziyâde ider âdem vardur"* diyü sekiz kîse ziyâde ile kabûl eyle diyü teklîf idüp bu dahı kabûl itmeyüp gitmiş iken kabûl itdi. Haberüm yoğiken mukātaʿa defterine kayd itdürmiş; maʿa-hâzâ vilâyet-i mezbûrede bunun gibi bir kimesne bir mukātaʿayı ziyâde itmelü oldukda beglerbegi ve nâzır-ı emvâl huzûrında ziyâde idüp kabûlleri oldukdan sonra mukātaʿacı ile dîvân kādîsiyle şehir kādîsına gönderilüp anda dahı iʿtirâf eyleyüp tescîl olınup yarar kefîlleri alınup baʿdehû mukātaʿa buna virildi diyü şehâdet nidâ olınugelüp benüm ahvâlüm bu minvâl üzre olmış değil iken mücerred hilâf-ı âdet, mukātaʿa defterinde mukayyeddür diyü benden sekiz kîse akça taleb olınur diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkıʿ bunun emsâli mukātaʿalar ziyâde oldukda, kazıyye arz eyledüği gibi olıgelmiş midür? Zikr olınan mukātaʿa dahı buna ol vechile mi virilmişdür, yohsa hemân defterde mukayyed mi olmışdır; tescîl olınmamış mıdur, nicedür? Vukūʿı üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-cumʿa fî 17 Muharrem sene 967 [19.10.1559]

437 *Selânik beyine: İstanbul zahiresi için emir ile gelen gemilerden başkasına mahsul verilmemesine dair.*

Yazıldı.
Nardalı Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî 17 Muharrem [sene 967]

Selânik begine hüküm ki:

Bundan akdem niçe defʿa yalılarda vâkıʿ olan kuzâta ahkâm-ı şerîfe gönderilüp deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virmekden ziyâde hazer idesin diyü emr olınup ol emr-i hümâyûnum mukarrer olup hâliyâ dahı müʾekked ahkâm-ı şerîfe gönderilüp gereği gibi tenbîh ü teʾkîd olınup anun gibi tereke almağa gelmiş kefere gemisi var ise reʾîsin habs idüp tereke ile gemiyi girift idesin diyü emr olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı dâʾimâ mukayyed olup taht-ı livânda olan yalılara yarar âdemler taʿyîn eyleyüp yoklatdurup mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün emr ile varan gemilerden gayrı bir ferde tereke aldurmayup ve anun gibi yalılarda tereke almağa gelmiş ve almış kefere gemisi bulınursa ve her kimün olursa olsun mecâl virmeyüp girift eyleyüp reʾîsin habs idüp arz eyleyesin ve kādîlara dahı onat vechile tehdîd ü teʾkîd eyleyesin ki dâʾimâ fermân-ı şerîfümün icrâsında dakîka fevt itmeyüp emre mugāyir deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekden ziyâde hazer ideler. Şöyle ki, sonra istimâʿ olına, azl ile konılmayup muʿâteb ü muʿâkab olmak mukarrerdür. Ana göre gaflet itmeyüp her biri basîret üzre olalar.

437/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Karlı-ili Begi Mahmûd Beg'e.

437/ b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Ağriboz Begi Hasan Beg'e.

437/ c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti İnebahtı Begi Turahan Beg'e.

437/ d-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Mora Begi Osmân Şâh Beg'e.

[Yev]mü's-sebt fî 18 Muharremi'l-harâm sene 967 [20.10.1559]

438 *Hamideli Beyi Mustafa Bey'e: Sancak'daki eşkiyâ taifelerinin ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Murâd'a virildi.
Fî 10 Safer sene 967

Hamîd-ili Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağunda sûhte ve gurbet tâʾifesinün hareketi olup fesâd üzre oldukları istimâʿ olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bir ân ve bir sâʿat teʾhîr ü terâhî itmeyüp muʿaccelen yüriyüp sancağuna varup eger sûhte tâʾifesidür ve eger gurbet [ve] sâʾir hırsuz harâmîdür ele getürüp Şerʿile haklarından gelüp fesâd ü şenâʿatlerin vilâyetden defʿ u refʿ eyleyüp, muhtâc-ı arz olanı Südde-i saʿâdet'üme yazup bildüresin.

439 *Kapudan Piyale Paşa'ya: Gönüllü reislerden Deve Hoca'nın deryada ve diğer bir kaç reisin de Girid ve Kıbrıs taraflarında fesat ve şenaatleri haber verildiğinden, bunların Dersaadet'e getirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî 19 Muharrem sene 967

Kapudan Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Gönüllü reʾîslerden Deve Hoca Venediklünün deryâda zeyt yağıyla memlû gemilere râst gelüp alup teʿaddî eyledüği istimâʿ olınup ve Südde-i saʿâdet'ümde olan Venedik baylosı dahı Dergâh-ı muʿallâ'ma âdem gönderüp Körfös beglerinden kendüye •mektûb gelüp dört aydan berü mezkûr Deve Hoca deryâda bir kaç Venedik gemisine râst gelüp gark idüp içinde bulınan Venedik reʿâyâsın kadunaya urup ve Domine Gokartim nâm reʾîsin elli fuçılık bir gemisi içinde on üç fuçı zeyt yağıyla ve Karanceşko nâm reʾîsün kırk fuçı zeyt yağıyla Marcilyana gemisin ve yigirmi dört fuçı zeyt yağıyla iki gemilerin dahı alup ve ağaç ile memlû bir gemilerin dahı alup içinde olan espâbların Preveze'de beyʿ itmişlerdür diyü iʿlâm eyledüklerin bildürmeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, mezkûr Deve Hoca'yı getürdüp Venediklünün ol mikdâr gemilerin alup içinde bulınan espâbın beyᶜ idüp Venedik reᶜâyâsın kadunaya urduğı vâkıᶜ ise Venediklüden alduğı gemileri ve içlerinde olan zeyt yağın ne mikdâr ise cümlesin mühürleyüp bir yirde emânet koyup ve beyᶜ olınan yağların dahı kimlere beyᶜ itmişdür? Yalılarda tefahhus itdürüp kime beyᶜ itmiş ise akçasın cemᶜ idüp mühürleyüp ve mezkûr Deve Hoca'yı Südde-i saᶜâdet'üme geldüğünde bile getüresin ve andan mâᶜadâ Kolak Reᵓîs ve Yûnus Reᵓîs ve bir Küreklü Reᵓîs sekiz aydan berü Girid ve Kıbrus adaları taraflarında niçe Venedik gemilerin alup ahâlîsin esîr idüp fesâd ü şenâᶜat eyledüklerin mezkûr baylos iᶜlâm itmeğin zikr olınan reᵓîsleri dahı Âstâne-i saᶜâdet'üme bile getüresin.

440 *Diyarbekir beylerbeyine: Ergani Beyi Şah Mehmed Bey'in berat ve tezkire resimlerinden borcunun alınıp gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sinân Kethudâ'ya virildi.
Fî 4 Safer sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Ergani Begi olan kıdvetü'l-ümerâᵓi'l-kirâm Şâh Mehmed *dâme izzuhû*'ya sâbıkā iki defᶜa Ane sancağı ve iki defᶜa Musul sancağı ve iki defᶜa Harîreyn sancağı ve iki defᶜa Rûmî sancağı tevcih olınup tezkire ve berâtları resmleri ki cümle on dört bin akça olur, henüz alınmayup zimmetinde olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan sancaklarun berât ve tezkireleri resimlerin taleb eyleyüp bî-kusûr alup Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin.

441 *İznik ve Gölpazarı kadılarına: İznik'den Akhisar'a giden yol üzerinde adam öldüren Karamanlı Hasan hakkında iyice tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Kādî-asker arz idüp örf buyurıldı diyü arz üzre kayd olınmağın yazıldı ve mezbûr çavuşun âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 18 Muharrem sene 967

İznik ve Göl-bâzârı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki İznik kādîsısın, mezkûr Göl-bâzârı kādîsınun nâᵓibi Kemâl ile Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp nefs-i İznik'den Akhisâr'a giden tarîk-ı âmm üzerinde yoldaşlariyle maktûle olan Âyişe nâm hâtûn husûs-ı emr-i şerîf muktezâsınca Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş *zîde kadruhû* mübâşeretiyle teftîş olındukda ele giren Kara Mehmed ve Resûl nâm harâmîler bi't-tavᶜ ve'r-rızâ mezbûre Âyişe Hâtûn ve yoldaşlarını katl ü gāret itdüklerin ikrâr eyledüklerinden sonra: *"Husûs-ı mezbûra delîl olan Karamanlu Hasan'dur"* didüklerinde mezbûr Karamanlu Hasan meclis-i Şerᶜ-i Şerîfe ihzâr olınup süᵓâl olındukda inkâr ile cevâb virmeğin, ahvâli aᶜyân-ı memleketden tefahhus olındukda Hacı Süleymân nâm kimesne: *"Burusa'ya giderken mezkûr Karamanlu Hasan üç mevziᶜda yoluma geldi"* diyü şekvâ idüp mezbûr Karamanlu Hasan'dan süᵓâl olındukda zikr olınan yolcılarun yolı zâk (ضاق) olup mezbûrlardan bâc taleb idüp bir kebesin alup yine virdüm diyü cevâb virüp ve aᶜyân-ı vilâyetün ulemâ ve sulehâsı mezbûr Karamanlu Hasan harâmîlere delîl olur ve yola iner ve yol keser harâmî

işidürüz diyü haber virdüklerin arz itmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh çavuşum vardukda, mezkûr Karamanlu Hasan'ı onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp dahı örf-i maᶜrûf ile görüp, söyledüp yoldaşlarını ve şerîklerini ele getürmeğe dikkat-i tâm ve ihtimâm-ı tamâm eyleyüp dahı mezbûrı habs idüp ahvâlin ve zuhûra gelen kimesneleri vukûᶜı üzre aleᵓt-tafsîl yazup Südde-i saᶜâdet'üme bildüresiz.

[Yev]mü'l-ahad fî 19 Muharremü'l-harâm sene 967 [21.10.1559]]

442 *Müteferrikalardan Ferhad Ağa'ya: Şehzade Bâyezid'in iç halkını Bursa'ya getirdikten sonra yeni emri alınca İstanbul'a gelmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.

Müteferrikalardan Ferhâd Aga'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm gönderilüp emr üzre Burusa'ya geldükde anda durup tekrâr emrüm olmadın hareket itmeyesin diyü emrüm olmış idi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen gelüp Südde-i saᶜâdet'üme mülâki olasın.

443 *Sakız beylerine: Kavala kaptanının leventlerden alıp Sakız adasında bıraktığı on sekiz oturaklı geminin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Tercemân Tomaka'ya virildi.
Fî 20 Muharrem sene 967

Sakız beglerine hüküm ki:

Hâliyâ Kavala kapudanı Anadolı yakasında İpsala Burnı'nda levendlerden alup Sakız adasında alıkoduğı on sekiz oturak gemi Südde-i saᶜâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, teᵓhîr itmeyüp zikr olınan gemiyi donadup kifâyet kadarı âdem ile Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin.

444 *Çeşme kadısına ve derya muhafazasında olan Mehmed'e: Çeşme'de Ali adlı âmili katleden levent ile Divane Bayram adlı levendin fırkatesinden esir alınan leventlerin mahallinde siyaset edilmesi; yalıların ve limanların korunmasına çalışılması hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 27 Muharrem sene 967

Çeşme kādîsına ve ol cânibde deryâ muhâfazası hıdmetinde olan Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Çeşme kādîsısın, Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp Solhisâr'dan Ali nâm âmilün otuz nefer fırkate levendleri evin basup mezbûr âmili katl idüp mâl ü

espâbın gāret eyleyüp ve sâʾir niçe fesâd itdüklerin ve sen ki Mehmed'sin, Dîvâne Bayrâm nâm levendün firkatesin basup on nefer levendin alup ve bâkisi deryâya dökilüp baʿzı helâk ve baʿzı necât bulup ve sâʾirleri dahı ele gelmek üzredür diyü bildürmişsin. İmdi, ol cevânibün hıfz u hırâseti mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Ele gelen levendleri mecâl virmeyüp, mahallinde siyâset eyleyüp ve bâkî firâr idenleri dahı her ne tarîkla olursa buldurup arz eyleyüp, min-baʿd dahı ol cevânibde vâkıʿ olan yalıları ve limanları ve sâʿir levend ve korsan gelicek mahalleri gereği gibi tetebbuʿ u tecessüs idüp levend ve sâʾir korsandan nevâhî vü kurâya ve reʿâyâya zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyüp muhtâc-ı arz olanı bildürüp ve ol levendler husûsında emr-i şerîfüm yirine vardığın bildüresiz.

445 *Rumeli beylerbeyine: Vezir Ali Paşa'nın Hasları Zâbiti Hürrem'i İstanbul'a gelirken ellerinden kaçıran sipahilerin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem düstûr-ı mükerrem vezîrüm Ali Paşa *dâmet meʿâlîhi*'nün Mora'da olan hâsları zâbiti Hurrem Voyvoda mahsûli ile İstanbul'a gelürken Çatalca'dan Palatimona'ya gelince zâyiʿ olmağın İnebahtı sancağı Begi Turahan *zîde izzuhû* ile Yenişehir ve Çatalca kādîlarına ol yirleri tetebbuʿ u tecessüs eyleyesiz diyü irsâl olınmışdı. Hâliyâ mezbûrlar Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb ve sûret-i sicil gönderüp Temür-hisâr cânibinden Âdem Beg dimekle maʿrûf bir sipâhî harâmî inmişdür diyü haber virilüp mezbûrun yatağı ve durağı Çatalca'ya tâbiʿ İdris-obası nâm karyeden Oruç-oğlı Mehmed'dür ve sâʾir yoldaşları kazâʾ-i mezbûrda Ulaslı nâm karyeden Mehmed b. Mürüvvet Voyvoda ve Durak ve mezbûr Mehmed'ün Hasan nâm hıdmetkârıdur ve Serciler nâm karyeden Dîvâne Hasan ve Takyeci Hasan ve Fenar'a tâbiʿ Cumʿa-bâzârı'ndan Hamza Bâlî ve Köse Şaʿbân ve Dîvâne Ahmed nâm kimesnelerdür, Mahall-i hâdisede olan karye halkı haber virüp mezbûrlardan Köse Şaʿbân ve Durak ele girüp ve mezkûr Mehmed b. Mürüvvet Voyvoda ve Mehmed b. Oruç ve Dîvâne Hasan ve Hamza Bâlî ve Dîvâne Ahmed nâm kimesneler sipâhî olmağın sefere gitmiş bulınup ve mezkûr Mehmed'ün hıdmetkârı dahı sefere bile gitmişdür diyü arz itmeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, teʾhîr eylemeyüp mezbûrdan sipâhîleri her kandeyse buldurup yarar âdeme koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesiz ki husûs-ı mezbûr, ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm görülüp fasl olına.

446 *İnebahtı Beyi Turhan Bey'e: Aynı hâdise faillerinin buldurulup hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.

İnebahtı Begi Turahan Beg'e ve Yeni-şehir ve Çatalca kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb ve sûret-i sicil gönderüp düstûr-ı mükerrem vezîrüm Ali Paşa *edâma'llâhü meʿâliye-hu*'nun Mora'da olan hâsları akçasiyle gelürken Çataica ile Palatimona arasında nâbedîd olan Hurrem nâm voyvodasınun ahvâlini teftîş eylemek içün size irsâl olınan hükm-i şerîfüm muktezâsınca teftîşe şürûʿ mahall-i hâdisenün etrâfında olan kurâdan on üç pâre karyeler halkı Temür-hisâr

cânibinden Âdem Beg dimekle maʿrûf bir harâmî sipâhî ol zamânda bu diyâra gelmiş idi. Bu fesâdı yoldaşlariyle ol itmişdür. Çatalca kazâsında İdris-obası nâm karyeden Oruç-oğlı Mehmed ile kazâʾ-i mezbûrda Ulaslı nâm karyeden Mehmed b. Mürüvvet Voyvoda ve Durak ve mezbûr Mehmed'ün hıdmetkârı Hasan ve Serciler nâm karyeden Dîvâne Hasan ve Takyeci Hasan ve Fenar'a tâbiʿ Cumʿa-bâzârı'ndan Hamza Bâlî ve Köse Şaʿbân ve Dîvâne Ahmed nâm kimesneler yatakları ve duraklarıdur, zuhûra getürilsün. Sâbit olmazsa mesʾûl olalum diyü haber virdüklerin ve sâʾir yoldaşları gaybet itdüklerin iʿlâm eylemişsin. İmdi, mezbûrûn sipâhîleri gönderesiz diyü beglerbegiye hükm-i şerîfüm irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda mazınna vü müttehem olanlar eger arzınuzda mastûr olanlardur ve eger âhar kimesnelerdür, her kimler ise bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf ve'l-kānûn buldurması lâzım olanlara teklîf eyleyüp, buldurup getürdüp, habs eyleyüp vukūʿı üzre yazup Südde-i saʿâdet'üme arz idesiz ve habs olanları dahı ıtlâk itmeyesiz, onat vechile zabt eyleyesiz.

447 *İnegöl kadısına: Domaniç kadısının hasta olup evinde bulunduğu haberinin doğru olup olmadığının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

İnegöl kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Domaniç kādîsı on aydan berü kādîlığında olmayup, hasta olup evine gitdüği istimâʿ olındı. İmdi, **buyurdum ki:**

Bu husûsı onat vechile tetebbuʿ idüp göresiz. Mezkûr kādî ne zamândan berü kādîlığından gitmişdür ve ne sebeb ile gitmişdür? Tamâm maʿlûm idinüp vukūʿı üzre yazup Dergâh-ı muʿallâ'ma bildüresin.

448 *Bursa kadısına: Bursa'dan Dellâl Mustafa'nın taş gemisine koşulmasının sebebinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr Dellâl Mustafa'nun karındaşı Mehmed'e virildi.
Fî 24 Muharremü'l-harâm [sene 967]

Burusa kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Burusa'da dellâl olup taş gemisine koşılan Mustafa'nun cerîmesi ne olup ne vechile müseccel olduğı maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun cerîmesi nedür, sicillâta ne vechile kayd olınmışdur? Sıhhati üzre sûretin ihrâc idüp dahı mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l erbiᶜâ fî 23 Muharrem sene 967 [25.10.1559]

449 ***Müteferrika Ferhad Ağa'ya: Bursa'ya gelen Şehzade Bâyezid'in iç halkından işlerinde kalacakları alıkoyup, diğerlerinin alâkalarının kesilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Yayadadur.

Müteferrika Ferhâd Aga'ya hüküm ki:

Bundan akdem oğlum Bâyezîd'ün iç-halkı ile gelen huddâmdan baᶜzı alıkonılup baᶜzına icâzet virile diyü defter gönderilmiş idi. Ol emrüm mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından Bekir *zîde kadruhû* vardukda, ol defterde alıkonılması fermân olınanları koyup bâkîsine icâzet viresin ki her biri bir tarafa gideler ve sen dahı gelesin diyü emrüm olmış idi. Tekrâr emrüm varınca sen dahı girü anda durasın. Bu bâbda mukayyed olup ol defterde taᶜyîn olınanlardan ziyâde âdem alıkomayup dağıdasın.

450 ***Bursa kadısına: Bunlardan işlerine son verilenlerin her birinin birer tarafa gitmelerinin tenbih edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.

Burusa kādîsına hüküm ki:

Oğlum Bâyezîd'ün mahrûse-i Burusa'ya gelen iç-halkı yanında kalacak huddâm taᶜyîn olınup bâkîsine icâzet virilmek emr olınup bundan sâbık defteri gönderilmiş idi. Hâliyâ hıdmet içün taᶜyîn olınan kimesnelerden gayrısına icâzet virilmek içün Dergâh-ı muᶜallâ'm müteferrikalarından Ferhâd *zîde mecduhû*'ya hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından Bekir *zîde kadruhû* vardukda, emrüm üzre icâzet virilen tâ'ifeye tenbîh ü teᵓkîd eyleyesin ki her biri bir tarafa çıkup gideler.

451 ***Balıkesir kadısına: Tırhala kazasından Kamer adlı kadını dağa kaçırıp fesat ve şekâvetlere cür'et eden leventler hakkında tahkikat yapılmasına dair.***

Yazıldı.
Kādî-asker arz idüp, emr arz üzerinde kendü hattıyla mukayyeddür.
Kemâl Efendi âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Balıkesrî ve Ezine kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Balya kādîsı olan Mevlânâ Mehmed mektûb gönderüp Tarhala kazâsına tâbiᶜ Bakır-obası nâm mevzıᶜdan Kamer nâm hâtûnı üç yıldan mütecâvizdür ki levend tâ'ifesi çeküp Balya kazâsına getürüp kazâ'-i mezbûrda ve Edremid ve İvrindi ve Manyas kādîlıklarında vâkıᶜ olan derbendlerde ve yataklarun evlerinde durup niçe fesâdlar olınurken hâliyâ Balya kazâsına tâbiᶜ Akbaş nâm karyede sâkin Hızır nâm kimesnenün taht-ı tasarrufında bulınup, ihzâr-ı Şerᶜ olınup sü'âl olındukda, ikisi bile cevâb virüp, mezkûre Kamer Hâtûn'ı Biga sancağı sipâhîleri sefer-i hümâyûnuma müteveccih

oldukları gice karye-i mezkûrede mütemekkin Mustafa nâm sipâhî er vekîli ve İbrâhîm nâm sipâhî avret vekîli olup dört nefer kimesneler mehirlerinde Akbaş-oğlı Mehmed nâm sipâhî, maᶜrifet-i kādî ve nâᵓib olmadın akd-i nikâh itdiler, hattâ imâma teklîf itdiler. Hâkim: *"Maᶜrifetsüz itmezin"* didi didüklerinde mezbûre hâtûndan levendler ile gezdüği istifsâr olındukda kazâᵓ-i Balya'dan otuz neferden mütecâviz kimesneler ile ve Edremid ve İvrindi ve Manyas kazâlarından müddet-i medîd dağlar başında ve yataklar evlerinde durup gezüp gâh ev basup bu kulağuz olup gâh levendün bir fırkasından bir zümresi dahı mukātele vü muhârebe ile çeküp gitdüğin ve niçe defᶜa köylerde bulınup girü levende kendüsi koşıldığın ve bi'l-fiᶜl nikâh daᶜvâsın iden mezbûr Hızır ve karındaşı Mahmûd ile kable'n-nikâh altı aydan mütecâviz dağ başlarında tenhâ yüriyüp fesâd itdüklerin tavᶜan ikrâr idüp mezbûr Mehmed sipâhînün oğlı vekîl-i mezkûr İbrâhîm sipâhî ve timar yemeyen âhar oğlı Bostan dahı fesâd üzre oldukları ecilden mahzâ taht-ı nikâhda bulınsun diyü kendü reᵓyleriyle bu makūle vazᶜ idüp ve mezbûrdan sipâhîlerün ve baᶜzı oğlanlarının ve müteᶜallikātlarının vilâyet içinde fitne vü fesâd ile şöhretleri olup eyle olsa, sâbıkā nikâh husûsiyçün ve hâliyâ ehl-i fesâd kazıyyesi içün vârid olan emirler muktezâsınca mezbûr Hızır ve şâhidler ve yarar kefîllere virildüğin arz itmeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Varıcak, husûs-ı mezbûrı siz dahı teftîş idüp arz olındığı gibi ise yazup Südde-i saᶜâdet'üme arz idesin.

452 ***Çorum sancağı beyine: Günden güne mikdar ve şekâvetleri artan softaların ele geçirilerek muhakeme olunması ve haklarından gelinmesine dair.***

Yazıldı.
Durdı Çavuş-oğlı ile Merdî İskender Çavuş'a gönderildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Çorum sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Amâsiyye kādîsı mektûb gönderüp sûhte adına baᶜzı levendler bir, iki, üç yıldan berü iki bölük olup Osmancık ve Merzifon ve Ladik ve Gümüş kasabalarında ve nevâhîsinde baᶜzı kimesnelerün evlâdına dahl idüp ve zekât ve sadaka diyü baᶜzı kimesnelerden cebren akça alup teᶜaddî eyledüklerin ve Ladik cânibinde Çopî nâm hâssa Kürdlerün obaların basup üç âdemlerin katl idüp ve altı-yedi neferin pâreleyüp ve sâbıkā Osmancık derbendinde istihdâm içün gönderilen Hasan nâm kimesneyi soyup ve sâᵓir silâhlarından gayrı tüfengleri olup vardukça ziyâde olup kuvvetlenmek üzre olup fesâddan hâlî olmadukların arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi taht-ı hükûmetünde cemᶜiyyet ile yarağ u yasağla gezüp fesâd üzre olan sûhte ve levend tâ'ifesin eger il-eri sürmekledür ve eger gayrı tarîkladur her ne yüzden elvirürse ikdâm ü ihtimâm eyleyüp ol vechile yüriyen sûhte ve levend tâ'ifesin ele getürüp ve mezkûrlardan daᶜvâ-yı hakk ider kimesne varsa husamâsiyle berâber idüp Şerᶜile teftîş idüp sâbit ü zâhir olan hukūkı ashâbına alıvirdükden sonra anun gibi cemᶜiyyet üzre ele gelenleri mecâl virmeyüp haklarından gelüp ol cevânibi anlarun şerr u şûrlarından emîn idesiz. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden ve bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara hilâf-ı Şerᶜ dahl olınmakdan hazer idesiz ve anun gibi yarağ u yasağla cemᶜiyyet idüp fesâd üzre ele gelenlerün haklarından gelüp himâyet itmeyesiz ve ne mikdâr ehl-i fesâd sûhte ve levend ele gelüp haklarından gelindüği ve haklarından gelinenlerün fesâd ü şenâᶜatleri ne idüğün yazup ve cemᶜiyyet üzre olanları il-

eri ile ele getürmelü olduklarında muhârebe vü mukâtele iderlerse ol hînde katl olınanlarun demleri heder olup kātilden sü'âl olınmaya. Ana göre il-erinün ellerine temessük viresiz. Ammâ tamâm basîret üzre olup vech-i meşrûh üzre cem'iyyet ve fesâda mübâşir olmayanlara dahl ü tecâvüz[d]en hazer eyleyesiz.

452/a-

Yazıldı.

Bu dahı bir sûreti dahı Amâsiyye Begi Sinân Beg'e.

453 *Akyazı kadısına: Akyazı köylerinde eşkiyâlık eden talebelerin ele geçirilerek Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Durdı Çavuş-oğlı ile Merdî İskender Çavuş'a gönderildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Akyazı kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda mehâyif teftîşinde olan Mevlânâ Hüsâm *zîdet fezâ'ilühû* mektûb gönderüp taht-ı kazâna tâbi' Karaca-oğlı nâm karyeden Abdî-oğlı Yûsuf ve Sarı ve nefs-i Handek'den Resûl ve Dâvûd-oğlı Yûsuf nâm sûhteler belde yolcı basup âdem katl idüp mâ-meleklerin alup ve mezbûr Abdî-oğlı ve Resûl, İbrâhîm nâm sûhteyi katl idüp ve Şeyhler nâm karyeden Karacan-oğlı Ca'fer nâm sûhte bâzâr yirinde bir sûhteyi katl idüp ve Kösem b. Bâyezîd ve Pîrî b. Niyâz ve Şemsî nâm levendler sârıklar olup hîn-i teftîşde ele gelmeyüp gaybet itmişlerdür diyü bildürüp mezbûrlarun ele gelmeleri ehemm-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup zikr olınan ehl-i fesâdı hufyeten tetebbu' u tecessüs idüp yataklandurup her ne tarîkla mümkin ü mutasavver ise ele getürüp dahı muhkem kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûra ihmâl ü müsâhele itmeyüp mezbûrları bi-eyyi tarîkın-kân ele getürmek bâbında onat vechile ikdâm ü ihtimâm üzre olasız.

454 *Şile kadısına: Şekâvet eden Köse İbrahim adlı talebinin ele geçirilip Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şili kādîsına hüküm ki:

Müşârün-ileyh mektûb gönderüp Akova'dan Köse İbrâhîm nâm sûhte Kandırı kazâsından ba'zı sûhtelerle Akyazı kazâsına tâbi' Hacı Velî nâm kimesnenün evin basup ayağından asup cebr ile bir mikdâr mâlın alup hîn-i teftîşde gaybet itdüğin bildürüp mezbûrların ele gelmeleri ehemm-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup zikr olınan ehl-i fesâdı hufyeten tetebbu' idüp yataklandurup her ne tarîkla mümkin ise ele getürüp dahı muhkem kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûra ihmâl ü müsâhele itmeyüp mezkûrları bi-eyyi tarîkın-kân ele getürmek bâbında onat vechile ikdâm ü ihtimâm üzre olasız.

455 *Göynük kadısına: Ev basarak kız kaçıran levent taifesinin ele geçirilip İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Göynik kādîsına hüküm ki:

Müşârün-ileyh mektûb gönderüp Yürükler nâm karyeden Kara Boyacı-oğlı Mustafa nâm levend bir kaç levend ile Şa'bân nâm kimesnenün evin basup cebren hâtûn çeküp bir hafta koyuvirmeyüp envâ'-ı hakāretler itdiler diyü mezbûr Şa'bân şikâyet idüp ve cem'-i kesîr dahı hırsuz u harâmîdür diyü şehâdet idüp ve Alan nâm karyeden Mengen-oğulları Ahmed ve Mahmûd nâm sûhteler kız ve oğlan çeküp ve Kayadili'nden Yağlu Kayış dimekle ma'rûf Kara Mehmed b. Tursun nâm levend bir kimesneyi çalup kolın düşürüp dahı gayrı fesâdınun nihâyeti olmayup hîn-i teftîşde ele gelmeyüp gaybet eyledüklerin bildürüp mezbûrlarun ele gelmeleri ehemm-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda da'imâ mukayyed olup zikr olınan ehl-i fesâdı hufyeten tetebbu' idüp yataklandurup her ne tarîk ile mümkin ü mutasevver ise ele getürüp dahı muhkem kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ele getürmek bâbında onat vechile ikdâm ü ihtimâm eyleyesiz.

456 *Aynı hususta ve diğer bazı eşkiyânın yakalanması hakkında hüküm yazıldığına dair kayıt.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı.

Kandırı kādîsına müşârün-ileyh mektûb gönderüp taht-ı kazânda Şeyh Bahâ'eddîn Gaybî-oğlı dimekle ma'rûf Bıyıklu Tâceddîn ve Teberrük nâm sûhteler Şili kazasından Köse İbrâhîm nâm sûhte ile kazâ'-i Akyazı'ya tâbi' Hacı Velî nâm kimesnenün evin basup ayağından asup cebr ile bir mikdâr mâlın alup hîn-i teftîşde ele girmeyüp gaybet eyledüğin.

457 *Anadolu beylerbeyine: Şark tarafından gelerek cami halılarını çalan ve ev basan, eşkiyânın tenkilleri hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kütâhya kādîsı mektûb gönderüp şark cânibinden yigirmi-otuz nefer gurbeter gelüp Sakalar nâm karyede olan câmi'-i şerîfün gice ile yigirmi ve otuz aded kaliçelerin alup ve Çaka-sazı kurbinde Burusa'dan gelür bir kârbân basup Habîb nâm tâcirün elli beş bin nakd akçasın ve kırk bin akçalık kumaşın aldukların ve telef-i nefs olmak ihtimâlinden kimesne varmayup bu makūle fesâd üzre oldukların arz itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup zikr olınan gurbetleri her kande ise ele getürüp anun gibi yarağlarile gezüp fesâd idenleri mecâl virmeyüp haklarından gelüp ve beglerbegiliğüne müte'allik olan beglere dahı gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki her biri sancaklarında anun gibi gurbet tâ'ifesin gezdürmeyüp ele getürüp Şer' u kānûn ile haklarından gelüp vilâyeti anlarun şerr u şûrlarından tathîr ü pâk eyleyesin.

Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olan reʿâyâya dahl olınmayup gurbet tâʾifesinün haklarından geldüresiz. Mezkûr Habîb'ün gāret itdükleri akçasın zuhûra getürüp ne mikdâr akçası zuhûra gelürse girift idüp, aynı ile defter eyleyüp arz eyleyesin ve emre mugāyir kimesne yukaru cânibe göçmüş (?), alup getüre.

458 *Van beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in ve diğer tarafın ahvalinden haber alıp bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana bir-iki defʿa hükm-i hümâyûnum gönderilüp oğlum Bâyezîd'ün ve öte cânibün vâkıʿ olan ahvâllerin mütevâliyen iʿlâmdan hâlî olmayasın diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ haylî müddetdür ol cânibe müteʿallık ne mektûb ve ne âdemün geldi. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, dâʾimâ ol cânibe muʿaccelen muʿtemedün-aleyh yarar âdemler gönderüp dahı vâkıf olduğun ahbârı müteʿâkıben iʿlâmdan hâlî olmayup ve şimdiye değin her ne maʿlûmun olmışsa alâvechi't-tafsîl yazup bildürüp dahı baʿde'l-yevm dahı eger oğlum Bâyezîd'ün ve eger ol cânibün ahvâl ü etvârların ve fikr [ü] firâsetlerin ve bi'l-cümle mecmûʿ-ı ahvâllerin bervech-i istiʿcâl birbirî ardınca eğlendürmeyüp yazup bildüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandur. Ana göre mukayyed olup ale't-teʿâkub ve't-tevâlî keyfiyyet-i hâllerin muttasıl bildürmekden hâlî olmayasız.

[Yev]mü's-sebt fî 26 Muharrem sene 967 [28.10.1559]

459 *Karaman beylerbeyine: Aksaray kazasının AK-in köyü ile Gelsin köyü halkı arasındaki yurt ve mer'a münâzaasından dolayı alâkalı bazı kimselerin durumlarının araştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Arz getüren İç-il nâm karyeden Mehmed'e virildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Karaman Beglerbegisi Ferhâd'a hüküm ki:

Hâliyâ Aksarây kādîsı Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp kazâʾ-i mezbûra tâbiʿ Ak-in nâm karye cemâʿati ile Gelgin nâm karye halkınun yurt ve merʿâ husûsında nizâʿları olup, birkaç defʿa ahkâm-ı şerîfe virilüp teftîş olup huccet-i Şerʿiyye virilüp mirâren menʿ olup itâʿat-i Şerʿ itmedüklerin kādî-i sâbık Mevlânā Abdüllatîf arz idüp tekrâr hükm-i şerîf virilüp teftîş olınup mezbûr Gelgin-boğazı cemâʿatin habs idüp arz eyleyesin diyü fermân olınmağın, mahall-i nizâʿa varup mezbûr Gelgin cemâʿatinden Ahmed ve Evhad ve Halîl kimesnelere ve gayrılarına nâʾibü'ş-Şerʿ ile muhzır-başı gönderilüp Şerʿa daʿvet eyledüklerinde aslâ iltifât itmeyüp, bundan akdem üç kādî arz eyledi, yine kādir oldılar. Dördincisi sen arz eyleye diyü menʿ oldukları yire konup: *"Kalkun"* dinildükde: *"Bunda külliyyen helâk oluruz"* diyü ellerine yarakların alup âlet-i harb ile fitne vü fesâda mübâşeret eyleyüp itâʿat-i Şerʿ itmedüklerin arz itmeğin **buyurdum ki:**

Bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup göresin; şöyle ki, kādî-i mezbûr arz itdüği husûslar sâbit ü zâhir olursa zikr olınan Ahmed ve Evhad ve Halîl nâm kimesneleri küreğe komağiçün Dergâh-ı muʿallâ'ma gönderüp bâkisin dahı habs idüp ahvâllerin vukūʿı üzre arz eyleyesin.

460 *Sinan Paşa'ya: Sancağına gelip muhafazayla meşgul olması hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr Paşa'nun âdemi Gazanfer'e virildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ gelüp sancağunun hıfz u hırâsetinde olmak emr eyleyüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i şerîfüm üzre gelüp sancağuna gidüp hıfz u hırâsetinde olasız.

461 *Çirmen beyine: Görevini yapmak üzere derhal Varna'ya gitmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hızır Beg'ün âdemi Avcı'ya virildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Çirmen begine hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp mukaddemâ Varna kazâsına varılması fermân olınup ârıza vâkıʿ olmağla varılmadugın bildürmişsin. İmdi, husûs-ı mezbûr mühimdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mahall-i meʾmûra varup emr-i sâbıkum muktezâsınca görilmesi fermân olınan husûsı göresin.

462 *Rumeli beylerbeyine: Folça Kalesi'nden Markalıç Kalesi'ne ihraç olunan yirmi üç neferden emr-i şerife muhalif olanların gediğinin verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Dizdâr İlyâs Beg'e virildi.
Fî 27 Muharrem sene 967

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Delvine Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Mehmed *zide izzuhû* Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp mukeddemâ livâʾ-i mezbûrda müceddeden binâ olınan Markaliç kalʿası'nà taʿyîn olınan neferlerden yigirmi üç gedük livâʾ-i Yanya'da olan Folça kalʿası'ndan emr ile ifrâz olınup niçe müddet istihdâm olınmışiken, hâliyâ Folça Dizdârı olan Sefer ol gedüklerün baʿzı hilâf-ı emr girü Folça kalʿası'na redd eyleyüp tebdîl itdürüp Markaliç kalʿası berr u bahrden mahûfdur, âdeme şiddet-i ihtiyâç vardur diyü arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; vâkıʿ ise mukeddemâ emrile Folça kalʿası'ndan Markaliç kalʿası'na ihrâc olınan yigirmi üç neferden emr-i şerîfe mugāyir u muhâlif ol dizdâr arz ile kimesnenün gedüğini virmeyüp kabûl eylemeyesiz.

[Yev]mü'l-isneyn fî 28 Muharrem sene 967 [30.10.1559]

463 *Dulkadirli beylerbeyine: Basra için yapılacak gemilere Maraş dağlarından kereste kestirilmesine dair.*

Yazıldı.
Mezbûr beglerbeginün kethudâsına virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Dulkādirlü beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Basra mühimmâtı içün binâsı fermân olınan gemilere ağaç ve kereste lâzım olmağın Marʿaş dağlarından kesilmek içün neccâr ve baʿzı ehl-i vukūf gönderilüp ve ne mikdâr ağaç ve kereste lâzım olduğı defter olınup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, gönderilen defter mûcebince lâzım olan ağaç ve keresteyi kesdürüp itmâma irişdürmek bâbında gereği gibi muʿâvenet eyleyüp dakika fevt itmeyesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup ber-vech-i istiʿcâl kesdürmek bâbında ihtimâm eyleyesiz.

464 *Bursa kadısına ve Hâssa Harç Emini ve Subaşı Kubad'a: Bursa eteklerinde kilise basıp adam öldürenlere gereken muamelenin yapılması ve ele geçen leventlerin Dersaadet'e gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Sipâhî-oğlanlarından Burusa'da Ases-başı olan Mustafa'ya virildi.
Fî selh-i Muharrem sene 967

Burusa kādîsına ve Hâssa Harc Emîni ve Sübaşı olan Kubâd'a hüküm ki:

Hâliyâ sen ki kādîsın, Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûr[e] zeylinde baʿzı eşkıyâ gice ile bir kilise basup kefereden bir er ve bir avret katl idüp espâbların gāret idüp irte gicesi Kiremidci mahallesi'nden dahı bir ev basup bir kimesneyi mecrûh itdükde ev sâhibleri feryâd idüp ehl-i mahalle âgâh olup gelürken zikr olınan eşkıyâ firâr idüp, sabâh sübaşı ile tefahhus itdükde mezbûrlardan bir Arab ve üç nefer Arnavud ele getürilüp kıssa istifsâr olındukda ikrâr idüp: *"Biz yedi kimesne idük; kiliseyi basup ol eri ve avreti biz katl itdük"* didüklerinde üçine siyâset olınup biri habs olınup sâʾirleri tecessüs olmak üzredür. Ammâ şehirde bu maküle müfsidlerün cemîʿîsinde Arnavud tâʾifesi bile bulınup kimi yatak ve kimi şerîk olup her fesâdda müşâreketleri olup ahâlî-i şehirden niçe ulemâ vü sulehâ ve gayrı gelüp tâʾife-i mezbûre şehirden ihrâc olmayınca fitne defʿ olmaz didüklerin arz eyleyüp ol firâr idenlerün kefîlleri olduğı dahı mahrûse-i mezbûr[e] zaʿîmi arz itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, ol mahbûsa dahı örf itdürüp ikrârı ne ise bildürüp ve sâʾir gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve ol kefîl olanlara teklîf idüp her ne tarîk ile olursa bulduruп getürdüp ahvâllerin görüp Şerʿile lâzım geleni icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildürüp ve bundan sâbık öte cânibe Arnavud levend kâfir geçmeye diyü tenbîh ve yasak olınmışdı. Zikr olınan Arnavud tâʾifesinden ol emirden sonra ol cânibe geçmiş levend Arnavudları cemʿ eyleyüp kayd [ü] bend ile yarar âdemler ile Südde-i saʿâdet'üme gönderüp ve beheri ne târîhde geçüp ve ne mahalden geçüp kim geçürdüğün yazup bildüresiz. Ammâ ol emirden mukaddem geçüp yirlü ve yurdlu olup kendü hâllerinde olanlara dahl olınmaya.

465 *Rumeli kadılarına: Fesat ve şenaat üzere olup firar eden bazı zimmilerin yakalanmasına dair.*

Yazıldı.
Boğdan voyvodasınun âdemi Hıristo'ya virildi.
Fî 28 Muharrem sene 967

Rûm-ili kādîlarına hüküm ki:

Boğdan voyvodası âdem gönderüp hâliyâ vilâyet-i Boğdan'dan Yorla (?) ve Yanol (?) ve Mihail ve Barafak (?) ve Kirila (?) ve Mahadzak (?) ve Polur (?) ve Yaran (?) ve Dimitri nâm zimmîler fesâd ü şenâʿat üzre olup firâr itdüklerin bildürüp huzûrları lâzımdur diyü iʿlâm itmeğin **buyurdum ki:**

Zikr olınan kefere her kangınuzun taht-ı kazâsında bulınursa hükm-i şerîfümle müşârün-ileyhün âdemleri vardukda, teslîm eyleyesiz. Ammâ bu bahâne ile zikr olınan kefereden gayrıya dahl itdürmeyesiz.

466 *Eflâk voyvodasına: Vilâyetin muhafazası hususunda vakit geçirilmemesi ve halkın emniyet ve refahlarının temin olunması bakkında.*

Yazıldı.
Voyvodanun âdemine virildi.
Fî 28 Muharrem sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Âstâne-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Mehmed Çavuş yedinden hükm-i şerîf vârid olup baban yiri sana ihsân olınduğın ve vilâyet-i Eflâk'un sadâkat ü ihlâs üzre hıfz u hırâsetinde olduğun ve Ungurus vilâyetinden vilâyet-i Eflâk'a mazarrat u hasâret kasdına gelen ehl-i fesâd münhezim ü makhûr oldukların iʿlâm eylemişsin. Her ne ki bildürmişsen ale't-tafsîl maʿlûm oldı. İmdi, **buyurdum ki:**

Varıcak, kemâ-kân vilâyet-i mezbûrenün hıfz u hırâseti ve zabt u sıyâneti husûsında dakika fevt itmeyüp ehl-i fesâd ü şenâʿatden zarar u gezend irişdürmeyüp reʿâyâ vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhatleri bâbında ikdâm ü ihtimâm zuhûra getüresin ve lâzımü'l-arz olan ahvâli Âsitâne-i saʿâdet'üme arz u iʿlâm eyleyesiz.

467 *Gelibolu kadısına: Muhafaza hizmetindeki İskender'in İstanbul'a gelmesi ve yerine Mes'ud Çavuş'un muhafaza hizmetinde bulunması hakkında.*

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 28 Muharrem sene 967

Gelibolı kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân çavuşum İskender *zîde kadruhû* muhâfaza hıdmetiyçün ol cânibe irsâl olınmışdı. Hâliyâ mezkûr, Südde-i saʿâdet'üme gelmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mesfûr çavuşa tenbîh eyleyesin ki, Südde-i saʿâdet'üme gelüp gide ve kadîmü'l-eyyâmdan ol boğazdan gemiler ne vechile işleyügelmiş ise, girü olvechile işleyüp olıgelene mugāyir kimesne dahl ü taʿarruz itmeye.

468 *Bursa kadısına: Osman Çavuş ile bazı kimseler arasındaki ihtilâfa ve Osman Çavuş'un duyulan halleri hakkında tahkikat yapılarak bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Teʾhîr olınmak buyurıldı.

Burusa kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Osmân Çavuş ile Mehmed nâm âmilün ve sâʾirün mâ-beynlerinde vâkıʿ olan husûmetlerini görmek içün Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Mehmed, ile sana mufassal hükm-i şerîf gönderilmişdi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup mezbûr Osmân'dan dahı şimdiye değin ol cevânibde mübâşir olduğı mâddelerde baʿzı kimesneye teʿaddîsi olduğı istimâʿ olınmağın çavuşluk ve timarı alınup anun dahı teftîş olınmasın emr eyleyüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr Osmân ol cevânibde mübâşir olduğı husûslarda ve gayrıda her kim gelüp daʿvâ-yı hakk iderse bir defʿa Şerʿile fasl olınmış olmayup ve on beş yıl geçmeyen kazıyyelerini husamâ muvâcehesinde tamâm dikkat ü ihtimâm ile bermûceb-i Şerʿ-i kavîm teftîş eyleyüp göresin; üzerine sâbit olan hukūkı ashâbına alıvirdükden sonra nenün gibi husûslar sabit olduğını ve ne mikdâr kimesneye hak alıvirildüğini ve vâkıʿ olan zulm ü teʿaddîsi ne idüğini mufassal u meşrûh hakîkati ile yazup arz idesin. Hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl eylemeyesin.

469 *Kızılağaç kadısına: Veled-i Doğan karyesinden hapsedilen bazı zimmilerin suçlarının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sübaşıya virildi.
Fî 4 Safer sene 967

Kızıl-ağaç kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbiʿ Veled-i Doğan nâm karyeden Yorgi ve Kiryakos ve Yorgi İsto nâm zimmîler bundan akdem cerîme isnâdiyle Südde-i saʿâdet'üme gönderilüp küreğe konılmışdı. Mezbûrlarun ne cerîme için gönderildüği maʿlûm olmayup bilinmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; mezkûrlarun cerîmeleri nedür, ne husûs içün gönderilmişdür, yanunda olan sicillâta ne vechile kayd olınmışdur? Sıhhati üzre sicilleri sûretin ihrâc idüp dahı mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Eger sicille kayd olmış değilse de niçün irsâl olındukların bildüresin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 29 Muharrem sene 966 [967] [31.10.1559]

470 *Eflâk Voyvadası Petri'ye: İbrâil'e arpa getiren gemiler yerlerine götürülürken Eflâk yakasında kaldıklarından bunların Niğbolu'ya gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Eflâk voyvodası Petri Voyvoda'ya hüküm ki:

Hâliyâ Hırsova kādîsı ve dizdârı mektûb gönderüp Brayıl nâm iskeleye emr ile arpa getüren mîrî gemiler mahalline göndermek içün mürd olan baban Mirço Voyvoda'ya emr-i şerîfüm gönderilmeğin, mezbûr dahı zikr olınan mîrî gemileri Eflâk keferesiyle donadup Niğebolı cânibine gönderüp gemileri sürüp alup giderken kâfirler Mirço'nun mürd olduğın istimâʿ itdüklerinde, gemilerün elli bir pâresin Hırsova mukabelesinde Eflâk'a tâbiʿ Salta-Boğazı dimekle maʿrûf boğazda koyup ve on pâresin Kaloç (?) nâm iskelede koyup ve bir pâre gemiyi dahı zikr olınan iki mahallin arasında koyup gemilerün sürüp alup giden kâfirler külliyyen dağılup kaçup gemilerde bir kâfir kalmayup şimdi gemiler Eflâk yakasında tenhâ bir muhâlif yirde yaturlar. Eger Tuna taşarsa gemilere küllî ziyân olur diyü bildürmişler. İmdi, husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle çavuşum Mehmed *zîde kadruhû* vardukda, aslâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp kifâyet mikdârı âdemler tedârük eyleyüp muʿaccelen gönderüp zikr olınan gemileri emr-i sâbık üzre Niğebolı cânibine gönderüp teslîm idesin. Südde-i saʿâdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olınan gemilere lâzım olan eger kürekcidür, eger sâʾiridür, her neyse muʿaccelen tedârük idüp mahalline îsâl idüp gemilerine ve arpaya zarar u ziyân irgürmeyesin.

471 *Üsküp kadısına: Buhara elçilerinden Seyyid'e sahte mürûrnâme yazan Üsküpte Sarı İmam'ın ele geçirilip İstanbul'a gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Sübaşıya virildi.
Fî 4 Safer sene 967

Üsküb kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Selânik Kādîsı Mevlânâ Ali mektûb gönderüp tüccâr aʿcemlerinden seyyid sûretinde Mehmed nâm kimesne Yahûdî tâʾifesinden hâneden hâneye kendüye birer akça cemʿ itmek içün hükm-i şerîf üslûbında mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe bir mürûr-nâme îrâd idüp ve mürûr itdüği kendünün ikrâriyle sâbit olup, kim yazdı diyü süʾâl olındukda mahmiyye-i Üsküb'de Tahte'l-kalʿa kurbinde İhtiman mahallesi'nde Sarı İmâm dimekle maʿrûf kimesne dört sikke altunum alup yazıvirdi didüğin arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Mezkûr imâmı her ne tarîkla mümkin ise ele getürüp yarar âdemlere koşup Südde-i saʿâdet'üme irsâl eyleyesin ve gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki yolda ve izde onat vechile mukayyed olup gaybet itdürmekden ihtirâz eyleyeler.

472 *Manisa kadısına: Mescid duvarına tavuk kümesi yapan ve mezarlığı avlusu içine alan Mehmed'in küreğe koşulmak için Dersaadet'e gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi arz idüp buyurılmışdur.
Arz getüren âdeme virildi.
Fî 29 [Muharrem] sene 967

Mağnisa kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mehmed nâm kimesne kendü evine muttasıl olan mescidün dîvârına tavuk kümesi yapup ve kadîmden olan mezârlara dîvâr çeküp havlısı içine aldığı Şerʿile sâbit ü zâhir olup hedm olınması içün konşusı Hacı Ahmed âdem iletdükde mezbûr Hacı Ahmed'i külüng ile urmak isteyüp ve muhzır gönderilüp muhzırı dahı urup itâʿat-i Şerʿ itmedüğin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Mezbûr Mehmed'i küreğe koşmak içün bu cânibe gönderesin.

473 *Varna kadısına ve Emval Nâzırı olan Mehmed'e: Tekkelerde Ehl-i Sünnet'ten olmayan ışıkların men edilmesine dair.*

Yazıldı.
Zaʿîm Mehmed'ün âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî 10 Safer sene 967.

Varna kādîsına ve zeʿâmet tasarruf iden Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda olan tekyelerde baʿzı ehl-i bidʿat ışıklar cemʿiyyet üzre olup dalâlet ile fesâd ü şenâʿatden hâlî olmadukları istimâʿ olındı.

İmdi, bundan akdem Memâlik-i mahrûse'mde Ehl-i Sünnet ve Cemâʿat şiʿârı üzre olmayup bidʿat ü dalâlet üzre olan ışıklarun menʿi içün ahkâm-ı şerîfe irsâl olınmışdı. İmdi, ol emr-i hümâyûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa dikkat ü ihtimâm ile mukayyed olup kazâʾ-i mezbûrda anun gibi tekyelerde Ehl-i Sünnet ve Cemâʿat Mezhebi üzre olmayup bidʿat ü dalâlet ve hilâf-ı Şerʿ vazʿ üzre olan ışıkları menʿ u defʿ eyleyesin. Hilâf-ı Şerʿ kimesneye iş itdürmeyesin. Memnûʿ olmayanları ismi ve resmi ile yazup arz idesin. Sonra anlar hakkında emr-i celîlü'l-kadrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel idesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde salâh üzre olan kimesnelere hilâf-ı Şerʿ dahl ü tecâvüz olınmakdan ve kimesneden bu bahâne ile ahz ü celb olmakdan ziyâde hazer idüp tamâm hakk üzre olasın.

474 *Vidin beyine ve kadısına: Eflâk tarafından yardım talep edilirse gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Karamanlu Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 29 Muharrem sene 966 [967]

Vidin begine ve kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Eflâk cânibine nâzır olasın diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda mektûb gönderüp Ungurus tarafından baʿzı ehl-i fesâd zuhûr idüp vilâyet-i Eflâk'a dâhil oldukda üzerine varup haklarından geldüğün bildürmeğin **buyurdum [ki]:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, dâʾimâ ol cânibe hâzır u nâzır olup anun gibi bir cânibden ehl-i fesâd zuhûr idüp muʿâvenet lâzım gelüp senden müzâheret taleb iderse eger âdem göndermek iledür ve eger sâʾir her ne tarîkla olursa gereği gibi muʿâvenet ü müzâheret idesin. Ammâ gönderdüğin âdemlere tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, ol cânibe varmalu olduklarında vilâyet-i Eflâk'a ve reʿâyâya teʿaddîden hazer ideler.

475 *Aynı mesele hakkında Silistre, Niğbolu ve Rusçuk kadılarına ve voyvodalarına hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Silistre ve Niğebolı ve Ruscuk kādîlarına [ve] voyvodalarına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Ungurus vilâyetinden baʿzı ehl-i fesâd zuhûr idüp Eflâk vilâyetini gāret kasdına geldüklerinde

üzerlerine varup haklarından geldüğin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi girü baʿzı ehl-i fesâd zuhûr idüp vilâyet-i Eflâk'a duhûl idüp voyvodaya muʿâvenet lâzım gelürse teʾhîr itmeyüp gönüllü yarar yiğitlerden ve sâʾirden voyvodalara koşup gönderesiz. Siz ki voyvodalarsız, anun gibi varmalu oldukda sizünle giden halkdan vilâyet-i Eflâk reʿâyâsına kimesneyi dahl ü tecâvüz itdürmeyüp gereği gibi hıfz eyleyüp ehl-i fesâd olanlarun Eflâk voyvodası maʿrifetiyle haklarından gelesiz.

476 *Tuna yalısındaki kadılara ve dizdarlara: Niğbolu canibine gönderilen gemilere kürekçi konulmasına dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a.

Tuna yalısında vâkıʿ olan kādîlara ve kılâʿ dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Niğebolı cânibine irsâl olınan gemilere kürekci husûsiyçün Eflâk voyvodasına hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr voyvoda emrüm mûcebince kürekci gönderüp gemilere konıldukda, siz dahı zikr olınan gemileri sürmek içün kifâyet mikdârı hisâr-eri taʿyîn idesiz ki, gemilere girüp sürdürüp mahall-i meʾmûra iletüp teslîm itdüreler. Maslahat avk u teʾhîr olmakdan sakınasız.

477 *Erzurum beylerbeyine: Kızılbaş ve Gürcü taraflarının durumlarının araştırılıp alınacak malûmatın bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Bekir Çavuş'a virildi.
Fî 29 Muharrem sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kızılbaş ve Gürci taraflarınun ahvâli maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup, Kızılbaş cânibinün evzâʿ u etvârı ve fikr ü firâsetleri ve Gürci taraflarınun evzâʿ u etvârı ve hareket ü sükûnları ahvâli her ne yüzden ise her cânibün vâkıf olduğun ahbârın mufassal yazup mezbûr ile Südde-i saʿâdet'üme bildürüp min-baʿd dahı her cânibe yarar muʿtemedün-aleyh âdemler gönderüp eger Kızılbaş tarafınun ve ol firâr iden usâtun ve Gürci ve Gürci cânibleriniün ahvâl ü etvârların ve fikr ü firâsetlerin ve bi'l-cümle evzâʿ ve sâʾir cumhûr-ı umûrın tetebbuʿ u tecessüs idüp maʿlûm idinüp dahı ale't-tevâlî Südde-i saʿâdet'üme iʿlâmdan hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fi selh-i Muharrem sene 967 [01.11.1559]

478 *Edirne kadısına: Edirne kasaplarının İstanbul'dan gelen celeplerden koyun almamaları ve onlara koyun satmamaları hakkında.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 4 Safer sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe defʿa ahkâm-ı şerîfe gönderilüp, mahrûse-i İstanbul içün gelen celeb koyunlarından ve sâʾir gönüllü

getürenlerden Edirne kassâblarına dahl itdürmeyesiz diyü emrüm olmışdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer[dür].
Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, min-baʿd Edirne kassâbları mahrûse-i mezbûreye gelen yazılu celeb tâʾifesinden koyun almayup ve anlara dahı anda koyun beyʿ itdürmeyüp ve mahrûse-i mezbûra gönüllü koyun getürenlere dahı dahl itdürmeyüp emr-i şerîfümün icrâsında dakika fevt itdürmeyesin.

479 *Rumeli'nin sağ kolunda bulunan kadılara: İstanbul'a koyun gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Rûm-ili'nün sağ-kolında vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında müzâyakası olmağın, taht-ı kazânuzda olan celeb tâʾifesinün hâliyâ irsâl olınacak mevsim koyunları ne mikdâr olup ve ne mikdârı tedârük olınup irsâl olınmak üzre idüği bilinmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Her birinüz biʾz-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan celeb tâʾîfesin getürdüp dahı üzerlerine mukayyed olan koyunı defter mûcebince tedârük itdürüp vakti ve mevsimi ile her mevsim koyunın bî-kusûr ihrâc eyleyüp dahı anun gibi mâl hıdmetinde olanlarınuz yarar nâʾiblerinüz ve âdemlerinüz ile mâl hıdmetine meʾmûr olmayanlarınuz biʾz-zât sürdürüp bî-kusûr getürüp mahrûse-i mezbûreye teslîm itdüresiz. Şöyle ki, birinüz taht-ı kazânuzda olan celeb tâʾifesine defter mûcebince yazılan koyunların biʾt-tamâm tedârük itdürüp sürüp getürdüp teslîm itmeyesiz ve yâhûd noksân üzre getürüp ve yâhûd her koyunı taʿyîn olınan mevsimden geç getüresiz ve yâhûd yolda kassâblara beyʿ itdürüp telef itdüresiz, aslâ bir ferdün özri kabûl olınmayup Südde-i saʿâdet'ümde olan celeb defterine tatbîk olınup noksân üzre getürenlerin mansıbları alınmağla konılmayup envâʿ-ı itâb ü ikāba müstahıkk olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olup ihmâl ü müsâhaleden ve kimesneye himâyet itmekden ziyâde ihtiyât [ü] ictinâb eyleyüp her birinüz taht-ı kazânuzda vâkıʿ olan celeblere defter mûcebince taʿyîn olınan koyunların vakti ve mevsimi ile tedârük itdürüp mâl hıdmetinde olmayanlarınuz emrüm üzre sürüp biʾz-zât getürüp ve mâl-ı mîrî hıdmetinde olanlarınuz nâʾiblerinüz ve yarar âdemlerinüz ile gönderüp teslîm itmekde dakika fevt itmeyesiz ve her birinüz biʾl-fiʿl taht-ı kazânuzda ne mikdâr celeb olup ve üzerlerine takdîr olınup hâliyâ irsâl olıncak ne mikdâr koyunları olup tedârük olınmışdur, mufassal yazup mezbûr ile arz idesiz. Ve sene-i sâbıkada dahı getürüp mahrûse-i mezbûreye koyun teslîm idüp celeb huccet alan celeblerün dahı huccetlerin alup ne mikdâr koyun teslîm iderlerse huccetleri mûcebince anı dahı yazup bildüresiz. Taht-ı kazânuzda olan kassâblara katup ر// satdurmayasız. İkişer elli ve üçer yüz dirheme satdurmayasız.

479/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı sol-kol kādîlarına.

480 *Rumeli kadılarına: Erzurum Beylerbeyisi Ayas Paşa'nın adamı Hüseyin Subaşı'nın, Tameşvar sâbık Defterdarı İbrahim'e teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Rûm-ili kādîlarına hüküm ki:

Sâbıkā Erzurum Beglerbegisi olan Ayas'un âdemlerinden Hüseyin Sübaşı nâm kimesnenün huzûrı lâzım olmağın getürmek içün sâbıkā Tımışvar'da timar defterdârı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrâhîm *zîde mecduhû* irsâl olınup **buyurdum ki:**

Her kangınızun taht-ı kazâsında bulınursa tutup müşârün-ileyhe teslîm eyleyesiz. Şöyle ki, ele gelmekde ve yolda getürmekde âdem lâzım olursa kifâyet mikdârı âdem viresiz.

481 *Mısır beylerbeyine: Kudüs'de Şehzade Sultan Selim validesi imareti için mahsul alınmasına dair.*

Yazıldı.
Şâm yeniçerilerinden, arz getüren Ömer'e virildi.
Fî 4 Safer sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm vâlidesinün Kuds-i Şerîf'de olan imâreti mütevellîsi Turgud, Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp, hâliyâ sene 966 târîhinde hâsıl olan terekeyi çekirge yiyüp şimdilik tereke bahâda olduğın ve sâbıkda der-anbâr olan terekeye dahı bit düşüp satılmak üzre olduğın ve bu yıl hâsıl olan tereke dahı kalmayup imâret-i mezbûre harcına kifâyet ideceği maʿlûm olmayup terekeye müzâyaka lâzım gelürse ol cânibden tereke almak içün âdem gönderildükde akçaları ile kifâyet mikdârı buğday ve sâʾir tereke virilmek bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; anun gibi evkāf-ı mezbûrenün terekesi imâret harcına kifâyet itmeyüp müzâyaka lâzım gelürse ki, müzâyaka olup ihtiyâc olduğı senün maʿlûmun ola, ol bâbda müzâyaka çekdürmeyüp ne mikdâr tereke kifâyet iderse kifâyet mikdârı akçaları ile kifâyet mikdârı tereke alıviresin. Ammâ evkāf bahânesiyle kimesneye tereke virilmekden ve kifâyet mikdârından ziyâde virilmekden hazer idesin. İhtiyâc olduğın ve ne mikdâr lâzım olduğın tamâm maʿlûm idinüp, dahı ana göre viresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 2 Saferü'l-muzaffer sene 967 [03.11.1559]

482 *Edremid, Ayazmend, Bergama, Güzelhisar ve Tarhaniyat kadılarına: Deryada küffara zahire verilmemesi, fakat İstanbul için ferman ile gelenlere zahire verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 4 Safer sene 967

Edremid ve Ayazmend ve Bergama ve Güzel-hisâr ve Tarhaniyat kādîlarına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da tereke bâbında nevʿâ müzâyaka olmağın bundan akdem taht-ı kazânuzdan tereke almak içün baʿzı reʾîslerün kefilleri alınup vaʿde virilüp emr

ile irsâl olınup varup tereke almak istedüklerinde ihtiyârlariyle beyᶜ idenleri baᶜzı sancak âmilleri ve sübaşıları, siz deryâya tereke virmek memnûᶜ iken tereke virürsiz diyü tutup cerîmelerin alup ve baᶜzıları dahı reᵓîslerden ağırlık diyü bir mikdâr akça taleb idüp ve siz dahı memleketde müzâyaka vardur ve deryâya tereke virilmek menᶜ olınup niçe defᶜa ahkâm-ı şerîfe vârid olmışdur diyü mücerred ahz içün taᶜallül idüp tereke aldurmaduğınuz iᶜlâm eylediler. İmdi, deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmemek bâbında sâdır olan emrüm kemâ-kân mukarrerdür. Ammâ şunlar ki emr-i şerîfümle mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün taht-ı kazânuza varup tereke almak istedüklerinde, eger siz ve eger voyvoda ve ummâl ve sâᵓir iş-erleri mücerred ahz ü celb için vech-i meşrûh üzere taᶜallül ü bahâne olınmak câᵓiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup, anun gibi fermân-ı şerîfümle mahrûse-i mezbûre için ve tereke getürmeğe irsâl olınan reᵓîsler emrüm ile varduklarında, ellerinde olan fermân-ı hümâyûnum mûcebince bulınan yirlerden narh-ı rûzî üzre eger arpa ve buğdaydur, ihtiyârları ile beyᶜ idenlerden alıvirüp gemilerine tahmîl eyleyüp şunlar ki deryâda küffâra beyᶜ itmek ihtimâli ola, içine yarar âdemler koyup ve her reᵓîs gemisine ne mikdâr tereke tahmîl olınup ve ne sefer üzre alındugın yazup siz dahı Südde-i saᶜâdet'üme bildüresiz ki, geldükde ana göre taleb olınup hârice iledüp beyᶜ itmek ihtimâli olmaya. Mahmiyye-i mezbûre'nün zahîresi husûsı mühimmâtdandur. Bunda müzâyaka vardur ve yâhûd deryâya tereke virilmek memnûᶜdur diyü bunlara tereke beyᶜ idenleri ehl-i örf ol vechile dahl idüp reᶜâyâdan ve reᵓîslerden ahz ü celb olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz. Sonra yoklanup görilüp şöyle ki, bu bahâne ile reᵓîslerden ve yâhûd reᶜâyâdan sizün cânibinüzden ve yâhûd sâᵓir ümenâ vü ummâl ve begler âdemlerinden ahz ü celb yâhûd emr ile varmayanlara ve yâhûd deryâya küffâr-ı hâksâra tereke virildüği maᶜlûm ola, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup azl ile konılmayup muᶜâkab olmak mukarrer bilüp ana göre basîret üzre olup emr-i şerîfüme mugâyir iş olmakdan ziyâde hazer idesiz.

483 *Nablus beyine: Kudüs'de Şehzade Selim'in validesinin imareti vakfına ait köylerin halkına bazı kişilerce verilen zararın men'i hakkında.*

Yazıldı.
Şâm yeniçerilerinden, arz getüren Ömer'e virildi.
Fî 4 Safer sene 967

Nablus begine hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* vâlidesinün Kuds-i Şerîf'de vâkıᶜ olan imâret mütevellîsi Turgud *zîde kadruhû* Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp evkâf-ı mezbûreden livâᵓ-i Nablus'da vâkıᶜ olan karye-i Kakun ahâlîsin Müşâşaka nâm meşâyıhı dâᵓimâ rencîde idüp üzerlerine salgun salup terekelerin ve mâlların gâret idüp ve karye-i mezbûrda hafta bâzârı olup bâzâr bahânesiyle her hafta etrâfdan usât ü müfsidîn cemᶜ olup karye-i mezbûreye gelüp cebr ile müft ü meccânen iyâllerin ve yemeklerin alup küllî fesâd eyledükleri sebebden karye-i mezbûre harâba müşrif olup ve evkâf-ı mezbûreden livâᵓ-i merkûmda vâkıᶜ olan cemâsınun dahı Yûsuf b. Süyûsî nâm müfsid dâᵓimâ yüz iki yüz atlu ve yaya ile üzerlerine varup mâlların gâret itdüklerinden mâᶜadâ ehl [ü] iyâllerine dahı dahl idüp ol ecilden baᶜzıları perâkende olup mâl-ı vakfa küllî zarar karîn olduğın ve karye-i mezbûrede olan hafta bâzârı dahı refᶜ olınmasın arz itmeğin zikr olınan bâzâr refᶜ olınup ve mezkûr olan ehl-i fesâdun dahı ele gelüp haklarından gelinmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâᵓimâ mukayyed olup zikr olınan vakf karyelere gelüp fesâd ü teᶜaddî idüp eger Müşâşaka tâᵓifesinden ve eger zikr olınan Yûsuf b. Süyûsî'dür, her ne tarîkla olursa ol maküle fesâd ü şenâᶜat üzre olanları ele getürüp reᶜâyâdan alınan mâl ü menâllerin baᶜde's-sübût alıvirüp dahı fesâd ü şenâᶜati zâhir olanları mecâl virmeyüp haklarından gelüp zikr olınan karyeleri ve sâᵓirlerin anlarun fitne vü fesâdlarından emîn eyleyüp muhtâc-ı arz olanı bildürüp bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şerᶜ dahl olınmayup ehl-i fesâda himâyet olınmakdan hazer idesin.

484 *Şam beylerbeyine ve Şam yeniçerileri ağasına: Aynı vakıf işinde istihdam için on tane yeniçeri gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Şâm yeniçerilerinden, arz getüren Ömer'e virildi.
Fî 4 Safer sene 967

Şâm beglerbegisine ve Şâm yeniçerileri agasına hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* vâlidesinün Kuds-i Şerîf'de olan imâreti evkâfı mütevellîsi Turgud *zîde mecduhû* mektûb gönderüp imâret-i mezbûre evkâfı perâkende olmağın istihdâm için Şâm yeniçerilerinden kifâyet mikdârı yeniçeri virilmek mühimm ü lâzım olduğın arz itmeğin on nefer yeniçeri virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Zikr olınan evkâfun mesâlihine istihdâm için müşârün-ileyh murâd itdüği kimesnelerden on nefer yeniçeri taᶜyîn eyleyüp gönderesiz ki, varup mûmâ-ileyh yanında hıdmetde olalar.

485 *Amasya sancağı beyine: Gelen gidenlere taaddi ve tecavüz eden levent ve softa taifesinin tenkilleri hakkında.*

Canik beginün âdemi olan Budak'a virildi.
Fî 3 Safer sene 967

Amâsiyye sancağı begine hüküm ki:

Silistre sancağı begi olup livâᵓ-i mezbûr muhâzafasında olan Sinân *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Canik Sancağı Begi olan Ali *dâme izzuhû* ile mahmiyye-i Amâsiyye'de muhâfaza hıdmetinde iken baᶜzı sûhteler ve levend tâᵓifesi cemᶜ olup âlet-i harb ü kıtâl ile ayende vü revendenün yollarına inüp ve nevâhî vü kasabât halkından niçe kimesnenün evlâd ü emvâllerine dahl itdükleri sebebden ele getürmek içün etrâf ü cevânibe âdemler salınup ele girmeyüp cemᶜiyyetle Canik câniblerine gitdüğin bildürmiş; kârı istimâᶜ olduğın bildürmiş. İmdi, bundan akdem zikr olınan sûhte ve levend tâᵓifesiyçün size niçe defᶜa ahkâm-ı şerîfe gönderilüp tenbîh olınmış idi. İmdi, sacağınuzda bu maküle ehl-i fesâd zuhûr idüp bunca zamândan berü siz ele getürüp haklarından gelmeyesiz, bu sizün ihmâlinüzden ve yâhûd hıfz u hırâset-i memlekete adem-i iktidârınuzdandur. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan elh-i fesâd eger sûhte tâᵓifesidür, eger gayrı levenddür, her ne tarîkla mümkin ise ele getürüp anun gibi yarağ u yasağ ile fesâd üzre ele gelenleri mecâl virmeyüp mahallinde haklarından gelüp ol cevânibi anlarun fitne vü fesâdlarından emîn ü âzâd eyleyesin. Şöyle ki, bu defᶜa dahı zikr olınan ehl-i fesâdun haklarından girü sancağınuzda kimesneye teᶜaddî itdükleri istimâᶜ olına, aslâ

özrinüz makbûl olmak ihtimâli olmayup mes'ûl olmanuz mukarrer bilüp ana göre basîret üzre olup hıfz u hırâsetde dakîka fevt itmeyüp ehl-i fesâdı ele getürüp Şer^{c} u kānûn ile haklarından gelesin. Bu bâbda ehl-i fesâd olanlar kimler ise Canik Sancağı Begi Ali *dâme ulüvvuhû* tezkire idüp göndermeğin, sûreti ihrâc olınup bile irsâl olmışdur. Her kandeyse bulup ehl-i fesâdun hakkından gelesin.

485/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Çorum sancağı begine.

[Yev]mü's-sebt fî 3 Saferi'l-muzaffer sene 967 [04.11.1559]

486 *Kudüs-i Şerif evkafı mütevellisi Turgud'a: Kudüs-i Şerif'de evkaf mütevellisi Bayram zamanından kalan mahsulün Dubrovnikliye satılması hakkında.*

Yazıldı.
Şâm yeniçerilerinden, arz getüren âdemi Ömer'e virildi.
Fî 4 Saferi'l-muzaffer sene 967

Kuds-i Şerîf evkāfı mütevellîsi olan Turgud'a hüküm ki:

Südde-i sa^{c}âdet'üme mektûb gönderüp ve sâbıkā mütevvellî olan Bayrâm zamânında dört bin kile mikdârı tereke der-anbâr kılup tâlib olmamağın bey^{c} olınmayup çüriyüp ve senün zamânunda hâsıl olan tereke dahı vilâyet-i mezkûre ucuzluk olmağın der-anbâr kalup nısfı mikdârı çüriyüp mâ^{c}adâsı dahı telef olmak üzredür diyü arz itmeğin Dubravniklü'ye bey^{c} olınmasın emr idüp Yafa iskelesi'ne gemi gönderilmek tenbîh olınmışdur. **Buyurdum ki:**

İskele-i mezkûreye gemilerin gönderdüklerinde evkāf-ı mezkûrenün ne mikdâr terekesi varise narh-ı rûzî üzre Dubravnik gemilerine bey^{c} eyleyüp ne mikdâr tereke virilürse ellerine temessük virüp bir sûretin Südde-i sa^{c}âdet'üme gönderesin. Ammâ zikr olınan gemilere evkāf-ı mezkûre terekesinden gayrı tereke virilmek câ'iz değildür. Bu bâbda mukayyed olup, evkāf terekesinden gayrı bir habbe tereke virdürmeyüp fermân-ı hümâyûnuma [mugāyir] iş olmakdan hazer idesin. Şöyle ki, evkāf terekesinden gayrı, evkāf bahânesiyle hâricden tereke alınup virile ve yâhûd gayrı kimesnelere bu bahâne ile tereke virdürdüğün istimâ^{c} olına, özrün makbûl olmayup mu^{c}âkab olman mukarrerdür. Ana göre evkāfun bey^{c}i lâzım olan terekesin viresin.

487 *Canik sancağı Beyi Ali Bey'e: Fesat üzere bulunan softa ve levent taifesinin ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Mezbûr begün âdemi Budak'a virildi.
Fî 3 Safer sene 967

Canik Sancağı Begi Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu^{c}allâ'ma mektûb gönderüp sûhte ve levend tâ'ifesinden haylî ehl-i fesâd cem^{c} olup âlet-i harb ve tüfeng ile âyende vü revendenün yollarına inüp kurâ halkına salkun salup husûsan Canik

sınurında Demir nâm karyede salkun salar iken iki neferi ele gelüp karye halkından iki kimesne mecrûh idüp meclis-i Şer^{c}de ikrâr idüp ikrârları sicill olındukdan sonra Samsun kal^{c}ası'nda habs olındukların ve bundan gayrı ehl-i fesâd kimler idüğin yazup bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan ehl-i fesâd eger arzda mastûr olanlardur ve eger sâ'ir sûhte ve levend tâ'ifesindendür her ne tarîkla mümkin ise ele getürüp anun gibi yarağ u yasağla ele gelenleri mecâl virmeyüp mahallinde haklarından gelüp ol cevânibi anlarun fitne vü fesâdlarından emîn idesin. Şöyle ki, ehl-i fesâdun hakkından gelinmeyüp sancağunda kimesneye te^{c}addî itdükleri istimâ^{c} olına, asla özrün makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olup hıfz u hırâsetde dakîka fevt itmeyüp ehl-i fesâdı ele getürüp Şer^{c} u kānûn ile haklarından gelesin ve arz olındığı üzre zikr olınan ehl-i fesâddan yarağıyla tutılup ve âdem mecrûh idüp ikrârı dahı sicill olup habs olınan iki nefer ehl-i fesâdı müseccel olmışsa mahallinde hakkından gelesin ve emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup arz idesin.

488 *Sofya, Çırnova ve Berkofça kadılarına: Rumeli Beylerbeyisi Mustafa Paşa'nın hasları mahsulâtının voyvodaları tarafından toplanarak tahsil ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Sofya, Çernovi ve Berkofça kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Rûm-ili Beglerbegisi Mustafa Paşa *dâmet me^{c}âlîhi* taht-ı kazânuzda olan hâsları mahsûlâtının akçasın cem^{c} u tahsîl eyleyüp getürmek içün voyvodalarına mektûb göndermeğin, mektûbları aynı ile irsâl olınup **buyurdum ki:**

Rûm-ili çavuşlarından Bâlî vardukda, müşârün-ileyhün zikr olınan voyvodalarına mektûbı mûcebince mahsûllerin cem^{c} u tahsîl itdürüp dahı bi'z-zât voyvodaları ile mezbûr ile Südde-i sa^{c}âdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür, ihmâl itdürmeyüp emrüm üzre irsâl eyleyesiz. Şöyle ki voyvodaları bi'z-zât gelmek ile anda mahsûlâta zarar lâzım gelüp bi'z-zât gelmek mümkin değilse zikr olınan akçayı yarar ve i^{c}timâd itdüği âdemlerin koşup bile göndere.

488/a-

Yazıldı.
Bir sûreti Siroz, Zihne ve Filorina kādîlarına.
Rûm-ili çavuşlarından Ferruh'a.

488/b-

Yazıldı.
Bir sûreti Mora, Yanya, Cum^{c}a-bâzârı kādîlarına.
Rûm-ili çavuşlarından Mustafa['ya].

[Yev]mü'l-isneyn fî 5 Safer sene 967 [06.11.1559]

489 ***Eflâk Voyvodası Petri'ye: Erdel'e toplanan müfsidlerin tecavüzlerinin men'i için Vidin beyi ve Boğdan voyvodası ile birlikte muhafazaya devam edilmesine dair.***

Yazıldı.
Âdemi Malkoç'a virildi.
Fî 7 Safer sene 967

Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda'ya hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Erdel'den baʿzı müfsidler cemʿiyyet üzre olup ammâ ümîzdür ki an-karîb münhezîm ü makhûr olup haklarından geline ve memleket birleşince Emîr-i Ahurum Ali *zîde mecduhû* ol vilâyetde eğlenmesi husûsın iʿlâm eylemişsin. İmdi, Vidin begine ve Boğdan voyvodasına senün tarafuna hâzır u nâzır olmalariyçün hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi baʿzı ehl-i fesâdun defʿ u mazarratı husûsında lâzım gelürse anlar ile haberleşüp yek-dil ü yek-cihet olup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i râʿîyyet bâbında dakika fevt itmeyüp ikdâm ü ihtimâm üzre olasın ve müşârün-ileyh emîr-i ahurum Âstâne-i saʿâdet'üme gelüp gide.

490 ***Bu hususta Vidin beyine hüküm.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Vidin begine hüküm ki:

Eflâk voyvodası Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp vilâyet-i Erdel'den gelmiş baʿzı müfsidler cemʿiyyet üzre olup anun gibi vilâyet-i Eflâk'a zarar kasdına hareket iderlerise defʿ u mazarratları husûsında muʿâvenet lâzım gelürise muʿâvenet olınmasın iʿlâm i[t]düğü ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, sen dahı mezkûr voyvoda taraflarına göz ve kulak tutup anun gibi ehl-i fesâd hareket idüp defʿ u mazarratları bâbında muʿâvenet lâzım gelüp sana haber gönderdükde mezkûr voyvoda ile yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre ehl-i fesâdun defʿ-i mazarratları husûsında her ne tarîkla olurise muʿâvenet ü müzâheret eyleyüp memleket [ü] vilâyete zarar u gezend irişdürmemek bâbında ve devlet-i ebed-peyvendüme müteferriʿ olan mesâlih u mühimmâtda envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin.

490/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda'ya.

491 ***Budin beylerbeyine: Eşkiya ve haydutlar için Seksar Beyi Duralı Bey tarafından adam istenildiğinde varoşlardan tüfenkçi gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Şaʿbân Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Safer sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Seksar Sancağı Begi olan Turali *dâme izzuhû* Südde-i saʿâdet'üme âdem gönderüp sancağında baʿzı hayduk harâmî zuhûr idüp kendü üzerine varmalu oldukda ve yâhûd âdem göndermelü oldukda Nakşa ve Nolta ve Atina nâm varoşlardan ve sâʾir sancağında olan hâslardan baʿzı tüfengci âdem lâzım olup taleb itdükde taʿallül itdüklerin bildürmiş. Ol bâbda hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi hayduk harâmî zuhûr idüp defʿ-i ifsâdları içün tüfengciye ihtiyâc olup müşârün-ileyh taleb itdükde zikr olınan varoşlar ahâlîsi taʿallül iderlerse menʿ eyleyüp tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki lâzım olup müşârün-ileyh tüfengci taleb itdükde taʿallül ü bahâne itmeyüp kifâyet mikdârı âdem viresin.

492 ***Bursa'da tutulan hırsızların İstanbul'a gönderilmesi hakkında Bursa subaşısına hüküm.***

Yazıldı.
İstanbul sübaşısına virildi.
Fî 6 Safer sene 967

Burusa sübaşısına hüküm ki:

Bundan akdem emr-i şerîfüm gönderilüp mahrûse-i İstanbul sübaşısı tutduğı Kulak Husrev nâm hırsuzun Burusa'da tutılup ellerinde kürkler bulınup habs olınan Acem Hüseyin ve Dervîş nâm şerîkleri Südde-i saʿâdet'üme gönderile diyü emrüm olmışdı. Hâliyâ gönderildüği iʿlâm olınmağın **buyurdum ki:**

Varıcak mezkûrun, mezbûrân şerîklerin ellerinde bulınan kürkleri ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı muʿallâ'ma gönderesin. Yolda gaybet itdürmekden hazer idüp onat [vechile] mukayyed olasın.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 6 Safer sene 967 [07.11.1559]

493 ***Çorum sancağı beyine: Sancak'daki eşkiyâyı ele geçirip haklarından gelinmesine dair.***

Yazıldı.
Âdemi Caʿfer'e virildi.
Fî 8 Safer sene 967

Çorum Sancağı Begi İlyâs Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp sancağunda hırsuz u harâmîlik ile maʿrûf u meşhûr olup fesâd ü şenâʿat itdüklerinde üzerlerine varup dutmak kasd olındukda âhar sancağa kaçmağla ele girmeyüp hâric-i sancağa kaçan ehl-i fesâdı dutup ele getürüp haklarından gelinmesi lâzımdur diyü arz itmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi zuhûr iden ehl-i fesâdı eger sancağundadur ve eger gayrı yirdedür, her ne tarîkla ele gelmek mümkin ise ele getürüp dahı Şerʿ u kānûn ile ehl-i fesâdun fesâd ü şenâʿatleri zâhir olduğı yirde haklarından gelinüp sancağun değildür diyü eger kādîlar ve eger sâʾir kimesneler inâd iderlerse arz idesin. Ehl-i fesâdı ele getürmekde eger kādîlar ve eger gayrıdur, gereği gibi muʿâvenet ideler. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz olmakdan hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

494 ***Tameşvar beylerbeyine: Feth-i hâkanîden sonra iltica ve hicret eden zimmilere verilen muaf ve müsellem tezkireleri kayıtlarının gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Safer sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp feth-i hâkānîden küffâr-ı hâksârun aʿyânından baʿzı zimmîler ihtiyârlariyle gelüp itâʿat itdüklerinden gayrı niçe hâne itâʿat itdürdükleri ecilden müteveffâ Mehmed Paşa himâyet idüp ellerine temessük virüp baʿdehû vilâyet tahrîr olındukda timar müyesser olmayanlara rızâlariyle vilâyet emîni, tasarruflarında olan yirleriyle muʿâf ü müsellem idüp vilâyet defterine kayd itdüm diyü ellerine mühürlü tezkire virüp tezkireleri defter-i mufassala kayd olınmadığı sebebden, sâkin oldukları yirlerün sâhibleri mezbûrlardan sâʾir reʿâyâdan gir[ü] öşr ve rüsûm taleb itdüklerin bildürmişsin. Lâkin isimleriyle ne mikdâr nefer oldukları maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, ne mikdâr neferdür, isimleriyle defter eyleyüp Südde-i saʿâdet'üme bildüresin. Ve defterde yazılan ne mikdârdur, kayd olınmayup kalanlar ne mikdârdur? Defter idüp bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 10 Safer sene 967 [11.11.1559]

495 ***Boğdan voyvodasına: Eflâk Voyvodası Mirço'nun ölümünden sonra taaddi ve şekâvet yapılacağına dair haberler üzerine, o tarafla ilgilenip lüzumunda yardım etmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Polna'ya virildi.
Fî 11 Safer sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mirço Voyvoda fevt oldukdan sonra mezbûr Mirço Voyvoda'ya hıyânet iden baʿzı eşirrâ üç bölük olup, bir bölüği İstefan Kral'un ve bir bölüği Plademir Çaret ve bir bölüği Patrandıraş (?) ellerinde olup İstefan Kral'un ve cümle bolarlarun ve Erdel ve Macar beglerinün ittifâklariyle birin Kara Eflâk vilâyetine gönderüp varup duhûl itmişlerdür. Husûs-ı mezbûr içün askerimüz hâzırdur. Emr-i şerîf olmayınca varup mukābil olmazuz, İstefan Kral itdüği gibi itmek istemezüz. Erdel cânibinden gelen âdemlerimüz şöyle haber getürdiler ki: *"İstefan Kral cümle bolarlariyle ve Erdel ve Macar bekçinüz ile ittifâk eylediler ki, şimdiye değin seneden seneye harâc virildüği gibi bir dahı virilmeye"* diyü Âstâne-i saʿâdet'e harâc getürmezlerse isyân üzre olmaları mukarrer olur ve Âstâne-i saʿâdet'de İstefan Kral'un Julay Mihay nâm âdemîsi olup ziyâde şerîr olup, 'de her ne istimâʿ iderse bi'l-külliyye İstefan Kral'a iʿlâm ider ve İstefan Kral dahı Magrib cânibinden olan krallara ve Ferenduş'a ve sâʾirlere haber idüp iʿlâm ider. Şimdiki hâlde İstefan Kral, Erdel ve Macar beglerini cemʿ idüp, danışık itmek isterleriken fikri ne idüği maʿlûm olmadı. Efkâr-ı fâsidi nenün üzerine olduğı maʿlûm olursa ber-vech-i istiʿcâl arz olınur diyü iʿlâm eylemişsin. Bu bâbda her ne dahı dinilmişse maʿlûm-ı şerîfüm oldı. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, Eflâk voyvodası cânibine dâʾimâ hâzır u nâzır olup anun gibi eger nefsünledür ve eger kifâyet mikdârı âdem

göndermek iledür, her ne vechile olursa gaflet itmeyüp, mahall iktizâ itdüğine göre gereği gibi muʿâvenet ü müzâheret idüp her ne vechile mümkin ü mutasavverse mazarrat ü ifsâdların defʿ u refʿ itmek bâbında envâʿ-ı mesâʾî-i cemîlen zuhûra getüresin. Gaflet ile ehl-i fesâddan vilâyet-i Eflâk'a zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin. Atebe-i ulyâ'ma olan ubûdiyyet ü ihlâsun muktezâsınca vâkıʿ olan hıdemât-ı hümâyûnumda bezl-i makdûr eyleyüp, her cânibden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı Südde-i saʿâdet'üme iʿlâmdan hâlî olmayasın ve anun gibi Boğdan vilâyetine zarar kasdına gelenleri dahı gereği gibi haklarından gelüp memleket [ü] vilâyete îrâs-ı zarar u ziyân irişdürmeyüp hıfz u hırâset-i memleket ve savn u sıyânet-i râʿiyyet bâbında envâʿ-ı mesâʾî-i cemîle zuhûra getüresin.

496 ***Balıkesir ve Ezine kadılarına: Hacı Ahmed adındaki eşkiyâ hakkında Edremid kadısı ve Emval Nâzırı olan Kemal ile beraber tahkikat yapılmasına dair.***

Yazıldı.
Nâzır'un âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî 11 Safer sene 967

Balıkesri ve Ezine kādîlarına hüküm ki:

Edremid kādîsı olup Nâzır-ı Emvâl olan Kemâl, bundan akdem Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Hacı Ahmed nâm kimesnenün ehl-i fesâd ve hırsuz yatağı olup izâlesi lâzımdur diyü arz itmeğin ol bâbda size hükm-i hümâyûnum gönderilüp arz olınduğı gibi ise hakkından gelesiz diyü emrüm olmışdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. Mezbûrun ahvâli görilmelü oldukda girü müşârün-ileyh Kemâl bile mübâşir olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezbûrîn ahvâlin emrüm üzre müşârün-ileyhle hakk üzre tefîş eyleyüp emr-i şerîf-i sâbıkumla amel eyleyesiz.

[Yev]mü's-sebt fî 11 Safer sene 967 [12.11.1559]

497 ***Mısır beylerbeyine: Reşid kazasında bayram gecesi Memi adlı birisinin evinde içki içip adam katledenler hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.***

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi arz idüp buyurılmışdur.
Muhzır yoldaşı Mehmed'e virildi.
Fî 10 Safer sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem sana Reşîd kādîsı mektûb gönderüp Dergâh-ı muʿallâ yeniçerilerinden Mustafa ve Kul-oğlı Ali ve diger Mustafa ve Mürşid Caʿfer'ün kulı Dervîş ve Tâcir Mehmed ve Hızır nâm kimesneler dahı bayrâm gicesi Memi nâm gazzâzun odasında şürb-i hamr idüp Kul-oğlı Ali katl olınup mezbûr Mustafa mecrûh olup Müslimânlar ile üzerine varılup ehl-i meclisden Mustafa ve diger Mustafa ve Dervîş ve Tâcir Mehmed hâzır olup süʾâl oldukda mecrûh Mustafa cevâb virüp diger Mustafa evine girüp Hızır Bâlî maktûl Ali ile gavgā idüp mum söyinüp Dervîş kaçup mezbûr Hızır Bâlî, Ali'yi bıçağla omuzında[n] ve birkaç yirinde[n] urup Mustafa tutmak istedükde anı dahı üç yirde[n] urup kaçup gitdi. Etrâfa âdemler gönderilüp Hızır Bâlî ve Memi ele gelmeyüp gaybet idüp hâzırlarun cevâbı sicille kayd olınup diyü iʿlâm itdükde[n] sonra mezbûr Hızır Bâlî ele gelüp süʾâl oldukda inkâr idüp ashâb-ı sohbetden

gayrı şâhid olmayup eyle olsa mezbûr Hızır Bâlî ve mecrûh Mustafa yeniçeri olup bunda nevbetci olan turnacı-başına teslîm olınup ve ashâb-ı sohbet ve sâhib-i hâne sübaşıya virilüp habs olmışlardur diyü arz eylemişsin. İmdi, ol mahbûslarun dahı agaları tarafından âdetleri üzre berâtları gönderilmişdür. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, ehl-i meclisden sâ'ir gaybet idenleri dahı her ne tarîkla olursa ele getürüp ahvâllerin ber-mûceb-i Şer'-i kavîm onat vechile teftîş eyleyüp göresin; eger ol berâtları gönderilenleridür ve eger sâ'iridür Şer'ile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın.

498 *Selânik kadısına: Madenci olan Hüseyin Bâlî yerine İstemat adlı zimminin celep kaydedilmesine müsaade olunduğuna dair.*

Yazıldı.
Kemâl Çavuş-oğlı Mustafa'ya virildi.
Fî 13 Rebî'u'l-evvel sene 967

Selânik kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp nefs-i Selânik'de Debbâğlar mahallesinde sâkin olup defterde yüz koyuna celeb kayd olınan Pîrî-oğlı Hüseyin Bâlî için ma'denci olmağla celeb hıdmetine mâni'dür ve yirine kazâ'-i mezbûra tâbi' Ayamana nâm karyeden İstemad nâm zimmî yarar ve mütemevvil olmağın mahaldür diyü i'lâm itdüğün ecilden mezkûr zimmî, mesfûr Hüseyin'ün yirine defterde celeb kayd olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Mezbûr İstemad'un defterde üzerine kayd olınan koyunı sâl be-sâl vakti ve mevsimi ile tedârük itdürüp gönderüp mahmiyye-i mezbûreye teslîm itdüresin. Şöyle ki, mezbûr zimmî zikr olınan koyunını getürüp teslîm itmeye veyâ adem-i iktidârın arz eyleye, mezkûrun üzerine kayd olınan koyun senden taleb olınur, ana göre mukayyed olasın.

499 *Üsküp sancağı kadılarına: Üsküp beyinin hasları mahsulünün adamına toplattırılması hakkında.*

Yazıldı.

Üsküb sancağı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ livâ'-i mezbûrun begi Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp hâsları mahsûli cem' u tahsîl olup harclıkcı varınca ihzâr olmasın recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle âdemi Husrev vardukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan hâsların zabt idüp âdemlerine tahvîlinde vâkı' olan cüz'î ve küllî mahsûlin cem' u tahsîl idüp ihzâr itdüresiz ki, harclıkcı vardukda aslâ tevakkuf lâzım gelmeye. Husûs-ı mezbûra dikkat ü ihtimâm idüp ihmâl ü müsâhele itmeyüp Şer' u kānûn [ve] defter mûcebince müşârün-ileyhe â'id ve râci' olan hukūk-ı Şer'iyye ve rüsûm-ı örfiyyesin bî-kusûr cem' itdürüp kimesnede bir akça ve bir habbesin bâkī komayasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 12 Safer sene 967 [14.11.1559]

500 *Bağdad beylerbeyine: Mevcut askerle yeniden gönderilecek askere kâfi miktarda zahirenin mevcut olup olmadığının bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Ulaşdurmak içün Ali Çavuş ile Diyârbekr beglerbegisine gönderildi.
Fî 12 Safer sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem ol cânibe irsâl olınan asâkir-i nusret-me'âsirün zahîreleri mühimm ü lâzım olup andan gayrı dahı asker gönderilmek lâzım oldukda zahîre husûsı mühimmâtdan olup vilâyet zahîresi ahvâli ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup vilâyet-i mezbûrenün eger mîrîde ve eger erbâb-ı timar ve re'âyâda der-anbâr olmış tereke var mıdur? Anda olan askerden mâ'adâ asker varmalu oldukda kifâyet ider mi, tahmînen ne mikdâr tereke olup ne mikdâr askere kifâyet ider? Tamâm ma'lûm idinüp dahı yazup bildürüp ve sâ'ir ol cevânibün vâkıf olduğun ahbârı dahı i'lâm idüp ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup vâsıl olduğın bile yazup bildüresin.

501 *Diyarbekir beylerbeyine: Gönderilen mühürlü hükmün Haleb defterdarına ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Ali Çavuş ile Mâliyye tarafından virilen hükümleriyle bile gönderildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Haleb defterdârına îsâl için sana mühürlü kîse ile hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup vâsıl oldukda yarar çavuşun ile gönderüp ulaşdurup cevâbı ne ise aldurup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve müşârün-ileyhden ulak hükmin alup Südde-i sa'âdet'üme gelmek içün bârgîr viresin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup vâsıl olduğın ve ne zamânda irsâl eyledüğün yazup bildüresin.

502 *Rum beylerbeyine: Gönderilen mühürlü hükmün Erzurum beylerbeyine ulaştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Mâliyye tarafından virilen hükümleriyle Ali Çavuş'a virildi.

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Erzurum beglerbegisine îsâl için sana mühürlü kîse ile hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

İsâl itdükde te'hîr itmeyüp yarar çavuşun ile müşârün-ileyhe irsâl ü îsâl idüp fermân-ı şerîfümün cevâbı ne ise, sen alup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne günde vâsıl olup ve ne zamânda irsâl itdüğün yazup bildüresin.

503 *Gönderilen hükmün cevabını derhal göndermesi hakkında Amasya kadısına hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Amâsiyye kādîsına hüküm ki:

Sana hükm-i şerîf gönderilmişdür. Varup teslîm itdükde teʾhîr itmeyüp müşârün-ileyhün gelmesine tevakkuf eylemeyüp cevâbın yazup muʿaccelen bildüresin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün vâsıl olup ne vechile tedârük eyledüğün yazup bildüresin.

504 *Amasya beyine: Amasya Kalesi tüm görevlilerinin külliyen değiştirildiğine dair.*

Yazıldı.
Muhzıra virildi.
Fî 13 Safer sene 967

Amâsiyye sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Amâsiyye kalʿasınun dizdârı ve kethudâsı ve sâʾir müstahfızları bi'l-külliyye refʿ olınup yirlerine âhar dizdâr ve kethudâ ve hisâr-erenleri taʿyîn ü nasb olınup berât-ı şerîf virülüp irsâl olındılar. **Buyurdum ki:**

Varduklarında, kalʿa-yı mezbûre dizdârın ve kethudâ ve sâʾir müstahfızların ihrâc idüp dahı kalʿayı hâliyâ varan dizdâra teslîm idüp gereği gibi hıfz u hırâset itdüresin. Şöyle bilesin.

505 *İznik kadısına: Akçahisar yolunda kadınların öldürülmesine yardımcı olan Subaşı Karamanlı Hasan'ın siyaset edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hayreddîn Beg'e virildi.
Fî 13 Safer sene 967
Kādî-asker arz idüp emri üzre yazılmışdur.

İznik kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Göl-bâzârı kādîsı ile Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp kazâʾ-i İznik'den Akçasar'a giderken tarîk-ı âmm üzre maktûl olan hâtûnları katl iden harâmîlerden Kara Mehmed ve Resûl nâm kimesneler kazâʾ-i İznik'de sübaşılık iden Karamanlu Hasan içün zikr olınan hâtûnlarun Akçasar'a gitmelerinden bize haber virüp delîl olmışdı didüklerinde, İznik ahâlîsinden niçe kimesneler mezkûr Karamanlu Hasan hakkında eyü kimesne işitmezüz; yola ve bele iner harâmî işidürüz diyü haber virdüklerin arz eylemişsin. İmdi, mezkûra siyâset olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûr Karamanlu Hasan'ı siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin.

506 *Erdel Kralı İstefan'a: Erdel'e firar eden Boğdanlı Jeravik adlı suçlunun Boğdan voyvodasına teslim ettirilmesine dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 25 Safer sene 967

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâʾi'l-milleti'l-Mesîhıyye Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda Dergâh-ı muʿallâ'ma âdem gönderüp Boğdan halkından Jeravik nâm ehl-i fesâd kâfir, bir nefer yoldaşiyle Erdel vilâyetine gidüp bi'l-fiʿl anda oldukların arz eyledi. Eyle olsa gerekdür ki, kadîmden yüce Âstâne'müze olan ihlâs u ihtisâsun mûcebince mezkûr Boğdan voyvodasınun âdemi vardukda, zikr olınan müfsidi yoldaşiyle merkûma teslîm idüp Boğdan voyvodasına irsâl idesin.

507 *Erdel ve Macar kralına: Eflâk'dan kaçıp Erdel'e giden ve reâyâya zarar veren eşkiyânın ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Erdel ve Macar Kralı'na hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda atebe-i ulyâma mektûb gönderüp vilâyet-i Eflâk'dan baʿzı ehl-i fesâd kaçup vilâyet-i Erdel'e duhûl idüp kendü hevâlarına tâbiʿ baʿzı ehl-i fesâd cemʿ idüp niçe defʿadur ki Eflâk reʿâyâsın gāret ü hasâret eyleyüp bu defʿa dahı baʿzı ehl-i şenâʿat cemʿ olup vilâyet-i Eflâk'a küllî zarar u ziyan itdüklerin bildürdi. İmdi, vilâyet-i Eflâk ve Boğdan benüm şemşîr-i zafer-rehberüm ile feth u teshîr olmış memleket ü vilâyetümdür. Ve reʿâyâ vü berâyâsı dahı harâc-güzârlarumdur. Dâʾimâ vilâyet-i mezbûrenün ehl-i fesâdı varup sizün vilâyetinüze sığınup gelüp eger Eflâk ve eger Boğdan'da fesâddan hâlî olmayup niçe defʿa bu husûs içün size ahkâm-ı şerîfe gönderilüp anun gibi ehl-i fesâdı memlekete komayup ve dâhil olanları ele getürüp haklarından gelesiz diyü fermân-ı şerîfüm olmış idi. Sen dahı yarar kulumsun. Gerekdür ki dergâh-ı gerdûn-iktidârımuza olan mahz-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsınuz muktezâsınca bu bâbda dâʾimâ bi'z-zât mukayed olup eger Eflâk'dan ve eger Boğdan'dan anun gibi firâr idüp ol cânibe varan ehl-i fesâdı her kande[y]se ve her kimse tetebbuʿ u tecessüs idüp ele getürüp dahı haklarından gelüp başların Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ki bir dahı zikr olınan vilâyetlerün ehl-i fesâdı anda varup fitne vü fesâda mübâşeret itmeğe iktidârları olmaya ve bi'l-cümle bu defʿa vilâyet-i Eflâk'dan varup fesâda mübâşir olanları her ne tarîkla olursa ele getürüp haklarından gelmek bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin. Bir dahı kimesne varup anda şakāvet idüp tekrâr şekvâ itdürmelü itmeyesin ve zikr olınan ehl-i fesâddan ne mikdâr ele getürilüp ne vechile haklarından gelindüğin yazup bildüresin.

508 *Akdeniz yalılarında ve Aydın sancağında olan kadılara: Deryada fesat çıkaran levent taifesinden karaya çıkıp kaçanların yakalanarak kapudana teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Arslan nâm kimesneye virildi.
Fî 16 Safer sene 967

Akdeniz yalılarında [ve] Aydın sancağında olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Çeşme kādîsı Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp, hâliyâ ol cevânibde deryâ muhâfazasında olan Hâcezâde Mehmed, Ayasuluğ'a tâbiʿ Kesri (كسري) nâm mevzıʿda Ahmed ve Kara Ali ve Kara Hasan ve Murâd nâm reʾîslerle levendlik idüp fesâd üzre iken irişüp top ve tüfeng ile zevâle değin ceng idüp baʿdehû karaya dökilüp dört aded firkatelerin alup Müslimânlar âsûde-hâl oldılar diyü arz idüp anun gibi levend tâʾifesi karaya dökildükde ele gelmek bâbında muʿâvenet olınmaduğın müşârün-ileyh Mehmed'ün âdemi arz itmeğin **buyurdum ki:**

Bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi deryâda levend tâ'ifesi fesâd idüp müşârün-ileyh ve eger gayrı kapudanlarum ele getürmek istedüklerinde karaya dökilüp firâr itdüklerinde firâr iden ehl-i fesâd eger il-eri iledür ve eger her ne tarîkla olursa sa'y ü ikdâm eyleyüp ele getürüp kapudana teslîm eyleyesiz. Şöyle ki, bir dahı levend tâ'ifesi birinüzün taht-ı kazâsında karaya dökilüp ele getürüp teslîm idüp himâyet itmeyesiz, sonra anlara olacak size olmak mukarrer bilüp onat basîret üzre olup taht-ı kazânuzda bu husûsı gereği gibi tenbîh eyleyesiz ki karaya çıkan ehl-i fesâdı mecâl virmeyüp ele getüreler. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olınmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer idesiz.

509 *Budin beylerbeyine: Sigetvar Kalesi Beyi Hırvat Marko'nun Mohaç sancağından bazı kimseleri esir ettiğine; ahde muhalif hareket olunmamasına ve eşkiyanın tenkil edilmesine dair.*

Yazıldı.
Budun beglerbegisinün âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 21 Safer sene 967

Mohaç begi mektûb gönderüp Peç Kralı ile olan ahde muhâlif bir vaz' olmayup hıfz u hırâset üzre olup, lâkin Sigetvar kal'ası'nun begi olan Hırvat Marko, Mohaç sancağında âyende vü revendeden ve sipâhîden niçe Müslimânları giriftâr idüp kal'a-i mezbûreden saklanup ahde muhâlif vaz' idüp Memâlik-i mahrûse'de haydud yürimeyüp Müslimânları giriftâr eylememek içün mektûblar gönderilüp ve esîr olan Müslimânlar taleb olındukda inkâr idüp bizüm haberimüz yokdur, şenâ'at idenler Zringi ve Nadaj Tomas'un haydudlarıdur diyü cevâb virmeğin, Memâlik-i mahrûse'den Mohaç sancağında Semartde nâhiyesinde sipâhî ve sâ'ir zu'amâ köyleri rencîde iden Sigetvar haydudlarından yaraklariyle ve tüfengleriyle yigirmi beş nefer haydud tutılup onbeş nefer haydud salıvirilüp ve on nefer haydud alâmet içün hıfz olındukda vireyi bozarlar diyü hilâfen Kral'a i'lâm itmekden hâlî olmayup hîle vü hud'a itdüklerin bildürmişsin. İmdi, mâdâmki anlar hayduk harâmîleri zabt idüp memleket ü vilâyete anlardan zarar irişmeye, berü cânibden dahı ahde mugâyir iş itdürmeyesin. Ammâ arz olınduğı gibi anlarun haydukları gelüp vilâyetde bu maküle fesâd ideler, ele getürüp dahı ehl-i fesâdı mecâl virmeyüp eşedd-i siyâset ile mahallinde hakkından gelesin. Ammâ şöyle ki, anlardan berüye tecâvüz olmaya, ahde mugâyir vaz'dan hazer idesin.

510 *Kırşehir Bey'e Mahmud Bey'e: Sipahilere istedikleri yerden tevcih olunan timarlarına ait tezkirelerin verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arslan Kethudâ'ya virildi.
Fî 25 Safer sene 967

Kırşehri Begi olup vilâyet tahrîrinde olan Mahmûd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp bin sekiz yüz dahı ziyâde sipâhîye murâd itdükleri yirlerden timarları tevcîh olınup tezkireleri virilüp, bir yıl mikdârı timarların tasarruf idüp nâhiye-i Samantu'ya müte'allık ve gayrı üç yüz mikdârı sipâhî kalmış iken emr-i şerîf vârid olup min-ba'd yurdlarından virüp ve beglerbegi yanında tevcîh idesin diyü fermân olınmış. قبريم iki ay mikdârı, beglerbegi yanında üç yüz mikdârı tezkiresin alup ol zamâna değin timarların tasarruf iden sipâhîler tezkirelerin bozdurup tekrâr tevcîh olınup aslâ defter-i atîk ve cedîd ile olmayup hemân murâdları olduğı üzre tevcîh olınup

bu takdîrce tahrîr olınan vilâyetün zevâyidi dahı vefâ itmez diyü arz eylemişsin. İmdi, ol emr-i şerîfüm varmazdan mukaddem timarları tevcîh olınup yedlerine alup mutasarrıf olan sipâhîler ol vechile te'allül [ü] nizâ' itmek câ'iz değildür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mukaddemâ tezkirelerin alup ol mikdâr zamân timarların tasarruf iden sipâhîlere ol vechile nizâ' itdürmeyüp zikr olınan emr-i şerîfüm vardukda, henüz tezkire almayan sipâhîlere emr-i sâbık üzre timar almadın tevcîh itdürüp emr-i şerîfüme mugâyir bir kimesneye inâd ü muhâlefet itdürmeyesin; idenleri isimleriyle yazup bildüresin.

511 *Alacahisar beyine: Semendire, İzvornik ve Alacahisar hudutlarında fesat ve şekâvet icra eden eşkiyanın ele geçirilmesi için icap edenin yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemîsi Mehmed'e virildi.
Fî 18 Safer sene 967

Alaca-hisâr begine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Semendire ve İzvornik ve Alaca-hisâr sınurları cem' olduğı Kürnemürde (?) nâm mahalde dâ'imâ harâmîler ekseriyâ Semendire sancağından ve gayrıdan anda cem' olup kazâ'-i Alaca-hisâr'da ve kazâ'-i mezbûreye karîb ma'denlerde alâniyen evler basup âdemler katl idüp ve mâlların gâret idüp yine mahall-i mezbûra kaçup zikr olınan sancaklara dağılmalariyle ele getürilmek müte'assir olup ve vilâyet-i mezbûre halkı, fesâdlarından ziyâde rencîde oldukların ve kaza'-i mezbûre ahâlîsi bi-esrihim gelüp, Koçanya nâm cebel bundan esbak harâmî mecma'ı iken birkaç yirinde martolos yazılup ve üzerlerine yarar kimesne baş ta'yîn olınmağla ol diyârın halkı harâmîden emîn olmışlardur. Eger mesfûr Koçanya ma'den martolosları, mu'âf olındukları gibi mu'âf olmak üzre kazâ'-i mezbûrede Samana'dan altmış nefer martolos yazılup Mustafa nâm sipâhî üzerlerine martolos-başı ta'yîn olınmasın arz eylemişsin. İmdi, vilâyete beg nasb olınmakdan garaz, hıfz [u] hırâset-i memleketdür. Sancağunun hıfz u hırâseti senün uhdenedür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan ehl-i fesâdı eger il-eri iledür ve eger sâ'ir her ne tarîkla olursa ele getürüp haklarından gelüp, emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet [ü] itmi'nân-ı ra'iyyet bâbında dakika fevt itmeyüp kimesneye zarar irgürmekden hazer idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 17 Safer sene 967 [18.11.1559]

512 *Erzurum beylerbeyine: İnşası sona eren Malazgird Kalesi için mühimmat gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 22 Safer sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem yapılması fermân olınan Malazgird kal'ası'nun binâsı itmâma irişüp top ve tüfeng ve darbzen ve kundak ve bârût lâzım idüğün sancağı begi i'lâm itdüğin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Varıcak, kal'a-i mezbûre içinde beş ve on darbzen ve kırk-elli tüfeng ve bir mikdâr bârût-ı siyâh virüp hıfz u hırâset itdüresin.

513 ***Budin beylerbeyine: Peşte Kalesi'nin ikmali için ne kadar paraya ihtiyaç varsa bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Hasan'a virildi.
Fî 21 Safer sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp hâliyâ Peşte dizdârı ve kethudâsı ve sana gelüp Dukagin-oğlı müteveffâ Mehmed Paşa binâ itdüği kalʿanun kapusına su gelüp eyyâm-ı şitâda müncemid olmağın niçe zamân nevbet-hâne ve kapu, amelden kalup ahâlî-i kalʿa su almakda be-gâyet müzâyaka çeküp ve nevbetcilere duracak yir olmayup zarûret çekildüğin ve kalʿa-i mezbûrenün bünyâdı itmâm olınup içinden su kuyusı ve nevbet-hâne yapılmağla zikr olınan usret mündefiʿ olur didüklerin ve kalʿa-i mezbûrenün vech-i meşrûh üzre tekmîl olması, kalʿaya enfaʿ ve az akça ile hâsıl olur diyü arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, tahmîn-i sahîh ile tahmîn idüp zikr olınan binâların itmâmı ve su kuyusı ve nevbet-hâne ne mikdâr akça ile hâsıl olur? Görüp vukūʿı üzre arz eyleyesin.

514 ***Boğdan voyvodasına: Özi Kalesi'nin tamiri için gereken malzemenin tedariki hakkında.***

Yazıldı.
Zaʿîm Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî 25 Safer sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Özi kalʿası'nun taʿmîr olınmasın emr eyleyüp zeʿâmet tasarruf idenlerden fahrü'l-emâcid Yanbolılu Mehmed *zîde mecduhû* mübâşir taʿyîn olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, husûs-ı mezbûr içün Boğdan vilâyetinden lâzım olan eger ağaç ve tahta ve sâʾir kerestedür, bî-kusûr tedârük idivirüp irsâl ü îsâl eylemek bâbında Südde-i saʿâdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin.

515 ***Bursa kadısına ve subaşısına: Tutulan hırsızların derhal Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Sübaşıya virildi.
Fî 18 Safer 967

Burusa kādîsına ve sübaşısına hüküm ki:

Bundan akdem emr-i şerîfüm gönderilüp mahrûse-i İstanbul sübaşısı, tutduğı Kulak Husrev nâm hırsuzun Burusa'da tutılup ellerinde kürkler bulınup habs olınan Acem Hüseyin ve Dervîş nâm şerîkleri Südde-i saʿâdet'üme gönderile diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ gönderilmedüği iʿlâm olınmağın **buyurdum ki:**

Bu defʿa hükm-i şerîfüm vardukda, teʾhîr eylemeyüp mezkûrun, mezbûrân şerîklerin ellerinde bulınan kürkleri ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı muʿallâ'ma gönderesin. Gönderilmemeğe bâʿis varsa yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 18 Saferü'l-muzaffer sene 967 [19.11.1559]

516 ***Budin beylerbeyine: Taaddi ve şekâvetten hâli kalmadıklarını bildirdiği haydutların ve eşkiyânın ele geçirilerek en şiddetli siyaset ile haklarından gelinmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 21 Safer sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp bu vilâyetün ahvâlinden tefahhus buyurılursa, asâkir-i İslâm, intizâm üzre olup ve Memâlik-i mahrûse dahı refâhiyyet üzredür, ammâ küffârun haydukları ve harâmîleri memleket içinde yollar kesüp âdem almakdan, mâl gāret itmekden hâlî olmayup vire bozılmak icâb ider vazʿlar olmağla Kral'a mektûb gönderilüp hayduklar âdemler alup bahâya kesdürmek nedendür diyü iʿlâm olındukda bu vazʿa râzı değilüz diyü haberler gönderüp ve beglerine vireye muhâlif vazʿ itmen diyü zâhiren tenbîh eyledüğün câsûslarımuz haber virüp lâkin harâmîleri gezüp zarar u ziyân itdükleri maʿlûmıdur. Cümle işleri hîledür ve İspanya Kralı mürd olmağile, Peç Kralı, İspanya Krallığı'na geçüp oğlın Peç Kralı itmek istedükde, âyîn-i bâtılaları üzre Korof Nikola-oğlı Karofek (?) nâm melʿûnun aslı Nemçe olup, lâkin Macar arasında olmağla cümle hıdmetkârları Macar olup, Macar'a nisbet idüp Peç Krallığı'n bana virüp takviyet idecek olun, varup İstolni-Belgrad'ı alayım diyü daʿvâ itmeğin, aralarında ihtilâf vardur. Ol sebebden serhadde karîb olan kalʿalar mazbût olmayup harâmîler gezer diyü câsûslarımuz haber virürler diyü bildürmişsin. İmdi, mâdâmki anlar tarafından hayduk harâmîleri zabt olınup memleket [ü] vilâyete zarar u gezend olmaya, berü cânibden dahı anlar vilâyetine dahl ü tecâvüz caʾiz değildür. **Buyurdum ki:**

Emrüm üzre anlar kendü hâllerinde olduklarında ahde mugāyir berü cânibden kimesneye iş itdürmeyesin. Ammâ şöyle ki haydukları zabt olmaya, zuhûr idenlerin her ne tarîkla olursa ele getürüp eşedd-i siyâset ile haklarından gelüp gaflet ile anlardan vilâyet ü reʿâyâya zarar irişdürmeyüp hıfz u hırâset bâbında dakika fevt itmeyüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iʿlâmdan hâlî olmayasın. Aʿdâdan gaflet câʾiz degildür. Basîret üzre olasın.

517 ***Ağrıboz beyine ve Istefe kadısına: Emre muhalif olarak deryada küffara mahsul verilmemesine dair.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 18 Safer sene 967

Ağriboz begine ve İstefe kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem size defeʿâtle ahkâm-ı şerîfüm gönderilüp deryâya ve küffâr-ı hâksâra bir habbe tereke virilmeye diyü emrüm olup hâliyâ dahı ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup tereke virilmek memnūʿ iken şimdiki hâlde Ağriboz mukābelesinde İstefe kazâsına küffâr-ı hâksârdan baʿzı gemi gelüp İstefe müddi ile yigirmi bin müdden ziyâde tereke alup bi'l-fiʿl karyeden karyeye gezüp tereke cemʿ itdükleri istimâʿ olınup vukūʿı ve adem-i vukūʿı maʿlûm olması mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsun aslı nedür? Fi'l-vâkıʿ emr-i şerîfüme mugāyir deryâya ve küffâr-ı hâksâra zikr olınan kādîlıkdan tereke virilür mi? Virildüği takdîrce gelüp tereke alanlar kimlerdür? Ellerinde emr-i şerîfleri var mıdur?

Kimün maʿrifeti ile alurlar? Şimdiye değin ne mikdâr tereke alup gemilerine tahmîl itmişlerdür? Emr-i şerîfe muhâlif gelüp taht-ı kazânuzdan tereke alanları siz niçün menʿ idüp arz eylemeyesiz? Almamanuza sebeb nedür? Bâʿis-i azl olmışsızdur. Teʾhîr itmeyüp bu husûsı tetebbuʿ u tefahhus idüp, görüp dahı gelüp tereke alanları her kimün olursa girift eyleyüp reʾîslerin habs idüp ne mikdâr tereke aldukların ve gemiler kimün idüğin ve kimün maʿrifeti ile olduğın yazup bildüresiz. Min-baʿd emr-i şerîfümle İstanbul zahîresiyçün varan gemilerden gayrı bir ferde deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virdürmeyüp emr-i şerîfümün icrâsında dakika fevt itmeyesiz ve zahîre içün varan gemilere ne mikdâr tereke virilürse ellerinde olan hükm-i şerîfümi alup, virilen terekenün mikdârı ile karadan Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ki ana göre taleb olına. Şöyle ki, bu husûs vâkıʿ olup dahı siz arz itmeyüp ketm eyleyesiz, sonra netîcesi size âʾid olur; ana göre mukayyed olasız.

518 *Mora sancağı beyine: Mesine'de hazırlanan İspanyol ve Fransa donanmasının tecavüz ihtimaline karşı hazır bulunulması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Ferhâd'a virildi.
Fî 21 Safer sene 967

Mora sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp İspanya-i lâʿîn ile Françe'nün mâ-beynlerinde musâlaha olup yetmiş kıtʿa kadırga ve elli kıtʿa barçaları bi'l-fiʿl Misina nâm kalʿalarında hâzır olup ve Trablus Aʿrâbı dahı küffâr-ı hâksâr ile meşveretde bile olup Trablus'a düşmeleri mukarrerdür diyü Trablus-ı Magrib Beglerbegisi olan Turgud *dâme ikbâlühû* sana iʿlâm eyledüğin bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı cemʿiyyetün dağıtmayup dâʾimâ hâzır u müheyyâ olup ol cevânibün ahvâl ü etvârın ve küffâr-ı hâksârun fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin dâʾimâ tetebbuʿ u tecessüs idüp maʿlûmun olan ahbârı iʿlâmdan hâlî olmayup gaflet ile küffâr-ı hâksârdan yalılara ve sâʾir ol cevânibe zarar u gezend irişdürmekden ihtiyât eyleyesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 21 Safer sene 967 [22.11.1559]

519 *Çorlu kadısına: Sipahi oğlanları zümresinden bazı kimselerin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Çorlu kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i mezbûrede sâkin olan sipâhî-oğlanlarum zümresinden Yeniçeri-oğlı Mehmed ve Ali ve İskender ve Karıştıran'da sâkin olan dîger Ali nâm kimesnelerün Südde-i saʿâdet'ümde huzûrları lâzım olmağın irsâl olınup buyurdum [ki]:

Vardukda, teʾhîr eylemeyüp mezbûrları müşârün-ileyhe koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

520 *Vulçıtrın ve Akıncı Beyi Süleyman Bey'e: Özi Kalesi'nin tamiri sırasında düşmanın tecavüzüne karşı dikkat olunması hakkında.*

Yazıldı.
Zaʿîm Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî 25 Safer sene 967

Vulçıtrın ve Akıncı Begi olan Süleymân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Özi kalʿası'nun taʿmîr olınmasın emr idüp ol bâbda levâzım u mühimmâtı tedârük idüp şürûʿ itmek içün zuʿamâdan olup Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed *zîde kadruhû* taʿyîn olınup **buyurdum ki:**

Sen dahı cümle akıncı tâʾifesini gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki cümlesi yat [ü] yarağ ve kānûnları üzre hâzır u müheyyâ olup ol cânibe nâzır olasın. Anun gibi kalʿa-i mezbûre binâsına şürûʿ oldukda, bir cânibden küffârdan hareket olup hıfzı lâzım gelürse aslâ vü katʿâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp muʿaccelen irişüp hıdmetde bulınasın. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; gaflet üzre bulınmayup Mihallu'ya tâbiʿ olan eger toycalarundur ve eger akıncılarundur cümle ihzâr idüp ol cânibe göz ve kulak tutasın. Lâzım geldükde bilâ-tevakkuf irişüp gaflet ile binâ üzre olanlara aʿdâdan zarar irişdürmekden hazer idesin ve akıncılara tenbîh içün irsâl itdüğün âdemlerün akıncı tâʾifesinden bu bahâne ile ahz ü celb itmekden ictinâb idesin; sonra ki istimâʿ olına, netîcesi sana âʾid olmak mukarrerdür.

521 *Zaîm Toyca'ya: Özi Kalesi'nin tamirinde mübaşir ile beraber çalışmasına dair.*

Yazıldı.
Zaʿîm Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî 25 Safer sene 967

Zaʿîm-i evvel Toyca'ya hüküm ki:

Hâliyâ Özi kalʿası'nun taʿmîr olınmasın emr idüp ol bâbda zuʿamâdan Nâzır-ı Emvâl Mehmed, mübâşir taʿyîn olınup senün dahı müşârün-ileyh ile kalʿa binâsında bile olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı müşârün-ileyh ile bile olup eger levâzım u mühimmâtın tadârük itmekdedür ve eger binâya mübâşeret oldukda muʿâvenet ü müzâheret itmekdür, gereği gibi ikdâm ü ihtimâm itmekde dakika fevt itmeyesin.

522 *Akkirman Beyi Mustafa Bey'e: Özi Kalesi'nin tamiri için lâzım olan mühimmatın tedariki ve saire hususunda yardımda bulunulması hakkında.*

Yazıldı.
Zaʿîm Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî 25 Safer sene 967

Akkerman Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Özi kalʿası'nun taʿmîr olınmasın emr idüp ol bâbda Nâzır-ı Emvâl olan Zaʿîm Mehmed mübâşir taʿyîn olınup levâzım u mühimmâtın ihzâr içün irsâl olınup ve ağaç ve sâʾir baʿzı ol cânibden gelecek kereste içün Boğdan voyvodasına dahı hükm-i şerîf gönderilüp senün dahı ol bâbda gereği gibi muʿâvenet itmen emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup levâzım u mühimmâtı tedârüki bâbında eger hisâr-eri lâzımsa hisâr-erenlerinden ve sipâhîlerden kifâyet mikdârı âdem virüp kerestesin ihzâr itmek bâbında her ne vechile lâzım gelürse muʿâvenet ü

müzâheret eyleyüp anun gibi binâya mübâşeret oldukda yat ü yarağla ve sancağunun sipâhları hâzır u müheyyâ olup eger bi'z-zât üzerine varmak lâzımsa varup ve illâ göz ve kulak olmağla mıdur, her ne yüzden münâsibse mahall iktizâ itdüği üzre hüsn-i tedârük üzre olup gaflet ile binâ üzerinde olanlara küffâr-ı hâksârdan zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

523 *Erzurum beylerbeyisine: Erzurum beylerbeyiliğine bağlı zeâmet ve timar sahipleri ve diğer kul taifesinin defterinin tanzimi ve gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 23 Safer sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp beglerbegilüğ[ün]e müteʿallık olan zuʿamâ ve erbâb-ı timarun ve sâʾir kul tâʾifesinün yoklamasın murâd itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Erzurum'da ve Oltu'da ve sâʾirde olan kul tâʾifesin bi'z-zât yoklayup ne mikdâr mevcûd ise defter eyleyüp mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ve tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, kul tâʾifesi dâʾimâ yat ü yarakları ile senün yanunda hâzır olup lâzım oldukda mevcûd bulınalar. Andan gayrı beglerbegilüğüne müteʿallık olan zuʿamâ ve erbâb-ı timara dahı gereği gibi tenbîh ü teʾkîd idesin ki her biri kānûn üzre cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâʾir âlât-ı harb [u] kıtâlleri ile dâʾimâ hâzır [u] müheyyâ olalar. Anun gibi hıdmet vâkıʿ oldukda tevakkuf lâzım gelmeyüp cemʿan müretteb ü mükemmel bulınalar. Bu bâbda beglere dahı gereği gibi tenbîh idesin.

524 *Dulkadirli beylerbeyine: Tahrir esnasında timarlarının tevcih edilmemesinden şikâyet eden sipahilerin tezkirelerinin verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Yazılup, nişânlanup içerüye gönderilmeğin Arslan Kethudâ'ya virildi.
Fî 25 Safer sene 967

Dulkādirlü beglerbegisine hüküm ki:

Bundan [akdem] baʿzı Dulkādirlü sipâhîleri Südde-i saʿâdet'üme gelüp vilâyet tahrîr olup tevzîʿ oldukda, yurdumuz olan timarlarımuzı vilâyet kâtibi bize tevcîh itmedi diyü arz-ı hâl itdüklerinde, bunları tevcîh olınmak içün bundan esbâk sana hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer[dür]; ammâ ol emr-i celîlü'l-kadrüm sâdır olmazdan mukaddem timarları tevcîh olınup tezkirelerin alan sipâhîler dahı tezkirelerin bozdurup tekrâr tezkire taleb itdükleri istimâʿ olındı. İmdi, fermân-ı hümâyûnum sudûrından mukaddem tezkire olan sipâhîlerün tezkireleri bozılmağa emrüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Sâbıkā vârid olan emrümden mukaddem tezkire alanlara ol vechile taʿallül ü nizâʿ itdürmeyüp tezkire itmeyüp bâki kalanlarına emr-i sâbık üzre timarların tevcîh idüp tezkirelerin viresin.

524/ a-

Bu dahı.
Bir sûreti dahı Kırşehri begine yazıldı.

525 *İstanbul kadısına: İstanbul'da Hıristiyanlarda ve Yahudilerde kul ve cariyeden ne kadar esir varsa defterinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

İstanbul kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede Yahûdî ve sâʾir keferede ve Nasârâda kuldan ve câriyeden baʿzı esîr olduğı istimâʿ olınup teftîş olınup ne mikdâr bulınursa defter olup arz olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

İstanbul Sübaşısı Mehmed vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup bu husûsı onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; mahrûse-i mezbûrede olan eger Yahûdî ve sâʾir Nasârâda kuldan ve câriyeden ne mikdâr esîr bulınursa her kimün ise ve ne zamânda alınmışsa mufassal defter eyleyüp Südde-i saʿâdet'üme arz idesin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup kimesneye himâyet eylemeyüp, ketm olınmakdan ve mübâşir olanlar kimesneden ahz ü celb itmekden ziyâde hazer idüp sonra beyân olınacak özr makbûl olmaz ve şehre dahı alâniyen kimesneye hamr getürilmesün. Bu husûsda gereği gibi mukayyed olup emr-i şerîfüme mugāyir ve Yahûdî ve kefereden her kimde esîr bulınursa aynı ile defter idüp, mühürleyüp gönderesin ve kimden alınmışsa ve ne mahallede sâkinse mufassal u meşrûh yazup arz idesin.

526 *Ağrıboz kadısına: Ağrıboz'un Istefe kazasından küffara mahsul verilip verilmediğinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kādîya virildi.
Fî 15[1] Safer sene 967

Ağriboz kādîsına hüküm ki:

Bundam akdem yalılarda vâkıʿ olan kādîlara ahkâm-ı şerîfe gönderilüp deryâya ve küffâr-ı hâksâra bir habbe tereke virilmeye diyü emrüm olup hâliyâ dahı ol emr-i şerîfüm mukarrer olup tereke virilmek memnûʿ iken şimdiki hâlde Ağriboz mukābelesinde İstefe kazasına küffâr-ı hâksârdan baʿzı gemi gelüp İstefe müddi ile yigirmi bin müdden ziyâde tereke alup bi'l-fiʿl karyeden karyeye gezüp tereke cemʿ itdükleri istimâʿ olınup vukūʿı ve adem-i vukūʿı maʿlûm olması mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, bu husûsın aslı nedür? Fi'l-vâkıʿ emr-i şerîfüme mugāyir deryâya ve küffâr-ı hâksâra zikr olınan kādîlıkdan tereke virilür mi? Virildüği takdîrce gelüp tereke alanlar kimlerdür? Ellerinde emr-i şerîfleri var mıdur? Kimün maʿrifeti ile alurlar? Şimdiye değin ne mikdâr tereke alup gemilerine tahmîl itmişlerdür? Emr-i şerîfe muhâlif gelüp tereke alınmış mıdur? Alınduğı takdîrde niçün menʿ olınmaya? Memnûʿ olmayanlar niçün arz olınmaya? Bâʿis nedür? Bu husûsı tetebbuʿ u tefahhus idüp, görüp dahı gelüp tereke alanları her kimün olursa girift eyleyüp reʾîslerin habs idüp ne mikdâr tereke aldukların ve gemiler kimün idüğin ve kimün maʿrifeti ile olduğın yazup bildüresin. Min-baʿd emr-i şerîfümle İstanbul zahîresiyçün varan gemilerden gayrı bir ferde deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virdürmeyüp emr-i şerîfümün icrâsında dakika fevt itmeyesin ve zahîre içün varan gemilere ne mikdâr tereke virilür ise ellerinde olan hükm-i şerîfümi alup virilen terekenün mikdârın defter idüp kurudan Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ki ana göre taleb olına. Şöyle ki, bu husûs vâkıʿ olup dahı arz itmeyüp ketm idesin, sonra netîcesi sana âʾid olur.

---

[1] 25 olmalıdır.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fî 22 Safer sene 967 [23.11.1559]

527 ***Özi Kalesi'nin tamirine ve memleketi korumaya dikkat edilmesi hakkında hüküm.***

Zaʿîm Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî 26 Safer sene 967

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Poşank (?) nâm Çerkes Begi, bundan akdem Cane nâm Çerkes ile ittifâk idüp Taban ovası'nda olan Müslimânlığun rızkın gâret eyleyüp ve Kefe Begi olan Şücâʿ Beg'ün üzerine gelüp ceng idüp niçe kimesne katl olınup mezkûr kendüye tâbiʿ olan reʿâyâsiyle Çerkes vilâyetine gidüp baʿdehû istimâlet ile edâya geldükde girü hıyânet idüp Çerkese gitmesi mukarrer olıcak, kendüsini ve reʿâyâsını sürüp getürüp mezkûrı habs eyleyüp Vakkas Polad Sultân ve Cantemir Sultân dahı hıyânet idüp Moskov'a gitmeleri muhakkak olmağın mezkûrları dahı tutup habs eyleyüp ve Moskov'a giden Banik Sultân ve Tohtamış Sultân ve Yâdigâr Sultân, Moskov ile ittifâk idüp memâlik-i İslâma zarar itmeleri mukarrer olup ve Cantemir Sultân'un iki küçük karındaşların baʿzı müfsidler berüye getürmişlerdür. Bu bâbda fermân-ı şerîf ne vechile sâdır olurise mûcebi ile amel olına diyü bildürmişsin. Eyle olsa gerekdür ki, bu husûslarda nizâm-ı umûr-ı memleket ve refâhiyyet ü itmiʾnân-ı raʿiyyete lâyık u evlâ ve sezâvâr u ahrâ olan ne ise anunla amel eyleyüp memleket [ü] vilâyetün âbâdân ve reʿâyâ vü berâyânun istirâhat ü itmiʾnân olmaları husûsında şol ki, lâzime-i tedbîr-i umûr-ı mühimmedür, zuhûra getüresin ve bundan akdem vilâyetinüze tâbiʿ İslâm Kirmân kalʿası maʿmûr iken Özi suyı'ndan küffâr-ı hâksâr gelüp Memâlik-i mahrûse'ye duhûl idüp zarar u ziyân itmez idi. Hâliyâ her senede gelüp tecâvüzden hâlî olmadığı ecilden Memâlik-i mahrûse'mde olan Özi kalʿası taʿmîr olmasın emr idüp, lâzım olan mühimmâtı görilmek içün âdem irsâl olınmışdur. Siz dahı kadîmden Südde-i saʿâdetmeʾâbuma olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun mûcebince kalʿa-i mezbûreyi üslûb-ı sâbık üzre gereği gibi taʿmîr ü termîm itdürüp kifâyet mikdârı âdem ve yarak ve gemi koyup dahı ol mahalden küffâr gelüp zarar idecek boğazı onat vechile hıfz u hırâset itdüresiz ki, küffâr-ı bed-girdâr gelüp gemi ile geçüp Memâlik-i mahrûse'me zarar u gezend irişdürmek ihtimâli olmaya.

528 ***Erzurum beylerbeyine: Beylerbeyiliğe bağlı olan kul taifesinin yoklanıp defterinin gönderilmesine dair.***

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 22 Safer sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Beglerbegiliğüne müteʿallık olan kul tâʾifesi yoklanup mevcûd olanı ve gayrı mevcûdı olup nâbedîd olanlar ve mürdeleri her biri müstakıl defter olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup Erzurum ve Oltı ve sâʾir beglerbegiliğüne müteʿallık olan kul tâʾifesin yoklayup bi'l-fiʿl mevcûd olanları ve gayr-ı mevcûd olanlarun dahı bulınmayanları başka ve nâbedîd olanları müstakıl ve mürdeleri dahı müstakıl ve amel-mânde olup hıdmete kādir olmayanları dahı müstakıl defter eyleyüp mezbûr ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Ammâ hîn-i yoklamada tamâm hakk üzre olup hâzır olmayanları himâyet eylemekden hazer eyleyesin ve yokladukda her birine berât olup kul tâʾifesinden midür, yohsa kul-oğlı mıdur; sipâhî-zâde midür, raʿiyyet-oğlı mıdur? Her birinüz keyfiyyet-i ahvâlin bile yazup muʿaccelen defterin gönderesin.

528/ a-

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 22 Safer sene 967
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine.

529 ***Rumeli beylerbeyine: Muzafferiyet münasebetiyle ümera ve askerlere verilen terakkiler hakkında.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 22 Safer sene 967

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ vâkıʿ olan sefer-i zafer-eserde senünle olan ümerâ ve sâʾir asâkir-i nusretmeʾâsir kullarum hakkında avâtıf-ı aliyye-i şâhânem zuhûra getürüp ümerâ kullaruma otuzar bin ve sâʾir asâkir-i zafer-karîne binde yüz akça terakkı inâyet idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anlar bâbında zuhûr iden inâyetüm kullaruma bildîresin ki, ümerâ ve sâʾir erbâb-ı timardan senünle taʿyîn olınup edâʾ-i hıdmet idenlerin defteri geldükde mevcûd olanlar emrüm üzre terakkilerin alalar.

[Yev]mü'l-hamîs fî 22 Safer sene 967 [23.11.1559]

530 ***Vidin sancağı Beyi Muzaffer Bey'e: Sancağın tahrir defteri geldiğine ve sipahilerin berat almak için İstanbul'a gelmelerinin, livanın serhadde yakın olmasından dolayı uygun olmayacağına dair.***

Yazıldı.
Müʾezzin Mustafa Beg'e virildi.
Fî [yev]m-i mezbûr.

Vidin Sancağı Begi Muzaffer Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ livâʾ-i mezbûr müceddeden tahrîr olup muhâsebesi Südde-i saʿâdet'üme arz olınup tevziʿ emr olmışdur. Eyle olsa livâʾ-i mezbûr serhadde karîb olup hıfzı lâzım olmağın sipâhîler cümle gelmek münâsib görilmeyüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, livâʾ-i mezbûr sipâhîlerine tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, kānûn üzre beglerbegiden yafta alup dahı her nâhiye sipâhîlerinün defter-i cedîdden tezkirelerin alup berâtların ihrâc içün kifâyet mikdârı sipâhî taʿyîn idüp dahı Südde-i saʿâdet'üme gönderesin; gelüp berâtların ihrâc ideler.

530/a-

Yaftaların viresin diyü.

Bir sûreti dahı Tımışvar beglerbegisine yazılup Müeʾzzin Mustafa'ya virildi.

531 *Haleb defterdarına: Erzurum'daki kul taifesinin ulûfelerine ait iki senelik defterin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Ca'fer Çavuş'a virildi.
Fî 23 Safer sene 967

Haleb defterdârına hüküm ki:

Erzurum'da vâkı' olan kul tâ'ifesinün ulûfelerin saldukların iki senenün defterlerin Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Bâyezîd Çavuş vilâyet-i Erzurum'un kullarınun ulûfeleri salınmak içün irsâl itdükleri defterlerinden bir sene senün zamânından ve bir sene senden mukeddem olan Murâd *dâme izzuhû* zamânından iki senenün defterin aynı ile hazîneden ihrâc eyleyüp, mühürleyüp mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

532 *Lala'ya: Aksaray sancağında timardan mâ'zul Mehmed ile timarı alınan Hüseyin hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed'e virildi.
Fî 23 Safer sene 967

Lala'ya hüküm ki:

Dârende-i hükm-i şerîf Mehmed nâm kimesne gelüp bundan akdem Aksaray sancağında beş bin altı yüz doksan beş akça timardan ma'zûl olup yine livâ'-i mezkûrda Hüseyin nâm kimesnenün beş bin iki yüz akça timarı Konya muhârebesinde bulınmadı ve bu def'a vâkı' olan cem'iyyete gelmedi diyü beglerbegi buna tevcîh idüp tezkire virüp ba'dehû mezkûr Hüseyin, Sultân Bâyezîd yanında oğlın getürmeğe gitdükde anda tutılup habs olup haylî zamân mahbûs kalup sonra Konya muhârebesinde fursat bulup gelüp oğlın dahı getürüp muhârebe-i mezkûreden mukaddem ve sonra olan yoklamalarda mevcûddur diyü timarın ibtidâ'-i târîhden mukarrer idüp eline mukarrer-nâme virdüğin ve: *"Mezkûr Hüseyin, oğlın getürmeğe varmadı, ol tarafa kaçup gitmişdi; sonra ol cânib münhezim olmağla girü bu tarafa gelmişdür"* diyü arz idüp ve müşârünileyh beglerbegi dahı mektûb gönderüp mezkûr Hüseyin içün: *"Oğlın getürmeğe varduğı sahîhdür; Karaman'un kadîmî ocak-eridür, timarı mukarrer kılına"* diyü arz itmeğin arzınun ve mezkûr Mehmed'e virdüği tezkirenün aynı ile sûretleri ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sûret-i arza ve tezkireye nazar idüp içinde mastûr olan ahvâli tamâm ma'lûm idinüp dahı göresin; müşârün-ileyhün arz itdüği gibi midür, yohsa mezkûr Hüseyin, mezbûr Mehmed arz itdüği üzre sahîh ol cânibe gidüp sonra inhizâm vâkı' olmağla mı berü cânibe gelmişdür, nicedür? Ve bi'l-cümle hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp mukeddemâ virdüği tezkire mi sahîhdür, yohsa girü mezkûra mukarrer itmek içün virdüği arz mı sahihdür, nicedür? Mufassal yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

533 *Anadolu beylerbeyine: Timarları alındığından şikâyet eden sipahiler hakkında tahkikat icrasına dair.*

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Dervîş'e virildi.
Fî selh-i Safer sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Anadolı sipâhîlerinden ba'zı sipâhîler Südde-i sa'âdet'üme gelüp bu def'a vâkı' olan seferde edâ'-i hıdmet itmişler iken: *"Timarlarımuz bilâ-sebeb alınup âhara virildi"* diyü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu def'a vâkı' olan seferde ne mikdâr sipâhînün timarı alınmışdur ve her birinün timarı alınmağa sebeb ü bâ'is nedür? Mufassal isimleri ve timarları ve sebeb-i azilleri ile yazup defter idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Sefer vâkı' olup hıdmetde bulınmayan sipâhîlerün isimleri defter olınup defterleriyle Südde-i sa'âdet'üme arz olınup timarları virilmek emr oldukda timarları alınmak emr olınanlarun timarları ve emr ile âhara virilmeye. Mâbeyne zabt olınmak kā'ide-i mukarrere iken bunlarun timarları hıdmetde bulınmadukları ecilden virilmişse arz olınmadın virilmeğe bâ'is nedür? Ve timarlarınun mâ-beyne zabt olınacak timar mahsûlleri ahvâli dahı ne vechile tedârük olmışdır? Yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin ki, ana göre cevâbları virile.

[Yev]mü'l-ahad fî 26 Safer sene 967 [27.11.1559]

534 *Eflâk voyvodasına: Erdel'e gidecek olan Mehmed Çavuş'un selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Arslan-oğlı Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* bir husûs içün vilâyet-i Erdel'e gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, müşârün-ileyhi emîn ü sâlim vilâyet-i mezbûreye ulaşdurasın.

535 *Bazı müfsidlerin yakalanmasına kadar Mirahur Ali Ağa'nın bir ay Eflâk'da kalması hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm.*

Yazıldı.
Eflâk voyvodasınun âdemîsi Yunak (?) nâm zimmîye virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Mîr-i ahur Ali Aga'ya hükm-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp Südde-i sa'âdet'üme gelmek emr olmışdı. Hâliyâ ba'zı müfsidler halâs olup kandeliği ma'lûm olmağın memleket dahı yirleşmedi. Eyle olsa zikr olınan ehl-i fesâd ele gelince anda olman lâzımdur. Şöyle ki, berü cânibe müteveccih olmış isen dahı girü dönüp anda varman mühimdür diyü arz itmeğin senün gurre-i Rebî'u'l-âhir'e değin anda olman emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl bûldukda, emrüm üzre bir ay mikdârı dahı anda olasın.

536 *Kefe beyine, Menkub ve Sudak kadılarına: Özi suyu üzerindeki İslâm Kirman Kalesi'nin tamiri için han hazretlerine kereste hususunda yardımda bulunulmasına dair.*

Yazıldı.
Zâʿîm Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî 26 Safer sene 967

Kefe sancağı begine ve Menkûb ve Sudak kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-meʾâb Devlet Girây Hân *dâmet-meʿalîhi* Özi suyı üzerinde olan İslâm Kirmân kalʿası'nı taʿmîr eylemek murâd idünüp lâzım olan kerestesi bâbında muʿâvenet içün hükm-i şerîfüm virilmesin recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kalʿa-i mezbûrenün taʿmîrine lâzım olan keresteyi akçalariyle bulınan yirlerden almalu olduklarında muʿâvenet ü müzâheret eyleyesiz. Ammâ bu bahâne ile kimesneye hilâf-ı Şerʿ teʿaddî olmakdan hazer idesiz.

537 *Haleb defterdarına: Trablus sancağının Aydın Beyi Mehmed'e tevcih olunduğuna ve kalan akçenin ifrazın mîrî için zabt edilmesine dair.*

Yazıldı.
Caʿfer Çavuş'a virildi.
Fî 26 Safer sene 967

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Trablus sancağı, hâliyâ Aydın Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Mehmed *dâme izzuhû*['ya] dört kerre yüz bin akça ile virilüp sâbıkā olan dört yüz elli bin [akça] ile berât itmişdür. Elli bin ifrâzı kalmışdur. **Buyurdum ki:**

Livâʾ-i mezbûrun zikr olınan ifrâzın mîrî içün zabt itdüresin.

538 *Manyas kadısına: Sahte hükümden dolayı hapsi lâzım gelen ve zinciri kırarak kaçan Mustafa'nın derhal tutulup gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Manyas kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem sana tezvîr hüküm ve nakl îrâd idüp Caʿfer Sübaşı habsine teslîm olınup kayd ü bend ile Südde-i saʿâdet'üme gönderilmek fermân olınan Mustafa nâm kimesne mezbûr sübaşıdan taleb olındukda, zencîri bozup kaçdı didüğin arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Mustafa'yı mezkûr Caʿfer Sübaşı'ya her kande ise buldurup kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ve eger bulmakda taʿallül ü inâd iderse kendüsini gönderesin.

539 *Rumeli ve Anadolu kadılarına: Adam öldüren Kabil'in, gönderilen sipahi Süleyman'a teslimi hakkında.*

Yazıldı.
Rodos begi âdemi Süleymân'a virildi.
Fî 27 Safer sene 967

Rûm-ili ve Anadolı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Rodos'da sâkin olan Kābil nâm kimesne âdem katl idüp Şerʿile teftîş olınmak içün Rodos Begi Ahmed *dâme izzuhû*'nun âdemi Süleymân nâm sipâhî ile irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Mezkûr Süleymân anun gibi taht-ı hükûmetinüzde mezbûr Kābil'e râst gelürse, mezbûr Süleymân'a teslîm idesiz ki varup mahall-i hâdisede Şerʿile teftîş olınup görile.

540 *Nâzır olan Amasya kadısına: Erzurum Beylerbeyisi iken vefat eden Ayas Paşa'nın develerinin zabtı hakkında.*

Yazıldı.
Bu hüküm ve mâliyye tarafından müşârün-ileyhe virilen hüküm ve Rûm beglerbegisine yazılan ve Erzurum beglerbegisine ve Erzurum Nâzırı Ömer'e yazılan hükümler dahı mühri ile Kerîm Çavuş-oğlı Sinân'a virildi.
Fî 28 Safer sene 967

Nâzır olan Amâsiyye kādîsına hüküm ki:

Erzurum Beglerbegisi iken fevt olan Ayas Beg'ün develeri mîrî içün zabt olınmak emr olınup hâliyâ gitmek üzre idüği istimâʿ olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan develer içün kışlamağa münâsib bir mahal tedârük ve arpa ve samanların dahı kifâyet mikdârı ihzâr itdürüp ol cânibe geldüklerinde alıkoyup taʿyîn itdüğün mahalde kışladup ne mikdâr deve gelüp ve ne mahalde kışladuğın ve ne mikdâr zahîreleri tedârük olınduğın yazup bildüresin. Anun gibi gelüp geçerlerse ana kondurup anda kışladasın.

541 *Mısır beylerbeyine: Mısır'da kâşiflerden, şeyh Araplardan, emin ve mültezimlerden halkın şikâyette bulunduğuna ve huzur ve refahın teminine gayret olunması hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî gurre-i Rebîʿu'l-evvel sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp ol diyâr-ı celîlü'l-iʿtibârda olan reʿâyâ vü berâyâdan niçe kimesneler gelüp kâşifler ve şeyh Arablardan ve ümenâ ve mültezimînden şekvâ idüp altı seneden berü baʿzı karyeler mâl irtifâʿa mütehammil değil iken, irtifâʿdan ziyâde olup ve irtifâʿdan noksân üzre olup ve mâlları maktûʿ olan köylerün dahı hemîşe alınugelen mâl-ı mukātaʿadan mâlları ziyâde olmağile bize zülm ü teʿaddî iderler didüklerinde, Hızâne-i Âmire'de olan mukātaʿa defterlerine nazar olınup görildükde fi'l-vakıʿ maktûʿ olan niçe karyeler hemîşe viregeldükleri mâl-ı mukātaʿadan haylî mâl ziyâde olınmış bulınup ve baʿzı karyelere dahı irtifâʿ-ı kadîmden elli kîseden ziyâde mâl ziyâde olınup ve baʿzı ummâl uhdesinde olan mukātaʿât dahı karârından ifrâtla ziyâde olmağile reʿâyânun ekseri zaʿîfü'l-hâl olup kūt-i yevmiyyeye kādir olmayup ve baʿzı kurânun reʿâyâsı bi'l-külliyye perâkende olup yirlerin ve mezraʿaların keşşâf ve şüyûh-ı Urbân ve mültezimîn zirâʿat idüp harâcın virirler imiş ve zirâʿate kādir olan fellâhlar dahı ol ziyâde sebebi ile zebûn olup ve vâkıʿ olan şerâfî ve ekl-i dûd dahı hakk üzre görilmeyüp on bahşdan bir bahşı ancak aşağa virilmişdür diyü ızhâr-ı acz ü tezallüm itdüklerinde: *"Hele bu sene üzerinüzde maktûʿ olan mâlı edâ idün; sene-i âtiyede aşağa virilmesi lâzım olan ziyâdeler ber-vech-i adâlet görile diyü istimâlet virilmekle reʿâyâ mütesellî-i hâtır oldılar"* diyü arz eylemişsin. İmdi, mâl ahvâli

ve reʿâyâ vü berâ[yâ]nun istirâhatleri husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda gereği gibi basîret üzre olup eger mâl-ı mîrî ahvâlidür ve eger reʿâyâ vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhatleri husûsıdur, kemâ-yenbagî riʿâyet idüp bir vechile hüsn-i tedârük eyleyüp mukayyed olasın ki, ne mâla gadr ve ne reʿâyâya hilâf-ı Şerʿ u kānūn zulm ü teʿaddî olmak lâzım gele. Ol diyâr-ı celîlü'l-iʿtibârun cumhûr-ı umûrı senün reʾy-i isâbet-karînüne tefvîz olınmışdur. Eger mâlun tevfîr ü teksîridür ve eger reʿâyâ vü berâyânun refâhiyyet ü itmiʾnânlarıdur ve memleket ü vilâyetün maʿmûr u âbâdân olmasıdur, vech ü münâsib olduğı üzre amel idüp envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getürüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

542 *Mısır beylerbeyine: Mekke-i Mükerreme fukarası için bin beş yüz erdeb buğdayın fazlaca gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî gurre-i Rebîʿu'l-evvel sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı saʿâdet-destgâh'a mektûb gönderüp her sâl Mekke-i Mükerreme fukarâsına irsâl olınan deşîşe-i âmme buğdayı bin beş yüz erdeb buğday olup ahâlî-i Medîne-i Münevvere'ye on dört bin erdebden ziyâde buğday irsâl olınup maʿa-hazâ Medîne-i Münevvere ahâlîsi Kaʿbe-i Muʿazzama fukarâsına nisbet, öşr âşiri gelmeyüp bu sebeb ile cîrân-ı Beytü'l-Harâm ziyâde fakîrü'l-hâl olup kendülere dahı ziyâdece buğday irsâl olınmasın taleb itdüklerin arz itmişsin. İmdi, Kaʿbe-i Şerîfe *şerrefeba'llâhü teʿâlâ* ahâlîsi hakkında dâʾimâ merhamet ü inâyetüm mebzûl ve şefekat ü reʾfetüm masrûf olmağın her sâl irsâl olınan deşîşe buğdayından ziyâde bin beş yüz erdeb buğday dahı irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Kâʿbe-i Muʿazzama *azzemeha'l-lâhu teʿâlâ* fukarâsiyçün her yıl irsâl itdüğün deşîşe-i âmme buğdayından ziyâde cenâb-ı celâlet-meʾâbum deşîşesi buğdayından bin beş yüz erdeb buğday dahı irsâl eyleyüp anda olan fukarâ ve zuʿafâya tevzîʿ itdürüp deftere dahı vech-i meşrûh üzre işâret itdüresin. Zikr olınan buğday, fermân-ı şerîfüm muktezâsınca her sâl irsâl olına.

[Yev]mü'l-isneyn fî 27 Safer sene 967 [28.11.1559]

543 *Kefe beyine: Azak Kalesi'nin icap eden yerlerinin tamir ettirilmesine ve memleketin muhafazasına dair.*

Yazıldı.
Yanbolılı Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî 2 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Azak kaʿ[ʿ]ası'nun handekında ve sâʾir yirlerinde taʿmîr ü termîme muhtâc yirleri olduğı istimâʿ olmağın kalʿa-i mezbûrenün taʿmîr olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Zikr olınan kalʿanun eger handekında ve eger sâʾir yirlerinde ne mikdâr taʿmîre muhtâc yirleri var ise taʿmîr itdüresin. Şöyle ki, lâzım olan keresteden anda bulınmayan ne makūle kereste lâzımsa defter idüp gönderesin ki, lâzım olanı irsâl olına. Ammâ taʿmîrde tamâm dikkat ü ihtimâm idüp metîn ü hasîn itdürüp isrâf ü itlâfdan hazer idesin. Ve anda olan beş pâre gemileri dahı dikkat

ile donadup hâzır eyleyüp lâzım olan mahalleri hıfz u hırâset idüp aʿdâdan memleket [ü] vilâyete ve kılâʿ u reʿâyâya zarar irişdürmekden hazer idüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Kalʿa-i Azak'un hıfz u hırâsetinde tamâm mücidd olup aʿdâdan gaflet ile bir mahalle zarar gelmekden ictinâb idesin. Eger Azak'dur, eger sâʾir etraf ü cevânibi onat vechile savn u sıyânet eyleyüp dakika fevt itmeyesin.

544 *Üsküdar kadısına: Yedi tüfenk imalathanesi için gereken kömürün istenilen yerde bırakılması hakkında.*

Yazıldı.

Üsküdar kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Şehr-emîni olan Hasan Südde-i saʿâdet'üme şöyle arz eyledi ki, mîrî tüfeng kârhânesi mühimmi içün emr ile kömür yakılagelen mahallerde kış eyyâmında yakmak kābil olmayup Ark deresi'nde yakmak lâzımdur diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Emr ile tüfeng mühimmi içün kömür yakmağa meʾmûr olan kefere anda varup kömür yakmak istedüklerinde kış eyyâmında kimesne mâniʿ olmayup yazın girü kadîmden yakageldükleri yirde yakalar. Ammâ bu bâhane ile emr ile taʿyîn olınanlardan gayrı hâricden kefere gelüp kömür yakmakdan ve ziyâde yakdurmakdan hazer idüp kifâyet mikdârı yakdurasız.

545 *Bursa kadısına: Bursa nahiyelerindeki Arnavut leventlerin Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bölük-halkından Mustafa'ya virildi.
Fî 28 Safer sene 967

Burusa kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp anda olan Arnavud levendlerden ele getürüp Dergâh-ı muʿallâ'ma irsâl eyleyesiz diyü emrüm olmışdı. Ol emr-i şerîfüm mûcebince ele girenlerden baʿzın Dergâh-ı muʿallâ'ma göndermişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, Burusa nevâhîsin dahı tetebbuʿ u tecessüs idüp emr-i sâbık mûcebince ele giren Arnavud levendlerinden dahı dutup Dergâh-ı muʿallâ'ma irsâl eyleyesin.

546 *Yergöğü dizdarına: Erdel'e gidecek Çavuş Mehmed'in selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Yergöğı dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* Erdel'e irsâl olınmağın **buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, mezkûra lâzım gelen yirde kifâyet mikdârı hisâr-eri koşup emîn ü sâlim ulaşdurasın.

547 *Mısır beylerbeyine: Mısır hazinesinin vaktinde gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî gurre-i Rebîʿu'l-evvel sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i saʿâdet'üme irsâl olıncak hazînenün âdet üzre irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp âdet ü kānûn üzre irsâl olınacak hazîneyi muʿaccelen ihrâc idüp evvelden koşılan âdemden ziyâde kifâyet mikdârı âdem koşup irsâl idüp Nevrûz'dan mukeddem Südde-i saʿâdet'üme îsâl idesin. Hazînenün muʿaccelen irişmesi lâzımdur. Emrüm üzre Nevrûz'dan mukaddem Südde-i saʿâdet'üme vâsıl olmak gerekdür. Ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde vâsıl olup ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

547/a-

Caʿfer Çavuş'a virildi.
Fî 28 Safer sene 967

Bir sûreti dahı yazılup îsâl içün Şâm beglerbegisine gönderildi.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 28 Safer sene 967 [29.11.1559]

548 *Şam beylerbeyine: Mısır'a gidecek hükmün acilen ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Caʿfer Çavuş'a virildi.
Fî 28 Safer sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ bir mühim husûs içün Mısr beglerbegisine bir hükm-i şerîf yazılup mühürlü kîse ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ teʾhîr itmeyüp zikr olınan hükm-i şerîfümde ber-vech-i istiʿcâl müşârün-ileyhe ulaşdurasın ve hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne târîhde irsâl itdüğün yazup bildüresin. Ve gönderdüğün çavuşa tenbîh eyleyesin, öteden cevâbın getürüp sen dahı Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Müşârün-ileyhden ulak hükmin alup Südde-i saʿâdet'üme gelmek içün davar viresin.

549 *Mısır beylerbeyine: Gönderdiği bakâyâ defterine ait tafsilâtlı bilgileri ihtiva eden diğer bir defterin tanzim edilerek gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî gurre-i Rebîʿu'l-evvel sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısr'dan bakāyâ defterin göndermişsin. Ammâ zikr olınan bakāyâ ne zamândan berü kalmışdur, mâl-ı makbûzdan ne mikdârdur? Ve sâʾir âfât-ı semâvî irüp kesr-i iltizâmdan ne mikdârdan beyân olınmamağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vusûl buldukda, zikr olınan bakāyâ, mahrûse-i mezbûreden ibtidâ Südde-i saʿâdet'üme hazîne irsâl olınmak fermân olınandan berü vâkıʿ olan cümle bakāyâ mıdur, yohsa ol zamândan dahı bâkī

var mıdur, mâl-ı makbûzdan bâkī kalan ne mikdârdur ve âfet-i semâvî ve sâʾir kesr-i iltizâmdan olan bakāyâ ne mikdârdur? Her birin ayırup bir mâddede mübhem ü meşkûk bir nesne komayup mufassal u meşrûh defter idüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

550 *Mısır beylerbeyine: Portekiz'in deryada hareketlerine karşı Süveyş'te yapılmakda olan gemilerin bir an önce tamamlanması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp kefere-i Portugal'un deryâda hareketi olduğın Mekke-i Mükerreme kādîsı ile Cidde emîni arz itdükleri ecilden Süveyş'de yapılması fermân olınan gemilere acele olınup itmâma irişmek üzre olup ve Hürmüz'den gelen iki kıtʿa baştardeye Yemen'e yazılması fermân olınan kuldan üç yüz kul yazılup ulûfeleri virilüp zikr olınan baştardeye tahmîl olınup agaları ile irsâl olduğın bildürmişsin. İmdi, Süveyş'de binâ olınacak gemilerün itmâma irişmesi lâzımdur. **Buyurdum ki:**

Zikr olınan gemilerün levâzım u mühimmâtın tedârük ü ihzâr idüp itmâma irişdürüp hâzır u müheyyâ idesin ki lâzım oldukda bir husûsa tevakkuf itmek lâzım gelmeye.

551 *Bosna beyine: Zacesne Kalesi'ne lüzumu kadar top verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Îsa'ya virildi.
Fî selh-i Safer sene 967

Bosna begine hüküm ki:

Zacesne Begi Ferhâd *dâme izzuhû* mektûb gönderüp livâʾ-i Zacesne'de sâbıkā kalʿa-i mezbûr[e] feth olındukda livâʾ-i mesfûre kalʿalarından altı kıtʿa top mezbûr Zacesne kalʿası serhadde olmağla konılmışdı. Hâliyâ hedm olındukda zikr olınan topları alduğın ve zikr olınan kalʿalar dahı küffâr-ı bed-girdâr kalʿalarına mukābil ve derbend ağızlarında vâkıʿ olup kefere-i fecerenün şirret ü şakāveti eksük olmayup kalʿalarun etrâfında memleket halkına haber içün atılacak toplar lâzımdur diyü arz itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan toplara vardukda ihtiyâcları varsa viresin.

552 *Mısır beylerbeyine: Mısır'da Cevherü's-sahratî Cami-i Şerifi Vakfı'na ait Şehme mezreasının zabtının sebebinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî gurre-i Rebîʿu'l-evvel sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem emr-i şerîf vârid olup mahrûse-i Mısr'da vâkıʿ olan Cevheretü's-sahretî Câmiʿi evkāfından Şehme dimekle maʿrûf mezraʿası altmış feddân yir olup kurbinde bir mikdâr mîrî yir olmağla dokuz yüz altmış Receb'inün evâʾilinden

mezraʿa-i mezbûre, mîrî olan yir ile mîrîye zabt olınup harâcı dahı mîrî içün zabt olınmağla câmiʿ-i mezbûr harâb olmış, zikr olan mezraʿanun mahsûlin ne kadardur ve câmiʿ-i mezbûrun masârifine ne mikdâr nesne lâzımdur? Teftîş idüp tafsîli ile yazup bildüresin diyü fermân olınmağın câmiʿ-i mezbûrın üzerine varılup görildükde cemâʿat-i kesîre hâzırân olup zikr olınan câmiʿde evkāt-ı hamse ikāmet olınmak lâzımdur. Ammâ vakfun altmış feddân yiri mîrîye zabt olınmağla câmiʿ muʿattal olmışdur didüklerinde zikr olan altmış feddân yirün harâcı istifsâr olındukda yılda beş bin para olup ve câmiʿ-i mesfûrun masârifi yoklandukda her senede yedi bin paradan ziyâde vakfa muhtâc olup câmiʿ-i mezbûr gāyet vüsʿatli olup bi'l-fiʿl evkāfından yılda bin para hâsıl olup ol dahı kayyımlarına kifâyet itmeyüp hatîb ve imâm ve müʾezzininün vazîfeleri olmamağla ahyânen gelüp ekser evkātda hâlî vü muʿattal olup zikr olınan altmış feddân yir câmiʿ-i mezbûrun vakfı idüği muhakkak olup altı yıl mikdârı mîrî içün zabt olınmağın mîrîden ifrâz olınup vakfa kayd itdürmeğe cürʾet ü ikdâm olınmayup mezkûr vakfun maʿmûr olması bâbında inâyet recâ olınur diyü arz itmişsin. Ammâ Şerʿile vakfun hakk idüği senün yanunda sâbit olup ve mîrîye ol zamândan berü niçün zabt olındığın bildürmemişsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; zikr olınan yir kadîmden câmiʿ vakfı olduğı temessük-i Şerʿiyyeleri var mıdur? Temessük-i Şerʿiyyeleri olduğı takdîrce sonradan mîrîye zabt olınmağa sebeb ne olmışdur? Fi'l-vâkıʿ vakfıyyeti meşrûʿ olmaduğı sâbit olup mı mîrîye zabt olınmışdur, yohsa gayrı aslı mı vardur? Bi'l-cümle yirlü yirinden aslı ve ferʿi ile arz eyleyüp tamâm gavrına irişüp dahı mübhem ü meşkûk nesne komayup mufassal arz eyleyesin.

553 *Mısır beylerbeyine: Evkafı ekseriyetle Haleb ve Şam'da bulunan Mısır'daki Çerkes sultanlarının ve sair emirlerin cami ve mescidlerin imareti için vakıf nâzır ve mütevellilerinin Mısır'dan tayin olunması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp mahrûse-i Mısr'da selâtîn-i Çerâkisenün ve sâʾir ümerânun vâkıʿ olan cevâmiʿ ve mesâcid ve bîmârhâneleri evkāfı ekser vilâyet ve[1] Şâm ve Haleb'de olup mütevellî ve nâzırları ol diyârda olmağla zabt itdükleri mahsûlât tamâm gelmeyüp vâsıl olmayup cüzʾî nesne gelmekle zikr olınan mesâcid harâba müşrif olup şart-ı vâkıf üzre hak, müstahıkkına vâsıl olmayup bîmârhâne vakfı mahsûlinden iki yıldan berü bir akça gelüp vâsıl olmadı. Eyle olsa vilâyet ve Şâm ve Haleb 'de olan evkāfa bu cânibden nâzır ve mütevellî taʿyîn olınup varup anda olanlarun muhâsebeleri görilse, ol evkāfun taʿmîrine bâʿîs olur idi ve evkāf-ı mezbûrenün üçer yıllık mahsûlleri teftîş içün bir hükm-i şerîf sadaka buyurılsa, Mısr kullarından yarar ve müstakim kimesneler nâzır ve kâtib taʿyîn olınup, irsâl olınup evkāfı mezbûra tashîh olınurdı diyü arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi evkāf-ı mahrûse-i Haleb ve Şâm'da olan amâyirün tevliyet ve nezâretin ol cânibden tevcîh olınmak lâzım olanların şart-ı vâkıf üzre tevcîh idüp zabt itdürüp, mâl-ı vakfa gadr itdürmeyesin. Ve muhâsebeleri Şerʿile görilüp fasl olmayanların Şerʿile mahallinde gönderesin.

---

1 "vilâyet-i" olmalıdır.

554 *Manisa kadısına: Manisa'da Valide Sultan İmareti'ne beratlı ve kefillerden başka talebe konulmamasına dair.*

Yazıldı.

Mağnisa kādîsına hüküm ki:

Mahmiyye-i Mağnisa'da vâlidem merhûme *tâbe serâhâ* imâreti mütevellîsi Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp mahmiyye-i mezbûr[e]de vâkıʿ olan imâretine etrâfdan sûhtelerün ve levendâtun kesreti olup fesâddan hâlî olmamağın sâʾir imâret-i âmirelerün kefilsüz ve yaraklı olan sûhteler imâret-i mezbûreye girmemek içün hükm-i hümâyûn sadaka buyurıla diyü arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup arz olınduğı üzre imâret-i mezbûreye yaraklu ve kefilsüz sûhte komayasın. Gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin; memnûʿ olmayanları arz eyleyesin.

555 *Çorlu ve Silivri kadılarına: Suç işlediğinden dolayı Mısır'da yakalanan bir Arabı bilen ve görmüş olanlar varsa İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sipâhî-oğlanları çavuşına virildi.
Fî 2 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Çorlı ve Silivri kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazânuzda harâmîlik ile şöhret bulan Arab, hâliyâ Mısr'da ele gelüp Südde-i saʿâdet'üme gönderilüp kendüden süʾâl olındukda: *"Ben değülin; ammâ yoldaş idüm"* diyü cevâb virmeğin bi'l-fiʿl atebe-i ulyâmda mahbûsdur. İmdi, taht-ı kazânuzda zikr olınan Arabı bilür kimesneler var mıdur? Varsa Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup yoklayup göresiz; anun gibi taht-ı kazânuzda zikr olınan Arabı görmiş ve bilür ne mikdâr kimesne bulınursa Südde-i saʿâdet'üme gönderesiz ki bunda gösterilüp dahı ol ise, ana göre hakkundan geline.

556 *Kocacık yörükleri subaşısına: Özi Kalesi'nin tamiri için yüz otuz beş nefer yörüğün levazımlarıyla beraber gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî 2 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Kocacık yürükleri sübaşısına hüküm ki:

Hâliyâ sana müteʿallık olan yürüklerin bir nevbetlüsi ki yüz otuz beş neferdür, Özi kalʿası taʿmîri hıdmetine emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp âdet ü kānûn üzre altışar aylık zâd ü zevâdeleri ve bârgîrleri ile hâzır u müheyyâ idüp çeri-başıları ile ber-vech-i istiʿcâl irsâl idesin. Bu husûs mühimdür; gereği gibi mukayyed olup muʿaccelen vakti ve mevsimi ile ihrâc idüp irsâl itmen bâbında dakika fevt itmeyesin. İhmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin. Şöyle ki, bî-kusûr ihrâc idüp irsâl itmeyesin, gönderesin ve yâhûd bârgîrleri kusûr üzre ola, aslâ özrün makbûl olmayup mesʾûl olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup bî-kusûr kānûnları üzre vakti ile ihrâc idüp çeri-başılarına koşup gönderüp sefere hâzır olalar. Varup kalʿa-i mezbûre hıdmetinde olup itmâm-ı maslahat idesin.

556/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Naʿldöken yürükleri. Bir nevbetlüsi yüz doksan üç neferdür.

556/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Tatarân-ı Yanbolı ve Dobruca ve Tatarân-ı Akdağ. Yüz yigirmi altı neferdür.

Sâbıkā Kili kalʿası taʿmîrine emr olmış idi. Hâliyâ Özi'ye emr olınmağın Yazıldı.

556/c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Tanrıdağ yürükleri. Bir nevbetlüsi üç yüz yigirmi üç neferdür.

557 ***Midilli kadısına: Midilli halkının bazı kimselerin zulmünden şikâyetleri üzerine tahkikat icrasına dair.***

Yazıldı.
Îsâ Çavuş-oğlı'na virildi.
Fî 11 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Midillü kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma Midillü adası halkı arz-ı hâl sunup oğlum Selîm *tâle bakāhu* hâslarından olan adayı iltizâm iden Receb nâm kimesne Mavrancalı Memi ve Dîvâne Hüseyin dimekle maʿrûf iki zâlimleri yanına alup anlara her husûsda tâbiʿ olup köylerimüze bî-had zulm ü hayf iderler diyü bildürdükleri ecilden sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, arz-ı hâlde mukayyed olan husûsun aslı nedür, vâkıʿ midür, nicedür? Görüp dahı sıhhati üzre yazup Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin.

Tahrîren fî 8 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [08.12.1559]

558 ***Rumeli Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya: Kışın seferde kışlanılması emrolunduğu için zeâmet ve timar sahiplerinden harçlıklarının muaccelen tahsil edilip harçlıkçılara teslim edilmesi hakkında.***

Hâliyâ Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Rûm-ili Beglerbegisi Mustafa Paşa *dâmet meʿâlîhi*'ye, bu kış seferde kışlamak emr olınup taht-ı kazâ[nuzda] vâkıʿ olan zuʿamâ ve erbâb-ı timara harclıkların cemʿ itmek içün (boşluk) taʿyîn idüp ellerine mühürlü defter virmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle müşârün-ileyhün defteriyle varduklarında bir ân teʾhîr itmeyüp her birinün timarından harclıkların muʿaccelen tedârük ü tahsîl eyleyüp defter mûcebince taʿyîn olınan harclıkcılarına teslîm idüp ve her birinün ne mikdâr hâsılı zabt olup harclıkcıya teslîm olınduğın defter idüp mühürleyüp bile gönderesin. Şöyle ki, sipâhîlerün timarlarında satılacak tereke olup beyʿ olınca eğlenmek lâzım gelürse askerün harclığı muʿaccelen gelmek lâzımdur. Ol yirde akçalu kimesneler var ise her birinün hâsılına göre anlardan karz akça alıvirüp harclıkcıya teslîm idüp dahı hâsıllarından sonra karz virdükleri akçayı edâ eyleyesiz. Ve ispençelerin ve nakdiyyelerin dahı harclıkcıları sefer zamânından mukaddem irişmek içün vaktinden mukaddem tahsîl eyleyüp gönderesiz ki, sefer zamânında askerün harclığı hâzır olup tevakkuf lâzım gelmeye ve taht-ı kazâ[nuzda] olan erbâb-ı timarun timarlarından hâsıl olan akça harclıkcıya teslîm olınmalu olduğında mücerred ahz ü celb içün her birinün mahsûlin ve hubûbâtın aynı ile tafsîl üzre sicillâta kayd idüp baʿdehû sicil sûretin almak teklîf idüp bu bahâne ile sipâhînün mübâlaga akçasın alurmışsız. İmdi, harclıkcıya akça teslîm itmelü oldukda her kime akça virilürse ve ne mikdâr ise anı sicill idüp vech-i meşrûh üzre tekrâr sicill itmek ve sûretin almak teklîf eylemeyesiz. Şöyle ki, bu bâbda sicil bahânesiyle akçaları alınup şikâyet olına, aslâ özrün makbûl ve mesmûʿ olmaz. Ana göre tadârük eyleyesin ve taht-ı hükû[metinüzde] vâkıʿ olan zuʿamâ ve erbâb-ı timarun müşârün-ileyhe defteri mûcebince taʿyîn olınan harclıkcılar timarlarında vâkıʿ olan eger öşr-i gallâtdur ve şıra mahsûli ve hubûbâtdur ve ispençe ve sâʾir nesnedür, her birinün âdemleri maʿrifetiyle narh-ı rûzî üzre satdurup ve nakd alınugelen rüsûmların dahı cemʿ u tahsîl itdürüp kimesneden bir akça ve bir habbe hakların komayup ve ketm itdürmeyüp her bir mahsûlinden ne hâsıl olur, müfredâtiyle defter idüp imzâlayup mühürleyüp müşârün-ileyh defteri mûcebince taʿyîn olınan harclıkcılarına teslîm idüp aslâ eğlendürmeyüp muʿaccelen gönderesin. Bundan akdem dahı vâkıʿ olan Nahcivân seferinde kalan sipâhîlerün gönderilen harclıkcıları ihmâl idüp terekelerin emrüm üzre agniyâya aldurmayup taʿyîn olınan zamâna değin tereke satılmayup bu ecilden sipâhîlerün gönderilen harclıkcıları bi't-tamâm gelmeyüp harclıksız kalup ve baʿzılar dahı muvâzaʿa idüp gadr olmış imiş. Bu bâbda dahı dikkat ü ihtimâm idüp her sipâhînün mahsûlinden vâkıʿ olan akçayı tamâm alup kimesneye himâyet ve muvâzaʿa itdürmeyesin ve sipâhîlerün mahsûli bahânesiyle harclıkcılar kendü terekelerin mâldâr olan kimesnelere aldurup sipâhilerün terekeleri kalup ve kādîlarun âdemleri bu bahâne ile sipâhîlerün timarları reʿâyâsından sermek ile akça teklîf idüp alurlarmış. Bu bâbda dahı gereği gibi ihtimâm idüp aslâ vü katʿâ bir akça ve bir habbe aldurmayasın ve sipâhîlerün âdemleri timarı mahsûlinden evleri mühimmâtı içün akça alurlarmış. Anun gibileri dahı istimâʾ itmeyüp tahsîl olınan akçaları bî-kusûr kendülere îsâl eylemekde dakika fevt itmeyesin. Şöyle ki, hükm-i şerîfüm mûcebi ile amel olınmayup ihmâlinüz sebebiyle asker halkınun harclığı tamâm irişmeye ve yâhûd geç gele ve yâhûd kimesneye belʿ u ketm itdüresiz, aslâ özrün makbûl olmayup azl ile iktifâ olınmayup eşedd-i ikāb ile muʿâkab olmanuz mukarrerdür. Ana göre bi'z-zât mukayyed olup emrüm üzre harclıkların irişdürmek ardınca olasın ve harclıkcılar taht-ı kazâ[na] ne gün varup ve ne günde çıkup berü gitdüklerin yazup bildüresin. Bi'l-cümle sipâhîlerün harclıkları husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. Bunu sâʾir umûra kıyâs itmeyüp şöyle ki, tereke beyʿ olmakda teʾhîr lâzım gelürse sipâhîlerin terekeleri beyʿ olmadın bir ferde tereke beyʿ itdürmeyüp muʿaccelen tedârük ve irsâli bâbında envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâmınuz vücûda getüresiz; ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleyesiz. Şöyle bilesiz.

559 ***Harçlıkçıların her kaza ve sancak için kaçar nefer sipahiden mürekkep olduğuna dair otuz yedi hüküm.***

İlbasan sancağı harclıkcıları, beglerbegi defteri mûcebince on iki nefer sipâhî olup Turhalı-bâlâ nâm karyeden sekiz bin akça timarı olan Seyfî Çavuş mezbûrlara havâle olmağın defter ile hüküm virildi[1].

1 558. hükmün bir sûretinin gönderildiği yeri belirten bu paragrafa yanlışlıkla hüküm numarası verilmiş olmalıdır.

559/a-

Avlonya sancağı harclıkcıları beglerbegi defteri mûcebince elli nefer olup Premedi'ye tâbiᶜ Kara (?) nâm ve gayrihî karyelerden on beş bin akça timara mutasarrıf olan Ferhâd Çavuş ve Hisârlu كولاس nâm karyeden on beş bin akça timara mutasarrıf olan Hüseyin Çavuş mezbûrlara havâle olmağın defter ile hükm-i mezbûr harclıkcılardan Abano (?) nâm karyeden yedi bin dört yüz yigirmi altı akça timara mutasarrıf Zağanos'a virildi.

559/b-

Sofya nâhiyesi harclıkcıları, beglerbegi defteri mûcebince on bir nefer olup Ohri'ye tâbiᶜ لوبوفن nâm karyeden dokuz bin yüz altı akça timara mutasarrıf olan Husrev Çavuş mezbûrlara havâle olmağın, defter ile hüküm ana virildi.

559/c-

Görenç (?) nâhiyesi harclıkcıları on nefer sipâhî ve Bihilişte nâhiyesi harclıkcıları on nefer sipâhî olup Öşme nâm karyeden on bir bin altı yüz altmış iki akça timara mutasarrıf olan ser-asker Bâlî üzerlerine havâle olmağın defter ile hüküm virildi.

559/d-

Durpeşte ve Kesriye kādîlarına yigirmi iki nefer sipâhî ve on bir bin altı yüz akça timarı olan Sinân Çavuş üzerlerine havâle taᶜyîn olmağın mezbûr Sinân Çavuş'a virildi.

559/e-

Timar-ı Bâlî Çavuş 7414, Timar-ı İskender Çavuş 10493, Timar-ı Mustafa Turali Mehmed Çavuş 5999, Timar-ı Hasan Çavuş 5146.
Köstendil sancağı kādîlarına yüz nefer sipâhî harclıkcı ve üzerlerine Bâlî ve İskender ve Mehmed ve Hasan nâm çavuşları havâle taᶜyîn olup ve on altı bin yedi yüz altmış sekiz akça timara mutasarrıf olan Ferhâd Kethudâ nâm sipâhîye virildi.

559/f-

Timar: 11300
Temür-hisâr kādîsına altı nefer harclıkcı ve üzerlerine Süleymân Çavuş havâle taᶜyîn olınup defter ile hüküm mezbûra virildi.

559/g-

Gümülcine ve Karasu kādîlarına. Gümülcine nâhiyesine üç nefer ve Karasu nâhiyesine üç harclıkcı taᶜyîn olınup üzerlerine Receb Çavuş havâle taᶜyîn olınup hüküm ana virildi.

559/h -

Manastır kādîsına on nefer harclıkcı ve üzerlerine Takyacı Ahmed Çavuş havâle taᶜyîn olınup hüküm dahı ana virildi.

559/ı-

Filorina kazâsına harclıkcı yigirmi nefer olup üzerlerine Ali Çavuş havâle taᶜyîn olınup.

559/j-

Vize sancağı kādîlarına altı nefer harclıkcı ve üzerlerine Çorlı kazâsında altı bin altı yüz elli akçalık timarı olan Hasan Çavuş havâle taᶜyîn olınup.

559/k -

Drama kādîsına iki nefer sipâhî ve Süleymân Çavuş havâle olmağın defter ile hüküm ana virildi.

559/l-

Siroz kādîsına yedi nefer sipâhî harclıkcı ve üzerlerine Turgud Çavuş havâle olmağın hüküm ana virildi.

559/m-

Zihne kādîsına üç nefer sipâhî harclıkcı olup üzerlerine Turgud Çavuş havâle taᶜyîn olmağın hüküm ile defter ana virildi.

559/n -

İskenderiyye sancağı kādîlarına harclıkcı yigirmi iki nefer olup on bin altı yüz kırk iki akça timara mutasarrıf olan Mustafa ve bin iki yüz kırk akça timarı olan Nûh ve on dört bin akça timara mutasarrıf olan dîger Mustafa nâm çavuşlar havâle olmağın mezbûr Nûh Çavuş'a virildi.

[Yev]mü'l-erbiᶜâ fî 22 Safer sene 967

559/o-

Yanya sancağı kādîlarına kırk nefer sipâhî harclıkcı ve üzerlerine 6712 akça timarı olan Halîl ve 5999 akça timarı olan Yûsuf nâm çavuşlar havâle taᶜyîn olınup hüküm ile defter mezbûr Yûsuf'a virildi.

559/p -

Edirne kādîsına yedi nefer sipâhî harclıkcı ve üzerlerine 5999 akça timarı olan Nazar nâm çavuş havâle taᶜyîn olındı. Rıdvân nâm sipâhîye virildi. Kartal-zâde'nün (?) maᶜlûmı imiş.

559/r-

Delvine sancağı kādîlarına on bir nefer sipâhî harclıkcı tâᶜyîn olındı. Yedi bin beş yüz akça timarı olan Memi'ye virildi.

559/s-

Ohri sancağı kādîlarına kırk iki nefer sipâhîyi harclıkcı taᶜyîn idüp havâle taᶜyîn olınmamış beş bin akça timarı olan Ahmed-oğlı İskender'e virildi.

559/t-

Vize sancağı kādîlarına harclıkcı altı nefer olup Korçar nâm karyeden altı bin altı yüz elli akça timara mutasarrıf Hasan Çavuş havâle taᶜyîn olınup hüküm ile defter ana virildi.

559/u-

Niğebolı sancağı kādîlarına kırk nefer sipâhî harclıkcı ve üzerlerine Mehmed ve Osmân ve Ferhâd nâm çavuşları havâle taᶜyîn olınmış, on bir bin sekiz yüz elli üç akça timarı olan ه طنب (?) nâm sipâhîye virildi.

559/v-

Prizrin sancağı kādîlarına yigirmi altı nefer sipâhî harclıkcı ve üzerlerine Yahyâ nâm çavuş havâle taᶜyîn idüp on bir bin yigirmi akça ile ser-asker olan Danyal'a virildi.

559/y-

Köprilü kādîsına dokuz nefer sipâhî harclıkcı ve üzerlerine dokuz bin akça timara mutasarrıf olan Tuğrul nâm çavuş havâle taᶜyîn olınmağın mezbûra virildi.

559/z-

Filibe kādîsına on iki nefer sipâhî harclıkcı ve Husrev nâm çavuş havâle taᶜyîn olınmış. Defterini Tuğrul Çavuş getürmeğin hüküm ile defter ana virildi.

559/aa-

Tırhala sancağı kādîlarına elli beş nefer harclıkcı [ve üzerlerine] Mehmed ve Mustafa nâm çavuşlar havâle [taᶜyîn olınmış], on dört bin yedi yüz doksan sekiz akça timarı olup serdârları olan Ahmed'e virildi.

559/ab-

Üsküb sancağı kādîlarına otuz nefer sipâhî harclıkcı [ve üzerlerine] Mehmed ve Ahmed ve dîger Ahmed ve Mustafa nâm çavuşlar havâle olup on bin üç yüz akça timarı olan mezkûr Mustafa Çavuş'a virildi.

559/ac-
Çirmen sancağı kādîlarına on nefer sipâhî harclıkcı olup dokuz bin beş yüz altmış üç akça timarı olan Receb Çavuş havâle taʿyîn olmağın mezbûra virildi.

559/ad-
Silistre sancağı kādîlarına otuz iki nefer sipâhî harclıkcı ve üzerlerine dokuz bin akça timarı olan Yaʿkūb Çavuş havâle olmağın hüküm ile defter ana virildi.

559/ae-
Filibe ve Eski-hisâr [ve] Zağra ve Samanlu ve Tatar-bâzârı ve Kızıl-ağaç ve Tatarcık kādîlarına yüz yigirmi dört nefer harclıkcı ve Husrev Çavuş havâle taʿyîn olup on iki bin altı yüz [akça] timarı olan mezbûr Husrev Çavuş'a virildi. Defteri dört varakadur.

559/af-
Kırk-kilise sancağı kādîlarına dokuz bin akça timarı olan Yeniçeri Rıdvân nâm sipâhî harclıkcı taʿyîn olup hüküm dahı mezbûra virildi.

559/ag-
Şehirköy kādîsına on nefer sipâhî harclıkcı ve Turahan Çavuş havâle taʿyîn olınup Burak-oğlı Hüseyin Çavuş'a hüküm ile defter virildi.

559/ah-
Berkofça kādîsına dört nefer sipâhî harclıkcı Mustafa Çavuş havâle taʿyîn olınup Yeniçeri Mehmed nâm harclıkcıya defter ile hüküm virildi.

559/ai-
Selanik sancağı kādîlarına yigirmi altı nefer harclıkcı üzerlerine Mehmed ve Erdoğdı ve dîger Mehmed çavuşları havâle taʿyîn olınup mezbûr Erdoğdı Çavuş'a virildi.

559/aj-
Serfice kādîsına beş nefer harclıkcı üzerlerine Mehmed Çavuş havâle taʿyîn olınmış ve hüküm dahı mezbûra virildi.

559/ak-
Timar-ı Mustafa: 3000
Mora sancağı harclıkcıları dokuz nefer cündîler olup Pulak-oğlı Mustafa üzerlerine havâle taʿyîn olınmağın hüküm ile defter ana virildi.

559/al-
Üsküb sancağı beginün hâsları olduğı yirlerün kādîlarına müşârün-ileyh Sancak-begi Atâʾî'nün Kalkandelen Çeri-başısı olan Ahmed'i taʿyîn idüp mühürlü defter virmeğin hüküm yazıldı. Yine mezbûr Çeri-başı Ahmed'e virildi.
Fî 27 Safer sene 967

559/an-
Usturumca ve Tikveş ve İştib ve İvranya kādîlarına sâbıkā Budun Defderdârı olup taht-ı kazânuzda zeʿâmeti olan Mehmed Çelebî'nün harclığı içün Süleymân nâm âdemîsin taʿyîn idüp beglerbegi mühürlü tezkire virmeğin hüküm virildi.
Fî 10 Rebîʿu'l-âhir sene 967

560 *İzladi kadısına: Paşayiğit köyünde çıkan eşkiyânın ve Yanoniçe köyünde mahkemede adam yaralayan İsa oğlu Hüseyin'in ele geçirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Lofça voyvodasınun âdemi arz getüren Mehmed'e virildi.
Fî 13 Rebîʿu'l-âhir sene 967

İzladi kādîsına hüküm ki:
Mektûb gönderüp taht-ı kazâna tâbiʿ Paşa-yiğit nâm karyede niçe harâm-zâdeler olup Şerʿ-i Şerîfe ve emr-i Padişâhîye itâʿat itmeyüp işleri alâniyen fısk u fesâd ve kız ve oğlan çekmek ve âdem çalmak olup nâhiye-i İzladi'de Yanoviçe nâm karyede edâʾ-i Şerʿ idüp ahvâl-i fukarâyı istimâʿ iderken zikr olan Paşa-yiğit nâm karyeden tâʾife-i mezbûreden Hasan b. Îsâ nâm sipâhî-oğlanı ve Ali b. Hasan nâm yürük, keyfiyyet-i hamr ile âlet-i harble yalın kılıç ile mahkemede üç defʿa kılıç havâle idüp çalmak isteyüp ammâ kama (🗡) çalup mecrûh eyledüği Müslimânlar ve sâʾir reʿâyâ mahzarında vâkıʿ olup: *"Dutun!"* dinildükde: *"Dutmağa kādir değilüz bizi pârelerler tarlaya ve sâʾir mesâlihumuza çıkamazuz ve evlerimüzi ibrâk bi'n-nâr iderler"* didüklerin arz eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları her ne tarîkla mümkin ise ele getürüp onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; kazıyye arz olınduğı gibi ise mezkûrlardan hukūk-ı nâs alıvirildükden sonra der-zencîr idüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Bu bâbda Lofça voyvodası bile mübâşir olup emr-i Şerʿden tecâvüz eylemeye.

[Yev]mü's-sebt fî 2 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [02.12.1559]

561 *Ağrıboz beyine ve kadısına: Venedik barçalarından üç barçaya mahsul verenlerin hapsedilip bildirilmesi ve emre mugayir harekete meydan verilmemesine dair.*

Yazıldı.
Bekir Çavuş'a ulaşdurmak içün Kemâl Çavuş-oğlı Mustafa'ya virildi.
Fî 24 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Ağriboz begine ve kādîsına hüküm ki:
Hâliyâ İstefelü Mahmûd Emîn ve Yaralı Çalık [ve] Topcı-zâde Mehmed ve İstefelü Solak Mustafa ve İstefelü Ramazân Emîn ve oğlı ve İstefelü Ahmed Sübaşı ve Ali Çelebî-oğlı dimekle maʿrûf İstefelü Mehmed ve İstefelü Hurrem Voyvoda ve İstefelü Îsâ nâm kimesneler Venedik barçalarından Arbordor Barça dimekle maʿrûf barça ki reʾîsinün ismi Bonlu ve bâzergânınun ismi Cevatu Narda'dur ve Korbine dimekle maʿrûf barça ki bâzergânınun ismi Marnocu Sogorya'dur ve dahı Mandirili dimekle maʿrûf barca ki bâzergânınun ismi Angelo-Sal nâm kâfirdür. Bu zikr olınan üç kıtʿa barçaya mezbûrdan kimesneler tereke virdüklerin ol barçalar girift oldukda içinde olan bâzergânlar haber virmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezburları ihzâr idüp bu husûsı onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkıʿ mezkûrlar zikr olınan barçalara tereke virdükleri muhakkak mıdur ve her biri ne mikdâr tereke virmişdür? Tamâm maʿlûm idinüp dahı mezkûr barçalara tereke virdükleri sâbit ü zâhir olanları habs idüp isimleri ve resimleri ile yazup defter eyleyüp vukūʿı üzre ale't-tafsîl Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesiz. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup kimesneye himâyet

itmekden hazer idüp emrüme mugāyir tereke virdükleri zâhir olanları ketm itmeyüp habs idüp arz idesiz. Şöyle ki, bu bâbda kimesneye himâyet olına, özrinüz makbûl olmayup netîcesi size â'id olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olasız.

562 *Mısır beylerbeyine: Mısır'daki camilerden, evkafı Haleb ve Şam'da bulunanların mütevelli ve nâzırlarının muhasebelerinin şeriate göre tetkik ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan ba'zı cevâmi' ve mesâcidün evkāfı, Haleb ve Şâm'da olup mütevellîleri ve nâzırları anda olmağla mahsûlleri tamâm gelüp vâsıl olmayup ekseri harâba müşrif olmışdur. Anun gibilerin tevliyet ve nezâretleri ol cânibden tevcîh olınup ve muhâsebeleri görilmek içün yarar [âdem] ta'yîn ve kâtib ta'yîn olınup varup mahallinde görilmesin arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan evkāfun mütevellî ve nâzırı olan kimesnelerün eger Şâm'da ve eger Haleb'dedür, yarar âdemler ta'yîn eyleyüp gönderesin ki, varup toprak kādîları ma'rifeti ile her birinün ibtidâ mübâşeretlerinden Şer'ile görilüp fasl olmayan zamânlarınun müfredât defterleri mûcebince muhâsebelerin görüp îrâd ü masrafların tatbîk idüp mâl-ı vakfdan her kimün üzerine Şer'ile nesne sâbit olursa bî-kusûr vakf içün alup zabt eyleyesin. Kimesnenün üzerine mâl-ı vakfdan bâkī kodurmayasın ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

563 *Mısır beylerbeyine: Eriş'de bir kale bina edilerek hacıların selâmet ve emniyetle geçişlerinin temini hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 2 Rebî'u'l-evvel sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Ariş nâm mahal ki, Haleb ve Şâm ve Gazze câniblerinden gelen huccâc ve tüccâr kāfilesinün uğrağıdur, hâlî ve beyâbân olmağla ekseriyâ Arab müfsidlerinün mecma'ı olup ol yoldan geçen huccâc ve kāfileye arkurı varup haylî hasâret itmekden hâlî değillerdür. Ol mahalde bir kal'a binâ olınup içinde bir mikdâr âdem komak ile mahall-i mezbûr şenelüp zirâ'at olmağa mümkin olduğından gayrı Arab müfsidlerinün mazarratından emîn olup ol mahalden geçmeğe âsân olup kāfile dahı dört ve beş nefer âdemle geçmeğe mümkin olduğından gayrı mâl-ı mîrîye dahı nef'i mülâhaza olınur diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varıcak, arz itdüğün üzre mahall-i mezbûrda kifâyet mikdarı bir kal'a binâ itdürüp dahı isrâf ü itlâf olmakdan ihtiyât eyleyüp hemen hıfz u hırâset-i ebnâ'-i sebîl içün lâzım olduğı mikdârı yapdurup hıfz u hırâset itdüresin.

564 *Mısır'da olan yeniçerilerden lüzumu kadarının alıkonulup, kalanının hazine ile Dersaadet'e gönderilmesi hakkında Mısır beylerbeyisine hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Bu bâbda da tahrîri vardur. Paşa hazretlerindedür. Sûreti alınmışdur.

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ anda olan bin nefer yeniçeri kullarumdan anda alıkomak lâzım ise iki yüz ve yâhûd üç yüz neferi alıkonup mâ'adâsı hazîne ile vezîrüm Mehmed Paşa yanına mahrûse-i Haleb'e irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak göresin, eger anda yeniçeri lâzım ise anda olan bin nefer yeniçeri kullarumdan iki yüz veyâ üç yüz neferin iki yaya-başı ve bir bölük-başı ile anda alıkoyup mâ'adâsın emr-i şerîfüm müsted'âsınca hazîne ile mahrûse-i Haleb'e irsâl eyleyesin ve eger lâzım değil ise cümlesin irsâl eyleyesin ki müşârün-ileyh vezîrüm yanında Haleb'de hıdmetde olalar.

565 *Aynı iş hakkında Vezir Mehmed Paşa'ya hüküm.*

Yazıldı.
Murâd Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Rebî'u'l-evvel sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm yeniçerilerinden mahrûse-i Mısr'da olan bin nefer yeniçeri kullarumun lâzımsa bir mikdârın alıkonılup değilse cümlesi hazîne ile mahrûse-i Haleb'e senünle bile olmak içün irsâl olınması emr olup ol bâbda Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mısr Beglerbegisi Ali *dâme ikbâlühû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mahrûse-i mezkûrede olan yeniçeri kullarumdan fermân-ı hümâyûnum mûcebince müşârün-ileyh hazîne ile Haleb'e irsâl eyledükde alıkoyup anda olan sâ'ir yeniçeri kullarumla senünle bile olalar.

[Yev]mü'l-ahad fî 23 Rebî'u'l-evvel sene 967 [23.12.1559]

566 *Mısır beylerbeyine: Haleb'e gönderilecek yeniçerilerin ulûfelerinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'nun yoldaşı Pervîz'e virildi.
Fî 23 Rebî'u'l-evvel sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısr'a senünle irsâl olınan bin nefer yeniçeri hazîne ile mahrûse-i Haleb'e düstûr-i mükerrem müşîr-i mufahham vezîrüm Mehmed Paşa'ya yanına irsâl olmak emr olınup ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Emr üzre irsâl olınan yeniçeri kullarumun vâcib olan ulûfelerin âdet üzre virüp irsâl idesin.

567 ***Antalya kadısına: Mısır'a dönecek Kethudâ Derviş'in yerine ulaştırılmasına dair.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Antâliyye kādîsına hüküm ki:

Mısr beglerbegisinün Südde-i saʿâdet'üme gelen âdemi dârende-i fermân-ı hümâyûn Dervîş Kethudâ girü ol cânibe irsâl olınup **buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp muʿaccelen mahrûse-i mezbûreye irsâl ü îsâl idesin.

568 ***Küçük emîr-i ahura: Eflâk'dan gelen bazı reâyânın arzuhallerinin tetkiki ile neticenin ve memleket ahvaline ait malûmatın bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Oruç Çavuş'a virildi.
Fî 23 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Küçük emîr-i ahura hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Eflâk'dan baʿzı reʿâyâ gelüp reʿâyâ ağzından baʿzı arz-ı hâller sunup sıhhati maʿlûm olmak içün aynı ile sana irsâl olınup **buyurdum ki:**

İrsâl olınan kâğıdlarda olan ahvâle biʾt-tamâm vâkıf olup dahı aslı nedür, vâkıʿ midür, yohsa baʿzı kimesnelerün igvâsiyle mi gelmişlerdür ve bunda gelenler ne maküle kimesnelerdür? Mücerred bu husûs içün mi gelmişlerdür, yohsa gayrı kâr ü kisbleri içün gelüp dahı mücerred igvâ ile mi bunları sunmışlardur? Ve biʾl-cümle hasb-i hâle muttaliʿ olup vukūʿı üzre muʿaccelen mezbûr ile yazup bildüresin ve andan gayrı bir dahı her cânibden vâkıf olduğun ahvâli ve Eflâk vilâyeti ahvâlin yazup bildüresin.

569 ***İznikmid kadısına: İznikmid Sancak Beyi Ali Bey'in subaşılarından gece kol gezmelerine mâni olanlarının İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.***

Yazıldı.
Ali'nün âdemi Sinân Kethudâ'ya virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

İznikmid kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Koca-ili Sancağı Begi Ali *dâme izzuhû*'nun sübaşıları gice ile şehrün hıfzı içün kol gezüp niçe ehl-i fesâdı menʿ itmişler idi. Kasaba-i İznikmid'den baʿzı kimesneler mâniʿ olmak ile kol gezmeden ferâgat olınup gice ile baʿzı yirlere âteş bıragılup tîz defʿ olup kol gezüp âteşden defʿ olınmak lâzımdur diyü arz eylemişsin. İmdi, kol gezmeğe mâniʿ olan kimesneler küreğe gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince kol gezmeğe mâniʿ olanları yarar âdemlere koşup küreğe gönderesin. Ammâ koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh idesin ki, yolda onat vechile hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara tecâvüz olınmayup ahz ü celbden hazer idesin.

570 ***Emrolunan iki hırsızın gönderilmesi hakkında Göynük kadısına hüküm.***

Yazıldı.
Arz getüren âdeme virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Göynik kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ gönderilmesi fermân olınan Mahmûd ve Mehmed nâm hırsuzları kayd ü bend ile Muhzır Hacı Ali ile Südde-i saʿâdet'üme göndermişsin. Gelüp vâsıl olmağın **buyurdum ki:**

Ol bâbda mezkûra kimesneyi dahl itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [04.12.1559]

571 ***Üsküdar kadısına: Kuzguncuk, Istavros ve Çengel köyleri halkından kadırgalar için fundacı tayin olunanların mikdarlarının bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Üsküdar kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp sâbıkā deryâ kenârında olan Çenger ve İstavros ve Kuzkuncuk nâm karyeler halkından baʿzı hâssa kadırgalar mühimmâtı içün mîrî fundacı taʿyîn olınup ve baʿzı mîrî biçici hâliyâ müzâyaka hîninde muʿaccelen funda çekdürmeğe zikr olınan köylerde biçici olanlar dahı fundacı olup biçiciler yirine deryâya baʿîd olan fundacılar biçiciliğe tebdîl olınmak evlâdır diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, çayır hıdmetine taʿyîn olınanlar ne mikdârdur ve fundacılığa taʿyîn olınanlar ne mikdârdur ve hıdmetleri tebdîl olıncaklar ne mikdârdur? Mufassal defter idüp bildüresin.

572 ***Erzurum beylerbeyine: Erzurum tevâbiinden Ovacık nahiyesinde ve Tekman sancağında beylerbeyileri tarafından tevcih olunan harabe köy ve mezraalarını şenlendirenlerin mikdarının bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 25 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Erzurum tevâbiʿinden Ocak nâhiyesinde ve baʿzı nevâhîde ve Tekman sancağında hâric ez-defter hâlî vü harâbe kurâ vü mezâriʿ olup vilâyet şenelüp maʿmûr olmak içün bu vilâyete gelen beglerbegiler kendü berât-lariyle baʿzı kimesnelere tîmar virüp bu maküle timara mutasarrıf olanlar fevt olup evlâdına ataları timarından timar tevcîh olup tezkire virilür ise atalarının ibtidâ berâtı Dergâh-ı muʿallâ'dan ihrâc olmayup tezkireleri berât olmaz. Ammâ haylîden zikr olınan kurâ vü mezâriʿun şenelmesine küllî emekleri sebkat itmişdür diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Göresin; arz olınduğı üzre zikr olınan harâbe kurâ vü mezâriʿi şeneldüp beglerbegi berâtlariyle timar tasarruf idenler ne mikdâr ise yazup vukūʿı üzre arz idesin.

573 *Van beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in ahvalinin ve nerede olduğunun tahkikine dair.*

Yazıldı.
Diyârbekr kîsesine koyılup Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana defeʿâtle ahkâm-ı şerîfe irsâl olınup oğlum Bâyezîd'ün ahvâl ü evzâʿından ve ne mahalde olduğından ahbâr-ı sahîha alup muʿaccelen bu cânibe irsâl idesin diyü fermân olınmış idi. Haylîden berü ol cânibe müteʿallık haber iʿlam itmedün. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa her ne vechile mümkin ü mutasavver ise gereği gibi mukayyed olup müşârün-ileyh bi'l-fiʿl ne mahalde olduğın ve ne hâl ü e[v]zâʿ üzre idüğin ve öte cânibün dahı bu bâbda fikr ü firâsetleri ne idüğin sahîh haber alup ale't-taʿcîl Südde-i saʿâdet'üme ulak ile iʿlâm idesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur. Bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup ol cânibden ahbâr-ı sahîha alup ale't-tevâlî iʿlâm eylemeden hâlî olmayasın.

573/a-

Yazıldı.
Îsâl içün Diyârbekr beglerbegisine gönderildi. Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Bir sûreti Bagdâd beglerbegisine ulak ile yazılmaya mezbûr ile ve Şehrizol ve Erbil beglerine memhûr hükm-i şerîf gönderilmişdür; muʿaccelen ulaşdurasın.

573/b-

Yazıldı.
Abdülkādir Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Bir sûreti dahı Erzurum'a ulak ile bildüresin.

573/c-

Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Bir [sûreti] dahı İskender Paşa'ya Van'a hüküm gönderilmişdür. Muʿaccelen ulaşdurasın diyü ve sana ne gün varup ne zamânda gönderdüğün bildüresin.

574 *Aymı iş hakkında Şehrizol beylerbeyine hüküm.*

Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Şehrizol begine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Bâyezîd ne mahalde olup ne tedârük üzre olduğı maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyh bi'l-fiʿl ne mahalde olup ve ne tedârük üzre idüğün ve öte cânibün fikr ü firâsetleri ne yüzden idüğün ve neye müncer olduğın bi'l-cümle vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı muʿaccelen mezbûr ile yazup bildüresin ve baʿde'l-yevm dahı vâkıf olduğun ahbârı yazup bildüresin.

574/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Erbil Begi Bekir Beg'e.

575 *Kütahya Yayaları Beyi Kasım Bey'e: Tersâne-i Âmire hizmeti için sancağına mensup yayalardan bir nöbetlisinin tayin edildiğine dair.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Kütahya Yayaları Begi Kāsım Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağuna müteʿallık olan yayalarun bir nevbetlüsi ki 639 neferdür. Tershâne-i Âmire hıdmetine taʿyîn olınup **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, zikr olınan bir nevbetlü yayaları altışar aylık zâd ü zevâdeleri ile yaya-başıları ile ve mukaddemleriyle âdet ü kānûn üzre ihrâc idüp vaktinde getürüp meʾmûr olduğun hıdmete istihdâm eyleyüp itmâmında dakika fevt eylemeyesin. Giç ve eksük getürmekden ziyâde hazer idesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ihtimâmda dakika fevt itmeyesin.

575/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Bolı begi müsellemleri begi Hasan Beg'e.
Nefer: 849 neferdür.

575/b-

Yazıldı.
Bir sûreti Manavgat ve Teke müsellemleri begi Hüseyin Beg'e.
Nefer: 550'dür.

576 *Anadolu beylerbeyine: Beylerin, zeâmet ve timar sahiplerinin sefer-i hümâyûna hazır olmaları hakkında.*

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler kullarum ve sâʾir zuʿamâ vü erbâb-ı timar sefer-i hümâyûna hâzır olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp bu hükm-i hümâyûnumun sûretin ihrâc idüp begler kullaruma gönderüp gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, her biri kānûn-nâme-i hümâyûnum mûcebince cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ile ve sancaklarına müteʿallık olan alay-begi ve zuʿamâ vü erbâb-ı timarı dahı kānûn üzre cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve bi'l-cümle sâʾir espâb-ı ceng ü cidâl ve âlât-ı harb ü kıtâlleri ile yirlü yirinde hâzır u müheyyâ idüp sonra ne târîhde çıkup ve ne mahalle varmak lâzım olınursa aslâ bilâ-tevakkuf her biri sancağına müteʿallık olan alay-begi ve sâʾir zuʿamâ vü erbâb-ı timarı ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile çıkup mahall-i meʾmûra varup hıdmetde bulına. Sonra yoklanup görildükde şol beglerün ki kendü cebe vü cevşen ve cebelülerinde ve sancağına müteʿallık alay-begi ve zuʿamâ vü erbâb-ı timarun cebe vü cevşenlerinde ve cebelülerinde kānûn üzre müheyyâ bulınmayup noksân üzre bulına ve yâhûd giç gelüp emr olduğı zamânda bi't-tamâm irişmeye, sonra bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli olmayup ihmâl ü müsâhele idenler envâʿ-ı ikāb ile muʿâkab olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olalar. Sen dahı bir vechile tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki kimesne bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli kalmayup sen dahı kānûn üzre sancağun alay-begisi ve zuʿamâ vü erbâb-ı timarı ile ve cebe vü cebelün ile müretteb ü mükemmel hâzır ü âmâde olasın ki, her ne zamânda çıkmak emrüm olursa bilâ-tevakkuf çıkasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ne vechile tedârük ve tenbîh itdüğün yazup bildüresin.

576/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Karaman beglerbegisine.

576/b-

Yazıldı.
Abdülkādir Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967
Bir sûreti Rûm beglerbegisine.

576/c-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine.

576/d-

Yazıldı.
Abdülkādir Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967
Bir sûreti Erzurum beglerbegisine.

576/e-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967
Bir sûreti Dulkādirlü beglerbegisine.

576/f-

Yazıldı.
Teʾhîr olındı.
Kethudâsına virildi.
Fî 13 Rebîʿu'l-evvel sene 967
Bir sûreti Bagdâd beglerbegisine.

576/g-

Yazıldı.
Murâd Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Rebîʿu'l-evvel sene 967
Bir sûreti Şâm beglerbegisine.

576/h-

Bu dahı.
Bir sûreti Haleb beglerbegisine ve Şâm beglerbegisine irsâl içün mühürlü kîse ile hükm-i şerîf gönderilmişdür. Muʿaccelen irsâl idüp vâsıl olduğına arz alup gönderesin.

577 ***Semendire ve Alacahisar sancağı beyine: Alacahisar'da Zablana Madeni'ni basan eşkiyânın ele geçirilmesine dair.***

Yazıldı.
Yahyâ Çavuş'a virildi.
Fî 2 Cemâziye'l-evvel sene 967

Semendire sancağı begi ve Alacahisâr sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Alaca-hisâr kādîsı Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Zablana Maʿden Emîni olan Mahmûd, ehl-i maʿdenden niçe kimesneler ile meclis-i Şerʿa gelüp işbu sene sitte ve sittîn ve tisʿa-miʾe Zi'l-hicce'sinün on ikinci güninde baʿzı harâmîler gelüp maʿden-i mezbûrı basup ahâlî-i maʿdenün yararların dutup kimin katl ve kimin âteş ile örf idüp mâlların gāret idüp ve mîrîden dahı haylî gümüş alup bârgîrlere yükledüp Semendire sancağına gider iken kasaba-i Alaca-hisâr'dan Mahmûd b. Ali nâm sipâhî ve Müʾezzin Memi b. Yûsuf nâm kimesne baʿzı Müslimânlar ile Çarniçe nâm karye kurbinde yol üzerinde bulışup ceng idüp nefs-i Çacka'dan Arslan b. Husrev, İzvornik sancağından kuyumcılardan Dimitraş veled-i Kostadin ve Vakman veled-i Kosdin ve Herak nâm zimmînün kız karındaşı-oğlı ve Kalisun veled-i Dimitraşin nâm beş neferin şebhûn [idüp], mezbûrûn harâmîler sâʾir yoldaşlariyle livâʾ-i Semendire'de Luposire nâm karyede konup iki-üç gün eğlenüp perâkende oldukların bildürdüklerin ve ehl-i vukūf Müslimânlardan

cemm-i gafîr gelüp kadîmden Semendire sancağından ve İzvornik sancağına tâbiʿ Nakomihler ? (ناقوسجار)'den harâmîler cemʿ olup livâʾ-i Alaca-hisâr'da ve sâʾir memâlikde evler basup âdemler katl idüp espâbların alup yine Semendire sancağına girüp perâkende olıgelmişlerdür, didüklerin arz eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup ve zikr olınan ehl-i fesâdı yirlerinde ve yataklarında ve duraklarında tecessüs idüp ele getürüp gaybet idenleri Şerʿile buldurması lâzım olanlara buldurup sâʾir yoldaşların dahı her ne tarîk ile mümkinse ele gelmeleri bâbında ikdâm idüp ele getürüp habs idüp ahvâllerin ve ne mikdâr hırsuz ele geldüğin yazup bildüresin. Ammâ bu bahâne ile bî-günâh olanlara teʿaddî olmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olınmakdan ziyâde hazer idesin.

578 ***Donanma-yı hümâyûnun gelişine kadar düşman tarafından hücum ve tecavüz vuku bulursa Beylerbeyi Turgud Paşa'ya yardım etmeleri hakkında Trablusgarp meşâyih, ulema ve sulehâsı ile bazı şeyhlere Arapça hüküm.***

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Rebiʿu'l-evvel sene 967

هذا مرسومنا الشريف العالي السلطاني وامرنا المنيف السامي الخاقاني ارسلناه الى العلماء والفضلاء والفقهاء والخطباء والائمة وجميع الرعايا والبرايا بطربليس الغرب زيد توفيقهم ، يتضمن اعلامهم أنه قد سمع بسدتنا السنية تعرض الكفار خذلهم الله تعالى دائما لتلك الاماكن المباركة والمواطن المبجلة وسكانها وكذا الاهالي الاسلام ثمة على ان عزمنا الشريف كان مصروفا لفتح تلك الديار المباركة واستخلاصها لاجل استراحة الرعايا والبرايا واهالي الاسلام و قد يسره الله تعالى ذلك و صارت تلك الاماكن المباركة من عداد ممالكنا المحروسة و كذا منّ بها من الرعايا والبرايا قبل مثل رعايانا مصونين محفوظين «لا خوف عليهم ولا هم يحزنون» (البقرة: ٣٨) وانتم كذلك داخلون في سلك خدام اعتابنا الجليلة وممالك دولتنا القاهرة الفائقة ولاجل حفظ تلك الديار المكرمة وصونها والدفع عنها ، ارسلنا من اعتابنا الجليلة الى تلك الديار امير امراء وقاضي لاجراء اوامر الشرع الشريف المطهر والقانون المقرر ولتكون الرعايا والبرايا في ايام دولتنا الفائقة وعدالتنا الرائقة على اجمل حال وفراغ بال مشغولين بمكاسبهم ومعائشهم السنتهم رطبة بالادعية الصالحات في صحائفنا الشريفة هذا وفي السنة الماضية كان قد اتصل بمسامعنا الشريفة تهيء سفن الكفار خذلهم الله تعالى وقصدهم الى تلك الديار العظيمة الآثار و عن ذلك جهزنا من اعتابنا الجليلة لحفظ تلك الديار المباركة ودفع الاذى والضرر عن اهاليها سفنا مملوءة بعساكرنا المنصورة مشحونة بالآلات والعدد فلما سمعوا بذلك

الكفار تفرقوا وانهزموا وعلم بذلك مملوك حضرتنا الجليلة القپودان دام اقباله وانقضى موسم البحر لا جرم رجع المشار اليه الى اعتابنا الجليلة والآن قد سمع لسدتنا السنية قصد الكفار المذكورين خذلهم الله تعالى وتوجه عزيمتهم الغير موجهة الى تلك الديار وعن ذلك امرنا بتجهيز سفن مشحونة بالآلات والعدد والمقاتلين وارسالهم فمرسومنا الشريف المطاع وامرنا المنيف الواجب الاتباع انه اذا جاء الكفار الى تلك الديار قبل قدوم مراكبنا المذكورة وعساكرنا المؤيدة المنصورة اليكم حينئذ اليهم على ما هو مقتضى وشجاعتكم ومركوز في جبلتكم الحسنة وحسن اسلامكم وغيرتكم وحميتكم لدين الاسلام مع امير الامراء وسائر عساكر الاسلام وحماة دين النبي عليه السلام لسانكم واحد ووجهتكم واحدة بحيث لا يتمكن احد من اولئك الكفار المخذولين لمضرة احد من المسلمين كلا ولا لقلاع تلك الممالك المصونة لترتفع ظلمة مائرة اولئك الكفرة الفجرة عن المسلمين بتلك الديار العظيمة الآثار غيرة وحمية للدين القويم ومعاونة لامة سيد الاولين والآخرين . واما ارسال امير الامراء الى تلك الديار فمراد حضرتنا العلية ان تكون الرعايا وسائر المشايخ والاعيان في احوالهم وقلاعهم ومساكنهم ساكنين بحضورالقلب لا يتعدى على احد في ملكه ولا قلعته على انه ان كان احد من امير الامراء وسائر العساكر ثمة عارض احدا في ملكه وقلعته بعد اتمام هذه الاحوال تعرضوا ذلك لدى اعتابنا العلية لتقابل من يفعل ذلك تعلمون ذلك وتعتمدونه والله تعالى هو الموفق بمنه .

Bu fermân, Trablusgarb'daki âlimler fâzılar, hatîbler, imâmlar ve bütün reâyâ ve berâyâya -muvaffakıyetleri ziyade olsun- gönderdiğimiz mersûm-i şerîf-i âlî-i Sultânî ve emr-i münîf-i sâmî-i Hâkânîmizdir ki onlara şu hususları bildirmektedir:

Kâfirlerin -Allah Te'âlâ onları dâima rezîl etsin- mübârek yerlere ve şerefli topraklara ve oralarda oturanlara ve Müslüman ahâlîye saldırdığı, südde-i seniyyemizde duyuldu. Bunun üzerine halkı ve Müslüman ahâlîyi huzura kavuşturmak için o mübârek yerleri feth ederek kurtarmağa karar verdik. Allah Te'âlâ bunu müyesser kıldı, o mübârek yerler Memâlik-i mahrûse'mize katıldı. Allah Te'âlâ ihsan buyurdu, oradaki halk, halkımız gibi masûn ve mahfûz oldular "Onların üzerine korku yoktur, onlar mahzun da olmazlar" (el-Bakara 38). Sizler de şanlı saltanatımızın tebaasına, güçlü ve üstün devletimizin memleketlerine dâhil oldunuz. Bu şerefli yerleri korumak ve müdâfaa etmek için atebe-i hümâyânumuzdan bir mîr-i mîrân ve temiz ve yüce Şerî'at'in ve kararlaştırılmış kanûnun emirlerini icrâ etmek için bir kadı gönderdik ki re'âyâ ve berâyâ üstün devletimiz ve yüksek adâletimiz zamanında en güzel halde gönül huzûriyle, kazançlariyle ve geçimleriyle meşgul olsunlar ve hayır duâlar etsinler. Geçen sene kâfirlerin —Allah Te'âlâ onları rezîl eylesin— gemiler hazırladıkları ve bu büyük ülkeye saldırmak kasdında olduklarını duymuş ve bu mübârek diyârı korumak ve ahâlîsinden ezâ ve zararı def' etmek için atebe-i hümâyunumuz tarafından asâkir-i mansûremizle dolu, silah ve lüzumlu eşya ile yüklü gemiler hazırlamıştık; kâfirler bunu duyunca dağılıp mağlûb olmuşlardı. Yüksek huzûrumuzun kapudanı -ikbâli devam etsin- bunu

öğrenince, deniz mevsimi de geçtiğinden, yüksek atebemize dönmüştü. Şimdi ise adı geçen kâfirlerin —Allah Te'âlâ onları rezîl eylesin— isâbetsiz kasıdlarının bu ülkeye karşı olduğu, Südde-i seniyye'de duyuldu. Bu sebebden silâh ve asker yüklü gemiler hazırlanmasını ve gönderilmesini emrettik. İtâat olunacak fermânımız ve uyulacak emrimiz şudur ki: Bahsolunan gemilerle asâkir-i müeyyede-i mansûremizin size gelmesinden önce kâfirler bu ülkeye gelirse güzel tabiatınızda bulunan şecâatiniz ve Müslümanlığınızın güzelliği ve İslâm dîni için gayret ve hamiyyetiniz muktezâsınca Dîn-i kavîmi korumak ve Seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhîrinin ümmetine yardım etmek için mîr-i mîrânla, İslâm askeriyle ve Hz. Peygamber Aleyhi's-salâtü ve's-selâm Efendimiz'in Dîninin koruyucuları ile yek-dil ve yek-cihet olun ki, o mahzûl kâfirlerden hiç biri bir Müslümana ve bu korunmuş ülkenin kalelerine zarar veremesin ve bu büyük eserli ülkedeki Müslümanların üzerinden o fâcir kâfirlerin şiddetli zulmeti kalksın. Bu ülkeye mîr-i mîrân göndermekden yüksek murâdımız, hiç bir kimseye mülkünde ve kalesinde teaddî olunmaksızın reâyâ ve diğer meşâyih ve a'yânın, kendi hallerinde kalelerinde ve evlerinde gönül rahatlığıyla sâkin olmalarıdır. Mîr-i mîrandan biri veya diğer bir askerî şahıs bir kimseye mülkünde veya kalesinde teaddîde bulunursa, bunu yapanın cezalandırılması için yüksek atebemize arz edin. Bu şekilde bilesiniz ve itimad edesiniz. İhsâniyle muvaffak eden, Allah Te'âlâ'dır.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 5 Rebî'u'l-evvel sene 967 [05.12.1559]

579 ***Mağrib Trablusu Beylerbeyisi Turgud Paşa'ya: Meşâyih ve ulemaya gönderilen hükümlerden bahisle, onlarla müttefikan vilâyetin ve yalıların korunmasına çalışılması hakkında.***

Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Rebî'u'l-evvel sene 967

Magrib Trablusı Beglerbegisi Turgud Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârun donanma-i hümâyûnumuz mürâca'at itdükden sonra girü sefâyin-i hasâret-karâyini cem'iyyet tedârükin idüp vilâyet-i mezbûre kasdına teveccüh-i nâ-müveccehleri olduğın bildürmişsin. İmdi, vilâyet-i Trablus sâ'ir Memâlik-i mahrûse'm gibi olup ve re'âyâ vü berâyâsı ve halk[ı] dahı sâ'ir Memâlik-i mahmiyye'm halkı gibidür; dâ'imâ nazar-ı merhamet-eserüm ol diyâr-ı celîlü'l-i'tibâra nigerândan hâlî olmayup her vechile hıfz u hırâsetleri ve a'dâ-yı dînden anlara [ve] vilâyete zarar u gezend irişdürmemek ehemm-i mühimmâtdan olmağın ol husûs içün tekrâr merâkib-i kevâkib-şümâr techîz ü ihzâr olınup edevât-ı dâr [u] gîr ve asâkir-i düşmen-gîr-i mergte'sîr ile meşhûn kılınup mu'accelen irsâl olınup in-şâ'allâhü'l-e'azz an-karîb irişmek üzredür. Eyle olsa sen dahı her vechile yarar olup dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan umûrda niçe def'a sadâkat ü ihlâs ile bezl-i makdûr ve sa'y-i meşkûr zuhûra getürmiş kulumsın. Anun gibi kefere-i la'în ve fecere-i dûzah-mekîn donanma-i nusret-rehînimüz varup anda mülâki olmadın vilâyet-i mezbûre üzerine hücûm iderlerse sana gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret itmek içün anda olan meşâyih-ı Urbâna ve vilâyetün ulemâ vü sulehâ ve a'yânına ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, anun gibi küffâr-ı mezellet-âsâr-ı hezîmet-encâmun hareket-i bî-bereketleri ol cânibe mukarrer olursa sen dahı cibilletünde merkûz olan âsâr-ı diyânet ve hüsn-i istikāmetün muktezâsınca bu bâbda hüsn-i tedbîr ü tedârük eyleyüp anda olan kabâ'il-i A'râb ve meşâyih-ı Urbân ve

sâʾir ahâli-î vilâyet ile hüsn-i ittihâd ü itifâk üzre yek-dil ü yek-cihet olup ahkâm-ı şerîfe ulaşdurup gereği gibi istimâlet virüp eger Trablus'dur ve eger ol yalılarda vâkıᶜ olan mahalleri gicelerde ve gündüzlerde onat vechile hıfz u hırâset idüp taᶜmîr ü termîme muhtâc olan kılâᶜı dahı taᶜmîr idüp yat ü yaraklarında kusûr komayup bi-inâyeti'llâhi teᶜâlâ aᶜdâ-yı dîn ve kefere-i lâᶜînden memleket [ü] vilâyete ve kılâᶜ u bikâᶜa ve nevâhî vü kurâya ve reᶜâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmeyüp ahsen-i vechile mazarrat ü ifsâdların defᶜ u refᶜ eyleyüp dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteᶜallık olan cumhûr-ı umûrda reʾy-i isâbet-karînün muktezâsınca envâᶜ-ı mesâʾî-i cemîle zuhûra getürüp yüz aklıkları tahsîline saᶜy ü ikdâm eyleyüp mücidd ü merdâne olup gaflet ile el-ᶜiyâzü bi'llâhi teᶜâlâ ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir vazᶜ sudûrından hazer eyleyüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Ümîzdür ki inâyet-i Bârî, yârı olup dâʾimâ aᶜdâ-yı dîn ü devlet münhezim ü makhûr ve evliyâ-yı mülk ü millet muzaffer ü mansûr olmakdan hâlî vü zâʾil olmaya. Bu bâbda anda olan meşâyih-i Urbâna her birine mufassal istimâlet için ahkâm-ı şerîfe ile hilᶜat-i hümâyûnum gönderilmişdür. Münâsib olanlara virüp dâʾimâ onat vechile her birine istimâlet virüp hüsn-i ittihâd ile aᶜdânun defᶜ-i mazarrat-eserleri bâbında envâᶜ-ı mesâʾî-i cemîle zuhûra getüresin.

Bu kayd Saᶜîd Reʾîs ile gitdi; gelmişdür.
Yazıldı.

579/a-

Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 6 Rebîᶜu'l-evvel sene 967
Bir sûreti dahı aynı ile yazıldı.
Bir sûreti dahı yazılup.

580 *İnebahtı Beyi Turhan Bey'e: Trablusgarb Beylerbeyisi Turgud Paşa'ya yazılan hükmün Mustafa Reis ile ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 6 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

İnebahtı Begi Turahan Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Magrib Trablusı Beglerbegisi Turgud *dâme ikbâlühû* gönüllü reʾîslerinden Mustafa Reʾîs ile muᶜaccelen îsâl içün mühürlü kise ile Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mustafa *zîde kadruhû* ile ahkâm-şerîfe gönderilüp **buyurdum ki:**

Varup teslîm itdükde her kande ise mezkûr reʾîsi muᶜaccelen bulup getürdüp zikr olınan hükümleri teslîm idüp ber-vehc-i istiᶜcâl müşârün-ileyhe gönderüp teslîm itdürüp ve teslîm itdüğine müşârün-ileyhden temessük getüre. Bu bâbda mezbûr reʾîse dahı müstakıl hükm-i şerîf gönderilmişdür.

580/a-

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Bir sûreti Midillü begine. Hükmi gönüllü reʾîslerden Nasûh Reʾîs'e virüp göndere diyü ve göndereceğün reʾîslere akça ile kifâyet mikdârı zahîre viresin.

581 *Aynı hükmün ulaştırılması hakkında Akdeniz yalılarındaki bey ve kadılara hüküm.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 6 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Akdeniz yalılarında vâkıᶜ olan beglere ve kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Magrib Trablusı Beglerbegisi Turgud *dâme ikbâlühû*'ya îsâl içün mühürlü kîse ile ahkâm-ı şerîfe irsâl olınup muᶜaccelen ulaşması ehemm-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup gönüllü reʾîslerden her kangınuzun taht-ı hükûmetinde bulınursa ki muᶜtemedün-aleyh ola teslîm eyleyüp ber-vech-i istiᶜcâl müşârün-ileyhe ulaşdurasız. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; sâʾir umûra kıyas itmeyüp istiᶜcâl üzre ulaşdurmakda dakika fevt itmeyesiz. Şöyle ki ihmâlinüz sebebi ile teʾhîr olına, özrinüz makbûl olmaz. Ana göre tedârük [ü] îsâl idesiz. Her kangı reʾîs îsâl ide ve ulaşdurduğı haberin Südde-i saᶜâdet'üme getüre, envâᶜ-ı inâyetümle behre-mend kılınur. Ana göre gönderdüğün reʾîse tenbîh ü iʿlâm idesiz.

582 *Aynı hükmün ulaştırılması hakkında Akdeniz'deki gönüllü reislere hüküm.*

Yazıldı.

Akdeniz'de vâkıᶜ olan gönüllü reʾîslere hüküm ki:

Hâliyâ baᶜzı mühim mesâlih içün ahkâm-ı şerîfe yazılup deniz kenârlarında olan begler kullaruma emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Turgud *dâme ikbâlühû*'ya îsâl için irsâl olınmışdur. Zikr olınan ahkâmun muᶜaccelen varup irişmesi mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhim sancak-begleri kullarumdan kangısı zikr olınan ahkâm-ı şerîfeyi kangınuza râst gelüp teslîm iderse ber-vech-i istiᶜcâl müşârün-ileyhe îsâl idesiz. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimdür. Zikr olınan ahkâm-ı hümâyûnumı müşârün-ileyhe iledüp teslîm eyleyüp temessük ile gelen reʾîse her kim ise inâyet-i husrevânem ile behre-mend olmak mukarrerdür. Ana göre saᶜy ü ikdâm zuhûra getürüp muᶜaccelen ulaşdurmağa saᶜy idesiz.

583 *Aynı mesele hakkında gönüllü Nasuh Reis'e hüküm.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Gönüllü Nasûh Reʾîs'e hüküm ki:

Hâliyâ Magrib Trablusı beglerbegisine îsâl içün baᶜzı ahkâm-ı şerîfe gönderilüp muᶜaccelen ulaşması mühimm olup sana teslîm idüp göndermek kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Midillü Begi Mustafa *dâme izzuhû*'ya gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Sana teslim itdükde aslâ teʾhîr u terâhî itmeyüp zikr olınan ahkâm-ı şerîfeyi ber-vech-i istiᶜcâl müşârün-ileyhe ulaşdurup teslîm itdüğüne temesssük getüresin. Şöyle ki, emrüm üzre muᶜaccelen ulaşdurup temessük getüresin, envâᶜ-ı inâyetüm ile behre-mend olınursun. Ana göre mukayyed olup ulaşdurmakda saᶜy ü ikdâm eyleyesin.

583/a-

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 6 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Bir sûreti dahı gönüllü Mustafa Reʾîs'e, İnebahtı begi ve sâʾir yalılarda olan beglere gönderilmişdür diyü yazılmışdur.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fî 6 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [07.11.1559]

584 ***Karabisar-ı Şarkî beyine ve kadısına: Şehzade Bâyezid'in geçişi sırasında kaleden inip elini öptüğü ve ihtiyaçlarını karşıladığı işitilen dizdar hakkında tahkikat yapılmasına dair.***

Nişânlu kâğıda yazılup Paşa hazretlerine virildi.
Fî 6 Rebîʿu'l-evvel sene 967
Baʿdehû İskender Çavuş'a virildi.
Fî 7 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Kara-hisâr-ı Şarkî begine ve kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem firâr iden Bâyezîd ol mahalden geçdüği vakit kalʿa dizdârı olan kimesne kalaʿdan inüp varup elin öpüp at naʿlı ve un ve arpa virdüği istimâʿ olınup bu husûsun vukūʿı ve adem-i vukūʿı maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin, istimâʿ olındığı gibi kalʿa-i mezbûre dizdârı ol zamânda kalʿadan inüp mezbûrun elin öpdüği vâkıʿ ise habs idüp vukūʿı üzre arz idesin. Bu bâbda tamâm mukayyed olup himâyet idüp hilâf-ı vâkıʿ arz itmekden hazer idesin. Sonra vâkıʿ olup siz ketm idüp himâyet itdüğünüz maʿlûm ola, ana olacak size olur. Ana göre tamâm hakk üzre olup vukūʿı üzre arz idesin.

585 ***Mohaç Beyi Mehmed Bey'e: Peçuy'un dış kalesinin tamiri hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 8 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Mohaç Sancağı Begi Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp bundan akdem kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Arslan *dâme izzuhû* Peçûy'un taşra kalʿası harâba müteveccih olmağla iç yüzine dolma palanka eyleyüp nâ-tamâm olmağın itmâma irişdürmek üzre iken iç kalʿanun şimâl cânibinden otuz beş zirâʿ mikdârı yire berâber yıkılup muhâtara olmağın yıkılan yirlere muʿaccelen çatma itdürüp ve mâʿadâsı harâb olmak üzre olup termîm ü taʿmîri ehemm-i mühimmâtdan olduğın bildürmişsin. İmdi, yapdurup itmâma irişdürmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup eger yeniden binâ olınacak çatılan yirleridür ve eger sâʾir taʿmîre muhtâc olan yirleridür, ikdâm ü ihtimâm idüp yapdurup ve taʿmîr ü termîm idüp itmâm-ı maslahat idüp onat vechile hıfz itdüresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 7 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [07.12.1559]

586 ***Çorlu kadısına: Eşkiyalık, hırsızlık ve adam öldürme suçlarını işleyen bir Arabın mahallinde siyaset edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Sipahi-oğlanlar Kethudâsı İbrâhîm'e virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr

Çorlu kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem ol cevânibde harâmîlik ve hırsuzluk idüp katl-i nüfûs ve gāret-i emvâl iden Arab hâliyâ Mısr cânibinde ele gelüp Südde-i saʿâdet'üme irsâl olmağın sâʾirlerine mûcib-i ibret içün mahallinde eşedd-i siyâset olmak ecliyçün sipâhî-oğlanlarum kethudâsı İbrâhîm *zîde mecduhû* ile irsâl olınup **buyurdum ki:**

Mezkûrı ol fesâd itdüği memerr-i nâsda eşedd-i siyâset ile siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin.

587 ***Amasya beyi ve kadısı ile Turhal kadısına: Amasya beyi ve Turhal dizdarı hakkındaki şikâyetnâmeye göre tahkikat yapılmasına dair.***

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 7 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Amâsiyye begine ve kādîsına ve Turhal kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Turhal dizdârı olan kimesnenün hakkında Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunılup baʿzı husûs isnâd olmağın sıhhati maʿlûm olmak içün aslından sûreti ihrâc olınup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp bi'z-zât kalʿa-i mezbûreye varup dahı mezkûr dizdârı habsinüze alup arz-ı hâlde mastûr olan ahvâli hakk üzre onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş eyleyüp göresiz; aslâ vü katʿa bir mâddesin ketm ü himâyet itmeyüp yanınuzda ne vechile zuhûr iderse yazup mufassal bildüresiz. Eger vâkıʿ ise habsden ıtlâk itmeyüp ve ne zamânda dizdâr olup ne târîhde tevcîh olmışdur ve ne yir âdemidür anı dahı bile görüp arz idesiz. Eger arz-ı hâl idenlerden ve gayrıdan kimesne gelüp daʿvâ-yı hakk iderse daʿvâ idenlerün daʿvâların dahı Şerʿ ile görüp hakkı sâbit olana alıviresiz. Bu bâbda tamâm hakk üzre olup kimesneye himâyet itmekden ve hilâf-ı vâkıʿ kazıyye arz olmakdan hazer idesiz. Sonra maʿlûm ola, netîcesi size âʾid olur, bilmiş olasız.

588 ***Keşan kadısına: Liko isminde bir zimmiyi öldürerek bakır eşyasını çalan Veli ile Alemşah'ın siyaset edilmesi ve Hüseyin'in hapsolunması hakkında.***

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 7 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Keşan kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Dayez (œ«Í") nâm kazgancının karındaşı-oğlı Liko nâm zimmî bir merkeb üzerinde altmış iki vukıyye bakır avadanlığı beyʿ itmek içün Migalkara'dan kazâʾ-i Keşan tevâbiʿinden Yoğruncı (يوغرونجي) nâm karye kurbinde gāʾib olup ahâlî-i karyeden taleb olındukda Alemşâh nâm kimesneyi ele virüp mezbûr Alemşâh'dan süʾâl olındukda: *"Oğlum Hüseyin ile karye-i mezbûreden Velî nâm kimesne[yi] haklayup bakır evânîsinün bir*

hissesin Velî aldı, iki hissesin biz alduk" diyü iʿtirâf idüp mezbûrân Velî ve Alemşâh habs olındukda mezbûr Velî: *"Ben öldüm öleceğim"* diyü eli bilekcikde tomruğa ururken beyne'n-nâs kendüyi boğazlayup ölmeyüp ve ikrârın dahı almayup ve lâkin Alemşâh-oğlı ve anası ve kızı vacibü'l-katl idüklerine ilm gelüp ve oğlı elde olmaduğın arz idüp bu husûsa çavuşum İskender mübâşir taʿyîn olınup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, arz itdüğün üzre müşârün-ileyh çavuşum maʿrifetiyle mezbûrân Velî ile Alemşâh'a siyâset itdürüp ve mezbûr Alemşâh'un oğlı Hüseyin her kande[y]se buldurup habs idüp arz idesin.

589 *Mısır beylerbeyine ve kadısına: Hamamların camekânlarına bakan kapı ve pencerelerin örtülmesine dair.*

Yazıldı.
Ba-hatt-ı şerîf.
Dervîş Kethudâ'nun yoldaşı Pervîz'e virildi.
Fî 7 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Mısr beglerbegisine ve kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısr'da baʿzı hammâmlar olup öyleden sonra havâtîn tâʾifesi girüp zikr olınan hammâmlarun câmegânına hammâmcılarun evleri câmegânına nâzır olup baʿzı levend tâʾfe[si] gelüp hammâmcılarun evlerinden camegânda olan havatîne nazar idüp bu makūle menhiyyât olduğı istimâʿ olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup anun gibi mahrûse-i mezbûrede havâtîn girdüği hammâmlarun câmegânına nâzır eger hammâmcı evidür, eger sâʾir kimesnelerindür, câmegânı nâzır olan eger kapularından ve eger pencerelerinden ve bi'l-cümle nazar ihtimâli olan mevâzıʿı sedd ü bend itdürüp min-baʿd Müslimânlarun ehl [ü] iyâline anun gibi mahfî nazar idecek yir komayup bu emr-i celîlü'l-kadrümün icrâsında dakika fevt itmeyesiz.

590 *Haslar, Silivri ve Çorlu kadılarına: Av avlamak için tarla ve bağları ve sair yerleri çiğneyerek zarar verenlerin men edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 7 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Hâslar ve Silivri ve Çorlı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda Dergâh-ı muʿallâ'm kullarından ve yeniçeriden ve sâʾir erbâb-ı timardan ve gayrıdan baʿzı kimesneler tazı ve doğan ile av avlayup bu bahâne ile reʿâyâ vü berâyânun tarlaların ve bağların ve sâʾir terekelerin çiğnedüp teʿaddî itdükleri istimâʿ olmağın bu husûs için Südde-i saʿâdet'ümde sipâhî-oğlanları kethudâsı olan kıdvetü'l-emâsil [ve'l-emâ]cid ve'l-ekârim İbrâhîm *zîde mecduhû* taʿyîn olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup göresiz; taht-ı kazânuzda anun gibi av avlayup teʿadî iderlerse menʿ u defʿ eyleyüp gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki min-baʿd zikr olınan tâʾifeden bir ferd emr-i şerîfe mugāyir reʿâyânun terekesi ve bağı ve bostânı içine girüp çiğnedüp teʿaddî itmeye. Şöyle ki, baʿde'l-yevm mütenebbih olmayup girü av avlayup reʿâyâya bu makūle teʿaddî eyleyeler, her kim olursa olsun isimleri ve resimleri ve sâkin oldukları yirleri ile yazup arz eyleyesin ki fermân-ı şerîfüme mugāyir iş idenlerün bir

vechile haklarından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola ve bu hükm-i şerîfümün sûretin her birinüz sicillâtınuza kayd idüp dâʾimâ mazmûn-ı hümâyûnı ile amel idüp hilâfına cevâz göstermeyesiz. Şöyle ki, bu bâbda kimesneye himâyet olınup arz olınmaya, sonra netîcesi size âʾid olmak mukarrerdür; ana göre fermân-ı vâcibü'l-izʿânumun icrâsında dakika fevt eylemeyesiz.

591 *Venedik dojuna: Rodos Kapudanı Ali Bey'in İstanbul'a gönderdiği Venedik barçası ile Girid'e firar eden küffarın beraber götürdükleri sipahilerin iadelerine dair.*

Yazıldı.
Tercemân Abraham'a virildi.
Fî 16 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Venedik dojına hüküm ki:

Bundan akdem Rodos Begi olup Rodos Kapudanımuz olan iftihârü'l-ümerâʾi'l-kirâm Ali *dâme izzuhû* deryâda tereke ile pedoranun barçasın bulup barçanun ismi Arbordor ve reʾîsinün ismi Bonlovinci ve bâzergânınun ismi Boyarino imiş. Zikr olınan barçayı emr-i şerîfüm üzre girift eyleyüp içine on beş nefer sipâhî kullarumuzdan koyup mahrûse-i İstanbul'a irsâl itdükde içinde olan kefere gaybet idüp size tâbiʿ olan Cezîre-i Girid'e varup zikr olınan sipâhî kullarumı ve emr-i şerîfüme ve ahde mugāyir bu makūle vazʿ idenleri aynı ile Südde-i saʿâdet'imüze gönderesin diyü Girid beglerine hükm-i şerîfüm gönderilüp ve size dahı nâme-i hümâyûnumuz gönderilmişdi. Ol zamândan berü zikr olınan ehl-i İslâm irsâl olınmayup diyü fesâdı idenlerün dahı haklarından gelinmedi. İmdi, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı aʿvâmdan ilâ hâze'l-ân atebe-i ulyâ-menziletimüz ile mümehhed ü müşeyyed olan dostluk muktezâsınca gerekdür ki zikr olınan ehl-i İslâmı eger Girid'dedür ve eger taht-ı hükûmetinüzdedür her kande ise buldurup bilâ-kusûr espâb ü emvâlleri ile Südde-i saʿâdet'üme göndermek bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getürüp ve [bu] makūle ahde mugāyir vazʿ idenlerün bir vechile haklarından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola. Ahde mugāyir bu asl fiʿl idenlerün haklarından gelinmeyüp ve zikr olınan ehl-i İslâm şimdiye değin irsâl olınmaduğına sebeb ü bâʿis ne idüğin yazup iʿlâm olına. Dostluk binâlarınun istihdâmına sebeb ü bâʿis olına ve bundan akdem Rodos Begi olup fevt olan Caʿfer Beg dahı tutduğı on iki nefer harâmî levend kâfirleri bir barçasına binüp gaybet idüp Girid adasına varduklarında ileri dahı göndermek içün hükm-i hümâyûnum gönderilmiş idi. Bu bâbda dahı envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getürüp zikr olınan kefereyi her kande[y]se buldurup ahd-nâme-i hümâyûnum mûcebince Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

592 *Humus beyine: Husayya Kalesi'ndeki beşli ve hisar erlerinden hiç birinin işin başından alınmamaları ve ayrılanların cezalandırılmaları hakkında.*

Yazıldı.
Arzları getüren Hacı Kubâd'a virildi.
Fî 8 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Hıms begine hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Husayya kalʿası'nda otuz nefer beşlü gedüği ve yigirmi nefer hisâr-eri âyende vü revende muhâfazasiyçün taʿyîn olınup, bu cânibde olan ümenâ vü ummâl ve defterdârdan kalʿa dizdârına tezkire îrâd idüp murâd idindüği kadar yoldaş alup vakt-i hâcetde beş nefer yoldaş mevcûd bulınmayup nâgehân

vâridîn ü sâdırîne zarar olur diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, kal'a-i mezkûrede eger beşlüdür ve eger hisâr-eridür âyende vü revende hıdmetine ta'yîn olınmışlardur. Ümenâ vü ummâl istihdâm itmek câ'iz değildür. Min-ba'd ta'yîn olınan hıdmetlerinde olup ümenâ vü ummâl tâ'ifesine istihdâma kimesne virdürmeyesin. Anun gibi ta'yîn olınan hıdmetlerin koyup gedüğin hâlî koyan eger atlu ve eger piyâdedür mecâl virmeyüp gedüklerin âhara tevcîh idesin; sâ'irlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola.

593 *Humus Beyi Hüseyin Bey'e: Arap fesadından dolayı sancağın muhafazasıyla meşgul olması hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Hıms Begi Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Sene-i sâbıkada sen cem'iyyete varmak ile A'râb-ı bed-fi'âl, sancağunda haylî fesâd itmeğin bu def'a sen livâna müte'allık olan sîpâh ile sancağun hıfz u hırâsetinde olman emr idüp ol bâbda Haleb beglerbegisine dahı hükm-i şerîf gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu def'a cem'iyyete varmayup sipâhîlerün ile sancağun gereği gibi hıfz u hırâsetde olup A'râb-ı bed-fi'âlden ve sâ'ir ehl-i fesâddan re'âyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetde dakika fevt eylemeyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı Selemiyye begine.

594 *Haleb beylerbeyine: Aynı iş hakkında Humus beyine tenbihatta bulunulmasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hıms Sancağı Begi olan Hüseyin *dâme izzuhû* sene-i sâbıkada sancağında olmayup cem'iyyete gitmek ile A'râb-ı bed-fi'âl hareket idüp ol cânibde re'âyâya haylî te'addî ve mâl-ı mîrîye dahı noksânı olduğı istimâ' olmağın sâbıkā sancağı hıfz olınmak için hükm-i şerîf gönderilmişdi. Hâliyâ dahı cem'iyyete gelmeyüp sancağı sipâhîleri ile hıfz u hırâsetde olmasın emr olınup ol bâbda kendüsine hükm-i şerîf gönderil-mişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyhe sen dahı gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin sancaklarınun sipâhîleri ile sancakların hıfz u hırâset idüp cem'iyyete gelmeyeler.

595 *Murad Çelebi'ye: Husayya karyesinin mamuriyeti için reâyânın vergiden muaf olmak üzere buraya nakil ve iskân edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Mektûb, Paşa hazretlerindedür.

Murâd Çelebî'ye hüküm ki:

Mektûb gönderüp Husayya nâm karye kadîmden ma'mûr olup hâliyâ harâb olup şenelüp ma'mûr olması âyende vü reven-

deye nef'i olduğın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz itdüğün üzre tahrîr itdüğün yirlerden kimesnenün yazılu ve nizâ'lusı olmayan re'âyâdan tekâlîf-i örfiyye-den mu'âf olmak üzre getürüp kondurup ol mahalli şeneldüp dahı tekâlîfden mu'âf ol-mak üzre görüp gözedüp âyende vü revendeye zarar u gezend irişdürmeyüp mâdâmki hıdmetde kusûrları olmaya, tekâ-lîfden mu'âf olalar, deftere dahı bu vechile kayd idesin.

596 *Rodos beyine: Kadırga inşasına müsait ağacın bulunduğu mahallin araştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Hâliyâ mîrî içün kadırgalar yapılmak lâzım olmışdur. İmdi, ol cânibde ağacı ve sâ'ir kerestesi müstevfâ bulınup ırgadun varup işlemesine âsân olacak bir mahall-i münâsib adalarda mıdur ve yâhûd kenârda mıdur ve yâhûd Süsen adası mıdur? Görüp arz olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup gereği gibi tetebbu' eyleyüp, yoklayup görüp vech-i meşrûh üzre münâsib olan mahal ne yirde bulınursa yazup arz eyleyesin ki ana göre ol cânibde kadırgalar yapılmasına ber-vech-i isti'câl mübâşeret olına; ve yâhûd ağaç kırdurup Rodos'a getürmek midür, kangısı münâsibdür, arz eyleyesin.

597 *Rumeli kadılarına: Dersaadet'e koyun gönderilmesi için icap eden tedbirlerin alınması hakkında.*

Yazıldı.
Koyun emîni âdemi Ali'ye virildi .
Fî 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Rûm-ili kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ koyun emîni olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp taht-ı kazânuzda mahrûse-i İstanbul'a koyun getürmeğe yazılu olan celeb tâ'ifesinden ba'zıları gaybet eylemişler ve ba'zıları mevsim koyunın gönderdük diyü hilâf-ı vâkı' huccet ibrâz iderlerimiş ve ba'zıları def-terde üzerine yazılan[dan] ziyâde koyunlar alup yol üzerinde vâkı' olan şehirlerde ve kasabâtda kassâblara ve matrabâzlara bey' idüp koyunları telef iderlerimiş ve ba'zılarınun sancak-beglerden ve voyvo-dalardan ve sübaşılardan mu'âvinleri ol-mağla güzeşte seneden bâkî kalmış koyun-ları var idüğün bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazanuzda vâkı' olan yazılu celeb tâ'ifesinden gaybet idenleri buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp defter mûce-bince mevsim koyunların ve üzerlerinde bâkî varise bî-kusûr cem' u tahsîl itdürüp mahrûse-i mezbûreye yarar süriciler ile gön-deresin ve mevsim koyunını gönde[r]dük diyü anun gibi hilâf-ı vâkı' huccet ibraz idenlere amel itmeyüp üzerlerine takdîr olı-nan koyunı bî-kusûr vakti ve mevsimi ile sürdürüp mîrî hıdmetinde olanlarınuz, nâ'iblerinüz ve âdemlerinüzle mîrî hıd-metinde olmayanlarınuz size gönderilen emr-i sâbık üzre bi'z-zât getürüp mahrûse-i mezbûreye teslîm idesiz ve sancak-beglerden ve voyvodalardan dahı ve sübaşılardan bunlara mu'âvenet idenleri mecâl virmeyüp isimleri ile arz idesiz; bir vechile haklarından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola. Aslâ bir ferde himâyet itmeyüp mâni' olan-ları arz eyleyesiz ve defterden ziyâde

aldukları koyunları yolda ve izde ve şehirlerde ve kasabâtda kassâblara ve matrabâzlara koyun satdurmayasız; cümlesin getüresiz ve bi'l-cümle koyun husûsı mühimmâtdandur. Sâ'ir umûra kıyâs itmeyüp onat vechile mukayyed olasız. Şöyle ki ihmâl olup koyun giç ve yâhûd kusûr üzre getürile azl ile konılmayup mu'ateb olursız.

598 *Aynı iş hakkında Çorlu, Vize ve saire kadılarına hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Çorlı ve Vize ve Kırk-kilise ve Babaeskisi ve Hayrabolı ve Rodoscuk ve Migalkara ve İpsala ve Gelibolı ve İnöz ve Keşan ve Ferecik kādîlarına hüküm ki:

Koyun emîni Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp taht-ı kazânuzda vâkı' olan kışlaklarda ne mikdâr erkek koyun bulınur ise defter olınup varan âdemîsi ile mahrûse-i İstanbul'a gönderilmesin ve kasabâtda olan kassâblar ve matrabâzlar haylî erkek koyun telef iderlerimiş. Anlarun dahı yarar kefîlleri alınup mahrûse-i mezbûreye arz itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile mûmâ-ileyhün âdemi vardukda, her birinüz gereği gibi mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan kışlaklarda ne mikdâr bıçağa yarar erkek koyun bulınursa defter idüp mühürleyüp dahı sâhibleriyle mezbûra koşup mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz ve ne mikdâr koyun gönderildüğin yazup arz eyleyesiz ve kasabâtda ba'zı matrabâzlar mahrûse-i mezbûre içün gelen koyunı karşulayup alup kasabalarda boğazlayup ol ecilden haylî erkek koyun telef olınurimiş. Anun gibi kasaba kassâblarına ve sâ'ir matrabâzlara gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki min-ba'd mahrûse-i mezbûreye gelen koyundan koyun almayalar ve yarar kefillere viresin ki min-ba'd bu makūle iş itmeyeler; idenleri isimleri ile yazup bildüresin ki hakkından geline.

599 *İnebahtı kadısına: İnebahtı Kalesi iç tarafındaki Bağdiye Mahallesi'nde bulunan eski bir kilisede içki içilip içilmediğinin araştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Kemal Çavuş-oğlı Mustafa'ya virildi.
Fî 12 Rebî'u'l-evvel sene 967

İnebahtı kādîsına hüküm ki:

İnebahtı kal'ası'nun iç bölmesinde vâkı' olan Bağdiye nâm mahalle halkı cânibinden Dergâh-ı mu'allâ'ma arz-ı hâl sunılup mahalle-i mezbûrede kâfir zamânından kalmış bir kilise olup âyende vü revende ile gice ve gündüz şürb-i hamr idüp Müslimânlarun ibâdetlerine küllî zararları olduğın bildürdükleri ecilden, sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, arz-ı hâlinde mukayyed olan husûsun aslı nedür, vâkı' midür, nicedür? Görüp dahı sıhhati üzre yazup arz eyleyesin.

600 *Tameşvar beylerbeyine: Erdel Kralı İstefan'ın Nemçelilerin Erdel vilâyetine taarruzda bulunduğunu bildirmesi üzerine, bunun araştırılıp neticesinin arzına dair.*

Âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 21 Rebî'u'l-evvel sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral, Âstâne-i sa'âdet'ümde olan âdemi müşârün-ileyh tarafından Südde-i sa'âdet'üme Nemçe keferesinün memleket ü vilâyetine dahl ü ta'arruzları olup ba'zı nevâhînün davarın sürüp ahâlîsi esîr ve esbâp ü emvâlin gāret ü hasâret eyledüklerin i'lâm eyledi. İmdi, bu husûsın aslı var mıdur, ne tarîkla olmışdur? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsı sen dahı tecessüs ü tetebbu' itdürüp göresin, adû-yı bed-âyîn taraflarından müşârün-ileyh Kral memleketine dahl ü ta'arruz olınup i'lâm olındığı üzre ba'zı nevâhînün davarı sürilüp re'âyâsı esîr kılındığı vâkı' midür ve idenler kimlerdür ve müşârün-ileyh kādir değil midür ve ne mikdârdur ve ne zamânda olmışdur, bi'l-fi'l dahı üzerlerinde gelmiş asker var mıdur, nicedür? Bir sahîh haber alup Südde-i sa'âdet'üme ta'cîlen i'lâm eyleyesin.

601 *Aynı hâdiseden dolayı gerektiğinde Erdel Kralına yardıma hazır bulunmasına dair Boğdan voyvodasına hüküm.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 25 Rebî'u'l-evvel sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Kıdvetü['l-]ümerâ'i'l-izâmi'l-Îseviyye vilâyet-i Erdel ve Macar Kralı İstefan Kral yüce Âstânem'e âdem gönderüp adûleri olan Nemçe keferesinün hareket ve cem'iyyetleri olup memleket ü vilâyetlerinden ba'zı nevâhîye dahl idüp davarın sürüp ahâlîsin esîr ve emvâl ü espâbın gāret ü hasâret eyledüklerin i'lâm idüp mu'âvenet taleb itmeğin bundan akdem dahı sana hükm-i şerîf gönderilüp vilâyet-i Boğdan askeriyle hâzır u müheyyâ olup müşârün-ileyh Kral tarafına nâzır olmak buyurılmışdı. Eyle olsa ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup ol bâbda tekrâr sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Fermân-ı hümâyûnum müsted'âsınca cümle vilâyet-i Boğdan askeriyle hâzır u müheyyâ olup müşârün-ileyh tarafına nâzır olasın. Şöyle ki adûleri tarafından bir hareket olup vilâyet-i Erdel'e mazarrat kasdın eyleyeler, sana âdem irsâl idüp mu'âvenet taleb eyledükde kendü nefsünle varmak ile [mi] olur yohsa asker göndermekle mi olur bi'l-cümle her ne tarîkla olur ise varup irişüp hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre a'dâ-yı bed-girdâr taraflarından memleket [ü] vilâyet ve re'âyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmemek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyüp mazarrat ü ifsâdların def' u ref' eyleyesin. Bu husûs ehemm-i mühimmâtdandur. Fermân-ı hümâyûnum mûcebince cümle asâkirünle hâzır olup mu'âvenet lâzım gelüp müşârün-ileyh Kral tarafından haber geldükde bir nesneye tevakkuf lâzım gelmeyüp eger kendü nefsünledür ve eger kifâyet mikdârı âdem göndermek ile mahall iktizâ itdüğine göre tedârük görüp Âstâne-i sa'âdet'üme kadîmden olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca bezl-i makdûr idüp mu'âvenet ü müzâheretde dakîka fevt itmeyüp hıdmetde bulınmağa sa'y idesin. Muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Şöyle ki, lâzım gelüp kendün varmalu oldukda gaflet üzre olmayup basîret üzre olasın.

602 *Macar ve Erdel vilâyeti Kralı İstefan'a: Nemçelilerin taaddi ve taarruzlarından dolayı verilen hükümlerden bahisle, gerekirse Boğdan voyvodasından yardım istenmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mihal nâm âdemi zimmîye virildi.
Fî 8 Rebîʿu'l-evvel sene 967
Ve dört nefer âdemine dahı yol hükmi virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr]

Vilâyet-i Macar ve Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Adûnuz olan Nemçe keferesinden Barksaz nâm nâhiyeyi, gelüp yağmâ idüp davarın sürüp ahâlîsinden niçesin katl idüp Berk (برك) ve Oğuça (اوغوچا) nâm nâhiyeleri dahı alup reʿâyâsın esîr ve emvâlin gâret idüp zarar u ziyân itdüklerin Âstâne-i saʿâdet'imüzde olan ilçinüz takrîr ü iʿlâm idüp bu bâbda her ne ki takrîr u iʿlâm eyledi ise ale't-tafsîl pâye-i serîr-i âlem-masîre arz olınup ilm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmışdur. İmdi, bundan akdem Boğdan voyvodasına hükm-i şerîfüm gönderilüp vilâyet-i Boğdan askeriyle hâzır u müheyyâ olup senün tarafuna nâzır olmak buyurılmışdı. Hâliyâ dahı kemâ-kân askeriyle hâzır olınup anun gibi senün tarafuna muʿâvenet lâzım olup taleb eyledükde eger kendü varmakdur, eger asker göndermekdür, her ne tarîkla olursa muʿâvenet idesin diyü emrüm olup ol bâbda hükm-i şerîfüm yazılup ana irsâl olındı. Gerekdür ki bu bâbda sen dahı kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup aʿdâ-yı bed-girdâr taraflarından gaflet üzre olmayup evzâʿ u etvârların ve fikr-i fâsidlerin dâʾimâ tecessüs ü tetebbuʿ eyleyüp memleket ü vilâyetüne küffâr-ı hâksâr taraflarından zarar u gezend irişdürmemek husûsında mücidd ü merdâne olup, bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakika fevt itmeyesin. Şöyle ki düşmeninüz tarafından arz olınduğı üzre memleket ü vilâyetüne zarar u ziyân kasdın ideler, muʿâvenet lâzım gele, teʾhîr itmeyüp Boğdan voyvodasına haber gönderüp muʿâvenet için taleb idüp getürdüp dahı hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre yek-dil ü yek-cihet olup aʿdâ-yı hezîmet-âsârun memleket ü vilâyetinüz üzerinden mazarrat u ifsâdların defʿ u refʿ itmek bâbında ve reʿâyâ vü berâyâya dahı zarar u gezend irişdürmemek husûsında bezl-i makdûr ve sarf-ı kudret idüp envâʿ-ı mesâʾî-i cemîlenüz zuhûra getüresin ve dâʾimâ Âstâne-i gerdûn-iktidâr'umdan haberün eksük itmeyüp aʿdâ taraflarından vâkıf olduğınuz ahbâr-ı sahîhayı iʿlâm ü işʿârdan hâlî vü zâyil olınmaya. Ammâ, mâdâmki anlar tarafından vilâyet-i Erdel'e ve taht-ı tasarrufunda olan yirlere ve reʿâyâya dahl ü tecâvüz olınmaya, Âstâne-i saʿâdet'üme olan ihlâs ü ihtisâsun muktezâsınca mâ-beynde olan ahde mugâyir sizün cânibinüzden dahı anlara dahl olınmaya.

603 *Eflâk voyvodasına: Erdel kralının İstanbul'dan avdet edecek adamının yerine ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı kıdvetü['l-] ümerâʾi'l-milleti'l-Mesîhıyye İstefan Kral'un Südde-i saʿâdet'ümde olan âdemîsi hükm-i hümâyûnumla ol cânibe âdemin gönderüp emîn ü sâlim îsâl olınmak içün hükm-i şerîf taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhün âdemi vardukda, vilâyet-i Eflâk'dan emîn ü sâlim öte cânibe ulaşdurasın.

604 *Budin beylerbeyine: Kapoşvar ve Dunbo kalelerinin Kopan sancağından alınıp eskisi gibi Mohaç'a ilhak edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mohaç beginün âdemine virildi.
Fî 13 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Mohaç Sancağı Begi Mehmed *dâme izzuhû* Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrda Kapoşvar ve Dunbo (دونبو) kalʿaları serhadde olup muhâfaza içün niçe kimesneler taʿyîn olınup küffâr-ı hâksârun memâlik-i Pâdişâhîye hîle vü hudʿaları oldukda zararları defʿ olınurdı. Hâliyâ Kopan sancağı ilhâk olınmağla Mohaç seddi hâlî kalup Mohaç sancağı ise dağlu yirler olup hayduklar dâʾimâ gezerler. Hayduklarun havfleri Kapoşvar kalʿası'ndandur. Şöyle ki, kalʿa-i mezbûre Mohaç sancağından ifrâz olına, Müslimânlar düşmen havfinden karâr idemeyüp dağılmaları mukarrerdür diyü girü kalʿa-i Kapoşvar, livâʾ-i Mohaç'a ilhâk olınmasın arz eyledüği ecilden uslûb-ı sâbık üzre olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Zikr olınan kalʿalar girü sâbıkā olduğı gibi livâʾ-i Mohaç'a tâbiʿ ola.

[Yev]mü's-sebt fî 9 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [09.12.1559]

605 *Bağdad beylerbeyine: Bağdad vilâyetindeki kalelerin tamire muhtaç yerlerinin tamiri ve ibkası gereken kalelerin levazımının ikmali hakkında.*

Yazıldı.
Beglerbeginün kethudâsına virildi.
Fî 12 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp zahîre husûsıyçün fermân-ı şerîfüm vârid olup Bagdâd'un zahîre-i muʿayyenesi ki der-mahzen olınan darudur, üslûb-ı sâbık üzre mahfûz olduğı ve gallât dahı üç ve dört yıldan berü kıllet üzre olmağın Musul ve Erbil câniblerinde vâkıʿ olan havâss-ı hümâyûndan getürilmek üzre olduğı ve anda irsâl olınan kullarumun dahı zahîreleri tedârük olınmak üzre olınduğın ve kalʿa-i Zâlim ve sâʾir kılâʿun neferlerinün dahı mevâcibleri her üç ayda bir salındığı ve şikâyetleri gayr-ı vâkıʿ olduğı ve hîn-i fetihden berü hıfz u hırâseti lâzım olan kılâʿun zahîreleri kemâ-kân mahzenlerinde mükemmeldür ve irsâl olınan yeniçeriler içerü kalʿada olmak mümkin olmayup taşrada olıgelmişlerdür diyü bildürüp dahı her ne dimiş isen maʿlûm olup andan gayrı hâliyâ Şehrizol Begi olan Velî *dâme izzuhû* dahı Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp emr-i şerîfüm üzre Şehrizol'a tâbiʿ olan kılâʿun zahîre ve sâʾir taʿmîre muhtâc olan yirlerin görüp ammâ mezbûr kalʿada eskiden zahîre olmayup emr üzre tadârük olınup Bagdâd'dan gönderilmek lâzımdur diyü bildürmiş. Andan mâʿadâ ol cânibde olan kalʿalarun baʿzı hırâsete kābil olup baʿzı olmayup düşmen hareket iderse içinde olan yarağın dahı hıfzı kābil olmayup alınmak mukarrerdür ve hırâsete kābil olan kalʿalarun dahı içinde olan hisâr-erlerinün ekseri yirlü Kürd olup vakt-i hâcetde anlardan fâʾide eklenmez diyü bildürüp ammâ hıfzı kābil ve lâzım olan ne mikdâr kalʿa olup ne makūle kalʿadur ve hıfzı kābil olmayan ne mikdâr ve ne makūle kalʿalardur bildürmemiş. İmdi, **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; Şehrizol'da vâkıʿ olan kalʿalardan anun gibi hıfzı kābil olan kalʿalar ne mikdâr ve ne makūle kalʿalardur, tamâm maʿlûm idinüp dahı anun gibi hıfz u hırâseti kābil olmayanları arz idüp

ve hıfz u hırâseti lâzım olanlarun dahı eger zahîresidür ve eger sâ'ir yarağıdur kifâyet mikdârı ihzâr eyleyüp ve neferlerin dahı yoklayup yirlüden mümkin oldukca temyîz eyleyüp ve kul tâ'ifesinden ve sâ'ir yarar kimesnelerden tedârük idüp onat vechile hıfz eyleyüp ve ta'mîre muhtâc olanları dahı te'hîr itmeyüp ta'mîr eyleyüp zarar gelecek yir komayup ve anlardan gayrı beglerbegiliğüne müte'allık olan kılâ'un dahı eger zahîreleridür ve eger ta'mîre muhtâc olan yirleridür ve eger sâ'ir neferleri ahvâlidür, görüp ve gözedüp onat vechile tanbîh ü te'kîd idüp her kimesne hıdmetinden hâlî olmayup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı ahvâl-i ra'iyyet bâbında dakîka fevt itmeyüp ve irsâl olınan kul tâ'ifesin dahı her ne yirde olmak münâsib ise eger taşrada ve eger içerü kal'adadur, vech ü münâsib olduğı üzre tedârüklerin görüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Bi'l-cümle anun gibi hıfzı lâzım olan kal'alarda yirlüden kimesne komayup neferlerden kul tâ'ifesinden ve sâ'ir yarar kimesnelerden tedârük eyleyesin.

606 *Ağrıboz beyine: Ağrıboz limanına gemilerin safra dökmemelerine ve bu hususta Ferhad Reis'in gözcü olarak görevlendirildiğine dair.*

Yazıldı.
Monlâ Mehmed'e virildi.
Fî 11 Rebî'u'l-evvel sene 967

Ağriboz sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Ağriboz kādîsı mektûb gönderüp Ağriboz limanı'na gelüp giden rencber gemileri safraların dâ'imâ limana dökmekle liman taşla dolup eger hâssa gemilerdür ve eger rencber gemileridür, gelüp gitmekde haylî müzâyaka çeküp ve mîrî gümrük gözetmesinde ve âyende vü revendeyi cüst ü cû itmekde bir re'îs lâzım olmağın, Magda Köpek (?) nâm re'îs ta'yîn olınup zabt iderken mezbûr fevt olmağla ol fevâ'id dahı fevt olup işbu Ferhâd Re'îs müstakîm kimesne olup hıdmet-i mezbûreyi hasbî görmesin ihtiyâr itdüğin arz itmeğin **buyurdum ki:**

Min-ba'd tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki eger mîrî gemidür ve eger sâ'irleridür, min-ba'd limana getürüp safraların[1] boşaltmayup müzâyaka virdürmeyesin. Eslemeyenleri yazup bildüresin ki haklarından geline.

607 *Şam beylerbeyine: Nablus Alay Beyi Toklu Mehmed'in fesat hareketlerinin araştırılarak gerekenin yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Yemen beglerbegisinün âdemi Hasan Kethudâ'ya virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Nablus Alay-begisi Toklu Mehmed'ün fesâd ü şenâ'at üzre olduğın ve sipâhîlerden dahı mezkûrdan şekvâ idenlerün defterin irsâl idüp teftîş için sana hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyâ Nablus Sancağı Begi Rıdvân *dâme izzuhû* Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mezkûr Toklu Mehmed'ün k.nâ-kân fesâd ü şenâ'at üzre olduğın ve iki-üç def'a meclis-i Şer'-i Şerîfe da'vet olındukda itâ'at-i Şer' itmeyüp Akbayraklu nâm tâ'ife ile müttefik olup memlekete küllî zararı olduğın arz eyleyüp ve mezkûr Toklu Mehmed bunda gelmeğin dutılup kayd ü bend ile yirinde emr-i sâbıkum mûcebince teftîş olınmak içün müşârün-ileyh Nablus beginün âdemîsine teslîm olınup irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

---

1 "safraların" kelimesi mükerrer yazılmıştır.

Varup vusûl buldukda, mezkûrı emr-i şerîf-i sâbıkum müsted'âsınca onat vechile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin ve hukūk-ı nâsdan dahı zimmetinde nesne sâbit olursa ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra fesâd ü şenâ'ati ne vechile sübût ü zuhûr bulur ise mufassal yazup arz eyleyesin. Şöyle ki, Şer'ile siyâset lâzım gele, Şer'ile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın.

[Yev]mü'l-ahad fî 10 Rebî'u'l-evvel sene 967 [10.12.1559]

608 *Silivri ve Çorlu kadılarına: Eşkiya zanmıyla İstanbul'a gönderilen zimmilerin suçları sâbitse haklarında lâzım gelenin ifasına dair.*

Yazıldı.
Çavuş-oğlı Mûsâ'ya virildi.
Fî 11 Rebî'u'l-evvel sene 967

Silivri ve Çorlı kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazânuzdan ba'zı zimmîler ehl-i fesâd ü şenâ'atdür diyü tutılup Südde-i sa'âdet'üme gönderilüp habs olınmışdı. Mezkûrlar haylîden berü mahbûslar olup ahvâlleri yirlerinde bi-hasebi'ş-Şer' teftîş olınmak içün Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşları oğlanlarından Mûsâile irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Varduklarında, mezkûrlardan hakk da'vâ ider kimesneler var ise her birinüz taht-ı kazânuzda husamâyı berâber idüp bundan mukaddem birer def'a Şer'ile fasl olınmayup ve on beş yıl geçmeyen da'vâların ber-mûceb-i Şer'-i kavîm onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; mezkûrlarun üzerlerine hukūk-ı nâsdan bi-hasebi'ş-şer'[i'l-] kavîm nesne sâbit ü zâhir olur ise Şer'ile müteveccih olan hukūk-ı ashâbına alıvirdükden sonra fesâd ü şenâ'atden üzerlerine sâbit ü zâhir olursa ol bâbda emr-i Şer'i kavîm ne ise edâ idüp yirine koyasın. Nesne sâbit ü zâhir olmazsa ıtlâk eyleyesin.

609 *Haleb'de kışlamaları emrolunan silâhdar taifesinden evlerine gelen varsa bildirilmesi hakkında Edirne kadısına hüküm.*

Yazıldı.
Çavuş-başıya teslîm olındı.
Fî 11 Rebî'u'l-evvel sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ sefere ta'yîn olınup Haleb'de kışlamak emr olınan silâhdâr tâ'ifesinden ba'zı emr-i şerîfüme mugâyir evlerine geldükleri istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup hufyeten mahrûse-i mezbûreye tetebbu' u tecessüs idüp göresin; anun gibi tâ'ife-i mezbûrdan kimesne gelmişse her kim ise isimleri ve sâkin oldukları mahalle ve yirleri ile yazup bildüresin.

610 *İznik kadısına: İznik'de Sultan Orhan Camii etrafındaki ev ve dükkânların kârgir olmaları için müsaade verildiğine dair.*

Yazıldı.

İznik kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefs-i İznik'de merhûm Sultân Orhan *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Câmiᶜ-i şerîfi'nün etrâfı tahta dükkânlar olmağın câmiᶜün ihrâkına sebeb olduğı ecilden zikr olınan dükkânlarun yapılmamasına emr-i şerîf vârid olmışdı. Hâliyâ ol dükkânlar kârgîr binâ olıncak, câmiᶜ-i şerîfe dahı enfaᶜ olmağla sâhibleri kârgîr binâ ile yapmağa icâzet-i hümâyûn taleb itdüklerin arz eyledüğün ecilden zikr olınan dükkânlar kârgîr binâ olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm mûcebince dükkânların sâhiblerine kârgîr binâ ile yapdurasın.

611 *Rodos beyine: Sahte arz ile Salkoz ve ona tâbi hasları iltizam eden Mahmud oğlu Mehmed'in küreğe koşulması hakkında.*

Yazıldı.
Rodos Begi Ahmed Beg'ün kethudâsına virildi.
Fî 13 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bi'l-fiᶜl Rodos'da hisâr-eri olan Mehmed b. Mahmûd nâm kimesne bundan akdem Rodos Begi olan Ali *dâme ulüvvuhû* nâmına bir tezvîr arz ile cezîre-i Rodos'da Salkoz ve ana tâbiᶜ hâsları sene 966 Muharrem'inün gurresinden üç yıla altmış bir bin üç yüz yigirmi sekiz akçaya baᶜzı kuyûd ile iltizâm idüp geldükde mîr-i müşârün-ileyhün kethudâsı mezkûrı meclis-i Şerᶜa ihzâr idüp bu husûs içün sana arz virilmemişdür. Tezvîri arz ile iltizâm eylemişsindür diyü daᶜvâ eyledükde tezvîri arz i[t]düğine iᶜtirâf idüp sicil dahı olınmış iken el-ân tezvîr ü telbîsden ve şirret ü şakāvetden hâlî olmayup hakkından gelinmek lâzım idüğin arz eyledüğün ecilden küreğe komasın emr idüp **buyurdum ki:**

Fermân-ı şerîfüm mûcebince mezkûrı küreğe koşup emrüm olmadın ihrâc eylemeyesin.

612 *Milan ve Göl kadılarına: Tahir'in tasarrufunda olan yeri güç kullanarak elinden alan Kadirşah adlı çavuş hakkında teftiş yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûr Tâhir'e virildi.
Fî 14 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Milân ve Göl kādîlarına hüküm ki:

Çerkeş kādîsı Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp Tâhir nâm kimesne yedinden emr-i şerîf vârid olup mezkûrun on yıldan ziyâde tasarrufında olan yirini Kādir Şâh nâm çavuş cebr ile elinden alup teᶜaddî eylemiş. Teftîş eyleyesin diyü fermân olınmağın teftîşe şürûᶜ olınup mezkûr çavuşa mürâsele ile âdem gönderildükde irsâl olınan kimesneyi bozdoğan ile urup itâᶜat-i Şerᶜ itmedüğin bildürüp ve mezkûr çavuş dahı Südde-i saᶜâdet'üme gelüp: *"Husûs-ı mezbûrdan benüm haberüm yokdur, kādî âdemi ve mürâselesi gelmedi"* diyü cevâb virmeğin kādînun arzı mı sahîhdür, yohsa çavuşun cevâbı mı sahîhdür? Maᶜlûm olmak içün sizi taᶜyîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsa bi'z-zât mübâşeret idüp fi'l-vâkıᶜ kādî-i müşârün-ileyh arz itdüği üzre mezkûr çavuşa

mürâsele ve âdem gönderüp meclis-i Şerᶜa daᶜvet olınup itâᶜat-i Şerᶜ itmeyüp varan âdemi ol vechile döğdüği vâkıᶜ midür, yohsa müşârün-ileyh çavuş bildürdüği gibi kādî hilâf-ı vâkıᶜ mi arz itmişdür, nicedür? Bu bâbda hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp sıhhati ve hakikati ne ise ve yanınuzda ne vechile sübût ü zuhûr bulursa ketm itmeyüp vukūᶜı üzre yazup arz idesiz ve bu husûsda olan daᶜvâların dahı ellerinde olan emirleri üzre Şerᶜ u kānûn ile görüp fasl idüp tekrâr şekvâ itmelü itmeyesiz.

613 *Hızâne-i Âmire Haleb defterdarına: Birecik menzilinden askerin geçişi için gereken gemilerin tedariki masrafına ve Haleb'deki Saray-ı Âmire'nin tamirine dâir.*

Yazıldı.
Dergâh-ı muᶜallâ çavuşlarından Pîrî'ye virildi.
Fî 4 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Hızâne-i Âmire'mün Haleb cânibi defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* cânibinden emr vârid olup Birecik maᶜberinden asâkir-i nusret-meᵓâsir mürûr itmek içün tedârüki fermân olınan gemilerden ötüri Birecik sancağı begi akça taleb ider ise kifâyet mikdarı virüp ve sen dahı cânibünden bir âdem taᶜyîn eyleyüp isrâf ü itlâf itdürmeyesin diyü fermân olınmağın, lâzım olan akça anda olan havâss-ı hümâyûn mahsûlinden virilmek içün Birecik kādîsına ve havâss-ı hümâyûn emînlerine bir yarar ehl-i kalem kimesne taᶜyîn olınup irsâl olındı. Ve Gök-meydân'da olan Sarây-ı Âmire'nün ve kîlâr-ı maᶜmûre ve helvâ-hâne olacak yirlerün taᶜmîr olınması fermân olınmış. Mahrûse-i Haleb'de olan Sarây-ı Âmire, ziyâde meremmâta muhtâc olup küllî akça sarf olınmışdur. Eger içinde beglerbegiler sâkin olursa dahı bed-ter olup, küllî akça gitmek mukarrerdür diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Gök-meydân'da olan sarâyun taᶜmîrin mîrî akçadan itdürüp mahmiyye-i Haleb'de olan Sarây-ı Âmire'nün taᶜmîr ü termîmin yine beglerbegiler eyleyeler ve şimdiki hâlde sarây-ı mezbûrun taᶜmîri içün ne mikdâr akça sarf olmış ise beglerbegiden alasın ve min-baᶜd tenbîh idesin ki taᶜmîrinde taksîr itmeyeler.

614 *Budin Defterdarı Abdülkerim Çelebi'ye: İstanbul'a gelmeğe izin istediği mühim hususları mufassalan arzetmesi hakkında.*

Yazıldı.
Budun beglerbegisinün kethudâsı Hüseyin'e virildi.
Fî 4 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Budun Defterdârı Abdülkerîm Çelebî'ye hüküm ki:

Mektûb gönderüp istihdâm içün taᶜyîn olınan Dergâh-ı âlî çavuşlarından Ahmed, sılasına gitmeğin yine bir çavuş kulları lâzım olup ve vilâyet tahrîri fermân buyurılan kâtib, tahrîr itdüği defterleri ile Dergâh-ı muᶜallâ'ya müteveccih olmışdur. Ve sen kendün havâss-ı hümâyûn mühimmi içün Dergâh-ı muᶜallâ'ma gelmek bâbında icâzet-i hümâyûn taleb itdüğün arz itmişsin. Eyle olsa ol havâss-ı hümâyûna mutaᶜallık olan mühim husûsun Südde-i saᶜâdet'ümde bilinmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol mühimm olan husûslar ne makūle kazıyyelerdür? Vâkıf olduğun üzre mufassal u meşrûh arz idesin. Ana göre tedârüki görile.

615 *Bağdad beylerbeyine ve defterdarına: Bağdad serhaddinde olan kale neferlerine ait zahire ve maaşların vaktinde temin ve tediye olunması hakkında.*

Yazıldı.
Beglerbeginün kethudâsına virildi.
Fî 12 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Bagdâd beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Sen ki defterdârsın, mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup Bagdâd serhaddinde olan kılâʿun zahîreleri olmayup ve mevâcibleri dahı salınmaduğı arz olındı diyü buyurılmağın yoklanup görildükde yirlü yirinde mevcûd bulınup sene sitte ve sittîn ve tisʿa-miʾe Muharrem'inden berü olan mevâcibleri vâsıl olur yirden havâle olınup ammâ havâleleri yarar kimesneler olmayup kendü âlemlerinde olmağla mevâcib tahsîlinde ihmâlleri vardur diyü arz eylemişsin. İmdi, zikr olınan kılâʿ neferlerinün mevâcibleri bî kusûr ashâbına vâsıl olmak lâzım u mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Mücerred havâle olınmak cevâb olmaz, hak müstahıkkına vâsıl olur mı olmaz mı, bilmek sizün uhdenüze lâzımdur. Bu bâbda kemâl-i ikdâm ve vüfûr-ı ihtimâm üzre olup havâle olınan mevâciblerin havâlelerine tahsîl itdürüp her birine hakların teslîm ü îsâl itdüresin. Arz olınduğı üzre özrün aslı yokdur. Her kangı havâlede neferün hakkı kalmış ise buldurup bî-kusûr alup ashâbına teslîm itmek bâbında gereği gibi mukayyed olup emr-i şerîfüm mûcebince kılâʿ ahâlîsinün mevâcibleri bî-kusûr îsâl olınmak husûsında dâʾimâ ikdâm ü ihtimâm üzre olup ihmâlden hazer idesin.

616 *Bağdad beylerbeyine ve defterdarına: Tüccar metaʿları ile mirî malının revacını ve Bağdad Darphanesinin menfaatini temin için Muhammedî ve Lârî akçeleri darbına müsaade edilmesi hakkında.*

Beglerbeginün kethudâsı Ali'ye virildi.
Fî 24 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Bagdâd beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Şâm ve Haleb ve Diyârbekr bi'l-cümle yukaru cânibden mahmiyye-i Bagdâd'a gelüp Hürmüz câniblerine giden tüccâr tâʾifesi Bagdâd darb-hânesinde meskûk olan Süleymânî, Basra'dan aşağa Hürmüz ve Hind câniblerinde çendân bâb olmayup, ol cevânibün ekseriyâ vâkıʿ olan muʿâmelâtı Muhammedî ve Lârî akçasiyle getürdükleri gümüşini ihfâ idüp hüsn-i rızâlariyle darb-hâneye getürmeyüp ve Hürmüz ve Hind câniblerinden gelen tâʾife-i tüccâr dahı aşağa vilâyetlerde beyʿ u şirâda maʿmûl olan Muhammedî ve Lârî akçası olup Süleymânî'nün ol cevâniblerde revâyici yokdur diyü beyʿ u şirâya râgıb olmayup mukaddemâ Bagdâd darb-hânesi üç senede yedi yük akça mukātaʿada iken rubuʿı ve sümüni hâsıl olmayup şöyle ki, mürûr u ubûr iden tüccâr tâʾifesi getürdükleri gümüşi Bagdâd'da vâkıʿ olan muʿâmelât-ı lâzıme içün Süleymânî ve aşağa cânibün mesâlihi içün Basra'da carî olan ayâr ile altışar pâre hisâbı üzre Muhammedî ve Lârî kesilmek fermân olınur ise Bagdâd darb-hânesine küllî nefʿ olduğından gayrı tüccâr tâʾifesinün dahı getürdükleri metâʿları revâʾic bulup mâl-ı mîrîye terakkî olmak fehm olınur diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, arz itdüğün üzre kesdürüp kimesneye ol vechile taʿallül ü nizâʿ itdürmeyesin.

617 *Şehrizol Beyi Veli Bey'e: Sancağı kalelerinin zahireleri için Bağdad beylerbeyine ve defterdarına hüküm yazıldığına dair.*

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 14 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Şehrizol Begi Velî Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp sancağunda vâkıʿ olan eger Şehrizol kalʿası'dur ve eger Gül-anber kalʿası'dur ve sâʾir kalʿalardur, neferlerinün ve zahîrelerinün ve sâʾir taʿmîre muhtâc olduğın ve mevâcibleri husûsın bildürmişsin. Her [ne] dimiş isen maʿlûm olmağın ol bâbda Bagdâd beglerbegisine ve defterdârına müʾekked hükm-i şerîf gönderilüp eger taʿmîri husûsıdur ve eger zahîreleridür ve eger neferleridür ve mevâcibleridür, muʿaccelen tedârük itmek emr olmışdur. **Buyurdum ki:**

Sen dahı bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup taht-ı livânda olan kalʿalara mümkin oldukca zahîre tedârük idüp eger daru bulınursa daru tedârük idüp kalʿalarda der-anbâr idesin. Husûs-ı mezbûr mühim-mâtdandur; ana göre kalʿalarun dâʾimâ eger taʿmîridür ve eger zahîresidür ve eger neferleridür, onat vechile görüp gaflet üzre olmayup hıfz u hırâsetinde dakika fevt itmeyüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin ve vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ve memleket ahvâlin iʿlâmdan hâlî olmayasın.

618 *Bağdad beylerbeyine ve defterdarına: Şehrizol kalelerinin zahireleri ve kalelerden tamire muhtaç olanların tamir edilmesi ve maaşların gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 14 Rebîʿu'l-evvel sene 967
Mektûb, Defterdâr Efendi'ye virildi.

Bagdâd beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Şehrizol Begi Velî *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Şehrizol tahrîrine gelen Zâhid *dâme izzuhû* ve kâtib olan Üveys ile cemʿ olınup kalʿa-i Zâlim ihdâs olınan Gül-anber müstahfızları ve azebleri bi-esrihim şekvâ idüp müşârün-ileyhimâ ile Gül-anber üzerine varılup nazar olındukda varoşınun yarusından ziyâdesi yirlü yirinden yıkılup ve yüz altmış bir nefer azebün sekiz ulûfeleri havâle olınan yirden hâsıl olmaduğı içün kırk sekiz nefer yoldaş mevâcibde ve yigirmi dört gedük mahlûl, ol hînde doksan dokuz azeb mevcûd ve iç-kalʿadaki yüz neferden altı mevâcibleri gelmeyüp yigirmi nefer mevâcibde ve on üç gedük mahlûl ve altmış yedi mevcûd ihyâ olınan su-kuyusı karşusı bir zirâʿ çöküp bir katre suyı kalmayup ve iki yirden çatal girdüğine dizdâr-ı müşârün-ileyhimâ gösterüp ve baʿzı kulleler kaşıyup yir yir yarılup ve kalʿa-i Zâlim'ün dahı kulle-i cedîd ile elli nefer yoldaşından altı mevâcibleri gelmemekle on üç âdem mevâcibde yedi gedük mahlûl ve otuz nefer mevcûd ve varoşında sekiz nefer mevâcibleri gelmeyüp ve on iki gedük mahlûl ve on üç âdem mevâcibde ve on beş nefer mevcûd aslâ birinde bir dâne zahîre olmayup vilâyet kâtibinden sonra bu güne değin iki mevâcibleri sâlyâne olınup Zâlîm'de on bir nefer mevâcibde ve yigirmi bir mahlûl ve on sekiz mevcûd ve varoşında dahı kimi dağılup ve kimi mevâcibe gidüp on iki nefer kalup ve Gül-anber'de yigirmi iki âdem mevâcibde ve yigirmi gedük mahlûl ve elli sekiz mevcûd ve varoşında dahı kezâlik ancak kırk bir nefer kalup sâʾir kalʿalar dahı kezâlik cümleden zikr olınan kalʿalarda çendân Rûm âdemi olmayup bir ahvâl olursa taşradan ol kadar takviyeti yok, içerüden ekser yirlü Kürd olup mahall iktizâ itdükde mukābele-i aʿdâya kādir olmayup içinde olan yarak, düşmen eline girmek mukarrerdür diyü bildürdi. İmdi, kalʿalarun

zahîreleri ve neferleri tedârük ü mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup taʿmîre muhtâc olan eger Şehrizol'dur ve eger Gül-anber'dür ve eger sâʾirleridür mümkin olduğı kadar taʿmîr ü termîm idüp ve kifâyet mikdârı zahîrelerin tedârük idüp kalʿalarda der-anbar idüp ve mevâciblerin dahı gönderüp teslîm eyleyesin. Şöyle ki, eger taʿmîr ve zahîre husûsıdur, emrüm üzre muʿaccelen tedârük ü ihzâr olmayup ve mevâcibleri gönderilmeyüp teʾhîr ü ihmâl idesin, aslâ özrinüz makbûl olmayup itâb ü ikâba müstahıkk olmağı mukarrer bilüp ana göre mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin. Sonra özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur ve kalʿalarun neferleri Ekrâd ve mânde olmak câʾiz değildür. Ana göre yarar Rûm âdemlerinden ve kuldan ve kul karındaşından tedârük idüp eger Rûmî bulınmaz ise Südde-i saʿâdet'üme arz idesin. Bundan tedârük olınup gönderile ve Südde-i saʿâdet'ümden âdem varınca Bagdâd'dan vefâ idecek mikdârı nevbetci tarîkıyle Bagdâd yeniçerilerinden her kalʿaya lâzım olduğı kadar gönderüp Südde-i saʿâdet'ümden âdem yazılup varınca kalʿaları nevbetci tarîkıyle hıfz u hırâset itdüresin; mümkin oldukca kalʿalarun lâzım olan yirlerin taʿmîr itdüresin ve Lahsâ'ya giden asker haberin bildüresin ve eger daru bulınu[r] ise tedârük idüp der-anbâr itdüresin.

619 *Zengiâbâd Beyi Zahid Bey'e: Kalelerin haraplığı, neferleri ve zahireleri hakkında mufassal malûmat vermesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd beglerbegisine yazılan hükümde nakl olınan mektûb bunda dahı yazılmışdur.

Zengî-âbâd Sancağı Begi Zâhid Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Şehrizol Begi Velî *dâme izzuhû* mektûb gönderüp arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Zikr olınan kalʿalarun harâblığı ve mevâcibleri ve neferleri ve zahîreleri arz olınduğı gibi midür, nicedür? Sen nice görmişsindür? Vukūʿı üzre mufassal u meşrûh yazup Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

620 *Sol Ulûfeciler Ağası Abdi Ağa'ya: Bağdad'a götürdüğü askerlerin gereği gibi zabtedilip dağılmamalarına dikkat edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 14 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Sol ulûfeciler Agası Abdî Aga'ya hüküm ki:

Hâliyâ senünle Bagdâd'a irsâl olınan kullarumun gereği gibi hıfz olınup perâkende olmamasın emr idüp **buyurdum ki:**

Bölükde olan kullarumı dâʾimâ hâzır olup hıfz u hırâsetlerinde dakika fevt itmeyüp gereği gibi zabt eyleyesin.

620/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Bagdâd'a irsâl olınan beş yüz nefer yeniçerilere baş taʿyîn olınan kimesneye.

621 *Kocaeli beyine: Mîrî kadırgalara gereken kerestelerin gecikmeden yalılara indirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 14 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Koca-ili begine hüküm ki:

Bundan akdem mîrî kadırga mühimmi içün kesilen kerestenün muʿaccelen yalılara inmesi mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup emr ile katʿ olınan gemi kerestelerin teʿhîr itdürmeyüp muʿaccelen yalılara indürdüp ihzâr idesin. İhmâl ü mûsâheleden ziyâde hazer idesin.

622 *Haleb beylerbeyine: Ebû Riş'in zulüm ve taaddisinin aslı varsa neden men edilmediğinin bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Kaya Çavuş'a virildi.
Fî 19 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Ebû-Rîş'ün reʿâyâya zulm ü teʿaddîsi olup olanca terekelerin yidürüp ve baʿzın davarlarına pâymâl itdürüp ve her köye avârız üslûbı üzre kimine altun ve kimine tereke salup ve baʿzın bir bahâne ile dutup habs idüp kırk-elli ve yüz flori cerîme kesüp reʿâyâlusına bu belâyı çeküp sene-i âtiyede dahı cemʿiyyet olmak ihtimâlin virüp külliyyen Hıms sancağı reʿâyâsı zirâʿatdan ferâgat idüp gelecek yıl dahı bu hâl mukarrerdür diyü şimdiden perâkende olmak niyyet itmişlerdür diyü arz olındı. İmdi, memleket ü vilâyetde reʿâyâ vü berâyâya bu makūle zulm ü teʿaddî olınup menʿ olınmamağa sebeb ü bâʿis nedür? Menʿa kādir olmaduğun takdîrce ehl-i fesâd ü şenâʿatün ahvâli tafsîl üzre niçün arz u iʿlâm olınmaya. İmdi, **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu husûsun aslı nedür, fi'l-vâkıʿ Ebû-Rîş'ün reʿâyâya ve berâyâya vech-i meşrûh üzre zulm ü teʿaddî eyledüği sahîh midür, sahîh olduğı takdîrce menʿ u defʿine mukayyed olmaduğunun esbâbı nedür ve menʿine kādir olmaduğun kazıyyeyi alâ-vechi't-tafsîl Südde-i saʿâdet'üme niçün arz u iʿlâm itmeyesin? Bi'l-cümle bu husûslarda cevâbun neyse yazup Dergâh-ı muʿallâ'ma bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 16 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [16.12.1559]

623 *Ahyolu kadısına: Rusya'dan gelirken Ahyolu civarında batan gemideki mîrî hamulenin buldurulup gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî 17 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Ahyolı kādîsına hüküm ki:

Sipâhî-oğlanlarum zümresinden olup hâssa tâcirlerden olan Mustafa *zîde kadruhû* mîrî içün Moskov'dan gemi ile kalay ve bulgarî ve bez koyup gelürken mezkûr gemi Ahyolı mukābelesinde helâk olup içinde olan espâb zâyiʿ olduğı istimâʿ olındı. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup üzerine varup müşârün-

ileyh zikr olınan gemi ile gönderdüği espâbı eger deryâdadur ve eger gayrı gemiler almışlardur, her ne vechile olursa zuhûra getürüp müşârün-ileyhün âdemi Hacı Mahmûd nâm kimesne ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur. Ana göre mukayed olup zâyiʿ olan espâbun tahsîli bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

624 *Mağrib Trablusu'na kadar Anadolu ve Rumeli yalılarındaki beylere ve kadılara: Trablusgarb'a gönderilen hâssa reislerden Said Reisin vereceği haberlerin derhal Dersaadet'e bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Saʿîd Reʾîs'e virildi.
Fî 20 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Magrib Trablusı'na varınca Rûm-ili ve Anadolı yakalarında deniz yalılarında vâkıʿ olan beglere ve kādîlara hüküm ki:

Trablus'a baʿzı haber içün hâssa reʾîslerden Saʿîd Reʾîs *zîde kadruhû* irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Giderken öte cânibden haber alup Südde-i saʿâdet'üme bildürmek istedükde her kangınuzun taht-ı hükûmetine dâhil olur ise öte cânibden vâkıf olduğı ahbâr-ı sahîhayı yazup mektûbla Südde-i saʿâdet'üme bildürmek içün size teslîm itdükde mektûbların ber-vech-i istiʿcâl Âstâne-i saʿâdet'üme irsâl ü îsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Şöyle ki; size mektûb teslîm ide, irsâl idüp muʿaccelen yarar âdemlerinüzile Südde-i saʿâdet'üme ulaşdurmayasın ve yâhûd yolda zâyiʿ ola, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup muʿâkab olmak mukarrerdür.

625 *Donanma-yı hümâyûnun vusulüne kadar düşman tarafından taarruz ve hücum vukuunda Trablus Beylerbeyisi Turgud Paşa ile beraber düşmanın defʿi için yardım etmesi hakkında Tunus hâkimine yazılan hükmün Türkçesi.*

Tunus hâkimine hüküm ki:

Vilâyet-i Tunus, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı aʿvâmdan ilâ hâzeʾl-ân dârü'l-İslâm ve makarr-ı mücâhidîn-i hâfızîn-i dîn-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm olup âbâ vü ecdâd-ı magfûrûn-nihâdınuz tarîka-i diyânet-muʿtad ve câdde-i Şerîʿat-irşâdları muktezâsınca eyyâm-ı saʿâdet âmâllerin fî sebîli'llâhi teʿâlâ temhîd-i kavâʿid-i dîn-i metîn ve teşyîd-i mebânî-i Şerʿ-i güzîn içün küffâr-ı füccâr-ı dûzah-karâr ile gazâ vü cihâda bezl ü sarf idüp selâtîn-i Şerʿ-âyîn ile müvâlât ü musâfât üzre olmakdan hâlî vü zâʾil olmayup hüsn-i ittihâd ü ittifâk sebebi ile her zamânda evliyâ-yı dîn ü devlet muzaffer ü mansûr ve aʿdâ-yı mülk ü millet münhezim ü makhûr olıgelmişlerdür. Sizün dahı kemâl-i diyânet ü insâf ve hüsn-i serîret ü iʿtisâf ile ittisâfınuz maʿlûm-ı şerîfüm olmışdur. Ammâ bi-irâdeti'llâhi teʿâlâ kefere-i laʿîn-i cehennem-mekîn bir tarîk ile ol cevânibe müstevlî olmak ile anlar ile olan muvâfakat ittifâkı olup an-samîmi'l-kalb olmayup belki tarîk-ı ikrâh ü icbâr ile idüğine iştibâh yokdur. Eyle olsa bundan akdem hıfz u hırâset-i memâlik-i İslâmiyye içün merâkib-i kevâkib-şumâr techîz ü ihzâr olınup emirü'l-ümerâʾi'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanımuz Piyâle Paşa asâkir-i zafer-karâʾin ile irsâl olınmış idi. Küffâr-ı hâksârun dahı Magrib Trablusı kasdına baʿzı sefâyin-i hasâret-karâʾini olduğın istimâʿ itmeğin üzerlerine varmak sadedinde olduğın, istimâʿ itdüklerinde küffâr-ı hezîmet-âsâra havf u haşyet müstevlî olup her biri bir cânibe perâkende

ve târ ü mâr olup ve mevsim-i deryâ dahı mürûr itmeğin müşârün-ileyh kapudanımuz donanma-i hümâyûnumuz ile atebe-i ulyâmuza müracaʿat itdükde merede-i sakar-mekîn girü cemʿiyyet idüp vilâyet-i mezbûre üzerine teveccüh-i nâ-müvecceh itdükleri mesmûʿ-i şerîfüm olmağın ırk-ı hamiyyet-i kahramânî müteharrik ü cünbân olup zikr olınan küffâr-ı hâksârun ele getürilüp haklarından gelinmek içün tekrâr bî-hâdd ü bî-şumâr tedârük ü ihzâr olınup asâkir-i muvahhidîn ile memlû ve âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâl ile meşhûn kılınup irsâl olınup in-şâʾallâhü'l-eʿazz an-karîb varup irişmek üzredür. Gerekdür ki, sizün dahı cibilletinüzde merkûz olan âsâr-ı dîn-i İslâm muktezâsınca sâlik-i mesâlik-i âbâʾ-i kirâm ve zâhib-i mezâhib-i ecdâd-ı izâmınuz olup anun gibi donanma-i hümâyûnumuz varup mülâki olmazdan mukaddem vilâyet-i Trablus cânibine küffâr-ı bed-girdârun hareket-i bî-bereketleri olup ehl-i İslâma kasd-ı mazarrat iderler ise anda olan ahâlî-i İslâm ve vilâyet-i mezbûre beglerbegisi olan emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Turgud Paşa *dâme ikbâlühû* ile mürâfakat-i ittihâd ve muvâfakat-i vidâd ile kâffe-i ibâd üzerinden erbâb-ı küfr ü inâd ve ashâb-ı bagy ü fesâdun şerr u şûr ve zarar u futûrların mündefiʿ u mehcûr ve aʿlâm-ı dîn-i metîn, bülend ü ser-efrâz ve şiʿâr-ı Şerʿ-i mübîn münteşir ü mümtâz olmak içün ol diyâr-ı celîlü'l-iʿtibârda olan ehl-i İslâma ve müşârün-ileyhe muʿâvenet ü müzâharetde şol ki muktezâ-yı âsâr-ı diyânet-i İslâmdur, zuhûra getürmen bâbında envâʿ-ı cidd ü ihtimâm ve saʿy-i mâlâ-kelâm vücûda getüresin.

626 *Aynı hükmün Arapçası.*

هذا مثالنا العالي الشريف السلطاني وخطابنا المنيف السامي الخاقاني خصّ بالعون الرباني والمنّ الصمداني اصدرناه الى الجناب العالي الاميري الكبيري الاكرمي الافخمي الامجدي الارشدي الاكملي الاعدلي النقري الزخري العوني الغوثي الاوحدي القصدي الهمامي الماجدي الاصيلي العريقي نسل السلالة الهاشمية فرع الشجرة الزكية طراز العصابة العمرية المحفوف بعناية الملك الصمداني الحاكم يومئذ بولاية تونس ادام الله تعالى سعده وانجح قصده فوضح لعلمه انه قد سمع بسدتنا السنية تعرض الكفار خذلهم الله دائما واستيلاء يدهم البتراء على ولاية طرابليس الغرب وماضاهاها من تلك الولاية وهتكهم حرمات المسلمين واسرهم واستخدامهم لهم ثمة وقد كان عزمنا الشريف مصروفا لفتح تلك الديار واستخلاصها من ايديهم نصرة لاهالي الاسلام وعزة لدين سيد الانام صلوات الله وسلامه عليه واستراحة للرعايا والبرايا بتلك الديار العظيم الاثار وقد يسر الله تعالى ذلك وصارت تلك الديار وما تابعها من عداد ممالكنا المحمية وكذا منّ بها من الرعايا والبرايا مثل رعايانا مصونين مرعيين محفوظين «لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ»(البقرة: ٣٨) ولاجل ذلك ارسلنا الى تلك الولاية من اعتابنا العلية امير امراء وقاضي وامرناهما باجراء الشرع الشريف المتطهر ودفع الاذى والضرر عن اهالي تلك الاماكن المبجلة والمواطن المباركة لتكون الرعايا والبرايا خصوصاً العلماء والفضلاء والفقهاء واعلام الدين المبين في دولتنا الفائقة ومعدلتنا الرائعة

على اجمل حالٍ وفراغ بال مشغولين بمعايشهم السنتهم رطبة بانواع الادعية الصالحة في صحائفنا الرائقة هذا وفي السنة الماضية كان قد اتصل بمسامعنا الشريفة تهئ سفن الكفار احلهم الله دار البوار وقصدهم تلك الديار وعن ذلك جهزنا من اعتابنا الجليلة لدفعهم وقمعهم سفنا مملوءة بعساكرنا مشحونة بآلات القتالِ والعدد فلما سمع ذلك الكفار ولّوا الفرار ولم يلبثوا ساعة من نهار «وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ» (الاعراف: ١١٩) وتفرقوا وانهزموا خاسرين ولما علم بذلك مملوك حضرتنا العلية امير الامراء الكرام القپودان باعتابنا الجلية پياله دام اقباله وزاد اجلاله وانقضى موسم البحر لاجرم رجع مشار اليه الى اعتابنا العلية ثم الان ايضا قد سمع بسدتنا السنية قصد الكفار المذكورين خذلهم الله تعالى وتوجه عزيمتهم الغير موجهة الى تلك الديار لا جرم امرنا لردهم وقمعهم ومقابلتهم ومقاتلتهم وقلعهم بتجهيز سفن مملوئة بالعساكر المنصورة والآلات والعدد لا غرو انك انتم وآباؤكم من قبل من المجاهدين والمبالدين وحماة دين سيد المرسلين بتلك الاراضي المباركة فمثالنا الشريف اليكم انه اذا جاء الكفار الى تلك الديار قبل قدوم مراكبنا المذكورة ووصول لتلك الولاية حينئذ تنتدبون على ما هو مركوز في جبلتكم الحسنة وطريقتكم المستحسنة ودينكم وديانتكم وشجاعتكم وشهامتكم معاونة ومقاصدة لاهالي الاسلام وامر خير الانام مجدين ومجتهدين في دفع مضرة اولئك الكفرة الفجرة ووَهْيِ كيدهم لئلا يقع والعياذ بالله من اولئك الكفار بحسن تدبيركم ولطف رأيكم خسارة لاهالي تلك الولاية المباركة وما هناك من البقاع والقلاع على ان قيامكم في هذا الامر المهم وانتدابكم لدفع ذلك الضرر الملم انما هو لله ولاِعْلاء كلمة الله ولدفع مكيدة اعداء الله وهذا هو مقصودنا الاعظم مشيتنا الاقوم ابدا دائما القيام لقيام شوكة الاسلام ومقاصدة امر سيد الانام لتكون الرعايا والبرايا في ايام سلطنتا الفائقة على احسن الانتظام واكمل القيام آمنين على انفسهم واموالهم ان شاء الله تعالى ورجاؤنا منه نصرة الدين المتين والغلبة على الكفرة الفجرة اعداء الدين والله تعالى هو الموفق والمعين بمنه ويمنه ان شاء الله تعالى تحريرا في اواسط شهر ربيع الاول المبارکة من شهور سنة ٩٦٧.

وقد ارسلنا من فائض انعاماتنا الجليلة الى الجناب العالي خلعة سنية فليلبسها داعيا لدولتنا الفائقة والله تعالى هو المسؤل ومنه القبول بمنه ويمنه.

Bu nâme, avn-i Rabbânî ve menn-i Samedânî'ye mazhar olan saltanat ve hâkanlığımızın yüksek ve şerefli fermânı ve üstün hitâbıdır. Melik celle celâlühû'nun Samedânî inayetiyle kuşatılmış, Hâşimî soyundan, temiz ağacın dalı, Hz. Ömer seciyeli, yüksek, şanlı, şerefli, reşîd, kâmil, adâletli yardımsever itidâl sâhibi, yüce himmetli, asâletli Tunus vilâyeti hâkimine yazdık. Allah Te'âlâ mutluluğunu devâmlı, kasdını başarılı ve ilmini vuzûhlu kılsın.

Südde-i seniyye'mizde, kâfirlerin -Allah Te'âlâ onları dâima rezîl etsin- Trablusgarb civârına saldırıp hayırsız ellerini uzatarak Müslümanların kudsî değerlerine sataştıkları, onları esir ve istihdam ettikleri duyuldu. Müslüman ahâlîye yardım Seyyidü'l-enâm'ın —Allah Te'âlâ'nın salât ve selâmı onun

üzerine olsun— Dînine izzet olarak ve bu büyük eserli ülkedeki halkın râhatına kavuşması için bu ülkeyi fethetmeğe ve kâfirlerin ellerinden kurtarmağa karar verdik. Allah Te'âlâ bunu müyesser kıldı ve bu ülke ve civârı Memalik-i mahmiyyemiz arasına katıldı. Allah Te'âlâ önceki reâyâmız gibi oradaki reâyânın da korunmasını ve muhâfazasını ihsân eyledi. **"Onların üzerine korku yoktur ve onlar hüzünlü de olmazlar"** (el-Bakara, 38). Bu sebepten bu vilâyete bir mîr-i mîran ve bir kadı gönderdik ve onlara temiz ve yüce Şerî'at'i icra etmelerini ve bu şerefli mekânların ve bu mübârek yerlerin ahâlîsinden ezâ ve zararı def' etmelerini emrettik ki reâyâ ve halk, hususiyle âlimler, fâzıllar, fakîhler ve Dîn-i Mübîn'in büyükleri üstün devletimizde ve yüksek adâletimizde dâima hayır duâlar ederek, gönül huzuriyle maîşetleriyle meşgul olarak en güzel hal üzere bulunsunlar.

Geçen sene kâfirlerin—Allah Te'âlâ onları helâk yurduna koysu— gemiler hazırladıklarını ve kasıdlarının bu ülkeye saldırmak olduğunu işittik. Onları def' ve zelîl etmek ve köklerini kazımak için yüksek devletimiz tarafından askerlerimizle dolu, savaş aletleri ve lüzumlu eşya ile yüklü gemiler hazırladık; kâfirler bunu duyunca kaçtılar; dağıldılar zarar ve ziyan içinde hezimete uğradılar. Yüksek devletimizin şerefli Emîrü'l-ümerâ Kapudanı Piyâle -ikbâli devam etsin ve şânı ziyade olsun- bunu öğrenince ve deniz mevsimi de geçtiğinden yüksek atebemize döndü. Şimdi ise aynı kâfirlerin -Allah Te'âlâ onları rezîl eylesin- isâbetsiz kasıdlarının o ülkeye olduğu, yüksek devletimizde duyuldu; onları def' etmek, zelîl ve mağlûb etmek ve onlarla savaşıp köklerini kazımak için, asâkir-i mansûre ile dolu silah ve lüzumlu eşya ile yüklü gemiler hazırlanmasını emrettik. Şüphe yok ki siz ve ecdâdınız bu mübârek yerlerde ötedenberi mücâhid ve savaşcılardansınız ve Seyyidü'l-mürselîn'in Dîninin koruyucularındansınız. Bundan dolayı size fermânımız şudur ki; zikrolunan gemilerimizin bu vilâyete gelmesinden önce kâfirler gelirse güzel cibilliyetiniz ve yolunuz, Dîn ve Diyânetiniz, şecâat ve şehâmetiniz gereği, güzel tedbiriniz ve doğru görüşünüzle, —Allah Te'âlâ'ya sığınırız— bu mübârek ülkedeki ahâlîye ve oradaki kalelere o kâfirlerden bir zarar gelmemesi için o kâfirlerin zararını defetmek ve hilelerini boşa çıkarmak hususunda çalışıp uğraşarak Müslüman ahâlîye yardım ve Hayru'l-enâm'ın emrine riâyet edin. Zîra bu mühim hususu ifâ etmeniz ve bu zararı def' etmek için çalışmanız ancak Allah Te'âlâ içindir, i'lâ-i kelimetullah içindir ve Allah düşmanlarının hilesini def' etmek içindir. Dâima en büyük maksadımız ve en kuvvetli dileğimiz İslam'ın şevketinin kâim olması için çalışmak ve Seyyidü'l-enâm'ın emrini ifâ etmek ve inşaallahu Te'âlâ, halkın yüksek saltanatımız zamanında canlarından ve mallarından emin olarak en güzel nizam ve en mükemmel hal üzere bulunmasını sağlamaktır. Allah Te'âlâ'dan Dîn-i Metîn'e yardım etmesini ve Din düşmanları olan fâcir kâfirlere karşı galib gelmeyi niyâz ediyoruz. Muvaffak kılan ve yardım eden, Allah Te'âlâ'dır. Allah Te'âlâ dilerse ihsân ve berekâtiyle yardım eder ve muvaffak kılar.

967 senesinin mübârek Rebî'ulevvel'inin ortalarında yazıldı. Şerefli hediyemiz olarak yüksek huzûra bir hil'at gönderdik. Üstün devletimize duâ ederek onu giysin. Niyaz olunan, Allah Te'âlâ'dır. Ve ihsan ve berekâtiyle kabul, O'ndan'dır.

[Yev]mü'l-isneyn fî 19 Rebîᶜu'l-evvel sene 967 [19.12.1559)

627 ***Edirne kadısına: Edirne metropolidinden şikâyeti hâvi bazı zimmilerin arzuhali üzerine tahkikat yapıp bildirmesine dair.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 19 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saᶜâdet'üme baᶜzı zimmîler arz-ı hâl sunup mahmiyye-i mezbûre medrepolidinden şikâyet olındığı ecilden sûreti aslından aynı ile ihrâc olınup görilmek içün sana irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Varıcak, sûret-i arz-ı hâlde mastûr olan mevâddı yirlü yirinden hakk üzre teftîş idüp göresin; fi'l-vâkıᶜ arzlarda mastûr u mukayyed olan husûslar vâkıᶜ midür, nicedür? Maᶜlûmun olduğı üzre yazup arz idesin.

628 ***Kırşehir Beyi Mahmud Bey'e: Hısn-ı Mansur, Kâhta ve Behisni kazalarından kaldırılan bacgâhları bildirmesi hakkında.***

Yazıldı.
Arz getüren Dergâh-ı muᶜallâ çavuşlarından Pîrî'ye virildi.
Fî 2 Rebîᶜu'levvel[1] sene 967

Kırşehri Sancağı Begi olup vilâyet-i Dulkādiriyye'yi kitâbet iden Mahmûd'a hüküm ki:

Hâliyâ Arab cânibi Hızâne-i Âmire'mün Defterdârı Mehmed, mektûb gönderüp Hısn-ı Mansûr kazâsında Sürgi ve Kâhta kazâsında Pağnik ve Behisni kazâsında Göl-başı ve Köşk nâm bâc-gâhlarun başıları birer konak yir olup mezbûr Göl-başı ve Köşk bâcın refᶜ eyledüğün ecilden Sürgi ve Pağnik bâcgâhlarına kimesne uğramayup refᶜ olınan bâcgâhdan ubûr eylemekle ol iki bâcgâhdan cüzᵓî nesne hâsıl olup mâl-ı mîrîye noksân müretteb olmışdur diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, zikr olınan mahallerden bâcı refᶜ itdüğün aslı nedür? Vukūᶜı üzre yazup arz eyleyesin.

1 "20 Rebîᶜü'levvel" olmalıdır.

629 ***Akdeniz yalılarındaki beylere ve kadılara: Trablus canibine gönderilen Said Reise, uğradığı yerlerde neye ihtiyaç gösterirse verilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Saᶜîd Reᵓîs'e virildi.
Fî 21 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Akdeniz yalılarında vâkıᶜ olan beglere ve kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ bir mühim husûs içün hâssa reᵓîslerinden kıdvetü'r-rüᵓesâ Saᶜîd reᵓîs *zide kadruhû* Magrib Trablusı cânibine irsâl olınup **buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı hükûmetine dahil olursa eger zâd ü zevâdeleridür, akçaları ile alıvirüp ve eger âdem lâzım oldukda âdem virmekdür, gereği gibi muᶜâvenet idüp avk u teᵓhîrden hazer idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 20 Rebîᶜu'l-evvel sene 967 [20.12.1559]

630 ***Rodos beyine: Küreğe konulmuş olan bazı kimselerin salıverilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Rodos beginün kethudâsına virildi.
Fî 24 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Anda küreğe konılan Bolılı Mûsâ b. Mehmed ve Kara-hisârlı Ferhâd b. Abdullâh ve Gelibolılı İne Hoca b. Mehmed ve Amâsiyyeli Hasan b. İbrâhîm ve Işıklı Satılmış Süleymân ve Işıklı Mehmed b. Yûsuf ve Konyalı Bahşayiş-oğlı İbrâhîm ve Mağnisalı Mehmed b. Ali ve Güzel-hisârlı Durmış b. Yenice ve Arkamlı Hasan b. Mehmed ve Diyârbekrli Ali b. Isfahan ve Yanbolılı Hüseyin b. Mahmûd ve Ayasuluklı Hüseyin b. Mehmed ve Mihalıçlı Elvân b. Dündar ve Sirozlı Ali b. Mehmed ve Sirozlı Hüseyin b. Abdullâh ve Tâcirli Abdülkādir b. Şuveyr ve Şâmlı Abdurrahmân b. Abdullâh ve Zağara'dan Nazar b. Karagöz ve Tireli Süleymân b. Velî ve Germiyanlı Mehmed Şeyh ve Ürgübli Hacı b. Nebî ve Yûsuf b. Nasûh ve İstanbullı Memi b. Ali ve Alasonyalı Dimo İstemat ve Zeytinlü'den Kosta b. Todor ve Termozek Arnavud ve Kuds-i Mübârek'den Mansûr b. Abdurrahmân ve Turbeyli Alatin Andriya ve Bolı'dan İslâm Ömer nâm otuz nefer kimesneler ıtlâk olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

[Boşluk] Vusûl buldukda, mezkûrları ıtlâk idesin.

631 ***Mısır beylerbeyine: Leccûn sancağının Mısır'da sâbık Gönüllüler Ağası Ahmed'e tevcihi hakkında.***

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 21 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Şâm'da Leccûn sancağı mukaddemâ Mısr'da gönüllüler agası olup bi'l-fiᶜl mahrûse-i mezbûrede sancak tasarruf iden ثابت بك, kul alup giden kıdvetü'l-ümerâᵓi'l-kirâm Ahmed *dâme izzuhû*'ya virilüp ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teᵓhîr itmeyü p müşârün-ileyhi çıkarup muᶜaccelen sancağına gönderesin ki hıfz u hırâsetde ola. Livâᵓ-i mezbûrun hıfz u hırâseti mühimmâtdandur. Ana göre teᵓhîr itmeyüp irsâl eyleyesin.

632 ***Şam beylerbeyine: Leccûn sancağının Mısır'da sâbık Gönüllüler Ağası Ahmed'e tevcihi hakkında.***

Yazıldı.
Beglerbeginün kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 24 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Leccûn Begi olan Melek Mehmed'e âhar sancak virilüp sancağı, Mısr'da sancak tasarruf iden Ahmed *dâme izzuhû*'ya virilmişdür. Livâᵓ-i mezbûrun hıfz u hırâseti ehemm-i mühimmâtdan olmağın, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyh gelince livâᵓ-i mezbûrı onat vechile hıfz u hırâset itdürüp eşirrâ-yı aᶜdâdan ve sâᵓir ehl-i fesâddan reᶜâyâya zarar u gezend irişdürmeyesin.

633 *Mısır beylerbeyine ve Emval Nâzırı İbrahim bey'e: Donanma için yelken bezi ve üstübü gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 21 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Mısr beglerbegisine ve Nâzır-ı Emvâl İbrâhîm Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem donanma-i hümâyûnum mühimmi içün yelken bezi ve üstübi gönderilmek emr olınup ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyâ donanma-i hümâyûnum çıkmak emr olınup mevsimi dahı karîb olmağın muʿaccelen emr-i sâbık üzre gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Bâlî *zîde kadruhû* vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp emr-i sâbık üzre üstübi ve yelken bezi tedârük idüp ber-vech-i istiʿcâl göndermek bâbında dakika fevt itmeyesin. Şöyle ki, ihmâl olınup muʿaccelen gelüp irişmeye, özrün makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olup teʾhîr ü terâhî itmeyüp ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

634 *Antalya kadısına: Mısır'a gidecek olan Bâlî Çavuş'un gecikmeden ulaştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Antâliyye kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Bâlî, Mısr'a irsâl olınup buyurdum ki:

Vardukda, teʾhîr itmeyüp Mısr'a îsâl eyleyesin.

635 *Rodos kadısına: Rodos'ta sahilde bir mescid bina edilecek mahallin tahminen bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 27 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Rodos kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rodos'da yalı kenarında Müslimânlara namâz edâ idecek bir mescid olmayup ziyâde müzâyaka çekilüp bir mescid binâ olınmak lâzım olduğı istimâʿ olınmağın ihtisâr üzre bir mescid binâ olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; zikr olınan yalı kenarında Müslimânlar vakit namâzın edâ idecek ihtisâr üzre bir mescid ne mahalde münâsibdür ve binâ olınduğı takdîrce ne mikdâr nesne ile hâsıl olur? Tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdürüp dahı arz eyleyesin.

636 *Göynük kadısına: Elinde sahte fetva bulunan Mansur'un İstanbul'a gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Ferhâd nâm muhzırına virildi.
Fî 24 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Göynik kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâʾ-i mezbûrda Mansûr nâm kimesnenün elinde bir müzevver fetvâ bulınup habs itdürdüğüni arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûrı Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ki küreğe konıla.

637 *Göynük kadısına: Gönderilen Bozacı oğlu Mustafa'nın İstanbul'a teslim edildiğine dair.*

Yazıldı.
Arz, mahrem kâtibindedür.
Fî 24 Rebîʿu'l-evvel fî sene-i m[ezbûr].
Arz getüren muhzır Ferhâd'a virildi.
Fî 25 Rebîʿu'l-evvel [967]

Göynik kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Bozacı-oğlı dârende Mustafa nâm kimesneyi habs ile Ferhâd nâm kimesne ile göndermişsin. Gelüp Südde-i saʿâdet'üme teslîm eyledi, **buyurdum ki:**

Bu bâbda mezkûra kimesneyi dahl itdürmeyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 23 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [23.12.1559]

638 *Bolu beyine: Baci kazasında Maden ve İbrahim adlı iki firarî şakiden İstanbul'da ele geçen İbrahimin şeriate göre muhakeme edilmesi için gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Sübaşıya virildi.
Fî 25 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Bolı begine hüküm ki:

Bundan akdem Bacı kādîsı Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Maʿdin (?) ve İbrâhîm nâm kimesnelerün şirret ü şakâvet üzre olup niçe Müslimânlarun üzerlerinde sâbit olmış hakları olup şirretleri ucından alınmak müyesser olmayup itâʿat-i Şerʿ itmezler diyü bildürdüği ecilden ahvâlleri Şerʿile görilmek içün sana hükm-i şerîf gönderilmişdi. Hâliya mezkûrlardan İbrâhîm, Südde-i saʿâdet'ümde bulınmağın habs ile sâbıkā Bacı kādîsı olan mevlânâ (boşluk) sana îsâl içün teslîm olınup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varup teslîm itdükde göresin; mezkûrdan daʿvâ-yı hakk ider kimesne varise irsâl olınan emr-i sâbık mûcebince Şerʿile hakk üzre ahvâllerin görüp ol bâbda Şerʿ-i Şerîf ne ise Şerʿile icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

639 *Segedin Beyi Derviş Bey'e: Filek, Novigrad ve Seçen sancakları sınırlarının tayin edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Segedin Sancağı Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sana tahrîri fermân olınan Filek ve Novigrad ve Seçen sancaklarınun sınurları mümtâz ü muʿayyen olmamağla dâʾimâ sancak-beglerinün mâ-beynlerinde nizâʿ u muhâlefet olmakdan hâlî değil imiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan sancaklarun kadîmden sınurları mümtâz ü muʿayyen

olmayup birbirine muhtelit ise mahall-i nizâᶜun üzerine varup ehl-i vukūf ittifâkıyla her birinün semtinde vech ü münâsib olan mahallerden sınur taᶜyîn idüp bir bir alâmetler nasb itdüresin. Ammâ bu bâbda tamâm hakk üzre olup kimesneye gadr olınmakdan hazer eyleyesin.

640 *Bursa kadısına: İstanbul için zahire almaya gelenlerin men edilmemeleri hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren İbrâhîm'e virildi.
Fî 25 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Burusa kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün hükm-i şerîfüm ile tereke almağa varan gemiler vardukda, içinde olan kimesneler Sultân-öni'ne varınca yol üzerinde buldukları rencberlerün terekelerin elimüzde emrimüz vardur diyü cebren çeküp alup ol ecilden bu vilâyet müzâyaka üzredür diyü bildürmişsin. İmdi, mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün hükm-i şerîf ile varan kimesnelere narh-ı rûzî üzre rızâları ile beyᶜ idenlerden alınmak emr olınmışdur. Ol vechile teᶜaddî olmağa emrüm yokdur ve ol cânibe tereke içün dahı hüküm virilüp yalı câniblerinde olan kādîlıklara virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup eger tereke içün emr ile varanlara dahı ol vechile teᶜaddî itdürmeyüp anun gibi rızâları ile beyᶜ idenlerden almalu oldukda kimesne mâniᶜ olmaya. Ammâ vech-i meşrûh üzre teᶜaddî iderse idenleri isimleri ile yazup bildüresin ki haklarından geline.

641 *Mehmed Paşa'ya: Bağdad'ın muhafazasında olan kul taifesinin zahirelerinin zamanında gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dergâh-ı muᶜalla çavuşlarından Pîrî Çelebî'ye virildi.
Fî 21 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Bagdâd beglerbegisi mektûb gönderüp mahrûse-i Bagdâd muhâfazasında olan kul tâᵓifesinün zahîreleri tedârük olınup ulûfeleri Bagdâd hazînesinden virilmek içün hükm-i şerîf vârîd olmağın zahîreleri tedârük olınup Bagdâd hazînesi müzâyaka üzre olup anda olan mevâciblerine dahı kifâyet itmedüğin iᶜlâm eylemiş. İmdi, Bagdâd'a irsâl olınan kullarun ulûfeleri bundan akdem sana irsâl olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ulûfe zamânı geldükde teᵓhîr eylemeyüp zikr olınan kullarun ulûfelerini vakti ile irsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 25 Rebîᶜu'l-evvel sene 967 [25.12.1559]

642 *Erzurum beylerbeyine: Zahire hususuna fevkalâde ehemmiyet verilmesi ve tahsil olunan zahire hakkında malûmat itasına dair.*

Yazıldı.
Bâlî-oğlı Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî 27 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîfüm üzre anda olan havâss-ı hümâyûnumun mevcûd

olan tereke der-anbar idüp zimemde olanı dahı satılmayup tahsîl olınup der-anbâr itdürmek içün nâzır-ı emvâl Kara-hisâr tarafına gidüp ve ne mikdâr tereke bulınup der-anbâr olursa maᶜlûm oldukda defteri gönderilüp ve Mütevvellî Ayas Beg'ün dahı bulınan terekesi husûsı ve anun dahı ne mikdâr idüği maᶜlûm oldukda defteri gönderilmeğin bildürmişsin. Amma sâᵓir ümerâ hâslarından ve zuᶜamâ ve erbâb-ı timarun timarlarında ve sâᵓir reᶜâyâda dahı der-anbâr tereke var mıdur? Olduğı takdîrce ne mikdâr hâsıl olmak mümkin olur, bildürmemişsin. İmdi, askere zahîre ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zahîre husûsında bi'z-zât mukayyed olup eger havâss-ı hümâyûnum terekesidür ve eger sâᵓiründür, emr-i sâbık üzre tedârük ü ihzâr eyleyüp ve ümerâ hâslarında ve sâᵓir zuᶜamâ ve erbâb-ı timar timarlarında ve gayrı reᶜâyâda dahı der-anbar ne mikdar tereke vardur ve ne mikdâr cemᶜ olmak mümkin olınup ve ne siᶜr üzredür? Mufassal yazup bildüresin ve bi'l-cümle zahîre tedârüki emr-i mühimmdür. Bu bâbda onat basîret üzre olup emr üzre tedârükinde ikdâm ü ihtimâm eyleyüp emrüm üzre eger havâss-ı hümâyûn ve sâᵓirlerden ne mikdâr tereke cemᶜ u tahsîl olınur ise yazup muᶜaccelen bildüresin ve öte cânibe firâr iden usâtun kâr-girdâr-ı evzâᶜ u etvârından ve ol cânib ile muᶜâşeret ü muᶜâmelâtınun keyfiyyetin ve asker-i fitne-rehberinün ve sâᵓir semᶜüne mülâki olan ahbâr u esmârı ale't-teᶜâkub ve't-tevâlî iᶜlâm ü inbâdan hâlî vü zâyil olmayasın ve ulak ile varan müşârün-ileyh çavuşa ve iki yoldaşına, binmek içün at virüp ulak hükmin alasın.

643 *Haleb kadısına: Haleb'deki Argon Kâmil Bimarhanesi suyu hakkında tahkikat icrasına dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Çavuş Pîrî Çelebî'ye virildi.
Fî 4 Rebîᶜu'l-evvel sene 967

Haleb kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ ve'l-ekâbir Hızâne-i Âmire'mün Arab Cânibi Defterdârı Mehmed *dâme ulüvvuhû* Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp merhûm Argon Kâmil Bîmârhânesinün terekesi olup ammâ suyı cârî olmayup ehl-i vukūfdan tefahhus olındukda mahrûse-i Haleb'de vakıᶜ olan sarây-ı âmirede cârî olan suyun feyzı, kadîmden mezbûr bîmârhâneye cârî olurdı. Şimdiki hâlde Dukagin-zâde Mehmed Beg'ün binâ olınan hânına alınmağla bîmârhâneye su gelmez olup küllî müzâyaka çekilür diyü haber virdüklerin arz eyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı bi'z-zât onat vechile ber-mûceb-i Şerᶜ-i kavîm teftîş eyleyüp göresin; kazıyye, arz eyledüği gibi olup kadîmden zikr olınan bîmârhânenün ol sudan suyı olup hilâf-ı Şerᶜ alınmış ise sâbit olan suyı girü mahalline icrâ itdüresin.

644 *Karaman beylerbeyine: On binden noksan timarı olanlara çavuşluk tevcih edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Karaman beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Karaman çavuşlarından olan Mustafa'nun çavuşluğı alınup on dört bin akçalık timar tasarruf iden Ahmed'e tevcîh olınduğın bildürmişsin. İmdi, timarı on binden ziyâde olana çavuşluk virilmeğe ve sancağundan gayrı sancakda timarı

olanlara dahı virilmeğe emrüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, min-baʿd emr-i celîlü'l-kadrüm mûcebince amel idüp anun gibi mahlûl olan çavuşluk sancağuna müteʿallık olan on binden eksük timarı olanlara tevcîh idüp emre mugâyir iş itmeyesin.

645 *Tameşvar beylerbeyine: Fethiye palangası nöbetçilerinin zahirelerini tedârike ve memleketin muhafazasına dikkat edilmesine dair.*

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi.
Fî 27 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Fethiyye palankası nevbetcilerinün zâd ü zevâdelerin tedârüki husûsında emr-i şerîf vârid olup muʿaccelen tedârük ü ihzâr idüp ve ne vechile tedârük itdüğün bildüresin diyü fermân olınmağın emr-i şerîf vârid olduğı gibi bir ân ve bir sâʿat teʾhîr olınmayup zahîreleri tedârükine şürûʿ olınduğın iʿlâm eylemişsin. İmdi, eger zahîre husûsıdur ve eger saʾir hıfz u hırâset-i memleketdür, gaflet üzre olmayup dakika fevt itmeyesin ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

646 *Haleb defterdarına: Haleb'de Argun Kâmil Bimarhanesi suyunun gelmemesi sebebinin araştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Çavuş Pîrî Çelebî'ye virildi.
Fî [2]4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp merhûm Argon Kâmil Bîmârhânesi'nde olan terekenün suyı cârî olmayup ehl-i vukūfdan tefahhus olındukda sarây-ı âmirede cârî olan sunun feyzı, kadîmden bîmârhâneye cârî olurdı. Hâliyâ Dukaginzâde Mehmed Beg'ün binâ olınan hânına alınmağla bîmârhâneye su gelmez olup müzâyaka çekilür diyü arz eylemişsin. İmdi, husûs-ı mezbûr Şerʿile görilmek içün Haleb kādîsına hükm-i şerîf yazılup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol hükm-i şerîfüm mûcebince Şerʿile teftîş idüp Şerʿile lâzım geleni icrâ ide.

647 *Rum beylerbeyine: Zahire tedariki hususunda malûmat verilmesine dair.*

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 25 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp zahîre husûsı emr olınmışdı. Ne vechile tedârük olındugı henüz arz olınmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup emr-i sâbık üzre zahîre husûsı ne vechile tedârük olındugın ve vilâyet ü memleketden ne mikdâr tereke tedârük [ü] ihzâr olmak mümkin idüğün yazup bildüresin. Begler hâslarında ve zuʿamâ ve erbâb-ı timardur ve saʾir reʿâyâda der-anbar olmış arpa ve buğday var mıdur? Ne mikdâra mütehammildür? Mufassal yazup arz eyleyesin.

647/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Amâsiyye kādîsına.

648 *Segedin sancağı Beyi Derviş Bey'e: Tahrir ettiği Paşa, Hatvan, Novigrad ve Seçen sancaklarında zuhur eden fazlalığın, havâss-ı hümâyun için tahsis edilmesi hakkında.*

Kethudâsına virildi.
Fî 16 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Segedin Sancağı Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Emr-i şerîfümle tahrîr itdüğün Paşa ve Hatvan ve Novigrad ve Menlik ve Seçen sancaklarınun muhâsebesi defterin gönderüp tefâvüt-i gallâtdan ve saʾirden cümle yigirmi altı kerre yüz bin dahı doksân üç bin dokuz yüz kırk yedi akça zevâʾidi zâhir olduğı arz olınmağın havâss-ı hümâyûnuma taʿyîn olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zuhûr iden zevâʾidi Budun beglerbegisi ve Hazîne defterdârı maʿrifeti ile yarar hâssa münâsib olanlardan hâssa-i hümâyûnum içün taʿyîn idüp.

[Yev]mü'l-isneyn fî 26 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [26.12.1559]

649 *Eflâk voyvodasına: Eflâk reâyâsı tarafından sunulan arzuhallerin sahte olduğuve karışıklık çıkaranlar tarafından tertib edildiği anlaşıldı-ğına ve vilâyetin muhafazası hususunda dikkatli bulunulması gereğine dair.*

Yazıldı.
Muslı Çavuş'a virildi.
Fî 27 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp mukaddemâ anda irsâl olınan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim emîr-i ahurum Ali *zîde mecduhû*'ya hükm-i şerîf gönderilüp vilâyet-i Eflâk reʿâyâsı tarafından Südde-i saʿâdet'üme sunılan rukʿalarun vukūʿı ve gayr-ı vâkıʿ olduğı teftîş olınmak emrüm olmağın müşârün-ileyhe Südde-i saʿâdet'ünde müteveccih olup hükm-i şerîfümle irsâl olınan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Oruç Çavuş *zîde kadruhû* bi-nefsihî vilâyet-i mezbûrenün aʿyânın getürdüp sunılan rukʿaları ve saʾir bolarlarına isnâd olınan husûsları hakk üzerine görüp vilâyet-i mezbûre aʿyânı bi'l-küllî ol rukʿaları inkâr idüp *"Bundan haberimüz yokdur, cümlesi tezvîrdür ve itdükleri daʿvâ hilâf-ı vâkiʿdür ve varup rukʿa sunanlar reʿâyâ değildür. Bizüm mesâlihumuz her vechile görilüp senden rızâ vü şükrân üzre olup saʾir bolarlardan ve gayrıdan zulmümüz yokdur. Rukʿa sunan eşirrâ Sokol ile Erdel'e gaybet idüp elʾân anda olan hâʾin bolarlara tâbiʿ müfsidlerdür ve âdemimüz her vechile istirâhat üzre olup mesâlihumuz hakk üzre görilüp bu kazıyye baʿzı şerîrlerün igvâsiyle tedârük olınmışdur"* diyü aʿyân-ı vilâyet mektûblar virüp Südde-i saʿâdet'üme gönderüp andan gayrı sen dahı vilâyet hıfz u

hırâsetinde olup kimesneye iʿtimâd itmeyüp yarar bolarların ile her husûsı kendün gördüğün bildürüp bundan evvel cengden firâr iden Erdel'e varup reʿâyâ sûretinde Südde-i saʿâdet'üme geldüklerin iʿlâm itmişsin. Her ne dimiş isen maʿlûm oldı. İmdi, vilâyet-i Eflâk benüm şemşîr-i zafer-teʾsîrüm ile feth u teshîr olmış memleketüm reʿâyâ vü berâyâsı dahı sâʾir reʿâyâm gibi harâc-güzârlarumdur. Baban Mirço niçe zamân voyvoda olup memleket [ü] vilâyet[i] emânet ü istikāmet ile hıfz idüp reʿâyâ vü berâyâya zulm ü teʿaddî itmeyüp ve itdürmeyüp ubûdiyyet ü ihlâs ile vâkıʿ olan hıdemât-ı hümâyûnumda bezl-i makdûr ider kulum idi. Sen dahı yarar kulumsun. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı kemâl-i basîret üzre olup hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı raʿiyyet bâbında dakika fevt itmeyüp reʿâyâ vü berâyâya zulm ü teʿaddî itmekden ve kimesneye itdürmekden ziyâde hazer idüp dâʾimâ adâlet üzre ahvâllerin bildürüp görüp atebe-i ulyâma olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca vâkıʿ olan hıdemât-ı hümâyûnumda bezl-i makdûr eyleyüp aʿdâdan ve sâʾir ehl-i fesâd ü şenâʿatden memleket [ü] vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmekden ziyâde ictinâb eyleyüp her husûsda mücidd ü merdâne olup emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet-i itmiʾnân-ı raʿiyyyet bâbında dakika fevt itmeyüp muhtâc-ı arz olanı ve etrâf ü cevânibden vâkıf olduğın ahbârı iʿlâmdan hâlî ü zâʾil olmayasın. Her husûsda babandan ziyâde hıdmet itmeğe saʿy idesin.

650 *Haydar Paşa'ya: Prebol kazası reâyâ taifesinin dâvalarının görülmesi için hüküm yazıldığına dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 25 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Haydar Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Prebol kazâsında baʿzı işerlerinden reʿâyâ tâʾifesi Âstâne-i saʿâdet'üme gelüp şekvâ eylemeğin daʿvâları Şerʿile görilmek içün Prebol kādîsına mufassal hükm-i şerîf yazılup Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Caʿfer *zîde kadruhû* ile gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi mezbûr çavuş ol hükm-i şerîfümde mastûr olan iş erlerinden ihzâr eylemek kādir olmaz ise, sen ihzâr eyleyüp ol hükm-i şerîfüm mûcebince Şerʿile teftîş

651 *Boğdan voyvodasına: Boğdan voyvodası oğullarından iken Müslüman olmuş ve Silistre beyi iken vefat etmiş olan Mehmed Bey'in bir kâfire verdiği cariyenin buldurulup gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Muslı Çavuş'a virildi.
Fî 27 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Boğdan voyvodası oğullarından olup İslâma gelüp Silistre Begi iken fevt olan Mehmed Beg bir müslime câriye alup anda Sîret-bâzârı dimekle maʿrûf yirde ol zamânda bir kâfire virmiş imiş. Bi'l-fiʿl anda idüği istimâʿ olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan câriyeyi eger ol virdüği kâfirdedür ve eger âhar kimesne eline düşmiş ise her kande ise buldurup

dahı yarar muʿtemedün-aleyh âdem ile Südde-i saʿâdet'üme gönderüp teslîm idesin. Bu husûsı sâʾir umûra kıyâs itmeyüp Südde-i saʿâdet'üme olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca her kande ise buldurup göndermek bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin, taʿallül ü bahâne itdürmeyesin.

652 *Haslar kadısına ve Sultan Bâyezid mütevellisine: Hâssa çayırları diye ektikleri yerleri ellerinden alındığını iddia edenler hakkında mahallinde araştırma yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Îsâl içün çavuş-başıya virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Hâslar kādîsına ve Sultân Bâyezîd mütevellîsine hüküm ki:

Hâliyâ rikâb-ı hümâyûnuma rukʿa sunılup kadîmü'l-eyyâmdan zirâʿat itdüğümüz yirlerimüz hâssa çayırdur diyü elimüzden alındı diyü şekvâ olınmağın rukʿanun sûreti aynı ile ihrâc olınup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât mahall-i nizâʿun üzerine varup rukʿada mastûr olan husûsı Şerʿile teftîş ü tefahhus idüp fi'l-vâkıʿ zikr olınan yirler kadîmî zirâʿat olınugelmiş yirler midür, yohsa kadîmden çayır olup sonradan mı zirâʿat olınmışdur, nicedür? Temyîz idüp vukūʿı üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 28 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [28.12.1559]

653 *Erzurum beylerbeyine: Ziyal oğlunun öte canibden geleceğini bildirdiği elçinin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Erzurum çavuşlarından, mektûb ile gelen 'a virildi.
Fî 27 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Ziyal-oğlı sana âdem gönderüp öte cânibden ilçi gelmek husûsın iʿlâm itdüğin bildürüp her ne dimişsen maʿlûm oldı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyh Ziyâl-oğlı'na haber gönderesin, her ne zamânda gönderilürse göndersünler, anun gibi mukaddemâ ol cânibe irsâl olınan Sinân *dâme izzuhû* ilçiden mukaddem gelürse teʾhîr itmeyüp yarar âdem koşup doğru Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. İlçi dahı gelürse eğlendürmeyüp beraber âdem koşup muʿaccelen anı dahı Südde-i saʿâdet'üme irsâl idesin. Ve ilçi yakın geldükde müstakıllen yarar âdem ile ulak ile Südde-i saʿâdet'üme bildüresin. Eger ilçidür, eger müşârün-ileyh Sinân'dur, eger maʿandur ve eger müstakıllendür, teʾhîr itdürmeyüp muʿaccelen emrüm üzre doğrı gönderüp ve koşduğun âdemlere tenbîh idesin ki, menâzilde eğlenmeyüp dahı mümkin oldukça yüriyüp atebe-i ulyâma mülâki olalar.

654 *Van beylerbeyine: Ggelecek elçi Van havalisine çıkarsa, derhal İstanbul'a gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Mezkûr Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 28 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Erzurum beglerbegisi mektûb gönderüp öte cânibden ilçi gelmek üzre

idüğün bildürüp anun gibi Erzurum cânibine çıkarsa muʿaccelen Südde-i saʿâdet'üme gönderesin diyü emr olınup ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup anun gibi ilçi ol cânibe çıkarsa aslâ teʾhîr itmeyüp yarar âdemler koşup ber-vech-i istiʿcâl doğrı Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Ve eger müstakıllen ol cânibe irsâl olınan Sinân *dâme izzuhû* dahı ol cânibe gelürse anı dahı muʿaccelen doğru atebe-i ulyâma gönderesin. Ammâ ilçi ol cânibe gelmek mukarrer olup yakın geldükde mukaddemâ ulak ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Eger müşârün-ileyh Sinân müstakıllen ve yâhûd maʿan geleler, aslâ teʾhîr itmeyüp her kangısı gelürse âdem koşup doğrı emrüm üzre atebe-i ulyâma gönderesin ve gönderdüğün âdemlere tenbîh idesin ki, menâzilde eğlenmeyüp mümkin oldukca yüriyüp Südde-i saʿâdet'üme mülâki olalar, âhar yire sapmayup doğrı geleler, diyü hükm-i şerîfüm sana Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Mehmed ve [illegible]-oğulları'ndan Aydın-oğlı Mehmed ile irsâl olındı.

655 *Anadolu beylerbeyine: Timara küçük çocuklara zeâmet tevcih edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ kānûn üzre kılıca yaramayup timara müstahıkk olmayan baʿzı sagirlere zeʿâmet tevcîh idüp Südde-i saʿâdet'üme tezkire irsâl idesin. İmdi, hilâf-ı kānûn kılıca yaramayanlara zeʿâmet ve timar virilmeğe emrüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kānûna mugāyir sagir olup kılıca yaramayanlara zeʿâmet tevcîh itdüğün aslı nedür, yazup bildüresin.

655/a-

Yazıldı.
Teʾhîr olındı.
Bir sûreti Karaman beglerbegisine.

655/b-

Yazıldı.
Bir sûreti Dulkādirlü beglerbegisine.

655 / c-

Yazıldı.
Teʾhîr olındı.
Bir sûreti Rûm beglerbegisine.

656 *Budin beylerbeyine: Budin neferatı maaşlarının tevzi olunması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hüseyin'e virildi.
Fî selh-i Rebîʿu'l-evvel sene 967

Budun beglerbegisine ve dizdârına hüküm ki:

Sen ki beglerbegisin mektûb gönderüp reʿâyâ vü berâyâ kâr ü kisblerinde olup ve irsâl olınan vilâyet-i Budun neferâtınun mevâcibin yine Rûm-ili Muhâsebecisi Hüseyin bendeleri tevzîʿ eyleye diyü fermân buyurılmış. Mezkûr kulları emr-i şerîf vârid olmazdan mukaddem der-i devlete müteveccih olmış bulınup ve neferât kulları müzâyaka üzre olmağla zikr olınan ulûfe tevzîʿi bu bendeleriyle mâl defterdârına mı buyurılu[r], yohsa müstakıll âhar bendeleri mi gönderilür diyü bildürmişsin. İmdi, zikr olınan neferâtun ulûfeleri tevzîʿ olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Teʾhîr itmeyüp zikr olınan neferlerün emrüm mûcebince ulûfelerin tevzîʿ idesin.

[Yev]mü's-sebt fî 2 Rebîʿu'l-âhir sene 967 [01.01.1560]

657 *Budin beylerbeyine: Seksar sâbık Beyi Kürd İbrahim'in metrukâtından mîrîye olan borcu alıkonularak mütebâkîsinin Hazinede hıfzı ve alacaklılarının borç mikdarının arzı hakkında.*

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Budun'un Defter Kethudâsı olan Durmış *zîde mecduhû* yedinden hükm-i hümâyûn vârid olup Malâtıyye Begi iken fevt olan Ferhâd Beg'ün oğlı Mehmed'ün vasîsidür. İrsile intikāl iden mâlından sâbıkā Niksar Begi olan müteveffâ Kürd İbrâhîm Beg'de seksen yedi bin akçası var idüğine elinde temessük olmayup kabzına, mezbûr Durmış (boşluk) *zîde mecduhû*'yı vekîl eylemişdür. Müteveffâ-yı mezbûrun metr[û]kâtından zikr olınan deyni mezbûr edâ itdükden sonra bâki muhallefâtın mîrî içün zabt idesin diyü fermân olınmağın cümle muhallefâtı espâbından ve nakdden ve tahvîl ve târîhine düşen gallâtdan ancak üç bin mikdârı flori olur. Mukaddemâ emr-i şerîfümle hâss olan Tasal nâm karyenün bir yıllık mahsûlinden müteveffâ-yı mezbûr Novigrad begi iken bin flori mikdârı kabz idüp lâkin karye-i mezbûre mîr-i sâbık tahvîlinden berât itdürmişdi. Arpa bahâsından ve gayrıdan mîrîye beş yüz flori deyni olduğından gayrı bu diyârda âhar kimesnelere ol denlü deyni vardur ki, zikr olınan beş yüz flori alındukdan sonra sâʾir deyn taleb idenlerün hakları sahîh olup taksîm-i guremâ olındığı takdîrce ancak nısf hakları vâsıl olırdı. Eyle olsa zikr olınan seksen yedi bin akça müşârün-ileyhe teslîm olınmasun mı, yohsa mîrîye olan deyn alındukdan sonra sâʾir düyûn ile maʿan taksîm olınmasun mı ve mezbûr karye-i Tasal'dan kabz eyledüği mahsûli husûsında fermân nedür diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde zâhir olan mâl-ı mîrîyi anda hazîne-i Budun'da alıkoyup bâki kalanı bî-kusûr dahı anda Hazîne-i Âmire'mde hıfz idüp dahı dâʾinlerinün isimlerin her birinün ne mikdâr akçası olduğın temessükleriyle Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin.

658 *Yergöğü dizdarına: Eflâk'a gidecek olan Mustafa Çavuş'un yerine selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 27 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Yergöği dizdârına hüküm:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Mustafa, bir husûs içün vilâyet-i Eflâk'a irsâl olınup **buyurdum ki:**

Vardukda, âdem lâzım olursa kifâyet mikdârı koşup emîn ü sâlim ulaşdurasın.

659 ***Erzurum beylerbeyine: Beylerbeyiliğe bağlı olarak tahrir edilen bazı sancaklara ait defterlerin birer suretinin gönderildiğine dair.***

Yazıldı.
Ömer Çelebî'nün âdemine virildi.
Fî 2 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Tortumi ve Namrevâni ve Ardahani ve Ardanuçi ve Oltıi ve Perikreki ve Livâne sancakların kıdvetü'l-emâcid Ömer *zîde kadruhû* emr-i şerîfümle tahrîr eyleyüp defterlerini Südde-i saʿâdet'üme gönderüp zikr olınan defterlerün birer sûreti kîse ile mühürlenüp sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, defterleri zabt eyleyüp minbaʿd muktezâsiyle amel eyleyesin.

[Yev]mü'l- ahad fî 2 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [02.12.1559]]

660 ***Yenişehir kadısına: Yenişehir'de Sadık karyesinde Yeniçeri Mustafa'yı yaralayan Musa'nın Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.***

Yeniçeriler muhzırına virildi.
Fî 3 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Yenişehir kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Yenişehr'e tâbiʿ karye-i Sâdık'dan piyâde tâʾifesinden olan Mûsâ b. Mustafa, Yeniçeri Mustafa nâm kimesneyi döğüp, elin mecrûh idüp ve Şerʿ-i Şerîfe muhâlif şetm eyleyüp ve karye-i mezbûre ahâlîsi mezbûr içün ehl-i fesâd ü şenâʿatdür diyü şehâdet itdüklerin arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâʿum vardukda, mezkûrı muhkem teʾdîb eyleyüp dahı yarar âdemler ile sûret-i sicilli ile Südde-i saʿâdet'üme irsâl eyleyesin ki, küreğe konıla ve gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîh idesin ki, gaybet itdürmekden hazer ideler.

[Yev]mü'l-isneyn fî 3 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [03.12.1559]

661 ***Arap defterdarına: Müteveffâ Tarsus Beyi Ferruh Bey'in Şah Hûbân Hatun Vakfı'na olan borcunun bakiyyesinin gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.

Arab defterdârına hüküm ki:

Sâbıkā Tarsus Begi iken vefât iden Ferruh Beg, Şâh Hûbân Hâtûn vakfınun akçasından mukaddemâ bi-tarîkı'l-karz sekiz yüzden ziyâde altun alup fevt oldukda muhallefâtından tahsîli içün mukaddemâ emr-i şerîfüm gönderilmişdi. Zikr olınan florinün dört yüz yetmiş dokuz sikkesin gönderüp bâkîsin dahı göndermek üzre idüğin iʿlâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bâkî kalan altunı dahı emr-i sâbıkum mûcebince cemʿ u tahsîl eyleyüp irsâl eyleyesin.

662 ***Budin beylerbeyine: Seçen parkanının tamiri için cerahor lâzım olduğu zaman gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Seçen beginün kethudâsına virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Seçen Begi Mahmûd *dâme izzuhû* tarafından Südde-i saʿâdet'üme şöyle arz olındı ki hâliyâ taʿmîri fermân olınan Seçen parkanınun mühimmi içün Filek ve Novigrad sancaklarından cerahor çıkarılmasın taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince zikr olınan parkanun taʿmîrine mübâşeret olınup cerahor lâzım olu[p] taleb itdükde kifâyet mikdârı cerahor çıkarup gönderesin.

663 ***Segedin Beyi Derviş Bey'e: Seçen, Filek, Novigrad, Hatvan ve Paşa sancakları hudutlarının tayin ve tesbiti hakkında.***

Bu dahı.

Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Seçen Begi Mahmûd *dâme izzuhû* tarfından şöyle arz olındı ki, Seçen ve Filek ve Novigrad ve Hatvan ve Paşa sancaklarınun sınurları muhtelit olup Seçen sancağına ve gayrı sancaklara münâsib olan yirlerden ve kurâdan sınur taʿyîn olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Arz olındığı gibi ise eger zikr olınan Seçen sancağıdur ve eger gayrıdur her birinün semtlerinde münâsib olan kurâ ve mezâriʿi münâsib olan sancaklara taʿyîn olınup sınurları dahı temyîz idüp defterde dahı ol vechile kayd eyleyesin.

664 ***Erzurum beylerbeyine: Acem tüccarının Rusyadan avdetlerinde ancak kendi ihtiyaçları için bakır sahan ve tepsi geçirmelerine müsaade olunması hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 11 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp diyâr-ı şarkdan gelen Acem tüccârı tâʾifesi Rûm vilâyeti'ne ve Burusa'ya varup harîrlerin ve sâʾir metâʿların fürûht idüp girü diyâr-ı şarka gitmek üzre geldüklerinde âlet-i harbden ve yarar at ve katırdan ve gümüş ve bakırdan yukaruya alup gitmek içün yükleri ve davarları bi'z-zât yoklandukda baʿzı tâcirlerde de birer mikdâr sahan ve tepsi bulınup yukaruya gönderilüp Erzurum'da fürûht itdürilmekle kendü evlerimüz içün birer mikdâr tepsi aluruz, küllîce bakır olmadukdan sonra bize gadr olur, bu takdîrce bu semtden gelüp gitmekden ferâgat iderüz diyü cevâb iderler. Tavâʾif-i mezbûreye ilzâm içün yukaru cânibe gönderilmeğe ruhsat olmayan espâba ifrâd-ı bi'z-zikr ile emr-i şerîf sadaka buyurıla diyü arz eylemişsin. Bundan akdem dahı hükm-i hümâyûnum gönderilüp yukarı cânibe yarar at ve gümüş ve yarak baʿzısına dahı gitmek menʿ olınup hükm-i hümâyûnumda musarrah kayd olınmışdur. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, min-baʿd ol hükm-i hümâyûnumla âmîl olup ana muhâlif yukaru cânibe gümüş ve yarar at ve yarak ve sâʾir gitmesi memnûʿ u merfûʿ olan nesnelerün gitmesinden ihtiyât idüp gaflet üzre olmayasın ve tüccâr tâʾifesi dahı kendü

maʾûnetleri içün bakır evânîsinden iki-üç kıtʿa sahan ve tepsi kullanduklarında mâniʿ u müzâhim olmayasın. Ammâ bu bahâne ile küllî bakır evânîsi ve yâhûd gümüş evânîsi ve sâʾir mukaddemâ merfûʿ olanlardan emre mugāyir nesne alup gitmekden ihtirâz üzre olasın. Girü metâʿ getürüp sâʾir metâʿ alup gideler.

665 *Budin beylerbeyine: İstolni Belgrad havalisinde çete hâlinde fesat çıkaranların ve ahde mugayir hareket edenlerin ele geçirilmesine ve bazıları hakkında şiddetli siyaset icrasının dair.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp İstolni-Belgrad Begi Hamza *dâme izzuhû* sana mektûb gönderüp küffâr-ı hâksâr dâʾimâ bölük bölük çetelerin işledüp âyende vü revendenün yolların katʿ idüp kendülerin girift eyleyüp taleb olındukda inkâr idüp bunun emsâli hîle ile kalʿaların esîr ile mâlâ-mâl itmek üzredürler. Hattâ bu fesâda Kralun izni biledür vardur diyü haber alınup ve harâc-güzâr havâss-ı hümâyûna havâle gönderilüp harâc cemʿ itdürilüp ve beş-altı hânelü bir karyeden bastırmalık diyü yedişer sekizer reʾs sığırı gasben alup vilâyet gāret ü hâsaret olmak üzredür diyü bildürdüğin arz itmişsin. İmdi, vilâyete begler nasb olınmakdan murâd, emn [ü] emân-ı vilâyet ve refâhiyyet-i itmiʾnân-ı raʿiyyetdür, anlar tarafından dâʾimâ ehl-i fesâd hareket idüp memleket ü vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya bu makūle teʿaddîden hâlî olınmaya; anun gibi ahde mugāyir ehl-i fesâdı ele getürüp hakkından gelmek lâzımdur. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda beglerbegiliğüne müteʿallık olan beglere gereği gibi tenbîh ü teʾkîd idesin ki, mâdâmki anlar kendü hâllerinde olup bu asl fesâda mübâşir olmayalar, berü cânibden dahı anlara dahl olınmaya. Ammâ şöyle ki, arz olınduğı gibi anlar fesâd üzre olalar, anun gibileri her ne tarîkla olursa ele getürüp birkaç neferin mahallinde eşedd-i siyâset ile siyâset idüp birkaç neferin dahı Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Min-baʿd kemâl-i basîret üzre olup memleket ü vilâyete aʿdâdan zarar u gezend irişdürmekden hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

666 *Arap defterdarına: Reâyâ ve berâyâya zulüm ve taaddi ettikleri, Trablus sâbık Beyi Sinan Bey tarafından arz olunan emin ve âmillerin men edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş Pîrî Çelebî'ye virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Arab defterdârına hüküm ki:

Sâbıkā Trablus Begi olan Sinân *dâme izzuhû* mektûb gönderüp ol cânibde olan ümenâ vü ummâlün reʿâyâ vü berâyâya cevr ü teʿaddîleri vardur diyü iʿlâm eyledüği ecilden mektûbun sûreti aslından ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan sûret-i mektûba nazar idüp göresin; az olınduğı üzre anda olan ümenânun reʿâyâya hilâf-ı Şerʿ u kānûn zulm ü teʿaddîleri varise menʿ u defʿ idüp Şerʿ u kānûna muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin. Ve bu mektûbun vukūʿı ve adem-i vukūʿın yazup bildüresin.

667 *Filibe ve Tatarpazarı kadısına: Zeâmet ve timar sahiplerinin harçlıkları için beylerbeyinin gönderdiği mühürlü deftere göre muamele ifası hakkında.*

Yazıldı.

Filibe ve Tatar-bâzârı kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp sefer-i hümâyûnda olan zuʿamâ ve erbâb-ı timarun harclıkları içün emr-i şerîf ile vârid olan sipâhîler beglerbegi mühriyle îrâd itdüği defterde mukayyed olan sipâhîlerden gayrı hâric ez-defter olan sipâhîlerün timarları mahsûline bile dahl itdüklerin bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda beglerbegi gönderdüği mühürlü defteri mûcebince amel idüp ana muhâlif kimesneye dahl ü tecâvüz itdürmeyesin.

668 *Van beylerbeyine: Öte tarafdan gelecek elçinin Ardahan Beyi Sinan Bey'den evvel İstanbul'a gelmemesi için yolda âheste hareket olunması hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp öte cânibe irsâl olınan eger kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Ardahan Sancağı Begi Sinân *dâme izzuhû*'dur, eger bile ilçi gelürse eğlendürmeyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin diyü emrüm olmışdı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârün-ileyh ile ilçi gelür, anda gelmişler ise gedüklerini mukeddemâ bir yarar âdemünle ber-vech-i istiʿcâl Südde-i saʿâdet'üme bildürüp baʿdehû ilçiden mukaddem müşârün-ileyh Sinân'ı dahı muʿaccelen gönderüp akabince yarar âdemler ile ilçiyi dahı doğru Südde-i saʿâdet'üme irsâl idesin ve koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh eyleyesin ki, menâzil ü merâhilde âheste yüriyeler ki ilçiden mukaddem müşârün-ileyh Sinân, Südde-i saʿâdet'üme mülâkī ola. Emrüm üzre ilçi ne zamânda gelüp ve ne zamânda irsâl itdüğün mukeddemâ yarar âdemünle muʿaccelen Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

668/a-

Bu dahı.

Bir sûreti Erzurum beglerbegisine.

669 *Ardahan Beyi Sinan Bey'e: Yanında elçi olsa dahi ayrılıp ondan evvel İstanbul'a gelmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Ardahan Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Muʿaccelen Südde-i saʿâdet'üme gelmek içün Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Abdî *zîde kadruhû* irsâl olınup **buyurdum ki:**

Her ne mahalde sana mülâki olursa eger yanunda ilçi dahı var ise ilçiden ayrılup müşârün-ileyh ile muʿaccelen Südde-i saʿâdet'üme mülâki olasın ve ilçi yanında dahı âdemlerün koyasın ki yâb yâb gelüp mülâki olalar.

670 *Rum beylerbeyine: Çavuş Abdi ile gönderilen hükmün Erzurum beylerbeyine ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Abdî ile sana ulaşdurmak içün Erzurum beglerbegisine mühürlü kîse [ile] hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan hükmi alup müşârün-ileyhe ulaşdurasın ve sana ne gün varup ve ne vechile irsâl itdüğün yazup bildüresin.

671 *Mısır beylerbeyine: Mısır'da Menfelûtiyye'de Arap Şeyhi Alemüddin'in dileğinin araştırılarak bildirilmesi hakkında.*

Paşa hazretlerinün kapucılarından Mahmûd'a virildi.
Fî 5 Rebîʿu'l-ahır sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mahrûse-i Mısr'a tâbiʿ Menfelûtıyye'de Şeyhu'l-Arab olan Alemüddîn nâm kimesne tarafından Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunılup arz-ı hâlün sûreti ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, arz-ı hâlde mastûr olan husûsları görüp vukūʿı üzre arz idesin.

672 *Aksaray beyine ve Koçhisar kadısına: Şehzade Bâyezıd'e tâbi olup muharebeden sonra suç işlemeye devam edenlerin ele geçirilerek Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hacı Sefer'e virildi.
Fî 6 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Aksaray begine ve Koçhisâr kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâʾ-i Koçhisâr'da Hacı-beglü ve Hindlü ve Yakanlu nâm karyelerde hırsuzluk ve şakāvet üzre olan kimesnelerden Dîvâne Mustafa ve Koca ve Aydın ve baʿzı kimesneler dahı bundan akdem oğlum Bâyezîd'e yazılup muhârebeden sonra evlerine geldüklerinde girü fesâd ü şenâʿatden hâlî olmayup niçe kimesnelerün oğulların ve kulların çeküp ve hâtûnların cebren alup envâʿ-ı fesâd ü şenâʿat itdüklerin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, arz itdüğinüz üzre ehl-i fesâd ü şenâʿat olan kimesneleri kaç nefer ise ele getürüp dahı itdükleri fesâd ü şenâʿatün sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Ve gönderdüğün kimesnelere muhkem tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, yolda gaflet ile gaybet itdürmekden hazer ideler.

673 *Kocaeli sancağını tahrir eden Muslihiddin Bey'e: Kandıra, Şile ve Gebze kazalarındaki çiftliklerin mîrî tarafından satılıp akçelerinin Hızâne-i Âmire için zabt ve tasarruf olunması hakkında.*

Yazıldı.
Boğazkesen hisârı erenlerinden Sinân'a virildi.
Fî 6 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Koca-ili sancağın müceddeden tahrîr eyleyen Muslihuddîn'e hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrede Kandırı ve Şili ve Gekbuze kazâlarında baʿzı hâssa çiftlikler ellişer ve yüzer ve yüz ellişer akça resm taʿyîn olınup sipâhîlere hâsıl yazılup tasarruf olınur imiş. Hâliyâ ol çiftlikler reʿâyâya satılup akçası mîrî içün kabz olınup reʿâyâdan hâsıl olan öşr ve resm-i zemîn taʿyîn olınan rüsûmdan eksük olmayup belki dahı ziyâde olmak mukarrer olup reʿâyâ dahı zikr olınan çiftliklerün satılup alınmasına ragbet iderler. Zikr olınan çiftlikler yüz yigirmi aded olup ve sipâhîlere kayd olınan hâsıl dahı on iki bin beş yüz yigirmi iki akça olup ve satılduğı takdîrce aʿlâ çiftlikleri bin beş yüz ve iki bin akçaya ve ednâ olanları bine dahı eksüğe alınması mukarrerdür diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan çiftlikleri mîrî cânibinden beyʿ idüp akçaların Hızâne-i Âmire'm içün zabt u tasarruf itdüresin. Ve ne mikdâr çiftlik beyʿ olınup her biri ne bahâya satılurise defter idüp Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 8 Rebîʿu'l-âhir sene 967 [07.01.1560]

674 *Budin beylerbeyine: Esirlerin tahliyesi için düşmana at verilmesi caiz olmadığından, bu hususa dikkat olunması için sancaklara, zeâmet ve timar sahiplerine emredilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 10 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp bu serhadlerde küffâr-ı hâksâra giriftâr olanlar bahâya kesilüp çıkmalu olduklarında bir-iki yarar at dahı taleb olınup her esîr halâs içün yarar at bulup virmekle aʿdâ memleketinde yarar atlar çoğalup küffârda hod yarar at olmayup bindükleri bârgîrler işe yaramazlar iken hâliyâ esîrler bahânesiyle her kande bir yarar at istimâʿ eyleseler, getürdüp oranî bir atı beğenmez olmışlardur. Ammâ anlarun bir muʿteberi dutılsa memleketlerinde bulınan silâhdan bir kemter tugulgayı bahâsına virmezler diyü arz eylemeğin, imdi, küffâr-ı hâksâr cânibine at virilmeğe ruhsat-ı hümâyûnum olmayup mukaddemâ tenbîh ü teʾkîd olınmışdı. İmdi, ol emr-i hümâyûnum kemâkân mukarrerdür. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Beglerbegiliğüne müteʿâllık olan beglere ve zuʿamâ ve erbâb-ı timara ve sâʾir halka gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, minbaʿd emr-i celîlüʾl-kadrüme mugāyir kimesne eger esîr çıkarmak husûsiyledür ve eger sâʾir içündür küffâr-ı hâksâra aslâ vü katʿa at virmekden, virdürmekden gereği gibi hazer eyleyeler. Şöyle ki, emr-i hümâyûnuma mugāyir eger beglerden ve sâʾirden kimesne at virdüği maʿlûmun ola, arz eyleyesin ki sancakları ve dirlikleri alınmağla konılmayup müstahıkk-ı itâb olalar. Ana göre her biri mütenebbih olup tamâm basîret üzre olalar.

675 ***Sakız beylerine: Vezir Rüstem Paşaya borcu olan tüccar Zorzo'nun Sakız'daki kalay ve bakkamının kendisine gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 7 Rebîʿu'l-âhir sene 967
Tekrâr yazılup Hüseyin Çavuş ile gönderildi.
Fî 12 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Sakız beglerine hüküm ki:

Mukaddemâ Galata tâcirlerinden olup mürd olan Zorzo nâm tâcirün düstûr-ı ekrem ilâ-âhirihî Vezîr-i aʿzamum Rüstem Paşa *edâmeʾllâhu teʿâlâ iclâlehû*'ya deyni olup mezkûr tâcirün anda otuz iki sanduk kalayı ve İstanbul kantarı ile yüz altmış dört kantar bakkamı kalup zikr olınan kalay ve bakkam müşârün-ileyhe olan deyni içün irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhün âdemi vardukda, mezkûr zimmînün anda olan kalayın ve bakkamın bî-kusûr teslîm idüp kendüye irsâl eyleyesin. Hilâf-ı emr-i şerîf teʿallül ü behâne itmeyesin.

676 ***Erdel Kralı İstefan'ın elçisi Mihal'in evinde yiyip içtiği ve eşyalarını aldığı yolunda Boğdan voyvodası hakkındaki şikâyet üzerine mezkûr voyvodaya hüküm.***

Yazıldı.
Dragoman Ferhâd'a virildi.
Fî 11 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral'un Âstâne-i saʿâdet'ümde olan darende-i hükm-i şerîf Mihal nâm ilçisi Dergâh-ı muʿallâ'ma gelüp senünçün cümle asker ile evümde konup niçe gün oturup zâd ü zevâdeden ve espâbdan nesne komayup avratınun ve karındaşlarınun bin altundan ziyâde espâbları alınup zulm ü teʿaddî olınduğın arz idüp hakkı teslîm olınmak içün hükm-i hümâyûnum taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, kazıyye arz itdüği gibi olup varup anda konılup müft [ü] meccânen zâd ü zevâdesin yedürüp ve ol mikdâr espâbı alınduğı vâkıʿ ise alınan espâbı her ne ise bî-kusûr teslîm idüp ve zâd ü zevâdesi içün dahı müteveccih olan hakkın viresin, tekrâr kapuma şikâyete gelmelü eylemeyesin. Bu defʿa emr-i şerîfüm müstedʿâsınca zâhir olan hakkın edâ idesin.

677 ***Erdel vilâyetine kadar yol üzerinde olan beylere ve kadılara: Erdel Kralı İstefan'ın avdet eden elçisine müdahale ettirilmemesi hakkında.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Vilâyet-i Erdel'e varınca yol üzerinde vâkıʿ olan beglere ve kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral'un Âstâne-i saʿâdet'ümde olan ilçisi dârende-i hükm-i şerîf Mihal, girü müşârün-ileyh tarafına irsâl olınmağın **buyurdum ki:**

On beş nefer âdemleriyle her kangı-nuzun taht-ı hükûmetine dâhil olurlarise yolda ve izde, menâzil ü merâhilde kendüye ve âdemlerine ve bârgîrlerine hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf kimesneyi dahl ü taʿarruz itdürmeyüp rencîde itdürmeyesin. Ammâ bindükleri at olmayup bârgîr ola, at alup gitmelerine emrüm yokdur. Fermân-ı hümâyûnuma mugāyir iş olmakdan ziyâde hazer idesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 10 Rebîʿu'l-âhir sene 967 [09.01.1560]

678 ***Vezir Mehmed Paşa'ya: Haleb kadısının harcadığını bildirdiği yüz bin altın hakkında tahkikat yapmasına dair.***

Yazıldı.
Pîrî Çavuş'a virildi.
Defterdâr-ı Mâliyye tarafından virilüp dört adet hükm ile.
Fî 10 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp bi'l-fiʿl Haleb kādîsı ile mâl defterdârınun nizâʿları olup gönderdüğün kazâyâ defterinde defterdâr içün *"kādî yüz bin altun ekl itdi"* didüği mastûr olup ammâ ol mikdâr altun ne mikdâr emînden ve her birinden ne mikdâr alındığın bildürmedüği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup kādîdan ol mikdâr altun kimlerden alındığın sorup dahı her kimden ne mikdâr altun almışsa kādîya defter itdürüp defterin kādîdan mühürledüp alup dahı kādî defterde altunı alındı diyü kayd itdüği kimesneleri dahı sen bi'z-zât getürdüp her birinden kādî deftere kayd itdüği ol mikdâr altun alınmış mıdur ve defterdâra altun virmeğe her birinün sebeb ü bâʿisi nedür? Kendülerden sorup dahı mufassal sen dahı her birinün cevâbın defter idüp kādînun defteri ile bile mühürleyüp Südde-i saʿâde-t'üme gönderesin. Ve *"altun virdük"* diyen kimesneler bi'l-fiʿl emʿîʾln ü âmil midür, niçedür? Her birinün ahvâlin bildüresin

679 ***Kubad Paşa'ya: Şah Mehmed Bey'in oğullarının Müslümanları rencide ettiklerine ve Ali'nin yararlığına dair gelen mektup üzerine tahkikat icrası hakkında.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 16 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Kubâd Paşa'ya hüküm ki:

İbrâhîm Aga ve İsmâʿîl Aga *zîde mecduhumâ* mektûb gönderüp bundan akdem kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Ali *zîde izzuhû* Mürgâver nâm mahal sancak tarîkıyle virilüp vardukda, cümle aşîreti ve agaları yanına cemʿ olup emr-i şerîf mûcebince Mîr İmâdüddîn, Merargird kalʿası'na konılup müşârün-ileyh Ali, Mürgâver kalʿası'na gideyorken Şâh Mehmed Beg ferzend-i ercmend-i erşed-i esʿad-ı izzet-şiʿâr ve devlet-disâr oğlum Selîm *tâle bakāhu* yanında olup Merargird ile Mürgâver'i kendünün oğlı Budak'a sancak tarîkıyle alıvirüp gelürken yolda vefât eyleyüp oğulları iki sancağı tasarruf eyleyüp müşârün-ileyh Ali *zîde izzuhû*'yı dahl itdürmeyüp cümle aşîret ve aşîret agaları Ali *zîde izzuhû*'yı isterler. Mezbûrun oğullarına beglerbegi tarafından baʿzı hıdemât-ı hümâyûn teklîf olındukda babası gibi iltifât eylemeyüp hırsızluk ve harâmîlik ile Müslimânları rencîde itmekden hâlî değillerdür diyü bildürüp ve iftihârü'l-ümerâʾi'l-kirâm Zeynel *dâme ulüvvuhû* dahı mektûb gönderüp müşârün-ileyh Ali *zîde izzuhû*'nun her vechile yararlığın ve inâyete müstahıkk u sezâvâr olduğın bildürdi. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; kazıyye arz olınduğı gibi midür, nicedür? Vukūʿı ve hakîkati üzre yazup bildüresin.

680 *Erdel ve Macar Kralı İstefan'a: Düşmanın taaddilerinin men'ine çalışıldığına ve voyvodalarla birlikte olduğuna dair gönderdiği mektubuna cevaben, ahalinin refahları ve memleketin korunması için yardımlaşmaya devam olunması hakkında.*

Yazıldı.
Dragoman Ferhâd'a virildi.
Fî 12 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Erdel ve Macar Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Südde-i saʿâdet-medâr ve atebe-i gerdûn-iktidârımuza ki melâz-ı havâkîn-i zamân ve melceʾ-i selâtîn-i devrândur, mektûbınuz vârid olup, Nemçe cânibinden her zamân vilâyet ü memleketinüze dahl olınup ol bâbda muʿâvenet için Budun ve Tımışvar beglerbegilerine emr-i şerîfüm recâ olınup ve hâliyâ Eflâk pre-beglerine muʿavenetinüz olmayup gayr-ı vâkıʿ olup ele getürmesine saʿy itdüğinüz ve hâliyâ Eflâk Voyvodası olan Petri Voyvoda'ya çavuşla âdem gönderüp hüsn-i ittihâd üzre olduğunuz ve Nemçe ve zahîre husûsın ve andan gayrı her ne tahrîr olmış ise alâ-vechi't-tafsîl pâye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz u takrîr olınup ilm-i şerîf-i husrevânem muhît u şâmil olmışdur. İmdi, bundan akdem Budun ve Tımışvar beglerbegileri kullaruma ve Boğdan voyvodası kuluma niçe defʿa ahkâm-ı şerîfe gönderilüp lâzım geldükde size her vechile muʿâvenet itmek emrüm olmışdur. Lâzım geldükde fermân-ı hümâyûnum ile âmil olup dakîka fevt itmezler. Gerekdür ki siz dahı Südde-i saʿâdet'üme olan ihlâs ve fart-ı ihtisâsınuz mûcebince mücidd ü merdâne olup hıfz u hırâset-i memleket ve refâhiyyet ü itmiʾnân-ı raʿiyyet bâbında dakîka fevt itmeyüp aʿdâdan dahı gaflet itmeyüp tamâm basîret üzre olup vâkıf olduğınuz ahbâr-ı sahîha ile selâmınuz ahvâlin atebe-i ulyâma iʿlâmdan hâlî olmayasın ve bundan akdem ol cânibe irsâl olınan Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Şücâʿ *zîde kadruhû* Zevin kalʿası'na kondukda taʿyîn olınan bekçiler gice ile Yûsuf nâm yarar oğlanın kaçurup ele gelmedüği iʿlâm olındı. İmdi, müşârün-ileyhün zikr olınan oğlanın her kimdeyse buldurup Südde-i saʿâdet'üme göndermek bâbında envâʿ-ı mesâʾî-i cemîle zuhûra getüresin.

681 *Arap defterdarına: Bazı maaş akçelerinin tahsili mümkün olmadığı hususunda ibraz edilen hüccet ve arzlara cevap yazılmasına dair.*

Yazıldı.
Pertilmişdür.

Arab defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ baʿzı havâleler Südde-i saʿâdet'üme gelüp baʿzı yirden mevâcib için akça salınup ammâ tahsîli müyesser olmadı diyü baʿzı huccetler ve arzlar ibrâz itdükleri ecilden der-kîse olınup mühürlenüp sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Varıcak, zikr olınan hucec ü urûza nazar idüp dahı her birine cevâbun ne ise yazup defter idüp Dergâh-ı muʿallâ'ma arz eyleyesin.

682 *Silivri ve Çorlu kadılarına: Garaz ile hapsedilenlerin salıverilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Çavuş-oğlı Mûsâ'ya virildi.
Fî 11 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Silivri ve Çorlı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem Mustafa ve Sefer ve Memi ve Köseç Yorgi ve İlya nâm

mahbûslar içün eyü kimesneler değillerdür, harâmîlerdür diyü yirlü yirinde teftîş fermân olındukda bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf teftîş ü tefahhus olınup mezkûrlardan aslâ bir kimesne gelüp daʿvâ-yı hakk itmeyüp ve Müslimânlardan cemm-i gafîr mezkûrlar için kendü hâllerinde rencberlik ider eyü kimesnelerdür, garaz ile tutılmışlardur, bî-günâhlardur diyü şehâdet itdüklerin sebt-i sicill eyleyüp arz itdüğinüz ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûrları yarar kefîle virüp habsden ıtlâk eyleyesin.

683 *Kefe beyine: Şark tarafına firar eden Şehzade Bâyezid'in bu tarafa gönderdiği duyulan çavuş ve adamlarının ele geçirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Tâcir Mustafa'ya virildi.
Fî 4 Receb sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Bundan akdem diyâr-ı şarka firâr iden Bâyezîd bir-iki nefer çavuşların Şirvân cânîblerinden bu cânibe gönderdüği istimâʿ olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup ol cânibden gelen yolları gözetdürüp dahı her ne tarîkla olursa anun gibi müşârün-ileyhün âdemlerinden ele getürüp dahı habs idüp arz idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup hüsn-i tedârük ile ele getürmeğe saʿy idesin.

684 *İstanbul kadısına: Yahudi ve Hıristiyanların elinde bulunan esirlerin hizmete verilmesi veya satılmaları ve bundan böyle esir istihdam etmemeleri hakkında.*

İstanbul kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede olan Yahûdî ve Nasârâ tâʾifesinde olan esîrleri fermân-ı şerîfüm üzre teftîş itdükde otuz iki nefer esîr ve elli bir nefer muʿtak acûzeler bulınduğın mühürlü defter ile Südde-i saʿâdet'üme arz eylemişsin. İmdi, min-baʿd eger Yahûdidür ve eger Nasârâdur esîr alup istihdâm itmeğe emrüm olmayup ve azâdlu olanları anlardan alınup ehl-i İslâma teslîm olınup ve bi'l-fiʿl esîr olanları dahı alınup ehl-i İslâma beyʿ olınmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup eger defterde mastûr olandan ve eger andan gayrı, eger esîr ve eger muʿtak[dur.] tefahhus eyleyüp çıkardup dahı emrüm üzre muʿtak acûze olanları ehl-i İslâmdan tâlib olanlara istihdâm içün teslîm idüp esîr olanları ehl-i İslâma beyʿ idüp akçasın sâhiblerine teslîm eyleyüp gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin. Min-baʿd eger Yahûdidür ve eger Nasârâdur, eger esîrdür, eger muʿtakdur alup istihdâm itmeyeler. Şöyle ki, baʿde't-tenbîh birinde ya muʿtak veyahûd esîr bulına, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup eşedd-i siyâset ile siyâset olınmağı mukarrer, bilüp ana göre tenbîh idesin ki, sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli olmaya ve sen dahı dâʾimâ mukayyed olup fermân-ı vâcibü'l-izʿânumun icrâsında dakîka fevt itmeyesin. Sonra yoklanup görilse gerekdür; şöyle ki, birinde esîr veyâ muʿtak[1] bulına, özrinüz makbûl olmayup mesʾûl olup netîcesi sana âʾid olmak mukarrerdür. Ana göre basîret üzre olup bu hükm-i hümâyûnumun sûretin sicill-i mahfûza kayd idesin. Hâliyâ ve min-baʿd bu emr-i celîlü'l-

kadrüm ile amel olınup hilâfına cevâz gösterilmeye. Şöyle ki, baᶜzılara hüküm virilmiş ise her kimün hükmi var ise ellerinden alup Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin.
Fî 2 Cemâziye'l-evel sene 967.

[1] Orijinal defterin 239. sahifesinde yer alan 684. hüküm "muᶜtak" kelimesi ile sona ermektedir.

Bundan sonraki kısım A. Refik [Altınay]'ın *Onuncu Ars-ı Hicrîde İstanbul Hayâtı* (İstanbul 1333, s. 62-63) isimli kitabından alınmıştır. Ancak, yazarın, bu kısmı hangi kaynaktan istinsâh ederek tamamladığı anlaşılamamıştır.

[Yev]mü'l-isneyn fî 11 Rebîᶜu'l-âhir sene 967 [10.01.1560]

685 ***Eflâk voyvodasına: Erdel Kralı İstefan'ın avdet eden adamının emniyetli olarak ulaştırılması hakkında.***

Yazıldı.
Dragoman Ferhâd'a virildi.
Fî 11 Rebîᶜu'l-âhir sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral'un Südde-i saᶜâdet'ümde olan âdemi girü ol cânibe irsâl olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emîn ü sâlim müşârün-ileyhe ulaşdurasın.

686 ***Edirne kadısına: Aleyhinde şikâyette bulunulan Câmi-i Atik ve Üç Şerefeli Cami mütevellisi Hayreddin hakkında tahkikat icrasına dair.***

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 13 Rebîᶜu'l-âhir sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Edirne'de Câmiᶜ-i Atîk ve Üç-şerefeli Câmiᶜi mütevillîsi olan Hayreddîn'den rukᶜa sunılup şekvâ olınmağın rukᶜa-i mesfûrenün sûreti bi't-tamâm ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr rukᶜada derc olan mevâddı onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkıᶜ zikr olınan husûslar vâkıᶜ midür, nicedür? Tamâm gavrına irişüp bir mâddesin ketm itmeyüp dahı vukūᶜı üzre ale't-tafsîl yazup Südde-i saᶜâdet'üme arz eyleyesin.

687 ***Zağra Eskisi kadısına: Hayrabolu'da İnallu köyünden bir kebeciyi katle niyet edenlerin durumlarının araştırılması ve şeriate göre lâzım gelenin icrası hakkında.***

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 12 Rebîᶜu'l-âhir sene 967

Zağra Eskisi kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Çirmen Begi olan Süleymân *dâme izzuhû* Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp Hayrabolı kazâsına tâbiᶜ İnallu nâm karyeden Memçe b. Hacı ve

Yûsuf b. Ramazân ve kazâᵓ-i Vize muzafâtından karye-i Bâlî Hoca'dan Bâlî b. Yunus ve Mustafa b. Hüseyin nâm kimesneler bir kebeci kâfiri katl itmek kasd itdüklerin tâliᶜan iᶜtirâf eylediler diyü arz idüp ve mezkûrları ikrârlarınun sûret-i sicilleriyle bile Südde-i saᶜâdet'üme gönderüp ol vakitden berü habs olınmışlar idi. Hâliyâ mahallinde teftîş olınmalariyçün Dergâh-ı muallâ'm çavuşlarından Hasan Çavuş-oğlı Mûsâ'ya teslîm olınup irsâl olınmağın **buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, mezkûrlarun sûret-i sicillerin görüp onat vechile hakk üzre ahvâllerin teftîş ü tefahhus idüp göresin Anun gibi mezkûrlarun bi-hasebi'ş-Şerᶜi'ş-Şerîf habs icâb ider husûsları zâhir olmaz ise habsden ıtlâk idüp ahvâlleri neye müncer olursa yazup bildüresin. Ve Şerᶜile mahallinde lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın.

[Yev]mü'l-erbiᶜâ fî 12 Rebîᶜu'l-âhir sene 967 [11.01.1560]

688 ***Filibe kadısına: Hâssa koyunların öteden beri olduğu gibi yundlarla yaylatılması hakkında.***

Yazıldı.

Filibe kādîsına hüküm ki:

Edirne bostancı-başısı mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede olan hâssa koyunlar mukaddemâ Filibe yaylaklarında yundlar ile bile yaylayup, baᶜdehû yundlar ile koyun bir yirde yaylamak münâsib görilmeyüp Akça-kızanlık kazâsında Sarı-yaylağı ve Yedek-yaylağı ve Delik-pınarı dimekle maᶜrûf yaylaklarda mîrî koyun yaylamak içün hükm-i şerîf virilmeğin yedi-sekiz yıldan berü yaylayup hâliyâ cenâb-ı emâret-meᵓâb Mehmed Hân, zikr olınan yaylaklar mülkimüzdür diyü mâniᶜ olduğın arz itdükde, defter-i hâkānîye mürâcaᶜat olınup mülk idüği mukayyed bulınmağın hâssa koyunlar girü mukeddemâ yundlar ile yaylayugeldüğü yaylalarda yaylamasın emr idüp **buyurdum ki:**

Bi'z-zât yundlar yaylayugeldüği yaylakun üzerine varup hâssa koyunlar kadîmden yundlar ile yaylayugeldüği yaylakda koyun içün münâsib olan yirleri taᶜyîn idüp mîrî koyunları baᶜde't-taᶜyîn kadîmden olıgeldüği üzre yund ile yayladup ol bâbda kimesne mâniᶜ olmaya.

689 ***Budin beylerbeyine hitaben yazılan tamamlanmamış bir hüküm kaydı.***

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp Belgrad kalᶜası müstahfızları âdem gönderüp mîrî anbâr hıdmeti uhdelerinde olduğından gayrı niçe hıdmet dahı teklîf olınup ve etrâfda olan Semendire ve Soriçe...[1]

[1] Orijinal defterin 241. sahifesinde yer alan bu hüküm tamamlanmamıştır.

690 ***Edirne kadısına: Câmi-i Atik ve Üç Şerefeli Cami tevliyetinden azledilen İzzeddin'den alacakları olanların haklarının iade olunmasına dair.***

Yazıldı.
Paşa hazretlerine virildi.
Fî 13 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede Câmiʿ-i Atîk ve Üç-Şerefelü Câmiʿ-i şerîfleri mütevellîsi olan Hayreddîn'den Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunılup şekvâ olınmağın, zikr olınan rukʿalarun sûreti görilmek içün aslından ihrâc olınup sana gönderilüp ve mezkûr, tevliyetlerden azl olınup yirleri âhar kimesnelere virilüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup zikr olınan arz-ı hâlde mukayyed olan mevâddı yirlü yirinden onat vechile hakk üzre Şerʿile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; mezkûrun üzerinde kimesnenün hakkı sâbit olursa Şerʿile sâbit olan hakların ashâb-ı hukūka bî-kusûr alıvirüp dahı ne vechile teftîş olınup hukūk-ı nâsdan ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğin yazup mufassal arz eyleyesin. Ve yeni mütevellîler varınca zikr olınan vakfları gözetdüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 15 Rebîʿu'l-âhir sene 967 [14.01.1560]

691 ***Budin beylerbeyine: Belgrad Kalesi müstahfızlarının mîrî hizmetten başka işde istihdam edilmemeleri hakkında.***

Yazıldı.
Arz getüren Bâyezîd'e virildi.
Fî 13 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Belgrad kalʿası müstahfızları âdem gönderüp mîrî anbâr hıdmeti uhdelerinde olduğından gayrı niçe hıdmet dahı teklîf olınup ve etrâfında olan Semendire ve Soriçe ve Hıraversova ve Güğercinlik kalʿaları müstahfızları bunun emsâli hıdmet itmeyüp bize anbar hıdmeti ve zikr olınan kalʿalar erenlerine sâʾir hıdmet itdürilmesin recâ idüp fi'l-hakika vech-i meşrûh üzre olması münâsibdür diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan kalʿalar erenlerine mîrî hıdmetden gayrısına istihdâm olınmayup şöyle ki, mîrî hıdmet dahı vâkıʿ oldukda zikr olınan kalʿalar erenlerin arz itdüğün üzre mîrî hıdmet vâkıʿ oldukda nevbetle istihdâm idesin.

692 ***Kürekçi gönderilmesi hakkında Anadolu canibindeki sancak beylerine hüküm.***

Yazıldı.
Malkoç Çavuş gitmişd[ür].
Fî 15 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Anadolı cânibinde vâkıʿ olan sancakbeglerine hüküm ki:

Kürkci ihrâcı içün Mâliyye cânibinden ahkâm-ı şerîfe yazılup kādîlara irsâl olınmışdur. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdan olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; şöyle ki, kürkciyi muʿaccelen ihrâc ü irsâl eylemekde muʿâvenet lâzım gele, sancağınuzda vâkıʿ olan kādîlara bu bâbda gereği gibi muʿâvenet ü müzâharet eyleyüp emrüm üzre taʿcîlen kürkcileri bî-kusur ihrâc ü irsâl eylemekde dakika fevt eylemeyesin.

693 ***Aynı hususa dair Rumeli'nin sağ kol kadılarına ve voyvodalarına hüküm.***

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş gitmişdür.
Fî 15 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Rûm-ili'nin sağ-kolında vâkıʿ olan kādîlara ve voyvodolara hüküm ki:

Mâliyye cânibinden yazılup irsâl olınan ahkâm-ı şerîfe muktezâsınca emr olınan kürkci taʿcîlen gelüp irişmek lâzım olmağın, **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre kürkci husûsında itmâm-ı maslahat itmek bâbında dakika fevt eylemeyesin. Şöyle ki, lâzım gelecek olursa voyvodalar dahı bi'z-zât muʿâvenet eylemek emrüm olmışdur. Kürkci husûsında lâzım geldükde voyvodaları dahı istihdâm eyleyesin. Ve siz ki voyvodalarsız, bu bâbda vilâyet kādîlarına gereği gibi muʿâvenet ü müzâheret eyleyüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz ki sonra özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur, bilmiş olasız.

693/a-

Yazıldı.
Edhem Çavuş'a virildi.
Fî-yevm-i mezbûr.
Bir sûreti Rûm-ili'nün sol-kolında vâkıʿ olan kādîlara ve voyvodolara.
[Yev]mü'l-ahad fî 15 Rebîʿu'l-âhir sene 967

694 ***Boğdan voyvodasına: Gönderilen adamlarının geldiğine ve memleketin muhafazasına çalışılmasına dair.***

Yazıldı.
Âdemi Hırso'ya virildi.
Fî 16 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp gönderilen âdemler varup vâsıl olduğın ve memleket [ü] vilâyetün zabt u sıyânetinde tamâm ihtimâm üzre olup ve Akkerman begi, İsmâʿîl nâm mahalde köy kondurmak murâd idindüği husûsları iʿlâm eylemişsin. Her ne ki bildürmiş isen maʿlûm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, min-baʿd dahı memleket ü vilâyetün hıfz u hırâsetinde ve reʿâyâ vü berâyânun zabt u sıyânetinde her vechile mücidd ü merdâne olup emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmiʾnân-ı raʿiyyet bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin. Ve etrâf ü cevânibden maʿlûmun olan ahbâr-ı sahîhayı yazup bildürmekden hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 16 Rebîʿu'l-âhir sene 967 [15.01.1560]

695 ***Van beylerbeyine ve kadısına: Van sâbık kadısına isnat olunan hususların araştırılarak icabının yapılmasını ve neticenin bildirilmesi hakkında***

Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 16 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Van beglerbegisine ve sâbıkā Mardin kādîsı olup hâliyâ Van kazâsı sadaka olınana hüküm ki:

Bundan akdem Van kādîsı olan kimesneye ve baʿzı kimesnelere dahı baʿzı husûs

isnâd olınup iʿlâm olınmağın isnâd olınan husûslarun aslından aynı ile sûreti ihrâc olınup ve kādî dahı azl olınup Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* mübâşir taʿyîn olınup vukūʿı ve adem-i vukūʿı maʿlûm olmak içün mezbûr ile size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, isnâd olınan husûsları onat vechile hakk üzre tamâm dikkat ü ihtimâm ile ber mûceb Şerʿ-i kavîm teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; anun gibi isnâd olınan mevâdd-ı mezkûrlarun üzerine sâbit ü zâhir olursa habs idüp arz idesin. Şöyle ki, gayr-ı vâkıʿ ise mezkûr kādîyı Südde-i saʿâdet'üme gönderesin; âhar mansıb virile. Ammâ hîn-i teftîşde müşârün-ileyh çavuşum her zamân meclisde bile hâzır olup ve tamâm hakk-ı sarîha tâbiʿ olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hakk üzre görüp dahı iʿlâm eyleyesin. Şöyle ki, kādî teftîşden mukaddem gitmiş ola, her kandeyse getürdüp emr üzre göresin ve ol kethudâları dahı refʿ idüp yirlerine kul tâʾifesinden yarar kimesneler nasb idüp istihdâm eyleyüp arz idesin.

696 *Segedin sancağı Beyi Derviş Bey'e: Tahrir olunan yerlerin sancaklardaki zeâmet ve timar sahiplerine, defter-i cedide göre tevzi olunması ve bacların havâss-ı hümâyûna kaydedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 16 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Segedin Sancağı Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme âdem gönderüp kitâbet itdüğün sancaklarun zuʿamâ ve erbâb-ı timarına hîn-i tevzîʿde defter-i cedîd mûcibince timarları taʿyîn olındukda kendülere kanâʿat gelmeyüp tereddüd idecekleri mukarrer olup ve Budun vilâyetinden olan kurâ vü mezâriʿ küffâr-ı hâksâr zamânında mülkiyyet üzere tasarruf olınu gelmeğin tahrîr olınan yirlerün sipâhîleri eski köylerine tâlib olup nizâʿ idenler bâbında hükm-i şerîfüm taleb eylemişsin. İmdi, cümle tahrîr olınan yirlerden hâssa münâsib olan kurâ vü mezâriʿi, hâss taʿyîn olındukdan sonra zuʿamâ ve sipâhîlere yaftaları mûcebince müstahıkk olduklarına göre eger kendü timarlarından ve eger gayrı yirden hâssa münâsib olmayandan bedellerin tevcîh idüp tezkirelerin viresin. Bize kendü timarımuz gerekdür diyü kimesneye ol vechile taʿallül itdürmeyesin ve tahrîr itdüğün sancaklardan eger beglerbegi hâslarında ve eger ümerâ hâslarında sâʾir zuʿamâ ve erbâb-ı timar timarlarında olan eger bâc-ı ubûrdur ve eger tuz ve araba bâcıdur, biʾl-cümle vâkıʿ olan bâcları cümle havâss-ı hümâyûnuma kayd idüp beglerbegi ve begler ve gayrıdan kimesneye bâc hâsıl kayd itmeyesin.

697 *Akkirman sancağı beyine: Boğdan Voyvodası Aleksandır'ın arzı üzerine bazı hırsızların taaddilerini men etmek için Tuna üzerinde İsmail adlı mahalde köy kurmak hususunun araştırılıp bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.
Boğdan voyvodasınun âdemi Hırso'ya virildi.
Fî 16 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Akkerman sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü ümerâʾi'l-milleti'l-Mesîhıyye Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp baʿzı hırsuzlar Bender kalʿası kurbinde Darnice (Darnize) nâm karyeye varup temekkün idüp karye-i mezbûre halkı Sırf ve Rûm ve Boğdan âdemîleri olup dâʾimâ bunda gelüp harâc-güzârun davarın serika idüp ve âdem katl idüp zarar u ziyân

irişdürmekden hâlî değillerdür. Ellerinden âciz idüği hâliyâ Akkerman sancağı begi, Tuna üzerinde İsmâʿîl nâm mahalde köy kondurmak murâd idinmiş. Mukaddemâ dahı ol yirde köy olup ahâlîsi yaramaz olmağın bozılup harâb kalmışdı. Zikr olınan yirde köy kondurılursa Kalʿa-i Bender kurbinde olan köylerden dahı ziyâde harâc-güzâr reʿâyâya zarar gelmek mukarrerdür diyü arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; bu husûsun aslı var mıdur, nicedür, ol yirde karye şeneltmiş midür? Aslı ile yazup Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin.

698 *Mohaç Beyi Mehmed Bey'e: Sancak sipahilerinden hizmete icabet etmeyenlerin isimlerinin bildirilmesi ve timarlarının ibret için başkasına verilmesine dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Mehmed'e virildi.
Fî 20 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Mohaç Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp nefs-i Peçuy ve Sigetvar nâm harbî kalʿaya karîb olmağın içinde olan kefere-i fecere hîle vü hudʿadan hâlî olmadığı ecilden gice ve gündüz at üzerinde olmak lâzım olup gâhî cemʿiyyet tarîkı ile ata binüp taşra çıkmak içün zuʿamâ ve erbâb-ı timara bir gün mukaddem tenbîh olındukda ihmâl eyledükleri ecilden ve baʿzılarun timarları Mohaç sancağında olup kendüleri âhar yirden oldukları sebebden timarları âhara arz olınup virildükde timarımuz bilâ-sebeb alındı diyü girü mukarrer itdürmekle serhad hıfzı asîr olur diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Sancağun sipâhîlerinden hıdmet vâkıʿ oldukda ihmâl ü tekâsül idenleri isimleri ve timarları ile arz eyleyesin ki timarları alınup âhara virilüp sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola.

699 *Pojega sancağı beyine: Sigetvar Kalesi eşkiyâsının taaddilerinin men'i için lâzım gelenin yapılarak memleketi muhafazaya dikkat ve itina edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Behrâm'a virildi.
Fî 23 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Pojega sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Sigetvar nâm harbî kalʿa eşkıyâsınun livâʾ-i Pojega nevâhîsine üç ve dört yıldan berü ziyâde teʿaddîler olup mazarratları defʿi içün nehr-i Drava yalısında Mevisladine nâm karye kurbinde palanka yapılup ve livâʾ-i mezbûrda vâkıʿ olan kalʿalardan kifâyet kadarı âdem ihrâc olınup ve lâzım olan yarağ u mühimmâtları dahı tekmîl olursa nehr-i mezbûr yalısında vâkıʿ olan karye ahâlîsini küllî nefʿ müşâhede olınduğın arz eylemişsin. sancağun hıfz u hırâseti senün uhdenedür. Her ne tarîkla vech ü münâsib ise dakika fevt itmeyüp hıfz u hırâset idesin.

700 *Rodosçuk ve Silivri kadılarına: Tekfur kazası dalyanını basıp çapulculuk edenlerin hakkında siyaset icrasına dair.*

Yazıldı.
Arz getüren kādînun akribâsından Hızır'a virildi.
Fî 19 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Rodoscuk ve Silivri kādîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Tekfur[-dağı] kazâsına tâbiʿ deryâ kenârında olan dalyanları Anderya b. Fluka ve Yani b. Dimo nâm levend kâfirler gice ile basup içinde olanlarun esbâbın gāret idüp ve kendülerin muhkem döğüp gaybet itdükde bir tarîk ile ele getürilüp habs olınmışlardur, diyü arz itmeğin siyâset olınmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; arz olındığı gibi ise ki Şerʿile sâbit ü zâhir ola, mezkûrlara siyâset eyleyesin ve emr-i şerîfüm yirine varduğun arz eyliyesin.

701 *Haleb beylerbeyine ve Hama kadısına: Humus sancağı beyi ile subaşılarının şeriate mugayir hareketleri hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Haleb beglerbegisinün kethudâsı Murâd'a virildi.
Fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967

Haleb beglerbegisine [ve] Hamâ kādîsına hüküm ki:

Sâbıkā Hıms kādîsı Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Hıms Sancağı Begi Hüseyin *dâme izzuhû*'nun ve sübaşılarınun Şerʿ-i Şerîfe mugāyir fukarâya zulm ü teʿaddîleri vardur diyü iʿlâm itmeğin arzın sûreti aynı ile ihrâc olınup size irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, müşârün-ileyhün sübaşılarından daʿvâ-yı hakk ider kimense var ise husamâsiyle berâber idüp bir defʿa fasl olmayan kazıyyelerin onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf müşârün-ileyhün sübaşılarından her kimün hakkı sâbit ü zâhir olur ise bi-kusûr ashâbına alıvirüp dahı eger arzda mastûr olan mevâd ve gayrıdan Şerʿile yanınuzda sâbit ü zâhir olan mevâddı ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin mufassal u meşrûh yazup arz eyleyesin.

702 *Mohaç sancağı beyine: Küffârın Berkofça Kalesi ile beraber yaktıkları diğer kaleleri yeniden yapmalarına imkân verilmemesi ve vilâyette emniyetin istikrarına dikkat edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Mehmed'e virildi.
Fî 20 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Mohaç sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem küffâr-ı hâksâr Berbofça kalʿası'nı ihrâk eyledüklerinde Mohaç sancağında vâkıʿ olan Şekin (?) ve Sigetvar içine ve Semarten nâm parkanları dahı ihrâk eylemişler idi. Şimdiki hâlde Sigetvar kalʿası'na mutasarrıf olan Hırvat Marko nâm melʿûn ile terviyetimüz vardur diyü Kral-ı bed-fiʿâlün dört ve beş nefer yarar begleri ve altı yüz atlı ve üç bin mikdârı piyâde gelüp cemʿ olup zikr olınan

Şekin (?) parkanını yapmak içün üzerine varup binâ eylemek murâd idindüklerinde câsûsımuz gelüp haber virüp Seksar Sancağı Begi olan Turali *dâme izzuhû* dahı Peçuy'da bulınmağın taʿkîb ile üzerlerine varılup durmağa iktidârları olmayup bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ firâr eyledüklerin arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Min-baʿd bu bâbda onat vechile mukayyed olup ihrâk u harâb olan eger parkan ve eger kalʿalardur, aslâ yapdurmayup emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmiʾnân-ı raʿiyyet bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîlen zuhûra getüresin, muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

703 *Segedin Beyi Derviş Bey'e: Tezkire veya berat ile timar tasarruf edenler hakkında yeni tahrir münasebetiyle yapılacak muameleye dair.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 15 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Vilâyet tahrîr iden Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme âdem gönderüp tahrîr itdüğün sancaklarda beglerbegiler baʿzı sipâhîlere ber-vech-i tahmîn timara tezkire virüp baʿzına berât-ı şerîf virilüp ve baʿzınun tezkiresi berât olmayup beşer-altışar yıldan berü tezkire ile timar tasarruf eyledüklerin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin, tahrîr itdüğün yirlerde ber-vech-i tahmîn olan timarlarun eger berâtla mutasarrıf olanlardur ve eger henüz berât itmeyüp tezkire ile mutasarrıf olanlardur, hâssa münâsib olanların hâss idüp berât ile mutasarrıf olup timarları hâs olanlara yafta mûcebince bedellerin tevcîh idüp berâtsuz timar tasarruf idenlere defter-i cedîdden aslâ timar tevcîh itmeyüp timarlarınun hâssa münâsib olanların hâss idüp, münâsib olmayanların dahı kānûn üzre timara müstahıkk olanlara tevcîh idüp anun gibi tezkire ile berâtsuz timar tasarruf idenlere varup beglerbegilerinden âhar timar taleb ideler.

704 *Segedin Beyi Derviş Bey'e: Seçen sâbık Beyi Ahmed ile Budin Mîr-i alemi Mahmud'un düşmandan firarları sebebinin araştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beglerbegisi Rüstem *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp sâbıkā Seçen Begi olan Ahmed ile Budun Mîr-i alemi olan Mahmûd'un üzerlerine cüzʾî küffâ[r] gelmekle karâr idemeyüp firâr idüp nâmûs eksüklüği itmişlerdür diyü bildürüp mezkûr mîr-i alem dahı Südde-i saʿâdet'üme gelüp gayr-ı vâkıʿ arz itmişdür diyü bildürmeğin vukūʿı ve adem-i vukūʿı maʿlûm olmak lâzım olup ve sana dahı hüsn-i iʿtimâdum olmağın arzlarınun sûreti aynı ile aslından ihrâc olınup sana irsâl olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup arzlarda mastûr olan husûslar vâkıʿ midür, yohsa gayr-ı vâkıʿ mı arz olmışdur, ne vechile olmışdur? Tamâm gavrına irişüp dahı hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp vukūʿı ve sıhhati üzre yazup bildüresin.

705 ***Kırşehri Beyi Mahmud Bey'e: Zülkadirli sipahilerinden şimdiye kadar tezkirelerini almayanlar hakkında evvelki hüküm dairesinde muamele yapılmasına dair.***

Yazıldı.
Kethudâsı Emîrzâ'ya virildi.
Fî 22 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Marʿaş'ı kitâbet iden Kırşehri Sancağı Begi Mahmûd Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Dulkādiriyye sipâhîlerinden şimdiye değin tezkirelerin almayanlar bâbında sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ girü ol emr-i hümâyûnum mukarrer u muhakkakdur. **Buyurdum ki:**

Ol emr-i şerîfümün mazmûn-ı hümâyûnıyle âmil olup fermân-ı hümâyûnuma mugāyir kimesneye taʿallül ü nizâʿ itdürmeyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 22 Rebîʿu'l-âhir sene 967 [21.01.1560

706 ***Tekfurdağı kadısına: Kayı köyünde fesat eden Rum İstemad'in küreğe konulmak üzere gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Arz getüren yuva yazıcısı Ahmed'e virildi.
Fî 22 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Tekfur-dağı kādîsına hüküm ki:

Kazâʾ-i mezbûreye tâbiʿ Kayı nâm karyede Rûm-ili'nden gelmiş İstemad nâm kâfir içün karye-i mezbûre ahâlîsi niçe defʿa fesâdı zâhir olup ve bir câriye hâmile eylemişdür, diyü şekvâ itdüklerin bildürmişsin. İmdi, mezkûr Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre mezkûrı yarar âdemlere koşup gönderesin ki küreğe konıla ve gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîh idesin ki yolda gaybet itdürmekden hazer ideler.

707 ***Aydın sancağı yayaları beyine: Tophâne-i Âmire hizmetine tayin edilen yayaların altışar aylık zahireleriyle gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Topcı-başına gönderildi.
Fî yevm-i mezbûr

Aydın sancağı yayaları begine hüküm ki:

Hâliyâ sancağuna müteʿallık yayalarun bir nevbetlüsi ki dokuz yüz kırk dört neferdür, Tophâne-i Âmire hıdmetine taʿyîn idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp sancağuna müteʿallık piyâdelerün bir nevbetlülerin altışar aylık zâd ü zevâdeleri ve âdet ü kānûn üzre yaya-başıları ve mukaddemleri ile taʿcîlen ihrâc idüp emr-i şerîfüm mûcebince mahall-i mezkûra getürüp hıdmete mübâşeret itdüresin. Bu husûs ehemm-i mühimmâtdandur. İhmâl ü müsâhele itmeyüp zikr olınan piyâdeleri bî-kusûr ihrâc idüp geç veyâ eksük getürmekden ziyâde hazer idesin.

707/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Sultân-öni yayaları begine, sancağı piyâdelerinün bir nevbetlüsi ki üç yüz on üç neferdür, hıdmet-i mezbûre içün gönderesin diyü.

708 ***Bigadiç kadısına: Alacaatlı bir köyünde hırsızlık eden Yusuf'un küreğe konulmak üzere Midilli beyine gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Karesi beginün âdemi Mehmed'e virildi.
Sûret-i siciller mücrimler kâtibine virildi.

Bigadiç kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme sûret-i sicil gönderüp Yûsuf-oğlı Hüseyin nâm kimesne Alacaatlu karyesi nâm karyeden Canpâre nâm kimesnenün dükkân[ın]dan altı kile birincin serika idüp âhara beyʿ itdüğin ve elinde serika olınmış espâb bulınup evi aranup iki bakrac bulınup suʿâl olındukda: *"Benüm değildür, bilmezem evüme kanden geldi"* deyüp sonra *"Gice ile çarsu-pınarında buldum evüme getürdüm"* diyü ikrâr eyledüğin ve keyfiyyet-i ahvâli aʿyân-ı vilâyetden süʾâl olındukda: *"Müstakim kimesne değildür, buyun kefîl olmazuz"* didüklerin ve mezbûr bi'l-fiʿl mahbûs olduğın iʿlâm eylemişsin. İmdi, mezbûrı küreğe konılmak içün Midillü Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Mustafa *dâme izzuhû*'ya gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezkûrı yarar âdemlere koşup müşârün-ileyhe gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ alup giden âdemlere tenbîh eyleyesin ki yolda onat zabt u hıfz eyleyüp gaybet itdürmekden hazer ideler ve müşârün-ileyhe varup teslîm olınduğına mezbûrdan temessük alup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

709 ***Delvine beyine: İlkbaharda derya seferi için hazırlanılması hakkında.***

Yazıldı.

Delvine sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp evvel-bahârda deryâ seferine bile gitmesin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, tedârükün görüp hâzır u müheyyâ olasın. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 23 Rebîʿu'l-âhir sene 967 [22.01.1560]

710 ***Yedikulę dizdarına: Mahpus olan Mehmed Han'ın oğlu Gazi'nin salıverilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Yedi-kulle dizdârına hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-meʾâb Mehmed Hân *dâmet meʿâlîhî*'nün oğlı Gāzî nâm zaʿîm habs olınmış idi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre mezkûrı ıtlâk eyleyesin.

711 *709 numaralı kaydın tekrarıdır.*

Yazıldı.
Âdemi Bâlî'ye virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Delvine begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp evvel-bahârda deryâ seferine bile gitmesin bildürmişsin, İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, tedârükün görüp hâzır u müheyyâ olasın. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesin.

712 *Kastamonu ve Daday kadılarına Kâbil ve Gaybî adlı nâiplerin teftişi hakkında hüküm yazıldığına dair kayıt.*

Yazıldı.

Kastamoni ve Daday kādîlarına Kābil ve Gaybî [nâm] eski nâ'iblerün teftîşiyçün hükm-i şerîf yazılup tafsîl üzre kayd cüz'ine geçmişdür.

713 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Şahitlik için istenilen iki adamın gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Silâhdârlar kâtibine virildi.
Fî selh-i Rebî'u'l-âhir sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Tat-oğlı ile nizâ'ları olan hâtûnlar husûsında şehâdet eyleyen silâhdârlar zümresinden yüz altmış dokuzıncı bölükde Monlâ Gürânî Mahallesi'nde sâkin olan İlyâs ve yine zümre-i mezbûreden mahalle-i mezkûrede sâkin Îsâ nâm kimesnelerün Südde-i sa'âdet'ümde huzûrları lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrları bulup dahı Dergâh-ı mu'allâ'ma gönderesin.

714 *Mohaç beyine ve kadısına: Sigetvar Kalesi'ndeki haydutlar tarafından şehid edilenlerin şeriate göre dâvalarının görülüp diyetlerinin alınmasına dair.*

Yazıldı.
Mohaç beginün âdemi Mehmed'e virildi.
Fî selh-i Rebî'u'l-âhir sene 967

Mohaç begine ve kādîsına hüküm ki:

Sen ki Mohaç begisün, mektûb gönderüp livâ'-i mezkûrda vâkı' olan Sigetvar kal'ası'nun âsî haydukları kurâda hufyeten âlât-ı harb ü kıtâl ile gezüp haberleri alınduğı mahalde potere idüp ele girenlerün haklarından gelinüp âyende vü revende ve re'âyâ vü berâyânun âsûde-hâl ve müreffehü'l-bâl olmaları bâbında ikdâm ü ihtimâm olınur. Lâkin ba'zı sipâhîden ve hisâr-erenlerinden kendü maslahatları içün köylere çıkdukça haydud haber alup ale'l-gafle mezkûrları basup kimin şehîd ve kimin giriftâr idüp kal'alarına alup giderler. Şehîd olup giriftâr olan Müslimânlarun akribâsı ahâlî-i kurâdan maktûllerün diyetin taleb idüp giriftâr olanlarun halâs olmasın teklîf itdükde re'âyâ-yı mezkûr: *"Biz re'âyâyuz, harâc ve ispençe ve rüsûm-ı âdiyye virüp zirâ'at iderüz. Bâgi kal'alardan tüfeng ve sâ'ir âlât-ı harb ile gelen haydud ile mukāvemete kādir değilüz ve bâgi kâfir ile ittihâdımuz dahı yokdur. Şöyle ki, mezkûrlarun diyeti ve halâs olmaları bize teklîf olına, perâkende oluruz."* didüklerin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi maktûl olan kimesnelerün vârisleri kurâ-i mezbûre ahâlîsinden vech-i meşrûh üzre da'vâ itdüklerin de ihzâr-ı husamâ kılup bir def'a Şer'ile sorılup fasl olmayan kazıyyelerin bermûceb-i Şer'-i Şerîf onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp dahı Şer'ile lâzım gelen diyeti hükm idüp alıvirüp ammâ esîr olanlarun halâsı mezbûrlara teklîf olınmayup hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesneye iş itdürmeyesin.

715 *İnebahtı Beyi Turhan Bey'e: Vezir Ali Paşa'nın katledilen voyvodasının kâtillerinin ve çalınan eşyanın ortaya çıkarılmasına dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 23 Rebî'u'l-âhir sene 967

İnebahtı Begi Turahan Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp düstûr-ı ekrem vezîrüm Ali Paşa *edâma'llâhü te'âlâ me'âliyehû*'nun katl olınup zâyı' olan voyvodasınun kātilleri teftîşi emr olınup mübâşeret olındukda on nefer kimesnenün ihzârı lâzım olup üç neferi ele gelüp bâki yedi neferi sipâhî olup seferde bulınup hâliyâ Mürüvvet-oğlı Mehmed ve Dîvâne Ahmed nâm sipâhîler harclıkcı tarîkıyla gelüp habs olındılar diyü bildürmişsin.

İmdi, mezkûr Mürüvvet-oğlı Mehmed bunda yarar kefîle virilüp salıvirilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Dîvâne Ahmed dahı yarar kimesne bulursa ki taleb olındukda bulmasına kādir ola, kefîle virüp salıviresin ve illâ sâ'irleri bulınınca anı dahı habs idüp mâ'adâsın ele getürüp emr-i sâbık mûcebince teftîş idesin göresin, mezkûr voyvodayı katl itdükleri, üzerlerine sâbit ü zâhir olursa sipâhî olanı habs idüp arz eyleyesin. Olmayanlar bâbında emr-i Şer'-i kavîm ne ise edâ idüp yirine koyasın. Ammâ mezbûrân sipâhîleri harçlıkcı ta'yîn idüp sipâhîlerin tahsîl olıncak harclıkları zâyi' olmak câ'iz değildür. Bu bâbda onat [vechile] mukayyed olup ne mikdâr sipâhîlerün harclıklarına gelmişlerse cem' idüp kādî ma'rifeti ile bile gelen mu'temedün-alyeh sipâhîlerden mübâşir olanlara kaç nefer sipâhînün ne mikdâr harçlığı cem' olursa müfredâtiyle defter itdürüp dahı kādîya sicill itdürüp sûret-i sicilli ve defteri ile anlarun yirine ta'yîn itdüğün harclıkcılara teslîm idüp kādî ma'rifetiyle sâhiblerine irsâl eyleyesin ki, bu sebeb ile kimesnenün harclığı zâyi' olmaya. Ve gāret olınan akça ve espâb dahı müteveccih olan yirlerden Şer'ile tahsîl olına.

716 *Pojega beyine: Sigetvar eşkiyâsı ile birlik olan reâyânın ele geçirilmesine ve kendi hallerinde olanlara müdahale olunmamasına dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Behrâm'a virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Pojega begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûra tâbi' olan karyeler halkından ba'zı re'âyâ Sigetvar nâm harbî kal'a eşkıyâsiyle yek-dil ü yek-ci-

het olup her zamânda hufyeten evlerine getürüp hıfz eyleyüp levâzımların tedârük idüp ve delîl olup etrâf-ı kurâ gāretine muʿîn olduklarından gayrı hayduk tâʾifesini görüp mazarratların defʿ için aslâ haber virmedükleri sebebden bunlarun gibilerün haklarında ve muʿâvenet idenlerün husûslarında hükm-i hümâyûn inâyet olınup hıyâneti zâhir olanlarun haklarından gelinmeye, yevmen fe-yevmen fesâdları ziyâde olup Memâlik-i mahmiyye-i Pâdişâhîye zarar irişmek mukarrerdür, diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi hayduk tâʾifesinle yek-dil olup muʿâvenet idenleri ve delîl olup hıyâneti zâhir olanlarun gereği gibi haklarından gelesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz olınmakdan ziyâde ihtiyât eyleyesin. Hayduğa muʿâvenet itdükleri yanunda sâbit ü zâhir olanları onat vechile haklarından gelesin ki sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola.

717 *Kocaeli beyine ve Üsküdar kadısına: Üsküdar nâibinin azline dair.*

Yazıldı.
Uncı-oğlı Ahmed Çavuş'a virildi.
Fî 24 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Koca-ili begine ve Üsküdar kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki kādîsın, Südde-i saʿâdet'üme sûret-i sicil gönderüp kazâʾ-i mezbûrda Nâʾibü'ş-Şerʿ olan Abdî Halîfe nâm kimesne ağaç tevzîʿinde (boşluk) nâm kimesnenün buğdayın alup, taleb idüp inkâr eyledükde udûl-i Müslîminden şehâdet itdüklerin iʿlâm eylemişsin. İmdi, mezbûr niyâbete refʿ olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûra emrüm mûcebince min-baʿd niyâbet itdürmeyüp teftîşe habs ile alup gidüp ağaç tevzîʿi husûsın dahı mezbûrdan hak daʿvâ ider kimesne varsa husamâ muvâcehesinde bir defʿa Şerʿile fasl olmayan husûsların onat vechile hakk üzre teftîş idüp ashâb-ı hukūka baʿde's-sübût Şerʿile hakların alıviresin. Baʿde't-teftîş sâbit olan mevâddın mufassal yazup arz idesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 24 Rebîʿu'l-âhir sene 967 [23.01.1560]

718 *İskenderiye beyi Mehmed Han'a: İskenderiye'ye tâbi bazı nahiyelerde isyan edenlerin cezalandırılması ve asayişin sağlanması hakkında*

Yazıldı.
Âdemi Halîl'e virildi.
Fî 25 Rebîʿu'l-âhir sene 967

İskenderiyye Begi Mehmed Hân'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûra tâbiʿ baʿzı nevâhînün keferesi alâniyen isyân üzre cemʿiyyet idüp bayraklar dikūp beş-altı yüzden eksük olmayup harâc-güzâr reʿâyânun karyelerin basup kendülerin katl ve ehl [ü] iyâllerin esîr ve mâlların gāret ve evlerin ihrâk idüp Bosna ve Hersek ve Pri[z]rin sancaklarınun İskenderiyye'ye muttasıl olan nâhiyelere muttasıl mazarratları eksük olmayup feth-i Hâkānîden berü şehre ve meclis-i Şerʿa gelmeyüp ve içlerine sancak-begi ve kādî girmeyüp fesâd ü şenâʿatleri yevmen fe-yevmen ziyâde olup haklarından gelinmesiyçün üç yüz mikdârı yeniçeri taleb itmişsin. İmdi, husûs-ı mezbûra yeniçeri gönderilmek mümkin olmayup külliyyen livâʾ-i Hersek sipâhîlerin alay-begisi ile sana göndermek içün Haydar Paşa *dâmet meʿâlîhî*'ye hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda hüsn-i tedârük idüp eger livâʾ-i mezbûr sipâhîleri ile ve sancağun askeri ile haklarından gelmek mümkinse vakt ile hükm-i şerîfümi müşârün-ileyhe gönderüp sipâhîleri taleb idüp getürdüp dahı hüsn-i tedbîr ile üzerlerine varup horyâdlarınun haklarından gelüp ammâ iyâllerin ve mâlların gāret itmeyesin. Şöyle ki, livâʾ-i Hersek sipâhîleri ve sancağun askeri ile maslahat itmâma irişmek mümkin olmayup âhar tedârük lâzımsa vech ü münâsib ne ise ve ne vechile tedârük lâzım ise yazup bildüresin ki sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

719 *Şam beylerbeyine: Ba'albek'de mahkemenin çalışmasına mani olanlar hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Mîr Şeyh nâm Arab'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem hükm-i şerîf vârid olup Baʿlbek kādîsı mektûb gönderüp iki nefer kimesneler kādîlara kādîlık itdürmeyüp, mahkemeye gelüp: *"Her mâddeyi istedükleri gibi itdürüp muhâlefet itmeğe kādir değilüz, yanlarına haylî âdem cemʿ iderler"* diyü arz itdükde bir ân teʿhîr ü tevakkuf itmeyüp mezkûrları habs idüp bir emrüm dahı varmayınca ıtlâk itmeyesin diyü fermân olınmağın mezkûrlarun birisi habs olınup birisi gaybet eyledi. Lâkin mezbûr mahbûsun akribâsı niçe defʿa gelüp: *"Bize garaz olmışdur, ahvâlimüzi arz eyle"* diyü tazarruʿ itdüklerin arz eylemişsin. İmdi, hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrun ahvâlin onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; fi'l-vâkıʿ kādî-i sâbık arz itdüği gibi midür, yohsa hilâf-ı vâkıʿ mi arz olınmışdur, nicedür? Tamâm ahvâlin maʿlûm idinüp dahı vukūʿı üzre arz eyleyesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebiyle amel eyleyesin.

720 *Eflâk voyvodasına: Şimdiye kadar toplanan arpanın gönderilip, bundan sonra toplanmaması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Sunkur'a virildi.
Fî 24 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem baban Mirço Voyvoda'ya hükm-i şerîfüm gönderilüp vilâyet-i Eflâk'dan üç bin müd arpa cemʿ u ihzâr idüp akçası ne mikdâr olursa harâcdan aşağa varıla diyü fermân olınmağın baban hayâtda iken bin beş yüz on beş müd arpa gemilere tahmîl olınup baʿdehû mürd olındukda mahrûse-i İstanbul'a gönderildi. Bâkī kalanı dahı istiʿcâl üzre cemʿ u tahsîl idüp Brayıl iskelesi'ne irsâl olınur diyü arz eylemişsin. Hâliyâ terekeye ihtiyaç olmamağın ferâgat olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye değin cemʿ olınan emr-i sâbık üzre irsâl idüp dahı şimden sonra tereke cemʿi bâbında mukayyed olmayasın.

721 *Silistre kadısına: Yanına müfsidleri toplayarak karışıklık çıkardığı bildirilen Hamza Subaşı hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Boğdan voyvodasınun âdemi Sunkur'a virildi.
Fî 24 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Silistre kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp kasaba-i Brayıl'da mütemekkin Hamza Sübaşı dimekle maʿrûf nâm kimesne vilâyet-i Eflâk müfsidlerinden yanına niçe müfsid cemʿ idüp mezkûrûn müfsidler vilâyet-i Eflâk ihtilâline sebeb olduklarından gayrı gice ve gündüz vilâyet-i mezbûrenün davarların serika idüp ve mezkûr Hasan'un[1] evine getürüp kendüsi zikr olan müfsidlere muʿîn olup yakın olan memleketi yıkup harâb itdürmişdür. Ol yire karîb olan reʿâyâ bi'l-külliyye defeʿâtle babam Mirço Voyvoda kullarına gelüp şikâyetler eyledüğinden gayrı yine tekrâr bu kullarına gelüp feryâd ü figān eylediler. Eger bu kimesne Brayıl'dan gidüp ve yâhûd hakkından gelinmezse cümle yirimüz ve yurdumuz bıragup âhar yire firâr eylemek mukarrerdür diyü bildürmişsin. İmdi, mezkûrun teftîş olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı ihzâr idüp daʿvâ-yı hakk ider kimesneler varsa husamâsiyle berâber idüp Şerʿile teftîş eyleyüp göresin; müşârün-ileyh voyvoda arz itdüği gibi ise anun gibi ehl-i fesâdı yanına alup muʿîn olduğı ve reʿâyânun davarın ve sâʾir espâbın serika itdüği ve yataklığı Şerʿile sâbit olursa habs idüp ahvâlin mufassal yazup bildüresin.

1 "Hamza'nun" olması gerekir.

722 *Karahisâr-ı Şarkî beyine: Suç işleyen Behram'ın yakalanması ve yalnız kendi eşyasının satılıp oğullarının eşyasına karışılmaması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 24 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Kara-hisâr-ı Şarkî begine hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp sana emr-i şerîf vârid olup bundan akdem yalancı yaya-başı nâmına olup ehl-i fesâd olan Behrâm'ı dutup ele getürdüp hakkından gelesin diyü fermân olınmağın mezbûrın üzerine varıldukda yirinde bulınmayup kaçup ormana düşüp cidd ü cehd idüp ormanı aratdurdukda ele gelmesi mümkin olmayup iki oğlı, bir karındaşı dutılup habs olınup olanca mâlı ve espâbı maʿrifet-i kādî ile defter olınup emânet konılduğın arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrı her ne tarîkla mümkin olursa ele getürüp kendünün espâbın satdurup oğullarınun espâbına dahl itmeyüp hıfz idesin.

723 *Budin beylerbeyine: Nemçe kapudanı Ardıç adlı tutsak için kefil olan Kethüda Kasım ile Veznedar İvan'ın ifadeleri üzerine, kefil olunan malın yahut tutsağın istenmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 25 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Budun nâʾibinün sûret-i sicilli vârid olup mukaddemâ Budun Beglerbegisi Ali Beg vekîli ve kethudâsı olan Kāsım ile Veznedâr İvan veled-i Milan nâm Freng meclis-i Şerʿa hâzır olup: *"Nemçe Kapudanı, Ardıç nâm tutsağı ıtlâk idün; benüm kefâletümle varup yaya-başılarından olup Budun kalʿasında nevbetciler agası olup Sigetvar muhâsarasında giriftâr olan Velî Aga'yı çıkarup getürmek şartı ile şöyle ki, mezkûr agayı alup getürmeğe kādir olmazise kâfirler mezkûr içün istedükleri bahâya kefîl oldum"* diyü ikrâr eyledükde mezbûr Kapudan Ardıç'ı nâm tutsak[1] kethudâ-i mezkûra teslîm itdüğin sicill itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, sûret-i sicil mûcebince mezkûrdan ya kefîl olduğı mâlı ve yâhûd alup gitdüği tutsağı taleb idüp getürdesin.

1 "Ardıç nâm tutsağı" olması gerekir.

724 *Haydar Paşa'ya: Mehmed Han yardım talep ettiği zaman Hersek sipahilerinden ve tüfenk endazlardan asker gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'un âdemi Halîl'e virildi.
Fî 25 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Haydar Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-meʾâb Mehmed Hân *dâme ulüvvuhû*'ya bir hıdmet emr olınup anun gibi lâzım olup senden âdem taleb iderse Hersek sancağınun sipâhîlerin alay-begilerine koşup ve dahı kifâyet mikdârı tüfeng-endâz hisâr-erenleri bile irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Hersek sancağınun sipâhîlerin ve kifâyet mikdârı tüfeng-endâz hisâr-erenlerinden dahı alay-begilerine koşup müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile muʿaccelen müşârün-ileyhe gönderesin ki, varup vech gördüği üzre meʾmûr olduğı hıdmetde bulınup itmâm-ı maslahat ideler. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü'l-erbiʿa fî 26 Rebîʿu'l-ahir sene 967 [25.01.1560]

725 *Alacahisar beyine: Çeltik enhârına kürekçi yazılanlardan bazıları hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.*

Yazıldı.
Yahyâ Çavuş'a virildi.
Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Alaca-hisâr begine hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûra tâbiʿ baʿzı çeltik enhârına senün hâslarundan ve baʿzı erbâb-ı timar karyelerinden baʿzı reʿâyâ kürekci yazılup ol kimesnelerden salb ü siyâsete müstahıkk olanların çeltük emînlerin çeltükcidür diyü virmeyüp nizâʿ itdükleri ecilden ehl-i şenâʿatün hakkından gelinmez diyü arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; anun gibi Şerʿile siyâsete müstahıkk olanları mahallinde Şerʿile lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın. Bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahl ü tecâvüz olınmakdan veyâ ahz ü celbden ziyâde hazer idesin.

726 *Sayda kadısına ve İmâret-i Âmire Mütevellisi Turgud'a: Sayda suyu etrafındaki bir köy ile mezraların vakfiyeti hakkında tafsilât talebinine dair.*

Yazıldı.
Kapucılar kâtibine virildi.
Fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967

Sayda kādîsına ve İmâret-i Âmire Mütevellîsi Turgud'a hüküm ki:

Hâliyâ sen ki mütevellîsün, mektûb gönderüp Sayda'da olan sunun etrâfında bir köy ve baʿzı mezâriʿ vakfᵉ oldı diyü istimâʿ olınur. Lâkin vakf-nâmeleri vâsıl olmamağın tasarrufına ikdâm olınması mevkûfdur diyü bildürmişsin. Ammâ zikr olınan karye ve mezraʿalar vakf olan sunun hudûd u sınırında mıdur, bildürmemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât zikr olınan mahallün üzerine varup göresin; arz olınan karye ve mezraʿalar vakfun hudûd u sınırında dahil midür, yohsa her birisi müstakıl hudûd u sınırı muʿayyen karye ve mezraʿalar mıdur? İsim ve resimleri nedür, defterlerde nice yazılmışdur, şimdiye değin kimler tasarruf ider, vakf olması lâzım mıdur, nicedür? Mufassal u meşrûh yazup arz eyleyesin.

727 *Tekeeli beyine: Siyaset olunan sâbık alay beyinin kaçan oğlunun ele geçirilip gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Pervâne Çavuş'a virildi.
Fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967

Teke-ili begine hüküm ki:

Sâbıkā Teke alay-begisi olup siyâset olınan Timur'un Mustafa nâm-oğlı gaybet idüp her kande ise ele gelmesi lâzım u mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrı her kande ise bulup ele getürüp yarar âdemlere koşup ale't-taʿcîl Südde-i saʿâdet'üme irsâl eyleyesin.

728 *Haleb beylerbeyine: Hazîne-i Âmire'nin Arabistan defterdarının mîrî mala istihdam için isteyeceği kimselerin verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Haleb beglerbegi[si]nün kethudâsı Murâd'a virildi.
Fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hızâne-i âmiremün Arabistân cânibi defterdârı *dâme ulüvvuhû* mâl-ı mîrîye istihdâm itmek içün zuʿamâdan ve erbâb-ı timardan ve çavuşdan ve gayrıdan her kimi taleb iderse virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mâl-ı mîrî istihdâmı içün âdem lâzım olup taleb itdükde, her kimi taleb eylerse viresin ki istihdâm eyleye.

729 *Erzurum beylerbeyisine: Gelen elçinin maiyyetinden bir kısmının orada alıkonulması ve mümkün olmadığı takdirde hepsinin gelmesi hakkında.*

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi.
Fî 24 Rebîʿu'l-âhir sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ öte cânibden gelen ilçi üç ve dört yüz âdem ile gelür diyü istimâʿ olındı. İmdi, eyyâm-i şitâ olup ve yollara dahı bir-iki defʿa asker uğrayup zâd ü zevâde kıllet üzre olduğından gayrı ol mikdâr âdem menâzil ü merâhilde bir-iki karyeye sığmayup reʿâyâya müzâyaka lâzım gelmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; istimâʿ olınduğı üzre ziyâde âdem ile gelürlerse bu mâʿnâları sen kendü cânibünden gelen kimesneye işʿâr idüp kati lâzım olmayan eger âdemleridür ve eger ahmâl [ü] eskâllerinden bir mikdârın anda alıkoyup hıffet üzre göndermen bâbında saʿy idesin. Ammâ bu husûsda Südde-i saʿâdet'ümden emr vârid olduğın anlara ve gayrıya ifşâ itmeyüp sen kendü cânibinden ilkā idesin ve geldükde emr-i sâbık üzre Sinân *dâme izzuhû*'yı mukaddem irsâl idesin. Şöyle ki, âdem ayırmağa cevâz göstermezse mukayyed olmayasın. Ne mikdâr âdem ile gelürse gelsün ve öteden ne mikdâr âdem ve davar ile gelüp ve bu cânibe ne zamânda teveccüh idüp ve ne mikdâr âdem ile geleceğin mufassal yazup mezbûr ile bildüresin.

730 *Erzurum beylerbeyine: Kul taifesinden yoklamaları yapılmayanların defterinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp anda olan kul tâʾifesin yoklayup defterin gönderesin diyü emrüm olup bir mikdârı yoklanup haberi gelüp baʿzısının defteri gelmedüği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre yoklanmayan kul tâʾifesin yoklayup dahı defterin müşârün-ileyh ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

731 *Erzurum beylerbeyine: Vefat eden Erzurum Beylerbeyisi Ayas Paşa'nın bazı adamlarına verilen gönüllü gediğine ait defterin gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Erzurum beglerbegisinün kethudâsına virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Sâbıkā beglerbegi olup vefât iden Ayas Beg'ün âdemlerinden baʿzı Erzurum'da mahlûl olan gönüllü gedüğine taʿyîn olınup isimleri defter olınup sana irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vardukda, ol defter mûcebince anda olan deftere kayd itdürüp istihdâm eyleyesin.

732 *Cezayir Beylerbeyisi Kapudan Piyale Paşa'ya: Nevruzda derya seferine çıkılması kararlaştırıldığından; tertip edilen ümera ve askerlerin Boğazhisar'da hazır olmaları emrolunduğuna ve bunlara yazılan hükümlerin kendilerine ulaştırılmasına dair.*

Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967

Cezâyir beglerbegisi olup kapudan olan Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Cenâb-ı Hakk ve ol Vâhib-i mutlak'un ulüvv-i inâyetine tevekkül-i tâm ve Hazret-i Risâlet-penâhun sümüvv-i himâyet ve muʿcizât-ı kesîrü'l-berekâtına tevessül-i mâlâ-kelâm idüp işbu Nevrûz-ı mübârekde küffâr-ı dûzah-karâr ile gazâ-i fi-sebîli'llâh içün deryâya donanma-yı hümâyûnum irsâl olınmağa tasmîm-i niyyet olınup in-şâ'allâhü'l-eʿazz ibtidâsı mübârek ü meymûn, intihâsı envâʿ-ı feth u zafere makrûn olmış ola. Eyle olsa bu bâbda senünle sefere beglerbegiliğüne müteʿallık olan ümerâ kullarum Ağriboz ve Karlı-ili ve Midillü ve Rûm-ili'nden Delvine ve vilâyet-i Anadolı'dan ve Koca-ili sancakları begleri umûmen sancakları askeri ile ve Karesi sancağı begi dahı sancağında olan tezkirelü olınan sipâhîleri ile ve Mora sancağı sipâhîlerinün tezkiresüzinden iki yüz elli nefer sipâhîler taʿyîn olınup Karesi ve Koca-ili begleri sipâhîleri ile Boğaz-hisâr'da Nevrûz'da hâzır olmak emr olınup ve sâ'irleri sen her ne mahalde hâzır olmak taʿyîn idersen zamân-ı muʿayyenede ol mahalde cümle hâzır olmak fermân olınup ol bâbda müşârün-ileyhim begler kullaruma ahkâm-ı şerîfe yazılup irsâli içün sana gönderilüp ve Anadolı'da vâkıʿ olan beglere dahı hükm-i şerîfüm gönderilüp tenbîh olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı aslâ teʾhîr itmeyüp zikr olınan ahkâm-ı şerîfeyi yarar âdemler ile her birine irsâl ü îsâl idüp ve her biri ne mahalde gelüp sana mülâki olmak münâsib ise taʿyîn eyleyüp bildürüp onat vechile tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki her biri emr üzre sancaklarına müteʿallık olan alay-begi ve zuʿamâ ve erbâb-ı timarı cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâ'ir âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ve bi'l-cümle müretteb ü mükemmel, düşmen yarağı ile ve zâd ü zevâdeleri ile hâzır u müheyyâ idüp dahı mübârek Nevrûz'da sen taʿyîn itdüğün mahalde cümlesi hâzır ve donanma-i hümâyûnuma nâzır olup, donanma vardukda, aslâ bir nesneye tevakkuf lâzım gelmeyüp cümle girüp dahı vech ü münâsib gördüğün üzre her biri düşmen bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan ümûrda bezl-i makdûr ideler. Şöyle ki, ihmâl ü müsâhele idüp begler kullarum sancaklarına müteʿallık olan askeri kânûn üzre müretteb ü mükemmel taʿyîn olınan mahalle bî-kusûr getürmeyesin ve yâhûd geç geleler ve yâhûd cebe vü cevşenlerinde ve cebelülerinde ve zâd ü zevâdelerinde kusûr u noksân ola aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup muʿâteb olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olasın ve sen dahı sancağuna müteʿallık olan alay-begi ve zuʿamâ ve erbâb-ı timarı kânûn-nâme-i hümâyûnum mûcebince cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâ'ir âlât-ı ceng [ü] cidâl ve espâb-ı harb [u] kıtâlleri ve zâd ü zevâdeleri ile ihzâr idüp sen dahı hâzır u müheyyâ olasın ki çıkmak emrüm oldukda aslâ tevakkuf lâzım gelmeye ve begler kullaruma irsâl olınan ahkâm-ı şerîfeyi her ne târîhde vâsıl olduğına gönderdüğün âdemlere temessük aldurup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Ve vilâyet-i Anadolı'nun be-nevbet timarı olan sipâhîleri dahı deryâ seferine emr olınup cümlesin müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ihrâc idüp Boğaz-hisâr'da Nevrûz-ı mübârekde cümle ihzâr eyleyesin diyü Anadolı beglerbegisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Sen dahı ana göre mukayyed olasın.

733 *Aynı mevzuya dair Mora Beyi Osman Şah'a hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mora Begi Osmân Şâh Beg'e hüküm ki:

İşbu Nevrûz-ı mübârekde deryâya donanma-i hümâyûnum çıkmak emr olınup sancağun sipâhîlerinün tezkiresüz timar tasarruf idenlerinden iki yüz elli nefer sipâhî bile taʿyîn olınup irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teʿhîr itmeyüp sancağun sipâhîlerinün tezkiresüz timar tasarruf idenlerinden iki yüz elli nefer sipâhî taʿyîn ve hâzır idüp kânûn üzre cebe vü cevşen ve cebelüleri ve sâ'ir âlât-ı harb ü kıtâlleri ve zâd ü zevâdeleri bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp dahı düşmen[1] zuʿamâdan bir yararın serdâr taʿyîn idüp dahı her ne mahalde gelüp mülâki olmak münâsib idüğin emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* taʿyîn idüp iʿlâm iderse müşârün-ileyh taʿyîn itdüği mahalle Nevrûz-ı mübârekde cümlesin serdâr taʿyîn itdüğün kimesneye koşup gönderesin ki gelüp gemilere girüp müşârün-ileyh vech gördüği üzre hıdmetde bulınalar. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur emr olınan sipâhîleri vakti ile mükemmel gördermeğe ikdâm eyleyüp geç ve yâhûd yat ü yarakları ve sâ'ir mühimmâtları kusûr üzre olmakdan hazer idesin. Ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tadârük itdüğün yazup bildüresin.

[1] "düşmen" kelimesi fazladan yazılmış olmalıdır.

734 *Sefer-i hümâyûn hakkında Kocaeli Beyi Ali Bey'e hüküm.*

Yazıldı.
Kethudâsı Sinân'a virildi.
Fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967

Koca-ili Sancağı Begi Ali Beg'e hüküm ki:

İşbu Nevrûz-ı mübârekde deryâya donanma-i hümâyûnum çıkmak emr olınup sen dahı sancağun askeriyle bile deryâ seferine taʿyîn olınup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü katʿâ teʾhîr ü terâhî eylemeyüp sancağuna müteʿallık olan alay-begi ve zuʿamâ ve erbâb-ı timara gereği gibi tenbîh ü teʾkîd idesin ki her biri kânûn üzre cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâ'ir âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ve kifâyet mikdârı zâd ü zevâdeleri bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup Nevrûz-ı mübârekde Boğaz-hisârları'nda hâzır u âmâde olasız ki donanma vardukda, girüp dahı emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* vech gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınasın. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Sancağun sipâhîlerin geç getürmekden ve yâhûd yat ü yaraklarında ve levâzım u mühimmâtlarında kusûr u noksân üzre getüresin, aslâ özrün makbûl olmayup muʿâkab olman mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup sen dahı kânûn-nâme-i hümâyûnum mûcebince hâzır u müheyyâ olup taʿyîn olınan zamânda emr olınan mahalde cümle sancağun askeri ile müretteb hâzır bulınasın. Bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

734/a-

Yazıldı.
Anadolı çavuşlarından Hızır Çavuş'a virildi.
Fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967
Bir sûreti dahı Karesi Begi Mehmed Beg'e sancağunun tezkiresüz timara mutasarrıf olan sipâhîleriyle.

735 *Aynı husus hakkında Ağrıboz Beyi Hasan Bey'e hüküm.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967

Ağriboz Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

İşbu Nevrûz-ı mübârekde deryâya donanma-i hümâyûnum çıkmak emr olınup sen dahı sancağun askeri ile deryâ seferine emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü katʿâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp sancağuna müteʿallık olan alay-begi ve zuʿamâ ve erbâb-ı timara gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyüp kānûn-nâme-i hümâyûnum mûcebince her birin cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâʾir âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ve zâd ü zevâdeleri ve bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp dahı emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyale *dâme ikbâlühû* ne mahalde gemilere girmek taʿyîn idüp iʿlâm iderse taʿyîn olınan zamânda bî-kusûr sancağun askeriyle Nevrûz-ı mübârekde hâzır u âmâde olup donanma-i hümâyûnuma nâzır olasın. Vardukda ,girüp müşârün-ileyh vech ü münâsib gördüği üzre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan umûrda bezl-i makdûr idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup sancağun askerin emrüm üzre müretteb emr olınan zamânda taʿyîn olınan mahalde getürmekde dakika fevt itmeyesin. Geç gelmekden ve yâhûd asker gelüp mühimmât ü levâzımlarında ve yat ü yaraklarında kusûr u noksân olmadan ziyâde hazer idesin; sonra özrün makbûl olmayup mesʾûl ve muʿâkab olmanı mukarrer bilüp ana göre basîret üzre olup ve bu hükm-i şerîfüm sana ne günde varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

735/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Karlı-ili Begi Mahmûd Beg'e.

735/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Delvine Begi Mehmed Beg'e yazılmışdur.

735/c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Midillü Begi Mustafa Beg'e.

735/d-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti sene-i mezbûre Cemâziye'l-âhirinün yigirmi beşinci güni yazılmağla İnebahtı begine hüküm yazılmışdur. Gönderilmişdür.

[Yev]mü'l-hamîs fî 27 Rebîʿu'l-âhir sene 967 [26.01.1560]

736 *Anadolu beylerbeyine: Sefer-i hümâyûn hakkında yapılacak hazırlıklara dair.*

Yazıldı.
Defter ile hükmi Anadolı çavuşlarından Hızır Çavuş'a virildi.
Fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

İşbu Nevrûz-ı mübârekde deryâya donanma-i hümâyûnum çıkmak emr olınup vilâyet-i Anadolı'da vâkıʿ olan sancaklardan Koca-ili sancağı begi cümle sipâhîleri ile ve Karesi sancağınun dahı tezkiresüz timarı olan sipâhîleri ile ve saʾir cümle Anadolı'da be-nevbet timara mutasarrıf olan sipâhîleri deryâ seferine emr idüp ve ne mikdâr be-nevbet sipâhî timarı var ise icmâlden sûreti ihrâc olınup sana gönderildi. Ol bâbda müşârün-ileyhimâ beglere dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger müşârün-ileyhimâ begleredür ve eger emr olınan be-nevbet timara mutasarrıf olan sipâhîlere gereği gibi tenbîh ü teʾkîd idesin ki her biri kānûn üzre cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâʾir âlât-ı harb ü kıtâlleri ve zâd ü zevâdeleri ve bâki sefer mühimmâtı ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup ihrac idüp dahı Nevrûz'da cümle Boğaz-hisârları'nda hâzır u âmâde olalar ki gemiler vardukda, aslâ bir ferde tevakkuf lâzım gelmelü olmaya. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup icmâl mûcebince be-nevbet timara mutasarrıf olanları emrüm üzre cümle ihrâc ü irsâl idüp taʿyîn olınan zamânda emr olınan mahalde hâzır u müheyyâ itdüresin. Şöyle ki, geç ve yâhûd eksük gelüp ve yâhûd yat ü yaraklarında kusûr u noksân bulına, kimesnenün özri makbûl olmayup muʿakab olmak mukarrerdür. Ve taʿyîn olınan eger zikr olınan sancaklar sipâhîleridür ve eger be-nevbet timarı olanlardur, ne mikdâr ise defter idüp defterin mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Ve bu hükm-i şerîfüm sana ne günde varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967 [28.01.1560]

737 *Şehzade Selim'in Hocası Atâullah Efendi'ye: Üç mülâzim gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çelebî ile Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Şehzâde Sultân Selîm hazretlerinün hâcesi Ataʾullâh Efendi'ye hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* mektûb gönderüp sâbıkā Nahcivân seferinden avdet olındukda teşrîfen iki mülâzımun alınup hâliyâ vâkıʿ olan seferde dahı bile olduğun ecilden girü ol bâbda istidʿâ-yı inâyet eylemeğin ulemâ hakkında dâʾimâ kemâl-i merâhim-i husrevânem dâʿimâ mebzûl ü masrûf olmağın, ol husûsda mezîd-i merhamet-i husrevânem zuhûra getürüp bu defʿa dahı üç nefer mülâzımun alınmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, talebenün zâten ve zamânen yanunda istihkākı zâhir olanlardan üç neferin taʿyîn idüp irsâl idesin ki gelüp Südde-i saʿâdet'ümde olan mülâzım defterine kayd olınalar.

738 ***Zaim Süleyman'a: Çarşamba kazasında softa ve levent taifesinden halka taaddi edenler hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.***

Yazıldı.
Âdemi Husrev'e virildi.
Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Zaʿîm Süleymân'a hüküm ki:

Hâliyâ Çihârşenbih kādîsı mektûb gönderüp bundan akdem hükm-i şerîfüm mûcebince sûhte tâʾifesinden ve sâir levendden yarağ u yasağla gezüp halka teʿaddî iden kimesneleri ele getürüp haklarından gelesin diyü emrüm olmağın kazâʾ-i mezbûre halkı bi-esrihim ihzâr olınup teftîş olındukda karye-i Belende'den Rûm Şâh ve Hızır Bâlî ve Oruç ve Zülfikār nâm kimesnelerden baʿzı kimesneler müteşekkî olup ele gelmedüklerin iʿlâm eyleyüp ve sen dahı ele gelmeyen kimesnelerün buldurması ve kefîlleri lâzım olur kimesneleri dahı olmadığın bildürmişsin. İmdi, anun gibi ehl-i fesâd olanları Şerʿ u kānûn ile buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup dahı ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm emr-i sâbık üzre teftîş idüp Şerʿile lâzım geleni icrâ idüp mahallinde yirine koyasın.

[Yev]mü'l-ahad fî selh-i Rebîʿu'l-âhir sene 967 [28.01.1560]

739 ***Edirne kadısına: Edirne Bostancıbaşısı Sinan'ın kızının kocasından ayrılması hakkında.***

Bostancı-başınun âdemi Hasan'a virildi.
Fî gurre-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Edirne Bostancı-başısı olan Sinân *dâme mecduhû* mektûb gönderüp kızını mahrûse-i mezbûrede yeni imâret kurbinde mütemekkin olan sipâhî oğlanlarum zümresinden olan Müstedâm nâm kimesneye virüp hüsn-i zindegânesi olmaduğın arz idüp tefrîk olınmasın recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, bi'z-zât müşârün-ileyhün kızını mezbûrdan tefrîk eyleyüp taʿallül ü inâd itdürmeyesin. Şöyle ki, taʿallül ü nizâʿ iderse yazup bildüresin ki hakkundan gelinüp sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola.

740 ***Karasi beyine ve Balıkesir kadısına: Seyfi ve Sefer adlı kimselerin yol kesen eşkiyâ oldukları sâbit olursa siyaset edilmelerine dair.***

Yazıldı.

Karesi begine ve Balıkesrî kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Seyfî b. Mûsâ ve Sefer b. Kara Pîrî nâm kimesneler Süleymân ve Hasan ve Ferhâd nâm kulları bağ belleriken dutup cebren alup giderken baʿzı Müslimânlar yolına gelüp ellerinden alıkoyup teʿaddî itdükleri sâbit olduğından gayrı mezkûrân Seyfî ve Sefer kuttâʿ-ı tarîk oldukları Şerʿile sâbit olup ve Balıkesrî nâʾibi imzâsiyle sûret-i sicil dahı olduğı arz olınmağın mezbûrlar küreğe konılmışdı. Hâliyâ mezkûrlar gayr-ı vâkıʿ arz olınmışdur diyü Südde-i saʿâdet'üme âdemleri gelüp ahvâlleri görilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, onat vechile teftîş ü tafahhus idüp göresin; arz olınduğı gibi mezbûrlarun kuttâʿ-ı tarîk oldukları mukeddemâ Şerʿile sabit ü zâhir olup müseccel midür? Şöyle ki Şerʿile kuttâʿ-ı tarîk

oldukları bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf sâbit ü zâhir olursa mahallinde siyâset eyleyesin ve emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresün. Şöyle ki, sâbit olmaya, ahvâllerin yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel eyleyesin.

741 ***Şehrizol ve Kerkük livalarının birleştirilerek Erbil Sancağı Beyi Bekir Bey'e tevcih olunduğuna dair hüküm.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Müjdesi hükmi.
Fî 2 Cemâziye'l-evvel sene 967

Erbil Sancağı Begi Bekir Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Şehrizol sancağı, fermân-ı hümâyûnum üzre tahrîr olınup defterleri Südde-i saʿâdet'üme arz olınmışdur. Eyle olsa ol diyâr-ı celîlü'l-iʿtibâr dâʾimâ manzûr-ı dîde-i ferhunde-eserüm olup şenelüp maʿmûr olması aksâ-yı merâmum olup ve senün dahı her vechile yararluğuna ve hüsn-i istikāmet ve küllî diyânetüne ve zabt u rabt-ı memleket ve refâhiyyet ü itmînân-ı raʿiyyet bâbında mücidd ü sâʿî olduğuna iʿtimâd-ı hümâyûnum olup hakkunda mezîd-i âtıfet-i husrevânem zuhûra getürüp işbu sene sebʿa ve sittîn ve tisʿa-miʾe Rebîʿu'l-âhirinün yigirmi dokuzıncı güninden mutasarrıf olduğun hâslar bedelinden otuz bin akça terakkıyle Şehrizol sancağın livâʾ-i Kerkük ile birikdürüp sana tefvîz eyleyüp Kerkük sancağı hâsları iki yüz elli bir bin dört yüz otuz yedi akça ve yüz yetmiş yedi bin altıyüz seksen beş akçalığı Şehrizol hâsları ve doksan iki bin akça yazar-ı nâhiye-i Şilven ve yüz kırk bir bin beş yüz üç akça yazar-ı Erbil'e tâbiʿ Ahşâfât ki cümle altı kerre yüz bin dahı altmış iki bin altı yüz yigirmi beş akçalık olur; kadîmî hâslarunla emr olınan otuz bin akça terakkiye bedel taʿyîn olınup (boşluk) [**buyurdum ki:**]

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp sancağuna varup kemâl-i adâlet ve hüsn-i istikāmet ile hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt u rabt-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmînân-ı raʿiyyet bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getürüp ve vilâyet-i mezbûrenün maʿmûr u âbâdân olması husûsında dahı reʾy-i isâbet-karînün muktezâsınca saʿy ü ikdâm ve cidd-i mâlâ-kelâm vücûda getürüp ve kılâʿunun dahı meremmâtı lâzım olan yirleri Emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Bagdâd Beglerbegisi Ferhâd *dâme ikbâlûhû* maʿrifeti ile görüp taʿmîr idüp ve zahîrelerin dahı tedârük eyleyüp eger mevâcibleri ve eger zahîreleridür, kusûr u noksân komayasın. Bu bâbda müşârün-ileyhe dahı emr-i hümâyûnum yazılup îsâli içün sana gönderilmişdür ve vilâyet-i mezbûrede olan begler dahı kemâ-kân her biri fermân-ı şerîfümle ve berât-ı hümâyûnumla mutasarrıf olduğı yirlerin ve ülkelerin girü tasarruf itmek emrüm olmışdur. Her biri ber-karar-ı sâbık girü yirlerine mutasarrıf olup vâkıʿ olan hıdemât-ı hümâyânumda bezl-i makdûr eyleyeler. İhmâli olanları arz eyleyesin. Anlar ile dahı hüsn-i ittihâd üzre olup bi'l-cümle vilâyet-i mezbûrenün şenelüp maʿmûr olması bâbında her ne yüzden mümkin ise bezl-i makdûr eyleyüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Ve Şehrizol'a müteʿallık olan beglerden yarar olup sancağa istihkākı olanlar kimlerdür, her birinün ülke ve aşîretleri, yirleri sancağa mütehammil midür, mütehammil olan kangıdur, olmayan kangıdur? Yazup anları dahı arz idesin ve Şehrizol muhâfazasiyçün taʿyîn olınan eger yeniçeridür, eger kul tâʾifesidür aslâ ihmâl itmeyüp her biri meks ü meʾvâ idinüp senünle anda sâkin olalar.

[Yev]mü'l-isneyn fî 2 Cemâziye'l-evvel sene 967 [30.01.1560]

742 ***Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Pencik mukâtaasıyla asker alınıp gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Husrev Beg ile Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ ol cânibde vâkı' olan penç-yek mukāta'asından hâsıl olan akçaya anda oğlan alınup gönderilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ba'de'l-yevm penç-yekden hâsıl olan akçayı emîn olan kıdvetü'l-emâcid Muzaffer *zîde kadruhû* ma'rifetiyle yarar oğlanlar alup gönderesin. Akça göndermeyesin. Şöyle ki, penç-yek akçası ile alınan oğlanlardan gayrı eyü oğlan dahı bulınur ise alınup ne mikdâr akça virilürse bildüresin.

743 ***Bağdad ?eylerbeyi Ferhad Paşa'ya: Şehrizol sancağına Erbil Beyi Bekir'in tayin edildiğine ve oralardaki kalelerin muhafazası için kendisinin yanına gereken kul taifesinin ve yeniçerilerin gönderilmesine dair.***

Yazıldı.
Kulaksuz Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Bagdâd Beglerbegisi Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Şehrizol sancağı, Erbil Sancağı Begi Bekir *dâme ulüvvuhû*'ya tevcîh olınup livâ'-i mezkûrda vâkı' olan kılâ'un eger neferleridür, eger mevâcibleridür ve sâ'ir zahîre ve meremmâta muhtâc olan yirleridür görilüp lâzım u mühimm olan husûsları tedârük olınup hîç bir husûsda kusûr u noksân olmayup ve ta'yîn olınan eger kul tâ'ifesidür, eger yeniçerilerdür, müşârün-ileyhün yanında hâzır olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup kadîmden vilâyet-i Şehrizol muhâfazasiyçün ta'yîn olınan eger kul tâ'ifesidür ve eger yeniçeridür, her birine gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, dâ'imâ müşârün-ileyh yanında hıdmetlerinde dâ'im ü kā'im olup müşârün-ileyh vech gördüği üzre hıdmetde bulınalar ve vâkı' olan kılâ'un dahı eger ta'mîridür, eger zahîreleridür, her husûsı kādî ile tedârük idüp ve hisâr-erenlerinün dahı mevâciblerin dîger yirlerden saldurup müzâyaka çekdürmeyüp bi'l-cümle eger yât ü yaraklarında, eger mevâciblerinde ve eger zahîrelerindedür, bir husûsda kusûr u noksânların kodurmayup cümlesin tedârük ü ihzâr itdüresin ki, vakt-i hâcetde bir mâddede kusûr olmaya ve Şehrizol muhâfazasiyçün ta'yîn olınan kul tâ'ifesine ve yeniçeriler anda meks ü me'vâ idinüp dâ'imâ anda olmak gerekdür. Gâh gelüp gitmek câ'iz değildür. Emre mugāyir kimesneye iş itdürmeyesin.

744 ***Galata kadısına: Yahudi, Frenk ve Nasârâ taifesinden olan esirlerin Ehl-i İslâm'a satılmasına ve azadlıların Müslümanlar tarafından istihdam edilmesine dair.***

Yazıldı.
Çavuş-başına virildi.
Fî 2 Camâziyelevvel sene 967

Galata kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede olan Yahûdî ve Nasârâ tâ'ifesinde olan esîrler teftîş olınup eger acûzedür, eger mu'takdur ve eger esîrdür, bulınan yirlerden alınup esîr olanları ehl-i İslâma bey' itdürüp mu'tak ve acûze olanlar dahı, ehl-i İslâmdan tâlib olanlara virilmesin ve min-ba'd eger Yahûdî ve eger Nasârâdur, esîr alup istihdâm itmemelerin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Hızır vardukda, bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânda olan eger Yahûdîdür, eger Nasârâdur ve Freng tâ'ifesidür, onat vechile teftîş idüp göresin; eger esîr, eger mu'takdur, tefahhus eyleyüp çıkardup dahı emrüm üzre mu'tak acûze olanları ehl-i İslâmdan tâlib olanlara istihdâm içün teslîm idüp ve esîr olanları dahı ehl-i İslâma bey' idüp akçasın sâhiblerine teslîm idüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki min-ba'd eger Yahûdî'dür eger Nasârâdur, bir ferd eger mu'tak eger esîrdür aslâ vü kat'â alup istihdâm itmeyeler. Şöyle ki, ba'de't-tenbîh birinde ya mu'tak ve yâhûd esîr bulına, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup eşedd-i siyâset ile siyâset olınmasın mukarrer bilüp ana göre tenbîh ü te'kîd idesin ki, sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli olmaya ve sen dahı dâ'imâ mukayyed olup bu fermân-ı vâcibü'l-iz'ânumun icrâsında dakîka fevt itmeyesin. Sonra yoklanup görilse gerekdür, şöyle ki, emre mugāyîr birinde esîr veyâ mu'tak bulına, özrün makbûl olmayup mes'ûl olup netîcesi sana â'id olmak mukarrerdür. Ana göre basîret üzre olup ve bu hükm-i hümâyûnumun sûretin sicill-i mahfûza kayd idesin. Hâliyâ ve min-ba'd bu emr-i celîlü'l-kadrüm ile amel olınup hilâfına cevâz gösterilmeye. Şöyle ki, ba'zılara hüküm virilmiş ise her kimde hüküm var ise ellerinden alup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

745 ***Erzurum beylerbeyine: Bundan böyle kimseye timar tevcib olunmamasına dair.***

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 9 Cemâziye'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Erzurum Beglerbegisi İskend[er] *dâme ikbâlühû*'ya mufassal hükm-i şerîf gönderilüp yazılu yirden altı binden bir eksük ve feth olınan yirlerden on bine varınca kendü berâtunla timar vireyin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ ba'zı kimesneler ol emr-i hümâyûnumun sûretin senden ihrâc idüp temessük idinüp ol hüküm mûcebince timar taleb itdükleri ecilden ol hükm-i şerîfüm mukeddemâ ol vilâyet feth oldukda memleket maslahatı içün virilmişdi. Buyurdum [ki]:

Min-ba'd ol hükm-i şerîfümün sûretin kimesneye virdürmeyüp ol emr mûcebince kimesneye timar tevcîh itmeyesin.

746 *Kudüs-i Şerif kadısına ve Mütevelli Turgud'a: Kudüs-i Şerif'de eski vakıf mütevellisi Bayram Çavuş tarafından bir müflise kiralanan hanın bedelinden kalan paranın kendisinden alınması hakkında.*

Yazıldı.
Kapucılar yazıcısına virildi.
Fî 5 Cemâziye'l-evvel sene 967

Kuds-i Şerîf kādîsına ve Kuds-i Şerîf Mütevellîsi Turgud'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp vakf-ı mezbûra sâbıkā mütevellî olan Bayrâm Çavuş Trablis'de vâkıᶜ olan vakf hânları Ali nâm bir müflise kefilsüz icâreye virüp hîn-i teftîşde müsteᵓcir-i mezbûrın üzerinde iken beş yüz flori kesr zâhir olup ve alınacak nesnesi dahı olmayup mezkûr Bayrâm'dan tazmîn olınmasın bildürmişsin. İmdi, mütevellî, bir vakf hânı bir müflise icâreye virse teᶜaddîdür. Ol mütevellî Şerᶜile vakfa tazmîn ider diyü bu bâbda fetvâ-yı şerîf irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, ihzâr-ı husamâ kılup bir defᶜa fasl olmış değil ise ber-mûceb-i Şerᶜ-i kavîm teftîş idüp bu husûsda olan fetvâ-yı münîfe nazar idüp göresin; kazıyye arz olındığı gibi ise ki bi-hasebi-ş Şerᶜi'ş-Şerîf sâbit ü zâhir ola, vakfun hakkı Şerᶜ-i Şerîf ve fetvâ-yı münîf müstedᶜâsınca sâbıkā mütevellî olan mezkûr Bayrâm Çavuş'dan taᶜallül ü nizâᶜ itdürmeyüp hükm idüp vakf için bî-kusûr alıviresin.

747 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Müslümanların kurtarılması için gereken gemilerin süratle ikmal edilerek Basra'ya gönderilmesi hakında.*

Yazıldı.
Kulaksuz Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Lahsâ Beglerbegisi olan Mehmed, fermân-ı şerîfüm olmadın Bahreyn cezîresi'ne asker ile geçüp hâkimi olan Reᵓîs Murâd'un kalᶜasın almak tedârükin idüp ol dahı küffâr-ı hâksâra haber idüp gelüp ehl-i İslâmun gemilerin alup anlar cezîrede kaldukları bundan akdem Südde-i saᶜâdet'üme arz olmış idi. Ol bâbda Basra beglerbegisine hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Hâliyâ müşârün-ileyhden mektûb gelüp ol cânibe müteᶜallık olan ahvâli iᶜlâm itmiş. Eyle olsa muᶜaccelen ol cânibe irsâl içün gemiler yapdurılmak emr olınup ol bâbda Mâliyye tarfından sana mufassal hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Müşârün-ileyhden gelen mektûb dahı sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ahvâle vâkıf olup dahı emr olınan gemileri muᶜaccelen itmâma irişdürüp göndermek bâbında envâᶜ-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâm ve cây-ı ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup emr olınan husûslarun ber-vech-i istiᶜcâl irişmesi bâbında envâᶜ-ı mesâᶜî-i cemîle zuhûra getüresin ve Mısr hazînesinden emr üzre iki yüz bin altun alup yüz bini müşârün-ileyhe irsâl idesin ve gemilere üstad lâzım olursa Trablis'den ve Trabzon'dan tedârük itdüresin ve üstad tedârük idüp Antâliyye'ye göndermek içün Rodos begine dahı hüküm gönderilmişdür. Ol mahalle âdem gönderesin ki, geldükde alup gideler.

748 *Diyarbekir beylerbeyine: Cemâsse Beyi Mülhem üzerine kaydolunan mîrî malının toplanması için Ebu Riş yanında olan aşiretin kendi yerlerine gelmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Selîm Beg'ün âdemi Caᶜfer'e virildi.
Fî 4 Cemâziye'l-evvel sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Cemâsse Begi Mülhem *dâme izzuhû* Südde-i saᶜâdet'üme gelüp Gorgora aşîreti kendüye tâbiᶜ olup üzerlerine kayd olınan mâl-ı mîrî cemᶜ olınmalu oldukda baᶜzı aşîret Ebû-Rîş[e] yanında olmağla anlardan hâsıl olan mâl kendüden taleb olınduğın bildürdi. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; arz olındığı gibi ise aşîret-i mezbûreden Ebû-Rîş[e] yanında olanlara tehbîh ü teᵓkîd idesin ki gelüp aşîretleri yanında olup üzerlerine kayd olınan mâl-ı mîrîyi aşîretleri ile bile edâ eyleyeler. Ve Ebû-Rîşe yanında olanlardan mîrîye âᵓid olan mâl müşârün-ileyhden taleb olınmak câᵓiz değildür. Anun yanında olanları mûmâ-ileyh Ebû-Rîşe'den taleb idesin. Ya edâ ide ve yâhûd anda olanları göndere.

749 *Haleb beylerbeyine: Cemâsse Beyi Mülhem'e bağlı Yahya taifesine Ebu Riş'in yardımıyla diğer cemaatler tarafından müdahale ve taaddi olunmamasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Cemâsse Begi Mülhem *dâme izzuhûya* müteᶜallık olan Yahyâ (?) taᵓifesine Bin Diya (?) cemâᶜati Ebû-Rîş[e] muᶜâvenetiyle üzerlerine gelüp her yıl teᶜaddî itmekden hâlî olmaduğı istimâᶜ olındı. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda göresin; vâkıᶜ ise zikr olınan taᵓifeye ve Ebû-Rîş[e'y]le tenbîh eyleyesin ki min-baᶜd taᵓife-i mezbûrenün üzerine gelmeyüp dahl ü teᶜaddî ve tecâvüz itmeyeler. Eslemeyüp girü dahl ü teᶜaddî itdenler kimler ise yazup arz eyleyesin ki haklarından geline.

[Yev]mü'l-erbiᶜâ fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967 [31.01.1560]

750 *Ağrıboz Beyi Hasan Bey'e: Küffâra mahsul verdiği haber verilen kimseler hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Françe'ye virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Ağriboz Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Ağriboz ve İstefe kādîlariyle Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmeye diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Şimdiki hâlde Ağriboz mukābelesinde İstefe kazâsına küffâr-ı hâksârdan baᶜzı gemi gelüp İstefe müddi ile yigirmi müdden ziyâde tereke virildüği istimâᶜ olınup vukūᶜı ve adem-i vukūᶜı maᶜlûm olması mühimmâtdandur. Göresin diyü fermân olınmağın emr-i şerîf mûcebince Ağriboz ve İstefe kādîlariyle ve aᶜyân-ı memleket ve bî-garaz Müslimânlar

mahzarlarında nefs-i İstefe emîni Îsâ ve livâ'-i Ağriboz İskelesi emîni olan Ahmed ve Mehmed ve Ali ve Ramazân nâm kimesneler ihzâr olınup sü'âl olındukda, donanma-i hümâyûn seferde iken sene-i sitte ve sittîn [ve] tis'a-mi'e Zi'l-hicce'sinün evâ'ilinde küffâr-ı hâksârun bir barçasını ve üç pâre agribar yigirmi beş gün mikdârı deryâda yatup hufyeden İstefe ümenâsı tereke tahmîl idüp donanma-i hümâyûnun avdeti istimâ' olındukda firâr itdiler ve senün kethudân iskele yolların hıfz iderken gice ile tereke yüklü on dört aded merkeb ve iki nefer Arnavud-oğlanı dutup mezbûrlar getürdilüp sü'âl olındukda, "Ramazân Emîn'ündür" diyü cevâb virüp girift eyleyen hisâr-erenlerinden sü'âl olındukda: *"Biz bunları küffâr-ı hâksâr gemileri yatduğı iskele başında nısfü'l-leylde sandala tereke koyarken dutup kimündür didüğimüzde, Ramazân Emîn'ündür diyü cevâb virdüklerinde, sonra Ramazân Emîn'den sü'âl olındukda benüm haberüm yokdur, kendüleri halâs itmek içün bana iftirâ iderler"* diyü cevâb virdüğin arz eylemişsin. İmdi, bu husûsın zuhûra gelmesi mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan oğlanları ve mezkûr Ramazân'ı dahı ele getürüp dahı tamâm dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp anun gibi tereke mezkûr Ramazân'un idüği zâhir olur ise anı da habs idüp arz eyleyesin ve mezkûr oğlanları dahı yirlü yirinde göresin; kendüler kadîmden zirâ'at ü hırâset ider kimesneler midür, yohsa tereke-i mezkûr Ramazân'un mıdur? Ve bi'l-cümle himâyet itmeyüp her kim itmiş ise zuhûra getürüp arz idesin.

751 *Rodos sancağı beyine: Birecik'de yapılacak gemiler için gerekli işçi ve levazımın Antalya İskelesi'ne gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Süleymân'a virildi.
Fî 5 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Rodos sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Birecik'de gemiler yapılmak fermân olınup Rodos'dan ve İstanköy'den kırk-elli nefer üstâd ve kalafatcı ve elli kantâr mikdârı zift tedârük olınup Antâkıyye'ye[1] irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ te'hîr itmeyüp ale't-ta'cîl zikr olınan gemiler içün Rodos'dan ve İstanköy'den kırk-elli nefer mikdârı yarar eger üstâd gemici ve kalafatcılardur ve elli nefer[2] mikdârı zift tedârük idüp bir kalita ile yarar âdemünle mu'accelen Antâliyye iskelesi'ne gönderesin ki varup anda vezîrüm Mehmed Paşa *dâmet me'âlîhî*nün âdemine teslîm eyleye. Bu husûs ehemm-i mühimmâtdandur, onat vechile mukayyed olup zikr olınan üstâdları ve zifti ale't-ta'cîl tedârük idüp göndermek ardınca olasın ki maslahat avk olmak lâzım olmaya. Ol bâbda müşârün-ileyhe dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür ki Antâliyye'ye âdem göndere ki alup mahall-i me'mûra ileteler ve bu hükm-i şerîfüm ne gün varup, ne vechile tedârük idüp, ne zamânda gönderdüğün yazup bildüresin.

---

1 "Antâliyye'ye" olması gerekir.
2 "kantâr" olması gerekir.

752 Cezayir beylerbeyine: *Derya muhafazasında bulunan iki kadırganın Dersaadet'e gelmesi hakkında*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Mukaddemâ donanma-i hümâyûnumla mahmiyye-i İstanbul'a avdet itdüğünde deryâ muhâfazasına ta'yîn itdüğün iki pâre kadırgalarun içerüye gelmesinin mevsimidür diyü Südde-i sa'âdet'ümde olan âdemün i'lâm itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Arz olınduğı üzre muhâfazaya ta'yîn itdüğün iki pâre kadırgalarun içerüye gelmesinün mevsimi ve zamânı ise haber gönderüp getürdesin ki gelüp girü sefer mühimmâtları görile.

753 *Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Bosna'da Goriçe Kalesi'ni tamir etmek üzere toplanan küffâr beylerine karşı daima müteyakkızâne bulunulması hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg ile Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i Bosna serhaddinde Novi ve Kostaniçe nâm kal'alar karşusında küffâr-ı hâksâr kılâ'ından Goriçe nâm harâb kal'ayı ta'mîr iderüz diyü küffâr-ı hâksârun boy-beglerinden Celeb Yanoş (?) ve Solonoski ve dahı birkaç begler cem'iyyet idüp üç binden ziyâde atlu ve yaya kâfir cem' olup Memâlik-i mahrûse'ye zarar irgürmekden ziyâde ihtiyât olınup Novi ve Kostaniçe agalarına ve neferlerine tenbîh ü te'kîd olınup gaflet üzre olmayup muhafâza-i memleket içün cem' olup tamâm basîret üzre olasın diyü tenbîh itdüğün ve Budun beglerbegisi sana mektûb ve haber gönderüp cem'iyyet itmeyesin diyü tenbîh itdüğin arz eylemişsin. İmdi, bundan akdem sana bir-iki def'a hükm-i şerîfüm gönderilüp mâdâmki anlardan Memâlik-i mahrûse ve re'âyâya zarar u gezend irişmeye, kendü hâllerinde olalar. Berü cânibden dahı anlarun vilâyet ve re'âyâlarına dahl itdürmeyesin diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. Şöyle ki, anlar arz itdüğün üzre bu makūle ahde mugāyir cem'iyyet ve hareket üzre olalar, sen dahı gaflet üzre olmak câ'iz değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm basîret üzre olup mâdâmki anlar cem'iyyet üzre olalar, sen dahı cem'iyyetün dağıtmayup a'dânun ahvâl ü etvârın tecessüs ü tetebbu' idüp fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri ne idüğin tamâm ma'lûm idinüp dahı şöyle ki, Memâlik-i mahrûse'mden bir cânibe kasd-ı gezend ideler, her ne tarîkla olursa sa'y ü ikdâm eyleyüp mazarrat ü ifsâdların def' u ref' idüp a'dâdan memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin. Pojega ve sâ'ir serhad begleri kullaruma dahı tenbîh idesin ki, her biri hâzır ve senün cânibüne nâzır olalar. Şöyle ki lâzım gelüp anlar kendü hâllerinde olmayup Memâlik-i mahrûse'ye ta'arruz iderler ise gereği gibi sana mu'âvenet ideler. Ammâ bu bahâne ile mâdâmki anlardan ahde mugāyir vaz' sâdır olmaya, berü cânibden ihtilâle bâ'is olur vaz' sudûrından hazer idesin ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 5 Cemâziye'l-evvel sene 967 [02.02.1560]

754 ***Diyarıbekir beylerbeyine: Sancak beylerinden berat resimlerini vermeyenlerden resimlerinin alınıp gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 7 Cemâziye'l-evvel sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Beglerbegiliğüne müteᶜallık olan sancak-beglerinden resm-i berâtların virmeyen begler bundan akdem defter olınup defter mûcebince alınup gönderilmek emr olınup ol bâbda hükm-i şerîf dahı gönderilmiş idi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup emr-i sâbıkum mûcebince ve mukaddemâ gönderilen defter muktezâsınca her kimün üzerinde ne mikdâr resm-i berât var ise taleb idüp dahı bî-kusûr tahsîl eyleyüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin. İhmâl itmeyüp emr-i şerîfümün icrâsında dakika fevt itmeyesin. Ve Van beglerbegisine mühürlü kîse ile hükm-i şerîfüm gönderilmişdür, ulaşdurasın.

754/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Mezbûr ile Diyârbekr beglerbegisine irsâl içün gönderildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].
Bir sûreti Van beglerbegisine.

755 ***Eski Cami ve Üç Şerefeli Cami mütevellisi Hayreddin aleyhinde arzuhal verenin ele geçirilip bildirilmesi hakkında Edirne kadısına hüküm.***

Yazıldı.
Mezbûr Hayreddîn'e virildi.
Fî selh-i Cemâziye'l-evvel sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede vâkıᶜ olan Üç-ŞerefelüCamiᶜ ve Eski-Camiᶜ mütevellîsi olup azl olınan Hayreddîn içün Südde-i saᶜâdet'üme sunılan rukᶜada mastûr olan kazâyânun dikkat ü ihtimâm ile teftîş olınup her kazıyyenün cevâbı ne vechile oldı ise yazup Bâb-ı saᶜâdet-meᵓâbuma bildürmişsin; maᶜlûm oldı. İmdi, mezkûr hakkında rukᶜa sunan ele gelmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûrdan ve gayrıdan tefahhus eyleyüp zikr olınan rukᶜaları her kim sunmış ise ki maᶜlûmun ola, görüp arz idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 7 Cemâziye'l-evvel sene 967 [04.02.1560]

756 ***Haleb beylerbeyine: İhya etmek şartıyla Balis harabelerinden tımar alanlardan mazûl olanlara başka yerden tımar verilmemesi hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 21 Cemâziye'l-evvel sene 967

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Balis harâbelerinden ihyâ vü âbâdan eylemek üzre hâricden baᶜzı kimesnelere timar virilmek emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüme muhâlif Balis harâbesinden timar alup maᶜzûl olanlara âhar yirde timar virilür imiş. Balis harâbesinden timar virilenlere âhar yirde timar virilmeğe emrüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-baᶜd emr-i şerîfüme mugāyir Balis harâbesinden şart-ı mezbûr üzre timar tevcîh olınup maᶜzûl olanlara âhar yirden timar tevcîh olınmayup girü Balis harâbesinden tevcîh idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 9 Cemâziye'l-evvel sene 967 [06.02.1560]

757 ***Sultan Hüseyin Bey'e: Lacan sancağı Beyi Yusuf'u katledenlerin Kabur Beyi Ebu Said'den istenilip haklarında şeriate göre muamele ifası hakkında.***

Yazıldı.
Yûsuf Begün kethudâsına virildi.
Fî 12 Cemâziye'l-evvel sene 967

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hakkâri Begi Zeynel *dâme izzuhû* mektûb gönderüp mukaddemâ Lacan sancağı sadaka olınup katl olınan Yûsuf Beg'ün kātilleri ve aşîret agaları olan Şirvin ve Alâᵓeddîn ve Şâh Mansûr ve Murâd ve Pîr Gāyib ve Banbur (?) nâm kimesneler mezkûr Yûsuf Beg livâᵓ-i mezbûra vardukda, sancağa komayup katl idüp mâl ü hazînesin yağmâ itdükleri husûsın ve Meşk-âbâd nâhiyesinde Pîr Gāyib nâm kimesnenün evin basup mâl ü menâlin yağmâ itdüklerin Kabur Begi Ebû-Saᶜîd âdemi ve Kethudâsı Haydar arz-ı hâl ile bildürmeğin Şerᶜile teftîş olınup mahall-i hâdisenün üzerine varılup bir ferd zuhûra gelmeyüp dağlara kaçdukların ve Saᶜîd Beg'ün daᶜvâsı kizb idüğin arz eylemiş. İmdi, Bû-Saᶜîd senün kefâletün ile ıtlâk olınmışdur. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, aslâ teᵓhîr itmeyüp mezkûr Bû-Saᶜîd'den Yûsuf Beg'i katl itdi didükleri kimesneleri taleb idüp getürdüp ve kendü cânibinden dahı vekîl-i Şerᶜî nasb idüp dahı ol kātilleri ve vekîlin, müşârün-ileyh Zeynel *dâme izzuhû*'ya yarar âdemler ile gönderesin ki, emr-i sâbık üzre Şerᶜile hakk üzre teftîş eyleyüp hak müstahıkkına vâsıl ola. Huzûr-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur, taᶜallül ü inâd itdürmeyüp bu bâbda huzûrı lâzım olup taleb olınan âdemlerin ve kendünün vekîlin teᵓhîr itdürmeyüp getürdüp gönderesin.

758 ***Bu hususa dair Sultan Hüseyin Bey'e yazılan hükümden bahisle Hakkâri Beyi Zeynel Bey'e hüküm.***

Yazıldı.
Bu dahı

Hakkâri Begi Zeynel Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr üzre katl olınan Yûsuf Beg ile Bû-Saᶜîd Beg'ün husûsın görmek istedüğünde kātiller gayb idüp itâᶜat itmedüklerin bildürmişsin. İmdi, bu bâbda Sultân Hüseyin Beg *dâme ulüvvuhû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilüp aslâ taᶜallül itdürmeyüp ol kātilleri Bû Saᶜîd'den taleb idüp getürdüp ve kendünün dahı vekîlin nasb itdürüp ol taleb olınan kimesneler ile vekîlin sana göndermek emr olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyhün kātillerini ve mûmâ-ileyhün vekîlin sana gönderdükde bu bâbda sana gönderilen emr-i sâbık üzre bu husûsı hakk üzre Şerᶜile görüp sâbit olan eger kaanıdur, eger sâᵓir husûslarıdur, Şerᶜile lâzım geleni icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

759 *Amasya beyine ve kadısına: Teftiş olunduktan sonra hapsedilen Turhal dizdarının İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Sinân Beg âdemi Ferhâd'a virildi.
Fî 14 Cemâziye'l-evvel sene 967

Amâsiyye begine ve kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf üzre Turhal Dizdârı olan Mehmed teftîş olınup kazâyâ defterin gönderüp kendü habs olındığın bildürmişsin. Mezkûrun kayd ü bend ile Südde-i saʿâdet'üme irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı muhkem kayd ü bend idüp hisâr kethudâsı ve sâʾir kifâyet mikdârı hisâr-eri ve sen dahı kethudân bile koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ve gönderdüğin kimesnelere gereği gibi tenbîh ü teʾkîd idesin ki menâzil ü merâhilde onat vechile hıfz idüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler. Sonra özrleri makbûl olmayup ana olacak anlara olmak mukarrerdür.

760 *Midilli beyine: Şehzade Selim'in başlarından olan Midilli adasını iltizam eden ve halka zulmeden Recep ile arkadaşlarının küreğe koşulması hakkında.*

Yazıldı.
Midillü hisâr-erenlerinden Bölük-başı Mustafa'ya virilidi.
Fî 14 Cemâziye'l-evvel sene 967

Midillü begine hüküm ki:

Sen ve Midillü kādîsı mektûb ve defter gönderüp bundan akdem Midillü adası halkı Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunup ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* hâslarından olan adayı iltizâm iden Receb nâm kimesne Mavrancalı Memi ve Dîvâne Hüseyin nâm kimesneleri yanına alup anlara her husûsda tâbiʿ olup niçe zulm ü hayf iderler diyü şekvâ itdüklerinde sunılan arz-ı hâlde mukayyed olan vâkıʿ midür, görüp arz idesin diyü emr-i şerîfüm irsâl olınmışdı. Hâliyâ ol emr mûcebince teftîş olınup baʿzı zulümleri Şerʿile sâbit ü zâhir olup ve baʿzı Şerʿile sâbit olmayup, aʿyân-ı vilâyetden süʾâl olındukda bî-garaz Müslimânlardan Alaybegi Hüseyin ve Hacı Mehmed Aga ve Çeribaşı Mehmed ve Hasan Aga ve Bâlî Kethudâ ve Dervîş Kethudâ ve Osmân Oda-başı ve Hacı Nebî ve sâʾir Müslimânlar mezkûr Memi ve Dîvâne Hüseyin ehl-i fesâd ve gammâzlardur ve zâlimlerdur. Adada olan reʿâyânun niçesi mezkûrlar şerrinden terk-i diyâr itdiler; harâc-güzâr ve ispençe alıncak kimesneler kalmadı didüklerin defter idüp arz itmişsin. İmdi, mezkûrlar küreğe konılmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûrları küreğe koşup istihdâm eyleyesin ve küreğe koşduğun yazup bildüresin.

761 *Aydın ve Saruhan sancakları beylerine: Derya muhafazasında olan Mehmed Bey'e istediği zaman kale erlerinden kürekçi verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Beg'ün âdemi Arslan'a virildi.
Fî 12 Cemâziye'l-evvel sene 967

Aydın ve Saruhan sancakları beglerine hüküm ki:

Deryâ muhâfazasında olan kıdvetü'l-emâcid Mehmed *zîde kadruhû* mektûb gönderüp emr-i şerîf mûcebince deryâ yüzin

hıfz u hırâset idüp ele giren firkate reʾîslerinün ve yararlarınun haklarından gelüp kürekcisi müsâʿade itmedüğin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, sancağınuzda vâkıʿ olan kılâʿun nefere müzâyakası olmayan kılâʿdan müşârün-ileyh âdem taleb itdükde kifâyet mikdârı hisâr-eri viresin. Ammâ kalʿaya lâzım olmayan neferden virüp kalʿayı hâlî komakdan ziyâde hazer idesin.

762 *Haleb beylerbeyine: Mankosa Kethudâsı Sinan'ın kethudâlıktan ve kadı tercümanı Hasan'ın da tercümanlık hizmetinden çıkarılmaları hakkında.*

Yazıldı.
Beglerbeginün kethudâsına virildi.
Fî 10 Cemâziye'l-evvel sene 967

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede Mankosa (?) Kethudâsı olan Sinân, zaʿîm olup kethudâlıkdan refʿ olınup ve bi'l-fiʿl kādî tercemânı olan Hasan dahı tercemânlıkdan refʿ olınmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı kethudâlıkdan ve mezbûr Hasan'ı tercemânlıkdan refʿ idüp min-baʿd mezkûra kethudâlık ve mezbûra tercemânlık itdürmeyesin. Şöyle ki, baʿde'l-yevm fermân-ı şerîfüme mugāyir mezkûr Sinân kethudâlık ve mezbûr Hasan tercemânlık umûrına karışduğı istimâʿ olına, netîcesi sana âʾid olur, ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü'l-Cumʿa fî 13 Cemâziye'l-evvel sene 967 [10.02.1560]

763 *Erzurum beylerbeyine: Gelen elçiyi teenni ile; Ardahan Beyi Sinan Bey'i ise acele olarak göndermesi hakkında.*

Yazıldı.
Gelen âdemi Mahmûd'a virildi.
Fî 13 Cemâziye'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana bir-iki defʿa ahkâm-ı şerîfe gönderilüp anun gibi yukaru cânibden ilçi gelürse mukaddemâ Ardahan Begi Sinân *dâme izzuhû*'ya gönderüp baʿdehû yarar âdemler koşup ilçiyi dahı âheste âheste gönderesin diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre geldüklerinde müşârün-ileyh Sinân'ı muʿaccelen mukaddem gönderüp anda gelen ilçiyi dahı emrüm üzre âdem koşup irsâl idesin ve gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü teʾkîd idesin ki eyyâm-ı şitâdur, acele ile yürimeyüp menâzîl ü merâhilde teʾennî üzre geleler ve ne mikdâr âdemi var ise isimleri ve resimleri ile defter idüp bildüresin.

764 *Mehmed Paşa'ya: Basra için Birecik suyunda yapılmakta olan gemilerin gideceği yolların durumunun bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Mehmed Paşa âdemi Ahmed'e virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Basra mühimmâtı içün Birecik suyı'nda gemiler yapdurmak içün sana hükm-i şerîfüm irsâl olınmışdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Göresin, zikr olınan gemiler Birecik suyı'ndan Basra cânibine irsâl olınduğı takdîrce yollarda muhâtaralı yirler var mıdur, yohsa âsân vechile varmak mümkin midür, nicedür? Ehl-i vukûfdan istifsâr idüp tamâm maʿlûm idinüp vukūʿı üzre yazup arz eyleyesin. Yohsa Ulyan-oğlı vilâyetine uğrar mı, nicedür? Mufassal bildüresin. Bu husûsı muʿaccelen bildüresin ki anun gibi asîr ise harc zaʾîd olmaya.

765 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Rumeli askerleri için Mısır, Haleb ve Diyarbekir hazinelerinden para gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bu dahı.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp Rûm-ili askeri içün Mısr hazînesinden yüz bin altun alup gönderesin, irişmez ise Haleb hazînesinden gönderesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Mısr hazînesi eğlenmek ihtimâli olursa Âmid hazînesinden virilmek evlâ diyü iʿlâm olınmağın, Rûm-ili askerine bi-tarîkı'l karz yüz bin altun virilmek içün Âmid beglerbegisine ve defterdârına hükm-i şerîf yazılup müşârün-ileyh ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi hükm-i şerîfüm varınca Mısr hazînesi gelüp irişmeyüp ve Haleb hazînesinden dahı gönderilmemişse müşârün-ileyhimâya yazılan hükmi ulaşdurup dahı Âmid hazînesinden yüz bin altun alup gönderesin.

766 *Diyarbekir beylerbeyine ve mal defterdarına: Rumeli askerleri için Âmid hazinesinden borç olarak Rumeli Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya para gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bu dahı.

Diyârbekr beglerbegisine ve mâl defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Rûm-ili askerine bi-tarîkı'l-karz Âmid hazînesinden yüz bin altun virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ teʾhîr eylemeyüp emrüm üzre Âmid hazinesinden Rûm-ili askeri içün yüz bin altunı ihrâc idüp muʿaccelen emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Rûm-ili Beglerbegisi Mustafa Paşa *dâmet meʿalîhî*[ye] ulaşdurup temessük alasın.

767 *Kırşehir Beyi Memiş Bey'e: Budaközü kazasında taaddide bulunan iki şakînin yakalanması hakkında.*

Yazıldı.
Çerkes Beg kethudâsına virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-evvel sene 967
Kādî-asker Efendi arz idüp buyurılmışdur.

Kırşehri Begi Memiş Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Hâkî ve Söhrâb nâm kimesneler Budak-özi kazâsında yigirmi-otuz atlu ile gezüp reʿâyâya teʿaddî itdükleri iʿlâm olınmağın ele getürilmelerin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları her ne tarîk ile olursa ele getürüp habs idüp Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin.

768 *Anabolu kadısına: İstanbul'a zahire getirecek Mustafa oğlu Mehmed Reis'e müdahale ettirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Anabolı kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda Mustafa-oğlı Mehmed nâm reʾîs, gemisiyle mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün Anabolı müstahfızlarından Hamza-oğlı Mehmed ve Ali Mora nâm kimesne ile irsâl olınan iki-yüz müd buğdayı mahrûse-i İstanbul'da olan Unkapanı'na getürüp teslîm itdüklerine mahmiyye-i mezbûre muhtesibi ellerine temessük virüp hükm-i şerîfüm taleb itdüklerin arz itmeğin, mezbûrlar teslîm itdükleri buğday içün hilâf-ı Şerʿ kimesneyi dahl ü taʿarruz itdürmeyesin.

769 *Erzurum beylerbeyine: Evvelki emir mucebince cenk için hazır bulunulması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hurrem'e virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp beglerbegiliğüne müteʿallık olan ümerâ kullaruma ve sâʾir askere gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki her birisin yat ü yarakları ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olalar diyü emrüm olmış idi. İmdi, ol fermân-ı hümâyûnum kemâ-kân mukârrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tekrâr her birine yarar âdemler ve mektûb gönderüp onat vechile tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki her biri sancağı askeri ile ve âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ile bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u âmâde olup tekrâr fermân-ı şerîfümün vürûdına nâzır olalar ki andan sonra sana ne gün çıkup ve ne mahalle teveccüh eylemek emrüm olup hükm-i şerîfüm gönderilürise bir ân ve bir saʿât teʾhîr ü terâhî itmeyüp cümlesi emr olınan zamânda çıkup mahall-i meʾmûra senünle varup vech gördüğün üzre fermân-ı hümâyûnum muktezâsınca hıdmet-de ve yoldaşlıkda bulınalar. Bu husûsı sâʾirlere kıyâs itmeyüp bir vechile tenbîhü teʾkîd eyleyesin ki sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli olmaya. Şöyle ki, her biri emrüm üzre hâzır olmayalar, sonra bir ferdün özri makbûl olmayup muʿâkab olmaları mukarrerdür, ana göre her biri dakika fevt itmeyüp bâsîret üzre olalar. Ve kemâl-i merâhim-i husrevânemden sana bir kabza kılıç ve hilaʿ-ı fâhireden hilʿat-i hümâyûnum inâyet olınup müşârün-ileyh ile i[r]sâl olınmışdur.

Alup kabz idüp hilʿat-i hümâyûnumı giyüp zât-ı Devlet-i ebed- peyvendüme müteferriʿ olan cumhûr-ı umûrda mücidd ü merdâne olup şöyle ki, hıdmet vâkıʿ olup atebe-i ulyâma arz olınmaya, mahal fevt lmak lâzım gele, cümle begler kullarum ile yek-dîl olup mahall iktizâ itdüğine göre vech ü münâsib gördüğün üzre hıdmetde bulınup gaflet ile bir vaʿz sudûrından hazer idesin.

769/a-

Yazıldı.
Abdülkādir Çavuş'a virildi.
Fî 3 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Rûm beglerbegisine.

769/b-

Yazıldı.
Mehmed Paşa âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Haleb beglerbegisine.

769/c-

Yazıldı.
Abdülkādir Çavuş'a virildi.
Fî 3 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Dulkādirlü beglerbegisine.

769/d-

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Şâm beglerbegisine.

769/e-

Çâşnigîrlerden Piyâle'ye virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-âhir sene 967
Hilʿat ve kılıc.
Bir sûreti Bagdâd beglerbegisine.

769/f-

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 5 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Karaman beglerbegisine.

769/g-

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Cemâziye'l-evvel sene 967
Bir sûreti Anadolı beglerbegisine.

769/h -

Yazıldı.
Çâşnigîrlerden Sarı Sinân'a virildi.
Kılıç ve hilʿat virilmişdür.
Fî 15 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Van beglerbegisine.

769/i -

Yazıldı.
Bu dahı.
Kezâlik hilʿat ve kılıc.
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine.

770 *Sultan Hüseyin Bey'e: Aynı suretle cenge hazır bulunulması hakkında.*

Yazıldı.
Bu hüküm yazılup nişânlanup pâye-i serîr-i aʿlâya gönderilüp eyüdür, sâʾir beglere dahı böyle yazılsun diyü hatt-ı şerîf vârid olmağın hatt-ı şerîf mûcebince yazılmışdur ve hatt-ı şerîf Paşa hazretlerindedür.
Yenişehirlü Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 15 Cemâziye'l-evvel
Hilʿat ve kılıç.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Diyârbekr beglerbegisine hükm-i hümâyûnum gönderilüp beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler kullarum ve sâʾir asâkir-i zafer-meʾâsirüm ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup tekrâr fermân-ı şerîfümün vürûdına nâzır olup ne mahalde

çıkup ve kangı cânibe teveccüh itmek emrüm olursa bilâ-tevakkuf taʿyîn olınan zamânda çıkup mahall-i meʾmûra varmak emrüm olmışdur. Eyle olsa sen dahı sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı aʿvâmdan Âstâne-i saʿâdet-âşiyân'uma sadâkat ü ihlâs ile dâʾimâ hıdmet idegelmiş yarar kulumsun.
Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı tamâm mukayyed olup eyâletüne müteʿallık olan aşîret agaları ve aşîretün ve sâʾir nökerlerün ile müretteb ü mükemmel âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ile hâzır u müheyyâ olup fermân-ı şerîfümün sudûrına mütevakkıf olasın. Sonra her ne mahalle varmak ve ne zamânda çıkmak emrüm olursa bilâ-tevakkuf müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla vâfir ü müstevfâ asker ile çıkup mahall-i meʾmûra mülâkî olup kadîmden idegeldüğün üzre devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr ve saʿy-i meşkûr zuhûra getüresin. Bu husûsı sâʾirlere kıyâs itmeyüp kuvveti bâzûya getürüp eger aşîretün askeridür, eger agalarıdur ve eger nökerleründür, hâzır u âmâde eylemen bâbında cidd ü ikdâm ve saʿy-i mâ lâ-kelâm eyleyüp dakîka fevt eylemeyesin ve senün hakkunda dâʾimâ avâtıf-ı aliyye-i husrevânem masrûf olmağın hâliyâ dahı kemâl-i merâhim-i Şehen-şâhânemden sana bir kabza kılıç ve hilʿat-i fâhireden bir hilʿat-i hümâyûnum irsâl olındı. Alup kabz eyleyüp ve hilʿat-i hümâyûnumı giyüp devâm-ı devletüm içün duʿâya iştigāl gösterüp devlet-i ebed-peyvendüme müteferriʿ olan husûslarda envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle vücûda getüresin. Şöyle ki, hıdmet Bagdâd cânibine düşerse tevakkuf itmeyüp ol canibe irişesin ve kangı cânibe ibtidâ hıdmet düşer ise ol cânibe hâzır olasın.

770/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hilʿat [ve] kılıç virildi.
Bir sûreti Haydar Beg'e.

770/b-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Kılıç ve hilʿat.
Bir sûreti Harran Hâkimi Sultân Ahmed Beg'e.

770/c-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Hilʿat ve kılıç.
Bir sûreti Palu Hâkimi Cemşîd Beg'e.

770/d-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Kılıç ve hilʿat.
Bir sûreti Hakkâri Begi Zeynel Beg'e.

770/e[1]-

Yazıldı.
Bir sûreti Şirvi [Begi] Abdâl'a.

770/f-

Yazıldı.
Hasan Çelebî ile Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 15 Cemâziye'l-evvel sene 967
Bir sûreti Bahâʾeddîn Beg'e.

770/g-

Yazıldı.
Yenişehirli Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat [ve] kılıç virildi.
Bir sûreti Heytûm ? (بيوم) Begi Hân Abdâl Beg'e.

770/h-

Bu dahı.
Hemân (?) hilʿat.
Bir sûreti Sultân Hüseyin Beg-oğlı Kubâd'a.

770/i-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat ve kılıç.
Bir sûreti Mahmûd b. Hasan Beg'e.

770/j-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat ve kılıç.
Tâbiʿ-i Diyârbekr.
Bir sûreti Eğin Hâkimi Kāsım Beg'e.

770/k-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat ve kılıç.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Zeynel Beg-oğlı Alpak Begi Zâhid Beg'e.

770/l-
Amâsiyye kādîsına kādî-asker tarafından yazılan hüküm Mustafa Çavuş'a virildi.

770/m-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat ve kılıç.
Bu dahı.
Bir sûreti Bekir Beg'e.

[1] Bu kayd, üzerine "sehv" yazılarak iptal edilmiştir.

771 *Keysan Sancağı Beyi Hasan Bey'e: Aynı vechile cenk için hazır bulunmaları hakkında.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.

Kisan (Keysan) Sancağı Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Van Beglerbegisi Kubâd *dâme ikbâlühû*'ya hükm-i hümâyûnum gönderilüp beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler kullarum ve sâʾir asâkir-i zafer-meʾâsirüm ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyya olup tekrâr fermân-ı şerîfümün vürûdına nâzır olup ne mahalde çıkup ve ne cânibe teveccüh olınmak emrüm olursa bilâ-tevakkuf taʿyîn olınan zamânda çıkup mahall-i meʾmûra varmak emrüm olmışdur. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup sancağuna müteʿallık olan aşîret agaları ve aşîretün ve sâʾir nökerlerün ile müretteb ü mükemmel âlat-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ile hâzır u müheyyâ olup fermân-ı şerîfümün sudûrına mütevakkıf olasın. Sonra ne mahalle varmak ve ne zamânda çıkmak emrüm olursa bilâ-tevakkuf müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla vâfir ü müstevfâ asker ile çıkup mahall-i meʾmûra mülâkî olup dahı devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan umûrda bezl-i makdûr ve saʿy-i meşkûr zuhûra getüresin. Bu husûsı sâʾir zamâna kıyâs itmeyüp kuvveti bâzûya getürüp eger aşîretün askeridür ve eger agalarıdur ve sâʾir nökerleründür, hâzır u âmâde eylemen bâbında cidd ü ikdâm ve saʿy-i mâ lâ-kelâm idüp dakîka fevt eylemeyesin. Ve kemâl-i avâtıf-ı husrevânemden sana hilʿat-i hümâyûnum gönderilmişdür. Giyüp devâm-ı devletüm duʿâsına iştigāl gösterüp dahı devlet-i ebed-peyvendüme müteferriʿ olan mesâlih-i mühimmâtda bezl-i makdûr eyleyüp mesaʿî-i cemîle zuhûra getüresin.

771/a-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Şirvi Begi Abdâl Beg'e.

771/b-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Müks Begi Mîr Ahmed Beg'e.

771/c-
Yazıldı.
Bu dahı.
Mustafa Çavuş'a.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Müks Begi karındaşı Mîr Hasan'a.

771/d-
Yazıldı.
Yenişehirlü Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Lahcan Begi Bû-Saʿîd Beg'e.

771/e-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Şeref Beg-oğlı'na.

771/f-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Gāzî Kıran-oğlı ,'e.

771/g-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Agakis Begi Mehmed Beg'e.

771/h-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Kutur Begi Dembele Mansûr Beg'e.

771/i-
Yazıldı.
Yenişehirlü Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Davşeni Begi Zeynel Beg'e.

771/j-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Van.
Bir sûreti Bârgîrî Begi Saruhan Beg'e.

771/k-
Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Diyârbekr.
Bir sûreti Körkik Begi Mîr İbrâhîm-oğlı Ahmed'e.

771/m-
Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Diyârbekr.
Bir sûreti Harprut Begi Timurtaş'a.

771/n-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Diyârbekr.
Bir sûreti Atak Begi Yûsuf Beg'e.

771/ö-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Diyârbekr.
Bir sûreti Kulp Begi Alican Beg'e.

771/p-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Diyârbekr.
Bir sûreti Zirikî Halîl Beg'e.

771/r-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Diyârbekr.
Bir sûreti Ziriki Yaʿkūb Beg'e.

771/s-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Diyârbekr.
Bir sûreti Gence Begi Sultân Ahmed Beg'e.

771/u-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Erzurum.
Bir sûreti Pertek Begi Rüstem Beg'e.

771/v-

Yazıldı.
Tâbiʿ-i Erzurum.
Bir sûreti Kiğı Begi Çelik Halîl-oğlı Mehmed'e.

771/y-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a viridi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Erzurum.
Bir sûreti Çemişkezek ülkesinde sancak tasarruf iden Pelten'e.

771/z-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Erzurum.
Bir sûreti Çemişkezek ülkesinde sancak tasarruf iden Keyhusrev'e.

771/aa-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Erzurum.
Bir sûreti Kız-uçan Begi Allahvirdi Beg'e.

771/ab -

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hilʿat.
Bir sûreti Deyr-i Ruha Begi Şâh-kulı Beg'e.

771/ac-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hemân hilʿat.
Tâbiʿ-i Bagdâd.
Bir sûreti Pave begine.

771/ad-

Mustafa Çavuş'a virildi.
Hemân hilʿat.
Tâbiʿ-i Bagdâd.
Bir sûreti Şehr-i bâzâr begi.

771/ae-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Bagdâd
Bir sûreti Deyr-i Divîn Begi Süleymân Beg'e.

771/af-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hemân hilʿat.
Tâbiʿ-i Bagdâd.
Bir sûreti Suruç Begi Zeynel Beg'e.

771/ag -

Yazıldı.
Bu dahı.
Hilʿat.
Tâbiʿ-i Bagdâd.
Bir sûreti Baban Begi Mîr Hızır Beg'e.

771/ah-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hilʿat.
Bagdâd.
Bir sûreti Dudan Begi Budak Beg'e.

771/aj-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hilʿat.
Bagdâd.
Bir sûreti Zü'l-cevzân Begi Aras (?) Beg'e.

771/ak-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hilʿat.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Derne Begi Mîr Ömer'e.

771/al-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Âliye-i Gülbâgî'ye (?).

771/an-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Cengiz Hân'a.

771/ao-

Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Kilâs Beg'e.

771/ap-

Yazıldı.
Bu [d]ahi.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Urman Begi Cihan Şâh Beg'e.

771/ar-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Badvanlu Dilâver Beg'e.

-771/as-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Zencire ve Sipa Begi Kāsım Beg'e.

771/at-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Zencire Begi Hamza Beg'e.

771/au-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Berîd Begi Esed Beg b. Budak Beg'e.

771/av-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Matolta (?) nâm sancak tarikıyle Kulı Beg karındaşı Îsâ Beg'e

771/ay-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Kilâs Begi İbrâhîm Beg'e.

771/az-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Gelengün ve Vecnegûle (?) Begi Söhrâb Beg'e.

771/ba-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Örgân Begi Hüseyin Beg biraderi Seyfeddîn['e].

771/bb-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâda.
Bir sûreti Kal'a-yı Haver-şâh [Begi] Velî Beg['e].

771/bc-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Avzâ (?) Begi Nazîr Beg.

771/bd-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Çığan-gedüği [Begi] Kanber Beg.

771/be-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Çınar Betrek (?) Beg['e].

771/bf-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Küregöz (?) Begi Hüseyin Beg.

[Yev]mü'l-ahad fî 15 Cemâziye'l-evvel sene 967

772 *Şam beylerbeyine: Evvelce celbedilmiş olan Nablus sâbık Alay Beyi Toklu Mehmed'in gönderildiğine ve hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Gitmedi

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Nablus Alay-begisi olup teftîşi fermân olınup hükm-i şerîfüm irsâl olınan Toklı Mehmed, Südde-i sa'âdet'ümde habs olınmışdı. Hâliyâ emrüm üzre ahvâli görilmek içün habs ile Ekrâd Sancağı Begi olan iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Canpulad *dâme izzuhû*'ya teslîm olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, habsüne alup dahı emr-i sâbık üzre ahvâlin teftîş eyleyesin.

773 *Rum beylerbeyine: Kürdistan beylerine Çavuş Mustafa ile gönderilen hil'atlerin Diyarbekir beylerbeyine sâlimen ulaştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 17 Cemaziyelevvel sene 967

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kürdistân begleri kullaruma Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mustafa *zîde kadruhû* ile hil'atler irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, lâzım olan mahalde kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim Diyârbekr beglerbegisine ulaşdurasın ki gönderilen espâba zarar gelmek ihtimâli olmaya.

773/a -

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine kifâyet mikdârı âdem koşup irsâl olınan beglere ulaşdura.

773/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Diyârbekr'e varınca vâkı' olan kādîlara.

773/c-

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine.

773/d-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Diyârbekr'e varınca vâkı' olan kādîlara.

773/e-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 17 Cemaziyelevvel sene 967

Bir sûreti Diyârbekr varınca vâkı' olan kādîlara.

774 *Kastamonu Beyi Süleyman Bey'e: Küre-i Ma'mure'deki madencilerden cinayet suçu işleyen bir kimsenin siyaset ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Mustafa'ya virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-evvel sene 967

Kastamoni Begi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Küre-i maʿmûre'de olan maʿdencilerün baʿzı kulları kan idüp bu husûs teftîş olınmak içün vârid olan hükm-i şerîfüm mûcebince teftîş olındukda kan idenler ikrâr idüp lâkin mezbûrlardan birisi mâl-ı mîrî ile alınmışdur diyü sâhibi inâd itmeğin Kastamoni kalʿası'nda habs olduğın arz itdüğün ecilden siyâset olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Arz itdüğün üzre mezbûra siyâset itdürüp emrüm yirine varduğın bildüresin.

775 *773 numaralı hükmün tekrarıdır:.*

Yazıldı[1].
Mezbûra virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-evvel sene 967

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kürdistân begleri kullaruma Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Mustafa *zîde kadruhû* ile hilʿatler irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, lâzım olan mahalde kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim Diyârbekr beglerbegisine ulaşdurasın ki gönderilen espâba zarar olmak ihtimâli olmaya.

775 /a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine kifâyet mikdârı âdem koşup, irsâl olınan beglere ulaşdura.
Bir sûreti.

[1] Bu hüküm 773 numaralı hükmün aynıdır. Sehven mükerrer olarak yazılmış olmalıdır.

776 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Harbe hazır bulunmaları hakkında beylerbeyilere gönderilen hükümlerden bahisle, kendisinin de emre intizaren hazır olmasına dair.*

Yazıldı.
Mehmed Paşa âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-evvel sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ umûmen beglerbegileŗ kullaruma ahkâm-ı şerîfe gönderilüp her biri beglerbegiliklerine müteʿallık olan begler kullarum ve sâʾir asâkir-i nusret-meʾâsirüme tenbîh ü teʾkîd idüp cümle yat ü yarakları ile hâzır u müheyyâ olup sonra ne zamânda çıkılup ve ne mahalle varmak emrüm olursa bilâ-tevakkuf çıkmak emrüm olup ve sâʾir ümerâ-i Kürdistân'a dahı ol bâbda ahkâm-ı cihân-mutâʿum gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı sana koşılan eger bölük-halkıdur ve eger yeniçeri kullarumdur ve sâʾirleridür, tenbîh idesin ki her biri hâzır u müheyyâ olalar ki sonra mahal iktizâ idüp bir cânibe teveccüh itmek

lâzım geldükde cümlesi yanunda hâzır olup kimesneye tevakkuf lâzım gelmeye ve etrâf ü cevânibe dahı göz ve kulak dutup mahal her ne yüzden iktizâ iderse anunla amel idüp muhtâc-ı arz olanı ve sâʾir vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iʿlâmdan hâlî olmayasın ve senünle koşılan askere lâzım olan ordıcı tedârük ü ihzâr itmek içün Haleb kādîsına hükm-i şerîf yazılup sana gönderildi. Ulaşdurup taʿyîn olınan mikdârı ordıcıyı taʿyîn itdürüp ihzâr itdüresin ve Diyârbekr beglerbegisine hüküm yazılup sana gönderildi; ulaşdurasın.

777 *Haleb kadısına: Vezir Mehmed Paşa'nın emrine hazır bulundurulacak muhtelif sanatkârlar hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb kādîsına hüküm ki:

Vezîrüm Mehmed Paşa *dâmet meʿâlîhi* âdem gönderüp yanunda olan askere ordıcı lâzım olduğın iʿlâm eylemeğin mahmiyye-i mezbûrede olan ehl-i hırefden iki nefer kassâb ve dört nefer arpacı ve üç nefer etmekci ve iki nefer naʿlband ve iki nefer bakkāl ve bir nefer semerci ve bir nefer berber ve iki nefer mûy-tâb ve bir nefer sarrâc ve iki nefer başcı ve iki nefer aşcı ve bir nefer bezzâz ve iki nefer çarıkçı ve iki nefer pâbuççı ve bir nefer mumcı ve bir nefer naʿlçacı -ki cümle yigirmi dokuz nefer olur- müşârün-ileyh bir cânibe teveccüh itmelü oldukda yazılup ihrâc olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vakt ü mevsiminde teʾhîr eylemeyüp zikr olınan erbâb-ı hırefün yararlarından ve kādirlerinden emr olınan ordıcıları yazup taʿyîn eyleyüp her birinün sanʿatlerine lâzım ü mühimm olan havâyicleriyle hâzır u müheyyâ eyleyesin ki sefere çıkıldukda cümlesi müşârün-ileyh ile çıkup orduda olalar. Emrüm üzre zikr olınan ordıcıları yazup defter itdükden sonra bir sûretin dahı taʿyîn olınan ordıcılara imzâlayup ve mühürleyüp viresin ki, vakt ü hâcetde anunla amel eyleye. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimm ü lâzımdur. Ana göre mukayyed olup emr olınan ordıcıları bî-kusûr yazup bile çıkarmak bâbında dakîka fevt eylemeyesin.

778 *Rumeli beylerbeyine: Rumeli askeri için ordıcı lâzım olduğunda göndermesi için Âmid kadısına hüküm yazıldığına dair.*

Yazıldı.
Ulaşdurmak içün Mehmed Paşa'ya gönderildi. Mezbûr ile.
Fî yevm-i mezbûr.

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Rûm-ili askeri anun gibi bir cânibe teveccüh idüp ordıcı lâzım olursa, ordıcı ihrâc eyleyüp Rûm-ili askerine irsâl eyleyesin diyü Âmid kādîsına hükm-i şerîfüm yazılmışdur. **Buyurdum ki:**

Sen dahı bu bâbda mukayyed olup anun gibi bir cânibe hareket itmek lâzım gelürse mûmâ-ileyhden emrüm mûcebince ordıcı taleb eyleyesin.

779 *Aynı hususta Âmid kadısına hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Âmid kādîsına hüküm ki:

Vilâyet-i Diyârbekr'de kışlayan Rûm-ili askeri anun gibi bir cânibe teveccüh idüp sefer itmek lâzım gelürse ordıcı ihrâc olınması lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü katʿa teʾhîr ü terâhî itmeyüp taht-ı kazânda vâkıʿ olan ehl-i hırefün her cinsinden kifâyet mikdârı ordıcı yazup taʿyîn eyleyüp levâzım ü mühimmâtları ile ihtâr idesin ki lâzım oldukda ber-vech-i istiʿcâl müşârün-ileyhe irsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. İhmâlden hazer idesin.

780 *Bekir Bey'e: Şehrizol Kul Ağalığının Kerkük Alay Beyi olan Hasan'a tevcihi hususunda mütalaasını bildirmesine dair.*

Yazıldı.

Bekir Beg'e hüküm ki:

Mukaddemâ Şehrizol'de havâss-ı hümâyûna nâzır olan İvâz mektûb gönderüp nâzır olduğı senede mîrîye küllî mahsûl âʾid olup ammâ Şehrizol'de olan kul-ağası Hasan'ın muʿâveneti oldiyse mâl dahı ziyâde hâsıl olurdu. Memleketün nefʿi ve zararı kul iledür. Mâdâmki bu aga bundadur, memleket maʿmûr olmayup harâb olmakdadur. Eger nezâret tekrâr kendüye fermân olınup mâl-ı mîrî terakkî olmak murâd ise zikr olınan agalık Kerkük sancağında zeʿâmetle Alay-begi olan Hasan'a sadaka buyurıla ki yarar ve dilâverlik ile meşhûrdur, mezbûrun ikdâmı ve kendünün saʿyi ile mâl ziyâde terakkî bulur diyü arz eylemiş idi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı onat vechile göresin; fiʾl-vâkıʿ kazıyye arz olınduğı gibi midür, niçedür? Aslı ile arz idesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 16 Cemâziye'l-evvel sene 967 [13.02.1560]

781 *Mısır beylerbeyine: Deniz mevsimi olduğu için Mısır Kapudanı Şücâ'ın yalıların muhafazasına çıkması hakkında.*

Yazıldı.

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mevsim-i deryâ olup ol cânibler ve Rodos cânibleriniin ve sâʾir hıfz olınacak memleketlerün hıfz u hırâseti lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, biʾl-fiʿl Mısr Kapudanı olan kıdvetüʾl-ümerâʾiʾl-kirâm Şücâʿ *dâme izzuhû*'ya gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki vakt ü mevsimi ile muhâfaza için taʿyîn olınan gemiler ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla deryâyâ çıkup kadîmden hıfz u hırâset ide geldüği yalıları eger Trablus yakalarıdur, eger Rodos yalılarıdur, levend ve korsandan mahûf olan yirleri onat vechile hıfz u hırâset idüp levend ve korsandan ve sâʾir küffâr-ı hâksârdan deryâda yüriyen tüccâr ve sâʾir müsâfirîn-i bahre ve yalılara zarar u gezend irişdürmeyüp savn u siyânetde dakîka fevt itmeyüp tamâm basîret üzre ola. Muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

782 *Eşkiyânın haklarından gelinmesi hakkında Bursa beyine ve Nâzır Kemâl'e tekiden hüküm.*

Yazıldı.
Kādînun âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-evvel sene 967

Burusa begine ve Edremid['de] kādî olup nâzır olan Kemâl *dâme fazlühûya* hüküm ki:

Bundan akdem size hükm-i şerîfüm gönderilüp ehl-i fesâd olanları teftîş idüp haklarından gelesin diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol size irsâl olınan mufassal emr-i şerîfüm üzre ehl-i fesâdı tetebbuʿ idüp buldurup emr-i sâbık mûcebince amel idesin.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fî 17 Cemâziye'l-evvel sene 967 [14.02.1560]

783 *Gelibolu kadısına: Donanma-yı hümâyûn için Anadolu'dan Rumeli'ye geçecek kürekçilerin deftere göre geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Gelibolı kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp donanma-i hümâyûnum içün Anadolıʾdan Rûm-iliʾne kürekci geçdükde Kazdağı'nun harâmî levendleri kürekcilere karışup bile geçüp dahı yol kesüp niçe fesâd idegelmişlerdür. Gelüp geçen kuzâtun elinde olan kürekci hükmine ve defterine nazar olınup taʿyîn olınan kürekciden gayrı kimesne geçmeyüp ve bu husûsa acemî-oğlanları, yaya-başıları muʿâvin ü mübâşir olalar diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz itdüğün üzre gelüp kürekci ile geçen kuzâtun elinde olan kürekci hükmin ve kendülerün defterlerin görüp ne mikdâr kürekci ihrâcına fermân-ı şerîfüm olup kuzât kaç neferin defter idüp, alup gelürler ise anları geçürüp andan mâʿadâ kürekci nâmiyle âhar levend tâʾifesin geçürtmeyüp menʿ eyleyesin ve bu husûsa anda olan acemî-oğlanları yaya-başılarından kıdvetüʾl-emâsil bile mübâşir ve muʿîn ola, şöyle bilesin.

784 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Ulûfelerini aldıktan sonra lâzım olduğunda bulunmayanların buldurulup tedip edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Hasan'a virildi.
Fiʾt-târîhiʾl-mezbûr

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp ulûfecilerinden baʿzı kimesneler ulûfelerin alup gerek oldukları zamânda gaybet idüp anun gibilerin teʾdîb olmaları husûsın arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

Arz itdüğün üzre ol gaybet idenleri her kande ise tetebbuʿ u tecessüs idüp buldurup getürdüp dahı her ne vechile teʾdîb olınmaları vech ü münâsib görilmek vech ü münâsib olduğı üzre her birin onat vechile teʾdîb eyleyesin ki sâʾirlerine mûcib-i nasîhat olup bir dahı bir ferd anun gibi bir vazʿ itmek ihtimâli olmaya ve yâhûd gönderesin ki, küreğe koşılup min baʿd ihrâc olınmaya.

785 *Mehmed Paşa'ya: Kul taifesi için gereken barutun tedariki ve Haleb hazinesinden para verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp anda olan kul tâ'ifesine bârût lâzımdur diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Göresin, eger Haleb kal'ası'nda ve eger Trablus'da ve eger Âmid'de kifâyet mikdârı [b]â[r]ût[1] varise alasın, yoğise arz idesin; tedârük olına ve arz itdüğün üzre sana Haleb hazînesinden yirmi bin altun virilmek içün Haleb defterdârına hükm-i şerîf yazılup sana gönderildi; ulaşdurup dahı alasın.

---

[1] Metinde: "ارت" şeklinde yazılmıştır.

786 *Arap defterdarına: Hazine-i Haleb'den Mehmed Paşa için yirmi bin filori verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Hüve.

Arab defterdârına hüküm ki:

Mehmed Paşa mektûb gönderüp hazîne-i Haleb'den yirmibin flori virilmesin arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Hazîne-i Haleb'den mümâ-ileyhe yirmibin flori virüp deftere kayd idüp muhâsebene geçüresin. Bunda olan hâslarından tahsîl olınup hazîne-i âmirem içün zabt olınur. Şöyle bilesin.

787 *Bağdad'a varıncaya kadar yol üzerinde bulunan beylere: Bazı ümera hil'atlerini getiren Çavuş Mustafa'ya ve hilatlere zarar verdirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Bagdâd'a varınca yol üzerinde vâkı' olan beglere hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mustafa *zîde kadruhû* ile ba'zı ümerâ kullaruma hil'at ile irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emîn ü sâlim müşârün-ileyhim beglere îsâl idüp kendüye ve gönderilen espâba zarar u gezend irişdürmeyesin.

788 *Galata kadısı'na: Galata'da yapılan evler yenilenirken saçaklı olarak değil kireçli olarak yaptırılması hakkında.*

Yazıldı.
Ulaşdurmak içün çavuş-başısına teslîm olındı.
Fî 21 Cemâziye'l-evvel sene 967

Galata kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede ihrâk olınan evler husûsın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Varıcak, zikr olınan evler tekrâr binâ olınmalu oldukda sâhiblerine tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki saçak itdürmeyüp kerpi ile yapdurasın.

789 *Haleb defterdarına: Şam yeniçerilerinin ulûfelerine ait defterin bir suretinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Paşa âdemi Hasan'a virildi.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Şâm beglerbegisi mektûb gönderüp Şâm yeniçerilerinün elli altı nefer noksân üzre olmağın yirlerine âdem yazılmak husûsın bildürmeğin **buyurdum ki:**

Şâm yeniçerilerinün ulûfeleri salındığı defterin sûretin ihrâc idüp mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ne mikdâr mahlûli var idüği ma'lûm ola.

790 *Piri Bey'e: Bağdad'dan avdet eden Mehmed Çavuş'a sancaktarının ve çeribaşısının saldırısından dolayı, bunların İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ hatt-ı şerîf, Paşa'dadur.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-evvel sene 967

Pîrî Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Basra'ya ulak ile irsâl olınan Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed *zîde kadrûhu* Südde-i sa'âdet'üme gelürken senün cânibünden mektûb ve ulak ile sancakdârun ve çeri-başun akabince Gülek'de irişüp "sen câsûssun" diyü dutup esbabın alup kal'ada koyup kendüyi alup gidüp bu makūle ihânet itdüklerin müşârün-ileyh Südde-i sa'âdet'üme arz itmeğin mezkûrların mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol sancakdârunı ve çeri-başunı te'hîr itmeyüp müşârün-ileyhe teslîm idüp ve sen dahı bile yarar âdemler koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

791 *Gülek dizdarına: Merkum Mehmed Çavuş'un tevkifi için Piri Bey tarafından Kölek'deki bacdarlara yazılan mektubun gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa âdemi Abdî ile gönderildi.
Fî 17 Cemâziye'l-evvel sene 967

Gülek dizdârına hüküm ki:

Bundan akdem Basra'dan gelen Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed *zide kadrûhû*'yı dutup kayd ü bend ile gönderesin diyü Gülek'de bâcdâr olanlara cenâb-ı emâret-me'âb Pîrî Beg *dâme ulüvvuhû*'dan mühürlü mektûb ile sancakdârı ve çeri-başısı gönderilmiş. Müşârün-ileyhün bâcdâra bu bâbda gönderdüği mektûb her kimde ise buldurup Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından İbrâhîm *zide kadruhû* vardukda, müşârün-ileyhün ol mektûbun her kangı bâcdârda ise buldurup alup mühürleyüp mezbûr çavuşa teslîm idüp gönderesin. Şöyle ki, ihmâl idesin ve yâhûd ta'allül itdüresin, özrün makbûl olmaz; her kande ise bulup gönderesin.

792 ***772 numaralı hükmün tekrarıdır.***

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-evvel [sene 967]

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Nablus alay-begisi olan Toklu Mehmed'ün teftîşi içün sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer[dür]. Kendü Südde-i saʿâdet'ümde mahbûs olmağın kayd ü bend ile âdemün çavuş-başısına teslîm olınup irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre mezkûrun ahvâlin teftîş eyleyesin.

793 ***Erzurum beylerbeyine: Erzurum kulları ulûfelerinin gönderilmesi için Haleb defterdarına hüküm yazıldığına dair.***

Yazıldı.
Mektûb Defterdâr Efendi'dedür.
Kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-evvel sene 967
Hâvale husûsı içün Mâliyye tarafından yazılan hüküm defterdâr âdemi Kenʿân'a virildi.
Fî 22 Cemâziye'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp anda olan kullarun ulûfeleri ahvâlin bildürmişsin. İmdi, üslûb-ı sâbık üzre gönderilmesiyçün Haleb defterdârına hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mütenebbih olasın.

794 ***Arap defterdarına: Hama'da harap olan mîrî hamam hakkında tahminî bir rapor göndermesine dair.***

Yazıldı.
Âdemine virildi.
Fî 21 Cemâziye'l-evvel sene 967

Arab defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Hamâ'da olan mîrî hammâm haylîden berü işlemeyüp taʿmîri dahı mümkin olmayup satılması enfaʿdur diyü Hamâ kādîsı sana mektûb gönderdüğin bildürmişsin. Ammâ taʿmîr oldukda ne mikdâr akça ile olur ve ne mikdâr mahsûl virür ve satılduğı takdîrce ne bâhâya alurlar, beyân itmemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, hammâm-ı mezbûrun ol husûsların dahı görüp tahmîn-i sahîh ile tahmîn idüp meşkûk nesnesin komayup sıhhat üzre maʿlûm idinüp dahı vukūʿı üzre yazup bildüresin.

795 ***Dergâh-ı Âli Çavuşlarından İdris'e: Tahkikatı evvelce kendisine emrolunan âmiller ve kardeşleri hakkında.***

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 20 Cemâziye'l-evvel sene 967

Dergâh-ı âlî çavuşlarından İdrîs Çavuş'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp mukaddemâ teftîş fermân olınup hukūk-ı nâs alıvirilmek içün hükm-i şerîf verilen âmiller ile karındaşları husûsın bildürmişsin. Ve görilmedüğine kürekci ve avârız emri mâniʿ olduğın bildürmişsin. İmdi, kürekci husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, kürekci ahvâli ber-taraf oldukdan sonra mezkûrları ihzâr idüp emr-i sâbıkum mûcebince teftîş eyleyesin.

796 ***Hamideli beyine: Burdur sâbık Nâibi Hacı'nın tahkikat yapmak üzere tarafına gönderildiğine dair.***

Yazıldı.
Mezbûr Ahmed'e virildi.
Fî 20 Cemâziye'l-evvel sene 967

Hamîd-ili begine hüküm ki:

Bundan akdem Burdur nâʾibi olan Hacı nâm kimesnenün teftîşi içün sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdi.

Mezbûr Südde-i saʿâdet'ümde mahbûs olmağın hâliyâ Teke ili sipâhilerinden Ahmed nâm sipâhî ile teftîş içün sana irsâl olınup **buyurdum ki:**

Varup teslîm itdükde emr-i sâbıkum mûcebince teftîş eyleyesin.

797 ***Van beylerbeyine: Lahcan Beyi Yusuf Bey'in kâtilleri hakkında Hakkâri Beyi Zeynel'e hüküm gönderildiğine ve kendisine yardımda bulunulması hakkında.***

Yazıldı.
Rüstem Kethudâ'ya virildi.
Fî 20 Cemâziye'l-evvel sene 967.

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Lahcan Begi iken katl olınan Şâh Yûsuf'un Beg'ün husûsı içün Hakkâri Begi Zeynel *dâme izzuhû*'ya hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup anun gibi lâzım gelür ise muʿâvenet eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad Fî 21 Cumâde'l-ûlâ sene 967 [18.02.1560]

798 ***İskenderiye beyine ve Podgoriçe kadısına: Leş İskelesi'nde yapılacak olan hamam için gereken mermerin Podgoriçe'deki harap kiliseden alınması hakkında.***

Yazıldı.

İskenderiyye begine ve Podgoriçe kādîsına hüküm ki:

Dukagin Begi Abdülbâki mektûb gönderüp Leş iskelesi'nde binâ olınacak hammâma mermer lâzım olup bundan akdem Podgorice nâhiyesinde bir harâbe kilise olup müteveffâ olan beg, İskenderiyye'de binâ itdüği hammâma baʿzı mermerlerin getürdüp bâkī kalan mermerleri yirinde kalduğın ve zikr olınan hammâma lâzım olan mermerler andan görilmesi husûsın iʿlâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; kazıyye arz eyledüği gibi olup mezkûr kilise harâbe olup kimesnenin mülki ve nizâ'lusı değil ise müşârün-ileyh âdem gönderüp mermerlerin Leş'de binâ olınacak hammâma almak istedükde halâş (?) lâzım gelürse mu'âvenet idesin.

799 *Nevrekop ve Drama kadılarına: Nevrekop'taki yüksek bir mahaldeki kâfirlerin ezan esnasında Müslümanları rencide edip etmediklerinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-başına teslîm olındı.
Fî selh-i Cumâde'l-ûlâ sene 967

Nevrekop ve Drama kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunılup kasaba-i mezbûrede olan kilise bir mürtefi' yirde olup cevâmi' u mesâcide havâle olup yevm-i cum'ada ve sâ'ir evkātda salâ vü ezân okundukda kilisede sâkin olan kefere dil-âzârlık ider diyü i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup göresin; anun gibi kilise var mıdur; ne makūledür ve içinde kefere sâkin olurlar mı; ne mikdâr kefere vardur ve arz olınduğı gibi hâvâle yirde midür? Anun gibi sâkin olan keferenin hılâf-ı Şer'-i Şerîf evzâ' u etvârları var mıdur, nicedür? Anun gibi hilâf-ı Şer' evzâ u etvârları var ise men' idüp kazıyyelerin vukū'ı üzre yazup arz idesin. Himâyet itmekden hazer idesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 23 Cemâziye'l-evve sene 967 [20.02.1560]

800 *Seçen Beyi Turali Bey'e: Havâss-ı Hümâyûna ve beylerbeyilerin haslarına sığınarak ele geçirilmelerine zabitlerinin mâni olduğu bildirilen haramilerin derhal yakalanmalarına dair.*

Yazıldı.

Seçen Begi Turâli Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp on yedi hayduğ ele getürilüp haklarından gelindüğin ve ba'zı harâm-zâdeler havâss-ı hümâyûnuma ve ba'zı beglerbegiler ve begler hâslarına sığınup anlarun ele gelmelerine zâbıtları māni' olduğın bildürüp imdi, ehl-i fesâd eger havâss-ı hümâyûnum re'âyasıdur ve eger beglerbegi ve begler hâslarından ve sâ'ir zu'amâ vü erbâb-ı timar timarlarındandur; her kandeyse ele gelüp haklarından gelinmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup sancağunda zuhûr iden hayduğ ve harâm-zâde ve ehl-i fesâdı mecâl virmeyüp ele getürüp Şer' u kānûn ile ehl-i fesâd ü şenâ'at olanlarun haklarından gelüp anun gibi eger havâss-ı hümâyûnuma ve eger beglerbegi ve begler hâslarına sığınup ilticâ idenleri dahı ele getürüp haklarından gelüp ele virmekde eger zâbıtları māni' olup ve yâhûd mu'în ü zahîr olalar, anun gibi ehl-i fesâdı ele virmeyüp mû'în ü zâhir olanları eger ümenâdur ve eger beglerbegi ve begler âdemleridür ve eger zu'amâ vü erbâb-ı timardur, bi'l-cümle her kim olursa isimleri ve resimleri ile yazup bildüresin ki haklarından gelinüp sâ'irlerine mûcib-i ibret ola ki kimesnenün ehl-i fesâda mu'âvenet itmeğe mecâli olmaya. Anun gibi kimesneye ta'allül ü bahâne itdürmeyüp günâhları sâdır

olduğı mahalde Şer' u kānûn ile haklarından gelüp hıfz u hırâset-i vilâyet ve refâhiyyet-i itmi'nân-ı ra'iyyet ve emn ü emân-ı vilâ'vet bâbında dakika fevt itmeyüp gaflet üzre olmayasın.

801 *Boğdan voyvodasına: Hâssa-i Hümâyûn tacirlerinden Mustafa'nın Boğdan sınırında mallarını alan kâfirin derhal ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp hâssa-i hümâyûn tâcirlerinden dârende Mustafa, Moskov vilâyetinden Boğdan sınurına karîb bir yirde gelürken تجنسبك (تجنسبك) nâm kâfirün âdemîsi, ardından yetişüp dört fuçı كاوجلب kalay ve üç bin altı yüz gümüş aldukda mezbûr Mustafa sana i'lâm eyledükde mezkûr kâfire mektûb ve âdem gönderüp taleb eyledüğünde virmeyüp inâd itdüğin bildürdüğün ecilden mezkûrun mâlı alınmak lâzımdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, tekrâr mektûb ve âdem gönderüp emrüm üzre zikr olınan espâbı taleb idüp alasın. Şöyle ki inâd ü muhâlefet idüp eger eyülükle ve eger yavuzluğla her ne tarîk ile mümkin ise bî-kusûr fermân-ı şerîfüm üzre almayınca olmayasın ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin. Şöyle bilesin.

802 *Vidin beyine ve Silistre kadısına: Köy basıp adam katleden Memi'nin ele geçirilip arzedilmesi hakkında.*

Voyvodanun âdemi İlyâs'a virildi.
Fî 24 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Vidin begine ve Silistre kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası âdem gönderüp Memi nâm kimesne içün, köyler basup ve âdemler katl itdi diyü bundan akdem arz olındukda, teftîş için hükm-i şerîf virilüp görilmedüğin ve tekrâr teftîş olmak için hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr eylemeyüp mezbûrı ele getürüp husamâ muvâcehesinde husûs-ı mezbûrı ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arz eyledüği gibi ise ki Şer'ile sâbit ola, bu bâbda emr-i Şer' neyse icrâ idesin. Ammâ şöyle ki, Şer'ile sâbit olmayacak olursa mezbûr kimesnenün yaramazlığı ve fesâd ü şenâ'ati var mıdur ve yanına levend ve hırsuz ehl-i fesâd makūlesinden âdem gelür gider nicedür ve töhmet-i sâbıkası var mıdur? Hakikati vukū'ı üzre yazup bildüresin ve mezbû[r], Eflâk sınurında sonradan bir çiftlik ihdâs eyleyüp Eflâk re'âyâsına ziyâde zararı var imiş, anı dahı göresin; ne asl çiftlikdür, sonradan mı ihdâs olmışdur; re'âyâya zararı var mıdur? Aslı üzre bildüresin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 25 Cumâde'l-ûlâ sene 967 [22.02.1560]

803 *Tuna yalısında bulunan eminlere: Eflâk vilâyetine bağlı haraç veren çingenelerin esir olarak sattırılmaması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı Eflâk voyvodası âdemi İlyâs'a virildi.
Fî 24 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Tuna yalısında vâkı' olan emînlere hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası kıdvetü'l-ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhıyye Petri Voyvoda Dergâh-ı mu'allâ'ma âdem gönderüp kadîmden Eflâk voyvodaları ve bolarları hıdmetlenügeldüği Eflâk vilâyetine müte'allık ba'zı çingâneleri Yergöği hisârı erenlerinden ve gayrıdan uğurlayup Tuna yalısına getürüp satup te'addî iderler diyü bildürdi. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olasız; vâkı' ise Eflâk vilâyetine müte'allık harâc-güzâr çingânelerün bey'i câ'iz değildür. Anun gibi mezbûr vilâyete tâbi' çingânelerden kimesne vech-i meşrûh üzre getürüp bey' iderse men' eyleyesiz; aslâ vü kat'â bir ferde ol makūle çingâne tâ'ifesini satdurmayasız. Memnû' olmayanı her kim ise ismi ve resmi ile yazup bildüresiz. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur, onat mukayyed olasız.

804 *Şam beylerbeyine: Şam sâbık Beylerbeyisi Mehmed Bey zamanında İstanbul'a gönderilip küreğe konulmuş olan dört kişinin suçlarının araştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 25 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Şâm beglerbegisine [hüküm ki]:

Bundan akdem Şâm Beglerbegisi olan müteveffâ Mehmed Beg zamânında dört nefer kimesne cerîme isnâdiyle Südde-i sa'âdet'üme gönderilüp küreğe konılmışdı. Hâliyâ mezkûrun sübût bulan cerîmeleri ne idüği ma'lûm olmak lâzım olmağın isimleri ve kangı karyeden ve ne mahalden idükleri defter olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrları yirlü yirinden yoklayup ve ol zâmanda sicillâta ne vechile kayd olınup üzerine bi-hasebi'ş-Şer' ne sâbit ü zâhir olmışdur? Görüp sıhhati üzre ma'lûm idinüp her birinün küreğe irsâl olınmağa bâ'is olan cerîmeleri aslı ve hakîkati üzre sûretin ihrâc itdürüp mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

805 *Fransa Padişahı'na nâme-i hümâyûn: Galata tacirlerinden Corci'nin ölmesi üzerine, Fransa'ya gönderilen ticarî malının vârisleri vekiline teslim ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Ser-â-ser kîse ve altun kozalak ile Jorji'nün karındaşı Badrişin'e virildi.
Fî 26 Cemaziyelevvel sene 967

Françe Pâdişâhı'na nâme-i şerîf yazıla ki:

Mahmiyye-i Galata'da sâkin olan zimmî tâcirlerden Jorji nâm zimmînün vârisleri bundan akdem atebe-i ulyâmuza gelüp mezbûr Jorji mürd olmazdan mukaddem altı

yüz on iki kantâr kalay ve bin dokuz yüz altmış kantâr bakkam ve on beş kantâr jiva ve altı bin zira' kaneviçeyi ticâret içün altı bin flori borçla alup gemiye tahmîl [ve] kabz-ı tasarrufunuzda olan vilâyete gönderüp zikr olınan metâ' anda iken mezbûr mürd olup metâ' anda girift olınmağın borçla alınan altı bin flori içinden ihrâc olınup mâ'adâsı hâssa-i hümâyûnum cânibine olan deyni içün Südde-i sa'âdet-me'âbımuza gönderilmeğe sâbıkā babanuza nâme-i hümâyûnumuz irsâl olınmış idi. Hâliyâ gönderilen nâme-i şerîfimüz mûcebince mezbûrun anda olan mâlından zikr olınan altı bin flori ihrâc olınup bâkī kalan mâlı anda olan vekîlleri Pavlo'ya hükm olınup teslîm olınduğı vârisleri i'lâm eyledi. İmdi, gerekdür ki, nâme-i vidâd-meşhûnumuz varup vusûl bulıcak, ol hânedân ile kadîmden mâ-beynimüzde vâkı' olan müvâlât ü musâfât müsted'âsınca mezbûrun bâkī kalan mâlından eger anda olan kapudan tevliyet-i zimmetinde olan hakkı ve eger sâ'irde olan mâldur, her kimde ise tetebbu' olınup dahı ma'lûmınuz oldukdan sonra müteveccih olanlardan alınup tahsîl olınup zikr olınan vekîlleri Pavlo'ya teslîm olınup hâssa-i hümâyûnumuz cânibine olan deyni içün mezkûr Pavlo ile yüce dergâhımuza irsâl olınmak bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürile. Mücerred bize avk içün deyni vardur diyü mezkûrun mâlına ve vekîllerine aslâ kimesne dahl itdürilmeye.

806 *Venedik dojuna: Mesina memlehası yakınındaki kale ile yine o civarda mevcut kalenin yıktırılması hakkında.*

Yazıldı.

Venedik dojına hüküm ki:

Hâliyâ iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Klis Sancağı Begi Ferhâd *dâme izzuhû* ile Sarây kādîsı *zîde fazluhû* Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Mesina memlehası dimekle ma'rûf memlehaya karîb bir yassı taş vâkı' olup mahfûz yir olmağla emîn olanlar ol taş üzre çıkup mahsûlâtın cem' idüp hıfz idegelmişler iken birkaç seneden berü Venedik tevâbi'inden Freng tâ'ifesi ol taş üzre bir kal'a binâ idüp içine on beş nefer (boşluk) komışlardur. Ve bundan gayrı memlaha-i mezbûreye karîb Memâlik-i mahrûse içinde Papalik dimekle ma'rûf bir harâb kal'a olup Freng tâ'ifesi ol kal'ayı birkaç yıldan berü ta'mîr idüp içine beş nefer koyup mukaddemâ zikr olınan neferler ihrâc olmak içün defe'âtle emr-i şerîf vârid olmış iken ihrâc olınmayup kalmışdur. Ve zikr olınan kal'alar, Klis kal'ası mukābelesinde olmağın ibâkat eyleyen esîrler ol kal'alar sebebi ile halâs olup Memâlik-i mahrûse'ye ziyâde zararı vardur, hedm olınması lâzımdur diyü arz eylemişler. İmdi, zikr olınan kal'alarun hedmi içün bundan akdem defe'âtle size nâme-i hümâyûnumuz irsâl olınmışdı. Girü hedm olmayup kalmağa sebeb ne olmışdur? Eyle olsa gerekdür ki yüce dergâhuma olan ihlâs u ihtisâsınuz muktezâsınca bu bâbda evâmir-i şerâ'ifümle amel olınup zikr olınan kal'alarun ref'i bâbında envâ'-ı mesâ'î[-i] cemîle zuhûra getüresin.

807 *Mohaç Beyi Mehmed Bey'e: Kopan Beyi Hasan Bey'in mektubundan bahisle, sancağın haydut ve haramiden muhafazası hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 24 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Mohaç Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Kopan Begi Hasan *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Peçuy'un hıfzı Kapuşvar ile müyesserdür didüği ecilden Peçuy'a ilhâk

olınmağın ber vech-i istibdâl livâ'-i Mohaç bana tevcîh olınur ise Kapuşvar ilhâk olınmaz ise hıfz olınurdı. Hâliyâ ehl-i fesâdun hıfzı dahı (boşluk) oldı diyü arz eylemiş. İmdi, sancağunun hıfz u hırâseti lâzımdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gaflet üzre olmayup hayduk [u] harâmînün haklarından gelüp hıfz u hırâsetde dakika fevt eylemeyesin. Ebnâ'-i sebîle ve re'âyâya zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin. Mâdâmki anlar tarafından ahde mugâyir vaz' olmaya, berü cânibden dahı itdürmeyesin.

808 *Arap defterdarına: İstanbul'a gönderilmesi emrolunan yelken bezlerini Adana'da Piri Bey'e teslim etmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Ken'ân'a virildi.
Fî 23 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Arab defterdârına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme gelmesi fermân olınan yelken bezlerinün anda olan yeniçeri kullaruma virilen mîrî deve ile Adana'ya irsâl olmasın emr idüp ve Adana'ya geldükde cenâb-ı emâret-me'âb Pîrî Beg *dâme ulüvvuhû* kendü develerine tahmîl idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîfüm yazılup sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp emr olınan bezi mu'accelen anda olan mîrî develere tahmîl idüp ve kendüye yazılan hükm-i şerîfüm ile Adana'ya gönderüp müşârün-ileyhe teslîm eyleyesin ki emr üzre ol dahı irsâl olınan bezi kendü develerine tahmîl idüp mu'accelen atebe-i ulyâma irsâl ide. Ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varup ve zikr olınan bezi ne târîhde tahmîl idüp gönderdüğün yazup bildüresin.

809 *Pîrî Paşa'ya: Gönderilecek yelken bezlerini, kendi develeriyle İstanbul'a yollaması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyh Pîrî Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Haleb'den Südde-i sa'âdet'üme gelecek bez olup Adana'ya göndermek içün Haleb defterdârına hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh zikr olınan bezi sana teslîm itdükde ne mikdâr zahmet ise kendü develerüne tahmîl idüp mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

810 *Eflâk voyvodasına: Yergöğü Kalesi'ni tamir edecek olan Müstedam Çavuş'un isteyeceği levazım ve adamların verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Müşârün-ileyhe virildi.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Yergöği kal'ası'nun ta'mîri içün Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Müstedâm *zîde kadruhû* irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezkûreye lâzım olan eger kerestedür ve eger cerahor ihrâcıdur mukayyed olup lâzım olan cerahorı ihzâr u ihrâc idüp irsâl eyleyesin ki nafakalarıyla kal'a-i mezkûre binâsına hıdmet ideler.

811 *Aynı hususa dair Yergöğü kalesi dizdarına hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Yergöği kal'ası dizdârına hüküm ki:

Kal'a-i mezkûre ta'mîri içün Müstedâm Çavuş *zîde kadruhû* irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, hıdmet-i binâya hisâr-eri lâzım olup taleb eyledükde kifâyet mikdârı hisâr-eri ta'yîn idüp viresin.

812 *Saruhan Piyadeleri Beyi Mehmed Bey'e: Bilecik madeni hizmetine tayin edilen sancak piyadeleri nöbetçisinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Küre Emîni Hasan Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Saruhan piyâdeleri begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağuna müteallık olan piyâdelerün bir nevbetlüsi ki 586 neferdür, Bilecik ma'deni hıdmetine ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp sancağuna müte'allık olan yayalarun birer nevbetlülerin âdet ü kânûn üzre altışar aylık zâd ü zevâdeleri ile ve yaya-başıları ile ve mukaddemleri ile vaktinde ihrâc eyleyüp mahall-i me'mûra getürüp hıdmete mübâşeret itdürüp itmâm-ı maslahat eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyüp vakti ve mevsimi ile bî-kusûr ihrâc eyleyüp emr olınan mahalle getürüp hıdmetde dakika fevt eylemeyesin. Şöyle ki, giç veya eksük getüresin, maslahat avk u te'hîr ola, özrün makbûl olmaz ana göre mukayyed olasın.

812/a-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Kara-hisâr-ı Sâhib piyâdeleri begi Mehmed Beg'e.
Nefer: 730, hıdmet-i mezbûreye.

812/b-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Biga piyâdeleri begi Mehmed Beg'e.
Nefer: 281, hıdmet-i mezbûreye.

812/c -
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Ankara piyâdeleri begi Sinân Beg'e.
Nefer: 495, hıdmet-i mezbûreye.

812/d-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Aydın müsellemleri begi Mustafa Beg'e.
Nefer: 100, hıdmet-i mezbûreye.

812/e-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Hüdâvendiğâr piyâdeleri begi Mustafa Beg'e.
Nefer: 406, hıdmet-i mezbûreye.

812/f-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Kütahya müsellemleri begi Kāsım Beg'e.
Nefer: 735, hıdmet-i mezbûreye.

812/g-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Karesi piyâdeleri begi Husrev Beg'e.
Nefer: 406, hıdmet-i mezbûreye.

812/h-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Menteşe piyâdeleri begi Kāsım Beg'e.
Nefer: 961, hıdmet-i mezbûreye.

812/i-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Hamîd piyâdeleri begi İskender Beg'e.
Nefer: 992, hıdmet-i mezbûreye.

[Yev]mü's-sebt fî 26 Cumâde'l-ûlâ sene 967 [23.02.1560]

813 ***Zaderme kadısına: Leş İskelesi'nde yapılacak hamam kimseye zarar vermeyecek ise, inşasına müdahale edilmemesi hakkında.***

Yazıldı.

Zaderme kādîsına hüküm ki:

Dukagin Sancağı Begi Abdülbâki *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Leş iskelesi'nde hammâma şiddet-i ihtiyâc olduğın arz idüp bir hammâm binâ itmeğe icâzet taleb itmeğin iskele-i mezbûrede bir hammâm binâ itmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Göresin, zikr olınan iskelede hammâm binâ olınmağla kimesnenün vakf u mülkine zarar lâzım gelmez ise müşârün-ileyh hammâm binâ itmek istedükde kimesneyi dahl ü taʿarruz itdürmeyesin.

814 ***Anadolu beylerbeyine: Devrekâni nahiyesinde tımar mutasarrıfı Hüdaverdi'nin deftere yazılmayan tımarının tetkiki için bu defterin gönderilmesi hakkında.***

Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 27 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kastamoni sancağında Devrekânî nâhiyesinde nefs-i Devrekânî'den ve gayrıdan beş bin iki yüz doksan dokuz akçalık timara mutasarrıf olan Hudâvirdi, Konya muhârebesinde alayda ve karavulda bile olup defterde mevcûddur diyü sancağı begi arz idüp memhûr olan defterine nazar olındukda ismi mutasarrıf olduğı timarla yazılup ✓ olup mezkûrun[1] hataʾen tahrîr olmamış diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, zikr olınan sancak-begi sana gönderdüği yoklama defterin mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

1 "mezkûrun" kelimesi mükerrerdir.

815 ***İzvornik beyine ve Provnik kadısına: Provnik'de haramilerle ittifak ederek ev basıp malları yağmalayan reâyânın ele geçirilip hapsedilmeleri hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsı Sinân'a virildi.
Fî 22 Cumâde'l-ûlâ sene 967

İzvornik begine ve Provnik kādîsına hüküm ki:

Sen ki kādîsın; mektûb gönderüp kazâʾ-i mezbûrede baʿzı karyeler sipâhî timarı olup reʿâyâsı maʿden hıdmetindeyüz diyü sancak-begi sübaşıların içlerine getürilmeyüp Ebri (?) nâm nehrün öte cânibinde olan harâmîler ile ittifâk idüp muttasıl evler basup harâmîlik itmekden hâlî olmayup hattâ Zaplana nâm kasabada niçe kerre kimesnelerün mâlların gāret idüp mâʿdenci nâmına olmağla niçe fesâdlar iderler diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu makūle ehl-i fesâdı ele getürüp gaybet iderse Şerʿile buldurması lâzım olanlara buldurup Şerʿile teftîş idüp göresin; erbâb-ı hukūka hakların alıvirdükden sonra zikr olınan ehl-i fesâdı anda habs idüp, yanınuzda sâbit olan kazıyyelerinün sûret-i sicilleri ile bile yazup arz eyleyesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebiyle amel eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 27 Cumâde'l-ûlâ sene 967 [24.02.1560]

816 ***Vidin beyine ve Silistre kadısına: Yergöğü'nde evine konulan arabaların eşyalarını çalan Hasan ve Memi ile ortakları hakkında muhakeme icrasına dair.***

Voyvodanun âdemi İlyâs'a virildi.
Fî selh-i Cumâde'l-ûlâ sene 967

Vidin begine ve Silistre kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası mektûb gönderüp Yergöği'nde Hasan nâm kimesnenün evinde arabaları konup ol gice bir arabası bozılup çûka ve sâʾir espâbları serika olınup mazınnaları ev sâhibi ve Memi nâm kimesneler ve sâʾir şerîkleri idüğin arz itmeğin bundan akdem dahı hükm-i şerîf virilüp sicill olduğın bildürmeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre Şerʿile husamâ muvâcehesinde teftîş idüp göresin; şöyle ki, mezkûrun evinde arabaları bozılup espâbları serika olınup eger mezkûr Hamza'dadur ve eger Hasan'da ve eger sâʾir her kimde zuhûr iderse Şerʿile mütevecih olan hakların bî-kusûr mütevecih olandan hükm idüp alıvirüp eger Şerʿile sâbit olmaz ise mezkûr Hamza'nun ve Hasan'un ve sâʾirlerinün keyfiyyet-i ahvâllerin halkdan tefahhus idüp anun gibi töhmet-i sâbıka ile müttehem olmışlar mıdur, nicedür, yohsa eyülükle mi meşhûrlardur? Mufassal ahvâllerin bildüresin. Anun gibi töhmet-i sâbıkaları var ise aynı ile sûretlerin ihrâc idüp gönderesin.

817 *Karaman beylerbeyine: Şehzade Selim tarafından kendilerine tımar ve terakki tevcih edilenlerin hükümlerinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 5 Cemâziye'l-âhir sene 967

Karaman beglerbegisine hüküm ki:

Ferzend-i ercmend-i erşed-i esʿad oğlum Selîm *tâle bakâbu* cânibinden baʿzı kimesnelere ibtidâdan dirlik ve terakki tevcîh olmağçün vârid olan hüküm mûcebince timar ve terakki tevcîh olındukda hükümleri Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârünileyhün vârid olan hükümleri mûcebince timar ve teakki tevcîh idüp tezkire verdüğünde hükmün sûreti alınup dahı hükmi tezkire ile bile gönderesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fi selh-i Cumâde'l-ûlâ sene 967 [27.02.1560]

818 *Debre ve Mat kadıları ile Koçi Çavuş'a: Aşağı Debre nahiyesinde isyan ile meşhur olan bazı köy halkının, köyler basarak adam öldürmelerinden ve haydutluklarından dolayı yakalanmalarına dair.*

Arz getüren Îsâ'ya virildi.
Fî gurre-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Debri (Debre) ve Mat kādîlarına ve Koçi Çavuş'a hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesinde vâkıʿ olan Müslimânlar ve reʿâyâ bundan akdem gelüp nâhiye-i mezbûreye tâbiʿ kadîmden isyân ile meşhûr olan Rece (?) ve Darada (?) ve Laşâk (?) ve Parga ve Gedene-Ulura (?) nâm kurâ halkı beş yüzden ziyâde kâfir cemʿ olup köyler basup gāret ve evlerimüz ihrâk idüp davarlarımuz ve rızıklarımuz alduklarından gayrı kimin mecrûh ve kimin katl idüp zulm eylediler diyü şekvâ eyledükleri arz olındukda hükm-i şerîf vârid olup ehl-i fesâdı ele getürüp Şerʿile ashâb-ı hukūka hakları edâ olındukdan sonra Şerʿile lâzım geleni icrâ idesin diyü buyurılmağın nâhiye-i mezbûreye tâbiʿ varılup zikr olınan kurâ halkına âdemler gönderilüp Şerʿ-i Şerîfe daʿvet olındukda itâʿat-i Şerʿ itmedüklerinden gayrı beş yüzden ziyâde kâfir âlât-ı harble bir yire cemʿ olup Hoş (?) ve Yavace Şedene (?) nâm karyeleri gāret idüp davarların alup ve rızıkların tâlân idüp Müslimân ve kâfirden on nefer kimesne katl idüp fesâd ü şenâʿatleri yevmen fe-yevmen terakkidedür diyü arz eylemişsin. İmdi, anun gibi fesâd ü şenâʿat idüp itâʿat-i Şerʿ-i Şerîf itmeyenlerün haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda hüsn-i tedârük idüp kifâyet mikdârı il-erinden ve hisâr-erinden cemʿ eyleyüp dahı üzerlerine varup her ne tarîkla olur ise ele getürüp anun gibi mukābele iderler ise siz dahı eyleyüp cümle ehl-i fesâdı ele getürüp haklarından gelüp ammâ ehl ü iyâllerin ve espâb ü emvâllerin gāret itdürmeyüp hemân hoyradların kırup ol vilâyeti anların şerr u şûrlarından tathîr ü pâk eyleyesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olan kurâ halkına ve reʿâyâya dahl ü tecâvüz olınmak câʾiz değildür. Bu bâbda tamâm basîret üzre olup arz itdüğün üzre ehl-i fesâdun haklarından gelesin; emre mugāyir ehl ü iyâllerine ve sâʾir mülk ü emlâklerine ve espâb ü erzâklarına kimesneyi dahl itdürmeyüp ammâ üzerlerine varmalu oldukda onat tedârük idüp müretteb ü mükemmel varasın. Gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanata mugāyir vazʿ sudûrından hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve eger bu üslûb üzre mümkin olmaz ise her ne yüzden tedârük olınmak lâzım ise vech ü münâsib gördüğün üzre yazup bildüresin ki ana göre tedârük olına.

819 *Vize beyine: Öte yakaya sefere tayin edilenlerden evlerine gelenlerin isimlerinin derhal bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Ççavuş-başına teslîm olındı.
Fî 28 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Vize begine [hüküm ki]:

Hâliyâ düstûr-ı mükerrem vezîrüm Mehmed Paşa ile öte yakaya sefere taʿyîn olınan bölük-halkından baʿzı kimesneler evlerine geldükleri istimâʿ olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp bu husûsa tamâm ihtimâm ile mukayyed olup zikr olınan kullardan eger silâhdâr ve eger sol ulûfeci ve sağ-azeblerdür, biʾl-fiʿl evlerinde bulınanlar her kim ise isimleri ve resimleri ile defter eyleyüp Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

819/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Silivri kādîsına.y

820 *Ankara kadısına: Ankara'da Hasan Paşa Hanı'nda adam öldürenlerden yakalananların sorguya çekilmesi ve fırarilerin yakalanmasına dair.*

Yazıldı.
Peykârî (?) Çavuş'a virildi.
Fî 4 Receb sene 967
Kādî-asker Efendi arz idüp, emri arz üzre kayd itmeğin emr mûcebince yazılmışdur.

Ankara kādîsına hüküm ki:

Sen ki kādîsın; mektûb gönderüp asker halkından birkaç kimesneler sefer-i hümâyûndan avdet idüp Ankara'da Hasan Paşa Hânı dimekle maʿrûf bir vakf hânda cümlesi bir hücreye konup birkaç gün sâkin olup bir gice mezbûrlardan zümre-i gurebâdan olan Buğıcı Ahmed nâm kimesne bir Arabî ile boğazlanup yoldaşları olanca espâbların ve bârgîrlerin cümle bıragup kendüler hân-ı mezbûrun damından çenber iple inüp gaybet idüp tafahhuslariyçün etrâfa âdem gönderilüp Hasan ve Muslı nâm hıdmetkârları ile Rûm-ili'nden erbâb-ı timardan (boşluk) Ali nâm kimesne ele girüp meclis-i Şerʿde istifsâr olındukda mezbûrân Hasan ve Muslı mezbûr Ali'nün muvâcehesinde haber virüp didiler ki: *"Biz ikimüz bölük-halkından iki kimesnenün hıdmetkârı idük; bunlar ile yoldaş olup Ankara'ya gelüp cümlemüz hân-ı mezbûrda bir hücreye konup iki nefer hıdmetkâriyle gaybet idüp ele girmeyen Çavuş-oğlı nâm yoldaşımuzun bir oğlan husûsında maktûl-i mezbûr ile atışmaları olup âbar hamr meclisinde gavgā idüp mezbûr Ali, mezkûr Çavuş-oğlı'na muʿâvenet idüp maktûl-i mezbûrı uyluğında şiş ile mesfûr Ali soğlayup yıkıldukdan sonra gaybet iden mezbûr Çavuş-oğlı'nun Seyrân nâm hıdmetkârı boğazlayup baʿdehû maktûl-i mezbûrun arabı bunlar ile ceng idüp Arabı dahı yıkup boğazlayup gübre içine arabı gömdiler. Beʿdehû çenber iple hânun damından inüp gaybet itdiler. Ammâ Çavuş-oğlı ele girmeyüp gitti"* diyü tafsîl itdüklerinde mezbûr Ali'den süʾâl olınup: *"Ben mezbûrân kimesnelere yolda râst geldüm; hân-ı mezbûra bile konduk. Ammâ ben başka hücreye kondum, anlar gavga itdiler; gördüm ki hânda fesâd oldı, ben dahı ip ile sarkup kaçdum. Gavgada dahlüm yokdur"* diyü inkârla cevâb virdi. Ammâ cümlesi bir hücreye konup yemeleri, içmeleri bir yirde olduğı mukarrer olmağın mezbûrlar habs olındılar diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, ele girüp habs olanları örf-i maʿrûf ile görüp ve inkâr ideni söyledüp her ne vechile cevâb virüp ahvâl neye müncer olur ise mezbûrları habsden ihrâc itmeyüp yazup arz eyleyesin ve gaybet idenleri dahı ele getürmeğe saʿy ü ikdâm eyleyesin. Her ne tarîkla olursa ele getürüp anlarun dahı ahvâlin görüp arz eyleyesin ve kable's-sübût telef-i nefsden ihtiyât idesin.

821 *Vidin ve Alacahisar beylerine ve Bane kadılarına: Koçanya dağındaki eşkiyânın def'i için Müezzin Mustafa adlı sipahiye müdahale ettirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî selh-i Cumâde'l-ûlâ sene 967

Vidin ve Alaca-hisâr beglerine ve Bane kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ dârende Müʾezzin Mustafa nâm sipâhî gelüp kendüye Koçanya dağı'nda zuhûr iden harâmîlerün defʿi husûsı emr olınup Bane kazâsından reʿâyâdan muʿâvenet içün hâne muʿâfiyetiyle elli nefer kimesne taʿyîn olınup zikr olınan kimesnelere voyvodalardan ve sâʾirden kimesne mâniʿ olmamak bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; arz itdüği gibi ise emr-i sâbıkum mûcebince amel idüp emrüme muhâlîf kimesneye iş itdürmeyesin.

822 *Vidin beyine: Adı geçen Mustafa'ya barut verdirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Vidin begine hüküm ki:

Hâliyâ Koçanya dağı muhâfazasına taʿyîn olınan dârende-i fermân-ı hümâyûn Müʾezzin Mustafa, Dergâh-ı muʿallâ'ma gelüp kendü ile muhâfaza-i mezbûreye taʿyîn olınan martoloslara hıdmet-i muhâfazada bârût lâzım idüğin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; zikr olınan martoloslara hıdmet-i muhâfaza diye kifâyet idecek mikdârı bârûtların tedârük itdüresin. Ammâ ihtimâm idüp kadr-i hâcetden ziyâde virdürmeyesin ki bî-hûde yire zâyiʿ u telef olınmaya.

823 *Adı geçen Mustafa'ya yardım edilmesi hakkında Perakin ve İsferlik Banesi kadılarına hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Perakin ve İsferlik Banesi kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Koçanya dağı muhâfazasına taʿyîn olınan dârende Müʾezzin Mustafa, Dergâh-ı muʿallâ'ma gelüp mezbûr dağda hırsuz u harâmîlik idenlerün baʿzı yataklandurılup ele getürilmekde derbend köylerinden ve il-erinden muʿâvenet lâzım olduğın bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa ihtimâmla mukayyed olup göresin; şöyle ki, anun gibi hırsuz u harâmîlik üzre olan ehl-i fesâdı yataklandurup ele getürmelü olup lâzım geldükde derbend köylerinden ve gayrıdan âdem çıkarup hırsuz u harâmî olan ehl-i fesâdı ele getürmekde gereği gibi muʿâvenet ü müzâheret itdüresin. İhmâl sebebi ile ehl-i fesâddan reʿâyâya zarar u gezend irişdürmekden hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 2 Cemâziye'l-âhir sene 967 [29.02.1560]

824 *Amasya beyine ve kadısına: Çongar'da bir kaç yoldaşıyla reâyâya taaddi eden Feridun adlı iş-erinin ve yanındakilerin ele geçirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Abdülkādir Çavuş'a virildi.
Fî 3 Cemâziye'l-âhir sene 967

Amâsiyye begine ve kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Çongar'da Feridûn nâm iş-eri bir niçe yoldaşiyle gezüp reʿâyâya teʿaddî üzre olduğı istimâʿ olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp mezkûrı ve yanında olan eşirrâyı ele getürüp dahı muhkem habs eyleyüp ahvâlin mufassal yazup bildüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; sâʾir umûra kıyâs itmeyüp her ne tarîkla olursa muʿaccelen ele getürüp habs eyleyüp arz idesin. İhmâlden ve gaybet itdürmekden hazer idesin. Sen ki kādîsın, anun gibi müşârün-ileyh sancağına gelmemiş ise, mezkûrı her ne tarîkla olursa ele getüresin.

825 *Kırşehri Beyi Memiş Bey'e: Budaközü kazasında reâyâya taaddide devam eden Haki ve Söhrap adlı kimselerin ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kırşehri Begi Memiş Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Hâkî ve Söhrâb nâm kimesneleri ele getürüp habs idüp arz idesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ mezkûrlar Budak-özi kazâsında her biri yigirmi-otuz levend ile gezüp reʿâyâya teʿaddî itdükleri istimâʿ olınup izâleleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Aslâ teʾhîr itmeyüp bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup eger vâkıʿâ var ise her ne tarîkla olursa mezkûrları ele getürüp ikisinün de başların kesüp ve yanlarında olan müfsidleri dahı ele getürüp haklarından gelesin ve her ne vechile olursa arz idesin. Bu bâbda Bozok Begi Çerkes *dâme izzuhû*'ya dahı hükm-i şerîf yazılup îsâl içün sana gönderildi, ulaşdurasın. İhmâlden ve gaybet itdürmekden hazer idesin.

826 *Aynı husus hakkında Bozok Beyi Çerkes'e hüküm.*

Yazıldı.

Bozok Begi Çerkes Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Hâkî ve Söhrâb nâm kimesneler yevmlü olup her biri yigirmi-otuz mikdârı levendâtla Budak-özi kazâsında gezüp

reʿâyâya zulm ü teʿaddî iderler imiş. İmdi, mezkûrlarun izâleleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, eger vâkıʿâ var ise aslâ teʾhîr itmeyüp mezkûrları her ne tarîkla olursa ele getürüp ikisinün de başların kesüp ve yanlarında olan müfsidleri dahı ele getürüp haklarından gelesin ve her ne vechile olursa arz idesin, ihmâlden ve gaybet itdürmekden hazer idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 6 Cemâziye'l-âhir sene 967 [04.03.1560]

827 ***Dubrovnik beylerine: Mostar'da zeâmet sahiplerinden Hacı Mehmed'in gulâm ve cariyelerinin gönderilen adamlarına teslim edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Dubrovnik beglerine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-eʿâlî ve'l-eʿâzım Haydar Paşa ve vilâyet kādîları ve mukātaʿât nâzırları mektûb gönderüp kasaba-i Mostar'da mütemekkin olan zuʿamâdan Hacı Mehmed'ün abd-i memlûklerinden Ali nâm gulâmı ile Selîmeşan ve Bülend nâm câriyeleri bundan akdem ibâk idüp akablerince âdemlerin gönderüp Dubrovnik kalʿası'na tâbiʿ Koçanik nâm karyeye varduklarında Dubrovnik begleri tarafından voyvoda olanlar virmeyüp tâbiʿ olduklarında kasaba-i mezkûreden ayardup alup gidenlerden Popova nâhiyesinde Hermeniçe nâm karyeden İvan veled-i Nikola ve nefs-i Mostar'da Değirmenci Mehmed nâm kimesne ele gelüp zikr olınan esîrleri mezkûr Değirmenci Mehmed tahrîkıyla ayardup karye-i mezbûre voyvodasına teslîm eyledük didükleri sicill oldukdan sonra tekrâr âdem gönderilüp taleb olındukda virilmeyüp taʿallül olınduğın bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan zaʿîmün mezkûrân esîrlerin, varan âdemlerine teslîm eyleyüp taʿallül ü nizâʿ eylemeyesin.

828 ***Rodos beyine: Rodos Kalesi'nde ne kadar Menteşeli gedik mutasarrıfı varsa bildirilmesi ve mahlûllere mazûllerden tayin olunup, hariçden kimseye verilmemesi hakkında.***

Yazıldı.
Sâbıkā Rodos beginün kethudâsı Sinân'a virildi.
Fî 8 Cemâziye'l-âhir sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Rodos dizdârı mektûb gönderüp kalʿa-i Rodos feth oldukda vilâyet-i Menteşe'nün baʿzısı kalʿa-yı mezbûreye duhûl ve hurûc itdükleri arz olınmağın Menteşe'den beş aded kādîlıkdan olan kimesnelere aslâ gedük virilmeye diyü hükm-i şerîf virilüp baʿde zamânin kalʿa-i mezbûrenün kâtib ve kethudâsı ve ekseri Menteşe'den olmağın mezkûr hükm-i şerîfi sâbıkā dizdâr olan Sinân zâyiʿ idüp vakt-i müzâyakada bunlarun yoldaşlıkları olmaz diyü arz eyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda mukayyed olup kalʿa-i mezbûrede mahlûl vâkıʿ olan hükümleri girü kalʿa maʿzûllerinden ve kul oğlanlarından ve kul karındaşlarından yarar ve müstahıkk olanlara tevcîh idüp, anun gibi hâricden gayr-ı

müstahıkk olanlara tevcîh itmeyesin ve bi'l-fiʿl kalʿa-i mezbûrede ne mikdâr Menteşelü gedük tasarruf ider kimesneler var ise isimleriyle yazup defter idüp Südde-i saʿâdet'üme arz idesin ve bu hükm-i şerîfümi dizdâr elinde ibkā idesin.

829 ***Anadolu beylerbeyine: Bütün beylerin, kulların ve askerlerin emre intizaren cenge ait her türlü levazımlariyle hazır bulunmaları hakkında.***

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana iki defʿa ahkâm-ı şerîfe gönderilüp beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler kullaruma ve sâʾir asâkir-i nusret-meʾâsire gereği gibi tenbîh ü teʾkîd idesin ki her biri yirlü yirinde yât ü yarakları ile hâzır u müheyyâ olalar diyü emrüm olmış idi. Ol evâmir-i aliyyem kemâ-kân mukarrer olup Nevrûz-ı mübârek karîb olup zamân-ı sefer-i nusret-rehbere irişmeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm dikkat ü ihtimâm ile mukayyed olup tekrâr yarar çavuşlar gönderüp beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler kullaruma ve sâʾir asâkir-i fevz-meʾâsire gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, her biri sancaklarına müteʿallık olan eger alay-begleridür ve sâʾir erbâb-ı timardur, onat vechile tenbîh eyleyüp kānûn üzre cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâʾir âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ve bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u âmâde eyleyüp ve kendüler dahı cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâʾir edevât-ı harb ü kıtâlleri ile bî-kusûr hâzır u âmâde olup bundan sonra ne zamânda çıkup ve ne mahalle varmak emrüm olursa cümle sancakları askeriyle çıkup emr olınan zamânda mahall-i meʾmûrda senünle yanunda bulınup vech ü münâsib gördüğün üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınalar. Bu husûsı sâʾir zamâna kıyâs itmeyüp her birin bir vechile habîr ü âgâh idesin ki sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli olmaya. Şöyle ki, beglerden ve sâʾir zuʿamâ ve erbâb-ı timardan birinün yât ü yaraklarında ve sâʾir sefer mühimmâtlarında kusûr u noksânları ola ve yâhûd taʿyîn olınan zamânda mahall-i meʾmûra mükemmel gelüp irişmeye, yoklanup görildükde aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup azl ile iktifâ olınmayup muʿâkab u muʿâteb olmağı mukarrer bilüp ana göre her biri emr-i şerîfüm üzre hâzır olmak bâbında dakika fevt itmeyeler. Ve sen dahı fermân-ı hümâyûnum üzre tedârükin görüp hâzır olasın. ikdâm ü ihtimâmda dakika fevt itmeyüp envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin. Ve bu hükm-i şerîfüm[de] sana ne yazılmış [ise] varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

829/a-

Yazıldı.
Ulaşdurmak içün Şâm beglerbegisinün kethudâsına virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Karaman beglerbegisine.

829/b-

Yazıldı.
Esîr-oğlı Yûnus Çavuş ile gönderildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Rûm beglerbegisine.

829/c-

Yazıldı.
Rûm beglerbegisine gönderildi. Mezbûr çavuşla.
Fî târîh-i mezbûr.
Bir sûreti Dulkādirlü beglerbegisine.

829/d-

Yazıldı.
Kethudâsı Murâd'a virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Erzurum beglerbegisine ve kul tâ'ifesin dahı hâzır idesin [diyü].

829/e-

Yazıldı.
Yazıcısı Ali Çelebî'ye virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine ve kul tâ'ifesin dahı hâzır idesin [diyü].

829/f-

Yazıldı.
Ulaşdurmak içün Dîvân Kâtibi Ali ile İskender Paşa'ya gönderildi.
Fî 3 Receb sene 967

Bir sûreti Bagdâd beglerbegisine.

829/g-

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Şâm beglerbegisine.

829/h-

Yazıldı.
Kethudâsı Murâd'a virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Haleb beglerbegisine.

829/i-

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Van beglerbegisine ve kul tâ'ifesin dahı hâzır idesin [diyü].

830 *Koyun eminine: Gönderilen koyunların geldiğine ve diğer geleceklerin adet ve cinslerinin de bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Huccet (?), âdemine virildi.
Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

Koyun emînine hüküm ki:

Hâliyâ kıvırcık koyundan yüz dokuz bin iki yüz elli altı koyun irsâl olınmış, gelüp vâsıl oldı. Lâkin irsâliyye defteri bile gönderilmeyüp ne mikdâr koyun dahı gelecekdür? Ma'lûm olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gelecek koyundan eger kıvırcık koyunıdur ve eger sâ'irdür ne mikdâr koyun dahı gelecekdür? Mufassal yazup bildüresin.

831 *Venedik dojuna: Venedik donanması provadoru Kontar Reisin Draç İskelesi'nde gemi için gasbettiği malların iade ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kîseye konılmayup hemân şöyle tâliblerine virildi.
Fî 6 Cemâziye'l-âhir sene 967

Venedik dojına hüküm ki:

Venedik donanmasına provedor olan Kontar nâm re'îs Nova kal'ası erenlerinden Ahmed b. Mustafa ve Pîrî b. Mustafa nâm kimesnelerün Draç iskelesi'nde gemi içinde ticâret içün getürilmiş iki pastav kırmuzı çûka ve üç yüz kile pirinçlerin ve sâ'ir yaraklarından ve espâblarından üç bin altunluk hurdavât espâbların gasben alup zulm itdüklerin a'yân-ı vilâyet haber virdükleri ecilden kādîsı sebt-i sicill idüp ve

sancağı begi dahı i'lâm eylemeğin gerekdür ki, bu husûsı dahı yüce Âstâne'me olan ihlâsınuz mûcebince onat vechile tefahhus idüp dahı mezkûrlarun espâbların ve metâ'ların zuhûra getürüp hakların alıvirmek bâbında ikdâm ü ihtimâmınuz dirîğ itmeyesin.

832 *Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Nogay tarafından memâlik-i mahrûseye girerek reâyâya zorbalık eden taife hakkında malûmat verilmesine dair.*

Süleymân Çavuş'a virildi.
Fî 8 Cemâziye'l-âhir sene 967

Silistre Begi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Akkerman kādîsı mektûb gönderüp Nogay cânibinden (boşluk) mikdârı Tatar tâ'ifesi kaht ucundan gelüp Memâlik-i mahrûse'ye dâhil olup re'âyâya te'addî itmek üzre oldukların bildürdiler. **Buyurdum ki:**

Süleymân Çavuş vardukda, bu bâbda mukayyed olup zikr olınan tâ'ife ne makūle tâ'ifedür ve ne mikdârdur ve bellü başlu serdârları ve mîrzâları ve yat ü yarakları var mıdur? Yoksa hemân berre vü mesâkîn midür? Ne zamânda gelüp ve ne cânibden gelmişlerdür? Ve anlarun memleketinden def' u ref'leri ne vechile mümkindür? Girü, geldükleri yire göndermek ile mi olur? Her ne vechile def' u ref'leri mümkin ise eyleyüp re'âyâ vü berâyâ üzerinden kaldurup ref' idesin ve her ne yüzden vech görilüp ve ne mikdâr ve ne makūle kimesneler ise emrüm üzre mufassal u meşrûh yazup mezbûr ile arz eyleyesin ve ol tâ'ifenün içinde dil bilür üç-dört yarar âdem ele getürüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

832/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti sâbıkā Akkerman Begi olan Mustafa Beg'e, bunlarun ahvâli ber-taraf olmadın kalkup gitmeyesin diyü kayd olınmışdur.

832/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti hâlîyâ Akkerman begine.

[Yev]mü'l-isneyn fî Cemâziye'l-âhir sene 967 [06.03.1560]

833 *Diyarbekir beylerbeyi ve mal defterdarına: Hasankeyf sancağının Siirt nahiyesinde müteveffâ Kasım'ın zeâmetinin hâssa-i hümâyûna zabt olunması hakkında.*

Yazıldı.
Dîvân kâtibine virildi.
Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

Diyârbekr beglerbegisine ve mâl defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Hasan-keyf sancağında Siirt nâhiyesinde Çepni nâm karyeden ve gayrıdan yigirmi beş bin üç yüz iki akçalık ze'âmetin müteveffâ Kāsım tahvîlinden hâssa-i hümâyûnuma zabt olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan ze'âmeti emrüm üzre mütevaffâ-yı mezbûr tahvîlinden hâssa-i hümâyûnuma zabt idesin.

834 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Basra için yapılmakda olan gemilerden şimdilik sekizinin Basra'ya gönderilmesine ve yollar hakkında malûmat verilmesine dair.*

Mektûb getüren âdemi Hasan'a virildi.
Fî 8 Cemâziye'l-âhir sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp Birecik'de binâsı fermân olınan gemiler ve nüzûl için irsâl olınan ahkâm-ı şerîfe sana vusûl bulduğın ve her husûsda ne vechile tedârük itdüğün ve emr olınan yigirmi pâre gemilerün on kıtʿasınun kerestesi zamânında kesdürilüp henüz iskelelere inmedüğin ve şimdi kereste kesmek olmadığın ve suyun tugyânı dahı karîb olduğın bildürmişsin. Her ne dinmiş ise alâ-vechi't-tafsîl maʿlûm-ı şerîfüm olmışdur. İmdi, sekiz pâre kalita kifâyet ider. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre cidd ü ikdâm ve saʿy-i mâ-lâ-kelâm idüp muʿaccelen sekiz pâre kalitayı irişdürüp dahı irsâl idesin ve Birecik'den Basra'ya zikr olınan gemiler emîn ü sâlim varup vâsıl olur mı, yohsa Ulyan-oğlı memleketine uğrayup su yüzinden ve karadan zarar irişmek ihtimâli var mıdur? Ne yirden varup vâsıl olur? Ehl-i vukūfdan tefahhus eyleyüp anı da arz idesin ki anun gibi varup vâsıl olmaz ise, asîr olup zarar ihtimâli var ise, bî-hûde yire harc zâʾid olmaya ve dört yüz kürek dahı emr olınmış idi. Anı dahı irişdürüp gönderesin. Ve gemiler binâsı için bundan akdem dahı yarar miʿmârlar irsâl olınmışdur. Hâliyâ arz itdüğün üzre yarar reʾîsler ve kapudan gönderilmişdür. Varduklarında vech ü münâsib olduğı üzre her gemiye taʿyîn idüp gönderesin.

835 *Hüdavendigâr sancağı beyine: Bergama dizdarı Ali'nin kâtilleri hakkında tahkikat yapılıp suçluların meydana çıkarılmalarına dair.*

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Mahmûd'a virildi.
Fî 8 Cemâziye'l-âhir sene 967

Hüdâvendigâr sancağı begine hüküm ki:

Bundan akdem Bergama Dizdârı olup katl olınan Ali'nün vârisleri Südde-i saʿâdet'üme gelüp bi'l-fiʿl dizdâr olan ve emîn ve hisâr-erenlerinden baʿzı kimesneler içün mazınnamuzdur diyü tezallüm itdükleri ecilden dizdârlıkdan refʿ olınup ve mezbûrun dahı emâneti alınup habs ile teftîş olınmak içün sana ve kādîlara mufassal hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ teʾhîr itmeyüp muʿaccelen mahall-i hâdiseye varup ahvâllerin hükm-i şerîf-i sâbıkum mûcebince teftîş eyleyüp bu fesâdı idenleri her kim ise dikkat ü ihtimâm idüp zuhûra getürüp arz idesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur. Ana göre mukayyed olup kātil her kim ise buldurmayınca olmayasın ve hisâr-erenleri hilâf-ı emr ü kānûn hisârdan taşra yaturlar diyü iʿlâm olındı. Anı dahı göresin; emre muhâlîf taşrada yatdukları vâkıʿ midür ve bu hâl vâkıʿ oldukda hisârda ne mikdâr hisâr-eri olup ne mikdârı hâricde imiş? Anı dahı görüp bildüresin.

836 *Lipva Beyi Mustafa Bey'e: Lipva Kalesi Azaplar Ağası Ahmed hakkında sâbık Tameşvar beylerbeyisinin arz tezkiresinin sahte olmasından dolayı tetkikat icrasına dair.*

Yazıldı.
Mezbû[r] Ahmed'e virildi.
Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

Lipva Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Lipva kalʿası azeblerine on yedi akça ile evvelki aga olan Ahmed, pîr ü nâtüvân olup hıdmete kādir değildür diyü kalʿa-i mezkûrede on üç akça ulûfe ile azebler kethudâlığından maʿzûl olan Ömer Aga-oğlı Abdî'ye tevcîh olınmak içün bundan akdem Tımışvar Beglerbegisi Kāsım *dâme ikbâlühû*'nun arzı vârid oldukda on beş akça ile virilmişdi. Hâliyâ mezkûr Ahmed Südde-i saʿâdet'üme gelüp: *"Gedüğüm alındı"* diyü şekvâ idüp müşârün-ileyh beglerbegi ol bâbda sana gönderdüği mektûbı ibrâz idüp ol arz bulınup bir yirinde hekk olduğından gayrı mühri dahı müşârün-ileyhün sana gönderdüği mektûb mührine mugāyir olup müzevver olmağın arz aynı ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan arzı müşârün-ileyh beglerbegine gönderüp cevâb taleb idüp sahîh kendünün midür, nicedür; ne zamânda virilmişdür? Görüp ve mezkûr Abdî'yi tutup habs idüp, ol arzı kimden almışdur? Sorup ve şimdiye değin ne mikdâr ulûfe almış ise bî-kusûr tazmîn itdürüp kendüyi habsden ıtlâk itmeyüp vukūʿı üzre ahvâlin neye müncer olursa mufassal u meşrûh yazup arz eyleyesin ve yine arzı aynı ile mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

837 *İlbasan Beyi Ahmed Bey'e: İlbasan Kalesi erlerinden Mehmed'den kalan gedik hakkındaki tevcih hükmünde isim hatası olup olmadığının tetkikine dair.*

Yazıldı.
Hüküm getüren mezkûr Mehmed'e virildi.
Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

İlbasan Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i saʿâdet'üme arz gönderüp İlbasan kalʿası erenlerinden Şiltere (?) nâm karyeden dokuz yüz on dokuz akça hisse timara mutasarrıf olan Mehmed, terk-i kalʿa idüp gedüği, gedük tasarruf itmeyen kul-oğullarından dîger Mehmed'e arz itdüğinde arzun mûcebince hükm-i şerîfüm virilmişdi. Ol hükm-i şerîfüm müzevverdür diyü Südde-i saʿâdet'üme göndermişsin. Geldükde aynı ile arzun bulınup hüküm arza muvâfık bulındı. Ammâ mezkûr gedük sâhibi Mehmed gelüp *"Mustafa der-i müştereküm dür"* diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin, arz olındığı üzre gedüğine arz virilüp bu olmayup arzunda sehv olınmışsa sahîh arz idesin. Eger arzun sahîh ise hüküm mûcebince ol kimesneye gedüğin tasarruf itdüresin.

838 *İnebahtı beyi ile Çatalca, Fenar ve Siroz kadılarına: Vezir Ali Paşa'nın voyvodasının kâtillerinin meydana çıkarılması için lâzım gelenler hakkında teftiş yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 9 Cemâziye'l-âhir sene 967

İnebahtı begine ve Çatalca ve Fenar ve Siroz kādîlarına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin; bundan akdem Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp düstûr-ı mükerrem vezîrüm Ali Paşa *edâmaʾllâhü teʿâlâ iclâlehû*'nun katl olınan voyvodasınun kātilleri teftîş olınmak emr olınup mübâşeret olındukda on nefer kimesnenün ihzârı lâzım olup üç neferi ele gelüp yedi neferi sipâhî olup seferde bulınup Mürüvvet-oğlı Mehmed ve Dîvâne Ahmed nâm kimesneler harclıkcı tarîkıyla gelüp habs olındılar diyü bildürmiş idün. Hâliyâ dîger Dîvâne Ahmed dahı seferden getürdilüp teftîş olınmak içün ol cânibe irsâl olınup bu bâbda Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Sinân bile mübâşir taʿyîn olınup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, müşârün-ileyhim kādîlar ve çavuş ile bir yire cemʿ olup teftîşe mübâşeret eyleyüp mezkûrı ve sâʾir huzûrı lâzım olanları ihzâr idüp onat vechile hakk üzre emr-i sâbık mûcebince teftîş idüp göresin; müşârün-ileyhün katl olınan voyvodasın katl idenler ve akça ve espâbın gāret idenler kimler idüği Şerʿile sâbit ü zâhir olursa zâyiʿ olan akçayı ve espâbı Şerʿile mütevveccih olanlardan bî-kusûr ikdâm ü ihtimâm eyleyüp zuhûra getürüp dahı bu fesâdı idenlerden sipâhî olanları habs idüp ahvâllerin tafsîl üzre yazup arz eyleyesin. Sipâhî olmayanları ol bâbda emr-i Şerʿ-i kavîm neyse icrâ idüp yirine koyasın.

839 *Vulçıtrın Beyi Süleyman Bey'e: Silistre ve Akkirman caniplerinde görevli olan Silistre Sancağı Beyi Sinan Bey'e yardım için hazır bulunması hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

Vulçıtrın Begi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Akkerman ve Silistre câniblerinde bir hıdmet vâkıʿ olup ol bâbda Silistre Sancağı Begi Sinân *dâme ulüvvuhû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda sen dahı mukayyed olup sancağun askeriyle ve akıncılarunla hâzır u müheyyâ olup ol cânibe nâzır olasın. Anun gibi muʿâvenet lâzım gelüp müşârün-ileyhden sana âdem veya mektûb gele, bilâ-tevakkuf müşârün-ileyhe varup irişüp vech ü münâsib gördüği üzre gereği gibi muʿâvenet idüp hıdmetde bulınasın. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre eger sancağun askeridür ve eger akıncılarundur, cemʿiyyet idüp müşârün-ileyh cânibine nâzır olup ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tadarük itdüğün yazup bildüresin.

839/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Boğdan voyvodasına.

839/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Çirmen begine.

839/c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Vidin begine.

[Yev]mü'l-hamîs fî 11 Cemâziye'l-âhir sene 967 [09.03.1560]

840 *Seferihisar kadısına: Vezir Rüstem Paşa'nın atlarını çalan Mustafa'nın İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Turak'a virildi.
Fî 13 Cemâziye'l-âhir sene 967

Seferî-hisâr kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp dustûr-ı ekrem *ilâ-âhirihî* Vezîr-i aʿzamum Rüstem Paşa *edâmaʾllâhü teʿâlâ iclâlehû*'nun kazâʾ-i mezbûrda vâkıʿ olan yundlarından sâbıkā on reʾs yund zâyiʿ olup fesâd ü şenâʿat ile meşhûr olan baʿzı kimesnelerde altı reʾs bulınup alındukdan sonra bâkîsinün teftîşi içün gönderilen emr-i şerîf mûcebince mazınna olan eşhâs dutılup habs olınup üç reʾs yund dahı bulınup Süleymân Voyvoda'ya teslîm olındığın ve mazınna olanlarun baʿzı kefîle virilüp ve Koca-oğlı Mustafa nâm kimesne zikr olınan yundların birisin âhar kimesneye beyʿ itdüği sâbit olup aynı ile getürdilüp ve dâʾimâ bu makūle fesâd itmekle meşhûr kimesne olmağın bi'l-fiʿl mahbûs olduğın arz eylemişsin, **buyurdum ki:**

Mezkûr Mustafa'yı yarar âdemlere koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ki küreğe koşıla.

[Yev]mü's-sebt fî 12 Cemâziye'l-âhir sene 967 [10.03.1560]

841 *Niğbolu sancağı kadılarına ve voynuk çeribaşılarına: Bir nöbetli sefer voynukları çıkarılarak hizmete yetiştirilmesi hakkında.*

Hâss Rıdvân Nasûh'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Niğebolı sancağı kādîlarına ve Niğebolı sancağında vâkıʿ olan voynuk çeri-başılarına hüküm ki:

Hâliyâ bir nevbetlü sefer voynukları ihrâc olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan sancakda vâkıʿ olan bir nevbetlü sefer voynukların, âdet ü kānûn üzre bâ[r]gîrleri ile bî-kusûr ihrâc eyleyüp vakt ü mevsimi ile hıdmete yetişdürmekde dakika fevt eylemeyesin. Siz ki voynuk çeri-başılarısız, ana göre mezbûrları bî-kusûr ihrâc idüp getürüp hıdmete mübâşeret itdürmekde ikdâm idesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz. Şöyle ki zikr olınan voynuklar vaktinde ve mevsiminde gelüp irişmeye ve yâhûd pîr ü sagîr ve hıdmete kādir olmayanların getüresin; her kangınuzun kādîlığında ve çeri-başılığında ise aslâ özri makbûl olmayup müstahıkk-ı itâb ü ikāb olmak mukarrerdür ve davarları dahı kısrak ve aygır olmayup bârgîr gerekdür.

841/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Sofya kādîsına ve voynuk çeribaşılarına.

841/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti voynuk begine ve Filibe kādîsına.

842 *Ağrıboz, Atina ve İstefe kadılarına: Yelken bezi cem ve tahsiline Ferruh Çavuş'un memur edildiğine dair.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

Ağriboz ve Atina ve İstefe kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem yelken bezi cemʿi içün Cezâyir çavuşlarından Ferruh Çavuş ile size akça irsâl olınmış idi. Mezkûr Ferruh Çavuş fevt olmağla, zikr olınan yelken bezi cemʿ olmaduğı arz olınmağın, husûs-ı mezbûr içün girü Cezâyir çavuşlarından Atinalu Hüseyin Çavuş irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince zikr olınan yelken bezin emr-i sâbık üzre mezbûr ile cemʿ u tahsîl itmek bâbında gereği gibi ikdâm ü ihtimâm eyleyüp dakika fevt eylemeyesin.

843 *Selânik yörükleri Subaşısı Hüsrev'e: Selânik yürüklerinden 552 ocak bir nöbetlisinin su yolu hizmetine tayin edildiğine dair.*

Yazıldı.

Selânik yürükleri sübaşısı Husrev'e hüküm ki:

Sübaşılığına müteʿallık olan yürüklerün birer nevbetlüsi ki beş yüz elli iki ocakdur, suyolı hıdmetine taʿyîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, teʾhîr ü terâhî itmeyüp zikr olınan yürüklerün birer nevbetlüsin emr-i şerîfüm mûcebince âdet ü kānûn üzre altışar aylık zâd ü zevâdeleri ve bâ[r]gîrleri ile taʿcîlen ihrâc idüp mahall-i meʾmûra getürüp hıdmete mübâşeret itdüresin. Bu husûs mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp emr olınan yürüklerün vakt ü mevsimi geçmedin bî-kusûr ihrâc idüp getürmek ardınca olasın. Şöyle ki geç veya eksük getürüp maslahat avk u teʾhîr olına, özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü'l-ahad fî 12 Cemâziye'l-âhir sene 967 [10.03.1560]

844 *Bosna beyine ve Saray kadısına: Zeâmet sahibi Hasan'a tımar olarak verilen bazı mezraalar hakkında tetkikat icra olunmasına dair.*

Yazıldı.
Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Bosna begine ve Sarây kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Bosna sancağında Çernik nâhiyesinde yüz yigirmi akça yazar mezraʿa-i Çernik-i Dolna ve Gorna ve gayrı ve yine

yüz yigirmi akça yazar mezraʿa-i اوسکاو ve gayrı ve yüz yigirmi akça yazar mezraʿa-i Otlakdol ve gayrı ve yüz yigirmi akça yazar mezraʿa-i Öşnik ve gayrı ve kırk akça yazar mezraʿa-i اوشنک ve gayrı ve yüz yigirmi akça yazar mezraʿa-i Garabofça ve Vılk ve gayrı tâbiʿ-i Vesil der-livâʾ-i Kelis ve yüz yigirmi akça yazar mezraʿa-i tarîk-ı (?) Bane varoşı yirleri ve gayrı ki cümle yedi yüz altmış akça olur, hâlî vü harâbe mezraʿa olup vilâyet tahrîr olındukda her birine vech-i meşrûh üzre ber-vech-i maktûʿ hâsıl kayd olınup Hasan nâm zaʿîme timar virilüp mutasarrıfdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan mezraʿalar hâlîyâ şenelüp maʿmûr olup üzerlerine reʿâyâ gelmiş midür, kadîmden maʿmûr olalı ne mikdâr ve hâlîyâ maʿmûr olalı ne mikdâr ve cümle reʿâyâsı ne mikdârdur ve her biri ne mikdâr hâsıla mütehammildür, deftere kayd olınduğı gibi midür, yohsa ziyâdeye mütehammil midür, nicedür? Hîç meşkûk nesne komayup mufassal defter eyleyüp arz eyleyesin ve şimdiye değin ne mikdâr hâsıl olmışdur, anı dahı arz idesin.

845 *Delvine Beyi Mehmed Bey'e: Mezerak kazası köylerinden fesat ve şekâvet edenlerin ele geçirilip İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Mehmed Paşa âdemi Husrev'e virildi.
Fî 13 Cemâziye'l-âhir sene 967

Delvine Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Mezerak kādîsı ve Aydonat nâʾibi ile mektûb gönderüp Mezerak kazâsına tâbiʿ ابرلوش nâm بابکسیه ve لیقه منکش ve قوزکلی ve ووتلوکه ve Varfani (?) (وارفانی) nâm karyeden Todor بابدیر ve Nikapanyer ve İlya Çavuş ve Papa اوشن ve عبدلقس nâm karyeden Dede Petri ve کوه متلدر ve لوکه غوه ve کریا Petri ve کوه وق nâm zimmîler şakâvet üzre olup zikr olınan karye ahâlîsin ıdlâl itmeden hâlî olmayup cizye ve âdet-i agnâmların bi't-tamâm edâ itdürmedüklerinden gayrı alâniyen evler yakup espâb ve davar yağmâlayup şenâʿatlerin bundan akdem sancak-begi arz itdükde hükm-i şerîf virilüp ahsen vechile ele gelmek müyesser olmayup küllî ikdâm gerekdür diyü arz eylemişsin. Eyle olsa mezkûrûn zimmîler ele getürilüp Südde-i saʿâdet'üme gönderilmelerin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında dikkat ü ihtimâm eyleyüp her ne tarîkla mümkin ise ele getirüp der-zencîr eyleyüp yarar âdemlere koşup fermân-ı âlî-şânum müstedʿâsınca Âstâne-i adâlet'üme irsâl ü îsâl eyleyesin ki küreğe konıla. Ve koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh idesin ki yolda onat vechile hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

846 *Delvine Bey'i Mehmed Bey'e: Körföz keferesine dağlardan ağaç kesdirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Bâlî'ye virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-ahır sene 967

Delvine Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûr yalılarında vâkı' olan dağlardan dâ'im Körföz keferesi gelüp odun kesmek bahânesiyle top ve darbzen ve tüfeng kundakları ve sâ'ir âlât-ı harb kesüp defe'âtle ضبط olındukda memnû' olmadukların bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup ol bahâne ile mezkûrlara ol dağlardan ağaç kesdürmeyesin.

847 *Edirne kadısına: Eski Cami ve üç Şerefeli Cami sâbık mütevellisi Hayreddin aleyhinde arzuhal sunan Hüseyin'in İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr Hayreddîn'e virildi.
Fî 12 Cemâziye'l-âhir sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem mahrûse-i mezbûrede Üç-şerefelü ve Eski Câmi' mütevellîsi olup, azl olınup emr ile teftîş olınan Hayreddîn içün rikâb-ı hümâyûnuma ruk'a sunanlar her kim ise tefahhus idüp ele getürüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin diyü emrüm olmağın teftîş ü tefahhus itdükde kim idüği ma'lûm olmaduğın arz eylemişsin. İmdi, mezbûr Hayreddîn Dergâh-ı mu'allâ'ma gelüp ruk'a sunan اوركه Mustafa-oğlı Hüseyin'dür diyü arz itmeğin, mezbûr Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr اوركه Mustafa-oğlı Hüseyin['i] Südde-i sa'âdet'üme gönderesin; her kande ise bulup yarar âdemlere koşup gönderesin.

848 *Budin beylerbeyine: Peşte Kalesi'nin tamir ettirilmesi için gereğinin yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 13 Cemâziye'l-âhir sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Peşte kal'ası'nun ta'mîr olınması lâzım olup husûs-ı mezbûr içün cerahor ihrâc olınmak husûsın arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, kal'a-i mezbûre ta'mîrine lâzım olan eger cerahordur ve eger sâ'ir levâzım ü mühimmâtıdur, beglerbegiliğüne müte'allık olan sancaklardan vech ü münâsib gördüğün üzre tedârük idüp itmâm-ı maslahat eyleyesin.

849 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Birecik'de yapılacak gemilerin inşasından vaz geçilip, hazır olan kereste ile levazımın Bağdad'a, oradan da Basra'ya gönderilmesi hakkında.*

Âdemi Yahyâ'ya virildi.
Fî 12 Cemâziye'l-âhir sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp Birecik'de binâsı fermân olınan gemilerin irsâl olınmasın emrüm üzre ehl-i vukūfdan tefahhhus olındukda cümle kereste tedârük ü tekmîl olınup Birecik'den Fırat'la Dicle'ye andan deve ile Bagdâd'a gönderilüp gemiler Bagdâd'da ve yâhûd sûr ile sallara tahmîl olınup Basra'ya gönderilüp anda binâ olmakdan gayrı mümkin değildür diyü haber virdüklerin bildürmişsin. Her ne dimişse ma'lûm-ı şerîfüm oldı. Ammâ bu kereste gönderildüği vakit dahı ol mahallerde keresteye zarar ihtimâli yok mıdur? Anı bildürmemişsin. İmdi, bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp sekiz pâre kalita itdürüp gönderesin ve sâbıkā emr olınan küreği dahı irsâl idesin diyü emrüm olmış idi. Çünki arz itdüğün üzre mümkin değil ise **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gemiler binâsından ferâgat idüp emr olınan ağacı vaktiyle kesdürüp hâzır olan ağaçları ve sâ'ir emr-i sâbıkda ta'yîn olınan levâzım ü mühimmâtdan sekiz kalitalık ağaç ve sâ'ir levâzımların ve emr olınan mikdârı küreği arz itdüğün üzre Bagdâd'a andan Basra'ya irsâl ü îsâl itdüresin. Ve ne mikdâr kereste hâzır olup ve ne zamânda gönderilmek üzre olup ve gönderilen keresteye girü Ulyan-oğlı vilâyetine dâhil olup anlara da zarar ihtimâli var mıdur? Anı da bildüresin.

850 *İçel Beyi Mehmed Bey'e: İçel'de Ahmed ve Ali sipahilerin kadın kaçırmak gibi hareketlerinden dolayı hapsedilip keyfiyetin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ hatt-ı şerîf.
Âdemi Ali'ye virildi.
Fî 15 Cemâziye'l-âhir sene 967

İç-il Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp İç-il sancağında Ahmed ve Ali nâm sipâhîler livâ'-i mezbûrdan Mud kazasından Mustafa nâm kimesnenün hâtûnın idlâl idüp ayardup yanlarına alup, yelken takye giydürüp üç-dört kādîlık yiri gezdürüp niçe dürlü fısk u fücûr idüp ve bu def'a vâkı' olan sefere dahı varmayup envâ'-ı te'addîler ve zulümler idüp birkaç def'a ma'rifet-i kādî ile tenbîh ü te'kîd olındukda itâ'at itmeyüp hâlîyâ mezkûre hâtûn bi'l-fi'l yanlarında olup ve bundan gayrı niçe Müslimânları rencîde itdüklerin arz eylemişsin. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, mezkûrları her kandeyse ele getürüp mezkûrlardan her kim hakk da'vâ iderse toprak kādîları ma'rifetiyle bir def'a Şer'ile fasl olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen husûsları husamâ muvâcehesinde onat vechile Şer'ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; kazıyye, arz olınduğı gibi ise ashâb-ı hukūka Şer'ile hakların alıvirdükden sonra mezkûrları habs idüp vâkı' olan mâddeleri aynı ile defter idüp yazup arz eyleyesin. Ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi' olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîrden ve telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanları dahl itdürmeyesin.

851 *Vize kadısına: Kallaplıkla meşhur olan Nimetullah hakkında araştırma yapıp bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Çavuş-başına teslîm olındı.
Fî 4 Receb sene 967

Vize kādîsına hüküm ki:

Vize Begi Gazanfer *dâme izzuhû* mektûb gönderüp nefs-i Vize'de Hasan Beg mahallesi'nde sâkin olup siyâdet daʿvâsın iden Şeyh Niʿmetullâh nâm kimesne mahmiyye-i mezbûrede kallâblıkla meşhûr olup, lâkin elinde nesne dutılmayup Şerʿ-i Şerîfle dutılmaya el virmedüği ecilden kazıyyenün sıhhatine vâkıf olmak içün mezkûrı getürdüp: *"Birkaç yüz flori idivirün"* diyü ibrâm itdükde, nümûne içün üç sikke Frengî flori getürüp: *"Bana bir kuyumcı oğlan virüp bir çiftlik satun al, sanʿatumı ana anda taʿlîm ideyin"* diyü ikrâr eyledi. Lâkin darb-hânesi ve sikkesi kande olduğı maʿlûm olmayup şâhid dahı olmamağla Şerʿ-i Şerîf el virmeyüp dutup habs olındı diyü arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki**:

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından (boşluk) vardukda, mezkûrı ihzâr eyleyüp dahı yirinde ve mahallesinde Müslimânlardan keyfiyyet-i ahvâlin onat vechile teftîş eyleyüp göresin; fi'l-vâkıʿ arz olındığı gibi kallâb mıdur, yohsa gayr-ı vâkıʿ midür? Müslimânlar anun hakkında ne dirler? İştihârı ne vechiledür ve mezkûra söylediği sözleri halvet yirde mi söylemişdür, yohsa yanında âdemler var mıydı? Bu husûsa şâhidleri var mıdur, nicedür? Tamâm maʿlûm idinüp dahı vukūʿı üzre mufassal yazup bildüresin ve mezbûra virdüği üç Frengî altunı dahı alup gönderesin ve mezkûrı habsden ıtlâk itmeyesin. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa amel eyleyesin.

852 *Delvine beyine: Koroveş nahiyesinde isyan eden şakilerin ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Kethudâsı Bâlî'ye virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-âhir sene 967

Delvine begine hüküm ki:

Hâliyâ Delvine ve Koroveş (?) (نوردنی) kādîları ile mektûb gönderüp Koroveş (?) nâhiyesine tâbiʿ Aya-Vasil nâm karyenün keferesi isyân idüp yol kesüp âdem katl idüp meclis-i Şerʿa daʿvet olındukda gelmeyüp karyelerine karîb yirlerde muhkem niçe vazʿ idüp âlât-ı harb ü kıtâl ile memlû kılınup başka zencîr ve zindân vazʿ idüp her tarafdan âdem dutup içinde habs idüp baʿzını katl idüp ve baʿzınun cerîmesin alup halâs idüp ızhâr-ı isyân ü tugyân itdüklerin bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki**:

Vardukda, arz itdüğünüz üzre ol isyân iden keferenün her ne vechile haklarından gelinmek mümkin ise, eger il eriyledür, eger sâʾir hisâr-eriyledür, hüsn-i tedârük idüp ehl-i fesâd ü hoyradların ele getürüp haklarından gelüp ammâ ehl ü iyâllerin esîr ve espâb ü emvâllerin gāret itdürmeyüp hemân ehl-i fesâd olan hoyrâdlarınun haklarından gelüp, ammâ gaflet ile ırz-ı saltanata mugāyir vazʿ olmakdan hazer idüp onat tedârük eyleyesin. Şöyle ki, ehl ü iyâlleri esîr olınup ve espâb ü emvâlleri gāret olına, netîcesi sana âʾid olur.

853 *Pertek Beyi Rüstem Bey'e: Âdet-i ağnâm ve harac toplamaya giden görevlilerin kanuna muhalif hareketlerinin men'ine dair.*

Yazıldı.
Çelebî Kethudâ'ya virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967

Pertek Begi Rüstem Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı livâna âdet-i agnâm ve harâc cemʿine varan kullar defter ve kānûna muhâlîf reʿâyâya teʿaddî ve tecâvüz itdükleri arz olınmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, anun gibi ve âdet-i agnâm cemʿine varan kullar ve hâss emînler defter ve kānûna muhâlîf reʿâyâya teʿaddî iderler ise menʿ u defʿ idesin. Şerʿ u kānûn ve deftere muhâlîf kimesneye iş itdürmeyüp ve akçaların aldurmayasın. Eslemeyüp ziyâde inâd idenleri yazup bildüresin.

854 *Karinâbâd kadısına: Karinâbâd sâbık Kadısı Hasan'ın arzı ile İstanbul'a gönderilip hapsedilenlerden Kalender'in emvalinin tahkiki hakkında.*

Yazıldı.
Karındaşı Ramazân'a virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-âhir sene 967

Karîn-âbâd kādîsına hüküm ki:

Mukaddemâ Karin-âbâd Kādîsı olan Hasan, sâbıkā Südde-i saʿâdet'üme maktûb gönderüp Dîvâne Memi nâm kimesne sârık kemesnedür ve Hacı Bâlî ve Doğan kaynı Ferhâd ve Kalender b. Şâhkulı ve Hasan b. Himmet ve Yûsuf nâm kimesneler Mihne (?) Yuvan nâm zimmî mezbûrun şerîkleridûr diyü tutılup Südde-i saʿâdet'üme gönderilmeğin, Rodos'a küreğe konılmışdı. Hâliyâ mezkûrlardan mezbûr Kalender'ün akribâsı Dergâh-ı muʿallâ'ma gelüp: *"Mezkûra isnâd olınan husûs gayr-ı vâkıʿ dür; üzerine nesne sâbit olmadın habs olınmışdur"* diyü bildürüp yirinden teftîş olınup ahvâli maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Varıcak, mezkûrun ahvâlin göresin; mukaddemâ isnâd olınan husûslar, üzerine sâbit olup müseccel olmış mıdur, nicedür? Anun gibi müseccelse sûret-i sicillin ihrâc idüp gönderesin. Müseccel değil ise karye halkından ve sâir Müslimânlardan onat vechile teftîş idüp arz olındığı gibi yaramazlığı var mıdur? Senün dahı maʿlûmun olduğı üzre ahvâlin bildüresin.

855 *Kavala'dan İstanbul'a kadar kadılara ve koyun eminine: İstanbul'a gönderilen koyunlara müdahale olunmaması hakkında.*

Yazıldı.
Muhtesib Kethudâsı Ferruh'a virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-âhir sene 967

Kavala'dan mahrûse-i İstanbul'a gelince yol üzerinde vakıʿ olan kādîlara ve koyun emînine hüküm ki:

Sen ki koyun emînisin; mahmiyye-i mesfûre zahîresiyçün cemʿ idüp irsâl itdüğün koyunlarun kassâblarınun sayıcıları karşulayup sayup bu sebeb ile zikr olınan koyun, mahrûse-i mezbûreye gelmedin zâyiʿ olur imiş. İmdi, mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün gelen koyunlara vech-i meşrûh üzre dahl olınmak câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Mahmiyye-i mezbûre kādîsı muhzırlarından Caʿfer ve Muhtesib-oğlanı Mustafa varduklarında, min-baʿd yollarda mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün gelen koyunları yollarda mezkûrlara karşulatmayup ve saydurmayup aynı ile irsâl idesin ki ol sebeb ile yollarda zâyiʿ olmak ihtimâli olmaya.

856 *Amasya beyine ve kadısına: Amasya Kalesi'ndeki hisar erlerinin evlerini İstanbul'dan gönderilen erlere teslim etmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Kal'a Kethudâsı Murâd'a virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-âhir sene 967

Amâsiyye begine ve kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Amâsiyye kal'ası erenleri ref' olınup gedükleri Südde-i sa'âdet'ümden kul karındaşlarına tevcîh olınup irsâl olınup anlar ihrâc olınup, kal'a bunlara teslîm olmak emr olınmış idi. Hâliyâ kal'a-i mezbûrede sipâh kısmından kal'a erenleri sâkin oldukları evlere: *"Bizüm mülkimüzdür"* diyü dahl itdürmedükleri arz olındı. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Vardukda, anun gibi kal'a-i mezkûrede olan hisâr-erenleri evlerin Südde-i sa'âdet'ümden irsâl olanlara teslîm eyleyüp eger sipâhîdür ve eger gayrıdur, ol vechile ta'allül ü nizâ' itdürmeyesin. Her kimün da'vâsı varsa gelüp Südde-i sa'âdet'ümde görile.

857 *Ağrıboz beyine ve kadısına: Üç Venedik barçasına mahsul verenlere şimdilik müdahale edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Defterdâr Kāsım Beg'e virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-âhir sene 967

Ağriboz begine ve kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp, bundan akdem begi çavuş yedinden hükm-i şerîf vârid olup İstefelü Mahmûd Emîn ve bir eli çalık Topcızâde Mehmed ve İstefelü Solak Mustafa ve İstefelü Ramazân Emîn ve oğlı İstefelü Ahmed Sübaşı ve Ali Çelebî-oğlı dimekle ma'rûf İstefelü Mehmed ve İstefelü Hurrem Voyvoda ve İstefelü Îsâ nâm kimesne, Venedik barçalarından üç kıt'a barçaya tereke virdükleri husûsı teftîş olınmak buyurılmağın teftîşe mübâşeret olındukda: *"Ba'zı havflerinden gaybet eylediler"* diyü arz eylemişsin. İmdi, zikr olınan ümenâ iltizâmlarına cevâb virmeyüp henüz alâkaların kat' itdükleri ecilden husûs-ı mezbûr içün dahl olınmamasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, ol husûs içün şimdilik zikr olınan emînlere mukayyed olmayasın ki mâla zarar müterettib olmak lâzım olmaya.

858 *Eflâk voyvodasına: Eflâk vilâyeti cizyesinin âdet üzere tahsil ve gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-âhir sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Eflâk'un harâcı Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûrenün âdet-i kadîme üzre cizyesin cem' itdürüp Südde-i sa'âdet'üme irsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967 [16.03.1560]

859 *Diyarbekir beylerbeyine ve Mardin kadısına: Musul Beyi Hacı Şah Kulu'na olan borcunu inkâr eden Hacı İbrahim'den borcunun tahsili hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-âhir sene 967

Diyârbekr beglerbegisine ve Mardin kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Musul Sancağı Begi olan Hacı Şâh-kulı *dâme izzuhû* âdem gönderüp Hacı İbrâhîm nâm kimesnede yigirmi bin altun emânet virüp taleb itdükde inkâr idüp ba'dehû ol mikdâr altun emânet koduğuma ikrâr itdüğine niçe Müslimânlar meclis-i Şer'de şahâdet itdüklerinde kendü dahı şahâdetlerin kabul idüp hükm olınup eline huccet virilüp hakkı alınmak bâbında hükm-i şerîfüm taleb idüp bu vechile hıyânet itdüği ecilden Şer'ile lâzım gelen dahı icrâ olınmasın recâ idüp Şer'ile ta'zîr ve habs lâzım olduğına fetvâ-yı şerîf olduğın bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda elinde olan huccetün mazmûnı muvâfık-ı Şer'-i Şerîf olup alâ-vechi'l-hasm sâbit olup müteveccih olan altunı bî-kusûr müşârün-ileyhe alıvirüp dahı itdüği hıyânet mukābelesinde Şer'ile lâzım geleni dahı fetvâ-yı şerîf mûcebince icrâ idüp ta'zîr-i kādî eyeleyesin.

-859 /a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Rûm-ili beglerbegisine ve Mardin kādîsına.

860 *Anadolu beylerbeyine: Kastamonu sancağı beyinin yoklama defterinin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp Kastamoni sancağı beginün yoklaması defterin mühürleyüp Dergâh-ı mu'allâ'ma irsâl eyleyesin diyü emr olınmışdı. Ol emr-i hümâyûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle Hudâvirdi nâm sipâhî vardukda, livâ'-i mezbûr sipâhîlerinün sancağı begi yoklayup irsâl itdüği yoklama defterin mühürleyüp teslîm idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

861 *Eflâk voyvodasına: Erdel kralının Eflâkdan kaçan bolarlardan ve eşkiyâdan şimdiye kadar kimseyi gönderip göndermediğinin bildirilmesi hakkında.*

Mezbûr Mehmed'e virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-âhir sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Eflâk bolarlarından ve sâ'ir ehl-i fesâddan ba'zı Erdel vilâyetine varduğın i'lâm eyledüğünde anun gibi vilâyet-i Eflâk'dan kaçup varan ehl-i fesâddan ele getürüp sana göndermek içün bir iki def'a Erdel Kralı'na hükm-i hümâyûnum gönderilmişdi. **Buyurdum ki**:

Tercemân Mehmed vusûl buldukda, emrüm mûcebince müşârün-ileyh zikr olınan ehl-i fesâddan şimdiye değin kimesne tutup göndermiş midür ve ne mikdâr kimesne göndermişdür? Yazup bildüresin.

862 *Niğbolu kadısına: Eflâk vilâyetinden kaçmış olan eşkiyâ ve bolarlardan yakalananlar varsa bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Niğebolı kādîsına hüküm ki:

Eflâk vilâyetinde hıyânet iden bolarlardan taht-ı kazânda mütemekkin olan kimesne varsa tutılup habs olınup bir dil bilür bir erin Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Tercemân Mehmed *zîde kadruhû* vusûl buldukda, anun gibi taht-ı kazânda zikr olınan bolarlardan kimesne bulınursa ve kaç nefer ise emrüm üzre bir dil bilürin mezkûra koşup gönderüp bâkîsin habs idüp yazup arz eyeleyesin.

863 *Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Nogay canibinden Silistre sancağına giren tatarların fukara iseler dağınık hâlde bulundurulup, cemiyet hâlinde bırakılmamaları hakkında.*

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967

Silistre Begi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i şerîfüm mûcebince livâʾ-i mezbûra dâhil olan Tatar tâʾifesinden birkaç kimesne getürdüp teftîş olındukda zikr olınan tâʾife kimi Nogay ve kimi Kırım Tatarından olup üç aydan ziyâdedür ki gelmeğe başlayup ve başları ve serdârları ve mîrzâları tefahhus olındukda ol maküle kimesneden bir ferd bulınmayup gelen kimesneler beze ve mesâkîn [ü] fukarâ tâʾifesi olup yât ü yarakları olmayup ekseriyâ ehl ü iyâlleri piyâde kaht ucından sebeb-i maʿâş içün memâlike perâkende olmışlardur. Reʿâyâya ve âhar kimesnelere zararları yokdur diyü bildürmişsin. İmdi, zikr olınan tâʾifeden gaflet câʾiz olmayup anlarun bir yire cemʿ olup sâkin olmaları câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Bu bâbda dahı mukayyed olup anun gibi sebeb-i maʿâş içün her biri bir cânibe perâkende olmışlarise fe-bihâ ve illâ bir yirde cemʿiyyet ile komayup basîret üzre olasın ki sonra tâiʾfe-i mezbûreden nevâhî ü kurâya ve yâhûd reʿâyâ vü berâyâya teʿaddî ve zarar olduğı istimâʿ olına, senden bilinür. Ana göre ahvâllerin dâʾimâ görüp gaflet ile anlardan bir vazʿ-ı nâ-şâyeste zuhûrından hazer idesin ve muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Ve bunlarun cihet-i maʿâşları ne yüzdendür? Süʾâl mi iderler yohsa rencberlik mi ider ve ne mikdâr tâʾifedür? Bildüresin.

-863/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Akkerman begine ve kādîlarına.

-863/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Silistre sancağı kādîlarına.

864 *Akkirman eminine: Nogay ve Kırım tatarlarının Nogay tarafından sudan geçip memâlik-i mahrûsaya girmelerine müsaade ediliş sebebinin bildirilmesine dair.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Akkerman emînine hüküm ki:

Hâliyâ Nogay ve Kırım Tatarlarından niçe kimesneler sudan geçüp Memâlik-i mahrûse'me dâhil oldukları arz olındı. İmdi, anun gibi tâʾifeyi emr-i şerîfüm olmadın berü

cânibe geçürmeğe sebeb ü bâʿis nedür? Bu bâbda müstahıkk-ı itâb olmışsındur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mukayyed olup şimdiye değin ne mikdâr kimesne geçmişdür? Defter idüp ve emr-i şerîfüm olmadın bu maküle tâʾifeye ruhsat virüp Memâlik-i mahrûse'ye geçürmeğe sebeb ü bâʿis nedür? Yazup bildüresin ve min-baʿd ol tâʾifeden berü cânibe bir ferdi geçürmeyesin. Şöyle ki, baʿde'l-yevm anun gibi Tatar tâʾifesi geçdüği istimâʿ olına, kimesnenün özri makbûl olmayup hakkından gelinmek mukarrerdür. Ana göre basîret üzre olup fermân-ı şerîfüme mugâyir âdem geçürmekden hazer idesin.

865 *Bursa kadısına: Çömlekçiler Mahallesi'nde sarraf Musa adlı Yahudinin İstanbul'a getirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-başına teslîm olındı.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967

Burusa kādîsına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede Çölmekçiler mahallesi'nde sâkin olan Sarrâf Mûsâ nâm Yahûdînün Südde-i saʿâdet'ümde huzûrı lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûrı her kandeyse buldurup yarar âdemlere koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

866 *Haslar kadısına: Kâğıthane ve kemerler yakınındaki reâyânın mahsulüne zarar veren koyun sürüleri varsa men' edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967

Hâslar kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Kâğıdhâne ve Kemer kurbinde baʿzı kimesneler sağmalı koyun getürüp ol etrâfda ağıllar ihdâs idüp koyunların, reʿâyânun terekeleri arasında yaturup gezdürüp zarar u ziyân itdükleri arz olındı. İmdi, bundan akdem ol etrâfda olan ağıllar refʿ olınmış idi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup göresin; arz olındığı gibi girü taht-ı kazânda eger Kâğıdhâne kurbinde ve eger Kemer etrâflarında ve sâʾir ol havâlîde anun gibi girü ağıllar olup sağmalı koyun gelüp reʿâyânun terekeleri aralarına girüp zarar u ziyân iderler ise menʿ u defʿ eyleyüp min-baʿd tereke arasında koyun gezdürmeyüp ve ne mikdâr ağıl bulınup refʿ olınur ise ve her biri ne zamânda olduğın yazup bildüresin.

867 *Sirem Beyi Bayram Bey'e: Varadin Kalesi varoşu halkının kılavuzlukta ve sair muhtelif işlerdeki hizmetlerinden dolayı derbendçi olmaları dileğine karşı bazı cihetlerin sorgulamasına dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Nasûh'a virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967

Sirem Sancağı Begi Bayrâm Beg'e hüküm ki:

Varadin kādîsiyle Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp kalʿa-i Varadin varoşı halkı size gelüp zikr olınan varoş, askerün memerr ü maʿberinde vâkıʿ olmağla asker halkınun kulağuzluğında ve sâʾir hıdmetlerinde bulınup vilâyet-i Budun'da kılâʿ nevbetcileri olan yeniçerilerün ulûfeleri ve

sâʾir hazîne akçaları gelüp geçdükce hıfz u hırâsetinde olup ve mahall-i mezkûrdan nehr-i Tuna üzerinde köprü binâ oldukca hıdmet eyleyüp binâ olınan köprüyi ve nehr-i mezbûr sevâhilin görüp gözedüp ve mîrî hıdmet içün gelüp geçen Bâb-ı saʿâdet hıdmetkârlarınun ve ebnâʾ-i sebîlün ve âyende vü revendenün her vechile hıdmetlerinde olup rüsûmları dahı derbendciler uslûbı üzre olmayup sâʾir reʿâyâ gibi oldukları ecilden tâkat getürmeyüp baʿzı celâ-yı vatan idüp ger bi-hakkıhî florilerin dahı mevcûd olanlar edâ itdükleri bâʿisden tamâm münfecir olup eger derbendciler ise hâneden hâneye ikişer kile buğday ve ikişer kile arpa ve birer müdre şıra ve nısf flori virmek içün sâbıkā Rûm-ili Beglerbegisi Mehmed Paşa, Erdel seferine giderken elimüze virdüği temessük mûcebince hükm-i şerîfüm inâyet buyurılup derbendciler üslûbı üzerimüze mukarrer buyurılursa ger bi-hakkıhî olanlarınuz ve eski mekânlarına avdet itdüklerinden gayrı hâricden dahı niçe kimesneler gelüp varoşımuz maʿmûr u âbâdân olur; derbendciler üslûbı üzre olmaz ise olan camız dahı mütehammil olmayup terk-i diyâr itmemüz mukarrerdür didüklerin arz itmişsin. **Buyurdum ki**:

(Boşluk) Vardukda, zikr olınan varoş zimmîlerinün filo[ri]lerinden ve sâʾirden gayrı altı bin bir akça hâsıl kayd olınup derbendciler olduğı takdîrce zikr olınan mahsûl nice olur, zimmetde üzerlerine ve mâl-ı mîrîye ne mikdâr noksân lâzım gelür, ne vechile tedârük idersin? Mufassal yazup bildüresin.

868 *Tire ve Ayasluğ kadılarına: Uzgur karyesinde zeâmet mutasarrıfı Ali'nin reâyâsına taaddisinin men'i ve hakkında tahkikat icrasıyla neticesinin bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Uzgur nâm karyeden arz getüren İbrâhîm'e virildi.
Fî 28 Cemâziye'l-âhir sene 967

Tire ve Ayasuluğ kādîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp taht-ı kazâna tâbiʿ Uzgur nâm karyeden zeʿâmete mutasarrıf olan Ali nâm zaʿîmün reʿâyâsına küllî teʿaddîsi olup nâ-hak yire akçaların aldukların bildürmişsin. İmdi, mezkûrun zeʿâmeti âhara virilmişdür. Teftîş olınup üzerine sâbit olan hukūk-ı nâs ashâbına alıvirilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, mezkûrı getürdüp reʿâyâsından hak daʿvâ idenlerle berâber idüp mukaddemâ bir defʿa Şerʿile fasl olmayan daʿvâların ve on beş yıl mürûr itmeyen husûsların onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin, mezkûrun üzerinde bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf her kimün hakkı sâbit ü zâhir olursa Şerʿile müteveccih olan hukūkı ashâbına alıvirüp kimesneye hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf iş itdürmeyesin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup tezvîrden, telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan ve Şerʿa muhâlîf kimesneye teʿaddî olmakdan hazer eyleyesin ve ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğin ve ne asl mâdde sâbit olduğın yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 23 Cemâziye'l-âhir sene 967 [21.03.1560]

869 *İlbasan beyine: İskarapar Kalesi dizdarlığının Ali'den alınıp ne suretle Mehmed'e verilmiş olduğunun tahkik ve arzına dair.*

Yazıldı.
İskarapar (اسقريار) hisârı erenlerinden arz getüren Yûsuf'a virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

İlbasan begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp İskarapar (اسقريار) kalʿası dizdârı olan Mehmed her vechile kalʿa hıdmetinün uhdesinden gelür bir er olup leyl ü nehâr kalʿa hıdmetinden hâlî olmayup kalʿada mukîm iken sâbıkā kalʿa-i mezbûre dizdârı olan Ali benüm cânibümden arz ibrâz idüp kalʿa-i mezbûre dizdârlığına tâlib olduğı istimâʿ olındı. Eyle olsa mezbûr Ali'ye senün cânibünden arz virilmeyüp ibrâz itdüği arzımuz vardur diyü bildürmişsin. İmdi, mezkûr Ali'nün ibrâz itdüği arz ile hâlîyâ mezkûr Mehmed hakkında irsâl itdüğün arzun ikisi bile sana irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Göresin; her kangısı müzevvirise ibrâz ideni ele getürüp kimden almışdur ve ne vechile almışdur? Onat vechile tefahhus idüp dahı kendüyi ve arzı yazanı habs idüp ahvâlin vukūʿı üzre yazup bildüresin ve arzları dahı girü mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

870 *Kastamonu beyi ile Kastamonu ve Daday kadılarına: Araç kazası eski nâibleri hakkında tahkikat yapılıp, kendilerinden hak isteyenler varsa haklarının iadesi ve neticenin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr Muslihuddîn'ün akribâsından Abdülhalîm'e virildi.
Fî 24 Cemâziye'l-âhir sene 967

Kastamoni begine ve Kastamoni ve Daday kādîlarına hüküm ki:

Araç kādîsı mektûb gönderüp Daday kazâsından maʿzûl olan Mevlânâ Muslihuddîn, kazâʾ-i mezbûrdan Kābil ve Gaybî nâm köhne nâʾibleri arz itmiş idi. Fi'l-hakîka kazâʾ-i Araç aʿyânından mezkûrânun ahvâlleri istifsâr olındukda Mevlânâ-yı mezkûr, arzında sâdıkdur didüklerin arz eylemiş. İmdi, mezkûrlarun umûmen teftîş olınmaların emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, mezkûrları ihzâr idüp kendülerden hakk daʿvâ ider kimesne var ise hasımlar ile berâber eyleyüp bir defʿa sorılup fasl olmış olmayup on beş yıl bilâ-özr-i Şerʿî terk olmayan daʿvâların bermûceb-i Şerʿ-i Şerîf onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; üzerlerinde her kimün hakkı sâbit ü zâhir olursa bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı vukūʿı üzre ale't-tafsîl yazup defter idüp dahı mühürleyüp dahı Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin. Ammâ hîn-i teftîş tamâm üzre olup bir cânibe meyl ü muhâbâdan sakınasın. Tezvîrden ve telbîsden hazer idüp kazıyyede medhali olmayanları dahl itdürmeyüp hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf kimesneye iş olmakdan hazer idesin.

871 *Edirne kadısına: Cisr-i Mustafa Paşa'da yapılmakda olan imaret için gereken iki suyun ne suretle tedarik olunacağı hakkında.*

Yazıldı.
Dimetoka kādîsınun âdemi Kurd'a virildi.
Fî 26 Cemâziye'l-âhir sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp suyolcılar-başı Bâlî yedinden hükm-i şerîf vârid olup Mustafa Paşa köprüsi'nde binâ olınan imâret içün gelmesi münâsib olan iki suyun levâzımına ne mikdâr akça lâzımdur. Kimesnenün hakk-ı şürbi var mıdur ve Meriç'den mahall-i mezkûra dolâbla gelür olsa ne mikdâr nesne ile hâsıl olur. Ehl-i vukūfı ile görilüp tahmîn olınmak fermân olınmağın ol iki suyun üzerlerine varılup Mujak nâm karye kurbinde olan suyun alınmasına karye-i mezbûre halkınun adem-i rızâları olup ve

hem Saruca Paşa vakfı olmağın câbîsi vakfiyyede mastûrdur, alınur ise vakfa zarar müterettib olur ve Ak-ova nâm karye kurbinde olan suyun dahı alınmasına ahâlîsinün hakk-ı şürbimüz vardur diyü rızâları olmadığın ve dolâb husûsı ehl-i vukûf ile görildükde eyle çekilür dolâb olmasına kābiliyyet olup külekleri ve maslakları ve sâ'ir levâzımı içün altmış bin mikdârı akça tahmîn olındığın arz eylemişin. Eyle olsa ol iki kimesnenün hakk-ı şürbleri olmağın ferâgat olınup dolâbla su getürilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vardukda, te'hîr itmeyüp bu husûsa mübâşeret idüp vüs'at üzre bir maslak binâ olınup dolâbdan maslaka dökilüp andan imârete gelmek üzerine tedârüki ne ise görüp dolâba iki at iki akça vazîfe ile muhtâc olursa bir hıdmetkâr ta'yîn idüp itmâm-ı maslahat olınmağa sa'y ü ihtimâmun vücûda getüresin. Ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

872 *Rumeli kadılarına: Mevsim koyunlarının toplanıp İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Koyun emîni âdemi Ali'ye virildi.
Fî 25 Cemâziye'l-âhir sene 967

Rûm-ili kādîlarına hüküm ki:

Koyun emîni mektûb gönderüp taht-ı kazânuzda bahâr içün ta'yîn olınan celeblerün mevsim koyunları sürilmesi bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh vardukda, siz ki kādîlarsız bi'z-zât mukayyed olup mübâşeret idüp yazılu celeblerün mevsim koyunların mu'accelen cem' idüp üzerlerine mukayyed olan koyunların kendüleri ve yâhûd vekîlleri ile mahrûse-i İstanbul'a irsâl eyleyesin. Koyun husûsı mühimdür. Gereği gibi ikdâm ü ihtimâm idüp taht-ı kazânuzda olan agnâmı sâl be-sâl defter idüp mühürleyüp koyun emîni âdemleri ile gönderesin ve bir sûretin dahı celebkeşe viresin ki bunda geldükde ana göre yoklanup alınup zâyi' u telef olmak ihtimâli olmaya. Koyun husûsında ihmâl ü müsâhele itmeyüp mevsim koyunların vakti ile göndermek bâbında[1] ardınca olasın ve gönderdüğinüz celeblerün üzerlerine sürici ta'yîn idesiz ki koyunların getürüp defter mûcebince teslîm eyleyeler ve siz ki kādîlarsız, ihmâlinüz müşâhede olına, beyân idecek özrinüz makbûl olmayup müstahıkk-ı itâb olursız. Ana göre tedârük idesiz ve celeblerün üzerlerine takdîr olınan koyunı dâ'imâ vakti ile irsâl eylemek bâbında dakika fevt itmeyesiz.

---

1 "bâbında" kelimesinin üzeri çizilmiştir.

[Yev]mü's-sebt fî 25 Cemâziye'l-âhir sene 967 [22.02.1560]

873 *Delvine beyine: Sancağının askeri ile cenk için hazır olup gelecek gemilere binilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Cemâziye'l-âhir sene 967

Delvine begine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp sancağun askeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır olup Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* ne mahalde gemilere girmek ta'yîn iderse bilâ-tevakkuf cümle askerünle giresin diyü emrüm olmış idi. Eyle olsa senün sancağun askeri ile Moton'da gemilere girmek emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ vü kat'â te'hîr u terâhî itmeyüp emr-i sâbık üzre cümle sancağun askeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla çıkup işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Receb'inün evâsıtında cümle sancağun askeriyle mahall-i me'mûrda hâzır u müheyyâ bulınasın ki donanma-i hümâyûnum vardukda, bilâ-tevakkuf gemilere girüp müşârün-ileyh vech ü münâsib gördüği üzre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup ta'yîn olınan zamânda sancağun askeriyle mükemmel hâzır olmak bâbında dakika fevt itmeyüp ihmâlden hazer idesin. Şöyle ki, şehr-i mezbûrun evâsıtında cümle mahall-i me'mûrda hâzır olmayasın ve yâhûd askerün yat ü yaraklarında ve zâd ü zevâdelerinde kusûr u noksânları olup tevakkuf lâzım gele, aslâ özrün makbûl olmak ihtimâli olmayup mu'âteb ü mu'âkab olmanı mukarrer bilüp ana göre mukayyed olup, dakika fevt itmeyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

-873/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Karlı-ili Begi Mahmûd Beg'e.

874 *İnebahtı beyine: Cümle askeriyle Moton'da hazır olup Kapudan Piyale ile birleşerek Donanma-ı Hümâyûn'a dahil olunması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

İnebahtı begine hüküm ki:

Hâliyâ umûmen sancağun askeri donanma-i hümâyûna ta'yîn olınup **buyurdum ki**:

Vardukda, aslâ te'hîr eylemeyüp umûmen sancağun askerin zu'amâsiyle kānûn-nâme-i hümâyûnum muktezâsınca bî-kusûr âlât-ı ceng ü cidâlleriyle alay-begine koşup çıkarup işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Receb'inün evâsıtında Moton kal'ası'nda hâzır u müheyyâ eyleyesin ki, in-şâ'allâh donanma-i hümâyûnum vardukda, hîç bir nesneye tevakkuf lâzım gelmeyüp cümlesi emrüm üzre gemilere girüp kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* vech ü münâsib gördüği üzre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr zuhûra getüreler. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur. Şöyle ki, sancağun askerinden bir ferdün yât ü yaraklarında kusûr u noksân müşâhede olına veya emrüm üzre ta'yîn olınan zamânda mahall-i mezbûrda cümle hâzır bulınmayalar, aslâ bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne günde çıkarduğun yazup bildüresin.

875 *Aynı hususa dair Mora beyine hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mora begine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp sancağun sipâhîlerinün tezkiresüz timar tasarruf idenlerden iki yüz elli nefer sipâhî ta'yîn idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ve zâd ü zevâdeleriyle ihzâr eyleyüp zu'amâdan bir yarar serdârla irsâl eyleyesin diyü emrüm olmış idi. Eyle olsa sancağundan ta'yîn itdüğün zikr olınan sipâhîler Moton'da gemilere girmek emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp emr-i sâbıkum üzre sancağundan taʿyîn itdüğün sipâhîleri bî-kusûr müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ve zâd ü zevâdeleriyle ve serdârları ile taʿyîn itdüğün zaʿîm ile çıkarup gönderesin ki işbu sene sebʿa ve sittîn ve tisʿa-miʾe Receb'inün evâsıtında mahall-i mezbûrda bulınalar ki donanma-i hümâyûnum ile kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* vadukda bilâ-tevakkuf cümlesi gemilere girüp müşârün-ileyh vech gördüğü üzre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr eyleyeler. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup taʿyîn olınan zamânda serdârlariyle zikr olınan sipâhîleri bî-kusûr mahall-i mezbûrda ihzâr eylemen bâbında envaʿ-ı mesâʾî-i cemîlün vucûda getüresin. Târîh-i mezbûrda mahall-i mezbûrda bulınmayanlarun aslâ özürleri makbûl olmâk ihtimâli yokdur. Ana göre tenbîh eyleyesin.

876 *Kırkkilise beyine: Kırkkilise sancağında Mahmud Paşa baslarında cinayet suçu işleyenler hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.*

Yazıldı.
Güveygüsi olup sipâhî-oğulları zümresinden Ahmed'e virildi.
Fî 28 Cemâziye'l-âhir sene 967

Kırk-kilise begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûra tâbiʿ Mahmûd Paşa hâslarında yeniçeriden ve gayrıdan baʿzı kimesnelerün evleri basılup baʿzınun kendin ve baʿzınun âdemleri katl olınup teftîş olınup görildükde birkaç nefer kâfirler ele girüp Şerʿile haklarından gelinüp yoldaşlarından dört neferi gaybet idüp evkâf-ı selâtînden baʿzı kefere köylerinde yatakları fehm olınup serbest olmak ile ele gelmelerinde usret olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, eger ol gaybet idenleridür ve eger sâʾir ehl-i fesâd ü şenaʿâtdür, her kande ise ele getürüp Şerʿile ahvâllerin görüp Şerʿile lâzım geleni icrâ idesin. Anun gibi ehl-i fesâdı ele getürmelü oldukda eger evkâf ü emlâk ve sâʾir timarları serbest olanlar nizâʿ iderse her kim ise arz idesin ki anun gibi ehl-i fesâda muʿîn olup ele virmeyenlerün gereği gibi haklarından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret ola.

877 *Dimetoka kadısına: Kurd ve Yusuf'un yollarını kestiğini ihbar ettikleri adamların İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Kurd'a virildi.
Fî 27 Cumâde'l-ûlâ[1] sene 967

Dimetoka kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ nâʾibün mektûb gönderüp mahrûse-i Edirne'den Kurd nâm muhtesib ve Siroz'dan yoldaşı Yûsuf nâm kimesneler yeniçerilikden ulûfesi katʿ olınmış Rüstem nâm kimesneyi ve Velî ve Satılmış ve Ahmed ve Arab Hüseyin ve Mehmed ve dîger Mehmed ve Ermen Dervîş nâm kimesneleri meclis-i Şerʿa ihzâr idüp: *"Ben Edirne'ye giderken bunlar derbendde yolımuz basup ellerinden halâs olup Dimetoka'ya tâbiʿ Ortaköy ve Kızıldeli nâm derbend karyeler keferesine haber virdük"* diyü daʿvâ itdüklerinde mezbûrlar inkâr idüp Şerʿile sâbit olmayup derbendciler dahı: *"Bize haber oldukda bunları kaçarken her birin bir yirde bulup tutduk"* didüklerin sicill idüp arz itmeğin **buyurdum ki**:

Mezkûrları der-zencîr idüp yarar âdemler ile Südde-i saʿâdetüme gönderesin. Ammâ tenbîh idesin ki, yolda gelürken gaybet itdürmek ihtimâli olmaya.

---

1 "Cumâde'l-âhire" veya "Cemâziye'l-âhir" olması gerekir.

878 *Mora Beyi Osman Şah'a: Trablusgarb'dan Turgud Paşa'nın gönderdiği haberci ile yalıların ve memleketin muhafazasına itina edilmesine dair.*

Yazıldı.
Dil getüren voyvodası Hüseyin'e virildi.
Fî 27 Cemâziye'l-âhir sene 967

Mora Sancağı begi [Begi] Osmân Şâh'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp Magrib Trablusı [Beglerbegisi] Turgud *dâme ikbâlühû* cânibinden iki kıtʿa kadırga mâh-ı Cemâziye'l-âhir'ün altıncı güninde Moton limanı'na gelüp karadan Südde-i saʿâdet'üme irsâl olınmak içün sana dil gönderüp Cerbe husûsında ve küffâr-ı hâksârun donanması husûsında bildürüp zikr olınan dili dahı Südde-i saʿâdet'üme irsâl eyledüğün arz eylemişsin, maʿlûm oldı. İmdi, küffâr-ı hâksârun hîlesinden gaflet câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup yalılarun ve kılâʿun hıfz u hırâsetinde dakika fevt itmeyüp gaflet ile aʿdâdan kılâʿ u bikâʿa ve nevâhî vü kurâya ve reʿâyâya zarar u gezend irişdürmekden ihtiyât idüp eger yalıları ve sâʾir hıfzı lâzım olan mahalleri gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp aʿdâdan vâkıf olduğun ahbârı ve sâʾir lâzımü'l-arz olan husûsı iʿlâmdan hâlî olmayasın.

879 *Üsküdar kadısına: Oğlan Şeyh'in babasının müridlerinden olup şeyh nâmına köy halkını sapıttıran kimsenin ve yanındakilerin İstanbul'a gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 27 Cemâziye'l-âhir sene 967

Üsküdar kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Oğlan Şeyh'ün babasınun mürîdlerinden bir kimesne şeyh nâmına kasaba-i mezbûre etrâfında olan kurâyı gezüp niçe kimesneleri ıdlâl idüp ve Şerʿ-i Şerîfe muhâlîf iş eyledükleri istimâʿ olınmağın mezbûrları ve yanınca bile olan mürîdlerin ele getürüp kayd ü bend ile Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Bâlî Çavuş vardukda, mezbûr şeyhi ve yanınca bile olan kimesneleri ele getürüp müşârün-ileyhe teslîm idüp kayd ü bend ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 27 Cemâziye'l-âhir sene 967 [25.03.1560]

880 *Bursa Beyi Bâyezid'e: Bursa livasındaki eşkiyânın baklarından gelinmesi ve bunları ele vermeyenlerin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Oğlı Bâlî'ye virildi.
Fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Burusa Begi Bâyezîd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrun ekser-i kurâsı serbest ve evkâf-ı selâtîn olmağla ehl-i fesâd ve eşkıyâ vefret üzre olup ele geldükde evkâf ve serbest [timar] sâhibleri ehl-i fesâd siyâsete müstahıkk olınca, habs bizümdür diyü ehl-i fesâdı virmeyüp kendüler alup habs idüp baʿdehû ahz-i mâl içün ehl-i fesâdun tevâbiʿi ile muvâzaʿa idüp bi-hasebi'ş-Şerʿ üzerlerine nesne sâbit olmadı diyü bir mikdâr akçaların alup habsden ıtlâk itmekde ehl-i fesâd günden güne ziyâde olup evler basılup âdemler katl olınmakdan hâlî değildür. Şöyle ki, anun gibi ev basup âdem katl idenler

bi'l-cümle salb ü siyâsete müstahıkk olanları Şerʿ-i Şerîf maʿrifeti ile sancak sübaşıları kabz idüp Şerʿ-i kavîm mûcebince teftîş olınup siyâset lâzım gelenler mahallinde siyâset itdürilüp cerîmeye müstahıkk olanlar sâhiblerine teslîm olına ki cürmlerine göre cerîmelerin alalar ve bu sebeb ile ehl-i fesâdun gereği gibi haklarından geline diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Sancağuna müteʿallık olan yirlerde ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* âdemlerinün zencîrinden sübaşılarun zencîrlerinden gayrı kimesneye zencîr kullandurmayup arz itdüğün üzre zâhir olan ehl-i fesâdı eger zuʿamâ ve sâʾir serbest timarlarında ve evkâf ü emlâkdedür her kandeyse ele getürüp kādî maʿrifeti ile ahvâlin Şerʿ-i Şerîf üzre teftîş idüp Şerʿile lâzım geleni eger salb ü siyâsetdür, eger katʿ-ı uzvdur, mahallinde icrâ idüp yirine koyup anun gibi ehl-i fesâda muʿîn olup ele virmekde taʿallül ü inâd idenleri yazup isimleriyle bildüresin ki ehl-i fesâda zahîr olanlarun haklarından gelinüp sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola.

881 *Hüdavendigâr Beyi Bâyezid'e: Mukâtaa mültezimlerinden ayak âmili olup hürleri esir diye satan manav Abdurrahman'ın muhakeme edilmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Hüdâvendigâr Begi Bâyezîd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Burusa ve Kite ve Mihalıç kādîlıklarında ve gayrıda perakende olan Akça-koyunlı tâʾifesinün bâd-ı hevâsın bir yıla üç bin akça mukātaʿaya mültezim olan Manav Abdurrahmân nâm ayak âmili hakkında cemm-i gafîr esîr ugurlayup satmak ve hurrü'l-asl beyʿ itmek ve hilâf-ı Şerʿ niçe kimesnelerün zulmen akçaların alduğın şahâdet itdüklerin arz eylemişsin. İmdi, mezkûrı ele getürüp üzerinde olan mâl-ı mîrî ber-taraf oldukdan sonra mezkûrdan daʿvâ-yı hakk ider kimesneler var ise husamâsiyle berâber idüp bir defʿa Şerʿile fasl olmış olmayup ve on beş yıl terk olınmayan daʿvâların onat vechile hakk üzre Şerʿile toprak kādîları maʿrifeti ile teftîş eyleyüp göresin; üzerinde her kimün hakkı sâbit olursa baʿde's-sübût hükm idüp ashâbına hukūkların alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup ve ne makūle hukūk sabit olduğın yazup bildüresin.

882 *Zihne kadısına: Zihne kethudâsı ve ortakları aleyhindeki şikâyet hakkında tahkikat yapıp bildirmesine dair.*

Yazıldı.
Çavuş-başına teslîm olındı.
Fî 4 Receb sene 967

Zihne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunılup bi'l-fiʿl Zihne kethudâsı olan kimesneden ve şerîklerinden şekvâ olınmağın içinde mastûr olan mevâddun aslı maʿlûm olmak içün aynı ile sûreti ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Ol arz-ı hâlün içinde mastûr olan mâddelere nazar idüp yirlü yirinden teftîş idüp aslı var mıdur, nicedür? Tamâm vukūʿı üzre maʿlûm idünüp vukūʿı üzre mufassal yazup Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

883 *Ohri Kalesi dizdarına: Ohri Kalesi'nde görevlilerin bekletilmesi suretiyle kalenin zarar ve ziyandan muhafazası hakkında.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Fî 27 Cemâziye'l-âhir sene 967

Ohri kalʿası dizdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kalʿa-i mezbûrenün hisâr-eri yedi neferden ziyâde olmamağın anun dahı biri kapucı ve biri anbarcı ve biri sipâhî-zâde olup mukātaʿât ve cizye ve sâʾir mâl-ı mîrî kalʿada hıfz olınduğından gayrı tutsaklar dahı habs olınmağla bu kadar dört neferün beklemeğe aczi olup kalʿa-i mezbûrenün meremmâtı içün taʿyîn olınan müsellemlerden ve üç nefer kalʿa cebecilerinden dutsak vâkıʿ oldukda beklenmeğe âdem lâzım olduğın arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki**:

Vakt-i hâcetde hisâra müteʿallık olan kimesnelerden eger müsellemler ve eger cebeciler ve eger gayrılardur, her kimise bekletdürüp zarar u ziyân olmakdan hazer idesin.

884 *Lala Mustafa Paşa'ya: Lârende Kalesi müstahfızlarından yirmi neferin Konya Kalesi'ne ilhak olunması hakkında.*

Yazıldı.
Şehzâde âdemlerinün kethudâsı Ali Beg'e virildi.
Fî 4 Receb sene 967

Lala Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp Konya kalʿası'nun müstahfızları az ve hıdmetleri çok olup istihdâmında usret çekilür Lârende kalʿası yoldan sapadur ve müstahfızları çokdur. Yigirmi neferi Konya kalʿası'nun müstahfızlarına ilhâk olınsa mâl-ı mîrîye dahı enfaʿdur diyü Konya kādîsı ve hâvâs nâzırı ve Konya dizdârı mektûblariyle iʿlâm eyledüklerin arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki**:

Vardukda, arz itdüğün üzre Lârende kalʿası müstahfızlarınun yigirmi neferin Konya kalʿası erenlerine ilhâk idüp istihdâm eyleyesin.

885 *Haslar kadısına: Kâğıthane ve Kemer yakınında koyun getirterek ağıllar ihdas edenlerin başkalarına zarar vermeyecek yerlere gitmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-başına gönderildi.
Fî 4 Receb sene 967

Hâslar kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mehmed Çavuş elinden hükm-i şerîf vârid olup Kâğıdhâne ve Kemer kurbinde baʿzı kimesneler sağmalı koyun getürüp ol etrâfda ağıllar ihdâs eyleyüp koyunların reʿâyânun terekeleri arasında gezdürüp yaturmağla zarar u ziyân iderler imiş. Bundan akdem ol etrâfda olan ağıllar refʿ olınmak emr olınmış idi. İmdi, eger Kâğıdhâne kurbinde ve eger Kemer etrafında anun gibi ağıl olup zarar u ziyân iderler ise menʿ idüp min-baʿd tereke arasında yürimeyüp ve ne mikdâr ağıl bulınur ise her biri ne zamândan olduğın yazup arz eyleyesin diyü fermân olınmağın ol cânibde olan ağılları mufassal u meşrûh defter olınup ve refʿ olınsun diyü tenbîh ü teʾkîd olınduğın arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûrlarun ağılların bi'l-külliyye refʿ itdürüp min-baʿd ol cevânibde reʿâyânun tereke ve çayırlarına zarar olacak yirde kimesneye ağıl itdürmeyüp ve koyunların tereke olan yirlerde yüritmeyüp tenbîh idesin; varup âhar kimesneye zarar olmayacak yirde olalar.

886 *Kefe beyine: Derdel adlı ermeninin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Tâcir Mustafa'ya virildi.
Fî 3 Receb sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ Kefe'de olan Derdel nâm Ermenînün Dergâh-ı saʿâdet destgâh'umda ihzârı lâzım olınmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, teʾhîr itmeyüp mezbûrı yarar âdemünle Dergâh-ı muʿallâ'ma irsâl eyleyesin.

887 *Bursa kadısına: Mevcut esirlerin Müslümanlara satılması ve bundan sonra esir istihdamının men edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hâss-ı Harc Emîni Çavuş Mehmed'e virildi.
Fî 28 Cemâziye'l-âhir sene 967

Burusa kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede olan Yahûdî ve Nasârâ tâʾifesinde olan esîrler teftîş olınup eger acûze ve eger muʿtakdur ve eger esîrdür, bulınan yirlerden alup esîr olanları ehl-i İslâm'a beyʿ idüp muʿtak ve acûze olanları dahı ehl-i İslâmdan tâlib olanlara virilmesin ve min-baʿd eger Yahûdî ve eger Nasârâdur, esîr alup istihdâm itmemelerin emr idüp **buyurdum ki**:

Biʾz-zât mukayyed olup taht-ı kazânda olan eger Yahûdîdür ve eger Nasârâdur, onat vechile teftîş idüp eger esîr eger muʿtakdur tefahhus eyleyüp çıkardup dahı emrüm üzre muʿtak [ve] acûze olanları ehl-i İslâmdan tâlib olanlara istihdâm içün teslîm idüp esîr olanları dahı ehl-i İslâma beyʿ idüp akçasın sâhiblerine teslîm idüp gereği gibi tenbîh ü teʾkîd idesin ki min-baʿd eger Yahûdîdür, eger Nasârâdur, bir ferd eger muʿtak eger esîrdür, aslâ vü katʿâ alup istihdâm itmeyeler. Şöyle ki, baʿde't-tenbîh birinde ya muʿtak ve yâhûd esîr bulına, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup eşedd-i siyâst ile siyâset olınmasın mukarrer bilüp ana göre tebîh ü teʾkîd idesin ki, sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli olmaya ve sen dahı dâʾimâ mukayyed olup bu fermân-ı vâcibü'l-izʿânumun icrâsında dakika fevt itmeyesin. Sonra yoklanup görilse gerekdür; şöyle ki, emre mugāyir birinde esîr veya muʿtak bulına, özrün makbûl olmayup mesʾûl olup netîcesi sana âʾid olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup bu hükm-i hümâyûnumun sûretin sicill-i mahfûza kayd idesin. Hâliyâ ve min-baʿd bu emr-i celîlü'l-kadrüm ile amel olınup hilâfına cevâz gösterilmeye. Şöyle ki, baʿzılara hüküm virilmiş ise her kimde hüküm var ise alup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

-887/a-

Yazıldı.
Bir sûreti Edirne kādîsına.

-887/b-

Yazıldı.
Bir sûreti Selânik kādîsına.

-887/c-

Yazıldı.
Bir sûreti Kefe kādîsına.
Ve ne mikdâr esîr bulınup beyʿ olındığın defter idüp arz eyleyesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 28 Cemâziye'l-âhir sene 967 [26.03.1560]

888 *Gelibolu kadısına ve Boğaz hisarı dizdarına: Anadolu'dan derya seferi için şimdiye kadar gelen sipahi ve nöbet timarlılarının bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Gelibolı kādîsına ve Boğaz-hisâr dizdârına hüküm ki:

İşbu sene-i mübârekede vilâyet-i Anadolı'dan deryâ seferine Karesi ve Koca-ili sancakları sipâhîleri ve umûmen Anadolı'nun be-nevbet timarı olanlar taʿyîn olınup Nevrûz-ı mübârekde anda hâzır olmaları emr olınmış idi. Hâliyâ emr olınan sipâhîlerden anda biʾl-fiʿl ne mikdâr sipâhî gelmişdür? Maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, şimdiye değin ne mikdâr sipâhî gelmişdür? Yazup bildüresin.

889 *Şam beylerbeyine: Tahrir olunan bazı sancaklara ait defter suretlerinin gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Defter emînine teslîm olındı.
Fî 4 Receb sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Müceddeden emr ile tahrîr olınan Gazze ve Macon ve Safed ve Trablus sancaklarınun defterleri yazılup Südde-i saʿâdet'üme gelmekde zikr olınan defterlerün icmâl ve mufassalınun birer sûreti mühürlenüp sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, alup kabz eyleyüp minbaʿd zikr olınan defterler ile amel eyleyesin.

890 *İlbasan Beyi Ahmed Bey'e: Sahte arz ile dizdarlık yapan iki kimse hakkında şeriate göre muamele ifasına dair.*

Yazıldı.
İlbasan beginün kethudâsı Yûsuf'a virildi.
Fî 4 Receb sene 967

İlbasan Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp senün cânibünden baʿzı kimesneler arz ibrâz idüp baʿzı kimesne dizdârlığa tâlib olup ve baʿzı gedükler ihrâc idüp arz senün olmadığın ve livâʾ-i mezbûrda mütemekkin telbîs ile meşhûr [illegible] kalʿası dizdârlığından maʿzûl Ali nâm kimesne olup karındaşı Kurd'a telbîs arz ile dizdârlık alıvirüp dahı niçe fukarânun gedüklerin telbîs ile aldurup ve bundan gayrı tezvîr mühr ider niçe kimesneler olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

(Boşluk) Varıcak, mezkûrları ele getürüp ahvâllerin maʿrifet-i kādî ile onat vechile hakk üzre teftîş idüp anun gibi tezvîr ü telbîsi sâbit ü zâhir olan kimesneleri habs idüp sübût ü zuhûr bulan mâddelerin yazup sıhhati üzre yazup arz eyleyesin. Ammâ hilâf-ı vâkıʿ kazıyye arz itmekden hazer idesin ve Şerʿa muhâlîf kimesneye teʿaddîden sakınasın.

891 *Akçakızanlık kazasında hırsızlık yapan iki kimse haklarında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair Çirmen Beyine ve Akçakızanlık kadısına hüküm.*

Yazıldı.

Çirmen begine ve Akça-kızanlık kādîsına hüküm ki:

Sen ki kādîsın, mektûb gönderüp taht-ı kazâna tâbiᶜ Sünnetler nâm karyeden Nesîmî ve Umûr-muᶜallim nâm karyeden Küçük nâm kimesnelerün hırsuzlukları ve şenâᶜatleri defeᶜâtle sâbit ü zâhir oldukda terk-i diyâr itmişler iken hâlîyâ Elvan ve İsmâᶜîl ve Satılmış nâm kimesneler yatakları olup muᶜîn ü zahîr olmağla niçe kimesnelerün atların serika idüp âhar yirde beyᶜ idüp ahvâlleri görilmesi husûsın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, mezkûrı ihzâr idüp gaybet idenleri kefîllerine ve yataklarına ve duraklarına bi'l-cümle Şerᶜile buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp hak daᶜvâ iden kimesnelerle berâber idüp mukaddemâ bir defᶜa Şerᶜile fasl olmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen daᶜvâların bermûceb-i Şerᶜ-i kavîm onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; üzerlerine bi-hasebi'ş-Şerᶜi'ş-Şerîf kimesnenün hakkı sâbit ü zâhir olursa ashâb-ı hukūka Şerᶜile müteveccih olan hukūkı alıvirdükden sonra sipâhî olanı habs idüp arz idesin. Olmayanları ol bâbda emr-i Şerᶜ-i kavîm neyse icrâ idüp yirine koyasın.

892 *Yalvaç kadısına: Donanma-yı hümâyûn ile gönderilen askere kadı tayin edildiğine dair.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 27 Cemâziye'l-âhir sene 967

Yalvac kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Cezâyir Beglerbegisi olan Piyâle *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp hâlîyâ deryâya emr olınan donanma-i hümâyûnumla irsâl olınan asâkir-i nusret-meᵓâsire senün kādî nasb olman arz itmeğin müşârün-ileyh ile taᶜyîn ü irsâl olınan asâkir-i fevzmeᵓâsire seni kādî nasb eyleyüp **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh ile bile gidüp bile koşılan cünûd-ı muvahhidînün vâkıᶜ olan kazâyâların Şerᶜ-i Şerîf üzerine istimâᶜ idüp fasl-ı husûmet eyleyesin.

893 *Leh kralına: Leh vilâyetinde haramilerin katlettiği Mehmed ve Mustafa'nın mallarının İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Lih Kralı'na hüküm ki:

Lih vilâyetinde Mesked ? (مسكد) ile Boliste ? (بولسته) arasında harâmîler katl itdüği Tokatlu Mehmed nâm bâzergânun mâlı içün bundan akdem nâme-i hümâyûnumuz gönderilmiş idi. Hâliyâ baᶜzı kimesneler dahı gelüp taleb itmeğin ve andan gayrı Lih vilâyetinde fevt olup mâlını Kefelü تۆقتمش nâm Ermenî zabt idüp ولد نوبوزيه nâm şehirde Yorgi dimekle maᶜrûf kimesneye viresiye beyᶜ itdüği Kefelü Mustafa nâm bâzergânun mezbûr Ermenîye virilmeyüp zabt itdüği akçası cümle Südde-i saᶜâdet'üme irsâl olınması lâzım olmağın gerekdür ki, kadîmü'l-aᶜvâmdan ilâ hâzihi'l-ân mâ-beynimüzde olan hüsn-i sadâkat ve vüfûr-ı mahabbet muktezâsınca zikr olınan bâzergânlarun mâllarını aynı ile defter eyleyüp bî-kusûr atebe-i ulyâmuza irsâl ü îsâl olınmak bâbında envaᶜ-ı mesâᶜî-i cemîlenüz zuhûr ide.

894 *Boğdan voyvodasına: Nogay tatarlarından sınırlarda davarlarına zarar verenlerin ve Moskov canibinden hareket üzere olan eşkiyânın, memlekete girmelerine ve mazarratlarına meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Hırso'ya virildi.
Fî 7 Receb sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf vârid olup vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral'a muᶜâvenete âdem gönderilmek fermân olınmağın emr-i şerîf mûcebince dâᵓimâ Boğdan askeriyle hâzır u müheyyâ olduğunuz (boşluk) ve Nogay Tatarı içinde ziyâde açlık vâkıᶜ olup Kırım cânibine kaçup gidüp Kırım tâᵓifesi dahı aç olup Nogay Tatarı ol ahvâli görüp kalkup kırlarda şikâr ile beslenüp kalᶜa-i Kili ve Akkerman ve Bender'e yetişürler ve baᶜzılar kırlarda sâkin olup baᶜzıları Boğdan sınurına yetişüp dahl idüp reᶜâyâ davarlarına zarar iderler diyü bildürmişsin. Andan mâᶜada Maskov cânibinden dahı baᶜzı eşkıyâ hareket üzre olduğı istimâᶜ olınur. İmdi, eger Maskov eger sâᵓir aᶜdâ taraflarından gaflet câᵓiz değildür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, askerün ile hâzır olup anun gibi Maskov cânibinden hareket olup memleket ü vilâyete dahl idüp kasd-ı mazarrat iderler ise Südde-i saᶜâdet'üme olan ubûdiyyet ü rıkkıyyet muktezâsınca her ne yüzden olursa haklarından gelüp mazarrat ü ifsâdların menᶜ u defᶜ eyleyüp ve ol Tatar tâᵓifesi dahı bir yirde cemᶜiyyet üzre olmak câᵓiz değildür. Anun gibi kaht ucından gelüp vilâyete müzâyaka virirler ise her bir yire bir tarîkla bir cânibe perâkende idüp reᶜâyâya anlardan zarar irişdürmeyesin. Ve ne mikdâr Tatar gelmişdür ve ne vechile tedârük itdüğün ve sâᵓir etrâf ü cevânibden vâkıf olduğun ahbârı iᶜlâmdan hâlî olmayup emn [ü] emân-ı vilâyet ve refâhiyyet-i itmiᵓnân-ı raᶜiyyet bâbında mucidd ü merdâne olup dakîka fevt itmeyesin.

895 *Bosna beyine: Turhan adlı dizdar gönderildiğinden üzerindeki mîrî malının tahsil edilerek hakkından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Bu hükm-i şerîf yazılup nişânlanup pâye-i serîre gönderilüp Kapudan'a virilecek berât sûreti ile berât sûreti üzerine hatt-ı şerîf vardur. Bosna begine yazılan hüküm eyüdür, gönder diyü[1] buyurıldı.
Ulûfeciler Sübaşısı Mustafa'ya virildi. Mâliyye tarafından yazılan dahı ana virildi.
Fî 4 Receb sene 967

Bosna begine hüküm ki:

Turahan nâm dizdârun üzerinde mâl-ı mîrî olup ve ehl-i telbîs idüği bundan akdem arz olınup teftîş fermân olınmış idi. Hâliyâ Südde-i saᶜâdet'ümde bulınmağın ol bâbda Mâliyye tarafından mufassal hükm-i şerîfüm yazılup teftîş olınup mâl-ı mîrî tahsîl olınmak içün kayd ü bend ile irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vardukda, emr-i şerîfüm üzre teftîş eyleyüp mâl-ı mîrîyi bî-kusûr cemᶜ u tahsîl eyleyüp eger Şerᶜ-i Şerîf ve kānûn-ı münîf mûcebince dahı mahallinde üzerine mâl zuhûr iderse hakkından gelesin ki sâᵓir eşirrâya mûcîb-i ibret ola.

---

[1] "diyü" kelimesi mükerrerdir.

896 ***Kestel karyesinde ev basıp sahibini katleden Ali hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair Bursa beyine hüküm.***

Yazıldı.
Oğlı Bâlî'ye virildi.
Fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967
Hasan Çelebî rü'ûsında mukayyeddür.
Fî târîh-i mezbûr.

Burusa begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Burusa nâhiyesinde Kestel nâm hâs karyede bir kimesnenün evi basılup sâhib-i hâne katl olınup karye-i mezbûreden Ali nâm kimesneyi ve ırgadını mazınnadur diyü Abdurrahmân nâm ayak âmili tutup habs idüp ahvâli teftîş olındukda mezbûr Ali, maktûlün evi öninde bulınup karye-i mezbûre ahâlîsi mezkûr içün ehl-i fesâddur ve maktûl ile adâvet-i sâbıkası vardur diyü şehâdet itmişler iken ırgadını âmil-i mezbûr kefîle virdüm diyü ıtlâk idüp ve mezbûr Ali dahı habs olındukda zikr olan âmil altunın ve bir bârgîrin alup ıtlâk itdüğin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Mezkûr âmili ele getürüp gaybet itdürdüği eger Ali'dür, eger ırgaddur, taleb idüp buldurup husamâsiyle berâber idüp kādî ma'rifeti ile Şer'ile görüp anun gibi töhmeti varise örf-i ma'rûf ile dahı görüp Şer'ile sâbit olurise bu fesâdı idenler sipâhî ise habs idüp arz idesin, değil ise ol bâbda Şer'-i Şerîf neyse icrâ idüp yirine koyasın. Eger bulmakda ta'allül iderse habs idüp arz idesin.

897 ***Boğdan voyvodasına: Boğdan vilâyetinden zahire tedarik edip sahipleriyle Özi Kalesi'ne gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Za'îm Mehmed Çelebî'nün âdemi Ali'ye virildi.
Fî 28 Cemâziye'l-âhir sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Özi kal'ası ta'mîrine ta'yîn olınan Zâ'îm Mehmed, mektûb gönderüp kal'a-i mezbûre ta'mîri içün ta'yîn olınan eşkünci tâ'ifesi ve kifâyet mikdârı bennâ ve ırgad ve ta'mîr tamâm olınca muhâfaza içün akıncı askeriyle Vulçıtrın begi ve beşlüleriyle Akkirmân beginün me'kûlâtı ve davarları alefi içün Silistre ve Hırsova ve Kili ve Brayıl ve Tekfur-göli kādîlarına fermân olınmağın, zahîre tedârüki içün Hırsova kazâsına varıldukda Tatar vilâyetinde kahtlık olmağla Nogay ve Kırım Tatarından bî-hisâb âdem Kili ve Akkerman ve Bender vilâyetine gelüp niçesi dahı bu cânibe geçüp nihâyet-i mertebede kahtlık idüp ve kal'a-i mezbûre hilâf-ı semt, yabanda vâkı' olup yakın yirde zahîre bulınmağa imkân olmadığın bildürmeğin **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vardukda, bu bâbda mukayyed olup vilâyet-i Boğdan'dan kifâyet mikdârı zahîre tedârük idüp sâhibleriyle zikr olınan mahalle gönderesin ki anda binâya ta'yîn olınan eger Müslim tâ'ifesidür ve eger bennâdur, akçalariyle alup anlara sebeb-i teftîş olup sâhiblerine bâ'is-i ticâret ola. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Âstâne-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyet ü ihlâsun ve kadîmden idegeldüğün üzre bu bâbda dahı tamâm-ı ihtimâm eyleyüp eger zahîredür, eger sâ'ir lâzım ü mühimm olan husûslarıdur, tedârük idüp irsâl itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve ne mikdâr zahîre tedârük idüp gönderdüğün yazup bildüresin.

-897/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Eflâk voyvodasına.

[Yev]mü'l-erbi'â fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967 [27.03.1560]

898 ***Memiş Bey'e: Yüzde-pare yörüklerinin üç yıllık etrâkiye rüsûmunu alıp giden Hasan Çavuş'un ele geçirilerek mîrî malının zabt edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Memiş Beg'e hüküm ki:

Amâsiyye Kādîsı olup Nâzır-ı Emvâl olan Muhyiddîn mektûb gönderüp Yüzde-pâre yörükleri kabîlesinde Hasbî nâm yürük, kethudâsı olan Şeyhî nâm kimesne Sivas çavuşlarından Hasan nâm kimesne ile kabîle-i mezbûrenün üç yıllığı rüsûm-ı etrâkiyyesini on kerre yüz bin ve elli dört bin akça teslîmâta kabûl idüp tahvîl tamâm olmağa kırk gün mikdârı kalıcak gaybet idüp el virmeyüp kalmışlar idi. Sonra mezkûr Hasan Çavuş yukaru cânibe gidüp mezkûr Şeyhî yirine kalup istimâlet ile ele gelmesi mümkin olmayup ikdâm olınsa mukātele vü muhârebe itmek mukarrerdür ve henüz ellerinde makbûzlarından iki yüz bin mikdârı mâl vardur. Hemân bahâr olmasına tevakkuf iderler diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda hüsn-i tedârük idüp mezkûrı her ne tarîkla olursa ele getürüp dahı eger ellerinde bulınan nakd akçadur ve eger sâ'ir espâbdan bulınan her ne ise mîrî içün zabt eyleyüp mâl-ı mîrîyi cem' u tahsîl eyleyüp dahı eger kendüyi ve eger yanında olan ehl-i fesâdı habs idüp arz idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur, ana göre mukayyed olup gaybet itdürmeyüp ele getürüp ve mâl-ı mîrîyi dahı tahsîl idüp zâyi' itmemek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyüp her ne yüzden kābil ise ele getüresin. Anun gibi el virmeyüp muhârebe iderse diri ele gelmeğe kābil olanları diri dutup kābil olmayanları haklarından gelesin. Ammâ hüsn-i tedbîr idüp gaflet ile bir nâ-şâyeste vaz' sudûrından ve gaybet itdürmekden hazer idesin.

899 ***Rodos Beyi Ahmed'e: Donanma-yı hümâyûna iltihak etmek üzere iki pare gemi ile hazır olması hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Rodos Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

İşbu sene-i mübârekede deryâya donanma-i hümâyûnum çıkmak emr olınup in-şâ'allâhü'l-e'azz gurre-i Recebü'l-mürecceb'de çıkmak mukarrer olmışdur. Senün dahı bile gitmen emr idüp **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vardukda, te'hîr itmeyüp iki pâre gemi ile hâzır u müheyyâ olup Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû*'ya bir münâsib olan mahalde gelüp mülâki olup dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan umûrda müşârün-ileyh vech gördüği üzre hıdmetde bulınup envâ'-ı yüz aklıkları tahsîline sa'y idesin ve sancağun ve ol cevânibün deryâ yüzin hıfz itmek için yarar âdemün ta'yîn idesin.

900 *Amasya beyine: Reâyâ ve levend taifesinden tüfenklerinin alınıp gönderilmesi ve tüfenk kullanılmasının men edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kal'a kethudâsı Murâd'a virildi.
Fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Amâsiyye begine hüküm ki:

Bundan akdem re'âyâsı tâ'ifesi tüfeng kullanmayalar diyü emrüm olup hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Hâliyâ livâ'-i mezbûra tâbi' ba'zı yirlerde re'âyâdan ba'zı ehl-i fesâd kimesne tüfeng isti'mâl iderler diyü istimâ' olınmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup anun gibi emr-i şerîfe mugāyir re'âyâdan ve sâ'ir levend tâ'ifesinden tüfeng kullanur kimesne var ise tüfenglerin ellerinden alup Amâsiyye kal'ası dizdârına teslîm idüp emr-i şerîfüme mugāyîr iş idenleri Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve min-ba'd dahı tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki re'âyâdan emre muhâlîf tüfeng isti'mâl itmeyeler.

901 *Menteşe beyine: Rençber gemilerini yağma eden Divane adlı levendin ve arkadaşlarının ele geçirilip muhakeme edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Bi'l-fi'l Menteşe Begi Ahmed Beg'ün âdemi Rıdvân'a virildi.
Fî gurre-i Receb sene 967
Emr, Monla Hasan rü'ûsında mukayyeddür.

Menteşe begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Deve-boynı nâm mahalde harâmîlik tarîkıyla levend فورقه جليفى iden Dîvâne Bayrâm nâm levend ba'zı rencber gemilerin yağmâ idüp zarar oldukda üzerine varılup beş nefer âdemîsi ele gelüp ve sekiz nefer âdemi mecrûhan firâr idüp mâ'adâsı deryâya dökilüp ahâlî-i Balat'dan keyfiyyet-i hâli sü'âl olındukda Kara Ya'kūb ve اولاد ve Ramazân ve birkaç nefer kimesneler dahı gelüp her gâh ada arasında ve Sakız kurbinde ve Midillü cânibinde harâc-güzâr kâfirleri getürüp mezbûrân kimesnelere virüp anlar dahı kimin bu diyârda ve kimin âhar vilâyete iletüp bey' idüp akçasın bile alup ve niçe buna benzer harâmî levendler ile müttefik olup azıkların bunlar alıvirüp ve geldüklerinde eger oğullarımuzdur ve eger kullarımuzdur, gasben alup dâ'imâ te'addîden hâlî değillerdür diyü cemm-i gafîr şekvâ itdüklerin arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vardukda, mezbûrları her kande ise yataklarına ve duraklarına ve bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup ele getürüp da'vâ-yı hakk ider kimesne var ise bi'z-zât toprak kādîsı ma'rifetiyle görüp hukūk-ı nâsdan üzerine kimesnenün hakkı sâbit olur ise Şer'ile sâbit olan hakların ashâb-ı hukūka hakların alivirdükden sonra, bu fesâdı idenler sipâhî ise habs idüp arz idesin, değil ise ol bâbda Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp mahallinde haklarından gelesin ve ne vechile olduğın yazup bildüresin.

902 *Erzurum beylerbeyine: Ölen Erzurum Beylerbeyisi Ayas Paşa'nın adamlarından on bir kişiye gedik verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hurrem'e virildi.
Fî 9 Receb sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Sâbıkā Erzurum Beglerbegisi olup fevt olan Ayas Paşa'nun âdemlerinden on bir nefer kimesne Südde-i sa'âdet'üme gelüp inâyet recâ itdükleri ecilden Erzurum kullarından olup gedükleri mahlûl olanlarun yirlerine mezkûrlar kayd olınup, her biri kimün gedüğine kayd olınup ve ne târîhden tevcîh olındığı ta'yîn olınup Hızâne-i Âmire'm defterdârları cânibinden tezkire virilmişdür. **Buyurdum ki**:

Varduklarında, tezkire mûcebince mezkûrları anda olan deftere dahı kayd itdürüp ta'yîn olınan târîhde ulûfelerin tasarruf itdürüp istihdâm eyleyesin.

903 *Helona Kalesi sakinlerinden olup, sahtekârlığı ortaya çıkan Sefer'in zimmetindeki malı tahsil olunduktan sonra hakkında siyaset olunmasına dair Klis beyine hüküm.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 3 Receb sene 967

Klis begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i Klis'de kal'a-i Helona (هلونه) sâkinlerinden Sefer nâm kimesnenün bundan akdem der-i devletde ba'zı telbîsâtı zâhir olmağla mahallinde teftîş olmak içün hükm-i şerîfümle kayd ü bend ile irsâl olınmağın mezbûrun ahvâli teftîş olınup elinde Arac kal'ası'nun harâmî-başılığı içün müzevver arz bulınup ve Ahmed nâm kul ismine elinde Mâdin kal'ası'nun mevâcibi içün havâle hükümleri Ahmed nâm, "benümdür" diyü mevâcib havâle itdürdükde ikrâr idüp ve Novigrad kal'ası'nun beşlüleri agası olan Beşîr Aga'nun mühriyle elinde beyâz kâğıd bulınup müzevver arz itdüğine ikrâr idüp ve livâ'-i mezbûr a'yânı gelüp hakkından gelinmek lâzımdur diyü şekvâ itdüklerin bildürmeğin mezbûrun zimmetinde olan mâl tahsîl oldukdan sonra mahallinde siyâset olınmasın emr idüp mezbûrun üzerinde olan mâlı bî-kusûr tahsîl idüp dahı mezbûrı mahallinde siyâset itdüresin ve emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin.

904 *Kavala kadısına ve kapudanına: Fesat çıkaran ve cinayet suçu işleyen softalar hakkında siyaset icrasına dair.*

Yazıldı.
Sipâhî-oğlanları kethudâsına virildi.
Fî 9 Receb sene 967

Kavala kādîsına ve Kavala kapudanına hüküm ki:

Silivri kādîsı mektûb gönderüp Esedullâh b. Seyyid Ali nâm müteseyyid sûhteler[1] ile Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansûr ve Mehmed b. Velî nâm sûhteler ikindüden sonra sarhoş ve âlet-i harb ile Silivri çarşûsı'nda ba'zı Yahûdî ve Nasârânun kiminün çalmasın ve takyesin ve kiminün bıçağın ve kiminden hamr akçasın isteyüp ve ba'zı Müslimânlara dahı itâle iderken çıkup İstanbul cânibine müteveccih olup kasaba-i mezbûre makābirinün civârında Ayazma yanında Sarandaloz nâm zimmîyi yapışup, soyup katl eylemek istedüklerinde mezbûr zimmî feryâd itdükde etrâfda olan ehl-i hırfet ile kasabadan dahı niçe Müslimânlar ve zimmîler varduklarında mezkûrûn sûhteler ok atup kılıç ve bıçak çeküp kasaba-i mezbûre câbîsi Velî nâm kimesnenün Ali nâm kulın ok ve bıçak ile urup katl idüp ba'dehû okları ve kılıçları niçe ceng ü cidâl ile bırakdurılup vakt-i gurûbda meclis-i Şer'a ihzâr olınup istimâ' olındukda maktûl-i mezbûrun mevlâsı mezbûr Velî: *"Kulum Ali'yi mezbûrûn sûhteler katl eylemişdür. Mezbûr Yûsuf ok ile urup ve Esedullâh bıcağla urdı; kısâsını mezbûrlardan taleb iderin"* didükde merkūm sûhteler: *"Ok ve yay ve kılıç bizümdür? Ammâ bir kimesne katl*

eylemedük" didüklerinde, Müslimânlardan cemm-i gafîr: *"Mezbûrı, mezkûrûn sûhteler katl eylemişdür; ehl-i fesâdlardur. Ale'l-husûs mezbûr emîr Esedullâh, ehl-i fesâdun re'îsidür. Bir niçe def'a mezbûr Yusûf ile ba'zı sûhteler ile ahşâma karîb etrâfa gidüp kuşluk zamânında yine imârete gelüp ehl-i fesâd bedbahtlardur"* diyü şehâdet itdüklerinde istifsâr olınup dâ'imâ fesâd ü şenâ'at üzre oldukların arz eylemiş. İmdi, Esedullâh b. Seyyid Ali ve Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansûr ve Mehmed b. Velî nâm sûhteler siyâset olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Mezbûrları siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

---

1 "sûhte" olmalıdır.

905 *Mekke-i Mükerreme Emiri Şerif Hasan'a nâme-i hümâyûn: Hacıların selâmetinin temini hakkında arapça yazılı hüküm.*

Yazıldı.
Şerîf'ün mektûb getüren âdemine virildi.
Fî 13 Receb sene 967

امير مكة شريف حسن يعرب مضمونه الميمون ورود مكتوبكم الى يدنا السنية يتضمن ورود حجاج بيت الله الحرام وزوار قبر النبيّ عليه السلام من سائر الممالك المحروسة وادوا حجهم ومناسكهم وطافوا بتلك الاماكن المعظمة والمشاعر المفخمة ورجعوا الى اوطانهم سالمين آمنين ويتضمن وصول الخلع السنية وكلما ذكرتموه على وجه التفصيل احاط به علمنا وتقرر لدى حضرتنا على ان امور تلك الديار كل ذلك مفوض اليكم منوط برأيكم فلتكونوا على الهمة عليه من قبل ومن بعد كما هو المركوز في جبلتكم المجيد وطريقتكم المستحسنة مقتضى وفور اخلاصكم وفرط اختصاصكم لدولتنا الفائقة ومزيد جدكم واهتمامكم لحفظ تلك الاماكن المباركة يظهر من سعيكم المشكور وجدكم المشهور الحنان البلاد والعباد وحفظ الحجاج والزوار والتجار وحراستهم وكذا الصادرين والواردين في عبورهم ومرورهم وذهابهم وايابهم ليكون الرعايا والبرايا سواء الحجاج والزوار والواردين من سائر الأقطار وسواء القاطنين والمجاورين والمسافرين ليطوفوا بالبيت العتيق الحرام ويفوزوا بزيارة قبر النبي عليه افضل الصلاة والسلام والله تعالى هو الموفق والمعين بمنه وبمنه تحريراً في اواسط جمادي الآخرة سنة ٩٦٧.

Bu nâme, Mekke-i Mükerreme Emîri Şerif Hasan'a yazılmıştır. Uğurlu muhtevası, mektubunuzun yed-i seniyyemize ulaştığını ifâde etmektedir. Mektubunuzda yüce Beytu'llâh'ın hacılarının ve Hz. Peygamber aleyhi's-selam'ın kabrinin ziyaretçilerinin Memalik-i mahrûse'nin diğer yerlerinden geldiklerini, haclarını ve vazîfelerini edâ ettiklerini ve bu yüce mekân ile büyük mahallerde ibâdetlerini îfâ ettiklerini ve memleketlerine selâmet ve emniyetle

döndüklerini ve üstün hil'atlerin ulaştığını bildiriyorsunuz. Söylediğiniz her husus tarafımızca mâlûm oldu. Huzûrumuzda takarrur etmiştir ki, bu ülkenin bütün umûru size tefvîz edilmiş ve görüşünüze bırakılmıştır. Bu mübârek yerlerin muhâfazası için gösterdiğiniz ihtimâm ve çalışmanız ve üstün devletimize bağlılık ve ihlâsınız gereğince, şanlı cibilliyetiniz ve güzel usûlünüze uygun olarak bu hususda himmet üzere olun, teşekkürle anılan çalışmanız ve bilinen gayretinizden ülkelere ve insanlara şefkat gösterdiğiniz ve hacıları, ziyaretçileri ve tüccârı koruyup gözettiğiniz kezâ gelen-gidenleri, yolculukları esnasında kolladığınız ve gerek diğer yerlerden gelen hacılar ve ziyaretçiler ve gerek mukîmler, mücâvirler ve yolcular olsun; yüce Beyt-i Atîk'ı tavâf etmeleri ve Hz. Peygamber aleyhi efdalu's-salâti ve's-selam Efendimiz'in kabrini ziyâret etmeleri için re'âyâyı gözettiğiniz müşâhede olunmaktadır. Muvaffak eden ve ihsân ve berekâtiyle yardım eden, Allah Te'âlâ'dır.

967 Cumâde'l-âhire'sinin ortalarında yazıldı.

906 *Anadolu beylerbeyine: Konya muharebesinde bulundukları halde tımarları alınan iki sipahi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Receb sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Aydın sancağında Alaşehir nâhiyesinde Yurtanlu nâm karyeden dört bin dokuz yüz doksan dokuz akça timarı olan Dâvûd ve livâ'-i mezbûrda ve nâhiyesinde Şeybânlar (?) nâm karyeden üç bin dokuz yüz doksan dokuz akçalık timarı olan Pîr Gâ'ib nâm sipâhîler Südde-i sa'âdet'üme gelüp Konya muhârebesinde bile olup hıdmetde iken (?) timarları alınup ve muhârebe-i mezbûrede bile olduklarına ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu*'ya gönderdüğün yoklama defterinde mevcûd olduklarına ol cânibden memhûr yoklama sûretin ibrâz itdiler. Eyle olsa Südde-i sa'âdet'üme gönderdüğün mevcûd defterinde olmayup mahlûl defterinde mukayyed bulındılar. **Buyurdum ki**:

Vardukda, mezkûr-ı mûmâ-ileyh cânibine gönderdüğün mevcûd kayd olınup Südde-i sa'âdet'üme gönderdüğün yoklamada mahlûle kayd olmağa bâ'is nedür? Defterde sehv mi olmışdur; kangısı sahîhdür? Bildüresin. Ve yoklama sûretleri dahı gönderildi; ba'de'n-nazar girü mührünle bu cânibe gönderesin.

907 *Gazalizade ve haslar kadısına: Kâğıthane etrafında mîrî çayırlarına bitişik çayırların mutasarrıfları hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 3 Receb sene 967

Gazâlî-zâde'ye ve Hâslar kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Kâğıdhâne etraflarında mîrî çayırlara muttasıl ba'zı kimesnelerün çayırları olup her biri bir tarîk ile mutasarrıf olup ne zamândan berü tasarruf iderler ve kimden almışlardur ve ne vechile almışlardur, tefahhus ile ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan çayırlarun üzerine varup görüp dahı mîrî çayırlara muttasıl olan çayırlarun sâhiblerin getürdüp onat vechile teftîş eyleyüp göresin; her birinün mutasarrıf oldukları çayırları ne

mikdârdur ve ne zamândan berü tasarruf iderler ve ne temessük ile tasarruf iderler ve kimden almışlardur ve ne vechile almışlardur ve bi'l-cümle aslâ bir mübhem ü meşkûk nesne komayup alâ vechi't-tafsîl her birinün keyfiyyet-i ahvâllerin mufassal u meşrûh defter idüp mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme bildüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup bi'z-zât her birinün üzerine varup vech-i meşrûh üzre göresin; kimesneye iʿtimâd eylemeyesin.

908 *Anadolu beylerbeyine: Anadolu defteri çavuşlarından mahlûl gediklerin onbinden aşağı tımarı olanlara tevcihi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 3 Recebü'l-müreccb sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Anadolı Defteri çavuşlarınun mahlûl vâkıʿ olan gedükleri tevcîh olınmalu oldukda on binden aşağa timarı olanlara ve sancağunda timar tasarruf idenlere tevcîh olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup anun gibi gedük virilmelü oldukda senün sancağunda on binden aşağa timar tasarruf idenlere tevcîh eyleyüp emr-i şerîfüme mugâyir âhar sancaklardan timar tasarruf idenlere ve on binden ziyâde timarı olanlara tevcîh itmeyesin ve bi'l-fiʿl dahı on beş binden ziyâde timar tasarruf ider çavuş var ise tenbîh idesin ki varup timar tasarruf itdüği sancakda sancak-begi ile eşe ve bu hükm-i hümâyûnumun sûretin anda olan kânûn-nâmeye kayd idesin ki hâlîyâ ve minbaʿd mazmûn-ı hümâyûniyle amel olınup hilâfına cevâz gösterilmeye.

909 *Bağdad beylerbeyine: Hz. Ali'nin türbe-i şeriflerine döşenmek üzere gönderilen halıların alındığının bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
İskender Paşa'nun kâtibi Ali'ye virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem yukaru cânibden Hazret-i İmâm Ali *nevvera'llâhü merkadehû* Hazretleri'nün mezâr-ı şerîfleri üzre döşemek içün baʿzı kaliçe irsâl olınup sâbıkā beglerbegi olan Hızır *dâme ikbâlühû* alup hıfz itdüği iʿlâm olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda göresin; ne mikdâr kaliçe gelmiş ise taʿyîn olduğı üzre mezâr-ı şerîflerine döşedüp andan gayrı dahı taʿyîn olınup gelmişse ve her ne, mezâra taʿyîn olınmış ise taʿyîn olındugı üzre yirlü yirine döşedüp ne mikdâr kaliçe gelüp emrüm üzre taʿyîn olınan mahalle vazʿ olındugın ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne târîhde varduğın yazup bildüresin.

910 *Diyarbekir beylerbeyine: Bağdad beylerbeyine gidecek mühürlü kesenin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Bagdâd beglerbegisine îsâl içün sana mühürlü kîse ile hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, muʿaccelen yarar âdem ile müşârün-ileyhe irsâl ü îsâl idüp vâsıl

olduğına arz idüp Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

911 *Bosna beyine ve Saray kadısına: Zacesne sancağı Beyi Ferhad hakkındaki taaddi şikâyetinin tahkikine dair.*

Yazıldı.
Ulûfeciler Şübaşısı Mustafa'ya virildi.
Fî 4 Receb sene 967

Bosna begine ve Sarây kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Zacesne sancağında سوكجه nâm karye ahâlîsi rikâb-ı hümâyûnuma rukʿa sunup Zacesne Begi Ferhâd *dâme izzuhû* rızkımuzı yağmâ idüp kırk üç evlerimüz yakup envâʿ-ı teʿaddîler eyleyüp kendü âdemleri aldukları müfredâtiyle defterin dahı bile sunup sebt-i şekvâ eyleyüp ve Velika Kādîsı Mevlânâ Ahmed dahı Dergâh-ı muʿallâ'ma iki arz gönderüp: *"Müşârün-ileyhün ve âdemlerinün envâʿ-ı teʿaddîleri vardur; aslâ Şerʿ-i Şerîfe itʿat eylemezler"* diyü bildürüp ve andan gayrı bir arz ve sûret-i sicil gönderüp: *"Aʿyân-ı vilâyet râzî ve şâkirlerdür; kimesne zulm ü teʿaddîlerin görmemişdür. Zacesne dizdârlığından maʿzûl Turahan'un tahrîki ile baʿzı kimesneler rukʿalar peydâ eylemişlerdür"* diyü ol arzlarına muhâlîf bildürüp ve Nasûh nâm nâʾibün mezbûr kādîya mezkûr sancağınun âdemlerinün teʿaddîsi bâbında gönderdüği mektûb ve Zacesne sancağında olan kalʿalar dizdârlarınun mezbûr sancakbeginden ahâlî-i vilâyet şükrân üzredür diyü arz gönderüp ve mezkûr sancak-begi Velika kādîsına gönderdüği mühürlü mektûbları Südde-i saʿâdet'üme sunılup husûs-ı mezbûrun sıhhati maʿlûm olmak lâzım olmağın sizi müfettiş taʿyîn eyleyüp tarafeynden vârid olan arzlar ve arz-ı hâller ve sûret-i sicillerün sûretleri aslından ihrâc [ve] hakk üzre Şerʿile görilmek içün size irsâl olınup **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, teʾhîr eylemeyüp bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup ihzâr-ı husamâ kılup zikr olınan mektûblarda ve arz-ı hâllerde mastûr olan kazâyâda bir defʿa fasl olınmayup ve üzerine bilâ-özr-i Şerʿî on beş yıl geçmiş olmayan husûsları yirlü yirinden tamâm dikkat ü ihtimâm ile teftîş eyleyüp göresin; reʿâyâ cânibinden sunılan arz-ı hâller ve defterlerinde mastûr olan kazâyâdan müşârün-ileyh üzerine Şerʿile sâbit olan hakların bî-kusûr ashâbına hükm idüp alıvirüp ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup ve ne makûle mâddeler zâhir olduğın ve sâʾir Velika kādîsı arz itdüği üzre reʿâyâya zulm ü teʿaddîsi var mıdur ve ol nâʾib arz itdüği husûslar dahı vakıʿ midür ve Velika kādîsı hem taʿdîl ve hem müşârün-ileyhden dahı reʿâyâ şâkirlerdür diyü birbirine mugâyir arz virmeğe bâʿis nedür? Yohsa biri telbîs midür? Kangısı sahîhdür? Anı dahı görüp bi'l-cümle cânibeynden irsâl olınan arzlarda vech-i mastûr üzre mukayyed olan memhûr umûrı onat vechile görüp bir mâddesin ketm itmeyüp tamâm hakk-ı sarîha tâbiʿ olup yanında sâbit ü zâhir olan mevâddı defter idüp vukūʿı üzre arz idüp hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf kimesneye iş olmakdan ve gayr-ı vâkıʿ kazıyye arz olmakdan hazer idesin.

912 *Bosna beyine ve Saray kadısına: Bosna sancağında taaddiyatta bulunan tımar sahibi Kara Yahya'nın ele geçirilerek, kendisinden alacaklılara haklarının verdirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Erbâb-ı timardan Mustafa'ya virildi.
Fî 4 Receb sene 967

Bosna begine ve Sarây kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp hükm-i şerîfüm vârid olup bundan akdem Vişigrad kādîsı sûret-i sicil gönderüp Pîrî

nâm sipâhî Bosna sancağına dokuz bin dokuz yüz akça timarı olan Kara Yahyâ nâm sipâhînün ve oğullarınun muvâcehesinde daᶜvâ idüp mukaddemâ Semendire sancağında Filip (فلبر) ve ڤوبانة ve زرد nâm harâmîler voyvodaları kırk yedi nefer harâmîler ile gelüp kazâ-yı mezbûrda niçe evler basup mâlların gāret idüp ve katl-i nüfûs eyleyüp mezbûr Kara Yahyâ ol harâmîler ile şerîk olup ve evinde yataklanup aldukları espâbı ve mâlı bile taksîm idüp mezbûr Kara Yahyâ'ya ve oğullarına hisse virdükleri Şerᶜile sâbit olduğın bildürmeğin Şerᶜile teftîş olup sicill-i mezbûrda mastûr olduğı gibi ise mezbûr Kara Yahyâ'yı örf-i maᶜrûf ile teftîş idüp her ne zâhir olursa arz eyleyesin diyü fermân olınmağın mezbûr Kara Yahyâ teftîş olınmak içün taleb idüp gaybet idüp Abdî ve Hasan nâm oğulları dutılup habs olınup ve Kara Yahyâ kefillerinden taleb olınduğın bildürüp imdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup mezbûr Kara Yahyâ'yı her kande ise akvâm ü akribâsına ve kefîline ve bi'l-cümle Şerᶜile ve kānûn ile buldurması lâzım olanlara buldurup dahı emr-i sâbık üzre ahvâlin görüp ve oğullarınun dahı sicill-i sâbıkda mastûr olduğı üzre ol husûsda bile mübâşir olup hisse aldukları Şerᶜile sâbit olur ise ol bâbda emr-i Şerᶜ-i Şerîf neyse icrâ idüp mahallinde yirine koyasın. Şerᶜ-i Şerîfe mugāyir kimesneye iş itdürmeyüp ve mezbûrı habsden ıtlâk itmeyüp ahvâlleri neye müncer olur ise yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 4 Receb [sene] 967 [31.03.1560]

913 *İstanbul'dan Bosnaya kadar yol üzerindeki kadılara: Tutsak ile Bosna'ya yollanan Mustafa Çavuş'un selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî yem-i mezbûr.

Mahrûse-i İstanbul'dan Bosna'ya varınca yol üzre vâkıᶜ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Bosna begine teslîm itmek içün ulûfecilerüm sübaşısı Mustafa'ya bir tutsak virilüp irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhil olursa mahûf [u] muhâtara yirlerde kifâyet midârı âdem koşup bekledüp emîn ü sâlim birbirinüze ulaşdurup gaflet ile gaybet itdürmekden hazer idesin.

914 *Yeniçeri ağasına: Acemi oğlanlardan Hüseyin'in kasaplara çırak ve Ali'nin sebzecilere ilhak edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kilârcı Nasûh'a virildi.
Fî 4 Receb sene 967

Yeniçeri agasına hüküm [ki]:

Matbah-ı Âmire agnâmına hıdmet iden acemî-oğlanlarından bir akça ulûfesi olan Hüseyin, Ladik matbah-ı mezkûre kassâblarına şâkird olmak buyurılup ve sebzecilere hıdmet iden acemî-oğlanlardan bir akça ulûfesi olan Ali, Drama Matbâh-ı Âmire sebzecilerine ilhâk olınmak buyurılmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sen dahı mezkûrları deftere ol vechile işâret itdüresin.

915 *Kaş kadısına: Yalan yere şehadet eden Pir Ahmed'in küreğe koşulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Ahmed'e virildi.
Fî 6 Receb sene 967

Arz, mahrem kâtibindedür; Kādî-asker Efendi arz itmişdür.

Kaş kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp taht-ı kazândan Pîr Ahmed nâm kimesne yalan şehâdet ile maᶜrûf ve müteᶜâref olup dâᵓimâ şirret ü şakāvetden hâlî olmayup, bir husûs içün yanunda şehâdet idüp baᶜdehû yine rücûᶜ idüp: *"Şehâdetümde kâzib idüm"* didüği tescîl olınup mezkûr yine kanâᶜat itmeyüp iftirâya ve telbîse şürûᶜ idüp, yine hüküm ihrâcına Âstâne-i saᶜâdet'üme gitdi diyü istimâᶜ olınduğın bildürmişsin. İmdi mezkûr, Südde-i saᶜâdet'ümde ele girmeyüp her kandeyse ele getürilüp atebe-i ulyâma irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, emrüm üzre mezkûrı tetebbuᶜ u tecessüs idüp bulup ele getürüp dahı Südde-i saᶜâdet-meᵓâb'a gönderesin ki küreğe koşıla ve sûret-i cerîmesin dahı sicilden ihrâc idüp bile gönderesin.

916 *Gümülcine kadısına: Dersaadet'e gönderilecek zahireye mâni olunmayıp, hilekârlara verilmemesi hakkında.*

Gümülcine kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp taht-ı kazândan mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün tereke virilmekle ahâlî-i vilâyete müzâyaka lâzım geldüğin bildürmişsin. Andan gayrı Südde-i saᶜâdet'üme gelen kimesneler dahı baᶜzı madrabâzlar tereke alup der-anbâr idüp anlar da müzâyaka virdüklerin bildürdiler. İmdi, mahrûse-i mezbûrenün dahı zahîre husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki**:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâᶜum vusûl buldukda, mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün olan terekeye kimesne mâniᶜ olmaya. Ammâ matrabâzlara tereke aldurmayup der-anbâr itdürüp müzâyaka itdürmeyesin. Temerrüd ideni segidüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Ve baᶜde'n-nazar bu hükmi reᶜâyâ ellerinde ibkā idüp alâmet-i şerîfe iᶜtimâd kılasın.

917 *Safed beyine ve Kudüs-i Şerif ve Safed kadılarına: Safed kazasında Taziyane Vakfı demekle tanınan vakfın nâzırı Hamza'nın hesabının tetkikine dair.*

Yazıldı.

Safed begine ve Kuds-i Şerîf ve Safed kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Safed kazâsına tâbiᶜ Tâziyâne (?) vakfı dimekle maᶜrûf Kubbe nâm vakf karyeye nâzır olan Hamza'nun ibtidâ[-i] mübâşeretinden ilâ-hâze'l-ân muhâsebesi görilüp belᶜiyyât ü ketmiyyâtı zuhûr iderse vakf içün zabt olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle erbâb-ı timardan Yûsuf vardukda, mezkûrı getürdüp îrâd ve masârifi defterlerin taleb idüp mürtezika mahzarlarında mezkûr mübâşeretiyle bundan akdem bir defᶜa Şerᶜile muhâsebesi görilmeyen husûslarun yirlü yirinden ve müfredât defterlerinden onat vechile hakk üzre teftîş idüp iki kîse vakfa müteveccih olan mahsûlden

mezkûrun belʿiyyât ü ketmiyyâtı varise, ki sübût ü zuhûr bula, zimmetinde ne mikdâr nesne zuhûr iderse bî-kusûr tahsîl eyleyüp vakf içün zabt u tasarruf idüp zâhir olan mevâddun yazup arz eyleyesin ki yiri âhara virile; ammâ şöyle ki, mezkûrun zikr olınan vakfında belʿiyyât ü ketmiyyâtı zâhir olmayup saʿy ü kifâyesi müşâhede olına, kemâ-kân zabt u tasarruf itdüresin ve mezkûrun mâniʿatü'l-cemʿ cihetleri olup bu ciheti bi'z-zât görmedüği dahı iʿlâm olındı. Anı dahı görüp vakıʿ midür, nicedür, arz idesin.

918 *Van beylerbeyine: Girdegân sancağı Beyi Halil'in zulüm ve taaddisinden vuku bulan şikâyetin tahkikine dair.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 6 Receb sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sancağı Begi Halîl *zîde kadruhû*'nun reʿâyâya fevka'l-had zulm ü teʿaddîsi olup ve ülkesinde cumʿa namâzı kıldurmaz ve kendüsi dahı kılmaz diyü istimâʿ olmağın, vardukda bu husûsa mukayyed olup göresin; fi'l-vâkıʿ müşârün-ileyhün reʿâyâya zulm ü teʿaddîsi var mıdur ve cumʿa kılmaz ve kıldurmaz didükleri dahı vâkıʿ midür? Sıhhati [ve] vukūʿı üzre yazup Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 6 Receb sene 967 [02.04.1560]

919 *Van beylerbeyine: Elçi geldikten sonra yukarı canib ahvalinden haber alınıp bildirilmesi hakkında.*

Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 6 Receb sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana ahkâm-ı şerîfe gönderilüp yukaru cânibün ahvâl ü etvârın tefahhusdan hâlî olmayup maʿlûmun olan ahbâr-ı sahîhayı iʿlâmdan hâlî olmayasın diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ ilçi geleliden berü ol cânibün ahvâli maʿlûm olmadı. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup öte cânibün ilçi gitdükden sonra vâkıʿ olan ahvâl ü etvârın ve fikr ü firâsetleri ve sâ'ir cumhûr-ı umûrları ne yüzden idüğin maʿlûmun olduğı üzre muʿaccelen yazup bildüresin. Ve baʿde'l-yevm dahı tetebbuʿ u tecessüsden hâlî olmayup vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî iʿlâmdan hâlî olmayasın.

-919/a-

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.
Bir sûreti Erzurum beglerbegisine.

-919/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Bagdâd beglerbegisine.

-919/c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Şehrizol begine.

920 *Diyarbekir beylerbeyine: Mühürlü kese ile gönderilen hükmün Bağdad beylerbeyine ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi.
Fî 6 Receb sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Mühürlü kîse ile Bagdâd beglerbegisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, teʾhîr eylemeyüp zikr olınan ahkâmı muʿaccelen ulağla müşârün-ileyhe irsâl eyleyüp, cevâbın getürdüp Südde-i saʿâdet'üme ulaşdurasın ve Şehrizol begine dahı gönderilen hükmi gönderüp ulağla cevâbın alup gönderesin.

921 *Dulkadirli beylerbeyine: Sipahi İvaz'ın vilâyet kâtibi Mahmud'dan şikâyeti hakkında.*

Yazıldı.

Dulkādirlü beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dulkādirlü sipâhîlerinden İvâz nâm sipâhî, Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunup: *"Vilâyet kâtibi olan Mahmûd dâme izzuhû, timarumı ziyâdeye yazmışdur"* diyü şekvâ eylemeğin, hakîkati maʿlûm olmak içün sunılan rukʿanun aynı ile sûreti ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda göresin; arz-ı hâlde mastûr olan husûslar vâkıʿ midür, nicedür; bildüresin.

-921/ a-

Yazıldı.
Amâsiyye hisâr-erenlerinden Topcı Hacı'ya virildi.
Fî 19 Receb sene 967
Bir sûreti vilâyet-i Dulkādiriyye'yi tahrîr iden Mahmûd Beg'e.

922 *Cezayir beylerbeyine: Denizde düşmandan emniyet var ise esirleri getirmek için Cezayir-i Garb'e on gemi gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Receb sene 967

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Cezâyir-i Garb'da Südde-i saʿâdet'üme gelecek baʿzı esîrler olmağın **buyurdum ki**:

Hıfz u hırâset içün deryâya çıkduğunda göresin; şöyle ki, aʿdâ-yı bed-girdâr taraflarından havf ü hirâs olmayup etrâf ü cevânib emn ü emân üzre ise ol bâbda tamâm-ı itmi'nân hâsıl oldukdan sonra on pâre kadırga ifrâz idüp yarar âdemler ile irsâl idesin ki, varup emrüm mûcebince zikr olınan esîrleri getüreler. Ammâ şöyle ki, zikr olınan aʿdâ-yı hâksâr taraflarından nevʿâ havf ihtimâli ola, gemi ayırmak aslâ câ'iz değildür. Anun gibi aʿdâ tarafından ihtiyâc olmayup mazarrat ü ifsâdları defʿ olınup gemi ayrılmakda zarar ihtimâli olmaya, gönderesin.

923 *Biga sancağı beyine: Midilli Beyi Mustafa'nın yanındaki suçlu gemisi noksanı için küreğe konulmak üzere bir kaç suçlu gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Midillü beginün âdemi Âdil Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Receb sene 967

Biga sancağı begine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Midillü Sancağı Begi Mustafa *dâme izzuhû* Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp yanında kalan mücrim gemisinün mücrimleri noksân üzre olduğın i'lâm itmeğin küreğe müstahıkk olan mücrimlerden gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mûcebince anda olan mücrimlerden salb ü siyâsete müstahıkk olmayanlarından küreğe konmak içün müşârün-ileyhe mücrim irsâl eyleyesin. Ne mikdâr nefer mücrim irsâl itdüğün isimleriyle ve cerîmeleriyle defterin bile gönderesin.

-923 /a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Karesi begine.

924 *Cezayir-i Garb Beylerbeyisi Hasan Paşa'ya: Esirlerin gönderilmesi için on pare kadırga gönderilmesi için Kapudan Piyale'ye hüküm yazıldığına dair.*

Maksûd Kethudâ'ya ulaşdurmak içün Anadolı çavuşlarından Boz Yunus Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 8 Receb sene 967

Cezâyir-i Garb Beglerbegisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mîrî içün gönderilecek esîrler olduğın ve almak içün gemi irsâl olınmasın arz itmiş idün. Hâliyâ deryâya donanma-yı hümâyûnum irsâl olınup ol husûs içün on pâre kadırga gönderesin diyü emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû*'ya hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Hâssa re'îslerden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hacı Maksûd vardukda, zikr olınan esîrleri gemilere koyup atebe-i ulyâma gönderesin. Ve ne mikdâr esîr gönderdüğün defter idüp mühürleyüp bile gönderesin.

925 *Akkirman kadısına ve beyine: Bender Kalesi civarından gelerek hırsızlık yapan kimselerin haklarında lâzım gelenin icrasına dair.*

Yazıldı.

Akkerman begine ve kādîsına hüküm ki:

Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda mektûb gönderüp Bender kal'ası'na müte'allık ba'zı yirlerde harâmîler ve hırsuzlar sâkin olup bu cânibe gelüp memleket re'âyâsına zarar u ziyân iderler ve bundan akdem Varniçe nâm karyeden Sururiçe (?) ve Bender'den Çine ve Simion ve Petre ve Poşkov nâm zimmîler sınurına gelüp hemşîresinün bir yund ile on dört re's atların ve on altı re's öküzlerin serika idüp zikr olınan atlar aynı ile ellerinde bulınup taleb olındukda virmekde inâd itdüklerin bildürilmeğin, **buyurdum ki**:

Vardukda, bir def'a Şer'ile fasl olınmayan kazıyyelerin ihzâr-ı husamâ idüp bermûceb-i Şer'i şerîf teftîş idüp göresin; kazıyye arz olındığı gibi olup mezbûrlar hemşîresinün zikr olınan davarların serika itdükleri Şer'ile sâbit olursa bi-hasebi'ş-Şer' müteveccih olan hakkı sâhibine hükm idüp alıvirüp Şer'-i Şerîfe muhâlîf kimesneye zarar u ziyân itdürmeyesin.

926 *Bosna beyine: Bir iki def'a hapisten kaçan Turhan adlı dizdar ile kendisini kaçıranlar hakkında icap eden muamelenin ifasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Abdî'ye virildi.
Fî 23 Receb sene 967

Bosna begine hüküm ki:

Hâliyâ Turahan nâm dizdârun ahvâli görilmek içün sana mufassal hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Mezkûr, sâbıkā bir-iki def'a habsden kaçdukda, mu'în olanlardan ba'zı Südde-i sa'âdet'ümde ele gelüp bile gönderilüp ve kulı olan Keyvan ve âdemi Paşayiğit ve Mustafa ve Dizdâr Hüseyin ve kal'a-yı Mertek'ün kurbinde sâkin Hurrem nâm kimesneler dahı mezkûrı kal'adan halâs idenler olup anlarun dahı ele gelmesin ve eger mezkûr Turahan'un ve sâ'irlerinün eger Bayrâm *dâme izzuhû* habs ile gönderdükde yolda basup kurtardukları ve eger kal'adan halâs itdükleri ve anlardan gayrı eger mezkûr Turahan'un ve sâ'irlerinün töhmetlerinün sûret-i sicillerinden husûs-ı mezbûr yazılup sana irsâl olınup bu husûslarda görilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

İrsâl olınan sûret-i kazâyâda mezkûrları dahı ele getürüp anlarun dahı ahvâllerin görüp bunlar husûsında dizdârda olan sûret-i sicillerin alup anlardan gayrı Velika kādîsı mahkemesinde bulınan töhmetlerinün sûretlerin dahı çıkarup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

927 *Selânik beyine ve kadısına: Köprülü kazasında çıkan eşkiyânın ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kādînun hısmı Bâlî Çelebî'ye virildi.
Fî 11 Receb sene 967

Selânik begine ve kādîsına [hüküm ki]:

Tikveş kādîsı mektûb gönderüp hâlîyâ Köprülü kazâsından ba'zı harâmîler zuhûr idüp içlerinden Dreşne nâm karyeden Memi b. Ca'fer, Mehmed, nâm yeniçerinün yolın basdukda ele gelüp habs olınmış iken zencîr bozup bir niçe ehl-i fesâd ile gaybet idüp ba'dehû avârız akçasiyle Âstâne-i sa'âdet'e giderken Kara-Osmanlu nâm karyeden Mehmed ve Köprülü'den Rıdvân ve Rusman'dan ve Ya'kūb nâm kimesneler ile mâl-ı Pâdişâhî gāret kasdın eylemişler; niçe def'a salb ü siyâsetlerine emr-i şerîf vârid olmış kimesnelerdür. Günden güne fesâd ü şenâ'atleri ziyâde olmakdadur diyü arz eylemiş. İmdi, mezbûrlar ele gelmeleri ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup zikr olınan ehl-i fesâdı hufyeten tetebbu' u tecessüs idüp ele getürüp dahı muhkem kayd ü bend ile habs eyleyüp Südde-i sa'âdet'e arz eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp mezbûrları ele getürmek bâbında onat vechile ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

928 ***Dukagin beyine ve İskenderiye kadısına: Petrosyan kazasında Morik Kalesi müstahfızlarından suç işleyenler hakkında şeriate göre lâzım gelenin icra edilmesine dair.***

Yazıldı.
Ferruh nâm kimesneye virildi.
Fî 13 Receb sene 967

Dukagin sancağı begine ve İskenderiyye kādîsına hüküm ki:

Kazâ-yı mezbûrdan darendegân-ı fermân-ı hümâyûn Petrosyah nâhiyesinün reʿâyâsı Dergâh-ı muʿallâ'ma arz-ı hâl gönderüp bunlar sâbıkā bir zaʿîmün zeʿâmeti iken Morik (?) (مورك) nâm kalʿanun müstahfızlarına timar virilüp, baʿdehû sen ki sancak-begisin, hâslaruna ilhâk olınup tasarruflarından çıkduklariyçün kalʿa-yı mezbûrenün müstahfızları gice ile gelüp oğulların ve kızların serika ve baʿzıların katl idüp teʿaddî iderler diyü bildürdükleri ecilden arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olınup ve mezbûrûn ehl-i fesâdun isimleri defter olınup size gönderildi. **Buyurdum ki**: Gönderilen sûret-i arz-ı hâle nazar idüp içinde mastûr olan mevâddı künhi ile maʿlûm idinüp dahı gönderilen defter mûcebince husamâyı ihzâr idüp bir defʿa Şerʿile görilüp fasl olınmayan kazıyyelerün ber-mûceb-i Şerʿ-i Şerîf teftîş idüp göresin; kazıyye arz olındığı gibi ise, ki bi-hasebi'ş-Şeri'ş-Şerîf sâbit ü zâhir ola, Şerʿile müteveccih olan hakların ashâbına alıvirüp dahı yanınuzda Şerʿile sübût ü zuhûr bulan kazâyâyı bir mâddesin ketm itmeyüp mufassal u meşrûh yazup Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin ve min-baʿd zikr olınan hisâr-erlerine hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf bunlara dahl ü taʿarruz itdürmeyesin. Temerrüd ideni segidüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 12 Receb sene 967 [08.04.1560]

929 ***Şam beylerbeyine: Gazze sancağında çekirge âfetinden ve isyan eden bazı Arapların zulmünden dolayı harap olan yerlerin imarı ve sancak beyinin mühim bir sebep olmayınca işinden ayrılmaması hakkında.***

Yazıldı.
Arz getüren Hamza nâm sipâhîye virildi.
Fî yevm-i mezbûr

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Gazze Begi Sinân *dâme izzuhû* ve Gazze ve Remle kādîları mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûr kendüye sadaka olınup, vardukda, vilâyet ahvâli perîşân ve ekser reʿâyâ perâkende olup sebebi süʾâl olınduk-da üç-dört yıldur ki çekirge ve âfet-i semâvî olmağla tereke hâsıl olmayup ve sâbıkā sancağı begi olan Süleymân, beglerbegi ile cemʿiyyetde iken âsî Arab fursat bulup memleket halkına salgun salup kādir olmayanlarun rızıkların ve davarların gāret idüp ve yollarda sipâhîden ve gayrıdan haylî âdem katl idüp kaht [ve] kesret-i zulm ü şiddet sebebindendür diyü cevâb olınup ve hâlîyâ envâʿ-ı istimâletle vilâyet ıslâhına ve imâretine kasd olınup tedbîri sadedinde iken hâlîyâ sefer-i hümâyûna hâzır olmağ içün emr-i şerîfüm irsâl olınmağın sefer-i hümâyûna teveccüh olınmalu oldukda âsî Arab şerrinden Mısr yolı münkatıʿ olup vilâyet-i mezbûre bi'l-külliyye harâb olmak mukarrerdür diyü arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki**:

Arz olındığı gibi mâdâmki ol cânibün hıfz u hırâseti lâzım ola, cemiʿyyet vâkıʿ olursa müşârün-ileyhi taʿyîn idesin ki, sancağınun ve ol cevânibün hıfz u hırâsetinde ola. Bir mühim husûs olmayınca sancağından kaldurmayasın.

930 ***Hamideli sancağı beyine: Eğirdir kazasında zuhur edip taaddiyat ve tecavüzatta bulunan softaların haklarından gelinmesine dair.***

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Hamîd-ili sancağı begine hüküm ki:

Eğirdir kādîsı mektûb gönderüp baʿzı sûhte tâʾifesi cemʿ olup baʿzı Müslimânlarun cebren mâlın alup ve baʿzınun oğlın çeküp vilâyet-i mezbûrede baʿzı müfsidler mezbûr-lara bir mikdâr nesne virüp murâd idindük-leri Müslimânlarun üzerine havâle idüp niçe teʿaddîler iderler. Tâʾife-i mezbûre müttefik u müttehid olmağla kimesne mukābele ide-mez; şirretlerinden ahâlî-i vilâyet âcizdür diyü arz itmeğin imdi, sancağunda anun gibi ehl-i fesâd zuhûr idüp sen hakkından gel-meyesin, mücerred senün ihmâlünden nâşî-dür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, aslâ teʾhîr eylemeyüp bu hu-sûsa gereği gibi dâʾimâ mukayyed olup tâʾife-i mezbûreden arz olındığı üzre fesâd ü şenâʿat üzre olanları buldurup ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına bi'l-cümle Şerʿile ve kānûnla buldurması lâzım olanlara teklîf ey-leyüp, buldurup dahı ahvâlin toprak kādîları maʿrifetleriyle teftîş eyleyüp göresin; arz olındığı üzre ehl-i fesâd ü şenâʿat olanları sâbit ü zâhir olanları her kim ise mecâl vir-meyüp mahallinde hakkından gelesin. Ki-mesneye zulm ü teʿaddî ve hayf ü teʾezzî it-dürmeyesin ve bu husûs neye müncer olursa arz idesin. Ammâ bu bahâne ile ehl-i fesâda himâyet olınup kendü hâlînde olanlara yapı-şılup teʿaddî olınmakdan ve ahz ü celb olınmakdan ziyâde hazer idesin. Zikr olınan ehl-i fesâd ve sûhte tâʾifesinden sancağunı tathîr ü pâk eyleyesin. Şöyle ki, bir dahı san-cağunda anun gibi ehl-i fesâd, reʿâyâya ve gayra teʿaddî itdüği istimâʿ olına veya arz olına, aslâ özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur; muʿâkab olmak mukarrerdür, ana göre mukayyed olup ehl-i fesâdı ele getürüp Şerʿile haklarından gelmek bâbında dakika fevt itmeyesin.

931 ***Anadolu beylerbeyine: Kütahya kazasında adam katleden ve mal gaspeden softaların ele geçirilerek haklarından gelinmesine dair.***

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 13 Receb sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Kütahya kādîsı mektûb gönderüp kendü emr ile piyâde ve müsellem tahrîrinde iken lerden Lâzikıyye içinde iki nefer kimesne katl idüp sonra kazâʾ-i mezbûrda Deri-bolı nâm köyde bir ev basup sâhibini katl idüp baʿzı mâlın alup baʿdehû Donaz'da bir kimesnenün oğlın çeküp ve Gedos'da dahı bir oğlan çeküp alup gidüp ve Kara-hisâr'a tâbiʿ Şuhûd kasabasında Yûsuf nâm kimesnenün atın çalup, öldürüp sâʾir vilâyetlerde dahı niçe fesâdlar ider oldılar diyü arz itmeğin **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vardukda, teʾhîr eylemeyüp bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve bi'l-cümle Şerʿile ve kānûnla buldurması lâzım olanlara buldurup husamâsiyle beraber idüp toprak kādîları maʿrifetiyle bir defʿa Şerʿile fasl olmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm teftîş idüp Şerʿile sâbit olan hakların [alıvirüp] ehl-i fesâdı ve şenâʿati zâhir olduğı mahalde hakkından gelesin ve zikr olınan ehl-i fesâddan ne mikdâr kimesne ele gelüp hakkından gelindüğin yazup bildüresin.

932 *Mehmed Han'a: Filoriciyan hasları bâd-ı havâsına emin olan Süleyman'a bu mukâtaayı zabt ettirip, kendi adamı Cafer voyvodanın müdahalesinin men'i hakkında.*

Yazıldı.
Defterdâr Kāsım Beg'e virildi.
Fî 12 Receb sene 967

Mehmed Hân'a hüküm ki:

İskenderiyye sancağı mukāta'âtı müfettîşi Draç kādîsı mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda vakı' olan filoriciyân hâsları bâd-ı hevâsına ber-vech-i iltizâm emîn olan Süleymân nâm kimesne mukāta'a-i mezbûreyi zabt eylemeğe vardukda, sen zabtına mâni' olup kendü âdemleründen Ca'fer Voyvoda nâm âdemüne zabt itdürüp mâl-ı mîrîye gadr ü te'addî eyledüğün arz eylemeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, min-ba'd âdemlerün havâss-ı hümâyûnuma dahl ü tecâvüz itdürmeyüp mültezim olanlara tasarruf itdüresin.

933 *Alâiye beyine: Alâiye'nin Mandras karyesini basıp taaddiyatta bulunan softaların ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 22 Ramazân sene 967

Alâiyye begine hüküm ki:

Alâ'iyye kādîsı mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûreden Mandras nâm karyeyi on neferden ziyâde sûhte basup bir zimmîyi katl eyleyüp on binden ziyâde mâlların alup avretlerine ziyâde te'addîler idüp ve nevâhî-i Alâ'iyye'den ba'zı Müslimânlarun oğlanların çeküp re'âyâya te'addî vü tecâvüz iderler diyü bildürmiş. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, zikr olınan ehl-i fesâd ve sûhte tâ'ifesinden sancağunı tathîr ü pâk eyleyesin. Şöyle ki, sancağunda bir dahı anun gibi ehl-i fesâd, re'âyâya ve gayra te'addî itdüği istimâ' olına ve yâhûd arz olına, aslâ özrün makbûl ihtimâli olmayup mu'âkab olman mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup ehl-i ifsâdı ele getürüp Şer'ile haklarından gelmek bâbında dakîka fevt itmeyesin.

934 *Amasya beyine ve kadısına: Turhal dizdarını bulup teslim etmeyen kefillerine siyaset icrasının kararlaştırıldığının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Amâ[siyye] hisâr-erenlerinden arz getüren Topcı Hacı'ya virildi.
Fî 19 Receb sene 967

Amâsiyye begine ve kādîsına hüküm ki:

Mektûblar gönderüp sâbıkā mahbûs olan Turhal Dizdârı Mehmed, Südde-i sa'âdet'üme gönderilmek içün hükm-i şerîfüm vârid olup bundan akdem mezbûrun mevâddı teftîş olınup arz olınmalu oldukda kayd ü bend ile Amâsiyye kal'ası'nda habs olınmalu iken kal'a-yı mezbûre kethudâsı Mehmed ve sâ'ir müstahfızları gelüp kefâlet ile taleb itdükleri ecilden mezbûrlara teslîm olınup kefâletleri dahı müseccel olup hıfzı bâbında gereği [gibi] tenbîh ü te'kîd olınmış idi.

Hâliyâ, gaybet itdi diyü cevâb olınmağın, hisâr kethudâsiyle üç neferi Amâsiyye kal'ası'nda hıfz olınup ve üç neferi dahı agaları yanında yarar kefillere virildüğin arz itmişsin. İmdi, mezkûrı kefîl olanlara her ne tarîkla olursa teklîf idüp buldurup şöyle ki bulmayalar, ana olacak siyâset anlara olmak mukarrerdür ve mezkûrı bulınca dahı kefîl olanlarun timarları içün zabt itdüresin.

935 *Boğdan voyvodasına: Özi Kalesi'ni tamir edenlerin zahirlerinin gönderilmesi ve araba ihtiyacının temini hakkında.*

Yazıldı.
Yanbolılı Mehmed'ün âdemi Ali'ye virildi.
Fî 11 Receb sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp ta'mîri fermân olınan Özi kal'ası'nda binâya ta'yîn olınan tavâ'ife kifâyet mikdârı zahîre tedârük eyleyüp arabalara tahmîl eyleyüp sâhibleriyle gönderesin diyü emrüm olmışdı. Hâliya ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, Südde-i sa'âdet'üme kadîmden olan ubudiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca emr-i sâbıkum mûcebince vilâyet-i mezbûreden vâfir ü müstevfâ zahîre tedârük idüp arabalara tahmîl itdürüp sâhibleri veya vekîlleriyle mahall-i me'mûra gönderesin ki alınup bey' idüp anlara sebeb-i ma'îşet ve sâhiblerine bâ'is-i ticâret ola ve zikr olınan binâya lâzım olan kereste ihzârı içün araba dahı lâzım olmağın ol husûsa dahı gereği gibi mukayyed olup mümkin olduğı mikdârı tedârük idüp göresin ki, varup hıdmet idüp itmâm-ı maslahat ideler. Zikr olınan husûslar mühimmâtdandur. Ana göre eger zahîredür, eger arabadur, ihrâc idüp göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

-935/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda'ya.

936 *Silistre sancağı beyine ve kadılarına: Özi Kalesi'nin tamiri için gereken marangozların buldurulup gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Yanbolılı Mehmed Çelebî'nün âdemi Ali'ye virildi.
Fî 13 Receb sene 967

Silistre sancağı begine ve kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ ta'mîri fermân olınan Özi kal'ası'na mübâşeret olındukda neccâr lâzım olmağın taht-ı hükûmetinde olan neccârlar defter olınup kal'a-yı mezbûreye gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, te'hîr itmeyüp bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup taht-ı hükûmetinüzde ne mikdâr neccâr var ise ve kangı kasabadan ve ne köyden ise isimleri ve resimleri ile yazup defter eyleyüp te'hîr ü terâhî itmeyüp mu'accelen kendülere lâzım olan havâyicleriyle mahall-i me'mûra gönderesin ki varup hıdmet idüp itmâm-ı maslahat ideler. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; gereği gibi mukayyed olup fermân olınan husûsun tedârük ve îsâli bâbında ikdâm ü ihtimâm idüp ihmâl ü müsâhaleden hazer eyleyesin. Sonra maslahat avk olmak lâzım gele, özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur.

-936/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Akkerman begine ve kādîlarına.

937 ***Şehirköy kadısına: Şehirköy'de çarşıda bir adam öldüren sipahi hakkında şeriat mucebince ceza icrasına dair.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a verildi.
Fî 13 Receb sene 967

Şehirköy kādîsına hüküm ki:

Kasaba-i Şehirköy'de mütemekkin Ömer-oğlı Şebdîde (?) dimekle maʿrûf Şeyhî nâm maʿzûl sipâhî, hâlîyâ çarsûda Seyyid Mehmed b. Seyyid Kemâl nâm müsâfirin bî-günâh şiş ile böğrinde soğlayup ve burnın düşirüp katl itdükde kātil-i mezbûr meclis-i Şerʿa getürilüp maktûl-i mezbûrı bî-günâh katl itdüği şuhûd-ı udûl şahâdetleriyle sâbit olup baʿde't-tescîl habse virildükden sonra kasaba-i mezbûre halkı meclis-i Şerʿa hâzırûn olup: *"Mezbûr Şeyhî dâʾimâ katl-i nefs ve katʿ-ı tarîkdan ve serikadan hâlî değildür"* diyü şekvâ itdüklerin bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vardukda, arz itdüğün üzre mezkûr, mezbûrı katl itdüği Şerʿile sâbit olmış ise kātil hakkında emr-i Şerʿ-i Şerîf neyse mahallinde icrâ idüp yirine koyasın.

938 ***Ahyolu kadısına: Aydos kadısı Muslihiddin'in aleyhinde Şehzade Selim'in reâyâsı tarafından vâki olan şikâyet üzerine tahkikat yapılıp arzına dair.***

Yazıldı.
Pervâne Çavuş'a virildi.
Fî 12 Receb sene 967

Ahyolı kādîsına hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* vâlidesi *tâbe serâhâ'nun* Aydos kazâsında vâkıʿ olan evkāfı reʿâyâsı tarafından arz-ı hâl sunılup kādîları olan Muslihuddîn içün: *"Reʿâyâdan birin, koyun serika eyledün diyü salb eyledi ve kadîmden şimdiye değin avârız virilügelmeyüp emr var iken emre muhâlîf avârız salup ve celeb ve sarrâf yazdurırın diyü rencîde itmeden hâlî olmamağla ekserimüz perâkende olmışdur"* diyü şekvâ eyledükleri ecilden husûs-ı mezbûrun teftîşin sana emr idüp arz-ı hâlün sûreti aynı ile sana gönderilüp **buyurdum ki**:

Varıcak, kādî-i mûmâ-ileyhi husamâsiyle berâber idüp gönderilen arz-ı hâlî muvâcehelerinde kırâʾat itdürüp içinde münderic ve mastûr olan mevâddı künhi ile maʿlûm idinüp dahı onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; arz olınduğı gibi hilâf-ı Şerʿ âdem celb idüp ve bilâ-emr avârız salup zulm ü teʿaddî eyledüği bi'l-cümle arz-ı hâlde mastûr olan husûslar Şerʿile sâbit ü zâhir oldukdan sonra bir mâddesin ketm itmeyüp yazup bildüresin.

939 ***Mısır kadısına: Kendisini ulema ve suleha şeklinde gösteren Araplardan bazı cahil kimselerin hak etmedikleri vazifeleri elde etmelerine meydan verilmemesi hakkında.***

Yazıldı.
Bu hüküm yazılup pâye-i serîre gönderilüp, "mezbûrı gönder" diyü tezkire vârid olup bir de beglerbegine gönder diyü hatt-ı şerîf gitmişdür.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Mısr kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp evlâd-ı Arabdan baʿzı cehele İstanbul'a varup ulemâ ve sulehâ sûretine girüp her biri bir tarîk ile bu diyârda medrese ve baʿzı cihât tasarruf iden ehl-i ilm ve sâhib-i fazl mezhebinde fetvâya kādir

kimesnelerün cihetlerin hilâf-ı şart-ı vâkıf ziyâde vazîfe ile kendü adına berât itdürüp ulemâya meşrût u münâsib olan menâsıb bu sebeb ile ceheleye intikāl idüp ekser-i cihât nâ-ehl yedinde olmağın, âmme-i ulemâ ve kâffe-i meşâyıh meclis-i Şerʿ-i Şerîfe gelüp husûs-ı kazıyyenün arz olınmasın taleb itdüklerin ve bilâ-arz Âstâne-i devlet-penâh'a varup baʿzı cihâtı bir tarîk ile kendü adına berât itdüren kimesne ile mukaddemâ ol vazîfeye mutasarrıf olup bilâ-sebeb maʿzûl olan kimesnelerün ahvâli teftîş olınup her kangısı ehakk ise ana tasarruf itdürilmesi içün hükm-i cihân-mutâʿ virilmesin recâ itdüklerin bildürmişsin. Buyurdum [ki]:

Vusûl buldukda, arz itdüğün üzre bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup atebe-i ulyâmdan anun gibi müddet ile kadîmden Âstâne-i saʿâdet'ümden virilen medârisden gayrı eger bukʿalardur ve eger sâʾir cihâtdur; şöyle ki, bir tarîkla Südde-i saʿâdet'ümden berât ve yâhûd hükm-i hümâyûn virilüp varduklarında varanları elinden alınan kimesneler ile murâfaʿa idüp ahvâllerin hakk üzre Şerʿ-i Şerîf ve şart-ı vâkıf mûcebince her kangısı müstahıkk ise ana tasarruf itdürüp mücerred berâtı ve yâhûd hükm-i hümâyûn getürdüm diyü adem-i istihkākı zâhir olanları Şerʿ-i Şerîf ve şart-ı vâkıfa muhâlîf cihâta dahl itdürmeyesin ve inâd ideni yazup bildüresin.

-939/ a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Mısr Beglerbegisine.

940 ***Hassa Reislerinden Hızır Reis'e: Rodos Beyi Ahmed'in derya seferine çıkması emredildiğinden, kendisinin Rodos muhafazasına memur edildiğine ve adanın korunmasında basiret üzere olmasına dair.***

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 12 Receb sene 967

Hâssa reʾîslerinden Hızır Reʾîse hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Begi olan Ahmed *dâme izzuhû* deryâ seferine emr olınup Rodos'da gelen kadırgalar ile seni Rodos muhâfazasiyçün taʿyîn eyleyüp **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh emrüm üzre gitdükde sen anda kalan kadırgalar ile mahrûse-i Rodos ve ol cevânibde vâkı olan yalıları ve limanları ve mahûf u muhâtara olan mahalleri gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp küffâr-ı hâksâr ve korsan ve sâʾir levend tâʾifesinden ol etrâfda vâkıʿ olan nevâhî vü kurâya ve yalılara ve kılâʿ u bikaʿa ve müsâfirîn-i tüccâra zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyesin. Anun gibi bir hıdmet lâzım gelürse adalar arasın hıfz için alıkonılan gemilerde muhâfazaya taʿyîn olınanlar ile yek-dil olup vech ü münâsib olduğı üzre hıdmetde bulınup el-ʿiyâzü bi'llâhi teʿâlâ gaflet ile gemilere ve sâʾir yalılarda vâkıʿ olan nevâhî vü kurâya ve reʿâyâya aʿdâdan ve sâʾir korsan ve levend tâʾifesinden zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp her husûsda tamâm basîret üzre olup muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

941 ***Yenipazar ve Foça kadılarına: Nova Emini olan Mahmud ile Dubrovniklinin akçeleri hususundaki ihtilâfın şeriate göre hallolunması hakkında.***

Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 13 Receb sene 967

Yeni-bâzâr ve Foça kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Nova Emîni olan Mahmûd Emîn ile Dubrovniklünün akçaları husûsında nizâ'ları olmağın bir iki def'a teftîş olınup henüz fasl olınmamağın Şer'ile görilmek içün mukayyed Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû*'ya teslîm olınup teftîş içün size irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vardukda, mahall-i hâdisenün üzerine varup husamâyı berâber idüp bu husûsı onat vechile hakk üzre ber-mûceb-i Şer'-i kavîm teftîş ü tefahhus eyleyüp anun gibi mezbûrun üzerine Dubrovniklünün Şer'ile hakları zâhir olursa Şer'ile sâbit olan hakların alıvirüp, eger hakları Şer'ile sâbit olmaz ise Haydar Paşa *dâmet me'âlîhi'ye* habs içün teslîm idesin ve ahvâli neye müncer olursa yazup arz idesin. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel idesin.

942 *Kastamonu beyine ve Göl kadısına: İlisu kasabasında hangi gün pazar kurulması münasip ise bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kastamoni begine ve Göl kādîsına hüküm ki:

Kasaba-i mezbûrede olan İlisu ? nâm kasaba halkı cânibinden Südde-i sa'âdet'üme şöyle arz olındı ki: Bâzârları kadîmden cum'a güni durmağla etrâfında olan cevâmi'e ihtilâl virmekle ulemâsı ve sulehâsı şekvâsiyle çihâr-şenbih gün durmak fermân olınup hükm-i şerîfüm virilmişken tekrâr iki nefer kimesneler bir tarîk ile üslûb-ı sâbık üzre girü cum'a gün ikāmet olınmağçün hükm-i hümâyûn ihrâc itmekle girü ihtilâl mukarrerdür diyü girü çihâr-şenbih gün durmasın recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki**:

Hükm-i hümâyûnum vardukda, bu husûsı a'yân-ı vilâyetden hakk üzre teftîş idüp göresin; şöyle ki, kasaba-i mezbûreden bâzâr gün ikāmet olmak mı münâsibdür, yohsa çihâr-şenbih gün mi evlâdur ve yâhûd gayrı zamânda mı ahrâdur? Her kangısı münâsib ise ol gün ta'yîn idüp arz idüp nizâ' munkatı' olup tarafeynün tekrâr nizâ' itmeğe mecâli olmaya.

943 *Fener ve Ezdin kadılarına: İnebahtı Beyi Turhan ile Badracık kadısından vâki olan şikâyetten dolayı haklarında tahkikat icrasına dair.*

Yazıldı.
Bâyezîd Çavuş'a virildi.
Fî 13 Receb sene 967

Fenar ve Ezdin kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ İnebahtı Begi Turahan *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Badracık kādîsından re'âyânun şekvâsı olduğın ve mezkûr kādî dahı mektûb gönderüp müşârün-ileyhün te'addîsi olduğın ve ba'zı sipâhîlerün dahı yaramazlığın bildürmeğin üç nefer sipâhînün timarları alınup eger müşârün-ileyh Turahan-'dur, eger kādîdür, teftîş olınmaların emr idüp arzlarınun sûretleri aynı ile ihrâc olınup bu bâbda sizi müfettiş ta'yîn idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, tarafeynün arzlarında mastûr olan ahvâle vâkıf olup dahı ahvâllerin hakk üzre ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf teftîş ü tefahhus eyleyüp müşârün-ileyhimânun arzlarında mastûr olan kazâyâdan üzerine sâbit olan mevâddı yazup mufassal arz idesin. Eger kādînun müşârün-ileyhe isnâd itdüği husûslardur ve eger müşârün-ileyhün kādîya isnâd itdüği mâddelerdür, yanınuzda sübût bulan mevâddı hîç birin ketm itmeyüp ve bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hakk-ı sarîha tâbi' olup vukū'ı üzre yazup arz idesin.

944 *Üsküb kadısına: Sefere çıkan Üsküb Beyi Atayi Bey'in yerine muhafız tayin edilen Budak'ın tayini sebebinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sâlih Efendi'nün dânişmendlerinden Hasan'a virildi.
Fî 12 Receb sene 967

Üsküb kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem sancak-begi olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Atâyî *dâme izzuhû* sefere çıkdukda a'yân-ı vilâyet ma'rifetleri ve talebleriyle nefs-i Üsküb'ün hıfzı içün Mehmed nâm kimesneyi ta'yîn idüp hıfz u hırâset üzre iken senün cânibünden ol ref' olınup bir-iki def'a yaramazlığı zâhir olan Budak nâm kimesneyi nasb itmekle ol zamândan berü iki def'a ev basılup âdem katl olındığı ve bu fesâdı iden mezkûr Turak ve âdemleri idüği istimâ' olınup ol bâbda ahkâm-ı şerîfe irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh nasb itdüği âdemi ref' eyleyüp anun gibi ehl-i fesâdı nasb itmenün aslı nedür, sâbıkā olan Mehmed'ün yaramazlığı zâhir olup mı ref' olmışdur, ol ref' olmağa sebeb nedür? Yazup bildüresin. Ammâ hilâf-ı vâkı' kazıyye arz itmekden ziyâde hazer idesin.

945 *Haydar Paşa'ya: Mahmud Emin'in teftişten sonra muhafaza altına alınması hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 12 Receb sene 967

Haydar Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ teftîşe gönderilen Mahmûd Emîn'ün ba'de't-teftîş hıfz eylemesin sana emr eyleyüp **buyurdum ki**:

Mezbûr, emrüm muktezâsınca teftîş olındukdan sonra kazıyyeyi Südde-i sa'âdet'üme arz olınup cevâbı varınca onat vechile cümlesin hıfz eyleyesin.

946 *Budin beylerbeyine: Uzur yakınındaki değirmenlerden fazla mahsul talep eden Turak Balta oğlunun tecavüzüne meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Hamza Beg'ün âdemlerinden İskender'e virildi.
Fî 14 Receb sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Dervîş *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Uzur (اوزور) kurbinde olan değirmenlerinün mahsûlinden şimdiye değin değirmenciler sâl-be-sâl Turak Balta-oğlı'na ikişer bin akça viregelmişler iken hâlîyâ mezkûr Turak Balta-oğlı değirmenler mahsûlinün nısfın taleb idüp virilmez ise değirmenler ihrâk olınur didüğin bildürmeğin **buyurdum ki**:

Fi'l-vâkı' kıssa arz olındığı gibiyse anun gibi ahd ü emâna mugāyir vaz' idenlerün gereği gibi haklarından gelüp eger değirmenlerdür ve eger sâ'ir re'âyâdur kimesneye zarar u te'addî itdürmeyesin.

947 ***Kırşehri Beyi Memiş Bey'e: Ahvalini bildirdiği müfsidlerin isimleri ve saire hakkında tafsilât vermesi gerektiğine dair.***

Yazıldı.
Mektûb, Paşa'dadur.
Âdemi Hasan'a virildi.
Fî 14 Receb sene 967

Kırşehri Begi Memiş Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp baʿzı müfsidler ahvâlin bildürmişsin. Ammâ kimler idüğin ale'l-esâmî iʿlâm itmemişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun gibi fesâd-niyyet olan kimesneler eger sipâhîdür ve eger reʿâyâdur ve gayrıdur, her kim ise isimleri ve resimleriyle ve timarlariyle yazup bildüresin. Ammâ, tamâm hakk üzre olup kimesneyi garaz u taʿassub ile arz itmekden hazer idüp tamâm fesâd ü şenâʿatlerine vâkıf olduğun kimesneleri her kimler ise yazup bildüresin ve bundan sâbık sana Hâkî ve Söhrâb nâm kimesneler husûsında hükm-i şerîf gönderilmişdi. Ol zamândan berü ahvâllerin bildürmedün; anlarun dahı ahvâllerin bildüresin. İmdi, teʾhîr ü müsâhele câʾiz değildür, muʿaccelen görüp arz idesin.

948 ***Estergon Beyi Mehmed Bey'e: Esirlerden suçlu olduğu bildirilen Deli Dimyan'ın hakkından gelinmesine dair.***

Yazıldı.
Âdemi Sinân Voyvoda'ya virildi.
Fî 14 Receb sene 967

Usturgon Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Anda esîr olanlardan Deli Dimyan nâm zimmî ehl-i fesâd kâfir olduğın âdemün iʿlâm itmeğin **buyurdum ki**:

Mezkûr kâfirün bir tarîkla hakkından gelesin ve hakkından geldüğün yazup bildüresin.

949 ***Kefe beyine: Azak Kalesi tamiri için gerekli levâzımat ve mühimmat ile askerin temin edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Mektûb, Paşa'dadur.
Pâye-i serîr-i aʿlâya gönderilüp okunup, makbûl olup begün âdemi Kaytas'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Azak kādîsı mektûb gönderüp Nogay cânibinden muʿtemedün-aleyh kimesneler gelüp Rus cânibinden nüzûl itmiş tahmînen üç bin mikdârı Kazak(lar) gördüklerin ve Kazganov nâm mevzıʿda bî-nihâye tütün dütüp tüfengler atılur didüklerinde takrîrlerine muvâfık Turahan tarafından dahı gelen kimesneler İsmâʿîl Beg ile Moskov Begi olan Rus ittifâkıyla evvel-bahârda asâkir-i makhûresiyle kurudan gelüp Özi cânibinde Aksu dimekle maʿrûf mekânda İsmâʿîl ile mülâkî olup kasd-ı Kırım idüp seksen bin mikdârı asker-i makhûresine Dimitraş nâm melʿûnı serdâr idüp Ten suyı'ndan bu cânibe göndermek kasdında oldukların haber virdüklerin bildürüp ve zikr olınan Kazaklar zahîrelerin götürdüklerine haml olmışdur. Ale'l-husûs kahtlıkdan ahâlî-i kalʿanun fevka'l-had müzâyakaları olup kalʿada olan daru ekl olınup tamâm olmışdur. Şimdiki hâlde ʿâmm ü hâsda balıkdan gayrı zahîre yokdur, balık dahı bu sene çendân olmayup halkın baʿzı celâ-yı vatan eylemeğin kalʿada âdem dahı ekall-i kalîldür. Husûsiyle topcılar dahı olmayup kalʿanun vechen mine'l-vücûh aʿdâ şedâyidine iktidârı olmaduğın bildürdi. İmdi, zikr olınan kalʿanun ahvâli şimdiye değin tedârük olmamağa bâʿis nedür? **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp zikr olınan kalʿanun eger zahîresidür ve eger neferleridür ve eger topcılarıdur ve eger sâʾir yarağıdur, her birin tedârük ü ihzâr eyleyüp ve taʿmîr ü termîme muhtâc olan yirlerin ve aʿdâdan zarar ihtimâli olan mevâzıʿı onat vechile görüp cümle umûrın tekmîl idüp hîç bir mâddede kusûr u noksânın komayup aʿdâdan el-iyâzü bi'llâhi teʿâlâ eger kalʿaya ve eger etrâf ü cevânibe zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesin ve bu ahvâli sen dahı tetebbuʿ u tecessüs idüp aʿdânun arz olınduğı üzre hareket-i bî-bereketleri vâkıʿ midür, nicedür? Tamâm maʿlûm idüp dahı ana göre tedârüklerin göresin ve donanma gemileri dahı techîz ü ihzâr olınup gönderilmek üzredür ve kalʿa dizdârı ve kethudâ ve sâʾir neferlerine gereği gibi tenbîh ü teʾkîd idesin ki gice ve gündüzlerde her biri hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyüp gaflet üzre olmayalar ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varup ve kalʿa ahvâlin ve zahîre husûsın ve sâʾir levâzımın ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin ve sâʾir aʿdâdan vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı muʿaccelen Dergâh-ı muʿallâʾma arz idesin.

950 ***Üsküb sâbık Kadısı Mevlâna Muslihiddin'e: İstanbul tevâbiinden üç köy arasında bulunan bir maktulün kâtillerinin ele geçirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Mezbûr Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 14 Receb sene 967

Sâbıkā Üsküb Kādîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn'e hüküm ki:

Havâss-ı Kostantıniyye kazâsı tevâbiʿinden İncirlü ve Soğanlu ve ol yirde karîb olan bir karye dahı cümle üç pâre karye mâbeyninde bir maktûl olup ne mahalde idüği Dergâh-ı muʿallâʾm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû*'nun maʿlûmı olmağın bile mübâşir taʿyîn olınup **buyurdum ki**:
Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp mahall-i mezbûra varup dahı üç pâre karyenün halkın ve ol yirde olan taşcıları ve sâʾir her kim var ise cümle getürdüp dikkat ü ihtimâm ile hakk üzre teftîş eyleyüp ol maktûl olduğı yirden ol karyelere âvâz irişür mi? Bu bâbda karye halkına teklîf eyleyüp mazınna vü müttehem olanları dutdurdup dahı anları ele getürüp dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp eger karye halkından ve eger sâʾirden zikr olınan maktûli her kim katl itmiş ise zuhûra getürüp Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin. Ve bi'l-cümle husûs-ı mezbûr zuhûra gelmesin lâzımdur. Gereği gibi eger karye halkıdur, eger sâʾir yirleridür, tutup ya ehl-i fesâdı ele vireler ve yâhûd garâmetin kendüler çekerler. ikdâm idüp zuhûra getüresin. Kazıyye neye müncer olursa yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 14 Receb sene 967 [10.04.1560]

951 ***Akkirman Beyi Hüseyin Bey'e: Müteveffâ Mehmed Giray Han'ın Leh tarafından talep edilen vergisinin Devlet Giray Han tarafından gönderilmiş olduğundan, aralarındaki abidname uyarınca kral tarafından ahde riayet edildikçe muhalif harekette bulunulmaması hakkında.***

Yazıldı.
Çavuş-başına teslîm olındı.
Fî 19 Receb sene 967

Akkerman Begi Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-meʾâb Devlet Girây Hân *dâmet meʿâlîhi* mektûb gönderüp Lih tarafından müteveffâ Mehmed Girây Hân'ın virgüsi taleb olındukda irsâl eyleyüp mâ-beyninde ahd ü mîsâk olup Akkerman ve bu cânib Kazağı, Lih vilâyetine gazâ itmemek şartı üzre ahd-nâme irsâl idüp berü cânibden dahı ahde mugāyir Kral-ı mezkûr tarafına dahl olınmamak bâbında inâyet recâ itmeğin **buyurdum ki**:

Sen dahı müşârün-ileyh itdüği üzre ahd ü emânı riʿâyet itdürüp mâdâmki Kral-ı mezkûr tarafından ahde mugāyir u muhâlîf vazʿ sudûr eylemeye, berü tarafdan dahı ahde mugāyir anlarun vilâyet ü memleketlerine kimesneyi dahl ü taʿarruz itdürmeyesin.

952 *Mısır beylerbeyine: Donanma-yı hümâyûn için üstübü ve yelken bezi gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp donanma-i hümâyûnum içün üstübi ve yelken bezi gönderesin diyü emrüm olmış idi. İmdi, ol emr-i hümâyûnum mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, teʾhîr eylemeyüp emr-i sâbıkum üzre zikr olınan üstübi ve yelken bezin ber-vech-i istiʿcâl irsâl itmek ardınca olasın.

953 *Kefe beyine: Bazı mirzaların ve hırsızların Azak Kalesi'ndeki reâyâyı rahatsız ettiklerine dair malûmatın doğrulanarak Dersaadet'e bildirilmesine ve suçlular hakkında gerekenin yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967
Teʾhîr olındı.

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-meʾâb Devlet Girây Hân *dâmet meʿâlîhi* mektûb gönderüp Nogay tâʾifesine tefrika vâkıʿ olmağın baʿzı mîrzâları ve sâʾir ehl-i fesâdı gelüp kalʿa-i Azak'a dâhil olup reʿâyânun davarların ve espâb ü emvâllerin serika ve gāret itmekden hâlî olmayup mîrzâları ve sârıkları tutılup ve sâʾirleri memleketden ihrâc olınmasın arz itmeğin anun ehl-i fesâd olan mirzâları ve sârıkları ne mikdâr ise ele getürüp sana teslîm itmek içün müşârün-ileyhe hükm-i şerîfüm irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Kazıyye, müşârün-ileyhün arz itdüği gibi ve zikr olınan tâʾifenün reʿâyâya ve kalʿa halkına ol vechile teʿaddîsi ola, niçün sen Südde-i saʿâdet'üme arz itmeyesin? Yohsa gayr-ı vâkıʿ midür, nicedür? Yohsa anun gibi müşârün-ileyh eger mîrzâlardan ve eger gayrıdan sana dutup âdem gönderirse, ne mikdâr âdem gönderirse alup habs idüp onat hıfz idüp dahı ne mikdar âdem teslîm itdüğin ve ne makūle kimesneler itdüğin ve sâʾir fesâd ü şenâʿatleri neyse mufassal yazup Südde-i saʿâdet'üme bildüresin. Sonra anlar hakkında emr-i şerîfüm ne vechile cârî olursa anunla amel olına.

954 *Devlet Giray Han'a: Moskovluların savaş hazırlıklarından ve Nogay taifesinin taaddiyatından dolayı kadırgalar gönderileceğine ve daima dikkatli bulunulması gerektiğine dair.*

Yazıldı.

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ atebe-i ulyâ-menziletimüze ki melâz-ı hâkān-ı izâm ve melceʾ-i vâlâ-makāmdur, mektûb-ı meveddet-mashûbınuz vârid olup Maskov cânibine câsûs irsâl olınup geldükde, Rus-ı menhûsun küllî tedârükin görüp nehr-i Özi'den kadırga ve kalita tesyâr idüp memâlik-i İslâm kasdın itdüklerin ve vilâyet hıfzı içün kadırga tedârük ü irsâl olınmasın ve Nogay mîrzâları mâ-beyninde nifâk u tefrika vâkıʿ olup baʿzıları halâs olup evlâd ü ezvâciyle kalʿa-i Azak'ı tahassun idüp kalʿa ahâlîsinün agniyâ vü ekâbirin mihmânhâne idinüp vilâyet-i Kırım halkınun gâv [u] gûsfendin süvâr olup gelüp serika idüp fesâd ü şenâʿatden hâlî olmayup niçe mâh ü sâldür ki nehb ü gārete şürûʿ idüp vilâyetün tahliyesine bâʿis oldukları ecilden niçe defʿa menʿ olınup menʿile menmûʿ olmayup serkeşlik idüp ve zikr olınan mîrzâlar ve sârıklar girift olınup ve sâʾirleri dahı kalʿadan ihrâc olınmasın ve andan gayrı mektûb-ı meveddet-mashûbınuzda her ne tahrîr ü beyân olmış ise pâye-i serîr-i aʿlâmuza arz u takrîr olınmışdur. Eyle olsa arz olınduğı üzre kadırgalar tedârük olınup asker-i İslâm-ı [zefer-] fercâm ile memlû kılınup in-şâʾallâh gönderilmek üzredür. Gerek ki siz dahı sulbinüzde merkûz ve tahiyyetinüzde muzmar olan vüfûr-ı diyânet ü İslâm muktezâsınca dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvendüme müteʿallık olan cumhûr-ı umûrda saʿy ü ikdâm eyleyüp memleket ü vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya eger Rus-ı menhûs ve eger sâʾir aʿdâ-yı dîn-i mübîn ve muʿânidîn-i Hazret-i Seyyidü'l-Mürselîn'den zarar u gezend irişdürmeyüp sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı aʿvâmdan atebe-i gerdûn-[iktidârımuza ?] لاسمنع olan mezîd-i ihlâs ve müzeyyin-i ihtisâsınuz muktezâsınca envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin ve ol Nogay mîrzâların ve sârıkların dahı arz olınduğı üzre girift eyleyüp ve sâʾirlerin dahı memleketden ihrâc idüp ol girift olanları kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Kefe Sancağı Begi Sinân *dâme izzuhû*'ya teslîm idesin ve mîrzâlardan ve sârıkdan ne mikdâr kimesne girift olup müşârün-ileyhe teslîm olınursa defter idüp mühürleyüp her şahsı ismi ve resmi ile yazup bile teslîm idesin ki ana göre taleb olına. Bu bâbda müşârün-ileyhe dahı hükm-i hümâyûnumuz irsâl olınmışdur ve murâdınuz olduğı üzre Lih Kralı husûsında Bender Begi Hüseyin *dâme izzuhû*'ya hükm-i şerîfüm irsâl olınup tenbîh olınmışdur. İn–şâʾallâhü teʿâlâ dâʾimâ tedâbîr-i hâliyenüz mukâreneti ile aʿdâ-yı dîn ü devlet münhezim ü makhûr ve evliyâ-yı milket ü millet muzaffer u mansûr olmakdan hâlî olmaya.

955 *Mora Beyi Osman Şah'a: Sancak sipahilerinden donanma için adam göndermesi hakkında.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi.
Fî 15 Receb sene 967

Mora Begi Osmân Şâh Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana donanma-yı hümâyûnum içün sancağun sipâhîlerinden iki yüz elli nefer sipâhî ihzâr idesin diyü emr olınmış idi. Hâliyâ askere dahı ihtiyâc olmağın **buyurdum ki**:

Sancağun sipâhîlerinden bir mikdâr âdem dahı ihzâr idesin ki anun gibi ziyâde âdeme ihtiyâc olup emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* taleb iderse eger sipâhîden ve eger hisâr-erenlerinden kifâyet mikdârı âdem viresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup ne mikdâr sipâhî ve hisâr-eri taleb iderse emrüm üzre ber-vech-i ictiʿcâl ulaşdurasın.

956 ***Cezayir beylerbeyine: Donanma için adam göndermesi Mora beyine yazıldığına dair.***

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Mora sancağı sipâhîlerinden senünle deryâ seferine iki yüz elli nefer sipâhî taʿyin olınmış idi. Hâliyâ Anadolı sipâhîleri külliyen gelüp irişmedükleri ecilden müşârün-ileyhe tekrâr hükm-i şerîf gönderilüp emr olınan sipâhîlerden mâʿada lâzım olur ise eger sipâhîdür ve eger hisâr-eridür, kifâyet mikdârı[ı] gönderesin diyü tenbîh olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Anun gibi sipâhî [ve] hisâr-eri lâzım olur ise ne mikdâr lâzım ise müşârün-ileyhe mektûb ve âdem gönderüp taleb idüp alasın ve bu hükm-i şerîfüm ne târîhde vardığın yazup bildüresin.

957 ***Semendire beyine: Semendire livası tahrir defterlerinin tevzii sebebiyle sipahilerin ve sairenin beratlarının tecdidi için yafta ve beratların gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kâtib Ferhâd Beg'e virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Semendire begine hüküm ki:

Hâliyâ livâʾ-i mezbûr emr-i şerîfüm üzre tahrîr olınup defterleri Südde-i saʿâdet'üme gelüp arz olındukda tevzîʿ olınmak emr olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, livâʾ-i mezbûr sipâhîlerine tenbîh eyleyesin ki kānûn üzre beglerbegisinden yaftaların alup ve her nâhiye sipâhîleri yirlerin ve yaftaların iʿtimâd itdükleri eger çeri-başılardandur ve eger sipâhîlerdendür, yirine teslîm eyleyüp göndereler; defter-i cedîdden tecdîd-i berât eyleyeler.

958 ***Aynı hususa dair Budin beylerbeyine hüküm.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ emr-i şerîfümle Semendire sancağı müceddeden tahrîr olınup defterleri Südde-i saʿâdet'üme gelüp arz olınup tevzîʿ olmak emr olınup her nâhiyenün sipâhîlerine tenbîh eyleyesin ki beglerbegiden yaftaların alup eger çeri-başılardandur ve eger sipâhîlerdendür, bir iʿtimâd itdükleri kimesne ile gönderüp defter-i cedîd muktezâsınca tecdîd-i berât eyleyeler diyü sancak-begine dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, livâʾ-i mezbûr sipâhîlerinün yaftaların viresin ki, vech-i meşrûh üzre gönderüp tecdîd-i berât eyleyeler.

959 ***Kapudan Piyâlenin donanma-yı hümâyûn ve asâkir-i İslâmiyyeye serdar tayin edildiğine dair berat sureti.***

Nişân-ı hümâyûn oldur ki:

Şimdiki hâlde Hazret-i Fettâh-ı Alîm ve Cenâb-ı Vehhâb-ı Kerîm'ün *celle ihsânühû* ulüvv-i inâyet-i bî-gāyetine ve sümüvv-i âtıfet-i bî-nihâyetine tevekkül ü iʿtimâd ve mefhar-i enbiyâ ve rehber-i asfiyâ, Hazret-i Risâlet-penâh *aleyhi efdalü's-salâti ve's-selâm*'un muʿcizât-ı kesîretü'l-berekâtına

tevessül ü iʿtimâd kılınup zümre-i aʿdâ-yı dîn-i mübîni ve fırka-i muʿânidîn-i müşrikîni *hazelehumu'llâhü teʿâlâ ilâ yevmi'd-dîn*, hâliyâ baʿzı sefâʾin-i hasâret-karâʾin tedârük ü ihzâr idüp Magrib Trablusı üzerine teveccüh-i nâ-müvecceh idüp anda olan ahâlî-i İslâma kasd-ı gezend itdükleri Südde-i saʿâdet'üme arz olınmağın muʿaccelen irişüp zikr olınan küffâr-ı dûzah-medârun ol diyâr-ı celîlü'l-iʿtibâr üzerinden defʿ-i fesâd ü şenâʿatleri ve etrâf-ı Memâlik-i husrevâne'mün hıfz u hırâseti ve deryâ yüzlerinün zabt u sıyâneti ehemm-i mühimmât ve cümle-i vâcibâtdan olmağın emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm zahîrü'l-küberâʾi'l-fihâm -ilâ âhirihî-kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû'nun* efkâr-ı sâkıb ve ârâ-yı sâʾibine iʿtimâd ve her vechile celâdet ü şehâmet ve vüfûr-ı firâset ve hüsn-i kiyâset-i cidd ü ihtimâmına iʿtimâd-ı hümâyûnum olduğı ecilden bu defʿa fermân-ı celîlü'l-kadr-i husrevânemle husûs-ı mezbûriçün techîz ü tekmîl olınup taʿyîn olınan (boşluk) kıtʿa sefâyin-i nusret-karâʾin ile irsâl olınan asâkir-i fevz-meʾâsire baş ve buğ taʿyîn idüp eline bu nişân-ı hümâyûn-ı behçet-âyât ve saʿâdet-nümûnı virdüm ve **buyurdum ki**:

Zikr olınan donanma-i hümâyûn-ı zafermakrûn ve bile koşılan asâkir-i nusret-rehîn ile teveccüh ü azîmet itdüği mevâzıʿ u mesâlikde kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup eger Magrib Trablusı husûsıdur ve eger sâʾir Memâlik-i mahrûse'm muzâfâtından deryâ cânıblerinde vâkıʿ olan kılâʿ u bikāʿ ve yalılarda muhâfaza lâzım olan yirleri hıfz u hırâset idüp ve derya yüzinde gāret içün yüriyen gemileri ele getürüp haklarından gelüp her husûsda mahall-i iktizâsına göre hıfz u hırâset ve zabt u sıyânet idüp küffâr-ı hâksâr-ı mezellet-âsârun gemilerinden ve harâmî levend perâkendelerinden müsâfirîn-i bahra zarar u gezend irişdürmeyüp mesâlih el virdüği üzre adû-yı hâksârun Memâlik-i mahrûse kasdına gelen gemilerinün ve harâm[î]lerinün hakkından gelüp envâʿ-ı vücûh ile yoldaşlıklarda ve merdâneliklerde bulınup yüz aklıkları tahsîl idüp in-şâʾallâhü teʿâlâ Hakk *celle celâ[lühû]*'nun ulüvv-i inâyet-i bî-nihâyetleri mukāreneti ile adû-yı hâksâr gemilerinden Trablus câniblerine ve andan mâʿada ehl-i İslâm-ı hayr-encâmdan ubûr u mürûr iden tüccâra [ve] züvvârdan müsâfirîn-i bahra mazarrat irişdürmeyüp gürûh-ı mekrûh-ı şeyâtîn-şükûha züll ü nekbet virmekden hâlî olmayup ashâb-ı küfr ü nîrânun donanma-i hezîmet-âsârından gaflet itmeyüp teveccüh ü azîmetlerin ve sâʾir ahvâl ü etvârların ve bi'l-fiʿl ne mahalde olup ne tedârük üzre oldukların tetebbuʿ u tecessüsden hâlî olmayup cemîʿ-i umûrların ve fikr-i fâsidlerin bilüp maʿlûm idinüp ana göre îcâb itdüği üzre hüsn-i tedbîr idüp her ne yüzden mümkin ise defʿ-i fesâdlarına şürûʿ idüp ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevt itmeyüp mucidd ü merdâne olup el-iyâzü bi'llâhi teʿâlâ gaflet ile dananma-i hümâyûnuma ve sâʾir asâkir-i İslâm-ı zafer-fercâma zarar irişdürmekden ihtiyât u ictinâb idüp kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup yüz aklıkları tahsîl olınması bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle ve asnâf-ı ihtimâmât-ı cezîle zuhûra getüre ki kâffe-i ehl-i İslâm, eyyâm-ı hümâyûn-ı adâlet-encâmumda âsûde-hâl olup küffâr-ı nekbet-şiʿâr mahzûn ü pâymâl olmakdan hâlî olmaya. Donanma-i hümâyûnuma müteʿallık olan cumhûr-ı umûr müşârün-ileyhün reʾy-i isâbet-karînine tefvîz olınmışdur. Dîn ve devlet-i hümâyûnuma lâyık u evlâ ve sezâvâr u ahrâ olan ne ise anunla amel eyleyüp ırz u nâmûs-ı saltanata mugāyir evzâʿ sudûrından min-cemîʿi'l-vücûh hazer eyleyüp ve mûmâ-ileyh ile bile Anadolı'dan ve Rûm-ili'nden koşılan begler kullarum ve yeniçeri kullarumun serdârı ve yeniçeri kularum ve sâʾir taʿyîn olınan zuʿamâ ve sipâh ve reʾîsler ve merâkib-i kevâkib-şümârun hademe-i sâʾiresi bi'l-cümle zikr olınan donanma-i hümâyûnumda olan asâkir-i zafer-şiʿârun vazîʿı ve refîʿi, sagîri ve kebîri müşârün-ileyhi kendülere serdâr bilüp taʿzîm ü ikrâm ve tevfîr-i ihtirâmında dakîka fevt itmeyüp kemâl-i inkıyâd üzre olup din bâbında devlet-i ebed-peyvendüme müteʿallık olan mühimmât-ı mesâlihde yekdil ü yek-cihet olup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda kudretlerin sarf ü makdûrların bezl idüp ihmâl ü müsâhele itmeyüp emrinden ve sözinden tecâvüz kılmayup

muhâlefet ü muʿânedetden ihtirâz eyleyeler. Her kimün ki fesâd ü şenâʿati zâhir olup muhâlefet ü muʿânedet eyleye, mecâl virmeyüp hakkından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkıʿ ola. Mümâileyhimün şükr ü şikâyeti atebe-i ulyâmda müsmir ü müʾessirdür. Ana göre her biri hıdmetlerinde merdâne olup saʿy-i mevfûr zuhûra getüreler. Her kimün ki hıdmeti ve yoldaşlığı zuhûra gele, in-şâʾallâhü teʿâlâ ulüvv-i inâyet-i husrevânemle behremend ve muhassılü'l-merâm olmaların mukarrer bileler. Ana göre hıdmetlerinde dakika fevt itmeyeler ve deryâ câniblerine ve küffâr-ı hâksâr semtlerine tereke virilmek memnûʿdur. Hilâf-ı emr tereke yükledüp gidenleri dahı iskelelerde ve deryâda tetebbuʿ idüp emr-i şerîfüme muhâlîf tereke ile bulduğı gemileri eger Dubrovniklünün, eger Françelünün, eger Venediklünün ve sâʾir her kimün olursa tutup girift eyleyüp reʾîslerin siyâset idüp ve sâʾir hademesin tutup kürege koşup gemilerin terekesiyle atebe-i ulyâma göndere. Bu husûs dahı mahall-i ihtimâmdur; emr-i şerîfümün icrâsında dakika fevt itmeye ve solınmak içün bir mevzıʿa ve iskeleye yanaşup taşra âdem çıkmalu oldukda çıkan kimesneleri onat zabt idüp reʿâyâya zulm ü teʿaddî itdürmeyüp kimesnenün cebr ile nesnelerin aldurmayup kemâl-i adâlet eyleye. Şöyle ki, bu bâbda şikâyet olınursa, atebe-i ulyâmda istimâʿ olınur, bu husûs kādîlara dahı tenbîh olınmışdur ki anun gibi teʿaddî olursa arz ideler. Şöyle ki kimesneye teʿaddî olduğı istimâʿ olına ve yâhûd kādîlar arz ide, netîcesi ana âʾid olur. Ana göre mukayyed olup askeri zabt itmek bâbında dakika fevt itmeye. İn–şâʾallâhü'l-eʿaz dâʾimâ ehl-i İslâm-ı fevz-encâm-ı felâh-fercâma hayırlar müyesser ü mukadder ve aʿdâ-yı dîn ü devlet münhezim ve muʿânidîn-i mülk ü millet makhûr ve evliyâ-yı izz ü şevket, muzaffer ve mücâhidîn-i dîn-i Seyyidü'l-mürselîn mansûr olmakdan hâlî olmaya. Ol bâbda hîç ahad kâʾinen men kân mâniʿ olmaya.

960 *Mohaç beyine: Sigetvar, Bobofça ve Horkda kalelerinden çıkarak taaddiyatta bulunan haydutların haklarından gelinmesi ve eşkiyâya yardım edenlerin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967
Arz üzre emr, Hasan Çelebî hattıyle mukayyeddür.

Mohaç begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp kalʿa-i Sigetvar Begi olan Hırvat Marko nâm melʿûn ile tamâm vire üzre olup tutdukları Müslimânlarun ellerine mektûb virüp girü irsâl iderler. Ammâ hîle vü hudʿadan hâlî olmayup kalʿa-i mezbûreden ve Bobofça ve Horkda (?) nâm kalʿalardan bir mikdar haydud çıkup fesâddan hâlî olmamağın defʿ u refʿleriyçün tüfeng-endâz kırk nefer martoloslar ile on beş nefer yarar âdemlerün irsâl olınup Mohaç varoşına varduklarında mezkûr haydudlar gice ile üzerlerine dalup bunlar dahı bir kilisenün içine kapanup sabâha değin muhkem ceng olup ahâlî-i kurâdan niçe kimesneler gelüp kilisenün içinde kapanan tâʾife üzerine âteş atup haydudlara muʿâvenet itdükleri sebeble yigirmi üç nefer mikdârı âdem koşup baʿdehû gāzîlere haber olındukda akablerince ılgar olınup yetişildükde muhkem ceng olup otuz-kırk baş kesilüp ve dördin diri tutılup siyâset olındukların ve havâss-ı hümâyûnda ve zuʿamâ ve erbâb-ı timar karyelerinde haydud gelüp gizlenüp ve ahâlî-i kurâ dahı gizleyüp hufyeten niçe fesâd olup Müslimânlarun niçesin katl ve niçesin giriftâr idüp Şerʿile haydud katl idüp ve giriftâr eyledüği sâbit olmağa kābiliyyet olmayup ve haklarından gelinürse: *"Sâhib-i timar bî-şerʿ raʿiyyetimüz katl eyledi"* diyü şikâyet eylemek murâd idinürler. Şöyle ki, ahâlî-i kurânun yararlarından bu makūle fesâd oldukda

birkaçınun hakkından gelinmezse vilâyetün zabtı usr olur diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Eger zuʿamâ ve eger erbâb-ı timardur, ehl-i fesâd olup menʿ-i fesâda muʿâvin olanları[1] her kim olursa isimleriyle yazup bildüresin ki timarları âhara virile ve raʿiyyeti haklarından geline.

1 "olmayanları" olmalıdır.

961 *Kefe beyine: Ruslar ve isyan eden Jane beyinin oğlu ile yapılan cenklerle ilgili mektubu üzerine, Azak Kalesi'nin ve diğer yerlerin muhafazası için yedi pare gemi gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem fasl-ı bahârda Rus-ı menhûsdan Dimitraş nâm laʿîn, askeriyle nehr-i Ten'den gelüp kalʿa-i Azak'ı mahsûr idüp haylî ceng olup bu kulları donanma ile varup haylî ceng olup küffâr-ı hâksâr perâkende olup Rus cânibinden tekrâr on bin mikdârı kâfir cemʿ eyleyüp yine kalʿa üzerine gelüp cenge başlayıcak karâr idemeyüp firâr idüp ammâ Çerâkise tâʾifesinden anlar ile müttefik dört yüz mikdârı kâfir nâgâh kalʿaya segirdüp kalʿada yüzden ekall atlu bulınup çıkup ve piyâdesi müzâheret idüp baʿzısı katl olınup baʿzısı esîr tutılup bâkisi firâr idüp ve mukaddemâ mahmiyye-i Haleb'de sancak inâyet olınup tarîk-ı dalâlete sâlik olan Jane Begi-oğlı, Rus'ı tahrîk idüp askerine dil olmışdı. Melʿûn-ı mezbûr ve bir karındaşı iki yüz yarar ceng erleriyle gelüp Dimitraş'a vusûl bulup Çerkes berüden ve Rus nehirden tekrâr Azak'a hücûm eylemeğe ittifâk idüp ve zikr olınan Jane Begi-oğulları dönüp Azak kurbine gelüp nehirden gelicek Dimitraş'a teʾhîr iderken ol cânibde bu kulları haber alup ale't-taʿcîl âdemler salup Rusla mülâkāt olmazdan evvel ale'l-gafle basup ve ehl-i İslâm dahı varup atların sürüp sonra ceng-i azîm olup inâyet-i Hakk ile asâkir-i İslâm mansûr ve küffâr makhûr, kimi kılıçdan geçüp ve kimi esîr olup Rus dahı cürʾet idemeyüp dönüp Jane Begi Kansuk Beg'ün ve bir karındaşın başları kesilüp mezkûrun oğlınun ve sipâhîlerinden ve Rus'dan gelen başlar alâmet içün gönderildi diyü bildürmişsin. İmdi, ol vilâyeti hıfz içün yedi pâre gemi tedârük olınup irsâl olmışdur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, eger Azak'dur ve eger sâʾir hıfz u hırâseti lâzım yirlerdür; aʿdâdan gaflet câʾiz değildür. Tamâm basîret üzre olup gemiler dahı vusûl buldukda, hıfz u hırâseti lâzım olan mahalleri eger gemi ile eger sâʾir ne vechile tedârük itmek lâzım ise hüsn-i tedârük idüp aʿdâdan memleket ü vilâyete ve reʿâyâya ve berâyâya zarar irişdürmeyüp gaflet ile bir vazʿ sudûrından hazer idesin. Muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 18 Recebü'l-mürecceb sene 967 [14.04.1560]

962 *Erzurum beylerbeyine: Erzurum, Oltu ve Ardahan'da fesat üzere olanların ulûfelerinin kaldırılması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Ferruh'a virildi.
Fî 20 Receb sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Erzurum ve Oltu ve Ardahan kollarından baʿzı müfsid, fesâd üzre

olup şakāvetden hâlî olmayup teʾdîb ile ıslâha kābil olmadukların bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun gibi ehl-i fesâd olanlarun ulûfesin refʿ idüp her birinün cerîmeleri nedür? Mufassal yazup bildüresin ki Südde-i saʿâdet'e geldüklerinde cevâb virile.

963 *Venedik dojuna: Nova ve Neretve iskeleleri âmili Bâyezid ve Baki'nin mahsulünü tuz getirmek üzere alıp Venedik canibine giden Baliste Graşta adlı tacirin elinden bu mahsullerin alınarak gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sedd-i İslâm kalʿası oda-başılarından, arz getüren Ali'ye virildi.
Fî 29 Receb sene 967
Ser-â-ser kîse altun kozalak ile virildi; âdet üzre.

Venedik dojına hüküm ki:

Nâzır Mehmed, Südde-i saʿâdet'e mektûb gönderüp sene 963 Ramazân'ınun yigirmi beşinde vâkıʿ olan Ağustos evvelinden Nova ve Neretve iskelelerine âmil olan Bâyezîd ve bâkî şerîkleri Neretve ve Magaraska iskelesi'ne tuz getürmek içün Venediklü Baliste Graşta nâm tâcir şart idüp ve zikr olınan iskelelere para âmili olup iki buçuk ay zabt idüp ve düşen mahsûli kabz idüp tuz getürmeğe kādir olmaduğı ecilden kabz itdüği mahsûl ile Venedik cânibine gidüp biʾl-fiʿl andadur diyü arz eyledüği ecilden gerekdür ki Âstâne-i saʿâdet'üme olan kadîmî ihlâs u ihtisâsınuz mûcebince zikr olınan tâcirden alup gitdüği akçayı bî-kusûr tahsîl itdürüp inâd ü muhâlefet ider ise kendüsin bu cânibe göndermek bâbında envâʿ-ı mesâʾî-i cemîle zuhûra getüresin ki yirinde teftîş olınup zimmetinde olan mâl tahsîl olına.

964 *Mohaç beyine: Seksar Beyi İbrahim'i mallarına tamaʿ ederek öldüren kapıcıbaşı ve diğer suçlular hakkında lâzım gelen muamelenin ifasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Mohaç begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Seksar Begi olup maktûl olan İbrâhîm Beg'ün evlâdı ve vârisi olmayup mülk evlerin ve bağların ve değirmenlerin ve çiftliğin Macariyyü'l-asl olan kapucı-başısı Mehmed ve Caʿfer Voyvoda'ya bildürüp mezkûrlar dahı zikr olınan emlâk kendülerine kalmak içün içerüde olan baʿzı Macariyyü'l-asl hıdmetkârlariyle ittifâk idüp mezkûr İbrâhîm Beg'i katl idüp ve zikr olınan evler gāyet mahûf yirde vâkıʿ olup içinde dört yüz âdem olmağa kābil olup, mahall-i mezbûrun zabtı lâzım olmağın ve kalʿa-i mezbûre hıfzı içün taʿyîn olınan yeniçeriler varoşda reʿâyâ üzerinde perâkende olmağla reʿâyâ vü berâyâya müzâyaka vü teʿaddîden hâlî olmayup zabt olınmaları dahı asîr olup zikr olınan evlerde bir yirde olmak her vechile münâsibdür diyü arz itdüğün ecilden buyrdum ki:

Arz olınduğı üzre anda muhâfaza içün olan yeniçeri kullarumı baʿde'l-yevm zikr olınan evde temekkün itdürüp ve mezkûrı katl iden mezbûrân Mehmed ve Caʿfer Voyvoda'yı dahı ber-mûceb-i Şerʿ-i Şerîf kādî maʿrifetiyle Şerʿile teftîş idüp göresin; şöyle ki, katl itdükleri bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf sâbit ü zâhir olursa, ol bâbda şol ki muktezâ-yı Şerʿ-i kavîmdür, mûcebi ile amel eyleyüp Şerʿile lâzım geleni yirine koyup Şerʿ-i Şerîfe muhâlîf kimesneye iş itdürmeyesin.

965 *Naldöken yörükleri Subaşısı Mahmud'a: Yörüklerden birer nöbetlisinin tamir işinde istihdamı için Özi Kalesi'ne gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 20 Receb sene 967

Naʿldöken yürükleri sübaşısı Mahmûd'a hüküm ki:

Bundan [akdem] zikr olınan yürüklerün sübaşısı olan müteveffâ Behrâm'a hükm-i şerîfüm gönderilüp yürüklerinün birer nevbetlülerin âdet ü kānûn üzre müretteb bî-kusûr ihrâc eyleyüp hâlîyâ taʿmîri emr olınan Özü kalʿası'na iledüp istihdâm eyleyesin diyü emrüm olmışdı. Ol emrüm mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, emr-i sâbıkum üzre sübaşığına müteʿallık Naʿldöken yürüklerinün birer nevbetlülerin âdet ü kānûn üzre bî-kusûr ihrâc eyleyüp mahall-i meʾmûra iledüp itmâm-ı maslahat eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandur. Ana göre mukayyed olasın.

966 *Eflâk voyvodasına: Kral Ferenduş ile el birliği ederek hazırlıkta bulunan Erdel beyleri ve aʿyânı hakkında.*

Yazıldı.
Mektûb getüren âdemi Kiryak'a virildi.
Fî 20 Receb sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Erdel'e gönderilen âdemlerinüz gelüp vilâyet-i mezbûrenün begleri ve aʿyânı Ferenduş Kral ile yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i zindegânî üzre olup ve asker ihzâr idüp el altından muhkem tedârükleri olup hâricden rencber tâʾifesin içlerinden ihrâc itmek üzre oldukların haber virdiler. Girü tekrâr berâber âdemler gönderilüp her ne haber vâkıʿ[1] olursa vukūʿı üzre iʿlâm olınur diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, dâʾimâ ahvâllerin tecessüs idüp fikr ü fâsid ve hayâl-i kâsidlerin nedür? Tamâm maʿlûm idinüp dahı vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iʿlâmdan hâlî olmayasın.

[1] Önce "vâkı'" şeklinde yazılmış ve bu kelime iptal edilmeksizin üzerine "vârid" kelimesi kayd edilmiştir.

[Yev]mü'l-isneyn fî 20 Recebü'l-müreccb sene 967 [16.04.1560]

967 *Limye kadısına: Kâfire mahsul verenlerin hapsedilip isimlerinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Limyeli Bekçi Caʿfer'e virildi.
Fî 24 Receb sene 967

Limye kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda emr-i hümâyûnuma muhâlîf kâfire tereke virildüği istimâʿ olınup, imdi bundan akdem defeʿâtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp kâfire tereke virilmeye diyü tenbîh ü teʾkîd olınmışdur. Ol emr-i hümâyûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu husûsa mukayyed olup onat vechile göresin; fi'l-vâkıʿ anun gibi taht-ı kazânda küffâr cânibine tereke virmiş kimesneler var ise her kim ki ele getürüp habs eyleyüp vukūʿı üzre yazup isimleri ile Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin. Husûs-ı mezbûr, mühimmâtdandur. İhmâl ü müsâhele itmekden hazer eyleyesin.

968 *Mısır beylerbeyine: Mısır hac emîri olanlara ait tahsisata dair bazı cihetlerin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp sene-i mâziyede Mısr Emîr-i Hâccı olan kâşiflerden olmağla Cebel-i Arafât'da Şâm Emîr-i Hâccı ile haylî mücâdele eylemeğin ve bu yıl Mısr Emîr-i hâcclık Mısr muhâfazasında olan beglerden Özdemür-oğlı Osmân *dâme izzuhû*'ya tevcîh olınup lâkin kadîmden Emîr-i hâcc olanlarun levâzımı içün her yıl Hazîne'den on sekiz kîse akça virilügelüp ba'dehû Yemen beglerbegiliğinden Emîr-i Hâcc olan Mustafa Paşa, sancağına terakkî olmak şartıyla on dört kîse akçaya kabûl eylemiş. Sene-i sâbıkada Emîr-i hâcc olan ve mu'temedün-aleyh kimesneler gelüp zikr olan on dört kîse vefâ itmez, küllî zarar çekilür, şehâdet itdükleri ecilden iki kîse dahı virilmek lâzım olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Ol mikdâr, müşârün-ileyh zamânında kifâyet idüp hâlîyâ itmemeğe bâ'is nedür? Ol bir-iki def'a varmak ile iderdi. Yohsa şimdi harc-ı zâ'id mi vardur? Ma'lûm idinüp yazup bildüresin.

969 *Osmancık kadısına: Osmancık'da arkadaşlarıyla eşkiyâlık eden Durak adlı softanın imha edildiğine dair.*

Yazıldı.
Amâsiyye hisârı erenlerinden Topcı Hacı'ya virildi.
Fi't-târihi'l-mezbûr.

Osmancık kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Durak nâm sûhte sekiz nefer yoldaşlariyle Hasan nâm sipâhînün derbendde espâb ü emvâlin yağmâ idüp kutta'-ı tarîk ve bâgiler olup tüfengleri ve ikişer yayları ve okla memlû ikişer kuburları ve kılıçları olup Hacı Hamza nâm kasabada yollar kesüp kasaba halkına altun salup ve nâ'ibi habs idüp yedi yüz akça ve elli bir altun virüp halâs olup, sana haber gönderüp müşârün-ileyh dahı âdemler gönderüp mezbûrûn bâgiler ile kıtâl idüp bir âdemîsini katl idüp Kastamoni sancağına sarb yirlere gitdüklerinde Âstâne-i sa'âdet'den ele getürüp haklarından gelüp niçe olduğın arz idesin diyü buyurılmağın, emr-i âlî mûcebince müşârün-ileyh Çorum'dan ılgar idüp âhar sancaklara aşup Karadeniz yalısına varup kazâ'-i Bafra['ya] tâbi' karye-i Alaçam'da yetişüp sekiz neferin katl idüp birisini habs idüp getürüp nefs-i Osmancık'da siyâset olınup ve maktûl olanlarun başlarını getürüp asâ koyup cümle bâgilere ibret olduğın arz eylemişsin. İmdi, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup anun gibi ehl-i fesâd husûsında bundan akdem sana irsâl olınan evâmir-i aliyye mûcebince amel idüp ehl-i fesâd ü şenâ'atin gereği gibi haklarından gelüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

-969/ a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Çorum begine.

970 *Kastamonu kadısına: Kastamonu Atabey Gazi Camii'nin tamiri için Mehmed Çavuş'un gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî 20 Receb sene 967

Kastamoni kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Kastamoni'de vâkı' olan Ata-begi Gāzî Câmi'i harâb olup ta'mîre muhtâc idüği i'lâm olmağın ta'mîri içün Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde mecduhû* ta'yîn olınup **buyurdum ki**:

Vusûl bulup mübâşeret itdükde, câmi'-i mezkûrun vâkı' olan evkāf mahsûlin dahı müşârün-ileyh ma'rifeti ile cem' [ü] tahsîl idüp câmi' ta'mîrine bile sarf idüp evkāf mahsûlinden ne mikdâr mâl akça cem' olup ve andan gayrı ne mikdâr akça sarf olduğın defter idüp tamâm oldukda Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

971 *Amasya beyine: Askerden arındırılan Amasya Kalesi'nde kalmış olan Topçu Hacı İskender ile Yusuf'un ihraç edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Kal'ada Topcı Hacı'ya virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Amâsiyye begine hüküm ki:

Sâbıkā Amâsiyye Begi olan Yûsuf, mektûb gönderüp kal'a-i Amâsiyye'nün dizdârı ve kethudâsı ve müstahfızları bi'l-külliyye ref' olınmak içün bundan akdem emr-i şerîf sâdır olmağın kal'a-i mezbûre topçıları olan Hacı İskender ve Yûsuf nâm kimesneler kal'adan bile ref' olmışlar idi. Lâkin mezbûrlar, zikr olınan emr-i şerîfde mukayyed olmayup ve yirlerine dahı kimesne gelmeyüp kal'a-i mezbûrede hıdmet-i lâzımeleri üzre olmağın vukū'ı üzre ahvâlleri arz olındı diyü bildürmiş. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, emr-i şerîfüm üzre mesfûrları dahı kal'adan ihrâc idesin.

972 *Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Kostaniçe Kalesi'nin fethinde ölen Mehmed Paşa'nın, Gradişka Kalesi yakınında bırakdığı topun münasip yere konulması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Îsâ'ya virildi.
Fî 23 Receb sene 967

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp mukaddemâ livâ'-i mezbûre serhaddinde Kostaniçe kal'ası feth olındukda fevt olan Mehmed Paşa, Pojega sancağında Vroniçe nâm kal'adan Serhoş nâm bir top, birkaç yuvalağı ile getürürken Gradişka kal'ası'na karîb bir hâlî yirde kalduğın ve Gradişka kal'ası hıfzı içün anda konılması münâsib olduğın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, zikr olınan topı münâsib olan yire koyasın.

973 *Karadeniz yalılarının muhafazasına memur edilen kalite ve kadırgalardaki askerlere Ali Reis'in başbuğ tayin olunduğuna dair berat sureti.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 21 Receb sene 967

Nişân-ı hümâyûn oldur ki:

Hâliyâ Hâssa re'îslerinden iftihârü'r-rü'esâ ve'l-mu'temedîn Ali *zîde kadruhû*'nun mahz-ı firâset ve fart-ı kiyâsetine i'timâdum olmağın hâlîyâ Karadeniz yalılarına irsâl olınan kalita ve kadırgalarda olan asker

halkına baş ve buğ taʿyîn idüp bu nişân-ı hümâyûnı virdüm ve **buyurdum ki**:

Teveccüh itdüği yirlerde kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup hıfz u hırâseti lâzım olan yalıları ve mahalleri vech ü münâsib olduğı üzre görüp gözedüp aʿdâdan yalılara ve reʿâyâya ve kılâʿ u bikāʿa zarar u gezend irişdürmeyüp aʿdâ-yı bed-âyînün defʿ-i mazarrat ü ifsâdları bâbında mücidd ü merdâne olup gaflet ile gemilere ve yalılarda vâkıʿ olan kılâʿ u bikāʿa ve reʿâyâya zarar irişdürmekden hazer ide ve bile koşılan gemilerün reʾîsleri ve sâʾir hademesi müşârün-ileyhi kendülere baş ve buğ bilüp sözine muhâlefetden hazer idüp ol bâbda müşârün-ileyhün şükr ü şikâyeti Südde-i saʿâdet'ümde müsmir ü müʾessirdür. Ana göre her biri vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde bulınalar. Her kimün yaramazlığın arz ide hakkından gelinür.

974 *Köprülü kadısına: Bazı zimmilere sahte koyun hücceti alan Papas adlı zimmi ile bunu veren adamın İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
İstanbul kādîsınun dânişmendlerinden Mahmûd'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Köprülü kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda mütemekkin Papas dimekle maʿrûf zimmî Maran ve Petkov ve Anton ve Popov nâm zimmîlere müzevver koyun hucceti virildüğin mezkûrân zimmîler takrîr idüp mezkûr Papas ve ana huccet viren kimesnenün ihzârı lâzım olmağın, **buyurdum ki**:

Teʾhîr itmeyüp emrüm muktezâsınca mezkûrı Papas bulup ve ana zikr olınan müzevver huccet viren âdemi dahı buldurup kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup ve koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh eyleyesin ki yolda onat hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

975 *Ankara kadısına: Ankara'da Valide Sultan Camii hatibi hakkında araştırma yapılıp bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bîkârî Çavuş'a virildi.
Fî selh-i Recebü'l-mürecceb sene 967

Ankara kādîsına hüküm ki:

Oğlum Selîm *tâle bekāhu* vâlidesi merhûme Sultân'un nefs-i Ankara'da binâ itdüği câmiʿ-i şerîfinde hatîb olan kimesne fevt olup hâlîyâ hatîb olan ehl-i hevâdur, fısk u fücûr üzredür diyü istimâʿ olınmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, mezbûr hatîbün ahvâlin teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkıʿ mezkûr kimesne ehl-i hevâ olup hakk üzre midür, nicedür ve hitâbete istihkākı var mıdur? Vukūʿı üzre mezkûrun ahvâlin yazup bildüresin.

976 *Kefilsiz ırgat istihdam edilmemesi hakkında Haslar kadısına hüküm.*

Yazıldı.
Çavuş-başı'ya virildi.
Fî 26 Receb sene 967

Hâslar kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda baʿzı kimesneler kefilsüz ırgad kullanup bir fesâd idüp gaybet itdüklerinde kefilleri olmayup ele gelmedükleri ecilden **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, taht-ı kazânuzda olan nevâhî vü kurâ halkına tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, eger reʿâyâ tâʾifesidür ve eger kapum kullarıdur ve sâʾir erbâb-ı timardur, min-baʿd bir ferd kefilsüz ırgad tâʾifesi kullanmayalar. Şöyle ki, birinün ırgadı taleb olına, kefili olmaya, sonra kendüye buldurılur; özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Bulmaz ise ana olacak siyâset kendüye olur. Ana göre mukayyed olup kimesne kefilsüz ırgad istihdâm itmeye. Bu husûsı taht-ı kazânda olanlara iʿlâm itdüresin ki sonra kimesne, bilmedük ve işitmedük dimek ihtimâli olmaya.

977 *Medîne-i Münevvere kadısına: Medîne-i Münevvere muhafızı olan Kasım'ın, Medîne-i Münevvere emirinin ailesini evlerinden çıkardığı hakkındaki mektup üzerine; ev emirin malı ise Kasım'a başka bir ev tedarik edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mısr Beglerbegisi Kethudâsı Dervîş'e virildi.
Fî 4 Şaʿbân sene 967

Medîne-i Münevvere kādîsına hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme şerîfi mektub gönderüp Medîne-i Münevvere muhâfazasına taʿyîn olınan Kāsım *dâme mecduhû*, anda vardukda, Medîne-i Münevvere Emîri olan Emîr Hicâzî ehl [ü] iyâliyle sâkin olduğı mülk evinden ihrâc idüp kendü konup teʿaddî eyledüğin iʿlâm itmeğin, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda göresin; kazıyye arz olındugı gibi olup müşârün-ileyhün zikr olınan ev, mülk-i meşrûʿı olup cebren ihrâc idüp almış ise mezbûr Kāsım içün âhar ev tedârük idüp ihrâc eyleyüp mülk evin müşârün-ileyhe teslîm itdürüp Şerʿ-i Şerîfe ve emr-i hümâyûnuma mugāyir kimesneye iş itdürmeyesin. Bir ev tedârük idesin ki, mîrî cânibinden alup dâʾimâ muhâfazada olanlar anda sâkin olup ve müşârün-ileyhe mülk evinden cebren ihrâc olınmağa bâʿis nedür, bildüresin.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fî 23 Receb sene 967 [19.04.1560]

978 *Erzurum beylerbeyine: Erzurum defterli çavuşları adedinin seksen kişiye iblâğı hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hurrem'e virildi.
Fî 24 Receb sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Erzurum'un altmış nefer defterlü çavuşları olup, serhadd olup mesâlih-i mîrî ve mesâlih-i nâs çok olmağla kifâyet itmeyüp haylîden hıdmet itmiş mülâzım çavuşlardan yüz nefere yetişdürilmesin arz eyledüğün ecilden seksen nefer olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Hıdmete kādir olanlardan yigirmi nefer dahı çavuş idüp arz idesin ki cümle seksen nefer ola.

979 *Edirne kadısına: Suçlu olan topçu şakirdi Derviş'in İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Etmekci köyi'nde sâkin Mehmed'e virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Arz, Kādî-asker Efendi'ye virilmiş; bulınmadı.

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mahmiyye-i mezbûreye tâbiᶜ Etmekci nâm karyede sâkin dolabcı şâkirdlerinden Dervîş nâm kimesnenün ehl-i fesâd olduğın arz itmişsin. İmdi, mezbûr Südde-i saᶜâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, mezbûru ele getürüp üzerine sâbit olan cerîmesinün sûret-i sicilli ile yarar âdemlere koşup Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki yolda getürürken gaybet itdürmekden hazer ideler.

980 *Erzurum'a kadar olan sancak beylerine: Şarktan İstanbul'a gelip avdet eden elçiye her türlü kolaylığın gösterilmesi ve saire hakkında*

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Erzurum'a varınca yol üzre vâkıᶜ olan sancak-beglerine hüküm ki:

Hâliyâ Şark cânibinden Südde-i saᶜâdet'üme vârid olan ilçiye icâzet virilüp Bitlis kulları agası olan kıdvetü'l-emâcid Ahmed *dâme mecduhû*'ya koşılup girü ol cânibe irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Her kangınızun taht-ı livâsına dâhil olursa müşârün-ileyh Ahmed *dâme mecduhû* maᶜrifeti ile lâzım olan eger meᵓkûlât ü melbûsâtları ve sâᵓir havâyicleridür, akça ile alıvirüp emîn ü sâlim îsâl idesin. İlçi bahânesiyle reᶜâyâdan ve gayrıdan müft [ü] meccânen kimesneden yem [ve] yemek ve sâᵓir nesne alınmakdan ziyâde hazer idesin. Her ne alınursa akçaları ile aldurasın. Şöyle ki, birinüzün taht-ı livâsında bu bahâne ile kimesneden müft yem ve yemek ve sâᵓir nesne alınup teᶜaddî olınduğı istimâᶜ olına, özrinüz makbûl olmaz; netîcesi size âᵓid olur. Ana göre mukayyed olasın.

-980/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Erzurum'a varınca yol üzerinde olan kādîlara.

-980/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Rûm beglerbegisine.

981 *Erzurum beylerbeyine: Avdet eden elçinin selâmetle öte canibe ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ diyâr-ı Şark'dan atebe-i ulyâya vârid olan ilçiye icâzet-i hümâyûnum mukārin olup girü ol cânibe irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Varup vusûl buldukda, emîn ü sâlim öte cânibe irsâl ü îsâl eyleyesin.

982 *Erzurum beylerbeyine: Erzurum sâbık Beylerbeyisi Ayas Paşa'nın üç adamının deftere kaydolunarak istihdamlarına dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hurrem'e virildi.
Fî 24 Recebü'l-mürecceb sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Sâbıkā Erzurum Beglerbegisi olan Ayas Beg'ün kullarından üç nefer kimesne Erzurum kullarına ilhâk olınup kimün gedüğine geçüp ve ne târîhden tevcîh olındugın ve andan mâᶜadâ müteveffâᵓ-i müşârün-ileyh kullarından on beş nefer kimesneye yeniden gedük tevcîh olınup her birine ne mikdâr ulûfe taᶜyîn olınmış ise Hızâne-i Âmire'm Defterdârı Mehmed *dâme ulüvvuhû* tezkire virmeğin, **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle varduklarında, müşârün-ileyhün tezkiresi mûcebince taᶜyîn olınan târîhden anda olan deftere dahı kayd itdürüp ulûfelerin tasarruf itdürüp istihdâm eyleyesin.

983 *Mısır beylerbeyine: Merhume Sultan Vakfı'ndan Süveyş ile Cidde arasında sefer eden iki gemiye ait kira hesabının görülmesine dair.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Receb sene 967
Hasan Çelebî ile Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 25 Receb sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp merhûme Sultân *tâbe serâhâ*'nun Süveyş'den Cidde'ye işleyen iki pâre vakf gemiler, Mısr müteferrikalarından Deşîşe-i Şerîfe Evkāfı Nâzırı olan Hamza nâm kimesneye mukaddemâ beş bin floriye icâreye virilmiş imiş. Hâliyâ zikr olınan gemiler tüccâr ve huccâc espâbı ile yüklenüp âdet-i kadîme üzre halkdan alınacak navlun akçasınun bir mikdârını kendüsi kabz idüp gemileri mevsimi ile Bender-i Süveyş'den salup birisi Cidde'ye vâsıl olup ve birisi Süveyş'e karîb mahalde furtuna olmağla gark olup Cidde'ye vâsıl olan geminün iki bin beş yüz florisin getürüp teslîm eylemek üzre olup bâkî iki bin beş yüz flori taleb olındukda: *"Gemiye espâb tahmîl iden kimesnelerden navlun akçasın kâmil kabz eylemeğe bana icâzet virün, ben dahı icâremi kâmil teslîm ideyim"* diyü cevâb ve mezkûra birer mikdâr navlun akçasın viren kimesneler Mısr Dîvânı'na gelüp: *"Gemi mahall-i maksûda varmadı, yükletdüğimüz espâb dahı zâyiᶜ oldı"* diyü virdükleri navlun akçasın taleb itdüklerin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm varıcak, eger gemi ve eger navlun ahvâli ve icâre husûsıdur, Şerᶜile göresin. Bu bâbda Şerᶜ-i Şerîf ne ise anunla amel idesin.

984 *Şehrizol Beyi Bekir'e: Sörhab Bey'in büyük oğlu Sultan Ali Bey'in eşya ve sairesinin ahde riayet için Şehrizol'a kabul edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Şehrizol Sancağı Begi Bekir Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp Sörhâb [Söhrâb ?] Beg'ün büyük oğlı Sultân Ali Beg bundan akdem Sünnî-mezheb olduğından Kızılbaş'un middesinden berî olup bu cânibe gelmek murâdumdur didüği arz olınmış idi. Hâliyâ öte cânibden alâkasın katᶜ idüp cümle mâl ve davarların Şehrizol vilâyetine gönderüp hemen kendü anda salt kalup elinde dört pâre kalᶜalar olup emr-i şerîfe muntazır olduğın âdemlerinden Şâh-kulı Aga ile mektûb

gönderdi diyü bildürmişsin. İmdi, ol bâbda ahde mugāyir bir vazᶜ olmak câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, min-baᶜd ahde mugāyir kimesneye iş itdürmeyesin. Şöyle ki, vilâyet-i Şehrizol'a mezkûrun espâbdan ve gayrıdan nesnesi dahı gelmiş ise komayasın ki beri cânibden ahdi emân-ı sulh u salâha[1] mugāyir vazᶜ sudûr itmeye.

1 "ahd-i emân ve sulh u salâha" olmalıdır.

985 *Kefe beyine ve Azak kadısına: Azak Kalesi'nde sahtekârlıktan hâli kalmayan Ahmed Ağa ve Alika Ağa'nın sürgünden avdet etmiş ve yerleşmişlerse, bunların ve emsalinin önceki hüküm vechile sürülmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Beg'ün âdemi Kaytas'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Kefe sancağı begine ve Azak kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı Emâret-meʾâb Devlet Girây Hân Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp mukaddemâ kalᶜa-i Azak'da Ahmed Aga ve Alikâ Aga nâm karındaşları mecmaᶜ-ı tezâvîr ve menbaᶜ-ı telâbîs olup şirret ü şakāvetlerinden ahâlî-i vilâyet fürûmânde kalup umûmen ızhâr-ı acz itdükleri sebebden arz olınup hükm-i şerîfle sürilmişlerdi. Baᶜdehû mürûr-ı eyyâmla girü bu vilâyetlere duhûl idüp mezbûr Alikâ, Tomruk dizdârı olup üslûb-ı sâbık üzre fitne vü fesâda şürûᶜ idüp ahâlî-i vilâyet bir derece şekvâ eylediler ki kābil-i tavsîf değildür ve mezbûr Ahmed Aga ve Kemâl Küçük ve Uzun Emîr dimekle maᶜrûf Caᶜfer nâm kimesne kalᶜa-i Azak'da mütemekkinler olup ahâlî-i kalᶜaya itdükleri zulümden gayrı, Rus ve Çerkes ve Nogay nâm adûlarla muᶜâmeleleri olup takviyetden hâlî olmayup ve ahâlî-i kalᶜayı ızlâl idüp âşikâre bâtıl kelimât ile kalᶜa Rus elinden halâs olmak muhâldür, başınuz tedârükin görüp evlâd ü ezvâcınuz kendü elinüzle küffâra esîr eylemek husûsan cihetlerinüz dahı şeyʾ-i kalîldür diyü igvâ virüp hisârı galebe kalmağa bâᶜis olup ifsâddan hâlî değillerdür. Veʾl-hâsıl, mezbûrûn-ı müfsidînün bu vilâyetde değil, vilâyet-i âhara ne dâhil iderse zararları müretteb olmak mukarrer bilüp bu vilâyeti anlarun şerr u şûrlarından halâs kılup Bahr-i sefîd cezâʾirlerinden bir cezîreye irsâl olınalar diyü iᶜlâm idüp ve sâbıkā irsâl olınan hükm-i hümâyûnun sûretin dahı bile göndermeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, onat vechile tetebbuᶜ u tecessüs idüp göresin; sâbıkā emr-i şerîfümle sürgün olan eger mezbûrlardur ve eger gayrıdur, anun gibi yirlerine gelüp girü temekkün ü tavattun itmiş kimesneler varsa, ol asl kimesneleri emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince amel idüp gönderesin.

986 *Bursa beyine: Kimsenin tüfenk kullanmasına izin verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Burusa begine hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp reᶜâyâ tâʾifesinden ve gayrıdan kimesne tüfeng istiᶜmâl itmeye diyü tenbîh olınmışdı. Hâliyâ girü reᶜâyâ tâʾifesinden ve sâʾirden baᶜzı kimesneler tüfeng kullanup dağlarda şikâr itdükleri istimâᶜ olındı. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Varıcak, bu bâbda onat vechile mukayyed olup tetebbuᶜ u tecessüs itdürüp göresin, anun gibi eger reᶜâyâ tâʾifesinden ve gayrıdan fermân-ı hümâyûnuma mugāyir tüfeng istiᶜmâl iden kimesneleri her kim olur ise olsun ele getürüp tüfenglerin ellerinden alup ve kendülerin küreğe konmak içün Âstâne-i saᶜâdet'üme gönderesin ve tüfenglerin dahı bile gönderesin.

987 *Hamideli Beyi Yakub Bey'e: Antalya canibindeki eşkiyânın ve talebe kıyafetli levendlerin cezalandırılmaları hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Emr üzre arz mukayyeddür. Hasan Çelebî hattıyla.

Hamîd-ili Begi Yaᶜkūb Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp Antâliyye cânibinden Mellâşî Garbî dimekle maᶜrûf tâʾife gelüp niçe fesâd idüp ve bâzergân tâʾifesinün harekete mecâlleri olmayup ve bundan mâᶜadâ niçe levend tâʾifesi sûhte sûretine girüp fesâd iderler diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Eger zikr olınan Aᶜrâbdur ve eger sâʾir sûhte adına levend tâʾifesidür, anun gibi fesâd ü şenâᶜat üzre olanları ele getüresin. Ahvâllerin teftîş idüp sâbit olan hukūk-ı nâsı alıvirdükden sonra ehl-i fesâd ü şenâᶜatün mahallinde hakkından gelesin. Eger zikr olınan Aᶜrâbdan ve levend sûhte tâʾifesinden zarar u gezend irişdürmeyesin.

988 *Klis Beyi Ferhad'a: Klis livasında harap kalelerin şenlenmesi için isteyenlere tapularının verilmesi; ancak bunların filoricilere ve çiftlikçilere verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Klis Begi Ferhâd Beg'e hüküm ki:

Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp livâʾ-i mezkûrda Gradacac ve Odanya kalᶜalarına karîb Lipka ve Karbada (?) dimekle maᶜrûf nâhiyeler dârüʾl-harbe karîn olup biʾl-fiᶜl yetmiş aded hızâne kalᶜası olmağın maᶜmûr olmağa münâsib olup tâlib olanlara virülüp şenelmesi husûsın arz itdüğün ecilden **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikr olınan yirlerden tâlib olanlara hak karârıyla tapuya virüp resm-i tapusın mîrî içün alasın. Cündî idüp ne mikdâr çiftlik virilüp ve kimlere virilürse resmleriyle defter idüp ve ne mikdâr resm-i tapuya alınduğın işâret idüp defterin Südde-i saᶜâdet'üme ve her çiftlik ne mikdâr hâsıl kayd olınur ise ve her çiftliğe ne mikdâr resm hâsıl kayd olınur ise gönderesin. Ammâ çifti olup zirâᶜat ü hırâset idene virüp floricilere ve çiftlikçilere virmeyesin.

989 *Yemen beylerbeyine: Yemen vilâyeti Emval Nezâretinin yine Süleyman'a verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şaᶜbân sene 967

Yemen beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i Yemen'ün emvâl-i hâssa nezâreti kıdvetüʾl-ümerâʾiʾl-kirâm Süleymân *dâme izzuhû*'ya tefvîz

olınup baʿdehû âhara emr olmış idi. Hâliyâ nezâreti girü müşârün-ileyhe emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, vilâyet-i Yemen'ün vâkıʿ olan emvâl-i hâssasınun nezâretin kemâl-i emânet ve hüsn-i istikāmet ile müşârün-ileyhe itdüresin.

990 *Mısır beylerbeyine: Şehzade Sultan Selim'in validelerinin ruhu için Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere fukarasına Mısır hazinesinden üç bin altın gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çelebî ile Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 25 Receb sene 967
Baʿdehû Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* vâlidesi merhûme rûhiyçün Mekke-i Mükerreme ve Kuds-i Münevvere fukarâsına üç bin altun gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, hazîne-i Mısr'dan emrüm üzre üç bin altun ihrâc idüp yarar ve muʿtemedün-aleyh kimesneler taʿyîn idüp bin beş yüzin Mekke-i Mükerreme'ye ve bin beş yüzin Medîne-i Münevvere'ye irsâl idüp ulemâ ve fukarâ ve sulehâsından müstahıkk olanlara istihkāklarına göre tevzîʿ idüp her kimesneye ne mikdâr nesne virilürise ismi ve resmi ve virilen altunun adedi ile defter idüp mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

[Yev]mü's-sebt fî 25 Receb sene 967 [21.04.1560]

991 *Kıbrıs beylerine: Dersaadet'e doğan, zağanos ve balaban gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Emînüddîn-oğlı (?) Budak'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Kıbrus beglerine hüküm ki:

Ol vilâyetde hâsıl olan doğanlardan Südde-i saʿâdet'üme yarar doğanlar gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, teʾhîr itmeyüp ol vilâyetde hâsıl olan hâssa-i hümâyûnuma yarar on beş zağanos ve on balaban cemʿ idüp vakti ile Südde-i saʿâdet'üme irsâl eyleyesin.

992 *Bağdad beylerbeyine: Kerkük livasının tahriri bittiğinden, berat yenilemek için zeâmet ve timar sahiplerinin yafta ve beratlarının gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Defterdâr efendi arz idüp emri defter üzre yazmışdur.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 26 Receb sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kerkük sancağı fermân-ı şerîfüm üzre müceddeden tahrîr olınup muhâsebesi Südde-i saʿâdet'üme arz olınup tevzîʿ olmak emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, livâʾ-i mezbûrun zuʿamâ vü erbâb-ı timarınun yaftaları ile berâtların iʿtimâd itdüğün bir-iki kaç kimesneler ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ki defter-i cedîdden tecdîd-i berât ideler.

993 *Eskiil kadılarına: Konya ile Ereğli arasında bir köy kurulması ve bir cami, bir han ve hamam yapılması ve ahalisinin tekâlifden muaf tutulması hakkında.*

Yazıldı.
Tekrâr yazılup Ali Kethudâ'ya virildi.
Fî 18 Şaʿbân sene 967

Hatt-ı şerîf gelüp mektûb gelmemişdür.

Eski-il kādîlarına hüküm ki:

Şehzâde Sultân Selîm *tâle bakāhu ve nâle münâhû* hazretleri Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Konya ile Ereğli mâbeyninde bir harâb karye yiri olup zikr olınan mahalde bir mescid ve bir hân ve bir hammâm binâ itmek murâd idinüp zikr olınan mahalde gelüp temekkün idenler avârızdan ve tekâlîfden muʿâf olmasın iʿlâm itmeğin yüz yigirmi hâne muʿâf olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Zikr olınan mahalde gelüp temekkün idenlerden yüz yigirmi hâne avârızdan ve tekâlîf-i örfiyyeden muʿâf ü müsellem olup yüz yigirmi hâneden gayrı gelüp mütemekkin olanlar sâʾir reʿâyâ gibi ola. Şöyle bilesin.

994 *Kimsenin tüfenk kullanmaması hakkındaki hükmü tekiden İnegöl, Domaniç, Pazarcık, Bilecik ve İnönü kadılarına hüküm.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

İnegöl ve Domaniç ve Bâzârcık ve Bilecik ve İn-öni kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp reʿâyâ tâʾifesinden ve gayrıdan kimesne tüfeng istiʿmâl itmeye diyü tenbîh olınmışdı. Hâliyâ girü reʿâyâdan ve sâʾirden baʿzı kimesneler tüfeng kullanup dağlarda gezüp şikâr itdükleri istimâʿ olındı. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Çavuşum Mehmed *zîde kadruhû* vardukda, bu bâbda onat vechile mukayed olup tetebbuʿ u tecessüs itdürüp göresin; anun gibi eger reʿâyâdan ve gayrıdan fermân-ı hümâyûnuma mugāyir tüfeng istiʿmâl iden kimesneleri her kim olursa olsun ele gütürüp tüfenglerin ellerinden alup ve kendülerin küreğe konmak içün Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ve tüfenglerin dahı bile gönderesin.

995 *Kefe beyine: Azak Kalesi'ne dahil olan Nogaylar hakkında Devlet Giray Han'ın arzı üzerine bazı cihetlerin sorulmasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Kaytas'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-meʾâb Hân hazretleri mektûb gönderüp Nogay tâʾifesine tefrika vâkıʿ olmağın baʿzı mîrzâları ve sâʾir ehl-i fesâdları gelüp kalʿa-i Azak'a dâhil olup reʿâyânun davarların ve espâb ü emvâllerin serika ve gāret itmekden hâlî olmayup mîrzâları ve sârıkları tutılup ve sâʾirleri memleketden ihrâc olınmaların arz eyledi. İmdi, bundan akdem kalʿa-i mezbûreye aʿdâ geldükde mezkûrlarun gereği gibi muʿâvenet ü müzâheretleri olduğı arz olmışdı. Hâliyâ müşârün-ileyh ne vechile arz itmişdür? **Buyurdum ki**:

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup mezkûrlarun fi'l-vâkıʿ kalʿa-i mezbûrede olmaları nâfiʿ midür, düşmene muʿâvenetleri var mıdur? Yohsa Hân-ı müşârün-ileyh arz itdüği üzre izâleleri mi lâzımdur, nicedür? Ve mezbûrlar ne mikdâr kimesnelerdür, mîrzâları kaç nefer kimesnedür? Görüp, ahvâllerin tamâm maʿlûm idinüp sıhhat ü hakîkat üzre mufassal u meşrûh yazup arz idesin.

996 ***İçel beyine: Doğanları almağa memur edilen Budak'ın Kıbrıs'a ulaştırılması hakkında.***

Yazıldı.
Mezbûra virildi.

İç-il begine hüküm ki:

Hâliyâ zeʿâmete mutasarrıf olan Budak *zîde kadruhû* Kıbrus cânîblerine doğanlar içün irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle vardukda, teʾhîr itmeyüp gemi ile Kıbrus cânibine ulaşdurasın.

997 ***Bağdad beylerbeyine: Sürhab'ın büyük oğlu Sultan Ali'nin memâlik-i mahrûseye hicretinin kabul edilmesinin ahde mugayir olacağına dair.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 26 Receb sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Bagdâd Beglerbegisi olan Hızır *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp Sürhab (?) [Söhrâb]'un büyük oğlı Sultân Ali, Sünnî-mezheb olup bu cânibe iltiçâ eylemek murâd idinüp, öte cânibden alâkasın külliyyen katʿ idüp mâl ve davarların Şehrizol vilâyetine gönderüp kendü salt kalup elinde dört pâre kalʿası olup berü cânibden hıfzı içün emr-i şerîfe muntazırdur diyü arz idüp bu bâbda Sultân Hüseyin Beg *dâmet meʿâlîhî*'nün ve müşârün-ileyh Sultân Ali'nün dahı mektûbları olup vech-i meşrûh üzre iʿlâm eylemişler. İmdi, berü cânibden ahde mugāyir vazʿ sudûr eylemek câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Bu bâbda onat vechile basîret üzre olup ahde mugāyir kimesneye iş itdürmeyüp berü cânibden sulh u salâha ve ahd ü emâna mugāyir iş olmakdan sakınasın.

998 ***Mısır beylerbeyine: Yemen beylerbeyiliğinin, Mısır'da sancak tasarruf eden Mahmud Paşa'ya verildiğine dair.***

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Receb sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen beglerbegiliği kemâl-i avâtıf-ı husrevânemden Mısr'da sancak tasarruf iden iftihârü'l-ümerâʾi'l-kirâm Mahmûd *dâme ulüvvuhû*'ya tefvîz olınup ol bâbda hükm-i hümâyûnum gönederilmişdür. **Buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp âdet üzre mühimmât ü levâzımı ne ise gördürüp muʿaccelen ihrâc idüp gönderesin.

999 ***Hızır Reis'e: Rodos ve havalisi ile yalıların iyi korunmasına dikkat ve itina olunmasına dair.***

Yazıldı.
Galata emînine virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Hâssa reʾîslerinden Rodos muhâfazasına taʿyîn olınan Hızır Reʾîs'e hüküm ki:

Hâliyâ ol cevânibün hıfz u hırâseti mühimmâtdandur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup eger vâkıʿ olan yalılarıdur ve eger deryâ yüzidür, gereği gibi görüp gözedüp küffâr-ı hâksârdan ve sâʾir korsan levend tâʾifesinden kılâʿ u bikāʿa ve nevâhî vü kurâya ve yalılara ve müsâfirîn-i bahra zarar u gezend irişdürmeyesin ve Adalar bâbında muhâfaza içün taʿyîn olınan kimesne ile dâʾimâ haberleşüp bir mühim hıdmet vâkıʿ olup iki göz cemʿ olmak lâzım gelür ise cemʿ olup dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteâllık olan umûrda mahall iktizâ itdüğine göre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınasın. Gaflet ile bir mahalle zarar irişdürmekden hazer idesin. Ve muhtâc-ı arz olan ahvâli ve sâʾir aʿdâ haberin iʿlâmdan hâlî olmayasın.

-999/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Adalar bâbında muhâfazaya taʿyîn olınan kimesneye.

[Yev]mü'l-ahad fî 26 Receb sene 967 [22.04.1560]

1000 ***Yemen Beylerbeyisi Mahmud Paşa'ya: Yemen sâbık Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya yazılan hükmün bizzat kendisine verilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Ferhâd'a virildi.
Sâbıkā beglerbegine yazılan hüküm de kîse içre bile virildi.
Fî gurre-i Şaʿbân sene 967

Yemen Beglerbegisi Mahmûd Paşa'ya hüküm ki:

Sâbıkā Yemen Beglerbegisi olan Mustafa *dâme ikbâlühû*'ya îsâl içün mühürlü kîse ile sana bir hükm-i şerîfüm irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, zikr olınan memhûr hükm-i şerîfümi alup hıfz idüp dahı müşârün-ileyh ile mülâkāt olduğında kendün bîzzât virüp âharun eliyle îsâl itmeyesin.

1001 ***Kocaeli sancağının tahrir olunmayan yerlerinin tayin olunan kâtip vasıtasıyla tahrir edilmesine dair hüküm.***

Yazıldı.

(Boşluk) **kādîsına hüküm ki:**

Bundan akdem livâʾ-i Koca-ili'nün tahrîri (boşluk) emr olınup defter kâtiblerinden kıdvet-i erbâb-ı kalem Ali *zîde kadruhû* kâtib taʿyîn olınup ol bâbda nişân-ı hümâyûn virilmişdi. Henüz tamâm olmadın müşârün-ileyh fevt olup ve andan mâʿadâ livâʾ-i mezkûrda vâkıʿ olan hâssa çiftlik bir dahı tevzîʿ olmak emr olınup ol bâbda dahı hükm-i şerîf virilmişdi. Eyle olsa ol hıdmetün itmâmı sana emr idüp **buyurdum ki**:

Teʾhîr itmeyüp livâʾ-i mezkûrun kitâbetine kâtib-i mûmâ-ileyh ile emr-i sâbık üzre mübâşeret idüp henüz tahrîr olmayan yirleri dahı fermân üzre tahrîr eyleyüp ve livâʾ-i mezkûrda vâkıʿ olan eger zuʿamâ vü erbâb-ı timardur ve eger hisâr-erenlerinde vâkıʿ olan hâssa çiftlikleri dahı emr-i sâbık mûcebince mîrî cânibinden tâlib olanlara tevzîʿ idüp itmâm-ı maslahat eyleyesin ve mûmâ-ileyh kâtib, Ilıca kazâsında yüz çiftlik mikdârı baʿzı yirler olup defter-i köhnede zirâʿât olınur yirler iken sonra Sakarya suyı basmak ile amelden kalup hayîf zamân olup su dahı gelüp cüzʾî hâsıl ile korı kayd olınup girü zirâʿat içün Müslimânlar tâlib olup beyʿ olınur ise mîrî içün yüz bin akça olur diyü bildürdi. Anı dahı arz idesin. Ol bâbda sonra emrüm ne vechile olur ise amel eyleyesin.

1002 *Mısır beylerbeyine: Sahillerin korunmasına yazdığı vechile ihtimam olunması hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şaʿbân sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp طُرْوَة boğazı'ndan سَ burnı'na gelince mâ-beyninün hıfz u hırâseti içün eskiden olan bir kıtʿa kalita ile dahı yeniden binâ olınup taʿyîn olınduğın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Arz itdüğün üzre zikr olınan mahalleri vech-i meşrûh üzre hıfz u hırâset itdüresin.

1003 *Şehrizol Beyi Bekir'e: Şehrizol muhafazasına tayin olunan yeniçeri ve gönüllülerden ihmalleri görülenlerin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Şehrizol Begi Bekir Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Şehrizol'a taʿyîn olınan iki yüz neferi yeniçeri ve yüz nefer gönüllülerün bu serhadlerde vâkıʿ olan hıdmetlerine ve zabtlarına emr-i şerîf olmayınca kādir olınmaz. Anun gibi zikr olınan tâʾifeden azl ü nasb îcâb idenleri Bagdâd beglerbegisi maʿrifetiyle azl ü nasb olınmaları içün emr-i şerîf inâyet olına diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki**:

(Boşluk) Varıcak, taʿyîn olanlarından ihmâli olanları isimleri ve resimleri ile yazup arz eyleyesin ve defter idüp defterlerin mühürleyüp gönderesin.

1004 *Mısır beylerbeyine: İskenderiye Kapudanı Şüca'ın hastalığından dolayı yerine ehliyetli birinin serdar tayin edilmesine dair.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Receb sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp İskenderiyye Kapudanı olan Şücâʿun mizâcı muhtell olup kapudanlık, hassa reʾîslerden Kurd-oğlı Hızır'a olmasın arz eylemişsin. İmdi, mezkûr bi'l-fiʿl Rodos muhâfazasına taʿyîn olmışdur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, İskenderiyye'de olan gemilere bir yarar serdâr taʿyîn eyleyüp, zikr olınan gemiler ile mevsiminde deryâya çıkarup ol cevânibi hıfz u hırâset itdüresin.

1005 *Mekke-i Mükerreme şerifine: Medîne-i Münevvere muhafızlığına tayin edilen Kasım Bey'in işgal etmek istediği hane hakkında (Arapça büküm).*

Yazıldı.
Şerîf'ün âdemi Hasan'a virildi. Fî 22 Receb sene 967

هذا مرسومنا الخ يعرب مضمونه المنيف ورود مكتوبكم المكرم إلى ابوابنا العليّة يتضمن أن قدوة الاماجد والاعيان قاسم المعين لمحافظة المدينة المنورة لمّا توجه الى المدينة المنورة اخرج امير المدينة افتخار الامراء الكرام حجازي من داره فلتعلموا أنّا لا نرضى بظلم أحد يفعل مخالف الشرع الشريف فقد ارسلنا حكم الشريف إلى اقضى قضاة المسلمين مولانا القاضي بالمدينة الشريفة وامرناه بالنظر من ذلك بطريق الشرعي فان كان الدار المذكور يتعلق المشار اليه مُلك مشروع له يسلم اليه بطريقه الشرعي فمرسومنا إلى الجناب العالي ان تعلموا المذكور بذلك الأمر وتنبهوه ان يكون مع المشار إليه على احسن حال لسانا واحدا وجهة واحدة مجدين ومهدين فيما يتعلق بحفظ تلك الديار المباركة والله تعالى هو المعين بمنّه وكرمه. تحريرا في أواخر رجب سنة ٩٦٧.

Bu fermânımızın yüksek muhtevâsı, şerefli mektûbunuzun Der-i Aliyye'mize geldiğini bildirmektedir. Mektûbunuzda, Medîne-i Münevvere'nin muhafızlığına tâyin olunan kıdvetü'l-aʿyân Kâsım'ın Medîne-i Münevvere'ye gelince, Medîne emîri şerefli emîrlerin iftihârı Hicâzî'yi evinden çıkardığı ifâde olunmaktadır. Biliniz ki yüce Şerîʿate muhâlif iş yapan hiç bir kimsenin zulmüne rızâ göstermeyiz. Akdâ Kudâtü'l-Müslimîn Medîne-i Münevvere kadısına hüküm gönderdik ve bu meseleyi Şerîʿat'e göre tahkîk etmesini emrettik; adı geçen ev, müşârun-ileyhin meşrû mülkü ise Şerîʿat'e göre kendisine teslîm edilir. Yüksek huzûrunuza fermânımız şudur ki, adı geçene bu emri bildirin ve Medîn-i Münevvre emîri ile en güzel hal üzere bulunmasını ve bu mübârek ülkenin muhâfazasına yek-dil ve yek-cihet olarak çalışmalarını tenbîh edin. İhsan ve berekâtiyle yardım eden, Allah Teʿâlâ'dır.

967 senesi Receb'inin sonlarında yazıldı.

1006 *Mısır beylerbeyine: Yemen beylerbeyiliğine tayin edilen Mahmud Paşa'nın Mısır hazinesinden verilecek salyâne hakkında.*

Yazıldı.
Yemen beglerbegisi[nün âdemi] Ferhâd'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen beglerbegiliğine Mısr'da sancak tasarruf iden ümerâdan Mahmûd *dâme ikbâlühû*'ya on kerre yüz bin akça dirlik ile virilüp yüz bin akçası mahrûse-i Mısr hazînesinden virilmek emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, müşârün-ileyhün yüz bin akça sâlyânesin sâl be-sâl hazîne-i Mısr'dan virüp deftere dahı ol vechile işâret itdür[e]sin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 27 Receb sene 967 [23.04.1560]

1007 ***Hâssa Reislerden Mustafa'ya: Beş pâre kadırga ile Kapudan Piyale Paşa'ya iltihak ederek ülkeyi muhafazaya çalışması hakkında.***

Yazıldı.
Bu hüküm, Dîvân'da paşalar öninde okunup gönderilsün didiler.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Hâssa re'îslerden Mustafa'ya hüküm ki:

Hâliyâ beş pâre kadırga ile ve koşılan sipâhîler ile emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû*'ya varup mülâkî olmak emr idüp **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mu'accelen yüriyüp müşârün-ileyhe mülâkî olasın. Şöyle ki irişmeyesin, gemilerde olan sipâhîleri hıfz u hırâseti lâzım olan yalılarda muhâfaza içün çıkarup koyup, sen gemilere lâzım olan âdemlerün ile hıfz u hırâseti lâzım olan yalıları ve mahûf u muhâtara olan mahalleri görüp gözedüp hıfz idesin. Ammâ mücerred kapudana mülâkî olmak içün beş pâre gemi ile muhâtara olan mahalle varmakdan hazer idesin.

1008 ***Kapudan Paşa'ya: Anadolu sipahileri donanmaya mülâki olurlarsa Rumeli'nden başkaca sipahi alınmaması ve düşman hakkında malûmat verilmesine dair.***

Yazıldı.
Bu hüküm dahı Dîvân'da okunup gönderilsün dinmişdür.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 26 Receb sene 967.

Kapudana hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Anadolı sipâhîleri irişmemeğin Rûm-ili'nden kifâyet mikdârı sipâhî alasın diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Anadolı sipâhîlerinden dört yüz mikdârı sipâhî beş kadırga ile sana varup mülâkî olmak içün irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun gibi irsâl olınan sipâhîler varup mülâkî olursa Rûm-ili'nden mukaddemâ emr olınan sancaklar sipâhîlerinden gayrı sipâhî almayasın ve eger irişmez ise de âdem lâzım olursa hisârerlerinden ve sâ'ir gönüllüden tedârük idüp sâbıkā emr olınan Ağriboz ve Karlı-ili ve İnebahtı ve Mora sipâhîlerinden gayrı sipâhî almayasın ve Mora sipâhîlerinden dahı ta'yîn olınan mikdârdan gayrı sipâhî almayasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varup ve a'dâ cânibinden ne vechile haber alduğun i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

1009 ***Mısır beylerbeyine: Yemen Beylerbeyisi Mahmud Paşa'nın Yemen'e gitmek üzere asker yazmasına engel olunmaması hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Ferhâd'a virildi.
Fî 26 Receb sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Yemen Beglerbegisi Mahmûd *dâme ikbâlühû*'nun âdemi vilâyet-i Yemen'e alup gitmek içün kul yazmak bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki**:

Mûmâ-ileyh vilâyet-i Yemen'e bile alup gitmek içün kul yazmak istedükde mâni' olmayup ne mikdâr kimesne lâzım olursa kendü ihtiyârlariyle gidenlerden kifâyet mikdârı kul yazup bile alup gide ve sâbıkā Yemen'e irsâl olınması fermân olınan bin neferden bâkî kalmış ise işi tekmîl idüp gönderesin ve gitmelü oldukda gemi lâzım ise tedârük idesin.

1010 ***Hâssa çayırları hakkında yapılacak muameleye dair evvelki hükmü tekiden Gazalizade Mevlânâ Muhyiddin'e ve haslar kadısına hüküm.***

Yazıldı.
Defterleri gelmedi.
Sarrâclardan Mehmed'e virildi.
Fî 27 Receb sene 967.

Gazâlî-zâde Mevlânâ Muhyiddîn'e ve Hâslar kādîsına hüküm ki:

Sen ki Gazâlî-zâde'sin, bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp, hâssa çayırlar husûsı teftîş olınmak fermân olınmağın üzerine varılup teftîş idüp defterin irsâl itmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Varıcak, zikr olınan çayırlardan Şer' u kānûn ile hâssa-i hümâyûnuma mütevecih olanları hâssa-i hümâyûnum içün tasarruf itdürüp Şer' u kānûn üzre sâhiblerine mütevecih olanları sâhiblerine zabt itdürüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve ne vechile sâbit olursa i'lâm idesin.

1011 ***Amasya Beyi Mahmud Bey'e: Tahrir dolayısıyla tımarları hususunda gadre uğradıklarından şikâyet edenlerin arzuhallerinin tetkik ve cevabının arzedilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Aydın Çavuş-oğlı Mehmed'e virildi.
Fî 27 Receb sene 967

Amâsiyye Begi Mahmûd Beg'e hüküm ki:

Mukaddemâ timarların tahrîr idüp tezkiresin virdüğün erbâb-ı timarun ba'zı Südde-i sa'âdet'üme gelüp rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl sunup kâtib-i vilâyet timarlarımuzı tahrîr itdükde kadîmî kendü timarımuzı ve yurdumuzı ve ocağumuzı hâss ideriz diyü âhara virüp bize gayrı timar tevzî' idüp tezkire virmişdür. Bu bâbda bize zulm ü hayfdur diyü bildürdükleri ecilden sundukları arz-ı hâlün ve tezkiren mûcebince aldukları timarlarun tezkireleri sûretleri aynı ile ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, gönderilen arz-ı hâllere ve sûret-i tezkirelere nazar idüp mefhûmların ma'lûm ü iz'ân idüp dahı bu husûslarda senün de cevâbun nicedür? Yazup bildüresin.

1012 ***Gelibolu kadısına: Yeniçeri Sinoplu Ahmed'in kâtillerinin siyaset edilmelerine dair.***

Yazıldı.
Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden, sûret-i sicil getüren Mehmed'e virildi.
Fî 27 Receb sene 967
Kādî-asker Efendi arz itmişdür. Efendi rü'ûsında mukayyeddür.

Gelibolı kādîsına hüküm ki:

Nâ'ibün sûret-i sicil gönderüp Hüseyin b. İbr[â]hîm ve Kara Mustafa b. Yûsuf nâm kimesneler, Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden Sinobî Ahmed b. Abdullâh nâm yeniçeriyi

Toğrı dağı'nda katl eyledüklerin ikrâr ü iʿtirâf eyledüklerin bildürmeğin mezkûrlara siyâset emr idüp **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, sicilde mastûr olan arz olunduğı gibi olup vâkıʿ ise mezkûr Hüseyin ile Mustafa'ya mahallinde siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yirine vardugın yazup bildüresin.

1013 ***Üsküdar kadısına: Yol kesen ve haydutluk yapan iki kişi ile yataklık yapanların muhakeme edilip cezalandırılmalarına dair.***

Yazıldı.
Üsküdar kādîsına ve Sinân Kethudâ'ya virildi.

Üsküdar kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazandan Mehmed ve Ali nâm kimesneler ehl-i fesâd olup baʿzı kimesnelerün yolına inüp fesâd ü şenâʿat itmeğin ele getürülüp baʿzı Müslimân ve zimmîler içün yatak ve ehl-i fesâd kimesne diyü haber virdükleri ecilden isimleri ve kimün yanlarına oldukların defter olınup sana gönderüp **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup Koca-ili Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Ali *dâme izzuhû*'nun kethudâsı Sinân *zîde kadruhû* mübâşeretiyle defter olınan kimesneleri ihzâr idüp dahı daʿvâ-yı hakk iden kimesneleri yirlü yirinden onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; üzerlerine bi-hasebi'ş-Şerʿ nesne sâbit ü zâhir olursa, hakkı sâbit olanlara hakkın alıvirüp yaramazlığı ve fesâdı zâhir olanları habs idüp sübût ü zuhûr bulan fesâdların yazup arz eyleyesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel idesin Ammâ bu bahâneyle kendü hâllerinde olanlara dahl olınmakdan ve ahz [ü] celb olınmakdan ziyâde hazer idesin ve mübâşir-i mezbûra emr-i Şerʿîden tecâvüz itmeye.

1014 ***Mısır beylerbeyine: Elinde sahte terakki hükmü bulunan Mahmud'un ve hükmü yazanın Dersaadet'e gönderilmelerine dair.***

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 4 Şaʿbân sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Rûm-ili'nde zeʿâmete mutasarrıf olup fevt olan Mehmed'ün oğlı Mahmûd'a üç akça terakkî ile Mısr müteferrikalarına ilhâk olınmak içün müzevver hüküm bulınup ol hükmi Südde-i saʿâdet'üme göndermişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, ol hüküm kimün elinden sana vâsıl olmışdur ve kime yazdurmışdur, kendü mi yazmışdur ve yazup getüren bi'l-fiʿl anda mıdur? Eger anda ise eger yazandur ve eger yazdurandur, Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

1015 ***Semendire beyine ve kadılarına: Koçanya dağı civarındaki zuhur eden eşkiyâ ve hırsızların haklarından gelinmesi hakkında.***

Yazıldı.
Begün âdemi Hasan'a virildi.

Semendire sancağı begine ve kādîlarına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Koçanya dimekle meşhûr bir cebel-i azîm olup içinde maʿâdin vâkıʿ olmağın civârında olan kurânun ekseri havâss-ı hümâyûn olup ümenâ vü ummâl zabt idüp zikr olınan kurâda ve etrâfında

olan evkâf ü emlâk ve serbest timarlarda hırsuz u harâmîler tavattun idüp, inüp cebel-i mezbûrun etrâfında ve gayrıda evler basup ve âdemler katl idüp ve yollara inüp kârbân basup mâl ü menâllerin gāret idüp ale's-seher yine yataklarına varup zikr olınan harâmîlerün niçesin ümenâ vü ummâl ele getürüp mâlların alup kendüleri halâs idüp haklarından gelmeyüp ihmâl itmekle livâ'-i mezbûrda hırsuz u harâmî çoğalmışdur. Sancak-begi âdemleri ehl-i fesâdı haklarından gelmek içün taleb itdükde, havâss-ı hümâyûn toprağıdur ve serbest timarlardadur ve evkâf ü emlâkdedür diyü ümenâ vü ummâl ve sâʾir zâbitler virmeyüp haklarından gelinmemekle vilâyet-i mezbûre harâba müteveccih olmışdur diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâʿumla vardukda, bu husûsa kendü nefsünle mübâşeret idüp hırsuz u harâmî tavattun itdükleri eger havâss-ı hümâyûnun toprağıdur ve eger serbest [timarıdur] ve eger evkâf ü emlâkdür, her kande ise taleb idüp alup dahı hırsuz u harâmlığları Şerʿile sâbit ü zâhir olanlar hakkında muktezâ-yı Şerʿ-i Şerîfle amel idüp hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf taʿallül ü nizâʿ itdürmeyesin. Şöyle ki, emînler ve evkâf ü emlâk ve serbest timarlardan [zâ]bitleri (?) siyâsete müstahıkk olanları virmeyüp dahı kendüler saluvirürlerse olan fesâda olıcak itâb ü ikāb anlara olmak mukarrerdür. Ana göre tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki min-baʿd emr-i şerîfüme muhâlîf kimesneye iş itmek ihtimâli olmaya. Şöyle bilesin.

1016 ***Tırnova kadısına: Ele geçirilen hırsız ve eşkiyânın salıverilmeyip haklarında lâzım gelenin icrasına dair.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 27 Receb sene 967

Tırnovi kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda vâkıʿ olan vüzerâ hâslarınun zâbitleri baʿzı hırsuz u harâmî tâʾifesini ele getürüp Şerʿile sâbit ü zâhir olup bi-hasebi'ş-Şerʿ ve'l-kānûn salb [ü] siyâsete ve katʿ-ı uzva müstahıkk olanlara Şerʿile lâzım gelüp icrâ olınmayup cerîme alınup ıtlâk olınur imiş. **Buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup göresin; anun gibi ehl-i fesâd ü şenâʿat olanlardan ele getürilüp hırsuz u harâmîliği sâbit ü zâhir olanlara Şerʿile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın. Hârice alup gidüp ve yâhûd cerîmelerin alup ıtlâk itdürmeyesin. Eger kuttâʿ-ı tarîkdür ve eger sârıkdur, ele gelenlerine Şerʿile lâzım geleni icrâ idüp dakika fevt itmeyesin ve muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

1017 ***Antalya kadısına: Çaşnigir Mustafa'nın Mısır'a ulaştırılması hakkında.***

Yazıldı.
Hamza Çelebî'ye virildi; ulaşdurmak içün.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Antâliyye kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'm çâşnigîrlerinden Mustafa, Mısr'a irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, eğlendürmeyüp öte cânibe irsâl idesin.

1018 ***Yalakâbâd kadısına: Kaza dahilinde gemi ağacı kesilmesinin şiddetle men edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Yalak-âbâd kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazânda vâkıᶜ olan reᶜâyâ ve gayra, kadırga ve sâʾir gemi ağaçları kesmeyeler diyü tenbîh ü teʾkîd olınmış idi. Hâliyâ mütenebbih olmayup anun gibi gemi ağaçları kesildüği istimâᶜ olmağın **buyurdum ki**:

Çavuşum Mahmûd *zîde kadruhû* vardukda, anun gibilere muhkem tenbîh eyleyesin ki min-baᶜd hâssa kadırga ve gemi ağaçların kesmeyüp emr-i şerîfüme mugāyir iş olmakdan ziyâde ihtirâz ideler. Baᶜde't-tenbîh kesenleri isimleriyle yazup arz eyleyesin ki haklarından geline ve sâʾirlerine mûcib-i ibret ola.

1019 ***Kütahya sancağı kadılarına: Müsellemlerden hizmete gitmeyenlerin memuriyetleri başına gönderilmeleri hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Maksûd'a virildi.
Fî gurre-i Şaᶜbân sene 967

Kütahya sancağı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ livâʾ-i mezbûr müsellemleri begi olan Halîl şöyle arz eyledi ki, sancağında vâkıᶜ olan müsellemlerinün birer nevbetlülerin emr-i şerîf mûcebince hıdmete istihdâm içün âdem gönderdükde inâd eyleyüp meʾmûr olan hıdmetlerine varmazlar imiş. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûs[a] dikkat ü ihtimâm ile mukayyed olup hıdmete taᶜyîn olınan müsellemleri muᶜaccelen ihrâc idüp mahall-i meʾmûra gönderesin. Anun gibi inâd ü muhâlefet idenleri isimleri ve resimleriyle yazup bildüresin ki, haklarından gelinüp saʾirlerine mûcib-i ibret vâkıᶜ ola.

-1019/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Hamîd-ili sancağı kādîlarına.

1020 ***Şam beylerbeyine: Kudüs-i Şerif sancağı beyinin sancak haricine çıkmaması ve ülkeyi muhafazayla meşgul olması hakkında.***

Yazıldı.
Devâddâr'a virildi.
Fî 27 Receb sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Kuds-i Şerîf sancağınun hıfz u hırâseti lâzım olup sancağı begi hârice gitmek münâsib değildür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, livâʾ-i mezbûr sancağı begi olan Kaytas *dâme izzuhû*'yı anun gibi cemᶜiyyet oldukda ve yâhûd emr ile sefer vâkıᶜ oldukda sancağınun hıfzı içün alıkoyasın. Ol cevânibi hıfz u hırâset ide.

1021 ***Basra beylerbeyine: Basra'nın havası ağır olduğundan askerlerin çoğu öldüğünden veya yaralandığından, adama ihtiyaç görülmesi cihetiyle mahlûl gediklerin bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsı Ahmed'e virildi.
Fî 3 Şaᶜbân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp vilâyet-i Basra hevâsı sakîl olmağla kul tâʾifesinden âdemlerün baᶜzısı fevt ve baᶜzı marîz ve baᶜzı, Pâdişâh hazretleri uğurına şehîd olup ve vilâyet-i mezbûre serhadd olup, yarar yiğide küllî ihtiyâc olup gönülülüğe iki yüz nefer ve azebliğe dahı iki yüz nefer kimesneye ihtiyâc olduğın arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, ne mikdâr mahlûl gedük var ise ulûfeleriyle yazup defter idüp defterin irsâl idesin ki ana göre yazılup gönderile.

1022 ***Mısır sâbık Kapudanı Şücâʿ Bey'e: Hastalık sebebiyle hizmetten feragat eylediğinden dolayı gemilerin ve bütün âlât ve eşyanın Mısır beylerbeyine teslim edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Husrev'e virildi.
Fî 29 Receb sene 967

Sâbıkā Mısr Kapudanı Şücâᶜ Beg'e hüküm ki:

Mısr beglerbegisi mektûb gönderüp ol yirün hevâsiyle mizâcun alışmayup ferâgat itdüğün bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anda olan gemileri cümle âlât ü espâbı ne ise defter idüp mühürleyüp müşârün-ileyhe teslîm idesin ve sen gelüp göresin.

1023 ***Basra beylerbeyine: Vilâyette defter dışı olan köy ve mezraaların bir defterinin gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsı Ahmed'e virildi.
Fî 3 Şaᶜbân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp vilâyet-i Basra'da ve Cezâyir serhadlerinde baᶜzı hâlî vü harâb hâric ez-defter kimesnenün zabtında olmayan mezraᶜalar olup vilâyet-i mezbûre kullarından baᶜzı kul tâʾife ulûfelerine bedel timar olmak tarîkıyla tâlib oldukların bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun hâric ez-defter olan kurâ vü mezâriᶜi defter idüp mühürleyüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin.

1024 ***Semendire kadılarına: Reâyâdan kanuna mugayir vergiler alınmaması ve zulümde bulunulmaması hakkında.***

Yazıldı.[1]

Semendire kādîlarına hüküm ki:

Livâʾ-i mezbûre begleri cânibinden reᶜâyâya Şerᶜ u kānûn ve deftere mugāyir baᶜzı bedâyiᶜ ihdâs olınup alındığı bundan akdem atebe-i ulyâma arz olındukda min-baᶜd reᶜâyâdan ve sâʾirden eger beglerdür, eger ümenâ vü ummâldür ve eger sâʾir mübâşirîndür ve eger iş-erleridür, bir ferd[den] hilâf-ı Şerᶜ u kānûn ve mugāyir-i defter-i hümâyûn kimesneye nesne aldurmayasız diyü müʾekked size hükm-i

şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ girü ol bidʿatler refʿ olınmayup reʿâyâdan alınduğı mesmûʿ-ı şerîfüm olmışdur. Eyle olsa bu husûslarun mukaddemâ virilen fermân-ı şerîfüm üzre refʿ itmeyüp memnûʿ olmayanları Südde-i saʿâdet'üme arz itmedüğünüz ecilden istimâʿ olmışdur. İmdi, eyyâm-ı saltanat ve hengâm-ı adâletümde reʿâyâ vü berâyâ ki vedâyiʿ-i Hâlık-ı berâyâdur, anlara hilâf-ı Şerʿ u kānûn ve mugāyir-i defter-i hümâyûn zulm ü teʿaddî ve hayf u teʾezzî olmağa aslâ rızâ-yı şerîfüm olmayup her birisi âsûde-hâl olmaları iktizâ-yı murâdumdur. Eyle olsa ihdâs olınan bidʿatlerün sûreti ihrâc olınup menʿ u defʿ olınmak içün hükm-i şerîfüm size irsâl olınup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, her birinüz zikr olınan hükm-i şerîfümün sûretin sicill-i mahfûza kayd eyleyüp dahı bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup, bu adâlet-nâme-i hümâyûnumun mefhûmın taht-ı kazânuzda vâkıʿ olan kasâbât ü nevâhî ve kurâya nidâ-yı âmm itdürüp reʿâyâ ve sâʾir halka umûmen bildüresin ki, kemâl-i merâhim-i husrevânemden üzerlerinden bu bidʿatler kendülerden refʿ olduğın cümle reʿâyânun maʿlûmı olup anun gibi kendülere bu makūle teklîf olındukda gelüp size bildüreler; siz dahı menʿ u defʿ eyleyesiz. Şöyle ki, menʿa kādir olmayasız, aslâ teʾhîr itmeyüp emre mugāyir iş iden eger sancakbegleridür ve eger âdemleridür ve eger sâʾir mübâşirîndür, ismi ve resmi ile yazup Südde-i saʿâdet'üme arz idesiz. Bir vechile hakkından geline ki sâʾirlere mûcib-i ibret vâkıʿ ola. Bu husûs her birinüzün taht-ı kazâsında yoklanup görilse gerekdür; şöyle ki, her birinüzün kādîlığında eger zikr olınan bidʿatlerdür ve eger anlardan gayrı Şerʿ u kānûn ve deftere mugāyir alınan bedâyiʿdür, reʿâyâdan baʿde'l-yevm alına, siz menʿ itmeyesiz ve yâhûd menʿine kādir olmaduğınuzı muʿaccelen yazup vukūʿı üzre Südde-i saʿâdet'üme bildürmeyesiz, sonra yoklanup görilse gerekdür, her kangınuz[un] taht-ı hükûmetinde olursa azl ile ve min-baʿd mansıb olmamak ile konılmayup envâʿ-ı itâb ü ikāb ile muʿâteb ü muʿâkab olmanuz mukarrer bilüp ana göre fermân-ı şerîfümün mefhûm-ı münîfin eger sancak-begleridür ve eger âdemleridür ve eger sâʾir reʿâyâ vü berâyâya bir-vechile nidâ vü iʿlân itdüresiz ki sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli kalmayup reʿâyâ vü berâyâ eyyâm-ı adâletümde her biri huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile kendü kâr [ü] kisblerine meşgūl olup devâm-ı ebed-peyvendüm içün duʿâya iştigal göstereler diyü hükm-i şerîfüm ne gün varup ve ne vechile iʿlâm olınup bedâyiʿ refʿ olınduğın yazup bildüresiz.

---

1 Bu hüküm, 1224 numaralı hükümle aynıdır.

1025 *Kudüs-i Şerif beyine: Vilâyetin muhafazasıyla meşgul olup harice çıkmaması hakkında.*

Yazıldı.

Kuds-i Şerîf begine hüküm ki:

Hâliyâ livâʾ-i mezbûrun hıfz u hırâseti lâzım olduğı ecilden anun gibi beglerbegine ve yâhûd bir cânibe gitmek emr oldukda sen sancağun sipâhîleri ile sancağınun hıfzında olman emr idüp bu bâbda emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Şâm Beglerbegisi Ahmed *dâme ikbâlühû*'ya dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Cemʿiyyet emr olınup **buyurdum ki**:

Vardukda, anun gibi müşârün-ileyh cemʿiyyet ve yâhûd bir cânibe hareket itmek emr olına, emrüm üzre sen sancağun sipâhîleriyle livâʾ-i mezbûrun ve sâʾir ol cevânibde hıfzı lâzım olan yirleri onat vechile hıfz u hırâset idüp isyân-ı Aʿrâbdan ve sâʾir ehl-i fesâd[da]n reʿâyâya zarar u gezend irişdürmeyesin; hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyesin.

1026 *Tameşvar beylerbeyine: Arla beyine gönderilen mühürlü kesenin kendisine ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Kâğıd emîninden alup.
Zâyiʿ sûretinde arz getüren kimesnenün hükmidür. Bu hüküm dahı mezbûra virildi.
Fî 4 Şaʿbân sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Arla Sancağı Begi Hasan *dâme izzuhû*'ya irsâl olınmak içün mühürlü kîse ile hükm-i hümâyûnum irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, zikr olınan mühürlü kîseyi muʿaccelen müşârün-ileyhe ulaşdurup cevâbı neyse alup Dergâh-ı muʿallâ'ma ulaşdurasın.

1027 *Rum beylerbeyine ve Amasya kadısına: Kemal adlı zeâmet sahibinin şikâyetinin tahkik edilerek hakkının teslim olunmasına dair.*

Yazıldı.
Erbâb-ı timardan Amâsiyyelü Ahmed'e virildi.
Fî 3 Şaʿbân sene 967
Rukʿa sunanlar Gedegra kazâsından Köpri nâm karyeden Sinân Murâd-oğlı ve İskender İbrâhîm-oğlı nâm kimesnelerdür.

Rûm beglerbegisine ve Amâsiyye kādîsına hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme Kemâl nâm zaʿîmden arz-ı hâl sunılup şikâyet olınmağın zeʿâmet alınup teftîş olınmak içün arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olınup size gönderildi. **Buyurdum ki**:

Ol arz-ı hâlde mastûr olan mevâdda nazar idüp bir defʿa Şerʿile fasl olınmayup on beş yıl terk olınmayan husûslarun husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm teftîş idüp göresin; anun gibi Şerʿile sâbit olan hukūkı ashâbına alıvirüp ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüği ve nenün gibi nesneler olduğı mufassal ü meşrûh yazup arz eyleyesin.

1028 *Van beylerbeyine: Hakkâri sancağında şekâvet ve fesat vukuunda faillerinin cezalandırılmaları hakkında*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 3 Şaʿbân sene 967
Bu iki hükmün birer sûreti dahı aynı ile yazılup Rıdvân Çavuş ile ulağla irsâl olındı.
Fî 2 Şaʿbân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki

Hakkâri Begi Zeynel *dâme izzuhû* mektûb gönderüp sancağı serhadde karîb olup bahâr zamânında adâvet ü husûmet ihtimâli olup Seyyid Mehmed Beg-oğulları ve Yaʿkūb Beg-oğulları bu vilâyetde olurlar. Karındaşlaruma dahı iʿtimâdum yokdur diyü fetret vâkıʿ olup beg-zâdelerden isyân tarîkıyla öte cânibe firâr itmezden mukaddem haklarından gelinmek lâzımdur diyü bildürmeğin **buyurdum ki**.

Vusûl buldukda göresin; arz olınduğı üzre olup fitne vü fesâda mübâşir olup, anun gibi bâʿis-i fesâd olanları senün maʿlûmun olanları eger müşârün-ileyh arz itdükleridür, eger gayrıdur, cezâ vü sezâların virüp ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara tecâvüz olınmaya; gaflet ile fitne vü fesâda bâʿis olur hayfdan ihtiyât eyleyesin. Bu bâbda müşârün-ileyh Zeynel *dâme izzuhû'ya* dahı hüküm gönderilmişdür. Tamâm hakk üzre olup ehl-i garaz sözi ile nâ-hak yireʿkimesneye iş olınmakdan dahı ictinâb idesin; muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

-1028/a-

Yazıdı.
Bu dahı.
Bir sûreti Zeynel Beg'e.

1029 *Zuamâdan Hamza Çelebi'ye: Çine kazasında talebe ve talebe kıyafetindeki eşkiyânın ele geçirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Defter Kâtibi Mustafa Çelebî'ye virildi.
Fî 4 Şaʿbân sene 967

Zuʿamâdan Hamza Çelebî'ye hüküm ki:

Çine kādîsı mektûb gönderüp senünle irsâl olınan emr-i şerîf muktezâsınca sûhte ve sûhte nâmına olan ehl-i fesâd tetebbuʿ olındukda emr-i şerîf vârid olmazdan mukaddem mezkûrlar dağılup gaybet idüp ele gelmeleri müyesser olmadı diyü arz itmiş. İmdi, mezkûrlarun ele gelmeleri her vechile lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, zikr olınan ehl-i fesâdı her ne tarîkla olursa ele getürüp emr-i sâbık üzre amel eyleyesin.

1030 *Çine kadısına ve Hamza Çelebi'ye: Eşkiyaya yataklık ettiği bildirilen Deli Mehmed hakkında tahkikat yapılıp bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Defter-i Hâkānî kâtiblerinden Mustafa Çelebî'ye virildi.
Fî 4 Şaʿbân sene 967

Çine kādîsına ve Hamza Çelebî'ye hüküm ki:

Kazâyâ defterin gönderüp Çine kazâsında sâkin olan Delü Mehmed nâm kimesne ki, Mehmed Aga dahı dirler imiş; rebû-hâr kimesne olup ehl-i fesâda muʾîn ü zahîr olduğı ve evinde ehl-i fesâd gurbet tâʾifesin saklayup gice ve gündüz ihtilâtı anlar ile olduğın Müslimânlardan cemm-i gafîr haber virdüklerin zuʿamâdan Hamza iʿlâm itmeğin **buyurdum ki**:

Mezkûrı getürdüp dahı kādî maʿrifetiyle ahvâlin onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; Müslimânlar mezkûrun hakkında ne vechile şehâdet iderler, nicedür? Eyü kimesne midür ve yâhûd iʿlâm olındığı üzre ehl-i fesâda muʿîn olup ihtilâtı anlar ile midür? Tamâm maʿlûm idinüp dahı kendüyi habs idüp ıtlâk itmeyesin. Ahvâli yanunda ne vechile sâbit olursa vukūʿı üzre bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel eyleyesin.

1031 *Ağrıboz kadısına: Deryaya ve küffâra mahsul verilmemesi emrine muhalif hareket edenlerin isimlerinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kādîya virildi.
Fî selh-i Receb sene 967

Ağriboz kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem niçe defʿa ahkâm-ı şerîfe irsâl olınup deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmek menʿ olınmışdur. Ol evâmir-i sâbıka-i şerîfelerüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ biʾz-zât mukayyed olup hilâf-ı emr ümenâ vü ummâl ve sâʾir zuʿamâ vü erbâb-ı timardan ve reʿâyâdan bir ferde deryâya ve küffâr-ı hâksâra virdürmeyesin. Anun gibi emr ile varanlarun dahı emrlerinde ne mikdâr tereke virilmek mukayyeddür? Ana göre tereke virüp dahı ol bâbda virilen emri ellerinden alup ne mikdâr tereke virilür ise emr ile Südde-i saʿâdetʾüme arz idesin. Anun gibi muhâlefet idenler kim olursa isimleriyle bildüresin ki haklarından gelinüp sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola ve istihdâm içün âdem lâzım olur ise Ağriboz sancağında vâkıʿ olan kılâʿdan kifâyet mikdârı hisâr-erleri alup istihdâm eyleyesin.

1032 *Mısır sâbık Kapudanı Şücâʿ Bey'e: Feragatinden dolayı gemileri ve saireyi Kurdoğlu Hızır Reis'e teslim edip İstanbul'a gelmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Husrev'e virildi.
Fî 29 Receb sene 967

Sâbıkā Mısr Kapudanı Şücâʿ Beg'e hüküm ki:

Mısr beglerbegisi mektûb gönderüp senün ol diyârun hevâsiyle mizâcun alışmayup ferâgat itdüğün ve hâssa müteferrikalık virilmesin recâ itmeğin kapudanlık, reʾislerden Kurd-oğlı Hızır'a virilüp sana arz olınduğı üzre müteferrikalık virilmişdür. **Buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh varınca, kemâ-kân hıfz u hırâseti lâzım olan yalıları hıfz idüp vardukda, gemileri ana teslîm idüp sen gelüp Südde-i saʿâdetʾüme mülâkî olasın.

1033 *Bursa beyine: Bergama Kalesi dizdarının kâtillerinden Külahçı oğlu Gökçe gönderildiğinden, hakkında lâzım gelenin yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Çavuş-oğlı Mustafa'ya virildi.
Fî 29 Receb sene 967

Burusa begine hüküm ki:

Hâliyâ Bergama kalʿası dizdârın baʿzı kimesneler katl eyleyüp baʿzılar ele girüp baʿzılar dahı gaybet idüp Külâhcı-oğlı Gökce dimekle maʿrûf kimesne içün, baʿzı kimesneler bile idi dimeğin mezbûr Gökce, Dergâh-ı muʿallâʾm çavuşı oğlanlarından Mustafa'ya koşılup kayd ü bend ile sana irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vardukda, mezkûrun dahı ahvâlin ol bâbda virilen emr-i şerîfüm muktezâsınca göresin.

1034 *Tameşvar Beylerbeyisi Kasım Paşa'ya: Kral oğlunun Erdel vilâyetine tüccar koymadığının ve Ferenduş ile ittifakı olduğunun duyulmasıyla efkâr ve ahvalinin araştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Kapucı-başısına virildi.
Fî selh-i Receb sene 967

Tımışvar Beglerbegisi Kāsım Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem eger Memâlik-i mahrûseʾmden ve eger Eflâk ve Boğdan vilâyetlerinden tüccâr tâʾifesi ve sâʾirleri dâʾimâ vilâyet-i Erdelʾe varup gelüp ticâret üzre olup hâlîyâ Kral-oğlı tarafından kadîmden olıgeldüği üzre varanlar menʿ olınup berü cânibden vilâyet-i Erdelʾe kimesne komazlar diyü istimâʿ olınmağın ve müşârün-ileyh Kral-oğlıʾnun Ferenduş ile baʿzı ittifâkı olup dimâğın fesâda virmek istedükleri mesmûʿ-ı şerîfüm olup bu husûsun sıhhati maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, bu bâbda biʾz-zât mukayyed olup anun gibi müşârün-ileyhün Ferenduşʾla ol vechile muʿâmelesi olup ve berü cânibden varan tâcirler girü kemâ-kân aşarlar mı, yohsa fiʾl-vâkıʿ menʿ iderler mi ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri nedür? Ahvâllerin tetebbuʿ u tecessüs idüp tamâm maʿlûm idüp dahı vukūʿı üzre yazup bildüresin. Biʾl-cümle aʿdâdan gaflet üzre olmayup tamâm ahvâl ü etvârların tefahhus idüp, maʿlûm idinüp ve müşârün-ileyhe dahı dâʾimâ nasîhatden hâlî olmayasın ve bu husûsları muʿaccelen yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 2 Şa'bân sene 967 [28.04.1560]

1035 ***Eflâk Voyvodası Petri'ye: Yirmi tane şahin gönderilmesi hakkında.***

Çakırcı âdemlerinden Lutfî'ye virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Eflâk Voyvodası Petri'ye hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i mezbûrede bu yıl hâsıl olan bâd-rev şâhinlerün yararlarından Bâb-ı sa'âdet'e göndermek içün hâssa çakırcılarından Osmân irsâl olındı diyü çakırcılarum-başı Gazenfer, mühürlü tezkire gönderüp arz itmeğin **buyurdum ki**:

Bu senede hâsıl olan bâd-rev şâhinlerün eyülerinden âdet-i kadîme üzre yigirmi cenâh yarar şâhinler tutup mezkûr ile Bâb-ı sa'âdet'e gönderesin.

1036 ***Basra beylerbeyine: Hüveyze ve Mezkûk hâkimi Âmir'in vefatından sonra yerine hâkim olan ve dehalet edip adı geçen vilâyetin sancak tarikiyle ihsanını isteyen Seccare'nin ahvalinin araştırılmasına dair.***

Yazıldı.
Kethudâsı Ahmed'e virildi.
Fî 3 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Hüveyze ve Mezkûk hâkimi olan Âmir, Südde-i sa'âdet'üme itâ'at eyleyüp sancak virilüp vefât itdükden sonra karındaşı سجّاح, anun yirine hâkim olup bi'l-fi'l vilâyet-i mezbûre anun tasarrufındadur. Hâliyâ ol dahı vilâyet-i mezbûre kendüye sancak tarîkıyla inâyet olınmak recâsına hüsn-i itâ'at üzredür. Ol bâbda istimâlet-nâme gönderilüp husûsın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, mezbûr şimdiye değin kızılbaş cânibine tâbi' midür, yohsa kendü ülkesinde midür, nicedür? Eger anun gibi mukeddemâ ol cânibe mütâba'at üzre olup hâlîyâ ahde muğâyir iş olmalu olmaya; nice ise ahvâlin mufassal bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebiyle amel eyleyesin.

1037 **İlbasan beyine: İlbasan'ın Oray karyelerinde eşkiyâlık yapan ve mal gasb edenlerin ele geçirilip haklarından gelinmesi hakkında.**

Yazıldı.
Kethudâsı Sinân'a virildi.
Fî 8 Şa'bân 967

İlbasan begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûre'ye tâbi' Oray nâm karyeler üç yüz hâne mikdârı olup Ohri serhaddinde gâyet sa'b mahalde mütemekkin olup dâi'mâ isyân ü tugyândan hâlî olmayup kat'-ı tarîk idüp kârbân ve tüccârı katl ve espâb ve davarların gasb idüp ve mutî' karyeler re'âyâsınun ehl ü iyâllerin kapup Ohri sancağına tâbi' Petril nâhiyesi halkına satup anlar dahı iç illere bey' eyledüklerin ve Ohri ve İlbasan sancaklarında olan hırsuz ve ehl-i fesâd kaçup karye-i mezbûreye varup taleb olındukda ele virmeyüp harâmîleri kulağuz idinüp re'âyânun evlâd ve davarların ve espâbların gasb idüp re'âyâyı katl idüp mazarratlarından niçe kimesne firâr itdüğin ve cizye cem'i içün gönderilen hisâr-erenlerin ve sâ'irin katl idüp fesâd ü

şenâ'atden hâlî olmayup günden güne isyân u tugyânları ziyâde olmakda idüğin bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Bu bâbda mukayyed olup, hüsn-i tedârük idüp eger hisâr-erenleriyle, eger lâzım olan mikdârı âdemle isyân ü tugyân üzre olanlarun haklarından gelüp ammâ espab ü emvâllerin gâret ve evlâd ü iyâllerin esîr itmeyesin; ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde [olanlara] dahl olmakdan hazer idesin.

1038 ***Ohri Beyi Ahmed Bey'e ve mütekait Koçi Çavuş'a: Aşağı Debre nahiyesindeki eşkiyâ ve asilerin haklarından gelinmesi hakkında.***

Yazıldı.

Ohri Begi Ahmed Beg'e ve mütekā'id Koçi Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki Koçi Çavuş'sun; Debri (Debre) kadîsiyle mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup Aşağa-Debri nâhiyesinde Rece (?) ve Darada (?) ve Laşâk ve Parga ve Gedeneler (?) ve Lerde (?) nâm karyelerün halkı kadîmden isyân üzre olmağın kifâyet mikdârı il-erinden ve hisâr-erenlerinden âdemle üzerlerine varup hoyradın kırup haklarından gelinmek fermân olınmağın ehl-i vukūfdan niçe kimesneler ile müşâvere olınup il-eriyle haklarından gelinmek mümkin olaydı, şimdiye değin mazarratları def' olınurdı; kadîmî âsîlerdür. Hâliyâ dahı arz olındukların istimâ' itmeğin beş yüzden ziyâde kâfir cem' olup bayrak kaldurup altı pâre karyeleri basup ba'zı sipâhîlerün ve re'âyânun evlerin ihrâk idüp âdemlerinün ba'zısın mecrûh idüp, mâlların ve davarların gâret eylediler. Şöyle ki, mukayyed olınmaya, nâhiye-i mezbûreyi hârab itmeleri mukarrerdür didüklerin arz itmişsin. Eyle olsa zikr olınan âsîlerün her ne tarîkla olursa haklarından gelinmek lâzımdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp onat vechile tedârük eyleyüp, her ne yüzden mümkin ise vâfir ü müstevfâ âdemle üzerlerine varup zikr olınan âsîlerün hoyradların kılıçdan geçürüp âsîlerin kırup sagirlerin esîr idüp espâb ü emvâllerin gâret ü hâsaret eyleyüp gereği gibi haklarından gelesin. Memleketi şerr u şûrlarından halâs idüp ne vechile tedârük idüp haklarından gelindüğin yazup bildüresin.

1039 ***Van beylerbeyine: Van canibinde isyan eden topluluğa katılanların siyaset edilmeleri hakkında.***

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi.
Fî 5 Şa'bân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Erzurum beglerbegisi mektûb gönderüp öte cânibden câsûs gelüp Van cânibinden üç yüzden ziyâde eşirrâ isyân iden tâ'ifeye varup mülâki olup, beşden ondan كوروة ve gayrıdan dahı varmak üzre olduğun bildürmiş. Anun gibi ol cânibe firâr idenlerün siyâset olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup ol serhadleri kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile yoklayup her cânibe yarar âdemler koyup gicelerde ve gündüzlerde bekletdürüp kalîl ü kesîr her kim ol cânibe firâr iderse ele getürüp mecâl virmeyüp siyâset itdürüp ve ne mikdâr kimesne ele gelüp siyâset olınup ve ne tâ'ifeden olduğın yazup bildüresin ve ele gelenlerden birin kayd ü bend ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve arz olındığı gibi eşirrâdan kimesne şimdiye değin gitmiş midür ve ne makūle kimesneler

gitmişdür ve sâʾir ol cânibün ahvâl ü etvârı ne yüzdendür? Anı dahı maʿlûm olduğı üzre yazup bildüresin ve biʾl-cümle bu bâbda tamâm basîret üzre olup anun gibi öte cânibe teveccüh iden eşirrâyı her ne yüzden olursa ele getürüp haklarından gelüp serhadlerün hıfz u hırâsetinde dakika fevt itmeyüp gaflet ile bir vazʿ sudûrından hazer idesin ve öte cânibden vâkıf olduğun ahbârun akabin kesmeyüp aleʾt-tevâlî iʿlâmdan hâlî olmayasın.

1040 *Trablus beyine ve kadısına: Eşkiya ile isyan ve şekâvet üzere olan Süleyman adlı kimsenin ahvalinin tahkik olunup neticeye göre hakkından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Husrev Begʾden tezkire gelmişdür. Emr, hattı ile mukayyeddür.

Trablus begine ve kādîsına hüküm ki:

Süleymân nâm kimesne Trablus sancağında Cile nâhiyesinde dâʾimâ isyân üzre olan Kelin tâʾifesinün içlerinde mütemekkin olup fesâd itdükleri zamânda bile mübâşir olup önlerine düşüp yollarda kāfile basup âsîler gāret eyledükleri espâbı mezbûra virüp gâh Trablusʾda ve gâh Antâkıyyeʾde ve gâh Hilyeʾde getürüp akçasın aldukdan sonra girü âsî tâʾife arasına varup bu hâl üzre olduğı istimâʿ olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup mezkûrı her kande ise ve her ne tarîkla olursa ele getürüp dahı bu vechile fesâd üzre olduğı sâbit olursa hakkından gelesin.

1041 *Lâzkiye kadısına: İstanbulʾda bina olunan İmâret-i Âmire Vakfı köyleriyle hem-hudud olan bazı mezraaların vakfa ilhak olunmalarına dair.*

Yazıldı.
Mütevellî âdemi Mahmûdʾa virildi.
Fî 8 Şaʿbân sene 967

Lâzikıyye kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ sekiz bin yedi yüz kırk sekiz akça yazar Kavalas ve beş bin altı yüz elli iki akça yazar Göli ve beş bin akça yazar Depe-yolı ve beş bin dokuz yüz akça yazar Gedeli ve altı yüz doksan bir akça yazar Doğancı ve iki bin altı yüz yigirmi beş akça yazar İnaslı ve üç bin iki yüz akça yazar Donuz-pınarı ve on iki bin beş yüz yigirmi sekiz akça yazar Kaş Leğence ve dört bin dört yüz yigirmi yedi akça yazar Osmân nâm kurâ ve dört bin kırk yedi akça yazar Aslıhan ve iki bin altı yüz on yedi akça yazar Hoca Osmân ve yigirmi bin altmış altı akça yazar Aga-pınarı nâm mezraʿalar sınurları hâlîyâ taht-ı kazânda mahrûse-i İstanbulʾda binâ olınan imâret-i âmirem içün vakf olınan karyeler sınurı ile mahlût olmağla dâʾimâ nizâʿdan hâlî olmayup vakfa ilhâk olması lâzımdur diyü imâret-i maʿmûrem mütevellîsi İslâm *zîde mecduhû* iʿlâm itmeğin teftîş olınup aslı ile maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Varıcak, biʾz-zât kalkup zikr olınan kurâ ve mezâriʿun üzerlerine varup göresin; fiʾl-vâkıʿ mezkûrûn kurâ vü mezâriʿun sınurları vakf olan kurâ toprağına muttasıl mıdur? Kimler tasarruf ider? Senevî hâsılları ne mikdârdur? Defterde mukayyed olan yazılarına mütehammiller midür? Ziyâdeleri mi vardur, nicedür? Biʾl-cümle sınurları husûsı ile mahsûlleri ahvâlin tamâm maʿlûm idinüp mübhem ü meşkûk nesnelerin komayup, cümlesin sıhhat ü hakîkat üzre defter idüp dahı mufassal u meşrûh yazup arz idesin.

1042 *Diyarbekir beylerbeyine: Âmid askerlerinden Erciş muhafazasına gönderilenlerin defterlerinin Erciş beyine yollanması hakkında.*

Yazıldı.
Kubâd Paşa kethudâsına virildi.
Fî 5 Şaʿbân sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Âmid kullarından Erciş muhafazasiyçün nevbetci tarîkıyla irsâl olınan kul tâʾifesi varup edâʾ-i hıdmet itdüklerin, Erciş begi âdem gönderüp iʿlâm itmeğin **buyurdum ki**:
Kalʿa-i mezbûre hıfzı içün taʿyîn olınup irsâl olınan kul tâʾifesinün defterin müşârün-ileyhe gönderesin ki, ana göre yoklayup mevcûd olmayanların dirlikleri alınup âhara virile.

[Yev]mü'l-isneyn fî 6 Şaʿbân sene 967 [02.05.1560]

1043 *Diyarbekir defterdarına: Van ve sair mahallerin ulûfe yoklaması defterlerinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Rıdvân Çavuşʾa virildi.
Fî 6 Şaʿbân sene 967

Diyârbekr defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp eger Vanʾun ve eger sâʾirlerinün ulûfe yoklaması defterinün bir sûretin gönderesin diyü emrüm olmış idi. **Buyurdum ki**:

Vardukda, emr-i sâbık üzre zikr olınan defterleri muʿaccelen gönderesin ve mîzânun muhâsebe defterin dahı irsâl idesin.

1044 *Tekfurdağı kadısına: Tekfurdağı'nda taaddi ve tecavüzatta bulunan levend taifesinin ele geçirilerek haklarında lâzım gelenin icra olunmasına dair.*

Yazıldı.

Tekfur-dağı kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâʾ-i mezbûre halkı sana gelüp şekvâ idüp, dağda otuz-kırk nefer harâmî ve hırsuz levend kâfirler fesâd eylemeğe cemʿiyyet idüp kazâʾ-i mezbûrede baʿzı münaʿam olan evleri basup gāret eylemek kasd iderler imiş diyü istimâʿ eyledük didüklerin arz eylemişsin. İmdi, mezkûrlarun ele gelmesi mühimmâtdan olmağın bu bâbda çavuşum Hasan mübâşir taʿyîn olınup **buyurdum ki**:

Vardukda, teʾhîr itmeyüp hüsn-i tedârük idüp eger il-eri iledür ve eger sâʾir her ne tarîkla olursa zikr olınan levendleri ele getürüp Şerʿile fesâd ü şenâʿatleri sâbit ü zâhir olanları mecâl virmeyüp mahallinde Şerʿile lâzım geleni icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı arz idesin. Ammâ, bu bahâne ile kendü hâllerinde [olanlara] hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf dahl olmakdan ve kimesneye hilâf-ı vâkıʿ iş olmakdan hazer idesin. Hemân zikr olınan ehl-i fesâdı ele getüresin.

1045 ***Haslar kadısına: Terkos köyünde levendlerin yataklığı olan Aleksi hakkında tahkikat icrasıyla neticenin bildirilmesine dair.***

Yazıldı.

Hâslar kādîsına hüküm ki:

Terkoz nâm karyeden Aleksi nâm zimmî içün levend ile muʿâmelesi olmağın ehl-i fesâda yataklık ider diyü istimâʿ olmağın, ele getürilüp çavuşum Lutfî *zîde kadruhû* ile ahvâli görilmek içün sana gönderilüp **buyurdum ki**:

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezkûrun ahvâlin sâkin olduğı karye halkından ve sâʾir ol cevânibde olan kurâ ahâlîsinden tefahhus eyleyüp ne mikdâr zamândan berü ol etrâfda olup ve fesâd ü şenâʿat üzre midür, yohsa kendü hâlînde midür, şimdiye değin töhmet-i sâbıkası var mıdur, anun gibi ehl-i fesâd ile muʿâmele üzre olup yatak ve durak olduğı vâkıʿ midür, yohsa gayr-ı vâkıʿ midür ve mezkûrdan şekvâ idüp hak daʿvâ iden kimesne var mıdur? Anun gibi daʿvâ-yı hakk ider kimesne var ise Şerʿile teftîş eyleyüp sâbit olan hakların ashâb-ı hukūka alıvirüp dahı mezkûrun ahvâli, yanunda ne vechile sübût-ı zuhûr bulursa mufassal yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile olursa amel idüp habsden ıtlâk itmeyesin.

1046 ***Humus kadısına: Suya müteallik kereste ve sair mühimmatın tedarikinde yardım ifasına dair.***

Yazıldı.
Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 7 Şaʿbân sene 967
Husrev Beg'ün hattı ile tezkire gelmişdür.

Hıms kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Husayya nâm mahalle gelmesi fermân olınan suya müteʿallık kereste ve sâʾir mühimmât ne ise tedârükinde sen dahı muʿâvenet eylemek emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, zikr olınan suyun eger lâzım olan kereste tedârükinde ve eger sâʾir levâzım ü mühimmâtındadur, gereği gibi muʿâvenet ü müzâheret eyleyüp ve ol hıdmet üzre olanlarun zâd ü zevâdelerin dahı akçaları ile tadârük idivirüp müzâyaka çekdürmeyüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

1047 ***Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Ruslarla ittifak eden Dimitraş'ın Azak Kalesi'ne saldırmak üzere olduğundan, ülkeyi müdafaa etmek ve zararlarını defetmek için daima hazır bulunulması hakkında.***

Yazıldı.
Usta hısmı Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 6 Şaʿbân sene 967
Bu husûslarda gönderilen hükümler içerüye gönderilüp makbûl olmışdur.

Silistre Begi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Kefe begi ve Azak kādîsı ve anda olan nevbetci kullarum mektûb gönderüp bundan akdem Azak kalʿası'n muhâsara kasdına gelüp münhezim olan Dimitraş nâm melʿûn Rus-ı menhûs askeriyle girü kalʿa-i Azak ve sâʾir Memâlik-i mahrûse kasdına teveccüh-i nâ-müvecceh itmek üzre oldukların bildürmeğin Memâlik-i mahrûse'mün hıfz u hırâseti ve âʿdâ-yı dîn-i mübînün vucûd-ı mazarrat-âlûdların sahîfe-i rûzgârdan hakk ü ifsâdın defʿ u refʿ itmek ehemm-i mühimmât ve cümle-i vâcibâtdan olmağın ve senün dahı kemâl-i firâset ve fart-ı şecâʿat ü şehâmetüne iʿtimâd-ı hümâyûnum olmağın, bu husûs içün senün yanunda varup Silistre'de cemʿiyyet itmek içün İskenderiyye ve Çirmen ve Vidin ve Vulçıtrın ve Selânik ve İnebahtı ve Alaca-hisâr ve Akkerman begleri kullarum ve Boğdan ve Eflâk voyvodası kullarum taʿyîn olınup her birine bu bâbda mufassal hükm-i şerîfüm gönderilüp muʿaccelen sana varup mülâki olup vech ü münâsib gördüğün üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınalar diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, sen dahı sancağunda olan eger maʿzûl sipâhîlerdür ve eger sipâhî-zâdelerdür ve eger sâʾir dirlik recâ ider gazâdan safâlu gönüllü yarar yiğitlerd[ür], nidâ vü tenbîh itdürüp cemʿ idüp dahı düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup cemʿiyyet ile oturup aʿdâ câniblerine nâzır olup bir cânibden hareket vâkıʿ olursa koşılan begler kullarum ve sâʾir asâkir-i nusret-meʾâsir ile yek-dil ü yek-cihet olup dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr idüp gürûh-i mekrûh-i şeyâtîn-şükûhdan memleket ü vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya ve kılâʿ u bikāʿa ve nevâhî vü kurâya bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ zarar u gezend irişdürmeyüp bir vechile haklarından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola. Bu bâbda hüsn-i tedârük idüp gaflet ile el-iyâzü bi'llâhi teʿâlâ ırz u nâmûs-ı saltanata mugāyir vazʿ sudûrından hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve bu husûs içün Kefe begine ve Hân'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp Karedeniz'den donanma-i hümâyûnum dahı gönderilmişdür. Anlar ile dahı müşâvere idüp vech ü münâsib olduğı üzre mahall iktizâ itdüğine göre hüsn-i tedârük idüp defʿ u refʿ-i aʿdâda mücidd ü merdâne olup dakika fevt itmeyesin ve Silistre'nün cebelü Tatarların dahı yanuna alasın ve Akkerman begi senün yanuna cemʿiyyete gelmek mi evlâdur, sancağında durmak mı münâsibdür? Vech ü münâsib olduğı üzre amel idesin.

1048 ***Aynı hususa dair Devlet Giray Han'a hüküm.***

Yazıldı.
Bu dahı.
Usta hısmı Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 6 Şaʿbân sene 967

Hân hazretlerine hüküm ki:

Kefe Begi Sinân *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Rus-ı menhûsun keyfiyyet-i ahvâlin tefahhus itdüklerinde sâbıkā kalʿa-ı Azak'ı muhâsara iden Dimitraş, Maskov begine mülâki olup kalʿa-i mezkûrenün kasdı bâbında envâʿ-ı vesvese-i şeytâniyye ile ol melʿûnun dimağın fesâda virüp melʿûn-ı mezbûr yetmiş bin tüfeng-endâz kefere-i fecere cemʿ idüp ve gemiler ihzâr itmek içün mukaddem yedi bin mikdârı kâfir ihzâr idüp evvel-bahârda kar suyı ile gelmeleri mukarrerdür diyü Ejder Hân'dan haber îrâd itdüklerin iʿlâm itmişler. İmdi, bundan akdem Azak ve ol cevânibde hıfzı lâzım olan mevâzıʿı hıfz itmek içün Kefe'de ihzâr olınandan mâʿadâ atebe-i ulyâmdan yedi kıtʿa sefâʾin-i nusret-karâʾin techîz ü ihzâr olınup asâkir-i fevz-meʾâsir ve sâʾir âlât ü harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâl ile meşhûn kılınup irsâl olınmış idi. Hâliyâ kara cânibinden dahı ümerâʾ-i zevi'l-ihtirâmdan Silistre Sancağı Begi Sinân *dâme ulüvvuhû* serdâr taʿyîn olınup andan mâʿadâ İnebahtı ve Alaca-hisâr ve İskenderiyye ve Vidin ve Akkerman ve Çirmen ve Vulçıtrın sancakları begleri kullarum umûmen sancakları askerleri ile ve sâʾir yarar gönüllü tâʾifesiyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla muʿaccelen çıkup Silistre'de cemʿiyyet idüp her kangı cânibden kefere-i fecere hareket iderse bilâ-tevakkuf varup inâyet-i Hakk ile haklarından gelinmek emrüm olmışdur. Gerekdür ki, siz dahı sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı aʿvâmdan ilâ haze'l-ân Âstâne-i müşeyyedü'l-erkân ve dûdmân-ı mümehhedü'l-bünyânımuz ile olan vüfûr-ı ıhlâs ve fart-ı ihtisâsınuz mûcebince cümle Tatar askeriyle hâzır olup etrâf ü cevânibe nâzır olup ve müşârün-ileyh Sinân *dâme*

ulüvvuhû ile dahı haberleşüp dahı anun gibi küffâr-ı hâksâr-ı dûzah-medârun bir cânibe hareket-i bî-bereketleri olup Memâlik-i mahrûse'mden bir yire teveccüh-i nâ-müvecceh ideler; bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ aʿdâ-yı dîn ve kefere-i laʿînün vücûd-ı mazarrat-âlûdlerin sahîfe-i rûzgârdan hakk ü nâ-bûd idüp fitne vü fesâdın defʿ u refʿ idüp dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müteʿallık olan cumhûr-ı umûrda müşârün-ileyhim begler kullarum ile yek-dil ü yek-cihet olup vech ü münâsib olup mahall iktizâ itdüğine göre envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin ve aʿdâ cânibinden gaflet ile el-iyâzü bi'llâhi teʿâlâ bir yire zarar u gezend irişdürmekden ihtiyât üzre olup ve şimdiye değin aʿdâdan vâkıf olduğunuz ahbârı ve bu arz olınan ahvâlün vukūʿın ve adem-i vukūʿın yazup iʿlâm itmek bâbında saʿyinüz mebzûl vâkıʿ ola. Anun gibi keferenün hücûmı ziyâde olup muʿâvenet lâzım gele, siz dahı muʿâvenet ü müzâheret eyleyesiz. Bu bâbda siz dahı ne vechile tedârük üzre olduğunuz yazup bildüresiz.

1049 *Aynı husus hakkında Kefe beyine hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kefe begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Dimitraş nâm melʿûnun Rus-ı menhûs ile ittifâkı olup kalʿa-i Azak ve sâʾir Memâlik-i mahrûse kasdında oldukların bildürmişsin. Andan gayrı her ne dimiş isen maʿlûm olup bundan akdem dahı arz olındukda deryâdan yedi pâre gemi irsâl olınup karadan dahı Silistre begi serdâr taʿyîn olınup andan gayrı Selânik ve Vidin ve Vulçıtrın ve Akkerman ve İnebahtı ve İskenderiyye ve Alaca-hisâr ve Çirmen begleri kullaruma ve Boğdan voyvodasına ahkâm-ı şerîfe gönderilüp cümle sancakları askeriyle ve sâʾir gönüllü tâʾifesiyle muʿaccelen gelüp Silistre'de cemʿiyyet idüp anun gibi lâzım gelürse küffârun hakkından gelinmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda tamâm basîret üzre olup eger anda ihzâr olacak gemilerdür, eger Südde-i saʿâdet'ümden irsâl olınan kadırgalardur, her birin lâzım olan mahallerde istihdâm eyleyüp eger Özi'dür, eger hıfz u hırâseti lâzım olan yalılardur, hıfz u hırâset itdürüp inâyet-i Hakk ile aʿdâdan ve küffâr-ı hâksârdan kalʿa-i Azak'a ve sâʾir Memâlik-i mahrûse'mden reʿâyâya vü berâyâya zarar u gezend irişdürmeyüp ve müşârün-ileyh ile dâʾimâ haberleşüp aʿdânun fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidin maʿlûm idinüp dahı ana göre hüsn-i tedârük idüp mazarrat ü ifsâdların defʿ u refʿ itmek bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin. Dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr eyleyüp mücidd ü merdâne olasın. Bu bâbda cenâb-ı emâret-meʾâb Hân *dâmet meʿâlîhi*'ye dahı hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. Anunla dahı haberleşüp mahall iktizâ itdüğine göre amel idesin; gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanata mugāyir vazʿ sudûrından hazer idesin. Bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük üzre olup ve aʿdânun ahvâl ü etvârın ne yüzden olduğın yazup mezbûr ile muʿaccelen irsâl eyleyesin.

1050 *Boğdan voyvodasına: Boğdan askeriyle hazır olup Silistre beyinin talebinde o tarafa gitmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Boğdan askeriyle hâzır olup Silistre câniblerine nâzır olasın. Anun gibi

hıdmet vâkıʿ ola, varup iftihârü'l-ümerâʾi'l-kirâm Silistre Begi Sinân *dâme ulüvvuhû*'ya mülâki olup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde bulınasın diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Azak ve Özi câniblerinde küffâr-ı hâksârun hareket-i bî-bereketleri olduğı istimâʿ olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp Boğdan askeriyle müşârün-ileyh câniblerine gelüp mûmâ-ileyh ile haberleşüp her ne câniblere hıdmet düşerse, eger bile cemʿ olmakdur ve eger sen de bir cânibden yürimekdür, müşârün-ileyh vech ü münâsib gördüği üzre kadîmden atebe-i ulyâma olan ihlâs u ubûdiyyetün muktezâsınca hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınup envâʿ yüz aklıkları tahsîline saʿy idesin.

1051 *Varna kadısına: Kefe caniblerine mahsul gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Varna kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Kefe câniblerinde terekeye müzâyaka olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp anda tereke içün varan rencber gemilerine akçalariyle narh-ı rûzî üzre tereke aldurup gemilerine tahmîl itdürüp içine yarar hisâr-erleri koyup Kefe'ye gönderüp sancak-begine teslîm itdüresin ki anda tâlib olanlara beyʿ ideler. Ammâ bu bahâne ile reʿâyâya teʿaddî olup narhdan eksüğe aldurmayasın; ihtiyâriyle beyʿ idenlerden narh-ı rûzî üzre aldurasın. Bu hükm-i hümâyûnum sana ne gün varup, ne vechile tedârük itdüğün yazup, bildüresin. Tereke maslahatı ehemm-i mühimmâtdandur. Muʿaccelen tedârük idüp göndermek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

1052 *Kefe beyine: Zahire gönderilmesinin Varna kadısına yazıldığına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ ol cânibde olan nevbetci yeniçeri kullarumun zahîreleri içün müzâyakaları olduğı arz olmağın üç yüz müd tereke gönderilmek emr idüp sana göndermek içün Varna kādîsına ve dizdârına hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, anda olan terekeyi yeniçeri kullaruma akçaları ile alıviresin ki zahîre idineler. Ammâ reʿâyâya teʿaddî itdürmeyüp akça ile aldurasın.

1053 *Varna dizdarına: Kefe'ye zahire gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Varna dizdârına hüküm ki:

Varna'dan Kefe'ye üç yüz müd tereke gönderilmek emrüm olup ol bâbda kādîya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Emrüm mûcebince zikr olınan terekeyi tahmîl idüp alup gitmek içün kifâyet mikdârı hisâr-eri viresin.

1054 *Çirmen beyine: Azak ve Özi taraflarında düşmanın hareket üzere olduğuna; sipahi ve askerleri toplayıp Silistre beyine mülâki olması hakkında.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 6 Şa'bân sene 967

Çirmen begine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp Silistre câniblerine hâzır olup anun gibi varmak lâzım gelürse mu'accelen varup Silistre Begi iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sinân *dâme ulüvvuhû*'ya mülâki olasın diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Azak ve Özi câniblerinde küffâr-ı hâksârun hareket-i bî-bereketleri olduğı istimâ' olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp sancağunda olan ma'zûl sipâhîlerden ve sâ'ir sipâhî-zâdelerden ve gazâdan safâlu yarar yiğitlerden nidâ itdürüp cem' eyleyüp dahı varup ber-vech-i isti'câl müşârün-ileyhe mülâki olup dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan umûrda bezl-i makdûr eyleyüp envâ' yüz aklıkları tahsîline sa'y idesin. Eger ma'zûl sipâhîdür[1] ve eger sipâhî-zâdedür ve eger dirliksüz olanlardur, her birinün yoldaşlığı arz olına. Herkesün hıdmet ve yoldaşlığına göre envâ'-ı inâyetüme mukārin olur. Ana göre tenbîh eyleyüp vâfir ü müstevfâ asker ile irişesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Emrüm üzre müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır olup irişmek bâbında dakîka fevt itmeyesin. Ne vechile tedârük idüp, ne zamânda çıkduğun yazup bildüresün.

-1054/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Vidin Begi Muzaffer Beg'e; sancağı sipâhîleriyle.

-1054/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Vulçıtrın Begi Süleymân Beg'e; sancağun askeriyle ve akıncılarun yararlarıyla.

-1054/c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Alaca-hisâr begine; sancağı askeriyle.

-1054/d-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti İskenderiyye begine; sancağı sipâhîleriyle.

-1054/e-

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 6 Şa'bân sene 967
Bir sûreti İnebahtı Begi Turahan Beg'e.

-1054/f-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Selânik Begi Mustafa Beg'e.

---

1 "eger ma'zûl sipâhîdür" ibâresi mükerrer yazılmıştır.

[Yev]mü's-sebt fî 7 Şa'bân sene 967 [03.05.1560]

1055 *Kral oğluna: Şabin gönderilmesi ve ahvalden malûmat verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Te'hîr olındı.

Kral-oğlu'na hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'ümde tercemânlık hıdmetinde olan Ferhâd *zîde kadruhû* irsâl olınup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, vilâyet-i mezkûrenün yuvalarda hâsıl olan doğanlardan hâssa-i hümâyûnuma yarar şâhinlerden tedârük idüp vakt ü mevsimi ile Südde-i sa'âdet'üme irsâl eyleyesin ve vilâyet-i Erdel'ün cizyesin dahı vakt ü mevsimi ile Hızâne-i [Âmire'me] irsâl ü îsâl idüp ol cevânibün ahvâl ü etvârın yazup bildüresin.

1056 *Kefe'ye gönderilecek zahireler hakkındaki hükmü tekiden Varna kadısına hüküm.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 7 Şa'bân sene 967

Varna kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Kefe'de olan nevbetci yeniçeri kullarumun zahîre bâbında müzâyakaları olup üç yüz müd tereke tedârük idüp re'âyâda bulınmaz ise mîrî terekeden tekmîl idüp rencber gemilerine tahmîl idüp gönderesin diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup ve husûs-ı mezbûr mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp bi'z-zât mübâşeret eyleyüp emr-i sâbık üzre ta'yîn olınan terekeyi mu'accelen tedârük eyleyüp irsâl itmek bâbında dakîka fevt itmeyesin. Bu husûs ehemm-i mühimmâtdandur. Ana göre mukayyed olup emr-i sâbık üzre ber-vech-i isti'câl emr olınan terekeyi irsâl ü îsâl eyleyesin. İhmâl ü müsâheleden hazer idesin. Sonra özrün makbûl olmaz ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük ü irsâl ideceğün ve ne mikdâr tereke irsâl idüp ne zamânda gönderdüğün yazup bildüresin.

1057 *Ibasan beyine: Debre taraflarında isyan üzere olan köylülerin haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Fî 8 Şa'bân sene 967

İlbasan begine hüküm ki:

Hâliyâ Debri (Debre) kādîsı mektûb gönderüp ba'zı kurânun isyân üzre oldukların bildürmeğin haklarından gelinüp ehl ü iyâlleri esîr ve emvâl ü espâbları gāret olınmak içün sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Ammâ bu makūle isyân idenlerün esîr olup emvâli gāret olmak Şer'î olmayup bu vechile dahı olmaz ise kimesne varup ikdâm itmedüği ecilden mücerred halkın hıdmete sa'y itmesi husûsı içün hükm-i şerîfde kayd olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Emr-i şerîfüm üzre zikr olınan ehl-i fesâdun haklarından gelüp ehl ü iyâlleri gāret olup hıdmet tamâm oldukdan sonra ne mikdâr esîr olup ve espâb ü emvâlden her ne gāret olmış ise girü ellerinde bulınanlardan alup esîr olan ehl ü iyâllerin girü halâs idesin ki Şer'-i Şerîfe mugāyir iş olmaya. Ammâ, bu husûsı mukaddem kimesneye ifşâ itmeyüp maslahat itmâma irişdükden sonra idesin ve bu bâbda hıdmetde bulınanları arz idesin; ammâ, gāyet fâhiş yoldaşlık idenleri arz idesin ki hâllerine göre dirlik ola.

1058 ***İlbasan beyine ve Koçi Çavuş'a: Aşağı Debre nahiyesindeki asilerin mübaşir Ömer Çavuş'la beraber ele geçirilerek haklarından gelinmesine dair.***

Yazıldı.
Bu dahı

İlbasan begine ve Koçi Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki Koçi Çavuş'sun; Debri (Debre) kādîsiyle mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesinde Rece (?) ve Darada (?) ve Laşâk, Parga ve Gedeneler (?) ve Lerde (?) nâm karyelerün halkı kadîmden isyân üzre olmağın kifâyet mikdârı il-erinden ve hisâr-erinden âdemle üzerine varup haklarından gelinmek emr olınmağın ehl-i vukūfdan niçe kimesneler ile müşâvere olınup il-eriyle haklarından gelinmek mümkin olaydı, şimdiye değin mazarratları def' olınurdı. Kadîmî âsîlerdür; hâlîyâ dahı arz olındukların istimâ' itmeğin, beş yüzden ziyâde kâfir cem' olup bayrak kaldurup altı pâre karye basup ba'zı sipâhî ve re'âyânun evlerin ihrâk idüp âdemlerinün ba'zın mecrûh idüp mâlların ve davarların gāret eylediler. Şöyle ki, mukayyed olınmaya, nâhiye-i mezbûreyi harâb itmeleri mukarrerdür didüklerin arz eylemişsin. Eyle olsa zikr olınan âsîlerün her ne tarîkla olursa haklarından gelinmek lâzımdur. **Buyurdum ki**:

Bu bâbda Ömer Çavuş *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olınup vusûl buldukda te'hîr ü terâhî itmeyüp onat vechile tedbîr ü tedârük eyleyüp her ne yüzden mümkin ise vâfir ü müstevfâ âdemle üzerlerine varup zikr olınan âsîlerün hoyradların kılıçdan geçürüp sagirleri esîr ve espâb ü emvâllerin gāret ü hasâret eyleyüp gereği gibi haklarından gelüp memleketi şerr u şûrlarından halâs idesin. Ne vechile tedârük idüp haklarından gelindüğin yazup arz idesin. Bu bâbda tamâm-ı ihtimâm eyleyüp kifâyet mikdârı âdemle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla varup gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanata mugāyir vaz' sudûrından hazer idüp, ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz irişmekden hazer idesin.

1059 ***Aynı iş hakkında Koçi Çavuş'a hüküm.***

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Fî târîh-i mezbûr.

Sâbıkā Dergâh-ı âlî çavuşlarından olan Koçi Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ Debri (Debre) kādîsı mektûb gönderüp ba'zı karyenün isyân üzre oldukların arz itmeğin, urılmak içün İlbasan Begi Ahmed *dâme izzuhû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilüp Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Ömer *zîde kadruhû* bile mübâşir ta'yîn olınup ve sen dahı ol yirün ehl-i vukūfı olduğun ecilden sen dahı mübâşir ta'yîn olınup müşârün-ileyhe virilen hükm-i şerîfde kayd olınmışsındur. **Buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, müşârün-ileyh ile müşâvere idüp hüsn-i tedbîr idüp zikr olınan ehl-i fesâdun gereği gibi haklarından gelmen bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm idüp anlarun şerrinden ol cevânibi emîn ü âzâd eyleyesin.

1060 ***Tekeili beyine, Antalya kadısına ve dizdarına: Mısır'dan gelecek veya Mısır'a gideceklerin katiyyen geri bırakılmamaları hakkında.***

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Teke-ili begine ve Antâliyye kādîsına ve dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Mısr beglerbegisi mektûb gönderüp kadîmden Antâliyye iskelesi mahsûlinden ulûfe ile liman-ı mezbûrda riyâset hıdmetin idenler ba'zı mesâlih-i mühimme içün Âstâne-i sa'âdet'den gelen çavuşları ve Mısr'dan gönderilenleri beglerbegi kalitasiyle mu'accelen gönderüp gemi hâzır bulınmaduğı zamânda te'hîr itdürmeyüp gemi bulıvirüp geçürmekde sa'y ü ikdâm iderler imiş. Şimdiki hâlde mezbûr riyâset ulûfesi ref' olınmağla ba'zı mîrî mesâlih avk olınur diyü Antâliyye kādîsı yanında ba'zı ehl-i vukūf haber virdiler diyü Ca'fer nâm re'îs ile sen ki kādîsın, kendüye bildürdüğün arz eylemeğin **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vardukda, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup eger Mısr'dan âdem geldükde ve eger Dergâh-ı mu'allâ'ma irsâl olanları geçürmekdedür ve eger mîrî kalita bulınmayup âhar gemi tedârük itmekdür, gelüp gitmelü oldukda tedârüklerin görüp avk u te'hîr itdürmekden ziyâde hazer idesin.

1061 ***Sirem Beyi Behrâm Bey'e: İlok dizdarı oraya gönderildiğinden, ahvalinin tahkik edilerek bildirilmesine dair.***

Yazıldı.
Begün âdemi, arz getüren Ali'ye virildi.
Fî 6 Şa'bân sene 967

Sirem Begi Behrâm Beg'e ve Ösek ve İlok kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp İlok Dizdârı Hüseyin'ün ba'zı ahvâlin arz eylemişsin. Mezkûr, Südde-i sa'âdet'ümde olmağın habsile teftîş içün size gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vardukda, hakk üzre Şer'ile ahvâlin teftîş idüp eger hazîne husûsıdur, eger sâ'iridür, görüp Şer'ile lâzım geleni idüp ahvâlin arz idesin ve sâbıkā irsâl olınan arzlarun birer sûretin dahı gönderesin.

1062 ***Medîne-i Münevvere kadısına: Ravza-i Mutahhara hademesinin aralarında taksimi teâmül hâlinde olan sadakaların kaldırılması sebebinin bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Medîne-i Münevvere [kādî]sına hüküm ki:

Mısr beglerbegisi mektûb gönderüp kadîmü'l-eyyâmdan Medîne-i Münevere'de Ravza-ı Şerîfe'nün istihdâm olınan huddâmına etrâf ü cevânibden vârid olan sadakāt-ı Müslimîn ve hasenât cem' u tahsîl olınup üç yüz yıldan mütecâviz imiş ki, huddâm-ı mezbûrîn mâ-beynlerinde tevzî' u taksîm idüp vech-i ma'âşlarına sarf olınur iken bir tarîk ile Âstâne'ye arz olınup ref' olınmağla mezbûrîn kemâl-i mertebe münkesirü'l-hâl oldukların arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki**:

Bu husûsun aslı nedür? Ne zamândan berü alınmışdur, bâ'is nedür? Senün arzun ile mi olmışdur? Mufassal bu husûsı arz idesin.

1063 *Mısır beylerbeyine: İstanbul'a pirinç gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da pirinç bâbında müzâyaka olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup ticâret üzre varanlara mümkin oldukca gayrı metâ'dan pirinci artuk aldurup vâfir ü müstevfâ pirinc gönderesin ve pirincin her nev'inün narh-ı rûzîsi ne mikdâr ise anı da hufyeten tefahhus eyleyüp arz eyleyesin.

1064 *Saray kadısına: Saray'da suç işleyen helvacı Ferhad'ın küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kostaniçe kal'ası'nun Beşlü Agası olan Mustafa'ya virildi.
Fî 8 Şa'bân sene 967

Sarây kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefs-i Sarây'da mütemekkin Helvâcı Ferhâd nâm kimesne ziyâde şirret ile meşhûr olup defe'âtle emr-i şerîfle teftîş olınup fasl olınan husûsa kanâ'at itmeyüp muttasıl şirret ü şakâvetden hâlî değildür diyü bildürmişsin. İmdi, mezkûr Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrı emrüm üzre atebe-i ulyâma gönderesin ki küreğe konıla.

1065 *Rum beylerbeyine ve Tokat kadısına: Tokat'ta Hatuniye İmâreti'nden zorla erzak alan talebelerin menedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dîvân kâtibi Ahmed Çelebî'ye virildi.
Fî 7 Şa'bân sene 967

Rûm beglerbegisine ve Tokat kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ nefs-i Tokat'da vâkı' olan Hâtûniyye İmâreti Mütevellîsi Ali gelüp imâret-i mezbûrede olan sûhtevât tâ'ifesinün ba'zı fesâd üzre olup kefîlleri olmayup imâretün kîlârından cebr ile bal ve yağ ve et alup hamr idüp te'dîb olınması lâzımdur diyü arz eyledi. **Buyurdum ki**:

Vardukda, teftîş idüp göresin; kazıyye arz eyledüği gibi ise anun gibi fesâd üzre olanları men' u def' idüp min-ba'd kefilsüz sûhte komayup eslemeyeni arz idesin.

1066 *Erzurum beylerbeyine: Kars nahiyelerindeki harap köylerin tımar mazûllerine ve sipahilere verilip hariçten kimseye verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hurrem'e virildi.
Fî 11 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kars sancağında vâkı' olan nevâhîde ba'zı harâbe karyeler olup ve livâ'-i mezbûr serhadd olup şenelüp ihyâ olmasınun Memâlik-i mahrûse'ye nef'i olup bi'l-fi'l timar olmak ümîzine ba'zı sâhib-i

aşîret olanlar haylî harâbe karyeler şeneldüp ma'mûr eylemişlerdür ve zikr olınan karyelerden rüsûm-ı ra'iyyet virmeyüp nöker ve nöker-zâde ve ba'zı tâlib olan sipâhî-zâdelere ibtidâdan kānûn üzre timar virilmek fermân olınursa livâ'-i mezbûr, gereği gibi ma'mûr u âbâdân olur diyü sancağı begi ve a'yân ü ahâlîsi i'lâm eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, hâricden kimesneye timar virilmeğe emrüm yokdur. **Buyurdum ki**:

Zikr olınan mahalleri mu'accelen âbâdân itmek şartıyla timardan ma'zûl sahîh sipâhîlere bedellerin ve sahîh sipâhî-zâde olup emrüm muktezâsınca timara müstahıkk olanlara dahı şart-ı mezbûr üzre kānûn üzre tevcîh idüp tezkiresin viresin.

1067 *Basra beylerbeyine: Basra serhaddindeki Kapan sancağı beyi ve sair memleket muhafazası için gönderilen kul taifesine yaptırılacak kale keşfinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 8 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Basra serhaddinde olan Kapan sancağı begi ve sâ'ir memleket hıfzı içün irsâl olınan kul tâ'ifesi vilâyet-i mezbûrede varup karar eyleyecek yirleri olmayup münâsib olur mahalde bir kal'a binâ olınmak lâzım olduğın bildürmişsin. Ammâ ne mikdâr nesne ile olur bildürmemişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, kal'a binâ olınmalu oldukda ne mikdâr harc ile olur, tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdürüp arz idesin.

1068 *Kral oğluna: Kral Ferenduş'un sahiplendiği üç kalenin, Peter'in tasarrufuna ne suretle geçtiğinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Kral-oğlı'na hüküm ki:

Ferenduş cânibinden atebe-i ulyâmuzda olan ilçisi: *"Bi'l-fi'l tasarrufınuzda olan Molkaç ?* (موسقاج) *ve Tokay ve Doş ?* (دوش) *nâm kal'alar içün bizümdür"* diyü da'vâ idüp zikr olınan kal'alar Peter Petrevik'e ? (پيتروفيچ) ne vechile virilmişdür, ma'lûm olmak lâzım olmağın gerekdür ki:

Vusûl buldukda, zikr olınan kal'aları Peter Petrevik ne zamândan berü tasarruf idüp taht-ı tasarrufına ne vechile dâhil olmışdur? Eger bu bâbda temessük var ise gönderesin. Bu zikr olınan kal'a ne vechile Petrevik tasarrufına düşmişdür? Kadîmden bu husûsun ahvâlin bilür ehl-i vukûfdan tamâm tefahhus eyleyüp hakîkat-i hâle vâkıf olup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin ki ana göre cevâbları virile.

1069 ***Mısır beylerbeyine: Cevâlî malından diğer hazinelere bir şey karıştırılmayıp, müstakil defter tutulması ve başka keselerde hıfzedilmesi ve beratlılardan başkasına bundan bir akçe verilmemesi hakkında.***

Yazıldı.
Defterdâr efendinün müsveddesidür. Aynı ile yazılmışdur.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Sene e[r]ba'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Zi'l-ka'de'sinün dördinde vâkı' olan tut evvelinden sene hamse ve sittîn ve tis'â-mi'e Zi'l-ka'de'sinün on beşinde vâkı' olan tut evveline gelince mahrûse-i Mısr'da olan Hızâne-i Âmire'mün Âstâne-i sa'âdet'üme gelen bir yıllık vâridât ve masârif muhâsebesinde mâl-ı cevâlîden yigirmi bin dokuz yüz on iki altun ve otuz sekiz pâre mahsûl, yigirmi altı bin yedi yüz yetmiş sekiz altı sikke masraf mukayyed olup ve sene hamse ve sittîn ve tis'a-mi'e Zi'l-ka'de'sinde ki tut evvelinde sene sitte ve sittîn ve tis'a-mi'e Zi'l-ka'de'sinde vâkı' olan tut evveline gelince bir yıllık muhâsebede yigirmi altı bin dört yüz yetmiş beş altun mahsûl, yigirmi sekiz bin sekiz yüz altmış sekiz altun masraf yazılmış; zikr olınan ile senede cevâlî mahsûlinden sekiz bin iki yüz yetmiş beş sikke altun masrafı ziyâde olup Hızâne-i Âmire'm mâlından virilmiş olmak lâzım geldi. İmdi, mâl-ı cevâlîden vazîfeye mutasarrıf olan kimesnelerün vazîfeleri berâtları mûcebince cevâlî mâlından virilmek gerekdür. Mâl-ı cevâlîden ziyâde Hızâne-i Âmire'mden virilmeğe emrüm yokdur. Mahsûl-i cevâlî berâtları mûcebince ta'yîn-i vezâ'ifi ihâta itmek ise kifâyet itmeyene hazîneden virilmek câ'iz değildür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda kemâl-i basîret üzre olup mâl-ı cevâlîyi sâ'ir hazîneye halt itdürmeyüp îrâdın ve masrafın muttasıl defter itdürüp başka kîselerde hıfz itdürüp berât-ı hümâyûnumla mutasarrıf olanlara tevzî' eyleyüp berâtı mûcebince cümlesine virilmeğe kifâyet itmez ise müstahıkk olanlarına hâllerine göre tevzî' eyleyüp mâl-ı cevâlî sarf olındukdan sonra Hızâne-i cevâlî nâmına kimesneye bir akça ve bir habbe virdürmeyesin. Âstâne-i sa'âdet'ümden berât-ı hümâyûn vardukda, mahlûl düşmeyince kayd olınup tevakkuf itdüresin ve berâtı olmayana virmeyesin.

1070 ***Çirmen Beyi Hızır Bey'e: Hoca Mehmed'in evini basıp malını yağmalayanların sicillerini tahrif eden nâibin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.

Kâdî-asker Efendi arz idüp buyurılmışdur.

Çirmen Begi Hızır Beg'e hüküm ki:
Hâliyâ mektûb gönderüp Hoca Mehmed nâm kimesnenün evin basup mâlın gâret iden harâmîlerün Hezargrad'da birkaç neferi ve iki neferi Çernovi kâzasında dutılup habs olındugı istimâ' olındukda âdem gönderüp taleb eyledüğünde kazâ'-i mezbûre voyvodası virmeyüp ve hâlîyâ Hezargrad kazâsında dutılup haklarından gelinenlerün ikrârları müseccel olan sûreti getürüp mûcebince amel itmek içün âdem irsâl idüp ol zamânda nâ-bedîd olup husûs-ı mezbûrı istimâ' idüp tescîl iden Kāsım b. Velî nâm nâ'ib, kefîl husûsı içün ol sicilli nâ-bedîd idüp kendü zu'mınca sicil yazup mezbûrûn harâmîlerün mücerred isimlerin yazup yayaları isimlerin ve mekânların ve şerîklerinün ataları isimlerin yazmayup, her biri nâ-ma'lûm olmağın haklarından gelinmeğe imkân olmaduğın bildürmişsin. İmdi, vusûl buldukda, nâ'ib-i mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 8 Şa'bân sene 967 [04.05.1560]

1071 ***Mısır beylerbeyine: Adamlarına tevcih edilen terakki ve tımarlar hakkında.***

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp âdemlerüne dirlik olmak bâbında inâyet recâ itdüğün ecilden imdi, timarı olan kethudâna iki bin terakki Südde-i sa'âdet'üme gelen âdemün Dervîş'e ibtidâdan sekiz bin timar ve anlardan ma'adâ dört nefer âdemlerüne dahı ikisine altışar bin ve ikisine beşer bin timar emr idüp **buyurdum ki**:

Her kimi ta'yîn idersen isimleriyle yazup bildüresin ki berâtları virile.

1072 ***Kefe beyine: Azak Kalesi'nin muhafazasına, tamirine ve zahire sıkıntısının giderilmesine itina edilmesine dair.***

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a virildi.
Fî 8 Şa'bân sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Bundan akdem Azak cânibinde keferenün hareketi olduğı arz olınup ve hâlîyâ dahı kal'a-i mezbûreden ba'zı feryâdcı gelüp eger kal'anun handekı ve sâ'ir meremmâta muhtâc olan yirleri olup zahîre bâbında olan yeniçerilerün dahı müzâyakaları olduğı arz olmağın deryâdan muhâfaza içün asâkir-i nusret-me'âsir ile kadırgalar irsâl olınup ve karadan dahı Silistre cânîblerinden vâfir ü müstevfâ asâkir cem' olup ba'zı ümerâ kullarum ile cem'iyyet emr olınup ve zahîre husûsıyçün Varna kādîsına hükm-i şerîf gönderilüp üç yüz müd tereke irsâl olınmak fermân olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Kalita ile Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Süleymân vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp küffâr-ı hâksârun ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri ne yüzden olduğın tetebbu' u tecessüs eyleyüp dahı kable'l-vusûl def'-i ifsâdların görüp kal'a-i Azak'un eger handekıdur ve eger sâ'ir ta'mîr ü termîme muhtâc olan yirleridür ve yat ü yarağıdur ve zahîresidür, her birin tedârük ü ihzâr idüp müretteb ü mükemmel eyleyüp aslâ bir husûsında kusûr u noksân komayup her cânibin metîn ü hasîn eyleyüp dahı berüden varan zahîreyi dahı kul tâ'ifesine aldurup onat vechile hıfz u hırâset itdürüp gaflet ile eger kal'aya, eger sâ'ir re'âyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmekden hazer idüp eger kal'a ahvâlidür, eger küffâr-ı hâksârun etvârıdur ve eger zahîre husûsıdur her ne yüzden mümkin-i tedârük olınduğın ve muhtâc-ı arz olan ahvâli ve a'dâdan vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı yazup mu'accelen mezbûr çavuş ile ve kalita ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve cenâb-ı emâretme'âb Hân *dâmet me'âlîhi*'nün dahı ne tedârük üzre olduğın ve eger berüden zahîre olmazsa kul tâ'ifesinün zahîrelerin tedârük idüp müzâyaka çekdürmeyesin.

1073 *Erzurum beylerbeyine: Malazgird sancağındaki harap köylerin mamur edilmek üzere müstahak olan tımar mazûllerine ve sahib sipahilere tevcihi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hurrem'e virildi.
Fî 11 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Erzurum Beglerbegisi olan Ayas Beg'e emr-i şerîf vârid olup Malazgird sancağı sadaka buyurılan İmâm Kulı *dâme izzuhû*'nun aşîreti âdemlerinden ba'zı timar tasarruf itmiş ve ba'zı timar tasarruf itmeyüp ammâ bu zamâna gelince nökerlik idegelüp ra'iyyet kayd olınmış olmayup serhad hıdmetine kādir yarar olmağla livâ'-i mezbûr harâbesinden kendüler ihyâ itmek üzre timar inâyet olınmağla ol yirler ma'mûr olmağa sebeb olur ve üzerine küllî aşîret cem' olup Memâlik-i mahrûse âbâdân olmağa bâ'is olduğı ecilden elli nefer kadîmî nöker ile dokuz nefer eli berâtlu sipâhî defter olınduğın arz itmişsin. Ammâ ne mikdâr karye şenelüp ve ne mikdâr harâbe kalmışdur, bildürmemişsin. Müşârün-ileyh varalı ne mikdâr yirleri ma'mûr itmişdür, yazup bildüresin diyü fermân olmağın müşârün-ileyh Malazgir[d] sancağına geleli yigirmi iki pâre karye şenelüp ma'mûr eyledüğin defter idüp mühürleyüp sana gönderüp vech-i meşrûh üzre elli nefer kadîmî nöker ile dokuz nefer eli berâtlu sipâhîye Malazgird sancağında vâkı' olan harâbelerden ihyâ itmek üzre timar sadaka buyurılursa serhadd-i mezbûr, gereği gibi ma'mûr olup Memâlik-i mahrûse'nün her vechile şenelmesine nef'-i tâmmı olur. Mezkûr serhadde harâbe olmağla üç bin ve dört bine ve beş bine değin tezkire virilmesine ruhsat taleb itdüğün arz itmişsin. İmdi, hâricden kimesneye timar virilmeğe emrüm yokdur. **Buyurdum ki**:

Zikr olınan mahalleri ma'mûr u âbâdân itmek şartıyla timardan ma'zûl sahîh sipâhîlere bedellerin ve sahîh sipâhî-zâde olup kānûn üzre timara müstahıkk olanlara dahı şart-ı mezbûr üzre kānûn üzre tezkirelerin viresin.

1074 *Aydın beyine: Aydın sancağında mal gasbeden ve serkeşlik eden talebeler ile talebe kıyafetindekilerin ele geçirilip haklarında şeriate göre lâzım gelenin icrası hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 10 Şa'bân sene 967

Aydın begine hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı livânda sûhte ve sûhte nâmına ba'zı ehl-i fesâd zuhûr eyleyüp bir yire cem'iyyet eyleyüp yarağla bâzâra girüp cerr adına Müslimânlarun mâlların ve cebren oğlanların ve gasben koyunların alup ve ba'zı mütemevvil adına olanlarun evlerin basup kendülerin katl ü mecrûh eyleyüp mâlların gāret itdükleri istimâ' olındı. İmdi, her memlekete sancak-begi nasb olınmakdan murâd, taht-ı livâsında olan ehl-i fesâd ü şenâ'ati def' eyleyüp re'âyâ ve memleketi hıfz u hırâset eylemekdür. Bu husûsda müstahıkk-ı itâb olup durursun. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu husûsa dikkat ü ihtimâm ile mukayyed olup anun gibi sûhte tâ'ifesinden ve sûhte nâmına olan ehl-i şenâ'atden ol vechile fesâd ü şakāvet üzre olup cem'iyyetle yarağ u yasağla gezüp kendü hâlinde olmayanları eger il-eri sürmekle ve eger gayrı tarîkladur, mecâl virmeyüp ele getürüp dahı da'vâ-yı hakk ider kimesne var ise berâber idüp Şer'ile teftîş eyleyüp sâbit olan hukūkı ashâbına alıvirdükden sonra anun gibi cem'iyyet üzre ele gelenleri haklarından gelüp memleket ü vilâyet mazarratlarından halâs idesin. Bu

bâbda ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara ta'arruz olınup hilâf-ı Şer'-i Şerîf te'addî olınmakdan ihtiyat eyleyesin. Anun gibi cem'iyyet üzre yarağ u yasağla fesâd üzre ele getürilenlerden ne mikdâr ehl-i fesâdun haklarından gelindüğin ve fesâd [ü] şenâ'atleri ne idüğin mufassal yazup arz idesin. Memleket ü vilâyetde cem'iyyet üzre olup il-eriyle ele getürilenler muhârebe vü mukātele iderlerse ol asl ceng hîninde katl olanlarun kanları kātillerinden sü'âl olınmaz. Ana göre il-erine tenbîh idüp ellerine dahı temessük virüp memleket ü vilâyeti ol asl ehl-i fesâdlarun şerr u şûrlarından halâs itmekde dakika fevt itmeyesin. Ammâ, tamâm basîret üzre olup bu bahâne ile hilâf-ı emr vaz' sudûrından ihtiyât eyleyesin.

1075 *Kilis Beyi Ferhad Bey'e: Venediklinin olduğu bildirilen bazı köy ve mezraalar hakkında önceki hüküm vechile muamele ifasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 12 Şa'bân sene 967

Klis Begi Ferhâd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezkûrda Şebenik kurbinde otuz üç pâre kurâ vü mezâri' içün Venediklünündür diyü sâbık sancakbegi arz idüp ve zikr olınan karyelerde sâkin olan Eflâk tâ'ifesin kaldurup bir münâsib yirde temekkün itdürilmek içün hükm-i şerîf vârid olup ne mâla zarar ve ne re'âyâya perâkende ola diyü buyurılmağın zikr olınan mahalle bi-nefsihî varup merkūm kurâ vü mezâri'i Yûnus Paşa feth idüp ol zamândan ilâ-yevminâ-hazâ Memâlik-i mahrûse re'âyâsı sâkin olup bi'l-fi'l oturup tasarruflarındadur. Bunca hâne ve altmış bin akça hâsıl olduğından mâ'adâ re'âyâ tâ'ifesi mahall-i mezkûrdan ref' olınmalu olur ise perâkende olup mâla ve memâlike niçe ziyân olması mukarrer diyü arz eylemişsin. İmdi, ol bâbda sâbıkā sâdır olan emr-i şerîfüm mukarrer olmağın **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle varıcak, emr-i şerîf-i sâbıkum ile amel idesin. Hilâfına cevâz göstermeyesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 10 Şa'bân sene 967 [06.05.1560]

1076 *Kudüs-i Şerif beyine ve kadısına: Sahratullahi'l-müşerrefe Vakfı'na ait hamamın suyu hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Şeyh Îsâ'ya virildi.
Fî 12 Şa'bân sene 967

Kuds-i Şerîf begine ve kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Sahratu'llâh-ı Müşerrefe vakfı olan Hammâm-ı Seydî Dâvûd dimekle ma'rûf hammâmun suya kılleti olup yılda ancak mâ'-i âbyâr ile iki ay mikdârı sulanup sene-i bâkıyede mu'attal kalup ve kıdvetü's-sâlikîn Şeyh Ahmed Deccânî *kuddise sırruhû* sâkin oldukları türbe-i Hazret-i Davûdü'n-Nebî aleyhi's-selâm kurbinde olup hammâma ihtiyâc-ı kesîreleri olduğın ve Kuds-i Şerîf'e câri olan sudan bir mikdâr su virilmesi münâsib olduğın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Bundan akdem su gelüp tevzî' oldukda zikr olınan hammâma su virilmemiş midür, nicedür? Hâliyâ arz olındığı üzre bir mikdâr su virilürse sâ'ir müstahıklarun hakk-ı şürblerine Şer'an zarar müterettib olur mı ve ne mikdâr su kifâyet ider? Mufassal bildüresin.

1077 *Erdel kralına: Tasarrufu altında olan bazı kaleler hakkında bilgi verilmesi ve Kral Ferenduş ile yapılmış ahidnâmeye göre hareket olunmasına dair.*

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Ferenduş Kral ile mâ-beynimüzde olan ahd husûsında bi'l-fi'l taht-ı tasarrufınuzda olan ba'zı kal'alara atebe-i ulyâmda olan ilçisi nizâ' itmeğin ol kal'alarun ahvâli i'lâm olınmak içün size hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. İmdi, senün her cihetle yararlığuna ve Âstâne-i sa'âdet-âşiyân'uma sadâkat ü ihlâs üzre olduğun, her vechile ma'lûm-ı şerîfüm olup dâ'imâ senün cânibüne nazar-ı ferhunde-eserüm nigerândan hâlî değildür. Gerekdür ki, kadîmden idegeldüğün üzre eger hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı ra'iyyetdür, her husûsda mücidd ü merdâne olup a'dâdan gaflet itmeyüp memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmeyüp sadâkat ü ihlâs ile devlet-i ebed-peyvendüme müte'allık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr eyleyüp ol cevânibün ahvâl ü etvârın ve a'dânun hareket ü sükûn ve sâ'ir evzâ' u ittifâkın ve sâ'ir i'lâmı lâzım olan husûsları atebe-i ulyâma i'lâmdan hâlî olmayasın.

1078 *İlbasan beyine: Petril Kalesi dizdarını katle teşebbüs edenler hakkında tahkikat yapılması ve neticesinin arzedilmesine dair.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

İlbasan begine hüküm ki:

Akça-hisâr kādîsiyle Petril dizdârı mektûb gönderüp kal'a-i mezkûre sâkinlerinden Bâlî Doğan nâm kimesne, oğulları Mehmed ve Hüseyin ve karındaşları Nebî ve Mustafa ve Pîrî nâm kimesneler ile ve sâ'ir akribâsından kırk-elli nefer âdem cem' idüp dizdâr-ı mezkûrı katl itmek kasdına basup âlet-i harb üşürüp celâlî olmışlardur diyü hisâr-erenlerinden mu'temedün-aleyh kimesneler şehâdet itdüklerin arz eyledükleri ecilden **buyurdum ki**:

Vardukda, mezkûrları ihzâr idüp gaybet idenleri buldurması lâzım olanlara buldurup bu husûsı onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile husamâ muvâcehesinde hakk üzre Şer'ile teftîş idüp göresin; kazıyye, arz olınduğı üzre olup fesâd ü şenâ'at üzre oldukları sâbit ü zâhir olursa habs eyleyüp ahvâllerin sâbit ü zâhir olduğı üzre mufassal u meşrûh yazup Südde-i sa'âdet'üme arz idesin.

1079 *Avlonya ve Draç kaleleri dizdarlarına: İlbasan Beyi Ahmed Bey'in istediği zaman azaplardan, hisar erlerinden kifayet miktarı adam verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Fî 11 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967

Avlonya ve Draç kal'aları dizdârlarına ve azeb-agalarına hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm İlbasan Sancağı Begi Ahmed *dâme izzuhû*'ya bir küllî hıdmet emr olınup lâzım gelüp taleb iderse hisâr-erenlerinden ve azebden yarar tüfenglü ve yaraklu hisâr-erenlerinden ve azebden virilmek emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun gibi müşârün-ileyh âdem taleb iderse aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp hisâr-erenlerinden ve azeb tâ'ifesinün yararlarından kifâyet mikdârı müretteb ü mükemmel âdem virüp inâd ü muhâlefetden ziyâde hazer idesin.

1080 *Lala'ya, Aladağ ve Seydişehri kadılarına: Karaman sipahilerinden reâyâya taaddi eden İbrahim Çavuş hakkında tahkikat yapılıp hak sahiplerine haklarının verdirilmesine dair.*

Yazıldı.
Âlî Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Lala'ya, Aladağ ve Seydîşehri kādîlarına hüküm ki:

Sen ki Lalasın, Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp vilâyet-i Karaman sipâhîlerinden Yaylacık nâm karyeye mutasarrıf olan İbrâhîm Çavuş re'âyâya te'addî idüp Aladağ ve Seydîşehri kādîlarına teftîş itmek içün müşârün-ileyh tarafından hüküm virilüp teftîş itdüklerinde mezkûr sipâhî karye-i mezkûre halkınun hilâf-ı Şer'-i Şerîf yedi bin sekiz yüz otuz beş akça ve bir re's yund ve bir mermer-şâhî dülbendlerin alup ve Hacı Mahmûd nâm kimesnenün serika kasdına evine girüp bir halı ve bir kilim ve bir tulum yağın serika itdüği şühûd-ı udûl ile sâbit olup bundan gayrı re'âyâya küllî te'addîsi olduğın Aladağ ve Seydîşehri kādîsı nâ'ibi i'lâm eyledi diyü arz itmişsin. İmdi, mezkûrun ahvâli teftîş olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Mezkûrdan eger re'âyâsıdur ve eger gayrıdur, her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse bir def'a Şer'ile görilüp fasl olmış olmayup ve on beş yıl terk olınmış olmayan da'vâların ber-mûceb-i Şer'-i kavîm onat vechile teftîş idüp göresin; her kimün hakkı sâbit olursa ba'de's-sübût ashâb-ı hukūka hakkların alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğin ve ne makūle mâddeler sâbit olduğın yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 11 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967 [07.05.1560]

1081 *Eflâk voyvodasına: Erdel'e gönderilen Oruç Çavuş'un selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Oruc *zîde kadruhû*, Erdel cânibine irsâl olınup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, emîn ü sâlim ulaşdurasın.

1082 *Bursa kadısına: Bursa'da iki Ermeni kilisesine dableden Fiş Acem'in müdahalesinin men'i hakkında.*

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi arz itmişdür.

Burusa kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Burusa'da olan Ermenî tâ'ifesi Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunup

kadîmden mahsûs olan iki kiliseye Fiş (?) Acem dimekle maʿrûf kimesne dahl idüp envâʿ-ı teʿaddî eyledi diyü şekvâ itdükleri ecilden ol arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olınup sana irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vardukda, husûs-ı mezbura mezkûr Fiş (?) Acem'i aslâ karışdurmayup andan gayrı bu bâbda müddeʿî var ise husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm teftîş eyleyüp göresin; yanunda her ne vechile sâbit ü zâhir olursa Şerʿile icrâ idüp dahı vukūʿı üzre yazup Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

1083 *Üsküp sâbık Kadısı Mevlânâ Muslihiddin'e ve baslar kadısına: Çayırlar hususunun tetkik edilerek arzı hakkında.*

Yazıldı.
Hâssa sarrâclardan Ali'ye virildi.
Fî 11 Şaʿbân sene 967

Sâbıkā Üsküb Kādîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn'e ve Hâslar kādîsına hüküm ki:

Gazâlî-zâde'ye bundan akdem çayırlar husûsiyçün hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Ol emr-i şerîfüm mûcebince mûmâ-ileyh üzerine varup teftîş eyleyüp defterin Südde-i saʿâdet'üme göndermiş. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Zikr olınan çayırlardan Şerʿ u kānûn ile hâssa-i hümâyûnuma müteveccih olanları hâssa-i hümâyûnum içün tasarruf itdürüp Şerʿ u kānûn üzre sâhiblerine müteveccih olanları sâhiblerine zabt itdürüp muhtâc-ı arz olanı yazup bu husûs ne vechile sâbit olursa tafsîlen arz eyleyesin.

1084 *Yergöğü dizdarına: Erdel canibine gidecek Çavuş İskender'in emniyetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 11 Şaʿbân sene 967

Yergöği kalʿası dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından İskender, bir husûs içün Erdel cânibine gönderilmeğin **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle vardukda, kalʿa-i mezbûre erenlerinden kifâyet mikdârı yarar âdemler koşup emîn ü sâlim ulaşdurasın.

1085 *Erdel Kralı İstefan'a: Solnok Kalesi civarında Jak Andraş adlı adamın palanga yapmak istemesi ve tarafından ruhsat verilmesi sebebinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdet üzre ser-â-ser kîse, bir gümüş kozalak ile mezbûr İskender Çavuş'a virildi.
Fî 11 Şaʿbân sene 967

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beglerbegisi Rüstem *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp Solnok Begi Velî *dâme izzuhû* kendüye haber gönderüp livâʾ-i mezbûr sipâhîlerinden İskender nâm sipâhînün Solnok kalʿası'ndan sekiz mil baʿîd yirde olan Jak nâm karyede Jak Andraş nâm âdemün palanka binâ itmek tedârükinde olup bu husûs içün müşârünileyh size mektûb gönderüp henüz sizden cevâb gelmedin mezkûr âdeminüz kerestesi hâzır olmak ile palanka yapup hattâ etrâfda olan kiliseleri yıkdurup kârgîr kulle dahı

yapdurmak tedârükinde olup ve sizün cânibinüzden üç yüz nefer atlu ve ana göre piyâde konmak üzre olduğın bildürdi. İmdi gerekdür ki, İskender Çavuş vardukda, bu husûs arz olınduğı gibi midür, nicedür? Vâkıʿ ise ol mahalde palanka binâ olmağa bâʿis nedür? Sizün maʿrifetiniz ile midür? Atebe-i ulyâma olan ihlâsun mûcebince ne vechile ise yazup bildüresin.

1086 *Eflâk voyvodasına: Eflâk canibinde vefat edenlerin metrukâtının defter ile Dersaadet'e gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Memi'ye virildi.
Fî 11 Şaʿbân sene 967

Hasan Çelebî tezkiresi mûcebince yazılmışdur.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ anda ticâret içün varan tüccâr taʾifesi ve sâʾir ehl-i İslâmdan anda iken fevt olan kimesnelerün metrûkâtı senün maʿrifetünle nakīr u kıtmîr, her ne ise defter idüp aynı ile âdemünle Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun gibi tüccâr taʾifesinden ve sâʾir ehl-i İslâmdan anda vefât idenlerün muhallefât ü metrûkâtları her ne ise nakīr u kıtmîr, defter eyleyüp eger canlu davar olursa Niğebolı kādîsı maʿrifetiyle satup akçasın bile mühürleyüp, ne mikdâr nesne olduğın başka başka defter eyleyüp yarar âdemünle Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Bu husûsda kimesneye iʿtimâd itmeyüp her mâddesin kendü maʿrifetünle gördürüp kimesnenün espâbı ve mâlı zâyiʿ olmakdan hazer idesin.

1087 *Bursa beyine ve Edremit kadısına: Tırhala kazası köylerindeki eşkiyânın tahkikiyle haklarında lâzım gelen muamelenin ifasına ihtimam olunmasına dair.*

Yazıldı.
Beg âdemi Gazanfer'e virildi.
Fî 29 Şaʿbân sene 967

Burusa begine ve Edremid kādîsına hüküm ki:

Kazâʾ-i Tarhala'ya tâbiʿ Dodur nâm karye ki Gördük kazâsı civârındadur, ekser-i halkı belki küllîsi şirret ü şakāvet üzre olup tüvânâları yollar ve evler basup âdemler katl eyleyüp mâl ü menâllerin alup ekl eyledükleri, ol diyârda meşhûr u müteʿâref olup ve karye-i mezbûre kurbinde Tarhala'ya tâbiʿ Mûsâ Hocalı nâm karye halkından dahı taʾife-i mezkûrenün yoldaşları olup mesfûr harâmîlerün baʿzı evkātda sohbet ü cemʿiyyeti anda olup ve sene sebʿa ve sittîn ve tisʿa-miʾe Muharrem'inde Mudur (?) nâm karyede evi basılup katl olınup mâl ü menâli gāret olınan Gördük Kādîsı Mevlânâ Şemseddîn ve sâbıkā kādî olup maktûl olan Mevlânâ Hamza'yı mezkûrlar katl eyledüği şâyiʿ olup ve kazâʾ-i Gördük'e tâbiʿ Elekler ve Mudur (?) ve Mamanlu (?) nâm karyelerden dahı yoldaşları olup ve bunlardan gayrı ol diyârda ehl-i fesâdun nihâyeti olmayup ve Bigadiç kazâsında Beşdere nâm mevzıʿda katl olınan Gördös Kādîsı Mevlânâ Muhyiddîn ve Kayacık Kādîsı Mevlânâ Şücâʿun kātilleri dahı mezkûrlar olmak fehm olınup ve Hacı Beg nâm sipâhî ve Bigadiç kazâsından Turası-oğlı ve Mutâf Yûsuf-kulı dimekle maʿrûf kimesneler dahı harâmîlerün reʾîsi olup niçe defʿa katl-i nefs idüp ve Müslimânlarun mâl ü menâlin aldukları meşhûr u müteʿâref olduğı pâye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz olınmağın ve bu bâbda sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i istikāmetinüze iʿtimâd-ı hümâyûnum olup zikr olınan ehl-i fesâdun ele gelüp haklarından gelinmesi her

vechile mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mahall-i hâdisenün üzerine varup zikr olınanları ve mazınna vü müttehem olanlarun ihzârı lâzım olanları her kandeyse ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına bi'l-cümle Şer'ile ve kānûnla buldurması lâzım olanlara teklîf eyleyüp her kandeyse buldurup anun gibi bir yire cem' olup ele gelmesi asîr ise eger ileriyledür ve eger sâ'ir her ne tarîkla olursa ele getürüp dahı bu fesâdı idenleri her kim ise tamâm dikkat ü ihtimâm ile Şer'ile teftîş ü tefahhus eyleyüp anun gibi töhmet-i sâbıka ile müttehem olanları dahı örf-i ma'rûf ile görüp dahı bu şenâ'ati idenler eger zikr olınan karyeler halkudur ve eger sâ'irleridür, her kim ise zuhûra getürüp fesâd ü şenâ'ati Şer'ile ve kānûn ile sâbit olanları mecâl virmeyüp mahallinde lâzım geleni icrâ idüp yirine koyup ehl-i fesâd sipâhî tâ'ifesinden ise habs idüp arz idesin ve ne mikdâr kimesne ele gelüp hakkından gelindüğin ve katl olanları kimler katl idüp ve sâ'ir zuhûra gelen ahvâli yazup bildüresin ve bi'l-cümle husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur. Ana göre mukayyed olup ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyüp ol havâliyi anlarun şerr u şûrlarından emîn idesin. Ammâ, bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olınmakdan ve kimesneye hilâf-ı vâkı' iş olmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer idesin ve bu fesâd her kimün sancağında ve kādîlığında olmış ise kendüden sü'âl idüp kātilleri niçün ele getürmeye ve ele getürmedüği takdîrce niçün arz itmeye? Bu bâbda her biri mûcib-i itâb olmışlardur; cevâbları ne ise anları da bildüresin. Bu bâbda mazınna olanları ve sâ'iri tutup kayd ü bend ile gönderesin. Habsden ıtlâk itmeyüp emr üzre ahvâlin göresin.

1088 *Mekke-i Mükerreme kadısına: Kâbe-i Muazzama ziyaretine gelen fukaranın iskânı için bir mesken yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 15 Şa'bân sene 967

Defteri, Defterdâr Efendi arz idüp, emri defter üzerine yazup hüküm ana göre yazılmışdur.

Mekke-i Mükerreme kādîsına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme defter gönderüp etrâfdan Ka'be-i Şerîfe ziyâretine gelen fukarânun bir mesken-i mu'ayyeni olmadığından Harem-i Şerîf'de birer mevzı'a konmağla Harem-i Şerîf'e televvüs ârız olup ve kehleleri yayılup âmme-i Müslimîn bu ahvâlden ziyâde muztarib oldukları bâ'isden bir mesken tedârüki lâzım olduğı bundan akdem arz olınup merhûme Sultân hazretlerinün Mekke-i Mükerreme'de olan imâretleri kurbinde tâ'ife-i mezbûra mesken binâ olınmağa münâsib yirler satun alup binâ olınmak sadedinde iken Südde-i sa'âdet savbına teveccüh lâzım olup ol alınan mahall el'ân hâlîdür; mahall-i mezbûrda fukarâ için hâlîyâ bir mesken yapılmasın arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Arz olındığı üzre zikr olınan mahalde fukarâ için bir mesken yapılup Harem-i Şerîf'i televvüs ü tedennüsden tathîr ü pâk eyleyesin.

1089 *Mekke-i Mükerreme kadısına: Harem-i Şerif dışında bir kaç musluk yaptırılıp, Zemzem kuyusunu kirleten musluğun yıktırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Defter gönderüp Âb-ı Zemzem kurbinde bir maslak ihdâs olınup ol mevzı' kemâl-i

mertebe mülevves ü nâ-pâk olmağın namâz kılınmağa kābiliyyet kalmamışdur. Ma'a-hâzâ ol mevzı' Mescidü'l-Harâm'dan olup ve mescidün her yiri namâz kılınmak içün müheyyâ olup niçe kimesnelerün âbdestsüz Mescid-i Şerîf'e girmesine sebeb olur ve ol âbdest alanlarun mâ'-i müsta'meli girü Zemzem Kuyusı'na inüp âb-ı şerîfe kabâhat virür ve ol maslak yıkılup yiri ferş olmak ile Âb-ı Zemzem-i Şerîf'i televvüsden kurtarup hâric-i Harem'de birkaç maslaklar olmasın arz itmişsin. **Buyurdum ki**:

Arz olındığı üzre Harem-i Şerîf ve Bi'r-i Zemzem tathîr ü pâk olınup taşrada birkaç maslak yapdurasın.

1090 *Mekke-i Mükerreme kadısına: Yolu Harem-i Şerif içinde olan âbhânenin kapatılarak etraftaki âbhânenin kullandırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Defter gönderüp mevsim-i Hac'da Mekke-i Müşerrefe'de ziyâde kesret var iken ashâb-ı hayrâtdan ba'zı, binâ itdükleri âbhânelerün tathîrine vefâ idecek mâl-ı vakf olmadığı ecilden vakt-i Hac'da ol âbhâneler kapanup Harem-i Şerîf'e ziyâde karîb bir âbhâne var, vakt-i hâcetde ol tarafa varılup yolı Harem-i Şerîf içinde olmağın Harem-i Şerîf'de çokluk televvüsât ve Müslimânlara küllî zarûret vakı' olur. Ol âbhâne kapanup ve etrâf-ı Harem'de olan âbhâneler dâ'imâ açuk durup ve tanzîfine kifâyet mikdârı cihât ziyâde olup ve âbhâneye lâzım olan suyı ve hıdmetkârları ziyâde olmağla Harem-i Şerîf televvüsden pâk olur diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Arz olındığı üzre her ne vechile münâsib ü mümkin ise tathîr ü pâk olınmak bâbında tedârük eyleyesin.

1091 *Erzurum beylerbeyine: Bayburt sancağında tımara mutasarrıf olan Hamza'nın vefatı üzerine onun tımarını alan çavuş Resul hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Ferruh'a virildi.
Fî 12 Şa'bân sene 967

Üç berât, bir beglerbegi mektûbı, beş kıt'a sûret-i sicil ve arz, mezkûra virilüp bile gönderildi.

Erzurum beglerbegisine ve kādîsına ve Bayburd kādîsına [hüküm kil:

Bundan akdem Bayburd sancağında bin altı yüz akça timara mutasarrıf olan Hızır-oğlı Hamza nâm kimesne içün Erzurum çavuşlarından Resûl nâm kimesne fevt oldı diyü timarın terakkisi içün kendü timarına ilhâk idüp ba'dehû mezkûr Hamza içün vefâtı gayr-ı vâkı'dür diyü Baybur[d] Alaybegisi Söhrâb arz itmeğin timarı mezkûr Hamza'ya mukarrer kılınup berât virilmiş iken, mezkûr Hamza içün sahîh vefât itmişdür; Dâvûd nâm kimesne müteveffâ-yı mezbûr Hamza içün benüm diyü tezvîr ü telbîs[e] sülûk itmişdür diyü Bayburd kādîsı ile Tercan kādîsı sebt-i sicill itmeğin, mezkûr Hamza'nun timarını mesfûr Re[sû]l Çavuş girü timarına ilhâk idüp tekrâr berât itmeğin tarafeynün berâtları ve temessükleri alınup bir kîse içine konup mühürlenüp hakîkat-i hâl ma'lûm olmak içün sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um vardukda, sen ki beglerbegisin, bu husûsa bi'z-zât mübâşeret idüp dahı mezkûr Resûl Çavuş, mesfûr Hamza'yı beraber eyleyüp zikr olınan temessüklerine nazar idüp bu husûsı onat vechile hakk üzre dikkat ü

ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp göresiz. Şöyle ki, mezkûr Hamza sahîh vefât itmiş iken merkûm Dâvûd: *"Ol Hamza, benüm"* diyü tezvîr ü telbîs idüp mezkûr Hamza'nun timarını kendü üzerine mukarrer itdürdüği sâbit ü zâhir olursa timar-ı mezbûrı mezkûr Resûl Çavuş'a mukarrer idüp dahı mezbûr Dâvûd'ı habs eyleyüp temessüklerin hıfz idüp yanınuzda ne vechile sâbit olduğı vukūʿı üzre yazup arz eyleyesin. Eger mezkûr Hamza sahîh vefât itmiş olmayup bi'l-fiʿl hayâtda iken mezkûr Resûl Çavuş vech-i meşrûh üzre tezvîr ü telbis[e] sulûk itdüği sâbit olursa mezkûr Resûl Çavuşı habs idüp temessüklerin virmeyüp dahı yanınuzda ne vechile sübût ü zuhûr bulursa yazup Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin. Bi'l-cümle bu bâbda ikdâm ü ihtimâm idüp tamâm hakk-ı sarîha tâbiʿ olup bir cânibe meyl itmeyüp gavrına irişüp telbîs kangı cânibdedür, zuhûra getüresiz; şöyle bilesiz. Tahrîren fî evâsıt-ı Şaʿbânü'l-muʿazzam sene 967.

[Yev]mü'l-hamîs fî 13 Şaʿbân sene 967 [09.05.1560]

1092 ***Mısır beylerbeyine: Mısır'dan gelecek hazinenin zamanında gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 20 Şaʿbân sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'ümde olan âdemün, vilâyet-i mezbûreden irsâl olınacak hazîne ahvâlin bildürmeğin, vakti ile Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, emr-i şerîfüm muktezâsınca Âstâne-i saʿâdet'üme irsâl olınacak hazîneyi vakt ü mevsimi ile Südde-i saʿâdet'üme irsâl ü îsâl eyleyesin.

1093 ***Adilcevaz kulları ağasına: Livanın yeni beyi gelinceye kadar muhafazada bulunması hakkında.***

Yazıldı.
Van beglerbegisinün kethudâsına virildi.
Fî 17 Şaʿbân sene 967

Âdilcevâz kulları agasına hüküm ki:

Livâʾ-i mezbûr âhar bege inâyet olınmağın eger kalʿadur, eger sâʾir muhâfazası lâzım olan yirlerdür sancak-begi vâsıl olınca hıfz u hırâset olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

(Boşluk) Varıcak, onat vechile mukayyed olup sancağı begi varınca ol cevânibi ve kalʿayı gereği gibi hıfz u hırâset ve zabt u sıyânet idüp bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevt itmeyesin.

1094 ***Selemiye sancağını tahrir eden Murad'a: Hacıların muhafazası şartıyla tımar verilen Selluriye ve Türkmen sipahilerinden serseriyâne gezenlerin tımarlarının başkasına verileceğinin tebliği hakkında.***

Yazıldı.
Şâm beglerbegisinün kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 6 Şevvâl sene 967

Selemiyye sancağın müceddeden kitâbet iden Murâd'a hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm, sâbıkā Selemiyye Sancağı Begi Hüseyin mektûb gönderüp bundan akdem huccâc-ı zevi'l-ibtihâcı aktâʿ-ı Arab'dan[1] hıfz u hırâset içün emn ü emân üzre geçürmek maslahatı içün şartlı timar virilen Sellûriyye ve Türkmen sipâhîlerinden kendü hevâlarında gezüp hıfz u hırâset eyyâmında bulınmayup koyunlariyle berriyyeye göçüp ihmâl idenlerün timarları âhara tevcîh olınup arz olına diyü emr-i şerîf vârid olup ber-mûceb-i emr-i şerîf defeʿâtle tenbîh ü teʾkîd olınup: *"Hıdmet zamânında perâkende olman, hıfz u hırâset üzre olun; yohsa timarınuz âhara virilür, arz olınur"* dinildükde, her birisi varup mukātaʿa âmillerinden cemâʿatlerinün şâtü'l-merʿâların veyâ âdet-i agnâmların veya bâd-ı hevâların beşer, onar bin akçaya iltizâm idüp bu sebeb ile cemʿiyyete ve hıdmete gelmeyüp koyunları ile berriyyeye gidüp ahvâllerin arz olındukda: *"Hıdmet-i Pâdişâhîde idük"* diyü taʿallül idüp anun gibi huccâcun hıfz u hırâseti zamânında mücerred âmillerden beşer, onar bin akçaya iltizâm ile iş olmağın vech-i meşrûh üzre taʿallül idüp hıdmete gelmeyenlerün şöyle ki, timarları âhara tevcîh olınmaya, min-baʿd hıdmet-i mesfûreye bir kimesne gelmez diyü arz itmeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, anun gibi hıfz u hırâset zamânında: *"Mîrî iş içindeyüz"* diyü illet idüp hıdmete varmayanlarun timarları âhara tevcîh olınur. Ana göre mezbûrlara tenbîh idesin ki, huccâc-ı zevi'l-ibtihâcun hıfz u hırâseti zamânında her biri hıdmetde ve cemʿiyyetde bulınup ol vechile taʿallül itmeyesin.

---

[1] "kuttâʿı Arabdan" olması gerekir.

1095 ***Erciş Beyi Hasan Bey ile Âmid ve Bitlis kadılarına: Adilcevaz beyi Haydar'ın şeriate muhalif hareketleri hakkında tahkikat icrasına dair.***

Yazıldı.
Erciş begi âdemi Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî 16 Şaʿbân sene 967

Erciş Begi Hasan Beg'e ve Âmid ve Bitlis kādîlarına:

Hâliyâ Âdilcevâz'un ulemâsı ve sâʾir halkı Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunup bi'l-fiʿl livâʾ-i mezbûr begi olan Haydar ve nefs-i Âdilcevâz'dan Aydın b. Haydar ve Ahmed b. Kulı ve İnâyet b. Seydî nâm kimesneler ve Emrizdin ve Şeyhî Can nâm zimmîler ile Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunup bi'l-fiʿl livâʾ-i mezbûr begi olan Haydar *dâme izzuhû*'nun Şerʿa mugāyir vazʿı ve kānûna muhâlîf teʿaddîsi olduğın iʿlâm itdükleri ecilden gönderilen arz-ı hâlün sûretleri aynı ile ihrâc olınup isnâd olınan husûslarun vukūʿı ve adem-i vukūʿı maʿlûm olup zâhir olan teʿaddîsi defʿ olınmak içün sizi müfettiş taʿyîn idüp **buyurdum ki**:

Varıcak, bi'z-zât kalkup mahall-i hâdiseye varup dahı vilâyet-i mezbûre halkı arz-ı hâllerin mezbûrlar ile göndermişler midür, yohsa bunlar fuzûlî kendüler mi yazup sunmışlardur? Arz-ı hâli getürüp sunan kimesneleri yarar kefillere virüp anun gibi arz-ı hâlde mastûr olan mâddede bi-hasebi'ş-Şerʿ müşârün-ileyhün üzerine nesne sâbit ü zâhir olursa Şerʿile zâhir olan hukūkı ashâbına alıvirüp arz-ı hâlde mastûr olandan mâʿadâ dahı kimesne gelüp müşârün-ileyhden ve âdemlerinden daʿvâ-yı hakk iderse anlarun dahı bir defʿa Şerʿile fasl olınmayan kazıyyelerin husamâ muvâcehesinde onat vechile hakk üzre Şerʿile teftîş idüp her kimün hakkı sâbit olursa Şerʿile ashâb-ı hukūka hakların alıvirüp eger arz-ı hâlde olandan ve eger gayrıdan sâbit olan mevâddı ve kime hakk alıvirilüp ve ne makūle fesâdı sâbit olduğın yazup bildüresin ve eger gönderilen arz-ı hâllerde mukayyed olan husûslardan müşârün-ileyhün üzerine bi-hasebi'ş-Şerʿ nesne sâbit olmaz ise sâʾirine dahı mukayyed olmayasın.

1096 ***Van beylerbeyine: Beylerbeyi beratıyla tımar tasarruf edenlere bedellerinin tevcih olunması hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 17 Şa'bân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan evvel İskender Paşa ve Ferhâd Paşa memleket imâreti maslahatı içün Erciş ve Van tevâbi'înden ba'zı harâbe yiri emr-i şerîf mûcebince ba'zı kimesnelere timar tarîkıyla kendü berâtlariyle tevcîh idüp anlar dahı ekserin imâret eylemişler idi. Hâliyâ vilâyet tahrîr olındukda tecdîd-i berât içün vilâyet kâtibi Dergâh-ı mu'allâ'ya virdüği tezkirelerin gönderdüklerinde ibtidâ berâtları beglerbegi berâtıdur diyü berât sadaka buyurılmayup te'hîr olınduğın arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki**:
Varıcak, anun gibi beglerbegi berâtiyle timar tasarruf idenlerinüz vilâyet kâtibinden ibtidâ berâtları olmamak ile berât müyesser olmayup ma'zûl kalanlara girü senün berâtunla bedellerin tevcîh idesin ki anun gibiler gelüp asıl sipâhîlere mülhak olmak lâzım gelmeye ve ma'zûl dahı kalmaya.

[Yev]mü's-sebt fî 16 Şa'bân sene 967 [12.05.1560]

1097 ***Bağdad beylerbeyine: Basra'ya gönderilmek üzere yeniden gönüllü ve azep yazıp gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Basra beglerbegisinün kethudâsına virildi.
Fî 17 Şa'bân sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Basra Beglerbegisi Behrâm *dâme ikbâlühû*, mektûb gönderüp Basra gönüllülerinden yetmiş üç neferi ve azeblerinden yetmiş neferi eksük olup ol diyârda âdeme ziyâde ihtiyâc olduğın bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, te'hîr eylemeyüp yetmiş üç nefer yazup Bagdâd gönüllülerine ilhâk idüp ve yetmiş nefer dahı yazup Bagdâd azeblerine ilhâk idüp defteriyle yazılan eger gönüllüdür ve eger azebdür, nevbetci tarîkıyla müşârün-ileyhe gönderesin. Ulûfelerin dahı anda vire.

1098 ***Bigadiç kadısına: Gördös ve Kayacık kadılarını katleden eşkiyânın her ne suretle olursa olsun ele geçirilmeleri hakkında.***

Yazıldı.

Bigadiç kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Gördös ve Kayacık kādîları azeb teslîm idüp gelürken yollarına on iki nefer harâmî inüp kendülerin katl idüp mâlların alup gidüp üçinci güni haber şâyi' olup il-erin cem' idüp sübaşı ile harâmîler akabince gönderildi. Simav ve Burusa tarafına müteveccih olmışlar. Kādîlar katl olınduğı günden bir gün mukaddem Gölcük nâm derbendde dört sipâhî soydılar ve Burusa begi emr ile Bergama tarafına teftîşe vardukda, Gördük ve Tarhala harâmîleri firâr idüp Sındırgı nâhiyesi derbend olmağın gelür geçerler diyü söylenüp sancak-begi ve sipâhîler gitmekle vilâyet hâlî kalup harâmî zâhir oldukda il-erin cem' idüp üzerlerine varılmak içün hükm-i şerîfüm taleb olınduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup anun gibi ehl-i fesâdı eger il-eri sürmek iledür ve eger sâ'ir her ne tarîkla olursa ele getürüp Şer'ile haklarından gelesin. Anun gibi ele gelmekde kıtâle mübâşeret iderler ise sen dahı eyleyüp anun gibi hîn-i mukātelede katl olınan ehl-i fesâdun kanları kātilden sü'âl olınmaz. Ana göre re'âyâya tenbîh idesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz olmakdan ehl-i garaz söziyle hilâf-ı vâkı' iş olmakdan ziyâde hazer idesin.

1099 ***Han'a: Özi Kalesi'nin düşmandan muhafazasına itina olunmasına ve istenilen darbzen, topçu ve barut ve sairenin gönderildiğine dair.***

Yazıldı.

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ atabe-i âlî-mikdâr ve Südde-i seniyye-i sa'âdet-medârımuza ki, melce'-i hâkān-ı izâm ve melâz-ı havâkin-i vâlâ-makāmdur, nâme-i Sâmî ve sahîfe-i kirâmınuz vârid olup Memâlik-i mahrûse'müze karîb Özi dimekle ma'rûf şehr-i azîm vâdîsinde küffâr-ı hâsirîn ve cünûd-i şeytânîn gelüp tahassun idüp ba'zı mahalde hurûc idüp kat'-ı ru'ûs ve katl-i nüfûs [ve] nehb-i emvâl ve sa'y-i kıtâl eyledüklerinde asâkir-i Müslimîn şehr-i mezbûrun sevâhiline dâhil olduklarında mehâbet-i İslâma mukāvemet idemeyüp firâr idüp anda olan darbzenler şehr-i mezbûrı mürûr idemedüği ecilden iki kıt'a darbzen ve bir mikdâr topcı lâzım idüği i'lâm olınmış. Eyle olsa istid'ânuz üzre Top-hâne-i âmire'mden mâr-heybet, sü'bân-sûret, saf-şiken beş aded darbzen ve on nefer san'atında mâhir ve hıdmetine kādir topcı kullarum irsâl olındı. Gerekdür ki vusûl buldukda, sizde dahı cibilletinüzde merkûz ve tînetinüzde muzmar olan vüfûr-ı celâlet [ve] fart-ı şehâmetinüz ve dîn bâbında olan hamiyyet-i ikdâmınuz muktezâsınca küffâr-ı hâksârun ahvâl ü etvârın ve fikr-i fesâd ve hayâl-i kâsidlerin tetebbu' u tecessüsden hâlî olmayup tamâm-ı ıttılâ' tahsîl idüp dahı ârâ-yı sâ'ib ve efkâr-ı sâkıbınuz muktezâsınca a'dâ-yı dîn ve kefere-i lâ'în-i dûzahmekînün ehl-i İslâm-ı fevz-encâm üzerlerinden mazarrat ü ifsâdların def' u ref' eyleyüp ve memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâya a'dâdan zarar u gezend irişdürmeyüp haklarından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûr u bürûz ide. İn-şâ'allâhü'l-e'azz ümîzdür ki hemîşe küffâr-ı hâksâra zillet ü nekbet ve ehl-i İslâm-ı zafer-fercâma fevz ü nusret müyesser ü mukadder olmakdan hâlî vü zâyil olmaya. A'dânun ahvâl ü etvârın ve re'y-i fâsid ve fikr-i kâsidin ve sâ'ir ol cevânibün ahvâlin dergâh-ı felek-iştibâhımuza olan vüfûr-i ihlâs ve fart-ı ihtisâsınuz mûcebince yazup i'lâmdan hâlî olmayasız ve ol cânibden gelen Dergâh-ı mu'allâ'm topcılarından kıdvetü'l-emâsil Kāsım ile yigirmi kantar bârût ve elli nefer arabacı dahı irsâl olınup topcılarun âdet ü kānûn üzre nafakaları bile irsâl olınmışdur.

1100 ***Dulkadirli beylerbeyine: Malatya ve Bozok sancaklarının Rum beylerbeyiliğine iade ve ilhak edildiğine dair.***

Yazıldı.
[illegible] Çavuş'a virildi.
Fî 22 Şa'bân sene 967

Dulkādirlü beglerbegisine hüküm ki:

Malâtıyye ve Bozok sancakları kadîmden Rûm beglerbegiliğine tâbi' olup sene-i sâbıkada hıdmet vâkı' olmağın senün üzerüne eşmek emr olınmış idi. Hâliyâ girü üslûb-ı sâbık üzre zikr olınan sancaklar Rûm beglerbegiliğine ilhâk olınup **buyurdum ki**:

Zikr olınan sancaklarun defterlerin mühürleyüp emirü'l-ümerâ'i'l-kirâm Rûm Beglerbegisi Ali *dâme ikbâlühû*'ya gönderesin.

1101 *Filibe kadısına: Filibe'de Remmal Haydar'ın Şeriat Meclisine getirdiği on dokuz kemendçinin İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Pojega havâlesi Ahmed'e virildi.
Fî 24 Şaʿbân sene 967

Filibe kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp fahrü'z-zuʿamâ Tatar-bâzârı zaʿîmi Remmâl Haydar *dâme mecdubû* Haleb'den ve Şâm'dan ve Hamâ ve Kara-Âmid'den bir niçe Müslimânı ve Bitlis ve Akşehir ve Kara-hisâr ve Tokat ve Trabzon'dan dahı bir niçe kâfirleri ki cemʿan on yedi-on sekiz nefer kimesne olur, meclis-i Şerʿa getürüp bunlar kemendciler olup espâblarında düğümli kendir pâreleri bulınup habs olındugın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, zikr olınan kimesneleri kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı muʿallâ'ma gönderesin. Ammâ, gönderdüğün kimesnelere onat vechile tenbîh idesin ki gaybet itdürmekden hazer ideler.

1102 *Edirne kadısına: Mustafa Paşa Köprüsü yakınındaki cami ve imaret etrafında yerleşmek isteyenlere verilecek yerler hakkında.*

Yazıldı.
Hasekî Sultân'un müşâhere kâtibi Cömerd'e virildi.
Fî 17 Şaʿbân sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mustafa Paşa Köprüsi kurbinde vâkıʿ olan câmiʿ-i şerîf ve imâret-i âmire etrâfında hâricden bâʿzı kimesneler gelüp tavattun idüp ev yapup sâkin olmak isterler. Lâkin, zikr olınan mevzıʿun kudemâsı mevzıʿ-ı mezkûrun etrâfın müsellem tâʾifesinden tapu ile alup tarlalar idüp zirâʿat itdükleri bâʿisden hâlîyâ gelüp yir taleb iden kimesnelere maniʿ oldukların arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda göresin; zikr olınan müsellemlik tarladan yir alındugı takdîrde ne mikdâr yir alınmak lâzımdur? Tamâm maʿlûm idinüp dahı vukūʿı üzre arz eyleyesin.

1103 *Saruhan Beyi Mustafa Bey'e: Küçük dilsize olan borcunu göndermesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi.
Fî 7 Ramazân sene 967

Saruhan Sancağı Begi Mûsâ Beg'e hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'ümde olan Küçük Dilsüz bundan akdem karz tarîkıyla sana üç yüz sikke altun virüp hâlîyâ taleb itdüğinde virmeyüp taʿallül ider imişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle sâbıkā çavuş olan İbrâhîm vardukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp mezkûra ne mikdâr deynün var ise bî-kusûr virüp der-kîse idüp mühürleyüp mezbûr ile irsâl idesin. Hilâf-ı Şerʿ taʿallül itmeyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 16 Şaʿbânül-muʿazzam sene 967 [12.05.1560]

1104 *Vize beyine ve kadısına: Vize dağlarında toplanarak cinayet ve serkeşlikte bulunan eşkiyânın ele geçirilip haklarından gelinmesi hakkında.*

Yazıldı.
Begün âdemi Hasan'a virildi.
Fî 18 Şaʿbân sene 967

Vize begine ve kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Vize dağlarında bir niçe harâmîler cemʿ olup yollar kesüp niçe âdemler katl idüp ve Dergâh-ı âli yeniçerilerinden Kāsım nâm yeniçeriyi ve karındaşın katl idüp avretin soyup ve espâbların gāret idüp niçe bunun emsâli fesâd ü şenâʿat iderler iken sen ki sancak-begisin; ol harâmîlerden on neferin ele getürüp mâʿadâsı perâkende olup ve ele giren on neferün sekiz neferi anda bi-hasebi'ş-Şerʿ haklarından gelindüğin ve hîn-i teftîşde ehl-i fesâdun kimi sipâhîler koyunları şûbânı ve kimi dahı serbest timarlardan ve âhar sancaklardan olduğın ve harâmîlere baş olup nefs-i Çorlı'dan[1] mütemekkin olan Martin Nikola nâm zimmîyi kayd [ü] bend ile Dergâh-ı muʿallâ'ma gönderdüğün bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, ehl-i fesâdı ele getürüp haklarından gelinmek içün kemâl-i ikdâm ü ihtimâm üzre olup ehl-i fesâd eger hâslardadur ve eger serbest timarlardadur ve sipâhîler koyunları şûbânlarındadur, cidd ü ictihâd ile ele getürüp haklarından gelinmeleri bâbında, şöyle ki saʿy-i beliğdür, zuhûra getüresin ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[1] "Çorlı'da" olması gerekir.

1105 *Üsküb sâbık Kadısı Muslihiddin ile haslar kadısına ve Bâyezid mütevellisine: Kâğıthane yakınında ihtilâflı çayırları kimlerin tasarruf ettiğinin tahkikine dair.*

Yazıldı.
Sarrâc Ali'ye virildi.
Fî 16 Şaʿbân sene 967

Sâbıkā Üsküb kādîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn'e ve Hâslar kādîsına ve Sultân Bâyezîd mütevellîsine hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i hümâyûnum gönderilüp Kâğıdhâne kurbinde münâzaʿunfîh olan çayırları hakk üzre görüp her kimün tasarrufında ise esâmîsiyle Dergâh-ı muʿallâ'ma arz eyleyesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mühürlü tezkire gönderüp nizâʿ olınan ne mikdâr kimesnelerün çayırları olduğın iʿlâm eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vardukda, her birin ihzâr idüp Şerʿile teftîş idüp göresin; mezbûrlarun zabt u tasarruf itdükleri çayırlardan ne mikdârı mîrîye âʾid ü râciʿ olursa anun gibileri mîrî içün zabt itdürüp Şerʿile sâhiblerine müteveccih olasın. Sâhiblerine zabt u tasarruf itdüresin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 18 Şa'bân sene 967 [14.05.1560]

1106 *Haleb kadısına: Karapınar'da Şehzade Selim'in yaptıracağı mescid, kervansaray ve hamam için mimar Cemaleddin'in gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Ali Kethudâ'ya virildi.
Fî 18 Şa'bân sene 967

Haleb kādîsına hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle-bakābu*, Karapınar nâm mahalde bir mescid ve kârbân-sarây ve hammâm binâ itmek isteyüp mi'mâr lâzım olmağla mahrûse-i Haleb'de Cemâleddîn nâm mi'mâr getürilmesi i'lâm olınmağın, **buyurdum ki**:

Vardukda, te'hîr itmeyüp mezkûrı getürdüp kendüye lâzım olan hevâyici ile mu'accelen irsâl eyleyesin ki, gelüp murâd olınduğı üzre hıdmetde ola. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; te'hîr itdürmeyüp ber-vech-i isti'câl gönderesin.

1107 *Niğde kadısına: Karapınar'da Şehzade Selim'in yaptıracağı mescid, kervansaray ve hamam için memur edildiğine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Niğde kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakābu* Karapınar nâm mevzı'da bir mescid ve kârbân-sarây [binâ] itmek murâd idüp ol bâbda seni istihdâm içün ta'yîn olınman i'lâm itdüklerin ecilden **buyurdum ki**:

Taleb itdüklerin te'hîr itmeyüp varup murâd olınduğı üzre gereği gibi hıdmetde olup itmâm-ı maslahat itmek bâbında ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

1108 *Karaman vilâyeti kadılarına: Karapınar'daki binalar için mimar ve marangoz gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Vilâyet-i Karaman kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle-bakābu* Karapınar nâm mevzı'da bir mescid ve kârbân-sarây ve hammâm binâ itmek murâd idüp ol bâbda bennâ ve neccâr lâzım olduğı i'lâm olınmağın **buyurdum ki**:

Her kangınuzun taht-ı kazâsında taleb olınursa bulınan bennâ ve neccârdan kifâyet mikdârı bennâ ve neccârı kendülere lâzım olan havâyicleriyle ihrâc idüp hıdmet-i mezbûreye irsâl eyleyesin ki, varup ücret ile hıdmetde olalar. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur. İhmâl ü müsâheleden hazer idüp fermân-ı şerîfüm mûcebince tedârük ü ihzâr ve irsâl itmek bâbında gereği gibi ikdâm ü ihtimâm idüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

1109 *Çorlu ve Silivri müderrislerine: Et narhının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Pehlivân Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 19 Şa'bân sene 967

Çorlu ve Silivri müderrislerine hüküm ki:

Hâliyâ kasabât-ı mezbûrede etün narhı ne mikdâr idüği ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, kasâbât-ı mezbûrede bi'l-fi'l et bâbında narh-ı rûzî ne kadardur yazup arz eyleyesin. Bu bâbda bundan akdem niçe def'a hükm-i şerîf gönderilüp üç yüz dirhemden eksük narh olmaya diyü emrüm olmışdur. Eger narh-ı rûzîden eksük ise kādîlardan sü'âl idüp emre mugāyir narh virmeğe bâ'is nedür? Ne vechile cevâb virürler ise yazup arz eyleyesin.

1110 *Çorlu, Silivri ve Rodosçuk kadılarına: Üç yüz dirhemden eksik et sattırılmaması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Çorlu ve Silivri ve Rodoscuk kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem size niçe def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp kasabât-ı mezbûrede üç yüz dirhemden eksük et bey' olınmamak emrüm olmışdur. İmdi, ol emr-i sâbıkum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, o emr-i şerîfüm mûcebince amel idüp min-ba'd kasabât-ı mezbûrede üç yüz dirhemden eksük et bey' itdürmeyesin.

1111 *Çirmen Beyi Hızır Bey'e: Azak ve Özi taraflarından düşmanın hareketi duyulduğundan asker toplayıp Silistre beyi canibine varması hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren âdemi Ertoğdı'ya virildi.
Fî 16 Şa'bân sene 967

Çirmen Begi Hızır Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf vârid olup Silistre sancağı begine mülâkī olasın diyü fermân olınmış iken hâlîyâ Azak ve Özi câniblerinde küffâr-ı hâksârun hareketi istimâ' olınmağın aslâ te'hîr itmeyüp sancağunda olan ma'zûl sipâhîler ve sipâhî-zâdeler ve sâ'irinden nidâ eyleyüp cem' itdürüp dahı varup ber-vech-i isti'câl mülâkī olasın diyü fermân olınmağın emr-i şerîf mûcebince yarar begleri cem' idüp ber-vech-i isti'câl gitmek üzre olduğun ve sancağunun sipâhîsi akall olup ma'zûl sipâhî ve sipâhî-zâdeler dahı kalîl olup sancağun müsellemlerin gereği gibi tâze cevân yarar yiğitler olup bir nevbetlüleri ihrâc olınup bu vechile anlar dahı hıdmetde bulınmak üç yüzden ziyâde âdem olur diyü arz eylemişsin. İmdi, Çirmen sancağı müsellemlerinün bir nevbetlüsi ki, üç yüz elli üç neferdür, senünle bile gidüp hıdmetde olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Zikr olınan müsellemlerün birer nevbetlülerin ihrâc eyleyüp dahı emr-i sâbık üzre varup hıdmetde bulınalar.

1112 *Bolu Beyi Sinan Bey'e: Tüfenk kullanılmaması ve dağlarda avlanılmaması hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 15 Ramazân sene 967

Bolı Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem ahkâm-ı şerîfe irsâl olınup raʿiyyet tâʾifesinden ve gayrıdan kimesne tüfeng kullanmaya, dağlarda şikâr itmeye, diyü tenbîh ü teʾkîd olınmışdı. Hâliyâ girü memnûʿ olmayup emre muhâlîf tüfeng kullandukları istimâʿ olınmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûsa mukayyed olup tetebbuʿ u tecessüs itdürüp anun gibi levend tâʾifesinden ve reʿâyâdan ve gayrıdan tüfeng istiʿmâl idenlerün tüfenglerin ellerinden alup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ve min-baʿd fermân-ı şerîfüme muhâlîf, bir ferde tüfeng kullandurmayasın.

1113 *Âmid ve Bitlis kadılarına: Âdilcevaz Beyi Haydar'ın durumunun araştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Erciş kādîsına virildi.
Fî 29 Şaʿbân sene 967

Âmid ve Bitlis kādîlarına hüküm ki:

Âdilcevâz Begi Haydar'un teftîşi emr olınup ol bâbda Erciş Begi ile size mufassal hükm-i şerîfüm yazılup mühürlü kîse ile irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vardukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup müşârün-ileyh ile cemʿ olup teftîş içün irsâl olınan emr-i şerîfümi açup mûcebiyle amel eyleyesin.

1114 *Yenice-i Karasu ve Kavala kadılarına: Esedullah adlı bir kimse ile diğer bir kaç kimsenin siyaset edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Galata Emîni'ne virildi.
Fî 26 Şaʿbân sene 967

Yenice-i Karasu ve Kavala kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kavala Kapudanı Hüseyin ile sana emr-i şerîf vârid olup Esedullâh nâm müteseyyid ve Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansûr ve Mehmed b. Velî nâm sûhteler siyâset olınmak fermân olınup mezbûr kapudan deryâ yüzinde bulınmağla siyâset olınmadukların arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh kapudan geldükde, ol emr-i şerîfüm mûcebince amel idüp ve emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin.

1115 *Mısır beylerbeyine: Cedye köyünün Reşid kazasına tekrar katılmasından dolayı zorluk zuhur edip etmeyeceğinin bildirilmesine dair.*

Yazıldı.

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Mısr'da kazâʾ-i Reşîd muzâfâtında vâkıʿ olan Cedye (?) nâm karye, feth-i hâkānîden berü kazâʾ-i mezbûreye tâbiʿ iken sene-i sâbıkada Fak kazâsına zamm olınmağla baʿzı mesâlih-i mîrî vâkıʿ oldukda îcâb ider neccâr ve haddâdı ve kalafatcısı karye-i mezbûreden tahsîl olınurdı. Hâliyâ zikr olınan karye Fak kazâsına ilhâk olmağla lâzım olan mesâlihun görilmesi bâbında haylî usret çekilür diyü Reşîd kādîsını sana iʿlâm idüp zikr olınan karye Reşîd kazâsına ilhâk olınmasın arz itmişsin. Ammâ ol karyeler Fak kazâsından ifraz oldukda Fak kādîsına noksân lâzım gelür mi, bildürmemişsin. **Buyurdum ki**:

Anun gibi ifrâz olmak ile ana noksân lâzım gelmez ise ana göre arz idesin. Eger noksân lâzım gelürse Reşîd elliye mütehammil ise arz idesin ki, birinde terakki ola.

1116 *Anadolu kadılarına: Karahisar piyadelerinin çiftliklerinin yazılması emri üzerine piyadeler arasında zuhur eden tefrikanın önlenmesi ve piyadeler için muafiyet bulunmadığının bilinmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Yaya-başı Yûsuf'a virildi.
Fî 19 Şaʿbân sene 967

Vilâyet-i Anadolı kādîlarına hüküm ki:

Bilecik maʿdeni hıdmetine taʿyîn olınan Zaʿîm Hasan mektûb gönderüp Kara-hisâr piyâdelerinün çiftlikleri yazılmak fermân olınmağla sâʾir sancakda olan piyâdelere "muʿâfuz" diyü haber virdükleri ecilden cemʿ olınan piyâdeler perâkende olup begler ve sübaşılar ve yaya-başılar gönderildükde el kaldurup inâd ü muhâlefet itdüklerin bildürdi. İmdi, tâʾife-i mezbûreden kimesne muʿâf olmamışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûsa mukayyed olup hıdmet-i mezbûreye emr olınan piyâde tâʾifesin emr-i sâbıkum mûcebince ihrâc olmamış nevbetlü var ise ihrâc idüp mahall-i mezbûra irsâl eyleyesin ki varup hıdmetlerinde olalar. Taʿyîn olınup varanlardan dahı gaybet itmiş var ise emre mugāyir ol vechile gaybet idüp inâd ü muhâlefet idenler kimler ise isimleri ve resimleriyle yazup arz idesin ki kānûn üzre siyâset olınup haklarından gelesin ki sâʾirlerine mûcib-i ibret ola. Arz olınduğı üzre zikr olınan tâʾifesine tefrikasına bâʿis olanlar dahı kimler ise yazup arz idesin ki küreğe koşıla.

1117 *Bitlis beyine: Acem diyarına giden tüccarların kendilerine ait eşyaya müdahele olunmayıp; külçe hâlinde gümüş ve bakır geçirilmesine müsaade edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 29 Şaʿbân sene 967

Bitlis begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp diyâr-ı Acem'e giden tüccâr tâʾifesi, gümüş ve bakır iletmek memnûʿ iken hâlîyâ girü iletdüklerin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, anun gibi diyâr-ı Acem'e giden tüccâr tâʾifesinün kendülere müteʿallık olan evânî cinsine müteʿarrız olmayup gümüş külçe ve bakır kü[l]çe bulınanlardan girift eyleyesin.

1118 ***Ağrıboz sancağı beyine: İstefe kazasındaki Hâssa Ormanı hakkında sahte defter ibraz edenlerin küreğe koşturulması hakkında.***

Yazıldı.
Erbâb-ı timardan arz getüren Şâh Bâlî'ye virildi.
Fî 19 Şa'bân sene 967

Ağriboz sancağı begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp İstefe kazâsına tâbi' Zağra nâm karye sınurında vâkı' olan orman, hâssa-i hümâyûnum için zabt olınup bey' olınup diyü fermân olındukda Şâh Ali ve nefs-i İstefe'den Mehmed nâm kimesnelerden: *"Kadîmden tasarrufımuzdadur"* diyü sûret-i defter ibrâz idüp birbirine tatbîk olındukda, muhâlîf olup telbîs çıkduğın arz eyledüğün ecilden küreğe koşılmaların emr idüp **buyurdum ki**:

Mezbûrları emrüm üzre mezbûrları yarar âdemlere koşup Anabolı kapudanına teslîm idüp küreğe koşdurup min-ba'd emr-i şerîfüm olmadın ihrâc olınmaya.

1119 ***Üsküb sâbık Kadısı Mevlânâ Muslihiddin'e: Galata'da Ayasofya Evkafından olan ev, han ve mahzenler hakkında tahkikat yapılmasına dair.***

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 20 Şa'bân sene 967
16 Mayıs 1560

Sâbıkā Üsküb Kādîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn'e hüküm ki:

Aya-Sofya evkāfından mahrûse-i Galata-'da vâkı' olan evler ve hânlar ve mahzenleri icâre ile tasarruf idenlerden ba'zı zamân geçmekle hâlîyâ mülkiyyet da'vasın itdükleri ecilden sâbık Kādî-asker olan müteveffâ Muhyiddîn, yazduğı evkāf-ı mezbûre defterinün bir sûreti ihrâc olınup teftîş olınmak içün sana irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Çavuşum Mehmed vardukda, evkāf-ı mezbûrenün üzerine varup irsâl olınan sûret-i defterde mukayyed olanları onat vechile hakk üzre dikkat [ü] ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; bi-hasebi'ş-Şer'i'ş-Şerîf vakfa müteveccih olanları vakf içün hükm idüp zabt itdürüp ne mikdâr dükkân ve ev ve mahzen sâbit olursa yazup bildüresin.

1120 ***Yanya kadısına: Dubrovnik beyleri için mahsul almağa gelen gemilere leventler tarafından vâki olan saldırı ile Ayamavra Kalesi dizdarının ahvalinin araştırılması hakkında.***

Yazıldı.
Dubrovnik ilçilerine virildi.
Fî 29 Şa'bân sene 967

Yanya kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Dubrovnik beglerine vezîrüm Ali Paşa'nun hâslarından beş yüz müd tereke virilmek içün Yanya sancağı begine ve livâ'-i mezbûr kādîlarına hükm-i şerîf sadaka olınup tereke talebi içün Dubrovnik begleri tarafından gelen Frankosno (?) nâm zimmî mahkeme-i şerîfe gelüp feryâd idüp: "Terekeye gelen gemilerimüzden birin Preveze ile Aya-Mavra kal'ası mâ-beyninde levend kayıkları re'îslerinden Delü Nasûh ve Ali ve Memi nâm re'îsler aldılar; espâbların alup gemiyi mevzı'-ı mezbûrda baturdılar" didükde kal'a-i mezbûreden olup iskele âmili olan Mehmed b. Ahmed, meclis-i Şer'de hâzır bulınup haber virüp didi ki: "Mezbûrûn re'îsler gemiyi dutup baturduklarından sonra bir sandala binüp gemi ahvâlin tefahhus

itmek içün kayıklara varduğumda mezbûr Deli Nasûh, mezbûr Mustafa Re'îs'e nidâ idüp didi ki, senün yoldaşun yatık (?) burunlu alduğumuz gemide otuz bin akça bulup kabz eylemiş. Ol akçayı buraya getür didi diyü haber virüp ve kal'a-i mezbûre kethudâsı olan Ali ve Pervâne b. Abdullâh nâm kimesneler dahı cevâb virüp didiler ki, mezbûrûn re'îsler Preveze ile Aya-Mavra mâ-beyninde bir gemi dutup espâbın gāret idüp mezkûr gemiyi baturdılar diyü haber virüp ve İnebegi-oğlı Ahmed nâm kimesneler dahı re'îsler gemi alduklarında bir sandala binüp geminün ahvâlin tefahhusa varduğumda, geminün re'îsin mahbûs bulup, bu gemi ne gemidür diyü sü'âl itdükde cevâb virüp didi ki, Dergâh-ı mu'allâ'dan Ali Paşa *dâme ikbâlühû*'nun hâslarından fermân olınan buğdayı alacak gemidür. Mezbûrûn re'îsler gemimüzi baturup olanca espâbımuzı gāret idüp bizi esîr itdiler. Bizüm hâlimüzi Narda'da olan Frankosno'ya (?) haber vireyin diyü tazarru' itdiler" diyü haber virdüklerin mezkûr Franko[sno] (?) talebi ile arz idüp ve mezbûr levendler sonra gelüp Preveze dizdârına çûka virüp buluşduğı i'lâm olınmağın, dizdâr-ı mezbûr habs olınup teftîş olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Göresin, bu husûs kal'a-i mezbûreden top irişür yirde mi vâkı' olmışdur. Eger top irişdüği mahalde vâkı' oldiyse niçün dizdâr men' itmeye? Bu husûsı asl ü hakikati ile teftîş idüp görüp top altında zikr olınan levendler fesâdı idüp dahı sonra gelüp dizdâra çûka virüp bulındukları vâkı' midür, nicedür? Mufassal u meşrûh yazup bildüresin.

1121 ***Fransa kralına dostluk teyidini hâvi nâme-i hümâyûn.***

Yazıldı.

France Pâdişâhı'na nâme-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Âstâne-i adâlet-penâh ve dûdmân-ı nasafet-dest-gâhımuz ki, melâz-ı ekâsire-i cihân ve melce'-i kayâsıra-i devrândur, kıdvetü['l-]ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhıyye Senyör dö Lo nâm ilçinüz vâsıtasiyle nâme-i sadâkat-mashûbınuz vârid olup kadîmden atebe-i aliyye-i sa'âdet-medâr ve südde-i seniyye-i gerdûn-iktidârımuz ile musâfât üzre olan babanuz, memleket ü vilâyetinüzün ıslâhı ve re'âyâ vü berâyânuzun istirâhatleri içün bir zamân adûnuz ile emn ü emân üzre olmak fikrinde iken tedbîr, takdîre muvâfık olmayup irâdet-i Hayyün lâ-yemût ile fevt olup siz dahı perîşân-hâtır olmağın, şimdiye değin Südde-i sa'âdet'üme ilçi gönderilmemeğe bâ'is olduğın, Dergâh-ı mu'allâ ve bârgâh-ı a'lâmuz ile siz dahı ananuz gibi sadâkat ü ihlâs ve dostluk üzre olmak aksâ-yı murâdınuz idüğin ve bu bâbda nâme-i hümâyûnumuz irsâl olınmasın ve andan gayrı nâmînüzde (نامي كوزد) [1] her ne derc ü tahrîr olınup ve müşârün-ileyh âdeminüz dahı her ne takrîr itmiş ise pâye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz u tesyîr olınup ilm-i şerîf-i âlem-şumûl-i Hıdîvânem muhît u şâmil olmışdur. İmdi, hânedân-ı muhalledü'l-ikbâl ve dûdmân-ı müşeyyedü'l-erkânımuz ile dostluk murâd iden havâkin-i musâdakat-âyînün tevki' u istid'âları ma'rız-ı kabûlde vâkı' olmak âdet-i kadîme-i selâtîn-i adâlet-âyîn olmağın, bu nâme-i ihlâs-meşhûnumuz irsâl olındı. Gerekdür ki, vusûl buldukda biz dahı mâdâmki yüce ve azametlü Âstâne'müze silsile-i ittihâd ü ihtisâsınuz müstahkem olup dostluk şerâyiti ri'âyetinde kemâ-yenbagi sâbit-kadem olasız. Cenâb-ı celâlet-me'âbımuz tarafından dahı mer'î tutılup hilâfına cevâz gösterilmez.

---

1 "nâmenüzde" olması gerekir.

1122 *Lahsa beylerbeyine: Lahsa'da reâyâdan bağ ve bahçelerini isbat edenlere temessüklerinin verilerek defterlerinin gönderilmesi ve şikâyete meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Pulad'a virildi.
Fî 22 Şaʿbân sene 967

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Kazâyâ defterin gönderüp vilâyet-i Lahsâ ibtidâ feth olındukda, reʿâyâsı perâkende olup bağları ve bağçeleri kalup ol esnâda vilâyet-i mezbûre beglerbegisi olan Mehmed, Âstâne-i saʿâdet'üme arz itdükde anun gibi reʿâyâ bağların girü raʿiyyete beyʿ idesin diyü emr-i şerîf vârid olmış iken müşârün-ileyh zikr olınan bağları raʿiyyete satmayup Lahsâ'da vâkıʿ olan agalara ve müteferrikalara ve çavuşlara ve sâʾir bölük-halkına Dîvân cânibinden satup ve yevmî kırk akça ile kalʿa-i Lahsâ Dizdârı olan Hüseyin b. Abdullâh dahı zikr olınan reʿâyâ bağlarından üç yüz bin akçalık üç yüz mikdârı bağ ve bağçe alup yedi-sekiz yıldan berü zabt u tasarruf idüp mezkûr bağlarun sâhibleri olan reʿâyâ tâʾifesi her çend ki girü yirlerine gelüp zikr olınan bağların talep itdüklerinde virilmeyüp zikr olınan bu sebeb ile her biri celâ-yı vatan idüp Basra ve Bahreyn ve Necd ve Hürmüz ve Umân vilâyetlerine perâkende olmışlardur. Şimdiki hâlde reʿâyâ tâʾifesi Buckar'a gelüp zikr olınan bağ ve bağçelerin taleb idüp bağ alanlar ile mürâfaʿa kılındukda: *"Biz bu bağları Dîvân'dan satun almışuz; mülkimüzdür"* diyü, *"andan akçamuzı virün!"* diyü nizâʿ itdüklerin: *"Beş-altı yıldan berü mezbûr bağlarun mahsûlâtın tasarruf idersiz; bahâsına dutılsun"* diyü cevâb virildükde dahı olmayup cebr ile reʿâyâya hükm olınsa gönüllü tâʾifesinün bir fesâda mübâşeretlerinden ihtirâz olınup ve mezbûr dizdâr dahı vech-i meşrûh üzre nizâʿ idüp kul tâʾifesine igvâ virüp fesâda mübâşeret ider. Şöyle ki: *"Reʿâyânun bağları sâhiblerine virilmeye, memleket maʿmûr olmaz; belki, olanca reʿâyâsı dahı perâkende olur"* diyü iʿlâm itmişsin. İmdi, zikr olınan bağları mukaddemâ emr ile müşârün-ileyh Mehmed beyʿ itdükde, defterin Südde-i saʿâdet'e göndermişdür. **Buyurdum ki**:

Anun gibi, bağların ve bağçelerin taleb idüp isbât idenlere bâğ ve bağçeleri alınup kul tâʾifesinden ve gayrıdan bağçeleri sâhiblerine virilenlerün ellerine temessük viresin ki, gelüp Südde-i saʿâdet'imüzde deftere mürâcaʿat olınup müteveccih olan hakları kendülere teslîm olına ve her kimesne aldığı bağ ve bağçeden ne mikdâ[r] hâsıl kabz idüp ve ne mikdâr harc itmişdür, anı dahı bilüp defter idüp gönderesin. Bu bâbda hüsn-i tedârük idüp ihtilâfı mûcib vazʿdan sakınasın.

1123 *Lahsa beylerbeyine: Bahreyn'de Cum'a bin Remmal'in mîrî için zaptolunan mülkleri gerçekten cebren alınmışsa kendisine iadesi ve mülklerinden beşte birinin mîrîye kaydına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Mühürlü kazâyâ defterin gönderüp bi'l-fiʿl Bahreyn'de mütemekkin olan Cumʿa b. Remmâl nâm kimesnenün ve baʿzı akribâsınun livâʾ-i Katîf'de baʿzı mülkleri olup bundan akdem Lahsâ Beglerbegisi olan Mehmed zamânında emr-i şerîf vârid olmağın hukūk-ı dîvâniyyeden gayrı nesneleri alınmaya diyü fermân olınup, lâkin sene-i sâbıkada beglerbegi olan Mustafa, zikr olınan emlâki, Dîvân cânibinden zabt itdürüp bu sebebden Katîf benderi bi'l-külliyye muʿattal kalup mezbûr Cumʿa b. Remmâl, bu vilâyetün benâm tâcirlerinden olup emlâki mîrîye zabt olınmağla celâ-yı vatan idüp ve incü gavvâslarınun gemileri dahı mezbûra müteʿallık olup terk-i diyâr itmeğin incü dahı bu diyârda maʿdûmü'l-vücûd olup emr-i şerîf[le] mülkleri girü kendülere virilür mi ve yâhûd girü mîrî içün mi zabt olınur ve mülkleri kendülere virildüği takdîrde humsı girü mîrî içün alınur mı? Bu bâbda emr-i şerîf nedür diyü iʿlâm itmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda göresin; mezkûrlarun mülkleri cebren alınmış ise sâbit olan mülkleri girü kendülere mukarrer idesin. Mülklerinden mîrî içün hums aldurasın.

1124 *Lahsa beylerbeyine: Katif'te malları Arapların yağmasına mâruz kalanlardan mahsulü olmayanlardan mîrî için talepte bulunulmaması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Hâliyâ mühürlü defter gönderüp livâʾ-i Katîf'ün üç seneye varınca her senesin on üç yük akçaya kul tâʾifesinden baʿzı kimesne iltizâm ile alup eyle olsa bu sene-i mübârekede Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Beg, Bahreyn üzerinde iken küffâr ile eşirrâʾ-i Arab müttefik olup deryâdan kâfir gelüp haylî zamân Katîf'i muhâsara idüp Katîf benderleri hâlî kalup vilâyeti yakup, yıkup bağların ve mahsûllerin nehb ü gāret eyleyüp reʿâyâ eline aslâ mahsûl girmeyüp fakīrü'l-hâl kalmışlardur ve ummâl tâʾifesi dahı sene-i mezbûre mahsûlâtından nesne kabz itmeyüp reʿâyâ zimmetinde kalup ve ümerânun ve kulun ve gayrınun ve hisâr-erenlerinün birer ikişer mevâcibleri yetişüp bir akça ve bir habbe yokdur. Ameldârlardan akça taleb olındukda, anlar dahı reʿâyâya yapışup reʿâyâ dahı gelüp feryâd idüp şöyle ki, vilâyetün harâblığına bakılmayup reʿâyâdan cebr ile alına, her biri bir vilâyete perâkende olup memleket harâba müteveccih olur diyü iʿlâm itdüğün ecilden **buyurdum ki**:

Bu bâbda onat vechile mukayyed olup göresin; şöyle ki, zikr olınan senede ummâl tâʾifesi reʿâyâdan mâl kabz itmişler ise mâl makbûzı alup, kabz itmemişler ise dahl ü taʿarruz itdürmeyesin. Ve reʿâyâ tâʾifesi dahı mahsûl almışlar ise Şerʿ u kānûn ile götürdükleri mahsûlden mîrîye âʾid olanı taleb idüp aldurasın. Ammâ, mahsûlden nesne kabz itmeyenlere dahı dahl itdürmeyesin. Ammâ, bu bâbda tamâm basîret üzre olup eger ummâlden ve eger reʿâyâdan Şerʿ u kānûn ve defter muktezâsınca mîrîye âʾid olan mahsûlden nesne ketm itdürmeyesin.

1125 *Lahsa beylerbeyine: Lahsa sâbık Beylerbeyisi Mustafa Bey'in Bahreyn üzerine teveccühünde müteferrika ve gönüllülerden terakki isteyenlere verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp sâbıkā Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Beg, Bahreyn üzerine müteveccih oldukda, müteferrika ve gönüllü tâʾifesinden baʿzı kimesnelere birer ve ikişer akça terakki idüp ellerine tezkire virüp, tezkireleri mûcebince baʿzılarınun terakki ve ulûfeleri virilüp baʿzılarına virilmemeğin, anlar dahı terakkilerin taleb iderler. Zikr olınan terakkī makbûl midür diyü iʿlâm itmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda göresin; şöyle ki, hazîne kifâyet iderse ve terakkileri yoldaşlık mukābelesinde olmış ise makbûldür. Ana göre amel idesin.

1126 *Lahsa beylerbeyine: Uyun Sancağı Beyi Osman'ın emr-i hümâyûn olmadan verdiği ulûfelerin alınıp mîrî için zaptedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp emr-i şerîf mûcebince kadîmden Lahsâ'da üç yüz nefer gönüllü olup üç yüz nefere bir ulûfe virilmeğe hazîne vefâ itmedüği ecilden on sekiz neferi ref' olınmış. Hâliyâ Uyûn Sancağı Begi olan Osmân *dâme izzuhû* on sekiz nefer kimesneyi tekmîl idüp tamâm üç yüz eyleyüp ve andan mâ'adâ kırk nefer kimesne dahı yazup birer ulûfelerin virüp: *"Ne temessükle yazup ulûfelerin virdün?"* dinildükde Karaman beglerbegisine yazılmış bir emr-i şerîf ibrâz idüp mefhûm-ı şerîfinde: *"Sen ki Karaman beglerbegisisin, vilâyet-i Karaman'dan kul yazup Lahsâ beglerbegisi kethudâsı Arslan'a teslîm idesin ki varup Lahsâ'da noksân üzre olan kulun yirine geçeler"* diyü fermân olınmış; sonradan yazılan mezkûr kırk nefer kul hakkında emr-i şerîf nedür, makbûl midür ve yâhûd müşârün-ileyh Osmân'dan, virdüği ulûfe alınur mı diyü i'lâm itmişsin. İmdi, emrde noksânı tekmîl buyurılup emre mugâyir ihdâs itmeğin **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh Osmân'dan bilâ-emr yazup ulûfelerin virdüği kulun ulûfelerin alup mîrî içün hazîneye zabt eyleyüp masârife sarf idesin.

1127 *Lahsa beylerbeyine: Lahsa sâbık Beylerbeyisi Mustafa Bey ile Uyun Beyi Osman Bey'in kul taifesine verecekleri mevâciplerden zimmeti olanlardan tahsil edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp bundan akdem Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Beg'ün ve Uyûn Sancağı Begi olan Osmân *dâme izzuhû*'nun kul tâ'ifesine virdükleri mevâcibâtun sene sitte ve sittîn ve tis'a-mi'e târîhinün icmâlî defteri emînü'l-ümenâ mühriyle irsâl olınup ammâ vakt müzâyaka üzre olmağın asıl muhâsebâtı defterleri görilmeğe yetişilmeyüp icmâl üzre gönderildi diyü i'lâm itmişsin. İmdi, mezkûrlarun asıl muhâsebeleri defterleri görilmek lâzımdur. **Buyurdum ki**:

Muhâsebelerin aslı ile yirlü yirinde müfredât defterlerinden görüp îrâd ü masrafların birbirine tatbîk idüp dahı her kimün zimmetinde mâl zuhûr iderse mîrî içün tahsîl idüp zabt idesin. Muhtâc-ı arz olanı yazup vukū'ı üzre bildüresin.

1128 *Lahsa beylerbeyine ve kadısına: Lahsa sâbık Beylerbeyisi Mustafa Bey'in vefatında yanında bulunan adamların küffâra verdikleri eşyanın buldurulması ve bu hususta tahkikat icrasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe ve Lahsâ kādîsına hüküm ki:

Sen ki beglerbegisin, mühürlü defter gönderüp bundan akdem Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Beg fevt oldukda, yanında olan ümerâ ve agalar ve kul tâ'ifesi ittifâk idüp küffâr-ı hâksâr ile sulh u salâh ecli içün ne mikdâr mevcûd akçası var ise virüp ve bir

altun kılıcın ve ba'zı hâssa espâbın ve atların dahı kâfire virüp kendülerin kurtarup ve bundan mâ'adâ mezkûr Mustafa Beg'ün Katîf'de emânet konılmış yüz yetmiş altı aded hâssa incüsi var imiş; anı dahı kâfire virmelü olduklarında incüyi aynı ile virmeyüp kimin rehîn tarîkıyla ve kimin bey' tarîkıyla Karınca Süleymân *dâme izzuhû* ve Katîf Kādîsı Mevlânâ Hüseyin ve Za'îm Hüseyin alup akçasın kâfire virüp atdan ve yarakdan ve espâbdan gayrı kâfire on yükden ziyâde akça virmişlerdür. Bu hakîr geldükde zikr olınan incü, perâkende olmamak içün Katîf Begi Sultân Ali'ye mektûb gönderüp mezkûr incü yirlü yirinden herkesün mühüriyle alınup Katîf kal'ası'nda emânet konılmışdur. Ammâ sâhibleri: *"İncüyi alursanuz akçamuzı virün"* diyü nizâ' ideler ve mezbûr Mustafa Beg'ün vefâtı haberi geldüği gibi Lahsâ'da kalan esâpâbınun dahı Uyûn Sancağı Begi Osmân *dâme izzuhû* üzerine varup sandukların açup karışdurup defter itmişdür. Ammâ haylî metrûkâtı zâyi' olmış, hazînedârlarından ve mâla dahl iden agalarından sü'âl olındukda: *"Müşârün-ileyh Osmân dâme izzuhû aldı"* diyü cevâb iderler. Müşârün-ileyhden sü'âl olındukda: *"Kulları aldı, ben nesne almadum"* dir. Ol sebebden, hazînedârları ve kâtibi ve mâla dahl iden agaları Lahsâ kal'ası'na konılup ve espâb ile girü müşârün-ileyh Osmân *dâme izzuhû* ve emînü'l-ümenâ Hüseyin *zîde kadruhû*'nun mühriyle mühürleyüp kal'ada konılmuşdur diyü i'lâm itdüğün ecilden zikr olınan espâbı mazınna olanlara buldurmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Bu bâbda mazınna olanları eger müşârün-ileyh Osmân'dur ve eger sâ'ir hıdmetkârlarından ihzâr eyleyüp dahı bel' u ketm olmış ne mikdâr akça ve espâbı var ise kādî ma'rifetiyle görüp teftîş idüp zuhûra getürüp arz idesin ve ol incüleri dahı mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Eger alınursa sâhiblerine akçaları virile ve yâhûd girü incüleri virile ve bir kimesne ne mikdâr incü alup ve ne bahâya almışdur, anı da yazup arz idesin.

1129 *Lahsa beylerbeyine: Lahsa yakınında Akayir derbendinde kale inşası hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp Lahsâ kurbinde vâkı' olan Akāyir nâm benderde bir kal'a binâ olınmak ehemm-i mühimmâtdandur. Zira isyân üzre olan Arab, gelen tüccârun gemilerin nehb ü gāret itmekle benderler münsedd olup mâl-ı mîrîye küllî noksân müterettib olmışdur. Şöyle ki, mahall-i mezbûrda kal'a binâ olına, mâl-ı mîrîye küllî nef' olup ve hem vilâyetün ihyâ ve imâretine sebeb olur diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, mahall-i mezbûrda kal'a binâ olınmak ile bir zarar müterettib olmayup memleket ü vilâyete ve mâl-ı mîrîye nef'i olup lâzım olursa münâsib olan mahalde binâ itdüresin. Ve ahd ü emâna mugâyir vaz' sudûrından hazer idesin.

1130 *Lahsa beylerbeyine: Mevâcipleriyle at ve silâhlarını temin etmeyenlerin isimlerinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Defter gönderüp Lahsâ'da vâkı' olan gönüllü tâ'ifesi atların ve yarakların Bahreyn'de kâfire virüp küllîsi atsuz ve yaraksuz kalup anun gibi düşmen geldükde

kal'adan taşra çıkup mu'âvenete aslâ mecâlleri kalmamışdur. Ve Bahreyn'den geldüklerinde iki mevâcibleri dahı virilüp defe'ât ile, "at ve yarak alun" diyü tenbîh olındukda aslâ yarak ve yasaka virmeyüp nâ-mahall olmağın atlu ve donlu yarar yiğitler yazılmışdur diyü i'lâm itmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Anun gibi at ve dona kādir olmayup ve mevâciblerin yarak ve yasağa virmeyenler kimler ise mufassal isimleriyle defter idüp Südde-i sa'âdet'üme irsâl idesin ki geldüklerinde ana göre cevâb virile.

1131 *Basra beylerbeyine: Katif derbendinde durulmasının, oranın ma'muriyeti ve Arapların tecavüz edememesi bakımından münasip olduğu ve diğer tarafın da bu şekilde tedarikli olması gerektiğine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Lahsâ Beglerbegisi olan Murâd *dâme ikbâlühû* kazâyâ defterin gönderüp vilâyet-i Lahsâ'nun ve Katîf'ün mahsûli zamânı irişdükde taşradan eşirrâ'-i Arab kabîlesi gelüp memleketi harâb itdüklerinden gayrı deryâ yüzinden Hürmüz ve sâ'ir bilâd keferesinün birden ve ikiden gırâbları gelüp yolları kesüp Katîf benderin ve Lahsâ kurbinde vâkı' olan benderi bekleyüp âyende vü revendenün ve tüccârün gemilerin alup ve mâl-ı mîrîye dahı küllî zararı olup Basra'da olan gırâblardan kendü ile varan gırâb müdâm Katîf benderinde olmak mâl-ı mîrîye ve vilâyete enfa' olup benderler ziyâde ma'mûr olur, mezkûr gırâb topı ve mellâhları ve müretteb düşmen yarağıyla Katîf benderinde durmasın i'lâm eylemiş. İmdi, berü cânib dahı hâlî olmak câ'iz değildür. **Buyurdum ki**:

Bu bâbda onat vechile tedârük idüp ol gırâb anda kalmalu oldukda berü cânibi dahı tedârük idüp hâlî komayasın.

1132 *Diyarbekir beylerbeyine: Lahsa sâbık beylerbeyisinin Bahreyn seferinde vefat ettiği, bu arada zâyi olan silâhların yerine yenilerinin tedarikinin gerektiğine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Diyârbekr Beglerbegisi İskender Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Lahsâ Beglerbegisi olan Murâd *dâme ikbâlühû* kazâyâ defterin gönderüp bundan akdem Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Beg, Bahreyn seferine vardukda, Lahsâ ve Katîf kal'alarında vâkı' olan yarağın ekserin bile alup gidüp kendü vefât itmekle haylî yarak zayi' olup şimdiki hâlde yarağa şiddet-i ihtiyâc olduğın i'lâm itmeğin **buyurdum ki**:

Araba ile iki aded darbzen ve üç yüz tüfeng tedârük idüp Bagdâd beglerbegisine irsâl eyleyesin ki ol dahı Lahsâ'ya îsâl ide.

1133 *Bağdad beylerbeyine: Lahsa'ya yüz kese barut ile Diyarbekir'den gelecek silâhların gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Lahsâ Beglerbegisi Murâd *dâme ikbâlühû* mühürlü defter gönderüp bârûta şid-

det-i ihtiyâc olduğın i'lâm itmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, yüz kîse bârût tedârük idüp mu'accelen irsâl idesin ve Diyârbekr'den darbzen ve tüfeng gönderilmek emr olmışdur. Beglerbegiden gelüp sana vâsıl oldukda bile gönderesin.

1134 *Delvine beyine ve kadısına: Kırloş kazasında Noviçe Kalesi Dizdarı Sinan'ın durumunun araştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Bâlî'ye virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Delvine begine ve kādîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin âdemün, Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp kaza'-i Kırloş['da] Noviçe kal'ası'nda Noviç nâm karyeden beş bin akça ile dizdâr olan Sinân, hisâr-erlerin cem' ve tahrîk idüp, âlet-i harb ile mahkemeyi basup, tahfîf-i Şer' idüp ve niçe fesâda bâ'is olduğından gayrı: *"Bize câmi' gerekmez namâz dahı kılmazuz"* diyü nâ-sezâ kelimât idüp ve Kırloş kādîsı dahı sûret-i sicil göndermeğin **buyurdum ki**:

Varıcak, bi'z-zât mukayyed olup onat vechile hakk üzre Şer'ile teftîş ü tefahhus idüp. göresin Arz olındugı husûslar Şer'ile üzerine sâbit ü zâhir olursa habs idüp arz idesin.

1135 *Basra beylerbeyine: Basra'da Zekiyye Kalesi'nin tamirinin, yahut karşısında yeni bir kale inşasının hangisi münasip ise gereğinin yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Çavuş-başısı Behrâm'a virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Basra'da Zekiyye kal'ası alçak yirde olup ve su dahı ziyâde olmağla kal'ayı su yıkup harâb idüp ta'mîr olınursa su kenârında alçak yirde olmağla yine su yıkup harâb itmek mukarrerdür ve suyun, kal'a olduğı cânibi cümle alçak yirler olup yine ol cânibde yeniden kal'a binâ olınmak fermân olınursa dahı münâsib yir olmayup ammâ suyun berü cânibinde ki kıble cânibidür, yine hemân ol kal'anun mukābelesinde âyende vü revendenün yolı üzerinde sudan zarar irişmeyecek kal'a binâ olınmağa münâsib yir olup yeniden binâ olınması fermân olınursa yüz bin akça ve kal'a yirinde ta'mîr olınursa otuz bin akça vefâ ider diyü sancağı begi ve kādîsı ehl-i vukūf ile tahmîn idüp i'lâm itdüklerin bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda göresin; arz olınduğı gibi eger ol yirde kal'a lâzım ise ve meremmet ile bir zamân durursa, meremmet idüp ve eger meremmâta kābil değil ise gayrı münâsib olan mahalde yapdurasın. Eger meremmet olınur ve eger yeniden binâ olınur [ise] onat vechile metîn ü hasîn itdürüp ve yarar mu'temedün-aleyh emîn ve kâtib ta'yîn idüp isrâf ü itlâfdan ziyâde hazer idesin.

1136 *Medine-i Münevvere kadısına: Medine-i Münevvere'de Rüstem Paşa Medresesi'ne talebeden başkasının müdahele ettirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Medîne-i Münevvere kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Vezîr-i a'zamum Rüstem Paşa *yessera'llâhü mâ-yürîdü ve mâ-yeşâ'u*'nun Medîne-i Mutahhara'da binâ itdüği medresesinde talebe sâkin olduğı hucurâta âyende vü revende geldüklerinde dahl idüp ihrâc

eyleyüp kendüler sâkin oldukları istimâᶜ olınmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup zikr olınan medresede talebeden gayrı kimesneyi tutmayup anun gibi âyende vü revende geldüklerinde ol vechile dahl itdürmeyesin.

1137 *Haslar kadısına: Haslara tâbi Kara Halil köyünden birer bahane ile çayır hizmetine gelmeyenlerin inatlarında ısrar ederlerse bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hâssa sarrâclardan Dâvûd'a virildi.
Fî 22 Şaᶜbân sene 967

Hâslar kādîsına hüküm ki:

Mühürlü kazâyâ defterin gönderüp Haslar'a tâbiᶜ Kara Halîl nâm karyeden Varaka b. Îsâ ve Murâd b. Îsâ ve Mustafa b. Mûsâ ve Mehmed b. Mûsâ ve İbrâhîm b. Mûsâ nâm kimesneler: *"Doğancılaruz"* ve Süleymân b. Murâd ve Kurd b. Murâd nâm kimesneler dahı: *"Doğancı-oğullarıyuz"* ve Ramazân b. Abdullâh ve Velî b. Abdullâh nâm kimesneler reᶜâyâdan olup mücerred inâd ü muhâlefet idüp mîrî çayır hıdmetine gelmeyüp defeᶜâtle tenbîh olındukda, vech-i mesfûr üzre inâd ü muhâlefet itdüklerin bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, mezbûrları ol vechile inâd ü muhâlefet itdürmeyüp beherine yir ihrâc idüp hıdmetlerin edâ itdüresin. Şöyle ki, bu defᶜa dahı inâd ü muhâlefet iderlerse arz idesin. Ol vechile haklarından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret ola ve min-baᶜd "doğancıyuz" ve "doğancı-oğullarıyuzdur" diyü kimesneye inâd ü muhâlefet itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 20 Şaᶜbân sene 967 [16.05.1560]

1138 *Erzurum beylerbeyine: Ulus taifesi davarlarının yaylayacakları yerler hakkında.*

Yazıldı.
Lahsâ beglerbegisinün âdemine virildi.
Fî 24 Şaᶜbân sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Diyârbekr beglerbegisi mektûb gönderüp Ulus tâʾifesi yaylağa salıvirilmez ise ol cevânibde yaylak bulınmayup davarları müzâyaka çeküp helâk olmak ve reᶜâyânun ekseri pây-mâl olmak mukarrer olmağın gönderilüp Bingöl'den yukaru salıvirilmeyüp Tercan ve Erzincan câniblerine varup yaylayup ve zabt itmek içün Gence hâkimi Sultân Ahmed Beg-oğulları ve sipâhîleriyle ve Çapakçur Sancağı Begi Sinân *dâme izzuhû* sancağı sipâhîleriyle koşılup irsâl olındı. Ammâ anlarunla olmayup ihtiyât içün sana ve beglerbegiliğüne müteᶜallık olan beglerden Hınıs ve Pasin begleri kullaruma ahkâm-ı şerîfe gönderilüp karavulların ve câsûsların eksük itmeyüp gereği gibi hıfz u zabtları bâbında muᶜâvenet ideler diyü tenbîh olınması husûsın arz eyledüği ecilden müşârün-ileyhimâya her birine müstakıl hükm-i şerîfüm yazılup sana irsâl olınup, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, gönderilen ahkâm-ı şerîfeyi müşârün-ileyhimâya ulaşdurup arz olındığı üzre tenbîh ü teʾkîd idüp ve sen dahı ol tarafa göz-kulak tutup ol karavul ve câsûsun eksük itmeyüp dâʾimâ ahvâl ü

etvârların tetebbuᶜ u tecessüsden hâlî olmayup fermân-ı hümâyûnuma mugāyîr taᶜyîn olınan mahalden öteye geçürmemek bâbında dakika fevt itmeyesin. Gereği gibi zabt eyleyesin.

-1138/a-

Bu dahı.
Bir sûreti Hınıs begine.

-1138/b-

Van beglerbegi[si] kethudâsına virildi.
Fî 26 Şaᶜbân sene 967
Bir sûreti Âdilcevâz begine.

-1138/c-

Lahsâ beglerbegisinün âdemine virildi.
Bir sûreti Pasin begine.

-1138/d-

Bu dahı
Kubâd Paşa kethudâsına virildi.
Fî 26 Şaᶜbân sene 967
Bir sûreti Erciş begine.

[Yev]mü's-sebt fî 22 Şaᶜbân sene 967 [18.05.1560]

1139 *Akkirman sancağı beyine ve kadısına: İstanbul'a koyun gönderilmesi ve koyun ihraç etmek istemeyenlerin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Koyun emîninün âdemi Pervâne'ye virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Akkerman sancağı begine ve kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ koyun emîni âdem gönderüp vilâyet-i mezbûrede Defter-i Hâkānî'de mahrûse-i İstanbul'a yazılu olan celebler, defterde üzerine mukayyed olan koyunları ihrâc eyle diyü tenbîh itdükde itâᶜat itmeyüp kimi dizdâr ve kimi hisâr-eriyüz diyü mücerred taᶜallül ü bahâne idüp ol ecilden her mevsimün koyunı vakti ile ihrâc olınmadığın bildürdi. İmdi, koyun husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi taht-ı hükûmeti-nüzde vâkıᶜ olan yazılu celeblerden defterde üzerlerine mukayyed olan koyunı bilâ-tevakkuf ve bilâ-kusûr tedârük idüp her koyunı vakti ve mevsimi ile ihrâc idüp mahrûse-i mezbûreye göndermek bâbında gereği gibi ikdâm ü ihtimâm eyleyüp müşârün-ileyh emîne onat vechile muᶜâvenet ü müzâheret idüp anun gibi defterde yazılan celeblere vech-i meşrûh üzre taᶜallül ü bâhâne iderlerse itdürmeyüp, defter mûcebince koyunların ihrâc idüp gönderesin. Temmerrüd ü inâd idenleri her kim olursa olsun isimleriyle ve resimleriyle yazup bildüresin. Bir vechile haklarından geline ki, sâʾirlerine mûcib-i ibret ola. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin. Sonra kimesnenün özri makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olasın.

1140 *Amasya kadısına: Erzurum beylerbeyine gidecek mühürlü kesenin ulaştırılması hakkında.*

Bu dahı Lahsâ beglerbegisinün âdemi Pulad'a virildi.
Fî 22 Şaᶜbân sene 967

Amâsiyye kādîsına hüküm ki:

Erzurum beglerbegisine mühürlü kîse ile hükümler irsâl olmışdur. Vusûl buldukda, ber-vech-i istiᶜcâl ulaşdurasın.

1141 ***Basra beylerbeyine: Merhum İbrahim Paşa'nın Basra'daki metrukâtından paha edenlerin satılması, diğerlerinin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Çavuş-başısı Behrâm'a virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp merhûm İbrâhîm Paşa'nun Basra'da olan metrûkâtı Lahsâ Beglerbegisi Mustafa Paşa'ya münhasır olmağın âdemlerine teslîm idüp irsâl eyleyesin diyü sana hükm-i şerîfüm gönderildükde kethudâsı olan Hamza zikr olınan metrûkâtun kabzı içün müşârün-ileyh cânibinden vekîldür diyü vekâletin sâbit idüp ma'rifet-i kādî ile teslîm olınmış idi. Mezkûr kethudâ dahı ba'zı yararca espâbların mûmâ-ileyh Paşa'ya alup gidüp mâ'adâsın bunda alıkoyup ol vakitden berü zikr olınan espâb açılmayup görilmediğin ve espâb-ı mesfûrda kürkler olup çürimek ihtimâli olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, zikr olınan muhallefâtın anda bahâ ideni anda bey' idüp ol diyârda bahâ itmeyen espâbı Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ne mikdâr espâb bey' olınursa ve ne mikdâr gönderildüğin defter idüp bile gönderesin.

1142 ***Diyarbekir beylerbeyine: Sindi Süleymanî aşiretinin şikâyet ettiği Han Ahmed'in ahvalinin tahkik edilerek arzolunması hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Kâtib Ali'ye virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Sindî (?) Süleymânî aşireti tarafından Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunılup Hân Ahmed'den şikâyet olınmağın teftîş olınup hakikat-i hâl ma'lûm olmak içün arz-ı hâlün sûreti ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vardukda, irsâl olınan arz-ı hâle nazar idüp içinde mastûr olan husûsı ma'lûm idinüp dahı onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; müşârün-ileyhden şikâyet itdüklerinün aslı var mıdur, yohsa gayr-ı vâkı' midür, nicedür? Ma'lûmun olduğı üzre aslı ve hakikati ile yazup bildüresin.

1143 ***Basra beylerbeyine: Serhadde yakın Kızılbaş'a tâbi Durak bölgesinin hâkimi Mirza Ali'nin Basra vilâyetinin zararı için kâfirle ittifak ettiği ve kendisine mukayyet olunması hakkında.***

Yazıldı.
Çavuş-başısı Behrâm'a virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i mezbûre serhaddine karîb Kızılbaşa tâbi' Durak nâm memleketün hâkimi olan Mîrzâ Ali, bu vilâyetün zararı içün kâfirle müttefik olup hattâ asâkir, Bahreyn üzerinde iken kendü talebi ile bir gemi kendünün benderine gelüp beş nefer kâfir gemiden çıkup gelüp mülâki olup bu vilâyetün üzerine gelüp fesâd ü hasâret itmek içün kâfir ile kavl ü karâr idüp ve mezbûr: *"Şimdi dahı ben sizünle eylediğüm kavl ü karâr üzerindeyim. Niçün Basra'nun üzerine gelmedinüz?"* diyü kâfire tekrar mektûb gönderüp fikr-i fâsidi bu vilâyetün üzerine deryâdan kâfir gelüp ve kendü dahı mu'âvin olup Memâlik-i mahrûse'ye zarar irişdürmekdür. Eger def'ine çâre olmaz ise vilâyete küllî zarar olmak mukarrerdür ve deryâ üzerinde dahı kâfir gemileri gelüp âyende vü revendeyi rencîde iderler; iskeleler münsedd olmışdur ve

kapudan inâyet olınması mukaddemâ arz olınmışdı, henüz dahı gelmemişdür diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki**:

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup eger mezkûrdan ve eger gayrıdan memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâya ve kılâ' u bika'a zarar irişdürmekden hazer idesin. Ahde mugāyir berü cânibden vâz' sudûrından ihtiyât idesin.

1144 ***Diyarbekir beylerbeyine: Ulus taifesi ahvali hakkında Erzurum beylerbeyine ve diğer beylere hükümler yazıldığına dair.***

Yazıldı.
Âdemi Kâtib Ali'ye virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb göderüp Ulus tâ'ifesi ahvâlin ve anlarun hıfzı içün Erzurum beglerbegisine ve Hınıs ve Pasin ve Erciş ve Âdilcevâz beglerine dahı ahkâm-ı şerîfe gönderilmesin bildürdüğin ecilden ol bâbda arz itdüğün üzre müşârün-ileyh beglerbegi ile mûmâileyhim begler kullaruma ahkâm-ı şerîfe yazılup îsâl içün sana irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vardukda, her birine irsâl idesin.

1145 ***Budin defterdarı Kerim Çelebi'ye: Hatvan livasına yakın havâss-ı hümâyûndan geçerek taaddi ve basara cüret eden eşkiyânın haklarından gelinmesi hakkında.***

Yazıldı.
Hatvan begi âdemi Kāsım'a virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Budun Defterdârı Kerîm Çelebî'ye hüküm ki:

Hatvan sancağı begi âdem gönderüp livâ'-i mezbûra karîb havâss-ı hümâyûndan Yazirin ve Güngüş nâm varoşlar Eğri ve gayrı harbî kal'alardan Memâlik-i mahrûse'ye hasâret ve ehl-i İslâm'a mazarrat kasdına gelen atlu ve piyâdenün ubûr idecek yiri olup niçe eyyâm içlerine girüp saklanup ba'dehû Peşte ile Solnok mâ-beyninde olan yollara inüp mürûr iden Müslimânlardan niçesin dutup esîr itdükden sonra girü zikr olınan köylerden geçüp kal'alarına varup mezkûr varoşlar ve havâss-ı hümâyûndan olup sancak-begi tarafından dahl olınmamağla re'âyâsı dahı ehl-i fesâd harâmzâdeleri içlerinden çıkarmayup fesâd iderler diyü i'lâm itdüği ecilden **buyurdum ki**:

Vardukda, kazıyye arz olınduğı gibiyse, siyâset sancak-beginündür. Ehl-i fesâd her kim olursa olsun fesâd ü şenâ'atleri zâhir olup bi-hasebi'ş-Şer' ve'l-kānûn salb ü siyâsete müstahıkk oldukda hükm-i kādî lâhık olup huccet virildükden sonra mücrimi sancak-begine teslîm itdüresin ki lâzım geleni icrâ itdüre.

1146 ***Lahsa beylerbeyine: İsyan eden sancak beyi Sadun'a akçe veren Uyun Sancağı Beyi Osman'ın ve nâzırın tevkif edilerek verdikleri paraların tamamen kendilerinden alınması hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Polad'a virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Lahsâ'da iki yüz bin akça ile Sancak-begi olan Sa'dûn nâm Arab, müteveffâ Mustafa Paşa'nun Bahreyn'e müteveccih olduklarında: *"Bahreyn'e varan asker kırıldı; vilâyet-i Lahsâ şimdiden*

sonra benümdür" diyü isyân idüp memlekete el uzadup Aʿrâb ve eşbâğa (?) kendü mühriyle bostânlar ve bağlar tevzî idüp ve havâss-ı hümâyûndan Vâsıt nâm karyeye tevâbiʿiyle muʿteber Arablarına tasarruf itdürüp vilâyetin zabt itdüğin müteveffâ-i müşârünileyh Bahreyn'e teveccüh itdükde hıfz u hırâset-i vilâyet içün nevbetci taʿyîn olınan Uyûn Sancağı Begi Osmân, mezkûr Saʿdûn'un istikbâline çıkmak istedüğinde Lahsâ Kādîsı Mevlânâ Seyyid Hasan dâʿîleri ve umûmen ehl-i kılâʿ: *"Bu makūle zamânda kalʿadan taşra çıkmak münâsib değildür"* didüklerinde, katʿâ iltifât itmeyüp defterdâr yirinde olan emîn-i ümenâ Hüseyin alup hisârdan taşra çıkup mezbûr Saʿdûn'un ayağına varup buluşduğında mezbûr Saʿdûn baʿzı teklîfât idüp mezbûr Osmân ve Emîn Hüseyin'i yanında tutup haylî nesneler isteyüp mâl-ı mîrîden altı yükden ziyâde akça almayınca salıvirmeyüp bu mikdâr nesneyi aldukdan sonra dahı râzı olmayup reʿâyânun ehl ü iyâline dest-dirâzlık idüp bağların ve bağçelerin nehb ü gāret idüp ve her sene viregeldükleri emlâkleri humusın bu sene virmeyüp ve Mirez nâm karyeden haylîce nakd akça cemʿ idüp ve: *"Şimden sonra Lahsâ benüm akarlığumdur; her sene mutasarrıf olduğum sancağumdan gayrı ve halkun bahâdan gayrı bu mikdâr mâlı sizden gasben alurum; siz benüm zebûnumsız; memleketi zabt iderüm, sizi kalʿadan taşra çıkartmazam"* diyü bu vechile isyân idüp ve hâlîyâ sana âdem gönderüp: *"Lahsâ benüm akarlığumdur; hemân hâzır idesin. Osmân Beg'den alduğum akçayı senden dahı alurum"* diyüp üzerimüze gelmek tedârükinde olup ve sen dahı Devlet-i hümâyûna münâsib olduğı üzre ceng yarağında olup ve hemân ki mahsûl zamânı gele, mülhid-i mezbûr dahı gelür. Mahrûse-i Basra azeblerinden nevbetci tarîkıyla iki yüz nefer nevbetci azeb inâyet olınup ulağla Basra beglerbegisine emr-i şerîf sadaka ola ki, zikr olınan azebi ber-vech-i istiʿcâl Lahsâ'ya göndereler ki tâ ki mülhîd-i mezbûr Memâlik-i mahrûse'ye zarar u gezend irişdürmedin, mezbûr azebler gelüp Lahsâ'da hâzır u müheyyâ olalar diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh Osmân'ı kalʿada hıfz idüp dahı hilâf-ı emr virüp telef itdükleri hazîneyi eger Osmân'dur ve eger nâzırdur ve gayrı müteveccih olanlar bî-kusûr cemʿ u tahsîl eyleyüp alup kabz idesin ve ne mikdâr tahsîl olınup ve ne mikdar kalur ise yazup bildüresin ve Lahsâ'nun dahı askere ihtiyâcı olup anun gibi mahsûl için ise dahı azeb yazasın; kadîmî Lahsâ askeriyle gereği gibi memleketi hıfz idesin.

1147 *Basra beylerbeyine: Bağdad'dan gelecek silâhların Lahsa'ya ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Lahsâ beglerbegisi defter gönderüp yarağa ihtiyâc olduğın arz itmeğin, iki kıtʿa darbzen ve üç yüz mikdârı tüfeng ve yüz kîse bârût sana îsâl içün Bagdâd beglerbegisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr eylemeyüp irsâl olınan yarağı ber-vech-i istiʿcâl ulaşdurasın.

1148 *Budin beylerbeyine: Önceki Hatvan beylerinin yaptırdığı evler kimsenin meşru malı değilse sattırılmamaları hakkında.*

Yazıldı.
Hatvan begi âdemi Kāsım'a virildi.
Fî 23 Şaʿbân sene 967

Budun beglerbegisine [ve] Bağte ? (بنده‌ص)kādîsına hüküm ki:

Hatvan begi âdem gönderüp bundan [akdem] Hatvan begi olanlar âdemleri sâkin olmak içün reʿâyâya evler yapdurup, âhar sancağa tebdîl olındukda zikr olınan evler bizüm mülkimüzdür diyü âhara beyʿ ider oldılar. Her varan sancak-begi âdemleri içün reʿâyâya yeniden evler binâ itdürürlerse reʿâyâya ziyâde teʿaddî olur. Bu makūle sancak-begi âdemleri olıgeldüği evleri gayrı kimesneye satmamak bâbında hükm-i şerîf recâ eylemiş. İmdi, **buyurdum ki**:

Göresin; zikr olınan evler kimesnenün mülk-i meşrûʿı değilse beyʿ itdürmeyesin.

1149 *Budin beylerbeyine: Hatvan Kalesi'nin muhafazası için lâzım gelenin hemen yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hatvan Begi Mehmed, Dergâh-ı muʿallâ'ma kazâyâ defteri gönderüp kalʿa-i Hatvan, Eğri nâm harbî kalʿanun ağzında serhad yirde olup hıfz u hırâset ehemm-i mühimmâtdan olup muhâfaza içün konılan neferlerden kırk nefer süvârî Novigrad kalʿası'na ihrâc olınup ve baʿzı Şaykon'a ? nevbetci gönderilmekle kalʿa-i mezbûrede cüzʾî nefer kalup mezbûr Eğri kalʿası'nun dâʾimâ atlu ve piyâdeleri hîle vü hudʿadan ve fesâddan hâlî olmayup Hatvan kalʿası'na taʿyîn olınan neferler, cümle bir yirde iken hıfzı asîr idüp şimdiki hâlde muhâfazası ziyâde şehldür ve mezbûr kalʿa-i Şaykon (شاوكنى)'un müstakıl dizdârı ve kethudâsı olmamağla nevbetci gönderilen neferün zabtı ve istihdâmı asîrdür. Müstakıl dizdâr ve kethudâ taʿyîn olınup Novigrad'a ihrâc olınan kırk nefer süvârî girü Hatvan kalʿası'na taʿyîn olınmak husûsın arz eylemiş. İmdi, kalʿanun hıfz u hırâseti lâzımdur. **Buyurdum ki**:

Göresin; her ne tarîkla olursa hıfz idüp gaflet ile zarar gelmekden hazer idesin.

1150 *Edirne kadısına: Edirne'de kalp akçe kesen Mehmed'in sorguya çekilmesi ve suçunu itiraf etmezse İstanbul'a âlât ve edevatıyla gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Edirne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp mahmiyye-i Edirne'de sâbıkā zaʿîm olan Mustafa, meclis-i Şerʿa gelüp: *"Kürd Hoca mahallesi'nde sâkin Sinân nâm kimesnenün evinde Mustafa b. Mehmed nâm kimesne kalp akça keser, varup evin basmağa izin taleb iderin"* didükde mezkûr, muʿtemedün-aleyh kimesneler ile irsâl olındukda mezkûr Sinân ile Mustafa'yı bir kuyumcı körüğiyle ve bir örs ve bir çeküç ve demürden bir küçük tava ve dört aded pota ve iki berende ve bir per-gâr ve on altı pare yüz kırk beş dirhem per-gârlu kalp çubuk ve yüz yigirmi dirhem çaşnı ve yedi aded meşkûk kalp akça ile meclis-i Şerʿa ihzâr idüp istifsâr olındukda: *"Zikr olınan espâbı bana bir kimesne Rodoscuk'a getürmek içün virdi"* diyü cevâb virüp baʿdehû mahalle-i mezbûre mescidinün imâmı İbrâhîm b. Mustafa ve müʾezzin Ali b. Mustafa nâm kimesneler meclis-i Şerʿa hâzırûn olup: *"Mezbûr Mustafa'yı merkūm Sinân'un evinde zikr olınan çubuklarun birin örs üzerine koyup kesüp işler iken gördük şâhidlerüz; şehâdet dahı eylerüz"* diyü vech-i meşrûh üzre şehâdet itdükleri bâʿisden habs olınup vukūʿı üzre ahvâlleri iʿlâm olındı diyü bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Ev sâhibi mezbûr Sinân ne asl âdemdür ve hem Edirne'de midür ve ol kalp akça kesen yalnız ol evde mi olur, yoldaşı ve hıdmetkârı var mıdur? Şâhidleri yüzine karşu şehâdet iderler ise bir mikdâr örf idüp ne zâhir olursa arz idesin. Eger ikrâr itmez ise ol âlât ü espâblar ile mezbûr Mehmed b. Mustafa'yı kayd ü bend ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 23 Şa'bân sene 967 [19.05.1560]

1151 ***İstanbul kadısına: İstanbul'da kesilen koyun ve kuzu başlarının başhanelerden başka yere sattırılmaması hakkında.***

Yazıldı.
Aya-Sofya mütevellîsine virildi.
Fî 25 Şa'bân sene 967

İstanbul kādîsına hüküm ki:

Sâbıkā Üsküb Kādîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn mühürlü tezkire gönderüp Aya-Sofya evkāfına tâbi' baş-hâneler tasarruf iden kimesnelerün talebleri ve şekvâları ile emr-i şerîf mûcebince nefs-i selh-hâneye varılup kassâblar kethudâsı Sefer ve sâ'ir kassâblar ihzâr olınup selh-hânelerde boğazlanan koyunlarun ve kuzularun başları zikr olınan baş-hânelere bi't-tamâm vâsıl olmadığınun sebebi sü'âl olındukda bizüm selh-hânemüzde boğazlanan koyunlarun ve kuzularun başları mezbûr baş-hânelere bi't-tamâm vâsıl olur iken Silivri-kapusı'nda ve Yenikapu'da ve Yenibağçe'de dahı vakf dükkânlarda boğazlanup girü ol mevzı'da satılur ve andan gayrı Yahûdlar içinde beş dükkânda boğazlanan dahı girü ol arada satılur; zâyi' olan etlerün başlarıdur diyü cevâb virdüklerinde mezbûrûn başcılar dahı vech-i meşrûh üzredür diyü tasdîk itdüklerin arz eyledüği ecilden, **buyurdum ki**:

Vardukda, zikr olınan başları girü başcılara ve baş-hânelere virdürüp emr-i şerîfüme mugāyir hârice bey' itdürmeyesin.

1152 ***Rumeli beylerbeyine: Rumeli askerlerinin davarlarını nerede çayırlattıklarının bildirilmesine dair.***

Yazıldı.
Lahsâ beglerbegisinün âdemi Pulad'a virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Rûm-ili askeri davarların ne mahalde çayıra çıkarup sonra atları ve davarları ahvâlin niçe tedârük itdükleri Süddе-i sa'âdet'ümde lâzım olmağın **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vardukda, te'hîr eylemeyüp Rûm-ili askeri umûmen davarların ne yirde çayıra çıkarmışdur ve çayırdan sonra atları ve davarlarınun الساقي husûsı nice tedârük olınmışdur; alâ-vechi't-tafsîl yazup arz idesin.

1153 ***Mohaç Beyi Mehmed Bey'e: Beç kralının, Erdel kralının oğluna evlendireceği kızıyla beraber bazı kale ve memleketler vereceğine dair.***

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Mohaç Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp bu serhadler emn ü emân üzre olup lâkin Peç cânibinden mu'temed câsûslar gelüp Erdel vilâyetinde olan Kral-oğlına Peç Kralı kızın virüp yanına alacak olup, Peç tarafından ba'zı kal'alar ve memleketler virüp vilâyet-i Erdel zabtına Tıra Frenc nâm mel'ûna beş bin asker koşup göndermek mukarrer oldı diyü haber getürüp girü haber içün câsûslar irsâl eyledüğün bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, girü ahvâl ü etvârların ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin dâ'imâ tetebbu' u tecessüs idüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

1154 ***Çorum beyine ve kadısına: Canik Sancağı Beyi Ali'nin reâyâya kötülüğünden ve bid'atler ihdâsından dolayı hakkında tahkikat yapılmasına dair.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 15 Ramazân sene 967

Çorum begine ve Çorum kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Erim kādîsı mektûb gönderüp Canik Sancağı Begi olan Ali *dâme izzuhû*'nun re'âyâya müft ü meccânen tavuk ve yem ve odun salup ve Şer'ile ba'zı kimesneler ta'zîr olındukda tekrâr ta'zîr idüp kānûndan ziyâde cerîme alup ve cebr ile nikâh itdürüp ve bi'l-cümle Südde-i sa'âdet'den merfû' olan bid'atler bunda cârîdür. re'âyâ tâ'ifesi gāyetle muztaribü'l-hâl olmışlardur diyü arz itmeğin **buyurdum ki**:

Bi'z-zât kazâ'-i mezbûra varup dahı anun gibi kazâ'-i mezbûrdan müşârün-ileyhden ve âdemlerinden arz olındığı üzre kimesne gelüp şekvâ idüp da'vâ-yı hakk iderlerse husamâyı beraber idüp bir def'a Şer'ile fasl olmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf hakk üzre Şer'ile teftîş eyleyüp göresin; arz olındığı üzre müşârün-ileyhün te'addîsi sâbit olursa, her kimün hakkı sâbit olursa ashâbına hükm idüp alıviresin. Zikr olınan kādîlığından gayrı âhar sancağında kimesne gelüp şekvâ iderse anları dahı Şer'ile görüp ammâ nesne sâbit olmazsa gayrı kazâdan gelenleri istimâ' itmeyesin.

1155 ***Mısır beylerbeyine: Valide Sultan Evkafı zevâidinin Mısır hazinesi ile beraber gönderilmemesi sebebinin bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Mısır çavuşlarından Ali Çavuş'a virildi.
Çerâkise Agası Ali Aga'ya îsâl içün.
Fî 27 Şa'bân sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* vâlidesi merhûme Sultân'un mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan evkafınun zevâyidi şimdiye değin Astâne-i sa'âdet'üme irsâl olınan hazîne ile gönderilügelmişdi. Bu sene gönderilmemeğe bâ'is nedür? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, evkāf-ı mezbûrenün zevâyidi hazîne ile irsâl olınmamağa bâ'is nedür? Bildürüp vâkı' olan zevâyidi girü hazîneye irsâl idesin.

1156 ***Mısır beylerbeyine: Surre emanetine Silahdar İsa'nın tayin olunup gönderildiğine dair.***

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 27 Şa'bân sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm silâhdârlarından kıdvetü'l-emâsil Îsâ ta'yîn olınup hükümleri ve defterleri virilüp irsâl olındı. Ammâ kâtib ta'yîn olınmamışdur. **Buyurdum ki**:

Surre emâneti ol cânibden bir yarar ehl-i kalem müstakim kimesneyi kâtib ta'yîn eyleyüp kadîmden irsâl olındığı üzre sadakâtı teslîm idüp irsâl idesin.

1157 ***Segedin Beyi Derviş Bey'e: Segedin Kalesi mahzeninin tamiri hakkında.***

Yazıldı.
Segedin hisâr-erlerinden Bölük-başı Haydar'a virildi.
Fî 26 Şaʿbân sene 967

Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Budun beglerbegisi mektûb gönderüp senün içün müşârün-ileyhe mektûbun gönderüp kalʿa-i Segedin'de olan mahzen harâb olup içinde olan âlât-ı harb dahı harâba müteveccih olmak üzre olup harâb olan yirleri dahı bi'l-fiʿl taʿmîr olınup kiremid ile örtilürse tahmîn-i sahîh ile tahmîn olınup otuz bin akça ile ancak olur diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Arz olınduğı gibi ise kalʿa-i mezbûreyi taʿmîr itdürüp isrâf ü itlâfdan hazer idesin.

1158 ***Tatar hanına: Boğdan voyvodası adamlarının Moskov tarafına gitmelerine mâni olunmaması hakkında.***

Yazıldı.

Tatar Hânı'na hüküm ki:

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp harâc mesâlihi içün bundan sâbık âdemleri Moskov vilâyetine varup semmûr ve tinnîn kürkleri ve balık dişi alup gelürler imiş. Şimdiki hâlde Lih tâʾifesi Moskov keferesiyle adâvet üzre olmağla âdemlerine Moskov'a gitmeğe mâniʿ oldukların ve hâlîyâ zikr olınan âdemleri Tatar içinden zikr olınan husûslar içün Moskov'a geçüp gitmek bâbında icâzet taleb idüp âdemlerine dahl olınmamak içün hükm-i cihân-mutâʿımuz recâ itdüği ecilden gerekdür ki, Âstâne-i saʿâdet-medâr ve Südde-i seniyye-i gerdûn-iktidârımuza olan ubûdiyyet ü ihtisâsınuz muktezâsınca mezkûr voyvodanun âdemleri arz olınduğı üzre vilâyet-i Tatar içinden Moskov vilâyetine gitmelü olduklarında Şerʿ-i Şerîfe mugāyir dahl ü taʿarruz olmamak bâbında envâʿ-ı mesâʾî-i cemîlenüz zuhûra getürile.

1159 ***Biga sancağı yayaları beyine: Bilecik madeni işine noksan yaya gönderilmemesi ve bu hususta ihmal gösterenlerin bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Zaʿîm Hasan'un âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 27 Şaʿbân sene 967

Biga sancağı yayaları begine hüküm ki:

Bilecik maʿdeni hıdmetine taʿyîn olınan Zaʿîm Hasan mektûb gönderüp yaya-başılar hıdmete taʿyîn olınan yayaları tamâm getürmeyüp eksük getürürler, hıdmetde ihmâl iderler diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Hıdmet-i mezbûr mühimmâtdandur; onat mukayyed olup sancağuna müteʿallık olup nevbeti olan yayaları ve yaya-başılarına çıkardup bi't-tamâm getürdüp emr üzre hıdmet itdüresin. İhmâl ü müsâhele itmeyüp ikdam ü ihtimâmda dakika fevt itmeyesin. Şöyle ki, hıdmetlerinde tekâsüli olup yayasın tamâm getürmeyüp ihmâl üzre olan yaya-başılar kimlerse isimleri ile yazup arz idesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 26 Şaʿbân sene 967 [22.05.1560]

1160 ***Rodosçuk kadısına: Rodosçuk'ta Bâyezid'in kâtillerinden Davud ile Hüseyin'e siyaset olunması hakkında.***

Yazıldı.
Arz getüren Hamza'ya virildi
Fî 27 Şaʿbân sene 967

Rodoscuk kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kasaba-i mezbûrede Hanpaşa-oğlı mahallesi'nde mecrûhan maktûl olan Bâyezîd'ün zevcesi ve oğulları Hüseyin ve Dâvûd nâm kimesneleri meclis-i Şerʿa getürüp: *"Babamuz mestane eve giderken bunlar darb idüp koynından beş bin akçasın alup beş günden sonra ol darbdan fevt oldı"* didükde, mezbûrlar inkârla cevâb virüp baʿdehû Hüseyin ikrâr idüp: *"Mezbûr Bâyezîd, Vanhar ile şürb-i hamr idüp ve Vanhar dahı Bâyezîd'ün koynında akça sezüp Dâvûd ile müşâvere idüp, Bâyezîd'i ben gice evine alup giderken sen gel akçayı al didükde, Dâvûd dahı Bâyezîd'ün başına toyaka ile urup mecrûh eyledükde koynından akçayı alup Vanhar, yolımuzı basdılar diyü feryâd idicek, Müslimânlar gelüp, seni kim urdı diyü sorup ve Bâyezîd dahı Vanhar bilür didükde, Vanhar'ı habs idüp dört günden sonra Vanhar kefîl ile çıkup ol gün üçimüz bir yire gelüp bana dahı hisse viricek olup bir bâğ kenârında hisse iderken Dâvûd Vanhar'a kakıyup kalkup bıçağla boğazlayup ikimüz Kurnalı nâm mevziʿda bir pınara bırakduk, üzerine bir taş dahı bırakduk"* didükde, husûs-ı mezbûr Dâvûd'dan dahı süʾâl olındukda *bi't-tavʿ ikrâr idüp:"Hüseyin'ün takrîri gibi olmışdur; ikisi bile benüm darbumdan fevt oldı" didük*de Dâvûd'un ahvâli mahallesinden süʾâl olındukda, gice ve gündüz âlât-ı harbile yürür diyüp ve Hüseyin'ün mahallesi halkı dahı Hüseyin içün, iki-üç ay vardur ki Dâvûd ile baş koşmışdur didüklerin arz ittüğün ecilden mezbûrân Dâvûd ile Hüseyin'e siyâset olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Mezbûrları siyâset idüp emrüm yirine varduğın yazup bildüresin.

1161 ***Kocaeli sancağı beyine ve İznikmid kadısına: Matbah-ı Âmire için gereken odunun gönderilmesi ve kimseye gemi ağacı kestirilmemesi hakkında.***

Yazıldı.
Şehr-emînine virildi.
Fî 26 Şaʿbân sene 967

Koca-ili sancağı begine ve İznikmid kādîsına hüküm ki:

Şehr-emîni gelüp bundan akdem Matbah-ı Âmire'me odun getürmek içün kazâʾ-i mezbûreden on altı pâre karye taʿyîn olınup ve ol cevânibde kimesneye gemi binâ itdürmemek emrüm olmış iken, hâlîyâ girü ol cevânibde emre mugāyîr gemiler binâ olınmak ile zikr olınan karyeler halkı: *"Gemi ağacı getürmekle odun mesâlihi muʿattal kalur"* diyü arz eyledi. İmdi, bundan akdem ol cevânibde aslâ vü katʿâ kimesneye emre mugāyir gemi binâ itdürmeyesin diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup ve odun husûsı dahı mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan kādîlıkdan her sene mîrî içün taʿyîn olınan odunı, odun hıdmetine taʿyîn olınan kurâ halkına bi't-tamâm kesdürüp mahall-i meʾmûra getüresin, bî-kusûr teslîm idesin. İhmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin. Min-baʿd eger zikr olınan kurâ halkına ve gayra emre mugāyir gemi ağacı kesdürmeyüp ve

yapdurmayup emr olınan odunı kesdürüp irsâl itmek bâbında dakika fevt itmeyesin. Şöyle ki, ihmâl idüp odun nâkıs kalup ve yâhûd defter ile gelmeye, aslâ özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur. Şöyle bilesin.

1162 *Haslar kadısına: Mirahur tarafından mîrî otluk ve saire işlerinde kullanılan köyler halkına müdahele olunmaması hakkında.*

Yazıldı.
Mevcûdâtcı Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Hâslar kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda kadîmden mîr-i ahur tarafından mîrî otluğa ve sâ'ir husûsa istihdâm olınan kurâ halkına hâricden dahl olınmayup kemâ-kân me'mûr oldukları hıdmete istihdâm olınmaların emr idüp **buyurdum ki**:

Anun gibi taht-ı kazânda vâkı' olan kurâ halkın kadîmden müşârün-ileyh tarafından istihdâm olınugelen hıdmetden gayrı âhar kimesneye hıdmet teklîf itdürmeyüp te'addî itdürmeyesin. Me'mûr oldukları hıdmetlerin kemâ-kân edâ itdüresin.

1163 *Kudüs-i Şerif beyine ve Kadısı Abdurrahman'a: Hizmette gayreti görülen Kudüs-i Şerif ve Halilürrahman Evkafı mütevellisi Mehmed'in muhasebesinin görülerek bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Halîlü'r-rahmân Nâzırı Alâ'eddîn'e virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Kuds-i Şerîf begine ve kādîsı Abdurrahmân'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kuds-i Şerîf ve Halîlü'r-rahmân *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* hazretleri evkāfına mütevellî olan Mehmed'ün her vechile yararlanup ve kemâl-i emânet ü istikāmet ile mevsûf olup mütevellî olalıdan berü envâ'-ı mesâ'î-i cemîlesi zûhûra gelmişdür diyü terakkî recâsına arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Mezbûrun muhâsebesin görüp sa'y ü kifâyesi ne mikdârdur ve ne mâddelerdedür ve sâbıkā olan mütevellîlerden muhâsebesinde ziyâdesi var mıdur? Yazup bildüresin.

1164 *Boğdan voyvodasına: Memâlik-i mahrûseden Boğdan sınırına davarlarını geçirenlerden alınan güzeşte ve mahsul öşürlerinden başka bir şey alınmaması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Hırso'ya virildi.
Fî 25 Şa'bân sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Memâlik-i mahrûse-'mden Boğdan sınırına davarların geçürüp zirâ'at eyledüklerinde davarları andan güzeşte ve terekelerinden öşr alınugelmiş iken hâlîyâ Acı-dere nâm karye ve yanında iki karye ve Dobrıca vilâyetinden ba'zı kimesneler davarların getürüp Boğdan sınırına geçürdükde nesne virmedüklerin arz idüp sâbıkā bu husûs içün virilen hükm-i şerîfi dahı göndermişsin. İmdi, ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olmağın girü sana irsâl olınup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, emr-i sâbık ile amel idüp emre mugāyir ve kadîmden olıgelene muhâlîf, re'âyâdan ziyâde nesne alınup te'addî olınmakdan hazer idesin.

1165 *Boğdan voyvodasına: Kral İstefan'ın Kral Ferenduş ile olan münasebetlerine ait mektubu üzerine, o canibin ahvalinin araştırılmasından hâli kalınmamasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem İstefan Kral mektûb gönderüp Nemçe tâ'ifesi vilâyetine duhûl itdi didüği husûs ile kendün mu'âvenet içün emr mûcebince ol cânibe varmak ahvâlin ve mezkûr kralun Ferenduş Kral ile olan husûsların ve bâzergânlarun cenâb-ı emâret-me'âb Hân *dâmet me'âlîhi* tarafından Moskov cânibine ticâret içün varup gelmesin bildürmişsin. Her ne ki i'lâm itmiş isen pâye-i serîr-i â'lâya arz olınup ilm-i şerîfüm muhît olmışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, min-ba'd ol cânibün ahvâl ü etvârın tetebbu' u tecessüsden hâlî olmayup fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri ne idüğin ma'lûm idinüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

1166 *Dubrovnik beylerine: Gözleri çıkarılan kâfirin mürafaası için bir vekil gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Lutfî Çavuş'a virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Dubrovnik beglerine hüküm ki:

Bundan akdem gözlerin çıkarduğunuz kâfir, Südde-i sa'âdet'üme gelüp ızhâr-ı tezallüm eyledükde âdemlerinüz ile mürâfa'a olınup bu husûsun görilmesine biz vekîl değilüz diyü cevâb virdükleri ecilden yarar vekîllerinüz gönderilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, te'hîr itmeyüp husûs-ı mezbûrun Şer'ile görilmesiyçün bir vekîl nasb idüp gönderesin ki gelüp bunda mürâfa'a-i Şer'-i Şerîf olup mezkûrun edâsı[1] Şer'ile görilüp fasl ola.

---

1 "da'vâsı" olması gerekir.

1167 *Rum Beylerbeyisi Hızır Paşa'ya: Müteveffâ Kasım voyvodanın adamlarının şikâyete mebni hallerinin araştırılarak bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî 27 Şa'bân sene 967

Rûm Beglerbegisi Hızır Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ il-voyvodası olup fevt olan Kāsım Voyvoda'nun âdemlerinden şekvâ olınup Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunılmağın teftîş olınup görilmesin emr idüp ve arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olınup sana gönderilüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, arz-ı hâlde mastûr olan ahvâli ma'lûm eyleyüp dahı mezkûrları her kandeyse ele getürüp teftîş eyleyüp zuhûr iden mevâddı yazup bildüresin. Bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp ele getürüp göresin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 27 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967 [23.05.1560]

1168 *Van beylerbeyine: İran canibine tecavüzün men'i ve ahde mugayir hareketlerden kaçınılması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 29 Şa'bân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem öte cânibün Megri Begi Resûl *dâme izzuhû* ile Derbâz ülkesinde nizâ'ları olup cenâb-ı emâret-me'âb Sultân Hüseyin *dâmet me'âlîhi* emr ile görüp kadîmî Megri tasarrufında kurâyı yukaru cânibden tasarruf olınugelinüp ba'dehû Şeyh Haydar'a ilhâk itdükleri kurâyı ta'yîn idüp defter göndermeğin sûreti ihrâc olınup sana gönderilüp ahvâle vâkıf olup dahı âhar tarafeyn ahde mugâyir âhara dahl itdürmeyüp sulh u salâha mugâyir vaz' itdürmeyesin diyü emrüm olmış idi. Ol zamândan berü ne vechile ma'lûmun olup ve tenbîh itdüğün bildürmedün. Hâliyâ dahı öte cânibden müşârün-ileyh Resûl'den Megri ülkesine dahl ider. ve Baş-açuk-oğlı Bû-Sa'îd'ün birâderzâdesi Alâ'eddîn yüz nefer Kürd ile Seldûz ülkesine gelüp harâmîlik idüp re'âyânun gâv ü gûsfendin alurlar ve Uşni Hâkimi Kara Yûsuf-oğlı Zeynel, kendü tevâbi'i ile Seldûz ülkesine gelüp gice ile re'âyânun hânelerinde kalup harâmîlik iderler ve Biradost Ekrâdı dahı be-gâyet hadden tecâvüz idüp te'addî iderler diyü şekvâ olındı. İmdi, ahd ü emân içinde ahde münâkız berü cânibden bu makûle vaz' olmak aslâ câ'iz değildür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup eger zikr olınan tâ'ife i'lâm olındığı üzre öte cânibe zarar u ziyân itmişler ise ki zâhir ola, aslâ te'hîr itmeyüp Şer'ile müteveccih olan zararların, idenlere tazmîn itdürüp dahı min-ba'd eger zikr olınan tâ'ifedür ve eger sâ'ir ol serhadlerde olan ümerâ ve sâ'ir halkdur, bir vechile tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, mâdâmki öte cânibden sulh u salâhı münâfî bir vaz' sâdır olmaya, ri'âyet-i ahdde her biri mücidd olup berü cânibden mu'âhede-i şerîfüme mugâyir öte cânibün eger re'âyâsına ve eger sâ'ir husûslarına dahl ü ta'arruz itmeyeler. Ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayup emre mugâyir iş idenleri her kim olursa isimleri ve resimleriyle bildüresin ki haklarından gelinüp sâ'irlerine mûcib-i ibret ola ve bu husûslarun aslı ve hakikati ile tamâm ma'lûm idünüp dahı yazup bildüresin. Fi'l-vâkı' i'lâm olındığı gibi dahl olmış mıdur ve idenler kimlerdür? Bildüresin.

1169 *Menemen kadısına: Foça Kalesi'ndeki Yahudileri rencide edenler hakkında evvelce verilen emr-i şerifin buldurulup gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Menemen kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Ferenduş'dan gelen Agrilyanus nâm Yahûdî hâtûn tarafından Salamonus nâm Yahûdî gelüp Foça kal'ası'nda mezkûreye tâbi' ba'zı Yahûdî sâkin olup kal'a-i mezbûrede maktûl âdem bulınsa Müslimânlardan ba'zı kimesneler demini kendülere düşürmemek içün mezbûr Yahûdîlere: "Bed-nâmınuzda Müslimân ve kâfir kanından ekmeğinüze halt eylemek âyîn-i bâtılanuzdur siz katl eyledünüz" diyü kimi da'vâcı ve kimi şâhid olup mezbûrları rencîde eyledüklerin arz eylemeğin ol bâbda emr-i şerîfüm yazılup mezbûrlara virilmiş idi. **Buyurdum ki**:

Zikr olınan hükmi sana iletmişler ise alup mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Eger henüz iletmemişler ise mezbûrı her kandeyse bulup hükm-i şerîfi taleb idüp alup gönderesiniz; aslâ ta'allül itdürmeyesin.

1170 *Bursa kadısına: Kuyumcu Abdi ile Simav Fatma'nın hapsi için Rodos'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mahrûse-i Burusa'dan Seyyid Yûsuf'a virildi.
Fî 28 Şa'bân sene 967

Burusa kādîsına hüküm ki:

Mahrûse-i mezkûrede Sucuk-pınar dimekle ma'rûf mahalle, kuyumcılardan Abdî ve Simavlu-kızı dimekle ma'rûfe Fâtıma nâm hâtûn habs olınmak içün Rodos'a gönderilüp sancağı begine teslîm olınmaların emr idüp **buyurdum ki**:

Emrüm mûcebince mezkûr kuyumcı Abdî'yi mezkûre Fâtıma ile yarar âdemlere koşup mahrûse-i Rodos'a irsâl idüp sancağı begine teslim itdürüp iledüp teslîm eyledüklerine müşârün-ileyhe bâ-temessük getürdüp Südde-i sa'âdet'üme gönderüp arz eyleyesin.

1171 *Rodos beyine: Yukarıda adı geçenlerin hapsedilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir hüküm dahı Rodos begine ki:

Mezkûr kuyumcı Abdî ile mezkûre Fâtıma nâm hâtûnı Burusa kādîsı sana gönderdükde alup iledüp teslîm itdüklerine ellerine temessük virüp dahı mezkûr ve mezkûreyi habs idüp emr-i şerîfüm olmadın habsden ıtlâk itmeyesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 28 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967 [24.05.1560]

1172 *Sultanönü beyine ve Eskişehir kadısına: Sürice nam mevzide maktul bulunan Musa'nın kâtillerinin sorguya çekilip bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kādî-asker eyidüp emr üzre yazıldı. Ana göre yazıldı.
Arz getüren Kaya Ali nâm kimesneye virildi.
Fî gurre-i Ramazân sene 967

Sultân-öni begine ve Eskişehir kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Sultân-öni begisin, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Mûsâ nâm kimesne Eskişehir kādîlığında Sürice nâm mevzı'da mecrûhan maktûl bulınup vârisleri: *"Bizüm mazınnamuz kazâ'-i mezbûrda sâkin olan Perçe ve Abdî ve Mûsâ ve âhar kazâda sâkin mezkûrlarun şerîki Büyükbaş nâm hırsuzdur"* didüklerinde andan mâ'adâsı ele gelüp sü'âl olındukda mezkûrlardan Abdî ikrâr idüp: *"Maktûl-i mezbûrı biz dördimüz katl eyledükde kapuya bırakduk, esbâbın ve katırın alduk; ba'dehû katırı ve bir kanlu yorgan[ı] Oklu-Bâlî nâm mahalde bırakduk"* diyü ikrâr idicek mezbûr katır ve yorgan, mahall-i mezbûrda bulınup sâ'ir yoldaşları inkâr itmeğin karyeleri halkından ve sâ'ir etrâfda olan kurâdan keyfiyyet-i hâlleri tefahhus olındukda: *"Ellerinde nesne görmedük, lâkin başları mezkûr Perçe eyü kimesne değildür; bu makûle fesâd sâdır*

olmak câ'izdür ve maktûl-i mezkûr ile adâvet-i sâbıkası dahı vardur" didüklerin ve yarar kefîlleri olmayup kazâ'-i mezbûre kal'asında habs olındukların bildürmişsin. İmdi, mezkûr Perçe'ye örf olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Emrüm üzre mezkûra örf-i ma'rûf idüp ahvâli neye müncer olur ise yazup bildüresin. Katl itmeyüp telef-i nefsden hazer idüp örf-i ma'rûf ile göresin.

1173 *Hüdâvendigâr sancağı beyine: Bergama Kalesi Dizdarı Ali'nin katlinde maznun Muharrem ile hizmetkârlarının İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Gazanfer'e virildi.
Fi't-tarihi'l-mezbûr

Hüdâvendigâr sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Bergama kal'ası'nda maktûl olan Dizdâr Ali'nün oğlı Mehmed ve zevci[1] Kamer (?) yedlerinden vârid olan hükm-i şerîf mûcebince mahall-i hâdisede cem' olınup mazınna olan Muharrem kulları teftîş olındukda üzerine Şer'ile nesne sabit olmayup töhmet-i sâbıkaları dahı bulınmayup maktûl-i mezbûrun vârisleri zimmetlerin ibrâ itdükleri ecilden fasl-ı husûmet olındı diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Mezbûr Muharrem ile hıdmetkârların kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

---

[1] "zevcesi" olması gerekir.

1174 *Bolvadin ve Barçınlı kadılarına: Vezir Rüstem Paşa tarafından yaptırılacak han için gereken kerestelerin arabalarla yerine naklettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi
Fî 29 Şa'bân sene 967

Bolvadin ve Barçınlu kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ dûstûr-ı ekrem müşîr-i efham -ilâ âhirihî-Vezîr-i a'zamum Rüstem Paşa *edâma'llâhü iclâlehû*'nun rızâ'en li'llâhi te'âlâ ebnâ-i sebîl için binâ olınacak hân mühimmâtı için lâzım olan ağacı dağlardan kesdürüp getürmek için araba lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup zikr olınan hân için lâzım olan keresteyi kesdürüp getürilü olduklarında ücret ile kirâ arabaları bulup ihrâc idüp gönderesin ki kesilen yirden zikr olınan ağaçları arabalarına tahmîl idüp binâ mahalline getürüp her biri ecr-i misl ne ise alalar. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup ihmâl itmeyesin.

1175 *Gelibolu'da Voyvoda Mehmed'e: Anadolu'dan derya seferine gitmeleri emrolunan sipahilerin gemilerle gönderilerek Meazir adlı mahallin korunmasına dikkat edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.

Gelibolı'da kapudan tarafından Voyvoda olan Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Anadolı'dan deryâ seferine emr olınup irişmeyen sipâhîler cümle yüz altmış dört neferdür. Senünle Gelibolı etrâfında sâbıkā Tuzla emînin, levend alduğı Me'âzir (معازر) nâm mahalli

ve sâ'ir ol cevânibde hıfz u hırâseti lâzım olan mahalleri hıfz itmek içün ta'yîn olınup **buyurdum ki**:

Zikr olınan sipâhîleri defter idüp ta'yîn olınan gemilere koyup dahı te'hîr itmeyüp mu'accelen varup ol cevânibi gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp Kurtas'dan (?) ve sâ'ir levend tâ'ifesinden yalılara ve re'âyâya zarar u gezend irişdürmeyesin.

1176 *Semendire sancağı beyine: Serhadde olan hazinenin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bayrâm Beg'ün karındaşı Pîrî Çelebî'ye virildi.
Fî 29 Şa'bân sene 967

Semendire sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ serhadde olan hazîne, Südde-i sa'âdet'üme gönderilmek emr olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, emrüm üzre anda olan mîrî akçayı hisâr-erlerinden ve gayrıdan kifâyet mikdârı mu'temedün-aleyh kimesneler ile Südde-i sa'âdet'üme irsâl eyleyesin ve gönderdüğün âdemlere tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki yolda ve izde, menâzilde ve merâhilde, gicelerde ve gündüzlerde onat [vechile] hıfz u hırâset eyleyüp emîn ü sâlim getürüp teslîm eyleyesin.

1177 *Erzurum beylerbeyine: Küçük Ardahan nahiyesi için Germücek Kalesi'nin tamir ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Erzurum kulları bölük-başısı olup timara tezkire getüren Mahmûd'a virildi.
Fî 2 Şa'bân sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Küçük Ardahan nâhiyesi şenelmek üzre olup ammâ ziyâde serhadd olup fetret zamânında ilticâ olıncak bir kal'ası olmayup Germücek kal'ası şenlikden ba'îd yirde ve vakt-i hâcetde re'âyâ sığınmağa kābiliyyet ve vüs'at olmayup bundan evvel mühimmâtına on bin akça virilmek fermân olınmış iken gereklü kal'a olmamağile virilmeyüp kalmışdur. Zikr olınan on bin akçadan mâ'adâ otuz bin akça dahı Göle kal'ası ta'mîri için virilüp Germücek kal'ası hedm olınup müstahfızları ve zahîre ve yarağı zikr olınan kal'aya gönderilmek münâsibdür diyü Mâmervân Sancağı Begi Mîrzâ Ali mektûbiyle ve sâ'ir ehl-i hibre i'lâm eyledüklerin ve zikr olınan kal'anun kırk bin akça ile kırk-elli günde ta'mîri müyesserdür diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki**:

Vardukda, arz itdüğün üzre ol kal'a hedm olınup zikr olınan kal'a ta'mîr olmasınun memleket ü vilâyete nef'i var ise zikr olınan kal'ayı hedm idüp müstahfızların ve dahı varup ta'mîr olınacak Göle kal'ası'na ihrâc idüp dahı kal'a-i mezbûreyi gereği gibi ta'mîr ü termîm idüp metîn ü hasîn itdüresin. Ammâ isrâf ü itlâfdan hazer idesin ve zikr olınan kal'a ta'mîr olınmağla mâ-beyde olan sulh u salâha mugāyir vaz' olmakdan hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî gurre-i Ramazânü'l-mübârek sene 967 [26.05.1560]

1178 ***Kütahya ve Karahisar kadılarına: Uşak kazasında haklarında tahkikat yapılması emredilenlerin ele geçirilip bunlarda hakkı olanların haklarının ödenmesine dair.***

Yazıldı.[1]
Mektûb gönderenlerden Baba-yani nâm karyeden Abdülbâki'ye virildi.
Fî 2 Ramazân sene 967

Kütahya ve Kara-hisâr kādîlarına hüküm ki:

Sen ki Kütahya kādîsısın, Lâzikıyye kādîsiyle mektûb gönderüp kazâ'-i Uşak'dan Pîr Mehmed ve Mustafa ve Mahmûd nâm kimesnelerün teftîşlerine hükm-i şerîf vârid olup gaybet itdükleri ecilden ve bunlardan gayrı Göbek-oğlı Memi nâm kimesneden dahı şekvâ olınmağın, teftîşine mübâşeret olındukda Lâzikıyye kādîsına Antâliyye[2] kazâsı virilmekle teftîş olınmadukların bildürmişsin. İmdi, mezbûrlar teftîş-i âmm olınmak emr idüp **buyurdum ki**:

Mezbûr Göbek-oğlı'n ve zikr olınan üç nefer kimeneleri dahı her kandeyse ele getürüp kayd ü bend ile bu bâbda mübâşir ta'yîn olınan çavuşum Ya'kūb'a teslîm itmek içün Anadolı beglerbegisine hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh mezkûrları ele getürüp mûmâ-ileyhe teslîm itdükde, mezkûrlardan her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse husamâyı beraber idüp bir def'a Şer'ile fasl olmış olmayup ve on beş yıl terk olınmış olmayan da'vâların hakk üzre ber-mûceb-i Şer'-i kavîm teftîş idüp göresin; anun gibi mezbûrlarun üzerinde kimesnenün hakkı sâbit olursa ashâb-ı hukūka hakların bî-kusûr alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğin ve ne makūle mâddeler sâbit olduğın mufassal defter idüp yazup bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk-ı sarîha tâbi' olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp kimesneye hilâf-ı Şer'-i Şerîf iş olmakdan ve hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olmakdan hazer idesin.

1 Muhteva bakımından 1424 nr.lı hüküm ile aynıdır.
2 Hüküm 1424'de "Antâkıyye" olarak yazılmıştır.

1179 ***Aynı kimselerin ele geçirilmeleri hakkında Anadolu beylerbeyine hüküm.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Göbek-oğlı ve kazâ'-i Uşak'dan Pîr Mehmed ve Mustafa ve Mahmûd nâm kimesnelerden mukaddemâ şekvâ olındukda teftîş içün hükm-i şerîf virilüp ele gelmeyüp gaybet itdükleri arz olınmağın girü teftîş olmaları emr olınup ol bâbda Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Ya'kūb ta'yîn olınup **buyurdum ki**:

Vardukda, mezkûrları her kandeyse bulup ele getürüp kayd ü bend ile zikr olınan çavuşuma teslîm eyle[ye]sin ki emr üzre mahall-i hâdisede teftîş olalar. Mezkûrlarun ele gelmeleri mühimmât-dandur. Ana göre mukayyed olup ele getüresin; Sonra özr makbûl olmaz. Emrüm üzre ele getüresin.

1180 ***Budin beylerbeyine: Estergon beyi olanların aşağı kalede oturmayıp yukarı hisardaki sarayda ikamet etmeleri sebebinin bildirilmesine dair.***

Yazıldı.
Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Hacı Çavuş'a virildi.
Fî 2 Ramazân sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Usturgon dizdârı mektûb gönderüp Usturgon begi olanlardan aşağa kal'âda sâkin olıgelmişler iken hâlîyâ gelen sancak-begleri aşağa kal'ada olmasına râzı olmayup yukaru hisâra çıkup sarâya girüp sâkin olurlar. Bâ-vücûd ki sarâyun içerüsinde vâkı' olan mahzenler kimi bârût ve kimi zahîre ve kimi âlât-ı cengile mâl-â-mâl olup şimdiye değin begler olmamağla hazînenün hıfzında dakika fevt olınmayup zarar u ziyân olmamışdur. Şimdiki hâlde begler sarâyda sâkin olmağile âdemlerinden hazîneye âteş veya gayrı sebeble zarar u ziyân olmak ihtimâli vardur diyü arz itmeğin **buyurdum ki**:

Kazıyye arz olınduğı gibi olup sancak-begleri aşağa kal'ada olıgelmişler iken gelüp sarâyda sâkin olmağa bâ'is nedür? Anda sâkin olmak lâzım mıdur ve ne târîhde olmışdur? Ve begler yukarıda sâkin olmak lâzım olduğı takdîrce hazîne ile mahlût olmak münâsib değildür. Hazîne âhar yire mi nakl olmak gerekdür, nicedür? Görüp dahı yazup bildüresin.

1181 ***Vize beyine: Babaeski'ye tâbi bir köyde adam katleden, ev basıp eşya yağmalayan kimselerin behemehal ele geçirilip şeriate göre haklarında muamele ifasına dair.***

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi.
Fî 2 Ramazân sene 967

Vize begine hüküm ki:

Baba-eskisi kazâsına tâbi' Dam-başı nâm karyeden Pîrî Paşa nâm kimesnenün gice ile evi basılup bir oğlı ve bir kulı katl olınup ve nefs-i Baba-eskisi'nden Hacı Hasan nâm kimesnenün dahı evi basılup kendü katl ve espâbı gāret olınup ve niçe kimesnenün mezkûrda rehîn konmış espâbı dahı bile alınup bu fesâdı idenler dağlarda olan kâfir karyeleridür diyü istimâ' olınmağın **buyurdum ki**:

Bu bâbda onat mukayyed olup bu fesâdı iden eger dağlarda olan karyelerdür ve eger gayrı kurâdur ve eger sâ'ir kâfir levend tâ'ifesidür, her kande ise tetebbu' u tecessüs idüp her ne tarîkla mümkin ise ele getürüp toprak kādîları ma'rifetiyle ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; şöyle ki, mezbûrlarun evin basup espâbların gāret iden her kimler ise zuhûra getürüp Şer'ile haklarından gelesin. Bu fesâdı idenler sipâhî tâ'ifesinden olup muhtâc-ı arz ise yazup bildüresin ve bu fesâdı idenlerün ekseri ba'zı mandıralarda imiş; mandıraları dahı görüp zuhûra getüresin. Ammâ, bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şer' dahl olınup ahz ü celb olmakdan hazer idesin.

-1181/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Kırk-kilise begine.

1182 *Sirem Beyi Bayram Bey'e: Zeâmet Mutasarrıfı Piri'nin nezâretinde ve kâfi miktarda adamlar ile hazinenin emniyet ve selâmetle gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî gurre-i Ramazân sene 967

Sirem Begi Bayrâm Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ anda olan hazîneyi getürmek içün karındaşun olup zeʿâmete mutasarrıf olan Pîrî *zîde kadruhû* irsâl olınup ol bâbda kifâyet mikdârı sipâhî ve hisâr[-er]i koyasın diyü Semendire Sancağı Begi Bâlî *dâme izzuhû*'ya dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Anun gibi hazîne ile müşârün-ileyhi irsâl itmelü oldukda, sen dahı kendü âdemlerinden yarar âdemler koşup bile gönderesin. Ve gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, menâzil ü merâhilde ve gice ve gündüzlerde hazîneyi onat vechile hıfz u hırâset idüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer ideler.

1183 *Sirem'den İstanbul'a kadar olan kadılara: Sirem'den gelecek hazinenin emniyetle ulaştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Sirem'den İstanbul'a gelince yol üzerinde vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Sirem'den Südde-i saʿâdet'üme hazîne gelmek emr olınup **buyurdum ki**:

Her kangunuzun taht-ı kazâsına dâhil olup mahûf u muhâtara olan mahallerde kifâyet mikdârı âdem çıkarup koşup ve gicelerde dahı bekletdürüp emîn ü sâlim yirlerinüze ulaşdurup zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin. Şöyle ki, eliyâzü bi'llâh birinüzün taht-ı kazâsında zarar irişe, kimesnenün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre basîret üzre olup hıfz idüp birbirinüze ulaşdurasın.

1184 *Mekke-i Mükerreme kadısına: Surre mahlûlünün oradan tevcih edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mekke kādîsına hüküm ki:

Ahâlî-i Mekke-i Mükerreme'den baʿzı kimesneler Südde-i saʿâdet'üme gelüp surre recâ itdiler. İmdi, bundan akdem min-baʿd surre mahlûli Südde-i saʿâdet'ümden virilmeyüp vâkıʿ olan mahlûlleri anda müstahıkk olanlara virilmek emr olınmağın mezbûrlarun dahı isimleri defter olınup sana irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, her birinün ahvâlin görüp dahı istihkāklarına göre bu senede vâkıʿ olan surre mahlûlinden her birine tevcîh idüp deftere kayd idüp tasarruf itdüresin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 2 Ramazânü'l-mübârek sene 967 [27.05.1560]

1185 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Basra için beş gemi inşa ettirilip, diğer gemiler için lâzım olan kerestenin saklanması hakkında.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 7 Ramazân sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp Basra mühimmâtı içün emr olınan gemiler kerestesi Bagdâd'a irsâl olınup lâkin, zikr olınan gemiler her ne mahalde binâ olınmak fermân olınursa neccâra akça lâzımdur ve Bagdâd hazînesinde hâzır akça olduğı arz olınduğın ve on kıtʿa gemileri donatmağa ol diyârda kürekci bulınmaduğın ehl-i vukûf haber virdüğin ve emr olınan gemilerden kifâyet mikdârı mı binâ olınur, yohsa cümle mi olınur diyü bildürmişsin. İmdi, Basra içün beş pâre gemi kifâyet itmeğin **buyurdum ki**:

Emr olınan emr-i sâbık üzre beş pâre binâ itdürüp bâkī gemilerün tedârük olınan kerestelerin bir münâsib olan mahalde dermahzen itdürüp hıfz idesin.

1186 *Mekke-i Mükerreme kadısına: Surre ve sair vazifelerden tayin olunan maaşların deftere müteferrik yazılmaması hakkında.*

Yazıldı.
Bu hükümleri beg göndermişdür.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Mekke-i Mükerreme kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem defter gönderüp surreden ve sâʾir cihâtdan taʿyîn olınan vezâʾif mütteferrik yazılmağla cihâtdan ve gayrıdan ne mikdar nesnesi olduğı maʿlûm olmaduğın ve ribâtlar surre defterinde her birine bu mikdâr neferdür diyü alınup taʿyîn olınup esâmî hakîkaten bir sûretdür; anlara ol alınup virilmez, hemân ribât şeyhleri alurlar, ekl iderler diyü iʿlâm itdükde ol bâbda emr-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ girü ol emrüm kemâ-kân mukarrerdür. Mûcebiyle amel eyleyesin.

1187 *Aynı husus hakkında Medîne-i Münevvere kadısına hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Medîne-i Münevvere kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem irsâl olınan surre defterlerinde surreden ve cüz-hânlıkdan ve sâʾir cihâtdan taʿyîn olınan vezâʾif müteferrik yazılmağla cihâtdan ve gayrıdan ne mikdâr nesnesi olduğı maʿlûm olmaduğın ve surreye mutasarrıf olanlarun baʿzı vefât eyleyenlerün yirlerine baʿzı mahall ü münâsib kimesneler taʿyîn olınup müteveffâ kimlerdür ve yirine gelen kimlerdür, müşevveş olduğın ve müteveffâ Dâvûd Paşa şart itdüği eczânun kırâʿat olınmaduğı husûsın ve Medîne-i Münevvere ahâlîsinün üç-dört nefer kimesneye bir mikdâr surre kayd olınup tasarruflarında iken birinün veya ikisinün ismi defterde çalınup yirinde kalanlara yine cümle surresi virildüği husûsın ve baʿzı surreye müşterek mutasarrıf olan kimesneler vefât eyleyüp ber-vech-i iştirâk mutasarrıf

olduğı surreden müteveffânun nasîbi, bâki kalanlara virile diyü işâret olındugın ve bâʿzı kimesneler vefât itdükde mahlûl olan surreleri Dergâh-ı muʿallâ'mdan gönderilen surre defterine hatt-ı âhar ile yazılduğın iʿlâm itdüğünde, zikr olınan husûslar için mukaddemâ sana ahkâm-ı şerîfe gönderilmiş idi. Ol husûslarda olan evâmir-i aliyye kemâkân mukarrer olmağın, **buyurdum ki**:

Zikr olınan husûslarda olan evâmir-i aliyye ile amel idesin.

1188 *Ankara kadısına: Zulüm ve taaddisinden şikâyet edilen Alihan adlı sipahi hakkında tahkikat yapılıp hak sahiplerinin haklarının ödenmesine dair.*

Yazıldı.
Şikâyet idenlerden Bekir nâm kimesneye virildi.
Fî 2 Ramazân sene 967

Ankara kādîsına hüküm ki:

Baʿzı kimesneler gelüp Alihan nâm sipâhî içün: *"Bize Şerʿ u kānûna muhâlif zulm ü teʿaddî idüp akçamuz aldı"* diyü ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden, çavuşum Şâh Hüseyin mübâşeretiyle teftîş-i âmm olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezkûrdan hak daʿvâ ider kimesneler var ise husamâsiyle berâber idüp mukaddemâ bir defʿa Şerʿile fasl olmış olmayup ve on beş yıl bilâ-özr mürûr itmeyen kazıyyelerün ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; ashâb-ı hukūkdan mezkûrun üzerine bi-hasebi'ş-Şerʿ kimesnenün hakkı sâbit olursa Şerʿile müteveccih olan hukūkı ashâbına alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğin ve ne makūle mâdde sâbit olduğın mufassal defter idüp bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hilâf-ı vâkıʿ kazıyye arz olmakdan ve Şerʿ-i Şerîfe mugāyir kemesneye iş olmakdan ziyâde hazer idesin.

1189 *Bağdad beylerbeyine: Su taşmasından harap olan Bağdad Kalesi'nin tamir ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 2 Ramazân sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp kalʿa-i Bagdâd'un, suyun tugyânından baʿzı yirleri harâb olup taʿmîre muhtâc olduğın bildürmişsin. İmdi, kalʿa-i mezbûrenün eger hâlîyâ harâb olan yirleridür ve eger sâbıkā harâb olup taʿmîre muhtâc olan yirleri kangıdur, ne mikdâr taʿmîre muhtâc yirleri var ise taʿmîr olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup kalʿa-i mezbûrenün eger hâlîyâ harâb olandur ve eger sâbıkda dahı harâb olmış yirleri var ise tetebbuʿ eyleyüp görüp dahı ne mikdâr taʿmîre muhtâc yirleri var ise levâzım ü mühimmâtların tedârük idüp onat vechile taʿmîr ü termîm idüp metîn ü hasîn eyleyesin ve kalʿada Arablar sâkin olmak içün dahı bir gûşede münâsib yir var ise

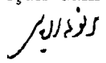

ki Arab tâʾifesi müstakıll anda olalar. Kalʿanun taʿmîri husûsı mühimmâtdandur; ana göre mukayyed olup muhtâc olan yirlerin taʿmîr idüp kusûr [u] noksânın komayup itmâm-ı maslahat eyleyesin. Ammâ israf ü itlâfdan hazer idesin.

1190 *İstanbul kadısına: Ayasofya Evkafı'na ait Mahmudpaşa'daki handa mescid bulunduğundan, Müslümanların mescidde huzurunu kaçıran kâfirlere ait dükkânların yıktırılması hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Beşîr'e virildi.
Fî 3 Ramazân sene 967
Husrev Beg'e mektûb tekrâr yazılup dahı haber getürüp tekrâr bir sûreti yazılup mezkûra virildi.
Fî şehr-i Zi'l-kaʿde sene 967

İstanbul kādîsına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Aya-Sofya evkāfından Mahmûd Paşa Hânı'nda sâkin olan tüccâr tâʾifesi arz-ı hâl sunup hân-ı mezbûrun içinde vâkıʿ mescid olup hânun baʿzı hucurâtına kürekci kâfirler girüp hân kapusınun iki cânibinde ağaç ve tahta ile odalar ve dükkânlar bünyâd idüp ocaklar çıkarup kâfirler cemʿ olup leyl ü nehâr fısk u fücûr idüp gavgālarından Müslimânlar mescid-i mezbûrda bî-huzûr olup ve zikr olınan dükkânlardan ahz-i eşyâ itdüklerinde İbrâhîm Çavuş ile üzerine varduğunda görüp hâdis olan tahta odalardur, hedm olınsun diyü hükm idüp huccet virüp mütevellî ve kâfirler kaʾil olmadukda, mükerrer yazup kendün karâr virüp vakfa ve Müslimânlara küllî zararı vardur diyü hedmine hükm idüp huccet virmiş iken kâfirler: *"Odalarun içinde espâbımuz vardur"* diyü kilidleyüp gaybet idüp zuhûra gelmeyüp taʿallül itdükleri arz olınmağın **buyurdum ki**:

Varıcak, bi'z-zât üzerine varup göresin; anun gibi zararı olan tahta odaları yıkup ve kâfirleri çıkarup Müslimânlar koyup min-baʿd emrüme mugāyir kimesneye iş itdürmeyesin. Ve bu hükm-i şerîfümi alup hıfz idüp min-baʿd mûcebi ile ʿamel idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 3 Ramazân sene 967 [28.05.1560]

1191 *Kite kadısına: Pirinç ve saire satan iki Mısır gemisinin ve emsalinin geçişine müsaade olunmaması hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Kite kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısr'dan gelen gemiler mahrûse-i İstanbul'dan gayrı yire gitmek, varup pirinç ve sâʾir metâʿ beyʿ itmek memnûʿ iken hâlîyâ iki pâre Mısr gemileri emre mugāyir taht-ı kazânda varup yanaşup pirinç ve sâʾir metâʿ beyʿ itdükleri istimâʿ olınmağın girift olmaların emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp anun gibi Mısr'dan varan gemileri girift eyleyüp ve ne makūle gemi olup ve kimün olduğın ve reʾîsi kim olduğın ve ne zamânda varduğın ve metâʿ çıkarup beyʿ itmiş midür, nicedür, mufassal yazup gemi ile Südde-i saʿâdet'üme gönderüp min-baʿd dahı bu bâbda mukayyed olup anun gibi emre mugāyir anda varan Mısr gemilerin girift idüp arz idesin.

1192 *Vidin sancağını kitabet eden defter kâtibi İshak'a: Vidin sancağı beyinin mektubuna göre keyfiyetin tahkik ve arzına dair.*

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Mehmed'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Vidin sancağın kitâbet iden Defter Kâtibi İshâk'a hüküm ki:

Vidin sancağı begi mektûb gönderüp baʿzı husûs iʿlâm itmeğin mektûbun sûreti

aynı ile ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, sûret-i arza nazar idüp içinde mastûrlar olan husûsları maʿlûm idinüp aslı ve hakikati üzre arz idesin.

1193 *Edirne kadısına: Mustafa Paşa Köprüsü civarında yapılmakta olan mescidin cami olarak inşaası hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Dervîş Ali'ye virildi.
Fî 3 Ramazân sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mustafa Paşa Köprisi kurbinde binâ olınacak câmiʿ, mescid mi olur, yohsa câmiʿ mi olur? Sarâhaten emr-i şerîf vârid olmamağın tevakkuf olınmak üzredür diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Câmiʿ üslûbı üzre binâ itdüresin.

1194 *İlbasan beyine: Iskarapar Kalesi dizdarına arz sunan adamın behemehal bulunup İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren hisâr-eri Yûsuf'a virildi.
Fî 3 Ramazân sene 967

İlbasan begine hüküm ki:

Bundan akdem İskarapar kalʿası dizdârı içün Südde-i saʿâdet'üme sunılan arz sana gönderildükde arz sunan Ali inkâr itdüğin arz eylemişsin. Arz sunan, be-her-hâl zuhûra gelmek lâzım olmağın **buyurdum ki**:
Zikr olınan telbîs arz sunan eger mezkûr Ali'dür ve eger gayrıdur, be-her-hâl zuhûra getürüp Südde-i saʿâdet'üme irsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fî 4 Ramazân sene 967 [29.05.1560]

1195 *Sirem Beyi Bayram Bey'e: İzvornik'teki eşkiyânın taaddiyatı sebebiyle oradaki hasların zâbitlerinin eşkiyâ ile müttefik olup olmadığının tahkik ve arzı hakkında.*

Yazıldı.
İzvornik begi âdemi Husrev'e virildi.
Fî 7 Ramazân sene 967

Sirem Begi Bayrâm Beg'e ve Belgrad kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ İzvornik Sancağı Begi Hüseyin *dâme izzuhû* ve kādîsı mektûb gönderüp livâʾ-i İzvornik'de cenâb-ı emâret-meʾâb Mehmed Hân *dâme ulüvvuhû*'nun hâslarından kırk dokuz bin dokuz yüz bir akça yazar nâhiye-i ناوسنه yigirmi beş aded karyeler, nehr-i Sava kenârında boğaz hılâlinde olup öte cânibi Pojega sancağında olup sâbıkā müşârün-ileyh Pojega sancağı begi olduğı târîhde ekser-i âdemleri Dulkādirlü olup ol diyâr harâmîleriyle âşinâlık olmak sebebi ile nâhiye-i mezbûreye harâmîler geçüp müşârün-ileyh âhar sancakda olmağla mezkûr hâslar zâbiti olan voyvodaları harâmîler hevâsına tâbiʿ olup harâmî-başıları nasb olınup etrâfa münteşir olup livâʾ-i İzvornik'de ve gayrıda evler basılup ve kasaba basılup hattâ merhûm Mehmed Beg zamânında Borçka kalʿası basılup niçe mâl gāret ve niçe nefs telef olup envâʿ-ı fesâdât olduğı ve nâhiye-i mezbûrun bir cânibi nehr-i Bosna olup nâhiye-i mezbûreden karye-i Madric kasaba olup livâʾ-i Bosna'da mukābelesinde olan kılâʿ ve kurâ ahâlîleri hafta bâzârına gelmekle, bender ve nehr-i Bosna, nehr-i Sava'ya lâhık olduğı mahalde olan iskeleler karîb olmağla memerr-i nâs olup fesâdât olduğın arz itdükleri ecilden bu husûsun görilmesin size emr idüp **buyurdum ki**:

Arz olınan husûsları onat vechile hakk üzre görüp arz olduğı üzre nâhiye-i mezbûre zâbitleri hırsuz u harâmîler ile müttefik olup bu makūle fesâd ü şenâʿat itdükleri vâkıʿ midür, nicedür? Tamâm hakikati ile maʿlûm idinüp dahı müşarün-ileyhün âdemleri anun gibi fesâd üzre oldukları zâhir olursa vukūʿı üzre ahvâllerin ve fesâd ü şenâʿatlerin yazup bildüresin.

1196 *Kırkkilise beyine ve Kızılağaç Yenicesi kadısına: Kızılağaç Yenicesi köylerindeki eşkiyânın ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren ولي virildi.
Fî 7 Ramazân sene 967

Kırk-kilise begine ve Kızıl-ağaç Yenicesi kādîsına hüküm ki:

Sen ki kādîsın, mektûb gönderüp bundan akdem kazâʾ-i mezbûrda Dervîş köyi'nde sâkin olup bundan akdem Yanbolı'da celb olınan Bekir'ün harâmîlikde tutılup mahmiyye-i Edirne zindânında fevt olan اوغ-oğulları dimekle maʿrûf Rıdvân ve Mûsâ nâm harâmîlerün şerîklerinden Seyfeddîn ve Turali nâm şiddet ü şakāvet ile muttasıf ehl-i fesâd kimesneler Dîvâne Ali-oğlı Koçi ve Konur-oğlı Kurd Ali nâm hırsuzlarun yatağı ve yoldaşı olup sâbıkā Rûm-ili beglerbegisi, mezbûr Koçi ile Kurd Ali'yi küreğe gönderüp mezbûrlar gaybet itmişler idi. Hâliyâ mezbûr Turali gice ile bir kaç yirde yaralanup ne sebeb ile yaralanduğı maʿlûm olmayup sü'âl olındukda, baʿzı kimesnelere isnâd idüp bî-vech ben bî-haber iken çaldılar diyü envâʿ-ı tezvîr ü telbîse sülûk idüp ve mezbûr Seyfeddîn, yürük eşkincisi olup bu defʿa hâlleri üzre ibkā olınursa fukarâ zulm ü teʿaddîden ziyâde rencîde olurlar diyü arz eylemeğin, **buyurdum ki**:

Vardukda, mezbûrları ahsen-i vechile ele getürüp dahı hak daʿvâ ider kimesneler var ise husamâsiyle beraber idüp bir defʿa Şerʿile fasl olmayan kazıyyelerin muktezâ-yı Şerʿ-i Şerîf üzre teftîş idüp erbâb-ı hukūkun Şerʿile sâbit ü zâhir olan hakların ashâbına alıvirdükden sonra ne vechile yaralanmışdur ve yaralanmağa sebeb nedür? Fesâd ü şenâʿatde mi yaralanmışdur ve arz olınduğı üzre ehl-i fesâd ü şenâʿat midür, nicedür? Muhtâc-ı arz olanı mufassal u meşrûh yazup arz eyleyesin ve töhmet-i sâbıkāları var mıdur, nicedür? Ahvâllerin mufassal yazup bildüresin. Anun gibi fesâd ü şenâʿatleri sâbit olursa habsden itlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel idesin.

1197 *İznik kadısına: İznik'te yeniden hamam yaptırılmayıp, tamire ihtiyacı olanların tamir edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi arz idüp emri arz üzre kayd itmeğin ana göre hüküm yazılup Teke-oğlı Caʿfer Çavuş'a virildi
Fî 8 Ramazân sene 967

İznik kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i İznik'de müteveffâ Mehmed Paşa medresesi'nün müderrisi Mevlânâ Süleymân mektûb gönderüp vakf-ı medrese-i mezbûrenün bir vakf hammâmı olup ve andan maʿadâ birkaç vakf dükkânı

dahı olup aslâ hammâma ihtiyaç yoğiken Hasan nâm kimesne bir aʿlâ çifte kâşî hammâm binâ idüp mezbûr vakf hammâmına ve suyına ve sâʾir vakf hammâmlara ziyâde gadr u zararı vardur diyü arz itdüği ecilden **buyurdum ki**:

Vardukda, kasaba-i mezbûrede hâlîyâ mevcûd olan hammâmlardan gayrı hammâm binâ olınmayup, harâb olmış var ise yine yirlerinde evvelki vazʿı üzre binâ vü taʿmîr itmek isterler ise mâniʿ olmayup emr-i şerîfüme mugāyir iş itdürmeyesin. Eslemeyenleri segidüp inâd idenleri yazup bildüresin.

1198 *Şam beylerbeyine: Halka zulüm ve taaddi eden tercümanların vazifeden alınması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 14 Ramazân sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Şâm ahâlîsi âdem gönderüp anda sübaşılar yanında baʿzı tercemânlar olup halka zulm ü teʿaddîleri olduğı iʿlâm olınmağın **buyurdum ki**:

Anun gibi halka zulm ü teʿaddîleri olan tercemânları refʿ idüp min-baʿd tercemânlık hıdmetin itdürmeyesin.

1199 *Mekke-i Mükerreme kadısına: İstanbul'a gelerek surre rica edenlere mahlûl vukuunda tevcih yapılması hakkında.*

Yazıldı.

Mekke kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Muʿazzama ahâlîsinden baʿzı kimesneler Südde-i saʿâdet'üme gelüp surre recâ eyleyüp mahlûl olmamağın müyesser olmayup kalanlarun isimleri yazılup mahlûlden hâllerine göre tevcîh olınmak içün sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, isimleri kayd olınan kimesnelerün birbirinün istihkāklarına göre vâkıʿ olan Surre mahlûlinden tevcîh eyleyüp kāʾimeye kayd idesin ki Südde-i saʿâdet'üme geldükde deftere kayd olına.

1200 *Mekke-i Mükerreme kadısına: Evvelce surreye hüküm alan iki kimseye mahlûlden tevcihine dair.*

Yazıldı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Dârende Şeyh Muhammed Abdullâh el-Herevî ve Sâlih ve Yahyâ el-Metûsî (?) Südde-i saʿâdet'üme gelüp mezbûr Şeyh Muhammed'ün yigirmi sikke surreye ve mezbûr Salih'un otuz sikke floriye hükümleri olup inâyet recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle varduklarında, arz olındugı gibi ellerinde ol mikdâr surreye hükümleri var ise emr üzre düşen mahlûlden tevcîh idüp kāʾimeye kayd eyleyüp tasarruf itdüresin ki Südde-i saʿâdet'ümde deftere dahı kayd olına.

1201 *Lahsa beylerbeyine: Lahsa sâbık Beylerbeyisi Mustafa Bey'in zimmetindeki paranın vârislerinden alınması hakkında.*

Yazıldı.
Arslan Kethudâ'ya virildi.
Fî 14 Ramazân sene 967

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Sâbıkā Lahsâ Beglerbegisi iken fevt olan Mustafa Beg'ün berâtı resminden zimmetinde altı bin akça olup mîrî cânibinden mîrî içün alınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vârisleri cânibinden âdem vardukda, resm-i berâtı mîrî cânibinden metrûkâtından alup mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

1202 *Tımar sahiplerinden Adil'e: Midilli beyinin donanmaya iltihak etmesinden dolayı, mevcut sipahilerle adanın korunması hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren at-gemisi reʾîsi Mehmed'e virildi.
Fî 8 Ramazân sene 967

Erbâb-ı timardan Âdil'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp cezîre-i Midillü sipâhîlerinden mûmâ-ileyh sancağı begi kendü gemisine bir mikdâr sipâhî alup donanma-i hümâyûnla gidüp ve cezîre-i mezbûre dahı hâlî kalmayup hıfz olınması içün mâʿadâ sipâhîlerün cezîre-i mezbûre muhâfazasiyçün alıkoyılup ol bâbda hükm-i şerîfüm taleb itdüğün bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Mûmâ-ileyh taʿyîn itdüği sipâhlar ile taʿyîn itdüği üzre hıdmet-i muhâfazada olup ol cevânibde olan nevâhî vü kurâ ve yalıları hıfz idüp zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 8 Ramazân sene 967 [02.06.1560]

1203 *Van beylerbeyine: Serhad sultanlarına tâbi iken yüz çevirerek Musul'a firar eden Beke Beyoğlu'nun iadesi ve ahde mugayir hareketlerde bulunulmaması hakkında.*

Yazıldı.
Diyârbekr beglerbegisi âdemi Ali Çelebî'ye virildi.
Fî 8 Ramazân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Beke Beg-oğlı öte cânibe tâbiʿ iken ahde mugāyir ol cânibden rû-gerdân olup firâr idüp Musul'a gelüp Musul sancağı begi Südde-i saʿâdet'üme göndermeğin kayd ü bend olınup öte cânibe îsâl içün sana irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, ol serhadde olan eger begleridür, eger sultânlarıdur, her kim gönderilmek münâsib ise haberleşüp dahı mâ-beynde olan ahd ü emânı sıyâneten kayd ü bend ile gönderüp teslîm eyleyesin ve min-baʿd beglerbegiliğüne müteʿallık olan beglere ve sâʾir serhad zâbitlerine gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, mâdâmki ol cânibden levâzım-ı sulh u salâh merʿî olup ahde mugāyir iş sâdır olmaya, berü cânibden dahı şerâʾit-ı ahd[e] kemâ-kân riʿâyet olınup ahd ü emânı münâkız kimesneden vazʿ sudûrından ihtiyât u ictinâb eyleyüp kemâl-i basîret ü intibâh üzre olasın ve ne vechile tedârük idüp kime gönderdüğün yazup bildüresin.

1204 *Diyarbekir beylerbeyine: Beke Bey-oğlu'nun Van beylerbeyine gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Beke Beg-oğlı ahde mugāyir ol canibden firâr idüp Südde-i saʿâdet'üme gelmeğin, mâ-beynde vâkıʿ olan ahd ü emânı riʿâyeten kayd ü bend ile Diyârbekr çavuşlarından Budak'a teslîm olınup Van'a îsâl içün sana irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vardukda, teʾhîr itmeyüp kifâyet mikdârı yarar âdemler ile mezkûrı mukayyed ü mahbûs Van'a gönderesin. Van beglerbegisi Kubâd *dâme ikbâlühû*'ya teslîm idüp ve teslîm olduğın yazup arz idesin.

1205 *Rum beylerbeyine: Beke Bey-oğlu'nun Harput'a ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ yukaru cânibden firâr iden Beke Beg-oğlı Diyârbekr çavuşlarından Budak'a kayd ü bend ile teslîm olınup ol cânibe irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, teʾhîr itdürmeyüp kifâyet kadarı âdemle Çirpert'e emîn ü sâlim ulaşdurasın ve ulaşduğın yazup bildüresin.

1206 *İstanbul'dan Diyarbekir'e kadar yol üzerindeki kadılara: Beke Bey-oğlu'nun Diyarbekir'e sâlimen ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mahrûse-i İstanbul'dan Diyârbekr'e varınca yol üzre vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Diyârbekr çavuşlarından Budak Çavuş'a, Beke Beg-oğlı kayd ü bend ile teslîm olınup Diyârbekr'e gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhil olursa mahûf olan derbendlerde ve mevâzıʿda kifâyet kadarı âdem koşup ve gicelerde dahı bekletdürüp emîn ü sâlim birbirinüze ulaşdurasın.

1207 *Karaman beylerbeyine: Aksaray nahiyesinde tımar sahibi Hüseyin ile evlâdına Konya cenginde Şehzade Bâyezid'e tâbi olmasından dolayı dirlik verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Muharrem Çelebî'ye virildi.
Fî 13 Şevvâl sene 967

Karaman beglerbegisine hüküm ki:

Oğlum Selîm *tâle bakāhu* lalası mektûb gönderüp Aksaray sancağında nâhiyesinde Gündek ve gayrı nâm karyeden beş bin iki yüz yetmiş akçalık timara mutasarrıf olan Hüseyin, Konya muhârebesine gelmemekle timarı Mehmed nâm sipâhîye virilüp baʿdehû

oğlum Bâyezîd yanında mezkûrun oğlı olmağla, oğlumı getürmeğe gitdüm idi diyü daʿvâ idüp emr-i şerîf ile teftîş olınup mezkûr Mehmed mezbûr Hüseyin için oğlum Bâyezîd Konya üzerine gelüp ceng itdüği gün, kendü ve oğlı müşârün-ileyhe tâbiʿ olup ceng ü cidâl eyledi didükde mesfûr Hüseyin inkâr idüp sâbit olmak sadedinde iken sulh olınup ve mezkûr Hüseyin iki defʿa yoklamada bulınmayup mezbûr Mehmed'ün tezkiresi sahîhdür diyü iʿtirâf dahı idüp ve hüsn-i ihtiyârîyle timarından ferâgat idüp sicill olduğın ve sûret-i sicil bile gönderildüğin bildürmeğin mezbûr Hüseyin'e ve evlâdına min-baʿd dirlik olmamak emr idüp **buyurdum ki**:

Emrüm üzere mezkûra ve evlâdına min-baʿd dirlik tevcîh itmeyüp ve deftere dahı ol vechile işaret itdüresin.

1208 *Tameşvar beylerbeyine: Kral oğlu tarafından gelen haberlerden bahisle, daima müteyakkız bulunulması hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren âdemi Receb'e virildi.
Fî 11 Ramazân sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kral-oğlı'na âdemlerün varup gelüp nasîhat itmekden hâlî olmayup Ferenduş'a tâbiʿ olan vilâyetlere dahı varup gelen câsûslar şimdilik anun gibi bir yirde hareketleri ve cemʿiyyetleri olmaduğın haber virüp ve sen dahı leyl ü nehâr at arkasından inmeyüp memleketün ihyâ vü şenelmesine çalışup ve etrâf ü cevânibe göz-kulak tutup adû cânibine yarar ve muʿtemedün-aleyh câsûslar gönderilmiş-dür diyü bildürmişsin. Her ne arz itmiş isen pâye-i serîr-i âlem-masîrüme arz olınmağın imdi, adû-yı hâksâr taraflarından aslâ gaflet câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, dâʾimâ basîret ü intibâh üzre olup zabt u sıyânet-i memleket ve hıfz u hırâset-i raʿiyyet bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîlün zuhûra getürüp ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tetebbuʿ u tecessüs itdürüp ve vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı mufassal iʿlâm itmeden hâlî olmayasın ve serhadleri onat vechile hıfz idüp mâdâmki anlar tarafından ahde mugāyir vazʿ olmaya, berü cânibden dahı itdürmeyesin.

1209 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Hubul memlebası mültezîminin hesabının görülmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i Haleb'de memleha-i Hubul mültezimi olan Baʿve-oğulları muhâsebeleri ve sâʾir baʿzı ahvâlleri görilmek içün Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl sunılup ol bâbda mâliyye tarafından sana Trablus ve Sermîn kādîlarına hükm-i şerîf yazılup gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Müşârün-ileyhimâ kādîları yanuna getürüp dahı emr üzre ahvâllerin göresin. Sâbıkā memleha-i mezbûre muhâsebesin görüp bi'l-fiʿl Türkmen Kādîsı olan Mevlânâ Sefer'i dahı ol gördüği muhâsebe husûsı içün bile hâzır eyleyesin ve muhâsebe görmekde müşârün-ileyh ile bile olan Haleb kādîsı nâʾibini dahı bile getürdüp ahvâllerin emr üzre teʾhîr itmeyüp görüp muhâsebelerin mezbûr çavuş ile gönderesin.

1210 *Budin beylerbeyine: Kâfirlerin hile ve hareketlerine karşı daima dikkatli olunup gaflet üzere bulunulmaması hakkında bazı tavsiyelere dair.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 14 Ramazân sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp irsâl itdüğün dillerün esâmî içün Eğri nâm harbî kalʿadan kırk nefer eli tüfenglü kefere Sukna kalʿası neferlerin pusuya gelmek kasdına geldükde âdemlerinden kalʿa-i mezbûre voyvodası Sefer haber alup bir mikdâr âdemle üzerlerine varup muhkem ceng idüp bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ küffâr-ı hâksâr maglûb olup bir mikdâr diri alınup ve birkaç baş kesilüp firâr idenler dahı mecrûh olup ve Şaʿbân ayınun dokuzıncı güni Usturgon begi mektûb gönderüp kral-ı bed-fiʿâl on yedi kıtʿa badaloşka ve otuz üç kıtʿa darbzen ve top çekmek içün [illegible] nâm harbî varoşdan kifâyet mikdârı bârgîr ve reʿâyâ ve kalʿa-i Peç'de dörder tüfeng almağa üç bin [illegible] ihzâr ve taʿyîn itdürüp ve iki bin [illegible] dahı sipâriş eyledüğin câsûslar haber virdükden sonra iki nefer pre-beg dahı gelüp haber virdüğin bildürüp ve pre-begün birin sana gönderüp keyfiyyet-i hâl süʾâl olındukda Prut'dan berü sekiz mil yirde Tuna'nun beri yakasında [illegible] nâm mahaldedür diyü haber virdüğin arz eylemişsin. İmdi, adûy-ı bed-girdâr cânibinden gaflet üzre olmak aslâ câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûsda kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup küffâr-ı hâksârun ahvâl ü etvârların ve fikr-i fesâd ve hayâl-i kâsidlerin dâʾimâ tetebbuʿ u tecessüsden hâlî olmayup ahvâllerine muttaliʿ olup ana göre tedârüklerin görüp gaflet ile aʿdâ-yı dînden memleket ü vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmeyüp zabt u sıyânet-i raʿiyyet ve hıfz u hırâset-i memleket bâbında envâʿ-ı mesâʾî-i cemîlenüz zuhûra getürüp mâdâmki anlar tarafından ahde mugâyir bir vazʿ olmaya, berü cânibden dahı hilâfına cevâz gösterilmeyüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ve muhtâc-ı arz olanı iʿlâm itmekden hâlî olmayasın.

1211 *Filibe ve Tatarpazarı kadılarına: Voynuk sancağı Beyi Şehsuvar ile bazı kimseler arasında münâzaalı olan iki köy hakkında tahkikat yapılarak bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
İstanbul sübaşına teslîm olındı.
Fî 5 Şevvâl sene 967

Filibe ve Tatar-bâzârı kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Voynuk Sancağı Begi Şehsuvâr *zîde mecduhû*'nun Ali-beglü nâm karye ve Aklıkcı-inebegi nâm karye husûslarında Îsâ ve Ömer ve Hacı Ahmed ve Sefer nâm müsellemlerle vâkıʿ olan nizâʿları içün cânibeynden vârid olan ahkâm-ı hümâyûnum muktezâsınca mahall-i nizâʿun üzerine varup ahâlî-i vilâyet ile kadîmî hudûdı, husamâ muvâcehelerinde görildükde mezbûr, karye-i Aklıkcı-inebegi diyü kayd olınmış. Elli-altmış yıldan berü müsellemler tasarrufındadur. Görildükde diyü sınurını mufassal yazup ve Ali-beglü nâm karyeyi mukeddemâ Ali Beg nâm kimesne gelüp mezbûr voynuk-begine yazılan yirleri müsellemlerden iki yüz akçaya her yıl mukātaʿaya alup temekkün idüp vilâyet kitâbet olındukda, Ali-beglü diyü yazılan

yirler müsellemlik yirleridür diyü sonra karye kitâbet olınmışdur diyü arz eylemişsin. İmdi, mezbûr karye timara virilüp müsellemlerün çiftlikleri mesâha olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, ol nizâʿ eyleyen müsellemlerin ellerinde olan berâtlarına nazar eyleyüp tasarruflarında olan müsellemlik yirlerini dahı ölçüp her birinün ellerinde kaç çiftlik yir vardur, defter ve kānûndan ziyâde yirler tasarruf iderler mi, nicedür? Her birinün elinde ne mikdâr yir bulınursa vukūʿı üzre yazup defter idüp Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin.

1212 *Çirmen beyine: Yanbolu'da Hasan'ın evini basıp katle cüret edenlerden yakalananların gönderilmesi ve kaçanların da bulunarak haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Nebî'ye virildi.
Fî 9 Ramazân sene 967

Çirmen begine hüküm ki:

Hâliyâ Yanbolı kādîsı mektûb gönderüp nefs-i Yanbolı'dan Hasan b. Abdullâh nâm kimesnenün gice ile evin basup espâbın gāret idüp kendüyi mecrûh idüp ve Mûsâ nâm kayın-atasın katl idüp harâmîlerden üç nefer harâmî Çirmen sancağında Kızanlık nahiyesinde tutılup iki neferi Kızanlık'da habs olınup bir neferi Yanbolı'ya getürilüp süʾâl olındukda: *"Biz on dört nefer kimesne idük; gice ile varup mezbûr Hasan'un evin basup espâbın gāret idüp merkūm Mûsâ'yı katl idüp bundan gayrı Edirne ile İstanbul mâ-beyninde olan Burgaz nâm kasaba kurbinde Yahûdîler arabasın basup vâfir çûkaların alup Vize kazâsında Anakari nâm karyede bir sipâhîde koduk; fevkanî evleri vardur, adını bilmezin, bizüm ahvâlimüze vâkıfdur. Ben mezkûr Hasan'un evin basanlarla yakında yoldaş oldum ve yoldaşlarumdan şöyle işitdüm ki, beş-altı yarar nefer kimesneler imiş. Ekseri Anadolı'dan geçüp Rûm-ili'nde perâkende olmışlar. Edirne'de ve Baba-eskisi'nde evler basanlar benüm yoldaşlarumdur"* diyü ikrâr idüp sicill olınup ve yoldaşlarından isimlerin ve mekânların bilen kimesneleri takrîr itmeğin mufassal defter olınup gönderildi diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Varıcak, bu husûsa bi'z-zât mübâşeret idüp mahbûs olan üç neferi getürdüp, kendü habsine alup muhkem kayd ü bend ile hıfz idüp dahı defterde mukayyed olan yoldaşların ve andan mâʿadâ dahı yoldaşların söyledüp her kim ise buldurup her ne tarîkla mümkin ü mutasavver ise ele getürüp gayb idenleri yataklarına ve duraklarına ve biʾl-cümle Şerʿile buldurması lâzım olanlara buldurup ahvâllerin toprak kādîsı maʿrifetiyle hakk üzre Şerʿile görüp anun gibi ele gelen kimesnelerden töhmet-i sâbıkası olup mûcib-i örf olanların dahı ahvâllerin örf-i maʿrûf ile görüp fesâd ü şenâʿatleri sâbit ü zâhir olandan sipâhî olanları habs idüp arz idüp olmayanları hakkında lâzım gelenleri Şerʿile icrâ idüp yirine koyasın. Ammâ tamâm dikkat ü ihtimâm idüp eger defterde mukayyed olanlardur ve eger sâʾir şerîkleridür, ehl-i fesâdı ele getürüp gereği gibi haklarından gelmek bâbında ihmâl ü müsâhele itmeyüp ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevt itmeyüp, ehl-i fesâda himâyet olınup akçası alınup salıvirilmekden ve kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şerʿ dahl ü taʿarruz olmakdan ziyâde hazer idüp hakk-ı sarîha tâbiʿ olasın ve ne mikdâr ele gelüp ve kaç neferin haklarından gelinüp ve üzerlerine ne makūle mâdde sâbit olduğın mufassal defter idüp bildüresin. Sâʾir yoldaşları bulınınca habs olanları muhkem haklayasın.

1213 *Beyşehri beyine ve Seydişehri kadısına: Yaylacık karyesi sipahisi İbrahim Çavuş'un zulüm ve taaddisi hakkında tahkikat yapılıp, kendisinde hakları olanların haklarının alınmasına dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Hacı Mahmûd'a virildi.
Fî 12 Ramazân sene 967

Kādî-asker Efendi arz itmişdür.

Begşehri begine ve Seydîşehri kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Aladağ kādîsiyle Seydî-şehri nâ'ibi mektûb gönderüp karye-i Yaylacık ahâlîsinün sipâhîleri olan İbrâhîm Çavuş'un zulm itdüği husûslarun teftîşiyçün vârid olan hükm-i şerîf mûcebince teftîş idüp hilâf-ı Şer' Müslimânlara yedi bin sekiz yüz otuş beş akça ve bir boz yund ve bir dülbend aldüğı sâbit olup ve Hacı Mahmûd nâm kimesnenün serika tarîkıyla evin açup ba'zı espâbın aldüğı dahı sâbit olup ve karye-i mezbûreden on iki hâne, zulminden celâ-yı vatan idüp ve Seydî-şehri kazâsından niçe kimesneler gelüp umûmen teftîşine hükm-i şerîf taleb itdükleri ecilden teftîş-i âmm olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Bi'z-zât mukayyed olup mezbûrdan hak da'va ider var ise bir def'a Şer'ile görilüp fasl olınmış olmayup ve on beş yıl terk olınmayan da'vâların husamâ muvâcehesinde teftîş idüp göresin; anun gibi mezbûrun üzerinde kimesnenün hakkı sâbit olursa ashâb-ı hukūkla sâbit olan hakların alıvirüp, ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğin ve ne makūle mâddeler sâbit olduğın defter idüp bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hilâf-ı Şer' kimesneye iş olınmakdan ve gayr-ı vâkı' kazıyye arz olmakdan ihtiyât idesin ve gaybet iderse Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup ve def'ine fasl-ı husûmet eyleyesin.

1214 *Erzurum beylerbeyine: Divane Aydın'ın ulûfesinin ne için kesildiğinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Dîvâne Aydın nâm kimesne rikâb-ı hümâyûnuma arz-ı hâl sunup Erzurum gönüllülerinden olup on altı akça ulûfeye mutasarrıf iken ulûfesi bilâ-sebeb kat' olındı diyü şekvâ eylemeğin **buyurdum ki**:

Göresin, mezkûr fî'l-vâkı' Erzurum kullarından olup ol mikdâr ulûfeye mutasarrıf mıdur ve ne zamândan ilhâk olmışdur ve ulûfesi ne vakit kat' olmışdur ve kat' olmağa bâ'is nedür? Tamâm ma'lûm idinüp vukū'ı üzre yazup arz eyleyesin.

1215 *İskenderiye beyine: Kaledeki marangozluk gediği hakkında sahte hüküm yazanın bildirilmesine dair.*

Yazıldı.

İskenderiyye begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp sana Mehmed nâm kimesne gelüp kal'a-i mezbûrede bin altı yüz akçalık neccârlık gedüğine mutasarrıf olan Mehmed'ün gedüğin hâliyâ diger Mehmed ne vechile almışdur? Berâtı yoklanup görilsün didükde berâtın getürdüp sene erba'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Rebî'u'l-âhir'inün on beşinde işbu timara mutasarrıf olan Mehmed fevt olup dîger Mehmed'e virildi diyü mukayyed bulınup ve bundan akdem vâkı' olan üç yıllık mahsûli dahı mîrîye â'id ve râci'dür, niçe oldı diyü sü'âl

olındukda sene ihdâ ve sittîn ve tis'a-mi'e Ramazân'ınun on ikinci güninden terk-i kal'a iden Resûl-yiri Mehmed'e virildi diyü ibrâz itdüği hükme dahı nazar olındukda ba'zı yirleri silinmiş, girü yazılmış ve hattında ve nişânında şübhe olduğından gayrı berâtına ve kayd târîhine muhâlif bulınup müzevver olmak fehm olınduğın bildürmişsin. İmdi, ol hüküm müzevverdür. **Buyurdum ki**:

Yazan kimesneyi buldurasın.

1216 *İskenderiye beyine ve kadısına: Karaya vuran iki Venedik gemisine ait eşyayı alanlar hakkında şeriate göre lâzım gelen muamelenin ifasına dair.*

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi arz idüp emri kayd itmeğin ana göre yazıldı.

Müşârün-ileyhe ve İskenderiyye kādîsına hüküm ki:

Sen ki kādîsın, sûret-i sicil gönderüp Venedik gemilerinden bâzergân gemisi deryâda gelürken Draç ile Ülgün mâ-beyninde karaya urup iki olan espâbı gemi yanında olan iki Blâşkerme'ye (?) yükledüp Ülgün kal'ası'na giderken rûzgâr muhâlif olup ol iki Blâşkerme'de (?) olan keferenün ba'zı gark olup ba'zı kenâra çıkup kazâ'-i İskenderiyye'ye tâbi' قونسى ve قنصل nâm karyelerün ahâlîsi bu iki gemilerde olan kâfirleri ba'zın kırup ba'zı kaçup ve gemilerde olan espâbları alup zabt eylemişler. Bu kazıyye istimâ' olıcak, a'yân-ı İskenderiyye'den ba'zı kimesneler zikr olınan karyelere irsâl olınup meclis-i Şer'a da'vet olınup gemilerün ve espâbun ahvâli tefahhus olındukda: *"Espâb almaduk ve bu işden haberimüz yokdur"* diyü inkâr idüp espâb tefahhus olındukda bir haylî çûka ferâce ve bir siyâh Venedik kürki ve bir defter ve bir gemi ellerinde bulınup alduklarına i'tirâf idicek, ziyâde tefahhus olınmağa mâni' olup Şer'-i Şerîfe adem-i itâ'atlerin bildürmişsin. İmdi, anlar hakkında Şer'ile lâzım gelen icrâ olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

(Boşluk) Vusûl buldukda, anun gibi itâ'at-i Şer' itmeyenlere ne lâzım gelürse mezkûr karye halkından dahı itâ'at-i Şer'-i Şerîf itmeyenlere Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın.

1217 *Dukagin sancağı beyine ve Bihor kadısına: Bihor Kalesi dizdarından vukubulan şikâyet hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Mesîh'e virildi.
Fî 17 Ramazân sene 967

Dukagin sancağı begine ve Bihor kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp kal'a-i Bihor kethudâsı olan Bektaş, kendüye varup şekvâ idüp: *"Kal'a-i mezbûre dizdârı olan Mustafa b. İshâk evlâd ü iyâlüm ile kal'ada sâkin olmağa varmağın beni döğüp yakam yırtup şetm-i galîz ile niçe def'a şetm idüp ve elümde olan berât-ı şâhîye i'tibâr ve iltifât itmeyüp, tezvîrdür diyü envâ'-ı hakāretler idüp hâlümi arz idivir"* didüğin ve ahâlî-i vilâyet sipâh ve re'âyâ dahı: *"Mezkûr dizdârun bu diyârda tezvîr [ü] telbîsinden zindegânîye kudretimüz olmayup erbâb-ı dîvânun mühürlerin mezbûr kazup ve nişân çeküp ve telbîs berâtlar ve kelimeler yazup ibrâz idüp memleketde her zamân fitne vü fesâd üzre olup hîç vechile memnu' olmaduğın ve zikr olınan dizdârlığı bir âhar kimesne kaydından alup telbîs eylemişdür"* didüklerin

arz itdüğünde, bu husûsları hakk üzre teftîş idüp Şerʿile sâbit olursa arz eyleyesin diyü hükm-i hümâyûnum virilmişiken, mezbûr anda hâzır bulınmadığı ecilden teftîş olınmayup avk u teʾhîr olınmış imiş. Eyle olsa hâliyâ mezbûr bunda Âstâne-i saʿâdet'üme gelmeğin dutup teftîş olınmağiçün kayd ü bendle irsâl olınup ve andan mâʿadâ mezkûrun akribâsından Yenice nâm karyede sâkin Ali Bâlî nâm nâʾib ki Mehmed-oğlıdur, tezvîr ü telbîsi ve reʿâyâya teʿaddîsi olduğı istimâʿ olınmağın, anun dahı kayd ü bend ile umûmen teftîş olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Mukaddemâ Mustafa'yı hasmı ile berâber idüp isnâd olınan husûsları onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; andan gayrı dahı kimesne gelüp daʿvâ-yı hakk iderse bir defʿa fasl olmayan kazıyyelerin görüp eger mezkûrun ve eger gayrun her kimün mezkûr Mustafa üzerinde hakkı sâbit olursa sâbit olan hakların ashâb-ı hukūka alıvirüp andan gayrı tezvîr ü telbîs idüp müzevver nişân ve hüküm ve berât yazduğı ve dizdârlığı berâtı ile aldığı zâhir olursa ahvâlin mufassal yazup bildüresin; kendüyi habsden ıtlâk itmeyesin ve mezkûr Îsâ'yı dahı emrüm üzre teftîş-i âmm idüp reʿâyâdan ve gayrıdan her kim gelüp daʿvâ-yı hakk iderse bir defʿa Şerʿile fasl olmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm hakk üzre teftîş idüp anun gibi dahı üzerinde her kimün hakkı sâbit olursa bî-kusûr ashâbına alıvirüp mezkûrlardan ne mikdâr nesne hükm olınup alıvirilüp ve ne makūle mâddeler sâbit olduğın yazup defter idüp ikisi dahı ıtlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile olursa amel idesin. Ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sâriha tâbiʿ olup hilâf-ı Şerʿ kimesneye iş olmakdan ve hilâf-ı vâkıʿ kazıyye arz olınmakdan hazer idesin.

1218 *Basra beylerbeyine: Ebû Garbe sancağı Beyi Hasan'ın nerede isterse orada sakin olması hakkında.*

Yazıldı.
Arslan Kethudâ'ya virildi.
Fî 14 Ramazân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Ebû-Garbe Sancağı Begi Hasan *dâme izzuhû* mektûb gönderüp zikr olınan sancağınun sâkin olıcak yiri olmayup Sadr-ı Süveyb sancağına tâbiʿ Durna nâm hisâr kendünün sancağına karîb olup hırsuz u harâmî durağı Sadr-ı Süveyb, Şat nehri'nün öte yakasında olup geçid yiri olmağın niçe dürlü fesâd zâhir olur diyü bildürüp mahall-i mezbûrda sâkin olmasın recâ itmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, memleket ü vilâyete nâfiʿ ne ise vech ü münâsib gördüğün üzre amel idesin ve Basra beglerbegisine bir hüküm gönderilmişdür, îsâl idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 10 Ramazân sene 967 [04.06.1560]

1219 *Hersek'de Haydar Paşa'ya: İskenderiye sancağında isyan üzere olan keferenin tenkilini Sancak Beyi Mehmed Han ile birlikte yapmasına dair.*

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi pâye-i serîre arz idüp emri arz üzre kayd idüp ana göre yazıldı.

Hersek'de Haydar Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp İskenderiyye Sancağı Begi cenâb-ı emâret-meʾâb Mehmed Hân'a bir hıdmet emr olmışdur. Hersek sancağınun sipâhîlerin ve hisâr-erlerin ve tüfeng-endâzların alay-begine koşup gönderesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûra tâbiʿ baʿzı nevâhî keferesi isyân u tuğyan üzre olup küllî asker cemʿ idüp ve Bosna ve Hersek ve Vulçıtrın sancaklarınun ve livâʾ-i mezbûra muttasıl olan reʿâyâlarınun harâc-güzâr reʿâyâsınun karyelerin basup kendülerin katl ve iyâllerin esîr ve mâlların gāret idüp günden güne fesâd ü şenâʿatleri ziyâde olup, ammâ sâbıkā irsâl olınan hükm-i hümâyûnumda zikr olınan âsîlerün hoyradların katl idüp ehl ü iyâllerin esîr ve mâlların gāret itmeyesin diyü emrüm olup, mezkûrlarun mesken ü meʾvâları sarp dağlar olup, varılup urıldukda askerün zabtı mümkin olmayup iyâlleri esîr ve mâlları gāret olınmak mukarrer olmağın ve isyânları yevmen fe-yevmen mütezâyid olduğın bildürüp ve müşârün-ileyh *dâme ulüvvuhû* dahı vech-i meşrûh üzre iʿlâm itmeğin, mezbûr âsîler urılup hoyradların katl idüp ehl ü iyâlleri esîr ve emvâlleri gāret olmasın emr idüp bu bâbda müşârün-ileyhe dahı hükm-i hümâyûnum gönderilüp senünle müşâvere idüp, her ne yüzden münâsib ise anunla amel olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mîr-i müşârün-ileyh ile haberleşüp dahı eger sen kendü nefsünle varmakdur ve eger sancağun askerin ve hisâr-erlerin ve sâʾir lâzım olduğı mikdârı reʿâyâdan dahı âdem çıkarup göndermek ile mi olur, her ne vechile vech ü münâsibse hüsn-i tedârük idüp eger Hersek'den ve eger İskenderiyye'den asker ihrâc idüp münâsib olan zamânda zikr olınan âsîlerün üzerine varup bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ hoyradların katl ve ehl ü iyâllerin esîr ve mâlların gāret idüp reʿâyâ üzerinden mazarratların defʿ u refʿ idüp ol cevânibi anlarun şerr u şûrlarından tathîr u pâk eyleyesin. Ammâ bu bâbda gereği gibi hüsn-i tedbîr ü tedârük idüp kifâyet mikdârı âdem ile varup gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı Hilâfete mugāyir vazʿ sudûrından ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olmakdan kemâl-i mertebe ihtirâz ü ictinâb idüp isyân u tugyân üzre olup izâlesi lâzım olanları urdurasın. Şöyle ki, kendü hâllerinde olanlara bu bahâne ile dahl ü taʿarruz olınduğı istimâʿ olına, aslâ bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olup, eger kendün bi'z-zât varmaludur ve eger serdâr taʿyîn idüp gönderdüğün kimesnelere bir vechile tenbîh ü teʾkîd idesin ki, hilâf-ı emr kendü hâllerinde olanlara tecâvüzden ziyâde hazer ideler. Urılacak kurâ ne mikdâr olup ve ne vechile tedârük olınup ve ne zamânda teveccüh itmek üzre olduğın yazup bildüresin.

1220 *Aynı husus hakkında İskenderiye Sancağı Beyi Mehmed Han'a hüküm.*

Yazıldı.
Kethudâsı Halîl'e virildi.
Fî 11 Ramazân sene 967

İskenderiyye Begi Mehmed Hân'a hüküm ki:

Bundan akdem livâʾ-i mezbûra tâbiʿ baʿzı âsîlerün ahvâlin arz itdüğünde ol bâbda sana ve kıdvetü'l-eʿâlî ve'l-eʿâzım Haydar Paşa'ya hükm-i şerîfüm gönderilüp zikr olınan âsîlerün hoyradların katl idüp ammâ ehl ü iyâllerin esîr ve emvâllerin gāret itmeyesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ müşârün-ileyh ile mektûb gönderüp zikr olınan âsîlerün isyân u tugyânları gün günden mütezâyid olup küllî asker cemʿ idüp Hersek ve Bosna ve Vulçıtrın sancaklarınun ve livâʾ-i mezbûra muttasıl olan nâhiyelerün harâc-güzâr reʿâyâlarınun karyelerin basup kendülerin katl ve emvâl ü espâbların gāret ve iyâllerin esîr itdüklerin ve varılu oldukda askerün zabtı mümkin olmayup iyâlleri esîr ve mâlları gāret olmak

mukarrer olmağın teʾhîr olınup ve isyânları yevmen fe-yevmen ziyâde olduğın bildürdüğünüz ecilden zikr olınan âsîlerün urılup kendüleri katl olınup emvâl ü espâbları gāret ve ehl ü iyâlleri esîr olınmasın emr idüp ol bâbda müşârün-ileyhe dahı hükm-i şerîfüm gönderilüp senünle müşâvere idüp kendü nefsünle varmak münâsib ise varup, kendü varmak îcâb itmez ise sancağı askerin alay-begine koşup göndermek münâsib ise sipâhî ve hisâr-erenlerinden ve sâʾir reʿâyâdan kifâyet mikdârı âdem tedârük idüp göndermek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp müşârün-ileyh ile haberleşüp her ne yüzden vech ü münâsib ise hüsn-i tedârük idüp eger sipâhî ve hisâr-erenlerinden ve sâʾir reʾâyâdan ve gönüllü tâʾifesinden kifâyet mikdârı asker ihrâc idüp mahall iktizâ itdüğine göre eger bir yire cemʿ olup mahalline varmak iledür ve eger her birinüz müstakıl birer tarafdan yürimek iledür, vech ü münâsib olduğı üzre zikr olınan âsîlerün üzerlerine varup hoyradların katl idüp ve ehl ü iyâllerin esîr ve mâlların gāret idüp inâyet-i Hakk ile reʿâyâ vü berâyâ üzerlerinden mazarrat ü ifsâdların defʿ u refʿ eyleyüp ol cevânibi anlarun şerr u şûrlarından tathîr u pâk idesin. Bu bâbda hüsn-i tedârük idüp kifâyet mikdârı âdem ile varup gaflet ile ırz u nâmus-ı Hilâfete mugāyir vazʿ sudûrından hazer idesin ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz olmakdan kemâl-i mertebe ihtirâz ü ictinâb eyleyüp isyân üzre olup izâleleri lâzım olanları urdurasın. Şöyle ki, bu bahâne ile kendü hâllerinde olan reʿâyâya dest-dırâzlık olup dahl ü taʿarruz olduğı mesmûʿ-ı şerîfüm ola, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup muʿâteb ü muʿâkab olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup askere bir vechile tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, hilâf-ı emr kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüzden ziyâde hazer ideler ve urılacak kurâ ne mikdâr olup ve ne vechile tedârük olınup ve ne zamânda teveccüh itmek üzre olduğunuz yazup bildüresin. Bu bâbda muşârün-ileyhe dahı yazılan emr mühürlü kîse ile sana irsâl olınup ulaşdurup dahı müşâvere idüp teʾhîr itmeyüp itmâm-ı maslahat idesin. Bundan akdem sana hüküm gönderilüp Silistre câniblerine varasın diyü emrüm olmış idi. Bu husûs mühimdür, teʾhîr itmeyüp mübâşeret idüp itmâma irişdüresin.

1221 *Van beylerbeyine: Diyarbekir müteferrikalarından Hüseyin'in iyiliğine şehadet olunması üzerine hapisten çıkarılmasına ve ahde mugayir hareket zuhuruna meydan verilmemesine dair.*

Yazıldı.
Arz üzerinde emr hatt-ı şerîf ile mukayyeddür.
Kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 14 Ramazân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf vârid olup, Hakkâri Hâkimi Zeynel'ün Südde-i saʿâdet'üme arz itdüği Seyyid Mehmed Beg-oğulları ve Yaʿkūb Beg-oğulları'ndan ve gayrıdan arz olınduğı üzre fesâda mübâşir olmış kimesne olmayup herkes kendü hâlinde evlerinde sâkin olup Diyârbekr müteferrikalarından Seyyid Mehmed Beg-oğlı Hüseyin içün müşârün-ileyh öte cânibe gitmek ihtimâli vardur dimekle Van'a geldükde kalʿada habs olınup bi'l-fiʿl mahbûs olup ve anun dahı hîç vechile fesâdı mûris vazʿı sâdır olmayup bî-günâhlardur diyü bildürüp ve bundan akdem öte cânibden bir mikdâr Dünbal ulus gelüp Hoy kurbinde Kotur-deresi nâm mevzıʿda sâkin olmışlar idi ve Kutur Begi Mansûr *dâme izzuhû*'nun oğlı Ali nâm müfsid mîr-i mezbûr ile sâbıkā öte cânibden bile geldükde Van'da müteferrikalık virilüp baʿzı kimesneler ayardup girü Muş câniblerine firâr eyledüklerin Tebrîz hâkimine mektûb ve âdem gönderüp taleb olındukda göndermek üzre oldukların bildürüp ve

gönderdükleri mektûbları gönderüp ve andan gayrı Erzurum cânibinden Karayazu çeri-başısı ile öte cânibe firâr iden Bâzûkî tâʾifesi ahvâlin bildürüp ve ol bâbda Âdilcevâz beginden sana gelen mektûbı bile gönderüp ve anlardan gayrı dahı her ne dimiş isen, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, çünki habs olınan mezbûr Hüseyin'ün eyülüğine şehâdet itmişsin. Habsden ıtlâk idüp girü ol cânibe mektûb ve âdem gönderüp sulh içinde firâr iden kimesneleri girü isteyüp getürdüp serhadlerün hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olup mâdâmki öte cânibden ahde mugāyir vazʿ sâdır olmaya, berü cânibden dahı kimesneden ahde münâkız vazʿ sudûr itdürmeyüp dâʾimâ ahvâl ü etvârların tetebbuʿ itdürüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iʿlâmdan hâlî olmayasın.

1222 *Erzurum beylerbeyine: Pasin sancağında Karayazı çeribaşısının iki yüz kişiyle firarı hakkında malûmat verilmesine dair.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Erzurum'da elli bin akça timarı olup defter çavuşlarından Ahmed'e virildi.
Fî 16 Ramazân sene 967
Bu dahı.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Van beglerbegisi mektûb gönderüp ol cânibden Bâzûkî tâʾifesinden Pasin sancağında Karayazı çeri-başısı iki yüz mikdârı kimesne ile öte cânibe firâr itdükde Âdilcevâz sancağı begi kendüye bildürdüğin arz itmeğin, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezbûrı arz olınduğı gibi midür, nicedür? Anun gibi firâr itmişler ise firâr itmeğe sebeb ü bâʿis nedür, ne sebeb ile gitmişlerdür? Yazup bildüresin.

1223 *Mısır beylerbeyine: Mısır müteferrikalarından bazı kimselerin gediklerinin üzerlerinde bırakılması hakkında.*

Yazıldı.
İskender Paşa'nun kethudâsına virildi.
Fî 15 Ramazân sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dîvân-ı Mısr müteferrikalarından Behrâm b. Abdullâh ve Ahmed b. Abdullâh ve İskender b. Abdullâh ve Husrev b. Abdullâh ve Hasan b. Abdullâh ve Osmân b. Abdullâh ve Caʿfer b. Abdullâh'un gedükleri âhar kimesneye tevcîh olınmayup üzerlerinde ibkā olınmasın emr idüp, **buyurdum ki**:

Mezbûrlarun gedüklerin âhara tevcih itmeyesin. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa amel eyleyesin.

[Yev]mü's-sebt Fî 14 Ramazân sene 967 [08.06.1560]

1224 *Semendire sancağı kadılarına: Şeriat, kanun ve deftere muhalif olarak beyler tarafından reâyâdan nesne alınmamasına dair.*

Budun beglerbegisinün kethudâsına virildi.[1]
Fî 14 Ramazân sene 967

Semendire sancağı kādîlarına hüküm ki:

Livâʾ-i mezbûrede begler cânibinden reʿâyâya Şerʿ u kānûn ve deftere mugāyir baʿzı bedâyiʿ ihdâs olınup alınduğı bundan akdem atebe-i ulyâya arz olındukda min-baʿd reʿâyâdan ve sâʾirden eger beglerdür ve

eger ümenâ vü ummâldür ve eger sâ'ir mübâşirîndür ve iş-erleridür, bir ferdden hilâf-ı Şer' u kānûn ve mugāyir-i defter-i hümâyûn nesne aldurmayasız diyü size mü'ekked hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyâ girü ol bid'atler ref' olınmayup re'âyâdan alındugı mesmû'-ı şerîfüm olmışdur. Eyle olsa bu husûsları mukaddemâ virilen fermân-ı şerîfüm üzre men' itmeyüp ve memnû' olmayanları Südde-i sa'âdet'üme arz itmedüğünüz ecilden mes'ûl olmışsızdur. İmdi, eyyâm-ı saltanat ve hengâm-ı adâletümde re'âyâ vü berâyâ ki, vedâyi'-i Hâlık-ı berâyâdur, anlara hilâf-ı Şer' u kānûn ve mugāyir-i defter-i hümâyûn zulm ü te'addî ve hayf ü te'ezzi olmağa aslâ rızâ-yı şerîfüm olmayup her biri âsûde-hâl olmaları aksâ-yı murâdumdur. Eyle olsa ihdâs olınan bid'atlerün sûreti ihrâc olınup men' u def' olmak içün size irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, her birinüz zikr olınan hükm-i şerîfün sûretin sicill-i mahfûza kayd eyleyüp dahı bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup bu adâlet-nâme-i hümâyûnumun mefhûmın taht-ı kazânda vâkı' olan kasabât ü nevâhî ve kurâda nidâ-yı âmm itdürüp umûmen re'âyâya ve sâ'ir halka bildüresiz ki, kemâl-i merâhim-i husrevânemden üzerlerinden bu bid'atleri ref' olındugı cümle re'âyânun ma'lûmı olup, anun gibi girü kendülere bu makūle teklîf oldukda gelüp size bildüreler ve siz dahı men' u def' eyleyesiz. Şöyle ki, men'a kādir olmayasız, aslâ te'hîr itmeyüp emre mugāyir iş iden eger sancak-begidür ve eger âdemleridür ve eger sâ'ir mübâşirîndür, isimleri ve resimleri ile yazup Südde-i sa'âdet'üme arz idesiz. Bu vechile haklarından geline ki, sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola. Bu husûsa hufyeten her birinüzün taht-ı kazâsında yoklanup görilse gerekdür; şöyle ki, birinüzün kādîlığında eger zikr olınan bid'atlerdür ve eger anlardan gayrı Şer' u kānûn ve deftere mugāyir alınan bid'atlerdür, re'âyâdan ba'del-yevm alına, siz men' itmeyesiz ve yâhûd men'ine kādir olmadugınuzı mu'accelen yazup vukū'ı üzre Südde-i sa'âdet'üme bildürmeyesiz, yoklanup görildükde her kangınuzun taht-ı hükûmetinde olursa azl ile ve min-ba'd mansıb olmamağla konılmayup envâ'-ı ikāb ü itâbla mu'âkab ü mu'âteb olmanuz mukarrer bilüp ana göre fermân-ı şerîfümün mefhûm-ı meymûnın eger sancak-begidür ve eger âdemleridür ve eger sâ'ir re'âyâdur ve berâyâdur, bu vechile nidâ' ü i'lân itdüresin ki sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli kalmayup re'âyâ vü berâyâ, eyyâm-ı adâletümde her biri huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile kendü kâr ü kisblerine meşgūl olup devâm-ı devlet-i ebed-peyvendüm içün re'âyâya iştigāl göstereler ve bu hükm-i şerîfüm ne gün varup ve ne vechile i'lâm olınup bid'atler ref' oldığın yazup bildüresiz.

---

[1] Bu hüküm, 1024 numaralı hükümle aynıdır.

1225 *Aynı hususta Semendire sancağı beyine hüküm.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Semendire sancağı begine hüküm ki:

Livâ'-i mezbûrda ba'zı bid'atler ihdâs olınup re'âyâ vü berâyâya Şer' u kānûn ve deftere mugāyir zulm ü te'addî olındugı bundan akdem arz olındukda def' u ref' olınmak içün hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ zikr olınan bid'atler ber-karâr-ı sâbık alındugı istimâ' olınmagın, ihdâs olınan bid'atlerün sûreti ihrâc olınup ref' olınmak içün sancağun kādîlarına mufassal hükm-i şerîfüm ile irsâl olmışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, te'hîr itmeyüp âdemlerüne ve sübaşılaruna ve ümenâ vü ummâl tâ'ifesine gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki, fermân-ı şerîfüm mûcebince ref' olınan bid'atler re'âyâya min-ba'd teklîf olınmayup irsâl

olınan mufassal hükm-i şerîfüme mugāyir kimesneye zulm ü te'addî itdürmeyesin. Yoklatup görilse gerekdür; şöyle ki, zikr olınan bid'atlerdür ve eger anlardan gayrı Şer' u kānûn ve deftere mugāyir alınan bid'atlerdür, ba'de'l-yevm reâyâdan alınup men' olınmadugı. istimâ' olına, veyahûd kādîlar arz ide, aslâ özrün makbûl olmak ihtimâli olmayup mu'âkab ü mu'âteb olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup fermân-ı hümâyûnuma mugāyir iş olmakdan ziyâde hazer idesin.

1226 *Vize Beyi Rüstem'e: Vize sancağından mahsul alan madrabazlar hakkında malûmat verilmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Hasan'a virildi.
Fî 14 Ramazân sene 967

Vize Begi Rüstem Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ âdem gönderüp ba'zı matrabâzlar gelüp sancağunda tereke alup cem' eyleyüp der-anbâr idüp re'âyâya müzâyaka virdüklerin bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup zikr olınan matrabâzlar ne makūle kimesnelerdür ve ne mikdâr tereke alup der-anbâr itmişlerdür. Hufyeten muttali' olup dahı mufassal yazup, defter idüp mühürleyüp bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel idesin.

1227 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Haleb'de Hubul mültezimleri hakkında Trablus kadısı tarafından tahkikat yapılacağına dair.*

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi.
Adana ve Kara-hisâr kādîlarına kādîlık virilüp bu husûsda bile olmak içün kādî-asker cânibinden yazılan hüküm dahı mezbûra virildi.
Fî 17 Ramazân sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem memlaha-i Hubu. mültezimleri ahvâlin teftîş emr olınup ol bâbda hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ Trablus kādîsi ihrâc olınup husûs-ı mezbûr Sermîn ve Adana kādîlariyle görilmek emr idüp, **buyurdum ki**:

Husûs-ı mezbûrı zikr olınan kādîlar ile emr-i sâbık üzre görüp Trablus kādîsi bile olmaya.

[Yev]mü'l-ahad fî 15 Ramazâni'l-mübârek sene 967 [09.06.1560]

1228 *Mora beyine: Anabolu Azepleri Ağası Cafer'in deryada görerek yakaladığı gemideki mahsulün satılması ve reisin de kadunaya vurulması hakkında.*

Yazıldı.
Anabolı kal'ası bölük-başılarından, arz getüren Mehmed Kör-oğlı Bâlî 'ye virildi.
Fî 15 Ramazân sene 967

Mora begine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Anabolı azebleri agası olan Ca'fer, deryâda tereke ile tahmîl olınmış bir Karamürsel gemisine râst gelüp re'îsi olan Hamza nâm kimesneyi gönderüp ne mikdâr terekedür ve ne mahalden aldun diyü sü'âl olındukda tahmînen kırk cemel mikdârıdur ve sâbıkā Gördös kurbinde hükm-i şerîf ile İstanbul zahîresiyçün tereke alan Ferruh ve Muslihuddîn nâm re'îslerden aldum diyü

cevâb virmeğin reʾîs-i mezkûr kalʿada habs olınup gemisi girift olındığın ve içinde olan terekesi keyl olındukda İstanbul müddiyle kırk iki müd tereke olup der-mahzen olınup hıfz olındığın Anabolı kādîsı Mevlânâ Ahmed ile mezkûr azebler-agası mektûblariyle iʿlâm eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, zikr olınan gemiyi ve buğdayı fürûht idüp akçasın der-kîse idüp mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ve reʾîsi dahı azebler agası gemisine kadunaya urup min-baʿd emrsüz ıtlâk itmeyesin, şöyle bilesin.

1229 *Tameşvar beylerbeyine: Erdel Kralı İstefan hakkında Eflâk voyvodasının mektubundaki hususun tahkik ve arzına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Receb'e virildi.
Fi't-tarîhi'l-mezbûr.

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Erdel Kralı İstefan Kral'a müteʿallık baʿzı husûslar bildürmeğin sahîh maʿlûm olmak içün sûreti ihrâc olınup sana irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, arzda mastûr olan husûsları maʿlûm idinüp dahı sahîh midür, nicedür? Sen dahı ahvâllerin tefahhus u tecessüs idüp maʿlûmun olduğı üzre yazup bildüresin.

1230 *Erzurum beylerbeyine ve Erzincan kadısına: Erzincan dizdarından şikâyet edilmesi hasebiyle ahvalinin araştırılarak alacaklılar varsa haklarının verdirilmesine dair.*

Yazıldı.
Kādî-asker arz itmişdür.
Erzurum'da altı bin akça timarı olup defter çavuşlarından olan Ahmed'e virildi.
Fî 16 Ramazân sene 967

Erzurum beglerbegisine ve Er[z]incan kādîsına hüküm ki:

Erzurum'un kullar-ağası olan Mehmed *zîde mecdubû* mektûb gönderüp Erzincan kazâsına gelindükde fukarâdan haylî kimesne gelüp bi'l-fiʿl Erzincan dizdârı olan Ali'den küllî şekvâ idüp ilçi mühimmâtı içün cemʿ olınan zahîre harc olınmayup zâyiʿ olup zulminün nihâyeti yokdur. Hakkımuz görilmez ise cümlemüz ehl ü iyâlimüzle şikâyete giderüz didüklerin bildürmeğin mezkûr dizdâr umûmen teftîş olınup hukūk-ı nâs alıvirilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Varıcak, mezkûr dizdârı getürdüp daʿvâ-yı hakk idenler ile berâber idüp mukaddemâ bir defʿa Şerʿile fasl olmış olmayup ve on beş yıl geçmeyen husûsların onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile Şerʿile teftîş idüp göresin; hukūk-ı nâsdan mezkûrun üzerine bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf kimesnenün hakkı sâbit ü zâhir olur ise Şerʿile müteveccih olan hukūkı ashâbına alıvirdükden sonra dizdâr-ı mesfûrı habs idüp ne mikdâr kimesneye hakk alıvirüp ve üzerine nenün gibi mâdde sâbit olduğın yazup arz idesin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup tezvîr ü telbîsden hazer idesin.

1231 *Kocaeli kadılarına: Serbest tımarlarda, emlâk ve evkafda saklanan eşkiyânın ele geçirilip subaşına teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Koca-ili kādîlarına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Koca-ili Sancağı Begi Ali *dâme izzuhû* Dergâh-ı muʿallâ'ma âdem gönderüp livâʾ-i mezkûrda baʿzı serbest timarlarda ve emlâk ü evkāfda ehl-i fesâd varup sığınup müşârün-ileyh tarafından âdemleri taleb eyledükde virmekde taʿallül ü nizâʿ itdükleri ecilden ehl-i fesâdun Şerʿile hakkından gelmez diyü bildürmeğin **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâʿumla müşârün-ileyhün âdemi varıcak göresin; şöyle ki, baʿzı kimesneden fesâd zâhir olup bunlar ele getürüp Şerʿile teftîş itmek istedüklerinde anun gibi serbest timar sâhibleri ve evkāf ü emlâk zâbitleri: *"Timarlarımuz ve evkāf ü emlâkimüz serbestdür"* diyü ehl-i fesâdı ele virmekde taʿallül iderler ise menʿ idüp anun gibi ehl-i fesâd hırsuz u harâmîyi taʿallül ü nizâʿ itdürmeyüp sancak sübaşısına teslîm eyleyesin ki, anlar maʿrifeti ile Şerʿile ahvâllerin toprak kādîlariyle teftîş idüp Şerʿile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koya. Bu maküle ehl-i fesâda muʿîn ü zahîr olup ele virmeyenler eger serbest timarlar sâhibleridür ve eger evkāf ü emlâk zâbitleridür, her kim olur ise yazup arz eyleyesin.

1232 *Ankara Dizdarı Mehmed'e: Kalenin muhafazasında müteyakkız olunması hakkında.*

Yazıldı.
Hâtûnına virildi.
Fî 16 Ramazân sene 967

Ankara Dizdârı Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ kalʿanun gereği gibi zabt u hırâsetinde olup neferlerin dahı onat[1] vechile zabt eylemesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, zikr olınan kalʿayı gereği gibi hıfz eyleyüp neferlerin dahı zabt eyleyüp anun gibi hisâr-erenlerinden hıdmetlerinde kusûr u noksânları olanları isimleri ile yazup Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin ki gedükleri âhara virile. Şöyle bilesin.

[1] "onat" kelimesi mükerrerdir.

[Yev]mü'l-isneyn fî 16 Ramazân sene 967 [10.06.1560]

1233 *Hamideli beyine ve Uluborlu kadısına: Uluborlu'da reâyâyı ve hac yolcularını rencide eden ve zorla mallarını alan eşkiyânın haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 17 Ramazân sene 967

Hamîd-ili begine ve Uluborlı kādîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisün, mektûb gönderüp ehl-i fesâd sûhtevât hakkında toprak kādîsiyle teftîş idüp haklarından gelesin diyü hükm-i şerîf vârid olmağın livâʾ-i mezbûrda Uluborlı nâm kasabada vâkıʿ olan medresede on beş nefer ehl-i fesâd sûhteler cemʿ olup dâʾimâ reʿâyâyı rencîde itmekden hâlî olmayup âhar vilâyetden hac niyyetine baʿzı Müslimânlar kasaba-i mezbûreye gelüp konduklarında yatsu vaktinde ittifâk ile odaların basup bir mikdâr altunın ve bir mikdâr nakd

akça ve sâ'ir espâb ü silâhların [ve] neye mâlikler ise alup odalarına getürüp iki nefer emred karındaşların ve hıdmetkârların habsile alıkoyup tasarruf itdüklerinde habsden halâs olanları şekvâya gelmeğin fermân-ı şerîf mûcebince kādî mürâselesiyle da'vet-i Şer' olındukda bu kulları ve kādî dâ'îlerine hilâf-ı Şer' nâ-şâyeste kelimât itdüklerinden gayrı tugyân üzre medrese kapusın mitres idinüp muhârebeye şürû' idüp sabâhdan öyleye dek mukātele idüp âdemlerümden biri katl ve sekiz neferi mecrûh olup ve mezkûrlardan dahı birisi katl olınup âharı ele getürilüp teftîş olındukda zikr olınan habâsetden gayrı hammâm basup bir oğlanı cebren alup tasarruf idüp ve Begşehri'nden zulmen oğlan alup ve Müslimânlara oğlınuzı virün ve yâhûd şu mikdâr mâl virün diyü hilâf-ı Şer' teklîfâtları ve kuttâ'u't-tarîk oldukları mahfel-i Şer'de sübût bulup sicill olanlardan dört neferün ma'rifet-i Şer'ile haklarından gelinüp bâkîsinün dahı mûcib-i siyâsetleri Şer'ile sübût bulmamağın yarar kefilleri olanlar kefillenüp olmayanlarun Eğirdir hisârı'nda habs oldukların bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Kazıyye arz olındığı gibi olup siyâset olınanlardan gayrıları dahı anlar ile bile fesâda mübâşir olup mukātele vü muhârebe idüp ceng itmişler ise ve yâhûd anlara mu'în olmışlar ise mahallinde anlarun dahı haklarından gelesin. Anun [gibi] vech-i meşrûh üzre anlara mu'în olmayup fesâda bile mübâşir değillerse kayd [ü] bend ile Rodos'a küreğe gönderüp varup teslîm olduğına temessük alup sûret-i sicilleri ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1234 *Eflâk voyvodasına: Bildirdiği husus hakkında Maliye tarafından ahkâm gönderildiğine dair.*

Yazıldı.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp ba'zı husûs i'lâm idüp her ne dimiş isen ma'lûm oldı. Ol bâbda mâliyye tarafından ahkâm-ı şerîfe yazılup irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, mazmûniyle amel idesin.

1235 *Lala Mustafa Bey'e: Konya ve Akşehir'deki yangınlar sebebiyle bir kereye mahsus olarak nüzül vergisinin alınmamasına dair.*

Yazıldı.

Lala Mustafa Beg'e hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mahrûse-i Konya'da âteş vakı' olup haylî dükkân ve hucurât ve mesâcid ihrâk olınup küllî zarar u ziyân olduğın ve mahrûse-i mezkûre halkından bu def'a fermân olınan nüzül alınmayup mu'âf olmaları husûsın arz idüp ve nefs-i Akşehir dahı kezâlik ihrâk olınduğın Südde-i sa'âdet'üme kādîsının arzı vârid olmağın defter-i cedîd-i hâkānîde mahrûse-i Konya ki altı yüz on sekiz hâne olup salınan nüzül otuz müdd on kiledür ve nefs-i Akşehir ki, iki yüz sekiz hâne olup emr olınan nüzül on müd sekiz kiledür. Merâhim-i husrevânemden afv olmışdur. **Buyurdum ki**:

Varıcak, zikr olınan şehirler halkına bu def'a fermân olınan nüzüli teklîf itdürmeyüp aldurmayasın. Şöyle bilesin.

1236 *Malkara kadısına: İpsala kazasında İbrahim'den para tahsiline gönderilen Ali adlı yeniçeri parayı tahsil edip gelirken Balabanlı köyünden sonra nerede olduğu bilinmediğinden araştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Mücerred yazıcısına virildi.
Fî 17 Ramazân sene 967

Migalkara kādîsına hüküm ki:

Edirne kādîsı mektûb gönderüp Edirne muzâfâtından Ada hâsları'na ber-vech-i iltizâm emîn olan Hasan ve Bekir nâm kimesneler İpsala kazâsında olan Dukagin ve Turbcılar (?) nâm karyeleri, İbrâhîm nâm kimesneye mukāta'aya virüp hâliyâ tahvîlleri tamâm olup mezbûr İbrâhîm'ün zimmetinde bâkîleri olmağın bakāyâ-i mezbûreyi mezbûr İbrâhîm'den ahz itmek içün mezbûrân mültezimler mahmiyye-i mezbûrede olan yeniçerilerden yoldaş taleb idüp ve bu makūle hâric-i kazâda olan masâliha yasakcı irsâl olınmak âdet ü kānûn olmağın mahmiyye-i mezbûre yasakcılarından Ali nâm yeniçeri irsâl olınup kasaba-i mezbûreye varup mezkûr İbrâhîm'den iki bin beş yüz akça ahz idüp mahmiyye-i mezbûre cânibine müteveccih olup taht-ı kazânda Kâfir-Balabanlı nâm karyeye değin gelüp andan berü kat'â eseri ma'lûm olmaduğın arz eylemeğin, **buyurdum ki**:

Hükm-i hümâyûnumla İskender Çavuş vardukda, zikr olınan karyeye gelüp ve ol cevânibde karîb olan kurâ ahâlîsin cem' idüp bu husûsı tefahhus idüp göresin; arz olınduğı üzre mezkûr yeniçeri ol mahalle gelmiş midür ve ne zamânda gelmişdür ve ol yirden çıkup gitmiş midür; yohsa anda nâ-bedîd mi olmışudur? Anun gibi ol mahalle gelüp andan âhar yire gitmeyüp nâ-bedîd olmış ise zikr olınan karye halkın ve sâ'ir ol etrâfda töhmet-i sâbıka ile müttehem olanları ihzâr idüp gaybet idenleri Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; mezkûr nice olmışdur, katl mi olmışdur, nicedür? Zuhûra getürüp vukū'ı üzre arz idesin. Ammâ bu bahâne ile hilâf-ı Şer' kendü hâllerinde olanlara dahl itmeyesin.

1237 *Anadolu beylerbeyine: Konya muharebesinde bulunmadılar diye tımarları alınan dört kişinin tımarlarının iade edilmesi emrolunduğu hâlde iade edilmeyişinin sebebinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 17 Ramazân sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Aydın sancağında Alaşehir nâhiyesinde dört bin dokuz yüz doksan dokuz akçalık timarı olan Dâvûd ve yine bu sancakda ve bu nâhiyede dört bin dokuz yüz doksan dokuz akçalık timarı olan Pîr Gā'ib ve Kastamoni sancağında Taşköpri nâhiyesinde dört bin yedi yüz yetmiş akça timara ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olan Mehmed ve Mustafa nâm sipâhîlerün sâbıkā Konya muhârebesinde bulınmadı diyü timarları alınup sancakları begleri muhârebe-i mezbûrede mevcûd oldukların arz itmeğin timarları mukarrer olmak içün hükm-i şerîfüm virilmiş idi. Hâliyâ ol hükm-i şerîf mûcebince timarları mukarrer olmadığın bildürdükleri ecilden, **buyurdum ki**:

Emr mûcebince mezkûrlarun timarları mukarrer olmamağa bâ'is nedür? Yazup bildüresin.

1238 ***Vidin sancağı alay beyine: Muzaffer Bey'e askeriyle Eflâk'ta hazır olması emrolunduğu, fakat kendisine Niğbolu sancağı verildiği cihetle oraya nezâret etmesi hakkında.***

Yazıldı.
Eflâk voyvodasınun âdemi Armağan'a virildi.
Mâliyye tarafından yazılan üç kıt'a hükm ile.
Fî 18 Ramazân sene 967

Vidin sancağı alay-begine hüküm ki:

Bundan akdem Vidin Begi olan Muzaffer *dâme izzuhû*'ya hükm-i şerîf gönderilüp sancağun sipâhlar ile müretteb ü hâzır olup Eflâk voyvodası cânibine nâzır olasın Anun gibi ol cânibde hıdmet vâkı' olur ise hıdmetde bulınasın diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ müşârün-ileyh[e] Niğebolı sancağı virilmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, sen dahı dâ'imâ hâzır u müheyyâ olup ol cânibe nâzır olasın. Anun gibi bir hıdmet vâkı' olursa gaflet üzre bulınmayasın.

1239 ***Niğbolu Bey'i Muzaffer Bey'e: Gerek Eflâk ve gerek Özi taraflarına mukayyet olup bir hizmet vaki olursa hemen hareket edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Niğebolı Begi Muzaffer Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana Vidin'de iken hükm-i şerîfüm gönderilüp Eflâk cânibine hâzır u nâzır olasın diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, girü hâzır u müheyyâ olup anun gibi eger ol cânibe ve eger Özi cânıblerine hıdmet vâkı' ola, gaflet üzre bulınmayasın.

1240 ***Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Ne tarafta bir hizmet zuhur ederse onu ifasına ve istediği zahire ile at gemilerinin nereye gönderilmesi gerektiğini bildirmesine dair.***

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 18 Ramazân sene 967

Silistre Begi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp müretteb ü mükemmel hâzır u müheyyâ olasın diyü emrüm olmış idi. İmdi, ol emrüm mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

Dâ'imâ hâzır u âmâde olup ol cânıblere nâzır olup hıdmet vâkı' olursa mahall iktizâ itdüği üzre amel idüp ve vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâm eyleyesin ve asker halkı içün zahîre ve at gemileri i'lâm itmişsin. Ammâ eger zâhiredür ve eger at gemileridür ne yirden varup ve ne vechile tedârük olınmış gerekdür bildürmemişsin. Anı dahı bildüresin.

1241 ***Safed beyine: Taberiye şehri hakkında sunulan arzuhal suretinin gönderildiğine ve yazılan maddelerin vaki olup olmadığının araştırılmasına dair.***

Yazıldı.

Safed begine hüküm ki:

Hâliyâ livâ'-i mezbûra tâbi' Taberiyye dimekle ma'rûf şehir husûsında Dergâh-ı mu'allâ'ma ruk'a sunılup aynı ile ruk'anun sûreti ihrâc olınup hükm-i şerîfüm ile irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bi'z-zât mukayyed olup arz-ı hâlün sûretinde olan kazıyye vâkı' midür, gayrı midür, nicedür? Asl ü hakîkati ile ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı mu'allâ'ma arz eyleyesin.

1242 ***Eflâk voyvodasına: Gönderdiği mektubun alındığı ve Maliye tarafından yazılan hükme göre hareket etmesi gerektiği hakkında.***

Âdemi Armağan'a virildi.
Fî 18 Ramazân sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp ba'zı husûs arz u i'lâm idüp her ne dimiş isen ma'lûm-ı şerîfüm olup ol bâbda mâliyye cânibinden ahkâm-ı şerîfe yazılup irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Hükm-i hümâyûnum varup vusûl buldukda, zikr olınan ahkâm-ı şerîfenün mazmûn-ı hümâyûnumla amel olına.

1243 ***Rodos beyine: Hamideli'nden gönderilecek suçluları alıp temessük vermesi ve küreğe koyup emir verilmedikçe salıverilmemesi hakkında.***

Yazıldı.
Hamîd-ili begi âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı mücrimlerün sana teslîmi içün Hamîd-ili sancağı begine emrüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

Müşârün-ileyhün âdemi varup zikr olınan mücrimleri sana teslîm eyledükde kaç nefer mücrim teslîm eyledüklerin ellerine temessük virüp dahı mezkûrları küreğe koşup min-ba'd emrüm olmadın ıtlâk eylemeyesin.

[Yev]mü'l-hamis fî 19 Ramazâni'l-mübârek sene 967 [13.06.1560]

1244 ***Eflâk vilâyeti bolarlarına: Mirço voyvodanın vefatı üzerine Petri'nin voyvoda tayin olunduğu ve yine karışıklık çıkmasına müsaade edilmeyip müfsidleri voyvodaya bildirerek kendisine yardım etmeleri hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Armağan'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Vilâyet-i Eflâk bolarlarına hüküm ki:

Bundan akdem Mirço Voyvoda mürd oldukda ba'zı müfsidler ba'zı fesâda mübâşeret idüp re'âyâya zarar itdüklerinde niçesinün haklarından gelinüp memleket râhat olmışdur. Gerekdür ki her birinüz kadîmden âdet ü âyîninüz üzre hâliyâ voyvoda olan

kıdvetü'l-ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Petri Voyvoda'ya hıdmetde ve yoldaşlıkda ve memleket zabt u rabtında gereği gibi muʿîn ü zahîr olup anun gibi vilâyet-i Eflâk'a girü fitne vü fesâd kasdında müfsidler var ise müşârün-ileyh[e] bildürüp hüsn-i tedârük ile haklarından geldüresin ki, reʿâyâ vü berâyâ âsûde-hâl olup kâr u kisblerine meşgûl olalar. Şöyle ki, vilâyet-i mezbûrede baʿzı müfsidler girü fitne vü fesâda mübâşir olalar, siz mukayyed olup ele getürüp voyvodaya hakkından geldürmeyesiz, memleketde bir fesâd ve yâhûd bir fitne olup reʿâyâya teʿaddî ola, aslâ özrinüz makbûl olmaz, sizden bilinür. Ana göre her birinüz mukayyed olup müşârün-ileyh voyvoda ile yek-dil ü yek-cihet olup vilâyet-i Eflâk'un zabt u hırâseti bâbında dakika fevt itmeyüp gereği gibi muʿâvenet ü müzâheret idüp hıdmetde kusûr u noksân itmeyesiz.

1245 *Ankara beyine ve kadısına: Hasan Paşa Hanı'nda gureba zümresinden tuğcu Ahmed, bir Arabî ile maktul bulunup, şüpheli olanlardan sorgulamada tam ifade alınamadığı bildirilmekle, adı geçenlerin sicil suretleri ile Dersaadet'e gönderilmeleri hakkında.*

Kādî-asker Efendi arz itmişdür.
Garîb-yiğitlerinden olup Müfîd ? (ﻣﻔﻴﺪ) Beg karındaşı Mahmûd'a virildi.
Fî 21 Ramazân sene 967

Ankara begine ve kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki kādîsın, Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede Hasan Paşa hânı'nda gurebâ zümresinden Tuğcı Ahmed, bir arabı ile boğazlanmış bulınmağın, yoldaşlarından erbâb-ı timardan Ali nâm kimesne Nasûh nâm kulı ve Hasan nâm ve Muslı [nâm] hıdmetkârlariyle ele girdüği Südde-i saʿâdet'üme arz olınup örf-i maʿrûf ile teftîş olınmaları fermân olınmağın, husûs-ı kazıyye mezkûrlardan süʾâl olındukda, mezbûr Ali ve kulı Nasûh inkâr idüp ve mezkûrân Hasan ve Muslı, merkûm Ali muvâcehesinde didiler ki: "*Yoldaşlarımuzdan iki nefer hıdmetkâriyle ele girmeyen Çavuş-oğlı'nun bir oğlanı husûsında maktûl-i mezbûr ile gavgaları olup âbir hamr meclisinde ceng idüp işbu Ali, mezkûr Çavuş-oğlı'na muʿâvenet idüp maktûl-i mezbûrı şiş ile uylığından soğlayup yıkıldukdan sonra gaybet iden mezbûr Çavuş-oğlı'nun Seyrân nâm hıdmetkârı boğazlayup baʿdehû maktûl-i mezbûrun arabı bunlar ile ceng itdüğiyçün anı dahı boğazladılar. Mezbûr Nasûh'a bir mikdâr örf olınup yine inkâr idüp ve merkūm Ali'ye örf olınmak kasd olındukda müteveffâ, mezbûrun karındaşı Mahmûd değme bir örf ile ikrâr eyler kimesne degildür diyü*" örf olınmağa rızâ virmedüğin arz itmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezbûrları kayd ü bend ile ve sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Ammâ mezkûrlara tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki menâzil ü merâhilde mezkûrları onat hıfz idüp gaybet itdürmeden hazer eyleyeler. Şöyle ki, bir vechile gaybet itdüreler, ukūbet bunlara olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler.

1246 *Kendisine Adana kadılığı tevcih olunan Karahisar-ı Sâhib kadısının Haleb'e gidip Vezir Mehmed Paşa ile bazı işleri tahkik etmesine dair hüküm.*

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi.
Fî 18 Ramazân sene 967

Kara-hisâr-ı Sâhib kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ sana Adana kādîlığı tevcîh olınup iʿlâmiyçün kādî-askerüm cânibinden hükm-i şerîfüm virilüp ve Haleb'de düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham vezîrüm Mehmed Paşa ile baʿzı husûs teftîşi dahı emr olup ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp varup Haleb'de müşârün-ileyhe mülâkī olup emr üzre itmâm-ı maslahat eyleyesiz.

1247 *Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Eflâk bolarlarından fesat üzere olanların İbrail ve Silistre'de yuvalandıkları bildirildiğinden, bunların yakalanıp hapsedilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 19 Ramazân sene 967

Silistre Begi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası mektûb gönderüp bundan akdem Eflâk bolarlarından fitne vü fesâd iden kendüleriyle muhârebe idüp münhezim olan bolarlardan baʿzı Brayıl'da ve bazı Silistre'de temekkün itdüklerin ve girü fesâd ü şenâʿat üzre oldukların bildürmeğin ele gelmek içün isimleriyle yazılup sana irsâl olındı. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda hüsn-i tedârük idüp mezkûrları her ne tarîkla olur ise gaybet itdürmeyüp ele getürüp habs idüp ne mikdâr bolar ele gelüp habs olınduğın yazup bildüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup mezkûrları ele getürüp habs itmek bâbında dakika fevt itmeyesin.

1248 *Eflâk voyvodasına: Bolarların eşkiyâlıklarına dair gerekenin Silistre Beyi Sinan Paşa'ya yazıldığına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Armağan'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i mezbûr bolarlarından bundan akdem fitne vü fesâd idenlerden baʿzı halâs olup kimi Brayıl'da ve kimi Silistre'de sâkin olup ele gelmeleri husûsın bildürmişsin. İmdi, mezkûrları ele getürüp habs itmek içün Silistre Sancağı Begi Sinân *dâme ulüvvuhû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, sen dahı hıfz-ı hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı raʿiyyet bâbında mücidd ü merdâne olup dakika fevt itmeyüp vâkıf olduğun ahbârı ve muhtâc-ı arz olan husûsları iʿlâmdan hâlî vü zâʾil olmayasın.

1249 *Zülkadirli beylerbeyine: Basra için yapılması ferman olunan gemilerin kereste ve sair levazımını teminde güçlük çeken bazı reâyânın nüzül ve avârız vergileri hakkında.*

Yazıldı.
Kapucı-başısı İbrâhîm'e virildi.
Fî 19 Ramazân sene 967

Dulkādirlü beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Basra mühimmi içün yapılması fermân olınan gemilerün kereste ve sâʾir levâzımı husûsında Marʿaş ve Güğercinlik ve Andırın ve Kars ve Ayıntab kādîlıkları reʿâyâsı küllî usret ü zahmet çeküp ve bundan akdem vilâyet-i mezbûreden sefer-i hümâyûn içün nüzül ihrâcı fermân olınup reʿâyâya güç olduğı arz olındukda nüzülleri avârıza tebdîl olınup

nüzül bedeli akçaları alınmak fermân olınmış iken bedel-i nüzül alındığı takdîrce her hâneye birer sikke altun olur avârızdan her hâneye otuzar akça alındığın arz eylemişsin. İmdi, sefer mühimmi içün nüzül ve avârıza kemâl-i ihtiyâc vadur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince amel idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 22 Ramazâni'l-mübârek sene 967 [16.06.1560]

1250 *Hamideli beyine, Eğridir ve Burdur kadılarına: Kadınlar hamamına gizlenen Karabaş adlı papaz hakkında lâzım gelenin icrasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 22 Ramazân sene 967

Hamîd-ili begine [ve] Eğirdir ve Burdur kādîsına hüküm ki:

Kazâ-yı mezbûrda Karabaş dimekle maʿrûf papas, Müslimânlar hâtûnı girdüği hammâmun içine girüp, gizlenüp avretler dahı haberdâr olup döğerek taşra çıkarup sen ki kādîsın; sana iʿlâm itdüklerinde ihmâl idüp tutmaduğun, Hamîd-ili sancağı beginün âdemi arz itmeğin **buyurdum ki**:

Hükm-i hümâyûnum vardukda, mezbûr papası her kandeyse buldurup getürdüp husamâsiyle berâber idüp bir defʿa fasl olmış değil ise teftîş eyleyüp göresin; arz olındığı gibiyse, Şerʿile sâbit ü zâhir ola, ol bâbda Şerʿile lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın.

1251 *Vidin kadısına: Vidin vilâyetinin tahriri esnasında havâssı-ı hümâyûndan Hazine-i Âmire'ye ait malı vermek istemeyerek fitne ve fesat çıkaranların hapsedilip bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
İshâk Çelebî âdemi Üveys'e virildi.
Fî 22 Ramazân sene 967

Vidin kādîsına hüküm ki:

Defter-i Hâkānî kâtiblerinden olup vilâyet-i Vidin kitâbeti emr olınup Havâss-ı hümâyûn zabtına taʿyîn olınan İshak mektûb gönderüp mâh-ı Şaʿbân'un onıncı [güninde] Vidin'e gelinüp kurâ-i floriciyânun ve sâʾir ifrâzdan havâss-ı hümâyûna ilhâk olınan kurânun Defter-i Hâkānî mûcebince mâl-ı mîrî tahsîline mübâşeret olınup hâliyâ Vidin Sancağı Begi olan Muzaffer, florici tâʾifesin getürdüp: *"Tercemân Mehmed Beg ile ahvâlinüzi arz idüp dururum, cevâb gelmeyince bir akça virmeñ"* diyü tenbîh eylemek ile reʿâyânun içinden baʿzı eşirrâ sâʾir reʿâyâyı ıdlâl idüp beş yüz, altı yüz kâfir üç gün, dört gün mahkemeye gelüp: *"Florinün bozılduğına kāʾil değilüz"* diyü haylî kelimât idüp eyü değildür emr-i şerîfe itâʿat idün dinildükde katʿâ iltifât itmeyüp sancak-begi varup içlerinden birinüz içün emîne varup gelüp flori bozduran budur diyü şekvâ idüp, beg huzûrında hîç emân virmeyüp katl idüp andan sonra iki-üç yire beşer altışar yüz kâfir cemʿ olup küllî fesâda mübâşeret itmek sadedinde oldukları ecilden mâl-ı mîrî tahsîline muhâl olmağın mübâşeret olınmadı diyü bildürmiş. İmdi, zikr olınan ehl-i fesâdun haklarından gelinmek lâzım olmağın ol bâbda dâʾimâ mukayyed olup inâd idenlerün ele gelmesin emr idüp, **buyurdum ki**:

Vardukda, kānûn ve defter mûcebince havâss-ı hümâyûnumdan Hazîne-i Âmire'me âʾid ü râciʿ olan mâlı virmekde taʿallül ü nizâʿ idüp bu makūle fitne vü fesâda mübâşir olanları her kim ise mecâl virmeyüp ele getürüp habs idüp isimleriyle yazup

bildüresin. Bir vechile haklarından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola ve kānûn u defter mûcebince kimesnede nesne komayup bî-kusûr tahsîl itmek bâbında müşârün-ileyhe gereği gibi muʿâvenet idesin.

1252 *Kocaeli sancağı kadılarına: Bazı serbest tımarlar ile emlâk ve evkafda saklanan eşkiyânın ele geçirilmesi ve bunlara yardımcı olanların da bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sinân Kethudâ'ya virildi
Fî 22 Ramazân sene 967

Koca-ili sancağı kādîlarına hüküm ki:

Koca[-ili] Sancağı Begi Ali, Dergâh-ı muʿallâ'ma âdem gönderüp livâʾ-i mezkûrda baʿzı serbest timarlarda ve emlâk ü evkāfda ehl-i fesâd varup sığınup müşârün-ileyhün âdemleri taleb eyledükde virmekde taʿallül ü nizâʿ itdükleri ecilden ehl-i fesâdun Şerʿile hakkından gelinmez diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle mûmâ-ileyhün âdemi varıcak göresin; şöyle ki, baʿzı kimesneden fesâd zâhir olup ele getürüp Şerʿile teftîş itmek istedüklerinde anun gibi serbest timar sâhibleri ve evkāf ü emlâk zâbitleri: *"Timarlarımuz ve evkāf ü emlâkimüz serbestdür"* diyü ehl-i fesâdı ele virmekde taʿallül iderler ise menʿ idüp anun gibi ehl-i fesâd ve hırsuz u harâmîyi taʿallül ü nizâʿ itdürmeyüp sancak sübaşısına teslîm eyleyesin ki, anlar maʿrifetiyle Şerʿile lâzım geleni mahllinde icrâ idüp yirine koyasın. Bu makūle elh-i fesâda muʿîn ü zahîr olup ele virmeyenler eger serbest timar sâhibleridür ve eger evkāf ü emlâk zâbitleridür, her kim olurise arz eyleyesin.

1253 *Alâiye beyine: Akseki'de hırsızlık ve eşkiyâlık eden talebelerin ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 22 Ramazân sene 967

Alâʾiyye begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrda Akseki kazâsında sûhtevât tâʾifesinden Emîr Hacı nâm kimesne baʿzı sûhtevât ile hırsuzluklar ve harâm-zâdelikler eyleyüp ve niçe Müslimânlara hasâretler idüp bundan akdem dahı niçe fesâdları olup ele getürilmeyüp hâliyâ şenâʿatden dahı hâlî olmayup defeʿâtle âdemler gönderildükde dağlara düşüp gaybet idüp Şerʿile buldurması lâzım olanlara buldurması teklîf olındukda: *"Telef-i nefssüz ele gelmelerine kābiliyyet yokdur. Emr-i şerîfsüz telef-i nefse ise cürʾet olınmaz"*, diyü cevâb virdüklerin ve ele gelmeleri her vechile elzem olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Her ne tarîkla olursa ele getürüp Şerʿile lâzım geleni edâ idüp yirine koyasın.

1254 *Çankırı beyine: Bazı serbest ve vakıf köylerinde oturan eşkiyânın bulundukları yerde ele geçirilip haklarında şeriate göre lâzım gelenin ifasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Mesih'e virildi.
Fî 22 Ramazân sene 967

Kangırı begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrda baʿzı serbest ve vakf karyeler olup her kande ehl-i fesâd ve âdem katl idüp harâmîlik ider

harâm-zâde var ise zikr olınan vakf karyeler içine varup sâkin olurlar; serbestdür diyü ellerinde hükm-i şerîfleri olup sancak sübaşılarına dahl itdürmeyüp dâ'îmâ fesâda mübâşirlerdür ve bundan mâ'adâ on beş yigirmi yıldan berü niyâbet ider kimesneler olup harâm-zâdeye vücûd (?) virür, diyü re'âyâ tâ'ifesi şikâyet itdüklerin arz itmişsin. İmdi, anun gibi ehl-i fesâdı her kande ise ele getürüp Şer'ile ahvâlin görüp dahı lâzım geleni icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin ve ol nâ'ibler ne makûle kimesnelerdür; isimleriyle yazup bildüresin ve her birinden şekvâ ider kimesneler var mıdur ne da'vâ iderler; anı da bildüresin.

1255 *Sapanca kadısına ve Kocaeli Sancağı muhafazasına memur Sinan'a: Ayangölü kenarındaki yol ile İznikmid ve Sapanca yanındaki kaldırımın tamir ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 21 Ramazân sene 967

Sabancı kādîsına ve Koca-ili sancağı begi, sancağı hıfzı içün ta'yîn itdüği Sinân'a hüküm ki:

Sen ki kādîsın, mektûb gönderüp Ayan ? (آیان) Göli kenârında ve Dağ-dibi'nde vâkı' olan yol üzerine haylî ağaçlar yıkılup dağdan toprak inmekle ziyâde balçık olup gemi ağacı kesen arabacılar geçmekde haylî ıztırâb çeküp ve İznikmid ile Sabancı mâ-beyninde vâkı' olan kaldurumun batak yirleri olup kış zamânında yolcı geçmekde ziyâde ıztırâb çekerler diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Varıcak, bi'z-zât kalkup arz olınan mahâllerün üzerine varup görüp dahı ta'mîre muhtâc olan yirlerin ta'mîr idüp ve eyyâm-ı şitâda balçık olacak yirlerün dahı şimdiden tedârükin görüp gereği gibi temiz ve pâk eyleyesin. Gemi ağacın kesmeğe varan arabacılar ve âyende vü revende müzâyaka çekmeyeler. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandur. İhmâl ü müsâhele itmeyüp ikdâm ü ihtimâmda dakika fevt itmeyesin.

1256 *Hamideli beyine ve kadısına: Kötü hallerinden Hamideli beyinin şikâyet ettiği Eğridir nâibinin küreğe konulmak üzere Rodos beyine gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Hamîd-ili begine ve kādîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, mektûb gönderüp Ca'fer nâm müteveffâ müderrisin Hadîce nâm kızın Mustafa nâm velîsi bir kimesneye nikâh itdükden sonra Eğirdir nevâhîsine nâ'ib olan Hayreddîn nikâh-ı mezbûrı fesh idüp, nâkih-ı gayr-ı hâzıra, velîsi ma'rifetsüz nikâh itdüğin ve niyâbet nâmına gündüz fâhişelerle oturup fisk u fücûr itdüğinden gayrı bundan akdem ehl-i seferden bir kimesnenün hâtûnına: *"Sen fâhişesün"* diyü töhmet idüp cebren bir kimesnenün, evinde emânet koyup gice ile getürdüp tasarruf itdüğin i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, arz olınan husûs, arz olındugı üzre mezbûrun üzerine sâbit ü zâhir olmış ise mezbûr nâ'ibi kayd ü bend ile Rodos begine gönderüp teslîm eyleyesin ki, küreğe koşup emirsüz ıtlâk itmeye ve teslîm olındugına müşârun-ileyhden mühürlü temessük alup zikr olınan temessüki ve mezbûrun cerîmesinün sûretin mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1257 *Bolu sancağı piyadeleri beyine: Her nöbetlisi 377 nefer olan Bolu piyadelerinin Tersâne-i Âmire hizmetine yiyecekleriyle beraber gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Fî 22 Ramazân sene 967
Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bolı sancağı piyâdeleri begisine hüküm ki:

Bolı sancağı piyâdelerinün her nevbet-lüsi ki üç yüz yetmiş yedi neferdür. Tershâne-i Âmire'm hıdmeti emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, zikr olınan piyâdeleri yaya-başıları ve mukaddemleri ile altışar aylık zâd ü zevâde ile mu'accelen ihrâc eyleyüp mahall-i me'mûra getürüp işe mübaşeret eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür. Piyâde tâ'ifesin giç veya eksük getürmekden ziyâde hazer eyleyesin. Şöyle ki, zikr olınan tâ'ifeden biri geç veya eksük gele, anlara olacak ikāb sana olur. Ana göre mukayyed olup isti'câl üzre ihrâc eyleyüp gönderesin.

1258 *Kırşehri Beyi Memi Şah'a: Bozok sancağının Gedük nahiyesindeki eşkiyânın ele geçirilip hapsedilmeleri hakkında.*

Fî 22 Ramazân [sene 967]
Çerkes Beg âdemi Uğurlu'ya virildi.
Bir sûreti dahı.

Kırşehri Begi Memi Şâh Begine[1] hüküm ki:

Mektûb gönderüp ehl-i fesâddan Bozok sancağında Gedük nâhiyesinde Yenice nâm karyeden ve gayrıdan on dört bin akça timarı olan Agacık veled-i Şâdî nâm sipâhî, Eslemez ve Mürse ? (مورسه) ve İbrâhîm nâm oğulların ve nâhiye-i mezbûr[e]de Ali Şeyh nâm karyede ve gayrıdan sekiz bin, akça timarı olan Mestan ve İrşâddil ? (ارشاددل) nâm sipâhî dahı Hızır ? (خضر) ve Hatır ? (خطر) nâm oğulların mukaddemâ bir def'a yevmlülüğe gönderüp, varup yazılup kaftan giyüp evlerine geldükden sonra iki yüz âdem cem' idüp şimdiki hâlde dahı Müslimânlara te'addîden hâlî olmadukların ve bundan akdem Hâkî ve Söhrâb nâm kimesnelerün ele gelmeleri fermân olınmağın mezbûr Hâkî, Rûm beglerbegisine tâbi' yirlerde emânet zabtında ve mezbûr Söhrâb dahı Kırşehri sancağında emânet zabt ider kimesneler olup mezbûr Söhrâb bir vechile getürdilüp mezbûr Hâkî dahı ele getürilmek üzredür diyü arz itmişsin. İmdi, mezkûrlarun ele gelüp habs olınmaların emr idüp ol bâbda karındaşun olup Bozok Begi olan Çerkes *dâme ızzuhû*'ya dahı hüküm yazılup sana gönderüp **buyurdum ki**:

Anunla haberleşüp eger sen ele getürmendür ve eger müşârün-ileyh ele getürmekdür, her ne vechile münâsib ise hüsn-i tedârük ile ele getürüp habs idüp arz idesin.

-1258/a-

Bu dahı.
Bir sûreti dahı Çerkes Beg'e, Bozok Begi.

1 "Bey'e" olmalı.

1259 *Boğdan voyvodasına: Önceki emir vechile askeriyle beraber hazır olup hangi canibde hizmet düşerse gücü yettiğince çalışması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemine virildi.
Fî 20 Ramazân sene 967

Boğdan Voyvodası Aleksandra'ya hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp sâbıkā emr-i şerîfüm gönderilüp Boğdan askeriyle hâzır olup Silistre câniblerine nâzır olasın. Anun gibi[1] hıdmet vâkı' olur [ise] varup Sancak-begi Sinân vech gördüği üzre hıdmetde

bulınasın ve hâliyâ Azak ve Özi cânibleri̇nde küffâr-ı hâksârun hareketi istimâᶜ olınup ve müşârün-ileyh ile haberleşüp her ne cânibde hıdmet düşerse eger bile cemᶜ olmakdur ve eger sen de bir cânibden yürimekdür, mûmâ-ileyh vech gördüği üzre hıdmetde bulınup ve hüküm sana ne gün varup ve ne gün çıkduğun varan çavuşumla arz idesin diyü fermân olınmağın ve fermân-ı âlî mûcebince Boğdan askeriyle hâzır olup beg ile haberleşmek içün yarar âdemler dahı irsâl olınup ve irsâl olınan çavuşum dahı mâh-ı Şaᶜbân'un on yedinci güninde vardugın bildürmişsin, **buyurdum ki**:

Emr-i sâbık üzre hâzır olup kangı cânibde hıdmet düşerse Südde-i saᶜâdet'üme olan ubudiyyet ü rıkkıyyet muktezâsınca bezl-i makdûr idüp gaflet üzre olmayup vâkıf olduğun ahbârı iᶜlâmdan hâlî olmayasın.

---

[1] "Anun gibi" mükerrerdir.

1260 *Üsküdar kadısına: Tuzla köyünde önceden beri tuzcu olmayanlara tuzculuk yaptırılmaması hakkında.*

Yazıldı.
Sinân'a virildi.
Fî 23 Ramazân sene 967

Üsküdar kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Tuzla nâm karyenün kâdîmden yüz otuz altı nefer tuzcısı olup sonradan baᶜzı kimesneler dahı gelüp karye-i mezbûrede sâkin olup hâliyâ taht-ı kazânda vâkıᶜ olan reᶜâyâ tâᵓifesine kadırga ağacı kesmek teklîf olındukda karye-i mezbûreye sonradan gelüp sâkin olanların dahı tuzcıyuz diyü hıdmet-i mezbûrenün edâsında taᶜallül ü nizâᶜ iderler imiş; **buyurdum ki**:

Göresin; karye-i mezbûrede kadîmden tuzcı ne mikdâr ise anlardan mâᶜadâ sonradan karye-i mezrbûrede gelüp sâkin olanlar hıdmet-i mezbûreyi itmekde inâd ider ise itdürmeyüp kadîmden muᶜayyen tuzcı olanlardan gayrıya sâᵓir reᶜâyâ gibi vâkıᶜ olan ağaç hıdmetin itdüresin; ol vechile taᶜallül ü nizâᶜ itdürmeyesin.

1261 *Tameşvar beylerbeyine: Defter kâtibi Bâlî'nın hizmetinin kaldırılması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Receb'e [virildi].
Fî yevm-i m[ezbûr]
Sâdık Çelebî'nün mektûbı mûcebince refᶜ olup yazılmışdur. Ahvâli mektûbda tafsîl olmışdur.

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ anda defter kâtiblerinden olan Bâlî'nün refᶜi lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Mezbûrı ol hıdmetden refᶜ idüp min-baᶜd kitâbet hıdmetine istihdâm itmeyesin.

1262 *Tameşvar beylerbeyine: Erdel kralının ve düşman bölgesinin durumunu araştırmaktan hâli kalmaması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Receb'e virildi.
Fî 23 Ramazân sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Erdel Kralı husûsın arz eylemişsin. Ol bâbda her ne iᶜlâm olınmışise ilm-i şerîfüm muhît olmışdur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, gaflet üzre olmayup müşârün-ileyhün ve aᶜdâ cânibleri̇nin ahvâl ü etvârın tetebbuᶜ u tecessüsden hâlî olmayup vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı iᶜlâmdan hâlî olmayasın. Hıfz u hırâset-ı memleket bâbında dakîka fevt itmeyesin.

1263 *Ilıca kadısına: Ilıca'da Fati kadının evini basanlar hakkında tahkikat yapılıp bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Çavuş-oğlı Hasan'a virildi.
Fî 23 Ramazân sene 967

Ilıca kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan Fati nâm hâtûn, evim basıldı diyü arz-ı hâl sunup aslı maᶜlûm olmak içün sûreti gönderildi, **buyurdum ki**:

Aslâ teᵓhîr itmeyüp bu kazıyyenün aslı ve hakikati ile yazup bildüresin. Hilâf-ı vâkıᶜ kazıyye arz itmekden hazer idesin.

1264 *İznik ve Yalakâbâd kadısına: Bursa'dan Samanlu'ya gelen ve yollara inen eşkiyânın ele geçirilip hapsedilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr İbrâhîm'e virildi.
Fî 24 Ramazân sene 967

İznik ve Yalak-âbâd kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Burusa'dan Samanlu iskelesi'ne gelen yolda baᶜzı ehl-i fesâd zâhir olup âyende vü revendenün yollarına inüp nehb ü gâret idüp fesâddan hâlî olmadukları istimâᶜ olınmağın zikr olınan fesâd her ne tarîkla olursa ele gelmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Ol bâbda Dergâh-ı muᶜallâ çavuş-oğullarından İbrâhîm ve hâliyâ Koca-ili Begi olan Ali Beg âdemi Sinân mübâşir taᶜyîn olınup ve yeniçerilerüm agası tarafından dahı âdem taᶜyîn olınup irsâl olınup **buyurdum ki**:

Varup vusûl bulduklarında aslâ teᵓhîr itmeyüp kifâyet mikdârı il-eri cemᶜ idüp eger ol yollardur ve eger sâᵓir etrâfda olan dağları süzüp zikr olınan ehl-i fesâdı her ne tarîkla olursa ele getürüp ahvâllerin teftîş idüp haklarından gelmek bâbında dakîka fevt itmeyüp, ol cevânibi anlarun fesâd ü şerlerinden temîz ve pâk idüp ne mikdâr ehl-i fesâd ele gelüp haklarından gelindüğin ve sûret-i cerîmelerin yazup bildüresin. Ehl-i fesâd sipâhî ise habs idüp arz idesin. Bu bâbda kendü hâllerinde olanlara dahl olmakdan hazer idesin ve arza muhtâc olanları dahı bildüresin ve Ereğli nâm karyede dahı bir kâfir olup dâᵓimâ berü cânibden emre mugâyir levend tâᵓifesin geçürdüği istimâᶜ olındı. Anı da göresin; eger emre mugâyir eger kâfirdür, eger gayrı kimesnedür, ele getürüp habs idüp arz idesin ve andan gayrı bundan akdem niçe defᶜa levend kâfir geçmeye diyü emr olmış idi. Emre mugâyir kâfir geçmiş [ise] eger geçen ve eger alup getüreni ele getürüp habs idüp arz idesin. Bu husûslarda tamam-ı hakk üzre olup hılâf-ı Şerᶜ u kānûn iş olmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olmakdan ziyâde hazer idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 24 Ramazân sene 967 [18.06.1560]

1265 *Devlet Giray Han'a: Rus askerleriyle yapılan harplere dair mektubuna cevap olarak; düşmanın zararından memleketin muhafazasına gayret sarfolunması hakkında.*

Yazıldı.
Atlas kîse ve gümüş kozalak ile Husrev Beg'e teslîm olındı.

Fî 23 Ramazân sene 967
Baᶜdehû Süleymân Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Devlet Girây Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ atebe-i gerdûn-iktidâr ve Südde-i seniyye-i saʿâdet-medârımuz, ki melâz-ı hânân-ı iʿzâm ve melce-i havâkin-i vâlâ-makāmdur, mektûb-ı meveddet-mashûbınuz vârid olup fahvâ-yı muhâlesat-meşhûnında Rus-ı menhûs her cânibe âsâkir-i şeyâtîn-şükûhın gönderüp her kande teveccüh-i nâmüvecceh itmişler ise münhezim olup geldüklerine nâdim olup ve bu senede şiddet-i şitâdan davarları kırılup vüsʿatleri olmayup ve bu sene yağmur dahı yağmayup vilâyetleri kaht üzre olup ve nehir üzre bir mikdâr asker geldüğin ve Arâğrı ? (ارارغری) nâm mahalle varılup tecessüs için gönderilüp âdemlerinüz Dimitraş nâm melʿûn dört yüz mikdârı âdem ile gezerken dil alınup ve beş bin mikdârı tüfeng-endâz kâfir akabince gelmek üzre oldukları haberi alınup, ammâ gayr-ı vâkıʿ olmak anlandığın ve Rus-ı menhûsun vilâyetlerinde müzâyaka olmağın serhadde olan kılâʿ ve kurâsına bu senede akın itmek niyyetinde olup ol bâbda bu cânibden baʿzı ümerâ kullarum ile asâkir-i nusret-meʾâsir irsâl olınmasın ve anlardan gayrı ol cevânibe müteʿallık ve küffâr-ı hâksâra müteferriʿ her ne iʿlâm olınmışise ve irsâl olınan dil dahı her ne takrîr itmiş ise paye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz u taʿbir olınup ilm-i âlem-şümûl hıdîvânem muhit u şâmil olmışdur. Eyle olsa ol cânibe asker-i fevz-meʾâsir gönderilmekde gereği gibi usret olup zîrâ mürûr u ubûr idecek azîm nehirler olup gemiler tedârüki ve zahîre ihzârı lâzım olup ol husûslar tedârük olınmasına zamân mürûr idüp fursat fevt olmak ihtimâli vardur. Gerekdür ki, anun gibi küffâr-ı hâksârun vilâyetinden bir cânibe siz akın itmek ile vilâyetinüze taraf-ı âhardan zarar ihtimâli olmaya. Vech ü münâsib olduğı üzre reʾy-i isâbet-karînünüz muktezâsınca niyyetü'l-gazâ tedârük ü ihzâr olınan âsâkir-i nusret-meʾâsirinüz ile gazâ idüp in-şâʾallâhü teʿâlâ inâyet-i Bârî yârı olup aʿdâ-yı dîn ü devlete züll ü nekbet ve asâkir-i muvahhidîne fursat ü nusret müyesser ve âlim ü sâlim avdet mukadder olmış ola. Ammâ guzât-ı garrâya müteveccih olmak mukarrer oldukda küffâr-ı hâksâr-ı dûzah-medârdan dahı gaflet câʾiz değildür; ahvâl ü etvârların tamâm maʿlûm idinüp bir vechile hüsn-i tedârük olmak gerekdür ki, sizler bir cânibe teveccüh-i müvecceh itdüğünüzde aʿdâdan memleket ü vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişmek ihtimâli olmaya. Ve ne vechile tedârük olınup ve ne zamânda teveccüh olmak üzre olındugın ve sâʾir ol cevânibün ahvâlin ve aʿdânun ahvâl ü evzâʿın Dergâh-ı saʿâdet-destgâhımuza olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsunuz muktezâsınca yazup bildürmekden hâlî olmayasın ve kalʿa-i Azak'un taʿmîri lâzım olmağın ol bâbda âdem gönderilmişdür. Ammâ binâya mübâşeret olındukda anda olan binâları hıfz için asker lâzım olup buʿd mesâfe olup berü cânibden gönderilmesinde nevʿâ usret olup Âstâne-i adâlet-penâhımuz ile olan müvâlât muktezâsınca anun gibi binâya mübâşeret zamânında yarar muʿtemedün-aleyh âdemlerinüzden kifâyet mikdârı yarar âdem taʿyîn ü irsâl itmek bâbında saʿy-i cemîlinüz vücûda gele.

1266 *Kefe beyine: Dimitraş'ın hareketlerine ve Moskof elçisinin gönderdiği adamlara dair mektubuna cevap olarak; memleket muhafazasında dikkatli olunması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı Husrev Beg'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].
Süleymân Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Kefe Begi Sinân'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp Hân'dan sana mektûb gelüp Moskov ilçi tarîkıyla iki âdem gönderüp Dimitraş'un Memâlik-i mahrûse kasdına revâne olmışdur, sonra bizden bilmeyesin, didüklerin andan sonra ana muvâfık Azak'-dan dahı haber geldüğin ve mezkûr Dimitraş ve Çerâkise begleri bir mikdâr atlu ile Kezuk (?) nâm mahalde nüzûl idüp girüden gelecek âdemlerine mütevakkıf olduğın bir-iki nefer âdemi kaçup haber getürdüklerin ve Jane'nün oğulları, Dimitraş ile ittifâk idüp Ada kalʿası'na dahı kasd itmek üzre oldukların ve kalʿa-i Azak'ın taʿmîri husûsın ve kadırgalar ahvâlin ve ol cânibe teveccüh itdüğün ve anlardan gayrı her ne arz itmiş isen maʿlûm-ı şerîfüm olup kalʿa-i Azak'un taʿmîri husûsıdur ve eger sâʾir memleket tedârükidür, ihrâcâtı için mâliyye tarafından nâzır-ı emvâle hüküm yazulup gönderilmişdür, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, sen dahı gaflet üzre olmayup memlekete mühimm olan levâzımâtı tedârük idüp eger mezkûr Dimitraş husûsıdur ve eger küffâr-ı hâksârun ahvâl ü etvârından tetebbuʿ u tecessüs idüp fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri her ne ise tamâm maʿlûm idinüp dahı ana göre tedârüklerin görüp inâyet-i Hakk ile mazarrat ü ifsâdların defʿ u refʿ itmek bâbında dakîka fevt itmeyesin. Gaflet ile *el-iyûzü-bi'llâhi teʿâlâ* eger kalʿa-i Azak'a ve eger sâʾir Memâlik-i mahrûse'mden kılâʿ u bikāʿa ve nevâhî vü kurâya ve reʿâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp hıfz u hırâset-i memleket bâbında mücidd ü merdâne olup dakîka fevt itmeyesin ve kalʿa-i Azak'un taʿmîre muhtâç olan yirlerin gereği gibi emr üzre taʿmîr ü termîm idüp metîn ü hasîn itdüresin ve bi'l-cümle bir vechile tedârük idesin ki eger karadan ve eger sudan aʿdâdan kimesneye zarar u gezend olmak ihtimâli olmaya. Ne vechile tedârük idüp ve aʿdâdan ne vechile haber alındugın ve fikr ü firâsetleri ne idüğin tamâm maʿlûm idüp dahı mufassal yazup bildüresin. Ve kalʿa taʿmîrine mübâşeret oldukda binâlarun hıfzı için âdem lâzım olmağın ol bâbda müşârün-ileyh Hân *dâmet meʿâlîhi*'ye, kifâyet mikdârı asker gönderesin, diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Taleb idüp getürdesin.

1267 *Şam beylerbeyine: Şam'da Valide Sultan Vakfı'na ait su, köy ve mezraalara müdahelenin men'ine dair.*

Yazıldı.
Şâm çavuşlarından mütevellîye hıdmet iden Ali Çavuş'a virildi.
Fî 27 Ramazân sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Selîm vâlidesi merhûme Sultân'un anda olan evkāfı mütevellîsi Turgud mektûb gönderüp bundan akdem vakf olan Sayda suyı'nun mahsûli görildükde evkāf-ı mezbûreye bundan gayrı hâslarundan karye-i Hârâ ve havâss-ı hümâyûnumdan Mezrâʿa-i Kenîse ve Mezrâʿa-i Sûfiyye ve Mezrâʿa-i ملو ki defterde hâssun olan zikr olınan Hârâ ki üç bin sekizyüz otuz akça yazar ve mezkûr Kenîse ki bin dört yüz altmış iki akça yazar ve mezkûr ملو ki, dört bin akça yazar ve mezkûr Sûfiyye ki iki yüz akça yazar cümle dokuz bin dört yüz doksan iki akça olur; müşârün-ileyhânun vakfına ilhâk olınmasın emr idüp ve zikr olınan Sayda suyı'ndan dahı eger zikr olınan kurâ vü mezâriʿ tasarruf idenlerden ve eger gayrılardan intifâʿ idenlerden intifâʿlarına göre Şerʿile vakfa âʾid olan hakkı virmekde sudan nesne taʿayîn olınmamışdur diyü taʿallül ü nizâʿ iderler imiş. **Buyurdum ki**:

Baʿde'l-yevm zikr olınan karye vü mezâriʿi vakf için mütevellîye zabt u tasarruf itdürüp ve ol sudan intifâʿ idenlerden her biri tasarruf itdükleri suya göre Şerʿile vakfına müteveccih olursa taʿayîn itdürüp anı dahı vakf için tasarruf itdürüp ol vechile kimesneye taʿallül ü nizâʿ itdürmeyüp ve ne vechile tedârük olınup her birine su için ne mikdâr nesne taʿyîn olındugın yazup bildüresin.

-1267/ a-

Yazıldı.
Bu dahı
Bir sûreti dahı mütevellî Turgud Beg'e.

1268 ***Kapudan Piyale Paşa'ya: Donanma-yı hümâyûnun Cezayir'de Cerbe hisarı civarında düşmanla yaptığı harp ve muvaffakiyetinden dolayı kendine hilat ve kılıç gönderildiğine; mezkûr kalenin fethinin teminine gayret gösterilmesine dair.***

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 29 Ramazân sene 967

Kapudan Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem donanma-yı hümâyûn ile mâh-ı Şaʿbân'un gurresinde Moton'a dâhil olınup fermân-ı âlî-şânum mûcebince âsâkir-i nusret-meʾâsir kadırgalara tevzîʿ olınup mâh-ı mezbûrun beşinci güni engine salınup on ikinci güni Malta'ya varılup ele gelen dillerden küffârun dahı Cerbe üzerinde idüği haberi alınup bî-tevakkuf yevm-i mezbûrda Cerbe üzerine azîmet olınup mâh-ı mesfûrun on beşinci gicesi ki Şeb-i Berâtdur, Cerbe hisârına karîb üç mil mikdârı yirde demür bıragılup müşâvere olındukda ale's-seher düşmenün üzerine varılmak münâsib görilüp ol hînde küffâr dahı haberdâr olup kadırgaları ve barçaları ile çıkup donanma-yı hümâyûnı tecessüs idüp nâgâh râst gelinüp asker-i İslâm ceng ü cidâle mübâşeret eyleyicek küffârun baʿzı, muhârebeye ikdâm idüp ve baʿzı firâr idüp üç gün ve üç gice rûy-i deryâda ceng ü âşûb olup dördinci güni kadırgalar bir yire cemʿ olup inâyet-i Hakk ile sefâʾin-i nusret-karâʾinün birisine zarâr u gezend irişmeyüp küffâr-ı bed-girdârun yigirmi kıtʿa kadırgası alınup içlerinden biri ihrâk bi'n-nâr olup ve barçalarınun dahı baʿzı yanup ve niçesi hîn-i cengde gark olup ve bir mikdârı alınup cümle yigirmi altı pâre barçaları gâret olınup ve on bir kıtʿa kadırgaları dahı kaçup hisâr altına girüp ümîzdür ki, anlarun dahı fethi müyesser ola ve bir mikdârı dahı kaçup halâs bulmışdur ve mâh-ı mezbûrun yigirminci güni Turgud Paşa kendü kadırgalariyle donanma-yı hümâyûna mülâkî olup ve hisârda olan küffâr-ı şakâvet-şiʿârun inhidâmına şürûʿ olınup toplar ve mitresler kurılup dökilmek üzre olup, lâkin hisâr-ı mezbûrun etrâfı tabya ile ziyâde müstahkem olup fethi gâyetde saʿb ü müşkil olup zamân lâzım olduğın bildürmişsin. İmdi, senün cibilletünde merkûz ve tînetünde mermûz olan mahz-ı şecâʿat ve fart-ı şehâmet reʾy-i rezîn ve fikr-i metînünden umulan bunun emsâli hısâl-i hamiyyet ve efʿâl-i pesendîde imdi, bi-inâyeti'llâhi teʿâla vücûda getürilmiş bunun gibi küllî hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınmışsın; yüzün ağ olsun. Eyle olsa, hakkında mezîd âtıfetüm zuhûra getürüp hilʿa-ı fâhireden hilʿat ve bir kabza kılıç irsâl olınup, **buyurdum ki**:

Alup kabz idüp ve hilʿat-i hümâyûnum giyüp baʿde'l-yevm dahı reʾy-i isâbet-karînin muktezâsınca zikr olınan kalʿanın dahı feth u teshîri bâbında hüsn-i tedârük eyleyüp, anda olan begler eger müşârün-ileyh Turgud *dâme ikbâlühû*dur ve eger sâʾir begler kullarum ile yekdil ü yek-cihet olup kemâl-i ittihâd ü ittifâk ile niçe terettüb (?) ve mükaddemâ şürûʿ idüp mahal-i iktizâ itdüğine göre saʿy ü ikdâm ve kıyâm-ı (?) mâ-lâ-kelâm idüp zikr olınan kalʿalar feth idüp içinde olan abede-i asnâm ve anede-i ehl-i islâmun gereği gibi haklarından gelüp ol cevânibî anlarun şerr ü şûrlarından halâs idüp dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvendüme müteʿallık olan cumhûr-ı umûrda vech ü münâsib olduğı üzre mücidd ü merdâne olup dakîka fevt itmeyesin ve aʿdâdan dahı gaflet üzre olmayup dâʾimâ ahvâl ü etvârların ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tamâm maʿlûm idüp dahı ana göre tedârüklerin görüp gaflet ile el-iyâzü bi'llâhi teʿâlâ eger donanma-i hümâyûnuma ve eger asker-i İslâm-ı fevz-makâma (?) zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1269 ***Kudüs-i Şerif beyine: Kudüs-i Şerif hisarı erenlerinin, hisar ağasından vâki olan şikâyetlerinin araştırılmasına dair.***

Yazıldı.
Kudüs mütevellîsinün âdemi Alâʾeddîn'e virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Kuds-i Şerîf begine hüküm ki:

Hâliyâ Kuds-i Şerîf hisârı erenlerinden yevmî altı akçası olan Hasan Kul, Kuds-i Şerîf hisârı erenleri cânibinden arz-ı hâl sunup agalarından şikâyet olınmağın, ol arz-ı hâlde mastûr olan mevâddun aslı var mıdur? Mâlûm-ı şerîfüm olmak içün sûreti aynı ile ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**: Ol arz-ı hâlde mastûr olan mevâdda nazar idüp fi'l-vâkıʿ hisâr-erenlerinün bundan haberi var mıdur, yohsa mezkûr fuzûlî mi almışdur ve dizdârun ol makūle evzâʿı var mıdur ve bu arz-ı hâli sunan ne makūle kimesnedür? Mufassal ahvâlin yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-erbiʿâ fî 25 Ramazân sene 967 [19.06.1560]

1270 ***İstanbul kadısına: İstanbul'da bakkalların satmakta oldukları zahire hususunda ittihaz edilen usule riayet olunması hakkında.***

Yazıldı.

İstanbul kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i İstanbul'da olan bakkāl tâʾifesi gelüp mahrûse-i mezbûreye gelen meʾkûlât kısmından pirinç ve revgan-ı sâde ve çerak[1] yağı ve çervîş yağı ve zeyt yağı ve şîr[-r]evgan ve asel ve tulum peyniri ve basdırma ve bâdâm ve nohud ve kaysıyı, kadîmden bakkāl tâifesi satagelüp hâliyâ hisârdan taşra dükkânları olan kimesneler ve madrabâzlar dükkânları içinde ve gayrıda mahzenler vazʿ idüp maʿmûre-i mezbûreye gelen zahîreyi zikr olınan mahzenlerde saklayup gicede ve gündüzde hufyeten gemiler ile etrâfa perâkende itmek ile zahîrenün kılletine ve narhun ziyâde olmasına bâʿis olurlar. Hîn-i müzâyakada narhdan ziyâde satanlar ol makūle kimesnelerdür, didüklerinde tecessüs olıncak fi'l-hakîka bakkāl olmayan kimesneler olup zikr olınan zahîreyi dâhil-i sûrda olan bakkāl tâʾifesi satup gayrılar menʿ olındığı takdîrce müzâyaka olmaz idi. Vâkıʿ hâli arz idüyor diyü tazurruʿ itdüklerinde ehl-i vukūfdan hakîkat-i hâl tefahhus olındukda eyledükleri takrîrlerine mutâbık haber virdüklerin bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Kadîmden olıgelene mugāyir kimesneye iş itdürmeyesin.

[1] "çerâğ" (چراغ) olmalı.

1271 ***Hama, Hıms ve Selemiyye sancaklarını tahrir eden Murad Çelebi'ye: Sermin kazasında tımar mutasarrıfı Abdülkerim'in talep ettiği tımâr hakkında.***

Yazıldı.
Şâm beglerbegisi kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 6 Şevvâl sene 967

Hamâ ve Hıms ve Selemiyye sancakların müceddeden kitâbet eyleyen Murâd Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Sermin kādîsı mektûb gönderüp Haleb beglerbegiliğinde on bir bin altı yüz altmış altı akçalık timara mutasarrıf olan Abdülkerîm meclis-i Şerʿa gelüp: *"Kazâʾ-i mezbûra tâbiʿ karye-i Tiraz (?) yılda yigirmi bin akça zeʿâmet olup ben elli bin akçaya kabûl iderüm; şol şartla ki içinde yigirmi bin akçalığı kendüye zeʿâmet virile ve otuz bin akçasın sâl be-sâl Haleb hazînesine teslîm ideyim"* didi. Fi'l-vâkıʿ ehl-i vukūfdan süʾâl olındukda mezbûr sipâhî oğlanları zümresinden timara çıkup yarar ve mîrîye ve reʿâyâya enfaʿ olduğın arz itmeğin **buyurdum ki**:

Bu husûsı onat vechile görüp fi'l-vâkıʿ arz olındığı üzre ol mikdâr hâsıla mütehammil midür, nicedür? tamam maʿlûm idinüp dahı mufassal u meşrûh yazup bildüresin.

1272 *Edirne kadısına: Mustafa Paşa Köprüsü yakınında yapılmakta olan imarette bir öğretmen evi bina olunmasına dair.*

Yazıldı.
Vize begi âdemi Hasan'a virildi.
Fî 29 Ramazân sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Mustafa Paşa Köprüsi kurbünde binâ olınan imâretde bir muʿallim-hâne binâ olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:
Emrüm üzre mahall-i mezbûrda bir muhtasarca muʿallim-hâne binâ itdüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs fî 26 Ramazân sene 967 [20.06.1560]

1273 *Bağdad beylerbeyine: Cessân-ı Bedre sancağı Beyi Alâüddevle'nin hapisden salıverilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi arz itmişdür.
Kethudâsı Haydar'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Cessân-ı bedre kādîsı, sancağı begi Alâüddevle'nün zulm ü teʿaddîsin iʿlâm itmeğin habs ile teftîş emr olınmış idi. Hâliyâ teftîş olınup kazâyâ defteri Südde-i saʿâdet'üme gelüp maʿlûm-ı şerîfüm olmağın müşârün-ileyhün habsden ıtlâk olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl bulduğı gibi aslâ teʾhîr itmeyüp mûmâ-ileyhi habsden ıtlâk idesin.

1274 *Ferecik kadısına: Zina kasdıyla Şaban'ın evine giren Memi'nin küreğe koşulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi arz itmişdür.
Mezbûr Şaʿbân'a virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Ferecik kādîsına hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp kazâʾ-i mezbûra tâbiʿ Saruhanlı nâm karyeden Ali-oğlı Şaʿbân nâm kimesne karye-i mezbûreden Değirmenci-oğlı Memi nâm levendi mahfil-i Şerʿa ihzâr idüp mezbûr levend zinâ kasdına evüme girüp bundan akdem dahı iki defʿa evüme girmiş idi ve bundan gayrı bir yundum dahı serika olındı. Mazınnam budur diyü daʿvâ itdükde mezbûr Memi inkâr ile cevâp virüp evine girdüğine Üveys nâm kimesne şehâdet idüp ve karye-i mezbûreden niçe kimesneler şchâdet idüp: *"Seni yunddan kurtardum, iki öküzün var andan dahı kurtarayın didüği ve evine girdüği söylenür; lâkin gözümüz ile görmedük"* ve sâʾir cemâʿat haber virdüklerinde mezbûr Memi habs olındığın bidürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr ü terâhî itmeyüp mezkûr levendi kayd ü bend ile yarar ademlere koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ki, küreğe konıla ve koşup gönderdüğün ademlere tenbîh eyleyesin ki, yolda onat hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

1275 *Kudüs-i Şerif beyine ve mütevellisine: Tevzinameden hariç olanlara Halilürrahman Evkafı'ndan her hangi bir şey verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Mütevellî âdemi Alâeddîn'e virildi.
Fî 27 Ramazân sene 967

Kuds-i Şerîf begine ve mütevellîsine hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancak-begisin, mektûb gönderüp Kuds-i Şerîf'den Muhammed ve Cemâleddîn ve ahâlî-i Halîlü'r-rahmân hazretlerine Şeyh Muhyiddîn b. Sâhib nâm kimesneler yevmî altışar akça livâʾ-i mezbûrda Halîlü'r-rahmân Evkāfı zevâʾidinden berâtla mutasarrıflar olup evkāf-ı mezbûrenün kadîmî şart-ı vakfı olmayup lâkin vilâyet kâtibi geldükde emr-i şerîf mûcebince tevzîʿ-nâme yazup defter-i cedîd-i hâkānîye kayd idüp sûretin mütevellîler alup anunla zabt idüp masârifi ve levâzımı bi't-tamâm görilüp fazla kalanı tevzîʿ-nâme mûcebince iki yüz elliden ziyâde erbâbı vezâʾif olup her kimesneye hâline göre tevzîʿ olınup hâliyâ kaht olmağla vakf-ı mezbûrun zevâʾidi olmayup tevzîʿ-nâme mûcebince mahsûl kalîl olup erbâb-ı vezâʾife kifâyet itmedüğin bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vilâyet tahrîrinde taʿyîn olınup virilen tevzîʿ-nâme mûcebince amel idüp tevzîʿ-nâmeden hâric olanlara nesne virdürmeyesin.

1276 *Menteşe beyine ve Peçin Kalesi dizdarına: Peçin Kalesi müsellemlerine hizmetlerini edada kolaylık sağlanması hakkında.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Hasan'a virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Menteşe begine ve Peçin dizdârına hüküm ki:

Sen ki dizdârsun mektûb gönderüp kalʿa-i mezbûrenün hazîne ve daru kullelerine ve kapu beklemesine on nefer müsellem taʿyîn olınup avârız-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeden muʿâf olmak üzre hıdmet iderler iken zikr olınan müsellemlerün baʿzı fevt olup oğulları birer tarîkla hisâr-eri olup baʿzı müsellem âhar kazâya gidüp hıdmet-i lâzımelerin edâ itmezler diyü bildürmişsin. İmdi, müsellem-oğlı müsellemdür hisâr-eri olmak câiz değildür. **Buyurdum ki**:

Bu bâbda mukayyed olup kalʿâ-i mezbûrenün taʿyîn olınan müsellemlerine aslâ taʿallül ü nizâʿ itdürmeyüp vâkıʿ olan hıdmetlerin bî-kusûr edâ itdüresin, anun gibi hârice gidüp yazılu müsellemleri dahı getürüp ve hisâr-eri olanlara dahı ol vechile nizâʿ itdürmeyüp hıdmet-i muʿayyenelerin edâ itdüresin ve inâd idenleri bildüresin ki haklarından geline.

1277 *Diyarbekir beylerbeyine: Habur sancağının Hasan Keyf Sancağı Beyi Mehmed'e tevcihi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 27 Ramazân sene 967

Diyârbekr beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Habur sancağı işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a mi'e Ramazân'ınun yigirmi dördinci güninden Hasan-keyf Sancağı Begi Mehmed *dâme izzuhû*ya tevcîh olınup hâsları noksânı Hasan-keyf sancağı hâslarından tekmîl olınup bâkî kalan hâsları mîrî içün zabt olınmasın emr idüp, **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyhün hâslarınun noksânın Hasan-keyf sancağı hâslarından tekmîl idüp livâ'-i mezbûrun bâkî kalan hâsların yarar kimesneler ta'yîn idüp mîrî içün zabt itdürdesin.

1278 *Yeniçeri ağasına: Yeniçerilere tevzi için üç yüz akçe verildiğine dair.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Yeniçeri-agasına hüküm ki:

Hâliyâ yeniçeri kullarum hakkında mezîd-i inâyetüm zuhûra getürüp tevzî' içün üç yüz akça inâyet idüp **buyurdum ki**:

Ta'yîn olınan üç yüz akçayı âdet ü kānûn üzre mustahıkk olanlara tevzî' idesin.

1279 *Edirne kadısına: Babaeskisi'nde ev basıp cinayet suçu işleyenlerin tahkikat için Vize Beyi Rüstem'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Vize begi âdemi Hasan'a virildi.
Fî 29 Ramazân sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Vize Begi Rüstem mektûb gönderüp Baba-eskisi'nde Perî-şâh ve Hacı Hasan nâm kimesnelerün evlerin basup kendülerin katl eyleyen harâmîlerden üç nefer harâmî bi'l-fi'l Edirne'de mahbûs oldukların bildürmeğin mezkûrlarun sâ'ir yoldaşları ve yatak ve durakları ma'lûm olınup ele getürilmek içün müşârün-ileyhe gönderilmesin emr idüp, **buyurdum ki**:

Âdemleri vardukda, zikr olınan üç nefer harâmîyi kayd ü bend ile âdemlerine teslîm eyleyesin ki mahallinde Şer'ile teftîş olınalar, şerîkler bulındukdan sonra girü sana göndere.

[Yev]mü's-sebt fî 28 Ramazân sene 967 [22.06.1560]

1280 *Hamideli beyine: Çingenelerle sokaklar gezen gurbetçi taifesinin men'i hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Hamîd-ili begine hüküm ki:

Hâliyâ sancağunda ba'zı gurbet tâ'ifesi çeng ü çegāne ile gezüp Müslimânları ıdlâl idüp hilâf-ı Şer'-i Şerîf evzâ' u etvârlarınun nihâyeti olmadığı i'lâm olınmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, anun gibi çeng ü çegāne ile gezen gurbet tâ'ifesin men' u def' idüp hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesneye iş itdürmeyesin, inâd idenleri yazup bildüresin.

1281 *Anadolu beylerbeyine: Halime adlı kız hususunda şüpheli olan İbrahim hakkında tahkikat icrasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].
Tarafeynün ruk'aları ve sûret-i sicilleri geldükde Kādî-asker Efendi'ye virilmişdür.
Bu husûsda bu cânibde alâka kalmamışdur.

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Halîme nâm kız husûsında mazınna olan İbrâhîm nâm kimesne tutılup ahvâli teftîş olmak içün Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından İbrâhîm *zîde kadruhû* ile sana irsâl olınup kādî-askerüm tarafından sana mufassal hükm-i şerîfüm yazılmışdur. **Buyurdum ki**:

Varup teslîm itdükde alup emr üzre ahvâllerin görüp neye müncer olursa habsden ıtlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile olursa amel idesin.

1282 *Mora kadısına: Yeniçerilerin oturdukları evleri sahipleri aldığından, onlar için başka evler tedarik olunması hakkında.*

Yazıldı.
Muhzır'a virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Mora kādîsına hüküm ki:

Anda olan nevbetci yeniçeri kullarum sâkin oldukları evleri sâhibleri taleb eyleyüp mezkûrlara âhar sâkin olacak yir lâzım olduğı ecilden **buyurdum ki**:

Varıcak, anun gibi zikr olınan kullarumun sâkin oldukları evleri sâhibleri aldukda mezkûrlara sâkin olıcak âhar yir tedârük idüp ol bâbda müzâyaka çekdürmeyesin.

1283 *Boğdan voyvodasına: Leh kralının Boğdan reâyâsına taaddisinden dolayı vilâyetin zarardan muhafazası hususunda gereğinin yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine virildi.
Fî 29 Ramazân sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Lih Kralı tarafından vilâyet-i Boğdan re'âyâsına te'addî olınup mâ-beyninüzde zamân ta'yîn olınup vâkı' olan ziyân görilmek üzre ahd olup ol zamânda âdemleri gelmeyüp hâliyâ Boğdan kasdına mübâlağa asker cem' itdüklerin ve andan gayrı Erdel Kralı'nın olınması husûsın ve Eflâk cânibinden dahı Boğdan re'âyâsına dahl olduğın ve andan gayrı her ne dimiş isen ma'lûm-ı şerîfüm olmışdur, imdi, Lih tarafından gaflet câ'iz değildür. **Buyurdum ki**:

Dâi'mâ yarar âdemler gönderüp ahvâl ü etvârların ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri ne idüğin tamâm ma'lûm idinüp anun gibi vilâyet-i Boğdan'a kasd-ı gezend iderler ise her ne yüzden mümkin ise def' u ref' eyleyüp gaflet ile anlardan Boğdan re'âyâsına zarar u gezend irişdürmeyesin. Anun gibi kasdları mukarrer olup askere ihtiyâc olursa ve ne vechile kasd idüp ne tedârük itmişler ise yazup mu'accelen bildüresin ve

Eflâk voyvodasına dahı bu bâbda mü'ekked hükm-i şerîfüm gönderilüp gereği gibi tenbîh olınmışdur ki, min-ba'd vilâyet-i Boğdan re'âyâsına kimesne kasd iderse sen dahı Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyet ü ihlâsın muktezâsınca onat vechile mukayyed olup eger Lih keferesidür ve eger Erdel Kralı ahvâlidür ve sâ'ir ma'lûmun olan ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayup hıfz u hırâset-i memleket bâbında dakika fevt itmeyüp mücidd ü merdâne olasın. Bu bâbda senün cânibüne hâzır u nâzır olmak içün Silistre begine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Anun gibi Lih tarafından Boğdan'a tecâvüz iderlerse müşârün-ileyh ile haberleşüp vech ü münâsib olduğı üzre amel idesin.

1284 *Eflâk voyvodasına: Eflâk'daki Rum ve Arnavutların Tuna yalılarından gelen harami âmillerle ittifak ettiklerine ve yaptıkları zulmün men edilmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Hasan Çelebî, bu hükmi Sinân Çavuş'a virildi diyü cevâb virdi.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp Eflâk vilâyetinde ba'zı Rûm ve Arnavud olup ve Tuna yalılarında Silistre ve Maçin ve İsakçı iskelelerinde olan [illegible] harâmî âmiller olup Eflâk vilâyetine gelüp zikr olınan Rûm ve Arnavudlar ile ittifâk idüp küllî vilâyeti amele salup alup vilâyet halkı ol âmiller elinden celâ-yı vatan itmişlerdür. Sana niçe def'a âdem gönderüp ol âmilleri memleketden ihrâc idesin didükde nasîhatimüz eslemez, memleketi âmiller harâb itmişdür, diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu husûsın aslı nedür, vakı' midür, anun gibi vâkı' ise re'âyâya te'addîsi olan eger âmillerdür, haklarından gelüp kimesneye te'addî itdürmeyüp hıfz[1] u hırâsetde dakika fevt itmeyüp bu husûsın vuku'ın ve adem-i vuku'ın yazup bildüresin ve Boğdan vilâyetine Eflâk tarafından dahl olınduğın bildürüp anı dahı göresin; vâkı' ise men' idesin, Boğdan re'âyâsına ve davarlarına Eflâk'dan kimesneyi dahl itdürmeyüp ehl-i fesâdun haklarından gelesin.

---

1 "hıfz" kelimesi mükerrerdir.

1285 *Tameşvar beylerbeyine: Bazı timar sahiplerinin beratlarında yazılı köylerin Kraliçe oğlu sınırı tarafında olup olmadığının tahkiki hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Receb'e virildi.
Fî 7 Şevvâl sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Budun beglerbegisi mektûb gönderüp Solnok beginden kendüye mektûb vârid olup livâ'-i mezkûrda olan ba'zı erbâb-ı timarun berâtlarında mastûr olan karyelerinün re'âyâsı hukûk-ı Şer'iyye ve rusûm-ı örfiyyelerin edâ itmekde Kraliçe-oğlı tarafından ba'zı Macar begleri bizüm sınurımuzdadur diyü mâni' oldukların arz idüp ve zikr olınan kurânun isimleriyle defterin ve bu bâbda Kraliçe-oğlı tarafından gelen mektûbı aynı ile irsâl itmeğin defterün ve mektûbun aynı ile sûretleri ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, sûret-i defter ve mektûba nazar idüp içinde mastûr olan kazâyâyı ma'lûm idinüp dahı tefahhus idüp göresin; nizâ' olınan karyeler Kral-oğlı'nun ta'yîn olınan sınurı dâhilinde midür, yohsa

berü cânibün sınurı içünde vâkı' olup öte cânibden bî-vech mi dahl olınur? Kral-oğlı sınurında olduğı takdîrce vilâyet tahrîrinde ne vechile berü cânibe yazılmışdur. Fi'l-vâkı' berü cânibe yazılan kurâ anlarun memleketleri dâhilinde midür, yohsa cümle yazılan, anlarun vilâyetine karışmış değil midür, nicedür? Nizâ' olınan kurâ kangı cânibe tasarruf olmak münâsibdür, hakk üzre bildüresin.

1286 *Silistre beyine: Leblerin Boğdan serhaddinde hareket üzere bulunduklarından dikkatli olunması ve ahvalden haber verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine teslîm olındı.
Fî 29 Ramazân sene 967

Silistre begine hüküm ki:

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp Lih keferesinün Boğdan serhaddinde hareketi olup vilâyet-i Boğdan'a kasdları vardur diyü bildürmeğin, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, dâ'imâ ol cânibe nâzır olup ve müşârün-ileyh voyvodasiyle haberleşüp anun gibi mukarrer olup Lih keferesinün Boğdan vilâyetine dahl ü ta'arruzları olup kasd-ı zarar u gezend iderler ise def' u ref'leri bâbında vech ü münâsib ne ise amel idesin ve bu husûs vâkı' midür? Sen dahı mukayyed olup vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

1287 *Filibe kadısına: Filibe'de reâyâya taaddisi olan Subaşı Memi'nin küreğe koşulmak için İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî selh-i Ramazân sene 967

Filibe kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Filibe voyvodasınun ahvâlin ve andan gayrı Pare ? (پاره) sübaşılarından Memi nâm kimesnenün re'âyâya te'addîsi olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki küreğe koşıla.

1288 *Cezayir beylerbeyine: Kavala Kapudanı Hüseyin'in mahbesinde bulunan bazı kimselerin siyaset edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Şevvâl sene 967

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Yenice-i Karasu ve Kavala kapudanı mektûb gönderüp Kavala Kapudanı Hüseyin'e emr-i şerîf vârid olup mahbesinde olan Esedullâh b. Seyyid Ali müteseyyid ve Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansûr ve Mehmed b. Velî nâm sûhtelerün siyâsetleri fermân olınup mûmâ-ileyh deryâ yüzinden geldükde Müslimânlar mahzarında Esedullâh b. Ali ve Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansûr ve Mehmed b. Velî nâm sûhteler siyâset olınsun didükde, mezbûr Hüseyin Esedullâh fevt olduğın ve Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansur ve Mehmed b. Velî nâm sûhteleri Gelibolı'da alup yirine âhar mücrimler virdüğin bildürdüğin arz eylemişler. İmdi, mezkûrîn Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansur ve Mehmed b. Velî'ye siyâset olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Mezkûrlara mahallinde siyâset olup emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin.

1289 ***Niğbolu kadısına: Niğbolu sancağının yine Ahmed Bey'de mukarrer olduğuna dair.***

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 29 Ramazân sene 967

Niğebolı kādîsına hüküm ki:

Sâbıkā Niğebolı sancağı Vidin begine ve Vidin sancağı Niğebolı Begi Ahmed Beg'e virilüp ol bâbda hükm-i şerîfüm virilmişdi. Hâliyâ Niğebolı sancağı yine mûmâ-ileyh Ahmed Beg'e mukarrer olup Muzaffer Beg âdemlerin dahl itdürmemek emr idüp **buyurdum ki**:

Yine sancağın mûmâ-ileyh Ahmed Beg âdemlerine zabt itdürüp Muzaffer Beg âdemlerin dahl itdürmeyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 5 Şevvâl sene 967 [29.06.1560]

1290 ***Anadolu beylerbeyine: Ankara Kalesi dizdarıyla geçinemediklerinden kaleyi terk eden kethudâ ile neferlere ait gediklerin müstehak olanlara verilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Şevvâl sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Ankara hisârı kethudâsı ve ba'zı neferleri dizdâr ile niza'ları olup cem' olup kal'ayı hâlî koyup bî-vech Südde-i sa'âdet'üme geldükleri ecilden te'dîb olınup gedükleri dahı âhara tevcîh olınmasın emr idüp isimleri dahı yazılup sana gönderilüp, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûrlarun gedüklerin âhar müstahıkk olanlara tevcîh idesin.

1291 ***Hüdavendigâr beyi ile Ankara ve Beypazarı kadısına: Beypazarı'nda Ümid adlı gencin ırzına tasallut eden levendlerin siyaset olunmalarına dair.***

Yazıldı.
Arz getüren Hacı Dede nâm kimesneye virildi.
Fî 6 Şevvâl sene 967

Kādî-asker Efendi arz idüp emr kendü hatları [ile] mukayyeddür.

Hüdâvendigâr sancağı begine ve Ankara ve Begbâzârı kādîsına hüküm ki:

Sen ki Begbâzârı kādîsısun mektûb gönderüp Begbâzârı kazâsında Ahmed ve İnâyetullâh ve Abdî ve Dervîş nâm levendler Ümîd nâm emredün yolına varup cebr ile livâta itdüklerine ikrârları şuhûd ile sâbit olup ve mezbûr Ahmed ve İnâyetullâh hammâmda Mehmed nâm emredün futasın alup fi'l-i şenî'a kasd itdükleri sâbit olup ve Zünnûn nâm levend İvaz nâm emrede cebr ile livâta itdüğine ikrârı şuhûd ile sâbit olup ve ahâlî-i kasaba mezbûrlar içün eşkıyâdan olup Müslimânlarun ehl ü iyâlleri bunlarun ellerinden âcizlerdür diyü şekvâ itdüklerin arz itmişsin. İmdi, Dergâh-ı mu'allâ'ma ba'zı mu'temedün-aleyh kimesneler gelüp mezbûr İnâyetullâh içün harâmî makūlesindendür diyü haber virmeğin mezbûra siyâset olmasın emr idüp ve gayrılarından dahı fi'l-i şenî' tekrâr sâdır olmış ise ki bi-hasebi'ş-Şer'i'ş-Şerîf sâbit ü zâhir ola anlara dahı siyâset olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Mezbûr İnâyetullâh'a siyâset idüp gaybet idenleri buldurup ve gayrılarun dahı tekrâr amel-i şenî' sâdır olmış ise ki sâbit olanlara dahı siyâset eyleyüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

1292 ***Erzurum beylerbeyine: Erzincan Kalesi dizdarı hakkındaki arzuhale göre tahkikat yapılıp hakkı olanların haklarının iadesi hakkında.***

Yazıldı.
Beglerbegine hıdmet iden Abdüsselâm'a virildi.
Fî 19 Zi'l-ka'de sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Erzincan kal'ası dizdârı hakkında Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunılup, sunılan ruk'anun sûreti aslından aynı ile ihrâc olınup sana irsâl olındı. Mezbûrun husûsında bundan akdem dahı hükm-i hümâyûnum gönderilmişdi. Eyle olsa mezbûrdan kimesne gelüp hak da'vâ idüp emr-i sâbık üzre ahvâli görilmiş midür? Ve ne mikdâr kimesne da'vâ-yı hakk idüp erbâb-ı hukūkun alıvirilmişdür? Ma'lûm olmak lâzım olmağın, **buyurdum ki**:

Varıcak, sâbıkā gönderilen hükm-i hümâyûnum mûcebince mezbûrun ahvâli teftîş olınup kimesne gelüp da'vâ-yı hakk iden Şer'ile hakların sâbit idüp erbâb-ı hukūkun hakları alıvirilmiş midür? Ve hâliyâ sunılan ruk'ada mastûr olan husûslar dahı vâkı' midür? Bu husûsları dahı da'vâ ider kimesneler var mıdur, nicedür, gayrı vâkı' midür? Mufassal ahvâlin yazup arz eyleyesin.

1293 ***Mohaç beyine: Mohaç yakınında Tuna üzerindeki adaların muhafazası için orada bir kapudanlık tesisi hakkında bazı cihetlerin sorulmasına dair.***

Yazıldı.
Kethudâsı Mehmed'e virildi.
Fî 6 Şevvâl sene 967

Mohaç begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Mohaç kurbinde nehr-i Tuna'da azîm adalar olup dâ'imâ ol adalarda düşmen hareketi eksük olmayup ve mahall-i mezbûr. Budun'dan yedi ve sekiz günlük mikdârı mesâfe olmağın ol cânibden kapudan gelüp ol adaları hıfz itmek mümkin değildür, lâkin kal'a-i Peçuy'da on kıt'a şayka ve mukaddemâ livâ'-i mezbûrda münhezim olan palankaların yüz yigirmi beş nefer piyâdeleri ve sâbıkā Tuygun Paşa'ya Mohaç'da palanka binâ olınup yeniden iki yüz nefer emrile yazılan martoloslarun yüz nefer martolos inâyet olınup livâ'-i mezbûrda otuz bir bin beş yüz akça ze'âmete mutasarrıf olup müteveffâ Ali Paşa'nun kethudâsı olan Kāsım, müstakıl kapudan nasb olınur ise, hıfz u hırâset-i memleket olduğından gayrı bir gemiye zarar irişürse tazmîn eylemeği uhdesine alduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, ol münhezim olan palankaların piyâde neferleri kande hıdmet iderler, anda lâzım değil midür, ol emr olınan martolosdan emr üzre ol zamânda yazılmış mıdur, kandedür? Tafsîl üzre yazup bildüresin.

1294 ***Şam beylerbeyine: Urbanın saldırılarından dolayı Aclun'da bir kale binası hakkında bazı hususların bildirilmesine dair.***

Yazıldı.
Kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 6 Şevvâl sene 967

Şâm Beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Aclun Begi kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Murâd *dâme izzuhû* ve Aclun kādîsı

sana mektûb gönderüp nefs-i Aclun halkı gelüp her yıl vilâyetimüze berriyyeden beş bin mikdârı Aʿrâb gelüp bağlarımuzı ve mezraʿalarımuzı yidürüp harâb idüp ve davarlarımuzı sürüp ve sâʾir rızkımuzı gâret idüp envâʿ-ı teʿaddîleri olup eger nefs-i Aclun'da bir kalʿa binâ olınmaz ise durmağa iktidârımuz yokdur. Kalʿa binâ olınmasın recâ iderler diyü iʿlâm eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, zikr olınan kalʿa binâ olduğı takdîrce neferi ne vechile tedârük olınup ve kalʿa binâsının nefʿi var mıdur? Ne mikdâr nesne ile ve ne mikdâr nefer kifâyet ider, iʿlâm olınmamış. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda göresin, fi'l-vâkıʿ ol mahalde kalʿa binâ olınmak lâzımdur, kalʿa binâ oldukda ne mikdâr nefer lâzım olup ne yirden tedârük olınur, ihdâs olmak lâzım, yohsa ol cânibde olan kılâʿdan ihrâc mümkin midür ve binâ itmemek nefʿi nedür ve ne mikdâr harc ile olur? Yazup bildüresin.

1295 *Kırşehri beyine: Haki ve Söhrab adlı kimselerin üzerlerindeki mîrî malın alınması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Hasan'a virildi.
Fî 5 Şevvâl sene 967

Kırşehri Begi Memiş Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp emr-i şerîf vârid olup Hâki ve Söhrâb nâm kimesneleri ele getürüp habs idesin, arz eyleyesin diyü fermân olınup, hâliyâ mezbûrlar Boylu tâʾifesinden olup Budak-özi kazâsından her biri yigirmi-otuz levend ile gezüp reʿâyâya teʿaddî itdükleri istimâʿ olınmağın ele getürilüp ikisi bile habs olınup lâkin mezbûrlar bi'l-fiʿl emânet tasarruf idüp üzerlerinde küllî mâl-ı mîrî olup haklarından gelinmelü olıcak küllî mâl zâyiʿ u telef olmak lâzım gelür ve mezbûr Söhrâb, Boylı taʾifesinden olmayup aslâ ol cânibe mürâcaʿat ü mütâbaʿat itmiş değildür diyü arz idüp bu bâbda Amâsiyye Kādîsı Mevlâna Muhyiddîn dahı mezkûr Söhrâb için vech-i meşrûh üzre arz itmeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, mezkûrlarun üzerlerinde bi'l-fiʿl mâl-ı mîrî var ise tahsîl itdürüp mîrî için alup kabz idüp girü hıdmetlerinde olasın.

1296 *Bağdad beylerbeyine: Bedre meliki Sultan Ali'nin sicilinin gönderilmesi ve hapisten çıkarılmaması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 6 Şevvâl sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Sâbıkā Cessân-ı Bedre Begi olan Alâʾüddevle mektûb gönderüp mukaddemâ kendüden şekvâ iden Bedre Meliki Sultân Ali yukaru cânib beglerinden Muhammedî Mîrzâ'ya at iledüp girü Bedre'ye geldükde sübaşı ahvâle vâkıf olup kendüye iʿlâm itdükde mezbûr Melik tekrâr Muhammedî Mîrzâ'ya varup şefâʿat-nâmeleri ile Şâh'a gitdüği ikrârı sicill olınup ve Dergâh-ı muʿallâ'mdan Bedre'ye vardukda, Bedre halkı ve tevâbiʿi tabl-hâneler ile istikbâle çıkdukları ikrârı sicill olınup ve Bedre ahâlîsinden cemm-i gafir Bagdâd dîvânında husûs-ı mezbûra şehâdet idüp ve bundan akdem beş-altı sancak-begine bu iftirâyı itmişdür. *"Min-baʿd bu sancakda durmazuz"* diyü şekvâ itdükleri dahı sicill olduğın ve mübâşir olan Mehmed Çavuş maʿrifetiyle melik-i mezbûr habs olınduğın ve sûret-i sicill ile arz taleb olındukda virilmeyüp habsden ıtlâk olınup kendüsi keyfiyyet-i ahvâlin arz eylesün diyü cevâb virildüğin arz itmeğin, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûr arz olınan sicilleri aslından aynı ile ihrâc idüp Südde-i saʿâdet'üme gönderüp andan gayrı sâʾir ahvâlinden vâkıf olduğun ahvâlin yazup mufassal arz idesin. Mezkûrı habsden ıtlâk itmeyesin. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa amel idüp habsden ıtlâk olınmışsa dahı girü habs idesin.

1297 *Rumeli'nin sağ kolundaki kadılara: Dersaadet'e acele koyun gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 9 Şevvâl sene 967
Baʿdehû Abdî Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Rûm-ili'nün sağ-kolında vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'a taʿyîn olınan vakit koyunı gelüp irişmeyüp et bâbında müzâyaka olup mevsim koyunı defter mûcebince muʿaccelen gelüp irişmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Her birinüz taht-ı kazânuzda olan celeb tâʾifesine defter mûcebince taʿyîn olınan mevsim koyunın aslâ teʾhîr itdürmeyüp muʿaccelen bî-kusûr ihrâc itdürüp mahrûse-i mezbûreye gönderüp teslîm itdüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup giç veya eksük göndermekden ziyâde hazer idesiz. Şöyle ki, emr olınan mevsim koyunın muʿaccelen vaktiyle gönderüp bî-kusûr teslîm itmeyesiz, aslâ özrinüz makbûl olmayup muʿakab [u] muʿâteb olmanuzı mukarrer bilüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

-1297/a-

Yazıldı.
Bu dahı
Bir sûreti sol-kol kādîlarına.

1298 *Rumeli kadılarına: Et narhının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Rûm-ili kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem size ahkâm-ı şerîfe gönderilüp taht-ı kazânuzda iken narh-ı rûzîsi üç yüz dirhem olup andan eksük et satılmaya diyü fermân olınmış idi. Hâliyâ emr-i şerîfüme mugâyir üç yüz dirhemden [eksük] et satıldığı istimâʿ olınmağın **buyurdum ki**:

Abdî Çavuş vardukda, her birinüzün taht-ı kazâsında iken narhın görüp ne siʿr üzre bulınursa bildüresiz. Hilâf-ı vâkıʿ arz itmekden hazer idesiz ve min-baʿd üç yüz dirhemden eksük beyʿ itdürmeyesiz.

1299 *Koyun eminine: Dersaadet'e gönderilmesi gereken mevsim koyunlarının acele gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 9 Şevvâl sene 967
Bu dahı.

Koyun emînine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da taʿyîn olınan vakit koyunı gelüp irişmeyüp et bâbında müzâyaka olup mevsim koyunı

defter mûcebince mu'accelen irişmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp hâliyâ mahrûse-i mezbûreye gelecek mevsim koyunın mu'accelen ihrâc idüp defter muktezâsınca ber-vech-i isti'câl getürüp bi'z-zât mahrûse-i mezbûrede teslîm idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup giç veya eksük getürmekden ziyâde hazer idesin. Şöyle ki, emrüm üzre mevsim koyunın mu'accelen vaktiyle getürüp bî-kusûr teslîm eylemeyesin, aslâ özrün makbûl olmak ihtimâli olmayup mu'âteb ü mu'âkab olman mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer üzre olasın.

1300 *Kastamonu Beyi Süleyman'a: Boyabad, Tozgan ve Sinop taraflarındaki softa taifesinin ve sair haramilerin sicillerinin çıkartılıp bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Mustafa'ya virildi.
Fî 10 Şevvâl [sene] 967

Kastamoni Begi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda Boyâbâd ve Tozgan ve Sinob kādîlıklarında sûhtelerden ve sâ'ir harâm-zâde, fesâddan hâlî olmayup zekât ve sadaka adına fukarânun cebren akçasın ve koyunın ve sığırın alup ve bundan mâ'adâ zikr olınan kādîlıklarda siyâsete müstahıkk kimesneler olup muktezâ-yı Şer' u kānûnla hıfz u hırâset olınmasiyçün âdemimüz irsâl olup anda vâkı' olan âmiller mâl-ı mîrîye noksânınuz vardur diyü kendü muktezâları üzre ahz-i mâl idüp ba'dehû ıtlâk itmek içün sizün bunda aslâ medhâlinüz yokdur diyü zikr olınan harâm-zâdelerün ve siyâsete müstahıkk olanlarun haklarından geldürmeyüp min-ba'd dahl itdürmezler. Sonra fesâdları artuğa varur diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, zikr olınan ehl-i fesâd ve sûhtelerün sâbit ü zâhir olan fesâd ü şenâ'atlerinün sûret-i sicillerin kaç nefer ise toprak kādîlarına çıkardup dahı mufassal ü meşrûh sûret-i sicilleri ile yazup bildüresin.

1301 *Kastamonu beyine ve kadısına: Falcılıkla ahaliyi aldatan ve çirkin işler işleyen Mağribî taifesinden Mehmed'in hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî 9 Şevvâl sene 967

Kastamoni begine ve kādîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, mektûb gönderüp Magribî tâ'ifesinden Remmâl Mehmed nâm kimesne: *"İlm-i kimyâ öğredeyin ve defîne bulvıresin"* diyü Müslimânlarun mâl ü rızkların alup ve niçesinün iyâline fi'l-i şenî'a idüp ve niçe Müslimânlar gelüp kimi yüz ve kimi iki yüz sikke altun taleb idüp ba'zısınun hukūkı taksîm-i guremâ olup ba'zınun virmeğe kudreti olmayup harâm-zâde kimesne olmağın kal'a-i Kastamoni'de habs olınmış iken ba'zı mücrimler ile bendlerin bozup urgan ile bedenlerden inüp gaybet itmeğin âdemler gönderilüp girü ele getürilüp kal'a-i Kangırı'da muhkem habs olınduğın i'lâm itmişsin. İmdi, mezkûrun bir hasîn kal'ada habs olınup aslâ ıtlâk olınmamasın emr idüp **buyurdum ki**:

Mezkûrı bir hasîn kal'ada muhkem habs idüp onat vechile hıfz itdürüp aslâ ıtlâk itmeyesin.

1302 *Selânik kadısına: Silifke İskelesi'ne gönderilecek kurşunların Mısır gemileriyle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Selânik kādîsına hüküm ki:

Silifke iskelesi'ne gönderilecek kurşun olup anda varan Mısır gemileriyle gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Anun gibi Mısır gemilerinden ol cânibe varup metâ'ın boşaldan gemilere navlun ile tahmîl eyleyüp emrüm mûcebince Silifke iskelesi'ne irsâl [ü] îsâl eyleyesin.

1303 *Rodos beyine: Evvelce salıverilenlerden geri kalan beş suçlunun da salıverilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 9 Şevvâl sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Bundan akdem kalita ile Rodos'dan gelen otuz beş nefer mücrimün otuz neferi ıtlâk olınmak içün sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Bâki kalan beş neferi dahı bunda ıtlâk olınmışlardur. **Buyurdum ki**:

Bunda ıtlak olınan beş neferden mâ'adâ otuz neferin emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince ıtlâk idesin.

1304 *Canik beyine: Kavak kazasında zekât adıyla halktan para alan iki softa ve levendin küreğe konulmak üzere Rodos beyine teslim edilmesi hakkında.*

Kethudâsı Şa'bân'a virildi.
Fî 10 Şevvâl sene 967

Canik begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Kavak kazâsına tâbi' Begdemür nâm [karye] ahâlîsine zekât diyü salgun salar iken sûhte ve levendât tâ'ifesinden tüfeng ve âlet-i harb ü kıtâlleri ile iki nefer kimesne ele gelüp emr-i şerîf mûcebince haklarından gelindüğimüz arz eyleyüp ve ba'zı tüfengler göndermişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, ol elinde tüfeng bulınan kimesneleri yarar âdemlere koşup Rodos begine gönderüp teslîm idesin ki küreğe koya ve teslîm olınduğına müşârün-ileyhden temessük aldurasın ve ne mikdâr kimesne gönderürsen isimlerin yazup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 10 Şevvâl sene 967 [04.07.1560]

1305 *Bosna beyine: Yanık Hisar civarında toplanmakta olan Nemçeliler hakkında malûmat verilmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Murâd'a virildi.
Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

Bosna begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp câsûs gelüp Yanık nâm hisârda atlu ve piyâde kefere cem'iyyeti olup diyü haber virüp akabince işbu Ramazân-ı mübârekün beşinci güni Kuban begi mektûb gönderüp câsûsımuz gelüp

Nemçe'den ve Dalyan'dan haylî asker Şarvar nâm mahalle gelmişdür ve bundan mâ'adâ Venedik'e tâbi' Hırvat cânibinden Zadra nâm kal'ada Hırvatlu Furoroş (?) kisvetinde yürür bin kârir dahı gelüp her tarafdan durmayup cem'iyete gelürler imiş diyü haber virdüklerin arz eyledüğün ecilden varıcak, bu husûsun vukū'ın ve adem-i vukū'ın yazup bildüresin.

1306 *Yanya kadısına: Levend taifesinin yaptıkları eşkiyâlıktan dolayı iskele mukâtaalarının battal olduğuna ve gemi getirdiklerinde tutulmalarına dair.*

Yazıldı.
Yanya hisâr-erenlerinden, arz getüren İlyâs'a virildi.
Fî 14 Şevvâl sene 967

Yanya kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp deryâ yüzinde gezer levend Venedik'den ve Dubravnik'den olan tüccâr tâ'ifesinün gemilerin ve espâbların alup yalı hisârlarına getürüp satup bu sebeble anlar dahı levende zahîre virüp müzâyaka çekdürmedükleri ecilden aslâ etrâfdan hırsuzluk itmekden hâlî olmayup illik re'âyâ ve yağı ve düşmen dimeyüp harâc-güzâr re'âyâyı tâlân idüp el-ân İnebahtı iskelesi'ne bir pâre barça getürüp içinde mübâlaga espâb olup on iki bin floriden ziyâde metâ'ın ednâ bahâ ile fürûht eyleyüp bu sebeble iskelelere tüccâr uğramayup mukāta'aları battâl eyleyüp mâl-ı mîrîye küllî zarar müterettib olup ammâ İnebahtı iskelesi'ne gelüp satılan gemi ve espâb mîrî içün zabt olınmasına emr-i şerîf olur ise levend tâ'ifesi bunun gibi fesâddan ferâgat idüp iskeleler dahı işleyüp mâl-ı mîrîye küllî nef' olmak mukarrerdür diyü ümenâ tâ'ifesi haber virdüklerin bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Anun gibi levend tâ'ifesi gemi getürdüklerinde mecâl virmeyüp kendülerin ele getürüp ve getürdükleri eger gemidür ve eger espâbdur, girift eyleyüp ne makūle gemi olup ve ne mikdâr espâbı olduğın defter idüp yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile olur ise amel idesin.

1307 *Bursa beyine: Bergama Kalesi dizdarını öldüren Bergama Subaşısı Muharrem'in sorguya çekilmesi ve kaçan adamlarının ele geçirilerek hapsedilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi arz idüp emr üzre yazılmışdur.
Begün oğlı Bâlî'ye virildi.
Fî 13 Şevvâli'l-mübârek sene 967

Burusa begine hüküm ki:

Ayazmend ve nevâhî-i Bergama kādîlariyle mektûb gönderüp Bergama kal'ası'nda maktûl olan dizdârun katli husûsı görilmek içün hükm-i şerîfüm vârid olup mazınna olanlardan sâbıkā Bergama sübaşısı olan Muharrem ve hıdmetkârı Kara Mustafa ve kullarından Keyvân ve Memi ele getürilüp gayrıları gaybet idüp mezbûr Muharrem'ün katle mübâşereti sâbit olmayup ve töhmet-i sâbıkası olmamağla örfe ikdâm olınmayup lâkin zann ifâde ider ba'zı alâ'im ü karâ'in zuhûr idüp ve mezbûr Kara Mustafa ve Keyvân: *"Katlde bile idük; efendimiz Muharrem, üç nefer yoldaş ile gönderüp katl itdük. Bir kırmızı çûkasın ve bulınan akça ve altunın alup bir kapama kaftanı içine koyup gice ile Muharrem'ün evine getürüp Ferhâd nâm kulı içerüye alup gitdiler"* diyü ikrâr itdiler ve mezbûr Kara Mustafa'nun yanında bir ibrişim kîse bulınup Ferhâd bana virdi diyüp maktûl dizdârun

idüği bi-hasebi'ş-Şer' sâbit olup ve mezbûr Muharrem'ün dizdâr ile adâvet-i külliyyesi olduğı ve fısk u fücûr ile iştihârı olduğın ahâlî-i memleket haber virdüklerin ve maktûlün evinde olan mâl ve rızkdan nesne alınmayup hemân bulınan akçası alınup taa'ssuben katl olınmışdur diyü bildürüp bu husûslarda vâkı' olan sûret-i sicillerin gönderüp arz itdüğün ecilden mezbûr Muharrem'e örf olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Ol gaybet iden âdemleri eger Kara Mustafa ve eger Keyvân ve Memi ve Ferhâd'dur mezbûra teklîf idüp buldurup, hıfz idüp ba'dehû kendüye örf-i ma'rûf idüp anun dahı ikrârı ne yüzden zuhûr idüp, kazıyye neye müncer olursa zabt idüp ahvâllerin yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebince amel idesin.

1308 *Diyarbekir beylerbeyine: İstanbul'un et ihtiyacını temin için Türkmen koyunlarından gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Ali Çelebî'ye virildi.
Fî 11 Şevvâl sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i İstanbul'da et husûsında ziyâde müzâyaka olmağın mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün Türkman koyunlarından koyun gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Sene-i sâbıkada gönderdüğün üzre Türkman koyunlarından koyun çıkardup âdem koşup sâhibleri ve yâhûd vekîlleriyle mahmiyye-i mezbûreye irsâl idesin ki getürüp bey' idüp ashâbına ticâret ve mahrûse-i mezbûre halkına si'at-i ma'îşet ola. Ve bile koşup gönderdüğün âdemlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki yolda ve izde hilâf-ı Şer' u kānûn kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyeler.

1309 *Eflâk voyvodasına: İstani adlı zimminin altunlarını alan Dimitri hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 11 Şevvâl sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ İstani nâm zimmî arz-ı hâl sunup, celeb olup baban zamânında âdemîsiyle bozmağa altun gönderüp vardukda, Dimitri nâm zimmî yolda bulup dutup âdemlerin salb idüp altunı alup te'addî ve hayf eyledi diyü şekvâ itmeğin sunduğı arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vardukda, göresin sunılan arz-ı hâlün mefhûmın iz'ân idinüp dahı mezkûrun arz itdüği vâkı'midür? Bu bâbda bundan akdem bu husûs görilüp cevâb virilmiş midür, nicedür? Aslı ve sıhhati üzre arz idesin.

[Yev]mü's-sebt fî 12 Şevvâli'l-mükerrem sene 967 [06.07.1560]

1310 *Ahmed Reis'e: Bütün ada yalıların korunması için diğer reislerle beraber çalışılması hakkında.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 12 Şevvâl sene 967

Ahmed Re'îs'e hüküm ki:

Senünle Adalar muhâfazasında olan hâssa reʾîslerden Tur Ali Reʾîs ve Hüsâm ve kalita reʾîsi Hüseyin ve mücrimler kadırgasiyle ve Midillü muhâfazasına mücrimler ile taʿyîn olınan Sinân Reʾîs ile Adalar muhâfazasiyçün seni mezkûrlara baş ve buğ taʿyîn idüp senün yanuna gelüp ol bâbda anlara dahı hükm-i şerîf yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, ol hükm-i şerîfümi mezkûrlara ulaşdurasın; hüsn-i ittifâk u ittihâd ile eger Kavala etrâfıdur ve eger Adalar arasıdur ve sâʾir hıfz u hırâseti lâzım olan yalıları ve deryâ yüzin gereği gibi hıfz u hırâset idüp levend ve korsan cânîblerinden ve sâʾir ehl-i fesâddan müsâfirîn-i bahre ve yalılara ve nevâhî vü kurâya zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp hıfz u hırâset bâbında dakîka fevt itmeyüp gaflet ile deryâlara yüriyen gemilere ve yalılara ve nevâhî vü kurâya ve reʿâyâ vü berâ[yâ]ya zarar irişdürmekden ziyâde hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

1311 *Adalar muhafazasında olan Tur Ali Reis'e ve diğer reislere hitaben Ahmed Reis'in başbuğ tayin olunduğunun bildirildiğine dair hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Bunlara baş ve buğ taʿyîn olınan Ahmed Reʾîs'dür.

Adalar muhâfazasında olan Tur Ali Reʾîs ve Hüsâm Reʾîs ve kalita reʾîsi Hüseyin ve mücrimler kadırgasiyle Midillü muhâfazasına taʿyîn olınan Sinân Reʾîs'e hüküm ki:

Hâliyâ sizünle muhâfazasına taʿyîn [olınan] hâssa reʾîslerden Adalar muhâfazasiyçün baş ve buğ taʿyîn olınup ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, muhâfaza husûsında müşârün-ileyh baş ve buğ kılınup muhâfaza husûsında vech ü münâsib gördüği üzre eger Adalar arasıdur ve eger ve sâʾir hıfz u hırâseti mühimm ü lâzım olan yalılardur, gereği gibi hıfz u hırâset idüp levend ve korsan ve sâʾir ehl-i fesâddan nevâhî vü kurâya ve reʿâyâ vü berâyâya ve yalılara zarar u gezend irişdürmeyüp husn-i ittihâd üzre vech ü münâsib gördüğün eger muhâfaza hıdmetinde dakîka fevt itmeyesin; şükr ü şikâyeti müsmir ü müʾessirdür. Sözine muhâlefet itmeyesin.

1312 *Semendire kadısına ve bölük kâtibi Ferhad'a: Tahrir olunan Semendire sancağındaki zeâmet ve timar sahiplerine yapılacak tevcihler hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 8 Şevvâl sene 967

Semendire sancağın kitâbet iden Semendire kādîsına ve bölük kâtibi Ferhâd'a hüküm ki:

Emr ile tahrîr itdü[ğü]nüz livâʾ-i mezkûrun eger sancak-begi ve erbâb-ı timar ve hisâr-erenlerinündür, kānûn üzre timarları tevzîʿ olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp emrüm üzre livâʾ-i mezkûrun zuʿamâsı ve erbâb-ı timarların ve hisâr-erenlerinün berâtları veya kaydları mûcebince kānûn üzre istihkāklarına göre ve defter-i cedîdden bedellerin tevcîh idüp tezkirelerin viresiz ki berât virile. Ammâ hîn-i tevzîʿde tamâm dikkat idesin, eger zuʿamâ ve erbâb-ı timar ve merdân-ı kalʿadur, her birine müstakıl bedelleri kurâ vü mezâriʿlerin tevcîh idüp meşkûk itmeyesin.

1313 *Usturumca kadısına: Seçen sâbık Beyi Ahmed'in yaylağına davar getiren ve adamları yaralayıp koyunları telef eden Divane Davud hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.

Usturumca kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp تزمك dimekle maʿrûf yaylak yigirmi yıldan ziyâde, sâbıkā Seçen Sancağı Begi olan Ahmed *dâme izzuhû*'nun müstakıl yaylağı olup Dîvâne Dâvûd nâm kimesne tevâbiʿi ile davarların getürüp müzâyaka itmeğin bu husûsın teftîşine vârid olan hükm-i şerîf mûcebince mezkûrı Şerʿ-i Şerîfe daʿvet için müşârün-ileyhün kethudâsı âdemi ile Muhtesib Mustafa nâm kimesne gönderildükde itâʿat-i Şerʿ-i Şerîf itmeyüp mezbûr Dâvûd üzerine âlet-i harble yüriyüp baʿdehû mezkûr yaylağa gelüp mûmâ-ileyhün koyunı üzerindeki âdemlerin mecrûh ve niçe koyunları da telef idüp teʿaddî itdüğin bildürdüğün ecilden mezkûrı ele getürmek için Dergâh-ı muʿallâʾm çavuşlarından Yaʿkūb *zîde kadruhû* taʿyîn olınup **buyurdum ki**:

Vardukda, mezbûr her kandeyse ele getürüp emr-i sâbık üzre husamâ müvâcehesinde teftîş idüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Ol bâbda emr-i şerîfüm neyse icrâ idesin.

1314 *Tekeli beyine ve Karahisar kadısına: Deftere kaydedilmemiş olan şahin yuvalarındaki şahinlerin mîrî için zaptedilip İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Yazıcı Hasan Beg'e virildi.
Fî 17 Şevvâl sene 967

Teke-ili begine ve Kara-hisâr kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı hükûmetinüzde Karakaya ve Yüklük ? (توشقاق) ve (قره سوقاق) nâm mahâllerde vâkıʿ olup hâric ez-defter olan şâhin yuvaların mîrî için zabt eyleyüp Âstâne-i saʿâdet'üme getürmek içün zuʿamâdan Himmet taʿyîn olınup **buyurdum ki**:

Zikr olınan mahâllerde vâkıʿ olan yuvalarda hâsıl şâhinleri mîrî içün zabt idüp bir senede Südde-i saʿâdet'üme getürüp teslîm ide. Ol bâbda kimesne mâniʿ olmaya.

1315 *Akça Kızanlık kadısına: Akça Kızanlık'ta iki Yahudi'yi katle teşebbüs eden iki kişinin küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 11 Ziʾl-kaʿde sene 967

Akçakızanlık kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Akçakızanlık kazâsında sâkin olup beyʿ u şirâ iden Yahûdî tâʾifesinden iki kimesne bâzâra gelürken hâric-i kazâdan iki kimesne yollarına gelüp kılıç çıkarup katl niyetine çalup zafer bulımayup tutılduklarında mahfil-i Şerʿa getürilüp Müslimânlar mahzarında suʿâl olınduklarında biri ikrâr idüp ikrârı sicill olınup sancak sübaşısına teslîm olındukların bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, teʾhîr itmeyüp mezkûrları yarar âdemlere koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ki küreğe konıla ve koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh idesin ki yolda onat hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

1316 *Sultanönü piyadeleri beyine: Hizmet vukuunda nöbetlerine gelmeyen piyadelerin isimlerinin yazılıp küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Begün âdemi Yûsuf'a virildi.
Fî 15 Şa'bân sene 967

Sultân-öni piyâdeleri begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûra tâbi' Ala-kilise nâm karyede sâkin olup vilâyet defterinde isimleri mastûr olan piyâde tâ'ifesinden Yûsuf b. Ali ve Sefer b. Bâlî ve Behram b. Ca'fer ve Nasûh b. Yûsuf ve Ramazân b. İlyâs ve Köçek b. Yûsuf nâm piyâdeler emr-i şerîf ile hıdmet vâkı' olup nevbetleri gelüp da'vet olınduklarında gelmedüklerinden mâ'adâ varan âdemi muhkem döğüp ve: *"Biz hassa karyede sâkinüz, ortakcıyuz"* diyü ta'allül ü inâd itdüklerin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Anun gibi defterde piyâde olanları nevbetleri geldükde getürdüp edâ-i hıdmet itdüresin. Şöyle ki, vech-i meşrûh üzre ta'allül ü nizâ' idüp gelmezler ise isimleri ile yazup ve yarar âdemlerüne koşup küreğe konmak içün defteri ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1317 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Bağdad'da Cüllab nehri üzerinde Kara Musa'yı öldüren Mustafa Çavuş hakkında lâzım gelenin icrasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 22 Şevvâl sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Velî-oğlı Kubâd gelüp vilâyet-i Diyârbekr'de Ruha sancağında timara mutasarrıf olan müteveffâ Kara Mûsâ evlâdı Mehmed ve Sittî ve Hatâyî ve Nigâr ve Fâtıma nâm yetîmler cânibinden vâsî-i Şer'îsi olup Südde-i sa'âdet'üm çavuşlarından Ca'fer Çavuş-oğlı Mustafa Çavuş Bagdâd'dan ulağla geçerken Cüllâb nehri üzerinde Korıcı değirmeni nâm mahalde zikr olınan Kara Mûsâ'yı iki def'a kılıç ile ve birkaç def'a bozdoğan ile urup ol darbdan fevt olup ol bâbda Şer'ile teftîş içün hükm-i şerîfüm virildüğin bildürüp anda hasmı ile muvâcehe olmağiçün emr-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki**:

Şer'ile teftîş olmağiçün mezkûr Mustafa Çavuş'ı yarar âdem ile emrüm mûcebince mahall-i hâdiseye gönderesin ki, anda husamâ muvâcehesinde husûs-ı mezbûr Şer'ile görile.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 16 Şa'bâni'l-mu'azzam sene 967 [10.07.1560]

1318 *Kastamonu beyi ve kadısı ile Daday kadısına: Daday nâiblerinden hakkında tahkikat yapılan Kâbil'e bundan sonra nâiblik verilmemesi ve Gaybi Fakih'in Rodos beyine teslim olunmasına dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Mustafa'ya virildi.
Fî 21 Şevvâl sene 967

Kastamoni begine ve kādîsına ve Daday kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp emr-i şerîfüm mûcebince Daday kazâsından Kābil ve Gaybî nâm eski nâ'iblerün oldukları yirlere varılup nidâ itdürilüp teftîş olınduklarında mezbûr Kābil'ün üzerine nesne sâbit olmayup yarar kefîllere virildüğin ve mezbûr Gaybî'nün

üzerine sâbit olan hukūk-ı nâs ve sâ'ir isnâd olınan kazıyyeler sicille kayd olınup hakları alıvirilmek içün sen ki sancak-begisin, sana teslîm olınduğın ve vâkı' olan kazâyâ mufassalen defter olınup gönderildüğin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, eger mezbûrlarun üzerlerine sâbit olan hukūkdur ve andan gayrı dahı mezkûrlardan da'vâ-yı hakk ider kimesne var ise hasımlariyle berâber idüp bir def'a Şer'ile sorılup fasl olınmış olmayup ve on beş yıl bilâ özr-i Şer'î geçmiş olınmayan kazıyyelerin ber-muktezâ-yı Şer'-i Şerîf onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; mezbûrlarun üzerlerinde bi-hasebi'ş-Şer'i'ş-Şerîf sâbit olan hukūk-ı nâsı bi't-tamâm ashâbına alıviril[dük]den sonra mezbûr Kābil'e min-ba'd niyâbet itdürmeyüp ve mezbûr Gaybî Fakih'un dahı ol yirlerden alâkasın kat' itdürüp Rodos'a gönderüp Rodos begine teslîm itdüresin ve teslîm olınduğına müşârün-ileyhden temessük alasın ve üzerine sâbit olan mevâddun defterin mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1319 *Canik beyine: Erim ve Terme kazalarında zuhur eden eşkiyâ hakkında tafsilâtlı bilgi verilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Canik begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Canik sancağında Erim ve Tirme kazâlarında ba'zı eşirrâ ve eşkıyâ zuhûr idüp her bâr ki bir kādî ma'zûl olup gitmek murâd idindükde kapusın alup ve yolına varup gitmesine mâni' olup tazyîk u ta'cîz ve tezvîr ü telbîs ile bir mikdâr akçasın alup akça virmezse ba'zı espâbın ve yâhûd bir davarın alıkoyup bu husûsı âdet idinüp tarîk-ı kisbleri bu yüzden olup kādîları te'ekkül idinüp her ne denlü müstakim ve sâlih kimesne de olsa mahzâ celb-i mâl içün bu tarîk üzre ihânet ü hakāret itmeğin niçe kādîlar bunlarun bu maküle fesâdın işidüp kādîlığından ferâgat idüp ve niçesi tekmîl-i müddet itmeden bıragup gidüp hâliyâ kādî olanlar bu husûsı arz idivirin didüklerin bildürmişsin. İmdi, arz itdüğün kimesnelerün ale'l-infirâd isimlerin ve üzerlerine ne vechile şirret ü şakāvet sâbit ü zâhir olmışdur arz itmemişsin. **Buyurdum ki**:

Ol kimesnelerün arz itdüğün üzre şirret ü şakāvet itdükleri sâbit ü zâhir olur ise sicill olmış mıdur ve ne vechile husûslar sâbit ü zâhir olmışdur? İsimleri ve resimleriyle yazup defter eyleyüp sûret-i sicilleriyle Südde-i sa'âdet'üme arz idesin. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel idesin.

1320 *Sakız beylerbeyine: Selânik'ten Silifke'ye kurşun götürmek üzere iki gemi gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 7 Şevvâl sene 967

Sakız beglerine hüküm ki:

Mahrûse-i Selânik'den vilâyet-i Karaman'a tâbi' Silifke nâm iskeleye irsâl olınmak içün üç bin beş yüz kantâr kurşun olup alup gitmek içün gemi lâzım olmağın, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp zikr olınan mikdârı kurşun getürmeğe kābil eger bir gemidür, eger iki gemidür yarar yaraklu gemiler tedârük idüp mu'accelen Selânik'e irsâl idesin ki emrüm üzre zikr olınan kurşunı navlun ile tahmîl idüp Silifke iskelesi'ne iletüp teslîm idesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür. Ana göre Âstâne-i sa'âdet'üme olan ubûdiyetinüz muktezâsınca gemi tedârük idüp gönderesin.

1321 *Boğdan voyvodasına: Özi Kalesi'nin tamirinin gelecek seneye tehiri ile zahire ve saire tedariki hakkında.*

Yazıldı.
Bovosyan nâm zimmîye virildi.
Fî 16 Şa'bân sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp sâbıkā hükm-i şerîf vârid olup Özi kal'ası ta'mîrine ta'yîn olınan Mehmed nâm za'îm mektûb gönderüp, kal'a-i mezbûre ta'mîri içün ta'yîn olınan eşkünci tâ'ifesi ve kifâyet mikdârı bennâ ve ırgad ve binâ tamâm olınca muhâfaza içün askeri ile Vulçıtrın begi ve beşlüleriyle Akkerman beginün me'kûlâtı ve davarları ulûfı içün Silistre ve Hırsova ve Kili ve Brayıl ve Tekfur-göli kādîlarına fermân olınmağın zahîre tedârüki içün Hırsova kādîsına varıldukda Nogay ve Kırım Tatarlarından bî-hisâb âdem gelüp niçesi zikr olınan kazâya ve niçesi dahı senün cânibüne geçüp küllî kahtlık olup kal'a ta'mîri içün ırgad tedârük olınmağla ve binâ tamâm olınca muhâfaza içün ta'yîn olınan askerün me'kûlâtı ve davarları zahîresi ziyâde kahtlık olınmağa bulınmağa imkân olmadığın zikr olınan kādîlar sana i'lâm itdüğin ve dahı her ne arz itmişsen ma'lûm-ı şerîfüm olmışdur. İmdi, zikr olınan kal'anun ta'mîr olınması bu sene te'hîr olup sene-i âtiyede binâ olınmak emr olmışdur. **Buyurdum ki**:

Sen dahı ana göre mukayyed olup inşâ'allâh sene-i âtiyede mübâşeret olınmalu oldukda, emr-i sâbık üzre eger zahîredür ve eger sâ'ir emr olınan husûslardur, tedârük ü ihzâr idüp irsâl itmek bâbında Âstâne-i sa'âdet'e olan ubûdiyyetün muktezâsınca dakika fevt itmeyüp envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

1322 *Arab defterdarına: Şehzade Bâyezid'in Malatya'daki baslarının zabtına ve adamları hakkında malûmat verilmesine dair.*

Yazıldı.

Arab defterdârına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem tugyân iden oğlum Bâyezîd'ün livâ'-i Malâtıyye'de vâkı' olan hâslarınun ve Ekrâd tâ'ifesinün mahsûli Hızâne-i Âmire içün zabt olınup ele giren ummâl ve emînlerün hisâbları görilmek içün habs idesin diyü Diyârbekr beglerbegisine emr-i şerîf vârid olmağın Gerger ve Kâhta cânıblerinde olan hâslarına emîn olan Mahmûd ve Kâtib Mehmed sene sitte ve sittîn ve tis'a-mi'e Ramazân'ınun beşinci güninden berü (?) Gerger kal'ası'nda habs olınmış imiş. Hisâbları görilüp zimmetlerinde mâl-ı mîrî zâhir olur ise tahsîl olınmağiçün emr-i şerîf ile müfredât defterlerinden hisâbları görilüp üzerlerinde bâki zâhir olmayup emr-i şerîfle habs olınmağın ıtlâk olınmağa cür'et olınmayup Haleb kal'ası'nda habs olındılar diyü bildürmişsin. Ammâ mezbûrlar ne makūle kimesnelerdür, bildürmemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, ahvâllerin onat vechile tetebbu' eyleyüp mezkûrlar ne makūle kimesnelerdür kendünün kullarından mıdur, Dergâh-ı mu'allâ'mdan koşılanlardan mıdur, sonra kendü yazdukları mıdur ne târîhden berü kulluğunda olmışlardur? Tafsîl üzre yazup bildüresin.

1323 *Rodos kadısına ve dizdarına: Rodos'a gönderilen Kırım hanının iç kalede hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 7 Şevvâl sene 967

Rodos kādîsına ve dizdârına hüküm ki:

Anda Rodos'a irsâl olan Kırım Hân'un iç-kal'ada habs olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Emrüm üzre mezkûrı iç-kal'ada habs eyleyüp kendü âdemlerinden gayrı bir ferdi bulışdurmayasın. Eger anun gibi hâricden gelüp mektûb sunarlarsa kendüleri tutup habs idüp sunduğı kâğıdların bir kîseye koyup mühürleyüp mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Emr-i şerîfüme mugāyîr hâricden kimesneyi bulışdurmayasın.

1324 *Lala Mustafa Bey'e: Reâyâdan ölenlerin oğullarından birinin de ölümüyle bunlara intikal etmiş olan çiftlikler hakkında ne yolda muamele ifa olunacağına dair.*

Yazıldı.
Gönderilmedi.

Lala Mustafa Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp, *"Fevt olan ra'iyyetün tasarufında olan çiftliği oğullarına intikal itdükden sonra oğlanınun dahı birisi fevt oldukda karındaşı yiri içün sâ'ir karındaşlarından sipâhî, tapu alamaz"* diyü vilâyet-i Karaman'un defteri zahrında mukayyed olduğın ve Südde-i sa'âdetimden hilâfına hüküm virilmekle tereddüd olınup ol cânibden dahı hüküm virmelü olsa ne vechile virilmesin bildürmişsin. İmdi, anun gibi re'âyâdan biri fevt olsa ve yâhûd üç yıl ale't-tevâlî bilâ-mâni' boz kalmak ile tapuya müstahıkk anun gibilerün karındaşları var ise karındaşı var iken âhara virilmez. Ammâ karındaşı yirine bî-garaz Müslimânlar ne mikdâr tapu takdîr iderler ise il virdüğün karındaşı virüp almak kānûn-ı mukarrerdür. Ger yir babalarından kalmış eger sonradan kendü alduğı yir olup fark yokdur. **Buyurdum ki**:

Bu husûslarda ol cânibden hüküm virilmelü oldukda bu kānûn-ı kadîm üzre virilüp ol deftere kayd olınan ile amel olınmaya ki, kānûna mugāyir kayd olmışdur.

1325 *Akkirman Beyi Hüseyin'e: Reâyâya zarar veren kâfirlerin baklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Mustafa'ya virildi.
Fî 21 Şevvâl [sene 967]

Akkerman Begi Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp kal'a-i Akkerman iskelesi mukābelesine mükemmel âlât-ı harb ile iki yüz mikdârı kâfir gelüp niçe kimesnelerün atın ve espâbın nehb ü gāret idüp ve haylî koyun ve kuzu kırup ve her yıl bunun gibi fesâd itmekden hâlî olmayup itdükleri fesâd ü şenâ'atün haberi gelince yine ber-vech-i isti'câl vilâyetlerine gidüp bundan akdem vârid olan emr-i şerîfde mezkûrlarun vilâyetlerine varılması memnû' olmağın akablerince varılmasına cür'et olınmadı diyü bildürmişsin. İmdi, emr-i şerîfümde, mâdâmki anlar tarafından dahl ü ta'arruz olınmaya, berü cânibden dahı kimesneyi

dahl ü taʿarruz itdürmeyesin diyü fermân olınmış idi. Ne ân ki ol tarafdan bu makūle fesâd ü şenâʿat zuhûr eyleye, sen defʿ-i ifsâdlarına mübâşeret itmeyüp ol emr-i şerîfümi temessük idinesin. bu bâbda gereği gibi mesʾûl olmışsındur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup anun gibi ol cânibden kendü hâllerinde olmayup reʿâyâya zarar kasdın iden ehl-i fesâdı ele getürüp gereği gibi haklarından gelüp hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i raʿiyyet bâbında dakîka fevt itmeyesin. Şöyle ki, sancağunda bu makūle fesâd ola, aslâ özrün makbûl olmayup muʿâkab olman mukarrer bilesin.

1326 *İskenderiye muhafızına: Mısır sâbık beylerbeyisinin Mısır'a gönderdiği Kethudâsı Behram'ın selâmetle ulaşmasına dair.*

Yazıldı.
Paşa'ya gönderildi.

İskenderiyye muhâfazasında olan bege hüküm ki:

Bundan akdem Mısr Beglerbegisi olan İskender *dâme ikbâlühû* kethudâsı Behrâm ile mahrûse-i mezbûreye baʿzı ehlün espâbı ile irsâl idüp ol bâbda kimesne dahl itmeyüp lâzım oldukda muʿâvenet olınmasın recâ itmeğin, **buyurdum ki**:

Varup mezbûr ile espâbı vusûl buldukda, Mısr'a îsâli bâbında muʿâvenet idüp kimesneyi dahl itdürmeyesin.

-1326 /a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Adalar muhâfazasında olan Mustafa Reʾîs'e.

1327 *Mütevelli İslâm Bey'e: Bâyezid imareti su yolunun tamiri müddetince Bâyezid Camii ve mutfağı için su verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Muʿtemed Hüseyin'e virildi.
Fî 3 Zi'l-kaʿde sene 967

Mütevellî İslâm Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ merhûm ceddüm Sultân Bâyezîd Hân *tâbe serâhu* mütevellîsi, imâret-i mezbûreye cârî olan suyolı meremmet olınmağın suyı kesilüp meremmet tamâm olınca câmiʿ-i şerîfe ve matbaha su lâzım olup Mahrûse-i İstanbul'a gelür sulardan mezbûr câmiʿ-i şerîfüme cârî olan sudan gayrı su yokdur, meremmet tamâm olınca andan su taʿyîn olına diyü suyolcı-başı buçuk lüle su virilmek mümkin ve metehammildür diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, meremmet-i mezbûre tamâm olınca zikr olınan câmiʿ-i şerîfmün suyından mûmâ-ileyh ceddimün câmiʿ ve matbahına su viresin, meremmet tam oldukda girü katʿ olına.

1328 *Bursa kadısına: Hoca Mercan oğlu ile bazı kadınların dâvasıyla alâkalı hükümlerin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.

Burusa kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Hoca Mercan-oğlı ile daʿvâsı olan hâtûnlarun babamuzdur diyü

daʿvâ itdükleri Hoca Ahmed'ün ahvâlin mahalle halkından tefahhus idüp arz idesin diyü irsâl olınan hükm-i şerîf ve andan mâʿadâ Kādî-asker tarafından Hoca Mercân-oğlı'na Âstâne-i saʿâdet'e göndermek içün gönderilen hükm-i şerîf ve bunlardan gayrı bu husûs içün ne mikdâr hüküm gönderilmiş ise tetebbuʿ idüp, bulup cümlesin gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikr olınan hükümleri ve anlardan gayrı bu husûs içün irsâl olınmış ne mikdâr hüküm var ise bir kîseye mühürleyüp gönderesin.

1329 *Eflâk voyvodasına: Reâyâyı ve memleketi koruması hususunda ciddî olarak çalışmasına dair.*

Yazıldı.
Fâʾik Beg'e virildi.
Fî 16 Şevvâl sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Erdel küffâr-ı hâksârına müteʿallık ve Erdel'ün harâcın husûsın arz idüp ve Eflâk sınurına dahl olınduğın ve anlardan gayrı dahı her ne bildürmişsen maʿlûm-ı şerîfüm olup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i raʿiyyet bâbında dakîka fevt itmeyüp mücidd ü merdâne olup eger vilâyet-i Erdel'dür ve sâʾir etrâf ü cevânibe göz kulak olup min-baʿd dahı her cânibden vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı ve sâʾir muhtâc-ı arz olan ahvâli yazup Südde-i saʿâdet'üme bildürmekden hâlî olmayasın ve sınur husûsına dahı müʾekked hükm-i şerîfüm yazılup kadîmî Eflâk sınurına kimesneyi dahl itdürmeyesin diyü emrüm olmışdur. Sen dahı atebe-i ulyâma olan ubûdiyyetün muktezâsınca Eflâk tâʾifesin berü cânibe dahl ü taʿarruz itdürmeyüp gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin.

1330 *Niğbolu Beyi Ahmed Bey ile Şumnu ve Hezargrad kadısına: Eflâk hududuna müdahalenin mâni olunması hakkında.*

Bu dahı.
Bu mektûb Paşa hazretlerinde kalmışdur.
Emr-i âhar, mektûb zahrında mukayyeddür.
Ana göre yazıldı.

Niğebolı Begi Ahmed Beg'e ve Şumnı ve Hezargrad kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda mektûb gönderüp berü cânibden baʿzı ümenâ vü ummâl vilâyet-i Eflâk'un sınur ve hudûdına duhûl idüp kendüye müteveccih olan baʿzı hukūka taʿarruz idüp andan mâʿadâ reʿâyâsın rencîde idüp teʿaddî iderler imiş. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup vilâyet-i Eflâk'un kadîmden muʿayyen ve mümtâz ve maʿmûlün-bih olan sınurına berü cânibden eger begler âdemlerinden ve eger sâʾir ümenâ vü ummâlden ve bi'l-cümle ümerâyı dahl ü taʿarruz itdürmeyüp reʿâyâsın dahı kimesneye hılâf-ı Şerʿ rencîde itdürmeyesin. Anun gibi eslemeyenleri menʿ idüp memnûʿ olmayanları yazup bildüresin. Ammâ bu bahâne ile Eflâk tarafından dahı Memâlik-i mahrûse'm hudûdına dahl olmak câʾiz değildür. Ana göre mukayyed olup muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1331 *Bursa beyine: Bergama hisarı erenlerinden kale hizmetinde bulunmayıp hariçde sâkin olanların gediklerinin başkasına tevcihi lâzım geleceğine dair.*

Yazıldı.
Oğlına virildi.
Fî 20 Şevvâl sene 967

Burusa begine hüküm ki:

Mühürlü tezkire gönderüp Bergama hisârı erenlerinden dört nefer kimesne hisârda sâkin olmayup âhar sancak[da] mütemekkin oldukların bildürmişsin. İmdi, hisâr-erenleri kal'adan taşra hâricde olmak câ'iz değildür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, anun gibi kal'a hıdmetinde olmayup hâricde olan hisâr-erenlerinün gedüklerin âhara tevcîh idesin ki herkes hıdmet-i lâzımelerin edâ idüp ihmâl ü müsâhele itmeyesin.

1332 *İlbasan beyine ve Debre kadısına: Rumeli Beylerbeyisi Mustafa Paşa hasları reâyâsının vergi ve resim vermeyip şer'-i şerîfe de itaat etmemekte olmaları hasebiyle ele geçirilmeleri ve hükmü tahrif edenler hakkında da lâzım gelenin yapılmasına dair.*

Yazıldı.

İlbasan sancağı begi ve Debri (Debre) kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Rûm-ili Beglerbegisi Mustafa Paşa'nun kazâ'-i mezbûrda vâkı' olan hâsları zâbiti Murâd Voyvoda, meclis-i Şer'a gelüp hâslarınun re'âyâsı karyelerine kondurmayup âdemlerini ok ile mecrûh idüp ispençelerin virmeyüp ve öşr-i gallâtların satdurmayup envâ'-ı fesâd ü şenâ'atlerinden şekvâ eyledükde sâbıkā kādî olan Şâh vukū'ı üzre şenâ'atlerin tescîl idüp arz eylemişler. Hâliyâ yine mezbûr voyvoda talebiyle kıbel-i Şer'den âdem gönderüp da'vet olındukda itâ'at itmeyüp gelmeyicek tekrâr kıbel-i Şer'den ve vilâyet halkından niçe yarar ve mu'temed kimesneler gönderilüp *"Şerî'at'e gelün, yohsa arz olınur"* dinildükde kurbimüzde olan âsî karyelere arz virildi ne oldı diyü itâ'at itmediler ve âdet-i agnâm cem'ine me'mûr olan Mehmed ile zikr olınan hâslardan âdet-i ağnam taleb olındukda inâd idüp bir akça virmediler ve bundan akdem zikr olınan re'âyâ voyvodalarından şikâyet idüp ellerine virilen hükm-i şerîfün içinde dört yirde kalem katduğı müşâhede olınmağın hükm-i şerîf aynı ile kîseye koyup ve mühürleyüp der-i devlete irsâl olındı. Şöyle ki, içlerinden birkaç nefer ehl-i fesâdun haklarından gelinmeye şimdiden sonra harâc ve âdet ü agnâm[1] ve avârız alınmayup ve şenâ'atleri yevmen fe-yevmen ziyâde olup mâl-ı mîrîye zarar müretteb olmak mukarrerdür diyü arz itmeğin imdi, **buyurdum ki**:

Anun gibi Şer'-i Şerîfe itâ'at itmeyen kimesneleri her ne tarîkla mümkin ise ele getürüp ve hükm-i şerîfüme kalem katan kimesneyi dahı her kande ise buldurup dahı ol bâbda Şer'ile lâzım geleni yirine koyup hilâf-ı Şer'-i Şerîf iş itdürmeyesin, şöyle bilesin.

---

1 "âdet-i agnâm" olmalı.

1333 *Silistre Mukâtaâtı Nâzırı Mehmed Çelebi'ye: Özi Kalesi tamiratının gelecek seneye tehiri ve işçilere izin verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren âdemine virildi.
Fî 22 Şevvâl sene 967

Silistre mukāta'âtı nâzırı Za'îm Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Özi kal'ası ta'mîri fermân olınup ve akıncı begi akıncısıyla ve Akkerman begi beşlüleriyle gelüp zamân-ı binâda ol cânibi hıfz u hırâset idüp ve eşkünci tâ'ifesi çeri-başılarıyla gelüp binâ hıdmetinde olmaları fermân olınup ve zikr olınan binâ mühimmi içün istabur ağacı ve binâya müte'allik kereste getürmek içün Boğdan voyvodasına emr olınup ve binâ üzerinde olan mübâşirîne Silistre ve Hırsova ve Tekfur-göli kazâlarından ihrâc olınmak fermân olınup Silistre sancağına gelüp vâsıl olduğında livâ'-i mezbûrda ve Akkerman sancağında gāyetle kaht olduğı ecilden bu senede bir habbe zahîre tedârükine mecâl olmayup bu yıl kal'a-i mezbûre yapılmak mümkin olmaduğı müşârün-ileyh ile arz itdüğünüzde Boğdan ve Eflâk voyvodalarına hisâr mühimmâtı içün lâzım olan keresteyi ve zahîreyi tedârük ve irsâl idesin diyü tekrar ahkâm-ı şerîfe irsâl olındukda hükümler voyvodalara irsâl olınup ve sen tahrîri fermân olınan celeb maslahatı içün livâ'-i Silistre ve Niğeboli'ya gidüp işbu sene seb'a ve sittin ve tis'a-mi'e Ramazân'ınun gurresinden celeb hıdmeti tamâm olup külliyyen eşkünci tâ'ifesiyle ve mi'mâr ve bennâ ve neccâr ile nefs-i Akkerman'a gelüp mübâşeret kasd olındukda mezbûrân Boğdan ve Eflâk voyvodalarından âdem gelüp vilâyetimüz nihâyet mertebe kahtlık olup eski gallâtdan mevcûd olan arpa külliyyen fermân-ı şerîf mûcebince mahrûse-i İstanbul'a irsâl olınup ve yeni terekemüz dahı kuraklık belâsından aslâ bitmeyüp re'âyâsı nâ-tüvân mükedderü'l-hâl olup açlık belâsından araba çekmeğe kābil davar dahı bulınmayup bir habbe zahîre ve keresteye kādir değilüz diyü ahvâli arz eyledük, sana âdem ve mektûb gönderdüp bu dahı vilâyetde olan ehl-i vukūf dahı mezbûrîn voyvodalarınun takrîrine muvâfık haber virüp ve bu yıl kal'a-i mezbûreye mübâşeret olınmaduğın arz eylemişsin. İmdi, bu sene binâdan ferâgat olınup **buyurdum ki**:

Te'hîr itmeyüp anda olan eger eşküncidür ve eger sâ'ir bennâ vü neccârdur, icâzet viresin. İn–şâ'allâh zikr olınan kal'a, gelecek yıl ta'mîr olına. Şöyle bilesin.

1334 *Sirem Bey'i Bayram Bey'e: İzvornik Kadısı Üzeyir'in kâtili olan Moravik Dizdarı Memi'nin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dîvân Kâtibi Dervîş Çelebî'ye virildi.
Fî 22 Şevvâl sene 967

Sirem Begi Bayrâm Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i İstanbul'da İzvornik kādîsı iken maktûl bulınan Azîz nâm kādînun kātili hâliyâ livâ'-i mezbûrda Moravik dizdârı olan Memi nâm kimesne idüği arz olınmağın **buyurdum ki**:

Mezbûrı dutup habsile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'allâ'ma gönderesin. Ammâ gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd idesin ki gayb itdürmekden hazer ideler.

1335 *Rodos muhafazasında olan reise: Emir Reis'in Boğaz Hisarı'nda Nasub Ağa'ya teslimini müteakip birtakım taaddiyatta bulunan levend taifesinin ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hacı Çavuş'a virildi.
Fî 22 Şevvâl sene 967

Rodos muhâfazasında olan re'îse hüküm ki:

Kavala kapudanı mektûb gönderüp Gelibolı kapudanına emir vârid olmağın Gelibolı kapudanı kendüye mektûb gönderüp sana koşılan Emîr Reʾîs'i Boğaz-hisârı'na getürüp Nasûh Aga'ya teslîm idesin dinilmeğin mâh-ı Şevvâl'ün dördinci güni mezbûrı getürüp Boğaz-hisârı'na Nasûh Aga'ya teslîm eyledüğinde ardınca feryâdcı gelüp beş pâre levend gemileri gelüp Sidrekapsi'yi urdılar ve beş pâre dahı Selânik Körfözi'ne gitmişlerdür. Bir yirde kavl ü karâr idüp yüz yaya tüfeng ile döğüp almak murâd itdüklerin ve on pâre gemiye bir gemi cevâb virmek müşkildür diyü arz idüp muʿâvenet taleb itmeğin, Rodos gemileriyle Rûm-ili câniblerin varup görüp anun gibi levend tâʾifesi var ise haklarından gelüp ve Rodos câniblerin İskenderiyye kapudanı gelüp sen gelince hıfz u hırâset itmek emrüm olup ol bâbda ana dahı hükm-i şerîfüm gönderilmeğin, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp Rodos gemileriyle Rûm-ili câniblerine geçüp eger ol arz olınan mahâlleridür ve gayrı yirleri cüst ü cû idüp zikr olınan levend tâʾifesin ele getürmek bâbında dakîka fevt itmeyüp mazarrat ü ifsâdların defʿ idüp eger zikr olınan levend tâʾifesinden ve sâʾir dahı korsan tâʾifesinden memleket ü vilâyete ve reʿâyâ vü berâyâya ve yalılara zarar u gezend irişdürmeyüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve Südde-i saʿâdet'ümden Ahmed Reʾîs dahı bir mikdâr gemi ile gönderilmişdür. Senünle dahı haberleşüp eger bir yire cemʿ olmak iledür, eger her birinüz çıkup yürimek iledür, vech ü münâsib olduğı üzre amel idüp levendleri ele getürmek bâbında ve hıfz u hırâset husûsında dakîka fevt itmeyesin.

-1335/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Mısr kapudanına arz-ı nakl olınup riʿâyet olınmışdur. Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp Rodos câniblerine mezbûr gelince hıfz u hırâset idüp yalılara ve reʿâyâ[ya] ve müsâfirîn-i bahra zarar u gezend irişdü[r]memek bâbânda dakîka fevt itmeyüp ve İskenderiyye câniblerin dahı hâlî komayup ol cânibe dahı göz kulağ olup siz berü gelmek ile ol tarafa zarar ihtimâli olmaya.

1336 *Şam beylerbeyine: Nâibliği kaldırılarak hapsedilmesi ferman olunan Alâeddin'in işlediği suçlarının cezalandırılmasına dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Şeyh Ahmed'e virildi.
Fî 21 Şevvâl sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Baʿlbek kādîsı mektûb gönderüp emr-i şerîfle bundan akdem niyâbetden refʿ olınup Şâm kalʿası'nda habs olınmak fermân olınan Alâeddîn niçe zamândur ki âsî karyelerde ve gâh Şâm'da ve Baʿlbek'de ihtifâ idüp yine envâʿ-ı fitne vü fesâda mübâşir olup Müslimânlarun mâlına ve ırzına müteʿallık teʿaddîden hâlî olmadığın bildürmiş. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezbûrı her ne tarîkla mümkin ise ele getürüp mezbûrdan daʿvâ-yı hakk ider varsa bir defʿa Şerʿile olmış olmayup ve on beş yıl bilâ özr terk olınmayan daʿvâlarun husamâ muvâcehesinde onat vechile hakk üzre Şerʿile teftîş idüp göresin; anun gibi Şerʿile hakları sâbit olanların hakların alıvirüp sâbit olan mevâddı ve nenün gibi husûslar olduğın mufassal yazup bildüresin ve Kendüyi emr-i şerîfüm olmadın habsden ıtlâk itmeyesin.

1337 *Aydın beyine: Ayaslug'da levend taifesinin yaptığı şekâvetten dolayı muhafazası lâzım olan mahallere kifayet mikdarı sipahi ile alay beyi tayin edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 27 Şevvâl sene 967

Aydın begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp sâbıkā oğlum Selîm *tâle bakāhu* Mağnisa'da iken nefs-i kasaba-i A[ya]sluğ ve etrâf karyelerinün levend tâʾifesinden reʿâyâ vü berâyâsı emn ü emân üzre olmak içün alay-begi ile kifâyet mikdârı sipâh taʿyîn idüp hâliyâ levend tâʾifesi ale'l-gafle gice ile gelüp Müslimân-larun evlerin basup mâlların alup ve baʿzın katl idüp yine alel-gafle Sisam adası'na geçmeğin âdet-i kadîme üzre etrâf ü cevânibde olan sipâh ü zuʿamâ cemʿ olup mahall-i mahûfeyi hıfz eylemek içün âdem ile mektûb gönderildükde: *"Emr-i şerîf olmayınca biz meʾmûr olmazuz"* diyü tenbîhe varan kimesnelere cevâb virmeğin ol mahâllerün gemi mevsimi mürûr idinceye dek hıfzı lâzım olduğın arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Anun gibi hıfz u hırâseti lâzım olan mahâlleri eger kifâyet mikdârı sipâhî ile alay-begi taʿyîn itmekdür ve eger sen bi'z-zât hıfz itmekdür, vech ü münâsib olan ne ise amel idüp muhâfazası lâzım olan mahâllere kifâyet mikdârı sipâhîden ve zuʿamâdan taʿyîn idesin, anun gibi muhâlefet idenleri her kimse mecâl virmeyüp ismi ve timarı ile yazup bildüresin ki, dirlikleri alınup haklarından geline. Bu bâbda tamâm mukayyed olup levend ve korsandan yalılarda reʿâyâya zarar irişdürmekden hazer idesin.

1338 *Budin beylerbeyine: Seksar'da bazı köylerde eşkiyâ ile ortaklıkları olanların haklarından gelinmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 22 Şevvâl sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Mühürlü tezkire gönderüp varoş-ı Selvi ve varoş-ı Mohaç ve Kavak ve Dal ve Daluca ve Belsbarye (?) ve Ulaşkon ve Uskal ve Semenlos (?) ve Çura ve Anderyan ve Sanos ve Berâʿ ve Bele ve Komaç (?) ve Daruca nâm on dört pâre karye ve iki varoş ahâlîsinün içinden haydud ve harâm-zâde çıkmayup haydud ve harâm-zâdeye şerîklerdür diyü Seksar sancağı begi Durali sana iʿlâm itdüğin arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; zikr olınan kurâ ve varoş ahâlîsinden anun gibi hayduk ve harâmî şerîk olup fesâd ü şenâʿatleri sâbit ü zâhir olanlarun gereği gibi haklarından gelesin ki sâʾirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkıʿ ola. Ammâ bu bâbda kemâl-i basîret üzre olup anun gibi yaramazlıkları olmayup kendü hallerinde olanlara dahl ü taʿarruz olınmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olınup bu bahâne ile kimesneden ahz ü celb olmakdan hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1339 *Vidin kadısına: Vidin'de câmi-i şerîf yakınındaki kilisede içki içilmesinin ve çalgı çalınmasının men'i hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Ali'ye virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 967

Vidin kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefs-i Vidin'de Mihaloğlı Mehmed Beg binâ itdürdüği câmiᶜ-i şerîfün kurbinde vâkıᶜ olan kenîsede kefere tâʾifesi şürb-i hamr ve âlet-i lehv ile gavgā idüp edâ-i salâta mâniᶜ olup şerr u şûrlarından Müslimânlar ziyâde mütezaccirü'l-ahvâl oldukları sâbıka arz olındukda emr ile refᶜ olınup sicill-i mahfûzda mukayyed ü mastûr olup baᶜdehû kasaba-i mezbûrede hark vâkıᶜ olup ve kenîse dahı ihrâk olup sonra kefere girü taᶜmîr ü tevsîᶜ idüp havlısı içinde meyyitlerin dahı defn itdüklerin arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, emr-i sâbık ile amel eyleyüp Şerᶜ-i Şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

1340 *Bursa beyine: İznik, Yalakâbâd ve Sabancı taraflarındaki eşkiyânın ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Oğlına virildi.
Fî 21 Şevvâl sene 967

Burusa begine hüküm ki:

Bundan akdem İznik ve Yalak-âbâd ve Sabancı etrâfında baᶜzı ehl-i fesâd ü şenâᶜat ve hırsuz u harâmî tâʾifesi zuhûr idüp fesâd ü şenâᶜat eylemeğin Südde-i saᶜâdetimden bir yaya-başı taᶜyîn olınup ele getürilmek içün İznik kādîsına hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Hâliyâ zikr olınan husûsa sen bizzat mübâşir olmak emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûr yaya-başı ile kādîyı yanına getürüp dahı bizzat zikr olınan yire varup zikr olınan mahâlleri ve ol dağları sürüp eger il-eri cemᶜ itmek iledür ve eger gayrı tarîk iledür her ne yüzden el virürse hüsn-i tedârük idüp ol cevânibde ebnâʾ-i sebîle zarar u gezend kasdında olan ehl-i fesâdı ele getürüp Şerᶜile haklarından gelüp ol etrâfı anlarun şerr u şûrlarından emîn idesin ve bunlardan gayrı baᶜzı levend tâʾifesi dahı sûhte nâmına yarağ u yasağla gezüp fesâd üzre olurlarimiş. Anun gibileri dahı görüp şöyle ki kendü hâllerinde yolcı olmayup yarağ u yasağ ile sûhte sûretinde ola, anun gibi levendâtı dahı mecâl virmeyüp tutup ele getürüp haklarından gelesin ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l isneyn fî 22 Şevvâlü'l-mükerrem sene 967 [16.07.1560]

1341 *Erzurum beylerbeyine: Yukarı canibe tücca taifesinin gümüş ve altun eşya nakit akça götürmelerinin men edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Beglerbegiye hıdmet iden Abdüsselâm'a virildi.
Fî 19 Ziʾl-kaᶜde sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîf gönderilüp yukaru cânibe tüccâr tâʾifesi gümüş ve altun evânîsi ve nakd akça alup gitmek menᶜ olınup tâcir getürdüği metâᶜına göre girü metâᶜ alup göndere diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ baᶜzı tüccâr tâʾifesi getürdükleri metâᶜlarun satduklarından sonra girü metâᶜ almayup cümle bahâsına gümüş alup kimesne maniᶜ olmaz, çıkıp giderler diyü Südde-i saᶜâdet'üme iᶜlâm olındı. İmdi, bu bâbda emr-i sâbıkum kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ onat vechile mukayyed olup yukaru cânibe eger evânî tarîkıyla ve eger gayrı cihetledür, emrüme muhâlif gümüş ve altun gitmekden hazer idüp yolları ve sâʾir tüccâr mürûr u ubûr idecek mahâlleri görüp gönderilen emre mugāyir iş olmakdan ve kimesneye himâyet olmakdan hazer idesin. Sonra özrün makbûl olmaz, ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 23 Şevvâl sene 967 [17.07.1560]

1342 *Erzurum'da zeâmet mutasarrıfı Ömer Çelebi ile Bayburd ve Erzincan kadılarına: Bayburd Dizdarı Mustafa'nın zulmünden dolayı tahkikat yapılıp neticenin arzedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bayburd hisâr-erenlerinden dizdâr arzın getüren Îsâ'ya virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 967

Vilâyet-i Erzurum'da zeᶜâmete mutasarrıf Ömer Çelebî'ye ve Bayburd ve Erzincan kādîlarına hüküm ki:

Erzurum beglerbegisi mektûb gönderüp Bayburd dizdârı olan Mustafa, zulmile maᶜrûf kimesne olup hazîneye gadri olmışdur diyü kalᶜa-i mezkûre bölük-başı ve kethudâsı gelüp takrîr itdüklerin arz idüp ve mezkûr dizdârun dahı Âstâne-i saᶜâdet'e mektûbı vârid olup kalᶜa-i mezbûre kethudâsı ve bölük-başı terk-i kalᶜa idüp dâʾimâ kendü hevâlarında yürürler diyü iᶜlâm itmeğin iki arzun sûretleri aynı ile ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, gönderilen arzlarun sûretlerine nazar idüp dizdâr hakkında hisâr-erenlerinden arz itdükleri husûslardan ve anlar hakkında dizdâr arz itdüği mevâddan yanınuzda sâbit ü zâhir olan ahvâllerin bir mâddesin ketm itmeyüp bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp alınup vukūᶜı üzre tarafeynün yanınuzda sâbit ü zâhir olan mevâddın mufassal u meşrûh yazup bildüresin.

1343 *Budin beylerbeyine: Budin'de bazı köylerin halkının güherçile işlemeğe tayin olunmasından dolayı köy mutasarrıflarına bedellerinin tevcihi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 22 Şevvâl sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Budun'da Uca ve Harbuz ve Köroş ve Dal nâm karyeler halkı güherçile işlemek içün taᶜyîn olındığın bildürdüğin ecilden ol karyelere mutasarrıf olanlara bedelleri tevcîh olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Emrüm mûcebince zikr olınan karyelere mutasarrıf olanlara düşenden âhar bedellerin tevcîh idüp tezkirelerin viresin.

1344 *Mısır Kapudanı Şüca Bey'e: Mısır sâbık beylerbeyisinin, adamı Behram ile eşyasının Mısır'a selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 22 Şevvâl [sene 967]

Mısr Kapudanı Şücâᶜ Beg'e hüküm ki:

Sâbıkā Mısr Beglerbegisi olan İskender *dâme ikbâluhû* Hamza nâm reʾîsün gemisi ile ehlin, baʿzı espâbı ile Behrâm nâm âdemiyle Mısr cânibine irsâl idüp mahûf yirlerde muʿâvenet olmak bâbında inâyet recâ itmeğin buyurdum [ki]:

Varup sana vusûl bulduklarında anun gibi mahûf olan mahâllerde mezbûr gemiye zarar u gezend irişdürmeyüp emîn ü sâlim îsâli bâbında muʿâvenet idesin.

1345 *Amasya beyine: İstanbul'da hapsedilmiş olan Mehmed'den daha başka davâcılar zuhur ettiğinden davanın yeniden görülmesi için adı geçenin kendisine gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 967

Amâsiyye begine hüküm ki:

Bundan akdem emr ile teftîş olınup habs ile Südde-i saʿâdet'e gönderdüğün Mehmed'den baʿzı kimesneler dahı Südde-i saʿâdetimde daʿvâ-yı hakk itmeğin mahallinde Şerʿile görilmek içün kayd ü bend ile Dulkādirlü çavuşlarından Kubâd Çavuş'a teslîm olınup sana irsâl olındı. Vardukda, alup kabz idüp dahı yarar âdemle kayd ü bend ile mahalline gönderüp husamâsiyle berâber idüp Şerʿile ahvâlin teftîş idüp Şerʿile sâbit olan hakkın alıvirüp dahı mezkûru girü kayd ü bend ile yarar âdemler ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Ammâ gaybet itdürmekden ziyâde hazer idesin.

1346 *İlbasan beyine ve kadısına: İlbasan sancağında köylerden oğlan alıp satan ve cinayet işleyen eşkiyânın ele geçirilerek haklarında gerekenin icrasına dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Gün (?) nâm zimmîye virildi.
Fî 24 Şevvâl sene 967

İlbasan sancağı begi ve kādîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin; Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Ohri sancağına tâbiʿ Besnâr nâm karyeden Hasan Manas ve oğlı Mustafa nâm yoldaşı ve Petril nâhiyesinde Doğan-oğlı Mustafa ve Nebî ve Hüseyin b. İbrâhîm Mîrzâ ve Yani Savavak (?) ve Kara Yûsuf-oğulları Ayas ve Divâne Kayıkı (?) ve Bâlî Yavrızen ve Hüseyin Çelebî, sübaşısı Ahmed Sübaşı nâm harâmîler İlbasan sancağına tâbiʿ Harmanika nâhiyesinde Dutlişte nâm karyeden dârendegân-ı hükm-i şerîf ve Vasokole ve Ulaş Anderya nâm zimmîlerün dört nefer oğulları ile bir nefer kızların alup ve Neşkef nâm karyeden dahı iki nefer oğlan ve Corile (?) nâm karyeden iki oğlan ve Hurakı'den dahı iki oğlan kapup satup ve bunlardan mâʿadâ Leş ve Draç iskelelerine gelüp giden tüccâr ve kârbânun yolın basup âdemler katl idüp espâb ü emvâllerin gāret idüp dâʾimâ fesâd ü şenâʿatden hâlî olmayup mazarratlarından reʿâyâ perâkende olmak mertebesine varup Leş iskelesi yolları tamâm münsedd olup vâcibü'l-hazf harâmîlerdür diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-eʿamm varıcak, bu husûsa onat vechile mukayyed olup mezbûrûn kimesneleri ihzâr idüp bi'l-fiʿl ellerinde esîr bulınanlardan daʿvâ ider kimesne varise bir defʿa fasl olmış değil ise ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm gereği gibi teftîş ü tefahhus idüp göresin; kazıyye arz olındığı gibi olup zikr olınan karyelerden alınan oğlanları mezkûrûn kimesneler alup gidüp beyʿ idüp fesâd eyledükleri ve yola inüp tüccâr ve kârbândan âdem katl eyledükleri

bî-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf sâbit ü zâhir olur ise oğlanları her kande ise buldurup Şerʿile ashâbına teslîm itdürüp dahı bu fesâdı idenler sipâhî ise habs idüp yazup Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin, değil ise ol bâbda muktezâ-yı Şerʿ-i Şerîf ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasın. Ammâ bu bâbda tamâm hakk üzre olup bî-günâh kimesnelere hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf zulm ü teʿaddî olmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olınup kimesneden ahz ü celb olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

1347 *Budin beylerbeyine: Beratlarını deftere kaydettirmeleri gereğinin ümeraya tenbih edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 26 Şevvâl [sene 967]

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp baʿzı begler kullarum tezkirelerin Dergâh-ı muʿallâ'mdan ihrâc itdürüp berât eyleyüp, iledüp berâtların anda olan deftere kayd itdürmekle baʿzı husûsları müşevveş olur diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun gibi Âstâne-i saʿâdet'ümden berâtın ihrâc iden ümerâ kullaruma tenbîh eyleyesin ki, berâtların iledüp anda deftere kayd itdüreler. Varup kayd itdürmeyince olmayalar.

1348 *Murad Çelebi'ye: Tahrir edilen sancaklara ait zevâid miktarının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Erbâb-ı timardan Sefer'e virildi.
Fî 26 Şevvâl sene 967

Murâd Çelebî'ye hüküm ki:

Bundan akdem sana tahrîri fermân olınan sancaklarun hîn-i tahrîrde zevâʾidi zâhir olmış mıdur? Maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, emr üzre tahrîr olınan elviyenün hîn-i tahrîrde ne mikdâr zevâʾidi zâhir olmış ise yazup Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

1349 *Ösek kadısına: Ösek Kalesi'nin yenilenmesi istenilen hamamı hakkında malûmat verilmesine dair.*

Yazıldı.
Erbâb-ı timardan Pîrî'ye virildi.
Fî 28 Şevvâl sene 967

Ösek kādîsına hüküm ki:

Tımışvar beglerbegisi mektûb gönderüp Ösek kalʿası dâhilinde olan mescidi mukaddemâ ağaç ile yapılup köhne olup hâliyâ taş ile yapılup yanında bir muʿallim-hâneye dahı el urılup kalʿa-i mezbûrede olan mescid ve muʿallim-hânenün ve kalʿa-i Peçuy'da olan câmiʿ-i şerîf ve mesâcid ve zâviyenün harcı ve havâyici takviyet bulmak içün Müslimânlar âdem gönderüp Ösek'de bir küçürek hammâmdan gayrı hammâm olmayup ol dahı harâb olup yeniden taş binâ ile kireçden kendü cânibinden hammâm yapılmasın murâd idindüğin arz eylemeğin, **buyurdum ki**:

Göresin, zikr olınan harâb hammâm kimündür, ne zamandan berü harâb olmışdur ve harâb olmağa bâʿis nedür? Yazup Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

1350 *Erzurum beylerbeyine: Yukarı canibin ahvali hakkında vâkıf olduğu haberleri bildirmesine dair.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 24 Şevvâli'l-mükerrem sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe def'a ahkâm-ı şerîfe irsâl olınup yukaru cânibden vâkıf olduğun ahbârı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın diyü emrüm olup haylî zamândan berü ol cânibe müte'allık nesne i'lâm olınmayup imdi, ol cânibün ahvâli ne minvâl üzredür? Dâ'imâ mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp öte cânibün ahvâl ü etvârı ve fikr ü firâsetleri ve sâ'ir cumhûr u umûrların neye müncer olmak üzre oldığın tamâm ma'lûmun olduğı üzre mu'accelen yazup, bildürüp ve ba'de'l-yevm dahı ol cânibün evzâ' u etvârın tecessüs idüp alet't-te'âkub ve't-tevâlî Südde-i sa'âdet'üme i'lâmdan hâlî vü zâ'il olmayasın.

-1350 / a-

Yazıldı.
Dîger Mustafa Çavuş ile Paşa'ya gönderildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].
Bir sûreti Van beglerbegisine.

1351 *Budin beylerbeyine: Kul taifesine et ihtiyacını karşılamak için koyun alınması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 26 Şevvâl sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede olan kul tâ'ifesinün ve sâ'ir Müslimânlarun et bâbında gâyet müzâyakaları olduğın ve gelen koyun Erdel vilâyetinden gelüp Peç cânibine gitdüğin bildürüp mahrûse-i mezbûre halkı kendülere kifâyet mikdârı anda almayınca gayrı yirlere koyun gitmeye diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Göresin, kazıyye arz itdüğün üzre olup anun gibi et bâbında müzâyaka oldukda anda koyun getürenlerden kifâyet mikdârı narh-ı rûzî üzre kul tâ'ifesine ve sâ'irlere koyun alıvirüp narh-ı rûzî üzre akçaların sâhiblerine alıviresin. Bu bâbda tamâm mukayyed olup koyun getürüp celeb tâ'ifesine te'addî olmakdan ve ol sebeb ile mâl-ı mîrîye dahı noksân olmakdan ictinâb eyleyesiz.

1352 *Diyarbekir beylerbeyine ve mal defterdarına: Diyarbekir kullarına on dokuz nefer ilhak olunduğuna dair.*

Yazıldı.
Ali Çelebî'ye virildi.
Fî 19 Şevvâl sene 967

Diyârbekr beglerbegisine ve mâl defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ on dokuz nefer kimesne, sen ki beglerbegisin, gönderdüğün defterün mûcebince Diyârbekr kullarına ilhâk olınup Südde-i sa'âdet'ümde olan deftere işâret olınup defterdârlarum cânibinden tezkire virilüp **buyurdum ki**:

Zikr olınan on dokuz nefer kimesneyi ol tezkire mûcebince anda olan deftere dahı kayd, itdürüp ulûfelerin tasarruf itdüresin ve her birinün hükümleri resmin yigirmi dörder akça hisâbı üzre alup Hazîne-i Âmire'm içün zabt eyleyesin.

1353 *İlbasan beyine: İlbasan köyleri reâyâsının oğullarını, kızlarını ve eşlerini kaçırıp satan kimselerin ele geçirilip muhakeme edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Sinân'a virildi.
Fî 29 Şevvâl sene 967

İlbasan begine [ve] kādîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin; Südde-i sa'âdet'üme defter gönderüp Hüseyin Bâlî-oğlı Ca'fer ve Hüseyin Mede-oğlı Hasan ve Doğan-oğulları Mustafa ve Betikara Mustafa-oğulları ve Şücâ'-oğlı Bâlî Sâdık ve Bâcdâr-oğulları Mehmed ve Bâlî ve Kara Yûsuf-oğulları Ali Bâlî ve dîger Ali Bâlî, Akça-hisâr Kethudâsı Şücâ' ve Na'lband-oğulları nâm kimesneler ve ba'zı yoldaşlariyle livâ'-i Ohri'ye tâbi' Akça-hisâr ve Niyavul nâhiyelerinde mütemekkin olup dâ'imü'l-evkāt livâ'-i İlbasan'a tâbi' kurâ re'âyâsınun oğulların defterlerin ve avretlerin kapup ugurlayup satup kat'-ı tarîk itdüklerin bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp mezkûrları her ne tarîkla olursa ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp muhkem habs idüp arz olınan husûslardan üzerlerine Şer'ile sâbit olanları ve olmayanları ve ahvâlleri neye müncer olduğın ve her birinin üzerine Şer'ile ne sâbit olduğın ve sâ'ir ahvâllerin mufassal defter idüp arz idesin. Kendüleri habsden ıtlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebiyle amel idesin.

1354 *Şam beylerbeyine ve mütevelli Mustafa'ya: Safed kazasında Taberiye Gölü ılıcalarının imâret-i âmireye vakıf kaydedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 23 Ramazân sene 967

Şâm beglerbegisine ve mütevellî olan Mustafa'ya hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunılup Safed kazâsına tâbi' Taberiyye dimekle ma'rûf bir nâhiye vardur. Kâfirî bodurumları ve hisâr içinde kâfirî binâdan evleri olup evleri yanında bir büyük göl olup yanında ba'zı hâsiyyetlü sular kaynar ılıcalardur ve bir harâb hammâm olup bî-nihâye hurma ağaçları olup ve ipek hâsıl olmağa ve şeker kamışı dikmeğe yarar yirleri olup etrâfdan yılda bir, iki, üç bin Müslimân ve Yahûdî ve Nasrânî gelüp hammâma girüp harâb iken bu mikdâr âdem cem' olıcak ma'mûr olıcak niçe mahsûl hâsıl olurdı. Ziyârete gelen Yahûdî ve Nasrânîlerden Safed emîni ikişer pâre alup ve gölün balığından dahı on beş bin akça alup: *"Zikr olınan mahallin biz ol kadar mahsûlin virmeğe iltizâm iderüz; on yıla varınca böyle edâ itdüğümüzden sonra her bir akçasına on akça dirlik şartıyla kabûl iderüz"* diyü i'lâm itdükleri ecilden ve nâhiye-i mezbûre dahı defterde on üç bin akça yazılmış olmağın işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Ramazân'ınun yigirmi birinci güninde anda vâkı' olan imâret-i âmireye vakf olmasın emr idüp, **buyurdum ki**:

Târîh-i mezbûrdan ber-vech-i vâkıᶜ olan mahsûlâtı vakf içün zabt itdüresin ve anun gibi hâricden kimesnenün yazılu nizâᶜlusı olmayandan kimesne gelüp ol etrâfı şeneldüp tavattun iderse kimesne tâbiᶜ olmaya ve arz olunduğı üzre şenelüp maᶜmûr olmağa münâsib midür, nicedür, bildüresin ve eger Yahûdî ve Nasârâdan alınandur, eger göl hâsılıdur, her neyse cüzʾî ve küllî mahsûlin vakf içün zabt itdürüp siz dahı yarar âdemler taᶜyîn idüp hâsıl ne olursa yazup bildüresiz.

1355 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Basra mühimmatı için yaptırılacak gemi kerestelerine ve alınacak haberlerin bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Arz getüren âdemine virildi.
Fî 10 Zi'l-kaᶜde sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf vârid olup Basra mühimmâtı içün fermân olınan geminün beş kıtᶜası kifâyet ider beş pâresin binâ itdürüp mâᶜadâsın bir münâsib mahalde der-mahzen itdürüp muhkem hıfz itdüresin diyü mukaddemâ Basra beglerbegisine haber gönderüp dahı ne vechile tedârük olındugı haberi geldükde vukūᶜı üzre arz olınur diyü arz eylemişsin. Her ne dimiş isen alâ vechi't-tafsîl maᶜlûm-ı şerîfüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

Baᶜde'l-yevm maᶜlûmun olan ahbâr-ı sahîhayı iᶜlâmdan hâlî vü zâʾil olmayasın. Dicle ile Basra'ya gönderilmek üzre oldukları haberi dahı gelüp bu takdîrce küllî harcdan berî olındugın ve kereste-i mezbûre vâsıl oldukda kullandurmağa kābiliyyet olduğı üzre kifâyet mikdârın binâ itdürüp mâᶜadâsın bir münâsib mahalde der-mahzen itdürüp muhkem hıfz itdüresin diyü mukaddemâ Basra beglerbegisine haber gönderüp dahı ne vechile tedârük olındugı haberi geldükde vukūᶜı üzre arz olınur diyü arz eylemişsin. Her ne dimiş isen alâ vechi't-tafsîl maᶜlûm-ı şerîfüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

Baᶜde'l-yevm maᶜlûmun olan ahbâr-ı sahîhayı iᶜlâmdan hâlî vü zâʾil olmayasın.

[Yev]mü's-sebt fî 26 Şevvâli'l-mükerrem sene 967 [20.07.1560]

1356 *Mısır Kapudanı Hızır'a: Mısır sâbık Kapudanı Şüca'a baştardesinin verilerek İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Süveyş reʾîslerinden Sefer Reʾîs'e virildi.
Fî 26 Şevvâl sene 967

Mısr Kapudanı Hızır'a hüküm ki:

Sâbıkā kapudan olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Şücâᶜ *dâme izzuhû* Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp, sen gelince ol cevânibi kemâ-kân hıfz itmek emr olınup hıfz u hırâset üzre olup, ammâ sen gelüp mülâkī olup gemileri sana teslîm itdükde kendü Südde-i saᶜâdet'üme gelmek içün senün seferden (?) binüp geldüğün baştarde kendüye ve yâhûd girü kendü getürdüği eski baştarde virilmesin bildürmeğin, **buyurdum:**

Vusûl buldukda, anun gibi gelüp müşârün-ileyh mülâkī olup ve gemileri sana teslîm idüp Südde-i saᶜâdet'üme gelmelü oldukda arz itdüğü üzre sen getürdüğün baştardeyi viresin ki gelüp Südde-i saᶜâdet'üme gele ve yâhûd kendünün eski baştardesin viresin; avk u teʾhîr itmeyesin.

1357 *Kastamonu beyine: Bazı şakilerin ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Mehmed'e virildi.
Fî 26 Şevvâl [sene 967]

Kastamoni begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem sana ve Kastamoni ve Daday kādîlarına hükm-i şerîf irsâl olınup Üveys nâm sipâhînün ammîsi oğlı Süleymân ve hıdmetkârı Zilkaᶜde ve İshâk ve Kalender sâʾir yoldaşlariyle dîger Üveys nâm kimesnenün evin basup ve kapusın yıkdurup şâhid-i zûr ile on iki bin akça isbât idüp beş bin beş yüz akçasın alup hayf eylemişler. Ehl-i fesâdı ele getürüp husamâ muvâcehesinde muktezâ-yı Şerᶜ-i Şerîf üzre tefahhus idüp ve mezbûrân Süleymân ve Üveys['i] dahı umûmen teftîş idesin ve bu fermân olınmağın emr-i şerîf mûcebince müşârün-ileyhimâ kādîlar ile üzerlerine varıldukda itâᶜat-i Şerᶜ itmeyüp gaybet itdüklerin arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olınan ehl-i fesâd ü şenâᶜati her ne yirde bulınur ise ele getürüp dahı toprak kādîsı maᶜrifetiyle husamâ muvâcehesinde emr-i sâbık üzre teftîş idüp arz eyleyesin.

1358 *Bolu Beyi Sinan'a: Viranşehrin Kabak karyesinden Mevlânâ Muhyiddin'in İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Yazılup Husrev Beg'e virildi.

Bolı Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Şuhûd kādîsı olup livâʾ-i mezkûrda Vîrânşehir kazâsına tâbiᶜ Kabak nâm karyede sâkin Saltuk Boyacı-oğlı dimekle maᶜrûf Mevlânâ Muhyiddîn'ün Südde-i saᶜâdetümde huzûrı lâzım olup Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından Abdî Çavuş irsâl olınup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp mezkûrı her kande ise ele getürüp kayd ü bend ile müşârün-ileyhe teslîm idüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 27 Şevvâli'l-mükerrem sene 967 [21.07.1560]

1359 *Aydın beyine: Aydın'da serbest timarlar cemaatinden çirkin işler işleyenlere bir kimseyi vermemelerinden dolayı, siyasete müstehak olanların kim olursa olsun ele geçirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 27 Şevvâl sene 967

Aydın begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrda serbest olan timarlar cemâᶜati ve Karaca-koyunlı ve müsellem ve yaya cemâᶜatlerinden birisi fiᶜl-i şenîᶜ idüp müddeᶜîleri talebleriyle istifsâr olınmalu oldukda: *"Timar sâhibleri rüsûmı bizüm olıcak, sâʾir habs ü kabz dahı bizümdür"* diyü zikr olınan timarlar sâhibleri ve Karaca-koyun ve müsellem ve yaya işerleri sübaşılara virmeyüp kendüler habs itmekle niçe eytâmun babaları deyni belᶜ u ketm olındugından gayrı eşirrâ ü eşkıyânun zabtı asîr olur diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun gibi cürm-i galîza sâdır olup bi-hasebi'ş-Şerᶜ ve'l-kānûn salb ü siyâsete ve katᶜ-ı uzva müstahıkk olanları her kimde ise alup mahallinde Şerᶜile lâzım geleni icrâ itdürüp yirine koyup anun gibi Şerᶜile salb ü siyâsete ve yâhûd katᶜ-ı uzva müstahıkk olanları virmekde taᶜallül ü nizâᶜ iderlerse inâd idenleri yazup bildüresin.

1360 *Aydın Beyi Mustafa Bey'e: Derya kenarında olan yerlere tecavüz ve taaddi eden levendlerin ve eşkiyânın zararlarının defedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 27 Şevvâl sene 967

Aydın Sancağı Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp nefs-i İzmir ve Ayasuluğ ve baᶜzı karyeler deryâ kenârına karîb olmağla gemi levendleri gelüp harâc-güzâr zimmîler getürüp zikr olınan şehirler ve kurâ halkı mesfûr zimmîleri harâc-güzâr idüğin bilmek murâd idinüp cüzᵓî bahâ ile olmağın tamaᶜ idüp sâᵓir esîrler gibi beyᶜ u şirâ eyleyüp ve levendleri evlerine getürüp niçe günler ziyâfet idüp murâdlarınca zahîrelerin virdüklerinden mâᶜadâ kulağuz olup nefs-i Ayasuluğ'da ve kurâsında kendü hâllerinde olan niçe mütehavvil kimesnelerün evlerin basdurup mâlların gāret itdürüp ve adâvet üzre oldukları kimesneleri katl itdürmeğin tâᵓife-i mezkûreye zahîre virüp esîrlerin beyᶜ itdürmeğe muᶜîn olanlar defter olınup arz olındı diyü bildürmişsin. İmdi, mezkûrlarun ahvâli teftîş olınup görilmek emr olınup **buyurdum ki**:

Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezkûr defterde mukayyed olanları toprak kādîsı maᶜrifeti ile ber-mûceb-i Şerᶜ-i Şerîf onat vechile hakk üzre ahvâllerin dikkat ü ihtimâm üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; anun gibi tâᵓife-i mezbûreye zahîre virüp esîrlerin beyᶜ itdürmeğe muᶜîn oldukları ve baᶜzı kimesnelerün evlerin basdurup katl itdürmeğe bâᶜis ü muᶜîn oldukları Şerᶜile sâbit ü zâhir olursa ellerinde bulınan illik esîrleri baᶜde's-sübût halâs idüp bu fesâdı idenler sipâhî tâᵓifesinden olup muhtâc-ı arz ise habs idüp arz eyleyüp değil ise mahallinde Şerᶜile lâzım geleni icrâ eyleyüp ve üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı ale't-tafsîl yazup bildüresin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü taᶜarruz olınup kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesin ve min-baᶜd ol cevânibde olan eger şehir halkıdur ve eger kurâ ahâlîsidür, gereği gibi tenbîh ü teᵓkîd eyleyesin ki bir ferd anun gibi levend tâᵓifesiyle muᶜâmele idüp esîr almayup ve zahîre virmeyüp şöyle ki baᶜde't-tenbîh girü levend tâᵓifesiyle muᶜâmele idüp getürdükleri esîrlerden alup ve yâhûd zahîre vireler, her kim olur ise mecâl virmeyüp tutup habs idüp ahvâlin mufassal yazup bildüresin ki her vechile hakkından geline ki sâᵓirlerine mûcib-i ibret vâkıᶜ ola.

1361 *Aydın beyine ve Tire kadısına: Harami firkate gemileri levendlerinden gündüzleri Sisam'a kaçıp, geceleri limanlarda eşkiyâlık yapanların haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 13 Zi'l-kaᶜde sene 967

Aydın sancağı begine ve Tire kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Ağriboz kādîsı Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp harâmî firkate

gemileri levendlerinden Tireli Mahmûd ve Ahmedcik ve Arnavud Hasan dimekle maᶜrûf levendler emsâli levend tâᵓifesiyle üç firkate ve gâh ziyâde olup Aya-Pevrek (?) ve Taşluyük (?) ve Karaca limanlarında demür bıragup gâh kendüsi levend ile ve gâh levendleri nefs-i şehir ve tevâbiᶜînden cebren buğday ve un alup ve gâh oğlan çeküp ve evler basup ve dolaklarına akça salup gündüz oldukda Sisam adası'na geçüp gice ile mezkûr limanlara gelüp bu makūle fesâd idüp ve işbu mâh-ı Şaᶜbân'un yigirmi üçinci gicesi nefs-i şehirden Burunsuz Mehmed dimekle maᶜrûf kimesnenün evin basup oğlın almak istedüklerinde feryâd itdüği içün kendüyi ok ile urup katl idüp oğlın alup gemiye gidüp ve karye-i Ebnâ'dan Hacı Mehmed nâm kimesnenün dahı mâh-ı mezbûrda Tireli Mehmed ve Ahmedcik firkatelerinden kırk elli nefer levend evin basup altmış bin mikdârı nakd akça ve espâbın alup kendüyi katl itdüklerin ve mezkûrlarun[1] defᶜ-i fesâdı karadan mümkin değildür. Deryâdan hıfz u hırâsete üç pâre kalitaya muhtâcdur diyü cemm-i gafîr haber virdüklerin arz eylemişsin. İmdi, mezkûrlarun her vechile defᶜ-i fesâdı lâzım ü mühimm olmağın, **buyurdum ki**:

Zikr olınan levend tâᵓifesinün gelüp karaya çıkacak mahâlli, kifâyet mikdârı âdem taᶜyîn idüp gice ve gündüz onat vechile hıfz itdürüp mezkûrları ele getürmek bâbında envâᶜ-ı saᶜy ü ikdâm eyleyüp ve dahı anun gibi fesâd üzre olan levend tâᵓifesinün her biri ne yirdendür bilüp akvâm ü akribâlarına ve buldurması lâzım olanlara buldurup, getürdüp dahı fesâd ü şenâᶜatleri sâbit ü zâhir olanlarun mahâllerinde Şerᶜile haklarından gelesin ki sâᵓirlerine mûcib-i ibret olup vilâyet ü memleket fesâd ü şenâᶜatlerinden pâk ve temiz ola ve sûhte nâmına memleketde yarak ve yasak ile gezen ehl-i fesâdı dahı her kande ise ele getürüp mecâl virmeyüp emr-i sâbık mûcebince haklarından gelesin. Muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü taᶜarruz olınmakdan ve hilâf-ı Şerᶜ u kānûn kimesneye iş olmakdan ziyâde sakınup hıfz u hırâset-i memleket ve refᶜ u defᶜ-i ehl-i fesâd bâbında dakika fevt itmeyesin. Yalıları ve ehl-i fesâdun gelüp karaya çıkacak yirleri gereği gibi eger sipâhîden ve eger gayrıdan kifâyet mikdârı âdem ile hıfz eyleyesin.

[1] "mezkûrlarun" kelimesi mükerrerdir.

1362 *Malkara kadısına: Malkara'da câmi yanında Müslümanlara içki satan keferenin menedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Beg âdemi Fâᵓik'a virildi.
Fî selh-i Şevvâl sene 967

Migalkara kādîsına hüküm ki:

Nefs-i Migalkara'da evvelden sâkin olmayup sonradan gelmiş baᶜzı kefere, mescid kurbinde evlerinde üzümlerin getürüp sıkup hamr idüp Müslimânlara beyᶜ idüp fesâd ü şenâᶜatden hâlî olmadukları istimâᶜ olındı. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olınan kefere tâᵓifesinün evlerinde hamr itdürmeyüp hilâf-ı Şerᶜ-i Şerîf Müslimânlara beyᶜ itdürmeyüp eslemeyenleri yazup bildüresin. Şöyle bilesin.

[Yev]mü's-sebt fî 3 Zi'l-kaʿde sene 967 [26.07.1560]

Yenişehir kadısına: Koyun celebleri hakkında bazı emirlere dair.

1363

Yazıldı.
Mezbûr Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 4 Zi'l-hicce sene 967

Yenişehir kādîsına ve Dergâh-ı muʿallâ çavuşlarından olup sol-kola koyun emîni olan Mustafa Çavuş'a hüküm ki:

Vilâyet-i Rûm-ili'nün sol-kolında vâkıʿ olan koyun celeblerinün baʿzı mürde ve girîhte ve baʿzı müflis olmak ile sâl-be-sâl taʿyîn olınan koyunları vakti ile gelüp irişmeyüp et bâbında müzâyaka olup zikr olınan kādîlıklarda yazılu koyun celebleri teftîş olınup mürde ve müflis ve girîhte ve müflis olanları ihrâc olınup yirlerine yarar ve mütemevvil kimesneler yazılmasın emr idüp size iʿtimâd-ı hümâyûnum olmağın bu husûsa sizi taʿyîn idüp ve defterin sûreti aynı ile ihrâc olınup size irsâl olınup **buyurdum ki**:

Bu bâbda mübâşir taʿyîn olınan kıdvetü'l-emâsil Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından ...[1] vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp mübâşeret ü mübâderet eyleyüp her kādîlığa varılup zikr olınan kādîlığun defter-i atîk[ın]a nazar eyleyüp ne mikdâr celeb vardur ve her birine ne mikdâr koyun yazılup cümle ne mikdâr koyun yazılmışdur, maʿlûm idinüp dahı zikr olınan[2] kādîlıklarda toprak kādîsı maʿrifeti ile yazılup celebleri aynı ile yoklayup göresin, ne mikdârı mevcûddur? Mürdesi ve girîhtesi ve müflisi ne mikdârdur ve her birinün taʿyîn olınan koyunları ne mikdârdur? Tamâm maʿlûm idinüp dahı anun gibi mürde ve yâhûd girîhte ve yâhûd müflis oldukları sâbit ü zâhir olanların ki şâʾibe-i şübhe olmaya anun gibilerün yirlerine yarar ve mâldâr kimesnelerden celeb yazup iktidârlarına göre her birine koyun taʿyîn idüp her kimesne kimün yirine taʿyîn olınup koyunınun mikdârı ne ise aynı ile deftere kayd eyleyüp atîk ve cedîde işâret eyleyüp tekmîl eyleyüp defterin mühürleyüp Süddde-i saʿâdet'üme gönderesin. Ammâ hîn-i tahrîrde tamâm hakk üzre olup mürde ve girîhte olmayup mevcûd olanları ve müflis olmayanları ihrâcdan ve adem-i iktidârı olanları sâhib-i garaz söziyle celeb yazmakdan, ziyâde ihtiyât eyleyüp hakk-ı sarîha tâbiʿ olup kimesneye garaz u taʿassub ile gadr olmakdan hazer idesin. Şöyle ki kimesneye himâyet olınup hayâtda iken mürde diyü ihrâc olına ve yâhûd mevcûd iken girîhte yazıla veya kudreti var iken müflis kayd olına, sonra beyân olıcak özr makbûl olmak ihtimâli olmayup muʿâteb ü muʿâkab olmak mukarrerdür. Ana göre basîret üzre olup ve anun gibi bir kimesnenün mâldâr ve mütemevvil idüği maʿlûmun olup celeb yazılmalu oldukda ol kimesnenün ne mikdâr koyuna celeb yazılmağa kudreti olduğına haber iden kimesneleri getürüp kendü mâlı ile ve nefsi ile celeblik hıdmetine kādir olduğına yüzine şehâdet itdürüp şuhûdı zeyl-i deftere kayd eyleyesin. Sonra, kimesnenün: *"Benüm haberüm yoğidi, ehl-i garaz söziyle gaybetüme (?) yazıldı"*. diyü gelüp taʿallül ü bahâne itmeğe mecâli olmaya ve baʿzı kimesneler sâbıkda emîn ve mültezim olup ferâgat idüp ve baʿzı sipâhîler ve sipâhîzâdeler timar talebinden ferâgat idüp ribâhorluk idüp mâldâr olup celebliğe kādir iken bu vechile taʿallül iderimiş. İmdi, anun gibi mâla kābil olup mâlı ve nefsi ile celeblik hıdmetine kādir olanlar eger emânetden ve iltizâmdan ferâgat itmiş olanlardur, celeb kayd eyleyesin ve şol sipâhî ki kadîmi kapum kullarından olup ferâgat itmiş ola, anun gibileri celeb kayd itmeyesin ve şol sipâhî-zâdeler ki timar talebinden ferâgat idüp kâtibler silkine münselik olmış ola, anun gibileri yazup ol vechile taʿallül ü bahâne itdürmeyesin ve baʿzı yazılu celeblerün kudretlerine göre koyun taʿyîn olmayup himâyet olmış ise anı dahı göresin; anun gibi yazılu celeblerde kudretlerine göre koyun taʿyîn olmayup himâyet olmış ise kādir olduğına göre ziyâde eyleyesin ve siz ki kādîlarsız, her birinüz taht-ı kazânuzda müşârün-ileyhe celeb yazmakda eger ihzârı lâzım olanlarun ihzâriyçün âdem lâzım oldukda hisâr-eri ve muhzırdan ve sâʾir lâzım olan husûsda muʿâvenet idüp ihmâlden hazer idesin ve taht-ı kazânuzda eger atîk ve eger cedîddür yazılu celeblerün defterinün bir sûretin alup hıfz idüp dahı defter mûcebince taʿyîn olınan koyunların vakti ve mevsimi ile ihrâc idüp bi'z-zât ve yâhûd yarar nâʾiblerinüz ile gönderesin.

-1363/a-

Hüseyin'e virildi.
Bir sûreti Gümülcine kādîsına, Yenice-i Karasu, Kavala, Zihne, Siroz, Temür-hisârı kādîlıklarında olan celeblere.

-1363/b-

Hızır Çavuş'a virildi.
Bir sûreti Drama kādîsına, Usturumca, Tikveş, Nevrekop, Avret-hisârı, İştib kādîlıklarında olan celeblere.

-1363/c-

Bâlî Çavuş'a virildi.
Alasonya kādîsına emr olındı.
Fî 28 Zi'l-hicce
Bir sûreti Serfice kādîsına, Tırhala, Fenar, Çatalca, Filorina. Güllü Kesriye kādîlıklarında olan celeblere.

-1363/d-

Hızır Çavuş'a virildi.
Bir sûreti Pirlepe kādîsına, Manastır ve Köprülü, Ferecik, Üsküb kazâlarında olanlara.

-1363/e-

Bâyezîd Çavuş'a virildi.
Bir sûreti Dubniçe kādîsına, Samakov, Sofya, Şehirköy, Berkofça, Radomir, İvranya kazâlarında vâkıʿ olanlara.
Bu cümle, tarîh-i mezbûrda virilmişdür.

---

1 İsim yazılmamıştır.

2 "zikr olınan" mükerrerdir.

1364 ***Kefe beyine ve kadısına ve nazırına: Madrabazların yağ alıp mahzenlerde saklamalarının menʿine ve tüccara narh ile yağ sattırılıp İstanbul'a acele gönderilmesine dair.***

Yazıldı.

Kefe begine ve kādîsına ve nâzıra hüküm ki:

Hâliyâ baʿzı matrabâzlar anda mukaddem varup reʿâyâdan yağ cemʿ idüp dermahzen itmek ile mahrûse-i İstanbul'da yağ bâbında müzâyaka olup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi matrabâzlara yağ der-mahzen itdürmeyüp ticâret içün varanlara narh-ı rûzî üzre aldurup dahı gemilere tahmîl idüp her gemide yağ ne siʿr üzre alınduğın yazup ellerine temessük virüp muʿacelen mahrûse-i mezbûreye irsâl idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup vâfir ü müstevfâ yağ göndermek bâbında dakika fevt itmeyesin.

1365 ***Sofya kadısına: Koyun teslim ettiğine dair hüccet ibraz eden Turasan adlı sürücünün İstanbul'a gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 11 Zi'l-kaʿde sene 967

Sofya kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbiᶜ Saferlü nâm karyeden Eymür veled-i İsmâᶜîl nâm celebün koyunın getürüp teslîm itdim diyü huccet ibrâz iden Turasan veled-i Ömer nâm sürici Südde-i saᶜâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Varıcak, teᵓhîr itmeyüp mezkûrı ele getürüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı muᶜallâ'ma gönderesin. Ammâ koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü teᵓkîd eyleyesin ki yolda gelürken gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

1366 ***Akça Kızanlık kadısına: Koyun teslim ettiğine dair hüccet ibraz eden Sulheddin adlı sürücünün İstanbul'a gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Akçakızanlık kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbiᶜ Keçi-depesi nâm karyeden İstanbov veled-i Vasil ve Ulubeglü nâm karyeden Kara veled-i Ahad nâm celeblerün: *"Koyun teslîm itdüm"* diyü huccet ibrâz iden Sulhuddîn nâm sürici Südde-i saᶜâdetüme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Varıcak, teᵓhîr itmeyüp mezkûrı ele getürüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı muᶜallâ'ma gönderesin. Ammâ koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, ilâ âhirihî.

1367 ***Samakov kadısına: Koyun teslim ettiğini hâvi hüccet sunan Sefer'in İstanbul'a gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Samakov kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbiᶜ Derecik nâm karyeden Petkov Mikov ve Kosti nâm derbend karyeden Papaz ve Kâfir-köspencesi nâm karyeden Volkov Bogdat nâm celeblerün koyunların getürüp *"teslîm itdüm"* diyü huccet ibrâz iden Sefer b. Timur nâm süricinün Südde-i saᶜâdet'üme gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Varıcak, teᵓhîr itmeyüp mezkûrı ele getürüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı muᶜallâ'ma gönderesin. Ammâ koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, gaflet ile yolda gaybet itdürmekden hazer ideler.

1368 ***Devlet Giray Han'a: İstanbul'a yağ gönderilmesi hakkında Kefe beyine. kadısına ve nazıra emir verildiğinden, kendisinin de bu konuda gayret göstermesine dair.***

Yazıldı.
Celâyir-oğlı Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 5 Zi'l-kaᶜde sene 967

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da yağ bâbında nevᶜan müzâyaka olup ol bâbda yağ irsâl itmek içün Kefe begine ve kādîsına ve nâzıra hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Gerekdür ki kadîmden Südde-i saᶜâdet-nijâdımuza olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsınuz muktezâsınca sizün dahı bu bâbda envâᶜ-ı mesâᶜî-i cemîlenüz zuhûr ide.

1369 ***Zeâmete mutasarrıf ve Nâzır-ı Emvâl olan Ömer'e: Diyarbekir'de kesilen paranın orada geçip geçmediğinin bildirilmesine dair.***

Yazıldı.
Bayburd dizdârınun âdemi Bâyezîd'e virildi.
Fî 26 Şevvâl [sene 967]

Zeᶜâmete mutasarrıf olup nâzır-ı emvâl olan Ömer'e hüküm ki:

Bi'l-fiᶜl Diyârbekr'de kesilen para ol yirde geçdüği ve istiᶜmâl olınduğı maᶜlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, Âmid parası ol yirde istiᶜmâl olup geçer mi, nicedür? Yazup muᶜaccelen Südde-i saᶜâdet'üme bildüresin.

1370 ***Akkirman beyine ve Yergöğü kalesi dizdarına: Han'a gidecek olan Dergâh-ı Muallâ Çavuşlarından Bâlî'nin selâmetle ulaştırılması hakkında.***

Akkerman begine ve Yergöği kalᶜası dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından Bâlî, ulağla Hân *dâmet meᶜâlîhi* tarafına irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, lâzım olan yirde mezkûra kifâyet mikdârı hisâr-eri koşup emîn ü sâlim öteye ulaşdurasın.

1371 ***Aydın beyine: Tire'nin Ezine nahiyesinde taaddiyatta bulunan softalara yataklık eden asesbaşının hapsedilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Ahmed['e] virildi.
Fî 4 Zi'l-kaᶜde sene 967

Aydın begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i şerîf mûcebince livâᵓ-i mezbûrun ehl-i fesâdı tefahhus olındukda Tire kazâsına tâbiᶜ Ezine nâhiyesinde on beş mikdârı yaraklu sûhte gelüp Tercemlü nâm karyede bir Müslimânun evin basup üç binden ziyâde akçasın alup teᶜaddî itdüklerinde il-eri üşüp Hüsâm nâm başlarını Gaybî nam sûhtesiyle ele getürüp sana iletdüklerinde yatakların ve durakların tefahhus idüp nefs-i Tire'de bi'l-fiᶜl ases-başı olan, türbeye bir yeşil kadife döşek virüp ve mezkûrun bacanağı Derzi Hacı ases-başı, kadîmden yatağ ve durağımuzdur didüklerinde mezkûr Hacı'nun evi aranup mezkûrûn sûhtelerün baᶜzı espâbları bulınup Şerᶜile hakkından gelinüp ve mezkûr ases-başıdan döşek süᵓâl olındukda, *"hâtunımundur"* diyüp indeᶜş-Şerᶜ sâbit idemeyüp kadîmden ehl-i fesâd olmağın habs olındı diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki**

Varıcak, mezkûr ases-başınun elinde bulınan döşeği kendüye ol sûhteler virdüği Şerᶜile görilüp sâbit olur ise habs idüp vukūᶜı üzre yazup arz eyleyesin.

1372 ***Aydın beyine: Köhne ve rüşvet alan nâiblerin il üzerine çıkıp gezmelerinin men edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 4 Zi'l-kaᶜde sene 967

Aydın begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp baᶜzı yirlü köhne ve mürteşî nâᵓiblerine niyâbet virüp muttasıl devrân itdürmekle reᶜâyâya muztaribü'l-hâl

oldukların bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Varıcak, ol asl il üzerine çıkup gezen nâʾiblere tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki min-baʿd gezmeyeler. Baʿde't-tenbîh eslemeyenleri her kim ise ismi ile yazup arz eyleyesin.

1373 *Rumeli'nde celeb bulunan yerlerin kadılarına: Vakti ve mevsimi gelen koyunların zamanında toplamp Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Rûm-ili'nde celeb olan yirlerün kādîlar[ın]a hüküm ki:

Bundan akdem size hükm-i hümâyûnum gönderilüp her birinüz taht-ı kazânuzda yazılu celebler defteri mûcebince taʿyîn olınan koyunları vakti ve mevsimi ile ihrâc itdürüp bi'z-zât ve yâhûd yarar âdemlerinüz ile irsâl idesin diyü emrüm olmışdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup hâliyâ koyun vakti ile gelüp irişmeyüp et bâbında müzâyaka olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda ne mikdâr celeb var ise bulup defter mûcebince üzerlerine mukayyed olan koyunların vakti ve mevsimi ile her birine ihrâc itdürüp dahı her mevsimün koyunın vakti ile cemʿ idüp bi'z-zât ve yâhûd yarar âdemlerinüz veya nâʾiblerinüz ile muʿaccelen Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ve ne mikdâr koyun gönderüp ve kimün ile gönderdüğinizi yazup arz eyleyesiz ki gelüp arz ile teslîm idüp ana göre teslîm olınduğına eline Südde-i saʿâdetümden temessük alup gide. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup taht-ı kazânuzda defter mûcebince her mevsimün koyunın emrüm üzre ihrâc itdürüp göndermek bâbında dakika fevt itmeyüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Şöyle ki, her birinüz taht-ı kazânuzda olan celeblerün defter mûcebince taʿyîn olınan koyunların vakti ile cemʿ u tahsîl itdürüp ihrâc idüp göndermeyesin. Aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup azl ile iktifâ olınmayup muʿâteb olmak mukarrerdür ve şöyle istimâʿ olındı ki koyun emîni olan her celebden birer altun alup ve âdemleri dahı celebden akça alup himâyet iderlerimiş. İmdi, bu bâbda dahı mukayyed olup min-baʿd koyun emînine ve âdemlerine celeb tâʾifesi bir akça virmeye ve aldurmayup menʿ u defʿ idesin. Şöyle ki, menʿile memnûʿ olmayalar eger emîndür ve eger âdemlerinden her kim ise ismi ve resmi ile yazup bildüresin ki her vechile hakkından gelinüp sâʾirlerine mûceb-i ibret ola. Şöyle ki her birinüz taht-ı kazânuzda eger koyun emîni ve eger âdemleri celeb tâʾifesinden akça aldukları istimâʿ olına, siz menʿ itmeyüp ve yâhûd arz itmeyesiz, sonra maʿlûm oldukda anlara olacak hakāret size olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup bu husûs[ı] her [bir]inüz taht-ı kazânuzda olan celeb tâʾifesine bildüresiz ki kendülerden akça alınmak refʿ olduğın bileler.

1374 *Varna kadısına: Yazılan celeblerin defterlerinin İstanbul'a gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 7 Zi'l-kaʿde sene 967

Varna kādîsına ve Nâzır Zaʿîm Mehmed'e hüküm ki:

Bundan akdem size celeb tahrîri fermân olınmış idi. Sen ki Zaʿîm Mehmed'sün, mektûb gönderüp itmâma irişdürdüğün bildürüp ammâ defterleri Südde-i saʿâdet'üme gönderilmedüği ecilden **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp emrüm mûcebince ihrâc olınan celeblerün yirlerine tahrîr olınanlardan defterin mühürleyüp muʿaccelen Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Ve yazılan celeblerün dahı taʿyîn olınan koyunların ber-vech-i istiʿcâl ihrâc itdürüp gönderesin ve her kimün ile gönderilüp ve ne mikdâr koyun gönderilürse toprak kādîları yazup arz ideler ki, arz ile koyunı Südde-i saʿâdet'üme getürüp teslîm idüp, teslîm itdüğine temessük alalar.

1375 *İstanbul'dan Erdel'e kadar olan kadılara: Kral oğlunun İstanbul'dan avdet edecek adamlarının emniyet ve selâmetle geçişleri hakkında.*

Yazıldı.
Tercemân Ferhâd'a virildi.
Fî 7 Zi'l-kaʿde sene 967

Südde-i saʿâdet'den vilâyet-i Erdel'e varınca yol üzerinde vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Kral-oğlı'nun Südde-i saʿâdet'üme harâc ile gelen âdemlerinden üç nefer âdemleri girü müşârün-ileyhe gitmek murâd idinüp yolda ve izde kimesne dahl itmemek bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhil olursa yolda ve izde mezkûrlara hilâf-ı Şerʿ u kānûn kimesneye dahl ü taʿarruz itdürmeyesin ki emîn ü sâlim varup gideler, amma yarar at alup gitmek memnûʿdur. Bindükleri bârgîr olup yarar at alup gitmekden hazer idesin.

1376 *Bursa beyine: Geyve'de evinde öldürülen Receb'in kâtillerinin yakalanarak sorguya çekilmeleri ve keyfiyetin arzı hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Hudâvirdi'ye virildi.
Fî 4 Zi'l-kaʿde sene 967

Burusa begine hüküm ki:

Sen ve Yenice-i Taraklu ve Göl-bâzâr ve Geyve kādîları Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Geyve'de mecrûhan evinde maktûl olan Receb'ün oğlı Ali ve kulı ve eytâm-ı sıgāra vasî olan Eyvânî yedinden emr-i şerîf vârid olup mezbûr Receb, Sinân nâm kimesne kızına nâmzâd iken zindegânî olmayup tefrîk olınup ol gice mezbûr Receb maktûl olup mezbûr Sinân ve Yumurda Mustafa nâm kimesneler [katl] eylemişdür diyü Şerʿile görilmesi fermân olınmağın mîr-i livâdan ve Göl-bâzâr kādîsından mezbûr Sinân'un ihzârı içün mektûb vârid oldukdan sonra cemʿ olup Sinân taleb olındukda gaybet itmiş bulınup Geyve kādîsından sü'âl olındukda bana mektûb geldi ammâ kefîl ve yâhûd hıfz ider kimesne bulınmayup gidüp baʿdehû Söğüdcük kādîsı nâʾibi ile ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bekāhû* cânibinden Lutfî nâm kul ile mezbûr Sinân'un eline hüküm virilmeğin mezbûr vasî olan Eyvânî kefîle virilüp ve mezbûr Sinân'a mezbûr Lutfî kefîl olup hâliyâ mezbûr Sinân ve Lutfî gaybet itmişlerdür diyü cevâb virdüğin ve Südde-i saʿâdet'ümden kayd ü bend ile irsâl olınan Yumurda Mustafa'nun ahvâli ahâlî-i memleketden tefahhus olındukda mezbûr Mustafa ile Sinân Receb'i katl eyledüklerin bi'z-zât görmedük ammâ bunlar katl itmişlerdür, zîrâ bu katl bunlardan gelür diyü niçe kimesne haber virüp eyülüğine kimesne şehâdet itmeyüp ve bundan akdem Yumurda Mustafa ve dîger Mustafa nâm kimesneler oğlancıkları ve hâtûnı ile gider iken yolına varup mezbûr Mustafa kaçup hâtûnını döğdüği sancak-begi huzûrında emr ile teftîş olındukda Şerʿile sâbit olduğın arz

itdükleri ecilden mezkûr Yumurda Mustafa örf olup ve mezkûr Sinân dahı buldurmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Mezkûr Sinân'ı kefîllerine ve Şer^{c} u kānûn ile buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup dahı mesfûr Mustafa'ya örf-i ma^{c}rûf idüp her ne sâdır olur ise ve kazıyyeleri neye müncer olur ise yazup arz eyleyesin. Sonra emrüm ne vechile olur ise mûcebi ile amel eyleyesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 8 şehr-i Zi'l-ka^{c}de sene 967 [31.07.1560]

1377 *Mehmed Paşa'ya: Ulûfeciler subaşısı Hamza'nın yerine Bölükbaşı Ali oğlu Mehmed'in tayini hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren âdemine [virildi].
Fî yevm-i mezbûr

Mehmed Paşa hazretlerine hükm-i şerîf ki:

Hâliyâ Südde-i sa^{c}âdet'üme mektûb gönderüp ulûfeciler sübaşısı olan Hamza b. Üveys fevt olup cemâ^{c}at-i mezkûreden on bir akça ulûfelü bölük-başı olan Ali-oğlı Dârende Mehmed içün mahaldür diyü i^{c}lâm itdüğün ecilden arz itdüğün üzre zikr olınan sübaşılık mezkûra tevcîh olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Mezkûra tenbîh idüp sübaşılık hıdmetin itdüresin.

1378 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Haleb'de çıkan yangının söndürülmesinde hizmetleri olan yeniçeriler için gönderilen akçanın tevziine dair Sekbanbaşıya yazılan hükmün ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Mektûb, gālibâ içerüde kalmışdur. Hatt-ı şerîf gelüp ana göre üç hüküm yazıldı. Hatt-ı şerîf, Paşa hazret[lerin]dedür.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i Haleb'de âteş vâkı^{c} olup bi-inâyeti'llâhi te^{c}âlâ def^{c}inde anda olan yeniçeri kullarum hıdmetde bulındukların bildürmişsin. İmdi, mezîd-i inâyetümden yüz elli akça sadaka idüp hıdmetde bulınanlara kānûnları üzre tevzî^{c} içün segbân-başına hükm-i şerîf yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, hükm-i şerîfümi müşârün-ileyhe ulaşdurup emrüm üzre tevzî^{c} eyleyüp her kime tevzî^{c} iderse defterin yeniçeri kullarum agasına göndere ki Südde-i sa^{c}âdet'ümde olan deftere kayd olına.

1379 *Sekbanbaşıya: Haleb yangınında hizmetleri görülen yeniçerilere dağıtılacak akçe için defter tutulmasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Segbân-başına hüküm ki:

Hâliyâ Vezîr Mehmed Paşa mektûb gönderüp mahrûse-i Haleb'de âteş vâkı^{c} olup bi-inâyeti'llâhi te^{c}âlâ anda olan yeniçeri kullarum hıdmetde bulındukların i^{c}lâm itmeğin hıdmetde bulınan kullaruma tevzî^{c} içün mezîd-i inâyetümden yüz elli akça sadaka idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, zikr olınan hıdmetde bulınan kullaruma kānûnları üzre müstahıkk olanlara tevzî^{c} u taksîm idüp deftere kayd eyleyüp her kime tevzî^{c} olınur ise defter idüp Südde-i sa^{c}âdet'üme gönderüp yeniçeri kullarum agası iftihârü'l-ümerâ^{2} ve'l-ekâbir Ahmed *dâme ulüvvuhû*'ya teslîm itdüresin ki deftere kayd ide.

1380 *Aynı husus hakkında yeniçeri ağasına hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı Paşa hazretlerine gönderildi.

Yeniçeri-agasına hüküm ki:

Vezîr Mehmed Paşa mektûb gönderüp mahrûse-i Haleb'de âteş vâkı^{c} olup def^{c}i bâbında anda olan yeniçeri kullarum yoldaşlık itdüklerin arz itmeğin yüz elli akça inâyet idüp tevzî^{c} içün segbân-başına hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Sen dahı müşârün-ileyhe mektûb gönderesin ki ta^{c}yîn olınan akçayı emrüm üzre müstahıkk olanlara kānûnları üzre tevzî^{c} idüp her kime tevzî^{c} iderse defterin sana göndere ki Südde-i sa^{c}âdet'ümde olan deftere dahı kayd eyleyesiz.

1381 *Medine-i Münevvere kadısına: Türbe-i Mutahhara'da hizmet eden ağaların nezir sadakalarından alageldikleri gibi tasarrufa devam etmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Ba-hatt-ı şerîf.
Mezbûrlardan Rıdvân nâm tavâşîye virildi.
Fî 25 Zi'l-ka^{c}de sene 967

Medîne-i Münevvere kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Medîne-i Münevvere'de Türbe-i Mutahhara'da hıdmet iden agalar, sadakāt-ı nüzûrdan ne alagelmişler ise girü üslûb-ı sâbık üzre virilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, Ravza-i Mutahhara'da hıdmetde olan agalara gelen nüzûr sadakātından kadîmden virilü-geldüği [üzre] alınup tasarruf ideler. Ol bâbda kimesne mâni^{c} olmaya. Ammâ bu bahâne ile hazîne içün ta^{c}yîn olınup gelen mâla dahl ü ta^{c}arruz itmeyüp kendülere ta^{c}yîn olınan sadakatı üslûb-ı sâbık üzre alup hıdmetlerinde ka^{3}im olup kusûr u noksân almayalar ve şimdiye değin bunlarun tasarruf idegeldükleri sadakāt virilmeyüp alınmağa bâ^{c}is nedür ve ne mikdâr nesne olur, yazup bildüresin.

1382 *Erzurum beylerbeyine: Ardahan kulları kethudâsı olup fesaddan hâli kalmayan Ali'nin yerine bu kulların içinden bir münasibinin nasbı hakkında.*

Yazıldı.
Beglerbegine hıdmet iden Abdüsselâm'a virildi.
Fî 19 Zi'l-ka^{c}de sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Ardahân kulları kethudâsı olan Ali'den bi-üsrihim kādîya varup şikâyet idüp: *"Zarar-ı âmm ve ifsâd-ı tâmmı vardur; eger bā de'l-yevm başımuzda kethudâ olur ise cümlemüz ferâgat iderüz"* diyü yigirmi nefer kimesne, mevlâna Ardahân kādîsından mektûb ibrâz idüp

mezkûr kethudâ içün: *"İrtişâ ve igvâ vü ifsâddan hâlî olmayup hîç bir tarîk ile hüsn-i zindegânîye kābil değildür"* diyü refʿin iltimas itdükleri ecilden Ardahân sancağında on yedi bin akça timara mutasarrıf olan Hüseyin Sübaşı zikr olınan kethudâlığa mahalldür diyü arz itmişsin. İmdi, mezkûr kethudâlık merkūm Hüseyin'e virilmeyüp **buyurdum ki**:

Zikr olınan kul tâʾifesinün içinden bir yarar ve müstahıkkına mezkûr kethudâlığı ulûfesiyle tevcîh idüp kethudâlık hıdmetine istihdâm eyleyüp arz eyleyesin.

1383 *Mısır beylerbeyine ve kadısına: Ravza-i Mutahhara'da hizmet edenlere mahsus vakıf hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr huddâmlardan Rıdvân'a virildi.
Fî 27 Zi'l-kaʿde sene 967

Mısr beglerbegisine ve kādîsına hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de Ravza-i Mutahhara huddâmı Südde-i saʿâdet'üme âdem gönderüp mahrûse-i mezkûrede huddâm-ı nuzzâra meşrût olan evkāfun mahsûlinden on yıldan berü nesne gelüp vâsıl olmaduğın arz eylediler. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup arz olınduğı üzre huddâm-ı nuzzâra taʿyîn olınmış vakf var mıdur, ne maküle nesnedür? Şimdiye değin nesne irsâl olınugelmiş midür? ve ne mikdâr zamândan berü katʿ olmışdur, katʿ olınmağa bâʿis nedür? Mütevellîler, emînler mi katʿ itmişdür? yirlü yirinden teftîş idüp zuhûra getürüp şart-ı vâkıf mûcebince amel idesin.

1384 *Mısır beylerbeyine: Türbe-i Mutahhara'da hizmet eden ağalara nezir sadakalarının verilmesine devam olunması hakkında.*

Yazıldı.
Mezkûr agalardan Rıdvân'a virildi.
Fî 25 Zi'l-kaʿde sene 967

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Medîne-i Münevvere *nevvera'llâhü teʿâlâ ilâ yevmi'l-âhire*'de Türbe-i Mutahhara'da hıdmet iden agalar gelen sadakāt-ı nüzûrı kendüler alup cihet-i maʿîşetlerine sarf idegelüp baʿdehû hâliyâ kādî olan Mevlânâ Abdurrahmân virmemeğin baʿzı atebe-i ulyâma gelüp şekvâ itmeğin üslûb-ı sâbık üzre Ravza-i Münevvere'lerinün huddâm-ı zevi'l-ihtirâmları içün gelüp şimdiye değin tasarruf idegeldükleri sadakātı girü tasarruf itmelerin emr idüp ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup dâʾimâ hıdmetde olan agaları ve gayrı görüp gözedüp kimesneye hıdmetde kusûr u noksân itdürmeyüp ve kadîmden agalara taʿyîn olınup şimdiye değin tasarruf idegeldükleri sadakāt-ı nüzûrı girü âdet-i kadîme üzre tasarruf ideler. Ol bâbda kimesne mâniʿ olmaya ve kadîmden taʿyîn olınan ne mikdâr nesnedür ve sonra katʿ olınmağa bâʿis nedür ve bunlara virilmeyeli neye sarf olınur? Tamâm maʿlûm idünüp dahı yazup bildüresin. Ammâ agalar dahı bu bahâne ile hazîne-i şerîfleri içün gelen nezre dahl itmeyeler. Kadîmden kendülere taʿyîn olınan sadakātı alup hıdmetlerinde olup kusûr u noksân itmeyeler.

1385 *Tameşvar beylerbeyine: Tameşvar vilâyetinin tahrir ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i mezbûrenün defterleri muhtell olup müceddeden tahrîr olması lâzım olmağın tahrîri fermân olınup, **buyurdum ki**:

Bu bâbda vilâyet kâtibine her vechile muʿavenet idüp beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler ve zuʿamâ ve erbâb-ı timarâ gereği gibi tenbîh ü teʾkîd idesin her biri reʿâyâsın kitâbete getürüp gaybet itdürmekten ve ketm eylemekden ziyâde hazer ideler. Şöyle ki, hâslarundan ve begler hâslarından ve zuʿamâ ve erbâb-ı timardan kimesne reʿâyâsın kaçura ve yâhûd hîn-i tahrîrde ketm eyleye, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup azl ile iktifâ olınmayup muʿâteb olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olasın. Şöyle ki, tahrîr sebebi ile bir köy kalka ve yâhûd reʿâyâ kaça, vilâyet kâtibi arz ide, kimesnenün özri mesmûʿ olmaz, bilmiş olalar. Bu bâbda beglere de müstakıll ahkâm-ı şerîfe yazılup sana gönderildi. Ulaşdurup gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesiz.

1386 *Lipva Beyi Ferhâd Bey'e: Lipva sancağının tahrir ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Lipva Begi Ferhâd Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağun tahrîr olmak emr olmışdur. **Buyurdum ki**:

Vilâyet kâtibi vardukda, gereği gibi muʿâvenet eyleyüp eger sancağun hâsları ve eger reʿâyâsıdur ve eger sâʾir zuʿâmâ ve erbâb-ı timar reʿâyâsıdur, cümle tahrîr olup kimesne reʿâyâsın kaçurmakdan ve ketm itdürmekden ziyâde hazer ideler. Şöyle ki, eger hâslarundan ve eger zuʿâmâ ve erbâb-ı timar reʿâyâlarından bir köy kalka ve yâhûd kimesne reʿâyâ ve sâʾir ahvâl ketm ile vilâyet kâtibi arz ide, her kimün timarında olmışsa, aslâ beyân idicek özrün makbûl olmayup azl ile ve min-baʿd dernek olmamak ile konılmayup muʿâteb ü muʿâkab olmağı mukarrer bilüp ana göre mukayyed olup her kişi reʿâyâsın tahrîre getürüp dakika fevt itmeyeler.

-1386/a-

Yazıldı.
Bir sûreti Arad begine

-1386/b-

Yazıldı.
Bir sûreti Sav (?) begine

1387 *Dulkadirli beylerbeyine: Malatya ve Bozok sancakları defterlerinin Rum beylerbeyine gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sağ-ulûfeciler kethudâsı olan Müslim'e virildi.
Fî 9 Zi'l-kaʿde sene 967

Dulkādirlü beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp Malâtıyye ve Bozok sancaklarınun defterlerin Rûm beglerbegisine irsâl idesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ henüz irsâl olmaduğın emîrü'l-

ümerâ'il-kirâm Rûm Beglerbegisi Hızır *dâme ikbâlühû* i'lâm itmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre zikr olınan sancaklarun mufassal ve icmâl defterlerin mühürleyüp müşârün-ileyhe irsâl ü îsâl eyleyesin.

1388 *Budun defterdarına: Muhasebeleri arzetmek üzere İstanbul'a gelmesine müsaade edildiği hakkında.*

Yazıldı.
Karındaşı Ahmed Çelebî'ye virildi.
Fî 11 Zi'l-ka'de sene 967

Budun defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ muhâsebeleri arz itmek içün Südde-i sa'âdet'üme gelmek murâd itdüğün arz itmeğin **buyurdum ki**:

Te'hîr itmeyüp muhâsebelerini getürüp ammâ, sen anda varınca mâl-ı mîrînün cem' u tahsîli bâbında hüsn-i tedârük idüp mâl telef olmak ihtimâli olmaya.

1389 *Budin beylerbeyine: Budin defterdarı İstanbul'da bulunduğu süre içinde mîrî malını güzel şekilde idaresinin emrolunduğuna dair.*

Yazıldı.
Bu dahı

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun defterdârı Südde-i sa'âdet'üme gelmek emr olmışdur. **Buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh gelüp girü varınca mâl-ı mîrî ahvâlin hüsn-i tedârük üzre görüp zabt u rabt idüp zâyi' ve telef olmakdan ihtiyât eyleyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 10 şehr-i Zi'l-ka'de sene 967 [02.08.1560]

1390 *Silistre beyine: Han ile haberleşip düşmana karşı hazır bulunduklarına dair mektubu üzerine; toplu halde olup daima düşmanın ahvalinin araştırılması hakkında.*

Kethudâsı Murtazâ'ya.
Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

Silistre begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp mukaddemâ gönderilen emr-i şerîfüm mûcebince cem'iyyet olup cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Girây Hân *dâmet me'âlîhi* ile haberleşüp mektûbları gelüp Dimitraş nâm la'în on beş bin kefere ile memâlike zarar kasdına gelmek üzere iken Rusdan dil alınup nehr-i Özi'den dört bin şayka ile tüfeng-endâz kâfirler ile Hân, Kirman kal'ası üzerine gelmek mukarrerdür diyü haber virmeğin hıfz u hırâset içün asker ile müşârün-ileyhün oğlı Mehmed Girây gönderdüğin ve sen dahı mahall-i me'mûrda cem'iyyet üzre olduğun ve küffâr-ı hâksâr ittifâk idüp serhadde olan kılâ' u bikâ'a mazarrat kasdında iken hâliyâ sükûn üzre oldukların arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, anun gibi dirliksüz olanlara icâzet virüp sahîh haber gelince dirliği olanlar ile cem'iyyet üzre olup dâ'imâ küffâr-ı hâksârun ahvâl ü etvârın tecessüs eyleyüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

1391 *İstanbul kadısına: Mîrî için raht işlemek üzere kıl satın alındıktan sonra kıl satışının narh ile serbest tutulması hakkında.*

Yazıldı.
Hazîne kapusında oturan Yazıcı Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

İstanbul kādîsına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mîr-i ahurum Ali *dâme ulüvvuhû* mühürlü tezkire gönderüp rencber tâ'ifesi etrâfdan gelüp mahrûse-i İstanbul Gümrük-hânesi'ne kıl getürdüklerinde ve mahrûse-i mezbûre debbâğ-hânesinde hâsıl olan kıldan mîrî raht işlenmek içün narh-ı rûzî üzre kifâyet mikdârı akça ile kıl aldukdan sonra sâ'irleri almak husûsında hükm-i şerîf recâ itmeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, etrâfdan rencber tâ'ifesinün mahrûse-i mezbûre gümrük-hânesine getürdükleri kıldan mahrûse-i mezbûre debbâğ-hânesinde çıkup hâsıl olan kıldan mîrî raht işlenmek içün kifâyet mikdârı alındukdan sonra kimesne[yi] ta'cîz ü tazyîk itdürmeyesin, kifâyet kadarı akçaları ile narh-ı rûzî üzre alındukdan sonra sâ'irlerine aldurasın.

1392 *Gözleri çıkarılan adamın davâsı için vekil gönderilmesi hakkında tekiden Dubrovnik Beylerbeyisine hüküm.*

Yazıldı.

Dubrovnik beglerine hüküm ki:

Bundan akdem gözlerin çıkardu[ğı]nuz kimesnenün da'vâsı Südde-i sa'âdetümde olan ilçilerinüz yüzine istimâ' olınup hükm olmak üzre iken bu husûsa vekîl değilüz diyü te'hîr-i da'vâ itdüklerinde bu husûsa vekîl nasb idüp gönderesin diyü hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Haylî zamân olup henüz vekîlinüz gelmedi. **Buyurdum ki**:

Kadîmden atebe-i ulyâma olan ubûdiyyet muktezâsınca mu'accelen bir [ve]kîl nasb idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki mezkûrun da'vâsı Şer'ile görilüp fasl olına.

1393 *İnebahtı Beyi Turhan Bey'e: Silistre Beyi Sinan'a mülâki olan toyca ve sancak sipahileriyle toplanıp akıncılara izin vermesi hakkında.*

Yazıldı.
Silistre begi kethudâsı Murtazâ'ya virildi.
Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

İnebahtı begi olup akıncı begi olan Turahân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Mehmed Çavuş yedinden hükm-i şerîf vârid olup Azak cânibinden küffâr hareket idüp toyca ve akıncılar ve ma'zûl sipâhîler ve sipâhîzâdeler ve sâ'ir gazâdan safâlu yiğitler ile Silistre Begi Sinân *dâme ulüvvuhû*'ya mülâki olmak buyurılup toyca ve akıncılar ile emr olınan mahalle gelinüp ammâ zâd ü zevâde bâbında küllî müzâyaka olup mu'în-i düşmen ve gāret olınacak mahall olmayup toyca ve akıncı ve gönüllü mücerred gārete mahsûs tâ'ife olup dört-beş gün bir mahalde durmağa mütehammil olmayup zabta kābil olmadukların bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Sen sancağun sipâhîleri ve dirlikği olan toycalar ile girü cem'iyyetde olup müşârün-ileyh akıncı tâ'ifesine icâzet viresin.

1394 *Tırnova kadısına: Eflâk voyvodasının Rüstem Paşa hasları yakınındaki boş yerinde köy ikâme isteğine mani olunmaması hakkında.*

Yazıldı.
Eflâk voyvodası âdemine virildi.
Fî 14 Zi'l-kaʿde sene 967

Tırnovi kādîsına hüküm ki:

Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda mektûb gönderüp kazâʾ-i mezbûrede düstûr-ı ekrem Vezîr-i aʿzamum Rüstem Paşa *edâmaʾllâhü teʿâlâ meʿâliyehû* hâslarından Oradupça nâm karye kurbinde bir mikdâr hâlî yiri olup Mano ve Kiga ve Lardo ve İstanca ve Malkoç nâm ademleri etrafdan âdem cemʿ eyleyüp zikr olınan mahalde köy ikāmet eylemeğe recâ itdüklerin arz eylemeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda göresin; müşârün-ileyhün mezkûrûn âdemleri zikr olınan şeneltmek istedüklerinde hilâf-ı Şerʿ kimesne mâniʿ olmaya. Ammâ kimesnenün yazulu ve nizâʿlusın getürmeyesin.

1395 *Şam beylerbeyine ve Şam kadısına: Haleb'de isyan üzere olup mîrî malının tahsiline mani olan taife hakkında malûmat verilmesine dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 12 Zi'l-kaʿde sene 967

Kādî-asker arz idüp yazılmışdur.

Şâm beglerbegisine ve Şâm kādîsına hüküm ki

Hâliyâ Haleb defterdârı mektûb gönderüp Haleb kazâsında tâʾife-i Kelbîn ve Ziyâdîn isyân ü tugyân üzre olup kazâʾ-i mezbûrda vâkıʿ olan hâss ve gayrı kurânun üzerine varup espâbların ve davarların nehb ü gāret idüp reʿâyâya ıdlâl virüp üzerlerinde yetmiş altı bin altun bâkī kalup zikr olınan tâʾifenün bu makūle fesâd ü şenâʿatleri olup mâl-ı mîrî tahsîline mâniʿ oldukların cumhûr-ı müslimîn şehâdetleriyle Celiye kādîsı arz itdi diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Bu husûsun aslı nedür? vâkıʿ midür, nicedür ? Sıhhati üzre arz idesiz.

1396 *Lala Mustafa Bey'e: Uşak'ta Şehzade Selim'in sipahi oğlanlarından tahkikat icap eden bazı kimselerin Karahisar beyine teslim edilmesi hakkında.*

Arz getüren Sefer'e virildi.
Fî 13 Zi'l-kaʿde sene 967

Lala Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Anadolı beglerbegisi mektûb gönderüp hükm-i şerîf gönderilüp kazâʾ-i Uşak'dan Pîr Mehmed ve Mahmûd ve Mustafa nâm kimesneler mukaddemâ teftîş olınmak emr olındukda gaybet idüp ele girmeyüp mezkûrları bu defʿa her kande ise ele getürüp kayd ü bend ile Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Yaʿkūb *zîde kadruhû*'ya teslîm olınup mahall-i hâdisede teftîş itdürilmek emr olınup ve mezkûrlar bi'l-fiʿl ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu*'nun sipâhî-oğulları zümresinden olup hâsları mültezimleri olmağın ele getürmeğe ikdâm olınmadı diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûrları her kande ise bulup yarar âdemlere koşup Kara-hisâr begine teslîm itdüresin ki Uşak'a varup sâbıkā gönderilen emr-i şerîfüm mûcebince mahallinde teftîş olınup hukūk-ı nâs ve sâʾir mevâddı ne ise Şerʿile görilüp hak müstahıkkına vâsıl ola.

1397 *Bursa beyine: Eşkiyanın tahkikatı sırasında ele geçen levend Mehmed'in siyaset edilmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Hasan'a virildi.
Fî 13 Zi'l-kaʿde sene 967

Burusa begine hüküm ki:

Hâliyâ İznik ve Yalak-âbâd kādîları yeniçerilerüm agası tarafından acemî-oğlanlar kâtibi Mehmed ve Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşları oğullarından İbrâhîm ve Koca-ili sancağı begi tarafından Sinân mübâşeretleriyle zikr olan kādîlıklarda zuhûr iden ehl-i fesâdun fermân-ı şerîfüm üzre teftîşde iken mahrûse-i Burusa'da acemî-oğlanı nâmına bağçe hıdmetinde olan kazâʾ-i Gönen'den Kum nâm karyeden Mehmed b. Ahmed nâm levend tutılup teftîş olındukda acemî-oğlanı olmayup levend olduğı sâbit olmağın sana teslîm eyledüklerine aldukları tezkireyi Südde-i saʿâdet'üme gönderdükleri ecilden mezkûra siyâset emr idüp, **buyurdum ki**:

Emrüm üzre mezkûra mahallinde siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine vardugın yazup arz eyleyesin.

1398 *İskenderiye beyine: İskenderiye Kalesi neccarlığına ait sahte berat yazan kimsenin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Berâtı kethudâya virildi.
Fî 12 Zi'l-kaʿde sene 967

İskenderiyye begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp sana, Mehmed nâm kimesne gelüp İskenderiyye kalʿası'nda bin altı yüz akça neccârlık gedüğine mutasarrıf olan Dâyim Mehmed'ün gedüğin hâliyâ dîger Mehmed ne vechile almışdur? Berâtı yoklanup görilsün didükde berâtın getürdüp sene erbaʿa ve sittîn ve tisʿa-miʾe Rebîʿu'l-evvel'inün on beşinde işbu timara mutasarrıf olan Mehmed fevt olup dîger Mehmed'e virildi diyü kayd bulınup ve bundan akdem vâkıʿ olan üç yıllık mahsûli dahı mîrîye râciʿdür, nice oldı diyü süʾâl olındukda sene ihdâ ve sittîn ve tisʿa-miʾe Ramazân'ınun on ikinci güninden terk-i kalʿa iden Resul-yiri Mehmed'e virildi, diyü ibrâz itdüği hükme dahı nazar olındukda baʿzı yiri silinmiş ve girü yazılmış ve hattında [ve] nişânında şübhe olduğından gayrı yirlerine ve kaydı târîhine muhâlif bulınup müzevver olmak fehm olınduğın arz itmişsin. İmdi, ol hüküm müzevver olduğında şübhe yokdur. **Buyurdum ki**:

Yazan kimesneyi buldurup Südde-i saʿâdet'üme arz idesin ve ol müzevver hükmi dahı sana göndereni buldurup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

1399 *Şam beylerbeyine: Sancaklarını muhafazada ihmal gösteren beylerin bildirilmesi ve eşkiyânın tecavüzlerine meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 11 Zi'l-kaʿde sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ beglerbegiliğüne müteʿallık olan begler, sancakları zabtında ihmâl ü müsâhele idüp ele gelen ehl-i fesâdun Şerʿ u kānûn üzre haklarından gelinmeyüp cerîme alınmak ile sancaklarında dâʾimâ fesâd olup katʿ-ı tarîk ve nehb-i emvâl ve katl-i nüfûs olmakdan hâlî değildür diyü istimâʿ olınmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup her birine gereği gibi tenbîh

ü teʾkîd eyleyesin ki sancakların onat vechile hıfz [u] hırâset ve zabt [u] siyânet idüp ehl-i fesâd harâmîden ve sâʾir kuttâʿ-ı tarîkden kimesnenün mâlına ve canına zarar u gezend irişdürmeyüp ele gelen ehl-i fesâdun Şerʿ u kānûn üzre haklarından gelinüp kimesneye himâyet idüp ve yâhûd cerîme alup ıtlâk itmekden ziyâde hazer ideler. Şöyle ki, baʿde't-tenbîh birinün sancağında kimesnenün mâlına ve cânına ve emvâl ü erzâkına zarar u gezend irişe., ehl-i fesâd bilinüp ele gelüp hakkından gelinmeye ve yâhûd ahz ü celb olup himâyet olına, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup azl ile iktifa olınmayup muʿâteb ü muʿâkab olmak mukarrer bileler, ana göre her biri sancakların gereği gibi zabt u [r]abt eyleyüp hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] sıyânet-i vilâyet bâbında dakîka fevt itmeyüp gaflet ile kimesneye zarar olmakdan ziyâde hazer idüp tamâm basîret üzre olalar ve bu hükm-i şerîfümün sûretin ihrâc idüp her birine müstekıl gönderüp iʿlâm eyleyesin ki sonra bilmedük diyü teʿallül itmek ihtimâli olmaya. Sen dahı ahvâllerin dâʾimâ yoklayup anun gibi baʿde't-tenbîh sancağında kimesneye zarar irişe, her kangısınun sancağında vâkıʿ olursa asla teʾhîr itmeyüp yazup arz eyleyesin ki vâkıʿ olan zararı kendüye tazmîn olup anun gibi sancağı zabtında ihmâli olanlarun hakkından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola.

1400 *Lahsa beylerbeyine: Müteveffa Mustafa Paşa'nın muhallefâtını alan Osman Bey hakkında önceki emir gereğince muamele ifasına dair.*

Yazıldı.

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp müteveffâ Mustafa Paşa'nun muhallefâtından istifsâr buyurılur ise vefâtı haberi geldükde Osmân Beg gelüp hazînesinde olan kullarun taşra sürüp mühürlü evlerin ve sandukların urup haylî nesne ekl ü belʿ eylemişdür. Süʾâl oldukda inkâr idüp laʿl hâtemleri ve cevâhir ve inci tesbîhleri Osmân Beg elinde bulınup getürdilüp dîvânda alınup sicill olmışdur. Zikr olınan hâtemler ve cevâhir ve inciler mühürlenüp kalʿada emânet konılmışdur ve bu kulları gelmezden mukaddem Süddei saʿâdet'e bir âdemin gönderüp yigirmi beş bin akçadan ziyâde yol harclığı virüp *"Mustafa Paşa bana borçlıdur anun içün aldum"* der, borcı sâbit olmadın hilâf-ı Şerʿ haylî akça almışdur ve bundan gayrı isyân iden Saʿîd'den Benî-Cemîl nâm mülhidün ayağına varup Hızâne-i âmire'den altı yükden ziyâde akça virüp mülhid-i mezbûr ile yek-dil ü yek-cihet olmışdur diyü arz itmişsin. İmdi, bundan akdem bu husûsları arz eyledükde ol bâbda sana hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Emr-i sâbık ile amel eyleyesin.

1401 *İstanbul'dan Eflâk ve Boğdan'a varıncaya kadar yol üzerinde olan kadılara: İstanbul'a et getiren celeblere müdahale olunmamasına dair.*

Yazıldı.
Koyun emîni Mehmed Beg'e virildi.
Fî 11 Zi'l-kaʿde sene 967

Mahrûse-i İstanbul'dan Eflâk ve Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkıʿ olan kādîlara hüküm ki:

Vilâyet-i Eflâk ve Boğdan'dan gönüllü celeb tâʾifesi mahrûse-ı mezbûreye koyun götürürler iken ahkâm-ı şerîfe, yazılu celebedür gönüllü celeb yazmaz diyü, siz ki kādîlarsız menʿ eyler imişsiz. İmdi, mahrûse-i mezbûreye gönüllü ve yazılu koyun getüren celeblere aslâ ve katʿâ bir ferd mâniʿ olmak câʾiz değildür. Mahrûse-i İstanbul'da et bâbında ziyâde müzâyaka olmağın **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle koyun emîni vusûl buldukda, bu husûsa her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda eger yazılu ve eger gönüllü celeb tâʾifesidür, aslâ menʿ eylemeyüp ve kasabalar kassâblarınun dahı ellerinde bulınan bıçağa yarar kıvırcık ve armân (?) koyunı ne denlü var ise her birine yarar âdemler koşup sürdürüp mahrûse-i mezbûreye ulaşdurasız. Şöyle ki, min-baʿd bu makūle celeblere mânîʿ olup teʿaddî olınduğı istimâʿ olına, her kangınızun kazâsında ise aslâ özri makbûl olmayup müstahıkk-ı itâb olursız, bilmiş olasız ve üç-dört yıldan berü sığır celebi dahı gelmez olmışdur, anı dahı göresin ol makūle sığır celeblerini dahı sürüp beyʿ olınacak sığırların getürüp kemâ-kân mahrûse-i mezbûrede beyʿ itdüresiz. Âhar vilâyete sığır iletdürmeyesiz. Husûs-ı mezbûr, mahall-i ihtimâmdur; ana göre her birinüz basîret üzre olup taht-i kazânuzda emr-i şerîfüme muhâlif iş olmakdan hazer idesiz. Eger yazıludur ve eger yazılu değildür, koyunların mahrûse-i mezbûreye getüreler, yollarda ve kasabâtda satmayalar.

1402 *Kastamonu beyine ve kadısına: Göl kazasının bir köyünde pazarın hangi gün olmasının münasip olacağının araştırılarak bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Göl-bâzâr kazâsından arz getüren Mahmûd'a virildi.
Fî 11 Zi'l-kaʿde sene 967

Kādî-asker Efendi arz itmişdür.

Kastamoni begine ve kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancak-begisin, ...[1] kādîsı ile Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Göl kazâsında İlisu ? nâm karye halkı yedinden hükm-i şerîf vârid olup, bâzârı cumʿa gün durmağla etrâfında olan cevâmiʿa ıdlâl virüp ulemâ ve sulehâ mektûbı ile çihâr-şenbih gün durmak içün hükm-i şerîf virilmiş iken, iki nefer kimesne bir tarîk ile girü cumʿa gün ikāmet olınmak içün hükm-i hümâyûn ihrâc idüp, girü ıdlâl mukarrerdür diyü çihâr-şenbih gün durmasın recâ idüp imdi, bu husûsı aʿyân-ı vilâyetden teftîş idüp her kangı gün münâsib ise taʿyîn idüp arz eyleyesin, diyü buyurılmağın vilâyet-i mezbûre aʿyânından tefahhus olındukda karye-i mezbûrede bâzâr cumʿa gün durmağla fi'l-vâkıʿ etrâfında olan câmiʿler muʿattal olup beş-on âdem ile cumʿa namâzı kılınduğı sâbit ü zâhir olup bâzâr çihâr-şenbih güni veya gayrıda olıcak kasaba-i mezbûrede iki yüz yıllık kadîm câmiʿ-i şerîfün cemâʿatine noksân gelüp bâzâr, cumʿa gün olmağla tahminen dokuz yüz âdem namâza hâzır olup gayrı günde olsa cumʿa namâzına altmış-yetmiş âdem hâzır olup ve reʿâyâdan cemm-i gafîr gelüp: *"Bâzârımuz cumʿa gün olmayıcak kisb ü kârımuza ve maʿîşetimüze küllî zarar u ziyân olup müzâyaka çekilüp bize hayfdur"* didüklerin arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Bu husûsı onat vechile tefahhus eyleyüp göresin; bâzârları kadîmü'l-eyyâmdan kangı günde duragelmişdür ve câmiʿ eski câmiʿ olup etrâfda olan câmiʿler hâdis midür, nicedür? Mufassal yazup arz eyleyesin.

---

[1] İsim yazılmamıştır. Kastamoni olmalıdır.

1403 *Foça ve Prepolya kadılarına: Hersek sipahilerinden eşkiyâlıkla tanınan Eflâk oğullarının ihzâr edilerek muhakemelerine dair.*

Yazıldı.
Kulaksuz Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 11 Zi'l-kaʿde sene 967

Foça ve Prepolya (?) kādîlarına hüküm ki:

Hersek sipâhîlerinden Eflâk-oğulları dimekle maʿrûf Mehmed nâm sipâhî, şirret ü

şakāvet ile maʿrûf olup İskender nâm sipâhînün yirin hilâf-ı Şerʿ u kānûn alup ve mezkûr Mehmed'ün oğlı mezkûr İskender'ün karındaşın katl itmek kasdına yolın basup kılıç ile çalup mecrûh idüp oğlı taleb olındukda Südde-i saʿâdet'üme gelüp dört nefer zimmî ile İzvornik ve Klis sancaklarından baʿzı zimmîler cemʿ idüp Hersek sancağındanuz diyü şikâyetci düzüp Hamza nâm hıdmetkârın gâh kâfir kisveti ile ve gâh dülbend ile dîvâna çıkarup indürdüği zâhirdür diyü kıdvetü'l-eʿâlî ve'l-eʿâzım Haydar Paşa, Südde-i saʿâdet'üme arz itmeğin teftîş olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* vardukda, mezkûrı her kande ise ve oğlın ihzâr idüp eger zikr olınan mâddelerdür ve eger andan gayrı reʿâyâdan ve gayrıdan her kim gelüp daʿvâ-yı hakk iderse husamâyı berâber idüp bir defʿa Şerʿile fasl olmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp her kim müşârün-ileyh ve oğlı üzerine Şerʿile hak sâbit olur ise baʿde's-sübût hükm idüp ashâb-ı hukūka hakların alıvirüp dahı eger müşârün-ileyh arz itdüği maddelerdür ve sâʾir kimsnedür? ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirüp ve ne makūle mâddeler sâbit olduğın mufassal defter idüp yazup arz idesin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hilâf-ı Şerʿ kimesneye iş olmakdan ve gayr-ı vâkıʿ kazıyye arz olmakdan hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 11 şehr-i Zi'l-kaʿde sene 967 [03.08.1560]

1404 *Hüdavendigâr beyine: Kite kazasında Büyük Kumlu'da Nalband Şaban'ın şirret ve şenaatinden dolayı küreğe konulmak üzere Rodos'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-başına teslîm olındı.
Fî 3 Zi'l-hicce sene 967

Hüdâvendigâr begine hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Kite kazâsından Büyük-kumlı dimekle maʿrûf karyenün halkı Naʿlband Şaʿbân içün: *"Karyemüzde sâkindür; dâʾimâ şenâʿatden hâlî değildür"* didüklerin ve karye-i mezbûreden dahı Abdî nâm kimesne: *"Mukaddemâ benüm bir merkebüm serika idüp ve kulum ayardup ve kulumun yanından bir mikdâr akçasın alup bir tarîkla kul, elinden halâs bulup geldüğin, merkebümi boğazlayup baʿzı Müslimânlar araya girüp beş yüz akça virüp ıslâh eylediler idi"* didüğin, husûs-ı mezbûr cemâʿat-i kesîreden dahı istimâʿ olındı ve sâkin olduğı karye yüz evden ziyâde olup katʿâ bir ferd kefîl olmayup müttehem kimesnedür didüklerin arz eylemişsin. İmdi, Rodos'a küreğe koşılmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, yarar âdemlere koşup mezkûrı Rodos'a gönderüp sancak-begi begine teslîm ideler ki, küreğe koşa ve teslîm olınduğına temessük aldurup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

1405 *Rusçuk kadısına: Yergöğü Kalesi emini tarafından Eflâk vilâyeti sınırına taaddi olunmaması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Rûm İlyâs'a virildi.
Fî 12 Zi'l-kaʿde sene 967

Ruscuk kādîsına hüküm ki:

Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda mektûb gönderüp Yergöği kalʿası'nun sınırı Eflâk vilâyetinün sınırına muttasıl olmağla mukaddemâ dahl ü nizâʿ olınup emr-i şerîf ile sâbıkā Niğeboli Begi; olan Ahmed *dâme ulüvvuhû* teftîş idüp cânibeynün sınırı taʿyîn olınup bu âna gelince[ye] değin minvâl-i mesfûr üzre tasarruf olınur iken hâliyâ kalʿa-i mezbûrenün emîni olan Gıyâs (?) ve Ali nâm kimesne yeniden sınır ihdâs itmek isteyüp teʿaddîden hâlî değildür, diyü bildürdi. İmdi, bundan akdem bir defʿa emr-i şerîfümle teftîş olınup taʿyîn olınan sınırı hâliyâ tağyîr idüp âhar sınır ihdâs itmek câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda göresin, arz olındığı gibi ise min-baʿd vilâyet-i mezbûrenün mukaddemâ emr-i şerîfümle taʿyîn olınup fasl olınup bi'l-fiʿl amel olınugelen sınırına hilâf-ı Şerʿ u kānûn ve mugāyir-i emr-i hümâyûn kimesneyi dahl itdürmeyüp maʿmûlün-bih sınırı her ne mahalden ise anunla amel idüp kimesneye emre muhâlif iş itdürmeyesin. Eslemeyeni yazup Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

1406 *Sultan Hüseyin Bey'e: Başaçıkoğlu Ebu Said Bey'in işlediği cinayetten dolayı hasmı ile yerinden muhakeme ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Âstâne-i saʿâdet'e mektûb gönderüp Başaçuk-oğlı Bû-Saʿîd Beg senün kefâletünle habsden ıtlâk olınmışdı. Yûsuf Beg'i katl eyledüği arz olınmağın ihzâr idüp yarar âdemler ile Hakkâri Hâkimi Zeynel *dâme izzuhû*'ya irsâl idesin diyü hükm-i şerîf vârid oldı. Müşârün-ileyhün habsden ıtlâk olınmasına kefîl olmadum diyü iʿlâm eylemişsin. İmdi, müşârün-ileyhün beher-hâl hasmı ile Şerʿ-i Şerîfe mürâfaʿa olması lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Varıcak, emrüm üzre müşârün-ileyhi hasmı ile berâber idüp Şerʿ-i Şerîfe mürâfaʿa itdürmek bâbında saʿy ü ihtimâm eyleyesin.

1407 *Kütahya ve Lazkiye kadılarına: Ferânekî adlı hatunun nikâhı ile ilgili olarak iki kişinin hazır bulundurulması hakkında.*

Yazıldı.
Kādî-asker Efendi arz eylemişdür.
Emr üzerine yazıldı.

Kütahya ve Lâzikıyye kādîlarına hüküm ki:

Ferânekî nâm hâtûnun nikâhı husûsında[1] Aydın nâm kimesne ile Şaʿbân nâm kimesnenün ahvâlleri Şerʿile görilmek içün size irsâl olınan emr-i şerîf mûcebince teftîş idüp mezkûr Aydın gaybet itdi diyü bildürmişsin. İmdi, mezkûrlar beher-hâl cemʿ olup emr-i sâbık üzre ahvâlleri görilmek lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Mezkûrları her kande[y]se cemʿ u ihzâr eyleyüp ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm emr-i sâbık üzre ahvâllerin teftîş eyleyesin.

---

[1] "husûsında" kelimesi mükerrerdir.

1408 *Karahisar beyine ve kadısına: Karahisar'da tımar mutasarrıfı kâtip Şehsüvar ile Kalender adlı sipahilerin zulüm ve taaddilerinin araştırılıp muhakeme edilmelerine dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Beğendük'e virildi.
Fî 12 Zi'l-kaʿde sene 967

Kara-hisâr begine ve kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrda yedi bin akçalık timara mutasarrıf olan Kâtib Şehsuvâr, ber-vech-i iştirâk beş yüz akçalık timara mutasarrıf olan Kalender nâm sipâhîlerin reʿâyâya zulm ü teʿaddîleri olup menʿile memnûʿ olmadukların arz eyledüğinüz ecilden timarları alınup âhara virilüp teftîş olınmaların emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezbûrları ihzâr idüp reʿâyâlarından ve gayrıdan her kim gelüp daʿvâ-yı hakk iderise bir defʿa Şerʿile fasl olmış olmayup ve on beş yıl mürûr eylemeyen daʿvâların ber-mûceb-i Şerʿ-i Şerîf husamâ muvâcehesinde hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; mezbûrların üzerinde her kimün hakkı sâbit olur ise sâbit olan hakların ashâbına hükm eyleyüp bî-kusûr alıvirüp ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğin ve nenün gibi mâddeleri bulındığın mufassal defter idüp mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Hîn-i teftîşde hakk üzre olup hilâf-ı vâkıʿ iş olmakdan hazer eyleyesin.

1409 *Sivas beylerbeyine: Sivas'ta meşru olmayan hareketlerinden dolayı nâibin alınması hakkında tekiden hüküm.*

Yazıldı.
Emîr-oğlı Yûnus Çavuş'a virildi.
Fî 20 Zi'l-hicce sene 967

Sivas beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Sivas'da Nâʾib olan Mustafa'nun nâ-meşrûʿ baʿzı husûsları zâhir olmağın, min-baʿd niyâbet itdürmeyesin diyü Sivas kādîsına hükm-i şerîfüm virilmişken, hâliyâ niyâbet hıdmetinde olduğı arz olınmağın ol hükm-i şerîfüm aynı ile sana gönderilüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda göresin ki, ol emr-i sâbık mûcebince mezkûr niyâbetden refʿ olmış mıdur? Yohsa aslâ refʿ olmamış mıdur? Eger refʿ olmışsa sonra emre mugāyir girü hâliyâ olan kādî mı nasb itmişdür, yohsa bundan mukaddem olan mı nasb itmişdür, emre mugāyir nasb itmeğe bâʿis nedür? tamâm maʿlûm idinüp dahı eger hâliyâ olan kādî nasb itmişse ve ne zamandan berü olmışdur? yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebince amel eyleyesin.

-1409 / a-

Bir sûreti dahı Artuk-âbâd kādîsınun on iki nâibi var diyü istimâʿ olınup vâkıʿ midür? Arz idesin diyü.

[Yev]mü'l-isneyn fî 13 şehr-i Zi'l-kaʿde sene 967 [05.08.1560]

1410 *Karesi beyine: Levend taifesinden esir satmak isteyenler olursa bunları alıp esirlerle beraber sancak beyine bildirmelerinin halka tenbih ve tekid edilmesine dair.*

Yazıldı.

Karesi begine hüküm ki:

Hâliyâ deryâda baʿzı levend, fesâd üzre olup Ağriboz cânibliinde baʿzı kurâ urup reʿâyâyı esîr idüp, kimün anda beyʿ eyleyüp ve kimün Anadolı cânibliinde beyʿ itmek üzre olup imdi, levend tâʾifesinden esîr almak ve anlara muʿîn ü zahîr olup azıklandurmak bundan akdem niçe defʿa menʿ olmış idi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda biʾz-zât mukayyed olup yalılarda vâkıʿ olan kasabât ve kurâ halkına gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki anun gibi levend tâʾifesi esîr getürüp beyʿ itdüklerinde kendülerin tutup ve esîrlerin alup sana iʿlâm ideler, Südde-i saʿâdet'üme bildüresin. Emrüm ne vechile olur ise amel olına. Şöyle ki, baʿde't-tenbîh levend tâʾifesinden kimesne esîr ala ve yâhûd anlara muʿîn olup azık vireler veyâhud gelüp esîr beyʿ itmek istedüklerinde ele getürmeyeler, sonra maʿlûm oldukda her kim olur ise hakkından gelinmek mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup sen dahı hüsn-i ihtimâm idüp anun gibi levend tâʾifesin ele getürmek bâbında dakika fevt itmeyüp ve anun gibi taht-ı livânda levend ile mukābele idüp esîr alur kimesneler var ise her kim ise defter eyleyüp yazup, Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin.

-1410/a-

Yazıldı.
Bir sûreti Menteşe begine.

-1410/b-

Yazıldı.
Bir sûreti Alâʾiyye begine.

1411 *Erciş beyine: Erciş'teki evkâfı harap olan medresenin hasılâtının defter olunarak zaptolunması hakkında.*

Yazıldı.

Erciş begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hâliyâ nefs-i Erciş'de kadîmden bir medrese olup evkāfı harâb olmağla muʿattal kalmışdur ve Erciş nâhiyesinde yedi yüz seksen sekiz akça yazar, Kırklar ve Sarısu nâhiyesinde altı yüz on altı akça yazar, Çakır Beg nâm karyelerün mahsûllerini vilâyet kâtibi, *"şart-ı vâkıf üzre âyende vü revendeye sarf ola" diyü* defter-i cedîdde kayd idüp lâkin zikr olınan karyelerün zâviyeleri ve zâviyeye lâzım olan espâbı olmayup mahsûli reʿâyâ beyninde belʿ u ketm olınup âyende vü revendeye nefʿi olmayup zabt olınsa beş-altı bin akça hâsıl olduğın arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, zikr olınan karyelerden defter mûcebince âʾid olan mahsûli sen zabt eyleyüp yazup her ne olursa defter idüp hazîne-i Van'da hıfz idesin. Ne mikdâr nesne hıfz olınup zabt olınursa defterin Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile olursa amel idesin.

1412 *Trablus beyine: Trablus'a tâbi Kefru Kahir köyündeki harap burcun ahali tarafından tamirine müdahale edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Nasreddîn'e virildi.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 967

Trablus sancağı begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâʾ-i Trablus'a tâbiʿ Kefrukāhir nâm karye ahâlîsi gelüp karye-i mezbûrede vâkıʿ olan kadîmî burc hâliyâ harâb olup vakt-i hâcetde tahassun itmek içün kendü mâllariyle taʿmîr ü termîm itmeğe icâzet taleb itdüklerin arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûr kadîmî burcı kerye-i mezbûre ahâlîsi arz itdüğün üzre taʿmîr ü termîm itmek istedüklerinde kimesneyi dahl ü taʿarruz itdürmeyesin.

1413 *Haslar kadısına: Istranca yolunda mutemet Mustafa'yı yaralayanların ele geçirilip muhakeme olunmalarına dair.*

Yazıldı.
Hâslar sübaşısı [illegible] virildi.
Fî 13 Zi'l-kaʿde sene 967

Hâslar kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Çatalca'da binâ olınan hâssa ahurun lâzım olan kerestesin getürmek içün Mustafa nâm muʿtemed yoldaşı Behrâm nâm kimesne ile Istranca'ya giderken, Oklağulı nâm karye kurbinde yollarına gelüp mezbûr Mustafa'yı urup bir kolın mecrûh eylemişler. **Buyurdum ki**:

Bu fesâdı idenler her kim ise ele getürüp husamâyı berâber idüp Şerʿile teftîş idüp göresin; her kim mecrûh itmişse ki Şerʿile sâbit ola, habs idüp arz idesin.

1414 *Lahsa beylerbeyine: Cebe kulları ağası Abdurrahman'a timar tevcihi arzedilen Cibril karyesinin muhafazasının başka suretle ifası hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi İbrâhîm'e virildi.
Fî 25 Zi'l-kaʿde sene 967

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp vilâyet-i Lahsâ'da cebe-kulları agası olan Abdurrahmân *zîde mecdühû* içün yarar ve müstakim olup ol serhaddün kadîmî emekdârlarından olduğın ve Mehmed Râşid'ün dahı itâʿat ü inkıyâdlarına mezkûr sebeb olup ve vilâyet-i mezbûreye tâbiʿ Cibrîl nâm karye timarı olup lâkin ismi ve resmi olmayup ve kimesnenün zabt u tasarrufında olmış dahı değildür. Mâl-ı mîrîye ve timara aslâ bir akça ve bir habbe fâʾidesi olmayup ve ol semtün dahı hıfz u hırâseti her vechile mühimm ü lâzım olmağın mesfûr, uhdesine alup karye-i mezbûreyi tevâbiʿi ile şeneltmek şartı üzre iki yüz bin akçalık sancak tarîkıyle işbu sene sebʿa ve sittîn ve tisʿa-mʾie Recebü'l-müreccebinün evâsıtında mezkûra tevcîh olınmasın arz itmişsin. İmdi, bir vilâyetün ki hâsılı ve mahsûli olmayup ve reʿâyâsı ve şenliği olmaya, anda beyʿ olanlar niçe nöker saklayup hıfz u hırâsete kādir olur. **Buyurdum ki**:

Ânun gibi zikr olınan mahallün hıfz u hırâseti lâzım ise âhar tedârük idüp hıfz itdüresin.

1415 *Segedin sancağı Beyi Derviş Bey'e: Budin'de Vac nahiyesinde bulunan varoş has olup beylerbeyine başka yerden bedelinin verilmesi gerektiği hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Malkoç'a virildi.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 967

Segedin sancağı begi olup livâʾ-i mezbûrı tahrîr iden Dervîş Beg'e hüküm ki:

Livâʾ-i Budun'da nâhiye-i Vâci'da bâc-ı tarîk ve gâv ve ganem ve araba defter-i cedîdde yüz bin akçaya hâss-ı hümâyûn kayd olınup bâc-ı mesfûr mukaddemâ varoş-ı Maruşa'da alınup mezkûr varoş mahûf u muhâtara yirde olup ümenâ vü ummâlden âdem durmağa kābil olmamağın Vac kalʿası'nda alınmak enfaʿ u münâsib görilüp mahall-i mezbûrda cemʿ olmak üzre kayd olındı diyü şerh virmiş olmağın mezbûr varoş-ı Maruşa, kırk bin ile beglerbegi hâssı diyü istimâʿ olınmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûr varoş hâss olup hâliyâ yazılan havâss-ı cedîdden beglerbegiye âhardan bedelin viresin ve kadîmden bâc alınugelen yirden alınup tebdîl ü tağyîr olınmaya.

[Yev]mü'l-hamîs fî 16 Zi'l-kaʿde sene 967 [08.08.1560]

1416 *Kefe beyine: Azak muhafazasına memur donanmadaki bazı gemilerin kürekçilerinin azalması cihetiyle, bu gemilere izin verilip kalanların alıkonulduğuna ve düşman ahvalinden gafil bulunulmamasına dair.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 18 Zi'l-kaʿde sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Azak muhâfazasiyçün meʾmûr olan donanmâ-i hümâyûn reʾîslerinden Teberrük Reʾîs ve Hüsam ve diger Hüsâm Reʾîs kadırgalarınun kürekcileri ziyâde şikest ve helâk olup hâlî ve amel-mânde kalup hemân ayak-bağı olmağın ve küffâr-ı hâksâr dahı Ada kalʿaları câniblerine müteveccih olup henüz defʿ olmamağın mezkûrlara icâzet virilüp bâkîleri Ada muhâfazasiyçün alıkonıldı diyü bildürmişsin. İmdi, aʿdâ cânibinden gaflet câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, kemâl-i basîret üzre olup ahvâl ü etvârların ve fikr-i fesâd ve hayâl-i kâsidlerin dâʾimâ tetebbuʿ u tecessüsden hâlî olmayup ahvâllerin tamâm maʿlûm idinüp dahı ana göre tedârüklerin görüp eger deryâdan ve eger karadan küffâr-ı hâksârdan memleket ü vilâyete ve kılâʿ [u] bikâʿa ve nevâhî vü kurâya reʿâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

1417 *Halep Defterdarı Murad Çelebi'ye: Hakkından gelinen Hasan kethudânın zeâmetinin havâss-ı hümâyûn için zaptedilmesine dair.*

Yazıldı.
Niʿmetî Beg'ün âdemi İbrâhîm'e virildi.
Fî 16 Zi'l-kaʿde sene 967

Haleb Defterdârı Murâd Çelebî'ye hüküm ki:

Bundan akdem emr ile hakkından gelinen Hasan Kethudâzaʿîm'nun zeʿâmeti ki âhara virilmiş idi, zikr olınan zeʿâmet altmış bin akçaya mütehammildür diyü Südde-i saʿâdet'ümde baʿzı kimesneler iltizâm itmek murâd itdükleri ecilden havâss-ı hümâyûnum içün zabt olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, zikr olınan zeʿâmeti havâss-ı hümâyûnum içün zabt eyleyüp ve bi'l-fiʿl berâtla mutasarrıf olan kimesneye tahrîr itdüğün yirlerden zâhir olan zevâyidün hâssa-i hümâyûnuma münâsib olmayanından bedelin tevcîh eyliyesin ve arz olındığı gibi zikr olınan zeʿâmet ol mikdâr mahsûle mütehammil midür, yazup bildüresin ve bundan akdem yir husûsı içün sâbıkā olan defterdâra hükm-i şerîf gönderilmişdi. yir husûsı mühimdür. Emr-i sâbık üzre amel eyliyesin. Şöyle bilesin.

1418 ***Yalakâbâd kadısına: Hersek karyesinde sipahi oğlanlarından Dede'yi soyanlar hakkında Şeriat'in gereğinin icrasına dair.***

Yazıldı.

Yalak-âbâd kādîsına hüküm ki:

Oğlum Selîm *tâle bekāhu* lalası Mustafa *dâme ulüvvuhû* mektûb gönderüp Dergâh-ı muʿallâ'm sipâhî-oğlanlarından müşârün-ileyh *tâle bakāhu*'nun hıdmetinde olan Dede, ol tarafdan mahrûse-i İstanbul'a gelürken Dilde-Hersek (?) nâm karyede kondukları yire gice hırsuz gelüp ol cânibden emâneten getürdüği baʿzı espâb ile kendünün libâs ü espâbı serika olınup mazınna olanlardan bir-iki nefer müttehem olan kimesneler habs olınup ve ellerinde baʿzı alâʾim dahı bulındı diyü husûs-ı mezbûrun Şerʿile teftîş olınmasın arz eylemeğin **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle Mahmûd Çavuş *zîde kadruhû* vusûl bulıcak, mazınna ve müttehem olanları ve elinde alâmet bulınanları ihzâr idüp onat vechile dikkat ü ihtimâm ile hakk üzre teftîş idüp mezkûrun espâbın serika idenler kimler idüği bi-hasebi'ş-Şerʿ-i'ş-Şerîf sâbit ü zâhir oldukdan sonra serika eyledükleri espâbı bî-kusûr tahsîl itdürüp Şerʿile mütevecceh olana teslîm itdürüp dahı bunları idenler sipâhî tâʾifesinden ise habs idüp arz idesin. Değil ise ol bâbda muktezâ-yı Şerʿ-i kavîm ne ise icrâ idüp yirine koyasın. Ammâ bu bâbda hakk üzre olup bî-günâh kimesneler tutılup hilâf-ı Şerʿ-i Şerîf zulm ü teʿaddî olınmakdan ziyâde hazer eyleyesin. Muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1419 ***Bozok Beyi Çerkez Bey'e: Bozok'ta tımar mutasarrıfı Ağa Veli oğlu Çalabverdi'nin levendlerle dağlarda gizlenmesinden ve mefsedetinden dolayı ele geçirilip bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsı Yunus'a virildi.
Fî 21 Zi'l-kaʿde sene 967

Bozok Begi Çerkes Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrda Karaca nâhiyesinde beş bin sekiz yüz akçalık timara mutasarrıf olan Aga Velî-oğlı Çalabvirdi ve karındaşı Tanrıvirdi içün haylî yevmlü cemʿ idüp asker-i bâgîye tâbiʿ olup Konya üzerine varmalu olduklarında sâbıkā Bozok Begi olan Muhsin Beg'e dirlik emr olınup mezkûr Çalabvirdi, Çubuk nâm mevzıʿda dirnekde iken bir gice çadırın bıragup zikr olınan askerde karındaşına varup hevâlarına tâbiʿ olup Konya üzerinde olan muhârebede envâʿ-ı ceng ü fesâd eyleyüp münhezim olduklarında perâkende olup kaçup mezkûr Tanrıvirdi tekrâr niçe âdemler cemʿ idüp bâgîlerün ardlarından irişüp fe-emmâ âsî olan Çalabvirdi âhar yola kaçmağla ve aralıkda asker-i Pâdişâhî olmağla asker-i münhezime irişmeyüp bi'z-zarûrî dönüp niçe levend ile dağlarda gizlenüp sene-i mezbûrenün ibtidâsından intihâsına dek vâkıʿ olan sefer-i Pâdişâhîye gelmemeğin timarı emr ile timar ve terakkî olan Devletyâr ve Alpavud nâm sipahîlere virilüp berât-ı şerîf ile mutasarrıflar iken bi'l-fiʿl mezbûr Çalabvirdi: *"Ben yevmlü olmadum ve sefer-i hümâyûn vâkıʿ oldukda ben hâss emîni idüm, havâss-ı hümâyûn zabtında idüm" diyü* bir tarîk ile emr-i şerîf ihrâc itmekle tasarruflarına mâniʿ olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûrı ele getürüp habs idüp arz idesin. Sonra timarı ve kendü husûsında emrüm ne vechile olursa amel eyleyesin.

1420 ***Bolu beyine: Gerede kazasından Satılmış adlı sipahinin yolunu kesip katledenlerin ele geçirilip cezalandırılması hakkında.***

Yazıldı.
Arz getüren Şaʿbân'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.
Kādî-asker Efendi arz idüp bu minvâl üzre hüküm buyurulmağın yazıldı.
Fî 17 Zi'l-kaʿde sene 967

Bolı begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Gerede kazâsından Satılmış nâm sipâhî yaylakdan gelürken Dîvâne Halîl ve Sunʿullâh ve Mahmûd ve bir nefer yoldaşlariyle yolına inüp katl idüp defeʿâtle şenâʿatleri zâhir olduğın kādî iʿlâm itmeğin âdem gönderilüp, Şerʿa daʿvet oldukda bir sarb mevzıʿda yataklanup üzerlerine varıldukda beş nefer yoldaşiyle savaş idüp bir kimesnemüzi mecrûh idüp sarpa kaçmak ile ele gelmeyüp tecessüs olınur iken erbâb-ı timardan Şît ve Nûh ve Husrev ve Ganî nâm kimesnelerün üzerlerine düşmeğin telef-i nefs olmak lâzım gelüp ve mezkûrları hıfz iden sipâhîlerden ehl-i fesâd oldukların bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûrları beher-hâl ele getü[r]üp her kimün emrine girerler ise basup ihzâr idüp Şerʿile üzerlerine sâbit olanı icrâ idüp lâzım gelür ise habs idüp arz eyleyesin.

1421 ***Silistre beyine: Hırsova Kalesi dizdarının verdiği gedik arzının sahte olup olmadığının tedkik ve arzı hakkında.***

Yazıldı.
Murtazâ Kethudâ'ya virildi.
Fî 19 Zi'l-kaʿde sene 967

Silistre begine hüküm ki:

Sâbıkā Hırsova Kethudâsı olan Mustafa Südde-i saʿâdet'üme dizdâr cânibinden bir gedük arz sunup *"arz telbîsdür"* diyü sâbıkā kethudâ olan Mehmed dahı benüm kethudâlığuma mezkûr müzevver dizdâr cânibinden arz getürüp kendüye müyesser olmayup kethudâlığum âhara virilüp ve andan gayrı serika ile müttehem olup sâbit olup müseccel olmışdur, diyü bildürmeğin tutılup habs ile âdemüne teslîm olınup ve hâliyâ sunduğı arz dahı aynı ile irsâl olınup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, arzı göresin; dizdâr arzı mıdur, yohsa telbîs midür? Ve andan gayrı mezkûr kethudâ içün getürdüği arz dahı gayrı vâkıʿ midür? Ve anun gibi sârık idüği sâbit olup sicill olmış mıdur, nicedür? Ahvâlin mufassal yazup sûret-i sicilleri ile bildüresiz.

[Yev]mü's-sebt fî 17 Zi'l-kaʿde sene 967 [09.08.1560]

1422 ***Erzurum beylerbeyine: Kızılbaş vilâyetine kaçarlarken tutulan levendlerin haklarından gelinmesi hakkında.***

Yazıldı.
Beglerbegiye hıdmet iden Abdüsselâm'a virildi.
Fî 19 Zi'l-kaʿde sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Amâsiyye ve Tokat ve Çorum levendlerinden yigirmi nefer kimesne Kızılbaş vilâyetine kaçup

giderler iken serhadde tutılup kal'a-i Erzurum'da habs olındukların ve iki neferi fevt olduğın bildürdüğün ecilden mezbûrlarun dahı haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki**:

Emrüm üzre haklarından gelinüp emrüm yirine varduğın yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesin.

1423 *Şam beylerbeyine: Adamı Ahmed'le gönderilen Celâl isimli kimsenin teslim alınması hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 22 Zi'l-ka'de sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Celâl nâm kimesne kayd ü bend ile âdemün Ahmed'e teslîm olınup sana irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, alup onat vechile hıfz idüp sana teslîm olındığın yazup arz idesin. Şöyle bilesin.

1424 *Karahisar beyi ile Kütahya ve Karahisar kadılarına: Uşak'tan bazı kimselerle, Göbek oğlu Memi adlı kişi haklarında tahkikat yapılıp hakları sabit olanların haklarının verilmesi hakkında.*

Yazıldı.[1]-
Arz getüren Sefer'e virildi.
Fî 19 Zi'l-ka'de sene 967

Kara-hisâr begine ve Kütahya ve Kara-hisâr kādîlarına hüküm ki:

Sen ki Kütahya kādî[sı]sın; Lâzikıyye kādîsiyle mektûb gönderüp kazâ'-i Uşak'dan Pîr Mehmed ve Mustafa ve Mahmûd nâm kimesnelerün teftîşlerine hükm-i şerîf vârid olmağın gaybet itdükleri ecilden ve bunlardan gayrı Göbek-oğlı Memi nâm kimesneden şekvâ olınmağın teftîşe mübâşeret olındukda, Lâzikıyye kādîsına Antâkıyye[2] kazâsı virilmekle teftîş olındukların arz eylemişsin. İmdi, mezkûrlarun teftîş-i âmm olmak emr idüp ve mezbûr Göbek-oğlı'n ve zikr olınan üç nefer kimesneleri vezîr-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* lalasına emr-i şerîfüm gönderilmişdür ki, her kande[y]se ele getürüp teftîş içün size göndermek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

Geldüklerinde mezkûrlardan her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse husamâyı berâber idüp bir def'a Şer'ile fasl olmış olmayup on beş yıl bilâ-özr terk olınan da'vâların ber mûceb-i Şer'-i kavîm onat vechile hakk üzre husamâ muvâcehesinde teftîş idüp göresin; anun gibi mezkûrlarun üzerinde kimesnenün Şer'ile hakları sâbit olursa, sâbit ü zâhir olan hakların bî-kusûr ashâb-ı hukūka alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğin ve nenün gibi mâddeler sâbit olduğın mufassal defter idüp bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk-ı sarîha tabi' olup bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp kimesneye hilâf-ı Şer' iş olmakdan ve hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olmakdan hazer idesin.

---

1 Muhteva bakımından 1178 nr.lı hüküm ile aynıdır.

2 Hüküm 1178'de "Antâliyye" olarak yazılmıştır.

1425 *Erzurum beylerbeyine: Gürcistan meliklerinden kendilerine ulûfe tayin olunanların sefere gelip gelmediklerinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Beglerbegiye hıdmet iden Abdüsselâm'a virildi.
Fî 18 Zi'l-ka'de sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Erzurum Nâzırı Ömer *zîde mecduhû* Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem Gürcistân meliklerinden Başaçuk Melik karındaşı Kostantin Gürci'ye yevmî yüz akça ve âdemlerinden Eymür Kamber'e ve Ramâz (?) ve Keykâvus nâm Gürcilere yigirmişer akça ulûfe ta'yîn olınup Erzurum gönüllülerinün mevâcibleri ile virilmek buyurılup ammâ ne kendüleri ve ne âdemleri gelüp ol sebebden üç kıst mevâcibleri hazînede mevcûd kalup bir yıllık mevâciblerin kendü kabz idüp hâliyâ âdemleri gelüp zikr olınan ulûfelerin taleb eyledükde bir kıst mevâcibleri virilüp mâ'adâsı virilmedüğin arz eyledi. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Varıcak, bu husûsı tefahhus u tetebbu' idüp göresin; mezkûrûn Gürcilere ulûfe ta'yîn olınan zamândan berü sefere ve cem'iyyete gelmişler midür ve dîvân hıdmetin itmişler midür, nicedür? Asl u hakikati ile ahvâllerin yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesin.

1426 *Kütahya ve Sandıklı kadılarına: Sandıklı kazasında bazı kimseler arasındaki yaylak münazaasının halli hakkında.*

Yazıldı.
Kalenderaş nâm karyeden Mustafa ve Süleymân nâm kimesnelere virildi.
Fî 23 Zi'l-ka'de sene 967

Kütahya ve Sanduklu kādîlarına hüküm ki:

Sanduklu kazâsına tabi' Kayı nâm cemâ'atün Kalendraş nâm karye halkı ile Kaplan-alanı dimekle ma'rûf yaylak husûsında niza'ları olup tarfeynden ahkâm-ı şerîfe ihrâc olınup münâza'a-i kesîre olup teftîş olındukda ellerinde olan temessükleri birbirine müte'ârız bulınmağla fasl-ı husûmet olmaduğı i'lâm olınup cânibeynün temessükleri Südde-i sa'âdet'üme gönderilmeğin, husûs-ı mezbûr bu def'a Şer' u kānûn üzre görilüp fasl-ı husûmet ve kat'-ı niza' olmasın emr idüp gönderilen temessükler sana gönderilüp **buyurdum ki**:

Varıcak, sen ki Kütahya kādî[sı]sın, bi'zzât kalkup mahall-i niza'un üzerine varup kādî-i mezbûr ile mahall-i niza'un üzerine varup husamâyı berâber idüp ve irsâl olınan temessüklere nazar idüp onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus kılup göresin; zikr olınan yaylak Şer' u kānûn ile kangı cânibe müteveccih olur ise hükm eyleyüp ellerine kat'î temessük virüp taraf-ı âharun temessüklerin ellerinden alup mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderüp ahvâllerin mufassal yazup bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hakk-ı sarîha tabi' olup hilâf-ı Şer' u kānûn kimesneye iş itdürmeyesin.

1427 *Horpeşte ve Behişte kadıları ile Koçı Çavuş'a: Horpeşte ve Behişte kazalarındaki eşkiyânın haklarında tahkikat yapılıp hak sahiplerinin haklarının verilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Horpişte ve Bihilişte kādîlarına ve sâbıkā Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından olup tekā'üd iden Koçi Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda ba'zı kimesneler içün ehl-i fesâddur, katl-i nefs idüp fesâddan

hâlî değildür diyü isimleri defter olınup iʿlâm olınmağın sûreti aynı ile ihrâc olınup sana gönderilüp mezbûrlarun ele gelüp teftîş olınmaların emr idüp **buyurdum ki**:

Varıcak, mezkûrları ele getürüp dahı daʿva hakk ider kimesne var ise husamâsiyle berâber idüp mukaddemâ bir defʿa Şerʿile fasl olmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen daʿvâların hakk üzre onat vechile Şerʿile teftîş idüp göresin; eger katl-i nefsden ve gayrıdan üzerlerine her kimün hakkı sâbit ü zâhir olur ise Şerʿile tevcîh olınan hukūkı baʿde's-sübût ashâbına alıvirdükden sonra habs îcâb idenleri habs idüp yazup arz eyleyesin. Olmayanlar bâbında emr-i Şerʿ-i Şerîf ne ise mahallinde icrâ idüp yirine koyasın. Hîn-i teftîşde hakk üzre olup hilâf-ı Şerʿ kimesneye iş olmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer eyleyesin.

1428 *Konya kadısına: Konya'daki harap hamam yerine yenisi bina olunacağından; şehirde ne kadar mâmur hamam olduğunun bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Şehzâde kethudâsına virildi.
Fî 28 Zi'l-kaʿde sene 967

Konya kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahmiyye-i Konya'da Tahte'l-kalʿa mahallesi'nde Palanduzlar ardında bir harâbe hammâm yiri olup mahalle-i mezbûreye karîb hammâm olmamak ile fukarânun hammâma şiddet-i ihtiyâcları olup ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* cânibinden mevzıʿ mezbûrda mezkûr harâbe hammâm yirine bir hammâm binâ olınmasın arz olınmak iltimas olındığı ecilden yoklanılup binâ olındığı takdîrce baʿîd olmamağla, hammâmlar mahsûline zarar müterettib olmadığın arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Göresin, mahmiyye-i mezbûrda maʿmûr olan hammâm ne mikdârdur? Yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 18 Zi'l-kaʿde sene 967 [10.08.1560]

1429 *Mekke-i Mükerreme emînine: Gerektiği zaman Lahsa beylerbeyine yardım ifası hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi İbrâhîm'e virildi.
Fî 26 Zi'l-kaʿde sene 967

Mekke-i Mükerreme şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Lahsâ vilâyetinün beglerbegisi âdem gönderüp vilâyet-i Lahsâ ol cânibe karîb olup devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan mesâliha lâzım gelüp iktizâ itdüği zamânda sizün tarafınuzdan muʿâvenet ü müzâheret olınması mümkin idüğin arz idüp ol bâbda hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyhe ol cânibde dîn ü devlete müteʿallık olan mesâliha mübâşeret idüp sizden muʿâvenet taleb itdüğinde atebe-i ulyâma olan kadîmî ihtisâs u ihlâsınuz mûcebince ve cibilletünüzde merkûz olan sadâkat ü istikāmetinüz müstedʿâsınca mûmâ-ileyh cânibine hüsn-i muʿâvenet ü muvâfakat idüp bâb-ı müzâheretde envâʿ-ı mesâʾî-i cemîle zuhûra getüresin.

1430 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Antakya mahkemesi nâibi hakkında şikâyete konu olan defter incelenerek tahkikat icrasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Mezîd'e virildi.
Fî 25 Zi'l-kaʿde sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Antakiyye mahkemesinde Nâʾib olan Sarrâc Mehmed ile karındaşı Nâsıruddîn ve İsmâʿîl ve Hüseyin Neccâr, Şeyhî-oğlı Mehmed'ün karındaşı Tercemân Ömer nâm kimesneler ile nâhiye nâʾibleri hakkında Südde-i saʿâdet'üme defter sunılup ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden sunılan defterin sûreti aynı ile aslından ihrâc olınup sıhhati ile maʿlûm olmağiçün sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, gönderilen deftere nazar idüp dahı kayd olınan mâddeyi dahı yirlü yirinden onat vechile hakk üzre teftîş idüp mezkûrlar hakkında isnâd olınan husûslar vâkıʿ midür, nicedür? Görüp sıhhati üzre maʿlûm idinüp dahı hakîkati üzre yazup arz eyleyesin.

1431 *Hırsova kadısına: Kaçan iki celebin ele geçirilip koyunlarıyla beraber İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 19 Zi'l-kaʿde sene 967

Hırsova kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp hâliyâ koyun emîni olan Mehmed sene 967'de kazâʾ-i mezbûrede vâkıʿ olan celeblerün defter mûcebince koyunların sürmeğe geldükde Defter-i Hâkānî'de mukayyed olan Hacı Mehmed Bâzergân ve Manav Mehmed gaybet idüp gizlenüp ele girmeyüp celeb tahrîri zamânından berü koyun sür[mek] üzerlerinde bâkî kalmışdur diyü arz itmeğin **buyurdum ki**:

Varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup emîn-i mezbûr gitdükden sonra mezbûrlar kazâʾ-i mezkûra geldükleri gibi ele getürüp, tutup üzerlerinde ne mikdâr koyunları var ise alup yarar âdemler ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesin.

1432 *Vardar Yenicesi kadısına: İshak adlı celebin buldurulması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Vardar Yenicesi kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp koyun emîni olan Mehmed, kazâʾ-i mezbûra geldükde kazâʾ-i mezkûra tâbiʿ Vodina nâm karyeden İshak nâm celeb gaybet idüp mirâren muhzır ve âdem gönderüp ele girmedüğin arz itmeğin **buyurdum ki**:

Varıcak, bi'z-zât mukayyed olup mezkûrı ele getürüp defterde üzerine kayd olınan koyunların bî-kusûr alup yarar âdemler ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesin.

1433 *Selânik ve Kara Ferye kadılarına: İhraç olunanların yerine yazılan celeblere, İstanbul'a koyun göndermelerinin tenbih edilmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Selânik ve Karaferye kādîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda vâkıᶜ olan celeb tâʾifesinden baᶜzıları maᶜdenci ve turacı ve çeltükci ve sarrâf olmağın emr ile celeblikden ihrâc olınup yirlerine âhar kimesneler kayd itmiş idüğünüz hâliyâ mezbûrlarda[n] baᶜzıları üzerlerine kayd olınan koyunların Südde-i saᶜâdet'üme getürmedükleri istimâᶜ olındı. İmdi, ihrâc olınan celeblerün yirlerine celeb kayd itdüğünüz kimesneler mâldâr ve mütemevvil ve celeblik uhdesinden gelür kimesnelerdür diyü arz itdüğünüz ecilden celeb kayd olınmak emr olınmışdur. Mezbûrlarun her ne vechile olur ise koyunları ihrâc olınup Südde-i saᶜâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Bu husûsa her birinüz bi'z-zât mukayyed olup ihrâc olınan celeblerün yirlerine yazduğınuz kimesnelerden üzerlerine ne mikdâr koyun kayd olınmış ise bî-kusûr ihrâc itdürüp yarar âdemler ile mahmiyye-i İstanbul'a irsâl eyleyesin. Şöyle ki, bu defᶜa taᶜyîn itdüğünüz celebler koyunların getürüp teslîm itmeyeler, sizden taleb olınur.

1434 *Rumeli kadılarına: Defteri mucebince celeblerin koyunlarının sürdürülüp gönderilmesi ve başka iş yapan celeblerin de bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Rûm-ili kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ koyun emîni olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû*, Südde-i saᶜâdet'üme gelüp şöyle arz eyledi ki, taht-ı kazânuzda vâkıᶜ olan celeblerden defter mûcebince koyun taleb itdükde kimi hisâr-eri ve kimi turacı ve kimi çeltükci ve kimi sipâhîyüz diyü üzerlerine kayd olınan koyunların virmeyüp taᶜallül ü nizâᶜ itdüklerin bildürdi. Eyle [olsa] **buyurdum ki**:

Varıcak, her birinüz bizzat mukayyed olup defterde celeb kayd olınan celeblerden defter mûcebince yazılan koyunların vakti ile sürdürüp irsâl idüp anun gibi taᶜallül idenler eger çeltükcidür ve eger hisâr-eridür ve eger sipâhîdür ve turacıdur yazup bildüresin.

1435 *Basra beylerbeyine: Kapan sancağında havâss-ı hümâyûnu muhafaza için yapılan Durkastan Kalesi'ne ayrılacak nefer ve hisar erleri hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Ahmed'e virildi.
Fî 23 Zi'l-kaᶜde sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Basra'da livâʾ-i Kapan serhaddi Şattu'l-Arab'un öte yakası düşmen cânibinde olan havâss-ı hümâyûn hıfzı içün binâ olınan Durkastan kalᶜası'na yüz nefer gönüllü ve elli nefer hisâr-erenleri inâyet olınması vech ü münâsib görilmeğin bi'l-fiᶜl mevcûd olup gedüğe mutasarrıf olan Basra gönüllülerinden otuz nefer ve Fethiyye gönüllülerinden yigirmi nefer ve Rahmâniyye gönüllülerinden elli nefer ki cemᶜan yüz nefer olur ve Basra azeblerinden ve Medîne azeblerinden ve hisâr-erenlerinden elli nefer ki cümle yüz elli nefer olur, ihrâc olmayup kalᶜa-i mezbûreye kul taᶜyîn olınmak recâsına arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki**:

Varıcak, arz itdüğün üzre zikr olınan neferleri ve hisâr-erenlerin ihrâc idüp kalᶜa-i mezbûreye taᶜyîn idüp istihdâm eyleyesin.

1436 *Kerek Şevbek Beyi Said'e: Talep ettiği yeniçerilerin gönderilmesinin Şam beylerbeyine yazıldığına; kendisinin de beş yeniçeri kaydetmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Nûrî'ye virildi.
Fî 22 Zi'l-kaᶜde sene 967

Kerek-Şevbek Begi Saᶜîd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp yeniçeri taleb eyledüğün ecilden Şâm yeniçerilerinden nevbetci tarîkıyla altmış nefer yeniçeri gönderilüp yılda bir tebdîl olınup yirlerine âhar yeniçeriler gönderilmek içün Şâm beglerbegisine hükm-i şerîfüm gönderilüp ve kırk nefer dahı sen yazup cümle yüz nefer yeniçeri kalᶜada hâzır durmak emr idüp **buyurdum ki**:

Emrüm mûcebince anda sen dahı beşer akça ile kırk nefer yeniçeri yazup Şâm'dan gelicek altmış nefer ile yüz nefer olur, hızf u hırâset-i memleket bâbında dakika fevt itmeyüp altmış neferi nevbetci tarîkıyla bir sene durup yirine âharları geldükde anlara icâzet virüp ve sen yazduğun kırk nefer kalᶜada mukarrer olup hıdmet ideler ve yazduğun kırk neferin defterin mühürleyüp gönderesin ki ulûfeleri virilecek yir taᶜyîn olına. Bu bâbda Şâm beglerbegisine hüküm gönderilmişdür; ulaşdurup zikr olınan altmış neferi taleb idüp getürdesin.

1437 *Şam beylerbeyine: Kerek Şevbek beyine altmış nefer yeniçeri gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Kerek-Şevbek Begi Saᶜîd *dâme izzuhû* mektûb gönderüp nevbetci tarîkıyla yeniçeri gönderilmek husûsın iᶜlâm itmeğin Şâm yeniçerilerinden altmış nefer yeniçeri gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, emrüm mûcebince Şâm yeniçerilerinden altmış nefer yeniçeri taᶜyîn eyleyüp nevbetci tarîkıyla irsâl eyleyüp bir yıl tamâm durup baᶜdehû anlarun yirine altmış nefer dahı gönderüp anları getürdesin. Min-baᶜd bu tarîk üzre yılda bir tebdîl idüp altmış nefer yeniçeri anda bir sene-i kâmil[e] durup müşârün-ileyh vech gördüği üzre hıdmet ideler. Bu husûs mühimdür; ana göre mukayyed olup ihmâl itmeyesin.

1438 *Şam beylerbeyine: Kerek Şevbek Sancağı Beyi Said Bey'den şikâyet edenlerin şikâyetleri doğru olmadığından, hapsedilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Hâliyâ Kerek Şevbek kādîsı sana mektûb gönderüp Mehmed ve Ahmed b. Beşâret ve Kara Yûsuf ve Canberdi nâm kimesnelerden yedlerinden ahkâm-ı şerîfe vârid olup hâliyâ

Kerek Sancağı Begi Saʿîd *dâme izzuhû* için yayalarımuz katl idüp evimüz basup ve mâlımuz gāret kılup bize hayf itmişdür, didükleri ecilden hakları alınmak fermân olınmağın, teftîş olındukda hilâf-ı vâkıʿ bulınup ve mezbûrlar âsî Arab ile yek-dil ü yek-cihet olup Şerîʿat'e itâʿat eylemedüklerin arz eylemiş. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûrları her kande ise ele getürüp habs idüp arz idesin.

1439 ***Ankara kadısına: Anadolu Defterleri Emini Mustafa'nın Ankara nahiyesindeki mezraaları hakkında tafsilen malûmat verilmesine dair.***

Yazıldı.
Bâlî Çavuş-oğlı Mehmed'e virildi.
Fî 22 Zi'l-kaʿde sene 967

Ankara kādîsına hüküm ki:

Anadolı Defterleri Emîni Mustafa'nun Ankara nâhiyesinde mezraʿa-i Keş ve Ekizce-pınar ve gayrı baʿzı mezraʿaları hâric ez-defter tapuya alup mutasarrıf imiş. Zikr olınan mezraʿaları ne denlü hâsıla mütehammildür ve kimün toprağındadur aslı ve tafsîli ile maʿlûm olmak lâzım olmağın zikr olınan mezraʿalarun isimleri sıhhati üzre ihrâc olınup sana gönderilüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr eylemeyüp bi'z-zât üzerine varup onat vechile tefahhus idüp göresin; zikr olınan mezraʿalarun her biri kaç dönüm yirdür, zirâʿat olınur yirleri ve çayırları ne mikdârdur ve kimün toprağındadur; zikr olınan mezraʿalarda kendünün çiftliği ve alâkası var mıdur ve her biri ne mikdâr hâsıla mütehammildür ve hâric ez-defter kalmağa sebeb nedür ve mezbûr tapuya mı almışdur ve kimden tapulamışdur ve ne târîhde almışdur? Sıhhati ve vukūʿı üzre mufassal yazup mübhem ve meşkûk bir mâddesin komayup muʿaccelen arz idesin.

1440 ***Amasya Beyi Mahmud Bey'e: Dulkadirli sipahilerinin arzuhallerinde yazılı hususlara cevap verilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Bu dahı.

Mukaddemâ Bozok'ı tahrîr idüp hâliyâ Amâsiyye Begi olan Mahmûd Beg'e hüküm ki:

Dulkādirlü sipâhîlerinden baʿzı kimesneler rikâb-ı hümâyûnuma rukʿa sunmağın sûretleri aynı ile ihrâc olınup sana gönderilüp **buyurdum ki**:

Varıcak, rukʿalarda mastûr olan husûslara nazar idüp cevâbun ne ise ale't-tafsîl yazup bildüresin.

1441 ***Edirne kadısına: Çirmen'deki değirmende yolsuzluklar yapan sipahilere tenbihat icrası ve uymayanların isimlerinin bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Edirne'de Müderris Sinân Çelebî'ye virildi.
Fî 22 Zi'l-kaʿde sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i Edirne'de Sarraf Muslihuddîn nâm kimesnenün evkāfı mütevellîsi ve sâʾir mürtezikası Meclis-i Şerʿa gelüp evkāf-ı mezbûreden Çirmen'de vâkıʿ olan yedi bâb değirmenün örüsinde olan kimesneler mezkûr değirmene un öğütmeğe gelüp yigirmi otuz gün mikdârı nevbete muntazırlar iken, kasaba-i mezbûrede olan sipâhî tâʾifesi baʿzı keferenün rişvetin alup unların mukaddem öğütdürüp ve değirmenciyi döğüp rencîde iderler. Ol sebebden değirmene kimesne gelmez, muʿattal olmışdur. Menʿ olınmaları için hükm-i şerîf virilmesin recâ eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Ol maküle Şerʿa muhâlif iş idenler eger sipâhî tâʾifesidür ve eger gayrıdur, onat vechile tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki min-baʿd ol asl iş idüp Müslimânları recîde vü remîde itmiyeler. Şöyle ki eslemeyüp baʿde't-tenbîh iderlerse, her kimse isimleri ve resimleriyle yazup arz eyleyesin, bir vechile haklarından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıʿ ola.

1442 ***Ferecik kadısına: İstanbul için aldığı zahireyi narha muhalif olarak satan Yani oğlu Manol Reis'in Dersaadet'e gönderilmesine dair.***

Yazıldı.
Arz getüren Pîrî'ye virildi.
Fî 22 Zi'l-kaʿde sene 967

Ferecik kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün Balık-bâzârı'nda Havyarcı Manol kefâletiyle Manol b. Yani nâm zimmî yüz müd tereke alur gemisiyle hükm-i şerîf îrâd idüp bunda narh-ı rûzî üzre terekenün kilesi on ikişere iken mazbûr reʾîs on beş ve on altı ve on yedişer akça tevziʿ idüp mahmiyye-i İstanbul'a gitmesinde alup şübhe olup, ahvâli tefahhus olındukda reʾîs-i mezbûr bundan esbak sene 967 Şaʿbân'ınun evâhırinde hükm-i şerîf ile gelüp ol târîhde narh-ı rûzî on sekize ve yigirmiye iken yigirmi dördere almış idi; baʿzı Müslimânlar: *"Sâbıka alup gitdüğün terekeyi ziyâde bahâya almış idün, nice hakkından geldün?"* diyü sordukda: *"Ol terekeyi Frenge satmakla hakkından geldük?"* diyü cevâb virdüklerinde, Hacı Mustafa ve Hacı ve Yûsuf ve Dervîş nâm kimesneler gelüp mahzarlarında şehâdet itdiler diyü arz itmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, mezbûr reʾîsi habsile yarar âdemlere koşup kurudan Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ve ikrârınun sûret-i sicillerin bile gönderesin ve gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki yolda ve izde onat hıfz idüp gaybet itmek ihtimâli olmaya ve gemisin dahı tereke ve espâbı ile girift idüp içine yarar âdemler koyup gönderesin, ammâ kifâyet mikdârı âdem koyasın ki gemiciler zarar irişdürmek ihtimâli olmaya.

1443 ***İlbasan beyine: Petril Kalesi dizdarını öldürenlerin ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.***

Yazıldı.

İlbasan begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Ömer Çavuş yedinden emr-i şerîf vârid olup kalʿa-i Petril dizdârı olan Doğan nâm kimesne, oğulları Mehmed ve Hüseyin ve karındaşları Nebî ve Mustafa ve Pîrî nâm kimesneler ile ve sâʾir akribâsından kırk-elli nefer âdem ile kalʿa-i mezkûre dizdârını katl kasdına evin basup âlet-i harb üşürüp celâlî olmışlardur diyü arz olınmağın mezkûrları onat vechile teftîş idüp arz idesin diyü fermân olınup emr-i şerîf mûcebince mahall-i mezbûra varılup meslis-i Şerʿa daʿvet olınduklarında akvâm ü akribâlariyle gaybet idüp ve bî-garaz kimesneler mezkûrlar içün ayartmacı ve ehl-i şenâʿat kimesnelerdür, itâʿat-i Şerʿ itmezler, katʿ-ı tarîk iderler; bunun gibi emr geldükde gaybet idüp defʿ-i meclis itmekle halâs olurlar didüklerin arz itmişsin. İmdi, mezkûrlarun ele gelmeleri ehemm-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki**:

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup mezkûrları her ne tarîkla mümkin ise ele getürüp emr-i sâbık üzre ahvâllerin göresin.

1444 *İlbasan beyine: Obri livasındaki asi köylerin ahalisinden boyratlarının cezalandırılmasına dair.*

Yazıldı.

İlbasan begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Ömer Çavuş yedinden emr-i şerîf vârid olup livâ'-i Ohri'ye tâbi^{c} ba^{c}zı âsî ve mütemerrid kurânun gāret olınması fermân olınup ba^{c}dehû emr-i şerîf-i âhar vârid olup âsîlerün haklarından gelinüp evlâdı esîr, espâb ü emvâli gāret olınmamak fermân olınduğın ve zikr olınan karyeler birbirinden müteferrik olup cümlesi bir yirden hasâret olınmağa kābiliyyet olmayup başka başka urılup ıslâh olmak îcâb ider. İbtidâ gāret olan karyenün eşhâsı aldukları espâb ü esîrleri ellerinden alınup ıtlâk olınurise derendî (?) tâ'ifedür, perâkende olup sâ'ir âsîlerün ıslâhı avk olmak lâzım gelür. Maslahat tamâm olınca ellerinden alınmayup te'hîr olınursa herkes alduğı esîrleri, kimi evine gönderüp ve ba^{c}zı iç illere bey^{c} idüp perâkende iderler, cem^{c}i mümkin olmaz diyü arz itdüğün ecilden sâbıkā mezbûr çavuşumla gönderilen emr-i şerîfüm mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

Vardukda, ol emr-i şerîfüm mûcebince zikr olınan âsî ve mütemerrid kurâ halkınun hoyradların kılıçdan geçürüp ehl ü iyâllerin esîr ve espâb ü emvâllerin gāret ü hasâret eyleyüp fermân-ı hümâyûnum müsted^{c}âsınca bir vechile haklarından gelesin ki, sâ'irlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı^{c} ola. Bu husûsda ol vechile[1] ne vechile tedârük görüp maslahat itmâma irişdüğin, nice olduğın tafsîl ile yazup bildüresin. Ammâ üzerlerine varmalu oldukda hüsn-i tedârük ve kifâyet mikdârı âdem ile varup gaflet ile ırz u nâmus-ı saltanâta mugāyir vaz^{c} sudûrından ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olan re^{c}âyâya te^{c}addî olmakdan kemâl-i derecede ihtirâz üzre olup askeri gereği gibi zabt idesin. Şöyle ki, bu bahâne ile kendü hâllerinde olan re^{c}âyâya dahl olınup emvâl ü espâbları gāret ve ehl ü iyâlleri esîr alına, sonra özrün makbûl olmayup netîcesi sana â'id olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olasın.

1 "Ol vechile" kelimesi fazladan yazılmış olmalıdır.

1445 *RSemendire beyine: eâyâ ve berâyânın müreffeh olmaları, harac, cizye ve saire tahsili sırasında rencide edilmemeleri hakkında.*

Yazıldı.
Anda hâssa beytü'l-mâl emânetinden ma^{c}zûl Mehmed'e virildi.
Fî 24 Zi'l-ka^{c}de sene 967

Semendire begine hüküm ki:

Hâliyâ eyyâm-ı sa^{c}âdetümde re^{c}âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olup hilâf-ı Şer^{c} u kānûn kimesneye zulm ü te^{c}addî olmağa aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. Eyle olsa koyun hakkı ve harâc cem^{c}ine varan, kul tâ'ifesi ellerinde olan berâtların ve Şer^{c} u kānûna mugāyir re^{c}âyâdan akça aldukları istimâ^{c} olınmağın **buyurdum ki**:

Eger bu husûslardadur ve eger sâ'ir umûrdadur gereği gibi mukayyed olup anun gibi eger koyun hakkı ve eger harâc cem^{c}i içün varan kullaruma âdet-i agnâm ve cizyeyi, kānûn ve defter mûcebince cem^{c} itdürüp defterden ziyâde bir ferde akça aldurmayup eslemeyenleri yazup bildüresin.

1446 *Basra beylerbeyine: Lahsa ve Katif caniblerinin muhafazası için iki üç ayda bir gemi gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Murâd Paşa âdemi İbrâhîm'e virildi.
Fî 25 Zi'l-ka^{c}de sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Lahsâ Beglerbegisi Murâd, Südde-i sa^{c}âdet'üme mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârun ba^{c}zı gemileri gelüp Lahsâ benderlerinde gezüp ol ecilden tüccâr iken gelmeyüp benderler hâsılına noksân olduğın ve ol câniblerde gemi ile zabt olmasın bildürmeğin, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup anun gibi Basra cânibleri hıfz olınup, ol cânibe dahı gemi göndermek mümkin olur ise iki-üç ayda bir, bir mikdâr gemi gönderesin; varup Lahsâ ve Katîf cânibilerin geşt idüp girü geleler.

1447 *Çorlu kadısına: İstanbul'a buz getirirken Silivri'de batan kayıktaki eşya hakkında defter gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı mezbûra virildi.
Fî 23 Zi'l-ka^{c}de sene 967

Çorlu kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp mîrî buz kayıklarından, İbrâhîm elinde olan kayık buz ile İstanbul'a giderken Siliv[r]li yanında gark olup üçinci gün Çorlu'ya tâbi^{c} Ereğli önünde başı aşağa bulınup kenâra getürdülüp fevt olan Dellâl Ulu nâm kimesnenün bir ak boğça içinde on aded şâhbeg kumaş ve iki dâne kutu içinde yedi yüz dirhem tel bulınup ve Mustafa nâm kimesenün yüz yigirmi lidre reng-âmîz ipeği ve on iki top gözi tokat takyesi ve yüz iki aded ak astarı bulınup ve mahrûse-i Burusa'dan Dervîş Çelebî nâm kimesnenün yigirmi sekiz aded altunlu kadife ve üç aded zerbeft kumaşı ve üç aded yasduğ ve altı aded kemha-i meşdûdî bulındukda gemide bile olup halâs olan Müslimânlardan zikr olınan espâb-ı mezkûr Dervîş Çelebî'nündür diyü haber virdiler ve sâ'ir fevt olan kimesnelerün dahı hurdevâtı defter olındı diyü arz eylemişsiz. İmdi, zikr olınan espâb aynı ile Âstâne-i sa^{c}âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ^{c}um varıcak, kıdvetü'l-emâsîl Çorlu mütevellîsi *zîde kadruhû* mübâşeretiyle arz eyledüğün üzre zikr olınan espâb her ne ise aynı ile defter idüp yarar âdemlere koşup emrüm mûcebince Südde-i sa^{c}âdet'üme irsâl eyleyesin. Ammâ zikr olınan espâb arz itdüğünden ziyâde olduğı istimâ^{c} olınmışdur. Şöyle ki, sonra görilüp ol espâbdan âdemleründe nesne bulına, netîcesi sana â'id olur; ana göre mukayyed olup espâbı cümle irsâl idesin, alâmet[e] itimâd kılasız.
Tahrîren fî ev[â]hir-i Zi'l-ka^{c}de sene 967

1448 *Alâiye beyine ve kadısına: Alâiye'nin bazı köylülerinin taaddilerinden şikâyet ettikleri Yürüklerin ele geçirilip icab eden muamelenin ifasına dair.*

Yazıldı.
Ali Beg'e virildi.
Fî 24 Zi'l-ka^{c}de sene 967

Kādî-asker Efendi arz itmişdür.

Alâ'iyye begine ve kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Alâ'iyye'ye tâbi^{c} İkiuluca ve Çarıkcılar ve Yardılı nâm karyeler halkından Abdülkerîm ve Mehmed ve Abdullâh ve İbrâhîm ve diger Mehmed nâm kimesneler Silifke ve Anamur kādîlıklarından cem^{c} olan Yürük-i Karamanlu cemâ^{c}atlerin-

den Sancak Ali ve Erekli Mûsâ ve Çaylaklar cemâʿatinden Reʾîs Çaylak ve Ahad Ali tevâbiʿleriyle bize envâʿ-ı teʿaddîler eylediler diyü şekvâ eyledükleri sebebden, sen ki Alâʾiyye kādîsısın, sana ve Akseki kādîsına teftîşleri içün emr-i şerîfüm vârid olup Şerʿa daʿvet olındukda adem-i itâʿatleri Südde-i saʿâdet'üme arz olındukda tâʾife-i mezbûrenün üzerine varılup lâzım olursa ilerinden cemʿ idüp mezbûrları ele getürmeğe saʿy idesin diyü size fermân olınmağın üzerlerine varılup Küçüksu dimekle maʿrûf mevzıʿda cemʿ olduklarında daʿvet içün tekrâr baʿzı yarar âdemler irsâl olındukda evlerin kaya başlarına çıkarup niçe tüfeng ve niçe aded sapan ve sâʾir âlet-i harbile muhârebe kasdına hâciz olup itâʿat-i Şerʿ itmedüklerin ve muhâ[re]besüz ele gelmedükleri mümkin ol[ma]duğın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, ne keyfiyyet ile olursa ele getürüp emr-i sâbık üzre ahvâllerin görüp kazıyyeleri neye müncer olursa arz idesin.

1449 *Silistre beyine: Eflâk bolarlarından fesat üzere olup Silistre ve İbrail'de bulunanlar hakkında yapılacak muameleye dair.*

Yazıldı.
Murtazâ Kethudâ'ya virildi.
Fî 19 Zi'l-kaʿde sene 967

Silistre begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Dergâh-ı Âlî çavuşlarından İskender Çavuş yedinden emr-i şerîf vârid olup mazmûn-ı hümâyûnında bundan akdem vilâyet-i Eflâk bolarlarından fesâd üzre olup Silistre'de ve Brayıl'da temekkün idüp ve baʿzın isimleri yazılup gönderildi. Her ne mahalde var ise gaybet itdürmeyüp ele getürüp habs idüp ve ne mikdâr bolar habs olındığın yazup bildüresin, diyü fermân olınmağın vilâyet-i Eflâk'dan kaçup gelmiş kefereden on nefer kimesne ele gelüp, Silistre kalʿası'nda habs olınup ve mahbûs-ı mezbûrînden Baluca nâm bolar geleli altı yıl olup hâliyâ Müslimân olup ve mâʿadâ Mirço, vilâyet-i Eflâk'a voyvoda oldukdan sonra baʿzınun akribâsın ve baʿzınun karındaşların katl idüp bunlar dahı havflerinden kaçup memâlik-i mahmiyye-i İslâma gelüp sâkin olalı üç yıl olup ve Alyo nâm Eflâk dutılup kalʿa-i Hırsova'da habs olındukdan sonra şehâdet kelimesin getürüp Müslimân olduğın arz eylemişsin. Ammâ zikr olınan zimmîlerden İslâm'a gelen zimmîler mürtedler idüği iʿlâm olınmağın **buyurdum ki**:

Varıcak, mezbûr zimmîlerden Müslimân olanları onat vechile görüp fi'l-vâkıʿ iʿlâm olındığı üzre mürtedler midür ve ne zamânda Müslimân olup girü mürtedd olmışlardur, nicedür? Ahvâllerin onat vechile görüp maʿlûm idinüp dahı habsden ıtlâk itmeyüp ahvâllerin yazup arz eyleyesin. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olur ise mûcebi ile amel idüp bâkîlerin mahallinde haklarından gelesin ve emr-i şerîfüm yirine varup haklarından gelindüğin yazup arz eyleyesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 23 mâh-ı Zi'l-kaʿde sene 967 [15.08.1560]

1450 *Ankara sancağı beyine ve kadısına: Gönderdikleri dört suçlunun ulaştığına dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Ankara sancağı begine ve kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem bâb-ı devlet-meʾâbuma irsâl olınmak fermân olınan dört nefer mücrimleri Çubuk çeri-başısı olan Mustafa ile irsâl itmişsin. Getürüp teslîm itmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, ol bâbda kimesne[ye] merâhim olmaya; şöyle bilesin.

1451 *Erdel ve Macar Kralı İstefan'a: Frenduş Kral tarafından tecavüz olunmadığı müddetçe onlar tarafına müdahale olunmaması ve serhadlerin gereği gibi korunması hakkında.*

Yazıldı.
Dîvân-ı Âlî'de vüzerâ öninde müsveddesi okunup mühürlenüp âdet üzre Dragoman Ferhâd'a teslim olındı.
Fî 22 Zi'l-hicce sene 967

Erdel ve Macar Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Hâliyâ yüce ve azametlü dergâhımuza, ki melâz-ı ekâsire-i cihân ve melce-i menâsıra-i devrandur. Kıdvetü'l-ehli['l-]milleti'l-Mesîhiyye âdeminüz Bolar Mihal vâsıtasiyle harâc ve nâme-i meveddet-mashûbınuz vârid olup Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İskender *zîde kadruhû* ile irsâl olınan hükm-i hümâyûnumuzda derc olınan husûslar maʿlûmunuz olup Südde-i saʿâdet'ümde olan Ferenduş Kral içün murâd itdüği Mernefâc ? (ورنافج) ve Höst ? (هوشت) ve Tokay nâm kalʿalar vilâyet-i Erdel'de iken avâtıf-ı husrevânemden vilâyet-i Erdel ve Macar vilâyetinde olan hissenüz size inâyet olınup baʿdehû berâta gelüp sizi ihrâc idüp, sonra geldüğünüzden sonra zikr olınan kalʿaları ceng ile alup bi'l-fiʿl zikr olınan kalʿalar vilâyet-i Macar'dan taht-ı tasarrufınuzda olan yirlerün miftâhı olup anlar düşmen eline düşerse zarar olduğın ve sınur taʿyîn olınmak husûsın ve andan gayrı nâmenüzde her ne tahrîr olınup ve müşârun-ileyh âdeminüz dahı eger kalʿalara müteʿallık ve sâʾir her ne takrîr itdüği ve harâcı getürüp teslîm itdüği alâ vechi't-tafsîl pâye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz ve taʿbîr olınup ilm-i şerîf-i âlem-şümûl-i Hıdîvânem muhît ü şâmil olmışdur. İmdi, bundan akdem sana avâtıf-ı aliyye-i husrevânemden ihsân olınan eger vilâyet-i Erdel'dür ve eger vilâyet-i Macar'dur kemâkân senün olup sâir Memâlik-i mahrûse'm gibidür; eyyâm-ı saltanat-encâmumda zikr olınan yirlerden kimesneye bir kabza hâk virilmeğe emr-i şerîfüm yokdur. Gerekdür ki, Âstâne-i âlem-penâh'ımuza ihlâs u ihtisâsda kemâ-yenbagi sâbit-kadem olup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] sıyânet-i raʿiyyet bâbında mücidd ü merdâne olup dâʾimâ adâlet ü dâd-ı pîşe ve rüşd ü sedâd-ı endîşe idinüp emn ü emân-ı vilâyet-i Erdel'dür ve eger vilâyet-i Macar'dur, aʿdâdan zarar u gezend irişdürmeyüp basîret üzre olup mâdâmki müşârün-ileyh Frenduş Kral tarafından memleket ü vilâyetüne ve taht-ı tasarrufunda olan yirlere ve kalʿalara ve reʿâyâ vü berâyâna dahl ü tecâvüz olınmayup kendü hâllerinde olalar, berü cânibden dahı anlar tarafına ahde mugāyir kimesneyi dahl itdürmeyüp, serhadleri gereği gibi hıfz eyleyesin ve sınur taʿyîn olınan husûs içün dahı bir yarar müstakim kulum taʿyîn olınup gönderilmek üzredür ki varup hakk üzre görüp münâsib olan mahalden sınur taʿyîn eyleye ki berü cânibden ol cânibe dahl olınmaya; siz dahı vardukda, yarar âdem taʿyîn idüp gönderüp sınur taʿyîn olınınca Memâlik-i mahrûse'me kimesneyi tecâvüz itdürmeyüp atebe-i ulyâmuzdan ahbâr-ı sıhhat ü selâmetün ile ol cevânibün ahvâl ü etvârın ve aʿdânun keyfiyet-i efʿâlin yazup bildürmeden hâlî olmayasın.

1452 *Eflâk voyvodasına: Eflâk taifesinden İbrail ve Silistre'de bulunan ve fesat çıkaranların haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Yonak'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Eflâk tâʾifesinden baʿzı ehl-i fesâd Brayıl'da ve Silistre'de mütemekkin olup, fesâd üzre oldukların arz itdüğünde iftihârü'l-ümerâʾi'l-kirâm Silistre Begi Sinân *dâme ulüvvuhû*'ya ol bâbda hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ müşârün-ileyh Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp zikr olınan ehl-i fesâdun on neferi ele gelüp ikisi İslâma gelüp cümle habs olındukların ve senün cânibünden dahı ol İslâma gelenler mürtedd idükleri arz olınmağın, mezkûr iki neferün ahvâlleri teftîş olınup arz olınup ve bâkîlerinün haklarından gelinmek emr olınup ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, tamâm basîret üzre olup hıfz [u] hırâset-i memleket bâbında dakika fevt itmeyüp, muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1453 *Devlet Giray Han'a hüküm. Rus, Çerâkise ve sair düşmanların ve hareketlerinin düşüncelerinin araştırılmaktan hâli kalınmaması hakkında*

Yazıldı.
Dîvân-ı Âlî'de[1] vüzerâ önünde okunmışdur.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 27 Zi'l-kaʿde sene 967

Devlet Girây Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ atebe-i âlem-medâr ve südde-i seniyye-i gerdûn-iktidârımuza, ki melce-i hâkān-ı izâm ve melâz-ı havâkîn-i vâlâ-makāmdur, mektûb-ı meveddet-üslûbunuz vârid olup Dergâh-ı saʿâdet-destgâh'ımuz huddâmından kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân Çavuş Süleymân *zîde kadruhû* ile irsâl olınan hükm-i hümâyûn-ı asaf-makrûnımuz mûcebince kalʿa-i Azak taʿmîrine taʿyîn olınan bennâlar muhâfazasiyçün bir mikdâr asker irsâl olınmak işʿâr olınmağın Âstâne-i saʿâdet-âşiyân'ımuza olan ve vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsunuz muktezâsınca hükm-i hümâyûnumuz vâsıl olmadın, bir mikdâr asker gönderildüğin andan mâʿadâ dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnumuza müteʿallık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr kılınduğı iʿlâm olınup ve andan gayrı dahı mektûb-ı musâdakat-mashûbunuzda eger Dimitraş ve sâʾir Çerâkise ve kefere husûslarında dahı her ne tahrîr olınmış ise alâ-vechi't-tafsîl pâye-i serîr-i izzet-mâsîr-i husrevânemüze arz u takrîr olınup ilm-i şerîf-i âlem-şumûl-i hıdîvânem muhît ü şâmil olmışdur. Eyle olsa gerekdür ki,

Vusûl buldukda, zât-ı menkabet-âyâtınuzda merkûz olan ârâ-yı sâyibe ve efkâr-ı sâkıbenüz muktezâsınca eger Dimitraş-ı bed-maʿâş ve Rus-ı menhûs ve Çerâkise-i devlet-maʿkûs ve sâʾir aʿdânun ahvâl ü etvârları ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri dâʾimâ tetebbuʿ u tecessüs itdürilüp evzâʿ u efkârları tamâm maʿlûmınuz olduk-dan sonra reʾy-i isâbet-karînünüz mûcebince defʿ u refʿleri bâbında hüsn-i tedârük idüp haklarından gelüp aʿdâ-yı dîn ve kefere-i laʿînün eger kalʿa-i Azak'dur ve eger sâʾir Memâlik-i mahrûse'müzden vilâyet-i Tatar'dan mazarrat ü ifsâdların vücûd-ı mazarrat-âlûdelerin bi-inâyeti'llâhi teâlâ hakk ü nâ-bûd idüp aʿdâ-yı dîn ve ahzâb-ı şeyâtînden memleket ü vilâyete ve kılâʿ u bikāʿda ve nevâhî vü kurâya ve ehl-i İslâm-ı zafer-fercâma zarar u gezend irişdürmemek bâbında ve sâʾir devlet-i ebed-peyvend-i

mülûkânemüze müteferriʿ olan cumhûr-ı umûrda kadîmden dûdmân-ı Hılâfet-bünyânımuza olan müvâlât ü musâfâtınuz muktezâsınca envâ-ı mesâʿî-i cemîlenüz zuhûra gelüp dâʾimâ atebe-i ulyâ-menziletimüzden ahbâr-ı sıhhat ü selâmetünüz ahbârı ile ol cevânibün ve aʿdânun evzâʿ u etvârların iʿlâmdan hâlî olınmaya ki, ıttılâʿı bâʿis-i temhîd-i kavâʿid-i ülfet idüğine iştibâh olınmaya. Azak kalʿası'nun hıfzı ehemm-i mühimmâtdandur, ol bâbda eger taʿmîr oldukdadur ve eger sâʾir hıfz u hırâset husûsındadur, gereği gibi muʿâvenet ü müzâheret bâbında ihtimâmınuz zuhûra gele.

---

1 "Âlî'de" kelimesi mükerrerdir.

1454 *Badiye Beyi Raşid oğlu Mehmed Bey'e: Uyun sancağının inayet buyurulduğuna dair.*

Yazıldı.
Âdemi İbrâhîm'e virildi.
Fî 25 Zi'l-kaʿde sene 967

Bâdiye Begi Râşid-oğlı Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Lahsâ Beglerbegisi emîrü'l-ümerâʾi'l-izâm Murâd *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp, senün Âstâne-i saʿâdet-âşiyân'uma kemâl-i itâʿat ü inkıyâd idüp her vechile yararluğın ve hıdmet-i hümâyûnumda mücidd ü merdâne olup istikāmet üzre olduğun arz eyledüği ecilden senün hakkunda mezîd-i inâyetüm zuhûra getürüp işbu sene sebʿa ve sittîn ve tisʿa-miʾe Zi'l-kaʿde'sinün on ikinci güninden sâbıkā sancak-begi mutasarrıf olduğı dirlikle Uyûn sancağı'n sana inâyet idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, varup zikr olınan sancağun hıfz u hırâsetinde olup kadîmden idegeldüğün üzre devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan mesâlih ü mühimmâtda müşârün-ileyh vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ol envâʿ-ı mesâʿî-i cemîle zuhûra getüresin.

1455 *Şam beylerbeyine: Gönderilecek at ve şahinlerin, hacıları karşılamakla görevli askerin serdarıyla gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Beg âdemi Nûrî'ye virildi.
Fî 26 Zi'l-kaʿde sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kerek-Şevbek Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâʾi'l-kirâm Saʿîd *dâme izzuhû* Südde-i saʿâdet'üme âdem gönderüp atebe-i ulyâma irsâl olıcak baʿzı at ve şâhinler olup huccâc-ı zevi'l-ibtihâc istikbâli içün irsâl olınan asker ol mahalle karîb mürûr idüp irsâl olıcak atları ve şâhinleri anlar emîn ü sâlîm çıkarmak içün hükm-i şerîf recâ itmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, istikbâle taʿyîn idüp gönderdüğün asker halkına serdâr taʿyîn olınan kimesneye tenbîh idesin ki, münâsib olan mahalde müşârün-ileyh ile haberleşüp Südde-i saʿâdet'üme gönderilecek eger atdur ve eger şâhîndür, müşârün-ileyh âdemleri ile anlara koşup emîn ü sâlim geleler.

1456 *Lahsa beylerbeyine: Bahreyn üzerine varan Lahsa kullarının terakkilerinin, kadimde mutasarrıf oldukları şekilde verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi İbrâhîm'e vilirdi.
Fî 27 Zi'l-kaʿde sene 967

Dîvân-ı Hümâyûn'da Paşa hazretlerine okunup makbûl olmışdur.

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem bilâ-emr-i şerîf Bahreyn üzerine varan Lahsâ kullarına terakki olınup ellerine tezkire virilmeğin tezkireleri bedelleri tevcîh olınmak içün Südde-i saʿâdet'üme göndermişsin. İmdi, zikr olınan tezkireler, kimi müteveffâ beglerbegi mühri ile olup ve kimi âhar mühr ile olup ve Cezîre-i Lahsâ'nun ol mikdâr müsâʿadesi olmamağın terakkileri tevcîh olınmayup **buyurdum ki**:

Zikr olınan kul tâʾifesine ulûfelerin kadîmden mutasarrıf oldukları üzre viresin.

1457 *Boğdan voyvodasına: Frenduş'un kızının Kral İstefan'a verileceğine ait haberlerin araştırılarak o bölgeye ait doğru haberlerin bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Tercemân Duka'ya virildi.
Fî 22 Zi'l-kaʿde sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Venedik'den bir âdemimüz gelüp baʿzı bâzergân espâbı alıvirilmek içün gönderilmişdi. Ammâ asılda câsûsluğa irsâl olınmışdı. Ol tarafdan dönüp gelürken yolı Peç'e uğrayup Ferenduş Kral, Peç'de olup anda Lih Kralı'nun ve İstefan Kral'un ilçileri bulınup ol iki ilçinün birisinün ismi Ceki Mihal, İstefan Kral'un büyük papası ve büyük lagofeti ? (لغوفتى) olup mezbûr âdemimüz şöyle sahîh haber aldı ki, Ferenduş'un kızını İstefan Kral'a alıvireler diyü ittifâk iderler. Mezbûr âdemimüz ol cânibden bu cânibe teveccüh itdükde dahı düğün eylememişler. Şöyle maʿlûm-ı şerîf buyurula ki:

Bu cânibe karîb Erdel'de şöyle cevâb olınur ki: Düğüni saʿâdetlü Pâdişâh hazretlerinün izn-i şerîfleriyle ideler; bu husûs mukaddemâ Dergâh-ı muʿallâ'yâ arz olınmışdı. Min-baʿd dahı vâkıʿ olan ahbâr u ahvâl arz olınur diyü bildürmişsin. Her ne dimiş isen alâ-vechi't-tafsîl maʿlûm-ı şerîfüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

Min-baʿd dahı ol cânibün ve eger sâʾir etrâf ü cevânibün ahvâl ü etvârların tetebbuʿ u tecessüsden hâlî olmayup vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha[yı] iʿlâm idesin. Aʿdâdan dahı gaflet üzre olmayup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı raʿiyyet bâbında dakîka fevt itmeyesin

1458 *Şam beylerbeyisi ile Gazze ve Nablus kadılarına: Tokatlı Mehmed'in zimmetinde sabit olan mîrî malın tahsili ile gerek bundan, gerek diğer kimselerden hak talep edenlerin haklarının alınması ve suçluların hapsolunması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Ahmed'e virildi.
Fî 26 Zi'l-kaʿde sene 967

Şâm beglerbegisine, Gazze ve Nablus kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Toklu Mehmed'ün teftîşi husûsında hükm-i şerîfüm irsâl olınmışdı.

Hâliyâ Nablus sancağı begi cânibinden Südde-i saʿâdet'üme mezbûr Toklu Mehmed ve Celâl ve Nâfiʿ nâm kimesneler husûsında sûret-i siciller irsâl olınmağın mahall-i hâdisede görilmek içün Şâm'da nâzır-ı emvâl olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Abdülkerîm *zîde mecduhû* irsâl olınmasın emr idüp ve Celâl Südde-i saʿâdet'ümde bulınmağın âdemüne teslîm olınup gönderilüp ve zikr olınan sûret-i sicillerün bile gönderilüp **buyurdum ki**:

Vardukda, teʾhîr eylemeyüp müşârün-ileyhi taʿyîn idüp gönderesin ki varup toprak kādîları mahall-i hâdisede cemʿ olup Toklu Mehmed ve Celâl'i ihzâr idüp ve Enfaʿı[1] dahı buldurup lâzım olanlara buldurup getürdüp ahvâli muktezâ-yı Şerʿ-i kavîm üzre Nablus sancağı begi mahzarında teftîş eyleyüp mezkûr Muhammed zimmetinde sâbit ü zâhir olan mâl-ı mîrî bî-kusûr tahsîl olınup andan gayrı eger Muhammed'den ve mezbûrlardan hakk daʿvâ ider kimesne var ise bir defʿa Şerʿile fasl olmış olmayup ve üzerine on beş yıl mürûr eylemeyen husûsların Şerʿile görüp sâbit olan hukūkı ashâbına Şerʿile alıvirüp mezbûrlar habsden ıtlâk olınmayup ne mikdâr hukūk alıvirildüği ve nenün gibi husûslar idüği mufassal ve meşrûh yazup Südde-i saʿâdet'üme arz olına. Sonra emrüm ne vechile olur ise mûcebi ile amel olına. Ammâ mukaddem mâl-ı mîrî görilüp tahsîl olmadın âharun daʿvâsın görmeyesin ki ol sebeb ile mâl-ı mîrîye noksân lâzım gelmelü olmaya. Ammâ Toklu Mehmed'i mâl-ı mîrî ahvâli ber-taraf olınca habs itmeyüp mâl husûsı ber-taraf olup tahsîl olındukdan sonra hukūk-ı nâsı görüp Şerʿile habs îcâb iderse emr-i sâbık ile amel eyleyesin.

1 "Nâfiʿi" olmalı.

1459 *Bursa kadısına: Ellerinde gümüş ve güherçile bulunan iki adamın bunlarla beraber İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Muʿtemed Bâlî'ye virildi.
Fî 26 Zi'l-kaʿde sene 967

Burusa kādîsına hüküm ki:

Hâliya Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Burusa'da nâzır olan Mehmed *zîde kadruhû* mektûb gönderüp Acem tâʾifesinden Tokat'da mütemekkin Hacı Pîrî nâm kimesne elinde mahrûse-i Burusa'da bir mikdâr gümüş bulınup mezbûr Acemün kendü ikrârı iki bin beş yüz marçıl ve on bin aded dâne gümüşdür dimeğin kādî maʿrifeti ile bezzâ[z]istân'da emânet konılup bundan gayrı tozdur diyü gice mîrî yük ile güherçile getürürken dutılup bir hücrede mahfûzdur diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, zikr olınan gümüş ve güherçile aynı ile, sâhibleri ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

1460 *Bursa kadısına: Evlerinde gümüş eritenlerin İstanbul'a bildirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Burusa kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Burusa'da nezâret hıdmetinde olan Mehmed *zîde kadruhû* mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede sîm-keş tâʾifesinün baʿzı kendü evlerinde levend ? (لوند) ocak peydâ idüp her kimde gümüş ve dâne bulursa alup sızdurup şehirde akçaya müzâyaka olup ve etrâfa gümüş gider oldı diyü arz eyledi.

İmdi, husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin; vâkı^{c} ise evlerinde akça ve gümüş sızdurup emre muhâlif iş idenleri her kimler ise buldurup dahı isimleri ve resimleri ile yazup Südde-i sa^{c}âdet'üme arz eyleyesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olup ahz ü celb olmakdan hilâf-ı Şer^{c} u kānûn ve mugāyir-i emr-i hümâyûn kimesneye te^{c}addî vü tecâvüz olmakdan hazer idesin.

1461 *Bolu beyine ve Devrek kadılarına: Bender-i Kili İskelesi'nde satılan esirlerden bür olanların Müslüman ve mütedeyyin kimselere verilmesine ve icare ile alınanlara müdahale edilmemesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Nebî'ye virildi.
Fî 27 Zi'l-ka^{c}de sene 967

Bolı begine ve Devrek kādîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp hâliyâ Bender-i Kili iskelesinde bâzergân tâ^{3}ifesi ba^{c}zı kul adına Kefe'de pençikleri bitmişdür diyüp ve ba^{c}zısın icâreye dutup dururuz diyü huccet ibrâz idüp huccetleri dahı var iken bey^{c} idüp sonra müşterî elinde bulındukda bâyi^{c}leri bey^{c}lerine mukırlar olup ve mezkûrlarun cümlesi Müslimân olup hîle vü hud^{c}a ile bunda getürdüp kullar olmayup vech-i mesfûr üzre olduklarına Müslimânlar şehâdet eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun gibi esîr olmayup hürr olanları alup birer zâyi^{c} olmayıcak Müslimân ve mütedeyyin eyü kimesnelere viresin; görüp gözedüp istihdâm eyleye. Ammâ hilâf-ı Şer^{c} bey^{c} itdürmeyesin. Her kime virürsen defter idüp ve sicille kayd eyleyesin ki sonra zâyi^{c} ve yâhûd bey^{c} olınmalu olmaya ve icâreye olduklarına huccet olanlara min-ba^{c}d sâhiblerine dahl itdürmeyüp ve bey^{c} itdürmeyüp ve icâreye alınup huccet olmayup hürr olanları ki hürriyyeti sizün ma^{c}lûmunuz ola, anları bey^{c} itdürmeyüp birer nefer kimesnelere virüp sicille kayd eyleyesiz.

-1461/a-

Yazıldı.
Bir sûreti Edirne kādîsına.
Çavuş-oğlı Mustafa'ya virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

1462 *Bolu beyine: Reâyânın ellerindeki tüfeklerin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bolı begine hüküm ki:

Bundan akdem re^{c}âyâya tüfeng kullandurmayasın diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

Bu bâbda dâ^{3}imâ mukayyed olup re^{c}âyâdan her kimün elinde tüfeng bulınur ise alup Südde-i sa^{c}âdet'üme gönderesin. Min-ba^{c}d dahı re^{c}âyâya tüfeng kullandurmayasın. Şöyle bilesin.

1463 *Bolu beyine: Viranşehir'de kimyager sıfatıyla halkı dolandıran kişinin muhakeme olunmasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bolı begine hüküm ki:

Virânşehir kazâsında kimyâger nâmiyle ışık sûretinde bir kimesne olup kiminün yigirmi ve otuz ve ba^{c}zınun dahı ziyâde altunların alduğı istimâ^{c} olınmağın **buyurdum ki**:

Bu bâbda mukayyed olup mezkûrı ele getürüp her kim da^{c}vâ-yı hakk ider ise bir def^{c}a Şer^{c}ile fasl olmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile Şer^{c}ile dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; bi-hasebi'ş-Şer^{c} kimün hakkı zâhir ü sâbit olursa sâhiblerine bî-kusûr alıvirdükden sonra üzerine bi-hasebi'ş-Şer^{c} sâbit olan kazıyyelerin ve her kimün ne mikdâr hakkı alıvirdüğin vukū^{c}ı üzre yazup Dergâh-ı mu^{c}allâ'ma arz eyleyesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

1464 *Haleb beylerbeyine: Yemen Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya müvazaaten verilen hükmün oraya geldiğinde elinden alınması hakkında.*

Yazıldı.
Şâm beglerbegisi kethudâsı Ahmed'e virildi.
Fî 25 Zi'l-ka^{c}de sene 967

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Yemen Beglerbegisi olan Mustafa Paşa'ya mücerred ol vilâyetden çıkdukda kul tâ^{3}ifesinden ve gayrıdan kimesne müte^{c}âriz olmamak içün sana Haleb beglerbegiliği virilmişdür diyü hükm-i şerîf gönderilmişdür. Anun gibi müşârün-ileyh ol emr-i şerîfüm mûcebince zabt içün mukaddem âdem gönderüp Haleb'e gelürse mukayyed olmayup elinde olan hükm-i şerîfümi alup Südde-i sa^{c}âdet'üme arz idesin. Kemâ-kân beglerbegilikde olasın.

1465 *Filibe ve Kızanlık kadılarına: Edirne'de ve Yanbolu'da ev basıp cinayet işleyen eşkiyâ hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.

Filibe ve Kızanlık kādîlarına hüküm ki:

Sen ki Kızanlık kādî[sı]sın, Dergâh-ı mu^{c}allâ'ma mektûb gönderüp Edirne'de ve Yanbolı'da evler basup katl-i nefs iden harâmîlerden ba^{c}zı Kızanlık kazâsında dutılup ve ba^{c}zı kaçduğı vakit iki nefer Yahûdîlerün yolları basılup şehir ve kura halkı etrâfa perâkende olup harâmîleri bulup biri kaçup sâ^{3}iri dutılup Çirmen begi huzûrında ikrâr-ı meclis-i Şer^{c}de dahı ikrâr eyleyüp tescîl olınup harâmîler sancak-begi sübaşısına teslîm olındukda harâmîlerün bir avreti müstakillen Tırnovi kādîsına hükm-i şerîf alup gelüp kazâ^{3}-i Kızanlık'da teftîşe şürû^{c} olındukda şehir ve kurâ halkı meclislerine varup mu^{c}âyeneten huzûrlarında olan husûsı takrîr idüp harâmîlerden bess-i şekvâ idicek kelâmları ısgā olınmayup harâmîlere himâyet olındukda vilâyet halkı bi-esrihim mahfil-i Şer^{c}a gelüp ehl-i fesâdun haklarından gelinmemekle, hırsuz vilâyeti dutup mâl ü menâl bizüm değildür, bu asl elh-i fesâd aradan gitmeyince vilâyet emn üzre olmaz diyü şikâyet itdüklerin bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Vardukda, arz olındığı üzre husûs-ı mezbûr Tırnovi kādîsı hükm-i şerîfümle müfettiş taʿyîn olınup varup teftîşe şürûʿ itdükde Müslümânlarun sözini istimâʿ itmeyüp harâmîlere himâyet itmişse yazup arz idesin.

1466 *Zaim Hamza'ya: Divâne Mehmed'i ele geçirmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Murâd'a virildi.
Fî 25 Zi'l-kaʿde sene 967

Zaʿîm Hamza'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana Dîvâne Mehmed nâm kimesnenün teftîşi içün hüküm gönderilüp ele gelmedüğin Südde-i saʿâdet'üme arz eylemişsin. Arz dahı zayiʿ olduğın âdemün iʿlâm itmeğin **buyurdum ki**:
Mezkûrı her ne tarîk ile olur ise ele getürüp emr-i sâbık mûcebince teftîş eyleyesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 27 Zi'l-kaʿde sene 967 [19.08.1560]

1467 *Silistre kadısına: Ölen Silistre Beyi Sinan'ın muhallefâtı hakkında defter gönderilmesi ve sancağın Silahdarlar Ağası Nasuh'a tevcih olunmasına dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çelebî âdemi Nuʿmân'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr

Silistre kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ zeʿâmete mutasarrıf olup nâzır-ı emvâl olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Silistre Begi olan Sinân Beg fevt olup ekser-i espâbı kalʿada mahfûz olup taşrada olan espâbı dahı yazılup hisâra koyılup ve sâkin olduğı evde olan espâbı dahı yazılup lâkin voyvodalarınun dahı ekseri kulı olup her biri haylî akça zabt [idüp] bu senenün dahı mahsûli müteveffâʾ-i müşârün-ileyhe tahvîlinde vâkıʿ olup ve mâ-beyn olan bâd-i hevâ ve tahvîlinde düşen mahsûl ve sâʾir kulları ve espâbı ahvâlin bildürmeğin **buyurdum ki**:

Müteveffâʾ-i müşârün-ileyhün eger cüzʾî ve küllî muhallefâtıdur ve eger voyvodaları zabt itdüği mahsûlidür ve eger cebehânesidür ve kullarıdur ve gayrı nesi var ise müşârün-ileyh mübâşeretiyle zabt idüp her cinsi müstakıl defter idüp kalʿada hıfz idesin. Nakîr ü kıtmîr nesi var ise ketm itmeyüp defter olınup defterin mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Sonra emrüm ne vechile olur ise mûcebi ile amel olına. Sancak dahı sene sebʿa ve sittîn ve tisʿa-miʾe Zi'l-kaʿde'sinün yigirmi yedinci güninden silahdârlarum agası Nasûh *dâme izzuhû*'ya virilmişdür. Mâ-beyn[de] olan mahsûli dahı mîrî içün zabt eyleyesin.

1468 *İlbasan beyi ile İlbasan ve Manastır kadılarına: İşban kazasında Peygamber Efendimiz hakkında saygısızca konuşan Hüseyin'in suçu tahakkuk ederse hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Sinân'a virildi
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

İlbasan begine ve kādîsına ve Manastır kādîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, İlbasan kādîsı ile mektûb gönderüp İşban ? (كشبانه) kazâsında Şaleş ? (شالش) nâm karyede mütemekkin olan sipâhî oğlanlarından Hüseyin nâm kimesne hâşâ sebb-i Nebî idüp ve elfâz-ı küfre mukırr olmağın meclis-i Şerʿa ihzâr olınup tefahhus olındukda hâşâ sebb-i Nebî ve elfâz-ı küfr söyledüği şühûd-i udûl ile sâbit olup mülhid olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, husûs-ı mezbûrı onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; mezkûrun, hâşâ sebb-i Nebî idüp elfâz-ı küfr söyledüği vâkıʿ ise habs idüp yazup arz eyleyesin.

1469 *Karagöz Paşa Müderrisi Alâeddin'e: Neccar İsa kızı olup Nâib Hamza'nın evine kaçan Halime'nin ikrârının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi
Fî 2 Zi'l-hicce sene 967

Karagöz Paşa Müderrisi Alâʾeddîn'e hüküm ki:

Bundan akdem Neccâr Îsâ-kızı Halîme, evlerinden gaybet idüp Nâʾib Hamza evinde bulınup meclis-i Şerʿa gelüp senün yanunda Hisâr Beg-oğlı Şaʿbân yanında meclis-i Şerʿde ne vechile ikrâr itdüği yazılup gönderilmek emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûr kız, meclis-i Şerʿ-i Şerîfde ne vechile ikrâr itdüğin eger sen ve eger mezkûr Şaʿbân vukūʿı üzre yazup mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin. Amma ziyâde ketm itmeyüp tamâm yanınuzda ne vechile ikrâr itmiş ise yazup bildüresin.

1470 *Anadolu beylerbeyine ve Kütahya kadısına: Adı geçen Halime'ye ait davânın İstanbul'da görülmesi için alâkalıların gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Anadolı beglerbegisine ve Kütahya kādîsına hüküm ki:

Neccâr Îsâ-kızı ile Dizdâr-oğlı Mustafa ve Abdî ve İbrâhîm nâm kimesnelerün daʿvâsı görilmek içün Kütahya kādîsı ile sana hükm-i şerîfüm gönderilüp ahvâlleri Şerʿile fasl olmadın kız karındaşına teslîm olınup mezkûrlar habsde kalup ve bu husûs neye müncer olduğın arz dahı olınmayup hâliyâ müddeʿî olan rikâb-ı hümâyûnuma rukʿa sunup kazıyyeleri anda fasl olmadığın bildürüp Südde-i saʿâdet'ümde görilmesin bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp bu bâbda mahbûs olanları ve Nâʾib Hamza'yı yarar âdemlere koşup Südde-i saʿâdet'üme gönderesin; tutup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki gaybet itdürmeyeler. Bu husûsın cevâbı niçün teʾhîr olınup arz olınmadı, anı dahı bildüresin, teʾhîr itmeyüp gönderesin.

1471 *Malkoç beyine: Zacesne sancağında yeni yapılan parkan için kırk kişinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Zacesne begi âdemi Caʿfer'e virildi.
Fî 26 Zi'l-kaʿde sene 967

Malkoç Beg'e hüküm ki:

Zacesne Begi Ferhâd *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Pasarofça nâm kalʿa kurbinde müceddeden binâ olınan parkan, memleket hıfzına lâzım ü mühimm olup livâʾ-i mezbûrda olan kılâʿun neferleri kalîldür diyü gayrı kılâʿdan kırk nefer ihrâc olınmasın bildürmeğin **buyurdum ki**:

Varıcak, sancağuna müteʿallık olan kalʿalardan parkan-ı mezbûr için kırk nefer kimesne ihrâc idüp gönderüp hıfz u hırâset itdüresin. Zikr olınan parkanun hıfz u hırâseti mühimmâtdandur. Emrüm üzre tedârük idüp her kalʿadan ne mikdâr nefer ihrâc olınduğın defter idüp yazup bildüresin.

1472 *Maraş beylerbeyine: Kapucubaşı Ahmed'in Kadızade'deki doğanının teslimi hakkında.*

Yazıldı.
Mezkûra virildi.

Marʿaş beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'm kapucıları-başı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmed *zîde mecduhû*'nun Kadî-zâde Ahmed Çelebî dimekle maʿrûf kimesnede bir cenâh çakır curası olup Doğancı-başı Mehmed Velî nâm kimesne, mîrî doğandur diyü alup sana teslim eyleduğin bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûr Kādî-zâde vardukda teʾhîr eylemeyüp müşârün-ileyhün zikr olınan doğanın mezbûra teslîm eyleyüp irsâl eyleyesin.

1473 *Anadolu beylerbeyine: Bazı sipahilerin Konya muharebesinde bulunmadıklarından dolayı alınan timarları hakkında mevcud hükümlerin tedkik ve arzına dair.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 28 Zi'l-kaʿde sene 967

Anadolı beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem baʿzı sipâhîlerün Konya muhârebesinde bulınmadı diyü timarları alınup ol bâbda beglerbegi arzları mûcebince timarları mukarrer olmak içün hükm-i şerîf virildüğinde timarları yoklama defterinde mevcûd değildür. Ana binâʾen alınmışdur diyü arz itmişdün. Hâliyâ mezkûrlar Südde-i saʿâdet'üme gelüp muhârebe-i mezbûrede mevcûd olmağın ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bekâhu* cânibinden virilmiş terakkî hükümleri ibrâz itdükleri ecilden hükümleri aynı ile sana irsâl olınup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, zikr olınan hükümlere nazar idüp dahı bu bâbda cevâbun ne ise yazup bildüresin ve hükümleri girü mühürleyüp gönderesin.

1474 *Semendre beyine ve Böğürdelen kadılarına: Mehmed Han'ın İzvornik'teki hasları voyvodasının eşkiyâ ve hırsız yatağı olup olmadığının araştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Hân Kethudâsı Pîr Velî'ye virildi.
Fî 29 Zi'l-kaʿde sene 967

Semendire begine ve Böğürdelen ve ...[1] kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem cenâb-ı emâret-meʾâb Mehmed Hân *dâmet meʿâlîhi*'nün İzvornik'de elinde olan nâhiye-i Gabaveşte hâsları voyvodasiyçün hırsuz u harâmî yatağıdur diyü Hüseyin Şâh *zîde izzuhû* ile İzvornik kādîsı arz itmeğin Sirem Sancağı Begi Bayrâm *dâme izzuhû* ile Belgrad kādısı teftîş eylemek içün hükm-i şerîfüm irsâl olınmışdı. El-hâletü hâzihî müşârün-ileyh Mehmed Hân *dâmet meʿâlîhi* mektûb gönderüp Sirem sancağı begi ve Belgrad kādîsı ile baʿzı mâcerâ olduğın arz itmeğin husûs-ı mezbûrun teftîşin size emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, teʾhîr eylemeyüp bu bâbda müşârün-ileyh Sirem begine ve Belgrad kādîsına gönderilen hükm-i hümâyûnumı alup ol hükm-i şerîfüm muktezâsınca husûs-ı mezbûrı siz teftîş idesiz.

1 "ve" kelimesinden sonra herhangi bir isim yazılmamıştır.

1475 *Dukagin sancağı Beyi Abdülbaki'ye: Obri livasındaki asi köylerin halkının cezalandırılarak o haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Ramazân Beg kethudâsına virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Dukagin Sancağı Begi Abdülbâkî Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ İlbasan sancağı begi mektûb gönderüp mukaddemâ gāret ve ıslâhı fermân olınup Ohri'ye tâbiʿ olan âsî karyeler, Dukagin nâhiyesiyle hem-sınur olup ve ahâlîsiyle akvâm ü akribâ olmağın ehl [ü] iyâl ve davarlariyle mezbûrlara sığınup ele virmeyüp mâniʿ oldukların arz itmeğin **buyurdum ki** :

Vusûl bulıcak, aslâ teʾhîr itmeyüp sancağun askeri ile hâzır u müheyyâ olup müşârün-ileyh cânibine nâzır olup haberleşüp dahı anun gibi müşârün-ileyh zikr olınan âsîlerün üzerine vardukda firâr itdür[meye]sin; anun gibi ol cevânibe gelürler ise anun gibi ehl-i fesâdun haklarından gelmek bâbında gereği gibi muʿâvenet eyleyesin.

1476 *Silistre kadısına ve Nâzır-ı Emvâl zaim Mehmed'e: Silistre Beyi iken vefat eden Sinan'ın muhallefâtı hakkında.*

Yazıldı.
Murtazâ Kethudâ'ya virildi.
Fî 29 Zi'l-kaʿde sene 967

Silistre kādîsına ve Nâzır-ı emvâl Zaʿîm Mehmed'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Silistre Begi iken vefât iden Sinân Beg'ün muhallefâtın zabt eyleyesin, diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ Akkerman begi Hüseyin *dâme izzuhû* vârisi olduğın bildürilmeğin **buyurdum ki**:

Anun gibi vekîl gönderüp hakk-ı Şerʿin taleb iderse teslîm eyleyesin.

1477 *Peçuy Beyi Mehmed Bey'e: Vezir Rüstem Paşa'nın başkasının hizmetine alınan hizmetçisinin Semendire alay beyine teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Usta hısmı Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 27 Zi'l-kaʿde sene 967

Peçuy Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Peçuy sipâhîlerinden olup Arslan Beg voyvodası olan Hurrem, Vezîr-i aʿzam Rüstem Paşa *edâma'llâhü iclâlehû*'nun Otcı Hurrem nâm oğlanın ayardup alup gitmeğin **buyurdum ki**:

Mezkûrı her kandeyse ele getürüp zikr olınan oğlanı alup Semendire Alay-begisi Mustafa'ya teslîm eyleyesin ki, bu cânibe îsâl ide ve mezkûr voyvoda, oğlan ayardup elinde bulınduğın arz idesin.

1478 *Kefe beyine, kadısına ve nâzıra: Kıtlık sebebiyle gelen Tatarların esir diye satın alınmaması, Tatarların girmesine müsaade edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Ademi Kaytas'a virildi.
Fî 2 Zi'l-hicce sene 967

Kefe begine ve kādîsına ve nâzıra hüküm ki:

Kadîmü'l-eyyâmdan Kefe cânibinden Tatar esîr gelmiş değil iken hâliyâ kaht sebebi ile ol cânibe gelen Tatar tâʾifesin baʿzı kimesneler icâre tarîkıyla ve baʿzı dahı satun aldum diyü iskelede penç-yek virdüm diyü temessük ibrâz idüp ehl-i İslâmı getürüp beyʿ itmeğe mübâşeret itdükleri ecilden anun gibi bulınan Tatar esîrleri ellerin alup külliyyen halâs olınmışdur. İmdi, şimdiye değin bir zamânda bu maküle ehl-i İslâm Tatar esîr gelmiş olmayup şimdi, sizin ihmâliniz mücerred zabt u rabt-ı memleketde adem-i iktidârınuzdandur. Bu maküle hilâf-ı Şerʿ vazʿ sudûr itmişdür. Bu bâbda mûcib-i itâb olmışsızdur. **Buyurdum ki**:

Baʿde'l-yevm bu husûsda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi Tatar tâʾifesinden eger icâre ile ve eger beyʿ [u] şirâ tarîkı ile bir ferde Tatar aldurmayup ve beyʿ itdürmeyüp ve gemi ile eger mahrûse-i İstanbul'a ve sâʾir memâlike alup gitmeğe komayup gereği gibi iskeleyi zabt eyliyesin. Bu bâbda sâʾir Memâlik-i mahrûse'de vâkıʿ olan iskelelere ve yalılar beglerine ve kādîlarına müʾekked ahkâm-ı şerîfe gönderilüp tenbîh ü teʾkîd olmışdur ki her kim ki anun gibi Tatar tâʾifesin getüre, aslâ mecâl virmeyüp elinden alup kendüye siyâset olmak emr olmışdur. Sen ki sancakbegisin ve kādîsın ve nâzırsın; şöyle bir dahı Memâlik-i mahrûse'mde Kefe'den gelmiş kimesnenün elinde Tatar esîri bulına, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup eşedd-i siyâset ile her birinüz siyâset olınmak mukarrer bilüp ana göre basîret üzre olup aslâ bir cânibe ol maküle Tatar esîrin geçürmeyesin; iskeleleri ve sâʾir maʿberleri gereği gibi zabt idesin ve şimdiye değin ne mikdâr Tatar esîri geçüp ve kim alup ve kimden alınup berü cânibe geçmişdür, defter idüp mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin, bu husûsı sâʾir umûra kıyâs itmeyüp gaflet üzre olmayasın; şöyle ki, baʿde'l-yevm eger mahrûse-i İstanbul'a ve eger sâʾir yire Tatar esîri çıkduğı istimâʿ olına, yazuğ ve mazleminüz kendü boynunuzadur, bilmiş olasın.

1479 *Foça ve Nevesin kadılarına: Memleketin ihtiyacı var iken Dobrovnikliye ve emre mugayir olarak küffâra mahsul verilmemesine dair.*

Yazıldı.
Sağ-ulûfecilerden Mehmed'e virildi.
Fî 27 Zi'l-kaʿde sene 967

Foça ve Novesin kādîlarına hüküm ki:

Novesin kādîsı mektûb gönderüp Novesin kazâsına tâbiʿ Gable (?) nâm iskelede Dubrovnik keferesi taraflarından mümâlese tarîkıyle milh fürûht eyleyen eyü Ayo Ayolastin-i laʿîn ile iskele-i mezkûre emînleri içün cemm-i gafîr meclis-i Şerʿ-i Şerîfe gelüp eyitdiler ki: Her zamân iskele-i mezkûre âmilleriyle Dubrovniklüler müttefik olup zikr olınan iskeleye beyʿ olınmağa gelen tereke külliyyen Dubrovniklüye aldurup ellerinde emr vardur diyü livâʾ-i Bosna'dan ve livâʾ-i Hersek'den gelen terekeyi rencber tâʾifesine ve etmekcilere aldurup âmiller celb-i mâl içün Dubrovniklüye aldurup der-anbâr itdüklerinden sonra harbî vilâyetden gelen gemilere virüp memâlik-i aʿdâya tereke ve zâd ü zevâde virüp kānûn-ı Pâdişâhîye muhâlif işler iderler. Bu sebebden livâʾ-i mezbûrda niçe kimesne celâ-yı vatan idüp diyâr-ı uhrâya gitmişlerdür. Şöyle ki, ber-karâr-ı sâbık âmiller ile Dubrovniklüler müttefik olup celb-i mâl içün külliyyen gelen terekeyi Dubrovniklü'ye aldurup ve iskeleye gelen terekeye kendüleri narh vazʿ eyleyeler, mâl-ı mîrîye gadr ü noksân olmak mukarrerdür diyü kelimât eylediler. Fi'l-vâkıʿ iskele emînleriyle Dubrovniklü müttefik olup celb-i mâl içün külliyyen gelen terekeyi Dubrovniklüye aldurup der-anbâr itdüklerinden sonra deryâdan gemi geldükde el altından Dubrovnik'e gider diyü harbî vilâyete gidüp ve mâl-ı Pâdişâhî ile ticâret idüp iki yüz ve üç yüz bin akçalık tereke satun alup havâsdan olan kurâda saklayup hufyeten harbî vilâyete virüp bu bahâne ile mâl-ı firâvân tahsîl idüp eger Venedik'dür ve eger sâʾir memâlik-i aʿdâdur cümlesine zâd ü zevâde virüp kıbel-i Şerʿden tenbîh olındukda iskeleye ziyân idersiz diyü cevâb virüp memnûʿ olmadukların bildürmişsin. İmdi, bu bâbda Dubrovniklüye virilen emr-i şerîfde vilâyetde müzâyaka yoğise diyü kayd olmışdur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup memlekete lâzım iken minbaʿd Dubrovniklüye ve emre mugāyir küffâra tereke virdürmeyesin. Zikr olınan emînler dahı anun gibi tereke alup der-anbâr itmiş midür? Ne mikdâr tereke almışlardur ve küffâra virdükleri dahı vâkıʿ midür, nicedür? Hakk üzre görüp dahı ahvâllerin mufassal yazup bildüresin ve bi'l-fiʿl dahı der-anbâr terekeleri var mıdur, ne mikdâr, hâs terekesinden midür, arz olınduğı gibi mi alınmışdur? Bildüresin. Bir vilâyete lâzım iken eger aʿdâya ve sâʾir Dubrovniklüye ve gayrıya tereke beyʿ itdürmeyesin.

1480 *Yoros kadısına: Çamlık köyünde Mısır Beylerbeyisi İskender Paşa'nın yaptırdığı camiye vakfettiği pereme hakkında.*

Âdemine virildi.
Fî 3 Zi'l-hicce sene 967

Yoros kādîsına hüküm ki:

Bundan [akdem] Mısr Beglerbegisi olan emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm İskender *dâme ikbâlühû* Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp taht-ı kazânda Çamlık nâm karyede hâliyâ binâ itdüği câmiʿe bir bâzâr peremesi vakf idüp âhar kimesne dahı pereme alup işletmeye diyü hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh câmiʿine vakf içün pereme taʿyîn itdükde kimesne mâniʿ olmayup arz itdüği üzre âhar kimesne bâzâr peremesi kullandurmaya.

1481 *Karaman beylerbeyine: Karaman çavuşlarından Konya'da sakin İbrahim Çavuş ile reâyâsı arasındaki nizâın halli sırasında, kaçan İbrahim Çavuş'un buldurulması hakkında.*

Yazıldı.
Yaylacık nâm karyeden Hacı Mahmûd'a virildi.
Fî 13 Zi'l-hicce sene 967

Karaman beglerbegisine hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bekâhu* lalası iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafa *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Karaman çavuşlarından olup Konya'da sâkin olan İbrâhîm Çavuş timarı re'âyâsiyle mâbeynlerinde olan nizâ'ları husûsı içün emr-i şerîf virilüp görilmek üzre iken mezbûr gaybet itdüğin arz itmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezbûrı hufyeten tetebbu' u tecessüs idüp ele getürüp yarar âdemlere koşup müşârün-ileyhe irsâl idesin, mezbûrı ele getürmek bâbında dakika fevt itmeyesin. Eger bir tarîkla hüküm ihrâc iderse elinden alup mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderüp kendüyi kayd ü bend ile emrüm üzre müşârün-ileyhe teslîm idesin.

1482 *Diyarbekir defterdarına: Mardin'deki yüzelli bin akçalık ifrazın mîrî için zaptolunması hakkında.*

Yazıldı.[1]

Diyârbekr defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Mardin'de olan yüz elli bin akça ifrâzı mîrî içün zabt olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp zikr olınan ifrâzı yarar âdemler ta'yîn eyleyüp mîrî için zabt itdüresin.

---

1 Bu hükmün üzerinde iki aded iptal çizgisi olmasına rağmen hüküm numarası mevcuttur.

1483 *Biga beyi ile Ezine ve Biga kadılarına: Kazdağı İneceği'nde eve girip mal ve para çalanların araştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Beg âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî 2 Zi'l-hicce sene 967

Biga begine ve Biga ve Ezine kādîlarına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin mektûb gönderüp Kazdağı İneciğinde Câmi' mahallesi'nde bir hâtûnun evi açılup altunı ve akçası ve niçe espâbı serika olınup mazınnaları Mehmed ve Muharrem ve Hasan ihzâr olındukda aynı ile bulup espâbların ve şerîklerin ikrâr idüp Mehmed'ün ve Hasan'un ahvâlî ahâlî-i mahalleden sü'âl olındukda kaz ve tavuk ve akça serika ider ve eve girür diyü işidürüz; sâbıkā Mehmed nâm kimesneyi âlât-ı harb ile yoldaşlariyle kollayup Müslimânlar halâs eyleyüp sâbıkā teftîş olınmak içün mezbûrlar habsden kefîle virilüp Mehmed ve Hasan kefîli ile gaybet idüp ve mezkûr Muharrem habsde bulınmağın kazıyyelerinün sûret-i sicilleriyle mezkûr Muharrem'i Südde-i sa'âdet'e gönderdüğün bildürmiş. İmdi, mezkûrlar dahı ele gelüp ahvâlleri teftîş olınup Şer'ile lâzım gelen mahallinde icrâ olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, ol gaybet idenleri kefîllerine ve yataklarına ve duraklarına bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup ahvâllerin Şer' üzre görüp üzerlerine her ne zâhir olursa Şer'ile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın. Muhtâc-ı arz olanı bildüresin ve bunun emsâli yararlığı sâbit olanlar kefîle virilmeğe bâ'is nedür? Kādî mı virmişdür ve senün cânibünden mi virilmişdür? Her kim kefîle virmiş ise anlara teklîf idüp bildüresin.

1484 *Tameşvar beylerbeyine: Tameşvar çavuşlarının gönderdiği defter mucebince mahlûl gediklerin tevcihine dair.*

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi.
Fî 22 Zi'l-hicce sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ otuz beş nefer Tımışvar çavuşlarınun mühürlü defterin irsâl eylemişsin; gelüp vâsıl oldı. **Buyurdum ki**:

Min-ba'd ol defter mûcebince vâkı' olan mahlûl çavuşluk gedüğin tevcîh eyleyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 3 Zi'l-hicceti'l-mübâreke sene 967 [25.08.1560]

1485 *Diyarbekir beylerbeyine: Musul Beyi Şah Kulu'nun haslarından kalan ifraz ile Mardin'deki ifrazın mîrî için zaptedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî [yev]m-i mezbûr

Diyârbekr beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Ruha sancağı bedeli ile Musul Sancağı Begi olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Hacı Şâh-kulı *dâme izzuhû*'ya icmâl mûcebince livâ'-i mezkûrun hâslarından müşârün-ileyh bedelin alup bâkī ifrâzı mîrî içün zabt ve Mardin'de olan yüz elli bin akçalık ifrâzun dahı mîrî içün zabt olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp sen ki beglerbegisin, icmâlden livâ'-i mezkûrun hâsları sûretin müşârün-ileyhe viresin ki ana göre sancak-beginden bâkī kalanı ve Mardin'de olanı mîrîye zabt içün yarar âdemler ta'yîn eyleyüp mîrî için zabt eyleyesin.

1486 *Boğdan voyvodasına: Erdel Kralı İstefan'ın adamı olan Köse Mihal'in evinde yapılan zararın ödemesine dair.*

Dragoman Ferhâd'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Erdel Kralı İstefan Kral'un âdemi Köle Mihal'ün sâbıkā vilâyet-i Erdel'e varduğında evine konılup bin altundan ziyâde zarar oldukda anun gibi vâkı' ise idenlere tazmîn itdürüp hakkın viresin diyü emrüm olmış idi. Ol bâbda mektûbun vârid olup mezbûrun evi bana konak ta'yîn olınmışdı diyü bildürmişsin. İmdi, mezkûr Köle Mihal Südde-i sa'âdet'üme gelüp Boğdan voyvodasına konak ta'yîn olınan benüm evümün kurbinde idi. Benüm evüme fuzûlî gelüp konup bunca zarar u ziyân eylemişdür. Kendüye dahı hilâf-ı vâkı' bühtân eyleyüp hâ'in olduğın içün bu denlü ziyân eyledüm diyü mektûb gönderdüğün bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, te'hîr eylemeyüp bu husûsa ihtimâmla mukayyed olup göresin, mezkûr Köle Mihal'ün evine konup zarar ü ziyân eyleyenler her kim ise Âstâne-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca mezbûra itdükleri zarar u ziyânı bî-kusûr tazmîn itdürüp bir dahı bu bâbda Südde-i sa'âdet'üme şikâyet itdürmeyesin ve mezbûrun hakkı bî-kusûr edâ olındığın yazup bildüresin. Şöyle ki; bu def'a hakkı virilmeyüp ta'allül olına, Kral-ı müşârün-ileyhe hükm-i şerîfüm virilüp anda görilmek mukarredür. Ana göre mukayyed olup mâbeynde olan ahd ü emâna mugāyir vaz' sudûrından hazer eyleyesin.

1487 *Erdel'e kadar yol üzerindeki kadılara: Erdel Kralı İstefan'ın avdet edecek adamının selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Erdel'e varınca yol üzerinde vâkıᶜ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Erdel Kralı iftiharü'l-milleti'l-Mesîhiyye İstefan Kral'un Âstâne-i saᶜâdet'üme harâc ile irsâl itdüği ilçisi gelüp harâcı teslîm eyleyüp hıdmet-i risâleti kemâ-yenbagi edâ idüp icâzet-i şerîfüm virilüp Kral-ı müşârün-ileyhe iki at alup gitmek içün icâzet virilmeğin anı almışdur. **Buyurdum ki**:

Her birinüzün taht-ı kazâsına dâhil olurlar ise kendü ve âdemlerine ve bindüği bârgîrine hilâf-i Şerᶜ kimesneyi dahl itdürmeyesin. Ammâ hârice at alup gitmek memnuᶜdur. İki atdan gayrı ve bindüği bârgîr olup emre mugāyir iki atdan ziyâde at alup gitmeye.

1488 *Niğbolu, Rusçuk ve diğer Tuna yalıları kadılarına: Erdel Kralı İstefan'ın adamları olan ve memâlik-i mahrûseye gelip giden tüccarların meta'larına mani olunmaması hakkında.*

Yazıldı.
Dragoman Ferhâd'a virildi.
Fî 2 Zi'l-hicce sene 967

Niğebolı ve Rodoscuk ve Vidin ve sâᵓir Tuna yalılarında vâkıᶜ olan kādîlara ve Havâss-ı Hümâyûn emînlerine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral Südde-i saᶜâdet'üme âdem gönderüp bâzergânları ticâret tarîkı ile Memâlik-i mahrûse'me gelüp gitmelü olduklarında metâᶜlarına iskelelerde mâniᶜ oldukların arz itmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, göresin anun gibi müşârün-ileyh Kral'un bâzerganları ticâret tarîkı ile Memâlik-i mahrûse'ye gelüp gitmelü olduklarında aldukları metâᶜlarından at ve sâᵓir öte cânibe gitmek memnûᶜ olmayan metâᶜlarınun âdet ü kānûn üzre gümrüklerin edâ itdüklerinden sonra kendü hâlinde olup ticâret tarîkı ile gelüp giden tâcirlerine hilâf-ı Şerᶜ u kānûn kimesneyi dahl itdürmeyesin ve arz eyledüği taht-ı hükûmetinüzde akçaları ile satun alup gitdükleri yapağılarına dahı mâniᶜ olurlar imiş, anı dahı göresin; kadîmden yapağı virilmek memnûᶜ olmayup virilügelmiş ise kadîmden virilügelen metâᶜ almak istedüklerinde olıgelene mugāyir dahl itdürmeyisin.

1489 *Köprülü kadısına: İsimleri bildirilen bazı celeblerin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-başına teslîm olındı.
Fî 27 Zi'l-hiccé sene 967

Köprülü kādîsına hüküm ki:

Kazâᵓ-i mezbûra tâbiᶜ Çumran nâm karyeden Niko veled-i Aryan nâm celebün ve kazâᵓ-i mezbûra tâbiᶜ Radofca كاوو nâm karyeden Pop veled-i Nikola nâm celebün ve yine kazâᵓ-i mezbûrede Arabiye ? (غربيه) nâm karyeden Nefle veled-i Petri nâm celebün ve İsâmca ? (رمايه) nâm karyeden Nikola veled-i Berliç nâm celebün ve karye-i Çalışlar'dan Mehmed b. Hamza nâm celebün ve karye-i Arbihisne ? (غربجنه)'den Popo veled-i İstoyko nâm celebün ve karye-i

Bodos'dan Popo veled-i Manço nâm celebün ve karye-i Vodoran Niko veled-i Doyko nâm celebün ve karye-i Gözenk'den ? Noyo veled-i Acunko nâm celebün ve karye-i Gödel'den Niko veled-i Barat nâm celebün süricileri olan Uraz nâm sürici ve yine kazâᵓ-i mezbûrede Basteriç nâm karyede Nikola veled-i Balfor nâm celebün ve yine kazâᵓ-i mezbûrede karye-i Dranik'de Vanu veled-i Petri nâm celeblerün süricileri İdrîs nâm sürici Südde-i saᶜâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Varıcak, teᵓhîr ü terâhî itmeyüp mezbûrları her kande ise ele getürüp yarar âdemlere koşup Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin. Ve gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü teᵓkîd eyleyesin ki, getürürken gaybet itdürmekden hazer ideler.

1490 *Mamervan Beyi Mirza Ali Bey'e: Mektubu alındığına ve sancağın muhafazasında gayretli şekilde hareket eylemesine dair.*

Yazıldı.
Bunun mektûbı Paşa hazretlerindedür. Bu vechile diyü Hasan Çelebî'den tezkire gelmişdür.

Mamervan Begi Mîrzâ Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp baᶜzı husûsı iᶜlâm itmişsin. Her ne dimiş isen alâ-vechiᵓt-tafsîl maᶜlûm-ı şerîfüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

Sancağun hıfz u hırâsetinde ve memleket ü vilâyetün emn ü emânı ve reᶜâyâ vü berâ[yâ]nun refâhiyyet ü itmiᵓnânı bâbında mücidd ü merdâne olup maᶜlûmun olduğı ahbâr-ı sahîhayı iᶜlâmdan hâlî olmayasın.

1491 *Sivas'a kadar olan kadılara: Satılmak üzere Bursa'ya getirilmekte olan koyunların İstanbul'a sevk edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu hüküm gitmeyüp Bolı begine yazılmışdur.
Anun gibi ol cânibe gelürse İstanbul'a gönderesin diyü çavuş oğlanlarından Mehmed'e virildi.
Fî 29 Zi'l-kaᶜde sene 967

Mahrûse-i İstanbul'dan Sivas'a varınca yol üzerinde vâkıᶜ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Diyârbekr beglerbegisi *dâme ikbâluhû* mektûb gönderüp Alos kethudâlarından Divâne-oğlan-oğlı ve baᶜzı kethudâlar kendü ihtiyârlariyle Burusa cânıblerine beyᶜ eylemek içün on beş binden ziyâde koyun ile gönderilüp henüz Sivas'a ve Çorum'a ancak varmışlardur diyü bildürmeğin, imdi, mahrûse-i İstanbul'da et bâbında müzâyaka olup zikr olınan koyun mahrûse-i mezbûreye gelmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup zikr olınan koyun her birinüzün taht-ı kazâsına dahil olur ise mahrûse-i mezbûreye göndermeyüp tenbîh ü teᵓkîd idesin ki doğru mahrûse-i İstanbul'a getüresin.

1492 *Arab Defterdarı Murad Çelebi'ye: Emirsiz verilen gedik ve terakkilerin kabul edilmemesine dair.*

Yazıldı.
Pîrî Çelebî'ye virildi.
Fî 2 Zi'l-hicce sene 967
Tekrâr yazılup Erzurum kullarından Şa'bân'a virildi.
Fî 3 Zi'l-hicce sene 967
Tekrâr Şa'bân yazdı.

Arab Defterdârı Murâd Çelebî'ye hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp Erzurum'dan gelen havâle defterlerinde emre mugâyir virilen gedük ve terakki kabul olmayup olan gedük ve ulûfe terakkisi salınmaya diyü emr olmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. Hâliyâ Erzurum'da ba'zı kimesnelere emirsüz gedük ve terakki virildüği istimâ' olmağın, her kime virilmişse sûreti gönderildi. **Buyurdum ki**:

Hâliyâ gelen havâle defterlerine nazar idüp göresin; anun gibi mezkûrlara emre mugâyir gedük ve terakki virildüği mukarrer olup gelen defterde ulûfeleri virilüp salınmışsa zikrolınan defterleri mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve min-ba'd emirsüz virilen eger gedükdür ve eger terakkidür kabul itmeyesin.

1493 *Yemen beylerbeyine: Yemen'de sancak tasarruf eden ümerâya salyânelerine mukabil verilen baharlardan gümrük alınmaması için ellerine tezkire verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mısr çavuşlarından Pervâne Çavuş'a virildi.
Bu bâbda Şerîf'e yazılan hüküm dahı buna virildi.
Fî 6 Zi'l-hicce sene 967

Yemen beglerbegisine hüküm ki:

Anda Yemen'de sancak tasarruf iden ümerâya sâlyânelerine duta bahâr virilüp zikr olınan bahârı cedîd getürdüklerinde Mekke-i Mükerreme Şerîfi tarafından ve sâ'ir ümenâ cânibinden gümrük taleb olınurmış. Anun gibi sâliyânelerine duta virilen bahârdan müşârün-ileyh Şerîf tarafından ümenâ cânibinden dahl olınmamak için hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, her birine sâlyânelerine duta ne mikdâr bahâr virilür ise ellerine tezkire veresin ki cedîd göndermelü oldukda ol tezkireyi ibrâz ideler ki sâlyâneleriyçün virilen bahârdan tezkire mûcebince gümrük taleb olınmaya. Ammâ sâlyânelerine duta bahâr virilenden ziyâde tezkire virmeyesin.

1494 *Vize kadısına: Hâssa gemilerin levâzımı için gerekli ağaçları kesenlerin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Galata emînine virildi.
Fî 20 Zi'l-hicce sene 967

Vize kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp hâssa gemiler levâzımiyçün taht-ı kazânda vâkı' olan dağlarda yarar ağacıçları korımak için korıcı ta'yîn olınmış iken sipâhî ve yeniçeri ve re'îslerden ba'zı kimesneler gelüp ağaç kesüp korıcılar men' itdüklerinde memnû' olmayup te'addî itdüklerin bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, anun gibi korınması fermân olınan yirlerde emre muhâlif eslemeyüp geüp ağaç kesen kimesneler kimler ise arz idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 4 Zi'l-hicce sene 967 [26.08.1560]

1495 *Üsküdar ve Yalakâbâd kadılarına: Hersek yakınında sipahi oğlanlarından Dede'nin evini soymakla maznun olanların durumlarının tahkiki hakkında.*

Yazıldı.
Sultân Selîm hazretlerinün ulûfecilerinden Pîrî'ye virildi.
Fî 9 mâh-ı mezbûr

Üsküdar ve Yalak-âbâd kādîlarına hüküm ki:

Sen ki Yalak-âbâd kādîsısın, mektûb gönderüp sipâhî-oğlanları zümresinden Dede *zîde kadruhû*'nun evi cemâ'ati Hersek kurbinde yatdukları gice haylî espâbları serika olup teftîş içün Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Mahmûd Çavuş mübâşeretiyle hükm-i şerîf vârid olup mazınna ta'yîn olınan Hüseyin habs olındukdan sonra ba'zı kimesneler gelüp espâb bulındı diyü haber virmekle vekîl-i harc İlyâs'a kefîli virilüp hâliyâ teftîşde gaybet itmekle bulınmasın teklîf olınup ve bundan gayrı İbrâhîm ve Seydî Arab ve Mürsel ve Gülci Ali ve Ramazân nâm kimesneler içün ahâlî-i karye dükkân açıldukda bunlardan zann iderüz diyüp habs olınduklarından sonra girü ahâlî-i karye ta[le]bleriyle yarar kefîllere virildi diyü bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, ihzâr-ı husamâ kılup gaybet idenleri kefîllerine ve bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım ü mühimm olanlara buldurup getürüp bir def'a Şer'ile fasl olmış da'vâ değil ise ber-mûceb-i Şer'-i kavîm teftîş ü tefahhus idüp göresin; kazıyye arz olınduğı gibi ise bi-hasebi'ş-Şer'i'ş-Şerîf sâbit ü zâhir olınanda Şer'ile lâzım geleni yirine koyasın ve ol ehl-i karye, açılan dükkânı bunlardan zann iderüz didükleri kimesneler dükkân açdukları mukarrer midür, müseccel olmış töhmet-i sâbıkaları var mıdur? Yazup bildüresin.

1496 *Edirne kadısına: Edirne'de yapılmakta olan câmi-i şerîf ve imâretin suyunun kıştan evvel temini hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-başına virildi.
Fî 18 Zi'l-hicce sene 967
Bâ-hatt-ı şerîf.

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp binâ olınan câmi'-i şerîf ile imâret-i âmire içün dolab hafr olınmasına emr-i şerîf vârid olup ber-mûceb-i emr-i âlî-şân mübâşeret olınsa yevmî on beş akça harcı olup dâ'imâ teşevvüşden hâlî olmayup lâkin câmi'-i şerîfden bin dört yüz zirâ' ba'îd yirde iki lüle su bulınup vakit fevt olmak ihtimâli ile getürilmesine mübâşeret olınduğın bildürmişsin, ma'lûm-ı şerîfüm oldı. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp onat vechile ikdâm ü ihtimâm idüp kış basmadın getürdüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında gereği gibi mukayyed olasın ve ne zamânda mübâşeret idüp ne vakte değin itmâma irişdüğin yazup bildüresin.

[Yev] mü's-sülâsâ fî 6 mâh-ı Zi'l-hicce

sene sebʿa ve sittîn ve tisʿa-miʾe [28.08.1560]

1497 ***Alacahisar beyine: Akkirman Beyi Hüseyin Bey ile haberleşip lüzumuna göre hareket etmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Mustafa'ya virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr

Alaca-hisâr begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vârid olan hükm-i şerîf mûcebince sancağına müteʿallık olan zuʿamâ ve sipâhî ve kılıca yarar sipâhî-zâdelerle mükemmel çıkılup Plevne nâm kasabaya gelindükde Silistre Begi iken fevt olan Sinân Paşa'ya mektûb ve âdem gönderüp mahall-i cemʿiyyeti tefahhus itdüğünde düşmen teskîn oldı ve bu cânibler ziyâde kahtlıkdur, asker ve vilâyet müzâyaka ve müzâhame görmek mukarrerdür. [He]mân ol câniblerde münâsib olan yirde oturup bu cânibe muntazır olasın ki bu husûsda emr-i şerîf ne yüzden vârid olursa anunla amel olınur diyü cevâb virmeğin sen dahı Niğebolı sancağında Lofça nâm kasabaya karîb yirde asker halkı ile cemʿiyyet üzre olduğın ve vilâyetde zâd ü zevâde kalîl olup müzâyaka çekildüğin ve müşârün-ileyhün vefât itdüğin bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, yine sancağuna müteʿallık asker halkı ile kemâ-kân cemʿiyyetde olup Akkerman Sancağı Begi Hüseyin *dâme ızzuhû* ile haberleşüp anun gibi ol câniblerde hıdmet vâkıʿ olup varmak lâzım gelürse aslâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp varup irişüp tekmîl-i maslahat idüp mahal iktizâ itdüğine göre dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvendüme müteʿallık olan cumhûr-ı umûrda mücidd ü merdâne olup hıdmetde bulınasın ve askeri gereği gibi zabt idüp reʿâyâ vü berâyâya tecâvüz ü tetâvül itdürmekden ihtiyât idesin.

1498 ***Midilli kadısına: Midilli Beyinin Kaymakamı İskender'in Frenk olmasından dolayı kendisindeki eşyanın alınarak muhafazası ve kendisinin hapsedilmesine dair.***

Yazıldı.
Usta hısmına virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Midillü kādîsına hüküm ki:

Bi'l-fiʿl livâʾ-i mezkûr begi olan Mustafa *dâme ızzuhû*'nun kethudâ ve sancağı hıfz içün Kāʾim-makām olan İskender, Freng olup müşârün-ileyhün mecrûh olduğın istimâʿ itmek ile firâr itmek ihtimâli olup Sakız'a varup gelüp ve gâh hareket üzre olduğı istimâʿ olınmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup göresin, anun gibi ihtimâl var ise eger müşârün-ileyhin sancağı mahsûlinden ve eger esîrlerinin bedel akçasından ve sâʾir cerîmesinden mezkûrun zabtında her ne var ise sâʾir âdemleri ve aʿyân-ı vilâyet mahzarlarında alup kabz eyleyüp eger akça ve sâʾir her ne alınur ise defter idüp mühürleyüp defteri ile kalʿada hazînede gereği gibi zabt eyleyüp ve kendüyi dahı habs idüp arz idesin. Gaflet ile gaybet itdürmekden hazer idesin.

1499 ***Mekke-i Mükerreme şerifine: Yemen'deki ümerâ ve kulların salyânelerine mukabil verilen baharlardan gümrük resmi alınmaması hakkında.***

Yazıldı.
Mısr çavuşlarından Pervâne Çavuş'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr

Mekke-i Mükerreme şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen'de olan ümerâ kullarum Südde-i saʿâdet'üme âdem gönderüp sâlyânelerine duta virilen bahârı beyʿ eylemek içün gönderüp Cidde'ye geldükde sizün cânibünüzde dahı resm taleb olınurmış. İmdi, gümrük ve resm tüccâr tâʾifesinden alınur beglerün vazîfelerine duta virilenden alınmak câʾiz değildür. Bu bâbda anlara hükm-i şerîfüm dahı gönderilmiş. Gerekdür ki vardukda, Âstâne-i saʿâdet'ümde olan vüfûr-ı ihlâsunuz mûcebince bu husûsda mukayyed olup müşârün-ileyhim begler kullarumun sâlyâneleriyçün virilüp anda Cidde'ye gelen bahârdan ki sâlyâneleri içün virildüğine beglerbeginden temessükleri mûcebince sâlyâneleriyçün virilen bahârdan gümrük ve resm diyü nesne taleb itdürmeyesin.

1500 ***Akkirman kadısına: Kıtlık sebebi ile gelen Tatarların esir olarak satılmalarının men edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a virildi.
Fî 14 Muharrem sene 968

Akkerman kādîsına hüküm ki:

Sene-i sâbıkada kaht sebebi ile baʿzı Tatar tâʾifesi gelüp Kefe câniblerine dökilüp baʿzı kimesneler zikr olınan tâʾifenin ehl [ü] iyâllerin icâre tarîkıyla ve kimi beslemek üzre alup getürüp ol vilâyetlerde beyʿ itdükleri istimâʿ olınup mahrûse-i İstanbul'a dahı gelüp beyʿ itmek istedüklerinde ehl-i İslâm idükleri maʿlûm olmağın cümle anun gibiler sâhiblerinden alınup halâs olmışdur. İmdi, eyyâm-ı adâlet-encâmumda anun gibi ehl-i İslâm hilâf-ı Şerʿ beyʿ u şirâ olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki**:

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup ol cevânibi dahı gereği gibi zabt idüp anun gibi Tatar tâʾifesinden ehl-i İslâmı getürüp beyʿ idenleri ve alanları muhkem teʾdîb idüp dahı bulınan ehl-i İslâm Tatarı ellerinden alup ıtlâk idesin. Satun aldum, elümde temessük vardur didüklerine amel itmeyüp Tatar tâʾifesi her kimde bulınur ise halâs idesin. Şöyle ki, baʿde'l-yevm ol cevânibde girü Tatar tâʾifesi gelüp beyʿ olına, aslâ özrinüz makbûl olmayup muʿâkab olman mukarrerdür. Ana göre tedârük idüp her kimde bulınursa alup halâs eyleyüp ve minbaʿd anun gibi Müslimân Tatar esîrlerin alup satdurmayasın.

-1500/ a-

Yazıldı
Bu hüküm dahı gitmişdür. Bundan aşağada tekrâr kayd olmışdur. Bu mükerrerdür.
Bir sûreti Burusa kādîsına.

1501 ***Aclun kadısına: Aclun beyinden şikâyeti hâvi arzuhal üzerine tahkikat icra ve arz edilmesi hakkında.***

Yazıldı.

Aclun kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Aclun beginden şikâyet olınup arz-ı hâl sunılmağın sûreti aynı ile ihrâc olınup sana gönderilüp sıhhati maʿlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, gönderilen arz-ı hâle nazar idüp dahı tahrîr olınan mâddeleri tamâm maʿlûm idinüp vâkıʿ midür? Hilâf-ı

vâkıᶜ midür nicedür, sahîh olan kangısıdur ve gayrı vâkıᶜ olan nedür? Maᶜlûmun olanı sıhhati ve hakîkati üzre muᶜaccelen yazup Südde-i saᶜâdet'üme iᶜlâm eyleyesin.

1502 *Boğdan voyvodasına: Koyun için gelen celeblere yardım olunmasına dair.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Dergâh-ı saᶜâdet-destgâh'uma mektûb gönderüp koyun husûsın bildürmişsin. Her ne dimiş isen maᶜlûm oldı. İmdi, et husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup koyun ve sığır almak içün varan celeblere akçaları ile koyun ve sığır almalu olduklarında gereği gibi muᶜâvenet ü müzâheret idüp bir vechile tedârük idesin ki koyun ve sığır bâbında müzâyaka lâzım gelmeyüp ve reᶜâyâya dahı teᶜaddî olmayup dîger bahâne ile alalar ve Erdel'den irsâl olınan Boğdan kâfirinün dahı hakkından gelinmişdür. Şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-hamîs

1503 *Bağdad beylerbeyine: Musul reâyâsının avârız ve nüzüllerini ve saireyi Diyarbekir tarafına eda ettiklerinden Bağdad semtine hizmet teklif edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Bağdad kullarından Keyvân'a virildi.
Fî 19 Zi'l-hicce sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Musul sancağında reᶜâyâsı Bağdad'a tâbiᶜ olup Bagdâd'a müteᶜallık hıdmet vâkıᶜ oldukca eger taᶜmîr-i kılâᶜ ve eger kürekcidür ve sâᵓir levâzım ü mühimmâta istihdâm olınup ve avârız ve nüzül vâkıᶜ oldukda Diyârbekr'e sürdürüp; iki cânibe hıdmet itmeğe iktidârımuz yokdur diyü acz ızhâr eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun gibi avârız ve nüzüllerin ve sâᵓir vâkıᶜ olan hıdmetlerin Diyârbekr tarafına edâ itdüklerinden sonra Bagdâd semtine hıdmet teklîf itdürmeyesin.

1504 *Ağrıboz kadısına: Yakalanan casus gemisinden alınan esirlerin zincire vurulup kaptana teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
ولیس Kethudâ'ya virildi.
Fî 19 Zi'l-hicce sene 967

Ağriboz kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp işbu sene 967'de çıkan donanma-i hümâyûn akabince elli kıtᶜa kadırga dahı çıkmak üzre olduğı küffâr-ı hâksâr vilâyetinde şâyiᶜ olmağın vukūᶜın ve adem-i vukūᶜın ve azîmetleri ne cânibe olduğın maᶜlûm idinmek içün Pulya yakasında Maranda nâm kalᶜa kapudanı yigirmi beş nefer dârü'l-harb kâfirleriyle bir firkate donadup dil almağa gönderdükde Kızılhisâr nâhiyesinde firkate ile Yakamu nâm zimmî kulağuzlarıyla girift olınup

reᵓîsleri Südde-i saᶜâdet'üme gönderildüği ve sâᵓir kefere Ağriboz kalᶜası'nda habs olınduğın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anda habs olınan kâfirleri muhkem kadunaya urup gereği gibi hıfz idüp habsden ıtlâk itmeyüp donanma-i hümâyûn geldükde kapudana teslîm eyleyesin ve ne mikdâr kâfir teslîm itdüğin yazup bile arz idesin.

1505 *Van beylerbeyine: Muş sancağı Beyi Ferhad'dan vâki olan şikâyet hakkında bazı malûmat verilmesine dair.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 16 Zi'l-hicce sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Muş sancağında begi[1] olan Ferhâd içün sancağı halkı ile zindegânîsi olmayup ve bahârda Ulus tâᵓifesi yaylaklara ubûr itdüklerinde reᶜâyâyı rencîde idüp Ulus'un zabtına kādir olmadığın bildürmişsin. İmdi, zikr olınan begün reᶜâyâ-yı mezbûra eyledüği teᶜaddîsi Şerᶜile sübût bulmış mıdur, nicedür? Ne maküle teᶜaddîsi olduğı maᶜlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Zikr olınan begün, livâᵓ-i mezbûre ahâlîsine ne maküle teᶜaddîsi olup Şerᶜile sübût bulan zulmi aynı ile yazup bildüresin.

[1] "beg" olması gerekir.

1506 *Bolu Beyi Sinan Bey'e: Diyarbekir'den gelmekte olan koyunların İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-oğlı Dervîş'e virildi.
Fî 15 Zi'l-hicce sene 967

Bolı Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp andan gelen koyunı gayrı yire satmayup İstanbul'a gönderesin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ et bâbında müzâyaka olmayup **buyurdum ki**:

Gelen koyunı sâhiplerine tenbîh idesin ki eger Burusa'ya eger her kande dilerlerse alup gideler, bunda getürmeyeler.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 19 Zi'l-hicce sene 967 [10.09.1560]

1507 *Kilis Beyi Mustafa Bey'e: Venedik'e tâbi Sidnik Kalesi yakınında oturan Eflâkların memâlik-i mahrûsede münasib bir mahalle nakillerine dair.*

Yazıldı.
Dragoman Kabasakal'a virildi.
Fî 22 Zi'l-hicce sene 967

Klis Sancağı Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Sâbıkā livâᵓ-i mezkûr begi Malkoç *dâme izzuhû* Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem Venedik'e tâbiᶜ Sidnik nâm kalᶜa kurbinde otuz üç kıtᶜa kurâ ve mezâriᶜ ki eflâk tâᵓifesi temekkün itmişlerdür, ehl-i vukūf şehâdetleriyle kadîmî Venedik'e tâbiᶜ Sidniklünün yirleri idüği

sâbit olduğın arz eyledükde sâbıkā Klis Begi olan Ferhâd *dâme izzuhû*'ya hükm-i şerîf gönderilüp ol mahâllerde sâkin olan eflâk tâ'ifesin kaldurup Memâlik-i mahrûse'mde bir münâsib mahal tedârük idüp temekkün ve tavattun itdüresin diyü emrüm olmış idi. Hâliyâ, zikr olınan eflâk tâ'ifesi henüz Venediklünün yirlerinden kaldurılmaduğın Venedik baylosı bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl bulıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp Venedik'e tâbi' olan zikr olınan kurâ ve mezâri'de sâkin olan eflâk tâ'ifesin emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca kaldurup Memâlik-i mahrûse'mde münâsib olan mahalde tavattun u temekkün itdüresin. Tekrâr Âstâne-i sa'âdet'e şikâyet olınmalu itmeyesin.

1508 *Dukagin sancağı beyine: Bazı âsi köylerin cezalandırılması hususunda Mehmed Han'a yardım olunması hakkında.*

Yazıldı.
Türâbî Kethudâ'ya virildi.
Fî 19 Zi'l-hicce sene 967

Dukagin sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Hân *dâmet-me'âlîhî*'ye ba'zı âsî karyelerün gāret olınması husûsı emr olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Müşârün-ileyh sana âdem gönderüp mu'âvenet taleb eyledükde kendü nefsünle mi varmakdur, yohsa kifâyet mıkdârı âdem göndermekle midür? Her ne vechile lâzım gelür ise mahall iktizâ eyleduğine göre te'hîr ü terâhî itmeyüp mu'âvenet ü müzâheretde dakika fevt itmeyesin.

-1508/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı İlbasan begine.
Sana dahı hıdmet emr olmışdur. İkisi def'aten mümkin değil ise sana emr olınan hıdmet ber-taraf oldukda göresin.

1509 *Mehmed Han'a: Âsi köylerin cezalandırılması hususunda yardımda bulunmalarının Dukagin ve İlbasan beylerine tebliğ edildiğine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mehmed Hân'a hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp âsî kurânın gāreti bâbında Dukagin ve İlbasan beglerinden mu'âvenet olınmak husûsın arz itdüğün ecilden kifâyet mikdârı âdem gönderüp, lâzım gelür ise kendü nefsinüzle mu'âvenet idesiz ki her birine muttasıl hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Mu'âvenet lâzım geldükde müşârün-ileyhimâya âdem gönderüp mu'âvenet taleb idüp itmâm-ı maslâhatda dakika fevt itmeyesin.

1510 *Basra beylerbeyine: Sancak beylerinin ve adamlarının bazı bid'atler ihdasiyle reâyâya taaddi ve Müslümanlara rencide edici hareketlerde bulunmaları hakkında.*

Yazıldı.
Ahmed Kethudâ'ya virildi.
Fî 20 Zi'l-hicce sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Basra'da sancak-begi âdemleri ve gönüllü tâ'ifesi re'âyâ üzerine ba'zı bid'atler ihdâs idüp Müslimânları rencîde idüp zulm eyledüklerin istimâ' olınmağın ihdâs olınan mezâlim aynı ile yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mastûr olan ahvâli tamâm ma'lûm idinüp dahı bunun gibi te'addîye mübâşir olan eger beglerdür ve eger âdemleridür ve eger gönüllü sâ'ir kul tâ'ifesidür ve ümenâ vü ummâl ve mübâşirîn-i emvâldür, gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki min-ba'd re'âyâ vü berâyâya bu makūle hilâf-ı Şer' u kānûn zulm ü te'addî itmeyeler. Ve re'âyâya dahı i'lâm eyleyesin ki anun gibi ba'de't-tenbîh eslemeyen girü bu makūle hilâf-ı Şer' u kānun kendülere te'addî idenleri gelüp sana bildüreler. Sen dahı aslâ te'hîr itmeyüp her kim olursa ismi ve resmi ile mu'accelen yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin ki her vechile hakkından geline ki sâ'irlere mûcib-i ibret vâkı' ola. Ve bi'l-cümle ba'de't-tenbîh vilâyet-i mezkûrede zikr olınan bedâyi'den biri vâkı' ola, sen men' u def' itmeyüp ve yâhûd sen men'a kādir olmayup mu'accelen arz itmeyesin, sanra istimâ' olına, aslâ özrün makbûl olmayup netîcesi sana â'id olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olup hıfz [u] hırâset-i memleket ve emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet [ü] itmi'nân-ı ra'iyyet bâbında dakika fevt itmeyüp eyyâm-ı adâlet-encâmumda re'âyâ ve berâyâya hilâf-ı Şer'-i Şerîf ve mugāyîr-i kānûn-ı münîf bir ferde iş itdürmeyesin.

1511 *Ağrıboz kadısına: Fesad ve taaddi eden levendlerin ele geçirilmeleri için çalışılmasının halka tenbih edilmesine dair.*

Yazıldı.
Murtazâ Kethudâ'ya virildi.
Fî 19 Zi'l-hicce sene 967

Ağriboz kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem levend tâ'ifesi ol cânibe çıkup ba'zı fesâd idüp ba'zı harâc-güzârları esîr idüp ve re'âyânın emvâlin gāret idüp dâ'imâ fesâddan hâlî olmadukları ecilden **buyurdum ki**:

Bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup yalılarda olan eger hisâr-erenleridür ve sâ'ir re'âyâdur, gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki dâ'imâ hâzır olup anun gibi levend tâ'ifesi geldükde eger il-eri iledür ve eger gayrı her ne tarîkla olursa ele getürmeğe sa'y ideler. Anun gibi levend dahı ele getürenler levendin espâb ü erzâkından her nesi varsa anun olup kimesne dahl itmeye ve hîn-i muhârebede katl olınan levendâtun diyetleri kātilden sorılmayup ol bâbda dahl olınmaz. Ana göre herkes levendi ele getürmeğe sa'y ü ikdâm eyleyeler. Her kim levend tutarsa toyumluğı kendünün olup el virmeyüp muhârebeye mübâşeret iderse katl idenden dahı sorulmaz. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olınmakdan ve kimesneden ahz ü celb olmakdan ve ehl-i fesâd ele geldükde himâyet olmakdan hazer idüp gemi ile fesâda gelen levend tâ'ifesin ele getürmeğe sa'y idesin.

1512 *Akıncı beyi Turhan Bey'e: Emir verilinceye kadar orada oturması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemine virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Akıncı Begi Turahan Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp dirlik tasarruf eylemeyen toycalara ve akıncılara icâzet virüp sancağun sipâhîleri ve dirlik tasarruf iden toycalarla oturup cemiyet üzre olasın diyü vârid olan emr-i şerîf muktezâsınca dirliği olmayan toycalara ve akıncılara icâzet virüp sancağun sipâhîleri emr ile donanmada olup yanunda iki nefer dirliklü toyca olduğın bildürmişsin **buyurdum ki**:

A'dâ tarafından sahîh haber gelüp emr-i şerîf varınca oturasın.

1513 *Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Nemçe kralının bazı niyetleri hakkındaki istihbarat münasebetiyle daima mukayyed olup gaflet üzere bulunulmaması hakkında.*

Yazıldı.
Zacesne Begi Ferhâd Beg'ün âdemi Ca'fer'e virildi.
Fî 22 Zi'l-hicce sene 967

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Mohaç Begi Mehmed Paşa mektûb gönderüp Kral-ı bed-fi'âl tarafından mu'temedün-aleyh câsûs gelüp haber virüp Kral-ı bed-fi'âl, Peç'den çıkup Alman dağlarına gelüp ve beş bin tüfeng-endâz Nemçe piyâdesi ve beş bin Nemçe askeri nehr-i Drava başında Bosna sancağında Kostaniçe nâm kal'a üzerine varmak niyyetine cem'iyet üzre olup ve Kral'un yarar nâmdâr beglerinden Erlmak ?(ارلمک) nâm mel'ûn on binden ziyâde âhen-pûş atlu ve piyâde ile Hırvat içinde olup câ-becâ hareket ü cem'iyyetler mukarrer olmağın fikr-i fâsidleri ma'lûm olmak içün yarar câsûs gönderildüğin arz itmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, a'dâ etrâflarından gaflet üzre olmayup dâ'imâ mukayyed olup ahvâl ü etvârların ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tetebbu' u tecessüs eyleyüp tamâm ma'lûm idinüp dahı arz olınduğı gibi hareket-i bî-bereketleri vâkı' ise ana göre tedârüklerin görüp hâzır olup gaflet ile el-iyâzü billâh memleket ü vilâyete ve re'âya vü berâyâya ve kılâ' u bikā'a zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

-1513/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Klis Sancağı Begi Mustafa Beg'e.

-1513/b-

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 25 Zi'l-hicce sene 967
Bir sûreti kendüye yazıldı.

1514 *Yenişehir kadısına: Kumaşçılara şâkirdine verilen iki acemi oğlanının memleketlerine firar ettikleri cihetiyle buldurulup gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kumaşcı-başı Mehmed'e virildi.
Fî 20 Zi'l-hicce sene 967

Yenişehir kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem fermân-ı şerîfümle cem' olınan acemî-oğlanlarından kazâ'-i mezbûra tâbi' Tırnova nâm karyeden Şiryân-oğlı Yani nâm zimmînün oğlı İlyâs ve yine karye-i mezbûreden Niko-oğlı Kurd nâm acemî-oğlanları Südde-i sa'âdet'üme geldüklerinde hâssa kumaşcılara şâkirdliğe virilüp hıdmet iderleriken gaybet idüp girü yirlerine gitdüklerin kemhacı-başı arz itmeğin, **buyurdum ki**:

Mezkûrları yirlü yirinden onat vechile tecessüs idüp buldurup dahı getürdüp yarar âdemler bulup Dergâh-ı mu'allâ'ma gönderesin.

1515 *Selânik beyine: Ustrumca'da Seçen sancağı beyi Ahmed'in tasarrufunda olan Arabcık yaylağına saldıran Divane Davud'un ele geçirilip gereken muamelenin ifasına dair.*

Yazıldı.
Merhûm Tuygun Paşa âdemi Sefer'e virildi.
Fî 25 Zi'l-hicce sene 967

Selânik begine hüküm ki:

Usturumca kādîsı mektûb gönderüp Seçen Sancağı Begi olan Ahmed *dâme izzuhû*'nun yigirmi yıldan ziyâde tasarrufunda olan Arabcık nâm yaylağına Dîvâne Dâvûd nâm kimesne tevâbi'i ile dahl ü ta'arruz eyleyüp meclis-i Şer'a da'vet olındukda itâ'at eylemeyüp âlât-ı harb ile müşârün-ileyhün âdemleri üzerine yüriyüp ve mecrûh idüp ve niçe koyunların telef idüp ziyâde hayf eyledükde Şer'ile teftîş olınmak içün Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Ya'kūb Çavuş yedinden emr-i şerîf vârid olmağın mahall-i hâdiseye varmazdan üç gün mukaddem mezkûr Dâvûd'a tenbîh içün âdemler gönderilüp da'vet olındukda gelmeyüp ba'dehû mahall-i hâdiseye varılup tekrâr âdem gönderildükde âlât-ı harb ile mükemmel yanında elli altmış nefer mikdârı âdemi bulınup gâh varuruz ve gâh varmazuz diyü cevâb virüp bi'lcümle mezbûr Dâvûd'un yanında cem' olan ta'ifenin zulm ü fesâdı mukarrerdür, diyü arz itmiş. İmdi, eger mezkûr Dâvûd'dur ve eger sâ'ir yoldaşlarıdur, be-her hâl ele gelmek lâzım olup bu husûsa seni ta'yîn idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu husûsa mübâşeret idüp her ne tarîkla olursa mezkûrları ele getürüp emr-i sâbık üzre ahvâllerin gördürüp fasl idüp andan gayrı mezkûrlardan gayrı dahı her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse ki Şer'ile sâbit ola, hakların alıvirüp anun gibi fitne vü fesâda mübâşeret itdükleri zâhir ise ele geldükde habs idüp arz idesin. Ne makūle kimesne ele gelüp habs olduğın bildüresin. Andan gayrı mezkûrlardan dahı kimesne gelüp da'vâ-yı hakk iderse Şer'ile görüp hakların alıviresin.

1516 *Erzurum beylerbeyine: Trabzon civarının tecavüzden muhafazası için gemiler ve mürettebatının temin olunmasına dair.*

Yazıldı.
Erzurum Çavuş-başısı Sefer'e virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Trabzon tershânesinde feth-i hâkānîden berü hıfz u hırâset-i memleket içün mîrî kayıklar hâzır u müheyyâ durup Abaza tâ'ifesinden ve gayrıdan memlekete zarar kasd idenler ele getürilür idi. Bu sebeb ile serhadler mahfûz olurdı. Üç-dört yıldur ki kayıklar çüriyüp amel-mânde olmağla Ramazân'da Abaza tâ'ifesinden on beş pâre Bulanık (?) donanması gelüp Gönye kal'ası'na kasd idüp haylî ceng idüp niçe kimesneler şehîd eyleyüp girü gitdüklerin, serhad hıfzı mühimmâtdandur. Girü on pâre kayık yapdurılup olıgeldüği üzre üç binden aşağa timarlu sipâhî ta'yîn olınmak husûsın bildürmişsin imdi, zikr olınan memleketün hıfz u hırâseti içün beş pâre gemi yapdurılmak içün ve kal'a-i mezbûreden ihrâc olınan neferler husûsiyçün mâliyye tarafından hükm-i şerîfüm gönderilüp ve arz itdiğün kimesneye kapudanlık tevcîh olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Emrüm üzre gemiler tedârük ü ihzâr olınup ve sâ'ir levâzım ü mühimmâtı bî-kusûr görilüp arz itdüğün üzre livâ'-i mezbûr sipâhîlerinden timarı üç binden aşağı olanları kapudan ta'yîn olınan kimesneyi serdâr idüp hıfz u hırâseti lâzım olan mahâllere olıgeldüği üzre ta'yîn eyleyüp memleketün hıfz u hırâsetinde dakika fevt eylemeyesin. Gaflet ile memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâya ve nevâhî vü kurâya zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin.

1517 ***Piyale Paşa'ya: Donanma içeri girdiği zaman kifayet mikdarı müretteb ve mükemmel kadırgaların alıkonularak Kocaeli Beyi Ali Bey'in serdar tayin olunup muhafazaya devam edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârun kırk beş pâre kadırgası olup yigirmi üç pâresi müretteb donanup bi'l-fi'l deryâlara girmek üzre olup bâkisinin kürekcileri olmadığı ecilden şöyle kalup ihtimâldür ki donanma-yı hümâyûn içerü girdüği zamânda zikr olınan kadırgalarını donatmak içün ba'zı yirlere zarar u gezend irişdüreler, bu takdîrce Rodos ve Mısr kadırgalarından yigirmi beş pâre kadırga donatup bi'l-fi'l deryânun mevsimi geçdüği zamâna değin muhâfaza olınması münâsib görilürse Koca-ili ve yâhûd Midillü ve Rodos sancakları beglerinden birisi baş ve buğ ta'yîn olınup ve kâfir kürekciler vefâ itmeyüp Müslimân kürekci lâzımdur anlarun dahı ulûfeleri virilmek husûsiyçün emr-i şerîfüm virilmesin arz eylemişsin. İmdi, deryânun mevsimi geçüp a'dâdan zarar ihtimâli ber-taraf olınca hıfzı lâzım olan mahâller hıfz olınmak mühimmatdan olmağın **buyurdum ki**:

Vech ü münâsib gördüğün üzre kifâyet mikdârı müretteb ü mükemmel kadırgalar alıkonup ve kalan askere Koca-ili Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Ali *dâme izzuhû*yu serdâr ta'yîn idüp sen içerü gelmelü oldukda taşrada alıkoyup gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyliyesin ki eger deryâda ve eger yalılarda ve limanlarda hıfz u hırâseti lâzım olan mahâlleri gereği gibi görüp gözedüp gaflet ile küffâr-ı hâksâr-ı hezîmet-âsârdan ve levend [ve] korsandan yalılara ve kılâ' u bikâ'a ve nevâhî vü kurâya ve re'âyâ vü berâyâya bi-inâyeti'llâhi te'âlâ zarar u gezend irişdürmekden hazer idüp a'dâdan zarar ihtimâli ber-taraf olınca deryâda gezüp savn u siyânet ve hıfz u hırâsetde müâcidd ü merdâne olup dakîka fevt itmeye ve lâzım olan kürekcisin dahı tedârük idüp defterin göndere ki ulûfeleri virile ve hâliyâ anda olan akçadan dahı havâle olınup Mâliyye tarafından hüküm gönderilmişdür ve hıfz içün ta'yîn olınan gemilere kifâyet mikdârı sipâhî tâ'ifesinden cengci dahı ta'yîn idesin ve üç yüz mikdârı yeniçeri dahı ta'yîn olınup yaya-başılardan Mustafa Beg sübaşı ta'yîn olınup agaları arzları bile dahı olmışdur; ana göre mütenebbih olasın.

Bu bâbda müşârün-ileyh *dâme ızzuhû*ya hüküm gönderilmişdür, ulaşdurasın.

1518 ***Kasım Paşa'ya: Kıral oğlu İstefan'a tâbi köy ve mezraalara beri taraftan müdahale olunmaması hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Receb'e verilidi.
Fî 21 Zi'l-hicce sene 967

Kâsım Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Kral-oğlı İstefan Kral âdem gönderüp kendüye tâbi' olan kurâ ve mezâri'a berü cânibden timar virilmişdür diyü ba'zı sipâhîler dahl itdüğin bildürmeğin zikr olınan timarlarınun senün karyelerinün defterin gönderüp Südde-i sa'âdet'ümde olan deftere tatbîk olındukda ba'zı karyeler defter olınup berât olmış bulınup ba'zı hâric olmağın sûreti ihrâc olınup sana gönderildi. İmdi, hele defterde mukayyed olana defter mûcebince dahl olınur. Ammâ defterde mukayyed olmayup berât olmayanlara zikr olınan karyelerine temessük ile dahl iderler. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup anun gibi defterde ve berâtlarında mukayyed olmayanlara dahl idenlerine temessük ile dahl iderler ve ol cânibden hâric ez-defterden mi virilmişdür? Tamâm zikr olınan timarlarun ahvâllerin ma'lûm idünüp dahı bu bâbda cevâb ne ise yazup bildüresin ve bu makūle karye ve sınur ahvâli teftîş olınup görilmek içün müfettiş ta'yîn olınup gönderilmek üzredür; basîret üzre olup emr-i şerîfe mugāyir müşârün-ileyhün taht-ı tasarrufında olan yirlere kimesne dahl idüp ihlâle bâ'is olur vaz' sudûrından ictinâb idesiz ve bu husûsun aslı nedür, defterde bulınmayan karyelere dahl olınmağa bâ'is nedür? Mufassal yazup bildüresin ve defterde bulınan ve bulınmayan işâret olınmışdur.

1519 ***Erzurum timarları Defterdarı Mustafa Bey'e: Erzurum beylerbeyinde bazı sancakların tahriri hakkında. (Bu hüküm yarım kalmıştır.)***

Erzurum timarları defterdârı Mustafa'ya hüküm ki:

Erzurum beglerbegisi ve Livâne kādîsı mektûb gönderüp Pertekrek Sancağı Begi Sefer ve Livâne Sancağı Begi Mehmed *dâme izzuhûmâ*nun mâ-beylerinde nizâ' olup mukaddemâ arz olındukda her birine müstakıl sancakları ta'yîn olınup berât-ı şerîf virilmişken girü Pertekrek begi: *"Mülk ü tîbârı ile hissem vardur"* diyü müşârün-ileyh Livâne beginün sancağına dahl ü ta'arruz eylemekden hâlî değildür diyü arz eylemişsin. İmdi, müşârün-ileyhimânun sancakları müceddeden kitâbet olınmasın emr eyleyüp senün dahı firâset ü kiyâset ve hüsn-i istikāmetüne i'timâdum olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu husûsa tamâm-ı ihtimâmla mukayyed olup zikr olınan sancaklarda vâkı' olan kasabât ü kurâyı ve ahâlîsini ve zu'amâ ve sipâhîlerini ve aznavurlarını ve re'âyâsını mutasarrıf oldukları mezâri'i ve bağ ve bağçelerini ve değirmenlerini nakîr u kıtmîr her ne ise ale't-tafsîl başka başka yazdurup mufassal defter itdürüp efrâd-ı insândan bir ferdi ve ebvâb-[ı] mahsûlâtdan bir habbeyi hâric ez-defter kodur.

[Yev]mü'l-hamîs fî 21 Zi'l-hicce sene 967 [12.09.1560]

1520 ***Gelibolu kadısına: Sakız'dan İstanbul'a limon ve saire getiren sandalı basan levendlerin cezalandırılmasına dair.***

Yazıldı.
Sakızlu dragomana virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

Gelibolı kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp cezîre-i Sakız'dan Âstâne-i sa'âdet'üme bir sandal ile limon ve sakız ve turunç çiçeği suyı ve günlük gelürken deryâ kenârında zikr olınan sandalı gice ile levend basup içinde olan kâfirlerin ba'zı katl olınup ve ba'zı mecrûh olmağın sandal içinde olan espâb Hasan nâm hisâr-eri ile irsâl olındı diyü bildürmişsin. Eyle olsa zikr olınan sandalı basup bu makūle fesâd idenler her kim ise ele getürilmek lâzım olmağın Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İskender *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup zikr olınan sandal basıldığı mahalle varup bu fesâdı iden levendleri tetebbû' u tecessüs itdürüp ele getürüp dahı husamâsiyle berâber idüp sandal basılup kâfirleri katl eyledükleri Şer'ile sâbit ü zâhir oldukdan sonra sipâhî tâ'ifesinden ise habs idüp arz eyleyesin. Değil ise ol bâbda muktezâ-yı Şer'-i Şerîf ne ise icrâ idüp yirine koyasın. Ammâ bu bâbda tamâm hakk üzre olup bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara hilâf-ı Şer'-i Şerîf zulm ü te'addî olınmakdan ziyâde hazer eyleyesin ve bu husûs yanunda neye müncer olursa yazup tafsîl üzre arz eyleyesin.

1521 *İzladi ve Akça Kızanlık kadılarına: Hazır bulundurulması lâzım gelen bazı kimselerin İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Virilmişdür.

İzladi ve Akçakızanlık kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ İzladi kazâsından Dursun nâm karyeden Turbegi ve Büyük Kamer nâm karyeden Ali ve Turasan-oğlı Kaya ve Akçakızanlık kazâsından Sûfîler nâm karyeden Turak nâm kimesnelerün Südde-i saʿâdet-meʿâbda ihzârı lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) *zîde kadruhû* vardukda, bu bâbda onat vechile mukayyed olup zikr olınan kimesneleri ele getürüp dahı mezbûr çavuşuma teslîm idesin.

1522 *Hüdavendigâr beyine ve Tırhala kadısına: Tırhala'nın Bakırâbâd nahiyesinde taaddiyat ve tecavüzatta bulunan levendlerin ele geçirilip baklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Paşa (?) gelmeden (?) Kara Hasan'a virildi.
Fî 23 Zi'l-hicce sene 967

Hüdâvendigâr sancağı begine ve Tarhala kādîsına hüküm ki:

Tarhala kazâsına tâbiʿ Bakır-âbâd'dan Çavdar ve Mûsâ ve Kocalı nâm karyelerden on beş neferden ziyâde levendler zâhir olup Gördük kādîsın katl eyleyüp ve Müslimânlarun bâkir kızların çeküp yollar basup karye halkınun ekseri yatak olup harâmîleri ele virmeyüp bahâr zamânı oldukda küllî fesâda mübâşeretleri mukarrer olup Esîrî Memi ve Yûsufça ve Eğri Nasûh-oğulları ve Timur-oğlı ve sâ'ir yoldaşları ile ol tarafı harâb eylemişlerdür diyü arz itmeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, ehl-i fesâdı her kande ise ele getürüp ahvâllerin husamâ muvâcehesinde bir defʿa Şerʿile fasl olmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm teftîş idüp göresin. Erbâb-ı hukūka Şerʿile sâbit olan hakların alıvirdükden sonra ehl-i fesâdun Şerʿile haklarından gelüp küreğe göndermen îcâb idenleri küreğe gönderesin.

1523 *Venedik dojuna: Müddeti tamam olan balyosun Âsitane'ye gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Venedik tercemânına virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Venedik dojına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'ümde baylos hıdmetinde olan (boşluk) müddeti tamâm olup yirine âdet üzre Astâne-i saʿâdet'üme âhar baylos gönderilüp mezkûr dahı hıdmet-i lâzimesin kemâ-yenbagi edâ itmeğin icâzet-i hümâyûnum virilüp girü ol cânibe gönderilmişdür. Gerekdür ki, baʿde'l-yevm dahı atebe-i aliyyeme olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsunuzda sâbit-kadem olup ahbâr-ı sârre-i selâmetinüz ile ol cevânibün ahbâr ı âsârın iʿlâmdan hâlî olmayasın.

1524 *Erdel ve Macar Kralı İstefan'a: Kral Frenduş'a karşı, gerektiğinde kendisine yardımda bulunulması için Tameşvar beylerbeyine ve diğer iktiza edenlere emir verildiğine dair.*

Yazıldı.
Dragoman Ferhâd'a virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Vilâyet-i Erdel ve Macar Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Âstâne-i aliyye-i devlet-penâh ve Südde-i seniyye-i saʿâdet-destgâhımuza mektûbunuz vârid olup Ferenduş Kral cânibine âdemünüz gönderilüp barışıklık içinde itdükleri zarar u ziyânlar hakk üzre görilmesin taleb itdüğünüzde niçe zamân âdemlerinüz habs idüp baʿdehû gelecek kış evâsıtına değin size emân, andan sonra hâzır olun, üzerinüze askerüm çekerüm diyü cevâb virüp ol ecilden ziyâde havf üzre olduğınuz iʿlâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki işʿâr olınmış ise ve Âstâne-i saʿâdet'üme gelen ilçinüz dahı her ne takrîr ü beyân itmiş ise alâ vechi't-tafsîl pâye-i serîr-i âlem-masîrüme arz olınup ilm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânemüz muhît u şâmil olup bu bâbda Budun ve Tımışvar beglerbegileri kullaruma ahkâm-ı şerîfe yazılup dâ'imâ sizün tarafınuza askerleriyle hâzır u nâzır olup anun gibi adû-yı bed-hûy taraflarından ahde muğayir sizün cânibünüze hareket iderse teʾhîr ü terâhî itmeyüp her [ne] tarîk ile olur ise irişüp adû-yı hâksârun zarar u gezendlerin defʿ u refʿi bâbında gereği gibi muʿâvenet idesin diyü fermân olınmışdur ve Eflâk ve Boğdan voyvodalarına dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Gerekdür ki siz dahı bu bâbda kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup da'imâ adû-yı bed-girdâr tarafların tecessüsden hâlî olmayup gaflet ile memleketinüze ve reʿâyâ vü berâyânuza zarar u gezend irişdürmekden hazer idüp şöyle ki anlar tarafından ahde muğayir sizün tarafınuza dahl ü tecâvüz olınmaya, sizün cânibinüzden dahı anlar tarafına dahl olınmak câ'iz değildür; ammâ anun gibi ahd ü emâna muhâlif hareketleri vâkıʿ olup memleket ü vilâyetinüze mazarrat kasdın ideler; teʾhîr itmeyüp müşârün-ileyhimâ beglerbegiler kullarum ile haberleşüp dahı mahal iktizâ itdüğine göre hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre adûnun mazarrat ü ifsâdın defʿ u refʿ itmek bâbında mücidd ü merdâne olup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i raʿiyyet bâbında dakîka fevt itmeyüp envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâmınuz zuhûra gelüp ve maʿlûmun olan ahbâr-ı sahîhayı Âstâne-i adâlet-destgâh'ımuza iʿlâmdan hâlî olmayasın ve sınur husûsında dahı size maʿlûm olan yirlere berü cânibden kimesne hilâf-ı defter dahl itdürmeyesin diyü müşârün-ileyh Tımışvar beglerbegisine hükm-i şerîf gönderilmişdür. Emr üzre müfettiş varup sınur husûsı fasl olınca kadîmden berü cânibden tasarruf olınugelen yiri ol cânibden dahı kimesneye dahl itdürmeyesin.

1525 *Budin beylerbeyine: Aynı suretle Kral İstefan'a yardım olunması hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Kethudâ'ya virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Erdel Kralı Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Ferenduş Kral tarafına âdem gönderüp barışıklık içinde itdükleri zarar hakk üzre görilmesin taleb itdükde niçe zamân âdemlerin habs idüp baʿdehû gelecek kış evâsıtına değin emân, andan sonra üzerinüze asker çekerüm diyü cevâb virdüğin iʿlâm idüp anun gibi olur ise muʿâvenet olmasın recâ itmeğin ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Varıcak, sen dahı ol cânibe hâzır u nâzır olmakdan hâlî olmayup anun gibi adû-yı

hâksâr cânibinden ahde mugāyir Kral-ı müşârün-ileyhün memleket [ü] vilâyetine mazarrat kasdına hareket vâkıᶜ olup size âdem gönderüp muᶜâvenet taleb eyleye; teᵓhîr itmeyüp her ne tarîkıla olursa bâb-ı muᶜâvenet ü müzâheretde dakika fevt itmeyesin. Bu bâbda Tımışvar beglerbegisine dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür. Anun gibi lâzım olup müşârün-ileyh ile dahı haberleşüp dahı hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre olup memleket ü vilâyet mazarratı kasdına gelen ehl-i fesâdun şerr u şûrların ve fitne vü fesâdlarının defᶜ u refᶜi husûsında envâᶜ-ı mesâᶜî-i cemîle zuhûra getürüp gaflet ile eger vilâyet-i Erdel'e ve Memâlik-i mahrûse'mden bir mahalle zarar u gezend irişdürmekden ihtirâz üzre olasın ve siz dahı Kral-ı mezkûrun anun gibi hareketi var mıdur? Tecessüs idüp yazup arz eyleyesin.

-1525/a-

Yazıldı.
Âdemi Receb'e virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967
Bir sûreti dahı Tımışvar beglerbegisine.

-1525/b-

Yazıldı.
Âdemi Luka'ya virildi.
Fî gurre-i Muharrem sene 968
Bir sûreti dahı Boğdan voyvodasına.

-1525/c-

Yazıldı.
Âdemine virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].
Bir sûreti dahı Eflâk voyvodasına.

1526 *Âmid kadısına: Erzurum Beylerbeyisi Mustafa Paşa'dan vaki olan şikâyetin tahkiki hakkında.*

Yazıldı.

Âmid kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Erzurum sipâhîlerinden Çeri-başı Ahmed ve Kara Koçi Çavuş ve Beşâret Çavuş ve baᶜzı sipâhîler reᶜâyâdan dahı baᶜzı kimesneler Südde-i saᶜâdet'üme arz-ı hâl sunup hâliyâ Erzurum Beglerbegisi olan emîrü'l-ümerâᵓi'l-kirâm Mustafa *dâme ikbâlühû*'dan şikâyet idüp ve Erzurum kādîsı dahı mektûb ve sûret-i sicil gönderüp mezkûrlarun şirret ü şakāvetlerin ve şikâyetleri gayr-ı vâkıᶜ idüğin arz eyleyüp senün dahı diyânet ü istikāmetüne hüsn-i iᶜtimâdum olmağın bu bâbda seni müfettiş ve Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Sinân b. Hüseyin *zîde kadruhû*'yu mübâşir taᶜyîn eyleyüp mezkûrlarun sundukları arz-ı hâlün ve müşârün-ileyh kendüleri mürâcaᶜat itmek içün ulak ile gönderdüği kâğıdları ve anlar müşârün-ileyh beglerbegi ve kādîsınun gönderdükleri arzun ve sûret-i sicillün sûretleri aslından sıhhati ile ihrâc olınup tahrîr olınan mevâddun her biri teftîş olmak içün sana irsâl olınup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teᵓhîr itmeyüp müşârün-ileyh çavuşum ile Erzurum'a varup dahı tarafeynden sunılan arz-ı hâl ve arz ve sûret-i sicillin mefhûmın tamâm maᶜlûm idinüp eger zikr olınan sipâhîler ve reᶜâyânun müşârün-ileyh beglerbegiye isnâd itdükleri mâddelerdür ve eger mûmâ-ileyh beglerbeginün hakkında ve kādînun mezkûrlar ketb itdükleri husûslardur, aslâ bir tarafun bir mâddesin komayup husamâ muvâcehesinde hakk üzre Şerᶜile teftîş eyleyüp göresin; eger sipâhîlerün ve reᶜâyânun müşârün-ileyhe isnâd itdükleri mâddelerdür ve eger beglerbegi ve kādînun anlar hakkında yazdukları husûslardur, yanınuza sâbit ü zâhir olan mâddeleri mufassal u meşrûh yazup defter idüp mühürleyüp mezkûr çavuşum ile Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup arz-ı taᶜarruzından (?) ve bir cânibe meyl ü muhâbâdan hazer idüp tamâm hakk-ı sarîha tâbiᶜ olup sâbit olan mevâddun biri ketm olmakdan ve hilâf-ı vâkıᶜ kazıyye arz olmakdan hazer idüp tarafeynden yanınuzda sudûr u zuhûr bulan mevâddı mufassal yazup emrüm üzre yazup mühürleyüp gönderesin.

1527 *Kocaeli Beyi Ali Bey'e: Piyale Paşa'nın donanma içeri girdiğinde muhafaza için ayrılan gemilere serdar tayin edildiğinden, ciddî olarak çalışılması hakkında.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 27 Zi'l-hicce sene 967

Koca-ili Begi Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ emîrü'l-ümerâᵓi'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârın kırk beş pâre kadırgaları olup yigirmi beş pâresini mükemmel donatup bâkîsini bozgun olup donanma-i hümâyûn içerüye geldükde gemilerin donatmak içün Memâlik-i mahrûse'ye zarar kasdın itmek ihtimâli olındığın ve deryâ mevsimi geçüp aᶜdâdan zarar ihtimâli ber-tarâf olınca yigirmi beş pâre gemi alıkonılup hıfz olmak lâzım idüğin ve senün dahı ilm-i deryâlara mâhir ve alıkonılan gemilerde olan asâkir-i zafer-makrûna serdâr olup ol hıdmete kādir olduğun arz itmeğin arz itdüği üzre yigirmi beş pâre müretteb ü mükemmel gemi ve cengci ve kürekci ve üç yüz mikdârı yeniçeri alıkonulup serdâr taᶜyîn itmek içün müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, emrüm üzre müşârün-ileyh seni taᶜyîn idüp gemileri teslîm itdükde tamâm basîret üzre olup deryâ mevsimi mürûr idüp aᶜdâdan memleket [ü] vilâyete ve reᶜâyâ vü berâyâya zarar u gezend ihtimâli ber-tarâf olıncaya değin hıfz u hırâseti lâzım olan mevâzıᶜı ve yalıları ve sancakları gereği gibi hıfz u hırâset idüp bi-inâyeti'llâhi teᶜâlâ küffâr-ı hâksârdan ve sâᵓir levend [ve] korsandan müsâfirîn-i bahra ve kılâᶜ u bikāᶜ ve nevâhî vü kurâya ve reᶜâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmeyüp savb [savn] u sıyânetde mücidd ü merdâne olup gaflet ile aᶜdâdan Memâlik-i mahrûse'mden bir yire ve reᶜâyâya zarar u ziyân irişdürmekden hazer idüp tamâm basîret ü intibâh üzre olup muhtâc-ı arz olanı arz idüp ve bile koşılan asâkir-i nusret-encâmı dahı gereği gibi zabt u rabt idüp anlar dahı sana muhâlefetden hazer ideler.

1528 *Tameşvar beylerbeyine: Nemçe ahvaline ait mektubuna cevaben; etrafa nâzır olup vilâyetin emniyeti için çalışılması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Receb'e virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp Nemçe taraflarının ahvâllerin ve serhadlerin hıfz u hırâsetinden hâlî olmadığın ve Erdel Kralı oğlına âdemlerin ve rencber tâᵓifesi cânibinden varup gelmek üzre olup ve Eflâk tarafları dahı emn ü emân üzre olduğın bildürmişsin. Mufassalan maᶜlûm oldı. **Buyurdum ki**:

Vardukda, min-baᶜd dahı etrâf ü cevânibe hâzır u nâzır olup emn ü emân-ı vilâyet ü refâhiyyet ü itmiᵓnân-ı raᶜiyyet bâbında ve serhadleri hıfz u hırâsetde mücidd ü merdâne olup gaflet ile Memâlik-i mahrûse'ye mazarrat ü hasâret irişdürmemekde envâᶜ-ı mesâᶜî-i cemîle vücûda getüresin ve düşmen taraflarından lâyih u sâyıh olan ahbâr ve âsâr-ı sahîhayı mütevâtir ü mütevâlî yazup Südde-i saᶜâdet'üme iᶜlâm eylemekden hâlî olmayasın.

1529 *Erzurum beylerbeyine: Erzurum'daki defter çavuşlarının isim ve tımarlarının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-başıları olan Sefer'e virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Erzurum çavuşlarınun Südde-i saʿâdet'ümde olan defterleri haylî zamândan maʿmûlün-bih olmağın kayd olıcak mahal kalmayup tecdîd lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Varıcak, Erzurum'da emr-i şerîfümle taʿyîn olınan defter çavuşlarınun isimleri ve resimleri ve timarları ile ihrâc idüp mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

1530 *Sofya ve İzladi kadılarına: Koyun hususunda ellerinde sahte sicil sureti bulunanların durumlarının tahkikine dair.*

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 25 Zi'l-hicce sene 967

Sofya ve İzladi kādîlarına hüküm ki:

Koyun husûsında ellerinde müzevver sûret-i sicil bulınan Tursan ve Sâlih nâm kimesneler Südde-i saʿâdet'üme getürdilüp zikr olınan sicilleri kime yazdurdunuz diyü süʾâl olındukda: *"Biz yazdurmaduk, karye-i Sûfîler'den Turak b. İskender, kazâʾ-i İzlâdi'den Çelebî-alanı nâm karyeden Turbeg b. İsmâʿîl ve Kamerlü nâm karyeden Ali b. Kara Murâd ve kazâʾ-i Sofya'dan karye-i Seferli'den Kaya b. Tursan nâm kimesneler yazdurup bize virdiler"* diyü takrîr itdükleri ecilden mezkûrlar dahı ele getürilüp hakîkat-i hâl tefahhus olınmak içün mezkûrân kimesneler Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa *zîde kadruhû*'ya koşılup irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûrûn kimesneleri dahı ihzâr idüp mezkûrân Tursan ve Sâlih muvâcehesinde istifsâr idüp zikr olınan müzevver celeb huccetlerin kime yazdurmışlardur. Zuhûra getürüp eger yazanlar anda ise anları dahı ele getürüp mezkûr ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ve yanunuzda ne vechile sübût bulursa sûret-i sicillin bile gönderesin ve yazanlar anda değil ise dahı mezkûrları gönderesin.

1531 *İznik kadısına: Samanlu derbendinin muhafazasına memur olan piyade taifesi hakkında.*

Yazıldı.
Yenişehirlü Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî gurre-i Muharrem sene 968

Bâlî beginden gelen mühürlü defter defter emînine virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

İznik kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Hüdâvendigâr piyâdeleri Sancağı Begi kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa *dâme mecduhû* Dergâh-ı muʿallâ'ma mühürlü defter gönderüp emr-i şerîfüm üzre Samanlu derbendi hıfzı içün sancağına müteʿallık olan piyâde tâʾifesinden kifâyet mikdârı piyâde taʿyîn itmeğin, zikr olınan piyâdeler müşârün-ileyhün defteri mûcebince derbend-i mezkûrı hıfz idüp

piyâdelik hıdmetin itmeyeler diyü emr idüp ve defterün sûreti ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mâdâmki mezbûr zikr olınan derbendde sâkin olup görüp gözedüp âyende vü revendenin mâllarına ve cânlarına hırsuz u harâmîden zarar u ziyân değirmeyüp hıfz u hırâsetde dakîka fevt itmeyüp hıdmetlerinde kusûr u noksânları olmaya; mezkûrlar anda derbendci olup yayalık hıdmetin teklîf itmeyüp ammâ şöyle ki hıdmetlerinde kusûr olına, zikr olınan mahalde kimesnenün mâlına ve cânına zarar olına, kendülere tazmîn itdürilür. Ana göre mukayyed olup derbend-i mezkûrı onat vechile hıfz ideler.

1532 *Dimetoka kadısına: Dimetoka'da zina kasdiyle ev basan ve adam yaralayan iki kişinin siyaset olunması hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren mezbûr Nasûh'a virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Dimetoka kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp Dimetoka'da Nasûh b. Yûsuf ve avratı Fâtıma ve anlarla olan diger Fâtıma, Haydar b. Mûsâ ve İskender b. Abdullâh nâm kimesneleri meclis-i Şerʿa getürüp mezbûretân hâtûnlar: *"Erüm Nasûh evde yok iken mezbûrlar ve bir yoldaş ile nısfu'l-leylde gelüp evimüz basup fiʿl-i şenîʿ eylemek istedüklerinde feryâd idüp mahallemüz halkı gelüp irişince beni ve Mahmûd ve Sefer nâm konşılarımuzı mecrûh itdiler. Halk yetişüp mezbûrları tutdılar"* diyüp mezbûrân Mahmûd ve Sefer dahı: *"Feryâdı işidüp vardugımuzda Haydar'la İskender, mezbûr Nasûh'un evinde bizi mecrûh itdiler"* diyüp kendülerden süʾâl olındukda inkâr eyleyüp baʿzı bî-garaz Müslimânlar muvâcehelerinde mezbûretân hâtûnların ve Mahmûd ve Sefer'ün takrîrlerine muvâfık haber virdüklerinde mezbûrân Haydar ve İskender tavʿan vech-i meşrûh üzre nısfu'l-leyde Nasûh'un evine varup gaybet iden Hüseyin nâm yoldaşları ile Nasûh'un avratına fiʿl-i şenîʿ eylemek isteyüp avratlar feryâd itdüklerinde halâs eylemeğe gelen Mahmûd ve Sefer'i ve Fâtıma'yı mecrûh itdüklerine ikrâr ü iʿtirâf itdüklerin arz eyledüğün ecilden mezbûrân Haydar ve İskender'e siyâset olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, mezbûrân Haydar ve İskender'e siyâset idüp ve yoldaşları mezbûr Hüseyin'i dahı her kande ise buldurup ol dahı yaramaz ise habs idüp arz eyleyüp ve mezkûrlar hakkında dahı emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

1533 *Eflâk Voyvodası Petri'ye: İstani adlı zimminin Dimitri'deki alacağına dair.*

Yazıldı.
Âdemine virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr

Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda'ya hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp celeb tâʾifesinden İstani nâm zimmînün baban zamânında Dimitri nâm zimmî yolda bulup salb itdüği âdemîsinün ve altunınun teftîşi içün vârid olan hükm-i şerîf muktezâsınca ahvâlin görüp mezbûr celeb İstani, Nikola nâm kâfirün elinde babam Mirço mürd olmazdan sekiz ay mukaddem dört uğurluk bârgîr bulınmağın ve ehl-i şenâʿat olup sonra girü mezbûrun elinde altı reʾs uğurluk bârgîr bulınmağın salb eyleyüp mezbûr İstani didüği Dimitri'nün husûs-ı mezbûrdan âgâhı yokdur, mezbûr Nikola, ehl-i fesâd ü şenâʿat idi. Mezbûr salb olındukdan sonra babam dört ay mikdârı sağ olmışdur. Mücerred baʿzı nesneleri içün gayr-ı vâkıʿ kelimât ider. Mezbûr İstani didüği zimmî levend değildür. Niçe müddet babama ve bana istikāmetle hıdmet üzredür

diyü bildürmişsin. Mufassalan maʿlûm oldı. **Buyurdum ki**:

Vardukda göresin, fi'l-hakika mezbûrda hakkı var ise ki zâhir u muhakkak ola, alıviresin ve illâ mukayyed olmayasın.

1534 *Bursa beyine: Acemi oğlanı kıyafetinde fesat üzere olan iki kimsenin siyaset edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Burusa begine hüküm ki:

Bundan akdem acemî-oğlanı nâmına ol cânibde fesâd üzre olanlardan Ali Ezdin (ازدين) ve Bâlî Amâsiyye['de] ele gelüp Südde-i saʿâdet'üme getürdilmişdi. Hâliyâ mahallinde ahvâlleri Şerʿile teftîş olınup hukûk alındukdan sonra haklarından gelinmelerin emr idüp **buyurdum ki**:

Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından Caʿfer *zîde kadruhû* vardukda göresin; mezkûrlardan daʿvâ-yı hakk ider kimesne var ise berâber idüp toprak kādîsı maʿrifeti ile teftîş idüp her kimün hakkı sâbit olursa hükm idüp bî-kusûr alıvirüp dahı ikisin de mahallinde siyâset idüp haklarından gelesin ki bir dahı kimesne acemî oğlanı nâmına yürimeyüp fesâd ü şenâʿate mübâşir olmaya ve emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin.

1535 *Bursa kadısına: Evvelce getirilip küreğe konulan İsmail oğlu Yusuf hakkında yeniden araştırılma yapılıp arz olunmasına dair.*

Yazıldı.
Muhzır-başılıkdan çıkmış Caʿfer Çavuş'a virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Burusa kādîsına hüküm ki:

Yûsuf b. İsmâʿîl nâm kimesne bundan akdem mücrimdür diyü sene 966 Cemâziye'l-evvel'inün yigirminci güninden Burusa ases-başısı Südde-i saʿâdet'üme getürüp küreğe konılmışdı Hâliyâ vâlidesi gelüp cürmi yokdur, bî-günâhdur diyü arz-ı hâl idüp mücrim defteri yoklandukda mezkûrun ne cürm içün gönderildüği mukayyed bulınmamağın **buyurdum ki**:

Varıcak, mezbûr, mukaddemâ ele gelüp Südde-i saʿâdet'üme gönderildükde ne cürm isnâd olup gönderilmişdür? Cürmi nedür? Üzerine bi-hasebi'ş-Şerʿ nesne sâbit olmış mıdur, nicedür? Yirinden görüp sûretin sıhhati üzre ihrâc idüp mühürleyüp atebe-i ulyâma gönderesin. Bundan akdem anda ev basup gaybet iden Sığırmaç Ali ele gelüp teftîş içün habs ile gönderilüp ahvâlin teftîş idüp zâhir olan husûsların arz eyleyüp Kendüyi habs eyleyesin.

1536 *Arpa tedariki için temini gereken adamlar hakkında malûmat vermesine dair Boğdan voyvodasınahüküm.*

Yazıldı.
Âdemi Luka'ya virildi.
Fî gurre-i Muharrem sene 968

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp tedârüki fermân olınan arpa tedârük olınup gemiye koyılup İstanbul iskelesine geldükde gark olmağın tekrâr tedârük olınup irsâl olınmak fermân olınmağın reʿâyâ mütezaccir oldukların ve sana virilmesi fermân olınan âdemlerüm ile ne perâkende olmağın âdemün Silistre begine varup taleb eyledükde virmedüğin iʿlâm itmişsin. Mezkûr kâfirler ne mikdâr ve her biri ne yirde mütemekkindür? Temekkün iderlerse ne mikdâr zamândur, iʿlâm itmemişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûrlarun ahvâlin mufassal yazup bildüresin.

1537 *Bağdad beylerbeyine: Muhafaza hususunda daima çalışıp vâkıf olduğu ahvali bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kāsım Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hâliyâ ol diyârın emn ü emânı tefahhus buyurılurise şimdiki hâlde bi-inâyeti'llâhi teʿâlâ kâffe-i reʿâyâ vü berâyâ kemâl-i emniyyet ü refâhiyyet ile âsûde-hâl oldukların bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, vech ü münâsib olduğı üzre hıfz u hırâset-i memleket ve refâhiyyet ü itmiʾnân-ı raʿiyyet bâbında mücidd ü sâʿî olup vâkıf olduğun ahbârı iʿlâmdan hâlî olmayasın.

1538 *Haslar kadısına: Kemerli ve Orta Belgrad köylerinden su yolu hizmetine alınanlara müdahale olunmaması hakkında.*

Yazıldı.
Kāsım Beg Çavuşı Sinân Çelebî'ye virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

Hâslar kādîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Kemerlü-Belgrad nâm karyeden on iki hâne ve Orta-Belgrad nâm karyeden on beş hâne, cümle yigirmi yedi hâne olur, mahrûse-i İstanbul'a gelen su-yolı hıdmetine taʿyîn olınup ellerine mâliyye tarafından muʿâf-nâme virilmeğin **buyurdum ki**:

Mezkûrlar, mâdâmki hıdmetlerinde ve kendü hâllerinde olalar kimesneyi hilâf-ı Şerʿ dahl ü taʿarruz idüp rencîde itdürmeyesin.

-1538/a-

Bir sûreti dahı اوكاربغدي nâm karyeden otuz üç hâne içün müstakıl hüküm yazıldı.

1539 *Haleb beylerbeyine: Hama Kadısı Mevlânâ Şemseddin'in mîrîye olan borçları bakiyyesinin alınıp gönderilmesi hakkında.*

Haleb beglerbegisinün kapu kethudâsı Murâd'a virildi.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hamâ Kādîsı olan Mevlânâ Şemseddîn'ün mîrîye âʾid olan resm-i berâtı alınup yetmiş beş akça bâki kalup ve resm-i çavuşân ve bevvâbân ki dokuz yüz akça olur, alınmadığına kâğıd emîni tezkire virmeğin resm-i mîrîden yetmiş beş ve resm-i çavuşân ve bevvâbân ki cümle dokuz yüz yetmiş beş akça olur, mevlânâ-yı müşârün-ileyhden alınup gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Zikr olınan akçayı müşârün-ileyhden taleb idüp alup Âstâne-i saʿâdet'üme irsâl eyleyesin.

1540 *Kilis sancağı beyine: Kilis'de toplanan küffârın yaptığı taaddiyattan dolayı ele geçirilip gereğine göre muamele icrasına dair.*

Yazıldı.
Malkoç Beg'ün kapu-kethudâsı Sinân Voyvoda'ya virildi.
Fî 25 Zi'l-hicce sene 967

Klis sancağı begine hüküm ki:

İskaradin ? (اسكاردين) ve Bertak ? (برتق) kādîları mektûb gönderüp livâʾ-i Klis'de

Saba ?(...) nâhiyesinde vâkıᶜ olan küffâr nâhiye-i mezbûreden beş-altı yüz eflâke baş olup Revâne nâm mahalde bir ulu dernek ve cemᶜiyyet eyleyüp aralarında baᶜzı sârık bulınup Şerᶜile sâbit olup sen ki Bertak (?) kādîsısın; sen nâᵓibün müşârün-ileyhün voyvodasına teslîm itdükde mezkûr eflâkler âlet-i harb ile üzerlerine gelüp nâᵓibü'ş-Şerᶜün mahkemesin basup voyvodanun zencîrin bozup hırsuzları halâs itdüklerinden gayrı iki mil mikdârı ceng eyleyüp yüz mikdârı kimesne mecrûh olup nâᵓibü'ş-Şerᶜ olan kimesne ile voyvoda at boynına düşüp güç ile halâs olup baᶜdehû tâᵓife-i mezbûre niçe Müslimânlarun mâlların ve espâbların gāret itdüklerinden mâᶜadâ dükkândan dükkâna beşer ve altışar akçaların alup hâliyâ her gün dernek ve müşâvereden ve envâᶜ-ı fesâd ü şenâᶜatden hâlî olmadukların arz itmişsin. İmdi, zikr olınan ehl-i fesâdun her vechile defᶜ u refᶜleri lâzım u mühimm olmağın **buyurdum ki**:

Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup bunun gibi fesâda mübâşeret itmişler ise ehl-i fesâdı her ne tarîkla olursa ele getürüp Şerᶜile ahvâlin toprak kādîları maᶜrifeti ile teftîş idüp anun gibi fesâd ü şenâᶜati zâhir olanlarun Şerᶜile haklarından gelüp reᶜâyâ vü berâyâya ol vechile teᶜaddî itdürmeyesin.

1541 *Mekke-i Mükerreme kadısına: Mekke-i Mükerreme mücavirlerine meşrut iken başkasına surre verilmesi sebebinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mısr beglerbegisi âdemi Süleymân'a virildi.
Fî 2 Safer sene 968

Mekke-i Mükerreme kādîsına hüküm ki:

Sâbıkā kâdı olan Muhyiddîn mektûb gönderüp Kaᶜbe-i Muᶜazzama ahâlîsi meclis-i Şerᶜa gelüp vilâyet-i Mısr ve Haleb'de olan Haremeyn-i Şerîfeyn evkāfı nâ-tamâm iken her yıl niçe kimesnelere surre-i cedîd taᶜyîn olınup gelüp bizüm surremüze müzâhame iderler. Gâh nısf ve gâh sülüs ve gâh rubuᶜ üzre hakkımuz ancak hâsıl olur ve bundan mâᶜadâ Mısr'da ve Şâm'da ve Haleb'de niçe kimesneler mütevattın iken bizüm surremüzden onlara surre taᶜyîn olınup anda kabz iderler. Husûsâ Kaᶜbe-i Muᶜazzama mücâvirlerine meşrût olup bu bâbda bize hayfdur diyü şekvâ itdüklerin arz itmiş. **Buyurdum ki**:

Bu husûsı onat vechile teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkıᶜ surre Mekke-i Mükerreme mücâvirlerine meşrût iken hilâf-ı şart-ı vâkıf âhar yirde olanlara surre virilmeğe bâᶜis nedür ve ne temessük ile anlara surre virilür? Yazup vukūᶜı üzre arz idesin.

1542 *Kefe beyine: Azak Kalesi'ne hücum etmek isteyen Rodos keferesinin firara mecbur edildiği hususundaki mektubu üzerine; gerek adalar, gerek Azak canibinin muhafazasında gaflet üzere bulunulmaması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Kaytas'a virildi.
Fî gurre-i Muharrem sene 968

Kefe begine hüküm ki:

Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp kefere-i Rodos ve Çerâkise ittifâkıyle kalᶜa-i Azak'a hücûm itmek sadedinde iken sen donanma ile kalᶜaya vusûl bulup kâfire mukābele olmayup bir aydan ziyâde Manaca nâm mevzıᶜda mütemekkin olup baᶜdehû Çerkes, adaya teveccüh itdüği mukarrer olmağın, sen dahı donanma ile adaya varup geçidleri hıfz idüp küffâr-ı hâksâr adaya duhûl itmeğe fursat bulmayup mürâcaat idüp vilâyet-i Çerkes'de bir saᶜb mevzıᶜa girüp üzerlerine varılmağa kābiliyyet olmayup Ağustos âhirine değin donanma ile hıfz-ı vilâyet idüp deryânun şiddeti zamânı olmağın sen adalar hıfzına kalup donanmaya icâzet virildi diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Varıcak, kemâ-kân bâb-ı hıfz [u] hırâsetde dakîka fevt itmeyüp eger adalar taraflarıdur ve eger kalᶜa-i Azak cânibidür, gereği gibi hıfz u hırâset idüp gaflet üzre olmayup kefere-i fecere taraflarından zarar u gezend irişdürilmek husûsında mücidd ü merdâne olup envâᶜ-ı ikdâm [ü] ihtimâmun vücûda getüresin. Gaflet ile küffâr-ı hâksâr taraflarından bir mahalle mazarrat irişmekden ihtirâz idüp küllî basîret ü intibâh üzre olasın. Bu bâbda senün cânibüne hâzır u nâzır olup lâzım gelürse muᶜâvenet idesin diyü cenâb-ı emâret-meᵓâb Devlet Girây Hân *dâmet meᶜâlîhi[ye]* dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Lâzım gelürse müşârün-ileyh ile haberleşüp yek-dil olup vech ü münâsib olduğı üzre küffâr-ı bî-dînin mazarrat ü ifsâdın defᶜ u refᶜ eyleyesin.

1543 *Arabistan Defterdarı Murad Çelebi'ye: Erzurum beylerbeyisinin emr-i hümâyûna mugayir olarak tevcih eylediği gedik hakkında.*

Yazıldı.

Arabistân Defterdârı Murâd Çelebî'ye hüküm ki:

Bundan akdem yigirmi beş akça gedük ile Erzurum kulları kethudâsı olan Mehmed'ün gedüği mahlûl kalmış iken hâliyâ Erzurum Beglerbegisi Mustafa *dâme ikbâlühû* zikr olınan gedüği bilâ-emr diyü bir erine (?) tevcîh itdüği istimâᶜ olınmağın, **buyurdum ki**:

Havâle ile defterleri geldükde göresin, mezkûr Mehmed'ün gedüği kime tevcîh olınmışdur ve ne târîhde olmışdur? Tamâm maᶜlûm idinüp dahı eger tevcîh olmışsa tevcîh olınan kimesnenün ve andan gayrı emre muğāyir dahı kimesneye gedük tevcîh olınup ulûfeleri salınmışsa emre mugāyir tevcîh olınan gedüklerin ulûfelerin salmayup ve mezkûr Mehmed'ün gedüği kime tevcîh olınmışsa muᶜaccelen yazup arz idesin.

1544 *1542 numaralı hüküm hakkında malûmatı ve emirleri hâvi Devlet Giray Han'a hüküm.*

Yazıldı.
Hân hazretlerinün kapucı-başısı Nasûh'a virildi.
Fî 2 Muharrem sene 968

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ Kefe begi mektûb gönderüp Rus-ı menhûs ile Çerâkise keferesi ittifâk idüp kalᶜa-i Azak'a mazarrat kasdına geldüklerinde donanma-yı hümâyûnla varup kalᶜaya vâsıl olmağıla küffâr-ı liyâm mukābele vü mukāteleye kādir olmayup Adalar cânibine teveccüh idüp bi-inâyeti'llâhi teᶜâlâ Adalar'a dahı duhûl itmeğe dahı fursat bulmayup zarûrî mürâcaᶜat idüp vilâyet-i Çerkes'de bir saᶜb mevzıᶜda karâr eyledüklerin ve üzerlerine varılmağa kābiliyyet olmadığın bildürmiş. Eyle olsa ol etrâfun muhâfazası ve fitne vü fesâd üzre olan kefere-i sakar-mekînün kalᶜ u kamᶜı tedârüki ehemm-i mühimmât vechile vâcibâtdan olmağın gerekdür ki Âstâne-i muhalledü'l-ikbâl ve dûdmân-ı müşeyyedü'l-erkânımuz cânibine olan ihlâs-ı kâdîmî ve ihtisâs-ı samîmînüz müstedᶜâsınca ol cevânibde vâkıᶜ olan ahâlî-i İslâmun sıyânet ü himâyeti husûsında müşârün-ileyh tarafına teᵓkîdâtdan hâlî olınmayup küffâr-ı bed-girdârun defᶜ-i mazarrat ü ifsâd husûsında

lâzım geldükde gereği gibi muʿâvenet ü müzâheret itmek bâbında envâʿ-ı mesâʿî-i cemîlenüz zuhûra gele ki gaflet ile küffâr-ı hâksârdan bir mahalle zarar ihtimâli olmaya ve dâʾimâ ahbâr-ı sârre-i selâmetinüz ile ol cevânibin ahvâli Südde-i saʿâdet'ümde iʿlâm ü işʿâr olmakdan hâlî olmaya.

1545 *Aydın beyine: Kavala kaptanının Anadolu caniblerinde ele geçirdiği levend gemisindeki levendlerin karaya çıktıklarında yakalanmalarına yardım edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Aydın begine hüküm ki:

Hâliyâ Kavala kapudanı mektûb gönderüp muhâfaza içün derya yüzine çıkup Anadolı câniblerin tecessüs iderken bir levend gemisine râst gelüp muhkem kovup İzmir kazâsına tâbiʿ yalıya karîb Kesri dimekle maʿrûf dört pâre karyelere döküldükde içinden sekiz nefer harâc-güzâr kâfir çıkup ve reʾîsi dahı ele girüp sâʾir levend gemileri dahı süʾâl olındukda kimi Anadolı ve kimi Rûm-ili câniblerine gitdiler diyü cevâb virüp ahvâlleri mufassal maʿlûm olmak içün mezkûr reʾîsi Dergâh-ı muʿallâ'ma gönderdüğün arz idüp mezkûr reʾîsden süʾâl olındukda mezkûr levend reʾîslerinün ahvâlin takrîr itmeğin takrîri tahrîr olınup yirlü yirinden teftîş olınup ele gelmek içün sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vardukda, mezkûrları dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp yataklarına ve duraklarına ve akvam ü akribâlarına bi'l-cümle Şerʿile buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup her kande ise ele getürüp dahı habs idüp arz idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; zikr olınan levendâtı her kande ise ele getürüp ikdâm ü ihtimâm idüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olmakdan ve levend ele gelüp himâyet olmakdan ziyâde ihtirâz idüp ele getürmeyince olmayasın ve yalılarda olan kādîlara dahı tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki anun gibi levend tâʾifesi karaya dökildükde onat vechile muʿâvenet idüp levendleri ele getürmek bâbında cidd ü ikdâm ideler. Şöyle ki baʿdel-yevm deryâda muhâfaza hıdmetinde olanlar levendi kovup karaya döküldükde ol etrâfda olan kurâ halkı levendi ele getürmekde muʿâvenet itmeyeler yâhûd saklayup ele virmeyeler, sonra saklayanlara ve ihmâl idüp ele getürmekde muʿâvenet itmeyenlere envâʿ-ı itâb ü ikāb olup anlara olacak siyâset anlara olmak mukarrer bilüp ana göre karaya çıkan levend tâʾifesine himâyet itmeyüp ele vireler.

1546 *İzvornik beyine: Sancak beyinin vusulüne kadar Pojega sancağının muhafazası için gereken tedbirin alınmasına dair.*

Yazıldı
Husrev Beg'e virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

İzvornik begine hüküm ki:

Pojega sancağı âhara virilüp sancak-begi varınca livâʾ-i mezkûrun hıfz u hırâseti mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp sancağun sipâhîlerinden kifâyet mıkdârı sipâhî taʿyîn idüp alay-begilerine koşup Pojega'ya gönderesin ki varup hıfz u hırâseti lâzım olan mahâlleri onat vechile hıfz idüp gaflet ile aʿdâdan ve sâʾir ehl-i fesâddân bir yire zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur, ana göre mukayyed olup emrüm üzre sancağun sipâhîlerinden

muʿaccelen kifâyet mıkdârı sipâhî taʿyîn idüp sancağun alay-begine koşup göndermek bâbında dakîka fevt itmeyüp ve ne mikdâr sipâhî taʿyîn idüp ne târîhde irsâl itdüğün yazup bildüresin. Şöyle bilesin. Livâʾ-i mezkûr serhad yirdür; hıfz u hırâseti ehemm-i mühimmâtdandur; teʾhîr itmeyüp kalkup istʿcâl üzre memleket hıfzı içün varup irişmek ardınca olasın, gaflet câʾiz değildür, ihmâl eylemeyesin.

Bu kaydı sonradan Husrev Beg yazmışdur.

[Yev]mü's-sebt fî selh-i şehr-i Zi'l-hicce sene 967 [21.09.1560]

1547 *Rumeli beylerbeyine: Rumeli sipahilerinin evlerinde kışlamaları hakkında.*

Yazıldı.
Mektûb, Paşa hazretlerinde kalmışdur. Hüküm dahı ulak hükmi ile Hasan Çelebî'ye virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Rûm-ili sipâhîleri bu kış Tokat'da kışlamak husûsı iʿlâm itmişsin. Zikr olınan kullarum evlerinde kışlamaların emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, senünle bu sefere taʿyîn olınan ümerâ ve sâʾir sipâhî âdet [ü] kānûn üzre yoklayup defter idüp dahı icâzet veresin ki herkes gelüp evlerinde kışlayalar ve icâzet virmelü oldukda her sancağun sipâhîsin begine koşup gönderesin ki yolda ve izde herkes kolayına gidüp reʿâyâya teʿaddî olmaya ve beglere gereği gibi tenbîh idesin ki sancakları askerin menâzil ü merâhilde onat vechile zabt [u] rabt idüp hilâf-ı Şerʿ kimesneye teʿaddî itdürmeyesin. Şöyle ki, bir sancak sipâhîsinden kimesneye teʿaddî ola, beginden süʾâl olınur. Ana göre Hersek sancağı sipâhîsin menâzil ü merâhilde onat vechile zabt idüp kimesneye teʿaddî vü tecâvüz itdürmeyesin. Sonra özrün makbûl olmaz ve sen dahı gelüp Südde-i saʿâdet'e mülâki olasın.

1548 *Haleb defterdarına: Şam yeniçerilerinden mahlûl olan gediklerin kimseye tevcih edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 967

Haleb defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem bir iki defʿa hükm-i şerîf gönderilüp Şâm yeniçerilerinden mahlûl olan gedükler kimesneye tevcîh olınmayup ve kimesneye mahlûlden terakki virilmeye diyü emrüm olmışdur. Ol emr-i hümâyûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup anun gibi emre mugāyir kimesneye ibtidâdan gedük tevcîh olınup yâhûd terakki virildiyse kabûl itmeyüp ulûfelerin virmeyesin ki emr-i şerîfümün dâʾimâ icrâsında dakîka fevt itmeyesin.

1549 ***Amasya kadısı ve Nâzır-ı Emvâl Muzaffere: Bazı çayırları iltizam edenlerin reâyâya yaptıkları taaddiden dolayı tahkikat icrasına ve saireye dair.***

Yazıldı.

Amâsiyye kādîsı olup Nâzır-ı emvâl olan Muzaffer'e hüküm ki:

Hâliyâ Bozbegi çayırı ve Lâdik çayırı, Güldiklan çayırı, zikr olınan çayırlar kadîmden reʿâyâya biçdürilüp yığdırurlardı. Hâliyâ baʿzı kimesneler iltizâm ile alup taʿyîn olan reʿâyâya biçdürüp sâʾirlerinden kol gezdürüp karyesine göre akça salup cemʿ idüp ve gallât ve otlukdan baʿzı reʿâyâ üzerine tevzîʿ idüp akçasın alup hilâf-ı Şerʿ u kānûn teʿaddî itdükleri istimâʿ olınmağın bu husûsın görilmesiyçün Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından (Boşluk) taʿyîn olınup **buyurdum ki**:

Vusûl budukda teʾhîr itmeyüp zikr olınan çayırlar mîrî cânibinden satılmak fermân olınandan berü ve her senede kime kime virilmişdür? Emâneten mi virilmişdür, yohsa iltizâm ile mi virilmişdür? Eger emîn ve eger mültezim her kim zabt itmişse zabt itdüği nesnenün yirlü yirinden görüp anun gibi her kimesnenün zamân-ı mübâşeretinde reʿâyâdan vech-i meşrûh üzre akça cemʿ olmış mıdur yohsa kadîmden olıgeldüği üzre kadîmden çayır biçegelen reʿâyâya mı biçdürilmişdür? Anun gibi olıgelene mugāyir çayır biçdürilüp dahı ol bahâne ile reʿâyâya karyeden karyeye akça salup alınmışsa her kimden ne alınmışdur ve kimün zamânında alınup ve ne mikdâr akça alınmışsa, hilâf-ı Şerʿ u kānûn ol vechile alınan akçayı baʿde's-sübût alanlardan hükm idüp ashâbına alıviresin ve ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğin ve kimden alınduğın yazup bildüresin ve min-baʿd zikr olınan çayırları eger emâneten ve eger iltizâmen alanlara tenbîh ü teʾkîd idesin ki, vech-i meşrûh üzre reʿâyâya akça salup hilâf-ı Şerʿ u kânûn teʿaddî itmekden hazer ideler ve kadîmden zikr olınan çayıra hıdmet iden ne mikdâr kurâdur ve kaç hânedür? Hıdmetleri mukābelesinde ne makūle nesnedür? Muʿâf olıgelmiş midür? Anı dahı bildüresin ve sâbıkā kādî olanun İlyâs ve Mustafa nâm âdemlerinün dahı reʿâyâya teʿaddîsi varimiş, anı dahı göresin, kimesnenün hakkın almışlar ise baʿde's-sübût alıviresin.

[Yev]mü'l-ahad fî gurre-i Muharremü'l-harâm sene 968 Kostantıniyye [22.09.1560]

1550 ***Dukagin beyine: Haslar nahiyesinde şekâvet eden ve firari iken ele geçen Davud oğlu Şehsüvar'ın siyaset olunması hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî [Yev]m-i m[ezbûr].

Dukagin begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrda Hâslar nâhiyesinde üç bin akçalık timara mutasarrıf olan Şehsuvar b. Dâvûd'un şakāveti zâhir olmağın sâbıkā Priz[r]in Begi olan Ahmed *dâme izzuhû* dutup habs ve teftîş idüp elinde berât ve tezkire olmayup bî-nihâye şenâʿati zuhûr bulup hakkından gelinmek içün arz olınmalu iken zencîrin bozup üç yıldan berü gāʾib olup harâmî ve ehl-i fesâd kefereye kulağuz olup kendüsi kefere libâsına girüp leyl ü nehâr harâmîlik idüp ele girmek mümkin değil iken bir tarîkla ele girüp Prizrin ve Hâslar kazâlarından umûmen Müslimânlar şikâyete gelüp vâkıʿ olan şenâʿati sâbit ü zâhir olup huccet-i Şerʿiyye alınup bile gönderdüğün

arz itmişsin. İmdi, mezbûrdan hukūk-ı nâs alıvirildükden sonra siyâset olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Mezbûrdan hakk dâʿvâ ider va[r] ise husamâsiyle beraber idüp bi-hasebi'ş-Şerʿ sâbit olan hakların ashâbına alıvirdükden sonra siyâset idüp emrüm yirine varduğın bildüresin.

1551 ***Boğdan voyvodasına: Leh kralına gönderilecek şeyler hakkında haber alıp bildirmesine dair.***

Yazıldı.
Âdemi Dragoman Luka'ya virildi.
Fî gurre-i Muharrem sene 967[1]

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp sâbıkā Lih sınurında yarar hâssa tâcirlerinden Mustafa nâm kimesne baʿzı kalay fuçulariyle bir mıkdâr gümüş talerleri (?) almağın bundan akdem Südde-i saʿâdet'üme arz olındukda Lih Kralı'na irsâl içün sana hükm-i şerîfüm vârid olup gönderdüğün ol husûs içün cevâb virmedüğün ve hâliyâ girü âdem gönderdüğün bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda sahîh haber alup bildüresin.

[1] 968 olmalı.

1552 ***Kocaeli beyine ve Şile kadısına: O havalideki dağlarda kimseye tahta biçtirilmemesi hakkında.***

Yazıldı.
Sinân Kethudâ'ya virildi.
Fî 7 Muharrem sene 967[1]

Koca-ili begine ve Şili kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp ol cânibde olan dağlarda kimesneye tahta biçdürmeyesin diyü tenbîh olınmışdı. Hâliyâ baʿzı kimesneler menʿile memnûʿ olmayup tahta biçdürdüklerine, sen ki kādîsın, sûret-i sicil gönderdüğün ecilden anun gibi emr-i şerîfüme mugāyir biçdürilmiş tahtalar girift olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûsa mukayyed olup göresin; fi'l-vâkıʿ baʿzı kimesne menʿile memnûʿ olmayup fermân-ı hümâyûnuma mugāyir tahta biçdürmiş ise biçilen tahtaları emr-i şerîfüme mûcebince girift eyleyüp ve gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyüp min-baʿd emr-i şerîfüm mugāyir bir ferde tahta biçdürmeyesin ve ne mıkdâr tahta girift olınduğın ve kimler elinde bulınduğın isimleriyle yazup arz idesin.

[1] 968 olmalı.

1553 ***Mısır beylerbeyine: Emîr-i Hac olanlara her sene Hazine-i Âmire'den on altı kese verilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kapu Kethudâsı Süleymân'a virildi.
Fî 11 Muharrem sene 968

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emîr-i hâcc olanlarun ihrâcâtı içün kadîmden her sene Hazîne-i Âmire'den ber-vech-i nakd virilügelen on sekiz kîse akçadan mukaddemâ Yemen beglerbegiliğinden gelüp emîr-i hâcc olan

Mustafa Beg on dört kîse ile kabûl idüp kendü zamânında ol mikdâr akça kifâyet idüp, hâliyâ itmemeğe bâ'is nedür? Yazup bildüresin diyü gönderilen emr-i şerîf mûcebince ehl-i vukûfdan tefahhus olındukda müşârün-ileyh Yemen beglerbegiliğinden gelmeğin kuvvet ü kudreti olup ve ehl [ü] iyâli Mısr'da yanında bile olmak içün kabûl eylemiş idi. Hâliyâ ol mikdâr akça masraflarına kifâyet itmez diyü ümerâdan kimesne kabûl eylemeyüp iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Özdemir Paşa-oğlı Osmân *zîde kadruhû* on altı kîse ile kabûl eyledüğin arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, min-ba'd her sene mîr-i hâcc olanlara Hazîne-i Âmire'den on altı kîse virüp ziyâde virmeyesin.

1554 *Saruhan beyine ve Timürci ve Adala kadılarına: Demirci'de timar sahibi Divane Nasuh adlı sipahinin Mustafa'yı kötülemesi ve darbından dolayı hakkında Şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.*

Yazıldı.
m

Saruhan begine ve Demirci ve Adala kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Demirci kādîsısın, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp nefs-i Demirci'de erbâb-ı timardan Dîvâne Nasûh nâm sipâhî, tâ'ife-i re'âyâdan Mustafa nâm kimesne ile meclis-i Şer'-i Şerîfde berâber olup: *"Mezbûr Nasûh benüm ağzuma ve avratuma zinâ lafzıyla şetm idüp mûcebin taleb iderüm"* diyü da'vâ idüp mezbûr Nasûh'dan sü'âl olındukda: *"Kethudâma dahl eylemişler, söğdüm, lett dahı iderüm"* diyü i'tirâf idicek, lâzımı küfr ile takrîrdür diyü teklîf olındukda, itâ'at itmeyüp inâd idüp gitdükden sonra mezbûr Mustafa ve karındaşı Hasan tekrâr şekvâ idüp: *"Bizi sûkda bulup birkaç def'a darb eyleyüp mezbûr Mustafa sende rüsûm-ı ra'iyyet var diyü arkamdan ferâcemi soyup aldı"* diyü ızhâr-ı tezallüm itdüklerinde mezbûrân, mezkûr Nasûh'ı meclis-i Şer'a da'vet içün gönderilüp ba'dehû başları kabak kaçup meclis-i Şer'a gelüp bizi da'vet-i Şer' eyledüğümüz içün üzerimüze hücûm idüp taşlar ile darb eyledi. Ahvâlimüz Şer'ile görivirün dirler iken mezbûr Nasûh ardlarınca gelüp siz dahı beni darb itdünüz diyü meclis-i Şer'de huzûrımuzda mesfûr Mustafa'yı tapanca ile ve yumruk ile muhkem darb idüp ve yakasın yırtup bil'âhir elinden Müslimânlar alıkoyup tahkîr-i Şer' ve tahfîf-i meclis eyledüğin bildürdüği ecilden mezkûrun timarı alınup âhara virilüp teftîş olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre Şer'ile teftîş eyleyüp göresin; kazıyye arz olındığı gibi olup arz olınan husûslar Şer'ile sâbit olur ise ol bâbda Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın.

1555 *Seydişehir ve Aladağ kadılarına: Karaman çavuşlarından İbrahim'in taaddiyatından dolayı kendisini davâ edenlerin haklarının alınmasına dair.*

Yazıldı.

Seydîşehri ve Aladağ kādîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Karaman çavuşlarından İbrâhîm nâm kimesnenün, re'âyâsiyle mâ-beynlerinde olan da'vânun teftîşi içün bundan akdem arz olındukda teftîşi fermân olınup bir yire cem' olınup teftîş olındukda ba'zı kimesneler gelüp ef'âl-i kabîha ve mezâlim-i şenî'asından ızhâr-ı tezallüm itdüklerinden mâ'adâ Abdülcelîl ve Abdurrahmân ve Bekir Fakîh ve Emet nâm kimesnelerün mezbûr zimmetinde bi-gayr-ı hakkın alınmış şühûd-ı udûl ile sâbit olmış hakları olup ve Cihânşân ve Mustafa nâm kimesnelerün dahı mahûf mahallerde yolın basup cebren davarların ve espâbların alup te'addî itdüği dahı şühûd-ı udûl ile sâbit olduğın bildürmişsin. İmdi, mezkûrdan da'vâ-yı hakk idenlerden hakları alınmamış kimesne var ise Şer'ile sâbit olan hakların alıvirilmesin emr idüp ve timarı dahı âhara virilüp, **buyurdum ki**:

Mezkûrdan da'vâ-yı hakk iden kimesne var ise Şer'ile sâbit olan hakların alıvirüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1556 *Şam beylerbeyine ve kadısına: Şam'da Hz. Ömer Mescidi yakınındaki boş kilise yerine evler binası meselesinin tedkikine dair.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Haleb beglerbegisinün kethudâsına virildi.
Fî 3 Muharrem sene 968

Şâm beglerbegisine ve kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Şâm'da ta'mîr olınan Mescid-i Ömerî'nün cemâ'ati olmayup mescid-i mezbûrun kurbinde vâkı' olan kilise yiri hâlî olup ba'zı evler binâ olmak münâsib idüği i'lâm olınmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup göresin; zikr olınan hâlî yirler ne mikdâr hâne olmağa mütehammildür ve hâne olduğı takdîrce ne mikdâr akça ile yapılur ve avârızdan mu'âf olmak şartıyla kimesne gelüp ev binâ ider mi ve câmi'ün imâmına ve mü'ezzinine vakfdan birer ev binâ olınmak olur mı? Bu vechile olmaz ise evkâf evlerinden yigirmi mikdârı ev binâ olınup fukarâ vü sulehâdan münâsib olanlara milkiyyet üzre virilmek ile kimesne gelüp sâkin olup namâz kılmağa cemâ'at olur mı? Ve bi'l-cümle ol etrâf ma'mûr olup mescide cemâ'at gelmeğe münâsib ne ise tamâm ma'lûm idinüp dahı atebe-i ulyâma bildüresin.

1557 *Şam kadısına: Şam'da Hz. Ömer Mescidi yakınında bulunan Yahudi ve Hıristiyan evlerinin Müslümanlara sattırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şâm kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i Şâm'da binâ olınan Mescid-i Ömerî-i Nûrî'ye akreb olan Yehûd ve Nasârâ evleri ve andan gayrı kadîmden Müslimân evleri olup ba'dehû küffâr eline düşen evler deger bahâlariyle Müslimânlara satdırılmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup göresin; anun gibi mescid-i mezkûre etrâfında olan evleri ve karîb olmayup sâbıkā Müslimânun olup hâliyâ Yahûdî ve Nasârâ, aldukları evleri emrüm mûcebince değer bahâlariyle Müslimânlara bey' itdürüp bu bâbda tamâm-ı ihtimâm idüp evlerin satdurmalu oldukda Yahûdi ve Nasârâdan kimesneye gadr olmayup değer bahâları ile satdurasın ki, mescid-i mezkûrun etrâfı ehl-i İslâm olup hilâf-ı Şer'-i Şerîf, Yahûdi ve Nasârâ olmaya ve ne mikdâr ev satdırılduğın yazup bildüresin.

1558 *Haleb beylerbeyine: Şam beylerbeyine ait mühürlü kesenin oraya ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Şâm beglerbegisine ulaşdurmak içün mühürlü kîse ile hükm-i şerîf irsâl olınmışdur **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp müşârün-ileyhe îsâl itdüresin.

1559 *Van beylerbeyine: Sınır ötesi ahvali hakkında sahih haber alıp bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu hükümler hatt-ı şerîf iledür.
Husrev Beg getürüp hükümler yazılup kendüye teslîm olındı.
Fî 4 Muharrem sene 968

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe defʿa ahkâm-ı şerîfe irsâl olınup öte cânibden sahîh haber alup bildüresin diyü emrüm olmış idi. Bunca zamândan berü sahîh haber alup iʿlâm eylemedün. Şöyle midür ki, bunca zamândan berü murâd olup bir sahîh haber alınmaya ve yâhûd alınmış olınmaya; bu bâbda mesʾûlsün. **Buyurdum ki**:

Bu defʿa vusûl budukda teyakkuz u intibâh[1] üzre olup her ne tarîkla olursa öte cânibin ahvâl ü etvârından ve fikr ü firâsetlerinden sahîh haber alup muʿaccelen iʿlâm idesin. Bu husûsı sâʾir umûra kıyâs itmeyüp gaflet üzre olmayup emrüm üzre bu defʿa sahîh haber alup bildüresin. Şöyle ki, girü sahîh haber alup bildürmeyesin, özrün makbûl olmaz; bilmiş olasın. Ana göre mukayyed olup, ale't-tevâlî haberün eksük itmeyesin ve bi'l-fiʿl Van'da her cins terekeden ne mikdâr mevcûd der-anbâr zahîre vardur ve şimdiki hâlde ol vilâyetün terekesi ahvâli nicedür ve Erciş'de ve Hınıs'da ve Âdilcevâz'da dahı terekenün ahvâli nicedür? Yazup bildüresin. Varan çavuşı eğlendürmeyüp istiʿcâl üzre girü irsâl eyleyesin.

-1559/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Hakkâri Begi Zeynel Beg'e yazıldı.

---

1 "intibâh" kelimesi mükerrer yazılmıştır.

1560 *Alacahisar beyine ve Silistre kadısına: Eflâk bolarlarından fesat üzere olup Silistre ve İbrail'de oturanların ahvali ile bunlardan Müslüman olduktan sonra irtidad edenler hakkında malûmat verilmesinine dair.*

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a virildi.
Fî 14 Muharrem sene 968

Alaca-hisâr begine ve Silistre kādîsına hüküm ki:

Sâbıkā Silistre Begi olan mütevaffâ Sinân Beg, Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp hükm-i şerîf mûcebince vilâyet-i Eflâk bolarlarından fesâd üzre olup Silistre ve Brayıl'da mütemekkin olanları ele getürüp ahvâllerin teftîş eyledükde vilâyet-i Eflâk'dan kaçup gelmiş kefereden on nefer kimesne

ele gelüp Silistre kalʿası'nda habs olınup ve mahbûs-ı mezbûrînden Paluca nâm bolar geleli altı yıl olup, hâliyâ Müslimân olup, mâʿadâ Mirço, vilâyet-i Eflâk'a voyvoda oldukdan sonra baʿzınun akribâsın ve baʿzınun karındaşların katl idüp, bunlar dahı havflerinden kaçup Memâlik-i mahmiyye-i İslâm'a gelüp sâkin olalı üç yıl olup ve Alpo nâm Eflâk tutılup kalʿa-i Hırsova'da habs olındukdan sonra şehâdet kelimesin getürüp Müslimân olduğın arz idüp ammâ zikr olınan harâmîlerden İslâma gelen zimmîler mürtedd idüği iʿlâm olınmağın mezbûr zimmîlerden İslâm'a gelenlerün ahvâllerin teftîş idüp bâkilerinün mahallinde haklarından gelesin diyü emrüm olmışdu. Hâliyâ müşârün-ileyh vefât itmekle emrüm üzre ahvâlleri görilmemeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, müteveffâ-yı müşârün-ileyhe irsâl olınan emr-i şerîf-i sâbıkum üzre zikr olınan zimmîlerden Müslimân olanları onat vechile getürüp fi'l-vâkıʿ iʿlâm olunduğı üzre mürtedler midür? Ve ne zamânda Müslimân olup girü mürtedd olmışlardur, nicedür? Ahvâllerin tamâm maʿlûm idinüp dahı habsden ıtlâk itmeyüp yazup arz idüp bâkilerinün mahallinde haklarından gelüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

1561 *Tire kadısına: Levend taifesinden esir alıp satılmaması hakkındaki emir üzerine yapılan tahkikatta nâiblerin yetim hakkına riayet etmediklerine dair.*

Aydın begi âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Tire kādîsına hüküm ki:

Aydın begi mektûb gönderüp hükm-i şerîfüm vârid olup yalılarda olan gemici levend tâʾifesin tecessüs eyleyüp ne mahallerde sâkin oldukların ve yalılarda olan kasabât ve kurâ ahâlîsine gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, min-baʿd levend tâʾifesinden esîr almaya ve âhara beyʿ itmeyeler diyü fermân olınmağın, yalılarda vâkıʿ olan kasabât ve kurâya kādî ile teftîş içün varıldukda, halkı cemʿ idüp maʿan tefahhus itmeğe mübâşerete daʿvet olındukda: *"Senün içün gelmeyüp, bana begler ayağına varmağa emr yokdur; reʿâyâyı cemʿ idüp bir vekîl nasb eylesün; evvel bunda teftîş idelüm"* didüğin ve hâliyâ ol husûsa mübâşeret olınmaduğın ve baʿzı karyelerde bir kimesne mecrûh olsa nâʾiblerün, sancak sübaşıları hâzır olmadın mecrûh olan kimesnenün üzerine varup ehl-i karye demin ketm idüp kendülere teftîş lâzım gelmeyüp nâʾibe nesne virüp kimine: *"Beni levend mecrûh itmişdür ve yâhûd kimesneden nizâʿum yokdur"* diyü hâlet-i nezʿde iken hâh nâ-hâh ikrâr itdürüp ellerine sûret-i sicil virmek ile hakk-ı eytâm zâyiʿ olup ehl-i fesâda küllî penâh olur diyü arz itmeğin, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu husûslar müşârün-ileyhün arz itdüği gibi midür? Anun gibi nâʾiblerün bu makūle vazʿ idüp hakk-ı eytâm zâyiʿ olmış mâdde var mıdur? Nenün gibi mahalde almışdur? Vâkıʿ ise menʿ idüp min-baʿd nâʾiblere bu makūle iş itdürmeyesin ve emr-i şerîf-i sâbık mûcebince zikr olınan levend tâʾifesi ki ale'l-esâmî emirde mastûr idi, mezkûrları ele getürmekde arz olındığı gibi ise sebeb nedür? Bu bâbda cevâbun ne ise yazup bildüresin. Yohsa müşârün-ileyh bu bahâne ile il üzre çıkup gezmek mi murâd itmişdür? Tafsîli ile yazup bildüresin.

1562 *Şehzade'nin defterdarına: Konya muharebesinde bulunmadıkları için tımarları başkasına tevcih edilenlerin haklarında tedkik yapılarak bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Mezbûrlardan Aydın'da timarı olan Dâvûd'a virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Şehzâde hazretleri defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ baʿzı Anadolı sipâhîleri Südde-i saʿâdet'üme gelüp Konya muhârebesinde bulınmadı diyü timarlarumız âhara tevcîh olındı; maʿa-hâzâ muhârebe-i mezbûrede hıdmetde bulınmağın, binde iki yüz akça terakkiye hükm-i şerîf virilmişdür diyü virilen terakkî hükümlerin ibrâz itdüklerinde emîrü'l-ümerâʾi'l-kirâm Anadolı Beglerbegisi Ahmed *dâme ikbâlühû*'nun Südde-i saʿâdet'üme gönderdüği yoklama defterinde mezkûrlar mevcûd olmayup ellerine terakkî hükümleri virilmişdür diyü arz itdükleri ecilden isimleri ve timarları yazılup sıhhati maʿlûm olmak içün irsâl olınup, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, müşârün-ileyhün muhârebe-i mezkûrenün ol cânibe gönderdüği mühürlü yoklama defterine nazar idüp göresin; zikr olınan sipâhîler mevcûd midür? Yohsa muhârebede bulınmayup timarları mahlûle mi kayd olmışdur? Mevcûd olanları mevcûda ve mahlûlde olanları mahlûl işâret idüp girü defteri mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin ve mevcûd değiller ise terakkî hükümleri virilmeğe bâʿis nedür? anı dahı yazup arz eyleyesin.

1563 *Diyarbakır beylerbeyine: Eski Musul denmekle mâruf boş yerlerin muhafazası hakkında sancak beyine tenbihat icrasına dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Ali Çelebî'ye virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Bagdâd Beglerbegisi Ferhâd *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp vilâyet-i Bagdâd'a müteʿallık Eski Musul dimekle maʿrûf yirler hâlî vü harâbe olup Yaban (?) eski cezîreden nefs-i Musul'a varınca kârbân menâzili ile üç menzil olup aslâ maʿmûr u âbâdân olmamağla yigirmi ve otuz nefer kimesne bir yirden ubûr itmeğe cürʾet idemeyüp, mezkûr Eski Musul aşîreti ırak olan beglere virilince aşîretini ve taʿallükātını getürmeğe iktidârları olmamağla zikr olınan mahaller şenlenmeyüp hâliyâ ol mahalle karîb dört yüz, beş yüz aşîreti olup râst geldükçe mahall-i mezbûrdan mürûr u ubûr iden Müslimânları geçer ve gelüp zeʿâmetden maʿzûl olan Dasni Kāsım bendeleri yarardur diyü arz eyledi. İmdi, kazıyye arz olındığı gibi olup zikr olınan mahalleri sancak-begi hıfz itmeyüp vâridîn ü sâdırîne zarar u gezend irişür mi, yohsa hıfz olınur mı ve henüz harâb mıdur yohsa maʿmûr olmış yirleri var mıdur, nicedür? Anun gibi sancak-begi hıfz u hırâsetde ihmâl üzre ise gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, hıfz u hırâsetde dakîka fevt itmeye. Şöyle ki, baʿde'l-yevm ol mahâllerde kimesnenün mâlına ve cânına zarar gele, kendüye tazmîn itdüresin ve maʿlûm olduğun üzre yazup bildüresin.

1564 *Bey sancağı beyine: Bergama dizdarının katlinden maznun Muharrem'in sorguya çekilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Beg âdemi Osmân'a virildi.
Fî 7 Muharrem sene 968

Beg sancağı begine hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem Bergama kalʿası'nda katl olınan dizdârun katlinde mazınna olınup kayd ü bend ile irsâl olınan Muharrem'ün hıdmetkârların buldurup örf-i maʿrûf ile göresin diyü fermân olınmışdı. Mezkûr Muharrem gelüp, mâdâmki tenbîh ü teʾkîd olınup, elbette hıdmetkârlarun ihzâr eyle dinildükce bugüne yarına buldurasın diyü vaʿde alup bu zamâna gelince tevakkuf olınup hâliyâ süʾâl olındukda bulmağa kādir değülin diyü taʿallül idüp eger beni ıtlâk idersenüz varup tecessüs ideyin; ümîzdür ki, bulınalar diyü cevâb virür, kendüsini halâs itmek ister; sonra ele girmemek mukarredür. Hıdmetkârlarını buldurup baʿdehû örf emr olmağın örfe dahı ikdâm olınmadı, mahbûsdur diyü bildürmeğin, imdi mezkûra örf olınmasın emr idüp buyurdum [ki],

Emr-i sâbık üzre örf idüp ahvâlin bildüresin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebiyle amel eyleyesin.

1565 *Azak ve Özi'yi düşmanın tecavüzünden korumak için askeriyle Sinan Paşa'ya mülâki olan Alacahisar beyinin oradan ayrılmaması hakkında Alacahisar beyine hüküm.*

Yazıldı.
Yahyâ Çavuş'a virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Alaca-hisâr begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem hükm-i şerîf gönderilüp, Azak ve Özi cânîblerinde küffâr-ı hâksârun hareketleri istimâʿ olınup, teʾhîr itmeyüp sancağunda olan sipâhî ve sipâhî-zâde ve maʿzûl sipâhîlerden ve yarar yiğitlerden nidâ itdürüp vâfir ü müstevfâ asker ile Silistre Begi Sinân Paşa'ya mülâkî olup, cemʿiyyet üzre olasın diyü emr olmağın ber-vech-i istiʿcâl mahall-i meʾmûra gelinüp, mûmâ-ileyh Sinân Paşa fevt olup, ol zamândan berü ilâ-yevminâ hâzâ cemʿiyyet üzre olınup, asker husûsında fermân-ı şerîfüm taleb olındığın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, sipâhî tâʾifesiyle bir münâsib olan mahalde öte cânibden bir sahîh haber alınca cemʿiyyet üzre olasın. Sonra emrüm ne vechile sâdır olur ise mûcebi ile amel eyleyesin. Anun gibi gönüllü maʿzûl var ise icâzet viresin ve anun gibi mahlûl olan sâʾiri, hıdmetde olup müstahıkk olan maʿzûllere tevcîh idüp Südde-i saʿâdet'üme arz idesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 5 Muharremi'l-harâm sene 968 [26.09.1560]

1566 *Erzurum beylerbeyine: Ne kadar zahire tedarik edildiğinin ve o tarafın durumunun arzı hakkında.*

Yazıldı.
Yazılup, Husrev Beg'e virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp öte cânibe müteʿallık baʿzı husûs iʿlâm idüp andan mâʿadâ fermân-ı hümâyûnum mûcebince havâss-ı hümâyûnumdan hâsıl olan tereke elli bin somar mikdârı olup Kara-hisâr-ı Şarkî ve ol etrâfdan der-anbâr olmak üzre olduğın andan gayrı tereke lâzım olur ise akça gönderilmesin bildürmişsin. İmdi, elli bin somar zahîre

dahı Erzurum'da tedârük ü ihzâr olup der-anbâr olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr itmeyüp emr-i şerîfüm üzre elli bin somar zahîre ve andan mâᶜadâ İstanbul müddi ile on bin müd arpa tedârük ü ihzâr eyleyesin ki lâzım oldukda müzâyaka olmaya ve arz itdüğün üzre emr olınan terekenün akçası dahı gönderilmek üzredür. Vardukda, sâhiblerine teslîm eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup emrüm üzre taᶜyîn olınan elli bin somar ve andan gayrı on bin müd arpayı kış irişmedin cemᶜ u tahsîl eyleyüp der-anbâr eyleyesin ve Hasan kalᶜası'nun ve sâʾir zahîreye muhtâc olan kılâᶜun dahı zahîrelerin tedârük ü ihzâr eyleyesin. Ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük itdüğün ve ol cevânibin ahvâlin yazup atebe-i ulyâma arz eyleyesin.

1567 *Rum beylerbeyine: Erzurum'a gidecek mühürlü kesenin oraya gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) *zîde kadruhû* ile Erzurum beglerbegisine îsâl içün mühürlü kîse ile hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki**:

Varup sana teslîm itdükde zikr olınan hükm-i şerîfümi yarar âdemler ile muᶜaccelen müşârün-ileyh Erzurum beglerbegisine irsâl ü îsâl idüp dahı cevâbın alup Südde-i saᶜâdet'üme ulaşdurasın. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. İhmâlden hazer eyleyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 7 Muharremi'l-harâm sene 968 [28.09.1560]

1568 *Aydın Beyi Mustafa Bey'e: Ayasluğ'un Vay-Yürük köyünün levend fırkatelerinden koruma görevine memur edilen müsellemlere hizmetlerinin ifa ettirilip, itiraz ettirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Aydın Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Mmektûb gönderüp kazâʾ-i Ayasuluk'a tâbiᶜ olan deryâya karîb Vay-Yürük nâm karye etrâfın levend fırkatelerinden hıfz u hırâset ecli içün müsellemler nasb olınup, haylî zamân mürûr itmekle müsellem nâmına baᶜzı kimesneler taᶜyîn olınan çiftlikleri ekl idüp edâʾ-i hıdmet itmeyüp: *"Biz kara hıdmetin itmek üzreyüz"* diyü taᶜallül itdüklerin arz eyledüğün ecilden zikr olınan hıdmete taᶜyîn olınan müsellemlerin Âstâne-i saᶜâdet'ümde olan defterden sûretleri ihrâc olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Sûret-i defterde mastûr olan müsellemlere kemâ-kân zikr olınan muhâfaza hıdmetin itdürüp kara hıdmetin itmek üzreyüz diyü deftere mugāyir taᶜallül itdürmeyesin. Ve eger defterde mukayyed olanlardan fevt olmış ya gāʾib olmış kimesne varsa anlarun çiftliğin biʾl-fiᶜl tasarruf idenler kimler ise hıdmetlerin dahı anlara itdüresin.

1569 *Karahisâr-ı Sâhib sancağı Beyi Gülabi'ye: Evvelce Bolu'da iken mektubu üzerine hapsedilen Hasan'a isnad olunan suçun sabit olmadığına dair.*

Yazıldı.
Dîvân Kâtibi Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Kara-hisâr-ı Sâhib Sancağı Begi Gülâbî Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Bolı Sancağı Begi iken mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûrda Borlı nâhiyesinde Mise nâm karyeden iki bin dört yüz akçalık timara mutasarrıf olan Hasan nâm sipâhî içün ehl-i fesâd olup Ahmed nâm sipâhînün kılıç ile kolın çalup mecrûh idüp ve bundan akdem kasaba-i Borlı'yı ihrâk idüp azli müstahakdur diyü timarı, kethudân Dervîş'e olmasın arz itdüğün ecilden senün arzun mûcebince mezkûr Hasan'un timarı merkūm Dervîş'e tevcîh olınup ahvâli teftîş olmak içün Bolı Begi olan Sinân *dâme izzuhû* ile Borlı Kādîsı Mevlânâ Ahmed *zîde fazluhû*'ya emr-i şerîfüm yazılup irsâl olınmış idi. hâliyâ müşârün-ileyhimâ mektûb gönderüp mezkûr Hasan'a isnâd olınan husûslar teftîş olındukda üzerine nesne sâbit ü zâhir olmayup gayr-ı vâkıᶜ oldukların arz itdükleri ecilden **buyurdum ki**:

Zikr olınan husûslar sâbıkā mezkûr Hasan'un üzerine sâbit olup müseccel olmış ise temessük gönderesin. Ve illâ sâbit olmadın hilâf-ı vâkıᶜ zâhir olmışdur. diyü arz itmeğe bâᶜis nedür? Yazup bildüresin.

1570 *Bursa beyine: İstenilen eski tahrir defterinin gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Osmân'a virildi.
Fî 7 Muharrem sene 967

Burusa begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp, bundan akdem sana livâʾ-i Hüdâvendigâr ve Biga piyâdeleri tahar[ir]li fermân olınup hâliyâ Biga sancağınun tahrîrine mübâşeret olındukda defterhâneden gönderilen defter-i cedîd ziyâde müşevveş olup ekser mevkūf olan çiftliklerün ismi ve karyesi yazılmayup hemân yekûnında yigirmi veyâ otuz çiftlik diyü kayd olınmakla ne yirde olduğı maᶜlûm olmayup sâbıkā Üveys Beg bendeleri tahrîr itdüği defter-i atîka ihtiyâc-ı tâmm olduğı ecilden irsâl buyurıla diyü arz eyledüğün ecilden mühürleyüp irsâl olındı. Buyurdum ki:

Alup lâzım olan mahâlleri görüp Şerᶜ u kānûna muvâfık olanları ile amel idüp ana göre kayd eyleyesin.

1571 *Tameşvar Beylerbeyisi Kasım Paşa'ya: Kazaen yanan Fethiye parkanı müstahfızlarının Arad Kalesi'ne verilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Receb'e virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Tımışvar Beglerbegisi Kāsım Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Arad sancağına tâbiᶜ Fethiyye parkanı'na işbu mâh-ı Zi'l-hicce'nün beşinci güninde ale's-seher mahzene zahîre koyarken kazâʾ-i nâgehânî ile mum pâresi düşüp parkan-ı mezbûrenün içerü ve taşra binâları taş olmayup balçık ile sıvanmış çitden yapılmış olmağın tutuşup Tımışvar'a haber

yetişdükde fi'l-hâl ılgar olınup Lipva ve livâ'-i mezkûr begleriyle üzerine varılup görildükde parkan-ı mezbûrenün kazığı kalmayup bi'l-külliyye ihrâk bi'n-nâr olup hâke berâber olmış bulınmağın, yarağı âteşden ihrâc itdürilüp ve arabalara tahmîl olınup Arad kal'ası'na getürdülüp hıfz itdürildüğin i'lâm itmişsin. İmdi, mezkûr Fethiyye parkanı müstahfızlarından şöyle ki Arad kal'ası'ndan ihrâc olınmış olalar; girü kal'a-i Arad'a mukarrer olmaların emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, mesfûr Fethiye parkanına Arad kal'ası'ndan ihrâç olınup ta'yîn olınan neferleri girü kal'a-ı Arad'a getürdüp anda mukarrer idüp istihdâm eyleyüp bâkilerin ref' idesin. Ammâ kal'a-i mezbûrenün girü ta'mîri lâzım mıdur? Yohsa hâli üzre durmak mı evlâdur? Hâli üzre konıldukda öte cânibden ta'mîr kasd iderler mi? Memleket zabt u rabtına enfa'ı kangıdur, bildürmemişsin. Anı yazup bildüresin.

1572 *Mısır beylerbeyine: Mısır'dan her sene Mekke-i Mükerreme'ye gönderilen surre, deşişe buğdayı ve sairenin hak üzere taksimi için münasip birinin Cidde muhafazasına tayini ve Mekke-i Mükerreme'ye nezâret etmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kapuya gelen âdemi Süleymân'a virildi.
Fî 11 Muharrem sene 968

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hazîne-i Mısr'dan her sâl Mekke-i Mükerreme'ye irsâl olınan surre ve deşîşe buğdayı ve bundan gayrı Mısr'dan ve Şâm'dan ve sâ'ir Memâlik-i mahrûse'den varan mâl-ı evkâf ve sâ'ir sadâkât ü nüzûr hakk üzre tevzî' olınmaz diyü bir yarar mu'temedün-aleyh kimesne nâzır ta'yîn olınmak lâzım idüğin ve Cidde-i ma'mûre Begi Ahmed *dâme izzuhû* sana mektûb gönderüp sancağı âhara tevcîh olınup kendü Mısr muhâfazasında olmasın recâ itdüğin arz itdüğün ecilden mahrûse-i Mısr'da muhâfaza hıdmetinde olan begler kullarumdan bir yararın Cidde-i ma'mûre muhâfazasına ta'yîn idüp arz idesin ki ana tefvîz olınup görüp gözede ve hem Mekke-i Mükerreme'de nezâret hıdmetin ide.

Vardukda, emrüm mûcebince anda muhâfazada olan begler kullarumdan bir yararın Cidde-i ma'mûre muhâfazasına ta'yîn idüp arz idesin ki ana tefvîz olınup görüp gözede ve hem Mekke-i Mükerreme'de nezâret hıdmetin ide.

1573 *İnöz kadısına: Celeb tahririne başlanması hakkında.*

Yazıldı.
Kāsım Beg çavuşı Sinân Çelebî'ye virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

İnöz kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem, Gümülcine kādîsına hüküm gönderilüp celeb tahrîri fermân olınup ol bâbda Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Hüseyin *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olınmış idi. Hâliyâ müşârün-ileyh kādîya âhar hıdmet emr olınmağın, zikr olınan celeb tahrîri husûsı sana emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, müşârün-ileyhe virilen hükm-i şerîfümi alup dahı ol hükm-i hümâyûnum mûcebince mezbûr çavuşumla tahrîre mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat idesin. Şöyle bilesiz.

1574 *İstanbul kadısına: İstanbul'a gelen yaş yemişlerin halka ve pazarcılara adalet ve kanun üzere sattırılması hakkında.*

Yazıldı.
Muhtesibe virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

İstanbul kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme şöyle arz olındı ki; yaş meyve ile mahrûse-i mezbûreye gelen gemileri ba'zı kimesneler karşulayup iskeleye gelmedin, getürdükleri yemişi kendüleri satun alup âdet ü kānûn üzre halka ve bâzârcılara adâlet ile taksîm ve tevzî itdürmezlerimiş. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, min-ba'd yaş yemiş ile mahrûse-i mezbûreye gelen gemileri kimesneye karşulatmayup iskeleye gelüp iskele urup dahı getürdükleri yaş meyveyi halka ve bâzârcılara âdet ü kānûn üzre satdurasın ve gemi re'îslerine dahı muhkem tenbîh ü tehdîd eyleyesin ki iskeleye gelüp, iskele urmadın kimesneye yemiş satmayalar. Bu husûslarda gereği gibi mukayyed olup emr-i şerîfüme mugāyir yaş meyve ile gelen gemileri kimesneye karşulatmayup ve gemiciler iskeleye gelmedin, getürdükleri yemişi satmak isterlerse men' u def' eyleyesin; eslemezler ise âdem koyup anun gibi emr-i şerîfüme mugāyir yemiş alanlarun aldukları yemişlerin girift idüp hemân fermân-ı hümâyûnuma mugāyir vaz' idenleri yazup arz idesin. Ve bu hükm-i şerîfümi sicill-i mahfûza kayd itdürüp dâ'imâ mazmûn-ı hümâyûnumla âmil olup hilâfına cevâz göstermeyesin.

1575 *Bozok Beyi Çerkes Bey'e: Âsi ve firari Şah Kulu oğlunun ve yanındaki yevmlilerin ele geçirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Yûnus Kethudâ'ya virildi.
Fî 7 Muharrem sene 968

Bozok Begi Çerkes Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem isyân üzre olup firâr iden Şâh-kulı-oğlı, hâliyâ ba'zı yevmlü ile gelüp ol cânîblerde fesâd üzre olduğı istimâ' olınmağın, mezkûr ele gelüp hakkından gelinüp yanında olan yevmlü habs olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup hüsn-i tedârük idüp her ne tarîkla olursa mezkûrı ve yanında olan yevmlüleri muhkem habs idüp kendünün hakkından gelüp emr-i şerîfüm yirine vardugın ve ne mikdâr yevmlüsi ele gelüp habs olduğın yazup bildüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ihmâl ü müsâhele itmeyüp ele getürüp emr-i şerîfüm icrâsında dakika fevt itmeyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 8 Muharremi'l-harâm sene 968 Kostantıniyye [29.09.1560]

1576 *Bursa kadısına: Küreğe konulan İsmail oğlu Yusuf'un durumunun araştırılması münasebetiyle asesbaşıda bulunan defterin suretinin İstanbul'a gönderilmesine dair.*

Yazıldı.

Burusa kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp bundan akdem hükm-i şerîfüm vârid olup Yûsuf b. İsmâ'îl nâm kimesne mücrimdür diyü Burusa ases-

başısı Südde-i saʿâdet'üme getürüp küreğe konılmışdı. Hâliyâ vâlidesi, bî-günâhdur diyü arz eylemeğin, mukaddemâ ne cerîme isnâd olınmışdur diyü yirinden görüp vukūʿı üzre arz idesin diyü fermân olınmağın, mezkûrun ahvâli tecessüs olındukda, mücrim irsâl olınan ases-başı elinde bulınan mücrim defterinde Cimri Cellâd dimekle maʿrûf bir kimesne bulınup lâkin ismi ol zamânda yazılmayup hâliyâ istifsâr olındukda: *"İsmi Yûsuf'dur"* dinilüp feemmâ, babası ismi maʿlûm olmayup andan gayrı ol isim ile müsemmâ kimesne tetebbuʿ olındukda bulınmadığın ve mezkûr ases-başınun elinde olan defter sûreti ihrâc olınup imzâlanup irsâl olındı diyü bildürmişsin. İmdi, zikr olınan defterün sûreti gelüp Südde-i saʿâdet'üme vâsıl olmamağın **buyurdum ki**:

Arz itdüğün üzre zikr olınan defterün sûretin ihrâc idüp ve imzâlayup Südde-i saʿâdet'üme irsâl idesin.

1577 *Bolu beyine ve Bolu sancağı kadılarına: Müslüman Tatar esirlerinin sattırılmaması ve Tatar olmayan esirlere müdahale edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 2 Safer sene 968

Bolı begine ve Bolı sancağı kādîlarına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, mektûb gönderüp bundan akdem hükm-i şerîf vârid olup Müslimân ve Tatar esîrleri bulınan yirlerde alınup muʿtemedün-aleyh kimesnelere virilmek buyurılmağın, tefahhus olınup baʿzı kimesnelerde Müslimân ve Tatar esîrleri bulınup emr-i şerîfüm mûcebince ellerinden alınup muʿtemedün-aleyh kimesnelere emânete konup ekseri âhar vilâyete beyʿ olınmağla, bulınmak mümkin olmadı diyü, arz eylemişsin. İmdi, her ne yirde hâliyâ gelmiş Tatar esîrleri varsa esîrcilerden ve ne yire beyʿ olındı ise alınup emr-i sâbıkum mûcebince yarar yirlere virilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Varıcak, siz ki kādîlarsız, her birinüz taht-ı kazânuzda onat vechile tefahhus u tetebbuʿ idüp göresiz, Müslimân Tatar esîrleri eger esîrciler ellerindedür ve eger beyʿ eyledükleri kimesnelerde her kimde bulınursa emr-i şerîfüm müstedʿâsınca ellerinden alup yarar yirlere viresiz. Ammâ Tatarlar bahânesiyle kimesnenün esîrine yapışılup teʿaddî olınmakdan ziyâde hazer eyleyesiz. Şöyle ki bu bahâne ile kimesnenün Tatar olmayan esîrlerine hilâf-ı emr yapışılup teʿaddî olındığı istimâʿ olına, aslâ özrünüz makbûl olmayup azl ile iktifâ olınmayup muʿâteb ü muʿâkab [olmanuz] mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup ne mikdâr Tatar esîri bulınup ve kimden alınup kimlere virildüğin isimleri ile defter idüp ve sicill-i mahfûza kayd eyleyesiz ki sonra taleb olındukda kime virildüği maʿlûm ola.

-1577/a-

Yazıldı.
Âdemi Osmân'a virildi.
Fî 9 Muharrem sene 967[1]

Bir sûreti Burusa begine ve sancağı kādîlarına.

Sen ki sancak-begisin, mektûb gönderüp baʿzı kimesneler Tatar tâʾifesinden niçe kimesneleri ehl ü iyâlleriyle esîrimüzdür diyü alup satup zulm eyledüklerin arz itdüğün ecilden her ne yirde hâliyâ gelmiş Tatar esîri varsa esîrcilerden her ne yirde beyʿ olındiyse alınup yarar yirlere virilmesin emr idüp **buyurdum ki**.

---

1 "968" olmalı.

1578 *Vidin beyine ve kadısına: Vidin'de Kurd Ali adlı sipahinin katlinden Mehmed adlı sipahi suçlu bulunursa şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.*

Yazıldı.
Kādî-asker arz itmişdür. Husrev Çavuş'a virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Vidin begine ve Vidin kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefs-i Vidin'de Saʿdî Hoca Mahallesi'nde Kurd Ali nâm sipâhî maktûl bulınmağın Niş hudûdı'nda iken Hûrî nâm vâlidesi, Mehmed b. Hasan nâm sipâhî tarîk-ı âmda şiş ile urup katl eyledi diyüp mahalle-i mezbûre halkından tefahhus olındukda mezbûr Mehmed mecrûhan üzerimüze gelüp: *"Seni kim mecrûh itdi?"* diyü süʾâl olındukda: *"Merkūm Kurd Ali odama gelüp meydâna daʿvet idüp taşra çıkduğumda elüme ve başuma kılıç ile çalup mecrûh idicek, ben dahı şiş ile urdum"* didi diyü haber virdüklerin ve mahalle-i mezbûre ahâlîsi mastûr Mehmed ehl-i fesâd ü şenâʿatdür didüklerin arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl bulıcak, ihzâr-ı husamâ kılup bu husûsı Şerʿile teftîş idüp göresin; mezkûr Kurd Ali'yi, mezkûr Mehmed katl eyledüği Şerʿile sâbit olursa, lâzım gelen icrâ idüp yirine koyasın. Mezbûrları habsden ıtlâk itmeyüp ya egerçi zâhir olan hususların mufassal arz idesin.

1579 *Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Sava nehri yakınındaki Yastofça Kalesi'nin küffârın zararından korunması için tamir olunması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Sinân Voyvoda'ya virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp *"Bosna serhaddinde nehr-i Sava kurbinde olan Novesin ve gayr-ı memâlik reʿâyâsı ve aʿyânı, nehir öte Sava'ya katılduğı mahalde küffâr-ı hâksâr dâʾimâ donanma ile bize mazarrat kasdın ider. Şöyle ki, mahalle-i mezbûrda vâkıʿ olan Yastofça nâm harâbe kalʿa, Gradişka kalʿası'na muʿîn ü zahîr kılınup içerü kalʿalardan birer mikdâr nefer alınup maʿmûr olınmaz ise küffârdan zarar irişüp perâkende olmamuz mukarrerdür"* dimeğin, fi'l-vâkıʿ muhâfaza-i memleket için kalʿa-i mezbûrenün maʿmûr olması mühimm olmağın Bosna sancağınun baʿzı kılâʿından elli üç nefer hisâr-eri istihrâc olınup ve dizdârı ve kethudâsı timarlarına mahlûlâtdan işâret olınup ve kalʿa-i Gradişka azeblerinden dahı alınmış iki nefer azeb ulûfeleriyle ihrâc kılınup ve azeb-agasınun ve kethudâsınun ulûfeleri dahı defterde mahlûlâtdan işâret kılınup ve adû-yı hâksârdan memlekete havf olmağın, kalʿa-i mezbûreye hıdmet için konılup ve defterleri mühürlenüp irsâl olındığın ve kalʿa-i mezbûrenün taʿmîri için cerahor lâzım olduğın arz itmişsin. İmdi, arz itdüğün üzre zikr olınan kılâʿdan ihrâc idüp kalʿa-i mezbûreye taʿyîn itdüğün müstahfız ve azeb tâʾifesi emr olınup ve kalʿa-i mezbûre taʿmîri için dahı karîb olan yirlerden kifâyet mikdârı cerahor ihrâc olınmasın fermân idüp **buyurdum ki**:

Bu bâbda kendün bi'z-zât mukayyed olup dahı karîb olan yirlerden kifâyet mikdârı cerahor ihrâc itdürüp kalʿa-i mezbûreyi taʿmîr itmek bâbında envâʿ-ı mesâʾî-i cemîle vücûda getüresin. Ammâ bu bahâne ile ziyâde cerahor ihrâc olınup ve kimesnenün akçası alınup zulm ü hayf olmakdan ve baʿîd yirlerden yazılup reʿâyâya tazyîk olmakdan ziyâde hazer idesin.

1580 ***Rumeli beylerbeyine: Adı geçen kaleye hisar eri tayin edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Âmed dizdâr.
Malkoç Beg âdemi Sinân Voyvoda'ya virildi.
Fî 9 Muharrem sene 968

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Bosna Sancağı Begi Malkoç mektûb gönderüp Bosna serhaddinde, nehir öte Sava'ya katıldığı mahalde vâkıᶜ olan Yastofça nâm harâbe kalᶜanun taᶜmîri memleketin hıfzına her vechile enfaᶜ olmağın, kalᶜa-i mezbûreye Bosna sancağında vâkıᶜ olan kalᶜalardan elli üç nefer hisâr-eri ihrâc idüp kalᶜa-i mezbûreye taᶜyîn idüp defter idüp arz itmeğin **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyhin defteri mûcebince kalᶜa-i mezbûreye taᶜyîn itdüği hisâr-erlerinün berâtların virüp deftere kayd eyleyesin ki, baᶜde'l-yevm zikr olınan kalᶜada muhâfaza hıdmetinde olalar.

[Yev]mü'l-isneyn fî 9 Muharremi'l-harâm sene 968 Kostantıniyye [30.09.1560]

1581 ***Yeniçeri ağasına: Su yolu hizmetindeki 23 acemi oğlanın kapuya çıkmaları hakkında.***

Yazıldı.
Muhzıra virildi.
Fî 10 Muharrem sene 968

Yeniçeri-agasına hüküm ki:

Muhrûse-i İstanbul'a gelen su-yolında hıdmet iden acemî-oğlanlardan yigirmi üç nefer oğlan kapuya çıkmak emr idüp isimleri defter olınup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûrları emr-i şerîfüm mûcebince kānûnları üzre kapuya çıkarasın.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 10 Muharremi'l-harâm sene 968 [01.10.1560]

1582 ***Malkara kadısına ve Yörük Subaşısı Pîri'ye: Malkara'da cinayet ve hırsızlık suçlarını işleyen kişiler hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.***

Yazıldı.
Arz getüren Nasûh'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Migalkara kādîsına ve yürük sübaşısı Pîrî'ye hüküm ki:

Sen ki kādîsın, Südde-i saᶜâdet'üme mektûb gönderüp kazıyye-i[1] mezbûre kurbinde Helvâcı-kapusı dimekle maᶜrûf mevzıᶜda on nefer kâfir bir yirde cemᶜ olup otururlarken, sen ki yürükler sübaşısısın, âdemlerünle üzerlerine varup dutup voyvodaya teslîm idüp meclis-i Şerᶜa getürdüklerinde keyfiyyet-i ahvâl mezbûrlardan süᵓâl olındukda, içlerinden Yani nâm zimmî yigirmi gün vardur ki Kavak kurbinde bir kimesne bulduk bir ferâce ile beş bin akçasın alup karye-i mezbûreden bir yeniçerinün ırgadına emânet koduk ve bundan gayrı karye-i mezbûrede Kula nâm kimesneyi biz katl

eyledük, ben okla darb eyledüm; bir yoldaşum başını katᶜ eyledi. Bu hâdiseyi itmekde mübâşir olan yoldaşlarum kaçdılar; ben kasaba-i mezbûreye gelürken bizi dutdılar diyü ikrâr idüp ve Yorgi nâm zimmîden süᵓâl olındukda ben dahı karye-i mezbûrede bir hâtûna hıdmet ider idim. Mezbûr dahı bana iki defᶜa gelüp bize yoldaş ol, falan yirde ev basalum didi, ben tâbiᶜ olmadum. Kör Terzi ile mezbûr yeniçerinün ırgadı ile şehre gelürken bizi dutdılar diyü ikrâr idüp ve gayrı kâfirlerden süᵓâl olıcak, baᶜzısı kazâᵓ-i mezbûre köylerinden ve baᶜzısı Gelibolı kazâsından ve baᶜzısı Tekfur-dağı kazâsından köylerde ırgadlık itdüği Rûm-ili'ne gidelüm diyü cemᶜ olduk didüklerinde ve etrâfda olan kurâ halkı ve kasaba halkı mezbûrlar eyi kimesneler değillerdür, harâmîlerdür ve her zamânda âlet-i harb ile gezerler, âlet-i harb ellerinde ok ve yay ve kılıç ve kürde ve harbeleri vardur. Eger bunlar ıtlak olınurlar ise ehl [ü] iyâllerimüz ile bir yirde olımazuz didüklerin arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Bu bâbda mazınna vü müttehem olanları onat vechile husamâ muvâcehesinde teftîş ü tefahhus idüp göresin; anun gibi cürmi sâbit ü zâhir olanları mahallinde Şerᶜile lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın. Şerr-i (?) salb ü siyâsete ve yâhûd katᶜ-ı uzva müstahıkk olmayan mücrimleri sâbit olan cerîmelerinün sûret-i sicilleri ile atebe-i ulyâma gönderesin.

[1] "kasaba-i" olmalıdır.

1583 ***Edirne kadısına: Ölen Subaşı Mehmed'e vâris olduğu iddia edenlerin hakkında.***

Yazıldı.

Edirne kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Edirne sübaşısı olan Akpınarlu Mehmed fevt olup vârisleri yoğiken baᶜzı kimesneler hilâf-ı vâkıᶜ verâset daᶜvâsın itdükleri istimâᶜ olınmağın **buyurdum ki**:

Varıcak, anun gibi verâset daᶜvâsın iden kimesneleri anda istimâᶜ itmeyüp Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin ki gelüp bunda Şerᶜile görile.

1584 ***Diyarbekir defterdarına: Deyr-ü Rehbe sancağının Ragab Aʿrabının âdet-i Arabiyyesi iltizâmının, mîrî malına ve reâyâya faydalı görülen kimseye tevcih edilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Arz getüren Abd (?) nâm Arab'a virildi.
Fî 12 Muharrem sene 968

Diyârbekr defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı muᶜallâ'ma mektûb gönderüp Deyrü Rahbe sancağına tâbiᶜ Ragab Aᶜrâbının mukaddemi ve şeyhi olan Ahmed içün bundan akdem tâᵓife-i mezbûrenün âdet-i Arabiyyesiyçün alınacak emvâlin elli bin akçaya iltizâm idüp vaktinde adâlet ile cemᶜ idüp Hızâne-i Âmire'ye teslîm itmek sadedinde iken, Gurgure (?) nâm Arab, Südde-i saᶜâdet'üme gelüp zikr olınan âdet-i Arabiyyeyi yılda yigirmi bin akça ziyâde idüp yetmiş bin akçaya iltizâm eylemeğin, ana virilüp ve mezkûr Ahmed'e mukaddemâ yigirmi bin akça zeᶜâmet içün hükm-i şerîfüm virilüp zikr olınan Gurgure'nün iltizâmı üzre seksen bin akçasın mîrîye ve yigirmi bin akçasın zeᶜâmete bedel kendüsi almak şartıyla âdet-i Arabiyyeyi yüz bin akçaya iltizâm idüp ve Gurgur[e]'den bu asıl-zâde ve sâdıku'l-kavl muᶜtemed ve tâᵓife-i mezbûre ile hüsn-i zindegânesi olup hıdemât-ı mîrîye istihdâm olınmağa her vechile enfaᶜ u evlâ olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda göresin; mâl-ı mîrîye ve reᶜâyâya enfaᶜ kangısı ise ana tevcîh idüp zabt itdüresin ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 11 Muharrem sene 968 Kostantıniyye [02.10.1560]

1585 ***Semendre beyine ve kadısına: Vilâyet muhafazası işini taahhüd eden knez ve primikürlere bu işin gördürülmesi ve yapmazlarsa haraca bağlanıp eskisi gibi martolos istihdamı hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e verildi.
Fî 17 Muharrem sene 968

Semendire begine ve kādîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, mektûb gönderüp martolos taleb eylemişsin. İmdi, sâbıka vilâyet-i Semendire'de vilâyet hıfzı içün altı yüz nefer martolos olup sonra knezler ve primükürler gelüp martolos ref' olınup ol hıdmeti biz kabûl idüp mâl-ı mîrî cem'ine mu'âvenet idüp ve kangı primükürün karyesinden bir ra'iyyet girîhte olsa harâcına zâmin olup ve girü yirine götürelüm ve sefer-i hümâyûn vâkı' oldukda bile eşüp köpriler ve gemiler ta'mîrine mu'âvenet idelüm ve biz seferde olduğumuz zamânda girü ebnâmuzdan ve karındaşlarımuzdan kifâyet mıkdârı âdem bulup vilâyet muhâfazası hıdmetin itdürelüm diyü iltizâm idüp ol mukābelede kendü baştineleriyle mu'âf ü müsellem olup harâc ve ispençe virmeyüp ve kendüleriyle mütemekkin olan oğullarından ve karındaşlarından dahı ispençe alınmaya diyü zâmin ü mütekeffil oldukları defter-i atîkde mukayyed bulınmağın, hâliyâ tahrîr-i cedîdde dahı vech-i meşrûh üzre kayd olmışdur. **Buyurdum ki**:

Muhâfaza-i memleket içün mezkûrları defter mûcebince istihdâm eyleyesin. Şöyle ki, defter mûcebince iltizâm itdükleri hıdmetlerinde ihmâl ü tekâsül iderlerse arz idesin ki girü sâ'ir re'âyâ gibi har[â]ca bağlanup memleket hıfzı içün üslûb-ı sâbık üzre martolos mı yazılmak evlâdur, emrüm ne vechile olursa amel idesin.

1586 ***Bursa kadısına: Bursa'da Seyyid Muhammed-ü'l-Buharî Vakfı mütevellisinin, suçlarından dolayı şikâyet ettiği adamların küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Sultân mütevellîsine virildi.
Fî 14 Muharrem sene 968

Burusa kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Burusa'da Seyyid Mehmed el-Buhârî *aleyhi rahmetü'l-Bârî* imâreti evkāfı mütevellîsi olan Mustafa, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp evkāf-ı mezbûre re'âyâsından olup yürük tâ'ifesinden olan Hasan ve Hüseyin nâm karındaşlar içün ehl-i fesâd olup tüfeng getürüp dâ'imâ şenâ'atden hâlî olmamağın ele getürilüp teftîş olındukda Kırık nâm karyeden Mustafa nâm kimesneyi âlet-i harb ile katl itdükleri sâbit olmağın habs olınup arz olınmak üzre iken maktûl-i mezbûrun vârisleri sulh eyleyüp habsden ıtlâk olınmışlar. Evkāf-ı mezbûre câbîsi, mezbûrlardan ihtirâz idüp mâl-ı vakfın tahsîline kādir değilüm didüğin arz eylemeğin imdi, **buyurdum ki**:

Mezkûrları ele getürüp küreğe konmak içün yarar âdemler ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki yolda ve izde onat vechile hıfz idüp gaybet itdürmekden ihtirâz eyleyeler.

1587 ***Anadolu beylerbeyine ve Kütahya kadısına: Karahisar'da timar sahiblerinden kâtib Şehsüvar ile kardeşi Kalender'in ağalarına ve sair köy halkına zulüm ve taaddilerinden dolayı muhakeme edilmesi ve neticesinin bildirilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 13 Muharrem sene 968

Anadolı beglerbegisine ve Kütahya kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Kara-hisâr Sancağı Begi Gülâbî *dâme izzuhû* ve Kara-hisâr kādîsı nâ'ibi mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda yedi bin akça timarı olan Kâtib Şehsuvâr ve beş bin akça timarı olan karındaşı Kalender, re'âyâlarına ve sâ'ir kurâ halkına zulm ü te'addî eyledüklerin bildürmeğin, timarları âhara virilüp ve kendüler dahı Südde-i sa'âdet'üme gelüp: *"Bizi hilâf-ı vâkı' arz itmişlerdür"* didüklerinde, ahvâlleri yirinde sıhhati üzre teftîş olınup görilmek içün, âdemün Abdî'ye habs ile teslîm olınup sana gönderildi ve zikr olınan arzlarun sûretleri dahı aslından ihrâc olınup bile gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup ve arzlarda mastûr olan mevâddı yirlü yirinde husamâ muvâcehesinde hakk üzre Şer'ile teftîş idüp göresin; müşârün-ileyh arz itdüği husûslar mezkûrlarun üzerine sâbit ü zâhir olur ise re'âyâsınun Şer'ile sâbit olan hakların hükm idüp alvirüp ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup ve nenün gibi mâddeler sâbit olduğın yazup bildüresin. Eger nâ'ibün ve müşârün-ileyhün arzı gayr-ı vâkı' ise nâ'ibi habs idüp arz idesin ve bi'l-cümle hakk kangı cânibde ise bir cânibe meyl itmeyüp hakk üzre görüp bildüresin.

1588 ***Delvine sancağı beyine: İsyan ve tuğyanlarına binaen evvelce başka yerlere nakledilmiş bazı köylülerin eski yerlerine iadeleri hakkında.***

Yazıldı.
Beg kethudâsına virildi.
Fî 13 Muharrem sene 968

Delvine sancağı begine hüküm ki:

Livâ'-i mezbûra tâbi' Kurdeş nâhiyesinde isyân ü tugyân ile meşhûr olan Jölab nâm karye bundan akdem ümerâ-i selef, emr-i şerîf ile isyânlarına binâ'en niçe def'a v[a]rup envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm ile sâkin oldukları sa'b mekânlarından kaldurup nısfın Delvine semtinde Edrenmiş nâm mahalle ve nısfın Ergiri kasrı semtinde Karvik kal'ası kurbinde kondurup derbend idüp itâ'at üzre iken, hâliyâ kalkup eski vatanlarına rücû' idüp kadîmi isyânların izhâr itmekle Emin ve Tvernik ve Aya-Vasil nâm karyeler dahı kalkup eski mekânlarına göçüp muttasıl fesâd itmekden hâlî değillerdür diyü arz itmişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, zikr olınan karyeler halkın girü uslûb-ı sâbık üzre ta'yîn olınan yirlerine getürdesin.

1589 ***Eskişehir kadısına: Nalbant Mustafa'nın hasımları elindeki hükmün alınıp gönderilmesine dair.***

Yazıldı.
Na'îmî Çelebî'ye virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Eskişehir kādîsına hüküm ki:

Sâbıkā sipâhî-oğlanları zümresinden olan Na'lband Mustafa Dergâh-ı mu'allâ'ma gelüp arz eyledi ki, anda ba'zı kimesneler

ile daʿvâsı olup bi-hasebi'ş-Şerʿ ve'l-kānûn teftîş olınmak içün hükm-i hümâyûnum virilüp mezkûr kimesneler senün bizümle olan daʿvâlarun istimâʿ olınmak içün hükm-i hümâyûnum virilmişdür, diyü nizâʿ iderlerimiş. **Buyurdum ki**:

Zikr olınan hükmi, mezkûr kimesnelerden alup mühürleyüp Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

-1589 /a-
Bir sûreti dahı aynı ile yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 11 Rebîʿu'l-âhir sene 968

[Yev]mü'l-hamîs fî 12 Muharrem sene 968 [03.10.1560]

1590 ***Deryaya ve küffâra mahsul verdirilmemesi hakkındaki hükmü tekiden Yenişehir kadısına hüküm.***

Yazıldı.
Husrev Beg âdemine virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr]

Yenişehir kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem ol cevânibe niçe defʿa ahkâm-ı şerîfe gönderilüp deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmek menʿ olınmış idi. Ol evâmir-i sâbıka kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup taht-ı kazânda vâkıʿ olan iskelelerden geçen seneden bu seneye gelince kimesne deryâya ve küffâr-ı hâksâra emre mugāyir tereke virmiş midür, virenler kimlerdür, ne mikdâr tereke virmişdür, ne zamânda virmişdür? Maʿlûm idinüp dahı yazup bildüresin.

1591 ***Ağrıboz beyine: Sahte defter sunanlar arasında evvelce yanlışlıkla küreğe konulan Şah Ali'nin salıverilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Arz getüren Mahmûd'a virildi.
Fî 19 Muharrem sene 968

Ağriboz begine hüküm ki:

Bundan akdem hüküm gönderilüp Şâh Ali nâm kimesne ile Mehmed nâm kimesnelerün nizâʿları olup sûret-i defter ibrâz itdüklerinde Mehmed'ün sûret-i defteri müzevver olmağın küreğe gönderesin diyü emr olındı. İrsâl olınan emr-i şerîfde defterde mastûr olan Mehmed ile İbrâhîm içün küreğe[1] mezkûrları küreğe gönderesin diyü yazılmağın hükm-i şerîf virilen Şâh Ali bile habs olındığı istimâʿ olınmağın **buyurdum ki**:

Anun gibi hükm-i şerîf ileten Şâh Ali de habs olmış ise ıtlâk idüp emrüm üzre mezkûrları küreğe gönderesin.

1 "küreğe" kelimesi fazaladan yazılmış olmalı.

[Yev]mü'l-isneyn fî 16 Muharrem sene 968 [07.10.1560]

1592 ***Edirne kadısına: Kaftancı Kara İlyas'ın İstanbul kasaplarından olduğu için İstanbul'a gönderilmesi hakkında.***

İstanbul kādîsı muhzırlarından Emîr Hasan b. Şaʿbân'a virildi.
Fî 16 Muharrem sene 968

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mahrûse-i Edirne'de sâkin Kaftancı Kara İlyâs nâm kimesne mahmiyye-i İstanbul kassâblarından olup kendü nefsiyle gelüp hıdmet itmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Muhzır Emîr Hasan b. Şaʿbân varıcak, mezkûrı mâlik olduğı sermâyesiyle yarar âdemlere koşup mahrûse-i mezbûreye gönderesin ki gelüp nefsiyle kassâblık hıdmetinde ola.

-1592/a

İstanbul kādîsı muhzırlarından Ramazân-oğlı Dervîş'e virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Bir sûreti Burusa kādîsına, Burunsuz Acem dimekle maʿrûf Pîr Ali nâm sarrâf içün.

-1592/b-
Muhzırlardan Mahmûd-oğlı Halîl'e virildi.
Fî Yevm-i m[ezbûr].
Bir sûreti Sofya kādîsına, Kara-oğulları dimekle maʿrûf Hacı Abdî ve Hacı Nasûh içün.

1593 ***Karahisar ve Sandıklı kadılarına: Karısının yüzünü yaralayan Yakub Çavuş hakkında tahkikat yapılıp şeriate göre lâzım gelenin icrası hakkında.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 16 Muharrem sene 968
Arz, şikârda Pâdişâh hazretlerinün rikâb-ı hümâyûnlarına sunılup üzerinde hatt-ı şerîf olup ana göre yazıldı.

Kara-hisâr ve Sanduklu kādîlarına hüküm ki:

Sen ki kādîsın, mektûb gönderüp kazâʾ-i mezbûra tâbiʿ Emîr-hisârı nâm karyede sâkin olan Dergâh-ı âlî çavuşlarından Yaʿkūb Çavuş'un Ali nâm bir Arabı, zevcesi olan Sâbir[e] Hâtun'un burnın kesüp cemîʿ-i espâbın alup sübaşı ile mürâsele gönderilüp sâʾir kulları zaʿîm-i mezbûra, *"Arabı ihzâra gelürsen kan olur"* diyüp sübaşı dahı ihzârına kādir olmayup Şerʿ-i Şerîfün icrâsına kābiliyyet olmaduğın arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki**:

Mehmed Çavuş varıcak, bu husûsı maʿan bi'z-zât mübâşeret idüp Arabı mezkûr Yaʿkūb Çavuş'a teklîf idüp buldurup husamâyı berâber idüp bir defʿa Şerʿile fasl olmış olmayup on beş yıl mürûr itmiş daʿvâ değil ise hakk üzre Şerʿile teftîş ü tefahhus idüp göresin, eger mezkûr Arab, mezkûrenün ol vechile burnın kesüp teʿaddî itdüği Şerʿile sâbit olursa Şerʿile lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ ve himâyet itmeyüp hakk üzre görüp hilâf-ı Şerʿ kimesneye iş itdürmeyesin; anun gibi çavuş bulup virmekde nizâʿ iderse çavuşı habs idüp arz idesin.

1594 *Bolu kadısına ve Zaim Süleyman'a: Bolu livasında fesat ve şenaat üzere olan talebelerin yakalanmaları hakkında.*

Yazıldı.

Bolı kādîsına ve zeʿâmet tasarruf iden Zaʿîm Süleymân'a hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Zaʿîm Süleymân'sın, Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp, livâʾ-i Bolı'nun fesâd ü şenâʿat üzre sûhtelerinün teftîşi içün vârid olan hükm-i şerîf mûcebince husûs-ı mezbûrun tecessüsinde iken Kıbrus kazâsında Kırık nâm karyeden Ali nâm kimesne hırsuz yatağı ve hırsuz olup baʿzı mâddeleri Bolı kādîsı mahzarında sâbit olup sancak-begi, emrile teftîşe gitmiş bulınup vâkıʿ olan sicilleri irsâl olınup şerîkleri bulınmak içün hükm-i şerîf lâzımdur, diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûsa ihtimâm-ı tamâm ile mukayyed olup mezbûr Ali'nün şerîklerini her kimler ise ve kande ise buldurması lâzım olanlara teklîf eyleyüp buldurup getürdüp hakk taleb ider kimesneler var ise husamâ muvâcesinde bir defʿa Şerʿile fasl olınmış olmayup ve üzerine bilâ-özr-i Şerʿî on beş yıl mürûr eylemiş olmayan kazıyyelerini ber-mûceb-i Şerʿ-i kavîm teftîş eyleyüp göresin; ehl-i fesâd ü şenâʿat idükleri Şerʿile sâbit olacak olursa erbâb-ı hukūka sâbit olan hakların alıvirdükden sonra, muktezâ-yı Şerʿile amel eyleyesin. Ammâ sipâhî olanı habs idüp arz eyleyesin ve hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbiʿ olup tezvîr ü telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan hazer eyleyüp kazıyyede medhâli olmayanı dahl itdürmeyesin.

1595 *Eflâk voyvodasına: Yergöğü Kalesi'nin tamirinin tamamlandığıyla ilgili mektubu üzerini sadakatte devam etmesi ve muhafazada ihtimam göstermesi hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 21 Muharrem sene 968

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp fermân-ı şerîfüm üzre Yergöği kalʿası taʿmîrine vâfir ü müstevfâ cerahor ve kereste tedârük idüp irsâl itdüğün ve kalʿa-i mezbûreye gurre-i Receb'de mübâşeret olınup ikdâm ü ihtimâm ile itmâma irişdüğin bildürmişsin. İmdi, Âstâne-i saʿâdet'üme sadâkat ü ihlâs ile hıdmet ider yarar kulumsun, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, eger kalʿa-i mezkûre hıdmeti husûsıdur ve eger memleket ü vilâyetin hıfz u hırâseti ve refâhiyyet ü emnidür, dakika fevt itmeyüp mücidd ü merdâne olup Âstâne-i devlet-âşiyân'uma olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca vâkıʿ olan hıdemât-ı hümâyûnumda dakika fevt itmeyüp muhtâc-ı arz olan husûsları ve sâʾir vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı yazup bildürmekden hâlî olmayasın ve Eflâk'dan baʿzı müfsidler kaçup Silistre begi fevt olmağla Silistre kalʿası'nda habs olınmışlardı. Mahallinde siyâset olınmak içün çavuş gönderilmişdür.

1596 *Van beylerbeyine: Van'daki gönüllü, azab ve tüfekçi taifesinden bizmetlerinden izinsiz ayrılanların ulûfelerinin kesilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 18 Muharremi'l-harâm sene 968

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Van'da olan gönüllü ve azeb ve tüfengci tâʾifesi ve müstahfızlar hıdmetlerinde olmayup icâzetsüz âhar yire gitdükleri istimâʿ olındı. **Buyurdum ki**:

Va[r]ıcak göresin; anun gibi tavâʾif-i mezbûreden icâzetsüz koyup gidüp girü gelen kimesnelerin ulûfelerin katʿ idüp virdürmeyesin ki herkes, hıdmetlü hıdmetlerinde olup ihmâl ü müsâhele itmeyeler.

1597 *Bursa ve Kite kadılarına: Emre mugayir olarak pirinç ve saireyi Kumla, Gemlik ve Karamürsel iskelelerinden çıkaran Mustafa Reis'in tutulup bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Muhtesib'e virildi.
Fî 20 Muharrem sene 968

Burusa ve Kite kādîsına hüküm ki:

Mustafa nâm reʾîs Kumla ve Gemlik ve Karamürsel iskelelerinde emre mugāyir üç yüz yük pirinç ve dört kafes şeker ve dahı baʿzı espâb çıkarup beyʿ itdüği istîmâʿ olındı. **Buyurdum ki**:

Varıcak teftîş idüp göresin; mezkûr reʾîs fi'l-vâkıʿ emr-i şerîfe mugāyir öte yakaya bu makūle metâʿ çıkarup beyʿ itmiş ise ve ne mikdâr ise defter idüp emre mugāyir iletüp beyʿ itdüği eger pirinçdür ve eger şekerdür, girift idüp ve kendüyi dahı tutup ne mikdâr metâʿı girift olınursa defteri ile Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

1598 *Birgi kadısına: Aydın sancağı kadısı ile Ali adlı subaşının Selcen oğlu ile beraber yaptıkları fenalıklara dair tahkikat yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Maksûd Çavuş'a virildi.
Fî 21 Muharrem sene 968

Birgi kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Aydın sancağında Arpaz nâm karye halkı rikâb-ı hümâyûnuma rukʿa sunup ve baʿzıları Südde-i saʿâdet'üme gelüp kādîları olan Muhyiddîn, kasaba-i mezbûra iltizâm iden Ali nâm sübaşı ile ve Selcen-oğlı dimekle maʿrûf kimesne ile müttefik olup sübaşınun çengî câriyeleri olup bir gice kādî, sübaşınun odasında ve bir gice sübaşı, kādî odasında yiyüp içüp kasaba-i mezbûre halkından niçe Müslimânları fakîr u muhtâc idüp ve Hüseyin nâm kimesnenün bir oğlını bostân beklerken kādînun hıdmetkârları dülbendin boğazına takup fiʿl-i kabîh itmek kasdına kādîya alup giderken Süleymân Kethudâ nâm kimesne râst gelüp kurtarup ve kendüyi dahı fülan kimesneye beş yüz akça borcun var diyü sübaşıya dutdurup habs itdürüp beş yüz akçasın aldurup ve mezbûr Selcen-oğlı'nun bir Arab kulı Hacı Yûsuf nâm kimesnenün bir merkebini serika idüp sâhibi merkebin, Arabun elinde bulup döğüp elinden alup Arab fevt olmağla Mehmed Fakîh nâm kimesneye senün Arablarun katl itdi diyü mezbûr Selcen-oğlı dutdukda kādî-i mezbûr *"seni kurtarayın"* diyü üç sikke altunın aldukdan sonra iki bin akça dahı aldurup ve yine mezbûrun iki buçuk kile arpasın alup iki yüz elli akça iderken yüz akça virüp ve Bâlî nâm kimesne dahı Abdullâh Fakîh nâm kimesne fevt oldukda altı bin akçalık koyunın bir kimesne ile müşterek satun alup kādî eline huccet virmiş iken mezbûr sübaşı müteveffânun hâtûnın almağla altı aydan sonra koyunı sübaşı elinden alup kādîya fetvâ iletüp kādî muʿîn olmağla fetvâya amel itmeyüp Süleymân ve Mustafa nâm kimesnelerün dahı bir kimesnede bin akçaları olup yüzine sâbit idüp akçayı hükm idüp sicillât itmiş iken kādî yine hükmin

dönderüp mezbûrlar gā'ibde iken virmiş haklaşmış diyü ana hükm idüp ve Abdullâh nâm kimesnenün bir akçalık imâmete on beş florisin alup ve Süleymân nâm kimesnenün iki kile arpasın alup iki yüz akça iderken seksen akça virüp ve getüresin diyü şart dahı virüp ve Mustafa nâm kimesnenün ebesi fevt olup kādî-yı mezbûr espâbın kısmet idüp mezbûrun anasından intikâl itmiş incüsi olup bize yarardur diyü anı dahı elinden alup incüsin istediği içün ehl-i örfe virmek isteyüp havf eyledi diyü arz-ı hâl itdükleri ecilden sundukları ruk'alarun sûreti aynı ile ihrâc olınup gönderildi. İmdi, ruk'alarda mastûr olan ve zikr olınan mâddeler onat vechile husamâ muvâcehesinde hakk üzre teftîş olınup zikr olınan mâddelerden biri kādî-i mezbûrun üzerine sâbit olursa kādî azl olınup umûmen teftîş olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Varıcak, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup eger sûret-i ruk'alarda mastûr olan ve eger takrîr olınan mevâddan her kim gelüp da'vâ iderse kādî-ı mezkûr ile mürâfa'a idüp bir def'a Şer'ile fasl olmış olmayup ve on yıl mürûr itmeyen da'vâların ber-mûceb-i Şer'-i kavîm teftîş idüp anun gibi tahrîr olınan mevâddan biri kādî-i mezkûrun üzerine Şer'ile sâbit olur ise emrüm üzre ma'zûl olup ba'dehû eger tahrîr olınandur ve eger sâ'ir umûmen her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse vech-i meşrûh üzre da'vâların görüp her kimün hakkı sâbit olur ise ba'de's-sübût ashâbına bî-kusûr alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit alup ve ne maküle mevâd sâbit olur ise mufassal yazup bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde temâm-ı hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîrden ve telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan ve hilâf-ı Şer' kimesneye iş olmakdan hazer eyleyesin. Anun ruk'ada da'vâ oldukların nesne sâbit olmazsa Şer'ile itmeyesin.

1599 *Dukagin beyine: Ergiri'nin bir köyünde oturan İlyekin adlı zimminin sâbık Eflâk voyvodasına borcu olmadığından rencide edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 21 Muharrem sene 968

Dukagin begine hüküm ki:

Eflâk voyvodası mektûb gönderüp Avlonya sancağında Ergiri-kasrı kazâsına tâbi' Bogaya (?) nâhiyesinde Mübâretiye nâm karyede mütemekkin olan İlyekin nâm zimmî içün varup der-i devlete bir kimesne babam Mirço'nun mezbûr İlyekin zimmetinde iki yüz bin akçası kalmışdur diyü arz idüp zikr olınan akça tahsîl olınmak içün livâ'-i mezbûr sancağı begi Ahmed *dâme izzuhû*'ya hükm-i şerîf vârid olup, mezkûr zimmînün üzerinde babamun bir akça ve bir habbesi kalmış değildür diyü bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, mezkûra kimesneyi bî-vech dahl itdürmeyüp ol bâbda hilâf-ı Şer'-i Şerîf rencîde itdürmeyesin.

1600 *Sultan Hüseyin Bey'e: Öte canibden vâkıf olduğu ahvali bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 25 Muharrem sene 968

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp öte cânibden vâkıf olduğun ahbârı i'lâm idesin diyü emrüm olmış idi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, şimdiye değin öte cânibden vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı yazup bildürüp ba'de'l-yevm dahı i'lâmdan hâlî olmayasın.

[Yev]mü's-sebt fî 21 Muharremi'l-harâm sene semân ve sittîn ve tis'a-mi'e [12.10.1560]

1601 *Anadolu'da derya yalılarında ve yakınında olan sancak beylerine ve kadılarına: Donanma-yı Hümâyûn geçtikten sonra tecavüzat ve şekâvette bulunan levendlerin takip ve yakalanmaları hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-başı'ya virildi.
Fî 28 Muharrem sene 968
Ba'dehû Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 3 Safer

Vilâyet-i Anadolı'da deryâ yalılarında ve yalıya karîb yirlerde olan sancaklar beglerine ve kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Livâdiye ve Yenişehir kādîları Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp donanma-i hümâyûn bu tarafdan geçdükden sonra levend tâ'ifesinden Tirelü Mehmed ve Kara Ca'fer ve Ahmed ve Delü Bayrâm ve Sefer ve Arnavud Hüseyin nâm re'îsler altı pâre on yedişer oturaklu gemilerle bu taraflarda gezüp ba'zı yirlere çıkup gāret eyleyüp kazâ'-i Livâdiye'de havâss-ı hümâyûndan Hayreddîn Paşa mukāta'asına tâbi' Lonkor nâm karyeyi urup ve yüz doksan altı nefer kimesnesini alup ve küllî mâlların gāret eyleyüp ehl-i karye ardlarınca Ağriboz adası'nda yetişüp halâsa mümkin olanların esîr bahâsından ziyâdeye akça ve espâb virüp halâs idüp bâki yetmiş neferi kalup halâsı mümkin olmadığın ve mezbûr levendün cemî'-i ahvâli ehl-i vukūfdan işidildüği üzre karye-i mezbûrede mütemekkin olan Süleymân Emîn ile arz olınmış idi. Hâliyâ mezbûr Lonkor köyi halkı ol halâs olmayan yetmiş neferin Anadolı vilâyetine geçüp ol taraflarda satılup müteferrik oldukların işidüp Anadolı semtine varup buldukların taleb eylemek istedüklerin arz idüp ve Yenişehir ve Alasonya kādîsı Mevlânâ Mustafa *zîde fazluhû* dahı mektûb gönderüp sene 967 Receb'inün evvelinde vilâyet-i Anadolı'dan ba'zı harâmî levend kayıkları ile gelüp Yenişehir'de Kerme nâm karyeyi urup re'âyâsından Polopolin ve Ayostoli Polid nâm ملكى ve Todor Polya ve Nikola Mirosaş ve Dimosuyaş ve Yarandaklu ve Yorgo Kosta Gabas ve Yani Yakob ve Nikosoli ve Divasimalı ve Dimo Koko ve Yorgo Nikola ve Koyko Polid ve Dimo Lazari ve Yorgovi ve Boyro ve Nikola Yani Kokola nâm zimmîleri ve İvele bint-i Gabas nâm sagire ve Arhond Droça Yani Kostaki ve Zoro bint-i Kundari ve Piloton İşkabeste nâm zimmîyyeleri gāret idüp Anadolı vilâyetine alup, gidüp ba'dehû kendü kazâ'-i mezbûra geldükde ahâlî-i karye-i mezbûre kazıyyelerin arz eylemek taleb itdüklerinde ba'zı ehl-i vukūf da bu fesâdı idenler kimlerdür diyü tefahhus olındukda re'sü'l-fesâd Anadolı'da kasaba-i Seferî-hisâr'da Velî Bayrâm nâm re'îsdür ve kalan kayıkların re'îsleri mezbûrun yoldaşlarıdur ve alup gitdükleri re'âyâyı, kasaba-i mezbûrede ve etrâfında olan kasabât ve kurâda satmışlardur diyü haber virdüklerin arz idüp andan gayrı zikr olan ehl-i fesâd ele gelüp ve mezkûr levendlerün yatakları ve durakları ve sâkin oldukları mahalleri ve yoldaşların göstermek içün bu bâbda mübâşir ta'yîn olınan Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mehmed *zîde kadruhû*'ya kayd ü bend ile teslîm olınup irsâl olındı ve esîrleri alınanlardan ba'zı akribâları taleb içün bile gönderilüp **buyurdum ki**:

Her kangınuzun taht-ı hükûmetine dâhil olurlar ise eger hüküm zeylinde arz olınup mastûr olan levend re'îsleri ve sâir yoldaşları ve mezkûrun didüği levend tâ'ifesidür her kande ise ve ne tarîkla mümkin ve mutasavver ise ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına teklîf idüp buldurup re'îslerinden ve yoldaşlarından ne mikdâr levend ele gelürse cümle habs idüp yazup

arz eyleyesin ve taht-ı hükûmetinüzde eger şimdi, levend urup alınup beyᶜ itdüği illik Rûm esîrleri ve eger mukaddemâ urup beyᶜ itdükleri esîrlerinden her kimde bulınur ise Rûm idüği zâhir oldukdan sonra eger alup ıtlâk idüp ve elinde levendden alınmış Rûm esîri bulınan kimesneleri tutup kayd ü bend ile Süddе-i saᶜâdet'üme gönderesin ki bir vechile haklarından geline ki sâʾirlerine mûcib-i ibret vâkıᶜ olup bir dahı bir ferd levend tâʾifesinden Rûm esîri almayup ve satmaya, ammâ bu bâbda tamâm hakk üzre olup bu bahâne ile eger çavuş ve eger siz Rûm'dan gayrı esîre dahl eylemekden ve kimesneden ahz ü celb itmekden ve ellerinde Rûm esîri bulınanları himâyet itmekden ziyâde hazer idüp hemân emr üzre ellerinde eger şimdi, urılup levend beyᶜ itdüği Rûm esîrleridür, eger mukaddemâ levendden alınmış Rûm esîrleridür ki, Rûm idükleri zâhir ola, anun gibileri ıtlâk idüp her kimün elinde bulındiyse emr üzre Süddе-i saᶜâdet'e gönderesin ve ne mikdâr Rûm esîri bulınup ıtlâk olındığın ve kimün elinde bulındığın ve her biri kimden alındığın ve ne târîhde alındığın isimleri ve resimleri ile ve karyeleri ile mufassal yazup bildürüp ve ne mikdâr esîr ele geldüğin dahı arz idüp ve her birinüz taht-ı hükûmetinüzde bir vechile tenbîh eyleyesiz ki min-baᶜd kimesne levendden Rûm esîri alup satmaya şöyle ki bir kimesnede levendden alınmış Rûm esîri bulına, eşedd-i siyâsetle siyaset olınur; ana göre tenbîh ü iᶜlâm idesin ki sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe özri olmaya.

1602 *İznik kadısına: Mehmed isimli yetimin, hiyaneti sâbit olan vasisi Musa'nın zimmetindeki parasının şeriate göre tesbit ve tahsil ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr Sinân'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

İznik kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefs-i İznik'den müteveffâ Dervîş Ali nâm kimesneden oğlı Mehmed nâm yetîme intikâl iden metrûkâta kıbel-i Şerᶜden vasî olan Mûsâ'nun üç senenün muhâsebesi görilüp hıyâneti zâhir olup zimmetinde 5584 akça zâhir olup virmekde teᶜallül itdükde habs olınup mahbesi bozup, gaybet itdüğin bildürmişsin. İmdi, mezkûr Süddе-i saᶜâdet'ümde ele gelüp habs ile Koca-ili beginün âdemisi Sinân'a koşılup sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vardukda, arz itdüğün üzre mezkûrun zimmetinde mezkûrun Şerᶜile ne mikdâr hakkı sâbit olmışsa Şerᶜile sâbit olan hakkın bî-kusûr tahsîl idüp dahı kendüyi habsden ıtlâk idesin. Hilâf-ı Şerᶜ taᶜallül itdürmeyesin.

1603 *Vize beyine: Bergoz'da ele geçirilen eşkiyâ hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hasan'a virildi.
Fi't-târîhi'l-Mezbûr.

Vize begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Çorlu câniblerinde altı nefer harâmîlerün haberin alup, izleyüp Burgoz'da yaralu ve libâsları kanlu dört nefer kimesneyi ele getürüp süʾâl olındukda iki nefer yoldaşları Migalkara câniblerinden olup ve yatakları Çorlı olup ve şimdiye dek ele gelen harâmîlerün yatakları Çorlı ve Kara-evli olduğın ve mezbûrlar meclis-i Şerᶜa ihzâr olındukda baᶜzı zimmîler içün yatağımuz ve şerîkimüz ve baᶜzı espâb dahı virdük diyü ikrâr itdüklerin ve anlardan gayrı on bu mikdârı mücrim olup at ve sığır

serika itdükleri sâbit olup kādî Şerᶜile nesne lâzım gelmez dimeğin kalup karyeleri halkından kimesne kefîl olmaduğın arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Zikr olınan ehl-i fesâdun yatağı ve turağı ve espâb virdüği şerîkimüz diyü taᶜyîn itdükleri âdemleri dahı ele getürüp toprak kādîları maᶜrifeti ile ahvâllerin ber-mûceb-i Şerᶜ-i kavîm onat vechile teftîş idüp anun gibi fesâd ü şenâᶜati ve hırsuz u harâmîliği Şerᶜile sâbit ü zâhir olanlardan sipâhî olanları habs idüp arz eyleyüp sipâhî olmayanları Şerᶜile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyup ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup ehl-i fesâda himâyet olınup ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olmakdan ve kimesneden ahz ü celb olmakdan hazer eyleyesin ve serika ile tutılup töhmeti olup kefîli olmayanları sûret-i sicilleri ile Süddе-i saᶜâdet'üme gönderesin.

1604 *Keşan kadısına: Emir hilâfına deryaya mahsul verenlerin yazılması ve mahsullerinin yakalanması hakkında.*

Yazıldı
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 22 Muharrem sene 968.

Keşan kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmek memnûᶜ olup defeᶜâtle ahkâm-ı şerîfe virilmişdi. Hâliyâ taht-ı kazândan deryâya ve küffâr-ı hâksâra emr-i şerîfüm olmadın tereke virildüği istimâᶜ olınur; eyle olsa **buyurdum ki**:

Varıcak, bu husûsa bizzat mukayyed olup taht-ı kazândan emr-i şerîf olmadın bilâ-emr deryâya tereke virildüği vâkıᶜ midür, viren kimlerdür ve gelüp emirsüz tereke tahmîl iden gemi kimün gemisidür, nicedür? Görüp vâkıᶜ ise emre mugâyir deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virenlerün terekelerin girift idüp dahı sihhati üzre yazup arz eyleyesin ki emre muhâlif tereke virenler ve gelüp alanlar kimler idüği maᶜlûm ola ve min-baᶜd emirsüz deryâya tereke virdürmeyesin.

1605 *Sultan Hüseyin'e: Ağaç Kaleyi tamir ve orada tahassun eden Budak adlı kimsenin ve diğer eşkiyâlık edenlerin ele geçirilmelerine dair.*

Yazıldı.
Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 25 Muharrem sene 968.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Süddе-i saᶜâdet'üm'e mektûb gönderüp Dasnı (?) tâʾifesinden Budak nâm kimesne ağaç kalᶜayı taᶜmîr idüp baᶜzı eşirrâ ile tahassun idüp Erbil ile Musul mâ-beyninde harâmîlik idüp ve Emîn Tâceddîn bile şerîk olup ve Sincâr tâʾifesinden Şeyh İzzeddîn dahı harâmîlik itdüğin bildürmişsin. Anlardan mâᶜadâ Acur'da sâkin Mîr Kāsım dahı anlar ol tâʾifeden olup ehl-i fesâd olmağın ele gelüp haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, Süddе-i saᶜâdet'üme olan vüfûr-i ihlâs ve fart-ı ihtisâsun mûcebince bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup, zikr olınan ehl-i fesâdı hüsn-i tedbîr [ile] tedârük eyleyüp ele getürüp dahı aslâ mecâl virmeyüp ele geldüği vakitde haklarından gelüp ol cevânibi anlarun şerr u şûrlarından emîn ü sâlim itmek bâbında envâᶜ-ı mesâʾî-i cemîle zuhûra getüresin.

1606 *İzvornik beyine: İzvornik kazasında Sokol Kalesi Kethudâsı Hüseyin'in cizye tahsilindeki yolsuzluklardan dolayı hapsi ve babası ile mîrî malından ne almışlarsa tahsili hakkında.*

Yazıldı.
Defterdâr Efendi'ye virildi.
Fî 29 Muharrem sene 968.

İzvornik begine hüküm ki:

Hâliyâ Belgrad kādîsı, Dergâh-ı muʿallâ'ma mektûb gönderüp emr-i şerîfle kazâ'-i İzvornik keferesi cizyelerin cemʿa mübâşeret itdükde kazâ'-i mezbûra tabiʿ kalʿa-i Sokol kethudâsı Hüseyin, çiftliği adına bir karyeyi cümle zabt idüp fevt olan babası Ali ve kendü ehl-i karyenün harâcların ve âdet-i agnâmların cemʿ idüp harâccılar ve adet-i agnâm cemʿine gelenlere bir mikdâr ağırlık ile defʿ idüp harâc ve âdet-i agnâm defterine kayd itdürmemişler, hâliyâ karye-i mezbûre halkını cemʿ için âdem gönderdükde ehl-i karyeden baʿzın alup gelürken mezkûr Hüseyin baʿzı levendâtla âlet-i harbile âdemimüzün yolın basup ellerinden alup karye-i mezbûre keferesini bir zamân kaçurup harâc cemʿi âhır olmağa karîb oldukda kendü evlerine geldükleri istimâʿ olınup tekrâr hisâr-erleri ile âdemlerimüz gönderildükde ehl-i karyeyi alup gelürken yine yollarına gelüp âdemlerimüz ve hisâr-erenleri ile döğüşüp kan olmak havfından ehl-i karyenün baʿzın ellerinden alup beş nefer kimesneyi getürdüklerinde şimdiye değin harâcların ve âdet-i agnâmların mezbûr Hüseyin Kethudâ'ya ve kendüden evvel babasına edâ itdük bizi harâccıya ve âdet-i agnâmcıya varup harâc ve âdet-i agnâm edâsından menʿ iderler diyü beş neferin ikrâr ü iʿtirâf-ı sicill olındığın bildürmeğin şimdiye değin karye-i mezbûre cizye ve âdet-i agnâmından eger babası ve eger mezkûr Hüseyin cemʿ idüp aldukları akça mîrî içün tahsîl olınup dahı kendü habs olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Aslâ teʾhîr itmeyüp mezkûr Hüseyin'i ele getürüp dahı şimdiye değin eger babası ve eger kendü karye-i mezbûrenün hâsıl olan cizye ve âdet-i agnâmından her ne alup kabz itmişler ise mâl-ı mîrîye bi-kusûr tahsîl itdürüp dahı mezkûrı muhkem habs idüp ne mikdâr mâl tahsîl olındığın ve sâ'ir ahvâlin yazup arz idesin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel idüp ammâ gaflet ile gaybet itdürmekden, ziyâde hazer idesin, ele getürüp habs idesin. Şöyle ki, gaybet itdüresin ve yâhûd ele getürmekde ihmâl idesin, netîcesi sana âʾid olur. Ana göre mukayyed olasın.

1607 *Kili, Ahyolu, Aydos, İbrail, Yanbol, Tuzla ve Varna kadılarına: İstanbul zahiresi için emirle gelen gemilerden maada mahsul verdirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 24 Muharrem sene 968

Kili ve Ahyolı ve Aydos ve Brayıl ve Yanbolı ve Tuzla ve Varna kādîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzdan baʿzı kimesneler Kefe cânıblerine tereke alup gitdükleri istimâʿ olındı. İmdi, tereke bâbında müzâyaka olmağın ol cânibe tereke virilmek câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda dâʾimâ mukayyed olup, mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün emr-i şerîfümle varan gemilere emr-i şerîfüm mûcebince tereke virüp, emirsüz kimesneye Kefe cânibine alup gitmek içün tereke vir[meyl]esin. Şöyle ki, baʿde'l-yevm birinüzün taht-ı kazâsında emre mugāyir, Kefe cânibine kimesne tereke alup gitdüği istimâʿ olına, özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olup hazer idesin.

1608 *Haleb beylerbeyine: Âl-i Fazl taifesinin hiyanet üzere olup olmadıklarının tahkik ve arzına dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 26 Muharrem sene 968

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Âl-i Mûsa tâʾifesinden Sâbit-oğlı Berkūk Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl idüp Âl-i Fazl tâʾifesi hıyânet üzre olup karındaşı Hermos'un katline mukaddemâ bunlar bâʿis olup ve Ebû-Rîş'e kulağuzluk idüp ve Âl-i Fazl tâʾifesine baş ve buğ olan Ebû-Doğan, Ebû-Rîş['i] tahrîk idüp: *"Biz yatak olalum; Rûmlı tâʾifesinden havf itme, vilâyet gāret idelüm"* diyü fesâd üzre oldukların ve icâzet olınursam, cümlesin kılıçdan geçürüp mâlların getürüp serdârların Haleb kalʿası'na habs idelüm diyü arz eylemeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda göresin; fi'l-vâkıʿ zikr olınan tâʾife hıyânet üzre olup vech-i meşrûh üzre Ebû-Rîş'i tahrîk idüp fesâd ü şenâʿatleri var mıdur ve olduğı takdîrce müşârün-ileyh mezkûrları ele getürüp haklarından gelmeğe kādir midür, nicedür? Vukūʿı üzre arz eyleyesin.

1609 *Bursa ve Kete kadılarına: Kumla, Gemlik ve Karamürsel iskelelerinden zahire çıkaran Mustafa Reis değilse kim olduğunun bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Muhsin'e virildi.
Fî 2 Safer sene 968

Burusa ve Kite kādîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Mustafa nâm reʾîs emr-i şerîfüme mugāyir ol cânıblere pirinç ve baʿzı metâʿ iledüp beyʿ eyledüği istimâʿ olınmağın beyʿ itdüği metâʿı çıkarup mikdarlarını defter idüp girift idüp kendüyi dahı irsâl idesin diyü hükm-i şerîf gönderilmeğin Burusa'da kantâr ve gümrük emînlerinden tefahhus olınup defterleri yoklandukda Mustafa adlu reʾîsün pirinci ve sâʾir metâʿı satılmış bulınmayup ve şehirde Mustafa adlu reʾîs pirinç getürüp satdığın bilür kimesne olmaduğın arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Anda ne makūle kimesne pirinç alınup beyʿ itmişdür, hîç bir kişi pirinç alup beyʿ itmiş değil midür? Eger emre muğāyir pirinç iletmiş reʾîs varsa, niçün ismi ile yazup bildürmeyesin. Anda pirinç ileten reʾîs kim idüği istimâʿ olınmışdur. Mustafa olmaduğı takdîrce ol reʾîsün ismi yazılup iʿlâm olınmamağa bâʿis nedür? Bildüresin.

1610 *Trabzon sancağını tahrir eden Kasım Bey'e: Bazı kalelerin hisar erlerine tımar tevcihine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Bâlî'ye virildi.
Fî 28 Muharrem sene 968

Trabzon sancağı'n tahrîr iden Kāsım Beg'e hüküm ki:

Trabzon sancağında iç-illerde olan kalʿalardan Çaniçe ve Torlı ve Hemşîn-i bâlâ ve Hemşîn-i zîr ve Arçova ve Bedreme nâm altı pâre kalʿanun yüz on beş nefer müstahfızlarınun her yılda mevâciblerine iki yüz bin dahı dokuz bin üç yüz seksen sekiz akça virilür, livâʾ-i mezbûrda yüz elli bin akçalık hâslar vardur. Hâssa-i hümâyûna münâsib değildür. Zikr olınan kalʿalarun hisâr-erenlerine tımar taʿyîn olınmak münâsibdür, diyü iʿlâm itdüğün ecilden

mezbûrûn hisârlarun erenlerine biner akça timar tevcîh olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, livâ'-i mezbûrda hâssa-i hümâyûna münâsib olmayan mezbûr yüz elli bin akça hâslardan zikr olınan kal'alarun erenlerine biner akça ve dizdârlarına ve kethudâlarına dahı münâsib olduğı üzre timar tevcîh ü ta'yîn eyleyesin, deftere kayd eyleyesin.

1611 *Cezayır beylerbeyine: Cerbe Kalesi'ni muhasaradan dolayı bazı donanma reislerine terakki ve ihsanlar verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 28 Muharrem sene 968

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mühürlü defter gönderüp hâssa re'îslerden bu def'a donanma-i hümâyûn seferinde ve fethi müyesser olan kal'a-i Cerbe muhâsarasında ve sâ'ir vâkı' olan muhârebelerde hıdmetde ve yoldaşlıkda bulındukların i'lâm itdüğün ecilden, şeref-i dest-bûs-i sa'âdet-me'nûs ile müşerref olan on nefer re'îsler kullarumdan azebler kethudâsı Süheyl'e yigirmi beş ve Durmış Re'îs'e yigirmi, sâ'irlerine onar akça terakkî emr idüp ve bunlardan mâ'adâ defterde mukayyed olanlara dahı istihkâklarına göre tevzî' u taksîm olınmak içün üç yüz akça inâyet idüp **buyurdum ki**:

Emrüm mûcebince zikr olınan üç yüz akçayı zikr olınan on neferden mâ'adâ re'îs kullaruma hıdmetleri ve istihkâklarına göre tevzî' u tevcîh eyleyüp ve ne vechile tevzî' itdüğün defter idüp gönderesin ki ana göre berâtları virile ve mezkûrlara dahı tenbîh idesin ki berâtların ihrâc eyleyeler.

1612 *Memiş Bey'e: Sorkun ve Budak Özü nahiyelerinde emanet zapteden Haki'nin uhdesindeki mîrî malının tahsili için ne suretle muamele olunacağına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Doğancı Hasan'a virildi.
Fî 28 Muharrem sene 968

Memiş Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Sorkun ve Budak-özi nâhiyelerinde emânet zabt iden Hâkî'nün uhdesinde olan mâl-ı mîrînün tahsîli emr olınup lâkin mezbûrun elinde bi'l-fi'l mevcûd küllî akçası olmayup, mezkûr Hâkî zimem-i re'âyâlara ve iş-erlerinde ve ba'zı dahı sipâhî tâ'ifesi üzerlerinde olup taleb itdüğümde[1], te'allül-i nizâ' iderler diyü cevâb itmeğin mâl-ı mîrî olan yirlerden mûceb-i Şer' u kānûn tahsîl olınmak içün hükm-i şerîf virilmesin arz eylemişsin. **Buyurdum ki**:

Vardukda, her kimün üzerinde mâl-ı mîrî varise ki bi-hasebi'ş-Şer' ve'l-kānûn Hazîne-i Âmire['me] â'id ola, nizâ' itdürmeyüp cem' u tahsîl eyleyesin. Bu husûs mühimdür, gereği gibi mukayyed olup kimesne üzerinde mâl-ı mîrîden kimesne üzerinde bir akça ve bir habbe komayup cem' u tahsîl idüp bel' u ketm olmakdan hazer idesin.

---

1 "taleb itdüğümde" mükerrer yazılmıştır.

1613 *Dukagin beyine: Karadağ nahiyesi ile Dukagin sancağında bulunan asilerin şirret ve şekâvetinden reâyânın muhafazası tamamlandığından, bakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Hân kethudâsı Türâbî'ye virildi.
Fî 2 Safer sene 968

Dukagin begine hüküm ki:

Mehmed Hân mektûb gönderüp İskenderiyye sancağında kazâ'-i Karadağ nâhiyesi, livâ'-i mezbûrdan ifrâz olınup bi'l-fi'l Dukagin sancağına ilhâk olınup hâliyâ livâ'-i mezbûrda isyân u tugyân üzre olan tâgilerün haklarından gelinmesi fermân olınmağın nâhiye-i mezbûre ol âsîler ile hem-civâr olmağın ekser ihtilâtları atlar ile olup ve urılup haklarından gelinmek kasd olındukda nâhiye-i mezbûra sığınup kendülerin ve iyâllerin ve davarların pinhân itdükleri ecilden haklarından gelinmek mümkin olmayup ve nâhiye-i mezbûre Freng kal'aları ile muttasıl olmağın bu diyârun terekesi ve âhar yirlerden gelen eger at ve sâ'ir davar ve eger me'kûlât kısmıdur, bi'l-külliyye deryâya ol nâhiyeden çekilüp Freng ile müttahid oldukların bildürmeğin **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'ima mukayyed olup arz olınduğı gibi ise, zikr olınan mahâlleri gereği gibi hıfz u hırâset idüp kimesnenün mâlına ve cânına zarar u gezend irişdürmeyüp kimesne küffâr-ı hâksâra tereke ve at ve sâ'ir memnû' olan metâ'dan nesne geçürtmeyüp ânun gibilerün gereği gibi haklarından gelüp emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet-ü itmi'nân-ı ra'iyyet bâbında dakika fevt itmeyüp şöyle ki, ba'de'l-yevm eger tereke ve eger at ve sâ'ir me'kûlât kısmından deryâya ve küffâr-ı hâksâra kimesne nesne virdüği istîmâ' olına, aslâ özrün makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasın.

1614 *Erzurum beylerbeyine: Trabzon sancağının tahriri tamamlandığından, sipahilere kanun üzere müstehak oldukları beratları almak için yaftaların verilerek gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kāsım Beg âdemi Bâlî'ye virildi.
Fî 28 Muharrem sene 968

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ emr ile tahrîr olınan Trabzon sancağı itmâma irişüp tevzî' olmak emrüm olmışdur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, livâ'-i mezbûr sipâhîlerine kānûn üzre müstahıkk olduklarına göre yaftaların viresin ki gelüp defter-i cedîdden berât eyleyeler. Cümle sipâhî gelmek câ'iz değildür, cümlesinün yaftaları bir kaç kendü i'timâd itdükleri sipâhîlere virüp gönderesin.

1615 *Aynı husus hakkında bu Trabzon sancağını tahrir eden Kasım Bey'e hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kāsım Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ tahrîr itdüğün Trabzon sancağı tevzî' olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Livâ'-i mezbûrı defter-i cedîdden sipâhîlere müstahıkk olduklarına göre yaftaları mûcebince kānûn üzre timarların tevcîh idüp tezkireleri viresin ki berâtları virile.

1616 *Alacahisar Beyi Mustafa Bey'e: Kış münasebetiyle askeri terbis ederek sancağın muhafazasıyla meşgul olması hakkında.*

Yazıldı.
Alaca-hisâr zuʿamâsından Mehmed'e virildi.
Fî 28 Muharrem sene 968

Alaca-hisâr Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Silistre câniblerine varup cemʿiyyet üzre olasın diyü emrüm olmışdı. Hâliyâ eyyâm-ı şitâ karîb olup askere icâzet virilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Sancağun sipâhîsin yoklayup defter idüp icâzet virüp size varup sancağunun hıfzında olup defteri mühürleyüp Südde-i saʿâdet'e gönderesin.

-1616 / a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti İnebahtı Begi Turahan Beg'e.
Sipâhîsi yokdur.

-1616 / b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Vulçıtrın Begi Süleymân Beg'e.

-1616 / c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Çirmen begine. Sipâhîsi yokdur.

-1616 / d-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Vidin begine. Sipâhîsi yokdur.

-1616 / e-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Mehmed Hân'a.

-1616 / f-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Selânik begine.

1617 *şehzade Sultan Selim'e: Salyâne şeklinde kendisine ellibin sikke altın ile bazı haslar ihsan olunduğuna dair.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine virilmişdür.
Fî 16 Safer sene 968

Şehzâde hazretlerine hükm-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ atebe-i ulyâma emîr-i ahurum irsâl idüp hâslarun husûsın iʿlâm itmişsin. Her ne dimiş isen alâ vechi't-tafsîl maʿlûm-ı şerîfüm oldı. İmdi, bundan akdem cümle hâslarun elli dokuz yük ve on dört bin üç yüz doksan akça olup baʿdehû mezîd-i âtıfet-i husrevânemden sâlyâne tarîkıyla on beş yük akça dahı Hazîne-i Âmire'mden virilmek emrüm olmış idi. Hâliyâ hakkunda merâhim-i aliyye-i hıdîvânem zuhûr u bürûz idüp yigirmi beş bin sikke altun sâlyâne tarîkıyla ve Rûm hâslarından dahı mahsûl-i cemâʿat-i Ulu-yürük ve gayrıdan on kerre yüz bin dahı doksan bin yüz elli sekiz akçalık hâslar dahı havâss-ı hümâyûnumdan ifrâz olınup hâslaruna ber-vech-i terakki ilhâk olınmak emr idüp ve hâliyâ inâyet olınan yigirmi beş bin sikke altun dahı Hızâne-i Âmire'mden ihrâc olınup müşârün-ileyhe teslîm olınup cümle sâlyânen ile hâslarun yüz yük olup **buyurdum ki**:

Hâliyâ taʿyîn olınan hâslarun dahı zabt itdürüp ve min-baʿd fermân olınan elli bin sikke altun sâlyânen sâl be-sâl âdemün gönderüp alasın.

1618 *Midilli beyine: Levend araştıran reislerin yakaladıkları Deli Bayram adlı suçlunun mahallinde siyaset olunması hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Mehmed'e virildi.
Fî 17 Safer sene 968

Midillü begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp gönüllü reʾîslerden Dîvâne Nasûh ve Karaca Ali ve Gördenli (?) Ali nâm reʾîsler donanma seferin seferledükden sonra levend tetebbuʿına gitdüklerinde harâmî levendât reʾîslerden üç kıtʿa kayığa râst gelüp birisi döğilüp halâs olup ve ikisi tutılup biri Deli Bayrâm dimekle maʿrûf ehl-i fesâd harâmî ki sâbıkā Sidre ve Selânik körfözi'nde Bulâdiye nâm mevzıʿları gāret idüp envâʿ-ı fesâdât idüp bu diyârlarda olan fesâdlara külliyyen mezkûr bâʿis olmışdur. Hâliyâ mezkûr harâmî reʾîs der-i devlete mi gönderilür ve yâhûd bu cânibde mi hakkından gelinür diyü bildürmişsin. Mahallinde siyâset olınmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Mezbûra mahallinde siyâset idüp sâʾir yoldaşları ne mikdârdur? Gaybet mi itmişlerdür ve dahı bundan gayrı ele gelmiş var mıdur? Elde ne mikdârdur ve gaybet iden ne mikdârdur ve ne mahalde gaybet itmişler, karaya dökilmişlerdür? Mufassal yazup bildüresin.

1619 *Sultan Medresesi müderrisi Mevlânâ Şemseddin'e: Bursa'da Emir Sultan mütevellisi Müslihiddin'in su-i hal ve istimalleri hakkında tahkikat yapıp bildirmesine dair.*

Yazıldı.
Arz-ı hâl getüren Mehmed'e virildi.
Mühürlü kîse ile.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Burusa'da Sultân Medresesi müderrisi Mevlânâ Şemsüddîn'e hüküm ki:

Mahrûse-i mezkûrede Emîr Sultân *nevvera'llâhü merkadehû* mahallesi halkı Südde-i saʿâdet'üme arz-ı hâl gönderüp mütevellîleri olan Muslihuddîn'ün bundan akdem ahvâli teftîş olınmak içün hükm-i şerîf virilüp teftîş olındukda imâretden evine her gün aş iletdüği ve fodulanun altısı bir vukıyye iken dokuz-on kesdürdüği ve bir vukıyye et yedi pâre iken on pâre eyledüği ve türbe-i şerîf kapusınun perdesin evine iledüp yigirmi gün kapusına asduğı Şerʿile sâbit olup müfettiş kādîlar arz eylemiş iken hasmı iskât idüp arzları yoldan döndürdi, min-baʿd imâretden evine aş iletme diyü tenbîh olınmış iken mütenebbih olmayup bi'l-fiʿl aş alur ve köylerden matbaha gelen pirinçün baʿzın evine iletdüği mukarrerdür. Kâtibi aslâ mütevellîye muhâlefet itmez, mütevellî müstakıl kalup bildüğin ider ve hâliyâ gösterdüği muhâsebeden iki mütevellînün bakāyâsı yazılmışdur. Muhâsebe ziyâde olduğı bunun saʿyi ile değildür. Sâbıkā mütevellî zamânından kalan pirincün muhâsebesi ziyâde görinmesün diyü der-anbâr gösterdi ve kendü muhâsebesi ziyâde gelsün diyü zamânında olan pirincün baʿzın beyʿ eyledi. Hîle vü hudʿası çokdur ve evkāfun cihâtın kullarına ve akribâsına tevcîh ider diyü iʿlâm eyledükleri ecilden **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikr olınan mevâddı yirlü yirinden husamâ muvâcehesinde bi-hasebi'ş-Şerʿi'ş-Şerîf onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin, zikr olınan kazıyyeler vâkıʿ olup Şerʿile sâbit ü zâhir olur ise mufassal u meşrûh yazup Südde-i saʿâdet'üme arz eyleyesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 16 Safer sene 968 Kostantıniyye [06.11.1560]

1620 ***Aydın beyine ve Alaşehir kadısına: Pazarlarda kılıç, kalkan, bozdoğan ve saire ile gezip Müslümanlara teaddi eden levendlerin şeriate göre muhakeme olunmaları hakkında.***

Yazıldı.
Kādî-asker arz itmişdür.
Muhzır-başısına virildi.
Fî 17 Safer sene 968

Aydın begine ve Alaşehir kādîsına hüküm ki:

Sen ki kādîsın; mektûb gönderüp Dîvâne Yûnus ve Dîvâne Mehmed ve Yazıcı nâm levendler iki nefer yoldaşlariyle binüp kılıç ve kalkan ve bozdoğan ve ok ve yay ile bâzâr içinde gezüp Müslimânlara teᶜaddî itdüklerinde Âstâne-i saᶜâdet'ümden irsâl olınan yasakcı Malkoç: *"Edebinüz ile olun"* didükde kimi nacak ve kimi külüng ve kimi kılıç ile muhkem döğüp başında üsküfün pâreleyüp ve başın mecrûh idüp muhzır gönderilüp daᶜvet olındukda itâᶜat-i Şerᶜ itmedüklerin bildürmeğin **buyurdum ki**:

Mezbûr ehl-i fesâd olanları ihzâr idüp ber-mûceb-i Şerᶜ-i Şerîf teftîş idüp habs idüp üzerine sâbit olan mevâddı arz idesin.

1621 ***Şehzadenin defterdarına: Şehzadeye tayin olunan hasları ve sikke altınları alması hakkında.***

Yazıldı.
Hasan Çelebî'ye virildi.
Mâliyye tarafından yazılan hükümler ile.
Fî 19 Safer sene 968

Şehzâde hazretleri defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ müşârün-ileyh oğlum hakkında mezîd-i âtıfet-i husrevânem zuhûra getürüp mutasarrıf olduğı elli dokuz yük ve on dört bin üç yüz doksan akçalık hâsları üzerine hâliyâ Tokat hâslarından ber-vech-i terakki on kerre yüz bin dahı doksan bin yüz elli sekiz akçalık hâslar havâss-ı hümâyûnumdan ifrâz olınup ber-vech-i terakki müşârün-ileyhe inâyet olınup ve yigirmi beş bin sikke altun sâlyâne tarîkıyla taᶜyîn olınup hâliyâ müşârün-ileyhün mîr-i ahurı Durak *zîde mecduhû* ile irsâl olınup ve taᶜyîn olınan hâslarun defteri ve mâliyye tarafından ifrâz idüp taᶜyîn itmek içün nâzır-ı emvâle hükm-i şerîf yazılup irsâl olınup müşârün-ileyhün cümle hâsları ile sâlyânesi yüz yük olup **buyurdum ki**:

İrsâl olınan altunı müşârün-ileyhün hazînesiyçün alup kabz eyleyüp ve taᶜyîn olınan hâsları dahı zabt itdüresin.

1622 ***France kralına nâme-i hümâyûn: Donanma harbinde ve Cerbe Kalesi'nde alınan esirlerden Fransız tebeasından bulunanların iadesi kabil olamayacağına; ancak gösterilen dostluğa mukabil dostluk üzere bulunulacağına dair.***

Yazıldı.
Âdet üzre ser-â-ser kîse ve altun kozalak ile Hasan Çelebî'ye teslîm olındı.
Fî 19 Safer sene 968

France Pâdişâhına nâme-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Âstâne-i devlet-âşiyânımuz ki, melâz-ı kayâsire-i zamân ve melceᵓi-i ekâsire-i devrândur, mektûb-ı meveddet-

mashûbınuz vârid olup yüce ve azametlü Âstâne'müz ile mürd olan babanuz gibi dostluk üzre olduğınuz ve hâliyâ bi-inâyeti'llâhi teᶜâlâ kuvve-i kāhire-i husrevânemüz ile alınan küffâr-ı hâksâr gemilerinde ve feth olınan Cerbe kalᶜası'nda alınan baᶜzı reᶜâyânuz istihlâsı husûsı işᶜâr olınup andan mâᶜadâ dahı her ne tahrîr olmış ise pâye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz olınup ilm-i şerîf-i âlem-ârâmuz muhît u şâmil olmışdur. İmdi, âstân-ı müşeyyedü'l-bünyân ve dûdmân-ı muhalledü'l-erkânımuz ile mâdâmki dostlukda sâbit-kadem olasız, atebe-i ulyâ-menziletimüz tarafından dahı şerâᵓit-i dostluk merᵓî tutılup hilâfına cevâz gösterilmez. Ammâ esîr husûsı anun gibi Südde-i saᶜâdet-medârımuz ile müvâlât üzre olanlarun emn ü emân üzre yüriyenlerinden bir tarîkla ahde muğāyir alınup Memâlik-i mahrûse'müzde esîr olsa, riᶜâyet-i ahd içün ıtlâk olınmak kāᶜide-i dûdmân-ı adâlet-bünyânımuzdur. Ammâ atebe-i vâlâ-makāmımuz ile dostluk üzre olup dahı aᶜdâmuz ile yek-dil olup bu makūle ehl-i İslâm-ı fevz-encâm ile muhârebe ve mukātele idüp cengde giriftâr olanları ıtlâk olınmak âdet-i hânedân-ı Şerîᶜat-âyînümüz değildür. Gerekdür ki, bu bâbda şöyle ki levâzım-ı ülfet ve dostlukdur, dâᵓimâ merᶜî tutılup dergâh-ı felek-medârımuzdan ahbâr-ı sâᵓire-i selâmetinüzle ol cevânibün ahvâlin iᶜlâmdan hâlî vü zâᵓil olmayasız ki vürûdı bâᶜis-i temhîd-i ihlâs ve mûris-i teşeyyüd-ihtisâsdur.

1623 ***Boğdan voyvodasına: Nemçe'de zuhur eden eşkiyâ hakkında tahkikatta bulunulması ve her ihtimale karşı hazır olunması hakkında.***

Yazıldı.
Ali Çavuş'a virildi.
Fî 15 Saferü'l-muzaffer sene 968

Bir sûreti dahı yazılup âdemlerinden Dragoman Luka'ya virildi.
Fî 18 Safer sene 968

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Nemçe cânibinden bir müfsid zuhûr idüp Lih vilâyetinden Boğdan kasdına gelmek üzre olup ve Lih tâᵓifesinün derneği olup yararlarından baᶜzı[sın] Lih Kralı ol müfsidi ele getürmek içün göndermişdür diyü haber gönderilüp ammâ fikr-i fâsidleri ne idüği maᶜlûm olmayup lâkin girü tecessüs içün yarar âdemlerimüz gönderilüp ve sen dahı cemᶜiyyet üzre hâzır olup muᶜâvenet taleb itmişsin. İmdi, bundan akdem bu husûsı Südde-i saᶜâdet'üme iᶜlâm itdüğünde ol bâbda lâzım gelür ise sana muᶜâvenet itmek içün Akkerman ve Alacahisâr ve Vidin ve Vulçıtrın ve Selânik ve İnebahtı ve Çirmen begleri kullaruma ahkâm-ı şerîfe gönderilüp sana dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür. Eyle olsa zikr olınan ehl-i fesâd ne mukūle tâᵓife olduğı maᶜlûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teᵓhîr itmeyüp mezkûrlarun ahvâl ü etvârın ve fikr-i fesâd ve hayâl-i kâsidleri ne idüği ve ol müfsid ne makūle kimesne olup ve yanında olan Nemçe askeri ne mikdâr olup Ferenduş Kral'un maᶜrifeti ile midür yohsa fuzûlî mi gelmişlerdür. Ve Lih Kralı['nu]n dahı bundan haberi olup anun dahı cemᶜiyyeti anlara muᶜâvenet içün midür, yohsa ol ehl-i fesâdı ele getürmek içün midür? Eger Lih tâᵓifesi ve eger Nemçe tâᵓifesi her biri ne mikdârdur. Tamâm ahvâllerin maᶜlûm idinüp dahı mezkûr ile mufassal yazup bildüresin ve sen dahı gaflet üzre olup[1] tamâm basîret üzre olup gaflet ile aᶜdâdan ve vilâyet-i Boğdan ve reᶜâyâsına zarar irişdürmekden hazer idesin. Zikr olınan begler kullarum ile haberleşüp lâzım gelür ise getürüp vech ü münâsib olduğı üzre Âstâne-i saᶜâdet'imüze olan ubûdiyyetün muktezâsınca hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınup hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyesin. Mezkûr çavuşum ulak ile gönderilüp binmek içün at viresin, kendü atı ile gele.

---

1 "olmayup" olmalıdır.

1624 ***Serfice, Tırhala ve sair kadılıklardaki celeblerin tahririnin ikmal olunması hakkında hüküm.***

Yazıldı.
Serfice kazâsında on iki bin akça timarı olan Murâd'a virildi.
Fî 18 Safer sene 968

(Boşluk) kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Serfice ve Tırhala ve Fenar ve Çatalca ve Filorina ve Gölli Kesteriye kādîlıklarında vâkıᶜ olan celebleri tahrîr itmek içün Serfice kādîsı taᶜyîn olınup ol bâbda Dergâh-ı muᶜallâ'm çavuşlarından Bâlî *zîde kadruhû* mübâşir taᶜyîn olınup zikr olınan celeblerün defteri irsâl olınmışdur. Hâliyâ zikr olınan hıdmeti sana emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezbûr kādîdan zikr olınan celeblerün defterin taleb idüp alup dahı emr üzre mübâşir-i mezbûr ile emr-i sâbık üzre itmâm-ı maslahat idesin.

1625 ***Rum beylerbeyine: Erim kazası reâyasının zulmünden şikâyet ettikleri Receb adlı kimse hakkında şeriate göre muhakeme yapılarak hak sahiplerinin haklarının verilmesine dair.***

Yazıldı.
Dânişmend Abdurrahmân Çelebî'ye virildi.
Fî 20 Safer sene 968

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Erim kādîsı mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûrun reᶜâyâsı meclis-i Şerᶜa gelüp Receb nâm kimesne vilâyetimüzde olan sancak-begleri ve voyvodaları yanına düşüp bi-gayr-ı hakkın akçamuz alup ve baᶜzı akçamuz dahı voyvodalara aldurup bize haylî teᶜaddî idüp her vechile müzevvir ü şerîr ve ehl-i telbîs olup bunun ahvâlin der-i devlete arz idivir didüklerinde mezbûr Receb'i ihzâr idüp suᶜâl olındukda baᶜzısın inkâr ve baᶜzısın ikrâr idüp fi'l-vâkıᶜ mezbûr, şerîr ve müzevvirdür diyü arz eylemiş. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrdan daᶜvâ-yı hakk ider var ise ihzâr-ı husamâ kılup bir defᶜa Şerᶜile fasl olmış olmayup on beş yıl mürûr itmeyen daᶜvâların onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; mezbûrun üzerinde her kimün hakkı var ise ki bi-hasebi'ş-Şerᶜ sâbit ola, Şerᶜile sâbit olan hakların alınmasına hükm idüp alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup ve nenün gibi mevâd sübût bulduğın ve sâ'ir şirret ü şakāvetin yazup bildüresin.

1626 ***Van beylerbeyisi Kubad Paşa'ya: Beylerbeyiliğinin tevcih olunduğu kişi gelinceye kadar işine devam etmesi hakkında.***

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 19 Safer sene 968

Van Beglerbegisi Kubâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ zikr olınan beglerbegiliğün âhara tevcîh olınup varmak üzredür. Beglerbegi varınca senün kemâ-kân hıfz u hırâsetde olman emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, beglerbegi varınca vilâyet-i mezbûreyi kemâ-kân hıfz u hırâset idüp ve serhadleri görüp gözedüp ahd ü emâna mugāyir kimesneye iş itdürmeyesin. Muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 18 Safer sene 968 Kostantıniyye [08.11.1560]

1627 ***Gönen kadısına: Bilecik madeni hizmeti için iki nöbetli müsellem tayin edilmesi hakkında.***

Çeri-başı Turhanca'ya virildi.
Fî 18 Safer sene 968

Gönen kādîsına hüküm ki:

Aydın müsellemleri begi Mustafa âdem gönderüp Bilecik maᶜdeninde hâsıl olan yuvalaklar iskeleye inmesi lâzım olmağın Aydın müsellemlerinün iki nevbetlüsi ki bin neferdür, hıdmet-i mezbûre içün taᶜyîn olınup hükm-i şerîf gönderilmeğin çeri-başıların gönderüp ihrâc itmek murâd itdükde müsellemler ellerine kānûn üzre bir nevbetlü emr olmış iken bilâ-emr iki nevbetlü ihrâc itdürmeyesin diyü emr virilmekle ol emr-i şerîfümi temessük idinüp iki nevbetlüsi ihrâc olmak içün emr-i şerîfüm virilmişken mâniᶜ olup hıdmeti avk itdüğün bildürdi. İmdi, bu vazᶜ müsellemler eline virilen emr-i şerîfüm mefhûmın maᶜlûm itmedüğünden nâşîdür. Bu bâbda mesᵓûl olmışsındur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, anun gibi emr-i şerîfümle iki nevbetlü taᶜyîn olınup emr virildükde bilâ-emr iki nevbetlü ihrâc ittürmeyesin diyü emr vârid olmak ile ihrâcı fermân olınan iki nevbetlüye mâniᶜ olmayasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 20 Safer sene 968 Kostantıniyye [10.11.1560]

1628 ***İznikmid kadısına: Orada emr-i hümâyûn olmaksızın inşa edilen gemi hakkında malûmat verilmesine dair.***

Muᶜtemed İskender'e virildi.
Fî 20 Safer sene 968

İznikmid kādîsına hüküm ki:

Anda kasaba-i mezbûrede bilâ-emr bir gemi binâ olınduğın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, ol gemiyi girift idüp ne asl gemi olduğın ve sâhibi kimdür ve eni uzunı ne mikdârdur? Mufassal yazup bildüresin.

1629 ***Basra beylerbeyine: Sancak mutasarrıfı iken vefat eden Ali Bey'in kızının güvenilir adamlarla İstanbul'a gönderilmesi hakkında.***

Murâd Paşa âdemi Pulad'a virildi.
Fî 22 Safer sene 968

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i Basra'da sancak tasarruf iderken fevt olan Ali Beg'ün kızı olup müteveffâ Süleymân Aga'nun zevcesi olan Kâmile nâm hâtûn anda kız karındaşı yanında olup bu cânibe gelmek murâd itdükde kız karındaşınun zevci olan kullar kethudâsı Mehmed mâniᶜ olduğı arz olınmağın **buyurdum ki**:

Müşârün-ileyhâyı yarar muᶜtemedün-aleyh âdemlere kendü âdemleriyle ve mâ-

meleki ile koşup Südde-i saᶜâdet'üme gönderesin. Mezkûr Mehmed mâniᶜ olmaya. Şöyle ki: Mâniᶜ ola ve yâhûd kul ve câriyesinden ve espâbından baᶜzı nesnesine dahl iderse aslâ itdürmeyüp emr üzre gönderesin.

1630 *Lahsa'da Kullar Ağası olan Ali Ağa'ya: Kul taifesinin reâyâya taaddilerine meydan verilmemesi ve bunların zabt u rabtıyla meşgul olunması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Lahsâ'da kullar-agası olan Ali'ye hüküm ki:

Agaluğuna tabiᶜ olan kul tâ'ifesinün mevâcibleri Lahsâ dîvânında kendülere tevziᶜ olmayup kendü evünde tevziᶜ olınup andan mâᶜadâ kul tâ'ifesi zabt olmayup reᶜâyâ üzerine çıkup müft ü meccânen yemlerin ve yemeklerin alup teᶜaddî itdükleri istimâᶜ olınmışdur. İmdi, kul tâ'ifesinün zabt u rabtı senün uhdenedür?
Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup neferlerün zabt u rabt eyleyüp onat vechile her birine tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki kimesne çıkup reᶜâyâ üzerine gezüp hilâf-ı Şerᶜ u kānûn me'kûlât ü melbûsâtların alup teᶜaddî itmeyeler. Sana mütâbaᶜat itmeyüp inâd üzre olanları emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Lahsâ Beglerbegisi Murâd *dâme ikbâlühû*'ya bildüresin ki hakkından gele ve baᶜde'l-yevm mevâciblerin dahı müşârün-ileyh maᶜrifetiyle müstahıkk olanlara tevziᶜ eyleyesin.

1631 *Katif Beyi Sultan Ali Bey'e: Asilerin tenkili için Lahsa beylerbeyine yardım etmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Katîf Begi Sultân Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Lahsâ Beglerbegisi Murâd *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp isyân üzre olan[1] lâzım gelüp hakkından gelinmek içün üzerine varmalu olup senün dahı bile olman münâsib idüğin bildürmeğin **buyurdum ki**:

Anun gibi müşârün-ileyh, mezkûrun üzerine varmalu olup taleb itdükde te'hîr itmeyüp müşârün-ileyh ile yek-dil ü yek-cihet olup vech ü münâsib gördüği üzre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteferriᶜ olan cumhûr-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınasın.

---

[1] Cümlenin bundan sonraki kısmında, yazılması unutulan bir veya birkaç kelime olmalıdır.

1632 *Lahsa beylerbeyine: Eminü'l-ümenâ olan şahsa Keyvan'dan mahlûl olan tımardan yirmi bin akça tevcih olunması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emînü'l-ümenâ olan yarar ve müstakîm olup mukaddemâ Diyârbekr'de on dört bin akçalık timara mutasarrıf olup livâ'-i Katîf'de otuz bin akçalık timara mutasarrıf olan Keyvan, Bahreyn seferinde fevt olup zeᶜâmeti mezkûra olmasın arz itmeğin, yigirmi bin akçalığı virilmek emr idüp **buyurdum ki**:

Yigirmi bin akçalığın tevcîh idüp tezkiresin viresin.

1633 *Lahsa beylerbeyine: Uyun sancağı Beyi Osman ile Eminü'l-ümenâ Hüseyin'in ve diğer kimselerin zimmetlerindeki mîrî malının tahsil ettirilmesine dair.*

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Kazâyâ defteri gönderüp bundan akdem hükm-i şerîf gönderilüp Uyûn sancağı Begi olan Osmân ve emînü'l-ümenâ olan Hüseyin, kalᶜada hıfz olınmak emr olmağın kalᶜada hıfz olınup elli nefer agası, teklü neferleriyle bekci konup mezbûr Tekelü mezbûrlara Saᶜdûn cânibine ve Lâr Pâdişâhı'na varınca Arabistan'da Lâr vilâyetinden gelmiş Şems-i Düldül ve Burunsuz Caᶜfer nâm kimesneleri kulağuz idüp Osmân Beg cümle espâbın kalᶜadan taşra Hüseyin Acem evinde emânet kor. Andan alup bir gice firâr itmek istedüklerinde haberdâr olınup kulağuzların ele getürüp Osmân Beg'i ve emînü'l-ümenâ Hüseyin'i ve Tekelü Aga'yı cümlesin der-zencîr idüp iç-kalᶜada habs olındılar diyü arz eylemişsin. Anlardan gayrı dahı her ne arz itmiş isen ale't-tafsîl maᶜlûm-ı şerîfüm olmışdur. İmdi, eger Osmân Beg ve eger emînü'l-ümenâ Hüseyin'dür, ekl ü belᶜ eyledükleri mâlı tahsîl itdürilmesin emr idüp **buyurdum ki**:

Varıcak, bu bâbda hüsn-i tedârük idüp mezbûrlarun ekl ü belᶜ eyledükleri mâlı bi't-tamâm tahsîl itdürüp dahı Hazîne-i Âmire'm içün zabt u kabz itdürüp ve kendülerin habsden ıtlak itmeyüp ne mikdâr mâl tahsîl olınur ve ahvâlleri neye müncer olduğın yazup arz eyleyesin. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile sudûr bulursa mûcebi ile amel eyleyesin. Ve mezkûr Tekelü Aga'nun mecâl virmeyüp arz itdüğün üzre hakkından gelüp emrüm yirine vardığın bildüresin. Vilâyet-i mezbûrede kurâ ve mezâriᶜ ve sikke-hâne ve neyl-hâne âmil olup iflâs sûretin gösterdüği arz olınup küreğe konmak emr olınan Süleymân anda iki bin flori ve Hürmüz'e espâb almak içün akça irsâl itdüğin, ikrâr idüp ve avretine haylî altun virüp ammâ avreti Tekelü Aga kaçurup nâ-bedîd olmışdur, diyü bildürmişsin. Bu husûsda dahı gereği gibi dikkat ü ihtimâm idüp mezkûre avreti buldurup eger mezbûr Süleymân'dan ve eger avretden bi-hasebi'ş-Şerᶜ ve'l-kānûn Hazîne-i Âmire'me müteᶜallık olan mâlı cemᶜ u tahsîl itdürüp alup Hazîne-i Âmire'm içün zabt itdüresin. Ve ol vilâyetde baᶜzı kimesneler Arab vazᶜından yüriyüp isyân idüp Saᶜdûn'a itâᶜat iderler. Bu maküle kimesnelerün haklarından gelinmek gerekdür diyü bildürmişsin. İmdi, anun gibi fesâd ü şenâᶜat üzre olup bi-hasebi'ş-Şerᶜ ve'l-kānûn salb ü siyâsete müstahıkk olanları dahı mecâl virmeyüp mahallinde hakkından gelesin ki, sâ'irlerine mûcib-i ibret ola. Ve Katîf Sancağı Begi Sultân Ali Beg'ün muhâsebesi görilmedüğin, zimmetinde mâl-ı mîrîden iki yüz seksen üç bin iki yüz otuz dokuz akça bâki olup taleb olındukda virmeyüp ve Arablar ile ittifâk idüp mâl-ı mîrîyi belᶜ u ketm ider ve Katîf neferlerinün agaları ekser acem olmışdur. Fukarâya zulminün nihâyeti yokdur, isyân iden Hamîd b. Saᶜdûn'a azık virilür diyü iᶜlâm itmişsin. Müşârün-ileyh Sultân Ali Beg livâ'-i mezbûrdan azl olmışdur. Gerekdür ki, görilen muhâsebe mûcebince zimmetinden hazîneye alınmak lâzım gelen mâlı, hüsn-i tedârük ve cidd ü ikdâm idüp cemᶜ u tahsîl itdürüp bî-kusûr alup arz itdüğün üzre habs lâzım gelürse habs idüp ahvâlin bildüresin. Ve Katîf agaları husûsında vech ü münâsib ne[y]lse amel idesin. Ve livâ'-i Katîf hâss olmak mı münâsibdür, yohsa sancak-begi oturmak mı lâzımdur. Eger hâss olmak münâsib ise bir yarar kimesne taᶜyîn idüp mahsûlin Hazîne-i Âmire'm içün zabt itdüresin. Vilâyet-i Lahsâ'da kullar agası olan Ali'ye hükm-i şerîfüm irsâl olmışdur. Mezkûrlara îsâl idesin. Ve bundan akdem beglerbegi olan Mehmed *dâme uluvvuhû* zamânında emînü'l-ümenâ olan Abdî b. İlyâs'un muhâsebesi görilmesin ve Har[îr]eyn ? zeᶜâmeti husûsın iᶜlâm eylemişsin. İmdi, zikr olınan zeᶜâmeti hâss idüp mahsûlin Hazîne-i Âmire'm içün zabt itdüresin. Ve mezkûr Abdî'nün dahı zamân-ı mübâşeretinde ferâgati zamânına gelince görilmeyen muhâsebelerin yirlü yirinden onat vechile dikkat ü ihtimâm ile müfredât

defteri ile görüp zimmetde şer u kānûn ile mâl-ı mîrîden nesne zâhir olursa tahrîr (?) itdürüp Hazîne-i Âmire'm içün kabz idesin ve bi'l-cümle ol diyâr-ı celîlü'l-iʿtibârun cumhûr-ı umûrı senün reʾy-i isâbet-karînüne tefvîz olmışdur. Eger mâl-ı mîrînün tevfîr ü teksîridür ve eger reʿâyâ vü berâyânun refâhiyyet ü itmiʾnânıdur ve eger memleket ü vilâyet maʿmûr u âbâdân olmasına hüsn-i tedârük idüp emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmiʾnân-ı raʿiyyet ve sâʾir dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müteʿallık olan umûrda dakika fevt itmeyüp nazm ü nizâm-ı memleketde tamâm basîret üzre olup gaflet ile reʿâyâ vü berâyâya ve nevâhî vü kurâya aʿdâdan zarar irişdürmekden ihtiyât idüp muhtâc-ı arz olanı ve sâʾir ol cevânibün ahvâlin ve aʿdânun evzâʿ u etvârın iʿlâmdan hâlî olmayasın.

1634 *Kocaeli beyine: Mahsul yüküyle yakalanan Venedik gemilerinin bunları nereden yüklediklerinin ve hangi eminden aldıklarının bildirilmesi hakkında.*

Koca-ili begine hüküm ki:

Hâliyâ Venediklünün deryâda tereke tahmîl olınmış gemisine râst gelinüp girift idüp Südde-i saʿâdet'üme irsâl eylemişsin. Ammâ terekeyi ne mahalden tahmîl idüp ve kangı emînden alduklarına temessüklerin irsâl eylememişsin, **buyurdum ki**:
Vardukda, zikr olınan Venedik gemisine ne mahalden tereke tahmîl olınup ve kangı emînden alup ne mikdâr tereke alduğına mühürlü temessükleri varise aynı ile mühürleyüp irsâl eyleyesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 21 Safer sene 968 [11.11.1560]

1635 *Kütahya Piyadeleri Beyi Kasım'a: Bir nöbetli yayaların Tersâne-i Âmire hizmetine memur edildiklerinden altı aylık yiyecek ve zahireleriyle gönderilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Tershâne emînine virildi.
Fî 29 Safer sene 968

Kütahya piyâdeleri begi Kāsım Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağuna müteʿallık olan yayalarun bir nevbetlüleri ki altı yüz otuz dokuz neferdür, Tershâne-i âmire hıdmetine taʿyîn idüp **buyurdum ki**:

Varıcak, teʾhîr ü terâhî itmeyüp zikr olınan yayalarun birer nevbetlülerin altışar aylık zâd ü zevâdeleri ve âdet ü kānûn üzre yaya-başıları ve mukaddemleri ile bî-kusûr ale't-taʿcîl bî-kusûr ihrâc eyleyüp dahı emrüm mûcebince mahall-i meʾmûra getürüp hıdmete mübâşeret itdüresin. Bu husûs mühimdür. İhmâl ü müsâhele olınup zikr olınan yayaları giç veyâ eksük getürmekden ziyâde hazer idesin.

-1635/a-

Yazıldı.
Bu dahı bir sûreti Bolı müsellemleri begi Hasan Beg'e.
Bir nevbetlüsi ki 894 neferdür. âdet üzre zâd ü zevâde ve bârgîrleriyle diyü.

-1635/b-

Yazıldı.
Mezbûr Hüseyin Beg'e virildi.
Fî [yev]m-i mezbûr
Bir sûreti Teke müsellemleri begi Hüseyin Beg'e.
Bir nevbetlüsi ki 550 neferdür. Âdet ü kānûn üzre diyü.

[Yev]mü'l-Hamîs fî 24 Safer sene 968 Kostantıniyye [14.11.1560]

1636 *Kütahya kadısına: Kütahya Nâibi Hamza'nın bir nizâ işinde sahtekârlığı ortaya çıktığından kendisine nâiblik ettirilmemesine dair.*

Yazıldı.
Kürkci-oğlı Ali Beg'e virildi.
Fî 28 Safer sene 968

Kütahya kādîsına hüküm ki:

Kütahya'da niyâbet eden Hamza Fakih nâm kimesnenün Kürkci-oğulları Abdî ve İbrâhîm'ün Anac ? [Neccâr][1] Îsâ-kızı Halîme ile vâkıʿ olan nizâʿ husûslarında telbîsi zâhir olmağın niyâbetden refʿ olmasın emr idüp **buyurdum ki**:

Sen ki kādîsın, mezbûra min-baʿd zamânunda niyâbet itdürmeyüp ve bu hükm-i hümâyûnumun sûretin sicill-i mahfûza kayd idesin ki min-baʿd dahı kim kādî olursa mûcebi ile amel idüp fermân-ı şerîfüme mugāyir mezbûra niyâbet itdürmeyeler.

[1] Bk. hüküm 1469.

1637 *Bozok beyine ve Ak Dağ kadısına: Mustafa ve Mehmed sipahiler ile münazaası olan Yusuf sipahinin buldurulup İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Bozok begine ve Akdağ kādîsına hüküm ki:

Kayseriyye sancağında timara mutasarrıf olan Mehmed ve Mustafa nâm sipâhîler ile Yûsuf nâm sipâhînün Uzunkuyu nâm mezraʿa husûsında nizâʿları olup teftîşi içün Karaman beglerbegisine hükm-i şerîf virilüp, teftîş olınup fasl olmadın gaybet idüp tekrâr sen görmen içün hükm-i şerîf alduğın müşârün-ileyh arz itmeğin mezkûr Südde-i saʿâdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki**:
Vusûl buldukda, teʾhîr itmeyüp mezkûr Yûsuf'ı her kandeyse buldurup bu bâbda virilen hükmi ve kendüyi ve sâʾir temessükleri ile Südde-i saʿâdet'e gönderesin ki ahvâlleri görilüp defter mûcebince fasl ola.

[Yev]mü's-sebt fî 27 Safer sene 968 [17.11.1560]

1638 *Vize ve Kırkkilise beylerine ve kadılarına: Öteden beri carî olan narhdan noksan koyun eti sattırılmamasına dair.*

Yazıldı.
Çavuş-başısına virildi.
Fî gurre-i Rebîʿu'l-evvel sene 968

Vize ve Kırk-kilise beglerine ve kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem kasabâtda et üç yüz dirheme satılu gelüp narh-ı cârî icrâ olınmayup yüz elli dirheme satılmak ile mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün celeb tâʾifesi ve sâʾir haymana koyun getürenler koyunı anda beyʿ idüp mahmiyye-i İstanbul'da et bâbında müzâyaka olmışdur. **Buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûsa kendünüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı hükûmetinüzde kasabâtda gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, kadîmî cârî olan narhdan eksük koyun eti satdurmayup ve mahrûse-i

mezbûre içün gelen eger taʿyîn olan celeb koyunıdur ve eger haymanadur, aslâ kasabâtda beyʿ itdürmeyüp ve kassâb tâʾifesine aldurmayup doğrı mahrûse-i mezbûreye gönderesin. Şöyle ki, baʿde'l-yevm taht-ı hükûmetinüzde kadîmden kasabâtda cârî olan narhdan eksük et beyʿ olına, ve yâhûd mahrûse-i mezbûre içün taʿyîn olınan celeb koyunların ve haymanadan anda kasabâtda kassâblar koyun ala, istimâʿ olına, aslâ özrinüz makbûl olmayup.

1639 *Vulçıtrın beyine: Leb canibinde çıkan eşkiyâdan dolayı Boğdan voyvodasıyla haberleşerek harp ihtimali yoksa askere izin vermesine dair.*

Yazıldı.
Vulçıtrın begi âdemi Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 28 Safer sene 968

Vulçıtrın begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Özi ve Azak cânibinde küffârun hareketi olduğı istimâʿ olınmağın sancağun askeriyle Silistre Begi Sinân Paşa'ya mülâki olup cemʿiyyet üzre olasın diyü emr olınmağın ol zamândan berü cemʿiyyet üzre olup hâliyâ kış irişüp davar taşrada olup çadır ile oturmak mümkin olmaduğın arz eylemişsin. İmdi, bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp askere icâzet viresin diyü emr olınup baʿdehû Boğdan voyvodasından mektûb gelüp Lih cânibinden baʿzı ehl-i fesâd zuhûr idüp cemʿiyyetle Boğdan vilâyetine gelmek üzeredür diyü arz itmeğin tekrar müşârün-ileyh ile haberleşüp lâzım gelürse varup muʿâvenet idesin diyü emr olınup hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Ol emr-i şerîfüm mukarrerdür. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, mezkûr voyvoda ile haberleşüp göresin; anun gibi düşmen hareketi olmayup ol müfsidden vilâyet-i Boğdan'a zarar ihtimâli ber-tarâf olmış ise askere icâzet virüp sen dahı sancağuna varasın. Ammâ şöyle ki, henüz ol cânibde ehl-i fesâd hareket üzre olup fitneleri defʿ olmayup tevakkuf lâzım gelürse askeri sahrâda komayup ol etrâfda münâsib olan kasabât ü kurâya yirleşdürüp ol cânibe göz kulak olup lâzım gelürse muʿâvenet idesin ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

-1639/a-

Yazıldı.
Bu dahı bir sûreti Alaca-hisâr begine.

-1639/b-

Yazıldı.
Bu dahı bir sûreti Vidin begine.

-1639/c-

Yazıldı.
Bu dahı bir sûreti Çirmen begine.

-1639/d-

Yazıldı.
Bu dahı bir sûreti Selânik begine.

1640 *Kastamonu beyine ve kadısına: Araç Nâibi Emrullah ile Bâlî adlı kimsenin sahtekâr olmalarından dolayı başka diyara sürülmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Beg'ün kethudâsına virildi.
Fî 29 safer sene 968

Kastamoni begine ve kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Araç Kādîsı Mevlânâ Abdurrahmân, Emrullâh nâm nâʾib ile Bâlî nâm kimesne ehl-i telbîs ve ehl-i tezvîrdür diyü arz eyledüği sebebden, bu husûsın teftîşi içün size hükm-i hümâyûnum gönderilüp kazâʾ-i mezbûra varup mezkûr kādînun arzında olan mevâddun sıhhati tefahhus olındukda mezbûr kādî hakk üzre arz idüp fi'l-vâkıʿ mezbûrân kimesneler ehl-i tezvîrdür diyü aʿyân-ı vilâyetden cemm-i gafîr haber virdüklerin arz eyledüğünüz ecilden mezbûrlarun Rodos'a sürilmelerin emr idüp **buyurdum ki**:

Vardukda, mezbûrları ol diyardan sürüp alâkaların katʿ idüp mahmiyye-i Rodos'a gönderesin; varup vâsıl olduğına temessük dahı alasın.

Yevmü's-sülâsâ fî 29 Safer sene 968 Kostantıniyye [19.11.1560]

1641 *Kocaeli beyine: Deryada düşmanın zarar verme hâli kalmamış ise gemilerle içeri gelmesine dair.*

Çavuş-başıya virildi.
Fî 14 Rebîʿu'l-evvel sene 968

Koca-ili begine hüküm ki:

Hâliyâ eyyâm-ı şitâ irişüp deryânun mevsimi geçmeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, küffâr-ı hâksârun ve donanmanun ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsidlerin onat vechile tetebbuʿ eyleyüp sahîh haber alup gönderesin. Anun gibi küffâr-ı hâksârun Memâlik-i mahrûse'ye zarar u gezend ihtimâli olmayup cemʿiyyetleri perâkende olmış ise sen dahı gelüp gidesin. Ammâ tamâm ahvâllerine muttaliʿ olup gaflet ile içerü geldükde Memâlik-i mahrûse'mden yalılara ve reʿâyâya zarar ihtimâli olmaya.

1642 *Varna kadısına ve Zaim Mehmed Çelebi'ye: Koyun celeplerinden çalışmayanların yerlerine tahrir olunanlardan kaydedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî gurre-i Rebîʿu'l-evvel sene 968

Varna kādîsına ve Zaʿîm Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp fermân-ı şerîfüm üzre koyun eri olan celeb tâʾifesin ihrâc idüp yirine yazılan celeblerün koyunları ihrâc olınan celebler agnâmından ziyâde olup Varna ve Pravadi ve Hırsova ve Yanbolı ve Hezargrad ve Çernovi ve Şumnı ve Karîn-âbâd kazalarında olan celeblerden on beş nefer celeb fakir ve marîz ve amelmânde olup mâlları ve nefsleri ile hıdmete iktidarları olamadukları ecilden ihrâc olınup hâliyâ tahrîr olınan celebleri ziyâde gelen koyunları anlarun koyunları yirine kayd olmasın bildürdüğinüz ecilden **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfüm vardukda, kazıyye arz itdüğinüz gibi ise mezkûrları ihrâc idüp yirlerine hâliyâ tahrîr olınan celeblerden kayd idesin ki anlar ihrâc olmak ile koyuna noksân lâzım gelmeye ve ihrâc olanlarun yirlerine kayd itdüğinüz kimesnelerün defterin Südde-i saʿâdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 2 Rebî'u'l-evvel sene 968 Kostantıniyye [21.11.1560]

1643 ***Delvine beyine: İsyan üzere olmalarından dolayı mekânları değiştirilen bazı köylerin ahalisinin eski mekânlarında iskân edilmeleri hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Bâlî'ye virildi.
Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel sene 968

Delvine begine hüküm ki:

Delvine ve Karuş kādîları ile Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Karuş kazâsına tabi' Jolan ve Eftere ve Dayovasıl ve Nojenik (?) nâm karyeler mukaddemâ isyân üzre oldukları mekânlarından emrile düz mekâna indürilüp temekkün itmişler iken ittifâk idüp evlerin ihrâk idüp kadîmî sa'b mekânlarına gidüp sâ'ir karyeler dahı onları görüp her gün niçe evler kalkup Şer'-i Şerîfe mütâba'at itmedükleri arz olındukda girü yirlerine indüresin diyü hükm-i şerîf gönderilüp mutî' oldukları mekânlarına teklîf olındukda kadîmi sa'b yirlerimüze göçmekden murâd, Şer'-i Şerîfe itâ'at itmeyüp harâc ve sâ'ir hukūk virmeyüp kadîmi isyânımuzda olan âdetimüz üzerine olmakdur diyü cevâb virüp zikr olınan kurâ ve anlara tabi' âsî karyeler harâclarınun edâsına ta'allül itdüklerinden mâ'adâ Tunca ve Numad (?) ve Gardik kal'alarınun yolların kat' idüp külliyyen derbendleri kapayup kal'alardan azık içün bir ferd çıkartmayup buldukları Müslimânları ve muti' olan kâfirleri katl idüp espâbların gāret itmekle cemî' Karuş yolları kat' olup kal'aları dahı an-karîb gezend irişdürmek mukarrerdür diyü arz eyledüğünüz ecilden **buyurdum ki**:

Vardukda, emr-i şerîf-i sâbıkum mûcbince zikr olınan karyeler keferesin girü göçüp gitdükleri düz mekânlarına da'vet idüp getürüp temekkün itdüresin. Anun gibi varmazlar ise her ne tarîkla mümkin ise eşkıyâyı def' u ref' eyleyüp ehl-i fesâdun gereği gibi haklarından gelesin.

1644 ***Varna kadısına: Tekkeleri etrafına üzüm dikip içki yapan ışıkların İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.***

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî Rebî'u'l-evvel sene 968

Varna kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ Za'îm Mehmed ile mektûb gönderüp Varna kazâsına tâbi' Sebve (?) nâm mevzı'da Akyazılu Baba Tekyesi'nde sâkin olan eşkıyâlarun ahvâli emr-i şerîf mûcebince teftîş olındukda zikr olınan kimesneye karîb olan kurâ ahâlîsinden niçe Müslimânlar tekye-i mezbûreye serhad begleri hıdmet için vâfir kullar gönderüp zikr olınan kullar tekyenün etrâfında bağlar diküp ve üzüm sıkup hamr idüp fısk u fücûrdan hâlî olmaduklarından gayrı, gelen levendâta hamr diyüp satup niçe fesâda sebeb olur diyü haber virdüklerinden mâ'adâ, tekye-i mezbûrede Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at vaz'ı üzre olan dervîşler dahı vech-i meşrûh üzre haber virüp ale'l-husûs içlerinden Karaca Ali nâm ışık harâm-zâde olup cem'î-i zamânda fesâddan hâlî olmayup ehl-i fesâd olmağın te'dîb olınup birkaç günden sonra pervâne ve birkaç ışık ile tekyenün şeyhi kul tâ'ifesinden olmak gerek diyü fâcir kullar ile ittifâk idüp ahâlî-i tekye-i mezbûre emr-i riyaseti mezbûra bıragup küllî fesâda bâ'is olmışdur diyü arz itdüği ecilden **buyurdum ki**:

Mezbûrları yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1645 ***Sâbık Yemen Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya: Mısır Beylerbeyisi Ali Paşa'nın vefatından dolayı beylerbeyiliğin kendisine tevcih edildiğine dair.***

Yazıldı.
Mezbûr Husrev Çavuş'a virildi.
Fî 2 Rebî'u'l-evvel sene 968

Sâbıkā Yemen Beglerbegisi Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Mısr Beglerbegisi olan Ali fevt olup Mısr beglerbegiliği mezîd-i âtıfet-i husrevânemden sana inâyet olınup müjdegânun içün Südde-i sa'âdet-me'âb'umda kapucılarum kethudâsı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed *zîde mecduhû* ta'yîn olınup hükm-i şerîf virilmişdür. Eyle olsa **buyurdum ki**:

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Husrev sana her kande mülâki olursa asla te'hîr itmeyüp mahrûse-i Mısr'a varup hıfz u hırâset-i memleket ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'iyyet bâbında vech ü münâsib gördüğün üzre bezl-i makdûr ve sa'y-i meşkûr zuhûra getürüp ve bu hükm-i şerîfüm sana ne yazılmak ve ne mahalde varup ve ne vechile tedârük itdüğün ve sâ'ir ol vilâyetün muhtâc-ı arz olan ahvâlin yazup mezbûr ile bildüresin.

[Yevm]mü'l-Cum'a fî 4 mâh-ı Rebî'u'l-evvel sene 968 [23.11.1560]

1646 ***Van Beylerbeyiliğinin Mustafa Paşa'ya tevcih edildiğine dair Van'a tâbi beylere, Hızır kethudâya, defterdarına ve kullar ağalarına hüküm.***

Yazıldı.
Husrev Beg haber getürüp yazılup virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.
Tekrâr bir sûreti dahı yazılup Husrev Beg'e virildi.
Fî 5 minhû

Van'a müte'allık olan beglere ve Hızır Kethudâ'ya ve defterdârına ve kullar agalarına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i mezbûre beglerbegiliği emîrü'l-ümerâ'i'l-izâm zahîrü'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm ilâ-âhirihî Mustafa *dâme ikbâlühû*'ya inâyet olınmışdur. **Buyurdum ki**:

Varup hıfz [u] hırâset-i memlekete mübâşeret ve mübâderet itdükde, siz ki begler kullarumsız ve siz ki defter kethudâsı ve defterdâr ve kullar agalarısız her birinüz müşârün-ileyh ile hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre olup sancaklarınuz hıfz u hırâsetinde ve kul tâ'ifesinün zabt u rabtlarında ve sâ'ir savn [u] sıyânet-i memleket ve refâhiyet [ü] itmi'nân-ı ra'iyyet bâbında ve bi'l-cümle devlet-i ebed-peyvendüme müteferri' olan cumhûr-ı umûrda müşârün-ileyhe mürâca'at idüp vech-i münâsib gördüği üzre hıdmetde olup emrine muhâlefet ve sözine mümânâ'atden ziyâde hazer idüp taht-ı hükûmetinüzden olan eger sipâhîdür ve eger sâir re'âyâdur, ahd ü amâna mugāyir bir cânibden bir ferde iş itdürmeyesin, müşârün-ileyhin her husûsda şükr ü şikâyeti atebe-i ulyâmda müsmir ü mü'essirdür. Ana göre her birinüz mukayyed olup sözine muhâlefetden hazer idesiz.

1647 *Teke beyine ve Antalya kadısına: Mısır Çavuşlarından Mustafa'nın o tarafa selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Teke begine ve Antâliyye kādîsına

Hâliyâ Mısr çavuşlarından ol cânibden haber ile gelen kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa, girü haber ile ol cânibe gönderilüp mu'accelen irişmesi lâzımdur. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itdürmeyüp gemi tedârük idüp ber vech-i isti'câl mahrûse-i Mısr'a irsâl ü îsâl eyleyesin.

1648 *Silivri kadısına ve diğer bazı kadılıklara: İstanbul'a zahire gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
Yûsuf Çavuş'a virildi.
Fî 3 Rebî'u'l-evvel sene 968

Silivri kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da tereke bâbında müzâyaka olmağın **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp taht-ı kazânda eger matrabâzlarda ve sâ'ir re'âyâda der-anbâr olmış tereke var ise eger matrabâzdadur ve eger re'âyâdadur, sâhibleri ve yâhûd vekîlleri ile mahrûse-i mezbûreye tereke getürmek içün varan gemilere narh-ı rûzî üzre bey' itdürüp gemilerine tahmîl idüp mahrûse-i mezbûreye gönderesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Bu husûs[da] kimesneye i'timâd itmeyüp kendün bi'z-zât taht-ı kazânı yoklayup görüp eger matrabâzda ve eger sâ'ir re'âyâdadur, her kimde tereke bulınursa kendü ma'îşetleri ve zirâ'at içün kifâyet mikdârı koyup dahı ziyâdesin emrüm üzre tereke içün varanlara narh üzre bey' itdüresin. Şöyle ki, bu bâbda ihmâl idüp ve yâhûd kimesneye himâyet idesin, sonra taht-ı kazânda matrabâzlarda ve sâ'irde der-anbâr olmış tereke bulına, aslâ özrün makbûl olmak ihtimâli olmayup mu'âkab olman mukarrer bilüp ana göre mukayyed olasın. Ammâ gemiciler dahı bu bahâne ile tereke sâhiblerin tazyîk itmeyüp narh-ı rûzî üzre akçaların bi't-tamâm edâ eyleye. Ammâ terekeyi tahmîl idüp gemiler Kefe cânibine alup gitmek ihtimâli olmayup ne mikdâr tereke bulınup ve kimün gemilerine tahmîl olınup ve hareketi ile ne mikdâr tereke gönderildüğin yazup mezkûr ile bildüresin.

-1648/a-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı Çorlı kādîsına.

-1648/b-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı Rodoscuk kādîsına.

-1648/c-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı Migalkara kādîsına.

-1648/d-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Pınar-hisârı kādîsına.

-1648/e-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı Gelibolı kādîsına.

-1648/f-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Köpri ve İpsala ve Hayrabolı kādîlarına.

-1648/g-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı İnecik kādîsına.

-1648/h-
Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı Vize begine.

-1648/i-
Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 968
Bir sûreti Aydos ve Ahyolı ve Varna kādîlarına.

1649 *Dulkadirli defter kethudâsına ve defterdarına: Dulkadirli Beylerbeyisi Ali Paşa ile beraber gelmeyip yerlerinde kalmaları hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 5 Rebî'u'l-evvel [sene 968]

Dulkādirlü defter kethudâsına ve defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem emîrü'l-ümerâ'i'lkirâm Dulkādirlü Beglerbegisi Ali Südde-i sa'âdet'üme teveccüh itdükde sizünle cümle espâbı bile gitmek içün ta'yîn itmiş imiş. Hâliyâ siz ve sipahîlerinüz, girü yirlü yirinüzde olmanuz emr idüp **buyurdum ki**:

Sipâhî tâ'ifesine icâzet virüp tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, herkes varup yirlü yirinde sâkin olup siz dahı mürâca'at idüp yirlü yirinüze varasız. Kendü âdemleri ta'yîn itdüği üzre mahall-i mu'ayyene varup hâzır olalar.

1650 *Karaman beylerbeyine: Dulkadirli defter kethudâsıyla ilgili hükmün geciktirilmeden kendisine ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Karaman beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dulkādirlü defter kethudâsına ve defterdârına mühürlü kîse ile hükm-i şerîfüm gönderilmişdür; îsâl içün sana gönderildi. **Buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp yarar âdem ile ulaşdurasın. İhmâlden hazer idesin.

1651 *Varna kadısına: Koyun erlerinden üç kimsenin celeplikten ihraç edilip, önceki karar üzere koyun tutup ocakları şenlendirmeleri hususunun tenbih olunmasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 2 Rebî'u'l-evvel sene 968

Varna kādîsına ve Nâzır-ı Emvâl Za'îm Mehmed'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp sâbıkā Kili ve Akkerman'a emr ile yeniden celeb yazılan koyun-eri olduğı ecilden ihrâc olınup yirlerine Niğebolı ve Silistre sancaklarında celeb tahrîri fermân olındukda yigirmi yedi bin dokuz yüz yigirmi re's olup Kili ve Akkerman hisârlarında ihrâcı fermân olınan cedîd celeblerden koyun-eri olanlardan seksen nefer kimesne ihrâc olınup koyunları dokuz bin sekiz yüz altmış aded olup bu mikdâr koyun aşağa varıldığı takdîrce on sekiz bin altmış koyun ziyâde gelüp Kili ve Akkerman'da atîk ve cedîd celeb olup

koyun-eri olan kimesneler cümlemüz ihrâc olındukda diyü koyunı olmayanlar dahı koyun tedârük idüp bu senede âdet-i agnâmdan yetmiş bin akça ziyâde gelüp hâliyâ eski celebler ihrâc olınmamağla girü koyunların dağıtmak üzre olup şöyle ki, mezkûrlar dahı ihrâc olınur ise gelecek senede yüz elli bin akça hâsıl olmak mukarrerdür. Husûsân Kili ve Akkerman kazâlarında olan eski celeblerün mürde ve girîhte olanlardan mâʿadâ elli bir nefer mevcûd olup koyunları sekiz bin üç yüz on beş reʾsdür. Hâliyâ ziyâde gelen on sekiz bin altmış koyundan aşağa var isegirü dokuz bin yedi yüz yetmiş beş koyun ziyâde kalduğından mâʿadâ girü cümlesi ocakların şeneldüp vilâyet-i mezbûre koyun ile maʿmûr olup varan kassâb ve celeb tâʾifesi koyun alup girü İstanbul'a getürüp ete müzâyaka çekilmeyüp mâl-ı mîrîye nefʿ-i küllî olmak mukarrerdür. Varna kazâsına tabiʿ nefs-i Balçık'da sâkin İsmâʿîl b. Mustafa ve Murâd b. Hızır nâm kimesnelerün, ki ikişer yüz koyuna celeb yazılup ve nefs-i Yanboli'da Abdî b. Reyhân nâm kimesne yüz elli koyuna celeb yazılup zikr olınan kimesneler mîrî mukāṭaʿâta mültezim olup mîrîye haylî deynleri olup anlar dahı celeblikden ihrâc olınmaların arz eylemişsiz. İmdi, zikr olınan ellişer nefer koyun-eri olup eski celeb olanlar ve zikr olınan üç nefer, ki cümle elli dört nefer olup girü kemâ-kân ocakların maʿmûr idüp koyun üretmek üzre celeblikden ihrâc idüp beg yazılan celeblerün ziyâde olan koyunların ziyâde koyunları yirine deftere kayd olınmak emr idüp **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikr olınan koyun erlerin ve üç neferi celeblikden ihrâc idesin ve gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki her biri ber-karâr-ı sâbık koyun tutup ocakların şeneldüp maʿmûr ideler. Anlara celeblik hıdmeti teklîf olınmaya. Ammâ şöyle ki, bu bahâne ile halâs olup dahı koyun tutmayup ocakların maʿmûr itmeyeler, sonra yoklatılup görildükde bulınmaya, girü celeblikleri mukarrer olur; ana göre mukayyed olup koyun ocakların maʿmûr ideler ve ihrâc olınan kimesnelerün koyunların yeni yazılanlardan ziyâde gelen koyundan tekmîl idüp deftere işâret eyleyesin ki, anlar ihrâc olmak ile koyun noksân olmak lâzım gelmeye.

[Yev]mü's-sebt fî 4 Rebîʿu'l-evvel sene 968 Kostantıniyye [23.11.1560]

1652 ***Kocaeli sancağında Karadeniz yalılarında olan kadılara: İstanbul'a zahire gönderilmesine dair.***

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Koca-ili sancağında Karadeniz yalılarında vâkiʿ olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ tereke bâbında müzâyaka olmağın Dergâh-ı muʿallâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mehmed *zîde kadruhû* vardukda, teʾhîr itmeyüp her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda ve eger matrabâzlarda ve eger reʿâyâda eger buğday ve eger undur, her kimde der-anbâr olmış tereke var ise çıkardup kendü maʿîşetleri ve zirâʿatleri içün kifâyet mikdârı koyup dahı bâkisin narh-ı rûzî üzre mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan gemilere beyʿ idüp gemilerine tahmîl idüp ber-vech-i istiʿcâl irsâl idesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur, ana göre mukayyed olup kimesneye himâyet içün emrüm üzre her kimde tereke var ise çıkardup gemilere beyʿ idüp gönderesiz ve her birinüz taht-ı kazânuzdan ne mikdâr tereke ihrâc idüp ve kimün gemisiyle gönderdüğinüz ve ne siʿr üzre beyʿ olınduğın yazup bildüresiz.

-1652/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Koca-ili sancağında Akdeniz yalılarında olan kādîlara ale't-tevâlî gönderesin diyü.

1653 ***Aynı mesele hakkında Lapseki, Ezine, Biga ve Kızılca Tuzla kadılarına hüküm.***

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 5 Rebîʿu'l-evvel sene 968

Lapseki ve Ezine ve Biga ve Kızılca-tuzla kādîlarına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da zahîre bâbında müzâyaka olmağın taht-ı kazânuzda her kimde der-anbâr olmış tereke var ise varan gemilere tahmîl olınup gönderilmesin emr idüp bu bâbda hâssa kalafatcılar kethudâsı Halîl *zîde kardruhû* mübâşir taʿyîn olınup **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, aslâ teʾhîr ü terâhî itmeyüp bu husûsa her birinüz bi'z-zât müşârün-ileyh ile mübâşeret eyleyüp taht-ı kazânuzda eger sipâhîde ve reʿâyâda ve matrabâzda ne mikdâr der-anbâr olmış tereke var ise defter idüp dahı mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan gemicilere narh-ı rûzî üzre beyʿ idüp gemilerine tahmîl idüp muʿaccelen mahrûse-i mezbûreye irsâl ü îsâl eyleyesiz. Ve her birinüz taht-ı kazânuzdan ne mikdâr tereke irsâl itdüğinüz ve ne siʿr üzre alınup ve kimün gemisine tahmîl olınup ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olınduğın mufassal defter idüp arz idesiz ki ana göre taleb olına. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup ikdâm ü ihtimâmda dakika fevt itmeyesiz. Sonra özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre tedârük idesiz.

1654 ***Aynı hususa dair Gelibolu kadısına hüküm.***

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 5 Rebîʿu'l-evvel sene 968

Gelibolı kādîsına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da zahîre hususında müzâyaka olmağın eger hâslarda ve eger evkāfda eger sâʾir reʿâyâda bulınan yirden narh-ı rûzî üzre alınup mîrî tereke navlun ile sâʾir reʿâyâdan alınan terekeyi mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan gemicilere siʿr-i cârî üzre aldurup muʿaccelen irsâl olınmasın emr idüp bu bâbda hâssa kalafatçılar kethudâsı ve Ece-ovası emîni Halîl *zîde kadrıhû* mübâşir taʿyîn olınup **buyurdum ki**:

Aslâ teʾhîr itmeyüp bu husûsa bi'z-zât müşârün-ileyhle mübâşeret eyleyüp eger Ece-ovası hâslarından ve Karin-baba ve Evreşe ve Sirem sürgünleri hâslarında ve Bolayır evkāfı terekesinden imâret harcından ziyâde ne mikdâr tereke var ise ve anlardan mâʿadâ reʿâyâda ve sâʾir matrabâzda ve sipâhîde ne mikdâr der-anbâr tereke var ise cümlesin yazup defter idüp dahı hâslar terekesin navlun ile mîrî gemilere tahmîl idüp ve sâʾir reʿâyâda bulınan terekeleri dahı mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan rencber gemilerine narh-ı rûzî üzre aldurup ber-vech-i istiʿcâl yükledüp mahrûse-i mezbûreye irsâl [idüp] kimesneye inâd itdürmeyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup hâslardan ne mikdâr tereke bulınup ve evkāfdan ne mikdâr alınup ve sâʾir sipâhî ve reʿâyâ ve matrabâzlarda ne mikdâr tereke bulınup ve navlun ile ne mikdâr irsâl olınup

ve sâir reʿâyâdan varan gemicilere ne mikdâr tereke aldurup irsâl olındığın ve kimün gemileriyle gönderildüğin mufassal defter idüp gönderesin ki ana göre taleb olına. Bu bâbda tamâm dikkat ü ihtimâm idüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin. Anun gibi eger anlara ve eger evkāfda ve sâʾirde der-anbâr olmış tereke olup virmekde inâd iderler ise isimleri ile yazup bildüresin. Ammâ reʿâyânun kendü maʿîşetleri ve zirâʿatleri için kifâyet mikdârı tereke koyup andan ziyâdesin alup tazyîk itmeyesin ve bu bahâne ile kifâyet mikdârından ziyâde alıkomakdan hazer idesin.

1655 *Silivri, Çorlu, Rodosçuk, Malkara, Pınarhisarı, Gelibolu, Köprülü, İpsala ve saire kadılarına: Zahire gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kādîya hıdmet iden Hacı Mustafa'ya virildi.
Fî 6 Rebîʿu'l-evvel sene 968

Silivri ve Çorlı ve Rodoscuk ve Migalkara ve Pınar-hisârı ve Gelibolı ve Köprülü ve İpsala ve Hayrabolı ve İnegöl ve Vize ve Aydos ve Ahyolı ve Varna ve Lapseki ve Biga ve Ezine ve Kızılca-tuzla kādîlarına hüküm ki:

Size mahrûse-i İstanbul için zahîre tedârük idüp irsâl idesiz diyü ahkâm-ı şerîfe irsâl olınmış idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup hâliyâ mahrûse-i mezbûre kādîsı talebesinden kıdvetü'l-ahâlî Mahmûd bile mübâşir olmak emr idüp **buyurdum ki**:

Bulınup irsâl olınan terekeyi müşârün-ileyh ile bile görüp defter idüp bildüresiz. İhmâlden hazer idesiz. Şöyle ki ihmâl idesin, muʿâkab olursun. Ana göre tedârük idesiz.

1656 *Bağdad beylerbeyine: Paske Sancağı Beyi Nur Ali'nin Pave sancağında fakirlere zulüm edip etmediğinin araştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûrun âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 8 Rebîʿu'l-evvel sene 968

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Pave sancağı begi mektûb gönderüp livâʾ-i mezbûr kendüye ve Paske sancağı Nûr Ali *dâme izzuhû*'ya inâyet olınup lâkin, Nur Ali'nün aslâ sancağında sâkin olmayup mezbûrun sancağında mütemekkin olup her vechile bize ve mesâkîne envâʿ-ı zulm ü teʿaddî olduğı ecilden reʿâyâya tefrika olmağa yüz dutmışdur diyü kendünün sancağında mütemekkin olmayup reʿâyâya dahl itmemek içün hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki**:

Göresin, fi'l-vâkıʿ arz itdüğı gibi teʿaddîsi var mıdur, nicedür? Eger teʿaddîsi varise menʿ idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1657 *Üsküb Beyi Atai Bey'e: Pirlepe'de yahut dilediği her hangi bir yerde oturup sancağın muhafazasında bulunması hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî evâʾil-i Rebîʿu'l-evvel sene 968

Üsküb Sancağı Begi Ataʾî Beg'e hüküm ki:

Nefs-i Üsküb'ün âb ü hevâsı ile imtizâc idemeyüp ve sâbıkâ vâkıʿ olan zelzeleden sâkin olduğun hâne dahı harâba müşrif olup nefs-i Pirlepe'de mütemekkin olman bâbında icâzet-i hümâyûnum taleb itdüğün ecilden **buyurdum ki**:

Arz itdüğün üzre eger Pirlepe'dedür ve eger her kande dilersen oturup hemân sancağunun hıfz u hırâseti ve zabt u sıyâneti bâbında dakika fevt itmeyüp envâʿ-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getürüp ehl-i fesâd ü şenâʿatün muktezâ-yı Şerʿ-i Şerîf üzre hakkından gelüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-hamîs [fî] 9 Rebîʿu'l-evvel sene 967 [28.11.1560]

1658 *Haleb defterdarına: Mısır'dan hazine ile gelen kul taifesinden ve başkasından alınacak baclar hakkında.*

Yazıldı.
Erzurum Beglerbegisi Çavuş-başısı Sefer'e virildi.
Fî 17 Cumâde'l-ûla sene 968

Haleb defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp baʿzı tüccâr tâʾifesinden siyâh kul ve câriye getüren kimesnelerden baʿzı Mısr hazînesiyle koşılan kullara ve serdârlarına istinâd idüp bâc alınugelen mahâllere uğraduklarında kānûn üzre bâcların ve akarların havâss-ı hümâyûn emînleri taleb eyledüklerinde gavgāya mübâşeret idüp bâc virmeyüp mâl-ı mîrîye zarar eyledüklerin arz eylemşisin. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, hazîne ile gelen kul tâʾifesinden ve gayrıdan anun gibi tüccâr tâʾifesinün bâcları husûsında kimesneye himâyet idüp eger metâʿdur ve eger celeb kul tâʾifesinden mîrîye âʾid olan bâcların kānûn üzre edâ itmeğe mâniʿ olup nizâʿ idenleri her kim olursa ismi ve resmi ile yazup Südde-i saʿâdet'üme bildüresin.

1659 *Mısır beylerbeyine: Tüccar taifesinden siyah kul ve cariye getirenlerden Safed kazasınca bac alınacağına dair.*

Yazıldı.
Hasan Kethudâ'ya virildi.
Fî 14 Rebîʿu'l-evvel sene 968

Mısr beglerbegisine hüküm ki:

Arab cânibi defterdârı Murâd *dâme ulüvvhû* Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp Safed kādîsı müşârün-ileyhe mektûb gönderüp tüccâr tâʾifesinden siyah kul ve câriye getüren kimesnelerden baʿzı mahmiyye-i Mısr hazînesiyle koşılan kullara ve serdârlara istinâd idüp Safed kazâsında bâc alınu gelen baʿzı mahâllere uğrayup vâkıʿ olan havâss-ı hümâyûn emînleri, kıbel-i Şerʿden âdem alup varup kānûn üzre bâcların ve akarlarun taleb eyledüklerinde gavgāya mübâşeret idüp bir akça ve bir habbe virmeyüp mâl-ı mîrî[ye] zarar eyledüklerin iʿlâm eyleyüp ve her yıl Mısr hazînesi gelür oldukda tüccâr ve celeb tâʾifesinden baʿzı kimesneler hazîne ile koşılan gemilere istinâd idüp bâc virmedüklerinden gayrı ittihâd idüp mâla zarar eyledüklerin arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki**:

Vusûl buldukda, hazîne ile gelen kul tâʾifesine baş ve buğ taʿyîn itdüğün kimesneye gereği gibi tenbîh ü teʾkîd eyleyesin ki, anun gibi bile gelen tüccâr tâʾifesinün bâcları husûsında kimesneye himâyet itmeyüp min-baʿd eger metâʿdur ve eger celeb kul tâʾifesidür, mîrîye âʾid olan bâcların kānûn üzre edâ ideler. Şöyle ki baʿde'l-yevm kimesneden bu makūle vazʿ sâdır olduğı istimâʿ olına, dirliği gitmek ile konılmayup hakkından gelinür. Ana göre mukayyed olalar.

1660 ***Yalakâbâd kadısına: Mevcut un ve buğday gibi zahirenin gemilere yüklenip gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 8 Rebîʿu'l-evvel sene 968

Yalak-âbâd kādîsına hüküm ki:

Südde-i saʿâdet'üme mektûb gönderüp fermân-ı şerîfüm mûcebince mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün taht-ı kazândan üç bin çuval un ve bin beş yüz çuval buğday bulınup dört yüz altmış çuval gemilere tahmîl idüp irsâl olındığın mâʿadâsı dahı gemilere müzâyaka olmağın irsâl olınmadığın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Varıcak, teʾhîr itmeyüp eger zikr olınan un ve buğdaydur ve eger andan gayrı emrüm üzre tedârük olınan terekedür, anda varan rencber gemilerine navlun ile tahmîl itdürüp terekeden gayrı odun ve sâʾir nesne yükletdürmeyüp hâzır olan terekeyi tahmîl itdüresin, gemicilere inâd itdürmeyesin; siʿr-i cârî ne ise ol mikdâr navlun ile tahmîl itdüresin.

1661 ***Dukagin beyine: Venedikliler andlaşmaya aykırı hareket etmedikçe müdahale olunmaması ve korsan tecavüzünden iskelelerin korunması hakkında.***

Yazıldı.
Âdemi Ali'ye virildi.
Fî 11 Rebîʿu'l-evvel sene 968

Dukagin begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp deryâda yüriyen gönüllü reʾîsler donanma-i hümâyûn ile bile olmağla Polya'dan kayıklar çıkup Avlonya'dan Niş ve İskenderiyye'ye varınca muttasıl gāret idüp Avlonya iskelesi'nden ticâret içün tahmîl olınmış üç bin florilik espâblar bir gemiyi ve bir dahı boş gemiyi alup Venedik kapudanına haber oldukda aslâ mukayyed olup[1] ve mültezim olanlar gelüp şekvâ idüp gönüllü reʾîslerden Karaca Ali ve Divâne Nasûh nâm reʾîsler iskeleler muhafazasiyçün Avlonya'da kışlayup yazlar ise Müslimânlar belâdan halâs olurlar diyü arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki**:

Arz itdüğün üzre mezkûrlar mâdâmki kendü hâllerinde olup ahd ü emâna mugāyir ahd içinde olanlara dahl ü tecâvüz itmeyüp reʿâya vü berâyâya teʿaddîleri olmayup iskeleleri levend ve sâʾir korsandan hıfz idesin, münâsib olan mahalde kışlayup hıfz u hırâsetde olasın.

---

[1]"olmayup" olmalıdır.

[Yev]mü'l-ehad fî 12 Rebîʿu'l-evvel sene 968 [01.12.1560]

1662 ***Amasya kadısına: Çorum'daki buzhaneye bazı kimse tarafından yapılan müdahaleden dolayı tahkikat yapılıp arzedilmesi hakkında.***

Yazıldı.
İlyâs Beg âdemi Behrâm'a virildi.
Fî 14 Rebîʿu'l-evvel sene 968

Amâsiyye kādîsına hüküm ki:

Çorum Sancağı Begi İlyâs Beg mektûb gönderüp sancağı hâslarından nefs-i Çorum'da olan boza-hâne, mukātaʿa tarîkıyle gâh Müslimâna ve gâh zimmîlere virilügelüp hâliyâ bir zimmî uhdesinde olup lâkin kasaba-i mezbûrede şirretle meşhûr ve maʿrûf olan kimesnelerden Hacı Nasrullâh ve Mahmûd ve Mûsâ Fakih nâm kimesneler kendülere tâbiʿ olanı cemʿ idüp tâbiʿ olmayanlarun evlerine ve dükkânları üzerine

varup bir küllî cemʿiyyet idüp mûmâ-ileyh hâzır değil iken boza-hânede hamr vardur diyü cemʿ-i kesîr ile boza-hâneyi mühürleyüp ve mezbûr zimmîyi kādîya iletüp muhkem taʿzîr itdürdükden sonra vilâyetden redd itdürdüp ve min-baʿd vilâyetde durmayasın diyü şart itdürüp bu bâbda mûmâ-ileyhe aslâ iltifât itmeyüp ihânet itmişlerdür ve mezbûrlarun şerrinden kimesne anlara mürâcaʿât itmedin kādîya mürâcaʿât idemezler; itdükleri takdîrce isnâdü mâ-lem-yekün idüp şâhid-i zûr ile bir nesne isbât iderler; ol ecilden her hâllerine tabiʿ olurlar diyü arz itmeğin **buyurdum ki**:

Vardukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; fiʾl-vâkıʿ ol kimesneler arz olınan gibi midür, nicedür? Vukūʿı üzre yazup arz eyleyesin.

1663 ***Filek Beyi Hüseyin Bey'e: Filek vilâyetinde eşkiyânın hakkından gelindiğine memleketi muhafazaya dikkat etmesine dair.***

Yazıldı.
Âdemi Behrâm'a virildi.
Fî 14 Rebîʿu'l-evvel sene 968

Filek Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Filek vilâyetinde vâkıʿ olan kurâya Beg-oğlı cânibinden üç yüz neferden ziyâde sipâhî taʿyîn olınup her biri mâlikâne[ye] mutasarrıf olup ve reʿâyâyı ıdlâl idüp ve yarar atlar besleyüp muttasıl binüp inüp fesâddan hâlî olmayup ve Memâlik-i mahrûse kasdına zuhûr iden düşmen ile dâʾimâ bir olup ve memleket içinde yollar bekleyüp katl-i nüfûs ve gāret-i emvâl itmeden eksük olmayup ve laʿîn-i mezbûr asker-i İslâma zarar kasdın eylemeğin, mezkûrı pusuya çeküp atlu gāzîler ile Semendire nâm harbî kalʿaya azm idüp sen kendün bir mikdâr atlu ile pusu yirinde kalup bir mikdâr atluyı ilerü gönderüp melʿûn-ı mezbûr yüze gelmeyüp âkıbet itâʿat eylemeyen karyelerün sipâhîsin ve baʿzı harâm-zâdesin alup Filek'e getürüp sâʾirlerine mûcib-i ibret olmak içün haklarından gelinüp bu sebeb ile laʿîn-i mezkûr gāyet zebûn olmağın Dergâh-ı saʿâdet-destgâhuma ubûdiyyet-nâme irsâl eyledüğin bildürmişsin. İmdi, mâ-beynde vâkıʿ olan sulh u salâha mugāyir berü cânibden vazʿ câʾiz değildür. **Buyurdum ki**:

Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup serhaddi onat vechile hıfz eyleyüp reʿâyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmeyüp ve öte cânibden mâdâmki ahde mugāyir vazʿ sâdır olmaya, sen dahı berü cânibden kimesneye ahde mugāyir iş itdürmeyüp hıfz u hırâsetde dakîka fevt itmeyesin.

1664 ***Venedik dojuna: Zakise Kalesi'ne kaçan Müslümanların köle ve cariyelerinin orada dinden döndürüldüğüne dair haber üzerine bunların iade ettirilmesi ve andlaşmaya mugayir hareketlerin men edilmesi hakkında.***

Yazıldı.

Venedik dojına hüküm ki:

Mora Sancağı Begi Osmân mektûb gönderüp Venedik cezîrelerinden Zakise nâm kalʿa livâʾ-i mezkûra karîb mahalde vâkıʿ olup Müslimânlarun kulları ve cāriyeleri kaçup sandal ile cezîre-i mezkûreye geçüp anda vardukda, kalʿa-i mezkûre prodorı maʿrifetiyle ahâlî-i kalʿa âyîn-i bâtılları üzre kiliselerine iledüp mürtedd idüp mektûbla sâhibleri varup taleb itdüklerinde inkârla cevâb virüp müşârün-ileyhün dahı efrenciyyü'l-asl üç nefer kulları gaybet idüp cezîre-i mezkûreye varup ol

hînde rencber tâ'ifesinden bir niçe Müslimânlar anda hâzır bulınup mezkûr kulların dahı kiliseye iletüp mürtedd idüp ikişer akça vazîfe ta'yîn eyledüklerin, zikr olınan Müslimânlar gelüp haber virüp mahkemede sicille kayd olınup sûret-i sicill ile yarar âdemler ve mektûb gönderilüp taleb olındukda girü evvelki âdetleri üzre inkâr ile cevâb virdiler diyü bildürdi. İmdi, mâ-beynimüzde olan dostluğa ve ahd [ü] emâna mugāyir bu makūle vaz' idenlerün haklarından gelinmek mühimm olmağın, gerekdür ki, yüce Âstâne'müze olan ihlâs u ihtisâsınuz müsted'âsınca eger ehl-i İslâmdan vech-i meşrûh üzre kaçup kul ve câriyelerdür ve eger müşârün-ileyhün zikr olınan kullarıdur, her kande ise buldurup girü mûmâ-ileyhe tislîm itdürilüp bu makūle ahd ü emâna mugāyir vaz' idenlerün gereği gibi haklarından gelinmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra gele ki, min-ba'd kimesnenün bu asl vaz'a cür'et itmeğe iktidârı olmaya.

1665 ***Gümülcine kadısına: Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Karasu Yenicesine tâbi bir köyde öldürülen Ahmed'in kâtillerinin bulunmasına dair.***

Yazıldı.
Zağarcı-başı Bâyezîd Sübaşı'ya virildi.
Fî 13 Rebî'u'l-evvel sene 968

Gümülcine kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm yeniçerilerinden Ahmed nâm kimesne Karasu-yenicesi kazâsına tâbi' Balabanlu nâm karyede katl olınup ba'zı kimesneler elinde espâbı bulınup kātil kim idüği ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki**:

Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından İbrâhîm *zîde izzuhû* vardukda, karye-i mezbûre ahâlîsinden ve gayrıdan bu bâbda mazınna vü müttehem olanları ve ellerinde maktûl-i mezbûrun espâbı bulınanları ihzâr idüp gaybet idenleri kefîllerine ve Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dahı ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp dahı kātil kim idüği bi-hasebi'ş-Şer'i'ş-Şerîf sâbit ü zâhir olur ise isimleri ve resimleri ile yazup arz eyleyesin. Bu bâbda Dergâh-ı mu'allâ'm yayabaşılarından Ali *zîde kadruhû* mübâşir ola. Emr-i Şer'-i Şerîfden tecâvüz eylemeye.

İNDEKS

ŞAHIS İSİMLERİ : BÜYÜK HARF
Yer isimleri : **Siyah (Bold)**
Müessese, ıstılah ve tâbirler : *İtalik*
Diğerleri (millet, kabîle, meslek vs. zümre mensupları) : Normal

Abano (?) karyesi, Premedi'ye tâbi, 559
Abaza tâ'ifesi, 1516
ABBÂS, Hüseyin Çavuş-oğlu, 77, 94
ABD (?), arz getiren, hüküm götüren Arab, 1584
ABDÂL, Mîr, Şirvîn Beyi, 338, 770, 771
ABDÂL HÂN Heytûm ? ( ) Beyi, 336, 770
Abdâl zâviyesi, 199
ABDÎ, 330
ABDÎ, Anadolu beylerbeyisinin adamı, 1587
ABDÎ, Beg-bâzârı kazâsından levend, 1291
ABDÎ, Bosna beyinin adamı, hüküm götüren, 926
ABDÎ, Bosnalı sipâhî Kara Yahyâ'nın oğlu, 912
ABDÎ, Bozdoğanlı, 325
ABDÎ, Burusalı kuyumcu, 1170, 1171
ABDÎ, Dizdâr-oğlu, 1470
ABDÎ, Eskişehir'de mütemekkin ehl-i fesâd, 1172
ABDÎ, hüküm götüren, 791
ABDÎ, Kürkci-oğullarından, 1636
ABDÎ, Ömer Ağa-oğlu, azebler kethudâlığından ma'zûl, 836
ABDÎ, Sofya'da sâkin Kara-oğulları'ndan kassâb, 125
ABDÎ AGA, sol ulûfeciler ağası, 620
ABDÎ b. İLYÂS, sâbık emînü'l-ümenâ, 1633
ABDÎ b. REYHÂN, Yanbolulu celeb, 1651
ABDÎ ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 415, 458, 668, 669, 670, 919, 1297, 1298, 1358
ABDÎ HALÎFE, Üsküdar kādîlığında Nâ'ibü'ş-Şer', 717
ABDÎ KETHUDÂ, hüküm götüren, 410, 444, 457, 655, 769, 814, 829, 906, 908, 931, 1237, 1290, 1469, 1473, 1587
Abdî Halîfe mahallesi, Vize kasabasında, 50
ABDULLÂH, Alâ'iyyeli, 1448
ABDULLÂH, Siverek Sancağı Beyi, 2
ABDULLÂH FAKÎH, Aydınlı, 1598
ABDULLÂH HÂN, Şeyh, 412
ABDURRAHÎM, Hışân-oğulları'ndan, 105, 115
ABDURRAHMÂN, Araç Kādîsı, 1640
ABDURRAHMÂN, Burusalı ayak âmili, 896
ABDURRAHMÂN, Kuds-i Şerîf Beyi ve Kādîsı, 1163
ABDURRAHMÂN, Lahsâ'da cebe-kulları ağası, 1414
ABDURRAHMÂN, Medîne-i Münevvere Kādîsı, 1384
ABDURRAHMÂN, Seydîşehirli, 1555
ABDURRAHMÂN b. ABDULLÂH, Şâmlı kürek mahkûmu, 630
ABDURRAHMÂN ÇELEBÎ, Dânişmend, 1625
ABDÜLBÂKÎ, Dukagin Sancağı Beyi, 798, 813, 1475
ABDÜLBÂKÎ, Kütahya'ya tâbi Baba-yani karyesinden, hüküm götüren, 1178
ABDÜLCELÎL, Seydîşehirli, 1555
ABDÜLHALÎM, hüküm götüren, 870
ABDÜLKERÎM, Alâ'iyyeli, 1448
ABDÜLKERÎM, Haleb vilâyetinde timar sahibi, 1271
ABDÜLKERÎM, Şâm Timarları Defterdârı ve Nâzır-ı Evkāf, 306, 307, 1458

ABDÜLKERÎM ÇELEBÎ, Budun Defterdârı, 614
ABDÜLKĀDİR b. ŞUVEYR, Tâcirli kürek mahkûmu, 630
ABDÜLKĀDİR ÇAVUŞ, hüküm götüren, 85, 197, 573, 576, 769, 824
ABDÜLLATÎF, sâbık Aksarây Kādîsı, 459
ABDÜSSELÂM, Erzurum beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1292, 1341, 1382, 1422, 1425
Âb-ı Zemzem, 1089
*abede-i asnâm,*1268
âbhâneler, 1090
ABRAHAM, Tercemân, Venedik dojuna hüküm götüren, 591
ACEM HÜSEYİN, hırsuz, 492, 515
Acem diyârı, 1117
Acem tâ'ifesi, 1459
Acem tüccârı tâ'ifesi, 664
acemî-oğlan(lar)ı, 242, 369, 783, 914, 1397, 1514, 1534, 1581
Acı-dere karyesi, Boğdan sınırında, 1164
Aclun (livâsı), 59; —beyi, 1294, 1501; —halkı, 1294; —kādîsı, 1294, 1501
Acur, 1605
acûze esîrler, 887
Ada hâsları, Edirne muzâfâtından, 1236
Ada kādîlığı, 256
Ada kal'aları, 1416
Ada Kal'ası (Adakale), 1266
Ada muhâfazası, 1416
Adala kādîsı, 1554
Adalar, 216, 940, 999, 1310, 1311; —cânibi, 1544; —muhâfazası, 999, 1310, 1311, 1326, 1542
adâlet-nâme-i hümâyûn, 1024, 1224
a'dâ (ayrıca bk. düşmen), 9, 18, 78, 79, 80, 81, 83, 93, 102, 112, 118, 139, 147, 215, 240, 250, 334, 335, 337, 338, 339, 340, 342, 344, 381, 401, 402, 407, 408, 516, 520, 543, 618, 625, 649, 674, 753, 878, 894, 922, 940, 949, 954, 995, 999, 1008, 1034, 1047, 1048, 1049, 1072, 1077, 1262, 1265, 1268, 1416, 1451, 1453, 1457, 1512, 1513, 1517, 1527, 1546, 1622; —memâliki, 1479; —yı bed-âyîn, 973; —yı bed-girdâr, 601, 602, 922; —yı dîn (ü devlet), 346, 579, 954, 959, 1047, 1099, 1210, 1265; —yı hâksâr, 922;
Adana, 808; —kādîlığı, 1246; —kādîsı, 1227
ÂDEM BEG, Temür-hisârlı harâmî sipâhî, 445, 446
âdem çalmak (çekmek, kaçırmak), 516, 560, 672
âdem katl eylemek (ayrıca bk. katl), 157, 194, 196, 277, 315, 321, 348, 363, 411, 419, 453, 511, 577, 697, 802, 880, 1346
âdet-i agnâm, 845, 853, 1094, 1332, 1606
âdet-i Arabiyye, 1584
âdet-i kadîme, 1035, 1121, 1337, 1384
ÂDİL, erbâb-ı timardan, 1202
ÂDİL KETHUDÂ, Midillü beyinin adamı, 923
Âdilcevâz (sancağı), 169, 1095, 1559; —beyi, 169, 1113, 1138, 1144, 1221, 1222; —halkı, 1095; —kulları ağası, 1093; —ulemâsı, 1095
adl ü dâd, 408
adû(-yı bed-girdâr, -yı bed-hûy, -yı hâksâr), 601, 985, 1208, 1210, 1524, 1525, 1579; —gemileri, 959
âfet-i semâvî, 549, 929
Aga-pınarı mezra'ası, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
AGACIK VELED-İ ŞÂDÎ, Bozok sancağında sipâhî, 1258
Agakis beyi, 234, 771
agniyâ, 558
agribar, 750
AGRİLYANUS, Ferenduş Kral tarafından gelen Yahûdî hâtûn, 1169
ağaç (odun, kereste), (ayrıca bk. odun, kereste), 439, 463, 514, 522, 596, 849, 1260, 1349; —kesmek (kırdırmak), 463, 846, 1174, 1494; —kesme yasağı, 285; —(ahşâb) kal'a, 1605; —tevzî'i, 717
Ağaç-köpri, Sabancı kazâsında bir mahal, 157
Ağaç-köy, Kütahya'ya tâbi, 26
ağaççılar, 72
ağalar, 392, 679, 770, 771, 1122, 1128
ağıl(lar), 885; —ihdâs eylemek, 885, 866
Ağriboz (adası, livâsı, sancağı), 517, 526, 750, 1031, 1410; 1601; —beyi, 437, 517, 561, 735, 750, 606, 732, 857, 1118, 1591; —kādîsı, 300, 526, 561, 606, 750, 842, 857, 1031, 1361, 1504, 1511; —kal'ası, 1504; —limanı, 606; —sipâhîleri, 1008
AHAD ALİ, Alâ'iyye'de Çaylaklar cemâ'atinden, 1448
ahâlî-i İslâm, 625, 959, 1544
ahd (ü emân), 48, 90, 93, 103, 145, 341, 344, 997, 1203, 1204, 1524, 1646, 1661, 1664
ahd-nâme (-i hümâyûn, -i şerîf), 30, 118, 145, 147, 178, 179, 180, 148, 206, 243, 376, 591, 951; —*kîsesi,* 103, 145
âhen-pûş atlu, 1513

âhen-pûş piyâde, 1513
ahkâm(-ı şerîfe), 1, 34, 39, 57, 60, 87, 99, 139, 147, 161, 162, 182, 197, 208, 221, 225, 329, 343, 355, 391, 426, 427, 437, 459, 473, 478, 482, 485, 507, 517, 526, 573, 579, 581, 582, 583, 680, 692, 693, 732, 763, 776, 829, 834, 919, 944, 967, 1031, 1047, 1049, 1110, 1112, 1138, 1144, 1187, 1234, 1242, 1298, 1333, 1350, 1385, 1401, 1478, 1524, 1559, 1590, 1604, 1623, 1655; —ı cihân-mutâ', 776; —ı hümâyûn, 1211; —ihrâc etmek, 1426;
AHMED, Ağriboz iskelesi emîni, 750
AHMED, Ahmed Kethudâ'nın adamı, 315
AHMED, Amâsiyyeli, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 1027
AHMED, Anabolu Kādîsı, 1228
AHMED, arz getüren, hüküm götüren, 915
AHMED, arz getüren, hüküm götüren yuva yazıcısı, 706
AHMED, Ayasuluğlu levend, 508
AHMED, Aydın Sancağı Beyi Mustafa Bey'in adamı, hüküm götüren, 1074, 1337, 1359, 1371, 1372, 1545, 1561
AHMED, Balıkesr'de kuttâ'-ı tarîk tâifesinin serdârı, harâmî, 433
AHMED, Bâlis Beyi, 59
AHMED, Basra beylerbeyisinin adamı (kethudâsı), 1023, 1036, 1067, 1021, 1435
AHMED, Bilecik Kādîsı, 151; —kādîlıkdan azli, 258
AHMED, Bitlis kulları ağası, 980
AHMED, Bolulu sipâhî, 1569
AHMED, Borlu Kādîsı, 1569
AHMED, Cidde Beyi, 1572
AHMED, Çeri-başı, 1526
AHMED, defter çavuşlarından, hüküm götüren, 1222, 1230
AHMED, Dergâh-ı Âlî çavuşlarından, 614
AHMED, Dergâh-ı Mu'allâ kapucıları-başısı, 1472
AHMED, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerilerinden, 1665
AHMED, deryâya küffâra tereke verenlerden, 20
AHMED, Deyrü Rahbe sancağında Ragab A'râbları Şeyhi, 1584
AHMED, erbâb-ı timardan, Ladik cânibinde ehl-i fesâd teftîşine me'mûr, hüküm götüren, 419
AHMED, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 370
AHMED, Gelibolulu, 269
AHMED, gemi reîsi, 1601
AHMED, Göynüklü Mengen-oğlu, sûhte, 455
AHMED, Hacı, Edremidli, ehl-i fesâddan, 496
AHMED, hârice zahîre kaçıran gemi reîsi, 128
AHMED, hüküm götüren, 70, 424
AHMED, İbrâhîm-oğlu, Mîr, Körkik Beyi, 771
AHMED, İç-il sancağında sipâhî, 850
AHMED, İlbasan Sancağı Beyi, 837, 890, 1059, 1079
AHMED, İnallu Boyu Beyi Ali'nin oğlu, 59
AHMED, İnebegi-oğlu, 1120
AHMED, Kalkandelen Çeri-başısı, 559
AHMED, Karaman'da timar sahibi, 644
AHMED, Karaman'ın Aksarây kazâsına tâbi Gelgin karyesinden, 459
AHMED, kâtib, 398
AHMED, Kırk-kilise beyinin güveygûsi, 200
AHMED, Klisli, 903
AHMED, Kurd-oğlu, Rodos Kapudanı, 139
AHMED, Lacan Beyi Ahmed Bey'in adamı, 158
AHMED, Lacan Beyi, Hân, 158
AHMED, Menteşe Beyi, 901
AHMED, Mısr'da Sancak-beyi, 632
AHMED, Mîr, Müks Beyi, 771
AHMED, Mihrânî Beyi, 336
AHMED, Musul Beyi, 394
AHMED, nâhiye-i Sayd'da Şeyh, 59
AHMED, nâhiye-i Şeyh'de Şeyh, 59
AHMED, Niğebolı Beyi, 1289, 1330, 1405
AHMED, Ohri Beyi, 1038
AHMED, Pojega havâlesi, hüküm götüren, 1101
AHMED, Rodos Beyi, 132, 133, 134, 267, 268, 539, 611, 899, 940
AHMED, Rumâhiye Sancağı Beyi, 235
AHMED, sâbık Prizrin Beyi, 1550
AHMED, Sipâhî-oğlanlarından, İstanbul ihtisâb me'muru, 97
AHMED, sipâhî-oğulları zümresinden, hüküm götüren, 876
AHMED, Süleymân Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 245, 255
AHMED, Şâm Beylerbeyisi, 59, 317, 1025
AHMED, Şâm beylerbeyisinin kethudâsı, 8, 1243, 1458, 1464
AHMED, Şâm beylerbeyisinin adamı, 1423
AHMED, Teke-ili sipâhilerinden, hüküm götüren, 796

AHMED, Tırhala sancağında timar sahibi sipâhî, 559
AHMED, Tuygun Bey-oğlu, Seçen Sancağı Beyi, 291, 704, 1313, 1515
AHMED, Velika Kādîsı, 911
AHMED, Vezîr Mehmed Paşa'nın adamı, 764
AHMED, yeniçeri ağası, 1379
AHMED, yolkesici, 877
AHMED, Zuᶜb Arablarının Şeyhi, 59
AHMED (PAŞA), Anadolu Beylerbeyisi, 1562
AHMED AGA, Azaklı, 985
AHMED AGA, Lipva kalᶜası azebleri ağası, 836
AHMED b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısr müteferrikalarından, 1223
AHMED b. ABDULLÂH, kehhâl, 351
AHMED b. ABDULLÂH, Sinobî, Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden, 1012
AHMED b. BEŞÂRET, Kerek-Şevbek sancağında mütemekkin, 1438
AHMED b. KULI, Âdilcevâzlı, 1095
AHMED b. MANSÛR, ehl-i fesâd sûhte, 904, 1114, 1288
AHMED b. MUSTAFA, Nova kalᶜası erenlerinden, 831
AHMED b. ŞETTÂ, nâhiye-i Benî-Zeyd Şeyhi, 59
AHMED b. ŞEYH ALİ, Aclun livâsına tâbi Benî-Senhî tâifesinin Şeyhi, 59
AHMED b. ZİYÂD, nâhiye-i Urzaᶜ (اورزع)' da Şeyh,59
AHMED ÇAVUŞ, Haleb'e gönderilen mahkûm, 154
AHMED ÇAVUŞ, hüküm götüren, 955
AHMED ÇAVUŞ, timar sahibi sipâhî, 559
AHMED ÇELEBÎ (ÇAVUŞ), Uncu-oğlu, hüküm götüren, 279, 717
AHMED ÇELEBÎ, Budun defterdârının karındaşı, hüküm götüren, 1388
AHMED ÇELEBÎ, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtibi, 1065
AHMED ÇELEBÎ, Kadî-zâde, 1472
AHMED FAKİH b. ELDELİK (?), yörük, 107
AHMED FAKİH, Cârullâh Çavuş'un adamı, 171
AHMED HOCA, Burusalı, 1328
AHMED KETHUDÂ, hüküm götüren, 120, 315, 1510
AHMED PAŞA, 85
AHMED REᵓÎS, hâssa reîslerden, 1310, 1311, 1335
AHMED REᵓÎS, hüküm götüren, 274, 275
AHMED SÜBAŞI, Ohrili harâmî, 1346
AHMED SÜBAŞI, Ramazân Emîn-oğlu, İstefelü, 561, 857
Ahmed Beg karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122
AHMEDCİK, harâmî firkate gemileri levendlerinden, 1361
AHMEDEYN, Maᶜarra'da sâkin Setliş-oğullarından, 31
ahşâb dükkânlar, 610
Ahşâfât, Erbil'e tâbi, 741
ahur halkı, 23, 47
Ahyolı, 623; —kādîsı, 203, 623, 938, 1607, 1648, 1655
ak-bayrak hevâsı, 316
Ak-in karyesi, Karaman'ın Aksarây kazâsına tâbi, 459
ak-kullar, 211
Ak-ova, Şile kazâsında bir mahal, 454
Ak-ova karyesi, Edirne'de, 871
Akbaş karyesi, Balya kazâsına tâbi, 451
Akbayraklu tâᵓifesi (Şâm'da), 607
akça, 35, 54, 56, 69, 120, 148, 149, 152, 157, 281; — 616; —cemᶜ eylemek, 37; —gasb (gāret) eylemek, 457, 1300, 1371; —mukātaᶜası (katᶜı, kesilmesi), 616, 1369; —müzâyakası, 1460; —salmak, 681, 1361, 1549; —tevzîᶜi, 17
Akça-hisâr (nâhiyesi), Ohri livâsına tâbi, 1353; —kādîsı, 1078; —kethudâsı, 1353
akça-i Süleymânî, 616
Akça-kızanlık (kazâsı), 688, 1315, 1521; —kādîsı, 891, 1315, 1366, 1521; —Yahûdîleri, 1315
Akça-koyunlı tâᵓifesi, 881
Akçasar, 505
Akçaşehir karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122
Akdağ, 1637; —kādîsı, 1637; —Tatarları, 556
Akdeniz yalıları, 274, 324, 420, 427, 508, 581, 583, 629, 1652
Akhisâr, 441; —kādîlığı, 214
akıncı askeri, 897
akıncı(lar) (tâᵓifesi), 55, 143, 520, 839, 1054, 1333, 1393, 1512; —begi, 143, 520, 1333, 1393, 1512; —kitâbet etmek, 399
Akkerman (sancağı), 55, 143, 839, 894, 897, 1333, 1651; —beyi, 5, 45, 88, 217, 323, 522, 694, 832, 863, 897, 925, 936, 951, 1047, 1049, 1321, 1325, 1333, 1370, 1623; beyi, 697, 1048, 1139, 1497; —emîni, 864; —hisârı, 1651;

—iskelesi, 1325; —kādîsı, 832, 863, 925, 936, 1139, 1500; —Kazağı, 951;
aklâm, 398
Aklıkcı-İnebegi karyesi, Filibe'de (?), 1211
Aksaray (kazâsı, sancağı), 22, 242, 532, 1207; —beyi, 242, 672; —kādîsı, 459
Akseki (kazâsı), 1253; —kādîsı, 1448
Aksu, Özi cânibinde, 949
Akşehir, 1101, 1235
Akyaz yürük tâᵓifesi, 196
Akyazı (kazâsı), 454, 456; —kādîlığı, 214; —kādîsı, 185, 415, 453
Akyazılu Baba Tekyesi, Varna kazâsında, 1644
Akāyir benderi, Lahsâ kurbünde, 1129
Ala-kilise karyesi, Sultân-öni'ne tâbi, 1316
Alaca-atlu karyesi, Bigadiç'e tâbi, 708
Alaca-hisâr (kazâsı, sancağı, livâsı, kasabası), 511, 577, —beyi, 172, 400, 511, 577, 725, 821, 1047, 1048, 1049, 1054, 1497, 1560, 1565, 1616, 1623, 1639; —kādîsı, 577
Alaçam karyesi, Bafra kazâsına tâbi, 969
Aladağ kādîsı, 1080, 1213, 1555
ALÂᵓEDDÎN, aşîret ağası, 757
ALÂᵓEDDÎN, Baş-açuk-oğlu Bû-Saᶜîd'in birâder-zâdesi, 1168
ALÂᵓEDDÎN, Halîlü'r-rahmân Nâzırı, 1163
ALÂᵓEDDÎN, Karagöz Paşa Müderrisi, 1469
ALÂᵓEDDÎN, Kudüs mütevellîsinin adamı, hüküm götüren, 1269, 1275
ALÂᵓEDDÎN, mukaddim, nâhiye-i Zebîbe Şeyhi, 59
ALÂᵓEDDÎN, Şâm'da ehl-i fesâddan, 1336
Alâᵓiyye (kazâsı), 933, 1448; —beyi, 933, 1253, 1410, 1448; —kādîsı, 933, 1448
alâmet getürmek, 318
alâmet-i şerîf, 916
Alan karyesi, Göynük kazâsına tâbi, 455
Alasonya kādîsı, 1363, 1601
Alaşehir (nâhiyesi), Aydın sancağına tâbi, 906, 1237; —kādîsı, 1620
ALATİN ANDRİYA, Turbeyli kürek mahkûmu, 630
alay, 814; —beyi(leri), 76, 430, 576, 718, 724, 732, 734, 735, 780, 829, 874, 1219, 1220, 1337, 1546
ALÂᵓÜDDEVLE, Cessân-ı bedre Sancağı Beyi, 1273
ALÂᵓÜDDEVLE, sâbık Cessân-ı Bedre Beyi, 1296
ALÂᵓÜDDÎN b. ABRİŞE, nâhiye-i Vâdi't-tem (?) şeyhi, 59
alef, 897, 1321
ALEKSANDRA VOYVODA, Boğdan Voyvodası, 490, 506, 697, 925, 1259
ALEKSİ, İstanbul'da Terkos karyesinde sâkin zimmî, 1045
ALEKSİ ANDRİ, neccâr, 284
ALEMŞÂH, Keşanlı, 588
ALEMÜDDÎN, Mısr'a tâbi Menfelûtıyye'de Şeyhu'l-Arab, 671
âlet-i harb (âlet-i ceng) ü kıtâl (cidâl), 57, 59, 86, 104, 192, 261, 459, 485, 487, 523, 560, 576, 625, 664, 714, 732, 733, 734, 735, 736, 769, 770, 771, 818, 829, 846, 852, 1048, 1078, 1157, 1134, 1160, 1180, 1304, 1313, 1325, 1443, 1448, 1515, 1540, 1582, 1586
âlet-i lehv ü laᶜib, 246, 245, 1339
ALİ, كلبس kalᶜası dizdârlığından maᶜzûl, 890
ALİ, acemî-oğlanlarından, 914
ALİ, Ağriboz iskelesi emîni, 750
ALİ, Ankara'da erbâb-ı timardan, 1245
ALİ, Ardahân kulları kethudâsı, 1382
ALİ, arz getüren, hüküm götüren, 325, 1339
ALİ, Askarpar (اسقربار) kalᶜası sâbık Dizdârı, 869
ALİ, Aya-Mavra kalᶜası kethudâsı, 1120
ALİ, Aydın'da mültezim ve sübaşı, 1598
ALİ, Bagdâd beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 616
ALİ, Batum beyinin adamı, 270
ALİ, Benî- كلبم Şeyhi, 59
ALİ, Bergama kalᶜası'nda Dizdâr, 1173
ALİ, Bolu sancağında timara mutasarrıf, telbîs hüküm yazan sipâhî, 410
ALİ, Burusa'da Kestel karyeli ehl-i fesâd, 896
ALİ, Canik Sancağı Beyi, 65, 283, 485, 487, 1154
ALİ, Cessân Sancağı Beyi, 212
ALİ, Çorum beyinin adamı, 261, 262
ALİ, Dergâh-ı Muᶜallâ çavuşlarından, 160
ALİ, Dergâh-ı Muᶜallâ çavuşu oğlanlarından, 183
ALİ, Dergâh-ı Muᶜallâ yaya-başılarından, 1665
ALİ, Dîvân Kâtibi, hüküm götüren, 829
ALİ, Dukagin beyinin adamı, hüküm götüren, 1661
ALİ, Dulkādirlü Beylerbeyisi, 1649
ALİ, Edirne yasakcılarından yeniçeri, 1236
ALİ, emîr-i ahur, 401, 402, 489, 649

ALİ, Erzincan Dizdârı, 1230
ALİ, Galata Emîni, 91
ALİ, Gāzî Kıran-oğlu, Şâh Mehmed Bey'in karındaşı, 233
ALİ, Hasan Çavuş âdemlerinden, 325
ALİ, hâssa reîslerinden, 973
ALİ, hâssa sarrâclardan, hüküm götüren, 1083
ALİ, Hışân-oğulları'ndan, 105, 115
ALİ, İç-il Beyi Mehmed Bey'in adamı, hüküm götüren sipâhî, 850
ALİ, İnallu Boyu Beyi, 59
ALİ, İskender Paşa'nın kâtibi, hüküm götüren, 909
ALİ, İzladi'ye tâbi Büyük Kamer karyesi sâkinlerinden, 1521
ALİ, Kara-hisâr'da mütemekkin Arab, 1593
ALİ, Karıştıran'da sâkin, 519
ALİ, Kıbrus kazâsına tâbi Kırık karyesinden, 1594
ALİ, Koca-ili livâsı tahrîrine me'mur, 1001
ALİ, Koca-ili Sancağı Beyi, sâbık Rodos Sancağı Begi, 19, 132, 133, 139, 140, 346, 569, 734, 1013, 1231, 1252, 1264, 1517, 1527
ALİ, Kotur Beyi Mansûr Bey'in oğlu, müfsid, 1221
ALİ, koyun emîni adamı, hüküm götüren, 597, 872
ALİ, Kul-oğlu, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerilerinden, maktûl, 497
ALİ, Lahsâ'da kullar ağası, 1630; 1633
ALİ, levend kayıkları reîslerinden, 1120
ALİ, maktûl Bergama Dizdârı, 835
ALİ, Mercânü'l-fev'de (?) Şeyh, 59
ALİ, Migalkara kasabasına tâbi Deveciler karyesinden, 207
ALİ, Mostar zu'amâsından Hacı Mehmed'in kölesi, 827
ALİ, Mürgâver Sancağı Beyi, 679
ALİ, Niğebolu Kal'ası Emîni, 1405
ALİ, Receb-oğlu, Geyveli, 1376
ALİ, Rodos Beyi ve Kapudanı, 591, 611
ALİ, Rûm Beylerbeyisi, 1100
ALİ, Rûm-ili'nde erbâb-ı timardan, 820
ALİ, Sayd nâhiyesinde Şeyh, 59
ALİ, Sedd-i İslâm kal'ası oda-başılarından, arz getüren, hüküm götüren, 963
ALİ, Selânik Kādîsı, 471
ALİ, Silivrili, 904
ALİ, sipâhî-oğlanları zümresinden, 519
ALİ, Sirem Beyi Behrâm Bey'in adamı, hüküm götüren, 1061
ALİ, Solhisârlı âmil, 444
ALİ, Şâm yeniçerilerinden, 354
ALİ, telbîs arz sunan, 1194
ALİ, Tire'ye bağlı Uzgur karyesinde za'îm, 868
ALİ, Tokat'da Hâtûniyye İmâreti Mütevellîsi, 1065
ALİ, Trablus'da vakıf hanları müste'ciri, 138, 746
ALİ, Üsküdarlı, 1013
ALİ, Yanbolulu Za'îm Mehmed Çelebî'nin adamı, hüküm götüren, 897, 935, 936
ALİ, Yeniçeri-oğlu, ehl-i fesâddan, 200
ALİ, Yeniçeri-oğlu, ehl-i fesâddan, 200
ALİ, Yevmci-oğlu, hırsuz, 114
ALİ AGA, Çerâkise Ağası, 1155
ALİ b. ABDÂN, nâhiye-i Zebîb'de Şeyh, 59
ALİ b. HASAN, İzladi nâhiyesine tâbi Paşa-yiğit nâm karyeden yürük, 560
ALİ b. ISFAHAN, Diyârbekrli kürek mahkûmu, 630
ALİ b. KARA MURÂD, İzladi'ye tâbi Kamerlü karyesinden, 1530
ALİ b. MEHMED, Sirozlu kürek mahkûmu, 630
ALİ b. MESÎH, Gelibolu'da olan Çingânelerin ispençelerini toplamağa me'mûr, 116
ALİ b. MUSTAFA, Edirne'de Kürd Hoca mahallesi mescidinin müezzini, 1150
ALİ BAHÂ'EDDÎN, Gāzî Kıran-oğlu, 276
ALİ BÂLÎ, Kara Yûsuf-oğlu, İlbasan sancağında mütemekkin, 1353
ALİ BÂLÎ, Mehmed-oğlu, Nâ'ib, Dukagin sancağına tâbi Yenice karyesi sâkinlerinden, 1217
ALİ BEG, Basra vilâyetinde sancak mutasarrıfı, 1629
ALİ BEG, berber ve cerrâh, 351
ALİ BEG, Budun Beylerbeyisi, 723
ALİ BEG, Filibe'de (?) kendi ismi verilen (Ali-beglü) karyeyi kitâbet (tahrîr) eden, 1211
ALİ BEG, Gāzî Kıran-oğlu, Şâh Mehmed karındaşı, 273
ALİ BEG, hüküm götüren, 1448
ALİ BEG, Kürkci-oğlu, 1636
ALİ BEG, Mîzân Emîni, 328
ALİ BEG, Şehzâde adamlarının kethudâsı, hüküm götüren, 884
ALİ ÇAVUŞ, arz getüren, hüküm götüren, 28
ALİ ÇAVUŞ, Florina'da sipâhî, 559

ALİ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 500, 501, 502, 1623
ALİ ÇAVUŞ, Mısr çavuşlarından, hüküm götüren, 1155
ALİ ÇAVUŞ, Şâm çavuşlarından, hüküm götüren, 12, 138, 1267
ALİ ÇELEBÎ, Diyârbekr beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 829, 1203, 1308, 1352, 1563
ALİ ÇELEBÎ, Vilâyet Kâtibi Murâd Çelebî'nin karındaşı, 42
ALİ DEVLE, Cessân-ı Bedre Beyi, 220
ALİ EZDİN (ازدين) , Burusalı, 1534
ALİ HÂN, 21
ALİ KETHUDÂ, hüküm götüren, 993, 1080, 1106
ALİ MORA, İstanbul'a zahîre nakleden, 768
ALİ PAŞA, Mısr Beylerbeyisi, 565, 1645
ALİ PAŞA, Mohaç'da za'îm, 1293
ALİ PAŞA, Vezîr, 313, 445, 446, 715, 838; —hâsları, 1120
ALİ RE'ÎS, gemi reîsi, 346
ALİ RE'ÎS, Azak muhâfazasına me'mûr, 266, 278
ALİ RE'ÎS, hâssa reîslerden, 324, 349
Ali-beglü karyesi, Filibe'de (?), 1211
ALİCAN BEG, Kulp Beyi (Hâkimi), 336, 771
Âl-i Fazl tâ'ifesi, Haleb'de, 1608
ALİHAN, sipâhî, 1188
Âl-i Mûsa tâ'ifesi, Haleb'de, 1608
alîk, 317
ALİKÂ AGA, Azaklı, Tomruk Dizdârı, 985
Ali Şeyh karyesi, Bozok sancağının Gedük nâhiyesine tâbi, 1258
ÂLİYE-İ GÜLBÂGÎ, 771
ALLAHVİRDİ, Kız-uçan Beyi, 771
Alman dağları, 1513
Alos kethudâları, 1491
Alpak begi, 338, 770
ALPAVUD, sipâhî, 1419
ALPO, Eflâklı, 1560
altun, 152, 1103, 1307, 1341, 1617, 1621; —bozmak, 1309; —evânîsi, 1341; —kılıc, 1128; —kozalak, 206, 294, 805, 963, 1622; —salmak, 622, 969; —sikke, 41; —taleb etmek, 1301
Âlûs Şeyhi, 59
ALYO, eflâk, 1449
Amâsiyye (livâsı, sancağı), 32, 34, 35, 37, 43, 153, 201, 230, 231, 232, 286, 370, 419, 431, 485, 900, 1534; —beyi, 224, 452, 485, 504, 587, 759, 824, 856, 900, 934, 971, 1011, 1345, 1440; —beyi adamları, 210; —hisâr-erenleri, 921, 934; —kādîsı, 219, 280, 370, 452, 503, 540, 759, 770, 824, 856, 898, 934, 1027, 1140, 1295, 1662; —kal'ası, 504, 934; —kal'ası dizdârı, 504, 900, 971; —kal'ası erenleri, 856; —kal'ası hisâr-erenleri, 504; —kal'ası kethudâsı, 504, 971; —kal'ası müstahfızları, 504, 971; —kal'ası topçuları, 971; —levendleri, 1422; —müftîsi, 119
amâyir, 553
amele, 1284
Âmid, 227, 329, 396, 412, 785; —beylerbeyisi, 765; —defterdârı, 765; —hazînesi, 765, 766; —kādîsı, 2, 778, 779, 1095, 1113, 1526; —kal'ası, 21; —kulları, 1042; —parası, 1369
âmiller (ayrıca bk. ummâl), 308, 320, 406, 444, 795, 1284, 1300, 1479
ÂMİR, Mezkûk Hâkimi, 1036
Anabolu (kal'ası), 1228; —azebleri ağası, 1228; —kādîsı, 768, 1228; —kapudanı, 300, 1118; —müstahfızları, 768
Anadolu, 624, 783, 888, 1212, 1545; —askeri, 32, 34, 144; —beylerbeyisi, 186, 225, 226, 229, 332, 410, 457, 533, 576, 655, 732, 736, 769, 814, 829, 860, 906, 908, 931, 1178, 1179, 1237, 1281, 1290, 1396, 1470, 1473, 1562, 1587; —beyleri, 959; —cânibleri, 414, 1410, 1545; —defterleri emîni, 1439; —kādîları, 113, 320, 539, 1116; —kethudâsı adamları, 26; —sancak-beyleri, 692, 732; —semti, 1601; —sipâhîleri, 533, 956, 1008, 1562; —vilâyeti, 736, 888, 1175, 1601; —vilâyeti defteri çavuşları, 908; —yakası, 223
Anafarta karyesi, Gelibolu'ya tâbi, 269
Anakari karyesi, Vize'ye âbi, 1212
Anamur kādîsı, 1448
anbar hıdmeti, 691
anbarcı, 883
ANDERYA b. FLUKA, Tekfur kazâsında kâfir levend, 700
Anderyan karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
Andırın kādîlığı re'âyâsı, 1249
ANDRİNİKO HANİKOS (?), Silivri'de Papayani mahallesi'nde sâkin neccâr, 284
Ane (sancağı), 440; —beyi, 59
ANGELO-SAL, Venedik bâzergânı, 561
Ankara (nâhiyesi, sancağı), 820, 975, 1439; —beyi, 1245, 1450; —dizdârı, 1232; —kādîlığı, 196, 197; —kādîsı, 36, 196, 256, 257, 820, 975, 1188, 1245, 1291, 1439;

—kalʿası (hisârı), 1232; —kalʿası (hisârı) kethudâsı, 1290; —piyâdeleri beyi, 812

Antâkıyye (kazâsı), 751, 1040, 1424; —mahkemesi, 1430

Antâliyye (kazâsı), 385, 747, 751, 987, 1178; —dizdârı, 362, 1060; —iskelesi, 751; —iskelesi mahsûli, 1060; —kādîsı, 40, 136, 362, 385, 390, 567, 634, 1017, 1060, 1647; —limanı, 1060

ANTON, Köprülü kazâsında mütemekkin zimmî, 974

ANYAN (?), Moskov kumandanı Dimitraş'ın beylerinden, 266, 278

Arab(lar), 377, 1146, 1633; —âsîler, 929, 1438; —meşâyıhı, 367; —müfsidleri, 563; —şeyhleri, 139; —tâʾifesi, 1189

Aʿrâb, 987, 1146, 1294; —ı bed-fiʿâl, 8, 189, 297, 593, 594

ARAB, mazınna, 1495

ARAB HÜSEYİN, yolkesici, 877

ARAB-OĞLI, Türkmen boy-beylerinden, 59

araba, 48, 118, 185, 210, 281, 816, 935, 1132, 1174, 1415, 1571; — bâcı, 696; —basmak, 1212; —çekmek, 1333

arabacı(lar), 1099, 1255

Arabcık yaylağı, Usturumca kazâsında, 1515

Arabî, 820

Arabistân (vilâyeti), 57, 59, 211, 377, 464, 555, 586, 1633, ; —cânibi defterdârı (ayrıca bk. Haleb vilâyeti defderdârı), 191, 306, 307, 317, 398, 628, 661, 666, 681, 728, 786, 794, 808, 1322, 1492, 1543, 1659; —hazînesi, 377

Arabiye ? (عربيه) **karyesi**, Köprülü kazâsına tâbi, 1489

Arac (kalʿası), Klis'de, 903; —aʿyânı, 870; —kādîsı, 870, 1640

Aʿrac cezîresi, 284

Arad (sancağı), 1571; —beyi, 1386; —kalʿası taʿmîri, 1571

Arâğrı ? (ارارغری), Rumeli'de (?) bir mahal, 1265

ARAS (?) BEG, Zü'l-cevzân Beyi, 771

Aras suyı, 228

Arbihisneden (?) **karyesi**, Köprülü kazâsına tâbi, 1489

Arbordor, Venedik barçalarından birinin adı, 561, 591

Arçov kalʿası, Trabzon sancağına tâbi, 1610

Ardahan (sancağı), 962, 1382; —beyi, 144, 668, 763; —kādîsı, 1382; —kulları kethudâsı, 1382; —tahrîri, 659

Ardanuç sancağı tahrîri, 659

ARDIÇ, Nemçe Kapudanı, 723

Argon Kâmil Bîmârbânesi (Haleb'de), 643, 646; —terekesi, 643, 646

Ariş, Mısr beylerbeyiliğine tâbi bir mahal, 563

Ark deresi, Üsküdar'da, 544

Arla sancağı beyi, 1026

ARMAĞAN, Eflâk voyvodasının adamı, hüküm götüren, 1238, 1242, 1244, 1248

armân (?) koyunu, 1401

ARMUDCI-ZÂDE, hüküm götüren, 432

ARNAVUD HASAN, harâmî firkate gemileri levendlerinden, 1361

ARNAVUD HÜSEYİN, gemi reîsi, 1601

Arnavud (tâʾifesi), 464, 1284; —levend kâfirleri, 464; —levendler, 545

arpa, 47, 48, 67, 89, 96, 98, 99, 187, 203, 290, 374, 404, 405, 470, 482, 540, 647, 657, 720, 867, 1333, 1536, 1566; —müzâyakası, 89

arpacı, 777

arpalık, 292, 293

Arpaz karyesi, Aydın sancağında, 1598

ARSLAN, Çeşme kazâsında deryâ muhâfazasında olan Hâce-zâde Mehmed'den arz getüren, hüküm götüren, 508

ARSLAN, Lahsâ Beylerbeyisi Kethudâsı, 1126

ARSLAN, Mehmed Bey'in adamı, hüküm götüren, 761

ARSLAN b. HUSREV, 577

ARSLAN BEG, 380, 1477

ARSLAN KETHUDÂ, hüküm götüren, 510, 1201, 1218

arz, 17, 23, 46, 84, 116, 151, 152, 168, 169, 177, 184, 204, 207, 211, 370, 433, 451, 472, 481, 628, 637, 681, 691, 700, 701, 704, 836, 837, 877, 911, 915, 943, 960, 963, 979, 987, 1026, 1091, 1111, 1116, 1160, 1192, 1194, 1202, 1208, 1212, 1213, 1221, 1306, 1307, 1325, 1333, 1342, 1346, 1377, 1516, 1526, 1532, 1587, 1593; —ibrâz etmek, 869, 890

arz-ı hâl, 91, 163, 220, 282, 310, 360, 436, 524, 557, 568, 587, 599, 627, 671, 690, 757, 760, 799, 882, 911, 921, 928, 938, 1011, 1027, 1082, 1095, 1142, 1167, 1190, 1209, 1214, 1241, 1263, 1269, 1309, 1354, 1501, 1526, 1535, 1598, 1608, 1619; —sunmak, 66

asâkir, bk. asker

asel, 436, 1270

ases-başı, 464, 1371

ashâb-ı hayrât, 1090

ashâb-ı hukūk, 204, 206, 282, 348, 717, 818, 891, 901, 1045, 1178, 1213, 1217, 1403

ASIL BEG, cemâʿat-i Bulacılarlu boyunun beyi, 59

asıl-zâde, 1584

âsî(ler), 52, 53, 59, 289, 334, 477, 483, 1038, 1039, 1040, 1058, 1129, 1219, 1220, 1444, 1613; —Arablar (tâʾifeleri), 235, 929, 1129; —kâfirler, 345; —karyeler (kurâ), 1332, 1336, 1444, 1475, 1508, 1509, 1643

asker, asâkir (ayrıca bk. cünûd), 1, 34, 61, 62, 93, 179, 225, 226, 227, 229, 234, 236, 247, 250, 251, 260, 323, 332, 344, 364, 366, 373, 384, 393, 394, 395, 495, 500, 600, 602, 618, 642, 676, 718, 729, 735, 769, 771, 776, 777, 829, 839, 873, 874, 892, 955, 966, 1054, 1072, 1146, 1219, 1220, 1265, 1283, 1305, 1321, 1390, 1419, 1497, 1524, 1525, 1547, 1565, 1616, 1639; —cemʿ (tedârük) eylemek, 43, 139, 178, 180, 1219, 1283; —çekmek, 43; —göndermek, 147; —halkı, 8, 30, 52, 60, 147, 229, 266, 558, 820, 867, 973, 1240, 1455, 1497; —harclığı, 558; —i bâgi 1419; —i fevz-meʾâsir 144, 829, 892, 959, 1048, 1265; —i İslâm (asâkir-i Müslimîn), 364, 516, 959, 961, 954, 1099, 1268, 1663; —i zafer-nigâr, 22; —i muvahhidîn, 1265; —i nusret-karâʾin, 22; —i nusret-meʾâsir, 52, 57, 59, 229, 500, 529, 613, 776, 829, 892, 1047, 1072, 1265, 1268; —i nusret-rehîn, 959; —i şeyâtîn-şükûh, 1265; —i zafer-karâʾin (makrûn), 364, 625, 1527; —i zafer-meʾâsir, 52, 53, 225, 364, 770, 771; —i zafer-şiʿâr, 959; —zahîresi, 500

Aslıhan mezraʿası, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041

Âstâne (İstanbul), 147, 241, 294, 335, 336, 350, 364, 373, 392, 401, 402, 407, 408, 506, 831, 1048, 1062, 1121, 1622, 1664; —i adâlet, 845; —i adâlet-destgâh, 1524; —i adâlet-penâh, 1121, 1265; —i âlem-penâh, 1451; —i aliyye, 1524; —i devlet-âşiyân, 22, 273, 1595, 1622; —i devlet-medâr, 102; —i devlet-penâh, 939; —i muhalledü'l-ikbâl, 1544; —i saʿâdet, 3, 30, 137, 180, 205, 206, 238, 257, 298, 408, 439, 466, 489, 495, 600, 601, 602, 624, 650, 676, 677, 897, 915, 927, 939, 963, 969, 986, 1060, 1069, 1077, 1092, 1122, 1155, 1158, 1217, 1314, 1320, 1321, 1328, 1342, 1347, 1406, 1447, 1453, 1454, 1486, 1487, 1499, 1507, 1520, 1523, 1524, 1539, 1568, 1595, 1620, 1623; —saʿâdet-âşiyân, 770

Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesi, 818, 1038, 1058

aşâʾir, 57, 59, 60; —ü kabâʾil, 59

aşcı(lar), 210, 281, 431, 777

aşîret, 212, 679, 748, 770, 771, 1073, 1563; —ağaları, 679, 757, 770, 771; —askeri, 770, 771; —beyleri, 158; —sâhibleri, 1066

at (ayrıca bk. bârgîr), 26, 34, 37, 90, 103, 156, 173, 200, 243, 259, 310, 417, 642, 664, 674, 677, 871, 925, 1128, 1130, 1152, 1296, 1325, 1375, 1455, 1487, 1488, 1613, 1663; —gemileri, 48, 222, 1202, 1240; —serika etmek, 1603; —oğlanları, 110

Ata-begi Gāzî Câmiʿi, Kastamoni'de, 970

Atak begi, 771

ATAʾÎ (ATÂYÎ), Üsküb Sancağı Beyi, 129, 559, 944, 1657

ATÂʾULLÂH, Şehzâde Selîm'in hocası, 292, 737

atebe-i aliyye, 206, 1121, 1523

atebe-i gerdûn-iktidâr, 680, 1265

atebe-i ulyâ, 144, 145, 146, 155, 180, 204, 205, 206, 225, 240, 241, 281, 309, 364, 366, 367, 382, 407, 413, 495, 507, 555, 591, 625, 649, 653, 654, 680, 769, 805, 808, 893, 915, 924, 939, 954, 959, 981, 1024, 1048, 1050, 1064, 1068, 1077, 1085, 1224, 1329, 1384, 1392, 1429, 1452, 1453, 1455, 1535, 1556, 1566, 1582, 1617, 1622, 1646

âteş (ayrıca bk. yangın, ihrâk), 1235, 1378, 1379, 1380

Atina kādîsı, 842

Atina varoşı, Seksar sancağında, 491

atlas kîse, 1265

atlu, 91, 104, 483, 767, 961, 1085, 1145, 1149, 1266, 1663; —bölüği, 105, 115; —gāzîler, 1663; —kefere, 1305; —levend, 295; —yarar yiğitler, 1130

av avlamak, 590

av hayvanları, 590

avadanlık, 588

avârız (vergisi), 622, 795, 938, 1249, 1332, 1503; —akçası, 927; —den muʿâf ü müsellem (olmak), 375, 993, 1556; —ı dîvâniyye, 57, 59, 60, 172, 369, 375, 1276; —salmak, 157, 938

AVCI, Hızır Bey'in adamı, 461

Avlonya (sancağı), 272, 1599, 1661; —harclıkcıları, 559; —iskelesi, 1661; —kalʿası dizdârı, 1079

Avret-hisârı celebleri, 1363
Avzâ (?) begi, 771
aʿyâd, bk. bayrâm
Aya-Mavra kalʿası, 1120
Aya-Pevrek (?) limanı, 1361
Aya-Sofya evkāfı, 1119, 1151, 1190
Aya-Sofya mütevellîsi, 1151
Aya-Vasil karyesi keferesi, Koroveş ? (نوروش) kazâsında, 852
Aya-Vasil karyesi, Delvine sancağında, 1588
ayak âmili, 881, 896
Ayamana, Selânik sancağına tâbi karye, 498
aʿyân, 111, 494, 831, 1498; —ı memleket, 433, 441, 750; —ı vilâyet, 408, 441, 649, 942, 944, 1640
Ayan ? (آبانه) **Göli**, Koca-ili'de, 1255
AYAS, Çorum Beyi, 230
AYAS, Haydar Paşa'nın kethudâsı, 149
AYAS, hüküm götüren, 290, 297
AYAS, Ohrili, Kara Yûsuf-oğullarından harâmî, 1346
AYAS BEG, Mütevellî, 642
AYAS BEG, sâbık müteveffâ Şâm Beylerbeyisi, 731
AYAS PAŞA, Erzurum Beylerbeyisi, 480, 540, 731, 902, 1073
Ayasluğ (Ayasuluğ) (kazâsı), 411, 508, 1360, 1337, 1568; —kādîsı, 868; —karyeleri, 1337
Ayazma, Silivri'de bir mahal, 904
Ayazmend kādîsı, 482, 1307
AYDIN b. HAYDAR, Âdilcevâzlı, 1095
Aydın (sancağı), 423, 508, 906, 1237, 1562, 1598; —beyi, 320, 411, 537, 761, 1074, 1337, 1359, 1360, 1361, 1371, 1372, 1545, 1561, 1568, 1620; —kādîsı, 320, 411; —müsellemleri, 1627; —müsellemleri beyi, 812, 1627; —yayaları beyi, 707
AYDIN, ehl-i fesâddan, 672
AYDIN, Kütahyalı, 1407
Aydonat nâʾibi, 845
Aydos (kazâsı), 277, 938; —evkāfı reʿâyâsı, 938; —kādîsı, 203, 1607, 1648, 1655
aygır, 841
Ayıntab, 396; —kādîlığı reʿâyâsı, 1249
âyîn, 246, 516; —i bâtıl, 1169, 1664
ÂYİŞE HÂTÛN, maktûle, 441
ÂYİŞE VÂLİDE SULTÂN (Kānûnî Süleymân'nın annesi) imâreti (Mağnisa'da) mütevellîsi, 554
AYO AYOLASTİN, 1479
Ayvalu karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122
azâdlu esîr, 684
Azak, 83, 102, 266, 278, 305, 343, 961, 1048, 1050, 1054, 1072, 1111, 1259, 1266, 1393, 1565, 1639; —kādîsı, 949, 985, 1047; —kalʿası (hisârı), 79, 80, 81, 83, 102, 216, 266, 278, 953, 954, 961, 985, 995, 1047, 1048, 1049, 1072, 1542, 1544; —kalʿası ahâlîsi, 954; —kalʿası handekı, 543; —kalʿası taʿmîri, 543, 1265, 1266, 1453; —muhâfazası, 266, 305, 1416; —muhâsarası, 305
Aʿzâz sancağı, 377, 379
azeb(ler) (tâʾifesi), 278, 301, 302, 618, 819, 1021, 1079, 1097, 1098, 1579, 1596; —ağası (ağaları), 1079, 1146, 1228, 1579; —ağası gemisi, 1228; —kethudâlığı, 836; —kethudâsı, 1611
AZÎZ, sâbık İzvornik Kādîsı, 1334
aznavurlar, 1519
Bâb, Güney-doğu'da bir mahal, 396
Bâb-ı Saʿâdet, 212, 755, 1035; —hıdmetkârları, 867
Baba-eskisi (kazâsı), 1181, 1212, 1279; —kādîsı, 598
Baba-yani karyesi, 1178
Baban begi, 340, 771
bâc, 359, 696, 1658, 1659; —gâhlar, 628; —hâsıl kayd etmek, 696; —taleb etmek, 441
bâc-ı tarîk, 1415
bâc-ı ubûr, 696
bâcdâr, 791
Bacı kādîsı, 638
Bacvanlu (?) sancağı beyi, 340
bâd-ı hevâ, 881, 932, 1094
BÂD-MUŞ (?), Cemâʿatü'l-Fâzıl Şeyhi, 59
badaloşka, 1210
bâdâm (bâdem), 1270
Bâdiye begi, 1454
Badracık kādîsı, 943
BADRİŞİN, Galata sâkinlerinden zimmî tâcir Jorji'nin karındaşı, hüküm götüren, 805
Bafra (kazâsı), 969; —kādîsı, 419

Bagdâd (vilâyeti), 61, 62, 234, 260, 329, 330, 331, 333, 335, 337, 387, 394, 396, 605, 616, 618, 620, 770, 771, 787, 849, 1185, 1317, 1355, 1503, 1563; —Arabı, 189; —azebleri, 1097; —beylerbeyiliği, 60, 234, 237; —beylerbeyisi, 49, 60, 61, 62, 126, 212, 220, 235, 236, 238, 329, 330, 331, 339, 340, 368, 387, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 500, 573, 576, 605, 615, 616, 617, 618, 619, 641, 741, 743, 769, 829, 909, 910, 919, 920, 992, 997, 1003, 1097, 1132, 1133, 1147, 1189, 1273, 1296, 1503, 1537, 1563, 1656; —darb-hânesi, 616; —defterdârı, 615, 616, 617, 618; —dîvânı, 1296; —gönüllüleri, 1097; —hazînesi, 641, 1185; —kalʿası, 60, 333, 339, 1189; —kalʿası muhafazası, 387; —muhâfazası, 339, 641; —serhaddi, 615; —yeniçerileri, 618
bâgîler, 257, 969, 1419
bâgilik, 323
bâğ, 66, 193, 590, 1122, 1124, 1146, 1294, 1519
bâğçe, 66, 1122, 1146, 1519; —hıdmeti, 1397
Bağdiye, İnebahtı kalʿası'nın iç bölmesinde bir mahalle, 599
Bağte (?) kādîsı (بغته), 1148
BAHÂʾEDDÎN, Mîr, Brazgird nâhiyesi sâbık hâkimi, 233
BAHÂʾEDDÎN BEG, 770
BAHÂʾEDDÎN BEG, Sason Hâkimi, 336
Bahreyn, 1122, 1123, 1124, 1125, 1130, 1143, 1146, 1456; —cezîresi, 364, 747; —hâkimi, 364, 366; —seferi, 1132, 1632
Bahr-i sefîd cezîreleri, 985
bakāyâ defteri, 549
bakır, 664, 1117; —evânî, 588, 664
Bakır-âbâd (Bakır-obası), Tarhala kazâsına tâbi, 451, 1522
BÂKİ, Mahmûd Emnî'nin hıdmetkârı, 432
bakkam, 675, 805
bakkâl (tâʾifesi), 777, 1270
bakrac, 708
bal, 67, 101, 290, 1065
balaban, 991
Balabanlu karyesi, Karasu Yenicesi kazâsına tâbi, 1665
Balat (Menteşe'ye tâbi) ahâlîsi, 901
Baʿlbek (kazâsı), 59, 307, 1336; —kādîsı, 719, 1336; —reʿâyâsı, 104
Balçık (kasabası), Varna kazâsına tâbi, 418, 1651; —nâʾibi, 418
balçık, 1255
balık, 949; —dişi, 1158
Balık-bâzârı, İstanbul'da, 1442
Balıkesr (Balıkesrî), 107, 357, 433, 451; —kādîsı, 433, 740; —nâʾibi, 740
BÂLÎ, Aydınlı, 1598
BÂLÎ, Bâcdâr-oğlu, İlbasan sancağında, 1353
BÂLÎ, Bihilişte nâhiyesine tâbi Öşme karyesinden sipâhî ser-askeri, 559
BÂLÎ, Burusa Beyi Bâyezîd Bey'in oğlu, hüküm götüren, 880, 896, 1307
BÂLÎ, Burusalı, 268, 1534
BÂLÎ, Burusalı Yahûdî, 267
BÂLÎ, defter kâtibi, 1261
BÂLÎ, Delvine Beyi Mehmed Bey'in kethudâsı, hüküm götüren, 711, 846, 852, 1134, 1643
BÂLÎ, Kastamonili, 1640
BÂLÎ, Mehmed Kör-oğlu, Anabolu kalʿası bölük-başılarından, arz getüren, hüküm götüren, 1228
BÂLÎ, muʿtemed, 1459
BÂLÎ, Rûm-ili çavuşlarından, 488
BÂLÎ, Semendire Sancağı Beyi, 123, 416, 1182
BÂLÎ, suyolcılar-başı, 871
BÂLÎ, Teke-ili Sancağı Beyi, 14
BÂLÎ, Trabzon sancağını tahrîr eden Kāsım Bey'in adamı, hüküm götüren, 1610, 1614
BÂLÎ b. YUNUS, Vize kazâsı Bâlî Hoca karyesinden, 687
BÂLÎ ÇAVUŞ, Celâyir-oğlu, hüküm götüren, 161, 163, 164
BÂLÎ ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, hüküm götüren, 87, 482, 559, 579, 580, 581, 583, 631, 633, 634, 710, 879, 1363, 1368, 1370, 1374, 1624
BÂLÎ ÇELEBÎ, Selânik kādîsının hısmı, hüküm götüren, 927
BÂLÎ DOĞAN, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078
BÂLÎ KETHUDÂ, Midillü sâkinlerinden, 760
BÂLÎ SÂDIK, Şücâʿ-oğlu, İlbasan sancağında, 1353
BÂLÎ YAVRIZEN, Ohrili harâmî, 1346
Bâlî Hoca karyesi, Vize'ye tâbi, 687
Bâlis begi, 59
Balis harâbeleri, Haleb vilâyetinde, 756
BALİSTE GRAŞTA, Venediklü tâcir, 963
baltacı, 431
BALUCA, mühtedî Eflâk bolarlarından, 1449
Balya (kazâsı), 451; —kādîsı, 451

BANBUR (?), aşîret ağası, 757
Bane (kazâsı), 172, 821; —kādîsı, 172, 821; —parkanı, 111; —varoşı, 844
BANİK SULTÂN, 527
BARAFAK (?), Boğdanlı ehl-i fesâd ü şenâ'at zimmî, 465
barça(lar), 131, 250, 345, 518, 561, 591, 750, 857, 1268, 1306
Barçınlu kādîsı, 199, 1174
bârgîr (ayrıca bk. at), 124, 173, 259, 281, 308, 309, 314, 350, 417, 501, 556, 577, 674, 677, 820, 841, 843, 896, 1210, 1375, 1487, 1533; —çalmak, 289
Bârgîrî begi, 771
barışıklık, 1524, 1525
Barksaz, Erdel'de bir nâhiye, 602
bârût, 512, 785, 822, 1099, 1133, 1147, 1180; —ı siyâh, 15, 16, 512
basdırma (pastırma), 1270; —lık sığır, 665
baskun etmek, 60
Basra (vilâyeti), 260, 302, 366, 368, 616, 764, 790, 791, 834, 849, 1021, 1023, 1122, 1131, 1135, 1141, 1143, 1185, 1355, 1435, 1446, 1510, 1629; —azebleri, 1146, 1435; —beylerbeyisi, 61, 260, 301, 302, 364, 366, 747, 1021, 1023, 1036, 1067, 1097, 1131, 1135, 1141, 1143, 1146, 1147, 1218, 1355, 1435, 1446, 1510, 1629; —benderi, 260; —gönüllüleri, 1097, 1435; —mühimmâtı, 463, 764, 1185, 1249, 1355; —serhaddi, 1067; —yolu, 260
BAŞ-AÇUK MELİK, Gürcistan meliklerinden, 1425
BAŞ-AÇUK-OĞLI, 393, 1168, 1406
baş-hâneler, 1151
başcı, 777
başı kabak kaçmak, 1554
Başı-büyüklü cemâ'ati (Burgos nâhiyesinde), 299
Başküfe, Azak'da bir mahal, 266, 278
baştarde, 19, 132, 133, 550, 1356
baştine, 1585
Batum, 271; —beyi, 270
Ba've-oğulları, Halep'de Hubul memlehası mültezimleri, 1209
Bayatcuk karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122
Bayburd (sancağı), 1091; —dizdârı, 1342, 1369; —kādîsı, 1091, 1342; —kal'ası (hisârı) erenleri, 1342; —kal'ası bölük-başısı, 1342; —kal'ası kethudâsı, 1342
BÂYEZÎD, arz getüren, hüküm götüren, 691
BÂYEZÎD, Bayburd dizdârının adamı, hüküm götüren, 1369
BÂYEZÎD, Burusa (Hüdâvendigâr) Beyi, 880, 881
BÂYEZÎD, Dergâh-ı Mu'allâ samsoncılar-başısı, 242
BÂYEZÎD, Hamâ Beyi, 59
BÂYEZÎD, Nova ve Neretve iskeleleri âmili, 963
BÂYEZÎD, Rodoscuklu maktûl, 1160
BÂYEZÎD, sipâhî, 199
BÂYEZÎD, Şehzâde, Kanûnî Sultan Süleyman'ın oğlu, 1, 3, 8, 22, 26, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 43, 44, 52, 57, 59, 60, 61, 62, 71, 75, 86, 87, 95, 144, 153, 198, 210, 224, 228, 230, 231, 232, 280, 281, 283, 288, 298, 299, 303, 328, 332, 334, 335, 337, 339, 353, 365, 431, 449, 450, 458, 573, 574, 584, 672, 683, 1207, 1322
BÂYEZÎD ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 57, 59, 62, 303, 327, 328, 377, 531, 943, 1363
BÂYEZÎD HÂN (Sultân), 1327
BÂYEZÎD SÜBAŞI, Zağarcı-başı, hüküm götüren, 1665
baylos, 206, 385, 439, 1523
bayrak, 118; —dikmek (isyân etmek), 718; —hevâsı, 316; —kaldurmak (isyân etmek), 1038, 1058
bayrâm(lar) (ayrıca bk. îd), 245, 246
BAYRÂM, Bosnalı, 926
BAYRÂM, Sirem Sancağı Beyi, 434, 867, 1176, 1182, 1195, 1334, 1474
BAYRÂM ÇAVUŞ, Vâlide Sultân'ın Kuds-i Şerîf'deki imâreti evkāfının sâbık mütevellîsi, 138, 486, 746
Bayrâmlu kādîsı, 168
bâzâr, 411, 483, 1074, 1315, 1402, 1620; —peremesi, 1480; —yeri, 453
Bâzârcık, Varna kazâsına tâbi kasaba, 295; —kādîsı, 171, 258, 994
bâzârcılar, 1574
bâzergân(lar), 156, 561, 893, 1165, 1457, 1488; —gemisi, 1216; —tâ'ifesi, 987, 1461
Bâzûkî tâ'ifesi, 1221, 1222
bedâyi' [bida'], bk. bid'at
bedel akçası, 1498
bedel-i nüzûl, bk. nüzül
BEDR, tâ'ife-i Benî-Mehdiyye Şeyhi, 59
BEDR BEG, 336
Bedre (nâhiyesi), 212, 1296; —halkı, 1296; —meliki, 1296

Bedreme kal'ası, Trabzon sancağına tâbi, 1610
BEDRÜDDÎN, nâhiye-i Burc-i Mebrûd'da şeyh, 59
Beg sancağı, 433; —beyi, 1564
beg-zâdeler, 1028
Begbâzârı (kazâsı), 1291; —kādîsı, 221, 1291; —kādîlığı, 65
Begdemür karyesi, Kavak kazâsına tâbi, 1304
BEGDEMÜR, Urla kazâsına tâbi Ovacık karyesinden, 356
Begdili cemâ'ati, Yeni-il kazâsında, 84
beglerbegi(ler), 1, 59, 106, 144, 147, 197, 225, 226, 234, 355, 364, 510, 613, 667, 696, 703, 776, 1524; —arzı, 1473; —berâtı, 572, 1096; —defteri, 559; —hâsları, 28, 696, 800, 1415; —kalitası, 1060; —kethudâsı, 615
beglerbegilik, 57, 59, 60; —verilmek, 387
Begşehri, 1233; —beyi, 1213
BEGTEMÜR-OĞLI, nâhiye-i Ba'lbek'de ze'âmet tasarruf eden, 59
BEĞENDÜK, arz getüren, hüküm götüren, 1408
Behisni kazâsı, 628
BEHRÂM, Basra Beylerbeyisi, 1097
BEHRÂM, Çatalcalı, 1413
BEHRÂM, Çavuş-başı, 1135, 1141, 1143
BEHRÂM, Çorum Sancağı Beyi İlyâs Bey'in adamı, hüküm götüren, 1662
BEHRÂM, Filek Beyi Hasan Bey'in adamı, hüküm götüren, 1663
BEHRÂM, Kara-hisâr-ı Şarkî'de ehl-i fesâd, 722
BEHRÂM, Na'ldöken yürükleri sübaşısı, 965
BEHRÂM, Pojega sancağı beyinin kethudâsı, 699, 716
BEHRÂM, sâbık Mısr beylerbeyisinin adamı, 1326, 1344
BEHRÂM, Sirem Beyi, 1061
BEHRÂM b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısr müteferrikalarından, 1223
bekciler, 680
BEKE BEG-OĞLI, 1203, 1204, 1205, 1206
BEKİR, Edirne'de ber-vech-i iltizâm hâslar emîni, 1236
BEKİR, Erbil Sancağı Beyi, 237, 238, 391, 392, 574, 741, 743, 770, 780; —Şehrizol sancağı beyiliği, 984, 1003
BEKİR, Kızıl-ağaç Yenicesi'nde sâkin, 1196
BEKİR, şikâyetci, hüküm götüren, 1188
BEKİR ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm götüren, 198, 449, 450, 477, 561
BEKİR FAKİH, Seydîşehirli, 1555
BEKKÎ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 154
BEKTAŞ, Bihor kal'ası kethudâsı, 1217
BEKTÂŞ, Burusalı, 267, 268
Bele karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
Belende karyesi, Çihârşenbih kazâsına tâbi, 738
Belgrad, 384; —kādısı, 1195, 1474, 1606; —kal'ası müstahfızları, 689, 691
Belsbarye (?) **karyesi**, Mohaç'a tâbi, 1338
bend bozmak (zencîr bozmak, habsden firâr etmek), 1301
Bender, 894, 897, 925; —beyi, 954; —kal'ası, 697, 925
Bender-i Süveyş, 983
benderler, 1129, 1131
be-nevbet sipâhî timarı, 736
be-nevbet timar, 732, 736, 888
Benî-Ali şeyhi, 59
Benî-Atâ tâ'ifesi, Gazze livâsında, 59
Benî-Atıyye tâ'ifesi, Gazze livâsında, 59
BENÎ-CEMÎL, mülhid, 1400
Benî-Cevher nâhiyesi şeyhi, 59
Benî-Hâzeyd nâhiyesi, livâ'-i Kuds-i Şerîf'de, 59
Benî-Ken'ân nâhiyesi, 59
Benî-Sa'îd tâ'ifesi, 59
Benî-Senhî tâ'ifesi, Aclun livâsında, 59
Benî-Zeyd nâhiyesi, Livâ'-i Kuds-i Şerîf'de, 59
bennâ, 897, 1108, 1321, 1333, 1453; —*arşunı,* 72
berât (berât-ı hümâyûn, berât-ı şerîf) 27, 105, 115, 233, 293, 299, 364, 497, 504, 528, 530, 537, 572, 703, 741, 745, 992, 1069, 1071, 1091, 1096, 1201, 1211, 1215, 1275, 1285, 1312, 1347, 1398, 1419, 1445, 1518, 1519, 1550, 1611, 1614; —etdirmek, 939; —ı şâhî, 1217; —ile mutasarrıf olmak, 27; —resmi, 276, 440; —sadaka buyurulmak, 1096; —sûreti, 895
berâtlu sipâhî, 1073
Berâ' karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
berâyâ, 196, 320, 364, 401, 402, 407, 408, 466, 832, 961, 964, 1024, 1049, 1510
berber, 351, 777
Berbofça kal'ası, 702
berende, 1150
Bergama, 128, 1098; —dizdârı, 835; —kādîsı, 128, 482, —kal'ası (hisârı), 1173, 1307, 1564; —kal'ası erenleri, 1331; —kal'ası dizdârı, 1033; 1307; —nevâhîsi, 128; —sübaşısı, 1307
Berîd begi, 771

Berk (برك), Erdel'de bir nâhiye, 602
BERKŪK, Sâbit-oğlu, Haleb'de Âl-i Mûsâ tâ'ifesinden, 1608
Berkofça, 1363; —kādîsı, 488, 559
berre vü mesâkîn, 832
berriyye, 189, 1094, 1294; —kabîleleri, 317
Bertak ? (برتق) kādîsı, 1540
ber-vech-i emânet, 398
ber-vech-i iltizâm, 932, 1236
ber-vech-i terakkī 1617, 1621
Besnâr karyesi, Ohri sancağına tâbi, 1346
BEŞÂRET ÇAVUŞ, 1526
Beşdere, Bigadiç kazâsına tâbi bir mahal, 1087
BEŞÎR, çavuş-oğullarından, hüküm götüren, 1190
BEŞÎR AGA, Novigrad kal'ası beşlü ağalarından, 903
beşlü (tâ'ifesi), 118, 897, 1321, 1333; —ağası, 118, 903, 1064; —gedüği, 592
Betikara Mustafa-oğulları, İlbasan sancağında, 1353
bey(ler), 6, 8, 22, 27, 30, 53, 60, 61, 75, 93, 106, 120, 161, 197, 206, 220, 229, 234, 236, 237, 259, 271, 315, 320, 336, 337, 344, 364, 391, 408, 457, 576, 624, 629, 665, 696, 754, 769, 770, 775, 776, 787, 829, 959, 1024, 1047, 1111, 1116, 1180, 1203, 1224, 1268, 1347, 1385, 1399, 1499, 1510, 1547, 1563, 1572, 1646; —âdemleri, 482; —hâsları, 647, 800, 1385; —nasb etmek, 511
beyʿ u şirâ, 616
Beytü'l-Harâm, 542
beytü'l-mâl-ı âmme, 398
beyyine taleb etmek, 200
bez, 211, 623, 808, 809
bezzâz, 777
bezzâzistân, 1459
bıttîh, 436
BIYIKLU TÂCEDDÎN, Şeyh Bahâ'eddîn Gaybî-oğlu, Kandırılı harâmî sûhte, 456
biçici, 571
bidaʿ-ı merfūʿa, 239, 245
bidaʿ-ı şenīʿa, 246, 358
bidʿat(ler), 220, 1154, 1224, 1225, 1510; —ihdâs etmek, 156, 163, 220, 290, 1224, 1024, 1225; —ü dalâlet, 473; —refʿ olunmak, 1024; —teftîş etmek, 290
Biga (sancağı), 107, 371, 433; —beyi, 107, 923, 1483; —kādîsı, 1483, 1653, 1655; —piyâdeleri, 1570; —piyâdeleri beyi, 812; —sipâhîleri, 451; —tahrîri, 1570; —yayaları beyi, 1159
Bigadiç (kazâsı), 1087; —kādîsı, 708, 1098
Bihilişte (nâhiyesi) —kādîsı, 1427; —harclıkcıları, 559
Bihor, 1217; —kalʿası, 1217
BÎKÂRÎ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 975
Bilecik (kazâsı), 184, 258; —kādîsı, 151, 994; —maʿdeni, 151, 171, 202, 258, 812, 1627; —maʿdeni hıdmeti, 1116, 1159
bîmârhâne, 553, 643, 646; —vakfı mahsûlü, 553
Bin Diya (?) cemâʿati, 749
binâ, 72; —hedm etmek, 68; —inşâsı, 69, 72
Bingöl, 1138
Biradost aşireti, 233
Biradost Ekrâdı, 1168
Birecik (sancağı), 751, 834, 849; —beyi, 59, 613; —iskelesi, 1355; —kādîsı, 613; —maʿberi, 613; —suyu (nehri), 764
Birgi kādîsı, 1598
Bitlis, 225, 226, 1101; —beyi, 198, 234, 1117; —kādîsı, 1095, 1113; —kulları ağası, 980
Bʾr-i Zemzem, bk. Zemzem
Blâşkerme (?), 1216
Bobofça kalʿası, Sigetvar'da, 960
Bodos karyesi, Köprülü kazâsına tâbi, 1489
Bogaya (?) **nâhiyesi**, Avlonya sancağına tâbi, 1599
Boğaz karyesi, Ladik önünde, 419
Boğaz(lar), 223, 429
Boğaz-hisâr, 732, 1335; —dizdârı, 888
Boğaz-hisârları, 734, 736; —dizdârları, 429
Boğazkesen hisârı erenleri, 673
Boğdan (vilâyeti), 93, 240, 241, 465, 495, 507, 514, 897, 1034, 1283, 1284, 1286, 1401, 1623, 1639; —askeri, 373, 601, 602, 894, 1050, 1259; —halkı, 369; —kâfiri, 1502; —reʿâyâsı, 93, 507, 1283, 1284; —serhaddi, 1286; —sınırı, 801, 894, 1164; —voyvodası, 92, 93, 102, 112, 130, 179, 180, 240, 241, 350, 373, 374, 383, 465, 489, 490, 495, 506, 514, 522, 601, 602, 651, 676, 680, 694, 697, 721, 801, 839, 894, 897, 925, 935, 1047, 1049, 1050, 1158, 1164, 1165, 1259, 1283, 1284, 1286, 1321, 1333, 1457, 1486, 1502, 1524, 1525, 1536, 1551, 1623, 1639

bolarlar, 93, 495, 649, 861, 862, 1247, 1248, 1449, 1560
Bolayır evkāfı terekesi, 1654
Bolı (sancağı), 403, 410, 1594; —beyi, 575, 638, 1112, 1358, 1420, 1461, 1462, 1463, 1491, 1506, 1569, 1577; —beyi, 1569; —hâsları, 348; —kādîlıkları, 209; —kādîsı (kādîları), 99, 197, 208, 1577, 1594; —müsellemleri beyi, 575, 1635; —piyâdeleri, 1257; —piyâdeleri beyi, 1257
Boliste ? (بولسته), Lehistan'da bir mahal, 893
Bolvadin kādîsı, 1174
Bonlovinci, kâfir gemi reîsi, 591
Bonlu, Venedik barçalarından birinin reîsi, 561
Borçka kalʿası, 1195
Borlı (nâhiyesi, kasabası), 1569
Bosna (livâsı, sancağı), 718, 753, 844, 912, 913, 1195, 1219, 1220, 1479, 1513, 1579, 1580; —beyi, 341, 344, 551, 742, 753, 844, 895, 911, 912, 913, 926, 972, 1305, 1513, 1579; —kādîsı, 1569; —nehri, 1195; —serhaddi, 341, 1579, 1580
Bosna-Sarâyı, bk. Sarây-Bosna
bostân(lar), 193, 1146
BOSTAN, Mehmed Sipâhî-oğlu, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden, 451
bostâncı-başı, 739
BOVOSYAN, hüküm götüren zimmî, 1321
boya-hâne, 126; —mahsûlü, 126
Boyâbâd kādîlığı, 1300
BOYARİNO, Venedikli bâzergân, 591
boy-begleri, 59
Boylu tâ'ifesi, 1295
boz yund, 1213
Bozbegi çayırı, Amâsiyye'de, 1549
Bozdoğan kādîsı, 325
bozdoğan, 26, 612, 1317, 1620
Bozkoyunlu boyu, 59
Bozok (sancağı), 1100, 1258, 1440; —beyi, 825, 826, 1258, 1419, 1575, 1637; —tahrîr defterleri, 1387
Bozulus Türkmenleri, 59
BOZ-YUNUS MEHMED ÇAVUŞ, Anadolu çavuşlarından, 924
boza-hâne, 1662
Böğürdelen kādîsı, 1474
bölük-başı, 564, 1157, 1342
bölük-halkı, 52, 54, 157, 281, 288, 313, 329, 330, 396, 776, 819, 820, 1122
Brayıl (İbrail) (kasabası), 48, 308, 721, 1247, 1248, 1449, 1452, 1560; —iskelesi, 470, 720; —kādîsı, 47, 48, 203, 308, 897, 1321, 1607
Brazgird nâhiyesi, 233
Brod (?) kādîsı, 372
Buckar, 1122
BUDAK, Ali-oğlu, 679
BUDAK, Barçınlu kazâsı sâkinlerinden, 199
BUDAK, Canik Sancağı Beyi Ali Bey'in adamı, hüküm götüren, 485, 487
BUDAK, Dasnı (?) tâ'ifesinden, 1605
BUDAK, Diyârbekr çavuşlarından, 1204, 1205
BUDAK, Dudan Beyi, 771
BUDAK, Emînüddîn-oğlu (?), hüküm götüren, 991
BUDAK, Gāzî Kıran-oğlu Şâh Mehmed Bey'in oğlu, 233, 273
BUDAK, İç-il'de zaʿîm, 996
BUDAK, Örgân Sancağı Beyi Îsâ Bey'in adamı, 75
BUDAK, Üsküblü, 944
BUDAK ÇAVUŞ, Diyârbekr çavuşlarından, 1206
Budak-özi (kazâsı, nâhiyesi), Kırşehir'e tâbi, 767, 825, 826, 1295, 1612
Budun (vilâyeti, livâsı), 9, 11, 29, 111, 172, 201, 243, 291, 371, 408, 416, 430, 657, 696, 867, 1293, 1343, 1351, 1415; —beylerbeyiliği, 9; —beglerbegisi, 11, 27, 30, 90, 103, 106, 147, 170, 178, 182, 341, 342, 344, 380, 384, 400, 430, 434, 491, 509, 513, 516, 604, 614, 648, 656, 657, 662, 665, 674, 680, 689, 691, 704, 723, 753, 848, 946, 958, 1085, 1148, 1157, 1180, 1210, 1224, 1285, 1338, 1343, 1347, 1351, 1389, 1524, 1525; —defter kethudâsı, 657; —defterdârı, 380, 614, 1145, 1388, 1389; —dizdârı, 656; —kalʿası, 723; —mîr-alemi, 704; —nâ'ibi, 723; —neferâtı, 656
buğday, 103, 203, 481, 482, 542, 647, 717, 768, 867, 1120, 1228, 1652, 1660; —bahâsı, 138; —gasb etmek, 1361
BUĞICI AHMED, Ankara'da gurebâ zümresinden, 820
bukʿa, 939
Bulacılarlu boyu, 59
Bulâdiye, 1618
Bulanık (?) donanması, 1516
bulgarî, 623
BUNCA-OĞLI, Burusalı, 267, 268
Burc-i Mebrûd nâhiyesi, 59

Burdur kādîsı, 1250
Burgaz kasabası, 1212, 1603
Burgos nâhiyesi, 299
BURUNSUZ CAʿFER, 1633
BURUNSUZ MEHMED, Ağribozlu (?), 1361
Burusa (sancağı, nâhiyesi), 25, 63, 196, 267, 268, 326, 353, 431, 441, 442, 448, 450, 457, 464, 492, 515, 664, 896, 1082, 1098, 1170, 1264, 1397, 1447, 1459, 1460, 1491, 1506, 1586, 1609, 1619; —ases-başısı, 1535, 1576; —begi, 421, 782, 880, 896, 986, 1033, 1087, 1098, 1307, 1331, 1340, 1376, 1397, 1534, 1570, 1577; —hâssa harc emîni, 195; —kadîlığı, 881; —kādîsı, 46, 63, 109, 142, 246, 303, 326, 327, 328, 358, 389, 422, 450, 464, 468, 515, 545, 640, 865, 887, 1082, 1170, 1171, 1328, 1459, 1460, 1500, 1535, 1576, 1577, 1586, 1592, 1597, 1609; —kalʿası, 303; —kassâbları, 25; —nevâhîsi, 545; —sübaşısı, 359, 492, 515
BÛ-SAʿÎD, bk. Ebû-Saʿîd
buz kayıkları, 1447
BÜLEND, Mostar zuʿamâsından Hacı Mehmed'in câriyesi, 827
Büyük Kamer, İzladi'ye tâbi, 1521
Büyük-kumlı karyesi, Kite kazâsına tâbi, 1404
BÜYÜKBAŞ, Eskişehir'de mütemekkin ehl-i fesâd, 1172

câbî, 871, 1586
CÂBÎ BEG EL-CÂRÎ (?), nâhiye-i Ceydûr'da Şeyh, 59
CAʿBERÎ, livâʾ-i Kuds-i Şerîf'de nâhiye-i Halîlü'l-Rahmân Şeyhi, 59
CAʿFER, Anabolu azebleri ağası, 1228
CAʿFER, Antâliyye limanı reîsi, 1060
CAʿFER, Çorum Sancağı Beyi İlyâs Beğ'in adamı, 493
CAʿFER, Hacı Mahmûd-oğlu, Burgoslu, hüküm götüren, 299
CAʿFER, Hamîd-ili'nde müderris, 1256
CAʿFER, Hüseyin Bâlî-oğlu, İlbasan sancağında, 1353
CAʿFER, İstanbul kādîsı muhzırlarından, 855
CAʿFER, Karacan-oğlu, Akyazı'ya tâbi Karacan-oğlu karyesinden, 453
CAʿFER, Limyeli bekçi, hüküm götüren, 967
CAʿFER, nâm-ı dîger: UZUN EMÎR, Azaklı, 985
CAʿFER, Rodos Beyi, 591
CAʿFER, Rûm çavuşlarından, 32, 34
CAʿFER, Selîm Bey'in adamı, hüküm götüren, 748
CAʿFER, Zacesne Beyi Ferhâd Bey'in adamı, hüküm götüren, 1471, 1513
CAʿFER AGA, Solnoklu şakî, 146, 181
CAʿFER b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısr müteferrikalarından, 1223
CAʿFER BEG, 345
CAʿFER ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 650, 1534
CAʿFER ÇAVUŞ, hüküm götüren, 320, 531, 537, 547, 548
CAʿFER ÇAVUŞ, muhzır-başılıkdan çıkma, 1535
CAʿFER ÇAVUŞ, Teke-oğlu, hüküm götüren, 1197
CAʿFER SÜBAŞI, 538
CAʿFER VOYVODA, 932, 964
Caʿfer Beg-oğulları, 19
CÂMEDÂN KĀSIM, yeniçeri yaya-başılarından, 330, 331
camız, 867
câmiʿ, cevâmiʿ (ayrıca bk. mescid), 23, 24, 457, 553, 562, 610, 799, 942, 1327, 1102, 1327, 1339, 1349, 1402, 1556; —binâ itmek, 1193, 1480, 1496; —evkāfı mahsûli, 970; —taʿmîri, 970
Câmiʿ-i Atîk, Edirne'de, 686, 690
Câmiʿ mahallesi, Gelibolu'ya tâbi Kazdağı İneciği'nde, 1483
câmûs (bahâsı, kıstı), 138
CANBERDİ, Kerek-Şevbek sancağında mütemekkin, 1438
CANE, Çerkes, 527
Canik (sancağı) 35, 419, 1319; —beyi, 65, 485, 487, 1154, 1304, 1319; —cânibleri, 485; —dağları, 283; —kādîsı, 419
Cankirman, 102; —kādîsı, 102; —kalʿası, 102
CANPÂRE, Bigadiç'e tâbi Alaca-atlu karyesinden, 708
CANPULAD, Aʿzâz ve Kilis Sancağı Beyi, 377, 378, 379
CANPULAD, Ekrâd Sancağı Beyi, 59, 772
CANTEMİR SULTÂN, 527
câriye, 85, 86, 406, 525, 651, 706, 827, 1629, 1658, 1659, 1664
CÂRULLÂH ÇAVUŞ, 100, 151, 171, 184, 258
câsûs(lar), 317, 516, 702, 790, 954, 1039, 1138, 1153, 1208, 1305, 1513

câsûsluk, 1457
cebeciler, 883
cebehâne, 16, 210, 281, 1467; —espâbı, 15
cebe-kulları ağası, 1414
Cebel-i İbn-i Sâʿid nâhiyesi, 59
Cebel-i Kesrevân nâhiyesi, 59
cebelü, 523, 576, 732, 733, 734, 735, 736, 829; —Tatarlar, 1047
cebe vü cevşen, 22, 523, 576, 732, 733, 734, 735, 736, 829
Cedye (?), Mısr'da Reşîd kazâsına tâbi, 1115
cehûd, 115
CEKİ MİHAL, elçi, 1457
CELÂL, mahkûm, 1423
CELÂL, Nablus sancağında bir cürmile müttehem, 1458
celâlî, 1443
celâ-yı vatan (eylemek), 867, 949, 1122, 1123, 1213, 1284, 1479
CELEB YANOŞ (?), küffâr boy-beylerinden, 753
celeb (tâʾifesi), 125, 295, 478, 479, 498, 597, 872, 938, 1139, 1297, 1309, 1351, 1363, 1365, 1366, 1367, 1373, 1374, 1401, 1431, 1432, 1433, 1434, 1489, 1502, 1533, 1624, 1638, 1642, 1651, 1658, 1659; —agnâmı, 1642; —hıdmeti, 1333; —hucceti, 479; —kayd eylemek, 1363, 1433; —koyunu, 255, 478, 1638; —maslahatı, 1333; —tahrîri (yazılmak), 1363, 1374, 1431, 1573, 1624, 1651; —(tahrîr) defteri, 188, 479, 1373, 1624
celebkeş, 872
celeblik, 1363, 1433; —hıdmeti, 1363, 1651; —den ihrâc olunmak, 1651
Celiye kādîsı, 1395
CEMÂLEDDÎN, Halebli miʿmâr, 1106
Cemâsse begi, 748, 749
Cemâʿatü'l-Fâzıl, 59
CEMŞÎD BEG, Palu Hâkimi, 336, 770
CENÂZE (?), hüküm götüren, 204, 206, 385
Ceneviz, 131
cengci, 140, 254, 1517, 1527
CENGİZ HÂN, 771
cerahor, 662, 1579, 1595; —ihrâc olınmak, 810, 848
Cerbe (adası) 139, 878, 1268; —hisârı (kalʿası), 1268, 1622; —muhâsarası, 1611
cerîme, 120, 355, 448, 482, 804, 852, 880, 923, 962, 979, 1016, 1154, 1256, 1264, 1399, 1498, 1576, 1582; —isnâdı, 469; —kesmek, 622
cerr, 411, 1074
cerrâh, 351
Cessân-ı Bedre (sancağı), 387; —beyi, 212, 220, 387, 1296; —kādîsı, 212, 1273
cevâhir, 1400
cevâlî (Mısr Beylerbeyiliğinden alınan bir vergi türü), 1069; —berâtları, 1069; —mahsûli, 1069; —mâlı, 1069
cevâmiʿ, bk. câmiʿ
CEVATU NARDA, Venedikli bâzergân, 561
Cevheretü's-sahretî Câmiʿi evkâfi, Mısr'da, 552
Ceviz-ağaç karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122
Cevlân nâhiyesi, 59
Ceydûr nâhiyesi, 59
Cezâyir serhadleri, 1023
Cezâyir-i Garb (Vilâyeti), 922; —beylerbeyisi, 139, 248, 251, 272, 346, 381, 426, 625, 733, 735, 752, 873, 892, 899, 922, 924, 956, 1288, 1527, 1611
Cezîre kazâsı, Bağdad'a tâbi, 62
Cibrîl karyesi, Lahsâ'ya tâbi, 1414
Cidde(-i maʿmûre), 983, 1499; —emîni, 550; —beyi, 1572; —muhâfazası, 1572
CİHÂN ŞÂH, Urman Beyi, 771
CİHÂNŞÂN, Seydîşehirli, 1555
cihet (cihât), 939; —ihdâs etmek, 126; —tasarruf etmek, 939; —vermek, 126
Cile nâhiyesi, Trablus sancağına tâbi, 1040
CİMRİ CELLÂD, nâm-ı dîger Yûsuf, Burusalı mücrim, 1576
cizye, 106, 845, 858, 883, 1037, 1445, 1606
Corile (?) **karyesi**, İlbasan sancağına tâbi, 1346
CÖMERD, Hasekî Sultân'ın müşâhere kâtibi, hüküm götüren, 1102
CUMʿA, Harfeyn Kethudâsı, 59
CUMʿA b. REMMÂL, Bahreyn'de mütemekkin tâcir, 1123
cumʿa namâzı, 409, 918, 1402
Cumʿa-bâzârı, Tırhala'ya tâbi Yenişehr-i Fener'de, 445, 446; —kādîsı, 488
Cüllâb nehri, 1317
CÜNDÎ, müfettiş Mahmûd Emîn'in hıdmetkârlarından, 149
cünûd-ı muvahhidîn, 892
CÜRCÂN, Amâsiyye Müftîsi, 119
cürm ü cinâyet resmi, 150
cüz-hânlık, 1187

Çacka (چاقوسجاق), Alaca-hisâr taraflarında bir yer, 577
çadır, 189, 210, 281
ÇADIRCI HACI, oğlu tarafından katl olunan Şâmlı, 141
Çaka-sazı, Burusa yakınlarında bir mahal, 457
Çakır Beg karyesi, Erciş'e tâbi, 1411
çakır curası, 1472
ÇAKIR, Kara-hisâr sancağında, Bayatcuk karyesinden yaya-başı, 122
çakırcılar, 1035
ÇALABVİRDİ, Ağa, Velî-oğlu, 1419
Çalışlar karyesi, Köprülü kazâsına tâbi, 1489
Çaltı karyesi, Pazarcık kazâsına tâbi, 258
Çamlık karyesi, Yoros kazâsına tâbi, 1480
Çaniçe kal'ası, Trabzon sancağına tâbi, 1610
Çapakçur sancağı beyi, 1138
Çarıkcılar karyesi, Alâ'iyye'ye tâbi, 1448
çarıkçı, 777
Çarniçe karyesi, Alaca-hisâr'a tâbi, 577
çârtâk, 72, 82; —yapdırmak, 72
çaşnı, 1150
Çâşnigîr köprüsü, 37
çâşnigîr, 367, 769
Çatalca, 445, 446, 1413; —celebleri, 1363; —kādîsı, 445, 446, 838, 1624
çatma yapdırmak, 585
Çavdar karyesi, Tarhala kazâsına tâbi, 1522
çavuş(lar), 728, 829, 1060, 1122; —başı, 125, 135, 609, 652, 744, 788, 792, 799, 819, 851, 865, 882, 885, 951, 976, 1143, 1404, 1489, 1496, 1601, 1638, 1641; —luk, 468; —luk gedüği, 1484; —luk verilmek, 644
ÇAVUŞ-OĞLI, Ankaralı, 820, 1245
çayır(lar), 885, 1010, 1083, 1105, 1439, 1549; —biçdirmek, 1549
ÇAYLAK, Alâ'iyye'de Çaylaklar cemâ'ati reîslerinden, 1448
Çaylaklar cemâ'ati, Alâ'iyye'de, 1448
çekirge âfeti, 929
çeküç, 1150
ÇELEBÎ KETHUDÂ, hüküm götüren, 853
Çelebî-alanı karyesi, İzladi'ye tâbi, 1530
çeltük emînleri, 725
çeltük enbârı, 725
çeltükci, 725, 1433, 1434
Çemişkezek, 771
çeng ü çegâne, 1280
Çenger, İstanbul'da Boğaziçi'nde bir semt (köy), bugünkü Çengelköyü, 571
çengî câriyeler, 1598
Çepni karyesi, Siirt nâhiyesine tâbi, 833
çerak (çerâğ) yağı, 1270
Çerâkise (tâ'ifesi), 961, 1453, 1542; —ağası, 1155; —beyleri, 1266; —i devlet-ma'kûs, 1453; —keferesi, 1544; —semtleri, 3, 35, 43; —sultânları evkāfı (Mısr'da), 553; —vilâyeti (ayrıca bk. Çerkes vilâyeti), 32
çeri-başı(lar), 76, 425, 656, 790, 791, 957, 958, 1333, 1526, 1627
çeri-başılık, 841
ÇERKES BEG, Bozok Beyi, 767, 825, 826, 1258, 1419, 1575
Çerkes begi, 527
Çerkes vilâyeti, 527, 1542, 1544; —cânibleri, 305
Çerkesler, 961, 985, 1542
Çerkeş kādîsı, 612
Çernik nâhiyesi, Bosna sancağına tâbi, 844
Çernik-i Dolna mezra'ası, Bosna sancağında, 844
Çernik-i Gorna mezra'ası, Bosna sancağında, 844
Çernovi (kâzası), 1070, 1642; —kādîsı, 308, 406, 488
çervîş yağı, 1270
Çese gönüllüleri, 49
Çeşme kādîsı, 444, 508
çeteler, 3, 665
Çığan-gedüği begi, 771
ÇINAR BETREK (?) BEG, 771
ÇIRPAN-OĞLI, Balıkesirli yürük, ehl-i fesâd reîslerinden, 107, 433
çift, 185, 988
çiftlik(ler), 85, 86, 428, 673, 416, 802, 988, 1116, 1211, 1439, 1568, 1570; —resmi, 428
çiftlikçiler, 988
Çine (kazâsı), 1030; —kādîsı, 1029, 1030
ÇİNE, Benderli zimmî, 925
çingâne tâ'ifesi (çingâneler), 116, 803
Çirmen (sancağı), 1212, 1441; —beyi, 461, 687, 839, 891, 1047, 1048, 1049, 1054, 1070, 1111, 1212, 1465, 1616, 1623, 1639; —kādîları, 559; —müsellemleri, 1111; —voyvodası, 1070
Çirpert, 1205

Çit (چت) **karyesi**, Edremid kazâsına tâbi, 20
Çongar, Amâsiyye'ye tâbi bir mahal, 824
Çopî hâssı, Ladik cânibinde, 452
Çorlı, Çorlu (kasabası, kazâsı), 519, 559, 1104, 1109, 1447, 1603; —kādîsı, 101, 425, 519, 555, 586, 590, 598, 608, 682, 1110, 1447, 1648, 1655; —mütevellîsi, 101, 1447; —müderrisleri, 1109
Çorum (sancağı), 197, 969, 1491; —beyi, 219, 230, 231, 261, 262, 452, 485, 493, 969, 1154, 1662; —hâsları, 1662; —kādîsı, 197, 1154; —levendleri, 1422
ÇÖLMEK, Ladik kazâsından ehl-i fesâd reîsi, 419
Çölmekçiler mahallesi, Burusa'da, 865
Çubuk, Bozok nâhiyesine tâbi, 1419; —çeri-başısı, 1450; —kādîsı, 36
çûka, 816, 831; —çalmak, 1212; —ferâce, 299, 1216
Çumran karyesi, Köprülü kazâsına tâbi, 1489
Çura karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338

Daday (kazâsı), 1318; —kādîsı, 712, 870, 1318, 1357
DADUNYA, Fransa elçisi, 294
Dağ Arabları nâhiyesi, 59
Dağ-dibi, Koca-ili'de bir mahal, 1255
dakk u dübelek, 239
Dal karyesi, Budun vilâyetinin Mohaç sancağına tâbi, 1338, 1343
Daluca karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
Dalyan, 1305; —kâfiri, 346
dalyanlar, 700
Dam-başı, Baba-eskisi kazâsına tâbi, 1181
Dânişmendlü karyesi (İznik kazâsına tâbi) re'âyâsı, 375
DANYAL, Prizrin sancağında timar sahibi sipâhî, ser-asker, 559
Darada (?) **karyesi**, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818, 1038, 1058
darb-hâne, 616, 851
darbzen(ler), 32, 512, 1099, 1132, 1133, 1147, 1210; —kundağı, 846
darçın, 131
Dârende kādîsı, 84
Darnice (Darnize) karyesi, Bender kal'ası kurbünde, 697
daru kullesi, 1276
Daruca karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
dârü'l-harb, 988; —e tereke (zahîre) kaçırmak, 128; —kâfirleri, 1504
dârü'l-kapan (Hıms'da), 290
Dasnı (?) tâ'ifesi, 1605
DASNİ KĀSIM, Musul'da ze'âmetden ma'zûl sipâhî, 1563
davar, 16, 37, 59, 85, 86, 92, 103, 124, 128, 148, 151, 197, 281, 308, 412, 600, 601, 602, 622, 664, 721, 729, 818, 841, 894, 897, 925, 953, 984, 997, 1038, 1086, 1138, 1152, 1164, 1284, 1294, 1313, 1319, 1321, 1333, 1475, 1555, 1613, 1639; —cem' eylemek, 32; —serika, gasb, gāret etmek, yağmâlamak, 46, 308, 697, 845, 929, 995, 1037, 1038, 1058, 1395
Davşeni beyi, 771
DÂVÛD, Alaşehir nâhiyesinde timar sahibi sipâhî, 906, 1237
DÂVÛD, Aydın'da timar sâhibi, hüküm götüren, 1562
DÂVÛD, Bayburd mütemekkinlerinden, 1091
DÂVÛD, Hâssa sarrâclardan, hüküm götüren, 1137
DÂVÛD, Rodoscuklu maktûl Bâyezîd'in oğlu, 1160
DÂVÛD BEG, Hammâzlu Kethudâsı, 59
DÂVÛD PAŞA, 1187
DAYEZ (دايز) , Keşanlı zimmî kazgancı, 588
DÂYİM MEHMED, İskenderiyye kal'ası'nda neccârlık gedüğine mutasarrıf, 1398
Dayovasıl karyesi, Karuş kazâsına tâbi, 1643
debbâğ-hâne, 1391
Debbâğlar mahallesi, nefs-i Selânik'de, 498
Debri (Debre) kādîsı, 818, 1038, 1057, 1058, 1059, 1332
DEDE, Dergâh-ı Mu'allâ sipâhî-oğlanlarından, 1418, 1495
DEDE PETRİ, Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845
def ü dübelek, 245
defîne, 1301
defter-hâne, 1570
defter; —eylemek, etmek, 254, 257; —çavuşları, 1230, 1529; —emîni, 889, 1531; —i atîk, 375, 510, 1363, 1570, 1585; —i cedîd, 375, 510, 530, 696, 703, 957, 958, 992, 1312, 1363, 1415, 1570, 1614, 1615; —i cedîd-i hâkānî, 375, 1235, 1275; —i hâkānî, 688, 1139, 1251, 1431;

—i hâkanî kâtibleri, 1251; —i hümâyûn, 220, 1024, 1224; —i mufassal, 494; —kâtibi (kâtibleri), 1001, 1029, 1261; —kethudâsı, 1646; —mühürlemek, 388, 400, 523, 525, 531, 558; —sûreti, 316
defterdâr (nâzır-ı emvâl), 17, 23, 190, 592, 615, 628, 678, 857, 902, 932, 1146, 1352, 1646, 1649; —efendi, 370, 618, 793, 992, 1069, 1088, 1606
defterdâr-ı mâliyye, 678
defterlü çavuşlar, 978
değirmen, 946, 1441, 1519; —mahsûlü, 946
DEĞİRMENCİ MEHMED, Mostarlı, 827
değirmenci(ler), 946, 1441
dekâkîn, bk. dükkân
DELİ BAYRÂM, ehl-i fesâd, 1601, 1618
DELİ DİMYAN, ehl-i fesâd zimmî, 948
DELİ MAHMÛD, Bilecik maʿdenini refʿ ettirmek isteyen, 171, 258
Delik-pınarı yaylağı, Akça-kızanlık kazâsında, 688
DELLÂL ULU, Çorlulu, 1447
Delvine (livâsı, sancağı), 846; —beyi, 462, 709, 711, 732, 735, 845, 846, 852, 873, 1134, 1588, 1643; —kādîsı, 559, 852, 1134, 1643; —yalıları, 846
DEMBELE MANSÛR BEG, Kutur Beyi, 771
Demir karyesi, Canik sınırında, 487
Demirci (kazâsı), 1554; —kādîsı, 1554
demür bırakmak (gemicilik), 1268
demür tava, 1150
demür top hıdmeti, 151
Deniz-değirmeni, Güzel-hisâr kazâsına tabi bir mevzı, 128
Depe-yolı karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
Der-saʿâdet, 495
der-zencîr etmek, 116, 299, 560, 877, 1633
Derbâz ülkesi, 1168
derbend(ler), 236, 238, 329, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 391, 392, 451, 877, 969, 1098, 1206, 1531, 1588, 1643; —ağızları, 551; —karyeler keferesi, 877; —karyesi, 1367; —köyleri, 823
derbendci(ler), 867, 1531
DERDEL, Kefe Ermenîlerinden, 886
Derecik karyesi, Samakov kazâsına tâbi, 1367
Dergâh-ı Muʿallâ, 41, 100, 106, 122, 128, 131, 157, 180, 185, 189, 205, 221, 224, 242, 248, 263, 264, 266, 268, 279, 281, 289, 298, 306, 307, 315, 323, 325, 326, 327, 342, 343, 344, 345, 360, 364, 424, 432, 433, 439, 445, 446, 447, 459, 462, 481, 483, 487, 492, 493, 494, 496, 498, 506, 508, 511, 515, 516, 535, 538, 545, 554, 557, 565, 572, 597, 598, 599, 605, 614, 622, 643, 657, 673, 676, 681, 682, 689, 697, 698, 700, 713, 722, 725, 803, 806, 822, 823, 847, 854, 860, 867, 886, 911, 912, 928, 949, 969, 984, 985, 987, 993, 1015, 1026, 1060, 1096, 1101, 1104, 1105, 1121, 1149, 1150, 1172, 1173, 1187, 1210, 1211, 1217, 1231, 1241, 1242, 1245, 1252, 1291, 1296, 1306, 1318, 1321, 1322, 1325, 1334, 1347, 1359, 1360, 1361, 1365, 1366, 1367, 1402, 1414, 1416, 1419, 1420, 1449, 1452, 1454, 1457, 1463, 1465, 1514, 1528, 1531, 1532, 1533, 1545, 1554, 1560, 1564, 1584, 1586, 1589, 1594, 1606; —çavuşları, 16, 71, 74, 96, 197; —kapucıları, 197; —ulûfecileri ağaları, 333; —yaya-başıları, 170
Dergâh-ı Saʿâdet, 145, 364; —destgâh, 542, 886, 1265, 1502, 1663; —meʾâb, 200
Deri-bolı karyesi, 931
Derne beyi, 771
DERVÎŞ, Beg-bâzârı kazâsından levend, 1291
DERVÎŞ, Bolu'da sipâhî, 1569
DERVÎŞ, Burusa'da kürk hırsuzı, 492, 515
DERVÎŞ, Çavuş-oğullarından, hüküm götüren, 533, 1506
DERVÎŞ, Çıkışmaz-oğlu, hırsuz, 114
DERVÎŞ, Edirne'de Etmekci köyü'nde sâkin dolabcı şâkirdlerinden, 979
DERVÎŞ, ehl-i fesâd, 497
DERVÎŞ, Ferecikli, 1442
DERVÎŞ, hüküm götüren, 99
DERVÎŞ, Mürşid Caʿfer'in kulu, 497
DERVÎŞ, Ramazân-oğlu, İstanbul kādîsı muhzırlarından, 1592
DERVÎŞ, Segedin Sancağı Beyi, 7, 9, 10, 118, 146, 639, 648, 663, 696, 703, 704, 946, 1157, 1415
DERVÎŞ, Seydî Çavuş-oğlu, 246
dervîşler, 1644
DERVÎŞ ALİ, Edirne kādîsının adamı, hüküm götüren, 1193
DERVÎŞ ALİ, İznikli, 1602
DERVÎŞ ÇELEBÎ, Burusalı, 1447
DERVÎŞ ÇELEBÎ, Dîvân Kâtibi, 1334
DERVÎŞ KETHUDÂ, Mısr beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 541, 542, 547, 549, 552, 563, 567, 589, 939, 952, 968, 977, 983, 989, 990, 998, 1002, 1004, 1014, 1060, 1062, 1063, 1069, 1071, 1088
DERVÎŞ KETHUDÂ, Midillü sâkinlerinden, 760
DERVÎŞ MEHMED, Yeniçeri yaya-başılarından, 81
Dervîş köyi, Kızıl-ağaç Yenicesi'ne tâbi, 1196
deryâ muhâfazası, 18, 131, 444, 752, 761
deryâ seferi, 709, 711, 732, 733, 734, 735, 750, 888, 940, 956, 1175
deryâ yalıları, bk. yalılar
deryâya tereke vermek (kaçırmak), 20, 128, 162, 248, 349, 482, 517, 526, 750, 1031
DERZİ HACI, Tireli ehl-i fesâd, ases-başı, 1371
DERZİ PAŞAYİĞİT, Hendekli, 298
deşîşe(-i âmme) buğdayı, 542, 1572
Deşîşe-i Şerîfe Evkâfı, 983
Deşt (?) boyı, 59
devâddâr, 1020
deve, 110, 128, 189, 317, 540, 808, 809
DEVE HOCA, gönüllü reîsleri kapudanı, 18, 439
deve yüki, 290
Deve-boynı, Menteşe sancağında bir mahal, 901
deveci(ler), 70, 299; —kulı, 70
Deveciler karyesi, Migalkara kasabasına tâbi, 207
DEVLET GİRÂY HÂN, Kırım Hânı, 536, 951, 953, 985, 1265, 1390, 1453, 1542
devlet-i ebed-peyvend, 770, 771, 1048, 1077, 1224
devlet-i hümâyûn, 22, 579, 732, 735, 770, 771, 873, 874, 875, 899, 959, 999, 1047, 1049, 1054, 1146, 1429, 1453, 1454, 1631, 1633
DEVLETYÂR, sipâhî, 1419
Devrek kādîları, 1461
Devrekânî nâhiyesi, Kastamoni sancağına tâbi, 814
Deyr-i Divîn begi, 771
Deyr-i Ruha begi, 771
Deyrü Rahbe sancağı, 1584
Dicle nehri, 849, 1355
Dikme dağları, 285
dil (ayrıca bk. esîr); —almak, 139, 250, 305, 878, 1265, 1268, 1390, 1504; —getirmek, 139; —olmak, 961; —göndermek, 878
Dil-iskelesi, 71, 222
DİLÂVER BEG, Badvanlu, 771
Dilde-Hersek (?) **karyesi**, Yalova-İstanbul yolu üzerinde, 1418
Dimetoka, 877, 1532; —kādîsı, 871, 877, 1532; —kādîsı nâʾibi, 877
DİMİTRAŞ, Rus kumandanı, 81, 83, 102, 266, 278, 305, 949, 961, 1047, 1048, 1049, 1265, 1266, 1390, 1453
DİMİTRAŞ VELED-İ KOSTADİN, İzvornik sancağında kuyumcu, 577
DİMİTRİ, Boğdanlı ehl-i fesâd zimmî, 465
DİMİTRİ, Eflâklı zimmî, 1533
DİMİTRİ, harâmî zimmî, 1309
DİMİTRİ MANOKONLU, Silivri'de Metrepolid mahallesi'nde sâkin neccâr, 284
DİMO İSTEMAT, Alasonyalı kürek mahkûmu, 630
dirlik, 59, 60, 817, 1006, 1047, 1071, 1354, 1390, 1393, 1419, 1454, 1512; —tasarruf edenler, 57; —tevcîh etmek, 1207
dirliksüz raʿiyyet, 60
dirliksüz sipâhîler, 1054
Dîvân(-ı Âlî, -ı Hümâyûn) 60, 102, 145, 1007, 1008, 1122, 1123, 1403, 1456; —hıdmeti, 1425; —kādîsı, 436, 52, 1451, 1453; —kâtibi, 70, 833, 1334;
dîvân kâtibi, 829, 1569
DÎVÂNE AHMED, Tırhala sancağında Yenişehr-i Fenar'a tâbi Cumʿa-bâzârlı harâmî sipâhî, 445, 446, 715, 838
DÎVÂNE AYDIN, Erzurum gönüllülerinden, 1214
DÎVÂNE BÂLÎ, Barçınlu kazâsı sâkinlerinden, 199
DÎVÂNE BAYRÂM, Menteşe sancağında ve Çeşme'de şakî levendlerden, 444, 901
DÎVÂNE BEKİR, Hendekli, 298
DÎVÂNE DÂVÛD, Seçen sancağında mütemekkin, 1313, 1515
DÎVÂNE HALÎL, Geredeli, 1420
DÎVÂNE HASAN, 211
DÎVÂNE HASAN, Çatalca'ya tâbiʿ Serciler karyesinden harâmî sipâhî, 445, 446
DÎVÂNE HÜSEYİN, Midilli adası ehl-i fesâdından, 557, 760
DÎVÂNE KAYIKI (?), Ohrili harâmî, 1346
DÎVÂNE MEHMED, 1466
DÎVÂNE MEHMED, Alaşehirli levend, 1620
DÎVÂNE MEMİ, sârık, kürek mahkûmu, 854
DÎVÂNE MUSTAFA, ehl-i fesâddan, 672
DÎVÂNE NASÛH, Demirci'de erbâb-ı timardan sipâhî, 1554
DÎVÂNE NASÛH, gönüllü reʾîslerden, 1618
DÎVÂNE PÎRÎ, Yeni-Deli Boyu'nun beyi, 59
DÎVÂNE-OĞLAN-OĞLI, 1491
DÎVÂNE YÛNUS, Alaşehirli levend, 1620

Diyârbekr (vilâyeti), 58, 265, 616, 770, 771, 773, 779, 1133, 1206, 1317, 1369, 1503, 1632; —beylerbeyisi, 1, 2, 21, 22, 32, 34, 62, 169, 225, 226, 228, 234, 236, 237, 238, 264, 276, 329, 334, 335, 336, 395, 440, 500, 501, 528, 573, 754, 576, 748, 754, 766, 769, 770, 773, 775, 776, 829, 833, 859, 910, 920, 1042, 1132, 1138, 1142, 1144, 1204, 1277, 1308, 1322, 1352, 1485, 1491, 1563; —beyleri, 58; —çavuşları, 1204, 1205, 1206; —defterdârı (mâl defterdârı, nâzır-ı emvâl), 174, 176, 198, 276, 766, 1043, 1277, 1482, 1485, 1584; —kîsesi, 573; —kulları, 1352; —sancak-beyleri, 754

diyet, 714, 1511

dizdâr(lar), 44, 194, 219, 476, 504, 587, 618, 828, 835, 895, 926, 1079, 1120, 1134, 1139, 1149, 1217, 1230, 1276, 1290, 1307, 1342, 1421

dizdârlık, 890, 1217; —dan refᶜ olunmak, 835

Dobrıca (vilâyeti), 1164, 556

Dodur karyesi, Tarhala kazâsına tâbi, 1087

doğan(lar), 435, 590, 991, 996, 1055, 1472

DOĞAN, Petrin (?) Kalᶜası Dizdârı, 1443

DOĞANCI HASAN, hüküm götüren, 1612

DOĞANCI HASAN, Maᶜarra'da sâkin Setliş-oğulları'ndan, 31

Doğancı karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041

doğancı-oğulları, 1137

doğancılar, 1137

dolâb, 871; —hafr olunmak, 1496

dolâbcı şâkirdleri, 979

dolama, 299

Domaniç kādîlığı, 447

Domaniç kādîsı, 447, 994

DOMİNE GOKARTİM, Venedik gemi reîslerinden, 439

donanma, 206, 305, 878, 961, 1512, 1542, 1579, 1641; —seferi, 1618

Donanma-i Hümâyûn, 113, 139, 215, 250, 305, 346, 376, 381, 579, 625, 633, 732, 733, 734, 735, 736, 750, 752, 783, 873, 874, 875, 892, 899, 924, 952, 955, 959, 1047, 1048, 1202, 1268, 1504, 1517, 1527, 1544, 1601, 1661; —gemileri, 949; —mühimmi, 633; —seferi, 1611

Donaz, Kütahya'ya bağlı, 931

Donboy dizdârı, 372

donlu yarar yiğitler, 1130

Donuz-pınarı karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041

Doş ? (دوش) **kalᶜası**, Erdel vilâyetinde, 1068

Draç, 204, 206, 1216; —iskelesi, 831, 1346; —kādîsı, 204, 205, 206, 932; —kalᶜası dizdârı, 1079; —limanı, 204, 205

dragoman (ayrıca bk. tercemân), 1486, 1488, 1507, 1520, 1524

Drama kādîsı, 559, 799, 1363

Drama Matbâh-ı Âmire sebzecileri, 914

Dranik karyesi, Köprülü kazâsına tâbi, 1489

Drava nehri, 699, 1513

Dreşne karyesi, Köprülü kazâsında, 927

Dubniçe kadîsı, 1363

Dubrovnik, 1479; —beyleri, 827, 1120, 1166, 1392; —elçileri, 1120, 1392; —gemileri, 361, 486; —kalᶜası, 827; —keferesi, 149, 1479; —tüccârı, 1306

Dubrovniklü (Dubravniklü), 349, 361, 432, 486, 941, 959, 1479; —bâzergânlar, 149

Dudan begi, 771

DUKA, Tercemân, Boğdan voyvodasının adamı, hüküm götüren, 1457

Dukagin (sancağı, nâhiyesi), 1475, 1613; —âsîleri, 289; —beyi, 289, 798, 813, 928, 1217, 1475, 1508, 1509, 1550, 1599, 1613, 1661; —hisârı (kalᶜası), 289

Dukagin karyesi, Edirne'de, 1236

Dukagin-oğlı, 513

Dulkādir, Dulkādirlü, Dulkādiriyye (vilâyeti), 32, 398, 628, 1195; —askeri, 32, 34, 144; —beylerbeyisi, 225, 226, 332, 463, 524, 576, 655, 829, 921, 1100, 1249, 1387, 1649; —defter kethudâsı, 1649, 1650; —sipâhîleri, 524, 705, 921, 1440; —tahrîri, 921

Dunbo (دونبو) **kalᶜası**, Mohaç'da, 604

DURAK, Çatalca'ya tâbi Ulaslı karyesinden harâmî sipâhî, 445, 446

DURAK, Hammâzlu Kethudâsı, 59

DURAK, Kapudan Kethudâsı, 13

DURAK, mîr-i ahur, 1621

DURAK, Osmancıklı kuttâᶜ-ı tarîk, sûhte, 969

DURALİ, Seksar Sancağı Beyi, 1338

DURDI BEG, Dergâh-ı Muᶜallâ çavuşlarından Hasan Çavuş'un babası, 14

Durkastan kalᶜası, Basra vilâyetine tâbi, 1435

DURMIŞ, Budun'da Defter Kethudâsı, 657

DURMIŞ, Tımışvar Defterdârı, 146

DURMIŞ b. YENİCE, Güzel-hisârlı kürek mahkûmu, 630

DURMIŞ REᵓÎS, 1611

Durna hisârı, Sadr-ı Süveyb sancağına tâbi, 1218

Durpeşte kādîsı, 559

Dursun karyesi, İzladi'ye tâbi, 1521

duta, 1493, 1499

Dutlişte karyesi, İlbasan sancağına tâbi, 1346

dutsak, bk. dil, esîr

düğümli kendir, 1101

dükkân(lar) (dekâkîn), 72, 73, 82, 290, 610, 1151, 1190, 1235, 1270, 1495, 1540, 1662; —binâ etmek, 82; —inşâsı, 69; —yıkımı, 69

dülbend, 299, 1213, 1403

dümen almak, 128

dümenci, 222

Dümeyrâ, Aclun livâsına tâbi, 59

Dünbal ulus, 1221

DÜNDAR, 306

DÜRRÎ, Süleymânlu Kethudâsı, 59

düşmen (ayrıca bk. aᶜdâ), 29, 248, 604, 605, 1130, 1268, 1293, 1306, 1393, 1435, 1451, 1497, 1639, 1663; —askeri, 579; —e muᶜâvenet etmek, 995; —tarafları, 1528; —yarağı, 8, 22, 60, 102, 132, 140, 226, 238, 247, 393, 394, 395, 576, 618, 724, 732, 733, 734, 735, 736, 769, 770, 771, 781, 829, 873, 875, 1047, 1048, 1054, 1058, 1131

Ebnâ karyesi, Ağriboz'a (?) tâbi, 1361

ebnâᵓ-i sebîl, 189, 199, 286, 320, 867, 1174, 1340

Ebri (?) **nehri,** 815

EBÛ-BEKİR, Kara-hisâr sancağında Ceviz-ağaç karyesinden yaya-başı, 122

EBÛ-BEKR NÂᵓİL, cemâᶜat-i Kaᶜbere Şeyhi, 59

EBÛ-DOĞAN, Haleb'de Âl-i Fazl tâifesinin reîsi, 1608

Ebû-Garbe sancağı beyi, 1218

EBÛ-RÎŞ (EBÛ-RÎŞE), Ane Beyi, 59, 622, 748, 749, 1608

EBÛ-RÎŞ MUHAMMED b. MÜDLİÇ, Sancak-beyi, 59

EBÛ-SAᶜÎD, Kabur Beyi, 21, 391, 757, 758, 1168, 1406

EBÛ-SAᶜÎD, Lahçan Beyi, 771

EBÛ-ZEYD, Benî-Ali Şeyhi, 59

EBÜ'L-GARÎB TUBEYLÎ, Mısr'da mültezim, 436

ebvâb mahsûlatı, 371

Ece limanı, 269

Ece-adası, Gelibolu nâhiyesine tâbi, 269

Ece-ovası, 274; —emîni, 1654; —hâsları, 1654; —tuzlası, 311

ECVED b. NUSSÂR, Küzetü'l-eymen Şeyhi, 59

EDEL (?) TOYCA, zeᶜâmet tasarruf eden, 143

edevât-ı ceng, 770, 771; —ü cidâl, 625, 732, 734, 735, 769, 829, 1048

EDHEM ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muᶜallâ çavuşlarından, 199, 693

Edirne, 17, 245, 686, 877, 1150, 1212, 1279, 1441, 1465, 1592; —bostancı-başısı, 688, 739; —imâreti, 871; —kādîsı, 114, 117, 239, 245, 255, 478, 559, 609, 627, 686, 690, 739, 755, 847, 871, 887, 979, 1102, 1150, 1193, 1236, 1272, 1279, 1441, 1461, 1496, 1583, 1592; —kassâbları, 255, 478; —muhâfazası, 245; —sübaşısı, 1583; —zindânı, 1196

Edremid, 782; 451; —kādîsı, 20, 107, 433, 482, 496, 1087; —kazâsı

Edrenmiş, Delvine sancağında bir mahal, 1588

efᶜâl-i kabîha (şenîᶜa), 239, 245, 358

Eflâk (vilâyeti), 296, 373, 383, 402, 405, 407, 466, 474, 475, 490, 495, 507, 568, 603, 720, 803, 858, 861, 862, 1034, 1239, 1244, 1283, 1284, 1330, 1401, 1405, 1449, 1560, 1595; —askeri, 180; —aᶜyânı, 649, 966; —beyleri, 966; —bolarları, 649, 803, 861, 862, 1244, 1247, 1248, 1449, 1560; —çingâneleri, 803; —ihtilâli, 721; —müfsidleri, 721; —prebeyleri, 373, 680; —reᶜâyâsı, 308, 475, 507, 568, 649, 721, 802; —reᶜâyâ vü berâyâsı, 507, 649; —sınırı, 802, 1329, 1330; —tarafları, 1528; —tâifesi, 1075, 1329, 1452, 1507; —voyvodası, 112, 179, 180, 296, 308, 309, 401, 405, 407, 408, 466, 470, 474, 475, 476, 489, 490, 495, 507, 534, 535, 603, 649, 680, 685, 720, 721, 802, 803, 810, 816, 858, 861, 897, 935, 966, 1047, 1081, 1086, 1229, 1234, 1238, 1242, 1247, 1248, 1283, 1284, 1309, 1329, 1330, 1333, 1394, 1405, 1452, 1524, 1525, 1533, 1560, 1595, 1599 803, 1333, 1524; —voyvodalığı, 401

EFLÂK, Eflâklı zimmî, 1560

eflâk-oğulları, 1403

eflâkler, 1540

Eftere, Karuş kazâsına tâbi bir köy, 1643

Eğil begi, 336

Eğin hâkimi, 770

Eğirdir hisârı (kalᶜası), 177, 1233

Eğirdir kādîsı, 930, 1250
Eğirdir nevâhîsi, 1256
Eğri kalʿası, 90, 103, 384, 1145, 1149, 1210; —keferesi, 148
Eğri Nasûh-oğulları, 1522
Eğrilü elçi, 91, 104
Ehl-i Sünnet Cemâʿati (Mezhebi), 418, 473, 1644; —târîkı, 73
ehl-i bagy ü inâd, 335
ehl-i berât, 150
ehl-i bidʿat, 418, 473
ehl-i fesâd, 1, 36, 57, 59, 61, 65, 73, 75, 93, 103, 104, 105, 107, 115, 120, 124, 127, 128, 148, 157, 167, 181, 192, 193, 196, 206, 223, 224, 230, 231, 232, 235, 239, 240, 241, 245, 253, 254, 256, 261, 274, 275, 277, 283, 286, 287, 289, 295, 296, 297, 300, 315, 320, 321, 322, 324, 329, 334, 336, 348, 355, 363, 373, 383, 401, 402, 407, 411, 414, 419, 423, 424, 451, 452, 453, 454, 455, 466, 474, 475, 483, 485, 487, 489, 490, 493, 495, 496, 507, 509, 511, 535, 569, 577, 593, 622, 649, 665, 721, 722, 738, 760, 782, 800, 807, 815, 818, 823, 845, 852, 861, 880, 896, 898, 900, 904, 927, 928, 930, 931, 933, 944, 950, 953, 960, 962, 979, 1013, 1015, 1029, 1030, 1037, 1044, 1045, 1057, 1059, 1074, 1087, 1098, 1104, 1145, 1196, 1212, 1231, 1233, 1251, 1252, 1254, 1258, 1264, 1284, 1300, 1310, 1311, 1325, 1332, 1338, 1340, 1346, 1357, 1361, 1371, 1397, 1399, 1420, 1427, 1452, 1465, 1475, 1522, 1525, 1540, 1546, 1561, 1569, 1586, 1601, 1603, 1605, 1620, 1623, 1639, 1643, 1644; —cemʿ eylemek, 3; —kâfir, kefere, 506, 948, 1550; —sipâhîler, 1420; —teftîşi, 65, 414; —ü şenâʿat, 22, 31, 61, 93, 107, 118, 137, 196, 277, 315, 660, 672, 800, 876, 930, 969, 987, 1016, 1074, 1196, 1340, 1357, 1533, 1578, 1594, 1657; —zimmîler, 608
ehl-i fısk u fücûr, 245
ehl-i hıref (hırfet), bk. hıref (hırfet) ehli
ehl-i hibre, 195, 1177
ehl-i İslâm, 1, 3, 8, 35, 38, 43, 60, 61, 104, 106, 218, 385, 591, 625, 684, 744, 959, 961, 1086, 1099, 1145, 1478, 1500, 1557, 1664; —a tereke beyʿ etmek, 13; —tüccârı, 959
ehl-i isyân, 337
ehl-i örf, 482, 1598
ehl-i şenâʿat, 104, 105, 507, 725, 1443, 1533
ehl-i telbîs, 1625, 1640
ehl-i tezvîr, 1640
EJDER HÂN, 1048
ekin, 151
Ekizce-pınar mezraʿası, Ankara nâhiyesine tâbi, 1439
Ekrâd (ayrıca bk. Kürd), 618; —aşâʾiri, 59; —sancağı beyi, 772; —tâʾifesi, 120, 1322; —ümerâsı, 264
elçi, bk. ilçi
Elekler karyesi, Gördük kazâsına tâbi, 1087
ELİF BİNTİ MEHMED, Migalkara kasabasına tâbi Deveciler karyesinden, 207
Elkas emîri, 312
ELVÂN b. DÜNDAR, Mihalıçlı kürek mahkûmu, 630
ELVAN, Akça-kızanlıklı, 891
emân, 341, 344; —vermek, 1251
emânet konılmak, 722
EMET, Seydîşehirli, 1555
EMÎN, kâtib, 398
EMÎN TÂCEDDÎN, harâmî, 1605
EMÎN YÛSUF, Konya kalʿası'nda siyâseti fermân olunan mahkûm, 14
emîn(ler) (ayrıca bk. ümenâ), 121, 355, 803, 835, 857, 932, 1015, 1236, 1322, 1363, 1383, 1479
emînü'l-ümenâ, 1127, 1632, 1633
EMÎR HACI, Alâʾiyye'de sûhtevât tâifesinden, 1253
EMÎR HASAN b. ŞAʿBÂN, İstanbul kādîsı muhzırlarından, hüküm götüren, 1592
EMÎR MUHAMMED BEG, nâhiye-i Şeref b. Maʿn'da zeʿâmete mutasarrıf, 59
EMÎR REʾÎS, hâssa reîslerden, 1335
EMÎR SULTÂN, cemâʿat-i Hâlid Boyu'nun beyi, 59
Emîr Sultân mahallesi, Burusa'da, 1619
Emîr-hisârı karyesi, Kara-hisâr'a tâbi, 1593
emîr-i ahur, 401, 402, 489, 649, 1617
emîr-i hâcc, 968, 1553
emîr-i Mekke, 905
EMÎRŞÂH, Ankara Kādîsı, 257, 196, 256
EMÎRZÂ, gemi dümencisi, 222
EMÎRZÂ, Kırşehri Sancağı Beyi Mahmûd Bey'in adamı, hüküm götüren, 705
Emin karyesi, Delvine sancağında, 1588
EMİRZE, şikâyetci, 185
emn ü emân, 156, 189, 1537
emr-i âlî, emr-i âlî-şân, 969, 1496

emr-i hümâyûn, 44, 72, 246, 281, 355, 366, 408, 437, 473, 674, 705, 741, 745, 860, 952, 967, 977, 1405, 1460, 1548
emr-i pâdişâhî, 122
emr-i şerîf, 8, 14, 46, 55, 68, 82, 100, 131, 157, 192, 197, 256, 384, 407, 414, 422, 426, 441, 460, 462, 470, 478, 482, 487, 492, 495, 496, 510, 515, 517, 525, 526, 545, 552, 590, 601, 610, 612, 615, 642, 645, 648, 656, 661, 664, 667, 676, 679, 680, 700, 722, 750, 754, 756, 759, 760, 761, 763, 764, 782, 806, 829, 840, 842, 843, 864, 894, 895, 900, 903, 904, 908, 927, 929, 935, 953, 957, 958, 959, 971, 984, 985, 1003, 1012, 1015, 1018, 1019, 1029, 1033, 1056, 1064, 1073, 1075, 1083, 1094, 1110, 1111, 1114, 1118, 1122, 1123, 1126, 1146, 1151, 1161, 1164, 1169, 1171, 1186, 1193, 1197, 1207, 1221, 1249, 1259, 1275, 1288, 1291, 1295, 1296, 1298, 1303, 1304, 1306, 1313, 1316, 1317, 1318, 1322, 1323, 1325, 1336, 1355, 1357, 1376, 1390, 1396, 1401, 1405, 1407, 1411, 1419, 1424, 1443, 1444, 1448, 1449, 1456, 1462, 1464, 1479, 1481, 1496, 1507, 1512, 1515, 1517, 1518, 1529, 1531, 1532, 1534, 1548, 1552, 1553, 1560, 1561, 1566, 1569, 1574, 1575, 1577, 1588, 1591, 1597, 1606, 1609, 1627, 1633, 1643, 1644, 1655; —e muhâlefet, 122
EMRİZDİN, Âdilcevâzlı zimmî, 1095
EMRULLÂH, Kastamoni kādîlığı nâʾibi, 1640
emvâl-i hâssa nezâreti, 989
erbâb-ı hıref, bk. hıref (hırfet)
erbâb-ı hukūk, 1196, 1292, 1594
erbâb-ı şenâʿat ü tugyân, 52, 53
erbâb-ı timar (bk. timar erbâbı)
Erbil (sancağı), 605, 741, 743, 1605; —beyi, 234, 238, 340, 573, 574
Erciş (sancağı, nâhiyesi), 1096, 1411, 1559; —beyi, 1042, 1095, 1113, 1138, 1144, 1411; —kādîsı, 1113; —muhafazası, 1042
erdeb, 542
Erdel (vilâyeti), 106, 112, 147, 173, 178, 179, 180, 240, 373, 383, 407, 408, 489, 490, 495, 506, 507, 534, 601, 649, 677, 861, 966, 1034, 1055, 1081, 1084, 1329, 1351, 1375, 1451, 1457, 1486, 1487, 1502, 1524, 1525, ; —beyleri, 495; —elçisi, 602, 677, 1487; —Kralı (ayrıca bk. Kral-oğlu, İstefan Kral), 178, 179, 180, 181, 240, 241, 383, 506, 507, 600, 603, 676, 677, 685, 861, 894, 1077, 1085, 1229, 1262, 1283, 1486, 1487, 1488, 1525; —Kralı oğlu, 1528; —Kraliçesi, 106, 146, 147, 173, 350; —küffârı, 1329; —reʿâyâsı, 146; —seferi, 867; —ve Macar Kralı (Erdel-i Macar Kralı), 408, 601, 680, 1451; —zabtı, 1153
Erdel-i Macar vilâyetleri, 408
ERDOĞDI, Çirmen Beyi Hızır Bey'in adamı, hüküm götüren, 1111
ERDOĞDI, Selânik kazâsında sipâhî, 559
Erdud iskelesi, Tuna nehri sahilinde, 111
Ereğli, 993, 1447; —kādîsı, 155
Ereğli karyesi, Yalak-âbâd kazâsına tâbi, 1264
EREKLİ MÛSÂ, Alâʾiyye'de Yürük-i Karamanlu cemâʿatlerinden, 1448
Ergiri-kasrı (kazâsı), Avlonya sancağına tâbi, 1588, 1599
Erim kazâsı, Canik sancağına tâbi, 1319; —kādîsı, 1154, 1625
ERLMAK ? (ارلمك), Peç Kralı'nın beylerinden, 1513
ERMEN DERVÎŞ, yolkesici, 877
Ermenî(ler), 218, 886, 893, 1082; —tâciri, 388
Erzincan (kazâsı), 1230, 1138; —dizdârı, 1230; —kādîsı, 1230, 1342; —kalʿası dizdârı, 1292
Erzurum (vilâyeti, livâsı), 225, 226, 523, 528, 531, 573, 654, 664, 731, 771, 962, 978, 980, 1221, 1222, 1230, 1342, 1492, 1526, 1529, 1566; —beylerbeyiliği, 174; —beylerbeyisi, 32, 33, 34, 35, 174, 175, 226, 228, 229, 232, 271, 332, 477, 480, 502, 512, 523, 528, 531, 540, 572, 576, 642, 653, 654, 659, 664, 668, 670, 729, 730, 731, 745, 763, 769, 793, 829, 902, 919, 962, 978, 981, 982, 1039, 1066, 1073, 1091, 1138, 1140, 1144, 1177, 1214, 1222, 1230, 1292, 1341, 1342, 1350, 1382, 1422, 1425, 1516, 1519, 1526, 1529, 1543, 1566, 1567, 1614; —çavuşları, 1529; —gönüllüleri, 1214, 1425; —kādîsı, 1091, 1526; —kalʿası, 1422; —karyeleri, 1066; —kulları, 902, 982, 1214; —kulları bölük-başısı, 1177; —kulları kethudâsı, 1543; —nâzırı, 540, 1425; —sipâhîleri, 1526; —timarları defterdârı, 1519
ESED BEG b. BUDAK BEG, Berîd Beyi, 771
ESEDULLÂH b. SEYYİD ALİ, Silivri ve Kavala'da müteseyyidlik iddiâsında bulunan, 904, 1114, 1288
esîr(ler), dil, tutsak, dutsak (ayrıca bk. dil), 148, 167, 181, 266, 267, 268, 323, 360, 439, 525, 602, 665, 674, 684, 714, 723, 744, 806, 827, 852, 878, 883, 887, 913, 922, 924, 948, 961, 985, 1037, 1057, 1058, 1120, 1145, 1219, 1220,

1346, 1360, 1410, 1444, 1461, 1498, 1511, 1577, 1601, 1622; —almak, 146, 181, 360, 600, 601, 1561; —bahâsı, 1601; —beyᶜ etmek, 684, 744, 1360; —gemileri, 924; —istihdâm etmek, 684; —satmak, 881; —teftîş etmek, 887—uğurlamak, 881
esîrciler, 1577
ESÎRÎ MEMİ 1522
Eski Camiᶜ, Edirne'de, 755, 847
Eski Musul, 1563; —aşîreti, 1563
Eski Zağra, bk. **Zağra Eskisi**
Eski-hisâr kādîsı, 559
Eski-il kādîları, 993
Eskişehir, 74; —kādîlığı, 73, 1172; —kādîsı, 73, 1172, 1589; —kalᶜası, 1172
ESLEMEZ, Bozoklu sipâhî Ağacık'ın oğlu, 1258
espâb-ı ceng ü cidâl, 576
eşedd-i siyâset etmek, 516
eşirrâ, 495, 824, 1039, 1251, 1319; —i Arab, 1124; —i Arab kabîlesi, 1131
eşkıyâ, 383, 407, 464, 699, 716, 880, 894, 1291, 1319, 1359, 1644
eşkünci tâ'ifesi, 50, 897, 1321, 1333
Eşme dağları, 285
et, 1065, 1297, 1298, 1619; —beyᶜ etmek, 1110; —müzâyakası, 479, 1299, 1308, 1351, 1373, 1401, 1491, 1506, 1638, 1651; —narhı, 1109
etmeğe kan halt eylemek, 1169
Etmekci köyi, Edirne'ye tâbi, 979
etmekci(ler), 777, 1479
ev, 68, 69, 72, 73, 82, 124, 370, 788, 1102, 1148, 1557, 1556; —basmak, 107, 157, 193, 211, 277, 348, 411, 451, 454, 455, 456, 464, 511, 577, 876, 880, 896, 912, 944, 1015, 1070, 1074, 1087, 1181, 1195, 1212, 1263, 1279, 1337, 1357, 1360, 1361, 1371, 1443, 1465, 1535, 1582; —binâ etmek, 68, 73, 82, 788, 1102, 1148, 1556 —ihrâk etmek, 124, 560, 718, 818, 845, 911, 1038, 1058; —yıkmak, 69
evâmir-i aliyye, 1187
evânî, 101, 1117
EVHAD, Karaman'ın Aksarây kazâsı Gelgin karyesinden, 459
evkaf, 306, 375, 481, 483, 484, 486, 552, 553, 562, 876, 880, 1015, 1119, 1231, 1252, 1267, 1275, 1411, 1441, 1586, 1619, 1654; —evleri, 1556; —kâtibi, 562; —mahsûlü, 562, 970, 1383; —mâlı, 1572; —muhâsebeleri, 562; —müfredât defterleri, 562; —mürtezikası, 1441; —mütevellîleri, 562, 1163; —nâzırları, 553, 562; —taᶜmîri, 553; —terekesi, 12, 13, 486, 1654; —ü emlâk, 880, 1015; —ü emlâk zâbitleri, 1231, 1252; —zâbitleri, 424; —zevâyidi, 138, 1155
evkâf-ı selâtîn, 876, 880
Evlâd-ı Hasan, Livâ'-i Nablus'a tâbi, 59
evlâd-ı Arab, 939
Evrânî karyesi (Niğde kazâsına tâbi) zimmîleri 242
Evreşe sürgünleri hâsları, 1654
Eyle, Yenbûᶜ ile Mısr arasında bir mahal, 12
EYMÜR KAMBER, Gürcistan melikinin adamı, 1425
EYMÜR VELED-İ İSMÂᶜÎL, Sofya'ya tâbi Seferlü karyesinden celeb, 1365
EYVÂNÎ, Geyveli, 1376
eyyâm-ı âşûr, âşûrâ, 239, 245, 246
ezân okumak, 799
Ezdin kādîsı, 943
Ezine (nâhiyesi), Tire kazâsına tâbi, 1371; —kādîsı, 433, 451, 1483, 1653, 1655
fâhişeler, 1256
FÂ'İK, Dervîş Bey'in adamı, hüküm götüren, 1362
FÂ'İK, Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda'nın adamı (kâtibi), hüküm götüren, 296, 309, 404, 1329
FÂ'İK b. SAVVÂF, nâhiye-i كفيه Şeyhi, 59
Fak kazâsı, Mısr'da Reşîd kazâsına tâbi, 1115
FÂTIMA, Dimetokalı Nasûh b. Yûsuf zevcesi, 1532
FÂTIMA, Kara Mûsâ-kızı, Ruha sancağında yetime kız, 1317
FÂTIMA, nâm-ı dîger: SİMAVLU-KIZI, Burusalı, 1170, 1171
FATİ HÂTÛN, Ilıca kazâsında sâkin, 1263
FÂTİH SULTÂN MEHMED, 172
FAZLULLÂH, Saruhan'da ehl-i fesâd elebaşılarından, 411
feddân, 552
fellâhlar, 541
Feltûbe, 91
Fenar celebleri, 1363
Fenar kādîsı, 838, 943, 1624
FERÂNEKÎ HÂTÛN, 1407

FEREC, Husayya kalᶜası müstahfızlarından Yehûd-ı aslî ve sicillâtda mukayyed hırsuz, 105
Ferecik, 1363; —kādîsı, 427, 598, 1274, 1442
FERENDUŞ KRAL (FERDİNAND I), Avusturya Kralı, 30, 90, 103, 106, 145, 147, 148, 178, 179, 180, 243, 244, 350, 408, 495, 966, 1034, 1068, 1077, 1165, 1169, 1208, 1451, 1457, 1524, 1525, 1623; —memleketi cânibleri (tarafları), 179, 180
Ferenduşîler, 106
feres nâzırı, 326
FERHÂD, 740
FERHÂD, Amâsiyye Beyi Sinân Bey'in adamı, 759
FERHÂD, Basra beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 260, 301
FERHÂD, bölük kâtibi, Semendire sancağını tahrîr eden, 1312
FERHÂD, Doğan kaynı, kürek mahkûmu, 854
FERHÂD, Dragoman (Tercemân), hüküm götüren, 173, 854, 1055, 1375, 1451, 1486, 1488, 1524
FERHÂD, Göynik kādîsı tarafından gönderilen muhzır, 637
FERHÂD, hüküm götüren, 518, 676, 680, 685
FERHÂD, Klis Sancağı Beyi, 249, 806, 988, 1075, 1507
FERHÂD, Lipva Beyi, 1386
FERHÂD, Malâtıyye Beyi iken fevt olan, 657
FERHÂD, Mısr beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1009
FERHÂD, muhzır, hüküm götüren, 636
FERHÂD, Muş Sancağı Beyi, 1505
FERHÂD, sâbık Bergama sübaşısı Muharrem'in kullarından, 1307
FERHÂD, Yemen Beylerbeyisi Mahmûd Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 1000, 1006
FERHÂD, Zacesne Beyi, 551, 911, 1471, 1513
FERHÂD AGA (ÇAVUŞ), Dergâh-ı Muᶜallâ çavuşlarından (müteferrikalarından), hüküm götüren, 288, 353, 431, 442, 449, 450
FERHÂD b. ABDULLÂH, Kara-hisârlı kürek mahkûmu, 630
FERHÂD BEG, 289
FERHÂD BEG, Karaman Beylerbeyisi, 459
FERHÂD BEG, Kâtib, hüküm götüren, 957
FERHÂD ÇAVUŞ, Avlonya sancağı sipâhîlerinden, 559
FERHÂD ÇAVUŞ, Niğebolı sancağında timar sahibi sipâhî, 559
FERHÂD KETHUDÂ, Köstendil sancağında sipâhî, 559
FERHÂD PAŞA (Vezîr), 82, 108, 119, 140, 1096
FERHÂD PAŞA, Bagdâd Beylerbeyisi, 741, 743, 1563
FERHÂD REᵓÎS, gemi reîsi, 606
FERİDÛN, Amâsiyye'ye tâbi Çongar'da iş-eri, 824
fermân, 72, 106, 684, 1001; —ı âlî, 1259; —ı âlîşân, 845, 1268; —ı celîlü'l-kadr, 959; —ı hümâyûn, 8, 259, 273, 274, 364, 427, 486, 524, 565, 677, 680, 705, 741, 769, 829, 986, 994, 1138, 1225, 1444, 1552, 1566, 1574; —ı şerîf, 57, 59, 68, 384, 437, 482, 502, 507, 527, 542, 590, 605, 684, 741, 747, 762, 770, 771, 783, 801, 864, 992, 1024, 1108, 1112, 1224, 1225, 1233, 1333, 1397, 1514, 1565, 1595, 1636, 1642, 1660; —ı vâcibü'l-izᶜân, 887
FERRUH, Erzurum beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 962, 1091
FERRUH, gemi reîsi, 1228
FERRUH, Hıms'da Husayya kalᶜası müstahfızlarından, 115
FERRUH, hüküm götüren, 381, 928
FERRUH, Muhtesib Kethudâsı, hüküm götüren, 855
FERRUH, Rûm-ili çavuşlarından, 488
FERRUH, Segedin Beyi Dervîş Bey'in adamı, hüküm götüren, 118
FERRUH BEG, Tarsus Sancağı Beyi, 41, 661
FERRUH ÇAVUŞ, Cezâyir çavuşlarından, 842
feryâdcı(lar), 216, 1072, 1335
fesâd (ayrıca bk. ehl-i fesâd), 17, 22, 31, 36, 157, 192, 249, 289, 296, 348, 363, 423, 438, 444, 451, 452, 455, 457, 464, 483, 507, 511, 554, 593, 665, 716, 783, 815, 838, 840, 944, 960, 987, 1034, 1040, 1044, 1065, 1120, 1122, 1134, 1143, 1149, 1218, 1244, 1251, 1254, 1264, 1300, 1306, 1319, 1360, 1361, 1399, 1452, 1511, 1515, 1534, 1560, 1575, 1608; —ü şakāvet, 1074; —ü şenâᶜat, 2, 31, 76, 90, 93, 107, 127, 137, 157, 166, 196, 211, 235, 261, 262, 283, 320, 348, 363, 411, 419, 424, 438, 439, 452, 465, 466, 473, 483, 493, 607, 608, 672, 718, 802, 818, 840, 927, 930, 947, 953, 954, 959, 987, 1013, 1037, 1044, 1045, 1087, 1104, 1145, 1195, 1196, 1212, 1219, 1247, 1300, 1325, 1332, 1338, 1340, 1346, 1361,

1362, 1395, 1534, 1540, 1594, 1603, 1608, 1633; —ü şer, 1264
feseka, bk. ehl-i fesâd
feth-i hâkānî, 384, 494
Fethiyye Parkanı (Palankası), Arad sancağına tâbi, 1571; —gönüllüleri, 1435; —kal'ası, 263; —nevbetcileri, 645; —müstahfızları, 1571
fetvâ, 939; —yı şerîf, 746, 859
fevkānî ev, 1212
fısk u fesâd (ayrıca bk. fesâd), 560
fısk u fücûr, 239, 245, 246, 850, 1190, 1307, 1644
Filek (sancağı), 662, 663, 1663; —beyi, 10, 1663; —kādîsı, 380; —tahrîri, 639
Filibe (kazâsı), 114, 559; —celebleri, 1363; —hâsları, 932; —kādîsı, 559, 667, 688, 841, 1101, 1211, 1287, 1465; —voyvodası, 1287; —yaylakları, 688;
fi'l-i kabîh, 1598
fi'l-i şenî'a, 1291, 1301, 1359, 1532
Filorina kādîsı, 488, 1624
firkate, 508, 1361; —basmak, 444; —donatmak, 345, 1504; —levendleri, 444; —reîsleri, 761;
FİŞ (?) ACEM, Burusalı, 1082
fitil otı, 15, 16
fitne, 352, 408, 464; —vü fesâd, 31, 52, 167, 318, 335, 451, 459, 485, 487, 507, 985, 1028, 1048, 1217, 1244, 1247, 1248, 1251, 1336, 1515, 1525, 1544
flori, 290, 1200, 1306, 1598, 1633, 1661
floriciyân, florici(ler) tâ'ifesi, 988, 1251
Foça kal'ası, 1169
Foça kādîsı, 941, 1403, 1479
fodula, 1619
Folça kal'ası, Yanya livâsında, 462; —dizdârı, 462
FRANÇE, Ağriboz beyinin adamı, hüküm götüren, 750
Françe, Fransa, 139, 518; —elçisi, 294; —pâdişâhı, 294, 805, 1121, 1622
Françelü, 959
FRANKOSNO (?), 1120
FRANKOSNO (?), Dubrovniklü zimmî, 1120
Freng, 1442, 1498
Freng(ler) (tâ'ifesi), 744, 806, 1613; —kal'aları, 1613
Frengî altun, 851
Frengî flori, 851
fukarâ (tâ'ifesi), 265, 863, 890, 990, 1088, 1230, 1300, 1556; —hakkı, 212; —ve zu'afâ, 542; —ya te'addî etmek, 265
funda çekdürmek, 571
fundacı, 571
funduku'd-decâc, 436
Furat nehri, 849, 1355
futa, 1291
fülfül, 131

Gabaveşte hâsları, İzvornik'de, 1474
Gable (?) **iskelesi,** Novesin kazâsına tâbi, 1479
Galata, 805, 1119; —azebleri, 19; —emîni, 91, 266, 278, 285, 999, 1114, 1494; —kādîsı, 246, 744, 788; —tâcirleri, 675
gallât, 605, 657, 1333
ganem (ayrıca bk. koyun), 1415
GANÎ, erbâb-ı timardan müfsid, 1420
Garabofça mezra'ası, Bosna sancağında, 844
Gardik kal'ası, Delvine kazasında, 1643
gāret (etmek, eylemek), 111, 146, 181, 444, 716, 818, 929, 954, 995, 1037, 1040, 1044, 1057, 1058, 1220, 1294, 1325, 1444, 1475, 1508, 1509, 1511, 1601, 1643, 1661; —i emvâl, 107, 586, 1663; —ü hasâret (eylemek), 106, 507, 665
garîb-yiğitler, 1, 22, 32, 34, 1245
gasb (ayrıca bk. gāret), 901, 1037, 1233
gâv, 1415; —ü gûsfend, 1168
GAYBÎ, eski kādî nâibi, 712
GAYBÎ, Tireli harâmî sûhte, 1371
GAYBÎ FAKÎH, Daday kazâsı eski nâibi, 870, 1318
gazâ, 732, 1265; 951; —dan safâlu gönüllü yarar yiğitler, 1047, 1054, 1393; —etmek
GAZÂLÎ, nâhiye-i Havran Şeyhi, 59
GAZÂLÎ, tâ'ife-i Müsâ'id Şeyhi, 59
GAZÂLÎ-ZÂDE MUHYİDDÎN, 907, 1010, 1083
GAZANFER, Burusa (Hüdâvendigâr) beyinin adamı, hüküm götüren, 1087, 1173
GAZANFER, Sinân Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 460
GAZANFER, Vize Beyi, 851
GAZENFER, hâssa çakırcıları başı, 1035
GĀZÎ, Kırım Hânı Mehmed Hân'ın oğlu, 710
GĀZÎ KIRAN-OĞLI, 233, 273, 276
gāzîler, 960, 1663

GAZLÂN, nâhiye-i Havran'da ze'âmet tasarruf eden, 59
Gazze (sancağı), 8, 59, 563; —beyi, 8, 12, 13, 929; —kādîsı, 929, 1458; —tahrîri, 889
geçidler, 157
Gedegra (kazâsı), 1027; —kādîsı, 419
Gedeli karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
Gedene-Ulura karyesi, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818, 1038, 1058
Gedos, Kütahya'ya bağlı, 931
Gedük nâhiyesi, Bozok sancağına tâbi, 1258
gedük(ler), 115, 194, 592, 618, 731, 828, 837, 856, 890, 908, 982, 1021, 1215, 1223, 1398, 1421, 1435, 1492, 1543, 1548; —ihrâc etmek, 890; —tezkiresi, 982
Gekbuze kazâsı, 428, 673; —kādîsı, 98
Gelengün ve **Vecnegûle** (?) beyi, 771
Gelgin karyesi, Karaman'ın Aksarây kazâsına tâbi, 459
Gelgin-boğazı, Karaman'ın Aksarây kazâsında, 459
Gelibolı (kazâsı, livâsı), 64, 116, 223, 1175, 1288, 1582; —iskelesi, 64; —kādîsı, 64, 116, 269, 311, 425, 467, 598, 783, 888, 1012, 1520, 1648, 1654, 1655; —kapudanı, 1335; —ma'beri, 223, 224; —muhâfazası, 64, 224; —nâ'ibi, 1012; —sübaşısı, 311; —voyvodası, 269
GELİNCİK İBRÂHÎM, mahkûm, 356
gemi(ler), sefîne (sefâ'in), 3, 12, 13, 28, 43, 44, 108, 128, 131, 132, 133, 134, 135, 139, 140, 157, 169, 204, 206, 222, 248, 251, 253, 254, 260, 266, 267, 268, 272, 278, 305, 345, 346, 349, 364, 366, 381, 385, 390, 425, 426, 429, 437, 439, 443, 463, 467, 470, 476, 482, 486, 517, 526, 527, 550, 613, 623, 640, 720, 735, 750, 751, 764, 768, 781, 805, 831, 834, 849, 873, 899, 922, 923, 924, 924, 940, 959, 961, 983, 1004, 1007, 1022, 1032, 1048, 1049, 1051, 1060, 1120, 1123, 1129, 1143, 1175, 1185, 1191, 1202, 1216, 1228, 1249, 1265, 1270, 1293, 1302, 1306, 1310, 1320, 1335, 1337, 1344, 1355, 1356, 1364, 1442, 1446, 1447, 1478, 1479, 1494, 1516, 1527, 1536, 1574, 1601, 1604, 1607, 1634, 1648, 1652, 1653, 1659, 1660, 1661; —ağacı (kerestesi), 285, 1018, 1161, 1185, 1255, 1355, 1494; —ağacı (kerestesi) kesmek, 621, 1260; —batırmak, 1120; —binâ (inşâ) etmek, 550, 764, 849, 1161, 1185, 1628; —cengcileri, 254; —demür bırakmak, 1361; —karaya urmak, 1216; —kürekcileri, 254; —levendleri, 1360, 1361, 1561; —re'îs(ler)i, 128, 131, 357, 420, 425, 437, 482, 517, 526, 561, 606, 768, 834, 1494, 1574, 1601, 1618; —ta'mîri, 1585; —terekesi, 959; —e emânet koymak, 439; —e tereke tahmîl etmek, 13, 28, 251, 425, 427, 561; —zifti, 272
gemici(ler), 203, 349, 425, 751, 1442, 1574, 1648, 1653, 1654, 1660
Gemlik iskelesi, 1597
Gence begi (hâkimi), 336, 771, 1138
Gerede kazâsı, 1420
Gerger, 1322; —**kal'ası,** 1322
Germücek kal'ası, Erzurum'a tâbi, 1177
Geyve, 1376; —kādîsı, 352, 1376
gırâb, 1131; —topı, 1131
GIYÂS (?), Niğebolı kal'ası emîni, 1405
Girid (adası), 206, 360, 439, 591; —beyleri, 591
Gorgora aşîreti, 748
Goriçe kal'ası, Bosna livâsı serhaddinde kâfir kal'ası, 753
GÖBEK-OĞLI, Uşak kazâsından, 1179
göç, 1094
Gödel karyesi, Köprülü kazâsına tâbi, 1489
Gök-meydân, Sarây-ı Âmire'nin bir bölümüne verilen isim, 613
Gökbaş karyesi, Barçınlu kazâsına tâbi, 199; —zâviyesi, 199; —zâviyesi şeyhi, 199
GÖKCE, Külâhcı-oğlu, 1033
göl hâsılı, 1354
Göl-başı bâcgâhı, Behisni kazâsında, 628
Göl-bâzâr (kazâsı), 1402; —kādîsı, 151, 441, 505, 612, 942, 1376
Gölcük derbendi, 1098
Göle kal'ası, Erzurum'da, 1177; —ta'mîri, 1177
Gölli Kesteriye kādîsı, 1624
gön, 131
Gönen (kazâsı), 1397; —kādîsı, 1627
gönüllü(ler) (tâ'ifesi), 1048, 1049, 1125, 1126, 1130, 1220, 1393, 1510, 1596; —ağası, 631; —azebler, 1097; —celeb tâ'ifesi, 255, 1401; —il-eri, 254; —re'îsler, 18, 139, 581, 582, 1661; —yiğitler, 1047
Gönye kal'ası, Trabzon'da, 1516
GÖRDENLİ (?) ALİ, gönüllü reîslerden, 1618
Gördös, 1228; —kādîsı, 1087, 1098
Gördük (kazâsı), 1087; —harâmîleri, 1098; —kādîsı, 1087, 1522
Göregil begi, 234

Görenç (?) nâhiyesi harclıkcıları, 559

Göynik (kazâsı), 221; —kādîlığı, 214; —kādîsı, 221, 455, 570, 636, 637; —yürük tâ'ifesi, 196

Gradacac kal'ası, Klis'de, 988

Gradişka kal'ası (Bosna'da), 972, 1579; —kal'ası azebleri, 1579

gurabâ zümresi, 820, 1245

gurbet tâ'ifesi, 438, 457, 1280

GURGUR, Zu'b Arablarının Şeyhi, 59

GURGURE (?), Diyarbekrli Arab, 1584

guzât, guzât-ı garrâ, 90, 103, 1265

Güğercinlik kal'ası müstahfızları, 691; —kādîlığı re'âyâsı, 1249

güherçile, 1459; —işlemek, 1343

Gül-anber kal'ası, Şehrizol'da, 617, 618

GÜLÂBÎ, sâbık Samsun Kādîsı, 160

GÜLÂBÎ, Yoros kazâsı karyelerinden birinin imâmı, 318

GÜLÂBÎ BEG, Kara-hisâr-ı Sâhib Sancağı Beyi, 1569, 1587

GÜLCİ ALİ, mazınna, 1495

Güldiklan çayırı, Amâsiyye'de, 1549

Gülek, 790, 791; —dizdârı, 791

Güllü Kesriye celebleri, 1363

gümrük, 156, 606, 1499; —emînleri, 1609; —mültezimi, 156

Gümülcine nâhiyesi, 559; —kādîsı, 427, 559, 916, 1363, 1573, 1665

Gümüş kasabası (Gümüşhacıköy), 452

gümüş, 577, 664, 1117, 1341, 1459, 1460; —akça, 616; —evânîsi, 664, 1341; —kozalak, 240, 407, 1085, 1265; —lü kılıc, 299; —talerleri (?), 1551

GÜN (?), arz getüren, hüküm götüren zimmî, 1346

Gündek karyesi, Aksaray nâhiyesinde, 1207

Güngüş varoşı, 1145

günlük, 131, 1520

Gürciler, 1425

Gürcistân, Gürci cânibleri (tarafları), 32, 477; —meliki, 1425

Güzel-hisâr (kazâsı), 128, 411; —kādîsı, 128, 482

güzeşte, 1164

HABÎB, Burusalı tâcir, 457

habs (etmek, olmak), 10, 14, 20, 21, 65, 70, 73, 90, 92, 113, 127, 130, 141, 148, 154, 170, 177, 181, 197, 211, 212, 213, 249, 269, 283, 289, 295, 312, 321, 326, 365, 420, 425, 427, 433, 437, 441, 446, 459, 464, 487, 492, 497, 515, 517, 526, 527, 532, 538, 561, 584, 588, 608, 622, 636, 637, 638, 683, 687, 695, 710, 715, 717, 719, 722, 750, 759, 767, 772, 815, 820, 824, 825, 835, 836, 838, 850, 851, 852, 854, 859, 862, 880, 883, 890, 891, 896, 901, 912, 926, 927, 934, 941, 969, 1013, 1061, 1070, 1087, 1101, 1120, 1134, 1150, 1160, 1170, 1171, 1204, 1212, 1217, 1221, 1228, 1230, 1233, 1247, 1258, 1264, 1273, 1274, 1295, 1296, 1301, 1322, 1323, 1336, 1345, 1346, 1353, 1359, 1360, 1371, 1406, 1413, 1418, 1419, 1421, 1422, 1438, 1442, 1449, 1452, 1458, 1468, 1470, 1483, 1495, 1504, 1515, 1520, 1524, 1525, 1532, 1535, 1545, 1550, 1560, 1575, 1578, 1586, 1587, 1591, 1593, 1594, 1598, 1601, 1602, 1603, 1606, 1608, 1633; —den ıtlâk etmek, 10, 177, 312, 880

Habur sancağı, 1277

hacc, hacc-ı şerîf (ayrıca bk. huccâc), 189; —mevsimi (vakti), 1090

HACI, Amâsiyye kal'ası'nda topcu, hüküm götüren, 971

HACI, Bayramlu kazâsı'ndan kürek mahkûmu, 168

HACI, Ferecikli, 1442

HACI ABDÎ, Kara-oğulları'ndan, 1592

HACI AHMED, Filibe'de (?) müsellem, 1211

HACI AHMED, Mağnisa'da sâkin, 472

HACI ALİ, Geyveli şakî, 352

HACI ALİ, Muhzır, 570

HACI b. NEBÎ, Ürgüblü kürek mahkûmu, 630

HACI BÂLÎ, kürek mahkûmu, 854

HACI BEG, Gördös'de sipâhî, 1087

HACI ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm götüren, 1180, 1335

HACI DEDE, arz getüren, hüküm götüren, 1291

HACI HASAN, Baba-eskisi kazâsında sâkin, 1181, 1279

HACI HIZIR-OĞLI, [illegible] kazâsında ehl-i fesâd elebaşılarından, 411

HACI İSKENDER, Amâsiyye kal'ası topcularından, 971

HACI KUBÂD, arz getüren, hüküm götüren, 592

HACI MAHMÛD, arz getüren, hüküm götüren, 1213

HACI MAHMÛD, Karaman'a tâbi Yaylacık karyesinden, 1080, 1481

HACI MAHMÛD, Sipâhî-oğlanlarından ve hâssa tâcirlerden Mustafa'nın adamı, 623

HACI MAKSÛD, Hâssa reîslerden, 924

HACI MEHMED, Ağribozlu (?), 1361

HACI MEHMED, Bâzergân, 1431

HACI MEHMED AGA, Midillü sâkinlerinden, 760

HACI MUSTAFA, Ferecikli, 1442

HACI MUSTAFA, hüküm götüren, 1655

HACI NASRULLÂH, Çorumlu, 1662

HACI NASÛH, Kara-oğulları'ndan, 1592

HACI NEBÎ, Midillü sâkinlerinden, 760

HACI PÎRÎ, Acem tâ'ifesinden, Tokat'da mütemekkin, 1459

HACI SEFER, hüküm götüren, 672

HACI ŞÂH-KULI, Musul Sancağı Beyi, 859, 1485

HACI ÜVEYS, Kırşehri'nde mültezim, 398

HACI VELÎ, Akyazılı, 454, 456

HACI YÛSUF, Aydınlı Selcen-oğlu'nun Arab kulu (kölesi), 1598

Hacı Hamza kasabası, Osmancık'a tâbi, 969

Hacı İshâk mahallesi, Balıkesr'e tâbi, 433

Hacı-beglü karyesi, Koçhisâr'a tâbi, 672

HACUY, Ulu Kethudâsı, 59

HAÇAZİR, Ermenî tâciri, 388

haddâd, 1115

hademe, 281; —istihdâm eylemek, 94

HADÎCE, Hamîd-ili'nde Müderris Ca'fer'in kızı, 1256

hadravât, 290

hafta bâzârı, 483

HÂKÎ, Kırşehrili şakî, 767, 825, 826, 947, 1258, 1295, 1612

hâkim, 451; —e itâ'at etmemek, 315

hakk-ı şürb, 871, 1076

Hakkârî begi (hâkimi), 233, 234, 338, 757, 758, 770, 797, 1028, 1221, 1406, 1559

halâş (?), 798

Haleb (vilâyeti), 59, 164, 396, 553, 562, 563, 564, 565, 566, 609, 613, 616, 809, 961, 1101, 1106, 1209, 1246, 1378, 1379, 1380, 1464, 1541; —beylerbeyiliği, 59, 1271, 1464; —beylerbeyisi, 58, 104, 105, 115, 154, 297, 355, 378, 379, 576, 594, 622, 701, 728, 749, 756, 762, 769, 829, 1464, 1539, 1558, 1608; —cânibi defterdârı (ayrıca bk. Arabistân cânibi defterdârı), 21, 164, 165, 166, 189, 190, 191, 347, 355, 377, 397, 501, 531, 537, 613, 646, 785, 789, 793, 1395, 1417, 1548, 1658; —evkâfı, 553; —hazînesi, 138, 306, 307, 377, 379, 765, 785, 786; —hıfzı, 165; —kādîsı, 104, 643, 646, 678, 776, 777, 1106, 1209; —kal'ası, 154, 785, 1322, 1608; —kazâsı, 1395; —nâzırı, 104; —sarâyı, 643, 646; —sübaşısı, 104; —yeniçerileri, 1378

halı serika etmek, 1080

HALÎL, Sancakı Beyi, 918

HALÎL, hâssa kalafatcılar kethudâsı ve Ece-ovası emîni, 1653, 1654

HALÎL, İskenderiyye Sancağı Beyi Mehmed Hân'ın kethudâsı, hüküm götüren, 718, 1220

HALÎL, Karaman'ın Aksarây kazâsı Gelgin karyesinden, 459

HALÎL, Kütahya livâsı müsellemleri beyi, 1019

HALÎL, Mahmûd-oğlu, Muhzır, 1592

HALÎL, Mehmed Çavuş'un adamı, hüküm götüren, 724

HALÎL, müteveffâ Pojega Beyi, 124

HALÎL, Yanya sancağında timar sahibi sipâhî, 559

HALÎL BEG, Ziriki 336, 771

Halîlü'l-Rahmân (nâhiyesi), 59; —evkâfı (Kuds-i Şerîf'de), 1163, 1275; —nâzırı, 1163

HALÎME, dâvâlı, 1281

HALÎME, Neccâr Îsâ-kızı, 1469, 1470, 1636

Hâlid Boyı cemâ'ati, 59

Hâlid tâ'ifesi, Arab harâmî ve âsî tâifelerinden, 235

Hâlik tâ'ifesi, Arab harâmî ve âsî tâifelerinden, 235

Halofça (?), 346

hâm gön, 131

Hamâ (sancağı), 794, 1101, 1271; —beyi, 59; —kādîsı, 701, 794, 1539

HÂMİD, Rûm-ili Kadî-askeri, 291

HAMÎD b. SA'DÛN, 1633

Hamîd-ili (sancağı); —beyi, 177, 438, 930, 987, 1233, 1243, 1250, 1256, 1280; —kādîsı, 348, 363, 1019, 1256; —piyâdeleri beyi, 812

hammâm, 589, 1197, 1250, 1291, 1349, 1354, 1428; —basmak, 1233; —binâ etmek, 798, 813, 993, 1106, 1108, 1197, 1428; —ta'mîri, 794

Hammâm-ı Seydî Dâvûd, Sahratu'llâh-ı Müşerrefe vakfından, 1076

Hammâre nâhiyesi, 59

hamr, 359, 525, 904, 1065, 1160, 1362, 1644; —beyᶜ etmek, 359; —içmek, 560; —meclisi, 1245
HAMZA, arz getüren, hüküm götüren, 211, 1160
HAMZA, gemi reîsi, 1344
HAMZA, hıdmetkâr, 1403
HAMZA, Hızır-oğlu, Bayburd sancağında timar sâhibi, 1091
HAMZA, İstolni-Belgrad Beyi, 665
HAMZA, Karamürsel gemisinin reîsi, 1228
HAMZA, Lahsâ Beylerbeyisi Mustafa Paşa'nın Kethudâsı, 1141
HAMZA, Mısr müteferrikalarından, Deşîşe-i Şerîfe Evkâfı Nâzırı, 983
HAMZA, sâbık Gördük Kadîsı, 1087
HAMZA, Safed kazâsında, Kubbe karyesi isimli vakıf köyün nâzırı, 917
HAMZA, Saruhan zuᶜamâsından, 411
HAMZA, sipâhî, arz getüren, hüküm götüren, 929
HAMZA, Söğüd nâm karyeden, rukᶜa sunan, 375
HAMZA, Trabzon alay-beyisi, 435
HAMZA, Yeniçeri yaya-başılarından, 80
HAMZA, Yergöği sâkinlerinden, 816
HAMZA, zaᶜîm, 423, 1466
HAMZA, Zencire Beyi, 771
HAMZA b. MEMİ, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258
HAMZA b. ÜVEYS, ulûfeciler sübaşısı, 1377
HAMZA BÂLÎ, Tırhala'ya tâbi Yenişehr-i Fenar'a bağlı Cumᶜa-bâzârlı harâmî sipâhî, 445, 446
HAMZA BEG, İrişuvanlu Kethudâsı, 59
HAMZA ÇELEBÎ, hüküm götüren, 1017
HAMZA ÇELEBÎ, zaᶜîm, 1029, 1030
HAMZA FAKİH, Kütahya'da nâᵓib, 1469, 1470, 1636
HAMZA SÜBAŞI, Brayıl sâkinlerinden, 721
HÂN AHMED, Diyârbekrli aşîret reîsi, 1142
HÂN b. TURAK, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258
hân, 138, 163, 290, 643, 646, 820, 1190; —binâ etmek, 993
hâncı, 290
Handek, 453
hâne, 124; —muᶜâfiyeti, 821
hânedân, 805
HANİ HÂTÛN, Edirneli, 114
Hanpaşa-oğlı mahallesi, Rodoscuk kazâsına tâbi, 1160
Hârâ karyesi, Şâm vilâyetinde, 1267
harâc, 118, 495, 541, 552, 714, 720, 853, 858, 1158, 1329, 1375, 1451, 1487, 1585, 1606, 1643; —cemᶜ etmek, 665, 853, 1445
harâccılar, 1606
harâc-güzâr, 665, 697, 760, 1551; —çingâneler, 803; —kâfir(ler), 901, 1545; —reᶜâyâ, 649, 697, 718, 1219, 1306; —reᶜâyâ karyeleri, 1220; —zimmîler, 1360
harâm-zâde(ler), 76, 199, 560, 800, 1145, 1254, 1300, 1301, 1338, 1644, 1663
harâm-zâdelik, 1253
harâmî(ler), 124, 134, 135, 148, 200, 348, 433, 438, 441, 445, 455, 505, 511, 516, 577, 682, 807, 815, 821, 823, 893, 903, 912, 925, 927, 1015, 1044, 1070, 1087, 1098, 1104, 1195, 1196, 1212, 1279, 1291, 1340, 1346, 1361, 1399, 1465, 1474, 1522, 1550, 1560, 1582, 1603, 1618; —âmiller, 1284; —Arab, 555; —başıları, 1195; —hayduk, 111; —levend(ler) tâifesi, 206, 783, 901, 959; —levend kâfirleri, 591; —levend kayıkları, 1601; —teftîşi, 433; —voyvodaları, 912
harâmîlik, 235, 344, 493, 555, 586, 679, 901, 1168, 1196, 1254, 1550, 1605
harâset, 988
HARB b. BÎŞÂC, nâhiye-i Kunaytara'da (?) Şeyh, 59
harbe, 1582
harbî kâfir(ler), 349, 361, 385
harbî kalᶜa, 111, 118, 148, 384, 698, 699, 716, 1149, 1210, 1663
harbî varoş, 1210
Harbuz karyesi, Budun vilâyetine tâbi, 1343
harc, 834; —ı zâᵓid, 968
harclık cemᶜ etmek, 558
harclıkcı, 499, 558, 559, 715, 838; —sipâhî(ler), 559, 715
Harem-i Şerîf, 1088, 1090
Haremeyn-i Şerîfeyn, 290; —vakfı, evkafı, 290, 306, 307, 1541
Harfeyn Kethudâsı, 59
Harîr-i Divîn, 391; —beyi, 158, 395
Harîreyn (sancağı), 440; —zeᶜâmeti, 1633
hâric ez-defter, 397, 572, 667, 1314, 1439, 1518, 1519 mezraᶜalar, 1023
Harka, Segedin-Budun arasında bir mahal, 111

harman ihrâk etmek, 120
Harman-dilü boyı, 59
Harmanika nâhiyesi, İlbasan sancağına tâbi, 1346
Harprut begi, 771
hâs(lar), 21, 355, 488, 491, 559, 577, 611, 657, 696, 703, 741, 760, 786, 800, 928, 949, 1104, 1277, 1332, 1385, 1386, 1550, 1617, 1621, 1633, 1654; —emîni, 1419; —emînler, 853; —karyeler, 1395; —mahsûlü, 499; —terekesi, 1654; —olmak, 122; —yaya-başılar, 122; —yayalar, 122; —ı hümâyûn, 1415; —zâbiti, 1195
HASAN, Ağriboz Beyi, 437, 735, 750
HASAN, Alay-beyi, Kerkük sancağında zeᶜâmete mutasarrıf, 780
HASAN, Ankara'da erbâb-ı timardan Ali isimli kimsenin hıdmetkârı, 1245
HASAN, Ankara'da gurebâ zümresinden Buğucı Ahmed'in hıdmetkârı, 820
HASAN, Arla Sancağı Beyi, 1026
HASAN, Bigalı mazınna, 1483
HASAN, Bilecik maᶜdeni hıdmetine taᶜyîn olunan zaᶜîm, 1116, 1159
HASAN, Bolu müsellemleri beyi, 575, 1635
HASAN, Bosna'da zaᶜîm, 844
HASAN, Bosnalı sipâhî Kara Yahyâ'nın oğlu, 912
HASAN, Bostancı-başının adamı, hüküm götüren, 739
HASAN, Budun beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 513, 723
HASAN, Burusa beyinin adamı, hüküm götüren, 1397
HASAN, Burusa'da yürük tâifesinden, 1586
HASAN, Çatalca'ya tâbi Ulaslı karyesinden sipâhî harâmî, 445, 446
HASAN, çavuş-oğullarından, hüküm götüren, 1263
HASAN, Çese gönüllüleri kethudâsı, 49
HASAN, Demirci halkından, 1554
HASAN, Dergâh-ı Muᶜallâ kapucılarından, 170
HASAN, Dilki Mustafa-oğlu, Gelibolulu, 269
HASAN, Ebû-Garbe Sancağı Beyi, 1218
HASAN, Edirne'de ber-vech-i iltizâm hâslar emîni, 1236
HASAN, Erciş Beyi, 1095
HASAN, Filek Beyi, 1663
HASAN, Gelibolu'da hisâr-eri, 1520
HASAN, Haleb'de kādî tercemânı, 762
HASAN, Hüseyin Mede-oğlu, İlbasan sancağında, 1353
HASAN, İznikli, 1197
HASAN, Karamanlu, daᶜvâ şâhidi, 441
HASAN, Karamanlu, İznik'de sübaşı, 505
HASAN, Karin-âbâd Kādîsı, 854
HASAN, Kırşehri Beyi Memiş Bey'in adamı, hüküm götüren, 947, 1295
HASAN, Kisan (Keysan) Sancağı Beyi, 771, 807
HASAN, Kopan Sancağı Beyi, 201
HASAN, mektûb getiren, hüküm götüren, 1276
HASAN, Mîr, Müks beyinin karındaşı, 771
HASAN, Osmancık derbendine istihdâm için gönderilen, 452
HASAN, Osmancıklı kuttaᶜ-ı tarîkden sipâhî, 969
HASAN, Sâlih Efendi'nin dânişmendlerinden, hüküm götüren, 944
HASAN, Semendire sancağı beyinin adamı, hüküm götüren, 1015
HASAN, sipâhî, sâbık Bolu Sancağı Beyi, 1569
HASAN, Sivas çavuşlarından, 898
HASAN, Şâm beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 632
HASAN, Şâm beylerbeyisinin kethudâsı, 1094, 1271, 1294, 1354, 1395
HASAN, Şehr-emîni, 544
HASAN, Şehrizol'de kul-ağası, 780
HASAN, Trabzon Sancağı Beyi, 33, 270
HASAN, Van beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 1221
HASAN, Vezîr Mehmed Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 784, 789, 834
HASAN, Vize Beyi Rüstem Bey'in adamı, hüküm götüren, 1104, 1226, 1272, 1279, 1603
HASAN, Yergöği sâkinlerinden, 816
HASAN, zaᶜîm, 287
HASAN, Zehrimâr(?)-oğlu'nun adamı, 411
HASAN AGA, Kürd aᶜyânından, 21
HASAN AGA, Midillü sâkinlerinden, 760
HASAN b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısr müteferrikalarından, 1223
HASAN b. ABDULLÂH, Yanbolu'da sâkin, 1212
HASAN b. BÂLÎ, Pazarcık kazâsına tâbi Murâd Fakihler karyesinden, 258
HASAN b. HİMMET, kürek mahkûmu, 854
HASAN b. ÎSÂ, İzladi nâhiyesine tâbi Paşa-yiğit nâm karyeden sipâhî-oğlanı, 560

HASAN b. İBRÂHÎM, Amâsiyyeli kürek mahkûmu, 630
HASAN b. MEHMED, Arkamlı kürek mahkûmu, 630
HASAN BEG, İznik'de zaʿîm, 287
HASAN BEG, yazıcı, hüküm götüren, 1314
HASAN ÇAVUŞ, 325, 617
HASAN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 1044
HASAN ÇAVUŞ, Durdı Bey-oğlu, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 14
HASAN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 63, 618, 620, 839
HASAN ÇAVUŞ, timar sahibi sipâhî, 559
HASAN ÇAVUŞ, Vize sancağı'na tâbi Korçar karyesinden timar sahibi sipâhî, 559
HASAN ÇAVUŞ, Vulçıtrın beyinin adamı, hüküm götüren, 1639
HASAN ÇELEBÎ, 360, 737, 960, 987, 1046, 1086, 1284
HASAN ÇELEBÎ, Divân Kâtibi, hüküm götüren, 1569
HASAN ÇELEBÎ, hüküm götüren, 26, 770, 844, 983, 990, 1191, 1547, 1595, 1599, 1600, 1605, 1621, 1622, 1649
HASAN ÇELEBÎ, Mevcûdâtcı, hüküm götüren, 1162
HASAN ÇELEBÎ, Yazıcı, Hazîne kapusında oturan, hüküm götüren, 1391
HASAN KETHUDÂ, hüküm götüren, 1525, 1659
HASAN KETHUDÂ, Küre Emîni, 812
HASAN KETHUDÂ, Yemen beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 607
HASAN KETHUDÂ, Zaʿîm, 365, 1417
HASAN KUL, Kuds-i Şerîf hisârı erenlerinden, 1269
HASAN MANAS, Ohrili, 1346
HASAN PAŞA, Cezâyir-i Garb Beylerbeyisi, 924
HASAN REʾÎS, gönüllü reîslerine kapudan olan Deve Hoca'nın adamı, 18
Hasan Beg mahallesi, Vize'de, 851
Hasan Çelebî rüʾûsı, 896
Hasan kalʿası, 1566
Hasan Paşa Hânı, Ankara'da, 820, 1245
Hasan-keyf sancağı, 833; —beyi, 1277; —hâsları, 1277
HASBÎ, Yüzde-pâre yürükleri kabîlesinden, 898
HASEKÎ SULTÂN, 1102
Hasene tâʾifesi şeyhleri (livâʾ-i Kerek'de), 59
hâsıl yazılmak, 673
Hasköy (kazâsı), Rûm-ili'nde, 416; —kādîsı, 424
Hâslar (kazâsı), 322, 950, 1550; —kadîsı, 246, 314, 321, 322, 590, 652, 866, 885, 907, 976, 1010, 1045, 1105, 1137, 1162, 1413, 1538; —sübaşısı, 1413
hâssa; —ahur, 1413; —beytü'l-mâl emâneti, 1445; —çakırcıları, 1035; —çayır(lar), 652, 1010; —çiftlik, 673, 1001; —doğanlar, 435; —espâb, 1128; —gemiler, 606; —incü, 1128; —kadırga, 571, 1018; —kalafatcılar kethudâsı, 1653, 1654; —karye, 1316; —koyunlar, 688; —kumaşcılar, 1514; —Kürd obaları, 452; —müteferrikalık, 1032; —reʾîs(ler), 624, 629, 924, 940, 973, 999, 1310, 1311, 1335, 1611; —tâcirler, 623, 1551
hâssa-i hümâyûn, bk. havâss-ı hümâyûn
HÂŞİM, sâbık Prizrin Beyi Hızır Bey'in adamı, 277
HATÂYÎ, Kara Mûsâ-kızı, Ruha sancağında yetime, 1317
hâtem(ler), 1400
HATIR ? (خطر), Bozoklu İrşâddil-oğlu, 1258
hatîb, 552, 975
hatt-ı şerîf, 1, 37, 54, 59, 108, 193, 197, 198, 225, 236, 237, 303, 328, 378, 380, 442, 449, 450, 587, 589, 653, 654, 668, 682, 759, 764, 765, 766, 770, 790, 850, 851, 852, 895, 939, 950, 993, 1135, 1221, 1222, 1378, 1381, 1496, 1556, 1559, 1593
hâtûn çekmek, 455, 672
Hâtûniyye Îmâreti, 1065
Hatvan (sancağı), 663; —beyi, 152, 157, 196, 298, 1145, 1148, 1149; —kalʿası, 1149; —tahrîri, 648
havâʾic, 125
havâle, 615; —defterleri, 1492; —hükümleri, 903
hâvâs nâzırı, 884
Havâss-ı Kostantıniyye kazâsı, bk. Hâslar kazâsı
havâss-ı (hâssa-i) hümâyûn (Pâdişâhî), 6, 27, 76, 106, 122, 127, 316, 355, 390, 605, 642, 648, 665, 696, 780, 800, 805, 833, 932, 991, 960, 1010, 1015, 1055, 1083, 1118, 1145, 1146, 1251, 1267, 1417, 1419, 1566, 1601, 1610, 1617, 1621; —emînleri, 613, 1488, 1658, 1659; —hıfzı, 1435; —mahsûlü, 613; —mühimmi, 614; —reʿâyası (raʿiyyetleri), 76, 355, 800; —tâcirleri, 801; —tahrîr defterleri, 174, 176; —terekesi, 642; —toprağı, 1015

havâss-ı cedîd, 1415
havâtîn tâʾifesi, 589
Haver-şâh, 771; —kalʿası, 771
Havran (nâhiyesi), 59, 189; —beyi, 340; —şeyhi, 59
HAVYARCI MANOL, İstanbullu gemi reîsi, 1442
HAYDAR, Âdilcevâz Beyi, 169, 770, 1095, 1113
HAYDAR, Bagdâd beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 1273
HAYDAR, Bölük-başı, Segedin hisâr-erlerinden, 1157
HAYDAR, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 98
HAYDAR, Kabur beyinin kethudâsı, 757
HAYDAR b. MÛSÂ, Dimetokalı, 1532
HAYDAR PAŞA, 149, 432, 650, 718, 724, 827, 941, 945, 1219, 1220, 1403
haydud, hayduk, hayduğ(lar), 111, 118, 124, 148, 167, 344, 380, 516, 604, 714, 716, 807, 509, 800, 960, 1338; —katl etmek, 960; —u harâmî, 30, 491, 384, 509, 516
Haymana, 111; —aʿyânı, 111; —koyunu, 1638
HAYR BEG, nâhiye-i Havran Şeyhi Gazâlî'nin karındaşı, 59
Hayrabolı (kazâsı), 687; —kādîsı, 598, 1648, 1655
HAYRÂN, Akyazı yürük tâʾifesinden, 415
HAYREDDÎN, Amâsiyye'de vâʿiz, 119
HAYREDDÎN, Edirne'de Câmiʿ-i Atîk (Eski Câmiʿ) ve Üç-Şerefeli Câmiʿ mütevellîsi, 686, 690, 755, 847
HAYREDDÎN, Eğirdir nevâhîsi nâibi, fâsık, 1256
HAYREDDÎN BEG, hüküm götüren, 505
HAYREDDÎN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 314
Hayreddîn Paşa mukāṭaʿası, Livâdiye kazâsında, 1601
hazîne, 126, 176, 378, 379, 430, 531, 547, 565, 968, 1061, 1092, 1125, 1126, 1155, 1176, 1180, 1182, 1342, 1384, 1658; —akçaları, 867; —defterdârı, 648; —irsâl olunmak, 11; —kapusı, 1391; —kullesi, 1276; —yağmâ etmek, 152
Hazîne-i Âmire, 276, 371, 657, 786, 1251, 1352, 1553, 1612, 1617, 1633
hazînedâr(lar), 152, 1128
Hazret-i Ali mezârı (türbesi), 909
Hazret-i Davûd türbesi (Kuds-i Şerîf'de), 1076
hekim-başı, 210
Helona (kasabası), Klis'e tâbi, 249; —kalʿası, 903
helvâ-hâne, 613
HELVÂCI FERHÂD, Saray-Bosna mütemekkinlerinden, 1064
Helvâcı-kapusı, Migalkara'da bir mahal, 1582
Hemşîn-i bâlâ kalʿası, Trabzon sancağına tâbi, 1610
Hemşîn-i zîr kalʿası, Trabzon sancağına tâbi, 1610
Hendek nâhiyesi, 298
HENRİ, Fransa Kralı, 294
HERAK, İzvornik sancağında kuyumcu, 577
HEREVÎ, Şeyh, Muhammed Abdullâh, 1200
Hermeniçe karyesi, Dubrovnik'de Popova nâhiyesine tâbi, 827
HERMOS, Haleb'de Âl-i Fazl tâifesinden, 1608
Hersek (sancağı, livâsı), 167, 718, 724, 1219, 1220, 1403, 1479, 1495; —sipâhîleri, 718, 724, 1219, 1403, 1547; —sipâhîleri alay-beyisi, 718
Heytûm ? (هيثوم) begi, 335, 770
Hezargrad (kazâsı), 1070, 1642; —kādîsı, 1330
hımâr yükü, 290
Hıms (sancağı), 163, 290, 297, 1271; —alay-beyisi, 297; —beyi, 59, 104, 115, 592, 701; —kādîsı, 163, 290, 701, 1046; —reʿâyâsı, 105, 115, 622; —sübaşıları, 701
Hınıs (sancağı), 1559; —beyi, 1138, 1144; —tahrîr defterleri, 174, 175
Hıraversova kalʿası müstahfızları, 691
hıref (hırfet)·ehli (erbâbı), 777, 779, 904
HIRSO, Boğdan voyvodasının adamı, 694, 697, 894, 1164
Hırsova (kazâsı), 48, 470, 897, 1333, 1642; 470, 897, 1321, 1431; —dizdârı, 470; —iskelesi, 47; —kādîsı, 48, 203, —kalʿası, 1449, 1560; —kethudâsı, 1421
hırsuz(lar), 115, 200, 348, 433, 438, 455, 496, 515, 570, 577, 697, 823, 925, 1015, 1037, 1172, 1340, 1418, 1465, 1474, 1540, 1594, 1603; —harâmî, 348; —levend kâfirler, 1044; —u harâmî, 1015, 1016, 1195, 1218, 1231, 1252, 1531
hırsuzluk (ayrıca bk. serika), 235, 493, 586, 672, 891, 1253, 1306
HIRVAT MARKO, Sigetvar kalʿası haydudlarının reîsi, 118, 509, 702, 960
HIRVAT YANOŞ, 106
Hırvat, 1513; —cânibi, 1305
Hırvatlu Furoroş (?), 1305

Hısn-ı Mansûr kazâsı, 628
Hışân-oğulları, 105, 115
hızâne kal'ası, 988
Hızâne-i Âmire, 541, 613, 643, 728, 1055, 1069, 1322, 1400, 1584, 1617; —defterdâr(lar)ı, 24, 902, 982
Hızâne-i cevâlî, 1069
HIZIR ? (خضر), Bozoklu Mestân-oğlu, 1258
HIZIR, Bagdâd Beylerbeyisi, 392, 393, 997
HIZIR, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden, 451
HIZIR, Çirmen Beyi, 1070, 1111
HIZIR, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 182, 744
HIZIR, ehl-i fesâddan, 497
HIZIR, hüküm götüren, 700
HIZIR, Kurd-oğlu, hassa reîslerden, Rodos Muhâfızı, 1004, 1032
HIZIR, Mel'a ve Feltûbe kâşifi, 91
HIZIR, Mısr Kapudanı, 1356
HIZIR, Mîr, Baban Beyi, 771
HIZIR, Rûm Beylerbeyisi, 1387
HIZIR, sâbık Bagdâd Beylerbeyisi, 909
HIZIR, sâbık Prizrin Beyi, 137, 192, 193, 277
HIZIR, Segedin beyinin adamı, hüküm götüren, 111
HIZIR AGA, Beşlü Ağası, 118
HIZIR BÂLÎ, Çihârşenbih kazâsı sâkinlerinden ehl-i fesâd, 738
HIZIR BÂLÎ, ehl-i fesâddan, kātil, 497
HIZIR BEG, Mihal-oğlu, 17
HIZIR ÇAVUŞ, Anadolu çavuşlarından, hüküm götüren, 734, 736
HIZIR ÇAVUŞ, hüküm götüren, 36, 39, 146, 147, 181, 1363
HIZIR ÇAVUŞ, Mumcı-oğlu, hüküm götüren, 29, 30
HIZIR ÇAVUŞ, Uncı-oğlu, 178
HIZIR İLYÂS, arz getüren, hüküm götüren, Vulçıtrın Beyi Süleymân Bey'in adamı, 55
HIZIR KETHUDÂ, 1646
HIZIR PAŞA, Rûm Beylerbeyisi, 1167
HIZIR RE'ÎS, Hâssa reîslerinden, Rodos muhâfazasına ta'yîn olunan, 940, 999
Hızo begi, 234
hibre ehli, 195
HİCÂZÎ, Medine-i Münevvere Emîri, 977
hilâ'-ı fâhire, 769
Hilye, 1040
hıf'at, 769, 770, 775; —ı fâhire, 770; —ı hümâyûn, 408, 769, 770, 771, 1268
HİMMET, za'îm, 1314
Hind cânibleri, 616
Hindlü karyesi, Koçhisâr'a tâbi, 672
hisâr(lar), 305; —kapusı, 289; —hisâr kethudâsı, 759, 934; —hisâr-erleri, erenleri, 66, 113, 194, 253, 254, 299, 319, 427, 429, 432, 522, 546, 592, 605, 611, 714, 724, 743, 750, 759, 811, 818, 835, 852, 856, 883, 955, 956, 1001, 1008, 1031, 1037, 1038, 1051, 1058, 1078, 1079, 1124, 1134, 1139, 1176, 1182, 1219, 1220, 1269, 1276, 1312, 1331, 1342, 1363, 1370, 1434, 1435, 1511, 1520, 1579, 1580, 1606, 1610
Hisârlu كولكاسر, Premedi'ye karye, 559
Hizân begi (hâkimi), 234, 338
HOCA MEHMED, Çirmen mütemekkinlerinden, 1070
Hoca Osmân mezra'ası, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
Horkda (?) **kal'ası**, Sigetvar'da, 960
Horpişte kādîsı, 1427
Hoş (?) **karyesi**, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818
Hoy, 1221
hoyrad(lar), 852, 1058, 1219, 1220
Höst ? (هوست) **kal'ası**, Erdel'de, 1451
HRİSTO, Boğdan voyvodasının adamı, 130, 465
hubûbât, 558
Hubul memlehası mültezimleri, 1209, 1227
huccâc, huccâc-ı zevi'l-ibtihâc, 105, 115, 189, 317, 983, 1094, 1455; —kāfileleri, 317, 563
huccet, 479, 681, 830, 859, 974, 1145, 1461, 1598; —ibrâz etmek, 597, 1365, 1366, 1367, 1461; —i Şer'iyye, 1550; —i Şer'iyye vermek, 459; —vermek, 1190
HUDÂVİRDİ, Burusa beyinin adamı, hüküm götüren, 1376
HUDÂVİRDİ, Devrekânî'de timara mutasarrıf, 814, 860
Huday-tuzı, Gelibolu'da Ece-adası nâhiyesinde, 269
huddâm-ı nuzzâr, 1383
hukkâm, 239; —nasb etmek, 239, 245; —ı müslimîn, 245
hukūk-ı dîvâniyye, 1123

hukūk-ı nâs, 560, 608, 795, 868, 901, 987, 1230, 1318, 1396, 1458, 1550
hukūk-ı Şer'iyye, 499, 1285
Hurakı karyesi, İlbasan sancağına tâbi, 1346
hurdevât, 1447
HÛRÎ, Vidinli maktûl sipâhî, Kurd Ali'nin vâlidesi, 1578
hurma ağaçları, 1354
HURREM, Arab cânibi (Haleb) defterdârı Mehmed Çelebî'nin adamı, hüküm götüren, 317, 355
HURREM, Donboy Dizdârı, 372
HURREM, Erzurum beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 769, 902, 978, 982, 1066, 1073
HURREM, Mertek kal'ası sâkinlerinden, 926
HURREM, Peçuy sipâhîlerinden olup Arslan Bey voyvodası, 1477
HURREM VOYVODA, İstefelü, 561, 857
HURREM VOYVODA, Vezîr Ali Paşa'nın Mora'daki hâsları zâbiti (voyvodası), 445, 446
hurrü'l-asl bey' etmek, 881
Husayya kal'ası, Hıms livâsına tâbi' Husayya karyesinde, 105, 115, 592, 595, 1046; —erenleri, 105, 115
HUSREV, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 390, 1645
HUSREV, erbâb-ı timardan müfsid, 1420
HUSREV, hüküm götüren, 499
HUSREV, İzvornik beyinin adamı, hüküm götüren, 1195
HUSREV, Karesi piyâdeleri beyi, 812, 827
HUSREV, Mehmed Paşa'nın adamı, mektûb getüren, hüküm götüren, 845
HUSREV, Mısr Kapudanı Şücâ' Bey'in adamı, 135, 136, 1022
HUSREV, müfettiş Mahmûd Emîn'in hıdmetkârlarından, 149, 432
HUSREV, Selânik yürükleri sübaşısı, 843
HUSREV, Za'îm Süleymân'ın adamı, hüküm götüren, 738
HUSREV b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısr müteferrikalarından, 1223
HUSREV BEG, 593, 596, 675, 686, 753, 1040, 1046
HUSREV BEG, hüküm götüren, 623, 742, 858, 859, 907, 970, 980, 1136, 1167, 1174, 1190, 1265, 1266, 1277, 1287, 1297, 1299, 1328, 1358, 1485, 1546, 1548, 1559, 1566, 1646
HUSREV ÇAVUŞ (BEG), hüküm götüren, 1578
HUSREV ÇAVUŞ, Filibe kazâsında timar sahibi sipâhî, 559
HUSREV ÇAVUŞ, hüküm götüren, 156, 351, 382, 386, 1645
HUSREV ÇAVUŞ, Ohri'ye tâbi' اوسفز karyesinden timar sâhibi sipâhî, 559
Hüdâvendigâr (sancağı, livâsı), (ayrıca bk. Burusa), 881, 1570; —beyi, 835, 1173, 1291, 1404, 1522; —piyâdeleri, 1531; —piyâdeleri beyi, 812
hükm, hüküm, 91, 193, 212, 225, 355, 386, 410, 442, 501, 540, 559, 670, 684, 770, 776, 793, 817, 828, 887, 895, 939, 1000, 1026, 1028, 1080, 1140, 1220, 1227, 1258, 1259, 1328, 1352, 1376, 1398, 1466, 1473, 1491, 1517, 1538, 1547, 1559, 1573, 1591, 1621;—etmek, 881; —ibrâz etmek, 194; —ihrâc etmek, 915, 1481; —mühürlemek, 369; —müsveddesi, 59; —nişanlamak, 524; —vermek, verilmek, 887, 1324; —yazmak, 17; —zeyli, 1601
hükm-i cihân-mutâ' 939, 1158
hükm-i hümâyûn, 7, 37, 38, 43, 44, 55, 61, 83, 129, 133, 146, 165, 181, 197, 206, 213, 215, 225, 240, 241, 248, 258, 275, 281, 301, 329, 330, 355, 366, 369, 395, 398, 408, 427, 458, 496, 545, 554, 576, 591, 603, 657, 664, 668, 676, 684, 716, 744, 770, 771, 849, 860, 861, 887, 908, 909, 939, 942, 954, 985, 998, 1026, 1043, 1049, 1051, 1054, 1105, 1217, 1219, 1236, 1240, 1242, 1250, 1292, 1311, 1373, 1402, 1451, 1453, 1474, 1506, 1573, 1589, 1600, 1636, 1640
hükm-i kādî, 1145
hükm-i şerîf, 5, 8, 16, 22, 43, 47, 48, 52, 59, 60, 62, 65, 67, 72, 73, 82, 90, 102, 103, 105, 111, 114, 115, 126, 133, 134, 135, 137, 146, 152, 156, 169, 178, 190, 192, 204, 212, 217, 227, 236, 239, 240, 241, 250, 267, 279, 280, 281, 283, 288, 289, 290, 292, 305, 334, 344, 347, 366, 369, 378, 385, 390, 391, 392, 396, 400, 407, 408, 411, 418, 419, 421, 423, 427, 432, 435, 446, 450, 459, 465, 466, 468, 471, 474, 476, 481, 489, 491, 499, 500, 501, 502, 503, 515, 517, 522, 524, 535, 536, 547, 548, 549, 553, 558, 565, 566, 573, 576, 580, 590, 591, 594, 598, 601, 602, 607, 615, 617, 631, 633, 638, 640, 641, 646, 647, 649, 650, 654, 670, 688, 690, 696, 705, 711, 712, 718, 719, 720, 730, 732, 733, 734, 735, 736, 738, 745, 747, 750, 751, 753, 754, 764, 765, 769, 772, 774, 776, 778, 782, 785, 792, 795, 801, 808, 816,

818, 821, 825, 828, 835, 837, 839, 845, 857, 858, 859, 860, 863, 867, 871, 872, 873, 874, 875, 885, 895, 900, 903, 910, 912, 914, 916, 917, 920, 923, 926, 934, 935, 937, 942, 947, 949, 952, 953, 954, 956, 958, 965, 982, 985, 986, 988, 994, 996, 1000, 1001, 1008, 1009, 1010, 1015, 1024, 1025, 1038, 1047, 1049, 1050, 1052, 1053, 1056, 1057, 1059, 1072, 1075, 1077, 1083, 1084, 1091, 1098, 1103, 1109, 1113, 1120, 1138, 1141, 1147, 1148, 1164, 1173, 1178, 1179, 1182, 1190, 1200, 1202, 1209, 1213, 1219, 1220, 1224, 1225, 1227, 1228, 1231, 1233, 1237, 1238, 1239, 1241, 1246, 1248, 1252, 1254, 1281, 1283, 1289, 1303, 1307, 1310, 1313, 1317, 1321, 1328, 1329, 1332, 1335, 1340, 1341, 1346, 1353, 1357, 1368, 1371, 1375, 1378, 1380, 1384, 1387, 1391, 1392, 1393, 1396, 1399, 1400, 1402, 1406, 1417, 1418, 1424, 1429, 1436, 1441, 1442, 1447, 1452, 1455, 1458, 1462, 1464, 1465, 1470, 1473, 1474, 1476, 1480, 1486, 1492, 1495, 1497, 1499, 1507, 1509, 1516, 1524, 1525, 1527, 1533, 1542, 1548, 1551, 1552, 1558, 1560, 1561, 1562, 1565, 1566, 1567, 1573, 1576, 1577, 1584, 1591, 1594, 1599, 1609, 1612, 1616, 1617, 1619, 1621, 1623, 1627, 1633, 1637, 1639, 1643, 1645, 1650, 1656; —sûreti, 72; —taleb etmek, 768, 1213; —şerîf verilmek, 173; —yazılmak, 59

Hürmüz, 550, 1122, 1633; —cânibleri, 616; —keferesi, 1131

hürr, 1461

HÜSÂM, Akyazı'da mehâyif müfettişi, 453

HÜSÂM, sâbık Kandıra Kādîsı, 256

HÜSÂM, Tireli harâmî reîsi, 1371

HÜSÂM REʾÎS, Donanma-i Hümâyûn reîslerinden, 1310, 1311, 1416

HÜSEYİN, [illegible] Mustafa-oğlu, Edirne'de sâkin, 847

HÜSEYİN, Akkerman Sancağı Beyi, 951, 1325, 1497

HÜSEYİN, Aksaray sancağında (nâhiyesinde) timar sâhibi, 532, 1207

HÜSEYİN, Alay-beyi, 760

HÜSEYİN, Aydınlı, 1598

HÜSEYİN, Bagdâd beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 339, 1189

HÜSEYİN, Bâlî Doğan-oğlu, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078

HÜSEYİN, Bender Beyi, 954

HÜSEYİN, Budun beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 341, 342, 344, 434, 509, 516, 614, 656, 657

HÜSEYİN, Burusa'da yürük tâʾifesinden, 1586

HÜSEYİN, deryâya küffâra tereke verenlerden, 20

HÜSEYİN, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtibleri Reîsi olan Mehmed'in Rûsu'l-asl deveci kulu, 70

HÜSEYİN, Dizdâr, 926

HÜSEYİN, Doğan-oğlu, 1443

HÜSEYİN, emînü'l-ümenâ, 1633

HÜSEYİN, Hacı, Burusalı, 267, 268

HÜSEYİN, Hıms Sancağı Beyi, 59, 104, 593, 594, 701

HÜSEYİN, hisâr-eri, 432

HÜSEYİN, hüküm götüren, 435

HÜSEYİN, İlok Dizdârı, 1061

HÜSEYİN, İşban ? (شبان) kazâsında sipâhî oğlanı, 1468

HÜSEYİN, İzvornik Sancağı Beyi, 1195

HÜSEYİN, kalita reîsi, 1310, 1311

HÜSEYİN, Kapucı-başı, 174

HÜSEYİN, Katîf Kādîsı, 1128

HÜSEYİN, Katîfli zaʿîm, 1128

HÜSEYİN, Kavala Kapudanı, 254, 1114, 1288

HÜSEYİN, Keşanlı Alemşâh-oğlu, 588

HÜSEYİN, Lahsâ'da Emîn, 1146

HÜSEYİN, Manavgat ve Teke müsellemleri beyi, 575

HÜSEYİN, Matbah-ı Âmire acemî-oğlanlarından, 914

HÜSEYİN, mazınna, 1495

HÜSEYİN, Mîr, Burusalı, 328

HÜSEYİN, Mohaç Sancağı Beyi Mehmed'in adamı, hüküm götüren, 585

HÜSEYİN, Mora sancağı beyinin voyvodası, hüküm götüren, 878

HÜSEYİN, muʿtemed, hüküm götüren, 1327

HÜSEYİN, müfettiş Mahmûd Emîn'in hıdmetkârlarından, 149

HÜSEYİN, Pojega Beyi olup Semendire muhâfazasında olan, 30, 178, 182

HÜSEYİN, Rodoscuklu maktûl Bâyezîd'in oğlu, 1160

HÜSEYİN, Rûm çavuşlarından, 32, 34

HÜSEYİN, Rûm-ili Muhâsebecisi, 656

HÜSEYİN, sâbık Prizrin Beyi, 295

HÜSEYİN, sâbık Semendire Beyi, 123

HÜSEYİN, Selemiyye Sancağı Beyi, 1094

HÜSEYİN, Seyyid Mehmed Bey-oğlu, Diyârbekr müteferrikalarından, 1221

HÜSEYİN, Sokol Kalʿası Kethudâsı, 1606

HÜSEYİN, Şâm beylerbeyisinin kethudâsı, 189

HÜSEYİN, Teke müsellemleri beyi, 1635

HÜSEYİN, Tımışvar beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 600

HÜSEYİN, Van beylerbeyisinin kapucı-başısı, 264

HÜSEYİN, Van kādîsının kapucı-başısı, 169

HÜSEYİN, Vezîr Mehmed Paşa'nın adamı, 776

HÜSEYİN, Yemen Beylerbeyisi Mustafa Bey'in adamı, 252

HÜSEYİN, Yûsuf-oğlu, Bigadiçli hırsuz, 708

HÜSEYİN b. ABDULLÂH, Ahur halkından, 47

HÜSEYİN b. ABDULLÂH, Lahsâ Kalʿası Dizdârı, 1122

HÜSEYİN b. ABDULLÂH, Sirozlu kürek mahkûmu, 630

HÜSEYİN b. İBRÂHÎM MÎRZÂ, Ohrili harâmî, 1346

HÜSEYİN b. İBRÂHÎM, yeniçeri kātili, 1012

HÜSEYİN b. KOCA, Vize kasabasında Abdî Halîfe mahallesi sâkinlerinden, 50

HÜSEYİN b. MAHMÛD, Yanbolulu kürek mahkûmu, 630

HÜSEYİN b. MEHMED, Ayasuluğlu kürek mahkûmu, 630

HÜSEYİN BÂLÎ, Pîrî-oğlu, maʿdenci ve celeb, 498

HÜSEYİN BEG, hüküm götüren, 1635

HÜSEYİN BEG, Küregöz (?) Beyi, 771

HÜSEYİN ÇAVUŞ, Atinalu, Cezâyir çavuşlarından, 842

HÜSEYİN ÇAVUŞ, Avlonya sancağı sipâhîlerinden, 559

HÜSEYİN ÇAVUŞ, Budak-oğlu, hüküm götüren, 295

HÜSEYİN ÇAVUŞ, Burak-oğlu, Şehirköy kazâsından, 559

HÜSEYİN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, hüküm götüren, 123, 362, 388, 675, 888, 1181, 1227, 1246, 1484, 1573

HÜSEYİN ÇAVUŞ, Van çavuşlarından, hüküm götüren, 413

HÜSEYİN ÇELEBÎ, Ohrili harâmî, 1346

HÜSEYİN KETHUDÂ, hüküm götüren, 380, 383, 384, 400, 494, 645

HÜSEYİN NECCÂR, Antâkiyyeli, 1430

HÜSEYİN SÜBAŞI, Ardahan'da timar sâhibi, 1382

HÜSEYİN SÜBAŞI, sâbık Erzurum beylerbeyisi'nin adamı, 480

HÜSEYİN VOYVODA, Üsküb Beyi'nin adamı, hüküm götüren, 129

Hüveyze vilâyeti, 1036

ılgar etmek, 228

Ilıca (kazâsı), 196, 1001; —yürük tâʾifesi, 196

ılıcalar, 1354

ırgad (tâʾifesi), 321, 596, 896, 897, 976, 1321; —istihdâm eylemek, 321; —keferesi, 321

Istabl-ı Âmire, 187

Istranca, 1413

Işık (tâʾifesi), 73, 239, 245, 246, 418, 473, 1463, 1644

İbn-i Maʿn nâhiyesi, 59

İBRÂHÎM Seksar Sancağı Beyi, 964

İbrâhîm Paşa metrûkâtı, 1141

İBRÂHÎM, Ağribozlu, 1591

İBRÂHÎM, Alâʾiyyeli, 1448

İBRÂHÎM, Bâdiye Beyi Râşid-oğlu Mehmed'in adamı, hüküm götüren, 1454

İBRÂHÎM, Bahşâyiş-oğlu, kürek mahkûmu, 630

İBRÂHÎM, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden sipâhî, 451

İBRÂHÎM, Behmen-oğlu, Şehzâde Bâyezîd'in adamı, 71

İBRÂHÎM, Bolu'da şirret ü şakāvet üzre olan, 638

İBRÂHÎM, Bozoklu sipâhî Ağacık'ın oğlu, 1258

İBRÂHÎM, Çorlulu, 1447

İBRÂHÎM, Dergâh-ı Muʿallâ çavuş-oğullarından, 1264, 1397

İBRÂHÎM, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 791, 1281, 1665

İBRÂHÎM, Dizdâr-oğlu, 1470

İBRÂHÎM, Dulkādirlü beylerbeyisinin kapucı-başısı, hüküm götüren, 1249

İBRÂHÎM, Edirne'de mukātaʿa mültezimi, 1236

İBRÂHÎM, Hacı, 859

İBRÂHÎM, Hacı Ahmed-oğlu, sûhte, Balıkesr'de kuttâʿ-ı tarîk tâifesinin serdârı harâmî, 433

İBRÂHÎM, Karaman çavuşlarından, 1555
İBRÂHÎM, Kilâs Beyi, 771
İBRÂHÎM, Kürkci-oğullarından, 1636
İBRÂHÎM, Lahsâ beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1414, 1456
İBRÂHÎM, Livâ'-i Nablus'da Şeyh, 59
İBRÂHÎM, mazınna, 1281, 1495
İBRÂHÎM, Mekke-i Mükerreme şerîfinin adamı, hüküm götüren, 1429
İBRÂHÎM, Murâd Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 1446
İBRÂHÎM, Niʿmetî Bey'in adamı, hüküm götüren, 1417
İBRÂHÎM, sâbık Burusa Beyi, 421
İBRÂHÎM, sâbıkā Tımışvar'da timar defterdârı, 480
İBRÂHÎM, sipâhî-oğlanları kethudâsı, 586, 590
İBRÂHÎM, sûhte, 453
İBRÂHÎM, Tire'ye bağlı Uzgur karyesinden, arz getüren hüküm götüren, 868
İBRÂHÎM, yelken reîsi, 64
İBRÂHÎM, yörük Ahmed Fakih b. Eldelik (?)'in oğlu, 107
İBRÂHÎM AGA, 679
İBRÂHÎM b. MÛSÂ, Haslar'a kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı, 1137
İBRÂHÎM b. MUSTAFA, Edirne'de Kürd Hoca mahallesi mescidinin imâmı, 1150
İBRÂHÎM BEG, Karaman-oğlu, 159
İBRÂHÎM BEG, Nâzır-ı Emvâl, 633
İBRÂHÎM ÇAVUŞ, 512, 1190
İBRÂHÎM ÇAVUŞ, hüküm götüren, 119, 523, 528, 572, 647, 693, 790, 1103
İBRÂHÎM ÇAVUŞ, Karaman çavuşlarından, 1080, 1481
İBRÂHÎM ÇAVUŞ, Seydîşehir'de sipâhî, 1213
ibrişim kîse, 1307
ibtidâ berâtı, 572, 1096
ibtidâdan ağır zeʿâmet, 59, 60
icâre, 138, 290, 983, 1119, 1500; —i arz, 306; —ye vermek, 138
icmâl muhâsebe defterleri, 306
icmâl tahrîr defterleri, 174
iç-halkı, 210, 280, 288, 303, 328, 353, 431, 449, 450
İç-il (sancağı), 459, 850; —beyi, 850, 996
îd-i şerîf, bk. bayrâm
İDRÎS ÇAVUŞ, Dergâh-ı Âlî çavuşlarından, hüküm götüren, 795
İdris-obası karyesi, Çatalca kazâsna tâbi, 445, 446
ihrâk (bi'n-nâr itmek), (ayrıca bk. yangın, âteş), 124, 788, 1339, 1569, 1571
ihtidâ (etmek), 1449, 1560
ihtilâl, 106, 942
İhtiman mahallesi, Üsküb'de Tahte'l-kalʿa kurbinde, 471
ihtisâb hıdmeti 97
İki-uluca karyesi, Alâ'iyye'ye tâbi, 1448
İklîm-i Zebîbe nâhiyesi, 59
il-eri, 128, 140, 192, 193, 287, 320, 411, 419, 452, 508, 511, 818, 1038, 1044, 1058, 1074, 1087, 1098, 1264, 1371, 1448, 1511; —cemʿ etmek, 1340
İlbasan (sancağı, livâsı), 1037, 1346, 1353; —beyi, 204, 205, 206, 837, 869, 890, 1037, 1057, 1058, 1059, 1078, 1079, 1194, 1332, 1343, 1446, 1444, 1468, 1475, 1508, 1509; —harclıkcıları, 559; —kādîsı, 1346, 1353, 1468; —kalʿası erenleri, 837
ilçi (elçi), 90, 145, 653, 654, 668, 669, 763, 919, 980, 981, 1068, 1077, 1121, 1266, 1392, 1457, 1524; —mühimmâtı, 1230
İlisu (?) (kasabası, karyesi), Göl-bâzârı kazâsına tâbi, 942, 1402
illik esîrler, 1360
illik reʿâyâ, 1306
ilm-i deryâ, 1527
ilm-i kimyâ, 1301
İlok, Tuna nehri sahilinde, 111; —iskelesi, 111; dizdârı, 1061;— kādîsı, 1061
iltizâm, 122, 138, 269, 398, 549, 557, 857, 1094, 1354, 1549, 1584; —eylemek, 398, 611, 1585
il-voyvodası, 1167
İLYA ÇAVUŞ, Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845
İLYA, mahbûs, 682
İLYÂS, acemî oğlanı, Yenişehirli Şiryân-oğlu Yani isimli zimmînin oğlu, 1514
İLYÂS, Amâsiyye kādîsının adamı, 1549
İLYÂS, Çorum Sancağı Beyi, 219, 262, 493, 1662
İLYÂS, Eflâk voyvodasının adamı, hüküm götüren, 802, 803
İLYÂS, İstanbul'da Monlâ Gürânî mahallesi sâkinlerinden, 713
İLYÂS, vekîl-i harc, 1495

İLYÂS, Yanya hisâr-erenlerinden, arz getüren, hüküm götüren, 1306
İLYÂS BEG, Dizdâr, 462
İLYÂS SÜBAŞI, 257
İLYEKİN, Avlonya sancağına tâbi Mübâretiye karyesinde zimmî, 1599
İMÂDEDDÎN, Mîr Bahâ'eddîn-oğlu, 233, 273
İmâdiyye hâkimi, 391
İMÂM KULI, Malazgird Sancağı Beyi, 1073
imâm, 318, 451, 552, 1556
imâret, 117, 193, 481, 484, 486, 554, 739, 871, 929, 1065, 1088, 1096, 1272, 1327, 1586, 1619; —harcı, 1654; —huddâmı, 193; —mütevellîsi, 483
imâret-i âmire, 101, 1041, 1102, 1354, 1496; —kilârı, 101; —matbahı, 101; —mütevellîsi, 138, 726
İn-öni kādîsı, 994
İnallu boyı, 59
İnallu karyesi, Hayrabolu kazâsına tâbiʿ 687
İnaslı karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
İNÂYET b. SEYDÎ, Âdilcevâzlı, 1095
İNÂYETULLÂH, Beg-bâzârı kazâsından levend, 1291
İncirlü, Havâss-ı Kostantıniyye kazâsı tevâbiʿinden, 950
incü, 1128, 1400, 1598; —gavvâsları, 1123; —tesbîhler, 1400
İNE HOCA b. MEHMED, Gelibolulu kürek mahkûmu, 630
İnebahtı, 599; —beyi, 437, 445, 446, 580, 583, 715, 735, 838, 874, 943, 1047, 1048, 1049, 1054, 1393, 1616, 1623; —iskelesi, 1306; —kādîsı, 251, 599; —kalʿası, 599; —sipâhîleri, 1008
İnecik kādîsı, 1648
İnegöl kādîsı, 447, 994, 1655
inek, 103
İnöz, 253; —iskelesi, 253, 274; —kādîsı, 427, 598, 1573; —memlehası, 254, 275
ipek, 1354, 1447
İpsala (kazâsı), 192, 193, 1236; —burnu, Anadolu yakasında, 443; —kādîsı, 50, 427, 598, 1648, 1655
îrâd ü masraf, 1127
İrişuvanlu kethudâsı, 59
irsâliyye defteri, 830
İRŞÂDDİL, Bozoklu sipâhî, 1258
irtişâ, bk. rişvet
ÎSA, Zacesne Beyi Ferhâd Bey'in adamı, 551
ÎSÂ, arz getüren, hüküm götüren, 818
ÎSÂ, Bayburd hisâr-erenlerinden, hüküm götüren, 1342
ÎSÂ, Bosna Beyi Malkoç Bey'in adamı, hüküm götüren, 972
ÎSÂ, Dergâh-ı Muʿallâ silâhdârlarından, 1156
ÎSÂ, Filibe'de (?) müsellem, 1211
ÎSÂ, İstanbul'da Monlâ Gürânî Mahallesi sâkinlerinden, 713
ÎSÂ, İstefelü, 561, 750, 857
ÎSÂ, Örgân Sancağı Beyi, 75
ÎSÂ, Saruhan'da ehl-i fesâd elebaşılarından, 411
ÎSÂ, Türkmen boy-beylerinden, 59
ÎSÂ BEG, Kulı Bey karındaşı, 771
ÎSÂ ÇAVUŞ-OĞLI, hüküm götüren, 557
Îsâ nehri, Furat nehri'nin kollarından biri (?), 1355
İsakçı iskelelesi, 1284
İsâmca ? (اسامجه) **karyesi**, Köprülü kazâsına tâbi, 1489
İSFENDİYÂR, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, hüküm götüren, 71
İsferlik Banesi kādîsı, 823
İSHÂK ÇELEBÎ, Defter-i Hakānî kâtiblerinden, 1192, 1251
İSHAK, Vardar Yenicesi'ne tâbi Vodina karyesinde celeb, 1432
İSHÂK, Kastamonili, 1357
İskaradin ? (اسقرادين) kādîsı, 1540
İskarapar (اسقرپار), 869; —dizdârı, 869, 1194; —hisârı, kalʿası, 1194; —kalʿası erenleri, 869;
iskele(ler), 48, 420, 425, 750, 834, 959, 1143, 1195, 1306, 1478, 1488; —âmili, 1120; —emîni, 417, 1479; —muhafazası, 1661
İSKENDER, Ahmed-oğlu, Ohri sancağında timar sahibi sipâhî, 559
İSKENDER, Hamza Bey'in âdemlerinden, hüküm götüren, 946
İSKENDER, İbrâhîm-oğlu, Gedegra kazâsna tâbi Köpri karyesinden, 1027
İSKENDER, Kırk-kiliseli, Yeniçeri-oğlu Ali'nin müddeʿîsi, 200
İSKENDER, Kā'im-makām, 1498
İSKENDER, muʿtemed, hüküm götüren, 1628

İSKENDER, sipâhî, 1403
İSKENDER, sipâhî-oğlanları zümresinden, 519
İSKENDER, Solnok livâsı sipâhîlerinden, 1085
İSKENDER (PAŞA), Erzurum Beylerbeyisi, 745
İSKENDER (PAŞA), Mısr Beylerbeyisi, 1326, 1344, 1480
İSKENDER b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısr müteferrikalarından, 1223
İSKENDER b. ABDULLÂH, Dimetokalı, 1532
İSKENDER BEG, Gāzî Kıran-oğlu Ali Bey'in oğlu, sancak-beyi, 233, 273
İSKENDER BEG, Hamîd piyâdeleri beyi, 812
İSKENDER ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 223, 224, 425, 429, 467, 1084, 1085, 1236, 1449, 1451, 1520
İSKENDER ÇAVUŞ, Durdı Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 403
İSKENDER ÇAVUŞ, hüküm götüren, 101, 108, 253, 584, 587, 588, 754, 1068, 1077, 1240, 1247, 1320, 1323, 1604
İSKENDER ÇAVUŞ, sipâhî, 559
İSKENDER PAŞA, 156, 332, 573, 829, 909, 1096, 1223
İSKENDER PAŞA, Diyârbekr Beylerbeyisi, 335, 336, 1132
İskenderiyye (kazâsı, sancağı, livâsı), 718, 798, 1004, 1216, 1219, 1220, 1613, 1661; —aʿyânı, 1216; —beyi, 319, 718, 798, 1047, 1048, 1049, 1054, 1215, 1219, 1220, 1398; —cânibleri, 1335; —kādîsı, 928, 1216; —muhâfazası, 1326; —kalʿası, 559, 1398; —kapudanı, 376, 1004, 1335; —keferesi, 718; —mukātaʿası, 932; —mukātaʿâtı müfettîşi, 932
İskilip dizdârı, 219
İSLÂM, imâret-i âmire mütevellîsi, 1041
İSLÂM BEG, mütevellî, 1327
İSLÂM ÖMER, Bolulu kürek mahkûmu, 630
İslâm Kirmân kalʿası, Kırım'da Özi nehri kıyısında, 527, 536
İSMÂʿÎL, Akça-kızanlıklı, 891
İSMÂʿÎL, Antâkıyyeli, 1430
İSMÂʿÎL AGA, 679
İSMÂʿÎL b. MUSTAFA, Varna kazâsına tâbi Balçık kasabasından celeb, 1651
İSMÂʿÎL BEG, 949
İsmâʿîl, Tuna nehri üzerinde bir mahal, 694, 697
İspanya, 139, 518; —kadırgaları, 139; —kâfiri, 346; —kalitası, 139; —Kralı, 516; —Krallığı, 516
ispençe, 116, 558, 714, 760, 1585; —meʾmûru, 116
istabur ağacı, 1333
İSTANBOV VELED-İ VASİL, Akçakızanlık'a tâbi Keçi-depesi karyesinden, 1366
İstanbul (ayrıca bk. Âstâne), 4, 47, 48, 64, 89, 130, 184, 255, 258, 267, 268, 349, 388, 405, 420, 425, 429, 435, 445, 478, 479, 482, 591, 597, 598, 720, 752, 768, 855, 872, 904, 913, 939, 1041, 1063, 1183, 1190, 1191, 1206, 1212, 1270, 1297, 1299, 1308, 1327, 1333, 1334, 1364, 1368, 1401, 1418, 1431, 1432, 1433, 1442, 1447, 1478, 1491, 1500, 1538, 1581, 1648, 1651; —celebleri, 1139; —debbâğhânesi, 1391; —gümrük-hânesi, 1391; —hisârı (surları), 68, 72, 82; —iskelesi, 1536; —kādîsı, 23, 24, 68, 72, 82, 97, 125, 246, 525, 684, 974, 1151, 1190, 1270, 1391, 1574; —kādîsı muhzırları, 1592; —kantârı, 675; —kassâbları, 125, 1592; —kassâblığı, 125; —koyunu, 255; —metrepolidi, 627; —muhtesibi, 768; —müddü, 1228, 1566; —sübaşısı, 72, 492, 515, 1211; —zahîresi, 203, 437, 427, 482, 517, 526, 640, 768, 855, 916, 1308, 1228, 1442, 1506, 1607, 1638, 1652, 1653, 1654, 1655, 1660
İstanbul-Budun yolu, 172
İSTANCA, Eflâk voyvodasının adamı, 1394
İSTANİ, celeb tâifesinden, Eflâklı zimmî, 1309, 1533
İstanköy, 751
İstavros, İstanbul'da Boğaziçi'nde bir semt (köy), bugünkü Beylerbeyi, 571
İSTEFAN KRAL (KRAL-OĞLI), Erdel ve Macar Kralı, 6, 27, 106, 146, 147, 173, 178, 179, 180, 259, 341, 344, 350, 407, 408, 495, 506, 600, 601, 602, 603, 676, 677, 680, 685, 894, 1034, 1055, 1068, 1077, 1085, 1153, 1165, 1208, 1229, 1285, 1375, 1451, 1457, 1486, 1487, 1488, 1518, 1524; —âdemleri, 417; —elçisi, 310
İstefe (kazâsı), Ağriboz mukābelesinde, 517, 526, 750, 1118; —emîni, 750; —kādîlığı, 517; —kādîsı, 517, 750, 842; —müddü, 517, 526, 750; —ümenâsı, 750
İSTEMAD, Rûm-ilili, ehl-i fesâd kâfir, 706
İSTEMAD, Selânik sancağına tâbi Ayamana köyünden zimmî, 498
istimâlet, 329, 366, 527, 898; —eylemek, 22; —vermek, verilmek, 60, 541; —nâme, 1036
İstolni-Belgrad, 516; —beyi, 665

isyân, 8, 75, 224, 329, 334, 339, 370, 495, 718, 1028, 1038, 1039, 1040, 1057, 1058, 1059, 1146, 1575, 1588, 1631, 1633, 1643; —u tugyân, 3, 52, 57, 59, 60, 61, 235, 852, 1037, 1219, 1220, 1395, 1613
iş-erleri, 482, 824, 1024, 1224, 1359, 1612
İşban ? (شبانه) **kazâsı,** 1468
İştib celebleri, 1363
İştib kādîsı, 559
İVAN VELED-İ NİKOLA, Dubrovnik'de Popova nâhiyesine tâbi Hermeniçe karyesinden, 827
İVÂZ, Dulkādirlü sipâhîlerinden, 921
İVÂZ, havâss-i hümâyûn nâzırı, 780
İvlaşak karyesi, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818, 1058
İvranya (kazâsı), 451, 1363; —kādîsı, 559
İzladi (kazâsı), 1521; —kādîsı, 560, 1521, 1530
İzmir (kazâsı), 113, 1360, 1545; —kādîsı, 356
İznik (kazâsı, kasabası), 375, 441, 505, 610, 1197, 1340, 1602; —hammâmları, 1197; —kādîsı, 287, 313, 365, 441, 505, 610, 1197, 1264, 1340, 1397, 1531, 1602
İznikmid, 99, 187, 569, 1255; —iskelesi, 185; —kādîsı, 98, 187, 209, 214, 285, 569, 1161, 1628
İzvornik (sancağı, livâsı), 511, 577, 1195, 1403, 1474; —beyi, 815, 1195, 1546, 1606; —kādîsı, 1334, 1474; —keferesi, 1606
İZZÜDDÎN b. ALLÂF, nâhiye-i Şevk b. Allâf Şeyhi, 59

JAK ANDRAŞ, Solnoklu, 1085
Jak karyesi, Solnok'a tâbi, 1085
JANE, 1266
Jane Begi, 961; —oğlu, 961
JERAVİK, Boğdan halkından, ehl-i fesâd kâfir, 506
jiva, 805
Jolan, Karuş kazâsına tâbi bir köy, 1643
JORJİ, Galata sâkinlerinden, zimmî tâcir, 805
Jölab karyesi, Delvine sancağına tâbi, 1588
JULAY MİHAY, İstefan Kral'ın şerîr adamı, 495

Kabak karyesi, Vîrânşehri kazâsına tâbi, 1358
KABASAKAL, Dragoman, hüküm götüren, 1507
kabâʾil, 57, 59, 60; —i Aʿrâb, 57, 59, 579
Kaʿbe-i Muʿazzama (Şerîfe) ahâlîsi, 542, 1541
Kaʿbe-i Muʿazzama fukarâsı, 542
Kaʿbe-i Muʿazzama mücâvirleri, 1541
Kaʿbe-i Şerîfe ziyâreti, 1088
Kaʿbere cemâʿati şeyhleri, 59
Kabur begi, 21, 757
kaçkun, 398
KĀBİL, Daday kazâsı eski nâibi, 712, 870, 1318
KĀBİL, Rodoslu kātil, 539
kādî-asker (efendi), 91, 141, 152, 168, 207, 433, 441, 451, 472, 497, 505, 770, 767, 820, 915, 979, 1070, 1082, 1119, 1172, 1197, 1213, 1216, 1219, 1230, 1245, 1246, 1273, 1274, 1281, 1291, 1307, 1328, 1395, 1402, 1407, 1420, 1448, 1578, 1620; —hükmü, 1227; —rüʾûsı, 1012
kādî(lar), 108, 126, 140, 196, 218, 221, 259, 265, 320, 398, 447, 476, 479, 493, 624, 629, 678, 692, 719, 743, 783, 959, 980, 1109, 1116, 1206, 1209, 1225, 1227, 1319, 1321, 1375, 1478, 1491; —azl olmak, 184, 695; —hükmü, 1145; —mürâselesi, 1233; —nâʾibi, 20; —teftîşi, 160; —tercemânı, 762
kādîlık(lar), 17, 196, 447; —verilmek, 1227
kadırga(lar), 43, 44, 69, 70, 78, 79, 81, 83, 84, 108, 139, 140, 205, 210, 215, 250, 253, 266, 267, 268, 278, 352, 364, 366, 518, 596, 752, 878, 922, 924, 940, 954, 973, 1007, 1008, 1018, 1049, 1072, 1266, 1268, 1310, 1416, 1504, 1517, 1527; —ağacı, 1260; —mühimmi, 621; —tedârük etmek, 254; —yapmak, 596
kadife, 1447; —döşek, 1371
KĀDİR b. ELVÂN, Şeyh, 59
KĀDİR ŞÂH, çavuş, 612
kadunaya urmak, 69, 268, 349, 385, 439, 1228, 1504
kafes, 1597
kāfile basmak, 1040
kâfir(ler), (ayrıca bk. kefere, küffâr), 170, 266, 268, 278, 345, 360, 361, 385, 470, 687, 706, 723, 753, 818, 876, 948, 961, 1038, 1101, 1130, 1143, 1166, 1190, 1216, 1251, 1264, 1305, 1325, 1390, 1536, 1542, 1582, 1643; —barçaları, 131; —celebleri, 295; —donanması, 346; —e tereke verilmek, 967; —gemisi, 420; —karyeleri, 1181; —katl etmek, 346; —kürekciler, 1517; —levend tâʾifesi, 1181
Kâfir-Balabanlı karyesi, Edirne'de, 1236

Kâfir-köspencesi karyesi, Samakov kazâsına tâbi, 1367
kâfirî binâ, 1354
kâfirî bodurumlar, 1354
kaftan, 1307
KAFTANCI KARA İLYÂS, Edirneli, İstanbul kassâblarından, 1592
kâğıd, 290, 297; —emîni, 1026, 1539
Kâğıdhâne, 866, 885, 907; —çayırları, 1105
kaht, 384, 832, 863, 894, 897, 1275, 1333, 1478, 1500
Kâhta (kazâsı), 628, 1322
kahtlık, 949, 1321, 1333
kahve işletdürmek, 290
kahve-hâneler, 290
kahveciler, 290
Kakun karyesi ahâlîsi, Nablus'a tâbi, 483
kalafatcı(lar), 751, 1115; —kethudâsı, 64
kalay, 623, 675, 801, 805; —fuçıları, 1551
kaldurum (yol), 1255; —taʿmîri, 1255
KALENDER, Kara-hisâr sancağında timar sâhibi, 1408, 1587
KALENDER, Kastamonili, 1357
KALENDER b. ŞÂHKULI, kürek mahkûmu, 854
Kalenderaş karyesi, Sanduklu kazâsına tâbi, 1426
kaliçe, 909; —çalmak, 457
KALİSUN VELED-İ DİMİTRAŞİN, İzvornikli zimmî, 577
kalita, 43, 44, 83, 132, 133, 139, 140, 274, 305, 360, 751, 834, 849, 954, 973, 1002, 1060, 1072, 1303, 1361; —reîs(ler)i, 360, 1310, 1311
kalkan, 1620
Kalkandelen çeri-başısı, 559
kallâb, 851
kallâblık, 851
Kaloç (?) **iskelesi**, Eflak'da, 470
kalp akça, 1150
Kalur karyesi, Dukagin'de âsî kefere köyü, 289
kalʿa, 60, 206, 216, 266, 278, 339, 551, 604, 617, 619, 702, 753, 761, 806, 856, 1077, 1153, 1451, 1610; —ahâlîsi, 513; —binâ etmek, 217, 512, 513, 520, 521, 563, 806, 1129, 1135, 1294; —cebecileri, 883; —dizdârı, 584, 592, 911, 949; —erenleri, 105, 194, 691, 856; —halkı, 953; —hıdmeti, 869; —hıfzı, 62, 66, 79; —kapusı, 289; —kethudâsı, 856, 900, 949; —mahzenleri, 1180; —maʿzûlleri, 828; —müstahfızları, 618, 691, 884, 1177; —taʿmîri (meremmâtı), 69, 206, 217, 514, 520, 527, 536, 585, 617, 753, 810, 811, 848, 883, 897, 949, 1135, 1157, 1177, 1189, 1266, 1321, 1333, 1580, 1605; —zahîresi, 605, 617, 618, 619
kama, 560
KAMER (?) HÂTÛN, Bergama kalʿası dizdârı Ali'nin zevcesi, 1173
KAMER HÂTÛN, Tarhala kazâsına tâbi Bakır-obası mevkiinde sâkin, 451
Kamerlü karyesi, İzladi kazâsına tâbi, 1530
KÂMİLE HÂTÛN, Süleymân Ağa zevcesi, 1629
KANBER BEG, Çığan-gedüği Beyi, 771
Kandıra (kazâsı), 428, 454, 673; —kādîlığı, 157; —kādîsı, 98, 157, 196, 456
kaneviçe, 805
Kangen karyesi, 103
Kangırı (sancağı), 103; —beyi, 1254; —kādîları, 197; —kalʿası, 1301
KANSUK BEG, Jane Beyi, 961
kantâr, 751, 1320; —emînleri, 1609
kānûn-ı pâdişâhî, 1479
kānûn-nâme, 908
kānûn-nâme-i hümâyûn, 150, 576, 732, 734, 735, 874
Kapan (sancağı), Basra serhaddinde, 1067; —beyi, 1067; —serhaddi, 1435
kapan, 290
Kaplan-alanı yaylağı, Sanduklu kazâsına tâbi, 1426
Kapoşvar kalʿası, Mohaç'da, 604
kapu beklemesi, 1276
kapu halkı, 144, 157
kapu kulları, 225, 227, 1363
kapu-oğlanları, 210, 281, 382
kapucı(lar), 210, 281, 288, 298, 387, 431, 883; —başı, 230, 231, 232; —kâtibi, 726; —sûkı, 299; —yazıcısı, 746
Kapudan (Paşa), 250; —kethudâsı, 13
kapudan(lar), 132, 133, 134, 135, 140, 508, 805, 895, 1007, 1008, 1175, 1504
kapudanlık, 1004, 1032, 1516
Kapuşvar, 807
kâr-nâme, 117
KARA ALİ, Ayasuluğlu levend, 508
KARA ALİ-OĞLI MUSTAFA, hüküm götüren, 57
KARA CAʿFER, gemi reîsi, 1601
KARA HASAN, Ayasuluğlu levend, 508

KARA HASAN, hüküm götüren, 1522
KARA KOÇİ ÇAVUŞ, 1526
KARA KĀSIM, sanık, 257
KARA MEHMED b. TURSUN, nâm-ı dîger: YAĞLU KAYIŞ, Göynüklü harâmî, 455
KARA MEHMED, İznikli harâmî, 441, 505
KARA MÛSÂ, Ruha sancağında timar sâhibi, maktûl, 1317
KARA MUSTAFA b. YÛSUF, yeniçeri kātili, 1012
KARA MUSTAFA, sâbık Bergama sübaşısı Muharrem'in hıdmetkârı, 1307
KARA SİNÂN, koyun emîni, 188
KARA VELED-İ AHAD, Akçakızanlık'a tâbi Ulubeglü karyesinden, 1366
KARA YAHYÂ, Bosnalı sipâhî, 912
KARA YAʿKŪB, Menteşeli, 901
KARA YÛSUF, Kerek-Şevbek sancağında mütemekkin, 1438
Kara Âmid, 225, 1101
Kara-burun, 128
Kara Eflâk vilâyeti, 495
Kara Halîl karyesi, Haslar kazâsına tâbi, 1137
kara hıdmeti, 1568
Kara-hisâr sancağı, 122, 642, 931, 1101; —beyi, 1396, 1408, 1424, 1587; —kādîsı, 87, 1178, 1227, 1314, 1424, 1593; —kādîsı nâʾibi, 1587; —piyâdeleri, 1116; —yayaları beyi, 122, 409
Kara-hisâr-ı Sâhib (sancağı), 1569; —beyi, 1569; —kādîsı, 1246; —piyâdeleri (yayaları), 150; —piyâdeleri beyi, 150, 812
Kara-hisâr-ı Şarkî 271, 1566; —beyi, 270, 584, 722
Kārâ kādîsı, 127
Kara (?) **karyesi**, Premedi'ye tâbi, 559
Kara-oğulları, Sofya'da sâkin, 125
Kara-Osmanlu karyesi, İstanbul civârında, 927
kara-torı at, 417
KARABAŞ, Hamîd-ili kazâsında papas, 1250
KARACA ALİ, gönüllü reîslerden, 139, 1618, 1661
KARACA ALİ, Varna'da ışık harâm-zâde, 1644
karaca akça, 290
Karaca-koyunlı cemâʿati (Aydın livâsında), 1359
Karaca limanı, 1361
Karaca nâhiyesi, Bozok nâhiyesine tâbi, 1419
Karaca-oğlı karyesi, Akyazı'ya tâbi, 453
Karadağ nâhiyesi, İskenderiyye kazâsında, 1613
Karadeniz, 140; —cânibi, 323; —kenârları, 108; —yalıları, 140, 969, 973, 1652; —yalıları hıfzı, 35
Karaferye kādîsı, 1433
Karagöz Paşa Müderrisi, 1469
Karakaya, Teke-ili'ne tâbi bir mahal, 1314
Karalar (nâhiyesi), 59; —kādîsı, 166
Karaman (vilâyeti), 532, 1126, 1320; —askeri, 32, 34, 144; —beylerbeyisi, 226, 229, 292, 332, 459, 576, 644, 655, 817, 829, 1126, 1207, 1481, 1637, 1650; —çavuşları, 644; —kādîları, 1108; —sipâhîleri, 1080; —vilâyet defteri, 1324
KARAMAN-OĞLI İBRÂHÎM BEG, bk. İbrâhîm Bey, Karaman-oğlu, 159
Karamürsel, 1597; —gemisi, 206, 1228; —halkı, 67; —iskelesi, 1597
Karapınar, 1106, 1107, 1108
Karasu (nâhiyesi), 559; —kādîsı, 559
Karasu-yenicesi (kazâsı), 1665; —kādîsı, 427
karavul(lar) (karakol), 814, 1138
Karayazı (Karayazu) çeri-başısı, 1221, 1222
Karbada (?), Klis'de bir nâhiye, 988
kârbân, 1346; —basmak, 457, 1015, 1037, 1346; —menâzili, 1563
kârbân-sarây binâ etmek, 1106, 1107, 1108
Karedeniz, 1047
Karesi (sancağı), 107, 433, 736; —beyi, 433, 708, 732, 734, 740, 923, 1410; —nâzırı, 357; —piyâdeleri beyi, 812; —sancağı sipâhîleri, 888
Kargalı, Azak'da bir mahal, 305
kârgîr binâ, 610
kârgîr dükkânlar, 610
kârgîr kulle, 1085
KARINCA SÜLEYMÂN, 1128
Karıştıran, Çorlu'da bir semt, 519
Karîn-âbâd (kazâsı), 277, 1642; —kādîsı, 854
Karin-baba sürgünleri hâsları, 1654
Karlı-ili sancağı beyi, 437, 732, 735, 873
Karlı-ili sipâhîleri, 1008
KAROFEK (?), Korof Nikola-oğlu, Nemçeli, 516
Kars (sancağı), 1066; —kādîlığı reʿâyâsı, 1249
KARTAL-ZÂDE (?), 559
Karuş (kazâsı), 1643; —kādîsı, 1643; —yolları, 1643
Karvik kalʿası, Delvine sancağında, 1588
karye basmak, 1058

karye kitâbeti (tahrîri), 1211
karye şeneltmek, 1073
karz, 1103
kasaba basmak, 17, 1195
kasaba halkı, 192
kassâb (tâ'ifesi), 25, 46, 109, 130, 142, 221, 255, 478, 479, 597, 598, 777, 914, 1151, 1401, 1638, 1651; —sayıcıları, 855; —kethudâsı, 1151
kassâblık, 109, 125; —hıdmeti, 125, 1592
kassâm, 291
KÂSIM b. VELÎ, Nâ'ib, 1070
KÂSIM BEG, 1573
KÂSIM BEG, Defterdâr, 23, 77, 321, 322, 857, 932
KÂSIM BEG, Eğin Hâkimi, 770
KÂSIM BEG, Kütahya müsellemleri beyi, 812, 1635
KÂSIM BEG, Menteşe piyâdeleri beyi, 812
KÂSIM BEG, Trabzon sancağını tahrîr eden, 1610, 1614, 1615
KÂSIM KETHUDÂ, hüküm götüren, 1537
KÂSIM PAŞA, Tımışvar Beylerbeyisi, 6, 11, 30 146, 380, 400, 836, 1034, 1518, 1571
KÂSIM SÜBAŞI, Âdilcevaz'da yaya-başısı, 169
KÂSIM VOYVODA, il-voyvodası, 1167
KÂSIM, Dergâh-ı Âli yeniçerilerinden, 1104
KÂSIM, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından olup suyolu hıdmetinde olan, 314
KÂSIM, Dergâh-ı Mu'allâ topcularından, 1099
KÂSIM, Hatvan beyinin adamı, hüküm götüren, 1145, 1148
KÂSIM, Hızâne-i Âmire Defterdârı, 24
KÂSIM, Medîne-i Münevvere muhâfazasına ta'yîn olunan, 977
KÂSIM, Mîr, Eğil Beyi, 336
KÂSIM, sâbık Budun beylerbeyisi vekîli ve kethudâsı, 723
KÂSIM, Siirtli za'îm, 833
KÂSIM, Za'îm Ali Paşa'nın Kethudâsı, 1293
KÂSIM, Zencire ve Sipa Beyi, 771
Kastamoni (sancağı), 814, 969, 970, 1237; —beyi, 774, 860, 870, 942, 1300, 1301, 1318, 1357, 1402, 1640; —kādîsı, 197, 282, 712, 870, 970, 1301, 1318, 1357, 1640; —kal'ası, 774, 1301
Kaş kādîsı, 915
Kaş Leğence karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
Kâşif-oğulları, livâ-i Gazze'ye tâbi, 59
kâşifler, 541, 968
katır, 15, 16, 34, 110, 156, 664, 1172; —yükü, 290
KATIRCI AHMED, Na'lband-oğlu, 298
kat'-ı ru'ûs, 1099
kat'-ı tarîk, 937, 1037, 1353, 1399, 1443
kat'-ı uzv, 196, 880, 1016, 1359, 1582
Katîf (sancağı, livâsı), 1123, 1124, 1128, 1131, 1446, 1632, 1633; —ağaları, 1633; —beyi, 1128, 1631, 1633; —benderi, 1123, 1124, 1131; —kādîsı, 1128; —kal'ası, 1128, 1132; —neferleri, 1633
KÂTİB ALİ, Diyârbekr beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1142, 1144
KÂTİB MEHMED, hâss emîni, 1322
KÂTİB ŞEHSUVÂR, Kara-hisâr sancağında timar sâhibi, 1587
kâtib(ler), 1363; —ta'yîn eylemek, 421, 553, 1156
kātil(ler), 192, 419, 452, 715, 757, 758, 835, 838, 937, 1074, 1087, 1098, 1334, 1511, 1665; —teftîşi, 715
katl (etmek), 49, 120, 124, 127, 128, 192, 194, 295, 299, 313, 322, 348, 419, 441, 444, 452, 464, 497, 505, 527, 577, 602, 687, 697, 715, 757, 797, 818, 835, 838, 852, 876, 880, 893, 896, 904, 928, 929, 931, 933, 937, 950, 961, 964, 969, 1012, 1015, 1033, 1037, 1074, 1078, 1087, 1098, 1104, 1169, 1172, 1181, 1212, 1219, 1220, 1233, 1254, 1279, 1307, 1315, 1337, 1346, 1360, 1361, 1376, 1403, 1420, 1427, 1438, 1443, 1465, 1511, 1520, 1560, 1564, 1578, 1582, 1586, 1598, 1608, 1643, 1665; —i âmm, 960; —i nüfûs, 107, 586, 912, 1099, 1399
Kavâdire tâ'ifesi, 59
Kavak (kazâsı), 1304; —kādîsı, 419; —memlehası, 254, 275
Kavak, Migalkara'da bir mahal, 1582
Kavak iskelesi, 253, 274
Kavak karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
Kavala, 855, 1310; —iskelesi, 274; —kādîsı, 253, 254, 427, 904, 1114, 1363; —kapudanı, 50, 162, 253, 254, 274, 275, 443, 904, 1114, 1288, 1335, 1545
Kavalas karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
KAYA ALİ, arz getüren, hüküm götüren, 1172
KAYA b. TURSAN, Sofya'da Seferli karyesinden, 1530
KAYA ÇAVUŞ, hüküm götüren, 622
KAYA TURASAN-OĞLI, İzladi'ye tâbi Büyük Kamer karyesinden, 1521

Kaya-dili, Göynük kazâsına tâbi, 455
Kayacık kādîsı, 1087, 1098
Kayı, Tekfurdağı'na tâbi, 706
Kayı cemâ'ati, Sanduklu kazâsında, 1426
kayık(lar), 19, 102, 253, 269, 274, 275, 311, 1120, 1447, 1516, 1601, 1618, 1661
kaynar ılıcalar, 1354
kaysı, 1270
KAYTAS, Kefe beyinin adamı, hüküm götüren, 949, 985, 995, 1478, 1542
KAYTAS, Kuds-i Şerîf Sancağı Beyi, 1020
kayyımlar, 552
Kazak(lar), 949, 951
Kazancılar karyesi, 356
kazâyâ defteri, 219, 678, 759, 1030, 1122, 1123, 1131, 1132, 1137, 1149, 1633
Kazdağı İneciği (?), 1483
Kazdağı, Gelibolu'ya bağlı, 783
kazgancı, 588
Kazganov, Azak'da bir mahal, 949
kebe, 441
kebeci, 687
Keçi-depesi karyesi, Akçakızanlık'a tâbi, 1366
Kefe (sancağı), 3, 4, 5, 45, 80, 83, 88, 216, 217, 266, 886, 1048, 1051, 1053, 1056, 1461, 1478, 1500, 1607, 1648; —beyi, 4, 43, 44, 78, 79, 80, 83, 89, 213, 216, 217, 278, 305, 343, 536, 543, 683, 886, 949, 953, 954, 961, 985, 995, 1047, 1048, 1049, 1052, 1072, 1266, 1364, 1368, 1416, 1478, 1542, 1544; —kādîsı, 43, 44, 217, 887, 1364, 1368, 1478
kefere (ayrıca bk. kâfir, küffâr), 148, 218, 246, 266, 278, 289, 323, 359, 464, 465, 525, 544, 591, 799, 852, 1048, 1072, 1131, 1216, 1219, 1339, 1362, 1390, 1441, 1449, 1453, 1550, 1560; —donanması, 381; —esîrleri, 268; —gemileri, 361, 427, 437; —i fecere, 381, 551, 698, 1048, 1542; —i la'în, 346, 579, 1048, 1099, 1453; —i sakar-mekîn, 1544; —kethudâsı, 113; —köyleri, 876
kefîle vermek, 113
kefîlsüz ırgad, 976; —istihdâm etmek, 976
kefîlsüz icâreye vermek, 138
Kefrukāhir karyesi, Trablus kazâsına tâbi, 1412
kehhâl, 351
Kelâs begi, 340
Kelbîn tâ'ifesi, 1395
Keligra hisârı, Varna'da, 418
Kelin tâ'ifesi, Trablus sancağında, 1040
Kelis livâsı, 844
KEMÂL KÜÇÜK, 985
KEMÂL, Edremid Kādîsı ve Nâzır-ı Emvâl, 107, 371, 433, 496, 782
KEMÂL, Göl-bâzârı Kādîsının Nâibi, 441
KEMÂL, za'îm, 1027
kemendciler, 1101
Kemer (Kemer-burgaz), karyesi, İstanbul'da, 885, 866
Kemerlü-Belgrad karyesi, 1538
kemha-i meşdûdî, 1447
kemhacı-başı, 1514
kendir cem'i, 282
kendir emîni, 282
Kendiriş karyesi, 103
KEN'ÂN, Arab (Haleb) defterdârının adamı, hüküm götüren, 783, 808
KEN'ÂN b. ABDULLÂH, Burgoslu kātil ve hırsuz, 299
kenîse, 91, 1339; — ta'mîri, 1339
Kerek-Şevbek (sancağı, livâsı, kazâsı), 59, 194; —beyi, 194, 1436, 1437, 1438, 1455; —kādîsı, 1438; —kal'ası dizdârı, 194
Kerer begi, 340
kereste (ayrıca bk. ağaç, odun), 82, 101, 463, 514, 522, 536, 543, 596, 621, 810, 834, 849, 935, 1046, 1085, 1174, 1185, 1249, 1255, 1333, 1355, 1413, 1494, 1595; —kesmek, 834
KERÎM ÇELEBÎ, Budun Defterdârı, 1145
KERÎM FAKİH b. MURÂD FAKİH, Pazarcık kazâsına tâbi Murâd Fakihler karyesinden, 258
Kerkük (sancağı, livâsı), 741, 780; —hâsları, 741; —tahrîri, 992
Kerme karyesi, Yenişehir'e tâbi, 1601
kerpi etdirmek, 72
Kerş, 305; —hisârı, 266
kesr-i iltizâm, 549
Kesri (كسري) karyesi, Ayasuluğ'a tâbi, 508, 1545
Kesriye kādîsı, 559
Kestel, Burusa nâhiyesinde, 896; —kādîsı, 211
Keş mezra'ası, Ankara nâhiyesine tâbi, 1439
Keşan, 588; —kādîsı, 427, 588, 598, 1604
keşşâf, 541
keten, 131
kethudâ(lar), 11, 1149, 1382, 1491

kethudâlık, 762; —hıdmeti, 1382
KEYHUSREV, Çemişkezek'de sancak tasarruf eden, 771
KEYKÂVUS, Gürcistan melikinin adamı, 1425
KEYVÂN, Bağdâd kullarından, hüküm götüren, 1503
KEYVÂN, Dizdâr Keyvân'ın kulu, 926
KEYVÂN, Lahsâ'da timar sâhibi, 1632
KEYVÂN, sâbık Bergama sübaşısı Muharrem'in kullarından, 1307
Kezuk (?), Kefe civârında bir mahal, 1266
Kıbrus, Kıbruz, Kıbrıs (adası, kazâsı), 206, 267, 268, 439, 996, 1594; —beyleri, 267, 268, 376, 385, 991; —doğanları, 991, 996
kıl (keçi kılı), 1391
kılâᶜ (ayrıca bk. kalᶜa), 878; —taᶜmîri, 743; —u bikaᶜ 30, 134, 135, 139, 147, 178, 344, 408, 878, 940, 1047, 1143, 1390, 1513, 1517, 1527; —zahîresi, 615
kılıç, 769, 770, 969, 1268, 1317, 1403, 1569, 1578, 1582, 1620; —çekmek, 193, 904; —dan geçmek, geçirmek, 961, 1058, 1608; —havâle etmek, 560
KILIÇ, Bozkoyunlu Boyu'nun beyi, 59
Kılıç karyesi, Bozdoğan'a tâbi, 325
kır at, 417
Kırık karyesi, Burusa'da, 1586
Kırık karyesi, Kıbrus kazâsına tâbi, 1594
KIRIM HÂN, 1049, 1323, 1544
Kırım, 894, 949; —ehl-i fesâdı, 995; —halkı, 954; —Hânı, 3, 43, 55, 79, 217, 266, 527, 954, 995, 1047, 1048, 1072, 1099, 1165, 1266, 1368, 1370, 1390; —mîrzâları, 995; —Tatarları, 863, 864, 897, 1321; —tâ'ifesi, 894
Kırk-kilise (kazâsı, sancağı), 200; —beyi, 200, 321, 424, 876, 1181, 1196, 1638; —kādîsı, 424, 559, 598
Kırklar nâhiyesi, 1411
Kırloş (kazâsı), 1134; —kādîsı, 1134
Kırşehri (sancağı), 1258; —beyi, 398, 524, 628, 705, 767, 947, 1258, 1295
kısâs, 904; —etmek, 120
kısrak, 841
kış zahîresi, 216
kışlaklar, 598
kıtâl, 969
kıtmîr, 1467, 1519
kıvırcık koyunu, 830, 1401
kız çekmek, 455
kız ve oğlan çekmek, 560
Kız-uçan begi, 771
Kızanlık (kazâsı, nâhiyesi), 1212, 1465; —kādîsı, 1465
Kızıl-ağaç kādîsı, 424, 469, 559
Kızıl-ağaç Yenicesi kādîsı, 1196
Kızılbaş, 984; —cânibi, 477, 1036
Kızılbaş vilâyeti, 1422
Kızılca-tuzla kādîsı, 1653, 1655
Kızıldeli, Dimetoka'ya tâbi derbend köyü, 877
Kızılhisâr nâhiyesi, 1504
KİGA, Eflâk voyvodasının adamı, 1394
Kiğı begi, 771
Kilâbiyye tâ'ifesi şeyhleri, 59
kilâr, 101
kilâr-ı maᶜmûre taᶜmîri, 613
Kilâs begi, 771
kile, 1235
Kili, 897, 1651; —hisârı, 1651; —iskelesi, 1461; —kalᶜası, 894; —kādîsı, 897, 1321, 1607; —kalᶜası taᶜmîri, 556
kilim serika etmek, 1080
Kilis (sancağı), 377, 379; —beyi, 338, 379
kilise(ler), 599, 798, 799, 960, 1664; —basmak, 464; —keferesi, 799; —yıkmak, 1085; —yeri, 1556; —ye teᶜaddî etmek, 1082
kimyâ, 1301
kimyâger, 1463
kirâ davarları, 210
kirec, 314, 1349; —furunları, 314
kiremid, 1157
Kiremidci mahallesi, Burusa'da, 464
KİRİLA (?), Boğdanlı, ehl-i fesâd ü şenâᶜat zimmî, 465
Kirman kalᶜası, 1390
Kirmasti kasabası, 195
KİRYAK, Eflâk voyvodasının adamı, hüküm götüren, 966
KİRYAKOS NİKOLA, neccâr, 284
KİRYAKOS, Kızıl-ağaç kazâsına tâbi Veled-i Doğan karyesinden, 469
kîse, 174, 206, 230, 240, 294, 1000, 1091
Kisan (Keysan) Sancağı beyi, 234, 338, 771
kitâb, 210, 281
kitâbet (ayrıca bk. tahrîr), 375, 398, 428, 1211, 1261, 1519

Kite (kazâsı), 1404; —kādîlığı, 881; —kādîsı, 1597, 1609
Klis (sancağı, livâsı), 1403, 1540; —aᶜyânı, 903; —beyi, 51, 249, 806, 988, 903, 1075, 1507, 1513, 1540; —kalᶜası, 806
knezler, 1585
KOCA, ehl-i fesâddan, 672
Koca-ili (vilâyeti, livâsı, sancağı), 196, 428, 673, 1652; —beyi, 19, 140, 621, 346, 717, 732, 734, 736, 1013, 1161, 1231, 1255, 1264, 1397, 1517, 1527, 1552, 1634, 1641; —kadîları, 70, 1231, 1252; —sipâhîleri, 888; —tahrîri, 375, 428, 1001
Kocacık yürükleri sübaşısı, 556
Kocalı karyesi, Tarhala kazâsına tâbi, 1522
Koçanik karyesi, Dubrovnik kalᶜası'na tâbi, 827
Koçanya dağı, Rumeli'de harâmî yatağı bir dağ, 511, 821, 1015; —maᶜden martolosları, 511; —muhâfazası, 822, 823
Koçhisâr kādîsı, 672
KOÇİ, Dîvâne Ali-oğlu, hırsuz, 1196
KOÇİ ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muᶜallâ çavuşluğundan müteka'id, 818, 1038, 1058, 1059, 1427
KOÇİ ÇAVUŞ, Gelibolu'da olan Çingânelerin ispençelerini toplamağa me'mûr, 116
Koğrı, 192; —dağı, 193
kol gezmek, 569
KOLAK RE'ÎS, gemi reîsi, 439
Koldoni, Kıbrıs'da bir mahal, 385
Komaç (?) **karyesi**, Mohaç'a tâbi, 1338
KOMNENOS (?) DİMİTRİ, neccâr, 284
konak, 628, 1486
KONTAR, Venedik donanmasında provador reîs, 831
Konya, 219, 993, 1207, 1235, 1419, 1428, 1481; —dizdârı, 14, 884; —kādîsı, 14, 884, 1428; —kalᶜası, 14; —kalᶜası erenleri, 884; —kalᶜası müstahfızları, 884; —muhârebesi, 232, 532, 814, 906, 1207, 1237, 1473, 1562
Kopan (sancağı), Budun vilâyetine tâbi, 201, 604; —beyi, 807
Korbine, Venedik barçalarından birinin adı, 561
Korçar karyesi, Vize sancağına tâbi, 559
korı, 285, 1001
Korıcı değirmeni, Bagdâd'da Cüllâb nehni civârında bir mahal, 1317
koricılar, 1494
Koroveş ? فوروشی nâhiyesi, 852; —kādîsı, 852
korsan, 134, 135, 215, 385, 444, 781, 1310, 1311, 1337, 1517, 1527, 1661; —kâfirleri, 385; —levend tâifesi, 999; —tâifesi, 133, 940, 1335
korsanlık etmek, 345
KOSTA b. TODOR, Zeytinlü kürek mahkûmu, 630
KOSTA İSTANBULÎ, Silivri'de Papa Dimitri mahallesi'nde sâkin neccâr, 284
KOSTANDİN MONOL, neccâr, 284
Kostaniçe kalᶜası, Bosna serhaddinde, 753, 1064, 1513; —fethi, 972
Kostanika karyesi, Şâm'da, 127
KOSTANTİN GÜRCİ, Gürcistan melikinin karındaşı, 1425
Kosti karyesi, Samakov kazâsına tâbi derbend köyü, 1367
kūt-i yevmiyye, 541
Kotur-deresi, Hoy kurbinde, 1221
koyun, 25, 46, 67, 92, 96, 99, 100, 100, 101, 109, 130, 142, 183, 208, 209, 221, 255, 385, 403, 478, 479, 498, 598, 688, 830, 855, 866, 872, 885, 1094, 1139, 1151, 1297, 1299, 1308, 1313, 1351, 1363, 1365, 1367, 1373, 1374, 1401, 1431, 1432, 1433, 1491, 1502, 1506, 1515, 1530, 1638, 1642, 1651; —celebleri, 295, 1363; —cemᶜ etmek, 74, 100; —çalmak (serika etmek), 262, 411, 1074; —emâneti, 188; —eri, 1651; —emîni, 125, 188, 597, 598, 830, 855, 872, 1139, 1299, 1363, 1373, 1401, 1431, 1434; —eti, 1638; —gasb (gāret) eylemek, 1300, 1325; —getirmek, 597; —hakkı, 1445; —ihrâcı, 74; —irsâli, 109; —müzâyakası, 125; —sürici, 872; —sürmek, 1431; —şûbânı (çobanı), 1104; —telef etmek, 125; —üretmek, 1651; —ziyânlığı, 104
Koyun-adası karyeleri, 384
KÖÇEK b. YÛSUF, piyâde, Sultân-önü'ne tâbi Ala-kilise karyesi sâkinlerinden, 1316
köhne defterler, 1001
köhne nâ'ibler, 870
KÖLE MİHAL, Erdel Kralı'nın adamı, 1486
kömür, 544; —yakmak, 544
Köpri karyesi, Gedegra kazâsina tâbi, 1027
köprü, köpri, 214; —binâ etmek, 867; —taᶜmîri, 1585
Köprülü (kazâsı), 927, 1363; —kādîsı, 559, 974, 1489, 1648, 1655
Körfös (Körföz) beyleri, 439
Körfös (Körföz) keferesi, 846

Körkik beyi, 771
Köroş karyesi, Budun vilâyetine tâbi, 1343
kös, 239, 245
KÖSE İBRÂHÎM, Şile'ye bağlı Ak-ovalı sûhte, 454, 456
KÖSE ŞAʿBÂN, Tırhala'ya tâbi Yenişehr-i Fenar'a bağlı Cumʿa-bâzârlı harâmî, 445, 446
KÖSEÇ YORGİ, mahbûs, 682
KÖSEM b. BÂYEZÎD, Akyazı'da sârık levend, 453
Köstence iskelesi, 48
Köstendil sancağı kādîları, 559
Köşk bâcgâhı, Behisni kazâsında, 628
köy basmak, urmak, yağmâ eylemek, 36, 360, 411, 802, 818, 1220
köy kondurmak, ikāmet eylemek, 694, 697, 1394
köy şeneltmek, 1394
Kral, 665, 702
Kral-ı bed-fiʿâl, bk. Peç Kralı
KRAL-OĞLU (Erdel Kralı-oğlu), bk. İstefan Kral
Kraliçe, bk. Erdel Kraliçesi
KRALİÇE-OĞLI (Erdel Kraliçesi-oğlu), bk. İstefan Kral (Kralı-oğlu)
krallar, 495
KUBÂD, Burusa Sübaşısı, 359
KUBÂD, Diyârbekr beylerbeyisinin adamı, 21, 22
KUBÂD, Hâssa Harc Emîni ve Sübaşı, 464
KUBÂD, İmâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin Bey-oğlu, 770
KUBÂD, Velî-oğlu, 1317
KUBÂD ÇAVUŞ, Burusa Hâssa Harc Emîni, 195
KUBÂD ÇAVUŞ, Dulkādirlü çavuşlarından, 1345
KUBÂD PAŞA, Van Beylerbeyisi, 198, 227, 233, 338, 413, 679, 771, 1042, 1138, 1204, 1626
Kubâd-oğulları, Ömerlü Kethudâsı, 59
Kuban beyi, 1305
Kubbe karyesi, Safed kazâsında vakıf köy, 917
kubur, 969
kûçe-bend eylemek, 32, 34
kudât, 72
Kuds, Kuds-i Şerîf, Kuds-i Münevvere (sancağı), 59, 156, 1020, 1076; —beyi, 1025, 1076, 1163, 1269, 1275; —evkāfı mütevellîsi, 138, 746, 1163, 1269, 1275; —fukarâsı, 990; —hisârı erenleri, 1269; —imâreti evkāfı, 481, 484, 486; —imâreti mütevellîsi, 483; —kādîsı, 138, 746, 917, 1076
kul(lar), kul tâʾifesi, 22, 64, 523, 525, 528, 531, 605, 641, 695, 730, 741, 743, 785, 829, 1021, 1042, 1067, 1072, 1122, 1124, 1127, 1128, 1351, 1445, 1456, 1464, 1510, 1630, 1644, 1646, 1658, 1659; —ağası, ağaları, 780, 1633, 1646; —karındaşları, 856; —kethudâsı, 1629; —oğlu, oğlanları, 528, 828, 837; —yazmak, yazılmak, 252, 1009, 1126
Kula, Migalkaralı maktûl zimmî, 1582
kulağuz, 265; —vermek, 265
KULAK HUSREV, İstanbul'da hırsuz, 492, 515
KULAKSUZ MEHMED ÇAVUŞ, hüküm götüren, 743, 747, 1403
KULI BEG, 771
kulle(ler), 618; —yapdurmak, 1085
Kulp begi (hâkimi), 234, 336, 771
Kum karyesi, Gönen kazâsına tâbi, 1397
kumaş, 1447
Kumaşcı-başı, 1514
Kumla iskelesi, 1597
Kunaytara (?) **nâhiyesi,** 59
kundak, 512
kurâ vü mezâriʿ 663, 696, 1075, 1267
kurâ zabt etmek, 372
kurâ-i floriciyân, 1251
kuraklık, bk. kaht
KURD, كلبس kalʿası dizdârı Ali'nin karındaşı, 890
KURD, Barçınlu kazâsı sâkinlerinden, 199
KURD, Dimetoka kādîsının adamı, hüküm götüren, 871
KURD, Edirneli muhtesib, arz getüren, hüküm götüren, 877
KURD, Kavala Kapudanının Kethudâsı, 274
KURD ALİ, Konur-oğlu, hırsuz, 1196
KURD ALİ, Vidinli maktûl sipâhî, 1578
KURD b. MURÂD, Hâslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı-oğlu, 1137
KURD b. MAHMÛD, Pazarcık kazâsına tâbi Çaltı karyesinden, 258
KURD KETHUDÂ, Hâssa reîslerden Kapudan Ali Reîs'in Kethudâsı, 349
KURD KETHUDÂ, hüküm götüren, 135, 139, 162, 202, 272, 284, 300, 324, 571, 575, 579, 580, 583, 621, 732, 735, 752, 842, 873, 892, 922, 940, 953, 956, 961, 973, 1007, 1175, 1257, 1268, 1288, 1310, 1517, 1611
KURD-OĞLI AHMED, bk. Ahmed, Kurd-oğlu
Kurdeş nâhiyesi, Delvine sancağına tâbi, 1588

Kurnalı, Rodoscuk'da bir mahal, 1160
kurşun, 1302, 1320
kuttâʿ-ı Arab, 1094
kuttâʿ-ı tarîk, 76, 433, 740, 969, 1233, 1399
Kutur begi, 771, 1221
kuyular, 82
kuyumcı(lar), 577, 851; —körüği, 1150
kuzât, bk. kādî, kudât
Kûzetü'l-fevk tâʾifesi, 59
Kuzkuncuk, İstanbul'da Boğaziçi'nde bir semt (köy), 571
KÜÇÜK DİLSÜZ, İstanbullu, 1103
KÜÇÜK HAMZA, Galata azeblerinden, 19
Küçük Anafarta, Gelibolu'da bir karye, 269
Küçük Ardahan nâhiyesi, 1177
küçük emîr-i ahur, 568
KÜÇÜK, Akça-kızanlıklı hırsuz, 891
Küçüksu, Alâʾiyye'de bir mahal, 1448
küffâr, küffâr-ı bed-girdâr, küffâr-ı bî-dîn, küffâr-ı dûzah-karâr, küffâr-ı dûzah-medâr, küffâr-ı hâksâr, küffâr-ı hâsirîn, küffâr-ı hezîmet-âsâr, küffâr-ı liyâm, küffâr-ı nekbet-şiʿâr, küffâr-ı şakāvet-şiʿâr (ayrıca bk. kâfir, kefere), 12, 79, 80, 81, 102, 133, 134, 135, 139, 170, 237, 250, 263, 266, 278, 346, 364, 366, 516, 517, 518, 520, 522, 527, 579, 604, 625, 665, 674, 696, 702, 704, 732, 747, 750, 781, 878, 940, 959, 961, 985, 999, 1048, 1049, 1050, 1054, 1072, 1099, 1111, 1124, 1128, 1210, 1259, 1265, 1266, 1268, 1390, 1393, 1416, 1446, 1479, 1517, 1527, 1540, 1542, 1544, 1557, 1565, 1579, 1590, 1613, 1639; —a tereke beyʿ etmek, satmak, vermek, kaçırmak, 12, 13, 20, 28, 128, 162, 248, 251, 349, 437, 482, 517, 526, 561, 750, 967, 1031, 1590, 1604; —atluları, 753; —aʿyânı, 494; —barçası, 750; —beyleri, 753; —boy-beyleri, 753; —donanması, 250, 346, 878, 1641; —gemi reîsleri, 427; —gemileri, 427, 526, 579, 750, 959, 1216, 1622; —haydukları ve harâmîleri, 167, 516; —hîlesi, 878; —kadırgaları, 1517; —kalʿaları, 551, 753; —levend reîsleri, 1545; —vilâyeti, 1504; —yayaları, 753
küfr, 1468, 1554
külekler, 871
külüng, 472, 1620
kümât, 103
KÜRD İBRÂHÎM BEG, müteveffâ Niksar Beyi, 657
Kürd Hoca mahallesi, Edirne'de, 1150
Kürd(ler), 452, 618, 1168; —aʿyânı, 21; —beyleri, 58; —hisâr-erleri, 605; —obaları, 452
kürde, 1582
Kürdistân begleri, 22, 60, 329, 334, 337, 339, 773, 775
Kürdistân ümerâsı, 22, 60, 335, 776
Küre emîni, 812
KÜRE, Gümrük kâtibi zimmî, 149
Küre-i maʿmûre maʿdencileri, 774
Küregöz (?) beyi, 771
küreğe koşmak, koymak, konulmak, göndermek, 50, 113, 122, 168, 352, 414, 459, 469, 472, 569, 611, 630, 636, 660, 706, 708, 740, 760, 784, 804, 845, 854, 915, 923, 959, 986, 994, 1118, 1196, 1243, 1233, 1256, 1274, 1304, 1315, 1316, 1404, 1522, 1535, 1576, 1586, 1591, 1633
kürek, 834, 849; —mücrimleri (mahkûmları), 113
kürekci(ler), 140, 250, 253, 254, 470, 476, 725, 761, 783, 795, 1185, 1416, 1503, 1517, 1527; —defteri, 783; —hükmi, 783; —ihrâcı, 783; —kâfirler, 1190
KÜREKLÜ REʾÎS, gemi reîsi, 439
kürk, 492, 515, 1141, 1216; —hırsuzlığı, 515
kürkci, 692, 693; —ihrâc etmek, 692
Kürnemürde (?), Semendire, İzvornik ve Alacahisâr sınırlarının birleştiği mevkide bir mahal, 511
Kütahya (sancağı, livâsı), 100, 1178; —kalʿası, 72, 73; —kādîsı, 26, 74, 87, 95, 100, 299, 457, 931, 1019, 1178, 1407, 1424, 1426, 1470, 1587, 1636; —müsellemleri beyi, 812, 1019; —piyâdeleri, 202; —piyâdeleri beyi, 202, 1635; —sübaşısı, 71; —yayaları beyi, 575

Lacan (sancağı), 757; — beyi, 158
Ladik (kazâsı), Amâsiyye'ye tâbi, 419, 452, 914; —çayırı, 1549; —kādîsı, 419
Lahcan begi, 771, 797
Lahsâ (vilâyeti), 49, 260, 301, 302, 618, 1126, 1129, 1130, 1131, 1132, 1146, 1414, 1446, 1456, 1630; —beylerbeyiliği, 366, 367; —beylerbeyisi, 49, 301, 302, 364, 366, 747, 1122, 1123, 1124, 1125, 1127, 1128, 1132, 1133, 1138, 1140, 1141, 1146, 1147, 1152, 1201, 1400, 1414, 1429, 1446, 1454, 1456, 1630, 1631, 1632; —benderleri, 1131, 1446; —dîvânı, 1630; —evkāfı, 49; —evkāfı

zevâ'idâtı, 49; —fethi, 1122; —hazînesi, 49; —kal'ası, 1128, 1132; —kādîsı, 1128, 1146; —kal'ası dizdârı, 1122; —kulları, 1456; —re'âyâsı, 1122

la'ib ü lehv, 239, 245, 246

lala, 532, 1080, 1235, 1424

LALA MUSTAFA BEG (PAŞA), Şehzâde Selîm'in lalası, 884, 1396, 1418, 1481

la'l hâtemler, 1400

Lapseki kādîsı, 1653, 1655

Lâr (vilâyeti), 1633; —pâdişâhı, 1633

LARDO, Eflâk voyvodasının adamı, 1394

Lârende kal'ası, Konya'da, 884; —müstahfızları, 884

Lârî akça, 616

Laşâk karyesi, Aşağa-Debri nâhiyesine tâbi, 1038

LAZ HASAN, Gelibolulu, 269

Lâzikıyye, 931; —kādîsı, 1041, 1178, 1407, 1424; —nâ'ibi, 211

Leccûn (sancağı), Şâm'da, 59, 631; —beyi, 632

Lerde karyesi, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818, 1038, 1058

Leş iskelesi, 289, 798, 813, 1346; —yolları, 1346

levend(ler), levendât (tâ'ifesi), 116, 128, 133, 134, 215, 253, 269, 274, 275, 295, 311, 320, 324, 348, 411, 443, 444, 451, 452, 455, 464, 485, 487, 508, 545, 554, 589, 738, 781, 783, 825, 826, 900, 901, 940, 987, 1044, 1045, 1112, 1120, 1175, 1264, 1275, 1291, 1295, 1304, 1306, 1310, 1311, 1335, 1337, 1340, 1360, 1361, 1397, 1410, 1419, 1511, 1517, 1520, 1522, 1527, 1533, 1545, 1561, 1601, 1606, 1620, 1644; —firkateleri, 1568; —gemileri, 1335, 1545; —harâmî tâifesi, 286; —hırsuz, 348; —kâfirler, 700, 1264; —kayıkları, 134, 135, 204, 253, 254, 269, 1120; —reîsleri, 1601; —sûhte tâifesi, 987

levendlik, 321

Lih (vilâyeti, memleketi= Lehistan), 93, 350, 373, 893, 951, 1283, 1623; —beyleri, 93; —cânibi, 323, 1639; —keferesi, 323, 1283, 1286; —Kralı, 94, 893, 954, 1283, 1457, 1551, 1623; —memleketi, 93, 1283; —serhad beyleri, 93; —serhaddi, 93; —sınırı, 1551; —tâifesi, 1158, 1623

LİKO, Keşanlı zimmî, 588

liman(lar), 43, 44, 108, 140, 215, 376, 444, 1517; —riyâseti ulûfesi, 1060

limon, 1520

Limye kādîsı, 967

Lipka, Klis'de bir nâhiye, 988

Lipva, 106, 1571; —beyi, 836, 1386; —kal'ası azebleri, 836; —re'âyâsı, 1386; —serhaddi, 279; —tahrîri, 1386

livâ tahrîri, 530

Livâdiye (kazâsı), 1601; —kādîsı, 1601

Livâne (sancağı), 659; —beyi, 1519; —kādîsı, 1519; —tahrîri, 659

LO, Senyör, dö, Françe elçisi, 1121

Lofça (kasabası), 1497; —voyvodası, 560

Lonkor karyesi, Livâdiye kazâsına tâbi, 1601

LUKA, dragoman, Boğdan voyvodasının adamı, hüküm götüren, 1525, 1536, 1551, 1623

Luposire, Semendire'de bir köy, 577

LUTFÎ, çakırcı âdemlerinden, hüküm götüren, 1035

LUTFÎ, hüküm götüren, 1376

LUTFÎ ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 1045

LUTFÎ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 1166

lüle, 23, 24, 1327

Ma'arra (sancağı), 31; —beyi, 31, 59, 76

Macar, 495, 516; —beyleri, 495, 1285; —Kralı, 407, 507, 1524; —vilâyeti, 407, 408, 1451

Macon sancağı tahrîri, 889

Maçin iskelelesi, 1284

Ma'den halkı, 369

ma'den, ma'âdin, 279, 577, 1015; —hıdmeti, 815

ma'denci(ler), 498, 774, 1433

MA'DİN (?), Bolu'da şirret ü şakâvet üzre olan, 638

MA'DİN (?), hârice zahîre kaçıran gemi reîsi, 128

Mâdin kal'ası, Klis'de, 903

madrabâz(lar) bk. matrabâz(lar)

Madric kasabası, 1195

Magaraska iskelesi, 963

MAGDA KÖPEK (?), rencber gemisi reîsi, 606

Magrib (sancağı), 432; —beyi, 252; —cânibi kralları, 495; —cânibleri, 139; —kalitası, 360

Magrib Trablusı, 624, 625, 629, 959; —beylerbeyisi, 248, 579, 580, 581, 583

Magribî tâ'ifesi, 1301

Mağnisa, 554, 1337; —imâreti, 554; —kadîsı, 472, 554

mahbes, 1288; —bozmak, 113

mahbûs, 289, 497, 532, 555, 608, 682, 708, 719, 840, 1204, 1221, 1470

mahfil-i Şer' 50, 1315

MÂHİR, ehl-i fesâddan, 224

mahkeme, 141, 560, 719; —basmak, 1134, 1540

mahkeme-i şerîf, 1120

mahlûl, 789; —defter, 906; —gedük, 618, 731, 1021; —timarlar, 186

MAHMÛD, Amâsiyye Beyi, 1011, 1440

MAHMÛD, arz getüren, hüküm götüren, 358, 1591

MAHMÛD, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden, 451

MAHMÛD, Budun Mîr-alemi, 704

MAHMÛD, çavuş-oğullarından, hüküm götüren, 835

MAHMÛD, Çorumlu, 1662

MAHMÛD, Dimetokalı, 1532

MAHMÛD, ehl-i fesâd, 224, 230, 231

MAHMÛD, Erzurum beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 763

MAHMÛD, Erzurum kulları bölük-başısı, hüküm götüren, 1177

MAHMÛD, Geredeli, 1420

MAHMÛD, Göl-bâzâr kazâsından, arz getüren, hüküm götüren, 1402

MAHMÛD, Göynik'de hırsuz, 570

MAHMÛD, Göynüklü Mengen-oğlu, sûhte, 455

MAHMÛD, Harman-dilü Boyu'nun beyi, 59

MAHMÛD, hâss emîni, 1322

MAHMÛD, imâret-i âmire mütevellîsi İslâm'ın adamı, hüküm götüren, 1041

MAHMÛD, İstanbul kādîsının dânişmendlerinden, hüküm götüren, 974

MAHMÛD, İstanbullu mübâşir, 1655

MAHMÛD, Karlı-ili Beyi, 437, 735, 873

MAHMÛD, Mar'aş'ı kitâbet eden Kırşehri Sancağı Beyi, 510, 628, 705, 1006

MAHMÛD, Mehâyif Müfettişi Ali Bey'in adamı, 66

MAHMÛD, Na'ldöken yürükleri sübaşısı, 965

MAHMÛD, Paşa kapucılarından, hüküm götüren, 671

MAHMÛD, Rûm-ilili Za'îm Mehmed-oğlu, 1014

MAHMÛD, Seçen Sancağı Beyi, 662, 663

MAHMÛD, Solnok Beyi, 27, 103, 106, 146, 181, 408

MAHMÛD, Solnok Sancağı Beyi, 90, 148

MAHMÛD, Şehzâde Bâyezîd'in Kapu-kethudâsı, 365

MAHMÛD, Şile sâkinlerinden, 110

MAHMÛD, Tireli, harâmî firkate gemileri levendlerinden, 1361

MAHMÛD, Uşak kazâsından, 1178, 1179, 1396, 1424

MAHMÛD, Üsküblü, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm götüren, 369

MAHMÛD, Vilâyet Kâtibi, 921

MAHMÛD, Zablana Ma'den Emîni, 577

MAHMÛD AGA, 21

MAHMÛD AGA, Süleymân Paşa'nın Kapucı-başısı, 153

MAHMÛD b. ALİ, Alaca-hisârlı harâmî sipâhî, 577

MAHMÛD b. HASAN BEG, 338, 770

MAHMÛD BEG (PAŞA), Mısr'da sancak tasarruf eden, bilâhere Yemen Beylerbeyisi, 998, 1000, 1009

MAHMÛD BEG, Dulkādiriyye vilâyetini tahrîr eden, 921

MAHMÛD ÇAVUŞ, 183

MAHMÛD ÇAVUŞ, Bâlî-oğlu, hüküm götüren, 642

MAHMÛD ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 3, 5, 313, 1018, 1495

MAHMÛD ÇAVUŞ, Erciş beyinin adamı, hüküm götüren, 1095

MAHMÛD ÇAVUŞ, hüküm götüren, 305, 426, 427, 773, 1418

MAHMÛD ÇAVUŞ, Nardalı, hüküm götüren, 437

MAHMÛD EMÎN, 432

MAHMÛD EMÎN, İstefelü, 561, 857

MAHMÛD EMÎN, müfettiş, 149, 945

MAHMÛD EMÎN, Nova emîni, 941

Mahmûd Paşa Hânı, İstanbul'da, 1190

Mahmûd Paşa hâsları, Kırk-kilise'de, 876

mahrem kâtibi, 637, 915

mahsûl(ât), 499, 553, 780, 806, 917, 946, 963, 1069, 1124, 1131, 1275, 1354; —ı hâssa, 106

mahzenler vaz' etmek, 1270

MAKSÛD, hüküm götüren, 1019

maktû' köyler, 541

Malâtıyye (sancağı), 1, 21, 22, 32, 33, 34, 218, 1073, 1100; —beyi, 22, 218, 657; —emînleri, 21; —geçidi, 1; —kādîsı, 218; —livâsı, 1322; —nâzırı, 1; —tahrîri, 42; —tahrîr defterleri, 1387

Malazgird (sancağı), 1073; —beyi, 512; —kal'ası, 512
MAKSÛD ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 221
MAKSÛD ÇAVUŞ, hüküm götüren, 99, 208, 1598
MAKSÛD KETHUDÂ, 924
mâl defterdârı, 656, 678, 833, 1352
mâl gāret (gasb, yağmâ) etmek, 411, 456, 483, 511, 516, 577, 600, 601, 718, 757, 838, 852, 912, 927, 930, 933, 953, 1058, 1070, 1074, 1087, 1181, 1195, 1212, 1219, 1220, 1264, 1346, 1360, 1438, 1444, 1540, 1601
mâl-ı cevâlî, 1069
mâl-ı gā'ib, 398
mâl-ı mefkūd, 398
mâl-ı mîrî (ayrıca bk. *mîrî mâl*), 127, 166, 347, 355, 541, 563, 594, 616, 628, 728, 748, 774, 867, 881, 883, 884, 895, 898, 932, 1129, 1131, 1146, 1295, 1300, 1306, 1322, 1332, 1351, 1388, 1389, 1395, 1414, 1458, 1479, 1584, 1585, 1606, 1612, 1633, 1651, 1658, 1659; —hıdmeti, 191, 479; —tahsîli, 1251
mâl-ı mukāta'a, 541
mâl-ı pâdişâhî, 927
mâl-ı vakf (evkaf), 138, 553, 562, 1090, 1572, 1586
mâ'-i âbyâr, 1076
Mâliyye (Hazînesi), 212, 219, 282, 330, 355, 501, 502, 692, 693, 747, 793, 895, 1209, 1234, 1238, 1242, 1266, 1516, 1517, 1538, 1621
MALKOÇ, Bosna Sancağı Beyi, 341, 344, 742, 753, 972, 1471, 1513, 1540, 1579, 1580
MALKOÇ, Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda'nın adamı, 489, 1394
MALKOÇ, sâbık Klis Sancağı Beyi, 1507
MALKOÇ, Segedin sancağı beyinin adamı, hüküm götüren, 1415
MALKOÇ, yasakcı, 1620
MALKOÇ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 692
mâl nâzırı, 219
Malta (adası), 1268; —kâfirleri, 267, 268
Mamanlu (?) **karyesi**, Gördük kazâsına tâbi, 1087
Mâmervân sancağı beyi, 1177, 1490
Manaca, Azak'da bir mahal, 1542
Manastır, 1363; —kādîsı, 559, 1468
MANAV ABDURRAHMÂN, mültezim, ayak âmili, 881
MANAV MEHMED, 1431
Manavgat müsellemleri, 575
mandıralar, 1181
Mandirili, Venedik barçalarından birinin adı, 561
Mandras karyesi, Alâ'iyye'ye bağlı, 933
MANO, Eflâk voyvodasının adamı, 1394
MANOL b. YANİ, İstanbullu, 1442
MANOL VELED-İ KONYAD, Silivri'de Metrepolid mahallesi'nde sâkin neccâr, 284
MANOL VELED-İ MARYOL, Silivri'de Metrepolid mahallesi'nde sâkin neccâr, 284
MANSÛR, Göynik'de elinde müzevver fetvâ bulunan, 636
MANSÛR, Kotur Beyi, 1221
MANSÛR b. ABDURRAHMÂN, Kudüslü kürek mahkûmu, 630
MANSÛR b. DERDÜK (?), tâ'ife-i Kûzetü'l-fevk Şeyhi, 59
MÂNSÛR b. ŞEREFUDDÎN, Nuhkerek nâhiyesi şeyhi, 59
Manyas (kazâsı), 451; —kādîsı, 326, 327, 538
MARAN, nâm-ı dîger: PAPAS, Köprülü kazâsında mütemekkin zimmî, 974
Maranda kal'ası, 1504
marçıl, 1459
Mardin, 1482, 1485; —alay-beyi, 21; —altı, 21; —kādîsı, 695, 859; —yolları, 62
Markaliç kal'ası, Delvine sancağında, 462
Marmara kādîsı, 284
MARNOCU SOGORYA, Venedik bâzergânı, 561
MARTİN NİKOLA, Çorlu'da mütemekkin zimmî, 1104
martolos(lar), 103, 822, 960, 1293, 1585; —başı ta'yîn olunmak, 511; —yazılmak, 511
Maruşa varoşı, Budun'da, 1415
Mar'aş, 463, 1472; —beylerbeyisi, 1472; —dağları (ormanları), 463; —kādîlığı re'âyâsı, 1249; —tahrîri, 705
Maskov (memleketi), ayrıca bk. Moskov, 350, 388, 894, 954; —beyi, 1048; —eşkıyâsı, 894; —keferesi, 93
maslak(lar), 871, 1089; —binâ etmek, 871
Mat kādîsı, 818
matbah, 101, 1327
Matbah-ı Âmire, 1161; —agnâmı, 914; —sebzecileri, 914
Matolta (?) **sancağı,** 771
matrabâz(lar), madrabâz(lar), 4, 597, 598, 916, 1226, 1270, 1364, 1648, 1652, 1653, 1654

MAVRANCALI MEMİ, Midilli adası'nda ehl-i fesâd, 557, 760
mazınna (vü müttehem), 321, 835, 840, 950, 1087, 1172, 1173, 1274, 1281, 1307, 1418, 1483, 1495, 1564, 1582, 1665
ma'zûl kādî, 1319
ma'zûl sipâhîler, 1047, 1054, 1066, 1073, 1111, 1393, 1565
ma'zûl timar sahipleri, 756
Meclis-i Şer' 110, 258, 718, 1150, 1216, 1441, 1443, 1468, 1469, 1554, 1582, 1625; —e da'vet etmek, 121
Medîne(-i Münevvere, Mutahhara), 990, 1062, 1136, 1381, 1383, 1384; —ahâlîsi, 542, 1187; —azebleri, 1435; —emîri, 977; —hisâr-erenleri, 1435;—kādîsı, 977, 1062, 1136, 1187, 1381; —kâtibi, 326, 327; —muhâfazası, 977
medrese, 939, 1233, 1411; —talebesi, 1136
Megri (ülkesi), 1168; —beyi, 1168
Megâmiz-oğulları, 59
mehâyif teftîşi, 65, 453
MEHMED, طارلق -oğulları'ndan Aydın-oğlu, hüküm götüren, 654
MEHMED, Acemî-oğlanı, hüküm götüren, 269
MEHMED, acemî-oğlanları kâtibi, 1397
MEHMED, âdet-i agnâm cem'ine me'mûr, 1332
MEHMED, Ağakis Beyi, 771
MEHMED, Ağriboz İskelesi Emîni, 750
MEHMED, Ağribozlu, 1591
MEHMED, Akbaş-oğlu, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden sipâhî, 451
MEHMED, Akpınarlu, müteveffâ Edirne Sübaşısı, 1583
MEHMED, Aksaray nâhiyesinde timar sâhibi sipâhî, 532, 1207
MEHMED, Alaca-hisâr zu'amâsından, hüküm götüren, 511, 1616
MEHMED, Alâ'iyye beyinin adamı, hüküm götüren, 933, 1448, 1253
MEHMED, Alâ'iyyeli, 1448
MEHMED, Ali-oğlu, ulûfelü bölük-başı, 1377
MEHMED, Amâsiyye Kal'ası Kethudâsı, 934
MEHMED, Amâsiyyeli mahbûs, 1345
MEHMED, âmil, 468
MEHMED, Ankara Dizdârı, 1232
MEHMED, arz getüren, hüküm götüren, at-gemisi reîsi, 1202
MEHMED, arz getüren, hüküm götüren, 1618, 1619
MEHMED, Aydın Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 1011
MEHMED, Aydın Sancağı Beyi, 537
MEHMED, Bâcdâr-oğlu, İlbasan sancağında, 1353
MEHMED, Bagdâd beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1656
MEHMED, Bâlî Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 1439
MEHMED, Bâlî Doğan-oğlu, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078
MEHMED, Balya Kādîsı, 451
MEHMED, Bergama Kal'ası Dizdârı Ali'nin oğlu, 1173
MEHMED, Bigalı mazınna, 1483
MEHMED, Bitlis beyinin adamı, hüküm götüren, 1117
MEHMED, Burusa Sübaşısı Kubâd'ın adamı, hüküm götüren, 359
MEHMED, Çadırcı Hacı-oğlu, Şâm Çavuşları Kethudâsı, 141
MEHMED, çavuş oğlanlarından, hüküm götüren, 25, 222, 320, 1192, 1491
MEHMED, Çelik Halîl-oğlu, Kiğı Beyi, 771
MEHMED, Çeri-başı, Midillü sâkinlerinden, 760
MEHMED, Dellâl Mustafa'nın karındaşı, hüküm götüren, 448
MEHMED, Delvine Beyi, 735, 845, 846
MEHMED, Delvine Sancağı Beyi, 462
MEHMED, Dergâh-ı Âlî yeniçerilerinden, hüküm götüren, 1012
MEHMED, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 1, 2, 16, 40, 45, 66, 69, 88, 142, 153, 366, 367, 368, 389, 401, 468, 470, 534, 546, 654, 695, 790, 791, 941, 950, 970, 1403, 1601, 1652
MEHMED, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mustafa Çavuş'un adamı, hüküm götüren, 441
MEHMED, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşlarından, Burusa'da nâzır, 1459, 1460
MEHMED, Dervîş Ali-oğlu, İznikli, 1602
MEHMED, deryâ muhâfazası hıdmetinde olan, 444, 761
MEHMED, Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinin reîsi, 70
MEHMED, Dimetokalı yolkesici, 877
MEHMED, Doğan-oğlu, 1443
MEHMED, Dukagin sancağı beyinin adamı, hüküm götüren, 289

MEHMED, Edirne'de Etmekci köyü'nde sâkin, hüküm götüren, 979
MEHMED, Edirne'ye tâbi Pınar-hisâr Kasabası Kādîsı, 17
MEHMED, eflâk-oğullarından, 1403
MEHMED, ehl-i fesâd tâcir, 497
MEHMED, Erzurum kulları kethudâsı, 1230, 1543
MEHMED, Gelibolu'da Voyvoda, 1175
MEHMED, Göynik'de hırsuz, 570
MEHMED, Hâce, Varna'da Bazarcık kasabası sâkinlerinden, 295
MEHMED, Hâce-zâde, Çeşme kazâsında deryâ muhâfazasında olan, 508
MEHMED, Hacı, Mostar zuʿamâsından, 827
MEHMED, Hacı, Radonik (?) maʿdencilerinden, 279
MEHMED, Hamîd-ili Beyi Yaʿkūb Bey'in adamı, hüküm götüren, 930, 987, 1233, 1243, 1250, 1256, 1280
MEHMED, Hamza-oğlu, Anabolu müstahfızlarından, 768
MEHMED, Hasan Çavuş âdemlerinden, 325
MEHMED, Hasan-keyf Sancağı Beyi, 1277
MEHMED, hâssa beytü'l-mâl emânetinden maʿzûl, hüküm götüren, 1445
MEHMED, Hatvan Beyi, 152, 157, 196, 298, 1149
MEHMED, Hışân-oğulları'ndan, 105, 115
MEHMED, Hızâne-i Âmire Defterdârı, 982
MEHMED, hüküm götüren, 837
MEHMED, İç-il Beyi, 850
MEHMED, İç-il karyesinden, arz getüren, hüküm götüren, 459
MEHMED, İlbasan'da gedük tasarruf eden timar sâhibi, 837
MEHMED, İlbasan'da kul-oğullarından, 837
MEHMED, İskarapar kalʿası dizdârı, 869
MEHMED, İskenderiyye kazâsında gedük mutasarrıfı, 1215
MEHMED, İstanbul Sübaşısı, 525
MEHMED, İstefelü, Ali Çelebî-oğlu, 561, 857, 1118
MEHMED, İznik'de zaʿim olan Hasan Bey'in adamı, 287
MEHMED, kapucılar kethudâsı, 1645
MEHMED, Kara Mûsâ-oğlu, Ruha sancağında sâkin, 1317
MEHMED, Kara-hisâr-ı Sâhib piyâdeleri beyi, 409, 812
MEHMED, Kara-Osmanlu karyesinden, 927
MEHMED, Karesi Beyi, 734
MEHMED, Karesi beyinin adamı, hüküm götüren, 708
MEHMED, Kastamoni beyinin kethudâsı, hüküm götüren, 1357
MEHMED, Kastamoni sancağına tâbi Taşköpri nâhiyesinde timar sahibi sipâhî, 1237
MEHMED, kâtib, 398
MEHMED, Kayseriyye sancağında timara mutasarrıf sipâhî, hüküm götüren, 1637
MEHMED, Kerek-Şevbek sancağında mütemekkin, 1438
MEHMED, Klis Beyi Ferhâd Bey'in adamı, hüküm götüren, 249, 903, 988, 1075, 1513
MEHMED, koyun emîni, 597, 1431, 1432, 1434
MEHMED, Köprülü kazâsında Dreşne karyesinde yeniçeri, 927
MEHMED, Kuds-i Şerîf ve Halîlü'r-rahmân Evkāfı Mütevellîsi, 1163
MEHMED, kullar kethudâsı, 1629
MEHMED, Kumaşcı-başı, 1514
MEHMED, Lahsâ Vilâyeti Beylerbeyisi, 747, 1122, 1123, 1633
MEHMED, Livâne Sancağı Beyi, 1519
MEHMED, Lofça voyvodasının adamı, arz getüren, hüküm götüren, 560
MEHMED, Mağnisalı, kürek mahkûmu, 472
MEHMED, Malâtıyye beyi iken fevt olan Ferhâd Bey'in oğlu, 657
MEHMED, Malâtıyye Nâzırı, 1
MEHMED, Mohaç Beyi, 698, 807, 1153
MEHMED, Mohaç Beyi Mehmed Bey'in adamı, hüküm götüren, 585, 604, 698, 702, 714, 807, 1153, 1293
MEHMED, muhzır yoldaşı, 497
MEHMED, Mustafa-oğlu, Anabolu'da gemi reîsi, 768
MEHMED, Mürüvvet-oğlu, sipâhî, 715, 838
MEHMED, Nâzır-ı Emvâl ve Zaʿîm, 521, 963, 1374, 1476
MEHMED, Oruç-oğlu, Çatalca'ya tâbi İdris-obası karyesinden, harâmîleri yataklandıran sipâhî, 445, 446
MEHMED, Özi kalʿası taʿmîrine meʾmûr zaʿîm, 1321
MEHMED, Peçuy Beyi, 1477
MEHMED, Prizrin Beyi'nin adamı, 137

MEHMED, Râşid-oğlu, Bâdiye Beyi, bilâhare Uyûn Sancağı Beyi, 1454
MEHMED, Rûm-ili'de zaʿîm, 1014
MEHMED, sâbık Hırsova Kethudâsı, 1421
MEHMED, sağ-ulûfecilerden, hüküm götüren, 1479
MEHMED, sarrâc, 1010
MEHMED, Saruhan piyâdeleri beyi, 812
MEHMED, Seçen sancağından maʿzûl, 371
MEHMED, segbân-başı, 329
MEHMED, Seksar beyinin Macariyyü'l-asl kapucı-başısı, 964
MEHMED, Selânik kazâsında sipâhî, 559
MEHMED, Semendire beyinin adamı, hüküm götüren, 1585
MEHMED, Silistre Beyi, Boğdan voyvodasının ihtidâ eden oğlu, 651
MEHMED, Sinân Kethudâ'nın adamı, 201
MEHMED, sipâhî-oğlanları zümresinden, 188
MEHMED, Şehzâde Selim'in lalası oğlu, 36
MEHMED, Şeyhî-oğlu, Antâkıyyeli, 1430
MEHMED, Tercemân, hüküm götüren, 861, 862
MEHMED, Tireli gemi reîsi, 1601
MEHMED, Tokatlı maktûl bâzergân, 893
MEHMED, Topcı-zâde, 561, 857
MEHMED, Turhal Dizdârı, 759, 934
MEHMED, tüccâr aʿcemlerinden, 471
MEHMED, Usturgön Beyi, 948
MEHMED, Üsküb hıfzına meʾmûr, 944
MEHMED, Üsküdarlı, 1013
MEHMED, Varna'da Keligra hisârında vâki Sarı Saltuk zâviyesi'nde ışık tâʾifesinden, 418
MEHMED, Yeniçeri-oğlu, sipâhî-oğlanları zümresinden, 519
MEHMED, Zaʿîm Hasan'ın adamı, hüküm götüren, 1159
MEHMED AGA, Çine kazâsı sâkinlerinden, 1030
MEHMED b. AHMED, Gönen kazâsına tâbi Kum karyesi mütemekkinlerinden levend, 1397
MEHMED b. AHMED, iskele âmili, 1120
MEHMED b. ALİ, Mağnisalı kürek mahkûmu, 630
MEHMED b. HAMZA, Köprülü kazâsından celeb, 1489
MEHMED b. HASAN, Vidinli sipâhî, 1578
MEHMED b. MAHMÛD, Rodos'da hisâr-eri, 611
MEHMED b. MÛSÂ, Haslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı, 1137
MEHMED b. MÜRÜVVET VOYVODA, Çatalca'ya tâbi Ulaslı karyesinden sipâhî, harâmî, 445, 446
MEHMED b. SEYYİD KEMÂL, Seyyid, Şehirköy kasabasında maktûl, 937
MEHMED b. VELÎ, 904, 1114, 1288
MEHMED b. YÛSUF, Işıklı kürek mahkûmu, 630
MEHMED BEG, Borçka kalʿası muhâfızı, 1195
MEHMED BEG, Dukagin-zâde, 643, 646
MEHMED BEG, koyun emîni, hüküm götüren, 1401
MEHMED BEG, Mihal-oğlu, 1339
MEHMED BEG, sâbık Şâm Beylerbeyisi, 804
MEHMED BEG, Tercemân, 1251
MEHMED ÇAVUŞ, 131, 466, 724
MEHMED ÇAVUŞ, Arslan-oğlu, 534
MEHMED ÇAVUŞ, Hâss-ı Harc Emîni, hüküm götüren, 887
MEHMED ÇAVUŞ, hüküm götüren, 38, 43, 78, 83, 89, 132, 236, 237, 305, 332, 365, 476, 506, 517, 528, 529, 627, 679, 695, 715, 741, 769, 817, 838, 866, 885, 898, 937, 941, 945, 950, 965, 986, 992, 994, 997, 1008, 1016, 1054, 1056, 1112, 1119, 1154, 1209, 1361, 1393, 1477, 1577, 1593, 1648, 1660
MEHMED ÇAVUŞ, Kara-hisâr-ı Şarki beyinin adamı, hüküm götüren, 722
MEHMED ÇAVUŞ, Karamanlı, hüküm götüren, 95, 474
MEHMED ÇAVUŞ, Mudurnulu, 212
MEHMED ÇAVUŞ, mübâşir, 1296
MEHMED ÇAVUŞ, Niğebolı sancağında timar sahibi sipâhî, 559
MEHMED ÇAVUŞ, Selânik kazâsında sipâhî, 559
MEHMED ÇAVUŞ, Serfice kazâsında sipâhî, 559
MEHMED ÇAVUŞ, Tırhala sancağında timar sahibi sipâhî, 559
MEHMED ÇAVUŞ, usta hısmı, hüküm götüren, 1047, 1048
MEHMED ÇAVUŞ, Üsküb sancağında timar sahibi sipâhî, 559
MEHMED ÇELEBÎ, 536
MEHMED ÇELEBÎ, Arab cânibi (Haleb) Vilâyeti Hızâne-i Âmire Defterdârı, 317, 347, 355, 628, 643
MEHMED ÇELEBÎ, hüküm götüren, 556, 1642
MEHMED ÇELEBÎ, Özi kalʿası taʿmîrine taʿyîn olunan zaʿîm, 897

MEHMED ÇELEBÎ, Silistre'de zeʿâmete mutasarrıf, 1467
MEHMED ÇELEBÎ, Yanbolulu, zaʿîm, 323, 418, 514, 543, 935, 936, 1642
MEHMED ÇELEBÎ, Zaʿîm ve Nâzır-ı Emvâl, hüküm götüren, 473, 520, 521, 522, 527, 559, 1333, 1644, 1651
MEHMED FAKİH, Aydınlı, 1598
MEHMED HÂN, İskenderiyye Sancağı Beyi, 319, 718, 932, 1219, 1220, 1613, 1616
MEHMED HÂN, Kırım Hânı, 688, 710, 724, 951, 1195, 1390, 1474, 1508, 1509
MEHMED KETHUDÂ, Mohaç beyinin adamı, hüküm götüren, 960, 964
MEHMED PAŞA, 436, 494, 641, 769, 845
MEHMED PAŞA, Dukagin-oğlu, 513
MEHMED PAŞA, Kostaniçe kalʿası'nın fethi sırasında şehîd olan, 972
MEHMED PAŞA, Mohaç Beyi, 1513
MEHMED PAŞA, Rûm-ili Beylerbeyisi, 867
MEHMED PAŞA, Vezîr, 1, 16, 22, 32, 34, 36, 37, 52, 53, 54, 65, 144, 225, 227, 228, 265, 329, 330, 331, 387, 396; 564, 565, 566, 678, 713, 747, 751, 764, 765, 776, 777, 778, 784, 785, 786, 789, 819, 834, 849, 1185, 1209, 1227, 1246, 1317, 1355, 1377, 1378, 1379, 1380, 1430
MEHMED RÂŞİD, 1414
MEHMED ŞAH, Ergani Beyi, 440
MEHMED ŞÂH, Gâzî Kıran-oğlu, 233, 273
MEHMED ŞEYH, Germiyanlı kürek mahkûmu, 630
MEHMED VELÎ, Doğancı-başı, 1472
Mehmed Paşa medresesi, İznik'de, 1197
mehr, 451
Mekke(-i Mükerreme, Muʿazzama, Müşerrefe), 990, 1088, 1090, 1572; —ahâlîsi, 1184, 1199; —emîri (şerîfi), 905, 977, 1429, 1493, 1499; —fukarâsı, 542, 990; —kādîsı, 550, 1088, 1184, 1186, 1199, 1541; —mücâvirleri, 1541
Melʿa, 91
melâʿib ü menâhî, 239; —irtikâb etmek, 239, 245, 246
melbûsât, 980
MELEK MEHMED, Leccûn Beyi, 632
mellâhlar, 1131
Mellâşî Garbî tâʾifesi, Antâliyye'de, 987
Memâlik-i husrevâne, 959
Memâlik-i mahmiyye, 245, 246, 384, 579, 716
Memâlik-i mahrûse, 30, 55, 57, 59, 106, 111, 147, 148, 167, 173, 197, 206, 239, 243, 245, 250, 310, 323, 329, 335, 336, 344, 369, 381, 384, 417, 418, 473, 509, 516, 527, 579, 753, 806, 832, 864, 959, 1034, 1047, 1048, 1049, 1066, 1073, 1099, 1143, 1145, 1146, 1164, 1266, 1330, 1451, 1453, 1478, 1488, 1507, 1525, 1527, 1528, 1572, 1622, 1641, 1663; —reʿâyâsı, 1075; —serhaddi, 206
memâlik-i İslâm(iyye), 527, 625, 954
memâlik-i mahmiyye-i İslâm, 1449, 1560
MEMÇE b. HACI, Hayrabolu kazâsından, 687
memhûr urgan kesmek, 325
MEMİ, arz getüren, hüküm götüren, 168
MEMİ, Bayramlu kazâsında sâkin, 168
MEMİ, Değirmenci-oğlu, Ferecik kazâsına tâbi, Saruhanlı karyesinde mütemekkin levend, 1274
MEMİ, Delvine'de timar sahibi sipâhî, 559
MEMİ, Eflâk voyvodasının adamı, hüküm götüren, 1086
MEMİ, gazzâz, 497
MEMİ, Göbek-oğlu, Uşak kazâsında sâkin, 1178, 1424
MEMİ, Hacı Kābil-oğlu, Galata azeblerinden, 19
MEMİ, levend kayıkları reîslerinden, 1120
MEMİ, mahbûs, 682
MEMİ, Moravik dizdârı, 1334
MEMİ, Pare ? (پاره) sübaşılarından, 1287
MEMİ, sâbık Bergama Sübaşısı Muharrem'in kullarından, 1307
MEMİ, şakî, 802
MEMİ, Yergöğülü hırsuz, 816
MEMİ b. ALİ, İstanbullu, kürek mahkûmu, 630
MEMİ b. CAʿFER, Köprülü kazâsında Dreşne karyesinden yeniçeri, 927
MEMİ FAKİH, Bilecik maʿdenini refʿ etdirmek isteyen şakî, 171, 258
MEMİ REʾÎS, Geyveli şakî, 352
MEMİ ŞÂH, Kırşehri Beyi, 1258
MEMİŞ, Kırşehri Beyi, 767, 825, 898, 947, 1295, 1612
memleha(lar), 253, 275, 806, 1209
memleket harâm-zâdesi, 36
memleket voyvodası, 424
menâre, 117, 195
menâzil (ayrıca bk. menzil), 129, 281; —ü merâhil, 129, 305

Menemen kādîsı, 1169
Menfelûtıyye, Mısr'a tâbi, 671
Menkûb kādîsı, 536
Menlik sancağı tahrîri, 648
Menteşe (sancağı, vilâyeti), 411, 423, 828; —beyi, 901, 1276, 1410; —kādîsı, 411; —piyâdeleri beyi, 812
menzil, 1563
Merargird kalʿası, 679
MERCÂN, Rıdvân Çavuş'un kulu, 371
MERCÂN-OĞLI, Hoca, Burusalı, 1328
Mercânü'l-fev (?) nâhiyesi, 59
MERDÎ İSKENDER ÇAVUŞ, Durdu Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 452, 453
Merdit âsîleri, Dukagin âsîlerine verilen isim, 289
meremmât, 306, 743
Meriç nehri, 871
merkeb, 750; —yükü, 290
mermer, 798; —şâhî dülbend, 1080
Mernefâc ? (مرنفاج) **kalʿası**, Erdel'de, 1451
Mertek kalʿası, 926
Merzifon, 219, 224, 452; —kādîsı, 261
merʿâ münâzaʿası, 459
mesâkîn, 863
mesâlih-i mîrî, 978
mesâlih-i Müslimîn, 193
mesâlih-i nâs, 978
mescid (ayrıca bk. câmiʿ), 290, 472, 553, 562, 635, 799, 1089, 1190, 1193, 1235, 1349, 1362; —binâ etmek, 117, 195, 635, 993, 1106, 1107, 1108; —taʿmîri, 195, 1349
Mescid-i Ömerî(-i Nûrî), Şâm'da, 1556, 1557
Mescidü'l-Harâm, 1089
MESÎH, Dukagin Sancağı Beyi'nin Kethudâsı, hüküm götüren, 1217
MESİH, Kangırı beyinin adamı, hüküm götüren, 1254
Mesina, 139, 345, 346; —gemisi, 345; —memlehası, 806
Mesked ? (مسكد), Lehistan'da bir mahal, 893
mesken, 119; —tedârük etmek, 119
meskûkât, 616
MESTAN, Bozoklu sipâhî, 1258
meşâyıh, 483, 939; —ı Urbân, 579
Meşk-âbâd nâhiyesi, 757
meşkûk kalp akça, 1150
Metrepolid mahallesi, Silivri'de, 284
metrepolid, 627
metrûkât, 291, 1086, 1141, 1201
mevâcib, 11, 605, 615, 617, 681, 741, 743, 903, 1124, 1127, 1130, 1425, 1630; —ehli, 11, 249; —havâle etdirmek, 903; —tevziʿi, 11
Mevisladine karyesi, Pojega'da Drava nehri yalısında, 699
mevkūfât, 398
mevsim koyunları, 479, 872, 1279
meyhâne(ler), 359, 358
meyhâneci kâfir, 313
meyve, ayrıca bk. yemiş, 1574
Meyyit karyesi, Dukagin'de, 289
mezâlim, 1510, 1555
Mezerak (kazâsı), 845; —kādîsı, 845
MEZÎD, Vezîr Mehmed Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 1430
Mezkûk hâkimi, 1036
mezraʿa(lar), mezâriʿ 27, 106, 397, 572, 726, 844, 1023, 1075, 1294, 1312, 1439, 1518, 1519, 1637; —şeneltmek, 844
Mezraʿa- i طلو, Şâm vilâyetinde, havâss-ı hümâyûndan, 1267
Mezraʿa-i Kenîse, Şâm vilâyetinde, havâss-ı hümâyûndan, 1267
Mezraʿa-i Sûfiyye, Şâm vilâyetinde, havâss-ı hümâyûndan, 1267
Meʿâzir (معازر) , Gelibolu'da bir mahal, 1175
meʾkûlât, 317, 980, 1613
Mısr, 40, 156, 267, 268, 351, 390, 549, 552, 553, 555, 565, 566, 586, 589, 631, 632, 634, 671, 998, 1006, 1017, 1060, 1069, 1191, 1326, 1344, 1553, 1572, 1645, 1647; —beylerbeyiliği, 1645; —beylerbeyisi, 91, 135, 156, 252, 351, 382, 436, 481, 497, 541, 542, 547, 548, 549, 550, 552, 553, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 589, 631, 633, 671, 781, 939, 952, 968, 983, 990, 998, 1002, 1004, 1006, 1009, 1014, 1022, 1032, 1060, 1062, 1063, 1069, 1071, 1092, 1115, 1155, 1156, 1223, 1326, 1344, 1383, 1384, 1480, 1541, 1553, 1572, 1645, 1659; —defterdârı, 436; —Dîvânı, 983; —Dîvânı müteferrikaları, 1223; —emîr-i hâccı, 968; —gemileri, 1191, 1302; —hazînesi, 747, 765, 990, 1006, 1092, 1572, 1658, 1659; —hazînesi vâridâtı, 1069; —kadırgaları, 1517; —kādîsı, 589, 939, 1383; —kapudanı, 131, 132, 133, 136, 139, 215, 360, 361, 781, 1032, 1335, 1344, 1356; —kulları, 553; —muhâfazası, 1572;

—müteferrikaları, 1014; —yeniçerileri, 564, 565, 566; —yolu, 929
Midillü (adası, sancağı), 901; —halkı, 557, 760; —beyi, 580, 583, 708, 732, 735, 760, 923, 1517, 1618; —hisâr-erenleri, 760; —kādîsı, 557, 760, 1498; —muhâfazası, 1310, 1311; —reʿâyâsı, 760; —sipâhîleri, 1202
Migalkara, 588, 1362, 1603; —kādîsı, 116, 192, 193, 207, 598, 1236, 1362, 1582, 1648, 1655
MİHAİL, Boğdanlı, ehl-i fesâd ü şenâʿat zimmî, 465
MİHAL, Erdel bolarlarından, 1451
MİHAL, Erdel Kralı'nın Elçisi, 676, 677
MİHAL, Gelibolu'da iltizâm emîni, 269
MİHAL DİMİTRİ, neccâr, 284
MİHAL-OĞLI, bk. Mehmed Beg, Mihal-oğlu
Mihalıç kādîlığı, 881
Mihalıç kādîsı, 195
Mihalıççık kādîlığı, 65
Mihallu, 520
MİHNE (?) YUVAN, kürek mahkûmu zimmî, 854
Mihrânî begi, 336
Milân kādîsı, 612
milh, 1479
minâre, bk. menâre
MİRÇO VOYVODA, Eflâk Voyvodası, 373, 401, 402, 404, 405, 470, 495, 649, 720, 721, 1244, 1449, 1533, 1560, 1599
Mirez karyesi, Lahsâ'da, 1146
MÎR ALİ b. TURABEG, Leccûn livâsında sâkin, 59
MÎR HÜSEYİN, nâhiye-i میرانسیه Şeyhi, 59
MÎR İMÂDÜDDÎN, 679
MÎR KANSÛH, Cebel-i İbn-i Sâʿid nâhiyesinde zeʿâmet tasarruf eden, 59
MÎR KAYIT BEG, nâhiye-i Cebel-i Kesrevân'da zeʿâmete mutasarrıf, 59
MÎR KORKMAZ, nâhiye-ı İbn-i Maʿn Şeyhi, 59
MÎR KĀSIM, Acur'da sâkin, 1605
MÎR MANSÛR, nâhiye-i منبر انسیه Şeyhi, 59
MÎR MÛSÂ, nâhiye-i Baʿlbek'de zeʿâmet tasarruf eden, 59
MÎR ŞEYH, hüküm götüren Arab, 719
mîrî, 42, 85, 126, 195, 285, 397, 500, 537, 552, 657, 673, 780, 924, 977, 988, 1001, 1105, 1115, 1123, 1126, 1201, 1215, 1277, 1306, 1314, 1398, 1467, 1482, 1485, 1539, 1584, 1606, 1658; —akça, 428, 1176; —anbâr hıdmeti, 689, 691; —biçici, 571; —buz kayıkları, 1447; —çayır hıdmeti, 1137; —çayırlar, 907, 1549; —deve, 808; —doğan, 1472; —fundacı, 571; —gemiler, 470, 1654; —gümrük, 606; —gümüş, 577; —hammâm, 794; —hıdmet, 597, 691, 867; —iş, 1094; —kadırga mühimmi, 621; —kalita, 1060; —kayıklar, 1516; —koyun, 688; —mahsûl, 1124; —mâl, 347, 748, 780; —mukāataʿât, 1651; —otluk, 1162; —raht 1391; —tereke, 216, 1056, 1654; —tüfeng kârhânesi mühimmi, 544; —ye zabt etmek, 86, 540, 552; —yük, 1459
mîr-i ahur (mîr-ahur), 1162, 1391
mîr-i alem (mîr-alem), 704
mîr-i hâcc (mîr-hacc), emîr-i hâcc, 968, 1553
mîr-i livâ (mîr-livâ), 1376
mîrzâ(lar), 832, 953, 954, 995
MÎRZÂ, Zaʾîm, hüküm götüren, 363
MÎRZÂ ALİ, Kızılbaş'a tâbi Durak memleketinin hâkimi, 1143
MÎRZÂ ALİ, Mâmervân Sancağı Beyi, 1177, 1490
Mise karyesi, Bolu'ya tâbi Borlu nâhiyesinde, 1569
Misina kalʿası, 518
mitresler, 1268
miʿmâr(lar), 23, 834, 1106, 1333; —başı, 68, 82
Mod-ova maʿdeni, 279
Mod-ova parkanı dizdârlığı, 279
Mohaç (sancağı, livâsı), 342, 509, 585, 604, 698, 702, 807, 1293; —beyi, 509, 698, 714, 807, 960, 964, 1153, 1293, 1513; —kādîsı, 380, 714; —sipâhîleri, 698; —seddi, 604; —varoşu, 960, 1338
Molkaç ? (موناچ) **kalʿası**, Erdel vilâyetinde, 1068
MONLÂ HASAN rüʾûsu, 901
MONLÂ MEHMED, hüküm götüren, 606
Monlâ Gürânî Mahallesi, 713
MONOL YORGİ, neccâr, 284
Mora (sancağı), 247, 250; —beyi, 247, 250, 437, 518, 733, 875, 878, 955, 1228, 1664; —hâsları, 445, 446; —harclıkcıları, 559; —kādîsı, 488, 1282; —sipâhîleri, 955, 956, 732, sipâhîleri, 1008
Moravik dizdârı, 1334
Morik ? (مورنیک) **kalʿası**, Dukagin'de, 928
Moskov, Maskov, Moskof (memleketi, vilâyeti) (ayrıca bk. Maskov), 527, 623, 801, 1158,

1266; —askeri, 323; —beyi, 949; —cânibi, 1165; —keferesi, küffârı, 83, 1158
Mostar kasabası, 827
Moton, 875; —kalʿası, 874; —limanı, 873, 878, 1268
muʿâf(iyet) (ayrıca bk. vergi muʿâfiyeti), 57, 60, 1116, 1276; —köyler, 172; —ü müsellem, 59, 375, 494, 993, 1585
muʿâf-nâme, 375, 1538
muʿâhede-i hümâyûn, 59
muʿâhede-i şerîf, 147
muʿallim-hâne, 1349; —binâ etdirmek, 1272
Muʿazzamiyye, Şâm sancağında havâss-ı hümâyûndan bir köy, 127
Mud kazası, İç-il sancağında, 850
Mudur (?) karyesi, Gördük kazâsına tâbi, 1087
Mudurnı kādîsı, 221
mufassal muhâsebe defterleri, 306, 307
mufassal tahrîr, 434; —defterleri, 174, 434, 889, 1387
muhâfaza hıdmeti, 111
muhallefât, 41, 657, 661, 1086, 1141, 1467, 1476
MUHAMMED, Maʿarra'da sâkin Setliş-oğulları'ndan, 31
MUHAMMED, Mukaddim, nâhiye-i Zebîbe Şeyhi, 59
MUHAMMED, nâhiye-i Dağ Arablarının Şeyhi, 59
MUHAMMED, nâhiye-i Şevku'l-Ebyâz Şeyhi, 59
MUHAMMED, nâhiye-i Şeyh'de Şeyh, 59
MUHAMMED b. SAʿD, nâhiye-i Zeydânî'de Şeyh, 59
MUHAMMED b. TEVBE, Livâʾ-i Nablus'a tâbi tâʾife-i Kavâdire Şeyhi, 59
MUHAMMED BEG, Üzeyr Beyi, 59
MUHAMMED ÇELEBÎ, Medîne-i Münevvere Kâtibi, 326, 327
MUHAMMED el-CELÎS, nâhiye-i Benî-Hâzeyd Şeyhi, 59
MUHAMMED MEKÎS (?), Sâlur Kethudâsı, 59
MUHAMMEDÎ MÎRZÂ, yukaru cânib beylerinden, 1296
Muhammedî akça, 616
muhamminler, 195
MUHARREM, Bergama Sübaşısı, 1173, 1307, 1564
MUHARREM, Bigalı mazınna, 1483
MUHARREM ÇELEBÎ, Karaman beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1207
muhâsebe defterleri, 648, 1127
MUHİB, hüküm götüren, 99
MUHSİN, hüküm getüren, 1609
MUHSİN, sâbık Bozok Beyi, 1419
muhtesib, 290, 1574, 1597; —kethudâsı, 855
MUHYİDDÎN, Amâsiyye Kādîsı ve Nâzır-ı Emvâl, 280, 281, 898, 1295
MUHYİDDÎN, Aydın Kādîsı, 1598
MUHYİDDÎN, Gördös Kādîsı, 1087
MUHYİDDÎN, sâbık Kādî-asker, 1119
MUHYİDDÎN, sâbık Mekke-i Mükerreme Kādîsı, 1541
MUHYİDDÎN, Saltuk Boyacı-oğlu, Vîrânşehri kazâsına tâbi Kabak karyesinden, 1358
MUHYİDDÎN, Yoros ve Tavas kadılıklarından maʿzûl, 318
muhzır, 497, 504, 636, 637, 660, 1282, 1363, 1620; —başı, 459, 1620
MUHZIR, hüküm götüren, 263
Mujak karyesi, Edirne'de, 871
mukaddemler, 202, 707
mukarrer-nâme, 532
mukāataʿa, mukāataʿât, 398, 436, 541, 881, 883, 1236, 1662; —âmilleri, 1094; —battâl eylemek, 1306; —defter(ler)i, 436, 541; —müfettîşi, 932; —nâzırları, 827
mukāataʿacı, 436
mukātele, 38, 57, 59, 898, 1233, 1544, 1622
mumcı, 777
Murâd Fakihler karyesi, Pazarcık kazâsına tâbi, 258
MURÂD, روذور aşîreti Beyi, 158
MURÂD, Aclun Beyi, 1294
MURÂD, Amâsiyye kalʿası kethudâsı, hüküm götüren, 900
MURÂD, arz getüren, hüküm götüren, 124
MURÂD, aşîret ağası, 757
MURÂD, Ayasuluğlu levend, 508
MURÂD, Bosna beyinin adamı, hüküm götüren, 1305
MURÂD, Erzurum beylerbeyisinin kethudâsı, 829
MURÂD, Haleb beylerbeyisinin kapu kethudâsı, hüküm götüren, 701, 728, 829, 1539
MURÂD, Hamîd-ili Beyi Mustafa Bey'in adamı, 438
MURÂD, hüküm götüren, 145
MURÂD, kalʿa kethudâsı, hüküm götüren, 856
MURÂD, Ordu-yı Hümâyûn kassâblarından, 142

MURÂD, Selemiyye sancağı tahrîr kâtibi, 1094
MURÂD, Serfice kazâsında timar sâhibi, 1624
MURÂD, Tercemân, hüküm götüren, 103
MURÂD, Zaʿîm Hamza'nın adamı, hüküm götüren, 1466
MURÂD b. HIZIR, Varna kazâsına tâbi Balçık kasabasından celeb, 1651
MURÂD b. ÎSÂ, Haslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı, 1137
MURÂD ÇELEBÎ, Arab (Haleb) Defterdârı, 42, 290, 297, 398, 531, 595, 1271, 1348, 1492, 1417, 1543, 1659
MURÂD KETHUDÂ, hüküm götüren, 565, 576
MURÂD PAŞA, Lahsâ Beylerbeyisi, 366, 367, 1131, 1132, 1133, 1446, 1454, 1630, 1631; —Musul Sancağı Beylerbeyiliği, 237, 238, 333, 339, 366, 367, 387
MURÂD REʾÎS (ŞÂH), Bahreyn Cezîresi Hâkimi, 364, 366, 747
MURÂD VOYVODA, Rûm-ili Beylerbeyisi Mustafa Paşa hâsları zâbiti, 1332
MURTAZÂ, Silistre beyinin kethudâsı, hüküm götüren, 1390, 1393, 1421, 1449, 1476, 1511
Mûsâ Hocalı karyesi, Tarhala kazâsına tâbi, 1087, 1522
MÛSÂ, بن-oğulları'ndan, 1196
MÛSÂ, Burusa'da Yahûdî sarrâf, 865
MÛSÂ, Dergâh-ı Muʿallâ yaya-başılarından, 430
MÛSÂ, Eskişehir'de mütemekkin ehl-i fesâd, 1172
MÛSÂ, Eskişehirli maktûl, 1172
MÛSÂ, Hasan Çavuş-oğlu, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşları oğlanlarından, hüküm götüren, 608, 682, 687
MÛSÂ, İznikli, 1602
MÛSÂ, Saruhan Sancağı Beyi, 1103
MÛSÂ, Türkmen boy-beylerinden, 59
MÛSÂ, Yanbolu'da sâkin maktûl, 1212
MÛSÂ AGA, Travnik kalʿası dizdârlığından maʿzûl, 372
MÛSÂ b. MEHMED, Bolulu kürek mahkûmu, 630
MÛSÂ b. MUSTAFA, piyâde tâifesinden, 660
MÛSÂ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 416
MÛSÂ FAKÎH, Çorumlu, 1662
MÛSÂ-OĞLI, Cevlân جولان nâhiyesinde şeyh, 59
MUSLI, Ankara'da erbâb-ı timardan Ali'nin hıdmetkârı, 1245
MUSLI, Ankara'da gurebâ zümresinden Buğucu Ahmed'in hıdmetkârı, 820
MUSLI ÇAVUŞ, hüküm götüren, 649, 651
MUSLİHUDDÎN, Aydos Kādîsı, 938
MUSLİHUDDÎN, Burusa'da Emîr Sultân Medresesi mütevellîsi, 1619
MUSLİHUDDÎN, Daday kādîlığından maʿzûl, 870
MUSLİHUDDÎN, gemi reîsi, 1228
MUSLİHUDDÎN, Koca-ili sancağını tahrîr eden, 428, 673
MUSLİHUDDÎN, Üsküb Kādîsı, 950, 1083, 1105, 1119, 1151
MUSTAFA, Amâsiyye kādîsının adamı, 1549
MUSTAFA, Anadolu Defterleri Emîni, 1439
MUSTAFA, arz getüren, hüküm götüren, 428, 1325
MUSTAFA, Aydın Beyi, 411, 812, 1360, 1568
MUSTAFA, Aydın Müsellemleri Beyi, 1627
MUSTAFA, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden sipâhî, 451
MUSTAFA, Bayburd Dizdârı, 1342
MUSTAFA, Biga beyinin adamı, hüküm götüren, 1483
MUSTAFA, Bozacı-oğlu, 637
MUSTAFA, Bölük-başı, Midillü hisâr-erenlerinden, hüküm götüren, 760
MUSTAFA, bölük halkından, hüküm götüren, 545
MUSTAFA, Burusa'da dellâl olup taş gemisine koşulan, 448
MUSTAFA, Burusa'da Kırık karyesinden, 1586
MUSTAFA, Burusa'da Seyyid Mehmed el-Buhârî imâreti mütevellîsi, 1586
MUSTAFA, çavuş-oğullarından, 1033, 1461
MUSTAFA, Çorlulu, 1447
MUSTAFA, Çubuk Çeri-başısı, 1450
MUSTAFA, Demirci halkından, 1554
MUSTAFA, Dergâh-ı Muʿallâ çâşnigîrlerinden, 1017
MUSTAFA, Dizdâr Keyvân'ın adamı, 926
MUSTAFA, Dizdâr-oğlu, 1470
MUSTAFA, Doğan-oğlu, İlbasan sancağında Petril nâhiyesinden harâmî, 1346, 1353
MUSTAFA, Edirne'de zaʿîm, 1150
MUSTAFA, Edremid Kādîsı ve Nâzır-ı Emvâl olan Kemâl'in adamı, hüküm götüren, 433, 451, 496, 782
MUSTAFA, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 912
MUSTAFA, Erzurum timarları defterdârı, 1519
MUSTAFA, Feres nâzırının adamı, 326
MUSTAFA, Galata azeblerinden, 19

MUSTAFA, Geyveli, 1376
MUSTAFA, Hamîd-ili Beyi, 438
MUSTAFA, Hamîd-ili'nde Müderris müteveffâ Caʿfer'in kızının velîsi, 1256
MUSTAFA, hâssa reîslerden, 1007
MUSTAFA, hâssa-i hümâyûn tâcirlerinden, 801, 1551
MUSTAFA, Hırsova Kethudâsı, 1421
MUSTAFA, Hüdâvendigâr Sancağı piyâdeleri beyi, 812, 1531
MUSTAFA, hüküm götüren, 911
MUSTAFA, hüküm götüren tâcir, 683
MUSTAFA, İç-il sancağı Mud kazâsında sâkin, 850
MUSTAFA, İlbasan eşkıyâsından, 1443
MUSTAFA, İskenderiyye'de timar sahibi sipâhî, 559
MUSTAFA, İstanbul'da Muhtesib-oğlanı, 855
MUSTAFA, Kara Boyacı-oğlu, Göynük kazâsına tâbi Yürükler karyesinden, harâmî levend, 455
MUSTAFA, Ahmed Paşa'nın voyvodası, 85
MUSTAFA, ahur halkından, 23
MUSTAFA, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078
MUSTAFA, Akkerman Beyi, 5, 45, 88, 323, 522, 832
MUSTAFA, Alaca-hisâr Beyi, 1616
MUSTAFA, Alaca-hisâr beyinin adamı, hüküm götüren, 1497
MUSTAFA, Alaca-hisâr'da sipâhî, 511
MUSTAFA, Alasonya Kādîsı, 1601
MUSTAFA, Karaman çavuşlarından, 644
MUSTAFA, Karesi nâzırının adamı, 357
MUSTAFA, Kastamoni beyinin kethudâsı, hüküm götüren, 774, 1300, 1301, 1318
MUSTAFA, Kastamoni sancağına tâbi Taşköpri nâhiyesinde timar sahibi sipâhî, 1237
MUSTAFA, Kayseriyye sancağında timara mutasarrıf sipâhî, 1637
MUSTAFA, Kefelü bâzergân, 893
MUSTAFA, Kemâl Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 498, 561, 599
MUSTAFA, Klis Sancağı Beyi, 1507, 1513
MUSTAFA, Koca-oğlu, 840
MUSTAFA, Kostaniçe kalʿası'nın Beşlü Ağası, hüküm götüren, 1064
MUSTAFA, Lahsâ gönüllülerinden, 49
MUSTAFA, Lipva Beyi, 836
MUSTAFA, Magrib Sancağı Beyi, 252
MUSTAFA, mahbûs, 682
MUSTAFA, Mısır çavuşlarından, 1647
MUSTAFA, Midillü Sancağı Beyi, 583, 708, 735, 923, 1498
MUSTAFA, Muhtesib, 1313
MUSTAFA, muʿtemed, 1413
MUSTAFA, müteferrika reîslerden, 360, 376
MUSTAFA, Ohrili Hasan Manas-oğlu, 1346
MUSTAFA, orducı, hüküm götüren, 109
MUSTAFA, Pulak-oğlu, Mora sancağında sipâhî, 559
MUSTAFA, Rûm-ili çavuşlarından, 488
MUSTAFA, Sanduklu kazâsına tâbi Kalenderaş karyesinden, 1426
MUSTAFA, Semendire Alay-beyisi, 1477
MUSTAFA, silâhdârlar zümresinden, 399
MUSTAFA, Sipâhî-oğlanlarından, Burusa'da Asesbaşı, hüküm götüren, 464
MUSTAFA, Sipâhî-oğlanlarından ve hâssa tâcirlerden, 623
MUSTAFA, Şâm beylerbeyisinin mütevellîsi, 1354
MUSTAFA, Şehzâde Bâyezîd'in adamı, 298
MUSTAFA, tâcir, 886
MUSTAFA, Teke alay-beyisi olup siyâset olunan Turgut'un oğlu, 727
MUSTAFA, tezvîr hüküm düzenleyen, 538
MUSTAFA, Tımışvar Sancağı Beyi, 106
MUSTAFA, Ulamış karyesinden, 356
MUSTAFA, ulûfeciler sübaşısı, 895, 913
MUSTAFA, Uşak kazâsında mütemekkin, 1178, 1179, 1396, 1424
MUSTAFA, yeniçeri, 497
MUSTAFA, Yûnus Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 197
MUSTAFA, Zaʿîm Mehmed Çelebî'nin-oğlu, 418
MUSTAFA, Zaʿîm Mehmed'in adamı, 473
MUSTAFA BEG, Edirne Muhâfızı, 245
MUSTAFA BEG, Emîr-i hâcc, 1553
MUSTAFA BEG, Lala, 1235, 1324
MUSTAFA BEG, Müeʾzzin, hüküm götüren, 530
MUSTAFA BEG, Palanka (Budun'a tâbi) Voyvodası, 380
MUSTAFA BEG, Selânik Beyi, 1054
MUSTAFA BEG, yeniçeri yaya-başılarından, sübaşı, 1517
MUSTAFA ÇAVUŞ, Berkofça kazâsında sipâhî, 559

MUSTAFA ÇAVUŞ, Caʿfer Çavuş-oğlu, 1317
MUSTAFA ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 196, 213, 216, 256, 318, 441, 497, 658, 787, 1033, 1363, 1530
MUSTAFA ÇAVUŞ, hüküm götüren, 58, 59, 60, 61, 86, 330, 334, 336, 478, 601, 770, 771, 1054, 1315, 1350, 1365, 1416, 1530, 1589, 1601
MUSTAFA ÇAVUŞ, hüküm götüren, 559, 1350
MUSTAFA ÇAVUŞ, Tırhala sancağında timar sahibi sipâhî, 559
MUSTAFA ÇELEBÎ, Defter-i Hâkānî kâtiblerinden, hüküm götüren, 423, 1029, 1030
MUSTAFA FAKİH, Mehmed-oğlu, 326
MUSTAFA PAŞA muhallefâtı, 1400
MUSTAFA PAŞA, Mısır Beylerbeyisi, 1645; —Yemen beylerbeyiliği, 252, 1464; —Yemen Beylerbeyiliği'nden maʿzûlen Emîr-i Hâclığı, 968, 1000
MUSTAFA PAŞA, Rûm-ili Beylerbeyisi, 488, 558, 766, 1332
MUSTAFA REʾÎS, Adalar muhâfazı, 1326
MUSTAFA REʾÎS, Burusalu, 1609
MUSTAFA REʾÎS, gemi reîsi, 1597
MUSTAFA REʾÎS, gönüllü reîslerden, 580, 583
MUSTAFA REʾÎS, levend kayıkları reîslerinden, 1120
MUSTAFA REʾÎS, Mısır Kapudanı Şücâʿ Bey'in adamı, hüküm götüren, 345
MUSTAFA REʾÎS, Mısır Kapudanı Şücâʿ Bey'in adamı, hüküm götüren, 345
MUSTAFA TURALİ MEHMED ÇAVUŞ, sipâhî, 559
Mustafa Paşa köprisi, Edirne'de, 117, 871, 1102, 1193, 1272
MUSTAFA (PAŞA), Erzurum Beylerbeyisi, 1526, 1543
MUSTAFA (PAŞA), Van Beylerbeyisi, 1646
MUSTAFA b. FÂRÛK, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258
MUSTAFA b. HÜSEYİN, Vize kazâsı Bâlî Hoca karyesinden, 687
MUSTAFA b. İSHÂK, Bihor Kalʿası Dizdârı, 1217
MUSTAFA b. MEHMED, Edirneli kalpazan, 1150
MUSTAFA b. MEHMED, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258
MUSTAFA b. MÛSÂ, Hâslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı, 1137
MUSTAFA BEG (PAŞA), Lahsâ Beylerbeyisi, 364, 1123, 1124, 1125, 1127, 1128, 1132, 1141, 1146, 1201
Musul (sancağı), 62, 126, 440, 605, 1203, 1503, 1563, 1605; —beyi, 234, 238, 333, 339, 394, 859, 1203, 1485
Muş (sancağı), 234, 1221, 1505; —beyi, 234; —ovası, 225, 226
MUTÂF YÛSUF-KULI, Bigadiç kazâsında mütemekkin, 1087
muʿtak, 684, 744; —acûzeler, 684; —esîrler, 887
mûy-tâb, 777
MUZAFFER, Amâsiyye Kādîsı ve Nâzır-ı Emvâl, 1549
MUZAFFER, Bosna'da oğlan devşirmeğe meʾmur, 742
MUZAFFER BEG, Niğebolı Beyi, 1238, 1239; —Vidin Sancağı Beyliği, 530, 1054, 1251, 1289
mübâlaga akçası, 558
Mübâretiye karyesi, Avlonya sancağına tâbi, 1599
mübâşir(ler), mübâşirîn, 1024, 1224, 1254, 1264, 1333, 1573, 1653; —kayd olunmak, 193; —taʿyîn olunmak, 695
mücrim(ler), 65, 113, 300, 414, 923, 1145, 1243, 1288, 1301, 1303, 1310, 1450, 1535, 1576, 1582, 1603; —defteri, 1535, 1576; —gemisi, 923; —kadırgası, 1310, 1311; —kâtibi, 708
müdd, 517, 526, 720, 768, 1120, 1228, 1235, 1566
müderris(ler), 221, 1256
müdre, 867
müfettiş, 196, 911, 1095, 1518, 1524, 1526; —kādîlar, 1619; —taʿyîn etmek, 943
MÜFÎD ? (مفيد) BEG, 1245
müfredât defterleri, 306, 307, 562, 917, 1127, 1322
müfsid(ler), müfsidîn, 464, 483, 489, 490, 527, 535, 649, 721, 826, 947, 962, 985, 1221, 1244, 1595, 1623, 1633
mühür(ler), 116; —kazmak, 1217; —lü defter, 60, 667, 684, 1124, 1126, 1127, 1128, 1129, 1133, 1531, 1611; —lü kîse, 178, 182, 213, 227, 396, 501, 502, 548, 576, 581, 670, 754, 910, 920, 1000, 1026, 1113, 1140, 1558, 1567, 1619, 1650; —lü mektûb, 911; —lü temessük, 1634; —lü tezkire, 494, 559, 1105, 1151, 1331, 1338, 1391
Müks begi, 771
mülâzım, 737; —çavuşlar, 978; —defteri, 737
MÜLHEM, Cemâsse Beyi, 748, 749
mültezim(ler), 398, 541, 1236, 1363, 1396, 1549, 1651, 1661
mürde, 528

Mürgâver sancağı, 679
mürîdler, 879
MÜRSE ? (مرسه), Bozoklu sipâhî Ağacık'ın oğlu, 1258
MÜRSEL, mazınna, 1495
MÜRŞİD CAʿFER, 497
mürtedler, 167, 1449, 1452, 1560, 1664
mürteşî nâʾibler, 1372
mürtezika mahzarları, 917
mürûr-nâme, 471
müsâfirîn-i bahr, 133, 135, 215, 959, 999, 1310, 1335, 1527
Müsâʿid tâʾifesi (Livâʾ-i Kerek'de), 59
müsellem(ler) (tâʾifesi), 77, 94, 111, 118, 425, 883, 1019, 1102, 1111, 1211, 1276, 1568, 1627; —cemâʿatleri, 1359; —çiftlikleri, 1211; —sancakları, 77; —tahrîri, 931; —taʿyînî, 111
müsellem-oğlı müsellem, 1276
müsellemlik yirler, 1211
MÜSLİM, sağ ulûfeciler kethudâsı, 1387
Müslimân(lar), 141, 157, 193, 218, 316, 325, 411, 433, 509, 560, 577, 589, 599, 604, 635, 638, 679, 714, 740, 750, 818, 859, 904, 930, 1001, 1030, 1087, 1090, 1101, 1145, 1169, 1190, 1213, 1233, 1253, 1258, 1280, 1288, 1291, 1301, 1315, 1324, 1336, 1337, 1339, 1349, 1351, 1354, 1362, 1441, 1442, 1510, 1540, 1550, 1557, 1620, 1643, 1662, 1664; —câriye, 651; —evleri (Şâm'da), 1557; —esîrler, 345, 1577; —gemileri, 345, 747; —hâtûnlar, 1250; —kürekci, 1517; —rençber gemileri, 12; —şâhid, 308; —şehâdeti, 299
müstahfız(lar), 1579, 1596
MÜSTEDÂM, sipâhî oğlanlarından, 739
MÜSTEDÂM ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 219, 810, 811
müsteʾcir, 138
Müşâşaka meşâyıhı, Nablus'da, 483
Müşâşaka tâʾifesi, 483
müteferrika(lar), 1122; —ağalar, 281; —reʾîs, 360
müteferrikalık, 1032, 1221
mütekāʿid sipâhîler, 221
mütemevvil, 1074
müteseyyid, 904, 1114, 1288
mütevellî(ler), 553, 726, 746, 755, 1190, 1267, 1275, 1383, 1441, 1586, 1619
müzevver (ayrıca bk. tezvîr); —arz, 869, 903, 1421; —berât, 1217; —celeb huccetleri, 1530; —defter, 1591; —fetvâ, 636; —huccet, 974; —hüküm, 837, 1014, 1215, 1217, 1398; —koyun hucceti, 974; —mühür, 836; —nişân, 1217; —sûret-i sicil, 1530
MÜʾEZZİN MEMİ b. YÛSUF, Alaca-hisârlı harâmî, 577
MÜʾEZZİN MUSTAFA, sipâhî, Koçanya dağı muhâfazasına meʾmur, 821, 822, 823
müʾezzin, 552, 1556

Nablus (sancağı), 59, 316, 483; —alay-beyisi, 316, 607, 772, 792, 1458; —beyi, 483; —halkı, 316; —kādîsı, 316, 1458; —sipâhîleri, 316
nacak, 2, 1620
NADAJ TOMAS, Mohaç'da haydud reîslerinden, 509
nafaka, 94
NÂFİʿ, Nablus sancağında bir cürmile müttehem, 1458
Nahcivân seferi, 558, 737
nâhiye sipâhîleri, 530, 957
NAʿLBAND MUSTAFA, sipâhî oğlanlarından, 1589
NAʿLBAND ŞAʿBÂN, Kite kazâlı, 1404
naʿlband, 777
Naʿlband-oğulları, İlbasan sancağında, 1353
naʿlçacı, 777
Naʿldöken yürükleri, 556, 965
nâʾib(ler), 127, 196, 221, 218, 242, 269, 289, 451, 479, 597, 911, 969, 1070, 1080, 1209, 1213, 1217, 1254, 1256, 1318, 1363, 1372, 1373, 1376, 1409, 1430, 1540, 1561, 1587; — teftîşi, 712
nâʾibü'ş-Şerʿ 289, 459, 717, 1540
NAʿÎM, emîr-i hâcc olmak isteyen, 189
NAʿÎM, nâhiye-i Havran'da zeʿâmet tasarruf eden, 59
NAʿÎMÎ ÇELEBÎ, hüküm götüren, 1589
nakd akça, 1341
nâkib-ı gayr-ı hâzıra, 1256
nakkāre(ler), 239, 245, 246; —çalmak, çaldırmak, 239, 245, 246
nakl-i şehâde, 326, 538
Nakomihler ? (ناقومهلر), İzvornik sancağına tâbi bir mahal, 577
Nakşa varoşı, Seksar sancağında, 491

nakir, 1467, 1519; —u kıtmîr, 1086
namâz (salât), 409, 635, 918, 1339, 1402; —kılmak, 1089, 1134, 1556; —terk etmek, 409
nâme, 1121, 1451
nâme-i hümâyûn, 144, 145, 148, 204, 205, 206, 591, 805, 806, 893, 1121
nâme-i Sâmî, 1099
nâme-i şerîf, 90, 103, 145, 805, 1121, 1622
Namrevân sancağı tahrîri, 659
Narda, 1120
narh (ayrıca bk. siᶜr), 1051, 1109, 1270, 1298, 1479, 1638, 1648; —ı rûzî, 110, 128, 216, 248, 251, 420, 425, 482, 486, 558, 640, 1051, 1063, 1109, 1298, 1351, 1364, 1391, 1442, 1648, 1652, 1653, 1654
Nasârâ, Nasrânî, 525, 684, 744, 887, 904, 1354, 1557; —evleri (Şâm'da), 1557
NÂSIRUDDÎN, Antakıyye mahkemesinde dâvâcı, 1430
NÂSIRUDDÎN, nâhiye-i Hammâre Şeyhi, 59
NASREDDÎN, arz getüren ve hüküm götüren, 1412
NASRULLÂH, emîr-i hâcc olmak isteyen, 189
NASRULLÂH, nâhiye-i Havran'da zeᶜâmet tasarruf eden, 59
NASÛH, Ankara'da erbâb-ı timardan Ali isimli kimsenin kulu, 1245
NASÛH, arz getüren, hüküm götüren, 867, 1582
NASÛH, Dimetokalı, arz getüren, hüküm götüren, 1532
NASÛH, hârice zahîre kaçıran gemi reîsi, 128
NASÛH, Kırım Hânı'nın kapucı-başısı, hüküm götüren, 1544
NASÛH, kilârcı, hüküm götüren, 914
NASÛH, sicil getiren, Çit (چت) karyeli, 20
NASÛH, Silâhdârlar Ağası, 1467
NASÛH, Sofya'da sâkin Kara-oğulları'ndan kassâb, 125
NASÛH, telbîs hüküm yazan, 410
NASÛH, Vize yürükleri Sübaşısı Pîrî'nin adamı, 50
NASÛH, Zacesne Nâ'ibi, 911
NASÛH AGA, Boğaz-hisârı'nda görevli gemi reîsi, 1335
NASÛH b. YÛSUF, Dimetokalı, 1532
NASÛH b. YÛSUF, piyâde, Sultân-önü'ne tâbi Ala-kilise karyesi sâkinlerinden, 1316
NASÛH REᵓÎS, gönüllü gemi reîslerinden, 580, 583
navlun, 203, 983, 1302, 1320, 1654, 1660; —*akçası,* 983
NAZAR, Mihal-oğlu Hızır Bey'in adamı, 17
NAZAR b. KARAGÖZ, Zağralı kürek mahkûmu, 630
NAZAR ÇAVUŞ, Edirne'de timar sahibi sipâhî, 559
nâzır, 190, 540, 1459, 1478; —ı emvâl (=defterdâr), 281, 371, 433, 436, 473, 496, 520, 521, 522, 615, 633, 642, 898, 1266, 1369, 1458, 1467, 1476, 1549, 1621, 1651; —ı evkâf, 306
NAZÎR, Bagdâd'da Avzâ (?) Beyi, 771
NEBÎ, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078
NEBÎ, arz getüren, hüküm götüren, 1212
NEBÎ, Bolu beyinin adamı, hüküm götüren, 1461
NEBÎ, İlbasan eşkıyâsından, 1443
NEBÎ, Ohri sancağında harâmî, 1346
neccâr, 284, 463, 936, 1108, 1115, 1185, 1333
neccârlık gedüğü, 1215, 1398
Necd, Arab Yarımadası'nda bir bölge, 1122
NEFLE VELED-İ PETRİ, Köprülü kazâsında celeb, 1489
nehb ü gâret, 315, 954, 1124, 1129, 1146, 1264, 1325, 1395
nehb-i emvâl, 1099, 1399
nehirler, 1265
Nemçe, 516, 600, 680, 1305, 1528, 1623; —askeri, 180, 240, 1513, 1623; —kapudanı, 723; —keferesi, 601, 602; —piyâdesi, 1513; —tâᵓifesi, 1165, 1623; —vilâyetleri, 373
Neretve iskelesi, 963
NESÎM, Arab âsîlerinden, 317
NESÎMÎ, Akça-kızanlıklı hırsuz, 891
Neşkef karyesi, İlbasan sancağına tâbi, 1346
nevbet, 122, 1441; —hâne, 513
nevbetci(ler), 513, 645, 1146, 1149; ağası, 723; —azebler, 1097, 1146; —kul tâᵓifesi, 1042, 1047; —turnacı-başı, 497; —yaya-başılar, 122; —yayalar, 1159; —yeniçeri(ler), 79, 80, 81, 83, 169, 190, 191, 216, 263, 305, 343, 618, 867, 1052, 1056, 1282, 1436, 1437
nevbetlü müsellemler, 1019, 1111, 1627, 1635
nevbetlü piyâdeler (yayalar), 184, 202, 575, 707, 812, 1116, 1257, 1316, 1635
nevbetlü sefer voynukları, 841
nevbetlü yürükler, 556, 843, 965
Nevrekop, 1363; —celebleri, 1363; —kādîsı, 799

Nevrûz(-ı mübârek), 547, 732, 733, 734, 735, 736, 829, 888
neyl-hâne, 1633
nezâret hıdmeti, 1572
nezr bk. nüzûr
NİGÂR, Kara Mûsâ-kızı, Ruha sancağında yetime kız, 1317
Niğde, 159; —beyi, 242; —kādîsı, 159, 242, 1107
Niğebolı (sancağı), 308, 470, 476, 841, 1238, 1289, 1333, 1651; —beyi, 1239, 1289, 1330, 1405, 1497; —kādîsı, kādîları, 475, 559, 841, 862, 1086, 1289, 1488; —voyvodası, 475
nikâh, 451, 1256, 1407; —akd etmek, 451; —ı cebrî, 1154
NİKAPANYER, Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845
NİKO VELED-İ ARYAN, Köprülü kazâsına tâbi Çumran köyünden celeb, 1489
NİKO VELED-İ BARAT, Köprülü kazâsında celeb, 1489
NİKO VELED-İ DOYKO, Köprülü kazâsında celeb, 1489
NİKO-OĞLI KURD, Yenişehirli acemî oğlanı, 1514
NİKOLA, ehl-i fesâd zimmîlerden, 149
NİKOLA, ehl-i fesâddan, 1533
NİKOLA, zimmî, 432
NİKOLA (?) KOSTA, neccâr, 284
NİKOLA MİROSAŞ, zimmî, 1601
NİKOLA VELED-İ BALFOR, Köprülü kazâsında celeb, 1489
NİKOLA VELED-İ BERLİÇ, Köprülü kazâsında celeb, 1489
NİKOLA YANİ KOKOLA, zimmî, 1601
NİKOSOLİ, zimmî, 1601
Niksar, 224, 230, 231, 232; —beyi, 657
NİᶜMETÎ BEG, 1417
NİᶜMETULLÂH, Selemiyye Beyi, 59
NİᶜMETULLÂH, Şeyh, Vize'de Hasan Bey mahallesi sâkinlerinden, siyâdet iddiâsında bulunan, 851
Niş, 172, 1661; —hudûdu, 1578
nişân 1398; —çekmek (hüküm nişânlamak), 178, 225, 524, 770, 895, 1215, 1217; —ı hümâyûn, 959, 973, 1001
nişânlu celeb defterleri, 188
nişânlu kağıd, 413, 415, 416, 584
niyâbet (nâᵓiblik), 717, 1254, 1256, 1318, 1336, 1372, 1409, 1636; —den refᶜ olmak, 1636; —etdirmek, 1636; —hıdmeti, 1409
Niyavul nâhiyesi, Ohri livâsına tâbi, 1353
Nogay, ayrıca bk. Kırım, Tatar (memleketi, cânibi), 832, 949, 953; —mîrzâları, 79, 83, 953, 954; —Tatar(lar)ı, 863, 864, 894, 897, 1321; —tâᵓifesi (Nogaylar), 953, 985, 995
nohud, 1270
Nojenik (?), Karuş kazâsına tâbi bir köy, 1643
Nolta varoşı, Seksar sancağında, 491
Nova, 963; —iskelesi, 963; —emîni, 941; —kalᶜası, 831
Novesin (kazâsı), 1479, 1579; —kādîsı, 1479
Novi kalᶜası, Bosna livâsı serhaddinde, 753
Noviç karyesi, Kırloş kazâsında Novişe kalᶜası'nda, 1134
Noviçe kalᶜası, Kırloş kazâsına tâbi, 1134
Novigrad, 662, 663, 1149; —beyi, 657; —kalᶜası, 903, 1149; —sancağı, 662, 663; —tahrîri, 639, 648
nöker(ler), 392, 770, 771, 1066, 1073, 1414; —zâde, 1066
nökerlik, 1073
NÛH, erbâb-ı timardan müfsid, 1420
NÛH, İskenderiyye'de timar sahibi sipâhî, 559
NÛH ÇAVUŞ, İskenderiyye sancağında timar sahibi sipâhî, 559
Nuhkerek nâhiyesi, 59
Numad (?) **kalᶜası,** Delvine kazasında, 1643
NÛR ALİ, Paske Sancağı Beyi, 1656
Nurgân kādîlığı, 214
NÛRÎ, Ali-oğlu, Onbaşı, 50
NÛRÎ, Kerek-Şevbek Beyi Saᶜîd Bey'in adamı, hüküm götüren, 1436, 1455
NUᶜMÂN, Silistre'de zeᶜâmete mutasarrıf olan Mehmed Çelebî'nin adamı, hüküm götüren, 1467
nüzûr sadakatı, 1381, 1384, 1572
nüzül, 1235, 1249; —almak, 1235; —bedeli akçası, 1249; —ihrâcı, 1249; —salmak, 1235; —vergisi, 1503

oba basmak, 452
Ocak nâhiyesi, Erzurum tevâbiᶜinden, 572

ocak, 122, 150; —eri, 532; —piyâdeleri, 122; —yaya-başlığı, 122
Odanya kalʿası, Klis'de, 988
odun (ayrıca bk. kereste, ağaç), 67, 1154, 1161; —çekdirmek, 185; —kesmek, 285, 846; —salmak, 185
Odun-iskelesi, 82
OĞLAN ŞEYH'in babası, 879
oğlan(lar), 210, 281; —cemʿ etmek, 369; —çekmek, kaçırmak, 17, 193, 363, 419, 455, 560, 930, 933, 1074, 1233, 1361; —devşirmek, 270, 271, 742
Oğuça (اوغوچا) , Erdel'de bir nâhiye, 602
Ohri (livâsı, sancağı), 1037, 1346, 1353, 1444, 1475; —beyi, 1038; —kādîları, 559; —kalʿası dizdârı, 883; —serhaddi, 1037
ok, 57, 59, 211, 1361, 1582, 1620; —atmak, 193, 904; —lu nefer, 287; —ve yay, 969
Oklağulı karyesi, Çatalca'ya tâbi, 1413
Oklu-Bâlî, Eskişehir'de bir mahal, 1172
Oltu (sancağı), 523, 528, 962; —tahrîri, 659
Oradupça karyesi, Tırnova'ya tâbi, Vezîr-i aʿzam Rüstem Paşa hâslarından, 1394
Orağzı, Rumeli'de Soniçe yakınlarında bir mahal, 323
Oray karyesi, İlbasan'a tâbi, 1037
Ordu-yı Hümâyûn, 46, 63, 74, 96, 98, 99, 100, 109, 142, 183, 208, 221, 259, 403; —zahîresi, 209
orducı, 46, 63, 776, 777, 778, 779; —defterleri, 777; —ihrâc etmek, 46, 779
ORHÂN, Kara-hisâr sancağında Akçaşehir karyesinden yaya-başı, 122
ORHÂN (SULTÂN) GĀZÎ evkāfı, İznik kazâsında, 375; —Câmiʿi, İznik'de, 610
orman, 1118
Orta-Belgrad karyesi, 1538
ortakcı(lar), 184, 1316
Ortaköy, Dimetoka'ya tâbi derbend köyü, 877
ORUC, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 568, 649, 1081
ORUÇ, Çihârşenbih kazâsı sâkinlerinden, ehl-i fesâd, 738
OSMÂN, Beg sancağı beyinin adamı, hüküm götüren, 1564
OSMÂN, Burusa beyinin adamı, hüküm götüren, 1570, 1577
OSMÂN, hâssa çakırcılarından, 1035
OSMÂN, Özdemir Paşa-oğlu, 968, 1553
OSMÂN b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısr müteferrikalarından, 1223
OSMÂN BEG, Uyûn Sancağı Beyi, 1126, 1127, 1128, 1146, 1400, 1633
OSMÂN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 422, 468
OSMÂN ÇAVUŞ, Niğebolı sancağında timar sahibi sipâhî, 559
OSMÂN ODA-BAŞI, Midillü sâkinlerinden, 760
OSMÂN ŞÂH, Mora Beyi, 247, 250, 437, 733, 878, 955, 1664
Osmân karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
Osmancık, 452, 462, 969; —derbendi, 452; —kādîsı, 969
Osmânî akça, 49, 290
OTCI HURREM, Sadr-ı aʿzam hıdmetcisi, 1477
Otlakdol mezraʿası, Bosna sancağında, 844
otluk, 66, 67, 98, 110
oturaklu gemiler, 1601
Ovacık karyesi, Urla kazâsına tâbi, 356
öküz, 185, 211, 925
Öküz Beg karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122
ÖMER, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 319, 883, 1057, 1058, 1059, 1078, 1079, 1443, 1444
ÖMER, Filibe'de (?) müsellem, 1211
ÖMER, Mîr, Derne Beyi, 771
ÖMER, Şâm yeniçerilerinden, arz getüren, hüküm götüren, 481, 483, 484, 486
ÖMER, Şeyh, erbâb-ı timardan, 59
ÖMER B. YALKU, nâhiye-i Zeydânî'de Şeyh, 59
ÖMER ÇELEBÎ, Erzurum'da Nâzır-ı Emvâl ve Zaʿîm, 540, 659, 1342, 1369, 1425
ÖMER HALÎFE, Şile sâkinlerinden, 110
Ömerlü kethudâsı, 59
örf, 141; —etmek, 441, 577, 1150, 1376; —olmak, olunmak, 141, 196, 1245, 1307, 1564
örf-i maʿrûf, 141, 896, 1087, 1212, 1245, 1564; —etmek, 141, 441, 1172, 1307, 1376
Örgân begi, 75, 340, 771
Örmez ? (اورو) yaylağı, Lâzikıyye'de, 211
örs, 1150
Ösek (kazâsı), 124; —kādîsı, 124, 1061, 1349; —kalʿası, 1349; —mescidi, 1349

Öşme karyesi, Bihilişte nâhiyesine tâbi, 559
Öşnik mezraʿası, Bosna sancağında, 844
öşr, 428, 494, 542, 1164; —âşiri, 542; —i gallât, 558, 1332
Öte cânib, 27, 93, 144, 198, 205, 225, 228, 413, 624, 654, 729, 919, 981, 997, 1039, 1221, 1566, 1600, 1663
ÖZDEMİR-OĞLI OSMÂN, bk. Osmân, Özdemir Paşa-oğlu
Özi, 949, 1049, 1050, 1054, 1111, 1259, 1612, 1639; —cânibleri, 1239, 1565; —kalʿası, 556, 965; —kalʿası taʿmîri, 514, 520, 521, 522, 527, 556, 897, 935, 936, 1321, 1333; —nehri (suyu), 323, 527, 536, 954, 1390; —sevâhili, 1099; —şehri, 1099
pâdişâh, 197, 1021, 1457, 1593
Pağnik bâcgâhı, Kâhta kazâsında kazâsında, 628
Palanduzlar, Konya'da bir mahal, 1428
Palanka (Budun'a tâbi) voyvodası, 380
palanka, 1293; —binâ etmek, 699, 1085, 1293
Palatimona, 445, 446
Palu hâkimi, 234, 336, 770
PALUCA, Eflâk boiarlarından, 1560
PAPA (پاپا روشن), Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845
Papa Astasya mahallesi, Silivri'de, 284
Papa Dimitri mahallesi, Silivri'de, 284
Papalik kalʿası, 806
papas, 1250, 1457
Papayani mahallesi, Silivri'de, 284
PAPAZ, Samakovlu, 1367
para âmili, 963
para kesmek, 1369
Pare (پاره) Sübaşı, 1287
pâre hisâbı, 616
Parga karyesi, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818, 1038, 1058
parkan, 111, 124, 342, 702, 1471; —binâ etmek, 342; —taʿmîri, 662
Pasarofça kalʿası, 1471
Pasin sancağı, 1222; —beyi, 1138, 1144
Paske sancağı, 1656
pastav, 831
Paşa, 7, 9, 108, 139, 144, 210, 234, 294, 381, 387, 391, 564, 584, 595, 671, 690, 737, 742, 753, 770, 790, 947, 949, 983, 990, 1185, 1278, 1283, 1286, 1289, 1326, 1330, 1350, 1380, 1453, 1456, 1490, 1527, 1547, 1617
paşalar, 1007
Paşa sancağı, 663; —tahrîri, 648
Paşa-yiğit karyesi, İzladi nâhiyesine tâbi, 560
PAŞAYİĞİT, Dizdâr Keyvân'ın adamı, 926
PATRANDIRAŞ (?), 495
Pave sancağı begi, 771, 1656
PAVLO, sâbık Eflâk voyvodasının tüccâr vekîli, 805
Peç, 1351, 1457, 1513; —cânibi, 1153; —kalʿası, 1210; —Kralı, 509, 516, 1153, 1513; —Krallığı, 516
Peçin dizdârı, 1276
Peçin kalʿası, 1276
Peçuy, 698, 702, 807; —beyi, 1477; —kalʿası, 1293; —kalʿası câmiʿi, 1349; —kalʿası taʿmîri, 585; —sipâhîleri, 1477
pedora, 591
PEHLİVÂN MEHMED ÇAVUŞ, hüküm götüren, 1109
peksimâd, 108
PELTEN, Çemişkezek'de sancak tasarruf eden, 771
penbe, 131
penç-yek, 742, 1478; —mukātaʿası, 742
pençik, 1461
per-gâr, 1150; —lu kalp çubuk, 1150
Perakin, 172; —kādîsı, 823
PERÇE, Eskişehir'de mütemekkin, ehl-i fesâd, 1172
pereme, 1480
PERÎ-ŞÂH, Baba-eskili, 1279
Perikrek sancağı tahrîri, 659
Pertek begi, 771, 853
Pertekrek sancağı begi, 1519
PERVÂNE, Koyun Emîni Kethudâsı, hüküm götüren, 1139
PERVÂNE, müfettiş Mahmûd Emîn'in hıdmetkârlarından, 149
PERVÂNE b. ABDULLÂH, Aya-Mavra kalʿası kethudâsı, 1120
PERVÂNE ÇAVUŞ, hüküm götüren, 727, 938
PERVÂNE ÇAVUŞ, Mısr çavuşlarından, hüküm götüren, 1493, 1499

pervâne tâ'ifesi, 1644
PERVÎZ, Dervîş Kethudâ'nın yoldaşı, hüküm götüren, 566, 589
Peşte, 103, 1145; —bölük-başıları, 513; —dizdârı, 513; —kal'ası ta'mîri, 848; —kethudâsı, 513
PETER PETREVİK ? (پطرويچ), 1068
PETKOV MİKOV, Samakovlu celeb, 1367
PETKOV, Köprülü kazâsında mütemekkin zimmî, 974
PETRE, Benderli zimmî, 925
PETRİ VOYVODA, Mirço Voyvoda-oğlu, Eflâk Voyvodası, 401, 402, 404, 406, 470, 474, 489, 507, 680, 721, 803, 935, 1035, 1244, 1330, 1394, 1405, 1533
PETRİ, Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845
Petril (nâhiyesi), Ohri sancağına tâbi, 1037, 1346; —dizdârı, 1078; —kal'ası dizdârı, 1443
Petro nehri, 102
Petrosyah nâhiyesi (Dukagin'e tâbi) re'âyâsı, 928
PETROŞKO, Eflâk Voyvodası, 296
PEYKÂRÎ (?) ÇAVUŞ, hüküm götüren, 820
Pınar-hisâr kasabası, Edirne'ye tâbi, 17; —kādîsı, 1648, 1655
PÎR AHMED, Kara-hisâr sancağında Ahmed Bey karyesinden yaya-başı, 122
PÎR AHMED, Kaş kazâsında, 915
PÎR ALİ, nâm-ı dîger: BURUNSUZ ACEM, Burusalı sarrâf, 1592
PÎR GĀ'İB, Alaşehir'de timar sahibi sipâhî, 906, 1237
PÎR GĀ'İB, Meşk-âbâd nâhiyesinden, 757
PÎR MEHMED, Şile sâkinlerinden, 110
PÎR MEHMED, Uşak kazâsında mütemekkin, 422, 1178, 1179, 1396, 1424
PÎR VELÎ, Mehmed Hân'ın Kethudâsı, hüküm götüren, 1474
PÎRÎ, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078
PÎRÎ, arz getüren, hüküm götüren, 1442, 1495
PÎRÎ, Bosnalı sipâhî, 912
PÎRÎ, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 1349
PÎRÎ, İlbasan eşkıyâsından, 1443
PÎRÎ, Rumâhiye beyinin adamı, 235
PÎRÎ, Sirem Sancağı Beyi Bayrâm Bey'in karındaşı, za'îm, 1182
PÎRÎ, Vize yürükleri sübaşısı, 50
PÎRÎ b. MUSTAFA, Nova kal'ası erenlerinden, 831
PÎRÎ b. NİYÂZ, Akyazı'da sârık levend, 453
PÎRÎ BEG (PAŞA), 790, 791, 808, 809
PÎRÎ ÇAVUŞ (ÇELEBÎ), Dergâh-ı mu'alla çavuşlarından, hüküm götüren, 613, 628, 641, 643, 646, 666, 678
PÎRÎ ÇELEBÎ, Bayrâm Bey'in karındaşı, hüküm götüren, 1176
PÎRÎ ÇELEBÎ, hüküm götüren, 1492
pîşhûnlar, 72
pirinç, 101, 708, 831, 1063, 1191, 1270, 1597, 1609, 1619
Pirlepe, 1657; —kādîsı, 1363
Pirzrin begi, 137
piyâde(ler) (tâ'ifesi), ayrıca bk. yaya(lar), 122, 150, 184, 221, 592, 660, 707, 812, 863, 1085, 1116, 1145, 1149, 1257, 1293, 1316, 1531; —kefere, 1305; —tahrîri, 931
piyâdelik hıdmeti, 1531
PİYÂLE BEG, defter kâtiblerinden, hüküm götüren, 421
PİYÂLE PAŞA, Cezâyir ve Magrib Trablusı Beylerbeyisi, Kapudan-ı Deryâ, 18, 132, 133, 134, 135, 247, 251, 381, 439, 625, 732, 733, 734, 735, 873, 874, 875, 892, 899, 924, 955, 959, 1007, 1268, 1517, 1527
PLADEMİR ÇARET, 495
Plevne kasabası, 1497
Podgorice (nâhiyesi), 798; —kādîsı, 798
Pojega (livâsı, sancağı), 699, 972, 1546; —a'yânı, 167; —beyi, 124, 167, 182, 699, 716, 753, 1195; —halkı, 716; —kādîsı, 167; —re'âyâsı, 124; —varoşı, 124
POLAD, Lahsâ beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1146
POLNA, Boğdan voyvodasının adamı, 495
POLUR (?), Boğdanlı, ehl-i fesâd ü şenâ'at zimmî, 465
Polvan, Bane kazâsına tâbi nâhiye, 172
Polya, 1661
POP VELED-İ NİKOLA, Köprülü kazâsından celeb, 1489
Popoşta, Bane kazâsına tâbi Polvan nâhiyesinde bir köy, 172
Popov, Köprülü kazâsında mütemekkin zimmî, 974
Popova nâhiyesi, Dubrovnik'e tâbi, 827
Portugal keferesi, 550
POŞANK (?), Çerkes Beyi, 527
POŞKOV, Benderli zimmî, 925

pota, 1150
potere, 90, 103; —etmek, 714
POTODRA (?) DİMİTRİ, neccâr, 284
Pravadi, 1642
pre-begleri, 373, 680, 1210
Prebol (kazâsı), 650; —kādîsı, 650
Premedi, 559
Prepolya (?) kādîsı, 1403
prevedor, 206, 831
Preveze, 439, 1120; —dizdârı, 1120
primkür(ler), 289, 1585
Prizrin (kazâsı), 718, 1550; —beyi, 192, 193, 295; —kādîları, 559
Provnik (kazâsı), 815; —kādîsı, 815
PULAD, Lahsâ Beylerbeyisi Murâd Paşa'nın adamı, 1122, 1140, 1152, 1629
Pulya yakası, 1504
PURSİN (?), Kara-hisâr sancağında Ahmed Bey karyesinden yaya-başı, 122
pusu etmek, 384

Radofca كاو **karyesi**, Köprülü kazâsına tâbi, 1489
Radomir, 1363
Ragab A'râbı, Deyrü Rahbe sancağında, 1584
Rahmâniyye gönüllüleri, 1435
raht, 26; —işlemek, 1391
ra'iyyet (tâ'ifesi), 59, 960, 1112; —çiftliği, 1324; —kayd olunmak, 1073; —oğlu, 528
Rakka beylerbeyisi, 60
RAMÂZ (?), Gürcistan melikinin adamı, 1425
RAMAZÂN, Ağriboz İskelesi Emîni, 750
RAMAZÂN, arz getüren, hüküm götüren, 352
RAMAZÂN, Karin-âbâd kādîsının karındaşı, hüküm götüren, 854
RAMAZÂN, mazınna, 1495
RAMAZÂN, Menteşeli, 901
RAMAZÂN b. ABDULLÂH, Hâslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin, 1137
RAMAZÂN b. İLYÂS, piyâde, Sultân-önü'ne tâbi Ala-kilise karyesi sâkinlerinden, 1316
RAMAZÂN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 104, 256, 282, 573, 574, 576, 770, 771, 773, 1607
RAMAZÂN EMÎN, İstefelü, 561, 857
Ravza-i Mutahhara (Şerîfe), 1381, 1384; —ağaları, 1384; — huddâmı, 1062, 1383, 1384
râyic akça, 616
re'âyâ, 1, 2, 8, 11, 22, 37, 57, 91, 93, 98, 104, 110, 121, 146, 157, 185, 196, 197, 206, 212, 215, 218, 220, 282, 297, 308, 320, 334, 352, 355, 364, 401, 402, 407, 408, 428, 444, 457, 466, 482, 483, 494, 500, 541, 543, 558, 560, 594, 602, 622, 642, 647, 650, 673, 716, 725, 729, 753, 767, 802, 818, 821, 823, 824, 825, 826, 832, 844, 853, 863, 866, 867, 868, 878, 885, 900, 911, 918, 925, 928, 929, 930, 933, 938, 940, 943, 946, 947, 953, 961, 964, 973, 976, 986, 993, 994, 1018, 1024, 1031, 1038, 1049, 1056, 1058, 1074, 1075, 1112, 1122, 1124, 1138, 1146, 1148, 1154, 1168, 1175, 1177, 1210, 1219, 1220, 1224, 1233, 1244, 1249, 1251, 1254, 1260, 1285, 1295, 1324, 1325, 1330, 1333, 1335, 1337, 1346, 1364, 1372, 1395, 1403, 1408, 1445, 1462, 1481, 1502, 1505, 1510, 1511, 1519, 1526, 1536, 1549, 1554, 1641, 1653, 1654; —arz-ı hâli, 568; —bağları, 1122; —çayırları, 885; —davarları, 894, 995; —dan akça cem' etmek, 35; —dan davar cem' etmek, 35; —kaçırmak, 1385; —terekeleri, 866, 885; —voyvodaları, 1332; —vü berâyâ, 9, 30, 93, 112, 134, 145, 167, 206, 220, 253, 273, 286, 315, 527, 541, 579, 590, 593, 601, 622, 656, 665, 666, 694, 714, 753, 863, 900, 954, 1047, 1072, 1077, 1099, 1143, 1210, 1220, 1224, 1225, 1244, 1265, 1266, 1310, 1311, 1335, 1337, 1416, 1445, 1451, 1490, 1513, 1516, 1517, 1524, 1527, 1537, 1540, 1633, 1661, 1663; —ya dahl ü ta'arruz, 147; —ya müzâyaka vermek, 1226; —ya salgun salmak, 1154; —ya tazyîk etmek, 187; —ya tefrika olmak, 1656; —ya te'addî etmek, 163, 275, 297, 320, 348, 474, 853, 1051, 1080, 1217, 1244, 1444, 1502, 1547; —ya zulm ü te'addî etmek, 959
Rece (?) **karyesi**, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818, 1038, 1058
RECEB, arz getüren, hüküm götüren, 128
RECEB, Erim kazâsında mütemekkin, 1625
RECEB, Geyveli maktûl, 1376
RECEB, hüküm götüren, 1229
RECEB, Kāsım Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 1518
RECEB, Şehzâde Selîm'in hâslarından olan Midilli adasını iltizâm eden, 557, 760
RECEB, Tımışvar beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1208, 1261, 1262, 1525, 1528, 1571
RECEB ÇAVUŞ, Çirmen sancağında timar sahibi sipâhî, 559

RECEB ÇAVUŞ, Gümülcine'de sipâhî, 559
Remle (Rodos'da), 13, 28; —kādîsı, 929
REMMÂL HAYDAR, Tatar-bâzârı zaʿîmi, 1101
REMMÂL MEHMED, Magribî tâifesinden, 1301
rencber(ler) (tâʾifesi), 156, 214, 289, 682; —gemileri, 12, 13, 89, 205, 248, 260, 384, 420, 606, 901, 966, 1051, 1056, 1391, 1479, 1528, 1654, 1660, 1664; —terekeleri, 640
rencberlik, 863
Res limanı, 269
resm, 428, 673, 1499; —hâsıl kayd etmek, 988; —i arûsâne, 150; —i berât, 371, 754, 1201, 1539; —i bevvâbân, 1539; —i çavuşân, 1539; —i mîrî, 1539; —i tapu, 988; —i zemîn, 673
RESÛL, Handekli sûhte, 453
RESÛL, harâmî, 441, 505
RESÛL, Megri Beyi, 1168
RESÛL ÇAVUŞ, Erzurum çavuşlarından, 1091
RESUL-YİRİ MEHMED, İskenderiyye'de sâkin, 1215, 1398
Reşîd (kazâsı), Mısr'da, 1115; —kādîsı, 497, 1115
Revâne, Klis'de bir mahal, 1540
revgan-ı sâde, 1270
RIDVÂN, بن -oğulları'ndan, 1196
RIDVÂN, Edirne'de timar sahibi sipâhî, 559
RIDVÂN, Köprülü kazâsından, 927
RIDVÂN, Menteşe beyinin adamı, hüküm götüren, 901
RIDVÂN, Nablus Sancağı Beyi, 607
RIDVÂN, Ravza-i Mutahhara huddâmından ve tavâşî ağalardan, hüküm götüren, 1381, 1383, 1384
RIDVÂN ÇAVUŞ, 371
RIDVÂN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 729, 919, 920, 1028, 1039, 1043
RIDVÂN NASÛH, hüküm götüren, 841
ribâ-horluk, 1363
ribât şeyhleri, 1186
ribâtlar, 1186
rikâb-ı hümâyûn, 51, 652, 847, 911, 1011, 1214, 1440, 1470, 1593, 1598
rişvet, 1382, 1441
Rodos, 12, 13, 132, 133, 134, 135, 177, 215, 267, 356, 414, 539, 596, 611, 751, 781, 854, 940, 1170, 1233, 1303, 1318, 1323, 1404, 1640; —altı, 345; —beyi, 12, 13, 19, 28, 113, 131, 132, 133, 135, 140, 215, 267, 268, 345, 414, 539, 591, 596, 611, 630, 747, 751, 828, 899, 940, 1171, 1243, 1256, 1303, 1304, 1318, 1517; —Boğazı, 139; —cânibleri, 215, 1335; —dizdârı, 828, 1323; —efendisi, 131; —etrâfı, 133; —gemileri, 1335; —hıfzı, 132; —kadırgaları, 1517; —kalʿası fethi, 828; —kapudanı, 139, 591; —kādîsı, 635, 1323; —keferesi, 1542; —limanı, 131, 940; —muhâfazası, 940, 999, 1004, 1335; —Müslimânları, 635; —yalıları, 781, 940
Rodoscuk, 1150; —kādîsı, 425, 598, 700, 1110, 1160, 1488, 1648, 1655
Ruha sancağı, 1317, 1485
Ruhayna, Şâm sancağında havâss-ı hümâyûndan bir köy, 127
rukʿa, 51, 375, 649, 686, 690, 755, 911, 921, 1027, 1241, 1281, 1292, 1440, 1470, 1598; —sunmak, 51, 652, 847, 1241
Rûm, 697; —adamları, 618; —askeri, 144; —beylerbeyiliği, 1100; —beylerbeyisi, 32, 34, 35, 37, 39, 169, 226, 229, 332, 502, 540, 576, 647, 655, 670, 769, 773, 775, 829, 980, 1027, 1065, 1167, 1205, 1258, 1387, 1567, 1625; —çavuşları, 34; —esîrleri, 1601; —hâsları, 1617; —vilâyeti, 261, 664
Rûm-ili (vilâyeti), 107, 125, 433, 624, 693, 706, 783, 1008, 1014, 1212, 1297, 1363, 1545, 1582; —askeri, 1, 32, 34, 144, 226, 765, 766, 778, 779, 1152; —beylerbeyisi, 1, 22, 53, 64, 129, 226, 229, 332, 445, 462, 488, 529, 558, 766, 778, 859, 867, 1152, 1196, 1332, 1547; —beyleri, 959; —cânibleri, 223, 1335; —celebleri, 1373; —Kādî-askeri, 291; —kādîları, 188, 388, 465, 479, 480, 539, 597, 872, 1298, 1373, 1434; —muhâsebecisi, 656; —sağ-kolu, 1297; —sağ-kol kādîları, 693; —sağ-kol voyvodoları, 693; —sancak-beyleri, 732; —sipâhîleri, 1547; —sol-kolu, 1363; —sol-kol kādîları, 693; —sol-kol voyvodoları, 693
RÛM İLYÂS, Ruscuk kādîsının adamı, hüküm götüren, 1405
RÛM ŞÂH, Çihârşenbih kazâsı sâkinlerinden, ehl-i fesâd, 738
Rumâhiye begi, 235
Rûmî (sancağı), 440; —beyi, 340
Rûmlar, 1284
Rûmlı tâʾifesi, 1608
Rus(lar) (memleketi), Rusya (ayrıca bk. Moskov, Maskov), 55, 93, 961, 949, 985, 1390; —askeri (ayrıca bk. Moskov askeri), 305, 323, 949, 961, 1047; —dil (esîr), 305; —ittifâkı, 949

Rus-ı menhûs, 55, 83, 954, 961, 1047, 1048, 1049, 1265, 1453, 1544
Ruscuk (kasabası), 406; —İskelesi emîni, 310; —kādîsı, 310, 417, 75, 1405; —voyvodası, 475
rusûm-ı örfiyye, 1285
rûznâme, 362
RÜSTEM, çavuşlukdan maʿzûl, 208
RÜSTEM, çavuş-oğlanlarından, hüküm götüren, 99
RÜSTEM, Dimetokalı yeniçeri, 877
RÜSTEM, Pertek Beyi, 771, 853
RÜSTEM, Vize Beyi, 1226, 1279
RÜSTEM b. MEHMED, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258
RÜSTEM KETHUDÂ, hüküm götüren, 797
RÜSTEM PAŞA, Budun Beylerbeyisi, 11, 341, 342, 344, 704, 1085
RÜSTEM PAŞA, Tımışvar Beylerbeyisi, 9
RÜSTEM PAŞA, Vezîr-i aʿzam, 675, 840, 1136, 1174, 1394, 1477
Rüstem Paşa medresesi, Medîne-i Münevvere'de, 1136
rüsûm (ayrıca bk. resm), 106, 428, 494, 673, 867, 1359; —ı âdiyye, 714; —ı etrâkiyye, 898; —ı örfiyye, 499; —ı raʿiyyet, 1066, 1554

Saba ? (سبا) nâhiyesi, Klis livâsına tâbi, 1540
Sabancı (kazâsı), 157, 1255, 1340; —kādîsı, 85, 1255
sâbûn, 156, 290
saçaklı ev(ler), 72; —binâ etmek, 788
Saçaklu kalʿası, 217
sadaka, 452, 1300
sadakât-ı Müslimîn, 1062
sadakât-ı nüzûr, bk. nüzûr sadakâtı
sâdât, 126
Sâʿd b. Saʿîd Şeyhi, nâhiye-i Benî-Kenʿân'da, 59
Saʿdî Hoca Mahallesi, Vidin'de, 1578
Saʿdûn, 1146, 1633
SAʿDÛN, Sancak-beyi Arab, 1146
SÂDIK ÇELEBÎ, 1261
Sâdık karyesi, Yenişehir'e tâbi, 660
Sadr-ı Süveyb sancağı, 1218
Safed (sancağı), 889; —beyi, 917, 1241; —emîni, 1354; —gölü, 1354; —gölü balığı, 1354; —imâret-i âmiresi, 1354; —kādîsı, 917, 1659; —kazâsı, 917, 1354, 1659; —tahrîri, 889
Saferlü karyesi, Sofya'ya tâbi, 1365
sağ-azebler, 819
sağ-kol kādîları, 479
sağ-kol kādîları, 1297
sağ-ulûfeciler, 1479; —kethudâsı, 1387
sağmalı koyun, 100, 866, 885
sahan, 664
Sahratu'llâh-i Müşerrefe vakfı, 1076
SAʿÎD, Kerek-Şevbek Sancağı Beyi, 194, 1436, 1437, 1438, 1455
SAʿÎD BEG, bk. Ebû-Saʿîd, Kabur Beyi
SAʿÎD REʾÎS, hâssa reîslerden, hüküm götüren, 579, 624, 629
Sakalar karyesi, Kütahya'ya tâbi, 457
Sakarya nehri (suyu), 214, 1001
sakat at, 310, 417
Sakız (cezîresi, adası), 443, 901, 1498, 1520; —beyleri, 443, 1320; —gemileri, 131, 361
sal, 849
SALAMONUS, Yahûdî, 1169
salât, bk. namâz
salb, 196, 300, 1016; —etmek, 407, 1309, 1533; —ü siyâset, 725, 880, 923, 927, 1145, 1359, 1582, 1633
salgun salmak, 483, 487, 929, 1154, 1304
salıncak(lar), 245, 246
SÂLİH, Mekke-i Mükerreme'de mütemekkin, 1200
SÂLİM BEG, Kethudâsı, 59
SÂLİM el-KESREVANÎ, nâhiye-i Zebîb'de Şeyh, 59
Salkoz, Rodos'da hâs yeri, 611
Salta-Boğazı, Eflâk'da, 470
sâlyâne, 1006, 1493, 1499, 1617, 1621
Samakov, 1363; —kādîsı, 1367
saman, 67, 98, 110, 540
Samana, Alaca-hisâr kaâsında bir mahal, 511
Samanlu, Burusa'ya tâbi, 1531; —derbendi, Burusa'da, 1531; —iskelesi, Burusa'da, 313, 1264; —kādîsı, 559
Samantu nâhiyesi, 510
samsoncılar-başı, 242
Samsun, 108, 160; —iskelesi, 281; —kādîsı, 160, 419; —kalʿası, 487; —yalıları, 38
sanʿat, 777
SANCAK ALİ, Alâʾiyye'de Yürük-i Karamanlu cemâʿatinden, 1448

sancak(lar), 57, 59; —âmilleri, 482; —asker(ler)i, 732, 734, 769, 1048, 1049; —bey(ler)i , 2, 36, 44, 57, 59, 123, 144, 220, 320, 355, 597, 639, 718, 814, 838, 845, 908, 911, 928, 980, 1015, 1024, 1048, 1051, 1074, 1075, 1093, 1098, 1145, 1180, 1224, 1251, 1296, 1312, 1318, 1346, 1353, 1376, 1454, 1478, 1485, 1527, 1546, 1563, 1585, 1625, 1633; —beyi âdemleri, 355, 1148, 1510; —beyi sübaşıları, 355, 815, 1465; —beyi taʿyîn eylemek, 387; —kaldurmak, 211, 239, 245, 246; —sınırları, 639; —sipâhîleri, 1008, 1025, 1111, 1393, 1547; —sübaşıları, 65, 355, 482, 880, 1231, 1252, 1254, 1315, 1561; —tahrîri, 174, 696, 889, 1312

sancakdâr, 790, 791

sancak-ı hümâyûn, 402

sancak-ı sa'âdet, 401

sandal, 108, 750, 1120, 1520, 1664

Sanduklu (kazâsı), 1426; —kādîsı, 87, 1426, 1593

SANOP AVALA, Silivri'de Papa Astasya mahallesi'nde sâkin neccâr, 284

SANOS KARYESİ, Mohaç'a tâbi, 1338

sapan, 1448

Sapancı dağları, 285

SARANDALOZ, Silivrili zimmî, 904

sarây, 1180

Sarây-ı âmire (Haleb'de), 643, 646

Sarây-ı Âmire, 314, 613; —taʿmîri, 613

Sarây-Bosna (Bosna Sarâyı), 806, 844; —kādîsı, 806, 844, 911, 912, 1064

SARI, Abdî-oğlu, Akyazı'ya tâbi Karaca-oğlu karyesinden, 453

SARI İMÂM, Üsküb'de Tahte'l-kalʿa kurbinde İhtiman mahallesi'nde sâkin, 471

SARI SİNÂN, çâşnigîrlerden, hüküm götüren, 769

Sarı Saltuk zâviyesi, Varna'da Keligra hisârında, 418

Sarı-yaylağı, Akça-kızanlık kazâsında, 688

sârık(lar) (ayrıca bk. hırsuz), 453, 854, 953, 954, 995, 1421

SÂRIM, Harfeyn Kethudâsı, 59

Sarısu nâhiyesi, 1411

SARRÂC ALİ, hüküm götüren, 1105

SARRÂC MEHMED, Antakiyye mahkemesinde nâib, 1430

sarrâc(lar), ayrıca bk. hırsuz(lar), 777, 1010

SARRÂF MUSLİHUDDÎN, Edirneli, 1441

sarrâf, 865, 938, 1433, 1592

Saruca Paşa vakfı, Edirne'de, 871

Saruhan (sancağı), 423; —beyi, 761, 1103, 1554; —kādîsı, kādîları, 320, 411; —piyâdeleri beyi, 812

SARUHAN, Bârgîrî Beyi, 771

Saruhanlı karyesi, Ferecik kazâsına tâbi, 1274

Sarvanlu karyesi (Aksaray kazâsına tâbi) zimmîleri, 242

Sason hâkimi, 336

Satı karyesi, Geyve'ye tâbi, 352

SATI, Kara-hisâr Sancağında Ahmed Bey karyesinden yaya-başı, 122

SATILMIŞ, Akça-kızanlıklı, 891

SATILMIŞ, Geredeli sipâhî, 1420

SATILMIŞ, yolkesici, 877

SATILMIŞ SÜLEYMÂN, Işıklı kürek mahkûmu, 630

Sav (?) begi, 1386

Sava nehri, 1195, 1579, 1580

savaş, 1420

Sayd nâhiyesi, 59

Sayda, 726; —kādîsı, 726; —suyı, 28, 1267

SAYVEK, Malatya'da Ermenî şakî, 218

Sebve (?), Varna kazâsına tâbi bir mahal, 1644

sebzeciler, 914

Seçen (sancağı), 371, 663; —beyi, 291, 662, 704, 800, 1515; —parkanı, 662; —tahrîri, 639, 648

Sedd-i İslâm kalʿası, 963

sefâ'in, bk. gemi(ler), donanma

sefâ'in-i hasâret-karâ'in, bk. küffâr (kâfir) gemileri

sefâ'in-i nusret-karâ'in, bk. donanma-i hümâyûn

sefer mühimmâtı, 736, 829, 1249

SEFER, arz getüren, hüküm götüren, 1396, 1424

SEFER, Çavuş-başı, hüküm götüren, 1529

SEFER, Dimetokalı, 1532

SEFER, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 1348

SEFER, Erzurum beylerbeyisinin çavuş-başısı, hüküm götüren, 1516, 1658

SEFER, Filibe'de (?) müsellem, 1211

SEFER, Folça Dizdârı, 462

SEFER, gemi reîsi, 1601

SEFER, Hacı Mahmûd-oğlu, Burgoslu, maktûl, 299

SEFER, İstanbul'da kassâblar kethudâsı, 1151

SEFER, Kefe beyinin adamı, 305, 343

SEFER, Klis'de Melvine kalʿası sâkinlerinden, 903

SEFER, Klisli, ehl-i fesâd, 249

SEFER, mahbûs, 682

SEFER, Pertekrek Sancağı Beyi, 1519

SEFER, Sukna Kalʿası Voyvodası, Budun'da, 1210

SEFER, Toygun Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 1515

SEFER, Türkmen Kādîsı, 1209

SEFER b. KARA PÎRÎ, Balıkesrî'de kuttâʿ-ı tarîk, 740

SEFER b. TİMUR, Samakovlu koyun sürücü, 1367

SEFER RE'ÎS, Süveyş reîslerinden, hüküm götüren, 1356

Seferî-hisâr, 65, 840; —kādîsı, 840; —kādîlığı, 65; —kalʿası, 65

sefer-i hümâyûn, 64, 107, 200, 289, 451, 576, 667, 820, 929, 1249, 1419, 1585

sefer-i nusret-rehber, 829

sefer-i pâdişâhî, 1419

sefer-i zafer-eser, 529

sefere çıkmak, 777

Seferli karyesi, Sofya'ya tâbi, 1530

sefîne, bk. gemi, donanma

segbân, 81, 83; —başı, 1, 56, 329, 331, 1378, 1379, 1380

Segedin, 111; —beyi, 7, 9, 111, 118, 146, 639, 648, 663, 696, 703, 704, 1157, 1415; —hisâr-erleri, 1157; —kalʿası, 1157; —yolları, 111

Seksar sancağı begi, 491, 702, 964, 1338

Selânik, 125, 498, 1320; —beyi, 437, 927, 1047, 1049, 1054, 1515, 1616, 1623, 1639; —kādîsı, kādîları, 471, 498, 559, 887, 927, 1302, 1433; —körfezi, 1335, 1618; —yürükleri sübaşısı, 843

SELCEN-OĞLI, Aydınlı, 1598

Seldûz ülkesi, 1168

Selemiyye sancağı, 1271; —beyi, 59, 593, 1094; —tahrîri, 1094

selh-hâne, 1151

SELÎM, Şehzâde, Kanûnî Sultan Süleyman'ın oğlu, 1, 3, 8, 12, 15, 16, 22, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 43, 44, 57, 59, 60, 61, 144, 153, 186, 199, 225, 226, 227, 292, 293, 329, 396, 481, 483, 484, 557, 613, 679, 737, 760, 817, 880, 906, 938, 975, 990, 993, 1106, 1108, 1155, 1207, 1267, 1337, 1376, 1396, 1418, 1424, 1428, 1473, 1481, 1495; —lalası, 15, 16, 41

SELÎM BEG, 748

SELÎMEŞAN, Mostar zuʿamâsından Hacı Mehmed'in câriyesi, 827

Sellûriyye sipâhîleri, 1094

Sellûriyye Türkmenleri, Hıms sancağında, 104, 105

Selvi varoşı, 1338

Semartde nâhiyesi, Mohaç sancağına tâbi, 509

Semarten parkanı, Mohaç sancağında, 702

semâvî âfet, 929

Semendire (sancağı, vilâyeti), 30, 244, 511, 577, 689, 912, 1585; —alay-beyisi, 1477; —beyi, 123, 243, 416, 430, 577, 957, 1015, 1024, 1176, 1182, 1225, 1445, 1474, 1585; —kādîsı, kādîları, 1015, 1024, 1224, 1312, 1585; —kalʿası, 1663; —kalʿası müstahfızları, 691; —muhâfazası, 178, 182; —sipâhîleri, 430, 957; —tahrîri, 957, 958, 1312

Semenlos (?) **karyesi**, Mohaç'a tâbi, 1338

semerci, 777

semmûr kürkleri, 1158

ser-â-ser kîse, 407, 805, 963, 1085, 1622

ser-asker, 559

serbest timar(lar), 76, 424, 880, 015, 1104, 1231, 1252; —sâhibleri, 1252; —cemâʿati, 1359

serbest toprak, 424

Serciler karyesi, Çatalcaya tâbi, 445, 446

seren, 214

Serfice (kazâsı), 1624; —kādîsı, 559, 1363, 1624

serhad(ler), 8, 178, 180, 198, 206, 264, 323, 341, 384, 387, 674, 1003, 1039, 1117, 1153, 1221; —askeri, 341; —beyleri, 93, 206, 341, 753, 1153, 1221, 1644; —1073; —hıfzı, muhâfazası, 604, 698, 1516; —ümerâsı, 344; —zâbitleri, 1203; —sancağı, 201

serhadd-i Memâlik-i mahrûse (mahmiyye), 206, 144

serhadd-i vilâyet-i maʿmûre, 30

serika (etmek), (ayrıca bk. hırsuzluk), 46, 114, 308, 679, 708, 721, 816, 925, 928, 937, 953, 954, 995, 1080, 1213, 1274, 1404, 1418, 1421, 1483, 1495, 1598, 1603

sermek ile akça teklîf etmek, 558

Sermîn kādîsı, 1209, 1227, 1271

Setliş-oğulları, Maʿarra'da sâkin, 31

SEYDÎ, Bozkoyunlu Boyu'nun beyi, 59

SEYDÎ, mazınna, 1495

SEYDÎ ALİ, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 74

SEYDÎ ALİ, Kazancılar karyesinden, 356

SEYDÎ RE'ÎS, at gemileri reîslerinden, 222

Seydî Gāzî, 73; —ışıkları, 73

Seydî-şehri (kazâsı), 1213; —kādîsı, 1080, 1213, 1555; —nâ'ibi, 1213; —sipâhîleri, 1213

SEYFEDDÎN, Örgân Beyi, Hüseyin Bey'in biraderi, 771
SEYFEDDÎN, yürük eşkincisi, Edirne'de ehl-i fesâddan, 1196
SEYFÎ, Cârullâh Çavuş'un adamı, 258
SEYFÎ b. MÛSÂ, Balıkesrî'de kuttâᶜ-ı tarîk, 740
SEYFÎ ÇAVUŞ, İlbasan sancağı sipâhîlerinden, 559
SEYRÂN, Ankaralı Çavuş-oğlu'nun hıdmetkârı, 820, 1245
SEYYİD HASAN, Lahsâ Kādîsı, 1146
SEYYİD YÛSUF, Burusalı, 1170
Seyyid Mehmed Bey-oğulları, 1028, 1221
Seyyid Mehmed el-Buhârî imâreti, Burusa'da, 1586
seyyid, 471
Sıçanlu nahiyesi, Kara-hisâr sancağına tâbi, 122
sığır, 308, 665, 1401, 1502; —celebleri, 1401; —gasb, serika eylemek, 1300, 1603
SIĞIRMAÇ ALİ, şakî, 1535
Sındırgı (nâhiyesi), 1098; —derbendi, 1098
Sırf (Sırp), 697
sicil etmek, 20
sicil ve buccet hakkı, 196
sicil yazmak, 1070
sicill-i mahfûz, 197, 684, 744, 1024, 1224, 1339, 1574, 1577, 1636; —a kayd eylemek, 72, 141, 239, 246, 469, 887
Sidnik kalᶜası, Venedik'e tâbi, 1507
Sidre körfözi, 1618
Sidrekapsi, 1335
Sigetvar, Mohaç sancağında, 111, 118, 698; —kalᶜası, 111, 118, 167, 509, 698, 702; —kalᶜası beyi, 960; —kalᶜası eşkıyâsı, haydukları, 118, 509, 699, 714, 716; —kalᶜası parkanı, 702; —muhâsarası, 723
Siirt nâhiyesi, 833
sikke, 41, 851, 1069, 1103, 1617, 1621
silâh, 674
silâhdâr(lar) (tâᵓifesi), 1, 22, 32, 34, 399, 609, 713, 819, 1156; —kâtibi, 713
Silifke iskelesi, Karaman vilâyetine tâbi, 1302, 1320
Silifke kādîsı, 1448
Silistre (kazâsı), 64, 295, 839, 1047, 1049, 1054, 1072, 1220, 1247, 1248, 1333, 1449, 1452, 1560, 1651; —beyi, 231, 280, 281, 286, 288, 485, 832, 839, 863, 936, 1047, 1048, 1049, 1050, 1054, 1111, 1240, 1247, 1248, 1283, 1286, 1390, 1393, 1421, 1449, 1452, 1467, 1476, 1497, 1536, 1560, 1565, 1595, 1639; —cânibleri, 1616; —iskelesi, 1284; —kādîsı, kadîları, 559, 721, 802, 816, 863, 897, 936, 1321, 1467, 1476, 1560; —kalᶜası, 1449, 1560, 1595; —mukātaᶜâtı nâzırı, 1333
Silivri, 284, 1447; —çarşûsı, 904; —kādîsı, 284, 425, 555, 590, 608, 682, 700, 819, 904, 1110, 1648, 1655; —müderrisleri, 1109
Silivri-kapusı, 1151
Simav, 1098; —kādîsı, 95, 96
sîm-keş tâᵓifesi, 1460
SİMİON, Benderli zimmî, 925
SİNÂN , Trablus Beyi, 666
SİNÂN, Amâsiyye Beyi, 153, 224, 452, 759
SİNÂN, Ankara piyâdeleri beyi, 812
SİNÂN, Ardahan Sancağı Beyi, 144, 668, 669, 763
SİNÂN, Birecik Beyi, 59
SİNÂN, Boğazkesen hisârı erenlerinden, hüküm götüren, 673
SİNÂN, Bolu Beyi, 1112, 1358, 1506, 1569
SİNÂN, Çapakçur Sancağı Beyi, 1138
SİNÂN, Edirne Bostancı-başısı, 739
SİNÂN, Edirne'de Kürd Hoca mahallesi sâkinlerinden, 1150
SİNÂN, Gazze Beyi, 929
SİNÂN, Geyveli, 1376
SİNÂN, Hâssa Harc Kâtibi, 354
SİNÂN, hüküm götüren, 230, 1260
SİNÂN, İlbasan Beyi'nin Kethudâsı, hüküm götüren, 1037, 1353, 1468
SİNÂN, Kefe Beyi, 4, 81, 305, 954, 1048, 1266
SİNÂN, Kerîm Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 540
SİNÂN, Kırk-kilise Beyi, 94
SİNÂN, Kırloş kazâsında Dizdâr, 1134
SİNÂN, Koca-ili sancağı hıfzına meᵓmur, 1255
SİNÂN, Maᶜarra Beyi, 31, 59
SİNÂN, Murâd-oğlu, Gedegra kazâsına tâbi Köpri karyesinden, 1027
SİNÂN, Provnik kādîsının kethudâsı, hüküm götüren, 815
SİNÂN, Rodos beyinin sâbık kethudâsı, 828
SİNÂN, zaᶜîm, Haleb'de Mankosa (?) Kethudâsı, 762
SİNÂN, 653, 654, 729, 1602
SİNÂN b. HÜSEYİN, Dergâh-ı Muᶜallâ çavuşlarından, 1526

SİNÂN BEG (PAŞA), Silistre Beyi, 64, 231, 261, 280, 281, 286, 288, 485, 832, 839, 863, 1047, 1048, 1050, 1054, 1240, 1247, 1248, 1259, 1393, 1452, 1467, 1476, 1497, 1560, 1565, 1639
SİNÂN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muᶜallâ çavuşlarından, 258, 838
SİNÂN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 110, 151, 298, 427
SİNÂN ÇAVUŞ, sipâhî, 559
SİNÂN ÇELEBÎ, Edirne'de müderris, 1441
SİNÂN ÇELEBÎ, Kāsım Bey'in Çavuşu, hüküm götüren, 1538, 1573
SİNÂN KETHUDÂ, 201
SİNÂN KETHUDÂ, hüküm götüren, 276, 440, 1013, 1252, 1552
SİNÂN KETHUDÂ, Koca-ili Sancağı Beyi Ali'nin adamı (kethudâsı), 569, 734, 1013, 1397, 1264, 1602
SİNÂN PAŞA, 210, 460
SİNÂN PAŞA, Amâsiyye Muhâfızı, 201
SİNÂN REᵓÎS, hâssa reîslerden, 1310, 1311
SİNÂN VOYVODA, Bosna Beyi Malkoç Bey'in adamı, hüküm götüren, 1540, 1579, 1580
SİNÂN VOYVODA, Usturgun Beyi Mehmed Bey'in adamı, hüküm götüren, 948
Sincâr tâᵓifesi, 1605
Sindî Süleymânî aşîreti, 1142
Sindi begi, 234
Sinob, 108; —kādîsı, kādîlığı, 69, 419, 1300; —kalᶜası taᶜmîri, 69; —yalıları, 38
sipâh(lar), sipâhî(ler) (tâᵓifesi), 106, 150, 189, 247, 250, 295, 316, 317, 318, 321, 382, 410, 430, 445, 446, 451, 509, 510, 511, 522, 524, 530, 533, 558, 559, 577, 591, 593, 594, 607, 673, 696, 703, 714, 715, 718, 724, 732, 733, 734, 736, 821, 838, 850, 856, 860, 875, 888, 891, 896, 901, 906, 912, 929, 937, 943, 947, 955, 956, 957, 958, 959, 961, 1007, 1008, 1038, 1047, 1058, 1066, 1073, 1080, 1085, 1087, 1098, 1104, 1111, 1138, 1175, 1181, 1182, 1188, 1202, 1207, 1212, 1217, 1219, 1220, 1237, 1238, 1258, 1264, 1324, 1337, 1346, 1357, 1360, 1361, 1363, 1403, 1418, 1420, 1434, 1441, 1473, 1494, 1497, 1512, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1526, 1546, 1547, 1554, 1562, 1565, 1569, 1578, 1594, 1603, 1612, 1614, 1615, 1616, 1637, 1653, 1654, 1663; —çavuşlar, 559; —harclıkcılar, 559, 715; —oğlanları, oğulları, 97, 188, 321, 519, 560, 1396, 1468; —oğlanları çavuşı, 555; —oğlanları kethudâsı, 590, 904; —taᶜyîn etmek, 530; —timarı, 533, 815
sîpâhî(ler) (tâᵓifesi), 667, 1649
SİPÂHÎ-ZÂDE ARSLAN, Hendekli, 298
sipâhî-zâdeler, 150, 528, 883, 1047, 1054, 1066, 1073, 1565, 1111, 1363, 1393, 1497
siᶜr, 1298, 1653; —i cârî, 1654, 1660
Sirem (sancağı), 1183; —beyi, 434, 867, 1061, 1182, 1195, 1334, 1474; —tahrîri, 434; —sürgünleri hâsları, 1654
Sîret-bâzârı, Boğdan'da, 651
Siroz, 877; —kādîsı, 291, 488, 559, 838, 1363
Sisam adası, 1337, 1361
SİTTÎ, Kara Mûsâ-kızı, Ruha sancağında yetime, 1317
Sivas, 1491; —çavuşları, 898
Siverek (sancağı), 2, 120, 121; —beyi, 2, 120, 121; —Ekrâdı, 120; —kādîsı, 2, 120, 121
siyâdet iddiᵓâ etmek, 318, 851
siyah kul (zenci köle), 1659
siyâset (etmek, edilmek, olunmak) (ayrıca bk. eşedd-i siyâset, salb), 14, 72, 76, 107, 150, 152, 167, 196, 210, 211, 257, 300, 316, 355, 433, 444, 464, 505, 516, 586, 588, 607, 665, 684, 700, 725, 727, 744, 774, 880, 887, 903, 904, 923, 959, 960, 969, 976, 1012, 1016, 1039, 1114, 1116, 1145, 1160, 1233, 1288, 1291, 1300, 1397, 1478, 1532, 1534, 1545, 1550, 1595, 1618; —e müstahık olmak, 880, 1015
Sofya (nâhiyesi), 125, 1363, 1530; —harclıkcıları, 559; —kādîsı, 125, 488, 841, 1365, 1530, 1592
Soğanlu, Havâss-ı Kostantıniyye kazâsı tevâbiᶜinden, 950
Sokol, 649; —kalᶜası kethudâsı, 1606
SOLAK MUSTAFA, İstefelü, 561, 857
sol-bölük ağası, 396
sol-bölük ulûfecileri, 329
sol-kol kādîları, 479, 1297
sol ulûfeciler, 819; —ağaları, 339, 620
Solhisâr, 444
Solnok (sancağı, livâsı), 103, 146, 181, 1145; —beyi, 90, 104, 106, 146, 148, 181, 408, 1085, 1285; —kalᶜası, 1085; —serhaddi, 384; —sipâhîleri, 1085
SOLONOSKİ, küffâr boy-beylerinden, 753
soltatlar, 346
somar, 1566; —zahîre, 1566

Sonbor (nâhiyesi), Segedin'e tâbi, 111, 118; —kal'ası, 111; —varoşu, 118

Sonice kal'ası, 323

Soriçe, 689; —kal'ası müstahfızları, 691

Sorkun nâhiyesi 1612

SORPOL, Boğdan voyvodasının adamı, hüküm götüren, 93, 102

Söğüd karyesi, 375

Söğüdcük kādîsı, nâ'ibi, 1376

SÖHRÂB BEG, Gelengün ve Vecnegûle (?) Beyi, 771

SÖRHÂB, Kırşehirli şakî 767, 825, 826, 947, 1258, 1295

Sucuk-pınar, Burusa'da bir mahal, 1170

Sudak kādîsı, 536

su dolâbı, 871

su kuyusı, 513

Sûfiler karyesi, İzladi'ye tâbi, 1521, 1530

sûhte(ler), sûhtevât (tâ'ifesi), 17, 107, 157, 192, 193, 196, 262, 286, 320, 348, 363, 411, 419, 423, 433, 438, 452, 453, 454, 455, 456, 485, 487, 554, 738, 904, 930, 931, 933, 987, 1029, 1065, 1074, 1114, 1233, 1253, 1288, 1300, 1304, 1340, 1361, 1371, 1594; —ayaklanması, 261

Sukna kal'ası, Budun'da, 1210

sulehâ, 441, 990, 1556

SULHUDDÎN, Akçakızanlık kazâsında koyun sürücüsü, 1366

SULTÂN AHMED BEG, Gence Hâkimi (Beyi), 336, 771, 1138; —oğulları, 1138

SULTÂN AHMED BEG, Harran Hâkimi, 770

SULTÂN AHMED BEG, Hizân Hâkimi (Beyi), 234, 237, 338

SULTÂN ALİ BEG, Katîf Sancağı Beyi, 1128, 1631, 1633

SULTÂN ALİ BEG, Sörhâb Bey-oğlu, 984, 997

SULTÂN ALİ, Bedre Meliki, 1296

SULTÂN ALİ, hüküm götüren, 220

SULTÂN BÂYEZÎD, 532

SULTÂN HÜSEYİN BEG, İmâdiyye Hâkimi, 233, 237, 238, 273, 335, 391, 392, 757, 758, 770, 997, 1168, 1406, 1600, 1605

Sultân Bâyezîd vakfı mütevellîsi, 652, 1105

Sultân-öni (sancağı), Burusa'ya tâbi, 25; —mütevellîsi, 1586; —beyi, 1172; —piyâdeleri (yayaları), 184; —piyâdeleri beyi, 184, 707, 1316

sultânlar, 1203

SUNKUR, Eflâk ve Boğdan voyvodasının adamı, hüküm götüren, 720, 721

SUN'ULLÂH, Geredeli, 1420

sûr, 849

SÛRÂNÎ SÜLEYMÂN BEG, 233

sûret-i sicil, 20, 65, 84, 128, 282, 300, 414, 418, 446, 660, 687, 708, 723, 815, 854, 911, 912, 926, 1091, 1134, 1207, 1216, 1233, 1245, 1281, 1296, 1300, 1307, 1421, 1458, 1483, 1526, 1530, 1552, 1561, 1582, 1603, 1664; —göndermek, 20

surna çalmak, 239, 245, 246

Surniçe kal'ası dizdârlığı, 279

surre, 189, 317, 1187, 1200, 1541, 1572; —defteri, 1186, 1187; —emâneti, 1156; —mahlûlü, 1199; —ta'yînî, 1541

surre-i cedîd, 1541

Suruç begi, 771

SURURİÇE (?), Boğdan'da Varniçe karyesinde zimmî, 925

SUSANUS MAVRAMAÇ (?), Silivri'de Papa Astasya mahallesi'nde sâkin neccâr, 284

suyolcı-başı, 871, 1327

su tugyânı, 834, 1189

su-yolı, 321, 322, 1327; —hıdmeti, 50, 77, 94, 314, 843, 1538, 1581; —lâğımı, 23; —ta'mîri, 159

sübaşı(lar), 2, 50, 71, 94, 116, 196, 218, 355, 359, 464, 469, 471, 497, 505, 515, 538, 569, 597, 638, 701, 815, 1098, 1116, 1198, 1225, 1296, 1315, 1359, 1517, 1593, 1598

sübaşılık, 843, 1377; —hıdmeti, 1377

Südde-i sa'âdet, Südde-i sa'âdet-nijâd, Südde-i seniyye (ayrıca bk. İstanbul), 7, 8, 20, 25, 26, 27, 30, 32, 43, 47, 57, 69, 78, 83, 85, 86, 91, 92, 101, 104, 109, 110, 113, 114, 118, 119, 126, 128, 139, 146, 147, 149, 151, 153, 155, 156, 162, 163, 164, 165, 168, 173, 175, 178, 179, 180, 181, 184, 186, 190, 191, 193, 194, 196, 197, 199, 200, 204, 205, 206, 207, 210, 211, 212, 215, 216, 220, 222, 225, 235, 240, 241, 243, 244, 247, 250, 252, 253, 254, 257, 259, 267, 268, 272, 275, 278, 280, 281, 291, 293, 298, 299, 300, 304, 305, 308, 309, 310, 314, 316, 317, 320, 321, 338, 339, 340, 341, 343, 347, 348, 350, 351, 352, 354, 356, 360, 361, 364, 366, 369, 372, 374, 375, 376, 378, 379, 381, 383, 385, 386, 388, 397, 399, 401, 402, 404, 406, 408, 410, 414, 415, 417, 418, 419, 421, 423, 425, 426, 431, 432, 434, 435,

436, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 448, 451, 453, 454, 455, 461, 464, 467, 469, 470, 471, 475, 477, 479, 482, 486, 488, 489, 490, 491, 492, 494, 495, 499, 501, 502, 505, 507, 514, 515, 517, 519, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 530, 531, 532, 533, 535, 538, 541, 544, 547, 548, 549, 553, 555, 557, 560, 561, 562, 567, 570, 573, 577, 579, 581, 586, 587, 590, 591, 592, 600, 603, 604, 605, 607, 608, 612, 614, 618, 619, 622, 623, 624, 627, 636, 637, 638, 646, 649, 651, 653, 654, 655, 657, 659, 660, 662, 665, 668, 669, 671, 672, 673, 678, 680, 681, 684, 685, 686, 687, 690, 695, 696, 697, 699, 701, 702, 703, 704, 706, 708, 709, 713, 717, 719, 720, 721, 727, 729, 730, 732, 736, 737, 740, 741, 744, 747, 748, 750, 752, 754, 755, 759, 760, 767, 772, 789, 790, 791, 792, 796, 799, 804, 805, 808, 809, 814, 817, 818, 819, 828, 832, 835, 836, 837, 838, 840, 845, 847, 854, 856, 858, 860, 862, 865, 869, 870, 877, 878, 879, 882, 887, 889, 893, 894, 895, 900, 902, 906, 907, 910, 911, 915, 916, 918, 920, 921, 922, 923, 924, 926, 927, 928, 934, 935, 939, 942, 945, 950, 953, 957, 958, 959, 962, 963, 967, 970, 973, 979, 980, 988, 990, 991, 992, 994, 1011, 1014, 1023, 1024, 1027, 1031, 1032, 1036, 1039, 1049, 1055, 1061, 1064, 1068, 1070, 1071, 1072, 1078, 1080, 1082, 1083, 1086, 1088, 1091, 1092, 1095, 1103, 1112, 1121, 1122, 1128, 1130, 1134, 1141, 1142, 1150, 1152, 1154, 1166, 1167, 1169, 1170, 1173, 1176, 1183, 1184, 1191, 1194, 1199, 1200, 1201, 1203, 1204, 1209, 1211, 1221, 1224, 1228, 1229, 1232, 1233, 1235, 1245, 1256, 1259, 1273, 1274, 1283, 1287, 1290, 1292, 1294, 1296, 1304, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1323, 1324, 1329, 1335, 1340, 1341, 1345, 1346, 1348, 1349, 1350, 1352, 1353, 1354, 1356, 1358, 1363, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1383, 1388, 1389, 1392, 1397, 1398, 1400, 1403, 1404, 1405, 1408, 1410, 1411, 1417, 1421, 1422, 1425, 1426, 1430, 1433, 1434, 1442, 1446, 1447, 1448, 1451, 1452, 1455, 1456, 1458, 1459, 1460, 1462, 1464, 1466, 1467, 1469, 1470, 1473, 1478, 1480, 1481, 1483, 1486, 1488, 1489, 1490, 1492, 1499, 1501, 1504, 1507, 1509, 1510, 1514, 1518, 1520, 1521, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1534, 1535, 1542, 1544, 1547, 1551, 1560, 1562, 1565, 1566, 1567, 1574, 1576, 1582, 1583, 1584, 1586, 1587, 1589, 1597, 1598, 1601, 1602, 1603, 1605, 1608, 1611, 1616, 1619, 1622, 1623, 1629, 1634, 1637, 1642, 1643, 1644, 1645, 1649, 1658, 1659, 1660

SÜHEYL, azebler kethudâsı, 1611

SÜLEYMÂN, Batum Beyi, 270

SÜLEYMÂN, Berka ? (بركه)-oğlu, Şâm sipâhîlerinden, 166, 127

SÜLEYMÂN, Bolu sancağında za'îm, 1594

SÜLEYMÂN, bölük-halkından, 313

SÜLEYMÂN, Çirmen Beyi, 687

SÜLEYMÂN, Deyr-i Divîn Beyi, 771

SÜLEYMÂN, emîn, 932

SÜLEYMÂN, Gazze Sancağı Beyi, 8, 13

SÜLEYMÂN, Hacı, 441

SÜLEYMÂN, Kapu Kethudâsı, hüküm götüren, 1553

SÜLEYMÂN, Kara-hisâr sancağında Ulu karyesinden yaya-başı, 122

SÜLEYMÂN, Kastamoni Beyi, 774, 1300

SÜLEYMÂN, Kastamonili, 1357

SÜLEYMÂN, Mehmed Paşa medresesi (İznik'de) müderrisi, 1197

SÜLEYMÂN, Mısr beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1541, 1572

SÜLEYMÂN, Mûsâ Paşa-oğlu, 152

SÜLEYMÂN, Rodos sancağı beyinin adamı, sipâhî, 539, 751

SÜLEYMÂN, sâbık Budun Defderdârı Mehmed Çelebî'nin adamı, 559

SÜLEYMÂN, sâbık Gazze Beyi, 929

SÜLEYMÂN, Sanduklu kazâsına tâbi Kalenderaş karyesinden, 1426

SÜLEYMÂN, Sultân-önü sancağı yayaları-beyinin adamı, 184

SÜLEYMÂN, Sürânî, Harîr-i Divîn Beyi, 158, 391, 395

SÜLEYMÂN, Trablus sancağında Cile nâhiyesinde âsî, 1040

SÜLEYMÂN, Vulçıtrın Beyi, 55, 143, 399, 520, 839, 1054, 1616

SÜLEYMÂN, Yemen'de Emvâl-i Hâssa Nâzırı, 989

SÜLEYMÂN, Za'îm, 738

SÜLEYMÂN AGA, Basra'da mütemekkin, müteveffâ, 1629

SÜLEYMÂN b. ALİ BAŞA, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258

SÜLEYMÂN b. MURÂD, Hâslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı-oğlu, 1137
SÜLEYMÂN b. VELÎ, Tireli kürek mahkûmu, 630
SÜLEYMÂN BEG, Dergâh-ı Muʿallâ müteferrikalarından olup zeʿâmet tasarruf eden, hüküm götüren, 403
SÜLEYMÂN BEG, Zaʿîm, 348
SÜLEYMÂN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, hüküm götüren, 1072
SÜLEYMÂN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Muʿallâ huddâmından, 1453
SÜLEYMÂN ÇAVUŞ, Drama'da sipâhî, 559
SÜLEYMÂN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 103, 193, 832, 863, 1265, 1266, 1500, 1560
SÜLEYMÂN ÇAVUŞ, Temür-hisâr'da sipâhî, 559
SÜLEYMÂN EMÎN, Livâdiye kazâsında mütemekkin, 1601
SÜLEYMÂN KETHUDÂ, Aydınlı, 1598
SÜLEYMÂN PAŞA, 153, 224, 230, 231, 232
SÜLEYMÂN VOYVODA, 840
Süleymânî akça, 616
Süleymânlu Kethudâsı, 59
Sünnetler karyesi, Akça-kızanlık kazâsında, 891
Sünnî-mezheb, 984, 997
Sürgi bâcgâhı, Hısn-ı Mansûr kazâsında, 628
sürgün, 985; —etdirmek, 167
SÜRHÂB (SÖHRÂB) BEG, Şehrizol Beyi, 984, 997
Sürice, Eskişehir'de bir mevki, 1172
sürici(ler), 597, 872, 1365, 1366, 1367
Süsen adası, 596
süvârî, 1149
Süveyş, 550, 983; —reîsleri, 1356

ŞAʿBÂN, Ali-oğlu, Ferecik kazâsına tâbi Saruhanlı karyesinde mütemekkin, 1274
ŞAʿBÂN, arz getüren, hüküm götüren, 1420
ŞAʿBÂN, Canik beyinin adamı, hüküm götüren, 1304
ŞAʿBÂN, Erzurum kullarından, hüküm götüren, 1492
ŞAʿBÂN, Göynüklü, 455
ŞAʿBÂN, Hisâr Bey-oğlu, 1469
ŞAʿBÂN, sicil getiren Çit (چت) karyeli, 20
ŞAʿBÂN, Şile sâkinlerinden, 110
ŞAʿBÂN KETHUDÂ, hüküm götüren, 126, 491
şefâʿat-nâme, 1296
ŞÂH, sâbık Debri (Debre) kādîsı, 1332
ŞÂH ALÎ, Ağriboz'da mütemekkin, 1118, 1591
ŞÂH BÂLÎ, erbâb-ı timardan, arz getüren, 1118
ŞÂH HÛBÂN HÂTÛN, 41; —vakfı, 661
ŞÂH HÜSEYİN, Dergâh-ı Muʿallâ çavuşlarından, 1188, 1474
ŞÂH MANSÛR, aşîret ağası, 757
ŞÂH MEHMED BEG, 679
ŞÂH-KULI AGA, Sultân Ali Bey'in adamı, 984
ŞÂH-KULI, Deyr-i Ruha Beyi, 771
ŞÂH-KULI, şikâyetci, 185
ŞÂH-KULI-OĞLI, Bozoklu âsî, 1575
şâhbeg kumaş, 1447
ŞÂHDİL, Deşt (?) Boyu'nun Beyi, 59
şâhid-i zûr (ayrıca bk. şuhûd-ı zûr), 1662
şâhin(ler), 309, 350, 1035, 1055, 1455; —yuvaları, 1314
şakāvet, 171, 218, 258, 352, 672, 845, 915, 962, 985, 1064, 1196, 1403, 1550
şakiler, 52, 53
Şaleş ? (شالش) **karyesi**, İşban ? (شبانه) kazâsına tâbi, 1468
Şâm (sancağı, vilâyeti), 57, 127, 141, 156, 306, 315, 316, 347, 553, 562, 563, 616, 631, 1101, 1336, 1436, 1458, 1541, 1556, 1557, 1572; —ahâlîsi, 1198; —beylerbeyiliği, 59; —beylerbeyisi, 8, 57, 127, 141, 161, 164, 165, 166, 189, 190, 191, 194, 315, 316, 317, 354, 355, 484, 547, 548, 576, 607, 632, 719, 769, 772, 789, 792, 804, 829, 889, 929, 1020, 1025, 1198, 1267, 1294, 1336, 1354, 1395, 1399, 1423, 1436, 1437, 1455, 1458, 1556, 1558; —çavuşları, 12, 138; —çavuşları kethudâlığı, 141; —evkāfı, 553; —hazînesi, 165; —kādîsı, 1395, 1557; —kalʿası, 141, 1336; —nâzırı, 190, 191; —sipâhîleri, 127, 166; —sübaşısı, 141; —şehir kādîsı, 141; —timarları defterdârı, 306, 307; —yaya-başıları, 190, 191; —yeniçerileri, 165, 190, 191, 354, 481, 484, 486, 789, 1436, 1437, 1548; —yeniçerileri ağası, 484
şart-ı vakf, 1275
şart-ı vâkıf, 126, 553, 939, 1383, 1411, 1541; —a muhâlefet, 307
şartlı timar, 1094
Şarvar, Rûm-ili'de bir mahal, 1305
Şat nehri, 1218
Şattu'l-Arab, 1435
şâtü'l-merʿâ, 1094

ŞAVER, kendir emîni, 282
şayka, 47, 48, 384, 1293, 1390
ŞAYKON (شايكون) Kalʿası Dizdârı, 1149
ŞEBDÎDE (?), nâm-ı dîger: ŞEYHÎ, Ömer-oğlu, Şehirköy sâkinlerinden maʿzûl sipâhî, 937
Şebenik, Klis'e tâbi bir mahal, 1075
şehir kādîsı, 436
Şehirköy (kasabası), 937, 1363; —çarsûsı, 937; —kādîsı, 559, 937
Şehme mezraʿası, Mısr'da Cevheretü's-sahretî Câmiʿi evkāfından, 552
şehnişînler, 72
şehr-emîni, 47, 1161
Şehr-i bâzâr begi, 771
Şehrizol (sancağı, vilâyeti), 605, 618, 741, 743, 780, 984, 997, 1003; —beyi, 340, 573, 574, 605, 617, 618, 619, 919, 920, 984, 1003; —hâsları, 741; —kalʿaları, 605; —kalʿası taʿmîri, 617; —muhâfazası, 741, 743; —tahrîri, 618, 741
ŞEHSUVÂR, Kâtib, 1408
ŞEHSUVÂR, Voynuk Sancağı Beyi, 1211
ŞEHSUVAR b. DÂVÛD, Dukagin'de timar sahibi, 1550
şehzâde, 1617; —defterdârı, 1562, 1621; —kethudâsı, 1428
şeker, 1597; —kamışı, 1354
Şekin (?) **parkanı**, Mohaç sancağında, 702
şekvâ, ayrıca bk. şikâyet, 121, 167, 220, 686, 690, 706, 760, 818, 882, 901, 903, 911, 921, 937, 938, 942, 943, 985, 1044, 1082, 1151, 1154, 1167, 1168, 1178, 1179, 1217, 1230, 1233, 1251, 1254, 1291, 1296, 1309, 1332, 1384, 1424, 1448, 1465, 1541, 1661; —eylemek, 194, 316
Şemetlos palankası, 106
ŞEMSÎ, Akyazı'da sârık levend, 453
ŞEMS-İ DÜLDÜL, 1633
ŞEMSEDDÎN, Gördük Kādîsı, 1087
ŞEMSEDDÎN, Hamâ Kādîsı, 1539
ŞEMSÜDDÎN, Burusa'da Emîr Sultân Medresesi müderrisi, 1619
şeneltmek, şenlenmek, 1177, 1208, 1354, 1394, 1414, 1563
ŞEREF BEG-OĞLI, Van'da, 771
Şeref b. Maʿn nâhiyesi, 59
ŞEREFUDDÎN, Mercânü'l-fev'de (?) Şeyh, 59
ŞEREFUDDÎN, nâhiye-i Burc-i Mebrûd'da Şeyh ve Zaʿîm, 59
Şerʿat, 1332; —e itâʿat eylemek, 1438
ŞERÎF HASAN, Emîr-i Mekke, 905
Şerʿ-i Şerîf, 2, 110, 121; —e muhâlefet, 121, 245; —e daʿvet eylemek, 459; —i icrâ etmek, 17, 65, 104, 107, 127, 166
Şerʿile siyâset etmek (ayrıca bk. siyâset), 76
ŞEVK b. ALLÂF NÂHİYESİ 59
şeyh Arablar, 541
Şeybânlar (?) **karyesi**, Alaşehir nâhiyesinde, 906
ŞEYH AHMED, 59
ŞEYH AHMED, hüküm götüren, 1336
ŞEYH HAYDAR, 1168
ŞEYH ÎSÂ, hüküm götüren, 1076
ŞEYH İZZEDDÎN, harâmî, 1605
ŞEYH MUHAMMED, nâhiye-i Benî-Cevher Şeyhi, 59
Şeyh Ahmed Deccânî türbesi, Kuds-i Şerîf'de, 1076
Şeyh nâhiyesi, 59
Şeyh Yergin-oğulları, Aclun livâsına tâbi tâʾife-i Dümeyrâ'da şeyhler, 59
ŞEYHÎ, yürük kethudâsı, 898
ŞEYHÎ CAN, Âdilcevâzlı zimmî, 1095
Şeyhler karyesi, Akyazı'ya tâbi, 453
şeyhler, 199
Şeyhlü kādîsı, 87
Şeyhu'l-Arab, 671
şıra, 867; —mahsûlü, 240, 558
şîr-revgan, 1270
ŞÎT, erbâb-ı timardan müfsid, 1420
ŞİHÂBÜDDÎN, İklîm-i Zebîbe Şeyhi, 59
şikâr, 894, 1593; —etmek, 986, 994, 1112
şikâyet, ayrıca bk. şekvâ, 194, 258, 1027, 1230, 1254, 1382, 1465, 1486, 1526, 1550
şikâyetci(ler), 2, 1403
Şili (Şile) (kazâsı), 110, 428, 673; —kādîsı, 110, 454, 1552
Şiltere (?) **karyesi**, İlbasan'a tâbi, 837
Şilven nâhiyesi, 741
Şimontorna kādîsı, 380
şirret ü şakāvet, 611, 1319, 1526
Şirvân, 34; —cânibleri, 683
Şirvi, Şirvin begi, 234, 338, 770, 771
ŞİRVİN, aşîret ağası, 757
şûbân (çoban), 1104
Şuhûd kasabası, Kara-hisâr'a tâbi, 931

Şuhûd kādîsı, 1358
şuhûd-ı udûl, 937, 1555
şuhûd-ı zûr, 850, 868, 1188, 1594, 1598
Şumnı, 1642; —kādîsı, 1330
ŞÜCÂ', Akça-hisâr Kethudâsı, 1353
ŞÜCÂ', Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 680
ŞÜCÂ', Kayacık Kādîsı, 1087
ŞÜCÂ', Kefe Beyi, 527
ŞÜCÂ', Rodos Beyi, 132
ŞÜCÂ' BEG, Mısr (İskenderiyye) Kapudanı, 132, 133, 134, 135, 136, 345, 360, 361, 376, 781, 1004, 1022, 1032, 1344, 1356
ŞÜCÂ' ÇAVUŞ, hüküm götüren, 407, 408
şürb-i hamr, 409, 497, 599, 1160, 1339
şüyûh-ı kabâ'il-i A'râb, 57, 161
şüyûh-ı Urbân, 58, 541

Taban ovası, 527
Taberiyye nâhiyesi, Safed kazâsına tâbi, 1354, 1241
tabl u nakkāre çalmak, 239
tabl-hâneler, 1296
tabya, 1268
tâcirler, 267, 457, 664, 675, 1034, 1123, 1341, 1488
TÂCÜDDÎN, Antâliyye Kādîsı, 362
TÂCÜDDÎN, SEYYİD, Haremeynü'ş-Şerîfeyn evkâfının mütevellîsi, 306, 307
tâgiler, 59, 1613
TÂHİR, Çerkeş kazâsından, 612
TAHMASB ŞÂH, İran Şâhı, 144
tahrîr, 6, 27, 106, 174, 176, 375, 398, 428, 434, 530, 614, 648, 659, 673, 696, 703, 705, 741, 889, 921, 958, 992, 1251, 1312, 1333, 1348, 1385, 1386, 1570, 1573, 1610, 1614, 1615, 1622; — defterleri, 174, 659, 889, 1385, 1387; —etmek, 595; —kâtibleri, 1001
tahrîr-i cedîd, 1585
tahta (kereste), 514; —biçdirmek, 1552
Tahtelkal'a, Üsküb'de, 471
Tahtelkal'a mahallesi, Konya'da, 1428
taksîm-i guremâ, 657, 1301
TAKYACI AHMED ÇAVUŞ, Manastır'da sipâhî, 559
takye, 1447
TAKYECİ HASAN, Çatalca'ya tâbi Serciler karyesinden harâmî sipâhî, 445, 446
talebe, 1136
tamga, 308
tamgâm (?), 156
TANKIR, Şehzâde Bâyezîd'in adamı, 231, 283
Tanrıdağ yürükleri, 556
TANRIVİRDİ, Ağa Velî-oğlu, 1419
tapanca, 1554
tapu, 1102, 1324, 1439; —ya vermek, 988
târâc etmek, 2
Taraklu yürük tâ'ifesi, 196
Tarhala (kazâsı), 128, 451, 1087, 1522; —harâmîleri, 1098; —kādîsı, 1522
Tarhaniyat kādîsı, 482
TARÎK ÇAVUŞ, Lahsâ çavuşlarından, 49
tarîk-ı âmm, 72, 82, 441, 505
Tarsus sancağı begi, 41, 661
Tasal karyesi, Budun'da, 657
taş binâ, 1349
taşcılar, 151, 950
Taşköpri (nâhiyesi), Kastamoni sancağına tâbi, 1237; —kādîsı, 98
Taşluyük (?) **limanı,** 1361
TATAN, Âlûs Şeyhi, 59
TAT-OĞLI, İstanbul'da nizâ'lı, 713
Tatar(lar) (tâ'ifesi) , 323, 832, 863, 864, 894, 1047, 1478, 1500, 1577; —askeri, 1048; —esîrleri, 1478, 1500, 1577; —Hânı, 1158; —mîrzâları, 863; —serdârları, 863; —vilâyeti (memleketi), 93, 323, 897, 1158, 1453
Tatar-bâzârı, 249; —kādîsı, 559, 667, 1211; —za'îmi, 1101
Tatarân-ı Akdağ, 556
Tatarân-ı Yanbolu, 556
Tatarcık kādîsı, 559
tâ'ûn, 172
tava, 1150
tavâ'if-i Arab, 235
Tavas nâhiyesi, 318
tavâşî, 1381
tavuk, 1154
tazı, 590
Tâziyâne (?) *vakfı*, Safed kazâsında, 917
ta'zîr, 859, 1154; —i kādî eyelemek, 859
te'addî, 590, 594, 640, 665, 666, 699, 738, 740, 749, 767, 803, 824, 832, 853, 863, 868, 890, 901, 911, 928, 930, 933, 943, 946, 959, 964, 1082, 1095, 1148, 1154, 1162, 1164, 1168, 1258, 1283, 1287, 1294, 1295, 1309, 1313, 1330, 1336, 1371, 1401, 1405, 1445, 1448, 1494, 1502, 1505, 1510, 1547, 1549, 1555, 1577, 1593, 1620, 1625, 1630, 1656, 1661
TEBERRÜK, Galata azeblerinden, 19
TEBERRÜK, Kandırılı harâmî sûhte, 456
TEBERRÜK RE'ÎS, Donanma-i Hümâyûn reîslerinden, 1416
TEBERRÜK RE'ÎS, hüküm götüren, 274, 275
Tebrîz hâkimi, 1221
tecdîd-i berât, 957, 958, 992, 1096
tefâvüt-i gallât, 648
teftîş, 106, 107, 120, 121, 138, 177, 181, 196, 200, 204, 212, 249, 256, 258, 282, 295, 316, 322, 325, 348, 389, 408, 441, 446, 451, 453, 454, 455, 456, 459, 468, 496, 525, 539, 608, 612, 627, 649, 652, 682, 684, 686, 687, 690, 695, 701, 712, 714, 717, 719, 721, 738, 740, 744, 746, 755, 757, 759, 760, 772, 774, 782, 792, 795, 796, 802, 835, 838, 840, 847, 850, 851, 854, 857, 863, 868, 870, 876, 880, 881, 887, 890, 891, 895, 896, 897, 903, 907, 911, 912, 917, 931, 934, 938, 939, 941, 943, 945, 950, 963, 1010, 1013, 1027, 1030, 1041, 1045, 1061, 1065, 1078, 1080, 1082, 1083, 1095, 1098, 1104, 1105, 1113, 1120, 1128, 1142, 1154, 1167, 1173, 1178, 1179, 1181, 1196, 1207, 1213, 1217, 1227, 1230, 1231, 1233, 1236, 1245, 1246, 1250, 1252, 1264, 1273, 1279, 1281, 1313, 1317, 1318, 1338, 1345, 1357, 1363, 1376, 1383, 1396, 1397, 1402, 1403, 1405, 1407, 1408, 1418, 1424, 1426, 1427, 1430, 1438, 1443, 1448, 1452, 1458, 1463, 1465, 1468, 1474, 1483, 1495, 1515, 1518, 1522, 1526, 1533, 1534, 1535, 1540, 1550, 1554, 1555, 1560, 1561, 1569, 1578, 1586, 1587, 1589, 1594, 1597, 1603, 1619, 1620, 1625, 1637, 1644, 1662, 1665; —i âmm, 1178, 1188, 1213, 1217, 1424; —ü tefahhus, 441, 560, 561, 750, 816, 943, 950, 975, 1087, 1091, 1119, 1134, 1142, 1346, 1360, 1426, 1495, 1582, 1593
tekâlîf-i örfiyye, 57, 59, 60, 172, 375, 595, 1276; —den mu'âf olmak, 595
tekâlîfden mu'âf olmak, 369, 993
Teke(-ili) (sancağı), 14, 363, 1647; —alay-beyisi, 727; —beyi, 14, 727, 1060, 1314, 1647; —kādîları, 363; —müsellemleri beyi, 1635; —sipâhileri, 796
TEKELÜ AGA, 1633
Tekfur-dağı (kazâsı), 700, 1582; —kādîsı, 706, 1044
Tekfur-göli (kazâsı), 1333; —kādîsı, 203, 897, 1321
Tekman sancağı, 572
tekye, 473, 1644; —haremi, 290
tel, 1447
telbîs(ât), 850, 868, 870, 890, 903, 915; —arz, 611, 890, 1194, 1421; —berât, 1217; —defter, 1118; —defter sûreti ibrâz etmek, 372; —ehli, 895; —hüküm, 410; —etmek, 271; —kâğıdı, 93; —mühr, 249
temessük, 12, 13, 16, 28, 745, 768, 867, 1233, 1243, 1256, 1426, 1499, 1518; —almak, 138; —ibrâz etmek, 1478; —i Şer'iyye, 552
Temür-hisâr, 445, 446; —kādîsı, 559, 1363
Ten suyu (nehri), 949, 961
tepsi, 664
terakki 186, 397, 741, 780, 817, 1014, 1071, 1091, 1125, 1419, 1456, 1492, 1548, 1562, 1611, 1621; —hükümleri, 1473, 1562; —tezkiresi, 186
Tercan, 225, 226, 1138; —kādîsı, 1091
TERCEMÂN ÖMER, Antâkıyyeli, 1430
tercemân(lar) (ayrıca bk. dragoman), 103, 443, 591, 1198
tercemânlık, 762; —hıdmeti, 1055
Tercemlü karyesi, Tire kazâsına tâbi, 1371
tereke, 13, 28, 67, 85, 86, 128, 216, 240, 248, 251, 349, 357, 420, 425, 427, 429, 437, 481, 483, 486, 500, 558, 590, 591, 622, 642, 643, 646, 720, 750, 866, 885, 916, 929, 959, 967, 1031, 1051, 1052, 1053, 1056, 1072, 1120, 1164, 1228, 1333, 1442, 1479, 1559, 1566, 1590, 1604, 1607, 1613, 1634, 1648, 1653, 1654, 1655, 1660; —almak, 248, 357, 481, 482, 517, 526; —bey' etmek (satmak), 12, 28, 558, 1479; —cem' eylemek (der-anbâr etmek), 517, 526, 720, 916, 1226, 1228, 1479; —gemileri, 28, 162, 251, 420, 425, 426, 427, 429, 486, 517, 526, 640, 1120, 1604, 1607, 1634, 1648, 1653; —kaçırmak, 128; —müzâyakası (ihtiyâcı), 216, 251, 357, 420, 481, 482, 1051, 1607, 1648, 1652; —salmak, 622; —vermek, 13, 162, 248, 349, 517, 526, 561, 857
terk-i diyâr (ayrıca bk. celâ-yı vatan), 760, 867
terk-i salât, 409
Terkoz karyesi, Hâslar kādîlığına tâbi, 1045

TERMOZEK ARNAVUD, Zeytinlü kürek mahkûmu, 630
tershâne(ler), 305; —binâ etmek, 83; —emîni, 1635
Tershâne-i Âmire, 202, 284; —hıdmeti, 575, 1257, 1635; —mühimmâtı, 214
tevliyet, 553, 690
tevzî'-nâme, 1275
tezallüm etmek, 835, 1188
tezkire, 106, 186, 293, 381, 494, 510, 530, 532, 817, 1011, 1046, 1073, 1086, 1096, 1125, 1207, 1312, 1343, 1347, 1352, 1397, 1456, 1493, 1539, 1550; —bozdurmak, 510, 524; —îrâd etmek, 592; —resmi, 440; —vermek, 532
tezkirelü sipâhîler, 732
tezkiresüz sipâhîler, 732, 733, 734, 736
tezkiresüz timar, 734, 875
tezvîr (ayrıca bk. müzevver, telbîs), 850, 868, 870; —arz, 611; —hüküm, 197, 538; —ü telbîs (ayrıca bk. telbîs), 890, 1091, 1188, 1196, 1217
Tımışvar (sancağı, vilâyeti), 400, 480, 1571; —beyi, 106; —beylerbeyisi, 6, 9, 29, 30, 146, 147, 178, 181, 182, 263, 279, 380, 383, 400, 408, 494, 530, 600, 645, 680, 836, 1026, 1034, 1208, 1229, 1261, 1262, 1285, 1349, 1385, 1484, 1524, 1525, 1528, 1571; —çavuşları, 1484; —defterdârı, 146; —tahrîr defterleri, 1385; —emîni, 494; —tahrîri, 494
TIRA FRENC, Peç Kralı, 1153
Tırhala (sancağı), 559, 1363; —celebleri, 1363; —kādîsı, 559, 1624
Tırnova karyesi, Yenişehir kazâsına tâbi, 1514
Tırnovi kādîsı, 1016, 1394, 1465
Tırrîn-oğulları, nâhiye-i Karalar'da erbâb-ı timardan şeyhler, 59
ticâret, 89, 388, 805, 831, 897, 935, 1034, 1063, 1086, 1165, 1308, 1364, 1488, 1661
Tikveş celebleri, 1363
Tikveş kādîsı, 559, 927
timar, 122, 279, 316, 397, 410, 468, 494, 510, 524, 532, 558, 559, 572, 642, 644, 655, 696, 698, 733, 745, 756, 800, 814, 817, 837, 844, 875, 876, 906, 908, 912, 921, 928, 947, 1066, 1071, 1073, 1091, 1094, 1096, 1207, 1211, 1215, 1230, 1237, 1258, 1271, 1312, 1317, 1359, 1363, 1398, 1408, 1414, 1419, 1473, 1481, 1518, 1550, 1555, 1562, 1569, 1579, 1587, 1615, 1632; —verilmek, 756, 1066; —berâtı, 572, 1071; —defterdârı, 480; —erbâbı, 6, 22, 27, 30, 39, 53, 57, 59, 106, 121, 397, 500, 523, 529, 533, 558, 576, 590, 642, 647, 667, 674, 696, 698, 728, 732, 734, 735, 800, 829, 960, 976, 992, 1001, 1011, 1031, 1285, 1312, 1385; —erbâbı karyeleri, 725, 960; —erbâbı re'âyâsı, 1386; —etmek, 113; —harclıkları, 558; —lu sipâhî, 1516; —mahsûlü, 122, 533, 558, 667; —sâhib(ler)i, 59, 1359; —tahrîri, 1011; —taleb etmek, 745; —tasarruf eylemek, 703; —ta'yîn etmek, 1610; —terakkisi, 1091; —tezkireleri bozdurmak, 524; —tezkiresi, 186, 532, 572, 696, 703, 705, 1011, 1177, 1615; —yemek, 451; —yoklama defteri, 1473; —a tezkire vermek, 703
TİMUR, Teke Alay-beyisi olup siyâset olunan, 727
TİMUR-OĞLI, 1522
TİMURTAŞ, Harprut Beyi, 771
tinnîn kürkleri, 1158
Tiraz (?) **karyesi**, Sermin kazâsına tâbi, 1271
Tire (kazâsı), 1371; —kādîsı, 423, 868, 1361, 1561
Tirme, Canik sancağına tâbi, 1319
TODOR ثيودر, Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845
Toğrı dağı, 1012
TOHTAMIŞ SULTÂN, 527
Tokat, 197, 1065, 1101, 1459, 1547; —hâsları, 1621; —kādîsı, 1065; —levendleri, 1422; —takyesi, 1447
Tokay kal'ası, Erdel vilâyetinde, 1068, 1451
TOKLU MEHMED, Nablus Alay-beyisi, 607, 772, 792, 1458
TOMAKA, tercemân, hüküm götüren, 443
Tomruk dizdârı, 985
top, 206, 512, 551, 846, 972, 1120, 1268; —çekmek, 1210
TOPCI HACI, Amâsiyye hisâr-erenlerinden, 921, 934, 969
topcı(lar), 949, 1099; —başı, 707
Tophâne-i Âmire, 1099; —hıdmeti, 707
toprak kayması, 1255
toprak kādîsı, kādîları, 65, 76, 107, 169, 181, 196, 212, 235, 249, 316, 562, 850, 881, 901, 930, 931, 1181, 1212, 1231, 1233, 1300, 357, 1360, 1363, 1458, 1534, 1540, 1603
torı at, 417
Torlı kal'ası, Trabzon sancağına tâbi, 1610
Tortum sancağı tahrîri, 659
TOSUN, Saruhan'da ehl-i fesâd elebaşılarından, 411
toyaka, 1160

TOYCA, Za'îm-i evvel, 521
toycalar, 520, 1393, 1512
toyumluk, 1511
Tozgan kādîlığı, 1300
Trablis (Trablus) (sancağı, vilâyeti), ayrıca bk. Magrib Trablusı, 138, 139, 347, 518, 579, 746, 747, 785, 959, 1040; —A'râbı, 518; —beyi, 666, 1040; —yakaları, 781; —ı Magrib Beylerbeyisi, 518
Trablus (kazâsı, sancağı), Rumeli'de, 1412; —beyi, 1412; —kādîsı, 138, 1040, 1209, 1227; —tahrîri, 889
Trablus-şâm sancağı, 537
Trabzon (sancağı), 33, 35, 140, 270, 271, 435, 747, 1101; —alay-beyisi, 435; —beyi, 33, 35; —kal'aları, 1610; —sipâhîleri, 1614; —tahrîri, 1610, 1614, 1615; —tershânesi, 1516; —yalıları, 38
Travnik kal'ası dizdârlığı, 372
TUĞCI AHMED, Ankara'da gurebâ zümresinden, maktûl, 1245
TUĞRUL, Çavuş, Köprülü kazâsında timar sahibi sipâhî, 559
tûla, 72
tulum peyniri, 1270
tulum yağı serika etmek, 1080
Tuna nehri, 111, 470, 697, 867; —adaları, 1293; —yalısı, yalıları, 118, 303, 1284, 1488; —yalısı kādîları, 476
Tunca kal'ası, Delvine kazasında, 1643
Tunus (vilâyeti), 625; —hâkimi, 625
TUR ALİ, Edirne'de ehl-i fesâddan, 1196
TUR ALİ, Seçen Beyi, 800
TUR ALİ, Seksar Sancağı Beyi, 491, 702
TUR ALİ RE'ÎS, hâssa reîslerden, 1310, 1311
turacı, 1433, 1434
TURAHAN, dizdâr, ehl-i telbîs, 895, 926
TURAHAN BEG, İnebahtı Sancağı Beyi ve Akıncı Beyi, 437, 445, 446, 580, 715, 943, 1054, 1393, 1512, 1616
TURAHAN ÇAVUŞ, Şehirköy kazâsında sipâhî, 559
TURAK, İzladi'ye tâbi Sûfîler karyesinden, 1521
TURAK, Üsküblü, 944
TURAK, arz getüren, hüküm götüren, 840
TURAK b. İSKENDER, Sofya'ya tâbi Sûfîler karyesinden, 1530
TURAK, BALŤA-OĞLI, 946
TURASAN VELED-İ ÖMER, koyun sürücü, 1365
TURASI-OĞLI, Bigadiç kazâsında mütemekkin, 1087
Turbcılar (?) **karyesi**, Edirne'de, 1236
TURBEG b. İSMÂ'ÎL, İzladi'ye tâbi Çelebî-alanı karyesinden, 1530
TURBEGİ, İzladi'ye tâbi Dursun karyesinden, 1521
TURGUD, Vâlide Sultân'ın evkāfı mütevellîsi, 28, 138, 481, 483, 484, 486, 726, 746, 1267
TURGUD BEG, 139
TURGUD ÇAVUŞ, Siroz'da sipâhî, 559
TURGUD ÇAVUŞ, Zihne'de sipâhî, 559
TURGUD PAŞA (RE'ÎS), Kapudan ve Magrib Trablusı Beylerbeyisi, 248, 250, 251, 518, 878, 580, 581, 582, 1268
Turhal dizdârı, 587, 759, 934
Turhal kādîsı, 587
Turhalı-bâlâ, İlbasan sancağında karye, 559
TURHANCA, Çeri-başı, 1627
turnacı-başı, 497
TURSAN, müzevver hüküm düzenleyen, 1530
turunç çiçeği suyu, 1520
tutsak, bk. esîr
TUYGUN BEG (PAŞA), mukeddemâ Budun ve Tımışvar Beylerbeyisi olup vefât iden, 9, 90, 103, 170, 291, 342, 400, 1293, 1515; —veresesi, 291
tuz bâcı, 696
tuz ticâreti, 963
tuzcı, 1260
tuzla, 269, 311
tuzla emîni, 1175
Tuzla karyesi, Üsküdar'a tâbi, 1260
Tuzla kādîsı, 1607
Tuzla-depesi, Gelibolu'da, 269
tüccâr, 260, 781, 940, 959, 983, 1037, 1306, 1346, 1446, 1659; —a'cemleri, 471; —gemileri, 1129, 1131, 1306; —kāfileleri, 563; —soymak, 1346; —tâ'ifesi, 616, 664, 1034, 1086, 1117, 1190, 1306, 1341, 1499, 1658, 1659
tüfeng, 57, 59, 253, 254, 261, 419, 452, 487, 508, 509, 512, 714, 900, 969, 986, 994, 1132, 1133, 1147, 1210, 1304, 1335, 1448, 1586; —endâz(lar), 118, 1219, 1513; —endâz kâfir(ler), 1265, 1390; —fitili, 15, 16; —hâne, 82; —isti'mâl etmek, kullanmak, atmak, 900, 949, 986, 994, 1112, 1462; —kârhânesi, 544;

—kundağı, 846; —müsellem, 111; —piyâde, 111
tüfengci, tüfekci, 342, 491, 1596
tüfenglü, 419; —hisâr-erenleri, 1079; —kefere, 1210
TÜRÂBÎ, Mehmed Hân'ın kethudâsı, hüküm götüren, 1613
TÜRÂBÎ KETHUDÂ, hüküm götüren, 1508
türbe, 1076, 1371
Türbe-i Mutahhara, bk. Ravza-i Mutahhara
Türkmen boy-begleri, 58, 59
Türkmen kethudâları, 58
Türkmen koyunları, 1308
Türkmen kādîsı, 1209
Türkmen sipâhîleri, 1094
TÜRÜK, Türkmen boy-beylerinden, 59
tütün dütmek, 949
Tvernik karyesi, Delvine sancağında, 1588

ubûdiyyet-nâme, 1663
ubûr bâcı, 696
Uca karyesi, Budun vilâyetine tâbi, 1343
ucuzluk, 486
Uden (?) karyesi, Pazarcık kazâsına tâbi, 258
uğrı, 308
UĞURLU, Çerkes Bey'in adamı, hüküm götüren, 1258
ulak(lar), 45, 88, 139, 154, 172, 197, 198, 412, 415, 573, 642, 654, 790, 920, 1028, 1146, 1317, 1370, 1526, 1623; —bârgîrleri, 172; —hükmü, 237, 501, 548, 642, 1547
Ulamış karyesi, 356
Ulaslı karyesi, Çatalca'ya tâbi, 445
Ulaş Anderya, İlbasan sancağında zimmî, 1346
Ulaşkon karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
ulemâ, 126, 441, 737, 939, 942, 990, 1095; —ve sulehâ, 464, 1402
Ulu karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122
Ulu kethudâsı, 59
Ulu yürük cemâ'ati mahsûlü, 1617
Ulubeglü karyesi, Akçakızanlık'a tâbi, 1366
Uluborlı (kasabası), 1233; —kādîsı, 1233
ulûfe, 194, 250, 330, 550, 566, 618, 641, 784, 789, 793, 836, 902, 914, 962, 982, 1021, 1060, 1097, 1125, 1126, 1214, 1352, 1425, 1436, 1456, 1517, 1543, 1548, 1579, 1596; —defterleri, 531; —kat' olmak, 877; —salmak, 531; —terakkisi, 1492; —tevzî'i, 656; —yoklaması defteri, 1043
ulûfeciler, 1, 22, 32, 34, 339, 784, 819, 1495; —ağaları, 329, 330, 333; —sübaşısı, 895, 911, 913, 1377
Ulûfeciler karyesi, Kırk-kilise'de, 200
ulûfelü bölük-başı, 1377
Ulus tâ'ifesi, 1138, 1144, 1505
Ulyan-oğlı memleketi (vilâyeti), 764, 834, 849
Umân, 1122
ummâl (ta'ifesi), 320, 406, 482, 541, 666, 1015, 1124, 1322, 1330, 1510
umûr-ı münkere, 358
Umûr-mu'allim karyesi, Akça-kızanlık kazâsında, 891
un, 67, 211, 1441, 1652, 1660; —gasb etmek, 1361
Ungurus, 466, 474, 475; —atluları, 147
Unkapanı, 82, 768
Urbân, 579; —beyi, 340; —kabîleleri, 189
Urla kazâsı, 356
Urman begi, 771
Urza' (اورزع) nâhiyesi, 59
Uskal karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
Usturgon begi, 948, 1180, 1210; —dizdârı, 1180
Usturumca (kazâsı), 291; —celebleri, 1363; —kādîsı, 291, 559, 1313, 1515
Uşak (kazâsı), 1178, 1179, 1396, 1424; —kādîsı, 409
Uşni hâkimi, 1168
Uyûn (sancağı), 1454; —beyi, 1126, 1127, 1128, 1146, 1633
Uzgur karyesi, Tire'ye bağlı, 868
Uzunkuyu mezra'ası, Kayseriyye'de, 1637
Uzur (اوزور) , Budun'da bir mahal, 946

Üç-Şerefelü Cami', Edirne'de, 686, 690, 755, 847
ÜLGEN İBRÂHÎM, Malâtıyye Muhâfızı, 218
Ülgün, 1216; —kal'ası, 1216
ümenâ, 21, 355, 397, 406, 482, 541, 666, 800, 857, 1015, 1306, 1322, 1330, 1493, 1510; —vü ummâl, 44, 76, 592, 1024, 1031, 1224, 1225, 1330, 1415
ümerâ, 8, 22, 57, 60, 334, 338, 344, 364, 366, 529, 553, 732, 1048, 1072, 1124, 1128, 1168, 1265, 1347, 1493, 1499, 1547, 1553; —âdemleri,

121; —hâsları, 642, 696; —i selef, 1588; —sancakları, 8
ÜMÎD, Beg-bâzârı kazâsında emred (çocuk), 1291
Ürdük varoşı, Ösek kazâsına tâbi, 124
Üsküb, 289, 471, 944, 1363, 1657; —beyi, 129, 559, 1657; —kādîsı, kādîları, 471, 499, 559, 944, 950, 1083, 1119, 1151
Üsküdar, 210; —imâreti kassâbları, 130; —kādîsı, 222, 246, 544, 571, 717, 879, 1013, 1260, 1495
üsküf, 1620
üstâd gemici, 751
üstübi, 633, 952
ÜVEYS BEG, Biga sancağını tahrîr eden, 1570
ÜVEYS, Ferecik kazâsına tâbi Saruhanlı karyesinde mütemekkin, 1274
ÜVEYS, İshâk Çelebî adamı, hüküm götüren, 1251
ÜVEYS, Kastamonili, 1357
ÜVEYS, Kastamonili sipâhî, 1357
ÜVEYS, Rûm çavuşlarından, 32, 34
ÜVEYS, Şehrizol tahrîr kâtibi, 618
Üzeyr begi, 59
ÜZEYR, Er-oğlu, Rodos beyinin adamı, 215
üzüm, 1362, 1644

Vac kal'ası, Budun'da, 1415
Vâci nâhiyesi, Budun'a tâbi, 1415
Vâdi't-tem (?) nâhiyesi, 59
vakf, 28, 195, 307, 483, 690, 871, 917, 1041, 1190, 1267, 1275, 1354, 1383, 1556; —dükkânlar, 1151, 1197; —etmek, 1480; —evleri, 1119; —gemiler, 157, 746, 820, 983; —hammâm, 1197; —hânlar, 1119; —içün hükm etmek, 1119; —köy ve mezra'alar, 726; —kurâ, karye, köy(ler), 28, 138, 483, 917, 1401, 1254; —mâlı, 1090; —mezra'a, mezâri' 28, 552; —mütevellîliği, 307; —nâzırlığı, 307; —terekesi, 28; —toprağı, 424
vakf-nâme, vakfiyye, 28, 726, 871
vakit koyunı, 1299
VAKKAS POLAD SULTÂN, 527
VAKMAN VELED-İ KOSDİN, İzvornik sancağında kuyumcu, 577
VÂLİDE SULTÂN (Şehzâde Selîm Vâlidesi), 12, 481, 484, 975, 983, 990, 1267; —*Câmi'-i Şerîfi,* Ankara'da, 975; —*evkâfı,* 1155; —evkâfı mütevellîsi, 28; —Rodos'da, 13; —*İmâreti,* Mekke-i Mükerreme'de, 1088
Van (kazâsı, vilâyeti), 174, 176, 234, 237, 415, 573, 695, 770, 1039, 1043, 1096, 1204, 1221, 1559, 1596; —beylerbeyiliği, 234, 237, 771, 1646; —beylerbeyisi, 169, 174, 227, 228, 264, 329, 337, 338, 458, 573, 654, 668, 695, 754, 769, 771, 797, 829, 918, 919, 1028, 1039, 1093, 1096, 1138, 1168, 1203, 1221, 1222, 1350, 1505, 1559, 1596, 1626; —beyleri, 771, 1646; —hazînesi, 1411; —kādîsı, 695; —kal'ası, 1221; —tahrîr defterleri, 174
VANHAR, Rodoscuklu, 1160
Varad kal'ası, 106
Varadin, 867; —kādîsı, 867; —kal'ası varoşı halkı, 867; —kal'ası varoşı zimmîleri, 867; —iskelesi, Tuna nehri sahilinde, 111
VARAKA b. ÎSÂ, Haslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı, 1137
Vardar Yenicesi kādîsı, 1432
Varfani karyesi, Mezerak kazâsına tâbi, 845
Varna (kazâsı), 295, 461, 1053, 1642, 1644, 1651; —dizdârı, 1053; —kādîsı, 203, 418, 1051, 1052, 1056, 1072, 1374, 1607, 1642, 1644, 1648, 1651, 1655
Varniçe karyesi, Boğdan'da, 925
varoş(lar), 27, 106, 124, 491, 1145; —ahâlîsi, 1338
Vâsıt karyesi, Bahreyn'de, 1146
vâsî-i Şer'î, 1317
VASOKOLE, İlbasan sancağında zimmî, 1346
Vay-Yürük karyesi, Ayasulug kazâsına tâbi, 1568
Vekâletü's-sâbûn, Mısr'da bir hânın ismi, 156
vekîl-i harc, 1495
Veled-i Doğan karyesi, Kızıl-ağaç kazâsına tâbi, 469
VELÎ, Cessân-ı Bedre Sancağı Beyi, 387
VELÎ, Kara-hisâr sancağında, Öküz Bey karyesinden yaya-başı, 122
VELÎ, Keşanlı, 588
VELÎ, Silivri Kasabası Câbîsi, 904
VELÎ, yolkesici, 877
VELÎ AGA, Budun kal'asında nevbetciler ağası, 723
VELÎ b. ABDULLÂH, Hâslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin, 1137
VELÎ BAYRÂM, Seferî-hisârlı, 1601
VELÎ BEG, Kal'a-yı Haver-şah Beyi, 771
VELÎ BEG, Pojega Beyi, 124, 167

VELÎ BEG, Şehrizol Beyi, 605, 617, 618, 619
VELÎ SÜBAŞI, Dergâh-ı Muʿallâ yaya-başılarından, 170
VELİCAN BEG, Filek Sancağı Beyi, 7, 10
Velika kādîsı, 911, 926
Velika mahkemesi, 926
Venedik, 205, 963, 1305, 1457, 1479, 1507; —barçaları, 561, 591, 857; —baylosı, 205, 206, 360, 439, 1507; —beyleri, 204, 205; —cezîreleri, 1664; —dojı, 204, 205, 206, 591, 806, 831, 963, 1523, 1664; —donanması, 831; —gemileri, 361, 439, 1216, 1634; —kadırgaları, 204, 205; —kapudanı, 1661; —kürkü, 1216; —reʿâyâsı, 439; —tercemânı, 1523; —tevâbiʿi, 806; —tüccârı, 1306
Venediklü, 204, 206, 361, 439, 959, 1075, 1507, 1634
verâset daʿvâsı, 1583
vergi, bk. virgü
Vesil mezraʿası, Kelis livâsında, 844
vezîr, 1227, 1317, 1430
Vezîr-i aʿzam, 1136, 1174, 1394, 1477
VEZNEDÂR İVAN VELED-İ MİLAN, Freng, 723
Vılk mezraʿası, Bosna sancağında, 844
Vîrânşehir kazâsı, 1358, 1463
Vidin (sancağı, vilâyeti), 1239, 1251, 1289, 1339, 1578; —alay-beyisi, 1238; —beyi, 474, 489, 490, 530, 802, 816, 821, 822, 839, 1047, 1048, 1049, 1054, 1192, 1238, 1251, 1289, 1578, 1616, 1623, 1639; —kādîsı, 474, 1251, 1339, 1488, 1578; —tahrîri, 1192, 1251
vilâyet defteri, 375, 494, 1316
vilâyet kâtibi, 106, 524, 618, 1011, 1096, 1275, 1385, 1386, 1411
vilâyet kādîları, 827
vilâyet muhâfazası hıdmeti, 1585
vilâyet tahrîri, 118, 494, 510, 524, 614, 844, 1096
vilâyet zahîresi, 500
Vilâyet-i Arab (Haleb) defderdârı, bk. Arab (ve Haleb) Vilâyeti defderdârı
vire, 341, 344, 384; —bozmak, 509, 516; —vü emân, 344
virgü (vergi), 30, 145, 384, 401, 402, 951; —muʿâfiyeti, 369, 595, 993, 1116, 1235, 1276
Vironiçe kalʿası, Pojega sancağında, 972
Vişigrad kādîsı, 912
Vize (sancağı, kazâsı), 687, 851, 1212; —beyi, 819, 851, 1104, 1181, 1226, 1279, 1603, 1638, 1648; —dağları, 1104; —kādîsı, 559, 598, 851, 1104, 1494, 1655
Vodina karyesi, Vardar Yenicesi'ne tâbi, 1432
VOLKOV BOGDAT, Samakovlu celeb, 1367
voynuk(lar), 841; —beyi, 841; —çeri-başıları, 841, 1211; —sancağı beyi, 1211
voyvoda(lar), 84, 118, 289, 295, 296, 401, 402, 406, 424, 475, 476, 482, 488, 490, 597, 649, 693, 715, 721, 821, 827, 838, 1158, 1195, 1244, 1286, 1332, 1333, 1467, 1474, 1477, 1540, 1560, 1582, 1625, 1639
vukıyye, 1619
Vulçıtrın, 1219, 1220; —beyi, 55, 143, 399, 520, 839, 897, 1047, 1048, 1049, 1054, 1321, 1616, 1623, 1639
vülât nasb etmek, 239, 245
vüzerâ, 60, 1451, 1453; —hâsları, 1016

YÂDİGÂR SULTÂN, 527
Yafa iskelesi, 486
yafta, 530, 696, 703, 957, 958, 992, 1614
yağ, 4, 67, 101, 290, 439, 1065, 1364, 1368; —cemʿ (der-mahzen) itmek, 1364; —müzâyakası, 1364, 1368
yağı (düşmen), 1306
yağmâ, 57, 59, 602, 901, 911; —etmek, 152
YAHŞİ b. YÛSUF, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258
Yahûd-ı aslî, 105
Yahûdî(ler), Yehûd (tâʾifesi), 72, 156, 267, 268, 471, 525, 684, 744, 887, 904, 1151, 1169, 1212, 1315, 1354, 1465, 1557; —evleri (Şâm'da), 1557; —sarrâf, 865
YAHYÂ, Vezîr Mehmed Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 849
YAHYÂ ÇAVUŞ, 577, 1565
YAHYÂ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 725
YAHYÂ ÇAVUŞ, Prizrin sancağında timar sahibi sipâhî, 559
YAHYÂ EL-METÛSÎ (?), Mekke-i Mükerreme'de mütemekkin, 1200
YAKAMU, zimmî, 1504
Yakanlu karyesi, Koçhisâr'a tâbi, 672
YAʿKÛB, Hamîd-ili Beyi, 987
YAʿKÛB, Rusman kazâsından, 927
Yaʿkûb Beg-oğulları, 1028, 1221

YAʿKÛB BEG, Zerîʿî, 771
YAʿKÛB BEG, Ziriki Hâkimi, 336
YAʿKÛB ÇAVUŞ, Dergâh-ı Âlî çavuşlarından, 1178, 1179, 1313, 1396, 1515, 1593
YAʿKÛB ÇAVUŞ, Silistre sancağında timar sahibi sipâhî, 559
Yalak nâhiyesi, Kara-hisâr sancağına tâbi, 122
Yalak-âbâd, 1340; —kādîsı, 67, 313, 1018, 1264, 1397, 1418, 1495, 1660
Yalak-ova halkı, 67
yalan şehâdet, 915
yalancı yaya-başı, 722
yalı hisârları, 1306
yalılar, 3, 33, 38, 43, 44, 69, 108, 134, 140, 162, 206, 215, 253, 305, 346, 349, 426, 437, 444, 518, 526, 579, 621, 624, 781, 878, 940, 973, 999, 1007, 1032, 1049, 1175, 1310, 1311, 1335, 1337, 1410, 1478, 1511, 1517, 1527, 1561, 1601, 1641
yalın kılıç, 560
Yalvac kādîsı, 892
Yanbolı, 277, 1196, 1212, 1465, 1642, 1651; —kādîsı, 137, 1212, 1607; —Tatarları, 556
yangın (ayrıca bk. âteş, ihrâk), 72, 610, 788, 1235
Yanık-hisâr, Bosna'da, 1305
YANİ, Gelibolu'da iltizâm emîni olan Mihal'in hıdmetkârı zimmî, 269
YANİ, Migalkaralı zimmî, 1582
YANİ, Şiryân-oğlu, Yenişehirli zimmî, 1514
YANİ b. DİMO, Tekfur kazâsında kâfir levend, 700
YANİ SAVAVAK (?), Ohrili harâmî, 1346
YANOL (?), Boğdanlı ehl-i fesâd ü şenâʿat zimmî, 465
YANOŞ KRAL (Hırvat), 106, 147, 408
Yanoviçe karyesi, İzladi nâhiyesine tâbi, 560
Yanya (livâsı, sancağı), 462; —beyi, 1120; —kādîsı, 488, 559, 1120, 1306
yapağı, 131, 1488
yarağ, yarak (ayrıca bk. yat ü yarak), 60, 411, 457, 487, 509, 520, 527, 664, 699, 831, 949, 1074, 1128, 1130, 1132, 1147, 1177, 1361; —kullandurmak, 1; —lu sûhteler, 554; —lu gemiler, 1320; —lu hisâr-erenleri, 1079; —u yasağ, 348, 363, 411, 452, 485, 487, 738, 1074, 1340
YARALI ÇALIK, 561
YARAN (?), Boğdanlı, ehl-i fesâd ü şenâʿat zimmî, 465
yarar yiğitler, 1021, 1111, 1565
Yardılı karyesi, Alâʾiyye'ye tâbi, 1448
yasak, 1361
yasakcı, 110, 1236, 1620
yasduğ, 1447
Yastofça kalʿası, Bosna'da, 1579; —taʿmîri, 1580
yaş yemiş, 1574
yat ü yarak (ayrıca bk. yarağ), 348, 363, 522, 579, 733, 734, 735, 736, 769, 776, 832, 873, 874, 1072
yatık (?) burunlu gemi, 1120
Yavace Şedene (?) **karyesi**, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818
yavacılar, 70
yay, 31, 57, 59, 969, 1582, 1620
yaya, 122, 202, 483, 575, 707, 812, 1070, 1159, 1635; —beyi, 85; —ihrâcı, 151; —başı(lar), 81, 83, 108, 122, 150, 151, 169, 202, 270, 271, 330, 331, 343, 369, 564, 575, 707, 723, 783, 812, 1116, 1159, 1257, 1340, 1517, 1635; —başılık, 122; —başılık hissesi, 122; —başılık timarı, 122; —cemâʿatleri, 1359; —lık hıdmeti, 184, 1531; —tahrîri (kitâbeti), 421
Yaylacık karyesi, Karaman'a tâbi, 1213; —ahâlîsi, 1481, 1080, 1213
yaylak(lar), 211, 688, 1138, 1313, 1420, 1426, 1505; —halkı, 211
yaylu nefer, 287
YAZICI, Alaşehirli levend, 1620
yazılu celeb(ler), 597, 1139, 1363, 1401; —koyunu, 255
yazılu raʿiyyet, 111, 235
Yazirin varoşı, 1145
Yedek-yaylağı, Akça-kızanlık kazâsında, 688
Yedi-kulle dizdârı, 710
Yehûd, Yehûdâ (tâʾifesi), bk. Yahûdî
yelken bezi, 633, 808, 809, 842, 952
yelken reʾîsi, 64
yelken takye, 850
yem, 1154
Yemen (vilâyeti), 252, 550, 989, 1009, 1493, 1499; —beylerbeyiliği, 968, 998, 1006, 1553; —beylerbeyisi, 252, 607, 989, 1000, 1009, 1464, 1493, 1645
yemiş, 1574
Yeni-bağçe, 1151
Yeni-bâzâr kādîsı, 369, 941
Yeni-Deli Boyı, 59

Yeni-hisârı dizdârı, 312
Yeni-il (kazâsı), 84; —kādîsı, 84; —voyvodası, 84
Yeni-şehir kādîsı, 446
Yenice karyesi, Bozok sancağında Gedük nâhiyesine tâbi, 1258
Yenice karyesi, Dukagin sancağına tâbi, 1217
Yenice kādîlığı, 214
Yenice-i Karasu kapudanı, 1288
Yenice-i Karasu kādîsı, 1114, 1363
Yenice-i Taraklu kādîsı, 1376
YENİÇERİ MEHMED, Berkofça kazâsında harclıkcı sipâhî, 559
YENİÇERİ MUSTAFA, Yenişehirli, 660
YENİÇERİ RIDVÂN, Kırkkilise sancağında sipâhî, 559
yeniçeri(ler), 1, 22, 32, 34, 52, 54, 56, 79, 80, 81, 83, 108, 144, 157, 164, 165, 169, 190, 191, 216, 225, 227, 263, 305, 317, 329, 330, 331, 333, 339, 343, 396, 484, 564, 565, 566, 590, 605, 618, 620, 718, 741, 743, 776, 808, 867, 876, 927, 959, 964, 1003, 1052, 1072, 1104, 1236, 1278, 1378, 1379, 1380, 1437, 1494, 1517, 1527; —ağası, ağaları, 56, 108, 914, 1264, 1278, 1379, 1380, 1397, 1581; —muhzırı, 660; —muhzırı yazucısı, 242; —oğlanı, 172; —serdârları, 959; —tebdîl etmek, 191; —ulûfeleri, 867; —yaya-başıları, 331; —zahîresi, 216, 1052
yeniçerilik, 369
Yenikapu, 1151
Yenişehir, 660, 1601; —kādîsı, 86, 151, 445, 660, 1363, 1514, 1590, 1601
Yenişehr-i Fenar, 445, 446
Yergöği (kasabası), Eflâk'da, 308, 816; —dizdârı, 546, 658, 811, 1084, 1370; —kal'ası, 1405; —kal'ası (hisârı) erenleri, 803; —kal'ası ta'mîri, 810, 1595
YEŞBEK BEG, Dukagin'de âsîler üzerine gönderilen, 289
yetîm, 1317
yevmlü (tâ'ifesi), 197, 199, 219, 1258, 1419, 1575; —teftîş etmek, 197
yir hakkı, 290
Yoğruncı (يوغرونجي) **karyesi**, Keşan tevâbi'inden, 588
yoklama defteri, 730, 814, 860, 906, 1562
yol kesmek, basmak (ayrıca bk. kat'-ı tarîk), 211, 441, 516, 969, 1087, 1104, 1131, 1264, 1346, 1465, 1522, 1555, 1606
yolcı, 111, 1255, 1340; —basmak, 453
yollar, 105, 111; —kat' etmek, 384; —ın hıfzı, emniyyeti, 111, 115
YONAK, Eflâk voyvodasının adamı, hüküm götüren, 1452
YORGİ يورغي, Lehistanlı, 893
YORGİ, İzmir'de kefere kethudâsı, hüküm götüren zimmî, 113
YORGİ, Migalkaralı zimmî, 1582
YORGİ İSTO, Kızıl-ağaç kazâsına tâbi Veled-i Doğan karyesinden, 469
YORLA (?), Boğdanlı ehl-i fesâd ü şenâ'at zimmî, 465
Yoros (kazâsı), 318; —dizdârı kethudâsı, 66; —kādîsı, 66, 98, 318, 1480; —kal'ası erenleri, 66
Yukaru cânib, 21, 37, 226, 227, 898, 909, 1341, 1350; —beyleri, 1296
YUMURDA MUSTAFA, Geyveli, 1376
YUNAK (?), Eflâk voyvodasının adamı, 535
yund, 688, 840, 925, 1080, 1213; —serika etmek, 1274
YÛNUS, Bozok Beyi Çerkes Bey'in Kethudâsı, hüküm götüren, 1419
YÛNUS, çavuş-oğullarından, 280, 281, 283, 286
YÛNUS b. ASKER, tâ'ife-i Hasene Şeyhi, 59
YÛNUS ÇAVUŞ, 197
YÛNUS ÇAVUŞ, Esîr-oğlu, 210, 829
YÛNUS KETHUDÂ, hüküm götüren, 1575
YÛNUS PAŞA, 1075
YÛNUS RE'ÎS, gemi reîsi, 346, 439
YÛNUS YAYA-BAŞI, 263
Yurtanlu karyesi, Alaşehir nâhiyesinde, 906
YÛSUF, Abdî-oğlu, Akyazı'ya tâbi Karaca-oğlu karyesinden, 453
YÛSUF, Amâsiyye kal'ası topcularından, 971
YÛSUF, Atak Beyi, 771
YÛSUF, beşlü tâifesinden, 90, 103
YÛSUF, Dâvûd-oğlu, Handekli sûhte, 453
YÛSUF, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 917
YÛSUF, Ferecikli, 1442
YÛSUF, Galata azeblerinden, 19
YÛSUF, hisâr-eri, arz getüren, hüküm götüren, 1194
YÛSUF, İlbasan beyinin kethudâsı, hüküm götüren, 890
YÛSUF, İskarapar hisârı erenlerinden, arz getüren, hüküm götüren, 869

YÛSUF, Kapucı Mîrzâ-oğlu, 177
YÛSUF, Kara-hisârlı, 931
YÛSUF, Kayseriyye sancağında timara mutasarrıf sipâhî, 1637
YÛSUF, kürek mahkûmu, 854
YÛSUF, livâ'-i Nablus'da Şeyh, 59
YÛSUF, sâbık Amâsiyye Beyi, 971
YÛSUF, Sirozlu, 877
YÛSUF, Sultân-önü piyâdeleri beyinin adamı, hüküm götüren, 1316
YÛSUF, Şeyh, erbâb-ı timardan, 59
YÛSUF, Yanya sancağında timar sahibi sipâhî, 559
YÛSUF, Yaya-başı, 1116
YÛSUF b. ALİ, piyâde tâifesinden, 1316
YÛSUF b. ASKER, tâ'ife-i Hasene Şeyhi, 59
YÛSUF b. İSMÂ'ÎL, Burusalı mücrim, 1535, 1576
YÛSUF b. MAHMÛD, Kavala'da sûhte, 904, 1114, 1288
YÛSUF b. NASÛH, Ürgüblü kürek mahkûmu, 630
YÛSUF b. RAMAZÂN, Hayrabolu kazâsından, 687
YÛSUF b. SÜYÛSÎ, Nabluslu müfsid, 483
YÛSUF BEG, maktûl, 757, 758, 1406
YÛSUF ÇAVUŞ, hüküm götüren, 1648
YÛSUF ŞÂH, Lahcan Beyi, 797
Yûsufça, 1522
yuva yazıcısı, 706
yuvalaklar, 1627
yuvalar, 1055
YUVAN, Erdel vilâyetinde bir köy, 146, 181
Yuvan, Solnok'da bir köy, 181
yük, 1597
Yüklük ? (يوكلك), Teke-ili'ne tâbi bir mahal, 1314
yürük(ler) (tâ'ifesi), 25, 94, 196, 299, 326, 415, 556, 560, 843, 898, 965; —eşküncisi, 1196; —sübaşısı, 843, 1582; —Türkmenleri, 59
Yürük-i Karamanlu cemâ'atleri, 1448
Yürükler karyesi, Göynük kazâsına tâbi, 455
Yüzde-pâre yürükleri kabîlesi, 898

zâbitler, 1015
Zablana ma'den emîni, 577
Zacesne (sancağı), 911; —a'yânı, 911; —beyi, 551, 911, 1471, 1513; —dizdârlığı, 911; —kal'aları dizdârları, 911; —kal'aları, 551
zâd ü zevâde, 202, 229, 244, 278, 556, 629, 676, 735, 736, 873, 875, 1257, 1479
Zaderme, Dukagin'de, 813; —evkāfı, 289; —kādîsı, 813
Zadra kal'ası, 1305
zağanos, 991
ZAĞANOS, Premedi'ye tâbi Abano (?) karyesinden timar sâhibi sipâhî, 559
Zağara, 630
zağarcı-başı, 1665
Zağra karyesi, İstefe kazâsına tâbi, 1118
Zağra-eskisi (Eski Zağra, Zağra-i Atîk), 137; —kādîsı, 319, 559, 687
zahîre (ayrıca bk. tereke), 47, 60, 67, 96, 98, 99, 103, 110, 189, 206, 209, 216, 229, 250, 263, 339, 343, 425, 482, 500, 540, 605, 615, 617, 642, 647, 741, 743, 855, 897, 935, 949, 1056, 1072, 1177, 1180, 1230, 1270, 1306, 1308, 1321, 1333, 1360, 1559, 1566, 1571, 1653, 1654, 1655; —cem' etmek, 128; —gemileri, 1240; —hıfz etmek, 60; —koyunu, 125; —müzâyakası, 216, 339, 343, 1653, 1654; —tedârük etmek, 645, 897, 935, 1321, 1333
ZÂHİD, Şehrizol tahrîrine me'mur, 618
ZÂHİD BEG, Zeynel Bey-oğlu Alpak Bey, Zengî-âbâd Sancağı Beyi, 619, 770
Zakise, Venedik cezîrelerinden, 1664; —kal'ası prodorı, 1664
Zâlim kal'ası, Bagdâd'a bağlı, 605, 618
Zaplana kasabası, 815
zâviye(ler) 418, 1349, 1411; —şeyhleri, 199
za'îm, 57, 59, 60, 522, 762, 844, 868, 897, 928, 1150, 1321
ze'âmet, 57, 59, 60, 189, 287, 365, 473, 514, 780, 833, 868, 928, 996, 1014, 1027, 1182, 1271, 1342, 1369, 1417, 1467, 1563, 1584, 1594, 1632, 1633; —tevcîh etmek, 655
Zebîb[e] nâhiyesi, 59
ZEHRİMÂR (?)-OĞLI, 411
zekât, 452, 1300, 1304
Zekiyye kal'ası, Basra vilâyetinde, 1135
zelzele, 195, 1657
Zemzem-i Şerîf, 1089; —Kuyusu, 1089; —suyı, 1089
zencebil, 131

zencîr, 852; —bozmak (habsden firâr etmek), 538, 927, 1540, 1550; —kullandırmak, 880
Zencire begi, 771
Zencire ve **Sipa** begi, 771
Zengî-âbâd sancağı begi, 619
zerbeft kumaş, 1447
ZERE, âsî kâfir, 289
zevâ'id, 42, 648, 1348
Zevin kal'ası, 680
Zeydânî nâhiyesi, 59
ZEYNEL, Davşeni Beyi, 771
ZEYNEL, Hakkâri Beyi, 233, 234, 237, 238, 264, 338, 757, 758, 770, 797, 1028, 1221, 1406, 1559
ZEYNEL, Kara Yûsuf-oğlu, Uşni Hâkimi, 1168
ZEYNEL, Suruç Beyi, 771
ZEYNÜDDÎN, nâhiye-i Şevku'l-Ebyâz Şeyhi, 59
zeyt, 290; —bahâsı, 138; —yağı, 204, 439, 1270
zift, 272, 751
Zihne kethudâsı, 882
Zihne kādîsı, 427, 488, 559, 882, 1363
ZİLKA'DE, Kastamonili, 1357
zimmî(ler), 20, 149, 167, 269, 289, 465, 469, 498, 577, 608, 627, 805, 845, 854, 867, 904, 925, 933, 948, 974, 1013, 1045, 1095, 1104, 1120, 1309, 1346, 1360, 1403, 1442, 1449, 1514, 1533, 1560, 1582, 1599, 1662; —a'yân, 494; —tâcirler, 805
zinâ, 1274
zindân, 852
zirâ'at, 104, 397, 541, 563, 622, 652, 714, 988, 1001, 1164, 1439, 1652, 1654; —etmek, 1102; —yeri, 1001
Ziriki hâkimi, 336
Ziyâdîn tâ'ifesi, 1395
ZİYAL-OĞLI, 653
ZORZO, Galata tâcirlerinden olup mürd olan, 675
ZRİNGİ, Mohaç'da haydud reîslerinden, 509
zu'amâ, 6, 22, 27, 30, 39, 53, 76, 106, 121, 411, 523, 558, 576, 642, 647, 667, 674, 696, 698, 728, 732, 733, 734, 735, 800, 827, 829, 874, 875, 880, 959, 960, 992, 1001, 1031, 1312, 1314, 1337, 1385, 1386, 1497, 1519; —köyleri, 509
Zu'b Arabları, 59
zulm, 2, 110, 156, 212, 308, 649, 818, 831, 881, 929, 959, 985, 1213, 1230, 1342, 1510, 1515, 1520, 1577, 1633; —etmek, 316; —ü hayf, 185, 212, 220, 557, 760, 1011, 1360; —ü te'addî (ayrıca bk. te'addî), 116, 121, 212, 220, 235, 468, 541, 622, 649, 666, 701, 826, 911, 918, 930, 938, 1024, 1196, 1198, 1224, 1225, 1273, 1346, 1408, 1587, 1656
Zü'l-cevzân begi, 771
ZÜFER, Kirmasti kasabasında mescid binâ eden vâkıf, 195
ZÜLFİKĀR, Çihârşenbih kazâsı sâkinlerinden, ehl-i fesâd, 738
ZÜLFİKĀR, hüküm götüren, 348
ZÜNNÛN, Bey-bâzârı kazâsında levend, 1291

SEÇİLMİŞ BİBLİYOGRAFYA

AHMET REFİK, *Onaltıncı Asırda İstanbul Hayatı (1553-1591),* İstanbul 1935.

_____, *Hicri Onbirinci Asırda İstanbu Hayatı (1000-1100),* İstanbul 1931.

_____, *Hicri Onikinci Asırda İstanbu Hayatı (1100-1200),* İstanbul 1930.

AKTAŞ, Necati- BİNARK, İsmet, *el-Arşîfü'l-Osmânî, (Ottoman Archives-Başbakanlık Arşivi),* IRCICA, Amman 1406/1986.

AYKUT, Nezihi- Mehmet İPŞİRLİ ve diğerleri, *Mühimme Defteri 90,* Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını, İstanbul 1993.

BEYDİLLİ, Kemal, "Kitâbiyat -Hans J. Mayer'in hazırladığı Şikâyet Defterinin tanıtımı-" *Tarih Enstitüsü Dergisi,* Sayı XIII, İstanbul 1987, s. 607-611.

BİNARK, İsmet, "Arşiv Tarihimize Ait Kaynaklar: Musa Kâzım: Vesâik-i Târihiyyemiz", *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni,* XXIX, 4, Ankara 1980, s.254-259.

CHANTAL LEMERCİER QUELQUEJAY, "Une source İnédite pour I'histoire de la Russie au XVIe. siècle: Les registres des Mühimme Defteri des Archives du Başvekâlet", *Cahiers du Monde Russe et Soviétique,* 8 (1967), pp.335-343.

ÇETİN, Atilla, "İstilâ-yı Keferede Kalan Osmanlı Defterleri", *Türk Dünyası Tarih Dergisi,* sayı 3, İstanbul 1987.

ELOZOVİC, Glisa, *Iz Carigradskih Turskih Arhiva-Mühimme Defteri,* Beograd 1950-51, 574 s.

ERGİN, Osman, *Muallim M. Cevdet'in Hayatı, Eserleri ve Kütüphanesi,* İstanbul 1937.

GÖKBİLGİN, Tayyib, "Kanuni Sultan Süleyman'ın Tımar ve Zeâmet ile İlgili Fermanları", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi,* XVII, İstanbul 1967, s.35-48.

GÖKTÜRK, Cevdet, *239 Sayılı Mühimme Defterinde Eflâk, Boğdan, Mora, Yunan Adaları İsyanına Ait Vesikaların Tetkiki*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, İstanbul 1940.

GÖYÜNÇ, Nejat, "XVI. yüzyılda Ruûs ve Önemi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, XVII, İstanbul 1967, s.17-34.

GÜMRAH, Ali, *Mühimme Defterlerinde XVII. Yüzyılda Ermenilerle İlgili Hükümler*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, İstanbul 1967.

HAVA, Abdurrahman, *Aydından Olaylar (Mühimme Defterlerine Göre)*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, İstanbul 1980.

HEYD, Uriel, "The Mühimme Defteri. (Rejister of Degrees) a major source for the study of Ottoman administration, "*Akten des vier und zwanzigsten Orientalisten-Kongress-München*" Herausgegeben Von H. Franke, Wiesbaden 1959.

_____, *Ottoman Documents on Palestine 1552-1615, A study of the firman according to the Mühimme Defteri,* Oxford 1963, XVII-2045.

İPŞİRLİ, Mehmet, "XVI. Asrın İkinci Yarısında Kürek Cezası ile İlgili Hükümler", *Tarih Enstitüsü Dergisi*, sayı 12, İstanbul 1982.

KOVACEVIC, Eşref, *Mühimme Defteri, Dokumenti o Nasım Krajevima,* Sarajevo 1985.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat, "Mühimme Defterlerindeki Muamele Kayıtları Üzerine", *Tarih Boyunca Diplomatika ve Paleografya Semineri: 30 Nisan-2 Mayıs 1986, Bildiriler*, İstanbul 1988, s.95-112.

MAJER, Hans George, *Das Osmanische "Registerbuch der Beschwerden" (Şikayet Defteri) vom Jahre 1675*, Verlag der Osterreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien 1984.

MUMCU, Ahmet, *Hukuksal ve Siyasal Karar Organı Olarak Divan-ı Hümayun*, Ankara 1976.

SERTOĞLU, Mithat, "Diplomatik Bilgisi Bakımından Başvekâlet Arşivi" *V. Türk Tarih Kongresi (Kongreye Sunulan Tebliğler 1956)*, Ankara 1960, s.355-364.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, TTK Yayını, Ankara 1948.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINLARI

- *Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Personeli Hizmetiçi Eğitimi Ders Notları, İstanbul, 5 Ekim - 3 Aralık 1992.- İstanbul: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXII, 409 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yayın nu. 1)*

- *Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - X, 91 s.: rnk. res. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yayın nu. 2)*

  Eser, Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Arapça olmak üzere dört dilde hazırlanmıştır.

- *Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü III. Kurumlararası Arşiv Hizmetleri Semineri Ders Notları, Ankara, 13 - 24 Aralık 1993. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XVII, 345 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yayın nu. 3)*

OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
YAYINLARI

- *Atatürk ile ilgili arşiv belgeleri (1911-1921 tarihleri arasına ait 106 belge). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1982. - XII, 206 s. - (T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın no: 1 - Gn. no. 060)*

- *Osmanlı fermanları = Ottoman fermans. - İstanbul: Seçil Ofset, 1992. - 208 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 2)*

- *Osmanlı Devleti ile Kafkasya, Türkistan ve Kırım Hanlıkları arasındaki münâsebetlere dâir arşiv belgeleri (1687-1908 yılları arası). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XLVII, 240, 197 s.- (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 3)*

- *Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları arasındaki münâsebetlere dâir arşiv belgeleri: Karabağ - Şuşa, Nahçıvan, Bakü, Gence, Şirvan, Şeki, Revan, Kuba, Hoy, I (1578-1914). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XXVIII, 427 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 4)*

- *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XXVI, 634 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu.5)*

- *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı çalışmalarında uyulacak imlâ usûl ve esasları. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VI, 153 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 6)*

- *Bosna - Hersek ile ilgili arşiv belgeleri (1516 - 1919). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - XXVIII, 685 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 7)*

- *Başbakanlık Osmanlı Arşivi tasnif talimatnamesi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - XIII, 169 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 8)*

- *Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları arasındaki münâsebetlere dâir arşiv belgeleri: Karabağ - Şuşa, Nahçıvan, Bakü, Gence, Şirvan, Şeki, Revan, Kuba, Hoy, II (1575-1918). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XX, 483 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 9)*

- *Reychman, Jan - Ananiasz Zajaczkowski. Osmanlı - Türk diplomatikası el kitabı = Handbook of Ottoman - Turkish diplomatics / gnlş. İng. çev. Andrew S. Ehrenkreutz, çev. Mehmet Fethi Atay. - İstanbul: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXIV, 257 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 10)*

- *Musul - Kerkük ile ilgili arşiv belgeleri (1525-1919). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XXXVI, 734 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 11)*

- *3 numaralı mühimme defteri (966-968/1558-1560): Tıpkıbasım. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - 570 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 12)*

- *3 numaralı mühimme defteri (966-968/1558-1560): Özet ve transkripsiyon. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - LIX, 816 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 12)*

CUMHURİYET ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI YAYINLARI

- *Devlet Arşiv Sitesi. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1977. -11 s.: 19 plânş.*

- *Arşiv ve arşivcilik bibliyografyası (Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanmış kaynaklar) / haz. İsmet Binark. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1979. - LXXIX, 285 s. - (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 2 - Gn. no. 042)*

- *Binark, İsmet. Arşiv ve arşivcilik bilgileri. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1980. - XXIV, 245 s. - (T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 3 - Gn. no. 049)*

- *Başbakanlık Devlet Arşiv Sitesi "Cumhuriyet Arşivi"nin açılışı, 29 Ekim 1988. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1989. - 16 s.: 24 plânş. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 4)*

- *Kurumlararası Arşivcilik ve Dokümantasyon Semineri (2-27 Ekim 1989: Ankara). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1989. - 2 c.(190; 50 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; yayın no. 5)*
  c. 1 : Arşiv tebliğleri,
  c. 2 : Dokümantasyon tebliğleri.

- *Kathpalia, Yash Pal. Arşiv malzemesinin korunması ve restorasyonu / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1990. - XLVII, 219 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 6)*

- *Benoit, Gérard - Danièle Neirinck. Endüstriyel ve tropikal ülkelerin arşiv binalarında en ekonomik korunma metod ve vasıtaları / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1990. - IX, 59 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 8)*

- *Roper, Michael. Arşiv ve belge yönetimi ile ilgili millî standartlar rehberi - RAMP çalışması / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XIV, 87 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 9)*

- *Cook, Michael. Arşiv otomasyonuna giriş - bir RAMP çalışması / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XVI, 81 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 10)*

- *Binark, İsmet. Cumhuriyet döneminde arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar ve Cumhuriyet Arşivi. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - 46 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 11)*

- *Delmas, B. Arşivler / çev. Nihal Somer. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XIV, 136 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 12)*

- *Rhoads, B. James. Millî enformasyon sistemlerinde arşiv ve belge yönetiminin rolü - bir RAMP çalışması / çev. Gül Atay. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - IX, 81 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 13)*

- *Binark, İsmet. Türk arşivlerinin kısa tarihçesi, önem ve değeri, arşiv hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılmış çalışmalar. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. -17 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı; yayın no. 14)*

  25-26 Eylül 1991 tarihlerinde Belgrad'da toplanan "Balkan Ülkeleri Millî Arşiv Direktörleri Toplantısı"na sunulan tebliğdir. Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmıştır.

- *Milletlerarası Arşiv Kongresi (12.: 6-11 Eylül 1992: Montreal). XII. Milletlerarası Arşiv Kongresi, 6-11 Eylül 1992, Montreal: Sunulan tebliğler - I. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VII, 45 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 15)*

- *Milletlerarası Arşiv Kongresi (12.: 6-11 Eylül 1992: Montreal). XII. Milletler-arası Arşiv Kongresi, 6-11 Eylül 1992, Montreal: Sunulan tebliğler - II. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - 63 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 16)*

- *Schellenberg, T.R. Arşiv idaresi / çev. Neclâ İlemin. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - VII, 286 s.; 9 şekil. - (T.C.Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 17)*

- *Clements, D.W.G. - D.L. Thomas. Arşiv belgelerinin korunması konusunda temel bilgiler - bir RAMP çalışması / çev. Neclâ Olsa. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. -XIV, 29 s. - (T.C.Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 18)*

- *Bulgaristan'a satılan evrak ve Cumhuriyet dönemi arşiv çalışmaları. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXV, 604 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı; yayın nu. 19)*

DOKÜMANTASYON DAİRE BAŞKANLIĞI YAYINLARI

- *Enformasyon Bülteni (iki aylık). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Mayıs 1989-...*
  İlk dört sayı "Duyuru Bülteni" adı ile yayınlanmıştır.

- *Basında Körfez Savaşı sonrası gelişmeler - bibliyografik tarama - (makale, yorum ve haberler). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1990-... (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 1/16)*
  1-10. sayılar "Basında Körfez Bunalımı" adı ile yayınlanmıştır.

- *Türkiye - Avrupa Topluluğu bibliyografyası (1957-1990) = Turkey- European Community bibliography (1957-1990). - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1990. - XLVII, 837 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 2)*

- *Basında Dış Türkler - bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1990. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1991. - XVIII, 222 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 3)*

- *Basında Dış Türkler - bibliyografya - II (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1991. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - XVIII, 229 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı; yayın no. 4)*

- *Türkiye dışındaki Türkler bibliyografyası = A Bibliography of Turks out of Turkey. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1992. - 2 c. (LXV, 1379 s.). - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı ; yayın no. 5)*
  c. 1 : Genel / Altay - Sibirya Türkleri / Batı Türkleri,
  c. 2 : Doğu Avrupa Türkleri / Türkistan Türkleri.

- *İç ve dış basında Karabağ olayları I - bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 30 Nisan 1992. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VI, 88 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 6/1)*

- *İç ve dış basında Karabağ olayları II - bibliyografya - (makale, yorum ve haberler): 1 Mayıs - 30 Haziran 1992. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - VII, 75 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın no. 6/2)*

- *Türkiye - Avrupa Topluluğu bibliyografyası II (1990-1992) = Turkey - European Community bibliography II (1990- 1992). - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992. - XXXIII, 150 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 7)*

- *Bosna - Hersek bibliyografyası = Bosnia - Herzegovina bibliography. - Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1993. - XLVI, 410 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 8)*

- *Basında dış Türkler - bibliyografya - III (Makale, yorum ve haberler): 1 Ocak - 31 Aralık 1992. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XII, 506 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 9)*

- *Türkiye dışındaki Türk vatandaşları bibliyografyası = A Bibliography of Turkish citizens out of Turkey. - Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1993. - XXXIX, 187 s. - (T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Daire Başkanlığı; yayın nu. 10)*

Basılmama
26.02.1996
Başbakanlık Basımevi

Türkiye Diyanet Vakfı
Kütüphanesi
İslâm Araştırmaları Merkezi